T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

HEKİMBAŞI AZİZ EFENDİ'NİN TERCÜME-İ EŞCÂR U ESMÂR'I (İNCELEME - TENKİTLİ METİN)

DOKTORA TEZİ

Dilek IŞIKHAN

1310061003

Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Programı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

HAZİRAN 2023

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

HEKİMBAŞI AZİZ EFENDİ'NİN TERCÜME-İ EŞCÂR U ESMÂR'I (İNCELEME – TENKİTLİ METİN)

DOKTORA TEZİ

Dilek IŞIKHAN

1310061003

Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Programı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 29 Mayıs 2023

Tezin Savunulduğu Tarih: 13 Haziran 2023

Tez Danışmanı:	**Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL**
Jüri Üyeleri:	**Prof. Dr. Mücahit KAÇAR**
	Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TÜRKMEN
	Dr. Öğr. Üyesi Yağız YALÇINKAYA

HAZİRAN 2023

ÖN SÖZ

Gökyüzünün sakinleri addedilen gezegenler ve onların tesirindeki burçlar, müneccimlerce yeryüzündeki varlıklarla özdeşleştirilerek yüzyıllar boyu yer ile gök arasındaki ilişki ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu ilişki, içerisinde yetiştiği toplum kadar o toplumun temsilcileri addedilen sanatkârlarını da etkilemiş; gezegenler ile burçlar, kimi sanatkârlara ilham kaynağı olarak destanlardan türkülere, şiirlerden hikâyelere, bilmecelerden deyimlere pek çok farklı türde ve edebî metinde kendisine yer bulmuştur. Bu bağlamda kozmik âleme dair mevcut bilgilerin aktarımında sanat ve edebiyat köprü görevi görerek önemli bir vazife üstlenmiştir. Dolayısıyla kayanaklarından birini kozmolojinin oluşturduğu bilinen klasik Türk edebiyatı da kozmik unsurların şiire, topluma yansımlarını ortaya koyması bakımından önemli bir noktada bulunmaktadır.

Kozmik unsurlar; yüzyıllar boyu şairlerin hayal dünyalarını süsleyerek onlara ilham kaynağı olmuş, gelenek içerisinde kimi zaman herkes tarafından bilinen metaforlar çerçevesinde şekillenen kimi zaman ise bu malzemeden yararlanan şairlerin konuya vâkıf olmalarından ileri gelen rasyonel bir özgünlükle edebî eserlerde yerini almıştır. Şems'in padişahı, Müşterî'nin âlimleri ve yöneticileri, Mirrîh'in sipahileri ve komutanları, Utârid'in kâtipler ile vergi toplayıcılarını, Zühre'nin ise harem halkını sembolize ettiği bir düzeni kabul gören şairler, kullandıkları mazmunlarda gezegenlerin söz konusu vasıflarına gönderme yapmayı ihmal etmemişlerdir. Nitekim şairlerin kullandıkları mazmunlar, bugün bu çalışmanın ortaya çıkmasına da katkı sağlamıştır.

Henüz lisans dönemindeyken kıymetli hocam Prof. Dr. Ömür Ceylan'ın bir dersinde sevgilinin bir bakışıyla kılıcını elinden düşüren Mars'ı duymamla beraber gezegenlere atfedilen bu ve benzeri teşbihlerin kökenini merak etmeye başlamış; yüksek lisans sürecimde bu merakıma, astroloji ile ilgili metinlerde karşılaştığım terimleri anlamlandırma çabası da eklenmişti. Bu durum, kısa bir süre sonra beni astroloji eğitimi almaya sevk etmiş ve doktora sürecine geldiğimde de hangi konuyu çalışmak istediğime karar vermemi sağlamıştı. Nitekim doktoraya başladığımda bu konuyu değerli hocam Prof. Dr. Ozan Yılmaz'a açmam ve kendisinden destek görmemle beraber muhtelif yıldızname metinleri arasına dalmış ve bugün ortaya çıkan çalışmamızın metnini tayin etmiştik. Fakat kısa bir süre sonra değerli hocam yurt dışında görevlendirilmiş ve bu durum büyük bir motivasyon kaybı yaşamama sebep olmuştu. Kıymetli hocam Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal, bu noktada kendisiyle çalışma isteğimi geri çevirmeyerek tüm açık fikirliliği ve hoşgörüsüyle yardımıma yetişmiş ve konunun orijinalliği üzerine ufuk açıcı yönlendirmelerde bulunmuştu. Dolayısıyla yalnızca engin bilgisinden faydalanma imkânı sağladığı için değil aynı zamanda beni zor bir süreçte kabul ettiği, başından sonuna dek çalışmamızın her detayının üzerinde titizlikle durduğu, tüm sorularım ve sorunlarım karşısında beni sabırla dinleyip aydınlattığı ve bir eğitimci olarak meselelere ve kişilere olan yaklaşımı ile de nasıl olunması gerektiği noktasında bana örnek olduğu için değerli Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal hocama iki kez teşekkür ediyorum.

Uzaktan da olsa hiçbir zaman desteğini üzerimden çekmeyen ve hangi koşulda olursa olsun beni yanıtsız bırakmayan, bu yola birlikte başlamış olmaktan büyük mutluluk duyduğum değerli hocam Prof. Dr. Ozan Yılmaz'a çok teşekkür ediyorum. Özellikle çalışma konum ile ilgili makale yazma sürecimde karşılaştığım her soruna çözüm bulmada yardımlarını benden esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Ahmet Atilla Şentürk'e; tüm katkı ve yardımları için Prof. Dr. Vildan Serdaroğlu Coşkun'a; bu alanı

sevmemin en büyük müsebbibleri olan Prof. Dr. Günay Kut ve Prof. Dr. Ömür Ceylan hocalarıma; lisans dönemimden bu dönemime dek hiçbir sorumu cevapsız bırakmayan ve hangi koşulda olursa olsun değerli vaktini bana ayıran kıymetli hocam Doç. Dr. Nagihan Gür'e, önerdiği ve temin etmede yardımcı olduğu kaynaklar ile bana çalışma konumu başta matematiksel yaklaşımlar olmak üzere farklı açılardan ele alabilme imkânı sağlayan Orhan Kaya hocama çok teşekkür ediyorum.

Çalışmamı kendi çalışması gibi görüp değerli vaktini bana ayıran, her ihtiyaç duyduğumda yardımıma koşan, bilgisini paylaşmaktan hiçbir zaman geri durmayan canım hemdemim Seda Aydın Kurt'a, kaynak temin etmede karşılaştığım sorunlara hızlıca çözüm bulan ve tüm yoğunluğu içerisinde çalışmanın son okumalarını yaparak önerilerini sunan değerli meslektaşım Uğur Akıl'a ve 2009'dan bu yana hem lisansta hem de yüksek lisansta aynı yolu yürüdüğümüz, hayatın bize hem komşu hem de iş arkadaşı olma fırsatı sunduğu, olmasaydı eksik olurdum dediğim canım kardeşim Selin Lafcı'ya tüm destekleri için çok teşekkür ediyorum.

Yıldız Teknik Üniversitesinde başlayan doktora yolculuğumu Sakarya Üniversitesinde verdiğim kısa bir aradan sonra İstanbul Kültür Üniversitesinde tamamlamış olmanın mutluluğunu yaşıyor; bu uzun ve meşakkatli yolu "yıldızlar"ın rehberliğinde yürümüş olmaktan ayrıca övünç duyuyorum.

"*Yıldızların doğasına aşina becerikli bir insan, onların pek çok etkilerinin önüne geçmeye ve bu etkiler gerçekleşmeden önce, kendini bunlara hazırlamaya muktedirdir*." Ptolemy [Batlamyus]

Haziran 2023

Dilek IŞIKHAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ..... **i**

KISALTMALAR ..... **vii**

TABLO LİSTESİ ..... **viii**

ÖZET ..... **ix**

ABSTRACT ..... **x**

GİRİŞ ..... **xi**

I. BÖLÜM: NÜCÛM İLMİ VE OSMANLI'DA İLM-İ NÜCÛM

1.1.İlm-i Nücûmun Tanımı ve Kapsamı 1

1.2.İlm-i Nücûmu Oluşturan Temel Unsurlar 6

1.2.1. Felek 10

1.2.2. Seyyâreler 11

1.2.2.1.Kamer 11

1.2.2.2.Utârit 12

1.2.2.3.Zühre 13

1.2.2.4.Şems 14

1.2.2.5.Mirrîh 15

1.2.2.6.Müşterî 16

1.2.2.7.Zuhal 17

1.2.3. Burçlar 17

1.2.3.1.Hamel 19

1.2.3.2.Sevr 19

1.2.3.3.Cevzâ 20

1.2.3.4.Seretân 20

1.2.3.5.Esed 21

1.2.3.6.Sünbüle 21

1.2.3.7.Mîzân 22

1.2.3.8.Akreb 22

1.2.3.9. Kavs 23
1.2.3.10. Cedî 23
1.2.3.11. Delv 24
1.2.3.12. Hût 24
1.3. İlm-i Nücûmun Türk Edebiyatı İçerisindeki Yeri 25
1.3.1. İlm-i Nücûmu Oluşturan Temel Unsurların Klasik Türk Şiirinde Kullanımı 29
1.3.2. Diğer Astronomik Unsurların Klasik Türk Şiirinde Kullanımı 36
1.4. Osmanlı'da İlm-i Nücûm ve Müneccimler 41
1.4.1. Osmanlı'da Görev Yapan Müneccimbaşılar 43
1.4.2. Osmanlı'da İlm-i Nücûma Ait Eserler ile İlgili Çeviri Faaliyetleri 47
1.5. İlm-i Nücûma ve Müneccimlere Yönelik Eleştiriler 51

II. BÖLÜM: TERCÜME-İ EŞCÂR U ESMÂR

2.1.Kaynak Eser: Eşcâr u Esmâr ve Müellifi 56
2.1.1. Eserin Müellifi Ali Şâh b. Muhammed b. Kâsım el-Buhârî'nin Hayatı 56
2.1.2. Eserleri 58
2.1.2.1. Eşcâr u Esmâr 58
2.1.2.2.Ahkâmü'l-Aʿvâm 58
2.1.2.3.Umdetü'l-İlhâniyye 58
2.2.Tercüme-i Eşcâr u Esmâr ve Mütercimi 59
2.2.1. Eserin Mütercimi Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Hayatı 59
2.2.2. Eserleri 60
2.2.2.1.Tercüme-i Eşcâr u Esmâr 60
2.2.2.2.Tercüme-i Burhânü'l-Kifâye 60
2.2.2.3.Dîvân 60
2.2.2.4.Kıta'âtü Nekâve fî-tercemeti Kelimâti Boerhaave 61

2.2.2.5.Mecmû'atü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif 62
2.2.2.6.İtalyan Tarihi 63
2.2.2.7.El-Vâride 63
2.3.Konusu ve Kapsamı 63
2.3.1. Şecere, Şuʿbe ve Semerelerin İçeriği 64
2.3.2. Seyyâre ve Burçların Bilgisi 95
2.3.3. On İki Hanenin Etki Alanı 96
2.3.4. Açıların Bilgisi 107
2.3.5. İç İçe Geçen Haritaların Bilgisi 111
2.3.6. Burçların Nitelikleri ile Hava Olayları İlişkisi 112
2.3.7. Güneş ve Ay Tutulması Hakkında 112
2.3.8. İlm-i Nücûm-Musiki İlişkisi 113
2.4.İlm-i Nücûmdaki Yeri 114
2.5.Dil ve Anlatım 118
2.6.Tercüme Metodu 126
2.7.Terim ve Kavramlar 136

III. BÖLÜM: METİN

3.1. Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshalar 152
3.1.1. Çorum Kütüphanesi, Çorum İl Halk 152
3.1.2. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi 154
3.1.3. Süleymaniye Kütüphanesi, İzmir 16
3.2.Diğer Nüshalar 158
3.2.1. İzmir Milli Kütüphane Yazmaları, İzmir 158
3.2.2. İzmir Milli Kütüphane Yazmaları, İzmir 159
3.2.3. İzmir Milli Kütüphane Yazmaları, İzmir 160
3.2.4. Kandilli Rasathanesi Kitaplığı Türkçe Yazmaları 162
3.2.5. Mısır Milli Kütüphanesi Yazmaları 163
3.2.6. Mısır Milli Kütüphanesi Yazmaları 163
3.2.7. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi 163
3.2.8. Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye 164
3.2.9. Süleymaniye Kütüphanesi, Özel 166
3.2.10. Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar 167

3.2.11. University of Michigan 169
3.3.Şecere Tespiti 171
3.4.Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem 175
3.5.Tenkitli Metin 177

SONUÇ 446

DİZİN 450

KAYNAKÇA 460

TIPKIBASIM 471

KISALTMALAR

Bk. **:** Bakınız

C. **:** Cilt

Çev. **:** Çeviren

d. **:** Doğumu

DİA **:** Diyanet İslam Ansiklopedisi

G. **:** Gazel

Ed. **:** Editör

Haz. **:** Hazırlayan

K. **:** Kaside

MÖ **:** Milattan Önce

Mus. : Musammat

No. : Numara

ö. **:** Ölümü

T **:** Tarih

TB **:** Terkibibend

TDK **:** Türk Dil Kurumu

TEES **:** Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü

TEİS **:** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

TDVİA **:** Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TTK **:** Türk Tarih Kurumu

S **:** Sayı

vd. **:** Ve diğerleri

YY **:** Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Haritada hane/ev, seyyâre/gezegen ve burç konumları..... 8

Tablo 2: Burçların cinsi, gece ve gündüze aitliği, niteliği..... 9

Tablo 3: Burçların beyti, vebâli, şerefi ve hubûtu 18

Tablo 4: Osmanlı'da görev yapan müneccimbaşılar 44

Tablo 5: İlm-i nücûm hakkındaki kitapların yüzyıllara göre dağılımı 49

Tablo 6: Çeviri yazı alfabesi 176

Üniversite : İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal
Tez Türü ve Tarihi : Doktora – Haziran 2023

ÖZET

HEKİMBAŞI AZİZ EFENDİ'NİN TERCÜME-İ EŞCÂR U ESMÂR'I (İNCELEME - TENKİTLİ METİN)

Dilek Işıkhan

"Hekimbaşı Aziz Efendi'nin Tercüme-i Eşcâr u Esmâr'ı (İnceleme – Tenkitli Metin)" adlı çalışmamız, Alâeddin Alişâh b. Kâsım el-Hârizmî'nin astrolojiye dair *Eşcâr u Esmâr* adlı Farsça eserinin XVIII yy. âlimlerinden Hekimbaşı Abdülaziz Efendi tarafından yapılan çevirisinin günümüz harflerine aktarımına ve ortaya çıkan metnin bilimsel metotlar çerçevesinde incelenmesine dayanmaktadır.

Çalışmamızın giriş bölümünde ilm-i nücûmun konumu ile bugün doğum haritası/horoscop olarak tabir edilen zîc temelli zâyiçelerden bahsedilmiştir. Ardından üç temel bölüme ayrılmış olan çalışmamızın birinci bölümünde: ilm-i nücûmun tanımı ve kapsamı ile ilm-i nücûma dair temel unsurlardan bahsedilmiş; ilm-i nücûmun Türk edebiyatındaki yeri ile kozmik unsurların ve diğer astronomik unsurlar ile gök olaylarının klasik Türk şiirindeki kullanımına değinilmiş; Osmanlı'da görev yapan müneccimbaşılar, ilm-i nücûma ait eserler ile ilgili çeviri faaliyetleri ve ilm-i nücûm ile müneccimlere yönelik eleştirilere yer verilmiştir. İkinci bölümde eserin müellifi ve mütercimi hakkında bilgi verilirken eserin konusu ve kapsamı, dil ve anlatımı, ilm-i nücûmdaki yeri, mütercimin tercüme metoduna değinilmiş, bölümün sonuna bir de terim ve kavramlar sözlüğü eklenerek metin içerisinde geçen terimlerin izahı amaçlanmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümü ise metne ayrılmış, bu bölümde metnin kuruluşunda tercih edilen ve edilmeyen nüshaların detaylı bilgisine yer verilerek buradan elde edilen bilgiler doğrultusunda nüshaların şecere tespiti yapılmıştır. Bununla birlikte çalışmamızda kullandığımız bir nüsha (Ç nüshası) da tıpkıbasım olarak çalışmamızın sonuna dâhil edilmiştir.

Hazırlanan bu doktora tezi ile eserin mevcut yıldızname metinleri arasındaki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: İlm-i nücûm, ilm-i tencîm, yıldızname, *Eşcâr u Esmâr*, Hekimbaşı Abdülaziz Efendi

Bilim Dalı Sayısal Kodu:

University : **Istanbul Kultur University**
Institute : **Graduate Education Institute**
Department : **Turkish Language and Literature**
Programme : **Turkish Language and Literature**
Supervisor : **Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal**
Degree Awarded and Date : **PHD – June 2023**

ABSTRACT

HEKİMBAŞI AZİZ EFENDİ'NİN TERCÜME-İ EŞCÂR U ESMÂR'I (ANALYSIS -TEXT TEXT WITH CRITICISM)

Dilek Işıkhan

Our study titled "Hekimbaşı Aziz Efendi'nin Tercüme-i Eşcâr u Esmâr'ı (Analysis – Text with Criticism)" is based on the translation of Alâeddin Alişâh b. Kâsım al-Hârizmî's Persian work on astrology, *Eşcâr u Esmâr*, by Hekimbaşı Abdülaziz Efendi, one of the scholars of the 18th century, into modern letters and the analysis of the resulting text within the framework of scientific methods.

In the introductory part of our study, the position of the science of horoscope and the zāyiches based on zīj, which today are called birth charts/horoscopes, are mentioned. Then, in the first part of our study, which is divided into three main chapters: the definition and scope of the science of the zodiac and the basic elements of the science of the zodiac; the place of the science of the zodiac in Turkish literature and the use of cosmic elements and other celestial elements and celestial events in classical Turkish poetry; the munajjimbaşı who served in the Ottoman Empire, translation activities related to the works of the science of the zodiac, and criticisms against the science of the zodiac and the munajjims. In the second part, information about the author and the translator of the work is given, the subject and scope of the work, its language and narration, its place in the sciences, the translation method of the translator are mentioned, and a glossary of terms and concepts is added at the end of the chapter to explain the terms used in the text. The third part of the study is devoted to the text. In this part, detailed information about the copies preferred and not preferred in the construction of the text is given and genealogical determination of the copies is made in line with the information obtained from here. In addition, a copy (Ç copy) we used in our study is included at the end of our study as a facsimile.

With this prepared doctoral thesis, it has been tried to determine the place of the work among the existing Yıldızname texts.

Key words: İlm-i nücûm, ilm-i tencîm, yıldızname, *Eşcâr u Esmâr*, Hekimbaşı Abdülaziz Efendi

Science code:

GİRİŞ

Var olduğu ilk andan itibaren kendisini ve çevresini keşfedip anlamlandırma ihtiyacı hisseden insanoğlu için gelecek, her daim merak uyandıran ve öğrenilmesi arzulanan bir muamma mahiyeti taşımış; geçmişten bugüne bu muammanın çözümü için farklı yollara başvurulmuştur. Bu merak ve öğrenme arzusu; farklı toplumlarda benzer usullerle tezahür etmiş, uygulanan yöntemler aynı amaç doğrultusunda hareket etmeyi mümkün kılmıştır. Ebced temelli olan ve gelecekte vuku bulacak olayları haber veren ilm-i cifir, döneminin yaygın faaliyetlerinden olan ve kum falı olarak bilinen ilm-i remil, tam bir fal mahiyeti taşımasa da kalbe doğan hislerden, hadiselerin iç yüzünü ve zihinlerden geçeni öğrenmeye yarayan ilm-i firâset ile konuya temel teşkil eden ve yıldızların konum ve hareketlerinden ahkâm çıkarma olarak bilinen ilm-i nücûm bahsedilen yöntemlerden yalnızca birkaçıdır.

Bilimler tasnifinde ilk dönem itibarıyla yeri tam olarak belirlenemese de ortaya çıktığı ilk günden itibaren kabul görüp görmeyeceği dahi tartışma konusu olan ilm-i nücûm, her ne kadar uygulama alanları tespit edilse de bilim tarihi içerisinde ihtilaflı bir konumda bulunmaktadır. Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zünûn*'da ilm-i nücûmu Osmanlı ilminin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirirken Gazâlî'nin bilimler tasnifinde astrolojiyi kusurlular arasında sayması, Taşköprülüzâde'nin *Mevzûʿatüʾl-Ulûm*'da yıldızlar hakkında hüküm verirken müessirin kayıtsız şartsız Allah olduğu kabul edilirse bu ilimle ilgilenmekte hiçbir beis olmayacağını ifade etmesi fakat Adnan Adıvar'ın, *Osmanlı Türklerinde İlim*'de Kadızade Rûmî'yi tartışırken XV. yüzyılda yaşamış olan bu matematikçi ve astronomun ilm-i nücûm hakkında tek bir satır dahi yazmamış olmasından takdirle bahsetmiş olması, El-Birûnî'nin, bilime aykırı bir yol tuttuğunu ifade ederek ünlü astrolog Ebû Ma'şer'i delilikle itham etmesi, ulemanın ise astrolojiyi tamamen reddetmemesi fakat şüpheli addetmesi bu ihtilafın en somut örnekleridir. Bu bağlamda ilm-i nücûmun bir bilim dalı olarak değerlendirilmesi üzerine farklı düşünceler ortaya çıkmış olsa da son dönemde yapılan çalışmalar söz konusu alanın, astronomi ile bağlı bulunduğu yönleriyle birlikte tamamen bağımsız

olan hatta tahmine ve sezgiye dayandığından bir bilim dalı olarak nitelendirilemeyecek taraflarının bulunduğu ve tarihsel süreç içerisinde astrolojinin saf dışı bırakılarak yerini astronomi ve astrofiziğe terk etme zorunluluğunun doğmuş olduğu düşüncesi kabul görmektedir. Keza astroloji, gök cisimlerinin konumlarını belirlemek için bilimsel verileri kullanmakta fakat bu verilerden yapılan çıkarımlar bilimsel yönteme dayanmamaktadır. Bir diğer ifadeyle bu çıkarımların yapılmasında bilim dallarında olduğu gibi kontrollü deneyler sonucu elde edilmiş kurallar kullanılmamakta ve bu durum ilm-i nücûmun irrasyonel bir nitelik kazanmasına neden olmaktadır. Öte yandan astroloji, her ne kadar kati hükümlere mesafeli bir duruş sergilese de her kişiye ve her olaya dair özgün ihtimaller barındırması yönüyle önem taşımaktadır. Çünkü sıralanan ihtimaller her şahsın ve hususun kendisine mahsus olmakta yani her koşul kendi ihtimalini yaratmaktadır. Bu bağlamda her ihtimal bir seçimi meydana getirmekte ve astroloji bu seçimlerin öncesi ve sonrası hakkında ortaya çıkan ya da çıkma potansiyeli olan durumlar üzerine yorum yapabilme imkânı sağlamaktadır.

İlk uygarlıklardan günümüze, alanında olduğu kadar diğer bilim dallarında da rüştünü ispatlamış bilim insanlarının gökyüzü ve nücûm ilmi ile neden bu denli ilgilendikleri önem taşıyan hususlardan biridir. Toplumun nüfuzlu kesiminin özellikle siyaset üzerinde odaklanan sorularına gökyüzünden cevap bulmaya çalışırken gördüklerini söylemekle yükümlü oldukları ve gördüklerinin kötü, hayırsız olaylar olması sonucunda yorumlarının hayatlarına mal olabileceği ya da gözden düşüp itibarlarını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalabileceklerini bilmelerine ve dönemlerinde sahip oldukları kısıtlı imkânlara, araştırmalarını zorlaştıran ve engelleyen koşullara, tahrip edilen ve hatta ortadan kaldırılan gözlemevlerine rağmen müneccimlerin neden yılmadan, usanmadan yıllarca süren araştırmalara emek verip ömürlerini bu araştırmalara vakfederek yıldızların ve göğün dili olmayı tercih ettikleri ve kimi padişahların, sultanların, kralların, kağanların, şehzadelerin kısacası siyasetin bizzat içinde bulunanların ilm-i nücûma bu denli itibar ettiğinin irdelenmesi gerekmektedir.

Bir tarımsal faaliyet ya da belki yalnızca bir hava tahmini için göğü gözlemlemeye başlayan insanların, gezegenlerin belli konumlarının ortak etki yarattığını keşfetmesiyle gözlem amaçları genişlemiş ve bu insanlar daha hususi olaylar için dahi aynı yöntemleri kullanarak "eşref saati" tayin etmeye başlamışlardır. Bu bağlamda geleceğin habercisi addedilerek devlet erkânının ve saray çevresinin dışına çıkan nücûm ilmi, eşref saati tespit etme noktasında yaygınlık kazanmaya başlamış;

camilerin ve medreselerin temel atma törenleri, ordunun ve has atların sefere çıkması, nikâh akdi, önemli bir memuriyete veya göreve başlama, köle satın alma, yeni bir eğitime başlama, elbise dikme, tıraş olma ve hamama girmeye kadar her türlü iş için müneccimlere başvurulur olmuştur (Gökdemir 231). Hatta geleneksel tıbbın tedavi yönetimlerinin, Ay'ın hareketlerinin insan üzerindeki etkisinin[1] hesaba katılarak uygulanması da bu durumun farklı bir boyutudur (Ağbal 265).

Bir müneccimin eşref saati tayin edebilmek için zîc denilen astronomik tablolardan faydalanması gerekmektedir. Zîclerde amaç astronomik gözlem sonuçlarından elde edilen matematiksel verilerin tablolar halinde kaydedilmesidir. Gözlemevlerinde gökyüzündeki yıldızları, beş gezegeni (Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter, Satürn) ve Güneş ile Ay'ı gözlemleyen astronomlar; bunların hareketlerini, konumlarını Batlamyus'un yer merkezli kuramına uygun biçimde yorumlayıp elde ettikleri verileri küresel astronominin özelliklerine göre zîclere aktarmışlardır. Bu kitaplarda genellikle şu konular yer alır:

1. Takvimler, **2.** Trigonometrik tablolar, **3.** Küresel astronomi fonksiyonları, **4.** Güneş, Ay ve gezegenlerin ortalama hareketlerine ilişkin tablolar, **5.** Gezegenlerin düzeltim değerleri, **6.** Gezegenlerin enlemlerine ilişkin tablolar, **7.** Gezegenlerin durma ve geri hareketlerine dair tablolar, **8.** Gezegenlere ilişkin ihtilâfü'l-manzar (paralaks) tabloları, **9.** Güneş ve Ay tutulmasıyla ilgili bilgiler ve tablolar, **10.** Coğrafî koordinatlar, **11.** Sabit yıldızların konumları, **12.** Astrolojik hesaplar (Unat, Zîc 397-398).

Bu bilgilerden yola çıkılarak bugün horoskop/doğum haritası olarak ifade edilen ve bir nevi gökyüzünün pusulası niteliği taşıyan zâyiçeler oluşturulmuş, yıldızların ve burçların vaziyet ve hareketlerinden hüküm çıkarıp geleceği keşfetmek üzere bu haritalardan faydalanılmıştır. Bu haritalar için kimi zaman zâyirçe ve zâyiçe eş anlamlı olarak kullanılmış; kimi zaman ise birincisi astronomi, ikincisi astrolojinin karşılığı kabul edilmiştir. Söz konusu haritalar, her biri ayrı bir konuya işaret eden 12 eve, bu 12 evin her biri de yılın bir ayına tekabül eden bir burcu temsil eden 30 derecelik eşit kısımlara ayrılmıştır. Günümüz astrologlarının çoğu, Batlamyus'un *Tetrabiblos* adlı eserinde yer alan ve sonsuz kombinasyonu bulunan bu temel haritayı kullanmaktadır

[1] 14. yy.da Floransa Sarayı'nda astrolog olan Cecco d'Ascoli, özellikle gezegen kavuşumlarını ön görme konusunda uzmanlaşmış ve Floransalı tıp hekimlerine özel danışmanlık yapmasıyla tanınmıştı. Eserlerinde ifade ettiği üzere ona göre bir doktor, yıldızların doğasını ve kavuşumlarını zorunlu olarak bilmeli ve dikkate almalıydı. Çünkü şifalı bitki ve otların hastaya doğru zamanda verilmesi doğrudan gezegenlerle ilintiliydi (Aveni 45).

(Çelebi 160-161). Bir konu hakkında hüküm verirken bu haritalardaki evlere yerleşen gezegen ve o evleri yöneten burç yerleşimleri dikkate alınmış, zîclerde hesap edilen açısal değerler ve dereceler başta olmak üzere göz önünde bulundurulan pek çok husus üzerinden o konu hakkında hüküm verilmiştir. İlm-i nücûmun yapı taşlardından olan ve her biri uzun uğraşlar ile analizler sonucu oluşturulan zâyiçeler, bugün teknolojinin sunduğu imkânlar sayesinde geliştirilen programlardan hızlıca elde edilebilmektedir. Herhangi bir konunun akıbeti hakkında yorum yapabilme imkânı sağlayan bu matematiksel tablolar, geçmişte olduğu gibi bugün de geçerliliğini muhafaza etmektedir.

Hem sosyal hem de siyasal açıdan hayatın içerisinde bu denli kabul görmüş olan ilm-i nücûm, tüm bunların yanında sembolize ettiği konular ve kavramlarla dönemin edebî metinlerini de tesiri altına almayı başarmıştır. Nitekim söz konusu gezegenler ve burçlar, klasik Türk şiirinin içerisine de çeşitli arketip ve metaforların temellendirdiği belli vasıflarıyla müdahil olmuştur. Kendilerine atfedilen belli özellikleri ile şairlerin ilgisini çeken bu kozmik âlemin üyeleri, söz sanatlarının başrolü olarak manzum metinlerde kullanılmış; bu metinlerin yanı sıra kaleme alınan pek çok telif ve tercüme eserin de içeriğini oluşturmuştur. Bu bağlamda çalışmamıza temel teşkil eden *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr* da gerek içeriği gerekse pek çok kez istinsah edilecek kadar rağbet görmüş olması yönüyle önem arz eden mensur metinlerden biridir.

Çalışma, metin olarak *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr* ile sınırlıdır. Bu çalışma ile birlikte eserin müstakil olarak ele alınan mevcut yıldızname metinleri içerisindeki yeri ve modern astroloji ile ilintisi tespit edilecektir. Dolayısıyla çalışmanın öncelikli ve en somut amacı mezkûr eserin tenkitli metnini hazırlamaktır. Böylelikle ortaya konulan çalışmanın, daha önceden meydana getirilen ve kaynakları belirtilen; ilm-i tencim, ilm-i nücûm, melhame, yıldızname gibi farklı şekilde adlandırılan benzer edebî türlerle karşılaştırılması ya da bu türlerin bir arada değerlendirilmesi durumunda yüzyıllar öncesinin ilim dünyasına dair yapılacak olan çalışmalara ve mevcut yıldızname literatürüne katkı sağlaması düşünülmektedir.

I. BÖLÜM: NÜCÛM İLMİ VE OSMANLI'DA İLM-İ NÜCÛM

1.1. İlm-i Nücûmun Tanımı ve Kapsamı

Geleceği öngörme, gaybdan haber alma, bilinmeyeni bilme çabası; İlk Çağ'dan itibaren insanlarda gök olayları ile dünya işleri arasında bir bağ olduğu düşüncesini temellendirmiş ve bu düşünce geliştirilmek üzere tarih boyunca pek çok medeniyette kendisine yer bulmuştur. Ortaya çıktığı dönemde astronomi ile birlikte anılan ve bugün astrolojinin ilgi alanında kabul edilen ilm-i nücûm, ilk başlarda İslam dünyasında[1] astronominin yaygın karşılığı olan "felekiyyat, ilm-i nücûm-i ta'limî, sınaat-i nücûm, sınaat-i tencim, ilm-i hey'e, ilmü hey'eti'l-âlem"e dâhil edilirken birbirinden ayrıldıktan sonra "ilm-i ahkâm-ı nücûm[2], ilm-i nücûm, ilm-i tencim ve ilm-i ahkâm" olarak ifade edilmeye başlanmıştır (Fehd 126). İlm-i ahkâm, temelde "tabiî" ve "ahkâm" olmak üzere iki bölüme ayrılmış; tabiî, daha çok felekleri ve dört unsuru temel alırken ahkâm, feleklerin insan kaderi üzerindeki tesirini konu edinmiştir. Bunun yanı sıra ahkâm da kendi içerisinde mevâlid (genethlialogy) ve mesâil (interrogations) ile ihtiyâriyyât (hemerology) olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Koç 184). Mevâlid en bilinen ve en gelişmiş dal olup kişilerin doğum anında[3] etkisi altında olduğu gök cisimlerinin haritasına dayanarak o insan hakkında her türlü yorumda bulunmaya verilen addır. İlk defa Babilliler tarafından uygulanan bu yöntem, Sasani topraklarında gelişmiş ve bu gelişmede Hindistan'ın kuvvetli etkisi olmuştur. Bu konudaki birçok Helenistik kaynağın Ortaçağ'ın Müslüman ve Yahudi astrologları tarafından

[1] Her türlü kehanet ve fal çabasını temelden reddeden İslam içinde astroloji kehanet yönüyle değil, bir sembolizm aracı olarak yer almıştır. Her ne kadar toplum içinde astrolojiyi bir kehanet aracı olarak kullananlar olduysa da bu durum, hiçbir zaman dinde geçerlilik kazanamamıştır. Gerek Farabî (ö. 339/950) ve İbn Sînâ gibi filozoflar, gerekse İmam eş-Şâfî (ö. 204/820) ve İmam el-Eş'arî (ö. 324/935-36) gibi hukukçu ve kelamcılar astrolojiye karşı çıkmışlardır. Bu çerçevede Muhyiddin İbn Arabî (ö. 638/1240) de astrolojiye bir kehanet aracı olarak değil, ilahi takdirin kozmik işaretleri olarak yaklaşmıştır (Tez, Astronomi ve Coğrafyanın Kültürel Tarihi 184).

[2] Farâbî'ye gelinceye kadar astroloji ile astronominin tam manasıyla birbirinden ayrılmadığı bilinirken astroloji; İslam ilimleri tasnifi geleneğinde tabiî ilimlerden sayılmış ve astronomiyle yakın ilişkisi bulunmakla birlikte ismindeki "ahkâm" terimi sebebiyle ondan ayrıldığı kabul edilmiştir. Farâbî'nin verdiği bilgiye göre ilm-i nücûm adıyla iki ilim bulunmaktadır: ilm-i ahkâm-ı nücûm ve ilm-i nücûm-ı ta'lîmî. İlm-i ahkâm-ı nücûm, yıldızların zaman içerisinde olmuş veya olacak hadiseler hakkında verdiği işaretlerin yorumlanmasını amaçlarken ilm-i nücûm-i ta'lîmî, asıl matematiksel astronominin karşılığı olarak kullanılır (Bakkal 515).

[3] Kişiye özgü çıkartılan ve doğum haritası (horoskop) olarak bilinen haritaların temellendirdiği astroloji, insanın talihini ve geleceğini söyleyebilmek için kişinin doğum anını bilmeyi zorunlu kılmaktadır. Nitekim Türk astrolojisine göre de insanın, 12 hayvanlı Türk takviminin hangi yılında doğduysa o yılın özelliklerini aldığına ve geleceğinin de ona göre şekillendiğine inanılmıştır (Boyraz 302).

kullanıldığı ve bu disiplin hakkında pek çok eser verildiği[1] bilinmektedir (Fehd 125). Mesâil, günlük işler için müneccimlere sorulan soruları kapsamaktadır. Mısırlılarca bilinen ve eski Araplar arasında da yaygın olan İhtiyâriyyât ise daha az duyulmasına rağmen en çok uygulanan daldır. Belirli bir işi uğurlu veya uğursuz vakitte yapıp yapmamayı mümkün kılmaya yarayan cedveller hazırlamak ve yıllara, aylara, günlere ve saatlere göre belirlenmiş bu vakitlere bakarak girişilecek iş için en uygun saati seçmek adına kullanılmıştır. Nitekim Mevâlid'de olduğu gibi bu disiplin üzerine de yazılmış pek çok eser bulunmaktadır.[2] Bu tasnifin temelinde bulunan "astronomi ile astrolojinin" ayrı değerlendirilmesinin gerekliliği hususunda Tevfik Fehd TDVİA'daki "ilm-i felek" maddesinde şöyle bilgi verir:

> Astronomi; aritmetik, geometri ve musikiyle birlikte aklî ilimler tasnifindeki matematik bilimlerini (ilm-i ta'limî, ilm-i riyâzî, riyâzîyyât) oluşturur. Latinler'in "quadrivium"una tekabül eden bu dört bilime Fârâbî'nin tasnifinde mekanik ve optik de eklenmiştir. Bu tasnif, astronomiyle astrolojinin çok erken bir dönemde birbirinden ayırt edildiğini ortaya koyması bakımından önemlidir. Nitekim *İhvân-ı Safâ*'nın tanımlamasına göre ilm-i felek üç dala ayrılır: Birincisi feleklerin yapısını, yıldızlar ve sayıları, burçları, büyüklükleri, aralarındaki uzaklıklar ve hareketleri; ikincisi astronomi cetvellerinin (zîc, ezyâc, zîcât) kullanımı, takvimlerin düzenlenmesi, tarihlerin tespiti, üçüncüsü feleklerin dönüşü, burçların doğuşu ve yıldızların hareketlerinden dünyaya olabilecekler hakkında bilgi çıkarılmasıyla ilgilidir. Aristo ve eserlerini şerh edenlerden

[1] Bu eserlerden bazıları şunlardır: **1.** II. yüzyılda yaşayan Romalı kâhin Vettius Valens'e (Ar. Vâlîs) ait eser. *Vizidak* (antoloji) adı altında Pehlevîce'ye ve ondan da *Kitâbü'l-Mevâlîd (Kitâbü'l-Bizîdâc)* adıyla Arapça'ya çevrilmiş, Pehlevîce'si Nûşirevân'ın veziri Büzürgmihr tarafından şerhedilmiştir. **2.** Mîlâttan sonra I. yüzyıl başlarında yaşayan Araplar'ın Tankalûşa adıyla bildikleri astrolog Teucros'a atfedilen eser. Kitap önce Pehlevîce'ye, oradan II-III. (VIII-IX.) yüzyıllarda *Kitâbü'l-Mevâlîd ʿale'l-vücûh ve'l-ḥudûd* adıyla Arapça'ya çevrilmiştir. Ebû Ma'şer el-Belhî, *Kitâbü'l-Mudḫali (Medḫali)'l-kebîr* adlı kitabında bu eserden yararlanmıştır. **3.** *Kitâbü Zerâdüşt fi'n-nücûm ve teʾs̲îrâtihâ ve'l-ḥükm ʿale'l-mevâlîd* adlı başka bir Pehlevîce metin yahudi ve müslüman astrologlar tarafından kullanılmıştır. **4.** Bîrûnî'nin Hintli astrolog Varâhamihira'nın Sanskritçe bir eserinden *Kitâbü'l-Mevâlîdi'ş-şağîr* adıyla çevirdiği kitap. Bu kitabı D. Pingree *Laghujataka* ile karşılaştırmış ve onunla aynı olduğunu göstermiştir. Bîrûnî yine bu yazarın adına *Kitâbü'l-Mevâlîdi'l-kebîr* dediği bir eseriyle diğer bir Hintli astrolog olan Kaljana-Varman'ın (Kalan Baram el-Melik) *el-Mevâlîd* diye andığı bir kitabından daha söz etmektedir. **5.** Hârûnürreşîd'in saray müneccimi Kanaka el-Hindî'ye atfedilen *Kitâbü'l-Mevâlîd* (Fehd 125).

[2] Bu eserlerden bazıları şunlardır: **1**. Ömer b. Ferruhân et-Taberî'nin *Kitâbü'l-İhtiyârât*; **2.** Sehl b. Bişr'in *Kitâbü'l-İhtiyârât 'alâ büyûti'l-isnâ 'aşer*; **3.** Ebû Yûsuf Ya'kûb b. İshak el-Kindî'nin *İhtiyârâtü'l-eyyâm*; **4.** Ebû Ma'şer el-Belhî'nin *Kitâbü'l-İhtiyârât* (Latince'ye Electiones Planetarum adıyla çevrilmiştir.); **5**. Ali b. Ahmed el-İmrânî'nin *Kitâbü'l-İhtiyârât*; **6.** Hâkim-Biemrillâh'ın müneccimi İsrâîlî'nin kitabı; **7.** Ebû Saîd es-Siczî'nin *Kitâbü'l-İhtiyârât*; **8**. Fahreddin er-Râzî'nin *el-İhtiyârâtü'l'Alâ'iyye* (Fehd 125).

esinlenerek yapılan bu tanımlama, astronomi ve astrolojiyi birbirinden ayıran İslam filozoflarının büyük çoğunluğu tarafından kabul görmüştür. Çünkü astronomi hesabı esas alırken astroloji tabiat olaylarından çıkarılan işaretlere ve birtakım spekülasyonlara dayanır. (126)

Matthew Melvin-Koushki, benzer şekilde "*Another Scientıfic Revolutıon - The Occult Sciences in Theory and Experimentalist Practice*" adlı çalışmasında bilimleri, doğa ve matematik bilimleri olarak ikiye ayırdığı tasnifte astrolojinin astronomiden ayrı değerlendirildiğine dikkat çekmiştir:

> Doğa biliminin dalları (furūʿi ṭabīʿī): tıp (ʿilm-i ṭibb), simya (ʿilm-i kīmiyā), harf büyüsü (sīmiyā), tekiromansi (ʿilm-i taʿbīr), fizyonomi (ʿilm-i firāsat), adli astroloji (ʿilm-i aḥkāmi nujūm), aktif özellikler (ʿilm-i khavāṣṣ), fizyolojik meslekler (ʿilm-i ḥiraf al-ṭabīʿa) (bunlar iki kehanet tekniği olan skapulomansi (aktāf) ve spazmatomansi (ikhtilāji aʿżāʾ) içerir), nefes kontrolü (ʿilm-i dam), meditasyon ve görselleştirme (ʿilm-i vahm) (dam ve vahm Hint yogik bilimleridir).
>
> Matematiksel bilim dalları (furūʿi riyāżī): gezegen teorisi (ʿilm-i hayʾat); optik (ʿilm-i menāẓir); Orta Kitaplar (mutavassıṭāt); hesap (ʿilm-i ḥisāb); cebir (ʿilm-i cebr u mukābele); ölçme (ʿilm-i mesāḥa); takımyıldızlar (ʿilm-i ṣuvar-i kavākib); yıldız tabloları, efemeridler ve usturlaplar ve diğer gözlem araçları (ʿilm-i arqām u aʿmāl-i zīj u taqvīm u asṭurlāb u ālāt-i raṣadī); idari coğrafya (ʿilm-i masālik u mamālik); sihirli kareler (ʿilm-i vafqi aʿdād); geomancy (ʿilm-i raml); mekanik ve harikulade cihazlar (ʿilm-i ḥiyal); strateji oyunları (ʿilm-i malāʿib). (334)[1]

[1] Branches of natural science (furūʿ-i ṭabīʿī): medicine (ʿilm-i ṭibb), alchemy (ʿilm-i kīmiyā), letter magic (sīmiyā), oneiromancy (ʿilm-i taʿbīr), physiognomy (ʿilm-i firāsat), judicial astrology (ʿilm-i aḥkām-i nujūm), active properties (ʿilm-i khavāṣṣ), physiological professions (ʿilm-i ḥiraf al-ṭabīʿa) (these including the two divinatory techniques of scapulomancy (aktāf) and spasmatomancy (ikhtilāj-i aʿżāʾ), breath control (ʿilm-i dam), meditation and visualization (ʿilm-i vahm) (dam and vahm being Indian yogic sciences).
Branches of mathematical science (furūʿ-i riyāżī): planetary theory (ʿilm-i hayʾat); optics (ʿilm-i manāẓir); the Middle Books (mutavassiṭāt); calculation (ʿilm-i ḥisāb); algebra (ʿilm-i jabr u muqābala); surveying (ʿilm-i masāḥa); constellations (ʿilm-i ṣuvar-i kavākib); star tables, ephemerides and astrolabes and other observational instruments (ʿilm-i arqām u aʿmāl-i zīj u taqvīm u asṭurlāb u ālāt-i raṣadī); administrative geography (ʿilm-i masālik u mamālik); magic squares (ʿilm-i vafq-i aʿdād); geomancy (ʿilm-i raml); mechanics and wondrous devices (ʿilm-i ḥiyal); games of strategy (ʿilm-i malāʿib) (Melvin-Koushki 334).

Ahmet Tunç Şen ise "*Astrology In The Servıce Of The Empıre: Knowledge, Prognostıcatıon, And Polıtıcs At The Ottoman Court, 1450s–1550s*" adlı tezinde şu ifadelere yer verir:

> "Astronomi ve Astroloji" arasındaki ilişki XIV. yüzyıla kadar tam olarak kurulmamıştır. Daha ziyade, bu iki kavram genellikle birbirinin yerine kullanılarak her şeyi kapsayan bir "yıldızlar bilimi" kategorisi olarak değerlendirilmiştir. Astral bilimlerin önde gelen otoritesi Batlamyus dahi, geç antik ve ortaçağ dönemleri arasında katı bir terminolojik ayrım yapmamış fakat konu ve hedefleri bakımından iki farklı kurum arasında bir bölünme olduğunu kesinlikle ima etmiştir. Biri gök cisimlerinin ve gezegenlerin hareketini araştıran bir faaliyet, diğeri ise karasal âlemde ortaya çıkan değişiklikleri araştırmaktadır. (36)[1]

Babil'in Keldanilerden önceki sakinleri olan Nebatiler, kâinatı idare ettiğini düşündükleri yıldızlara tapmış ve onların hareketlerini izleyerek bundan ahkâm çıkarmışlardır. Menşei Nebatilere ait olan ve önce Sabiiye mezhebinden olan Keldanilere, Asurilere onlardan da İran'a, Hind'e, Mısır'a[2] ve Yunanistan'a geçmiştir (Kam 187). Bununla birlikte astrolojiye dair tespit edilen ilk yazılı belgelerin MÖ oluşturulduğu bilinmektedir. Asur Kralı Asurbanipal'in (MÖ 663-626) kütüphanesinde bulunan *Enuma Anu Enlil* ve Ammisaduqa'nın *Venüs Tableti* bu bağlamda önem taşımaktadır.[3] *Venüs Tableti*, Babil Kralı Ammisaduqa'nın zamanında yazılmış olup bu tablette MÖ 1702, MÖ 1646 ve MÖ 1582 yıllarına ait Venüs'ün

[1] The strict semantic distinction between astronomia and astrologia was not fully established until the fourteenth century. Rather, these two concepts were often used interchangeably to denote an all-encompassing category of the "science of the stars." Even Ptolemy, the leading authority in astral sciences in the late antique and medieval eras, did not employ a strict terminological distinction, though he definitely implied a division on the grounds of the subject matter and objectives of two distinct types of activities: one that investigates the movements of celestial bodies and the planetary aspects, and the other exploring the changes that emerged in the terrestrial realm as a result of the vicissitudes in the configuration of heavenly objects (Şen 36).

[2] Mısırlılarda astroloji inancı gelişmemiş olmakla birlikte astronomideki teorik görüşleri de mitolojik ve dinî temellere dayanıyordu. Gökyüzündeki olayları dinî açıdan yorumlamışlardı. Gök cisimlerini tanrı olarak kabul etmişler ve gökyüzündeki olayların da tanrıların faaliyetleri olduğuna inanmışlardı. Yıldızların bir süre görünmesi olayı, onlara göre yıldızların geçici bir süre ölmeleriydi. Bu geçici ölümden sonra yıldızlar, arınma ve mumyalanmadakine benzeyen bir ilaçlanma sürecinden geçiyor ve tekrar canlanıyorlardı. Aynı şekilde Güneş de günlük olarak ölüyor ve tekrar canlanıyordu (Unat, İlkçağlardan Günümüze Astronomi 4).

[3] Mezopotamya'daki eski Asur başkenti Ninova yakınında, Dicle'nin doğu kıyısındaki Koyuncuk Höyüğü'ndeki kazılarda, kil tabletler üzerinde Babil ve Ninova kentlerinin astrolojik çizimleri bulunmuştur. Asur Kralı Asurbanipal'in (İÖ 669-627) oradaki bu tablet kütüphanesi 1850'lerde keşfedilmişti. Günümüzde bunlardan Londra'daki British Museum'da 10 bin kadar bütün ve parça kil tablet bulunmaktadır (Tez, Astronomi ve Coğrafyanın Kültürel Tarihi 26).

fazlarının kaydedildiği gözlemlere dayalı kehanetler yer almaktadır. Nitekim astrolojinin ilk dönemlerde kehanet ortaya koyabilmek ve bu kehanetlerden yola çıkarak krala ya da dönemin önemli kişisine tedbir alması gerektiği konular üzerinde tavsiye verebilmek amaçlı kullanıldığı da bilinmektedir (İlhan 219).

Kimi âlimlerce matematikle ilintili yönlerinden yola çıkılarak doğrudan astronomi ile bir bütün addedilmiş ve bir bilim dalı itibarı kazandırılmaya çalışılmış, kimi âlimlerce Allah'ın sırlarına vâkıf olmaya cüret etmek düşüncesinin yarattığı tedirginlik ile yok sayılmış, kimilerince ise belli amaçlar için kullanıldığında (takvim yapmak, imsakiye hazırlamak...) dinî herhangi bir sakınca doğurmayacağı için makbul görülmüş olan astroloji en genel tanım ile yıldızların ve gezegenlerin konum ve hareketlerinin uzun yıllar gözlemlenmesi ile elde edilmiş olan verilerin insan yaşamı ile ilişkilendirilerek ortaya çıkan genellemelerin yorumlanmasıdır. Mehmet Aydın TDVİA'daki "fal" maddesinde:

> Mezopotamyalılara göre yıldızlar, göğün yazıları idi. Onlar milletlerin ve insanların kaderinin orada yazılı olduğuna inandıkları için bu konuda bir yorum şekli getirmişlerdi [...] Gökyüzü ile yeryüzü olayları arasındaki münasebetle ilgili müşahedeler astrolojik kodlar hâlinde belirlenmişti. İnsanlar hayat olaylarını yorumlamak için bu kodlardan faydalanıyorlardı. (135)

diyerek astrolojiyi geçmiş dönem medeniyetlerinde başlayan kadersel bir yorum olarak tanımlamıştır. Geç dönem âlimlerinden Taşköprülüzâde'nin (ö. 968/1561) İslami ilimler tasnifi geleneğinde de her ne kadar tabiî ilimlerden sayılmış ve astronomiyle yakın ilişkisi bulunmuş olsa da ismindeki "ahkâm" terimi sebebiyle ondan ayrıldığı kabul edilmiş, salt tahmine dayalı bir uğraş olduğu için şüpheyle yaklaşılması gerektiği vurgulanmıştır. Ancak bu durum onun astronominin zîcler ve takvimler ilmi, kırâat ilmi ve melâhim ilmi şeklinde adlandırılan şuʿbeleriyle irtibat hâlinde olmasına engel teşkil etmemiştir. Zira Taşköprülüzâde'ye göre ilm-i ahkâm-ı nücûm, gök cisimlerinin farklı konumlarından hareketle oluş ve bozuluş âleminin çeşitli mertebelerindeki değişmeleri önceden görmek ve öğrenmek amacını da taşımaktadır.

Modern dönem bilim insanlarına göre ise kehanetlerini ortaya koyarken astronomiden yararlanan astrolojinin, yapılan gözlemlerin ve edinilen tecrübelerin aynı sonuçları verdiğinin fark edilmesi ve bunun yorumlanarak saray içerisinde bir entrika unsuru olarak kullanılması dolayısıyla önemli olduğu fakat günümüzde bu iki alanın

ayrımlarının artık belirlendiği yönündedir. Bugün hâlâ kabul edilebilirliği yönüyle ihtilaflı bir konumda olan astrolojinin, aslında 20. yüzyılda hangi konumda addedilmesi gerektiğinin bilindiği ve konunun tartışmaya çoktan kapandığı yönünde ifadeler bulunmaktadır. Örneğin Carl Sagan, *Cosmos*'unda şu ifadelere yer verir:

> Astrolojinin iddiasına göre, doğduğunuz zaman gezegenlerin içinde bulundukları yıldız kümesi, geleceğinizi yakından etkiler. Gezegenlerin devinimlerinin kralların, kraliyet ailelerinin, imparatorlukların alın yazılarını belirlediği yolundaki düşünce birkaç bin yıl önce gelişmişti. Fakat bu oldukça rizikolu bir işti. Nitekim yanlış tahminde bulunduğu için öldürülen pek çok astrolog vardı. Astroloji sonunda gözlemler, matematik ve olaylar muhasebesiyle karılmış karmaşık düşüncelerin, dindarlık kisvesi altında entrikaların çevrilmesine yol açan geniş bir bilgi birikimine dönüşmüştü […] Ptolemaios'un zamanında astronomi ile astroloji arasındaki ayrım kesin değildi. Bugünse bu ayrım kesindir. Astroloji size tahminde dahi bulunmaz sadece öneri sunar. (66-70)

Nihai olarak ilm-i nücûm, gökyüzünde her kişi için bir sabit, ana rahmine düşüldüğü andan itibaren de bir seyyar yıldızın yaratılması ve bu iki yıldızın konumunun kâinatta varlık gösteren insana etki etmesi düşüncesi ile kabul görmüştür.[1] Nitekim Ahmet Talat Onay, yıldızların insan üzerindeki tesirinin önemine binaen şu ifadeleri kullanır:

> Eskilerin telakkilerine göre bütün ruhlar sekizinci kat gökteki yıldızlardan ayrılarak bu âleme gelmişler ve yine oraya gideceklerdir. Yani her ruh gökteki bir yıldızdan kopmuştur […] Gökteki yedi yıldızdan her biri haftanın bir gününe ve her günün sıra ile bir saatine hâkim farz edilirdi. Bir iş görüleceği zaman hâkim yıldızın saati beklenirdi ki muvaffakiyet için bu şart sayılırdı. Bir çocuk doğunca saate göre hâkim yıldız tespit olunur, çocuğun yıldızı sayılırdı. Bu yıldızın vaziyetine göre çocuğun hayatında inkılablar olacağına inanılırdı. (431)

[1] İlm-i nücûma göre kişinin iki yıldızın etkisinde olduğu düşüncesi, modern astrolojide kişinin doğduğu ay ile temsil edilen Güneş burcu ve doğduğu saat ile tayin olan yükselen burcunun etkisi altında olduğu düşüncesine benzer bir nitelik taşımaktadır.

1.2. İlm-i Nücûmu Oluşturan Temel Unsurlar

Bugün astrolojinin en temel maksadı, yıldızların ve gezegenlerin, bir kişinin doğumundaki ya da yaşamının herhangi bir önemli anındaki etkilerini gösteren yıldız haritaları hazırlamaktır. Bu yıldız/doğum haritaları, dairesel bir alanın içerisinde bulunan ve "ev/hane" adı verilen, her biri ayrı bir konuyu temsil eden on iki adet alandan oluşmaktadır. Bu haritalarda o anda ya da harita sahibinin doğum anında belirli bir düzen içerisinde yer alan gezegenlerin burçlardaki konumları hakkında bilgiler yer almaktadır. Söz konusu haritalardaki yerleşimlerden yola çıkarak gök cisimlerinin o kişinin karakterini ve kaderini nasıl etkileyeceği anlaşılmakta yahut o sırada yapılacak bir eylemin sonucunun ne olacağı hakkında hüküm verilebilmektedir. Hüküm verilirken gezegenlerin gökte belirli bir zaman dilimde işgal ettikleri yer kadar, hareket tarzları da dikkate alınmakta; söz konusu gezegenlerin diğer gezegenlerden birine yaklaşması veya ondan uzaklaşması gibi unsular da hesaba katılmaktadır. Geçmişten bugüne müneccimler, harita oluştururken tüm bu unsurları göz önünde bulundurmuşlardır. Dolayısıyla bu sistem, bir nevi müneccimlerin harita yorumlarken takip ettikleri yol hakkında da bilgi veren bir sistemdir. Nitekim Ahmet Tunç Şen, ilgili çalışmasında konuyla ilgili olarak şu ifadelere yer vermektedir:

> Her şeyden önce, hem takvimler hem de doğuşlar için aynı standart matematiksel ve astronomik prosedürler izlenir. Buna göre (harita yorumlayacak olan) müneccim ilk olarak (harita üzerinde) yükselen burcun (ṭāliʿ) derecesini, (kişinin) ufkun üzerinde yükselen Zodyak burcuna bakarak ve bunu astronomik tablolar (zīj) ya da bazen bir usturlap kullanarak hatta her ikisini birden kullanarak tespit eder. Bir sonraki adımda diğer on bir astrolojik evin sınırlarını çizer ve böylece evleri eşitleyerek (haritadaki her evi eşit şekilde, equal systeme göre taksim ederek) onlarla (Zodyak içerisinde yer alan ve harita içerisinde her biri bir evi yöneten diğer burçlarla) ilişki kurar. (Bu işlemden sonra ortaya çıkan) Burç haritası (zāyicha) ile müneccim tahminlerini/yorumlarını ifade etmeye hazır hale gelir. (307-308)[1]

[1] First of all, in both taqwīms and nativities, the same standard mathematical and astronomical procedures were followed for casting the horoscope at the desired moment. Accordingly, the munajjim first determined the degree of the ascendant (ṭāliʿ), the Zodiacal sign rising above the horizon, by consulting the astronomical tables (zīj) or sometimes using an astrolabe, or even both. The next step was to demarcate all the other eleven astrological houses, so as to sketch the position of the Zodiac in relation to them at the designated moment. This operation is called the equalization of houses (taswiyat al-buyūt). Once the horoscope chart (zāyicha) was drawn, the munajjim became ready to start prognosticating it (Şen 307-308).

Tablo 1: Haritada hane/ev, seyyâre/gezegen ve burç konumları[1]

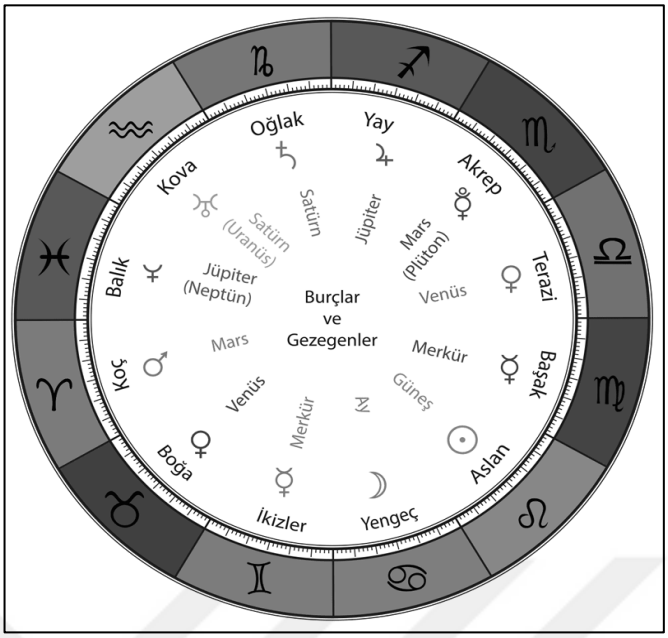

Astrolojiyi meydana getiren yıldızlar, gezegenler ve burçlar, belirli bir düzende işleyerek felek ya da evren içerisinde kendilerine mahsus bir sistem oluşturmaktadırlar. Yıldızlar; küresel, yuvarlak ve parlak cisimlerdir. Büyük yıldızlardan gözlemle kavranabilen yedisine "gezegen" (seyyâre) ismi verilmektedir. Bunlar; Zuhal (Satürn), Müşterî (Jüpiter), Mirrîh (Mars), Şems (Güneş), Zühre (Venüs), Utârid (Merkür) ve Kamer (Ay)'dir.[2] Geriye kalanlara ise "sabit yıldızlar" denir. Felek ya da evren içerisinde yer alan bu yedi gezegenden her birinin kendisine ait bir küresi vardır. Gezegenleri içerisine alan kuşatıcı küre, on iki kuşağa ayrılmıştır ve bu kuşaklardan her biri "burç" olarak isimlendirilmiştir. Anâsır-ı erbaa ile münasebetine istinaden bu burçlar hem elementlerine göre (ateş, hava, toprak, su) hem de tabiatlarına göre dörde (sıcak, soğuk, yaş ve kuru) ayrılır. Bununla birlikte astrolojide etki kuvvetine göre erillik ve dişillik atfedilen her bir gezegen, biri gündüze diğeri de geceye ait olmak üzere iki hanede değerlendirilmektedir. Şems gündüzü, Kamer ise geceyi temsil eden gök cisimleridir. Şems Esed burcunda, Kamer ise Seretân burcunda ikamet eder ve Zodyak, Şems ile Kamer arasında paylaşılmıştır. On

[1] Her müneccimin tercih ettiği harita gösterim tekniği farklı olabilmektedir. Bu farklılık bugün de devam etmekte olup harita yorumlayacak kişi standartları belli olan bir tablolardan birini tercih edebilmektedir. Bu sistem içerisinde en çok tercih edilen her evi eşit dereceye bölen "equal system" dir.

[2] Jenerasyon gezegenleri olarak adlandırılan Neptün, Uranüs ve Plüton bu dönemde henüz keşfedilmemiş olduğundan tasnifte bulunmamakta ve geleneksel astrolojinin son gezegeni Satürn olarak kabul edilmektedir.

iki burçtan altısı gündüz, altısı gece doğarken altısı yükselen, altısı alçalandır. Altısı sağda, altısı solda iken altısı Şems'in bölgesinde ve altısı da Kamer'in bölgesinde yer alır (Çelik 85-86; Tez, Astronomi ve Coğrafyanın Kültürel Tarihi 170). Bu burçlardan dördü öncü (Hamel, Seretân, Mîzân, Cedî) iken dördü sabit (Sevr, Esed, Akreb, Delv) ve diğer dördü değişken (Cevzâ, Sünbüle, Kavs, Hût) niteliktedir. Bu sistem hakkında *İhvan-ı Safâ*'da şu ifadelere yer verilir:

> Burçlar on ikiden fazla ya da eksik olsalardı söz konusu taksim bu şekilde sürdürülemezdi. Öyleyse onların sayısı, bir hikmet gereği olarak on ikidir. Zira şanı yüce olan Yaratıcı ancak en muhkem ve en iyi fiillerin sahibidir. Örneğin şekillerin en mükemmeli küre şekli olduğu için, bu şekli almışlardır. Şöyle ki o, şekillerin en genişi, bozulmadan en uzak olanı ve en hızlı hareket edenidir; merkezi ortasında bulunur, çapları eşittir, tek bir yüzeyle çevrelenir ve kendisine ancak bir noktada temas edilebilir. Onun dışındaki her hangi bir şekilde bu özellikler bulunmaz. Yine hareketlerin en mükemmeli olduğu için Tanrı ona dairesel hareket vermiştir. (85-86)

Tablo 2: Burçların cinsi, gece ve gündüze aitliği, niteliği

Burçlar	Cins	Gece/Gündüz	Nitelik
Hamel (Koç)	Eril	Gündüz	Münkalib (Öncü)
Sevr (Boğa)	Dişil	Gece	Sabit
Cevzâ (İkizler)	Eril	Gündüz	Mücessed (Değişken)
Seretân (Yengeç)	Dişil	Gece	Münkalib (Öncü)
Esed (Aslan)	Eril	Gündüz	Sabit
Sünbüle (Başak)	Dişil	Gece	Mücessed (Değişken)
Mîzân (Terazi)	Eril	Gündüz	Münkalib (Öncü)
Akreb	Dişil	Gece	Sabit
Kavs (Yay)	Eril	Gündüz	Mücessed (Değişken)
Cedî (Oğlak)	Dişil	Gece	Münkalib (Öncü)
Delv (Kova)	Eril	Gündüz	Sabit
Hût (Balık)	Dişil	Gece	Mücessed (Değişken)

1.2.1.Felek

Seyyâre ve yıldızlara ev sahipliği yapan felek; bir astronomi terimi olarak "yıldızların döndüğü yer" anlamını taşımakta, aynı zamanda denizde oluşan girdap da bu adla anılmaktadır. Genel anlamda ise felek; gökyüzü, sema, talih, baht ve kader anlamlarına gelen gök tabakası olup asuman, çarh/çerh, dehr, devrân, eflâk, gerdûn, sipihr/sipehr şeklinde anılmıştır. Bugünün astronomisinde "gökküre" anlamıyla kullanılan Grekçe sfaira (sphere) kelimesi de dönme mefhumunu ihtiva etmektedir ve felekle aynı semantiğe sahiptir. Müslüman gökbilimcilerden Bîrûnî, daire ve felek kelimelerinin eş anlamlı olduğunu, ancak felek kelimesinin daha ziyade hareket hâlindeki bir daireyi göstermek üzere küre yerine kullanıldığını belirtmiştir (Kutluer 303). Fârâbî ise Allah ile âlem ve göklerle yer arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalıştığı sudur teorisinde küre yahut gök cisimleri (el-ecrâmü's-semâviyye) adıyla andığı felekleri, cisimleri yanında akıl ve ruhları da (nefs) bulunan dairevi hareket hâlindeki varlıklar olarak tanımlamıştır (Kutluer 304). Birtakım mitolojik ve efsanevi motifleri kullanmakla beraber esasında medreseye oldukça bağlı bir görüşü temsil eden Osmanlı edebiyatı, başından beri feleklerin iç içe geçmiş küreler şeklinde dünyanın etrafında döndüğünü iddia eden Batlamyus'un görüşünü esas alan filozof ve heyet bilginlerinin eserlerine bağlı kalmıştır (Şentürk, Osmanlı Şiiri Kılavuzu-IV 358). Bu görüşe göre dünya kâinatın merkezidir. Dünyayı dokuz felek çevreler, bunlar iç içe geçmiş şekilde soğan zarı gibidir. Böyle kat kat düşünüldüğünden genellikle "eflâk" ve "felekler" diye çoğul şeklinde kullanılır. Buna bağlı olarak nüh felek, nüh kıbab (kubbe), nüh künbed, nüh kubbe-i uzma, nüh peymâne, nüh mina, dokuz çarhi kalkan, eflâkin dokuz meydanı, heft eflak, yedi çarh-ı mutabbak, yedi başlı ejder, yedi gerdûn, yedi çini çanak, arus-ı heft felek gibi sözler içinde katlarının sayısı açıkça belirtilir (Kurnaz 306). Birinci felekte Kamer olmak üzere sırasıyla Utârid, Zühre, Şems, Mirrîh, Müşterî, Zuhal gezegenleri bulunur. Sekizinci felek sabit yıldızlar ve burçlar feleğidir. Dokuzuncusu da cisminden arınmış olan ve bütün felekleri saran en büyük, en yüksek felektir ki "felek-i atlas, felek-i a'zam, felekü'l-eflak" adıyla anılır. Hükemâ felsefesine göre sekizinci feleğe "Kürsi", dokuzuncuya da "Arş" denir. Atlas feleği yirmi dört saatte devrini tamamlar. Bu devir, doğudan batıya olup diğer felekleri de döndürür. Diğer feleklerin iki türlü hareketi vardır. Biri Atlas feleği ile birlikte doğudan batıya, diğeri de bunun aksi olarak batıdan doğuyadır. Atlas feleği dönerken diğerlerini de kendi istikametinde dönmeye zorlar. Bu dönüş büyük bir özellik taşır. Kendi istikameti dışında dönmeye zorlanan sekiz felek, insanların talihleri, refah ve

mutlulukları üzerinde değişken ve aksi durumlar ortaya koyar (Pala 149). Nitekim divan şairlerinde de felek, çekilen acı ve ıstırabın müsebbibi olarak gösterilmiş ve kendisinden yakınılan, şikâyet edilen unsurlarından biri olarak kullanılmıştır. Bunun sebebi yukarıda da ifade edildiği üzere feleklerin sürekli dönmesi ve bunun insanın kaderiyle ilgisi olduğunun düşünülmesidir. Bununla birlikte dünyanın etrafında dönmesi, baş aşağı durması, dokuz daire biçiminde olması, kendisine iltica edilmesi, kendisiyle konuşulması, kendisinden haber alınması, fitnelerle dolu olması, ilim ehline düşman olması, kadere tesir etmesi, acımasız olması, can alması, kendisiyle mücadele edilmesi, süratle dönmesi, tersine dönmesi (Şentürk, Osmanlı Şiir Kılavuzu-IV 357-366) gibi pek çok özelliği ile de felek şiirlerde kendisine yer bulmuştur.

1.2.2. Seyyâreler[1]

1.2.2.1. Kamer (Ay)

Pazartesi gündüz ile cuma gecesine hâkim olan Kamer, Dünya'ya en yakın gezegendir. Birinci kat gökte bulunur. Rengi beyaz olup tabiatı barid ve ratıb yani soğuk ve nemlidir. Güneş'e göre daha az ışıklı olduğu için Kamer'e "neyyir-i asgar" da denir. Gezegenlerin en küçüğüdür. Yirmi sekiz menzili ya da konağı bulunur.[2] Kamer'in doğa olguları ve canlılar üzerinde büyük etkisi vardır. Kamer parlak olduğunda hayvanların bedenleri daha güçlü ve nemli olur. Kamer'in ışığında çok oturan insana nem nedeniyle uyku basar. Yılan, böcek gibi canlılar onun ışığının parlak olduğu zamanlarda dışarı çıkarsa zehirlerinin gücü artar. Kamer'in ilk yarısında dikilen

[1] Seyyâreler ve onların yönetiminde olan burçlar gökbilimcilerin tanımına göre Zodyak içerisinde yer almaktadır. Zodyak, gökyüzünü baştan sona kateden 18 derece genişliğinde bir kuşaktır ve 30 derecelik 12 kısma bölünmüştür. Batı geleneğinde Zodyak, gökyüzünü çevreleyen yıldızlı bir patikadır ve güneşin yıl boyunca izlediği yolu (ekliptik) ve Ay'ın bir aylık yörüngesini içine alır (Aveni 38). Çin astrolojisine göre Zodyak denilen bir sistem içerisinde yer alan gezegenlerin seyrini takip etmek oldukça önemli görülmüştür. Çünkü gezegenlerin ilerleme ve gerileme hareketlerinin, söz konusu sistem içerisinde hızla yer değiştirmelerinin, insanların dünyasındaki bazı olayları önceden haber verdiğine inanılıyordu. Bir gezegenin diğerinin çevresinden geçişini betimlemek için tıpkı yukarıdan aşağıya inen veya aşağıdan yukarıya çıkan birinden bahseder gibi özel terimler kullanılıyor; bir gezegen diğerini geçtiğinde veya gizlediğinde, ikisi aynı hat üzerinde zıt yönlere hareket ettikleri veya birbirlerini örttüklerinde, buluşup ayrıldıkları ya da çakıştıklarında bunların kaydedilmesine büyük önem veriliyordu (Aveni 44).

[2] Ay'ın konakları yirmi sekizdir ki bu, burçlar feleğinde sabit olan gözlenmiş yıldızlardan burçlar kuşağının yakınında bulunup Ay, kendi feleği kuşağında batıya hareketiyle Koç burcunun yarısında Güneş ile karşılaştıkça her gece bir yıldız beraberine geldikçe, o yıldız bir konak itibar olunmuştur. Ay, süratli hareketiyle on iki burcu yirmi sekiz günde kat edip ve devredip, yine yerine döndüğünden, yirmi sekiz konak bulunmuştur. İlk konak Şerâtin, son konak ise Reşa olarak isimlendirilmiştir. Her iki konak arası on iki derece elli iki saniye olmakla; on iki burcun her biri yirmi sekiz konaktan iki konak ve üçte bir konağı yaklaşık olarak içermiştir (Sinan Paşa 69).

ağaçlar kolay tutar ve yemişleri çok olur (And 359-361). Seretan (Yengeç) bu seyyâreye mensuptur. Doğum haritasında 4. ev ile ilişkilendirilir. Her burçta ortalama 2-2,5 gün kalır ve Zodyak çevresini 27 günde döner. Dişil bir gezegen olarak kabul edilir. Dolayısıyla anne figürünü de temsil eder. Kendisine ait fazların bulunması doğum, büyüme ve çürüme döngülerini temsil eder. Yeni ay fazı; doğumu, büyüyen fazları; büyümeyi, genişlemeyi; dolunay fazı, tamlığı; küçülen fazları da bozulup çürümeyi simgeler. Fazların bu döngüsü genel olarak yaşamdaki tüm dalgalanmaları ve kişisel olarak ruh hallerini temsil eder (İlhan 119-120). Kamer'in tesirinde olanların sebatsız, ihmalkâr, kararsız, hayalci, endişeli, metanetsiz, kıskanç olduğu ifade edilmiştir.

Kamer, Şems'in, yani "cihan sultanı"nın veziridir. Klasik Türk şiirinde ise; her gece görünmemesi, bir yerde sabit durmaması, uzaktan seyredilmesi, yüksekte bulunması gibi özellikleriyle sevgiliyle özdeşleştirilirken nücûm bazında fitne çıkarıcı özelliği ile anılmıştır. Öyle ki dünya, yaratıldığından bu yana yedi gezegene ait devirler geçirmiştir. Âdem kelimesi ile Zuhal'in ebced hesabıyla toplamları aynıdır. Buna göre Zuhal ile başlayan hayat sırayla Mirrîh, Müşterî, Şems, Zühre ve Utârid devirlerinde sürüp gelmiştir. Nihayet içinde bulunduğumuz zaman Kamer'in devridir ki buna "devr-i Muhammedî" de denilir. Böylece Hz. Âdem ile peygamber arasındaki zaman da devirlere bölünmüş olur. Bu devrin sonunda kıyamet kopacaktır. Bu nedenle ay ile fitne yahut fitne-i ahir zaman birlikte kullanılır ve ay gibi güzel sevgilinin ortaya çıkmasıyla âşıklar arasında fitne ve kargaşa meydana gelir (Pala 43). Bununla birlikte Klasik Türk şiirinde Kamer; ışığını güneşten alması, birinci kat gökte bulunması, keteni çürütmesi, on dördünde olgunlaşması, delilere tesir etmesi, bitkilere renk vermesi, Akrep burcuna girdiğinde yağmur yağması, sevgilinin mahallesinde dolanması, vücudunun çürük içinde olası, yüzünün isli olması, kendisinden korkulması, kadehe, külaha, hokkabaza benzetilmesi gibi özellikleri ile de yer almıştır.

1.2.2.2.Utârid (Merkür)

Pazar gecesi ile çarşamba gününün ilk saatlerinde etkili olan Utârid, ikinci felekte yer alır. Cevzâ (İkizler) ve Sünbüle (Başak) üzerinde etkilidir. Tabiatı ılımlı, soğuk ve kurudur. Güneş'e en yakın gezegendir. "Debîr-i felek, debîr-i âsmân, münş-i çarh" da denilen bu gezegenin hâkim olduğu burçlarda doğanların anlayışlı, duyarlı, uysal, muhakeme yeteneği güçlü, kolay öğrenebilen, zeki ve kurnaz bireyler oldukları ifade

edilir. Zodyak'ın çevresini 88 günde döner. Bir burçta kalma süresi düzensiz hareketi nedeniyle oldukça değişkendir. Doğum haritasında 3. ve 6. ev ile ilişkilendirilir. Ayrıca doğum haritasındaki gezegenler arasındaki iletişimi ve koordinasyonu sağlayan da odur. Bilgi toplayıcı ve dağıtıcı özelliği bulunur. Tanrıların habercisi olarak kabul görmüştür. Romalıların Merkür'ü, Yunanlıların Hermes'i, eski Mısır'ın bilgelik tanrısı Thot'tur. Thot; sanatı, dili, alfabeyi, yazıyı, bilimleri (sayılar, astroloji, astronomi, matematik, geometri, tıp, botanik...) yaratmıştır ve "tanrıların yazıcısı" olarak bilinir (İlhan 121).

Kâtip ve yazarların pîri sayılan Utârid için "Edeb, kıyaset, fehm u firaset, ehl ü dirayet, nutk u belâgat, nakş u kitâbet onun özellikleridir." denir (Onay 487). Güneş'in de kâtibidir. Dolayısıyla klasik Türk şiirine de yazıcı vasfıyla müdahil olmuştur. Nitekim minyatürlerde bir rahle başında yazı yazarken gösterilmiştir (And 359).

1.2.2.3. Zühre (Venüs)

Cuma gününün ilk saatleri ve salı gecesi onun tesirindedir. Müşterî'ye göre daha az uğurlu olduğu için "sa'd-ı asgar" yani küçük uğurlu olarak anılır. Rengi beyazdır. Zühre, üçüncü felekte yer alır ve güneşin çalgıcısı olarak tasvir edilir. "kervankıran, çobanyıldızı, tan yıldızı, kevkeb-i seher, kevkeb-i i'şa, nahid[e]" gibi isimleri vardır (And 359). Doğum haritasında 2. ve 7. ev ile ilişkilendirilir. Zodyak'ın çevresini 225 günde dönerken her burçta ortalama on dokuz gün kalır. Sevr (Boğa) ve Mîzân (Terazi) onun etkisindedir. Zühre'nin yönettiği burçlardan olan kişilerin ılımlı, sevgi dolu, eğlenceli, neşeli ve duyarlı olduğu gözlemlenmiş olup bu kişilerin duygularıyla hareket eden insanlar olması sebebiyle sanata yatkın olabilecekleri ifade edilmiştir (And 358). Aynı zamanda maddi dünya ile ilişkilendirilen ve dişil bir gezegen olan Zühre; fiziki güzellik, zenginlik, lüks ve konfor ile de yakından ilgilidir (Kırkoğlu, Göklerin Bilgeliği 92). Güneş sistemindeki diğer gezegenlerin aksine, kendi ekseninin ters istikametinde, doğudan batıya yol alan Zühre'nin tabiatı ise bir gece gezegeni olması sebebiyle soğuk ve nemlidir.

Zühre; Yunan mitolojisinde Afrodit, Hitit mitolojisinde İştar, Sümer mitolojisinde İnanna ile temsil edilmektedir. Keza Sümer tanrıçası İnanna ile İslam literatüründe

Zühre çevresinde nakledilen Hârût ile Mârût[1] hakkındaki rivayetler de benzerlik göstermektedir. Kendilerine nefis verilerek yeryüzüne indirilen ve sonrasında Zühre'ye âşık olup onun uğruna yapılması yasak olan ne varsa ona meyleden Hârût ile Mârût'un yerini Sümer mitolojisinde İnanna'ya âşık olup benzer olaylar yaşayan Çoban Tanrısı Dumuzi ile Çiftçi Tanrısı Enkidmu almıştır. Ayrıca benzer bir hikâye Yahudi tefsir kitabı olan *Midraş Avkir*'de de bulunmaktadır. Bu versyonda ise Şemhazai (bazı kaynaklarda Azza veya Uzza) ve Azael adında iki melek Tanrı'ya insanı yaratmasının kötü olduğunu söylemiştir. Çünkü insanlar yeryüzünde bozgunculuk yapmışlardır. Bu iki melek yeryüzüne indiklerinde insanlar arasında Tanrı'nın hükmünü yayacaklarını vaat edince Tanrı onları yeryüzüne göndermiş fakat dünyaya indikten sonra Şemhazai, Ester (İştar veya Naamah) adında güzel bir kıza rastlayarak ona âşık olmuştur (Kardaş 33-34).

Adını Roma mitolojisindeki aşk tanrıçasından alan Zühre, modern astrolojide kişinin sevme ve eğlenme biçiminin göstergesi iken klasik Türk şiirinde şah meclislerinin sâzendesidir. İlm-i nücûma göre hizmetkârlar, kadınlar, çalgıcılar, işret ve eğlenceye düşkün ehl-i hevâ Zühre'ye mensuptur. Bu yüzden klasik Türk edebiyatında Zühre, elinde çeng çalan bir sâzende olarak tahayyül edilir (Ahmed-i Dâ'î 152). Nitekim bu gezegenin hâkim olduğu zamanlarda doğanların müziğe istidatları bulunduğu; müzisyenler ve hanendelerin bu yıldızın tesirinde oldukları bilinir (Şentürk, Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyâre ve Sâbiteler 156).

1.2.2.4. Şems (Güneş)

Pazar gündüz ile perşembe akşamına hâkimdir. "Âfitâb, hurşid, mihr" olarak da bilinen Güneş, diğer yıldızlar arasında "cihan sultanı" olarak kabul görür ve dördüncü felekte yer alır. Esed (Aslan) üzerinde etkilidir. Nitekim kimi minyatürlerde elinde iki aslan tutmuş bir biçimde resmedilmektedir (And 357). Tabiatı sıcak ve kurudur. Isı ve ışık kaynağı olarak hayat verendir. Eril bir gezegen olup baba figürünü temsil eder. Doğum haritasında 5.ev ile ilişkilendirilir. Zodyak'taki turu bir yıl olup her burçta yaklaşık bir ay kalır (İlhan 118). Şems, tarih boyunca ilahi bir güç olarak görülmüştür. Eski Mısır

[1] Hârût ve Mârût'un hikâyesi çok eskilere dayanır. Onların hikâyesi farklı isimlerle İslam'dan önceki dinlerde, hatta Akkadlar ve Sümerlerde de görülür. Bu iki meleğe verilen söz konusu iki isim Sami dillerindendir. Bu sözcükler Avesta dilinde Haurvatât (Hordâd); olgunluk, erişkinlik ve Ameratât (Mordâd), ölümsüzlük şeklini almış ve bu dilin edebiyatında da yedi İmşâspend, yedi ölümsüzler grubunda yer alan iki melek olarak anılmışlardır (Yıldırım 356-357).

mitolojisinde “Ra” olarak en büyük tanrıdır. Eski Yunan ve Roma’da “Apollon” olarak resmedilir (Kırkoğlu, Göklerin Bilgeliği 85).

Bu seyyâreye mensup olanlar kuvvetli, zeki, kendine inanan, canlı ve sanatkâr ruhlu kişilerdir. Şems; canlılık, yaşam gücü, bireysel yaratıcılık, farkındalık, cömertlik ve cesareti sembolize eder. Tüm bu özellikleriyle Şems, insanları etrafında toplayıp yönetebilen, onurlu, iyi kararlar verebilen cömert bir krala, bir asile ya da üst pozisyonda bir yöneticiye benzetilir (İlhan 118). Nitekim klasik Türk edebiyatında hükümdarın sembolüdür.

Şems, doğudan batıya seyri, bu seyir esnasında doğuşu ve batışı, devri sırasında aldığı renk ve görünümler, ışınları, sıcaklığı, kâinata ve bütün canlılara hayat vermesi, gökyüzündeki yeri, ay, yıldızlar, burçlar ve diğer gezegenlerle münasebeti, bitki ve madenler üzerindeki tesiri, bulutlarla değişen görüntüsü vb. yönleriyle çeşitli açılardan divan şairine zengin bir ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca dinî ve tasavvufi olarak yüklendiği anlamlar da şiirde yer almıştır. Klasik Türk şiirinde daha ziyade sevgili ve padişah olmak üzere pek çok varlığın kendine mahsus özellikleri ile Şems arasında benzetmeler yapılmıştır. Allah; Hz. Muhammed, Hz. Yusuf, Hz. İsa, Hz. Mûsa, Hz. Süleyman gibi peygamberler; Cemşîd, İskender, Nûşirevân, Züleyhâ gibi mitolojik şahıslar; adalet, cömertlik, şöhret-i afak, sultân-ı haver, alem, tac, taht, sorguç, mühür, tuğra gibi padişahlıkla ilgili unsurlar; otağ, okçu, nişan-gâh, kılıç, miğfer, kalkan, davul gibi savaşla ilgili unsurlar; sevgilinin güzellik unsurları, âşığın güneş gibi olan sevgili karşısındaki hâlleri; altın divit, kevser, mey, mizber, mıstar, çadır ipi, gül bahçesi gibi ışınlarıyla ilgili unsurlar; içkiyle ilgili unsurlar; abdal, mürşid, derviş, rind gibi tasavvufî tipler (Ay 119) divan şairlerince sık sık teşbih unsuru olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte yüzüne bakılmayışı ve bakıldığı anda gözleri yaşartması sevgiliyle özdeşleştirilmesine neden olmuş, pırıltılı görünüşüyle taç, gece kargasını kaçırmasıyla avcı, devamlı dönüp dolaşmasıyla divane ve dilenci, rengiyle kadeh, yuvarlaklığıyla davul, dünyanın etrafında dönmesiyle pervane, sevgili karşısındaki acizliği ve kapı kapı dolaşmasıyla köle, doğuş ve batışındaki görünümüyle külah benzetmeleri de divan şairlerince sıklıkla kullanılmıştır (Pala 176).

1.2.2.5. Mirrîh (Mars)

Cumartesi gecesi ile salı gündüzüne hâkim olan ve “behrâm” olarak da bilinen Mars, uğursuzluğu Zuhal’den az olduğu için “nahs-ı asgar” yani küçük uğursuz kabul edilir.

Kan kırmızı görünümünden ötürü eski kültürlerde savaş tanrısı ile özdeşleşmiştir. Keldaniler zamanında tanrılaştırılmış ve önce "Mares" adını almıştır. Daha sonra bu gezegene Yunanlılar "Ares" Romalılar ise "Mars" demişlerdir. Eski İran'da yolcuları koruduğuna inanılan bu yıldız Yunanlılarda önce fırtına, sonra da savaş tanrısı olarak kabul edilmiştir (Kapal 168). Sıcak ve kuru bir tabiata sahiptir. Minyatürlerde elinde kılıç ve kesik baş tutan bu eril nitelikli gezegene "cellad-ı felek" de denilmiştir (And 353). Feleğin seraskeri olan ve beşinci katında yer alan Mirrîh, Hamel (Koç) ve Akreb üzerinde etkilidir. Doğum haritasında 1. ve 8. ev ile ilişkilendirilir. Zodyak'ın çevresini yaklaşık olarak iki yılda dönerken her burçta iki ay kalır (İlhan 124). Kuvvet, savaş, hıyanet, gazap ile birlikte anılan Mirrîh'e mensup burçların tesirindekiler; sert, hiddetli, kuvvetli ve müteşebbis olurlar. Fikirlerinde muvazene vardır. Daima kavga ve mücadele hâlindedirler (Levend 205). Nitekim kendisine atfedilen seraskerlik vasfı ile klasik Türk şiirinde daha çok elinde kılıçla ve hançerle tasvir edilmiş; heybeti, savaşçı özelliği ve sanatkâr olması yönleriyle ele alınmıştır.

1.2.2.6. Müşterî (Jüpiter)

Pazartesi gecesi ile perşembe gündüzüne hâkim gezegendir. Müşterî, altıncı felekte yer alır. Uğurlu bir gezegen olduğuna inanıldığından "sa'd-ı ekber" yani büyük uğurlu olarak anılır. Tabiatı sıcak ve nemlidir. Eril nitelikli bir gezegen olarak bilinen Müşterî; "hürmüz, erendiz, sakıt, bercis" gibi adlarla da anılır. Rengi mavidir (And 353). Barışı, dinginliği, sevgiyi, merhameti, ahlakı ve adaleti simgeler. Zühre'den sonra en parlak gezegendir. Doğum haritasında 9. ve 12. ev ile ilişkilendirilir. Zodyak çevresini on iki yılda dönerken her burçta ortalama bir yıl kalır. Kavs (Yay) ve Hût (Balık) üzerinde etkilidir. Bu yıldızın tesiri altındakiler; içten, terbiyeli, zarif, utangaç, alçakgönüllü, cömert, sadık olur ve güzel söz söylerler.

Güneş sisteminin en büyük gezegeni olmasına istinaden mitolojide Müşterî, tanrıların tanrısı Zeus ile ilişkilendirilir. Bu bağlamda Müşterî; olgunlaşmayı, hem maddi hem de manevi yönden zenginleşmeyi ifade eder. Astrolojik manada yerleştiği evi genişletmesi, zenginleştirmesi ile de bilinir. Olumsuz bir açı aldığında ya da böyle bir konuma yerleştiğinde ise etkisi de olumsuzlukları çoğaltmak yönünde tezahür eder. Minyatürlerde elinde bir kitap ile tasvir edilen Müşterî, feleğin kadısı ve hatibidir. Bu yüzden de "kâdî-i felek, hatîb-i felek" de denir. Aynı zamanda kelime manasıyla doğru orantılı olarak alışveriş işlerinde satın alıcı olarak gösterilir (Kapal 167).

1.2.2.7. Zuhal (Satürn)

Çarşamba gecesi ile cumartesi gündüzüne hâkimdir. Tabiatı soğuk ve kurudur. Mitolojide Kronos adlı tanrı ile özdeşleştirilmiştir. "Keyvan, pas-bân-ı felek ya da pas-bân-ı târûm, sekendiz" gibi adlarla bilinir. Yedinci felekte yer alır ve kişilere gam ile keder getirdiğinden "nahs-ı ekber" yani büyük uğursuzluk olarak anılır (And 351-352). Nitekim astrolojik açıdan da Zuhal'in bulunduğu yerde aşılması gereken engellerin, sarf edilmesi gereken çabaların olduğu düşüncesi mevcut olup "ne ekersen onu biçersin" düşüncesini temel alan "karma"nın olduğu kabul edilir (Kırkoğlu, Göklerin Bilgeliği 69). Cedî (Oğlak) ve Delv (Kova) üzerinde etkilidir. Doğum haritasında 10. ve 11. ev ile ilişkilendirilir. Zodyak çevresini yirmi sekiz yılda dönerken her bir burçta iki yıl kalır. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanların ahmak, hasis, korkak, yalancı ve kötü huylu olduğuna inanılır. Onun hâkim olduğu devirde soğuklar artar. Klasik Türk şiirine de uğursuzluğu ile müdahil olmuştur, feleğin hazinedarıdır (Pala 494).

1.2.3. Burçlar

Burçlar feleği anlamında kullanılan Zodyak'ta her biri otuz, tamamı ise üç yüz altmış dereceden oluşan burçlar, on iki parçaya bölünmüştür. Güneş'in kendi feleğindeki dönüşünü tamamlarken bu on iki duraktan geçtiği düşünülmektedir. Bu on iki parça içindeki sabit yıldızların şekilleri belli hayvan veya nesnelere benzetilmiştir. Bu benzetmeden yola çıkarak da burçlara isimler verilmiştir. Bu kuşak üzerinde sadece burçları oluşturan takımyıldızları bulunmamaktadır (Yıldırım 343). Yedi felekte bulunan yedi gezegenin ilk yaratıldıkları zaman, hepsinin burçlar kuşağında bulunduğuna, feleklerin dönüşüyle birlikte bu gezegenlerin kendi feleklerine yerleştiklerine inanılır. Bu yerleşmeden sonra sürekli dönen feleklerdeki gezegenlerin her biri farklı sürelerde burçları dolaşırlar. İşte bu gezegenlerin dolaşma sırasında burçlara uğramaları, aynı zamanda bu burcun diğer yıldız ve gezegenlere yakınlık, uzaklık gibi hareketlerinin burçların insan ve hayat üzerindeki etkilerine sebep olduğu düşünülmektedir (Tolasa 410).

Geleneksel astroloji bilgisine göre mevcut on iki burcun her biri, doğum haritasında farklı konuları temsil eden bir evi sembolize etmektedir. Örneğin Hamel kişinin kendi benliğini ortaya koyduğu birinci evi yönetir ve Mirrîh tarafından yönetilirken Sevr, maddi kaynaklara işaret eden ikinci evi yönetir ve Zühre tarafından yönetilir. Bu evlere

yerleşen gezegenler ve bu gezegenlerin birbirlerine göre konumları ise haritanın yorumlanmasını mümkün kılar. Fakat bir harita yorumlanırken hangi burcun hangi eve yerleştiğiyle beraber o burcun veya gezegenin güçlü veya zayıf çalıştığı konumları da tespit etmek gerekir. Bu bağlamda burcun evi / beyti / hanesi ile beraber vebalinin, şerefinin ve hubutunun da bilinmesi gerekmektedir. Örneğin Hamel'in şerefi yani yüceldiği, tüm gücüyle çalıştığı konum Şems'tir. Eğer Zuhal'e yerleşirse burada tüm gücünü kaybeder ve düzgün çalışamaz. Eğer Zühre tarafından yönetilirse yine zararlı konuma yerleşmiş demektir ki bu konum düşükteki konumdan daha şiddetli ve zarar vericidir. Bir başka örnek ile Seretân, Müşterî'ye yerleştiğinde potansiyelini tüm gücüyle ortaya koyarken Mirrîh'e yerleştiğinde güç kaybı yaşar. Zuhal'e yerleştiğinde ise zarar görerek harita sahibinin ilgili evinde olumsuz bir etki yaratır. Dolayısıyla bu kombinasyonlar, söz konusu gezegen ve burçların konumları ve birbirleriyle ilişkileri göz önünde bulundurularak yerleştikleri evin konuları ile ilgili olumlu veya olumsuz öngörüde bulunma imkânı sunmaktadır.

Tablo 3: Burçların beyti, vebâli, şerefi ve hubûtu

Burçlar	**Beyti / Hanesi (Yönetici)**	**Vebali (Zararlı)**	**Şerefi (Yücelim)**	**Hubutu (Düşük)**
Hamel (Koç)	1.Ev / Mirrîh	Zühre	Şems	Zuhal
Sevr (Boğa)	2. Ev / Zühre	Mirrîh	Kamer	-
Cevzâ (İkizler)	3. Ev / Utârid	Müşterî	-	-
Seretân (Yengeç)	4. Ev / Kamer	Zuhal	Müşteri	Mirrîh
Esed (Aslan)	5. Ev / Şems	Zuhal	-	-
Sünbüle (Başak)	6. Ev / Utârid	Müşterî	Utârid	Zühre
Mîzân (Terazi)	7. Ev / Zühre	Mirrîh	Zuhal	Şems
Akreb	8. Ev / Mirrîh	Zühre	Kamer	-
Kavs (Yay)	9. Ev / Müşterî	Utârid	-	-
Cedî(Oğlak)	10. Ev / Zuhal	Kamer	Mirrîh	Müşterî
Delv (Kova)	11. Ev / Zuhal	Şems	-	-
Hût (Balık)	12. Ev / Müşterî	Utârid	Zühre	Utârid

1.2.3.1. Hamel (Koç) [1]

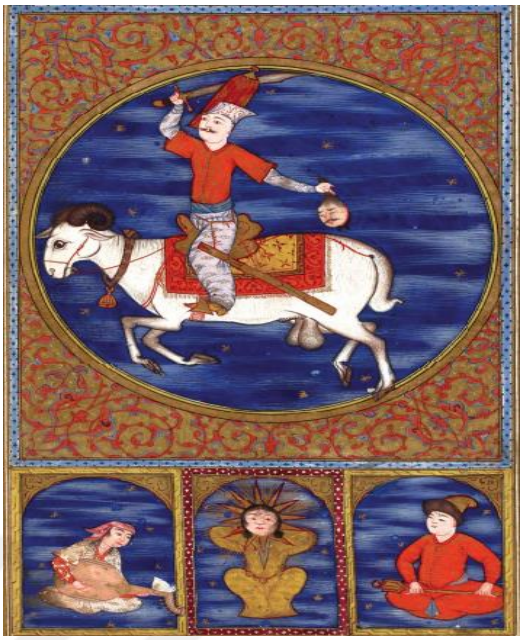

21 Mart – 20 Nisan tarihleri arasında doğanlar Hamel burcuna mensuptur. Zodyak'ın ilk burcudur. 21 Mart ilkbaharın başlangıcı olduğundan Hamel bir ilkbahar yani nevruz burcudur, elementi ateştir. Öncü ve eril bir burçtur. Yöneticisi Roma mitolojisinde savaş tanrısı olarak anılan Mirrîh'tir. Şems, Hamel konumunda yücelir. Hamel'de konumlanmış gezegenler, enerjilerini daima egemen olma yönünde çalıştırır (Bulut, Mitolojik Astroloji ve Psikoloji 257). Bu burç, "burc-ı bere" ya da "bere-i felek" adıyla da bilinmektedir. Ay'ın veya Güneş'in Hamel burcuna gelmesi uğurlu kabul edilir. Bu zaman zarfında ava gitmenin, sefere çıkmanın ya da işe başlamanın iyi olduğu düşünülmektedir (And 336). Arketipi savaşçı ruhtur. Bu burca mensup kişilerin ateş elementinin de etkisiyle enerjik, cesur, aktif, kendini ortaya koymaktan geri durmayan, aceleci, hevesli olduklarına inanılır. Vücutta baş ve yüz bölgesini temsil eder (İlhan 51).

1.2.3.2. Sevr (Boğa)

21 Nisan – 20 Mayıs tarihleri arasında doğanlar Sevr burcuna mensuptur. Elementi topraktır, sabit ve dişil bir burçtur. Yöneticisi Roma mitolojisinde güzellik tanrıçası olarak anılan Aphrodite yani Zühre'dir. Bu burç, "burc-ı gav" ve "burc-ı süreyya" adıyla da bilinmektedir. Ay bu burçtayken evlenmek, ekin ekmek veya yeni kıyafetler giymek olumlu yorumlanmıştır (And 337). Arketipi

[1] Minyatürler, Tülay Çulha'nın *Metâliʿü's-saʿāde Yenâbi'ü's-siyâde (Kutlu Talih Uğurlu Fal)* adlı çalışmasından alınmıştır.

güvenilirlik ve sakinliktir. Bu burca mensup kişilerin sabırlı, dayanıklı, bereketli, kararlı, güvenilir, ağırkanlı, sahiplenici, güzelliğe ve estetiğe düşkün olduklarına inanılır. Vücutta boğaz, boyun, ense ve beynin arka kısmını temsil eder (İlhan 53).

1.2.3.3. Cevzâ (İkizler)

21 Mayıs – 21 Haziran tarihleri arasında doğanlar Cevzâ burcuna mensuptur. Elementi havadır, değişken ve eril bir burçtur. Yöneticisi Yunan mitolojisinde bilgi toplayıcı ve dağıtıcı özelliği ile bilinen Hermes yani Utârid'dir. Bu burç, "burc-ı dü-peyker", "tev'eman", "zücesedeyn" olarak da bilinir (Gülüm 538). Ay bu burca geldiğinde mektup yazmak, şiir okumak, hesap kitapla uğraşmak olumlu yorumlanır. Arketipi iletişimdir. Bu burca mensup kişilerin meraklı, çok yönlü, değişken, çeşitli ilgi alanlarına sahip, konuşkan, esnek olduklarına inanılır. Vücutta sinir sistemini, el ve kolları, akciğer ve omuzları temsil eder (İlhan 55).

1.2.3.4. Seretân (Yengeç)

22 Haziran – 22 Temmuz tarihleri arasında doğanlar Seretân burcuna mensuptur. Elementi sudur, öncü ve dişil bir burçtur. Yöneticisi Kamer'dir. Bu burç, "burc-ı herçeng" ve Ay'ın hanesi oluşundan kinaye "burc-ı hilâl" olarak da bilinir (Uzun 425). Ay bu burca geldiğinde avlanma, yeni kıyafetler giyme ve şerbet içmenin iyi olduğu yorumlanır (And 338). Arketipi beslemek, büyütmektir. Bu burca mensup kişilerin duyarlı, sezgisel, hafızası kuvvetli, anılara değer veren, koruyup kollayan,

alıngan, ev ve aileye düşkün bireyler olduklarına inanılır. Vücutta göğüs ve mideyi temsil eder (İlhan 57).

1.2.3.5. Esed (Aslan)

23 Temmuz – 22 Ağustos tarihleri arasında doğanlar Esed burcuna mensuptur. Elementi ateştir, sabit ve eril bir burçtur. Yöneticisi Şems'tir. Kaynaklarda "burc-ı şîr" olarak da geçmektedir (Uzun 425). Güneş'in bu burca girmesi liderlik vasfının ve istikrarın sembolü olarak görülmüştür. Ayrıca cesaretin, kudretin ve gücün simgesidir. Arketipi kral ve kraliçedir. Yaz mevsimine ait olan bu burca mensup kişilerin cömert, aşırı gururlu, gösterişli, egemen, sadık, yaratıcı, sıcak yürekli olduklarına inanılır. Vücutta kalp ve omurgayı temsil eder (İlhan 59).

1.2.3.6. Sünbüle (Başak)

23 Ağustos – 22 Eylül tarihleri arasında doğanlar Sünbüle burcuna mensuptur. Elementi topraktır, değişken ve dişil bir burçtur. Yöneticisi Yunan mitolojisinde bilgi toplayıcı ve dağıtıcı özelliği ile bilinen Hermes yani Utârid'dir. Bu burca "burc-ı hûşe", "hûşe-i çarh", "hûşe-i sipihr" ve "azra" da denilmektedir (And 341). Arketipi zanaatkâr, hizmetkâr ve analisttir. Sünbüle, etkili olduğu tarihler dolayısıyla doğanın hasat zamanını niteler. Bu sebepten hasat ile de ilişkilendirilir. Bu burca mensup kişilerin detaycı, analitik düşünme yetisine sahip, verimli, sağlık bilinci gelişmiş, hizmete yönelik bireyler olduklarına inanılır. Vücutta sindirim sistemini temsil eder (İlhan 61).

1.2.3.7. Mîzân (Terazi)

23 Eylül – 21 Ekim tarihleri arasında doğanlar Mîzân burcuna mensuptur. Elementi havadır. Öncü ve eril bir burçtur. Yöneticisi Roma mitolojisinde güzellik tanrıçası olarak anılan Aphrodite yani Zühre'dir. Bir sonbahara burcu olan Mîzân'ın arketipi diplomat, sanatçı ve danışmandır. Bu burca mensup kişilerin adil, nazik, sanata ve estetiğe düşkün, cana yakın, arabulucu, denge arayışı içerisinde olan, uyumu idealize eden bireyler olduklarına inanılır. Olumsuz bir konuma yerleştiğinde kişiye kararsız ya da tamamen karşısındakinin kararlarını dikkate alan bir yapı verebilir. Vücutta böbrekler ve bel bölgesini temsil eder (İlhan 65).

1.2.3.8. Akreb

22 Ekim – 20 Kasım tarihleri arasında doğanlar Akrep burcuna mensuptur. Elementi sudur, sabit ve dişil bir burçtur. Yöneticisi Roma mitolojisinde savaş tanrısı olarak anılan Mirrîh'tir. Aynı zamanda bir jenerasyon gezegeni olan Plüto tarafından da yönetilebilir. Metinlerde "kejdüm" ya da "kejdüm-i felek" olarak da geçmektedir. Ay Akrep burcundayken yazı yazmak, bilimle uğraşmak iyi olarak bilinirken sefere çıkmak uğursuz sayıldığından (And 343) kervanlar, ordular ve diğer yolcuların seferlerini erteledikleri bilinmektedir (Şentürk, Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyâre ve Sâbiteler 177). Ayrıca Ay ile kırân oluşturması "kırân-ı nahseyn" olarak kabul edilir ve inanca göre bu dönemlerde fitne,

fesat artar, savaşlar olur, yağmurlar, yangınlar ve diğer doğal afetler baş gösterir, sıkıntılar, üzüntüler, sorunlar artar, yalan haberler yayılır (Deniz 147). Arketipi şaman ve dedektiftir. Bu burca mensup kişilerin ketum, kıskanç, sahiplenici, nüfuz edici olduklarına inanılır. Vücutta üreme organlarını temsil eder (İlhan 66).

1.2.3.9. Kavs (Yay)

21 Kasım – 19 Aralık tarihleri arasında doğanlar Kavs burcuna mensuptur. Elementi ateştir, değişken ve eril bir burçtur. Yöneticisi Roma mitolojisinde tanrıların tanrısı olarak anılan Zeus yani Müşteri'dir. Bu burç, "burc-ı kemân" veya "han-ı kemân" olarak da anılmaktadır (Uzun 426). Arketipi filozof, misyoner ve gezgindir. Bu burca mensup kişilerin iyimser, maceracı, hoşgörülü, hevesli, önyargılı, yargılayıcı olduklarına inanılır. Vücutta üst bacakları temsil eder (İlhan 68-69).

1.2.3.10.Cedî (Oğlak)

20 Aralık – 19 Ocak tarihleri arasında doğanlar Cedî burcuna mensuptur. Elementi topraktır, öncü ve dişil bir burçtur. Yöneticisi Zuhal'dir. Bu burç, "burc-ı buzgale" olarak da bilinir. Aynı zamanda "nahs-ı ekber" olan Zühal'in hanesi olduğundan çoğunlukla bu gezegenle birlikte anılır. Yedinci felekte ve gezegenlerin en üstünde bulunduğu için "pasban" (gözcü) olarak vasıflandırılır ve bekçilerin yüksek kulelerde (burç) bulunmasına dayanan çeşitli hayaller içinde yer alır (Uzun 426). Arketipi yaşlı,

saygıdeğer, otoritedir. Bu burca mensup kişilerin sorumluluk sahibi, güvenilir, statü arayışında, idareci, tedbirli, bir şeyi başarma tutkusuna sahip bireyler olduklarına inanılır. Vücutta iskelet sistemini ve dizleri temsil eder (İlhan 70).

1.2.3.11. Delv (Kova)

20 Ocak – 18 Şubat tarihleri arasında doğanlar Delv burcuna mensuptur. Elementi havadır, sabit ve eril bir burçtur. Hem Zuhal hem de bir jenerasyon gezegeni olan Uranüs tarafından yönetilir. Bu burç, "delv-i sipihr" ve "sakibü'l-mâ" olarak da anılır. Arketipi dahi, devrimci, bilim insanıdır. Bu burca mensup kişilerin aykırı, bağımsız, objektif, yenilikçi, modern bir yapıya sahip olduklarına inanılır. Vücutta baldır ve ayak bileklerini temsil eder (İlhan 74-75).

1.2.3.12. Hût (Balık)

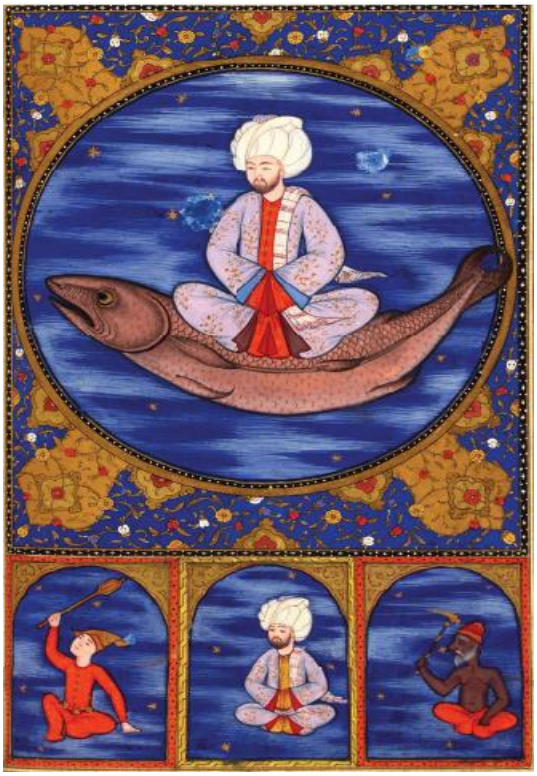

19 Şubat – 20 Mart tarihleri arasında doğanlar Hût burcuna mensuptur. Elementi sudur, değişken ve dişil bir burçtur. Hem Müşterî hem de bir jenerasyon gezegeni olan Neptün tarafından yönetilir. Bu burç, "burc-ı mâhî", "hût-ı felek" ya da "kevkebetü's-semekeyn" olarak da anılır (And 346). Arketipi mistik, medyum, kurbandır. Bu burca mensup kişilerin hayal gücü kuvvetli, aşırı duyarlı, kendini kurban pozisyonuna sokabilen, anlayışlı, merhametli, aldanmaya yatkın kişiler olduklarına inanılır. Vücutta ayakları temsil eder (İlhan 77).

1.3. İlm-i Nücûmun Türk Edebiyatı İçerisindeki Yeri

Devrin çeşitli inanç ve geleneklerini, kültürel anlayışını, ilmî özelliklerini, zihin yapısını edebî eserler üzerinden takip edebilmek mümkündür. Edebî eserlere konu olan her unsur, o devrin insanına ve o insanın dünyayı algılayış biçimine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda geçmişten bugüne taşınan her eserin muhtevasının, aynı dikkat ve değerle incelenmesi gerekmektedir. Bir eserin temelini teşkil edebilen kozmik unsurlar da bu bağlamda aynı öneme sahiptir. Nitekim toplum içerisinde geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören pek çok araç bulunmaktadır. Bünyesinde, yetiştiği toplumun kültürel kodlarını barındırdığı gibi kozmolojiye dair bilgiler taşıyan edebiyat da bu araçlardan biridir. Çünkü kozmolojik gerçeklik, sanat üzerinde yönlendirici bir etkiye sahiptir. Sanat ürünleri biçimsel düzlemde ya da içerik olarak kozmolojiden izler taşımaktadır (Ecevit 31).

Kozmik unsurlar, Türk edebiyatının hemen her döneminde çeşitli şekillerde konu edilmiş hatta destanlardan türkülere, bilmecelerden ninnilere, hikâyelerden atasözü ve deyimlere kadar pek çok farklı türde kendisine yer edinmiştir. Yusuf Has Hacip'in *Kutadgu Bilig*'de uzayın yaratılışı konusunu ele alırken gökteki yıldızları tek tek sayarak o dönemdeki hemen hemen bütün astronomi terimlerini ayrıntısıyla sıralamış; gezegenlerin durumu ve yerini de detaylıca tarif etmiş[1] olması; Kaşgarlı Mahmut'un *Divânü Lügâti't-Türk*'te mevsimlere getirilen açıklamalardan hareketle Türklerdeki zaman olgusu ve bu olguya bakış tarzına yönelik değerlendirmeler yapmış olup durmadan dönen felekler, birbiri ardınca doğan güneş ve yıldızların belli bir zaman çizgisinde yerini aldığını aktarmış olması (Aydemir 170) ya da gezegenlerin gökteki sıralanışından bahsederken Mars'ın mağrur duruşuna gönderme yaparak bugün dahi bu gezegeni tanımlarken bahsedilen özelliklerine dair benzer ifadeler kullanmış

[1] Onların bazılarının yukarıda, bazılarının da aşağıda gezdiği belirtilmiştir. Gezegenler bu sırayla art arda yedi feleğe yerleşir. Bunlardan en üstte, yani yedinci felekte Sekäntir (Zuhal) gezer. Sekäntir bir burçta iki yıl sekiz ay süreyle bulunur. İkinci Oŋay (Müşteri) bir burçta on iki ay bulunur. Üçüncü Körüd (Merih) gezegeni ne tarafa bakarsa, orada yaşayan her şey kurur. Dördüncü Yašïq (Güneş), dünyayı aydınlatır. Beşinci Sewit (Zühre), ondan sonra ise Arzu (Utarit) gelir. Bunlardan en önde olanı Yalčïq (Ay)'dır. O Yašïq ile karşı karşıya gelirse, mehtap olur. Ay'ın yeri ve güzergâhı birinci felektedir. (KBN: 12a/4–10) ..Yusuf Has Hacip, burçları da şu şekilde adlandırmıştır: Koç – Qozï (KBN: 9b/13); Boğa – Uδ (KBN: 12a/12); İkizler – Erändiz (KBN: 12a/12); Yengeç – Qučïq (KBN: 12a/12) veya Saratan (KBN: 32b/14); Aslan – Arslan (KBN: 12a/13); Başağı – Buğdaybašï (KBN: 12a/13); Terazi – Ülgü (KBN: 12a/13); Akreb – Čaδan (KBN: 12a/13); Yay – Ya (KBN: 12a/13); Oğlak – Oğlaq (KBN: 12a/14); Kova – Könäk (KBN: 12a/14); Balık – Balïq (KBN: 9b/13). Burçların bazıları çift bazıları ise tektir. Yedigir (Büyük Ayı'yı oluşturan Yedi Yıldız), Kutadgu Bilig'de Yetikän (KBN: 223b/4), Ülker ise Ürkär (KBN: 176b/12) diye adlandırılmıştır (Sadıkov 35).

olması[1]; destandan hareketle Oğuz Kağan'ın çocuklarına verilen isimlerin Güneş, Ay ve Yıldız[2] olması söz konusu durumun en temel örnekleridir.

Kozmografya; tasavvuf, din, felsefe, hayat, âdetler, tarihî hadiseler, efsaneler ile mitolojik unsurlar gibi farklı kaynaklardan beslenen ve bu sebepten muhteva olarak oldukça zengin bir yapıya sahip olan klasik Türk edebiyatının da kaynaklarından birini oluşturur. Göksel unsurların temellendirdiği kozmografya, tarih boyunca hem pek çok şairin şiirinde birer teşbih unsuru olarak kullanılmış hem de başlı başına bir eserin temel temasını oluşturan önemli kaynaklardan biri olmuştur. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Mârifetnâme* adlı eserinde baştan sonra bir bölümün içeriğini oluştururken Ahmed-i Daî'nin, *Çengnâme*[3], Lami'î'nin *Vâmık u Azrâ* ve Şeyhoğlu Mustafa'nın *Hurşîd ü Ferahşâd* adlı eserinde kozmik unsurlara metafor oluşturmak maksadıyla başvurulmuştur.

Kimi zaman manzum kimi zaman ise mensur eserlerde yer alan kozmik unsurlar, edebiyat araştırmacılarının da dikkatini çekmiş; bu sebeple araştırmacılar, bu unsurlar üzerinden dönemin edebî dünyasını günümüze aktarmayı hedeflemişlerdir. Harun Tolasa'nın *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*, Mehmed Çavuşoğlu'nun *Necatî Bey Divanı'nın Tahlîli*, Nejat Sefercioğlu'nun *Nev'î Divanı'nın Tahlîli*, Cemal Kurnaz'ın *Hayâlî Bey Divanı'nın Tahlîli* başta olmak üzere pek çok araştırmada diğer unsurların yanı sıra kozmik unsurlar da ele alınmış; Özlem Değirmenci'nin *Muhibbi Divanı'nda Kozmik Unsurlar* adlı yüksek lisans tezi, Kenan Erdoğan'ın *Fuzuli Divanı'nda Kozmografya ve Tabiat* adlı yüksek lisans tezi, Esma Şeker'in *15. Yüzyıl Divanlarında Kozmik Unsurlar* adlı yüksek lisans tezi, Jule Yentür'ün *17. Yüzyıl Şairlerinden Fehim, Na'ili ve Neşati Divanlarında Kozmik Unsurlar* adlı yüksek lisans tezi, Zeynep Özer'in *Divan Şiirinde Burçlar* adlı yüksek lisans tezi ve Sabahat Deniz'in *16. Yüzyıl Bazı Divan Şairlerinin Türkçe Divanlarında Kozmik Unsurlar (Baki-Fuzuli-Hayali*

[1] *Üçüncü Merih (Kürüd) gelir, korkunç gururlu yürür,*
Bir defa kime baksa, yeşermiş bile kurur (Arat 303)

[2] Ünlü Türk destanı Oğuz Destanı'nda, destan kahramanı Oğuz Kağan iki evlilik yapar: Birincisi başında kutup yıldızı parlaklığı ile, gökten ışık hâlesi içinde inmiş, Tanrı tarafından gönderilen güzel bir kızdır ve bu eşten doğan çocukların adları göğün üç unsurunu (üç kozmolojik unsuru) içine alır: Gün-Han, Ay-Han, Yıldız Han'dır (Mirzaoğlu 39).

[3] Gönül Alpay, *Çengnâme*'de geçen ilm-i nücûma ait kelime ve tabirlere dair şu açıklamada bulunmuştur: Ahmed-i Dâî, devrinin ilimlerine âit birçok kelime ve tâbirleri kullanmıştır. Bu bakımdan, onun eserindeki dil malzemesi oldukça zengindir. Ancak bu kelime ve tâbirleri kullanırken, Ahmed-i Daî hiçbir şekilde *Çengnâme*'ye ilmî bir hava vermeyi düşünmemiştir. Ne de bu ilimlerde derin bir vukufu olduğunu göstermek istemiştir. O, bu türlü kelime ve tâbirlerle eserindeki tasvirleri, düşünce, his ve hayalleri daha iyi ifade etmek gayesini gütmüştür. Esasen bu çeşitli ilimlere âit bilgilerin bir şâir için uyarıcı olmaktan başka rolleri yoktur. (148)

Beğ-Nev'i-Yahya Beğ) adlı doktora tezinde ise başlı başına kozmik unsurlar incelenmiştir. Bununla birlikte Şerife Akpınar'ın *Lâmi'î'nin Vâmık u Azrâ Mesnevisinde Astrolojik Unsurlar*, Nurefşan Kapal'ın *Zâti Divanı'nda Kozmik Unsurlar*, Saadet Karaköse'nin *Kozmik Alemde Nef'i'nin Seyri*, Bekir Çınar'ın *Şeyh Galib'in Hüsn ü Aşk Mesnevisinde Felekler*, Özgür Kaymak'ın *Cem Sultan Divanı'nda Kozmik Alem,* Mehmet Özdemir'in *Revânî'nin Gazellerinde Feleğin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme,* Emrah Gülüm'ün *Sümbül-zâde Vehbi Divanı'nda (Sünbülisân) Kozmik Unsurların Kullanımı,* Ruken Karaduman'ın *Ahmedî Divânı'nda Kozmik Unsurların Kullanımı,* Serpil Yıldırım ve Zeynep Gülzar'ın *Sâilî-i Şîrâzî'nin Dîvân'ında Kozmik Unsurlar,* Hafsanur Yıldırım'ın *Divan Şairlerine Göre Burçlar* adlı çalışmalarında yine temel temayı kozmik unsurlar oluşturmuştur.

Kültürün içerisinde yer alan ve edebî türlere konu olan kozmik unsurların, bir bütün olarak ele alındığı gibi kimi zaman başlı başına birer unsur olarak önem atfettiği de bilinmektedir. Gerek terim gerekse sembolik anlamıyla kullanılan bu unsurların başında Güneş ve Ay gelir. Bu bağlamda Gülay Mirzaoğlu, *Türkülerde Geçen Mitolojik Unsurlar* adlı çalışmasında özellikle Güneş ile Ay'ın önemine dair şu ifadelere yer verir:

> Orta Asya kavimlerinde Güneş ve Ay kültü bulunduğu eski çağlardan beri bilinmektedir. Altaylı şamanistler Güneş'le ant içerlerdi. Onlara göre, Güneş ana, Ay atadır. Bu olgu, Anadolu'nun bazı masallarında da mevcuttur. Güneş'i yerde ateş temsil eder. Yakut masallarında, büyük kahramanlar Güneş ve Ay'ın himâyesindedir. Şamanistlerin inanışlarına göre, kötü ruhlar, Güneş ve Ay ile mücadele ederler; bazen onları karanlığa sürüklerler. Güneş ve Ay'ın tutulmasının sebebi budur. Bundan dolayı, Güneş ve Ay tutulduğu zaman, şamanistler bunları kötü ruhların elinden kurtarmak için davul çalarlar, bağırıp çağırırlar. Kimi Türk toplulukları her sabah Güneş'e saygıyla selam verirlerdi. Bugün de Anadolu'da Güneş doğduktan sonra uyumanın evin bereketini kaçıracağına inanılır. (39)

Güneş'e ve Ay'a ayrı bir önemin atfedilmesi, her ikisinin metaforik kullanımda da sıklıkla kullanılmasını sağlamıştır. Türk edebiyatında XVI. yüzyıldan itibaren *Mihr ü Mâh* adıyla yazılan mesneviler bu durumun en somut örneğidir. Âlî Mustafa Efendi'nin, Şehzade Selim (II. Selim) adına kaleme aldığı eski astronomi anlayışına

ve Batlamyus kozmogonisine uygun alegorik bir manzume niteliği taşıyan *Mihr ü Mâh* adlı eseri; Kastamonulu Kıyâsî'nin (XVI. yüzyıl) Sultan Süleyman'a armağan etmek üzere kaleme aldığı *Mihr ü Mâh* adlı eseri, Çorlulu Zarîfî'nin (ö. 1032/1623) *Mihr ü Mâh* ve Ûdî'nin *Mâcerâ-yı Mâh* (975/1658'de tamamlamış) adlı eseri Güneş ve Ay'ın sembolik olarak kullanıldığı mesnevilerdir (İçli 49-61).

İlgili çalışmasında Güneş ve Ay'ın yanı sıra Venüs'ün de önemli bir yeri olduğunu ifade eden Mirzaoğlu, yıldızların ve yıldız kümelerinin kültürdeki yerine de değinir:

> Yıldızlardan (Venüs) Zühre yıldızı (Çoban yıldızı, Çolpan, Solbon, Seher yıldızı) takdis edilir. Orta Asya'da yaşayan bir Türk grubu olan Abakan Türklerinin ilâhilerinde Solbon (Venüs) yıldızı, tanrı sayılmaktadır. Bunun dışında, olumlu ve olumsuz etkiler getiren bazı yıldızlar, yıldız kümeleri ve gezegenler de önemlidir. J.P. Roux, özellikle 7. ve 9. gezegenler olan Venüs'ün ve Mars'ın, pek çok ritin kaynağını oluşturduğunu ileri sürer ve Türk kültüründe 7 ve 9 sayısının öneminin, 7 veya 9 gezegenlik bir sistem ile ilişkili olduğunu kabul eder. (39)

Bir halk hikâyesi olarak bilinen ve astrolojik tasavvur ile inançlardan yola çıkarak kahramanların adlarıyla gök cisimleri arasında ilişki kuran *Tahir ile Zühre* hikâyesinde olduğu gibi Venüs çoğu türküde adının geçmesi ile diğer gök cisimleri arasında önemli bir noktadadır. Âşık Ali İzzet'in:

Soramadım bir çift sözü
Ay mıydı, gün müydü yüzü
Sandım ki Zöhre yıldızı
Şavkı beni yaktı geçti

dizeleri ile Karacaoğlan'ın:

Nazlı yârdan bana bir haber geldi
Eğer doğru ise büktü belimi
Dediler ki yâri yad eller aldı
Kadir mevlam nasip eyle ölümü

Seher yıldızı ayırdı bizi
Perişan eyledi yar ikimizi

dizeleri, Venüs'ün halk arasındaki kullanımına örnek teşkil etmektedir.

1.3.1. İlm-i Nücûmu Oluşturan Temel Unsurların Klasik Türk Şiirinde Kullanımı

Tarih boyunca insanlığın dikkatini çeken gökyüzü ve onun misafirleri olan gezegenler, yıldızlar ve diğer tüm gök cisimleri, gelenek içerisinde şairlerin kaleminde kendilerine yer bulmuştur. Göksel unsurlar, daha önce de bahsedildiği üzere kimi zaman edebî eserlerin bütününe ya da bir bölümüne tesir ederken kimi zaman yalnızca bir benzetme unsuru olarak ele alınmıştır. Söz konusu eserlerde ele alınan unsurlardan biri, göğün yedi kat olması ve her bir katında bir gezegenin bulunmasıdır. Yedi, Osmanlı müelliflerinin zihninde birçok önemli hususu çağrıştırmaktadır. Dinî açıdan, *Kur'an-ı Kerim*'de Allah'ın kâinatı yedi kat yer ile gökten yaratmış olduğu ve göklerin birbirlerinin üzerinde yer aldığına işaret eden ayetlerin[1] bulunması; coğrafi açıdan, yeryüzündeki kara parçalarının yedi kıtadan (heft iklim, akâlim-i sebʿa) oluşması ve yukarıda ifade edildiği üzere kozmoloji açısından, Batlamyus'tan itibaren kabul gören yer merkezli kâinat anlayışında Dünya etrafında dönen yedi gezegenin (sebʿa seyyâre) varlığı, söz konusu çağrışımların temelini teşkil etmektedir (İhsanoğlu, Kevâkib-i Sebʿa 56).[2] Bu bağlamda her biri, dokuz katman[3] olan feleğin bir katında yer edinmiş olan Kamer (Ay), Utârid (Merkür), Zühre (Venüs), Şems (Güneş), Mirrîh (Mars), Müşterî (Jüpiter) ve Zuhâl (Satürn), klasik Türk şiirinde de yedi gezegen olarak yerini almıştır. Felek hem gezegenlerin hem de burçların meskeni kabul edilmiştir:

Nitekim mâh-ı nev sancak çeke encüm ola leşker
Nitekim hükm ede çarha nücûmun yedi erkânı (Hayâlî Bey, Tarlan K. 22/27)

Ayuñ olmışdur egerçi cümle encüm ʿāşıkı
Sen mehüñ ʿışkına döner uşbu çarh-ı heftümîn (Muhibbî, Yavuz G. 2512/2)

---

[1] O, yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratan, sonra göğe yönelip onları yedi gök hâlinde düzenleyendir. O, her şeyi hakkıyla bilendir (Bakara 2/29).
Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar Allah'ı tespih ederler. Her şey O'nu hamd ile tespih eder. Ancak, siz onların tespihlerini anlamazsınız. O, halîm'dir (hemen cezalandırmaz, mühlet verir), çok bağışlayandır (İsra 17/44).
De ki: "Yedi kat göklerin Rabbi, büyük Arş'ın Rabbi kimdir?" (Müminûn 23/86).
Görmediniz mi, Allah yedi göğü tabaka tabaka nasıl yaratmıştır? (Nuh 71/15)

[2] Taşköprülüzâde'nin *Mevzûâtü'l-Ulûm* adlı eserinde olduğu üzere kimi eserlerin tasnifinde yedi rakamının tercih edilmesinin sebebi bu çağrışımlardır (İhsanoğlu, Kevâkib-i Sebʿa 56). Nitekim müellifin nakli üzere çalışmamıza temel teşkil eden *Eşcâr u Esmâr* da başlangıçta yedi bölüm olarak düşünülmüş fakat zamanın koşulları sebebiyle beş bölüm ile sınırlandırma gerekliliği doğmuştur.

[3] Sekizinci felek sabit yıldızlar ve burçlar feleğidir. Bu felekte birer burç halinde sabit yıldızlar toplanmıştır ve adına "kürsî" denir. En dışta olan ve ötekilerin hepsini içine alan dokuzuncu feleğe bu durumundan dolayı "felekü'l-eflâk", yine hepsinden büyük ve kuvvetli olduğu için de "felek-i aʻzam" (çarh-ı aʻzam) adı verilmiştir. Boş ve her türlü cisimden arınmış olan dokuzuncu felek, içinde hiçbir yıldız veya herhangi bir nokta ve nişan olmadığı ve bu haliyle desensiz bir kumaşı andırdığı için çok defa "felek-i (çarh-ı) atlas" diye de anılır (Kurnaz 306).

Pâydâri eser-i şestine pek müşkildir
Nüh felek cirmi kadar olsa siperlerde sihan (Nedîm, Macit K. 1/43)

Felek, dokuz kat olmak ve yedi gezegen ile on iki burca ev sahipliği yapmakla birlikte klasik Türk şiirinde insana cefa çektirmesi, eziyet etmesi yönleriyle kendisinden şikâyet edilen bir unsur olarak da ele alınmıştır:

Ana rahminden berü bir gün beni şâd itmedüñ
El-emân ey çarh-ı zâlim dâd elüñden el-emân (Muhibbî, Yavuz G. 4010/3)

Nice bin hânümânı bâda vermiş bir felektir bu
Anı âhıyla bir âşık da berbâd ettiğin görsek (Nefʿî, Akkuş G. 76/4)

Gör neler itdi bana yâra karîn olmış iken
Saldı bu devr-i felek derd ile hicrâna yine (Emrî, Saraç G. 497/3)

Klasik Türk şiirinde astrolojik unsurlar; gezegenler ile burçların konumları ve birbirleriyle kurdukları ilişkiler üzerinden şekillenmiş ve bu ilişki belli mazmunların oluşmasına katkı sağlamıştır. Önreğin Kamer, feleğin birinci katında bulunması ve ışığını güneşten alması ile ilişkilendirilmiştir. Aynı zamanda Kamer devrinin sonunda kıyamet kopacak olduğundan fitne yahut fitne-i ahir zaman ile birlikte kullanılmıştır:

Devr-i kamerde uykudan fitneler uyarır gözü
Müşteriye kemân çeker kavs-i hilâli dil-berin (Ahmed Paşa, Tarlan G. 168/4)

Kemâl-i hüsnüñüñ âhir zamânına gelüp hattuñ
Kamer devrinde ey meh fitne-i âhir zamân oldı (Emrî, Saraç G. 549/4)

Utârid, feleğin ikinci katında bulunmaktadır. Yazıcı vasfının bulunması ile ilişkilendirilmiş, Güneş'in kâtibi olarak adlandırılmakla birlikte yazarların pîri kabul edilmiştir. Cevzâ (İkizler) ile Sünbüle (Başak) burçlarının yöneticisi olduğundan zaman zaman birlikte kullanılmıştır:

ʻUtârid mihr ü sîmîn hâme mâh u zer kemer
Cevzâ düşürmiş ʻaksini mir'ât-ı çarha şâh-ı dîvânî (Şemʿî, Karavelioğlu, K. 4/13)

ʻUtârid vasf-ı hân-ı bî-dirîguñ yazmaga şâhâ
Felek tokuz tabak çînî varakdan bagladı defter (Zâtî, Çavuşoğlu K. 38/31)

Zühre, feleğin üçüncü katında bulunmaktadır. İlm-i nücûma göre hizmetkârlar, kadınlar, çalgıcılar, işret ve eğlenceye düşkün ehl-i hevâ Zühre'ye mensuptur. Bu yüzden klasik Türk şiirinde Zühre, çeng çalan bir sâzende olarak tahayyül edilmiştir:

Gönül her nagme kim çeng-i gamuñda ihtira' eyler
Koyup elden felekde Zühre sâzın istimâ' eyler (Bâkî, Küçük G. 82/1)

Bezmüñ içinde kamer defdür aña pullar nücûm
Çengi olmış meclisüñde zühre-i zehrâ yine (Revânî, Karcı K. 30/23)

Şems, feleğin dördüncü katında bulunmaktadır. En parlak gezegen/ışık olması yönüyle hükümdar ile özdeşleştirilmiş; hükümdarın yanı sıra sevgili için de teşbih unsuru olarak kullanılmıştır:

Güneş togınca cümle encümen mahv itdügi gibi
Yüzin gösterse nâ-peydâ ider şems-i hüveydâyı (Zâtî, Çavuşoğlu K. 81/8)

Ey Mushaf-ı cemâlüñe nûr u ziyâ varak
V'ey şâm-ı zülf ü hattuña şems ü kamer çerâg (Nizâmî, İpekten G. 54/3)

Mirrîh feleğin beşinci katında bulunmaktadır. Kendisine atfedilen seraskerlik vasfı ile klasik Türk şiirinde daha çok elinde kılıçla ve hançerle tasvir edilmiş; heybeti, savaşçı özelliği ve sanatkâr olması yönleriyle ele alınmıştır. Akreb ve Hamel (Koç) burçlarının yöneticisi olduğundan zaman zaman birlikte kullanılmıştır:

Behrâm esedde evce çıkarsa kılıc ile
Tîr 'akreb üzre varır hem tutar kalem (Zîver Paşa, Arslan G. 248/4)

Çatsalar küffâra fülkin semt-i râstından hemân
San o dem Mirrîh esedden itdi 'akrebde kırân[1] (Refî'-i Kâlâyî, Alpaydın Mus. 4/4)

Müşterî feleğin altıncı katında bulunmaktadır. Minyatürlerde elinde bir kitap ile tasvir edilen Müşterî, feleğin kadısı ve hatibidir. Bu yüzden de "kâdî-i felek, hatîb-i felek" olarak da adlandırılmıştır. Aynı zamanda kelime manasıyla doğru orantılı olarak

[1] Mars, Aslan burcuna yerleştiğinde güçlü bir konuma yerleşmiş kabul edilse de asıl Akrep burcunun yöneticisi olduğundan kendi hanesine yerleştiğinde gücünü tam manasıyla kullanabilecektir. Dolayısıyla beyit bu açıdan da yorumlanabilmektedir.

alışveriş işlerinde satın alıcı olarak gösterilir. Kavs (Yay) ve Hût (Balık) burçlarının yöneticisi olduğundan zaman zaman birlikte kullanılmıştır:

Sen meleksin sevdügüñdür bir beşer-sûret perî
Âfitâb iken neden kim mâha olmak müşterî (Emrî, Saraç G. 517/1)

Ebrûna gözüm yaşı nola olsa mukârin
Çün müşteri kavse ere ey meh şeref eyler (Hayâlî Bey, Tarlan G. 131/3)

Zuhal feleğin yedinci katında bulunmaktadır. Klasik Türk şiirinde "Keyvân" adıyla da bilinmektedir. Feleğin hazinedarı olıp kişilere gam ile keder getirdiğinden "nahs-ı ekber" yani büyük uğursuzluk olarak anılmıştır. En yüksek felekte yer alışı sebebiyle bazen yücelik sembolü olarak da kullanılmıştır:

Bâlâ-yı çarh-ı heftüme Keyvân-ı kühne-sâl
Oturmış idi niteki Hindû-yı pîl-bân (Bâkî, Küçük K. 1/8)

Keyvân ki eylemişdür yedinci çarhı mesken
Kasruñda pâsbâna olmaz daḫi mümâsil (Nizâmî, İpekten K. 6/24)

Yedi felekte bulunan yedi gezegenin ilk yaratıldıkları zaman, hepsinin burçlar kuşağında bulunduğuna, feleklerin dönüşüyle birlikte bu gezegenlerin kendi feleklerine yerleştiklerine inanılır. Bu yerleşmeden sonra sürekli dönen feleklerdeki gezegenlerin her biri farklı sürelerde burçları dolaşırlar. İşte bu gezegenlerin dolaşma sırasında burçlara uğramaları, aynı zamanda bu burcun diğer yıldız ve gezegenlerle yakınlık, uzaklıkları ve hareketleri burçların insan ve hayat üzerindeki etkilerine sebep olduğu düşünülmektedir (Tolasa 410). Burçlar üç yüz altmış derecelik açıdan oluşan bir kuşakta yer alırlar; bu burçlar feleği yani Zodyak, her biri otuzar derecelik olan on iki parçaya bölünmüştür. Güneşin kendi feleğindeki dönüşünü tamamlarken bu 12 duraktan geçtiği düşünülmektedir. Bu on iki parça içindeki sabit yıldızların şekilleri, belli hayvan veya nesne şekillerine benzetilmiştir. Bu benzetmeden yola çıkarak da burçlara isimler verilmiştir.

Burçlar, felek-i sevabitte yani atlas feleğinden önceki sekizinci felekte, belli şekiller/kümeler halinde bulunmaktadırlar. Bu şekillerden ilki, gökyüzünde bir araya gelen yıldızların koç şekline benzetilmesinden dolayı Hamel (Koç) adını almıştır.

Hamel, "burc-ı bere" ve "bere-i felek" olarak da anılır (And 336). Güneş'in Koç burcuna geçmesi baharın başlangıcı kabul edilir:

Güneş gökde hamel burcını teşrîf eyledi gûyâ
Mizâc-ı dehri kıldı mu'tedil nev-rûz sultânı (Nevʿî, Sefercioğlu G. 522/2)

Az kaldı kim Hamel burcına vara âftâb
Bağlana nev-rûz-ı fîrûz ile çok zîver cihân (Karamanlı Aynî, Mermer K. 22/7)

Sevr (Boğa), "burc-ı gâv", "burc-ı süreyyâ" olarak da bilinir. Klasik Türk şiirinde genellikle benzetme unsuru olarak yer edinmiş olup kimi zaman koç gibi kurban edilmesi yönüyle kimi zaman ise rakibe/ağyara teşbih maksadıyla kullanılmıştır (And 337):

Sanmanız gül-gûn şafak oldu ufuktan âşikâr
Îd içün çarh-ı felek sevrini kurbân eyledi (Hayâlî Bey, Tarlan K. 17/2)

Yılduzı sevr olmasa agyârun iy kamer
Olmazdı tab'ıla ne şek ol har-misâl-i gâv (Nazmî, Üst G. 5409/4)

Cevzâ (İkizler), gökyüzünde sabit halde bulunan birçok yıldızdan oluşmakla birlikte temel olarak birbirine sarılmış iki çocuk şeklinde iki yıldız kümesinin temsil ettiği burçtur. Bu sebepten "burc-ı dü-peyker", "tev'eman", "zûcesedeyn" olarak da bilinir (Yıldırım 347). Klasik Türk şiirinde genellikle yükseklik, yücelik ve ulaşılmazlık bildirilen yerlerde anılmıştır:

Kadr ile başı sipihre irdi mihr ü meh-sıfat
Mesken ü me'vâ idindi menzil-i cevzâ-yı cev (Ravzî, Aydemir K. 6/5)

'Utârid mihr ü sîmîn hâme mâh u zer kemer Cevzâ
Düşürmiş 'aksini mir'ât-ı çarha şâh-ı dîvânî (Şemʿî, Karavelioğlu K. 4/13)

Seretân (Yengeç), Kamer'in kendi hanesidir (Ay, Yengec'in yöneticisidir). Bu sebepten zaman zaman şiirlerde birlikte kullanılmış olup "burc-ı herçeng" ve "burc-ı hilal" olarak da bilinir (And 339). Güneş'in Seretân'a geçmesi yazın başlangıcı kabul edilir:

Zülfi ruhına muttasıl oldukda nigârun
Benzer ana kim meh vara burc-ı seretâna (Nazmî, Üst G. 5512/2)

Gelmedi sencileyin ʻâleme bir mâh dahı
Bî-kes oldı beli burc-ı seretân sen gideli (Karamanlı Aynî, Mermer G. 450/6)

Esed (Aslan), Şems'in kendi hanesidir (Güneş, Aslan'ın yöneticisidir). Bu sebepten zaman zaman şiirlerde birlikte kullanılmış olup "burc-ı şîr" olarak da bilinir. Kimi zaman bu burç ile Hz.Ali (esedullâh) arasında da ilişki kurulur (And 340):

Gözi âhûlara şimdi şikâr olmak münâsibdür
Esed burcına itdi âftâb ey mehlikâ tahvîl (Behiştî, Aydemir G. 301/3)

Sayd iderse n'ola ol âhûyı her vahşî ded
Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed (Mesîhî, Mengi G. 35/1)

Sünbüle (Başak), resimlerde ve minyatürlerde elinde bir tutam başak bulunan genç bir kız şeklinde çizilen burçtur. Metinlerde "burc-ı hûşe", "hûşe-i çarh" ve "hûşe-i sipihr" şeklinde de geçmektedir. Bununla birlikte "Azra" olarak da anılmış, elindeki başağa ise "simâk-ı aʿzel" denilmiştir (And 341):

Vehbiyâ birgün senin de rûşen eyler çeşmini
Gâhî burc-ı sünbüle basmaz mı pây-ı âfitâb (Sün. Vehbî, Yenikale K. 35/42)

Dir müneccim mihr şimdi sünbüle burcındadur
Her kaçan ol âfitâbı görse sünbül takınur (Emrî, Saraç G. 123/3

Mîzân (Terazi), minyatürlerde terazi ile gösterilir. Zühre'nin hanesi olduğundan (Venüs, hem Terazi'nin hem Boğa'nın yöneticisidir) zaman zaman birlikte anılmıştır. Güneş'in Mîzân'a geçmesi sonbaharın başlangıcı kabul edilir:

Gözleme zühre-i mîzânı vü mihr-i esedi
Nazar it ol şeh-i mâh-ı seretân geldi geçer (Karamanlı Aynî, Mermer G. 163/3)

Mîzân-ı meh ü mihr ile vezn ola mı hüsnün
Keff-i yed-i kudretdür ana keff-i terâzû (Emrî, Saraç G. 421/3)

Akreb, gökyüzünde akrebi andıran şekilde sabit halde bulunan yıldız kümesinin temsil ettiği burçtur. Kimi zaman şiirlerde "kejdüm" ya da "kej-dûm-ı felek" olarak geçmektedir. Ay Akrep'te iken fitne ve fesadın artacağına, yangın, sel gibi afetlerin olacağına, kısacası sıkıntıların baş göstereceğine inanılır (Gülüm 536). Nitekim

modern astrolojide de sırların ortaya çıkacağı bir dönem olarak kabul edilir. Bunların dışında Ay, Akrep burcundayken sefere çıkılmaması gerektiği düşüncesi ve yağmurun yağacağı inancı da halk arasanıda yaygındır:

Turradan alnun nihân olsa gözüm giryân olur
Kim kamer gelseydi 'akreb burcına bârân olur (Selikî, Zülfe G. 22/1)

Rakib ile seni görse olur Zati deli ey meh
Sefer ca'iz degül mahun olıcak menzili 'akreb (Zâtî, Çavuşoğlu G. 55/5)

Kavs (Yay), "burc-ı kemân" ve "hân-i kemân" olarak da bilinir. Klasik Türk şiirinde sevgilinin kaşının şekil itibarıyla yaya benzetilmesi ile daha çok teşbih unsuru olarak kullanılmış; minyatürlerde yarısı insan, yarısı at, elinde ok ve yay tutan bir canlı ile gösterilmiştir (And 344):

Görenler kaşun üzre alnun ey şâh
Dediler burc-ı kavse geldi uş mâh (Hecrî, Zülfe G. 127/1)

Ey kamer-tal'at kaşın kavsin görüp takvîmde
Ay başında fitne var diye müneccimler yazar (Ahmed Paşa, Tarlan G. 65/3)

Cedî (Oğlak), Zuhal'in hanesi olduğundan (Satürn, Oğlak ve Kova burçlarının yöneticisidir) genellikle birlikte anılmıştır. Oğlağın, kurbanlık bir hayvan olmasından dolayı beyitlerde Koç ve Boğa'da olduğu gibi kurban edilmesi ve kurban bayramı gibi kavramlarla birlikte geçtiği görülmüştür (Yıldırım 350). Güneş'in Cedî'ye geçmesi kış mevsimimin başlangıcı kabul edilir.

Kadr-i şeb-i mi'râcı içün 'îd edip çarh
Cedy-i feleki eyledi kurbân-ı Muhammed (Sün. Vehbî, Yenikale K. 1/2)

Gûş edüp müjde-i teşrifini ta'zîmen leh
Çarh-ı gerdun hamel ü cedyini kıldı kurbân (Nedîm, Macit T. 10/8)

Delv (Kova), "delv-i sipihr" ve "sâkibü'l-mâ olarak da adlandırılır. Minyatürlerde elindeki kaptan su döken ya da kuyudan su çeken biri ile tasvir edilmiştir (And 346):

Çeşm-i terimde etdi hayâl-i ruhun makar
San burc-ı delv idi bu gice menzil-i kamer (Lebîb, Kurtoğlu G. 53/1)

Lutfun ol gâyetdedir kim nâr-ı kahrın olmasa
Cûy-ı eltâfın ederdi delv ü hûtu gark-ı âb (Nef'î, Akkuş K. 61/16)

Hût (Balık), "burc-ı mâhî", "hût-ı felek" ya da "kevkebetü's-semekeyn" olarak da anılmaktadır (And 346). Balık burcu da diğer burçlar gibi isminden yola çıkılarak şiirlerde çoğu zaman derya, deniz, gemi gibi kelimelerle birlikte kullanılmıştır:

Hurûş-ı mevc-i hüsnün burc-ı Hût'u eylemiş gark-âb
Ki mâh ol bahr-ı nâz u şîvede bir füls-i mâhîdir (Sün. Vehbî, Yenikale G. 80/4)

Gelür elden ki iresin cehd-ile bir menzile kim
Kala ayahlarun altında Hamel'den tâ Hût (Ahmedî, Karaduman G. 95/5)

1.3.2. Diğer Astronomik Unsurların Klasik Türk Şiirinde Kullanımı

Gezegen ve burçlarla birlikte bazı özel yıldızlar ve yıldız kümeleri de çeşitli yönleriyle klasik Türk şiirinde yerini almıştır. Parlaklıkları, uzaklıkları, bir görünüp bir kaybolmaları, sıcaklık veya soğuklukları, şekilleri yönüyle teşbih unsuru olarak kullanılmış olan bu benzetmeler doğrultusunda yıldızlar ve yıldız kümeleri üzerinden çeşitli mazmunlar oluşturulmuştur. Örneğin Benâtü'n-na'ş, Dübb-i Ekber'in kuyruğunun en sonundaki küçük ve kümenin en sönük yıldızı olup beyitlerde de bu manada kullanılmıştır:

Necm-i bahtım cem' ü tefrîk üzredir gerdûnda kim
Geh Benâtü'n-na'ş'a beñzer gâh Pervîn olmada (Sün.Vehbî, Yenikale G. 225/4)

Fuzûlî'nin bir beyitinde ise Büyükayı takımyıldızını ifade eden Benâtü'n-na'ş'ın yedi yıldızdan meydana gelmesine ve bu yönüyle Süreyyâ ile eşit tutulmasına işaret edilmiştir:

Yedi gündür ol ayı görmezem âhum şerârıyle
N'ola kılsam Benâtu'n-na'ş ile yeksân Süreyyâ'yı (Fuzûlî, Kılınç G. 278/6)

Süreyyâ, kuzey yarım kürede yer alan yıldız kümesidir. Yedi yıldızdan oluşmaktadır. Pervîn, Peren ve Ülker diye de bilinmektedir. Çok eski inançlara göre Pervin yıldızı, ayrılık ve perişanlığın sembolü olup Dübb-i Ekber ve Benâtü'n-na'şın aksine birliği temsil etmektedir (Babacan 121). Küme halinde olması ve gerdanlığa benzemesi sebebiyle de zaman zaman ıkd-ı Pervin tamlamasıyla kullanılmıştır:

Çeşm-i encümle görüp her şeb kanâdîlin felek

'Ikd-i Pervîne o tertîb üzre versin intizâm (Sün. Vehbî, Yenikale K. 45/9)

Karamanlı Aynî'nin beyitinde ise hem Kamer'in peş peşe gelen iki konağı hem de Sevr burcunun gökteki konumuyla ilgili bilgi verilmektedir. Burada Sevr'in otuz üç yıldızdan oluştuğu bilgisinin yanında Süreyyâ yıldızının, Sevr burcunda kümelenen bir takımyıldızı olduğu ifade edilmiş; aynı zamanda Kamer'in 3. konağı olan süreyyâ ile 4. konağı olan debrân/dübrâna gönderme yapılmıştır:

İkinci burcı Sevr oldı otuz üç kevkebe şâmil

Omuzında Süreyyâsı anun başında Debrânı (Karamanlı Aynî, Mermer K. 57/49)

Büyükayı takımyıldızı kümesinden en küçük yıldızı olan Sühâ, çok küçük olması sebebiyle klasik Türk şiirinde zerre ile ifade edilirken Başak takımyıldızında en yukarıda yer alan Simâk ise şiirlere yüksekte olması sebebiyle konu edilmiştir:

Sühâ'ya lûtfı eger kılsa zerre-perverlik

Yeter makâm-ı müsâvât-ı âftâba Sühâ (Fuzûlî, Kılınç K. 1/59)

Ayyuk, kuzey yarım kürede bulunan Keçi takımyıldızının en parlak yıldızıdır. Bu yıldızın gökyüzünde en yüksek noktada bulunduğuna inanılır. Bu nedenle de mübalağa unsuru olarak kullanılır. Ayyuk'a çıkmak deyimi bu yıldıza işaret eder (Gülüm 527):

Felekde evc-i ayyuk üzre bir yer var mı derlerse

Leb-i bâmı tebessüm üzre der kim innehu hâzâ (Nedîm, Macit T. 21/2)

Şi'râ, güney yarım kürede bulunan "Kelbü'l-Ekber (Büyük Köpek)" takımyıldızının ve tüm gökyüzünün bilinen en parlak yıldızıdır. Günümüzde bilinen ismi "Sirius", diğer adı ise "Akyıldız"dır. Güneş'in iki katı büyüklüğündedir ve çok parlak mavimsi beyaz bir ışığa sahiptir. Beyitlerde özellikle büyüklüğü ve parlaklığı dolayısıyla kullanılmıştır (Gülüm 528):

Nesre nesr-i dür-nisârıñdan eder kesb-i ziya

Pertev-i şi'riñ felekde kevkeb-i Şi'râ mıdır (Sün. Vehbî, Yenikale K. 31/5)

Klasik Türk şiirinde göksel unsurların yanı sıra gökyüzünde meydana gelen olayların da şiirlere konu edildiği bilinmektedir. Örneğin iki gezegenin bir burçta yakınlaşması/birleşmesi olayına "kırân" adı verilir. Kırân, şiirde en sık karşılaşılan

olaylardan biridir. Uğurlu sayılan Müşterî ve Zühre'nin bir burçta, aynı derece ve noktada birleşmesi kutlu zamana işaret eder ve kırân-ı sa'deyn olarak tanımlanır. Uğursuz sayılan Zuhal ile Mirrîh'in birbirine yaklaşması ise uğursuzluk işaretidir ve kırân-ı nahseyn olarak bilinir. Lâmi'î'nin *Vâmık u Azrâ* adlı mesnevîsinde Vâmık'ın babası Taymûs Han'ın, hikmet erbâbına, "felek size usturlâb olsun, Ay ve Güneş de yıldız kümesi olsun ve çarhın halini bana söyleyin" (Akpınar 198) diye emretmesi ile göğü okumaya başlayan müneccimler, eşref saati tayin etmek üzere toplandıklarında gökte Güneş ile uğursuz sayılan Zuhal'in aynı mahalde ve yakın olduklarını görürler. Burada bahsedilen Güneş ile Zuhal'in kavuşumu yani kırânıdır:

Dìdi usṭurlābdur gerdūn size
Ẕāt ü kürsīdür bu ay u gün size (707)

Pes gerek gün gibi usṭurlābdan
Ḥāl-i çarḫı diyesiz her bābdan (708)

Ric'at itmiş bulınup ol dem Züḫal
Ola mihr ile ḳarīn ü hem-maḥal (714)

Kırânın yanı sıra gezegenlerin birbirleriyle kurdukları ilişki, aldıkları açılar doğrultusunda birbirlerini belli mesafeden etkilemeleri üzerine de kurulabilmektedir. İki gezegen arasındaki açısal uzaklığın 120 derece olması, üçgen açı yani teslîs ile iki gezegen arasındaki açısal uzaklığın 90 derece olması, dördün, kare açı yani terbîʿ vasıtasıyla kurulan bu ilişki, şiirlerde de karşımıza çıkmaktadır:

Kevâkib yüz sürüp aña yürür her biri bir yaña
Neden-durur bu teslîs ü bu terbîʿ ü kırân söyler (Ahmedî, Karaduman K. 35/13)

Güneş tutulması olarak bilinen küsûf, Ay'ın Güneş ile Dünya arasına girerek Güneş ışıklarının Dünya'ya ulaşmasını engellemesi ile oluşmaktadır. Güneş tutulduğunda etraf kararır ve Güneş koyu kırmızı bir hale gelir. Halk arasındaki inanışlara göre Güneş tutulması iyi sayılmaz (Aydın 38). Nitekim klasik Türk şiirinde de genellikle iyiye yorulmaması yönüyle ele alınmıştır:

Küsûf-ı illet olup ber-taraf cism-i şerîfinden
Yine çün mihr-i enver âleme pertev-feşân oldu (Nedîm, Macit TB. 1/7)

Âşûb düşdü bezme tutuldu o âftâb
Devr-i piyâle fitne-i devr-i kamer midir (Nedîm, Macit G. 33/4)

Ay tutulması olarak bilinen husûf ise Ay'ın, yörüngesi etrafında dolaşırken Dünya'nın gölgesine girmesi ve Güneş'ten aldığı ışığı kaybetmesi neticesinde oluşan hadiseye verilen addır. Klasik Türk şiirinde Ay tutulması, genellikle sevgilinin aya teşbih edilen yüzünü örten zülüfleriyle ilişkilendirilmiştir:

Gün zevâle düşer ü aya irer naks u husûf
Bu yüzi pes nice mihr ü meh-i tâbân yazalar (Ahmedî, Karaduman G. 144/4)

Gehî husûfa düşüp geh muhâka irüp erir
Saçunla yüzüne âşık olalı bedr-i münîr (Ahmedî, Karaduman G. 173/4)

Güneş'in her 30 günde bir, burç değiştirerek başka burcun hanesine yerleştiği bilinmektedir. Bu noktada şairlerin şiirlerinde de Güneş'in ya da sevgilinin burçları dolaşması sıklıkla başvurulan teşbihlerden biridir. Emrî'nin, feleğin her ayı 30'a böldüğünden bahsetmesi; Ravzî'nin, hercayi olan ay yüzlü sevgilisinin bir Akrep burcunu bir de Mîzân burcunu seyrettiğini, gezdiğini söylemesi Güneş'in bu seyahatine göndermedir:

Geh burc-ı 'akrebi gehi mîzânı seyr ider
Hercâyidür disen n'ola ol meh-likâmuza (Emrî, Saraç G. 570/2)

Felek her ayda ey Emrî otuz pâre ider mâhı
Hilâl-ebrûlarına beñzedeydüm diyü bir pâre (Ravzî, Aydemir G. 469/5)

Güneşle beraber diğer tüm gezegenler kendilerine tayin edilmiş süreler çerçevesinde burç değiştirmektedir. İlm-i nücûmun temeli addedilen bu değişikliklerden bazıları oldukça tesirli olup şiirlerde de yaygın bir kullanıma sahiptir. Ay'ın Akreb'e yerleşmesi bunun örneklerinden biridir. Daha önce bahsedildiği üzere Ay, Akreb'e geldiğinde sefere çıklamaması gerektiği genel bir kanıdır. Bu bağlamda Ahmet Paşa, aşağıdaki beytinde akrep, sefer, yüz ve zülüf kavramları bir araya getirilerek bu kanıya gönderme yapmak üzere farklı bir hayal dünyası kurmuştur (Öztürk 315). Buna göre âşık, sevgilinin yüzünü ve zülüflerini görünce gönlünü ona kaptırmaktadır. Yüz Ay'a, zülüf akrebe benzetildiğinden bu manzara aynı zamanda Ay'ın Akrep burcu ile birlikte

olduğunu -Ay'ın Akreb'in hanesine yerleştiğini- hatıra getirmektedir. Bu durum da şaire, Ay Akrep'teyken sefere çıkılmayacağını hatırlatmaktadır:

Ey dil ruh u zülfün görüben terkümüz urma
Çıkma sefere k'oldı mehün menzili 'akreb (Ahmed Paşa, Tarlan G. 11)

Gitmez kapından ol ki göre zülf ü haddini
'Akrebde olsa mâh degildir revâ sefer (Ahmed Paşa, Tarlan G. 73)

İlm-i nücûmu oluşturan usnurlar ve olayların dışında şiirlerde yıldız ilmine dair farklı bilgilerin de yer aldığı görülmektedir. İlm-i nücûm anlayışına göre Ay ve Güneş dışında diğer tüm gezegenler - haritadaki konumlarına göre biri doğuda biri batıda yer alan - iki burcun yöneticiliğini yapmakta[1] ve bu durum modern astrolojide de geçerliliğini muhafaza etmektedir. Nitekim Ahmedî'nin kasidesini incelediğimizde diğer gezegenler iki burcu yönetirken Güneş ve Ay'ın neden yalnızca bir burcu yönettiği meselesinin irdelendiği görülmektedir:

Nicesi buldı karâr arada bu yir cirmi
Burada döner-iken çarh u encüm-i seyyâr (Ahmedî, Karaduman K. 22/49)

Neçün zühalden ola bu kevâkibe âgâz
Ya nîşe âteşi oldı eyit bu necm-i bahâr (Ahmedî, Karaduman K. 22/50)

Esed neçün ol şemsüñ evi beyân eyle
Neçün ola seratân burcı cirm-i mâha hısâr (Ahmedî, Karaduman K. 22/51)

Bu ikiden evi her birinüñ neçün birdür
Kalanınuñ neçün iki ola yemîn ü yesâr (Ahmedî, Karaduman K. 22/52)

Bu ikinüñ ikisi nîşe sac d ü ikisi nahs
Nedür ki sac d degül nahs itdügi girdâr (Ahmedî, Karaduman K. 22/53)

[1] Kamer (Ay), Seretan'ın (Yengec), Şems (Güneş), Esed'in (Aslan) yöneticisidir. Diğer tüm gezegenler iki burcun yöneticiliğini yapar: Zühre'nin (Venüs) hem Sevr'i (Boğa) hem Mîzan'ı (Terazi) yönetmesi vb. Jenerasyon gezegenleri olan Plüton, Uranüs ve Neptün ise klasik astroloji bilgisinde kullanılmamakta modern astrolojide de sırasıyla Akrep, Kova, Balık burçlarının 2. yöneticisi kabul edilemektedir.

Şairlerin kendi tasavvurları çerçevesinde estetik bir hüviyet kazanan kozmolojinin, temelinde dinî ve kültürel anlatılar barındırdığı bilinmektedir. Bu anlatılar, içerisinde yetiştiği toplumdan izler taşımakla beraber yine o toplumun katkılarıyla gelişimini sürdürmektedir. Bu bağlamda kozmik âleme dair mevcut bilgilerin aktarımında sanat ve edebiyat önemli bir rol üstlenmektedir. Çünkü bu sayede kozmik unsurlar; şairlere tarih boyu ilham kaynağı olmuş, gelenek içerisinde kimi zaman herkes tarafından bilinen, genelgeçer yaklaşımlar çerçevesinde şekillenen kimi zaman bu malzemeden yararlanan şairlerin veya şairlik yönü bulunan devlet erkânının konuya vâkıf olmalarından ileri gelen bir özgünlükle edebî eserlerde yerini almıştır. Dolayısıyla klasik Türk şiiri, kozmolojinin şiire, topluma yansımlarını ortaya koyması bakımından önemli bir noktada bulunmaktadır.

1.4.Osmanlı'da İlm-i Nücûm ve Müneccimler

İnsan hayatının başlangıcından itibaren kişiyi tesiri altına aldığı düşünülen yıldızlar, bu vasfı ile insanoğlunun geçmişten bugüne geleceği öğrenme arzusuna kılavuz addedilmiştir. Öyle ki Osmanlı'da padişahların, bugün talih olarak ifade ettiğimiz tali'lerine bakan ve sefere çıkmadan önce kendilerine danışılan müneccimler, saraylarda muhafaza edilmiş ve harp zamanları için saat tayin etmişlerdir. Buna istinaden tesis edilen müneccimbaşılık kurumu, sistemli ve teşkilatlı bir Osmanlı müessesesi olarak kabul görmüştür. Bu müessese, Osmanlılardan önceki devletlerin teşkilatları içerisinde bulunmayıp ilk defa Osmanlılarda ortaya çıkmış olup tam tarihi bilinmemekle birlikte ilk kez XV. asrın sonlarına doğru varlığının anlaşıldığı bilinmektedir (Aydüz 159). Fakat Osmanlılardan önce de Abbasi halifelerinin saraylarında ve Selçuklu sultanlarının nezdinde bazı müneccimlerin bulunduğu ve astronomi ile astroloji konularında bu müneccimlere danışıldığı ifade edilmektedir.[1]

Müneccimlerin bir harita oluşturmak için ihtiyaç duydukları bilgiler astronomiye ait hesap usullerini bilmeyi gerektirmiş, bu sebepten bu iki alan birbirinden faydalanarak ilerlemiş ve iki alanın bir addedilmesine neden olmuştur. Osmanlı saraylarında

[1] Bir müessese olarak olmasa da Osmanlı'dan önce de nücûm ilmine ve müneccimlere ihtimam gösteren hükümdarlar bulunmaktaydı. İkinci Abbasi halifesi Ebû Ca'fer Mansûr döneminde müneccimlerin, dönemin doktorları, kâtipleri ve muhasipleri gibi maaşlı devlet memuru olarak addedilmesi; halifelerin idarî ve siyasî hususlarda müneccimler ile istişare etmesi; beşinci Abbasi halifesi Harun er-Reşid ve yedinci Abbasi halifesi el-Me'mun döneminde içerisinde astroloji kitaplarının da bulunduğu çeviri faaliyetlerinin hızlanması bu durumun örneğidir (Kaya 17; Bakkal 514).

devletin ileri gelenlerine hizmet etmek amaçlı yer alan müneccimler[1] bu bağlamda oldukça itibar kazanmışlardır. Kaynaklar, Selçuklu saraylarında Sultan II. Kılıç Arslan (ö. 587/1192) devrinde Hubeyş et-Tiflîsî (ö. 629/1232?), I. Alaeddin Keykubad (ö. 634 /1237) devrinde Müneccime Bibi (ö. 695/1296?), Esirüddin Müneccim, Bahaeddin Şang-i Müneccim gibi bazı müneccimlerin istihdam edildiğini kaydetse de (İhsanoğlu, Osmanlı Astronomi Literatürü 73) onu sistematik olarak bir müessese hâline getiren ve saraylarda bu işle meşgul olan müneccimlere yer veren ilk devlet Osmanlı olmuştur.

Başlangıçta, astronomi ve astroloji eserlerinin Osmanlı bilim insanlarının İran'daki astronomi ve astroloji faaliyetlerinden etkilenmeleri ve orada telif edilen eserleri kullanmaları söz konusudur. İslam dünyasında Hint astronomi-astroloji geleneğine dayalı *Sindhind* adlı eserin Bağdad'a ulaşma tarihi olan miladi 770, ilm-i nücûmun da sembolik kuruluş yılı olarak kabul edilir (Campion 282). Abbasi halifelerinden Me'mûn'un (ö. 218/833) koruyuculuğu altında aşama kaydeden ilm-i nücûm; el-Bîrûnî (ö. 439/1048), Ebû Ma'şer el-Belhî (ö. 272/886), el-Kındî (ö. 252/866 ?), Ebû Sehl b. Nevbaht, Mâşallah b. Eserî (ö. 200/815), Ferganî (ö. 247/861), Harezmî (ö. 236/850), Nasîrüddin et-Tûsî (ö. 673/ 1274), Uluğ Bey (ö. 853/1449) gibi âlimler sayesinde büyük gelişme göstermiştir (Koç 185).[2] Özellikle ilm-i nücûm ve astronomiye olan ilgisi ile tanınan Uluğ Bey'in, Orta Çağ İslam dünyasındaki en büyük rasathanelerin sonuncusu kabul edilen Semerkant Rasathanesi'ni kurması ile burada yetişen bilim insanlarının bu ilimde önemli yeri bulunmaktadır (Kaya 117). Keza pek çok padişahın bu çalışmaları desteklemeleri de bilim insanlarının yetişmesinde önemli rol oynamıştır. Bursalı Kadızade'nin (ö. 840/1436) talebelerinden Şirvanlı âlim Fethullah Şirvanî (ö. 857/1453), Uluğ Bey'in vefatından sonra Kastamonu'ya gelerek astronomi ve geometri dersleri okutmuş; aynı rasathanede çalışan bir diğer âlim Ali Kuşçu (ö. 879/1474) da ilim ve felsefeye olan temayülü ile bilinen Fatih Sultan

[1]Osmanlı tarihinde padişah cülusu, doğum, savaş ilanı, ordunun hareketi, sadrazamlara mühür verilmesi, denize gemi indirilmesi, sultan düğünü gibi önemli olaylar birinci veya ikinci müneccimin düzenlediği zayiçe üzerinden hesap edilen eşref saatinde gerçekleştirilirdi; bu ritüeli devlet ricali de kendi siyasi hamlelerinin ve kararlarının hayırlı olması için gerçekleştirirlerdi; bundan dolayı müneccimlik Osmanlı Devleti'nde çok önemli adetlerin yerine getirildiği hassas bir kurum olarak kabul edilmişti (Uzunçarşılı 369).

[2] Bu âlimlere kaynaklık eden Claudius Ptolemy (Batlamyus)'nin klasikler arasında giren *Tetrabiblos* ve *Almagest* adlı eserleriyle Sasanilerin *Zîc-i Şahî*'sinin Halife el-Me'mûn zamanında yapılan tercümeleri, Hintli Brahmagupta'nın *Brahmasphutasiddhant*a ve *Khandakhadyaka* adlı eserleri, yine Hintli Aryabhata'nın Aryabhatiya'sı, Hermetiklerin, Pisagorcuların, Yeni-Platoncuların teorik katkıları, Mırıs'ın, Suriye'nin Mezopotamya'nın, İslam öncesi Arap astrolojisinin şifahi etkileriyle ilm-i nücûm, İslam coğrafyasında X. ve XI. yüzyıllarda en yüksek seviyeye çıkmıştır (Tez 80-81).

Mehmed'in (ö. 886/1481) daveti ile İstanbul'a gelerek çeşitli medreselerde matematik ve astronomi dersleri okutmuştur (Aydüz 163).

1.4.1. Osmanlı'da Görev Yapan Müneccimbaşılar

Osmanlı'nın her döneminde söz konusu alana aynı ihtimamın gösterilmediği aşikâr olmakla birlikte ilm-i nücûmun Osmanlı saraylarında rağbet gördüğü, yıldızının parladığı dönemler de dikkate değerdir. I. Murad (ö. 790/1389) döneminin bilim insanları, matematik ve astronomi alanında şöhret bulurken Osmanlı Devleti'nde müneccimlerin yaptığı takvimlere ilk olarak Sultan II. Murad'ın (ö. 854/1451) döneminde rastlanılmıştır. Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul muhasarası esnasında son hücumu yapmadan önce müneccimlere danıştığı ve Fatih'ten sonra tahta geçen oğlu II. Bayezid'in (ö.917/1512) de ilmî faaliyetler arasında astronomiye ayrı bir önem atfettiği görülmüştür.

Mevcut bilgiler ışığında toplam 37 kişinin müneccimbaşı olduğu Osmanlı'da saraya ilk müneccimin II. Bayezid döneminde alındığı bilinmektedir (Aydüz 164). Seydi İbrahim b. Seyyid adlı bu müneccim, II. Bayezid döneminden Kanuni Sultan Süleyman devrinin ortalarına dek bu makamda kalmış ve vefatıyla yerine Sa'dî b. İshak Çelebi (ö. 947/1540) müneccimbaşı tayin edilmiştir (Bakkal 532).

Astroloji eserleri meydana getirmesinin yanı sıra müneccim yetiştirmesiyle de tanınan Mîrim Çelebi (ö. 931/1525), Bayezid'in maiyetinde bulunmuş; Mehmed b. Kâtip Sinan (ö. 930/1524?), Mehmed b. Yusuf (ö.989/1581), Muslihiddin b. Mustafa (902/1496), Hitabi el-Hüseyni Salman, Abdülkerim b. Mevlânâ Sinan bu dönemin diğer önemli müneccimleri arasında yer almıştır.

XVI. yy.'da III. Murad'ın (ö. 1003/1595) müneccimbaşısı olarak bilinen Takiyüddin bin Ma'rûf'un (ö. 992/1585) ön plana çıktığı görülmektedir. Bu dönemde adı geçen müneccimin yönetiminde bir rasathane kurulmuş fakat bu sırada arka arkaya gelen salgınlar ve Şeyhülislam Kadızade Şemsettin Efendi (ö. 987/1580) tarafından yıldızlarla uğraşmanın Allah'ın sırlarına cüret etmek anlamına geldiği ve bu salgınların ortaya çıkmasının gerekçesi olduğunun söylenmesi ile söz konusu rasathane yıkılmıştır. Bu dönemde Abdurrahman Bistâmî (ö. 858/1454), Mevlânâ İsa ve Haydar Remmâl öne çıkan müneccimler arasında yer almaktadır.

XVII. yy. müneccimliğin yanı sıra müneccimbaşılığın da düzenli bir hâle geldiği dönemdir. Bu asrın ortalarından itibaren müneccimbaşı, müneccim-i sânî ve beş kâtipten oluşan bir kadroya sahip olmuştur. IV. Mehmed (ö. 1104/1693) dönemine gelindiğinde ise sarayın müneccimbaşısı olarak nüfuzlu bir figür olarak tanınan ve hem Kâtip Çelebi (ö. 1067/1657)'nin hem de Evliyâ Çelebi (ö. 1092/1682)'nin övgülerine mazhar olan Hüseyin Efendi (ö. 1059/1650) bulunmaktadır. Zâyiçelerinin isabetiyle meşhur olan Hüseyin Efendi; IV. Murad (ö. 1050/1640)'ın öleceğini ahkâmında yazmış, üst düzey yöneticilerle olan alışverişleri sayesinde hatırı sayılır bir servet edinmiştir. Fakat 1650 yılında bir ay tutulmasını yanlış hesapladığı için itibarı zedelenmiş ve şifreli olarak IV. Mehmed'in öleceğine dair kehanette bulunmasıyla canından olmuştur (Kırkoğlu, Sultan ve Müneccimi 48).

Kaynaklarda XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar müneccimbaşılığın önemli bir değişikliğe uğramadan devam ettiği belirtilmektedir. Bu yüzyılın ikinci yarısında görülen değişiklik ise Ahmet Tahir Efendi'nin imtihanla müneccim-i sânîliğe getirilmesi; II. Abdülhamit (ö. 1336/1918) döneminde de müneccim-i sânîlik makamının kaldırılarak beş kişiden oluşan kâtiplik kadrosunun bire düşürülmesi ve müneccimbaşılığa tayinlerin bir komisyona bağlanması olmuştur (Bakkal 520). Aşağıdaki tabloda Osmanlı'da görev yapan müneccimbaşılara ait bilgilere yer verilmiştir:

Tablo 4: Osmanlı'da görev yapan müneccimbaşılar[1]

Padişah	**Müneccimbaşı**	**Müneccimbaşı tayin yılı**	**Görevden ayrılma yılı ve sebebi**	**Görev süresi (Sene)**
II. Beyazıt I.Selim I.Süleyman	Seydi İbrahim b.Seyyid	?	1538 vefat	?
I.Süleyman	Sadi b. İshak	1538	1540 vefat	2
I.Süleyman	Yusuf b. Ömer Es-Saati	1540	1570 vefat	30
I.Süleyman II. Selim	Mustafa b. Ali el-Muvakkit	1571	1571 vefat	?

[1] Tablonun oluşturulmasında Tuğçe Dalkırdan'ın *Osmanlı'da İlm-i Nücûm ve Müneccimler (1580-1839)* adlı tez çalışmasından yararlanılmıştır.

II. Selim III. Murat	Taküyiddin Rasıd	1571	1585 vefat	16
III. Murat	Mehmet İbn-i Bakkal	1585	1595 vefat	10
III. Mehmet IV. Murat	Mehmet b. Ali	?	1630 vefat	?
IV. Murat I. İbrahim IV. Mehmet	Hüseyin Efendi	1631	1650 azil/idam	20
IV. Mehmet	Küfri Hasan Çelebi	1650	1660 vefat	10
IV. Mehmet	Müneccimek Mehmet b.Ahmet	1660	1667 vefat	7
IV. Mehmet	Ahmet Dede b. Lütfullah el-Mevlevi	1668	1687 azil	19
II. Süleyman II. Ahmet III. Ahmet	Arab-zâde Mehmet Efendi	1687 1. defa 1694 2. defa 1706 3. defa	1697 azil 1694 azil 1710 vefat	15
II. Ahmet II. Mustafa	İsmail-zâde Mehmet Emin	1692 1.defa 1697 2.defa	1694 azil 1698 azil	3
II. Mustafa III. Ahmet	Ahmet b. Bayram	1698	1706 vefat	8
III. Ahmet	Edirneli Hüseyin Efendi	1710	1711 vefat	1
III. Ahmet	Mevlevi-zâde Mustafa Efendi	1711	1722 vefat	11
III. Ahmet I. Mahmut	Mustafa Zeki Efendi	1722	1734 azil	12
I. Mahmut	Ahmet Efendi b. Hüseyin Efendi	1734	1746 hekimbaşı oldu.	12
I. Mahmut	Mehmet Efendi	1739	1739 vefat	1
I. Mahmut III. Osman III. Mustafa	Fethiyeli Halil Efendi	1746	1772 vefat	26
III. Mustafa I.Abdülhamit	Abdullah Efendi	1773	1780 vefat	7
I.Abdülhamit	Musa-zâde Mehmet	1780	1782 vefat	2

	Ubeydullah Efendi			
III. Selim IV. Mustafa II. Mahmut	Mehmet Sadık Efendi	1782 1. defa 1790 2. defa	1789 azil 1812 vefat	23
III. Selim	Numan Efendi	1789	1790 vefat	3.5 ay
II. Mahmut	Mehmet Rakım Efendi	1812	1826 vefat	14
II. Mahmut	Mir İbrahim Durakpaşa-zâde	1825	1825 müneccim-i sânî olmuştur.	5 gün
II. Mahmut	Hüseyin Hüsnü Efendi	1825	1850	15
Abdülmecit	Sadullah Mehmet Efendi	1840	1848 vefat	8
Abdülmecit Abdülaziz	Osman Saib Efendi	1849	1846 vefat	15
Abdülaziz	İbrahim Edhem Efendi	1846	1865	1 yıl 5 ay
Abdülaziz V. Murat II.Abdülhamit	Ahmet Tahir Efendi	1865	1880 vefat	15
II.Abdülhamit	Osman Kâmil Efendi	1880	1896 vefat	16
II.Abdülhamit	Mustafa Asım Bey	1898	1901 vefat	3
II.Abdülhamit	Hüseyin Nureddin Efendi	1901	1903 azil	2
II. Abdülhamit	Mehmet Arif Efendi	1903	1909 azil	6
II. Abdülhamit	Naşid Bey	1909	1909 azil	6 ay
II.Abdülhamit Mehmet Reşat Vahdettin	Hüseyin Hilmi Efendi	1909	1924 azil	15

1.4.2. Osmanlı'da İlm-i Nücûma Ait Eserler ile İlgili Çeviri Faaliyetleri

Osmanlı'da görev yapan müneccimler ve müneccimbaşılık kurumu kadar alana kazandırılan telif ve tercüme eserler de önemli bir yer tutmaktadır. İlm-i nücûm üzerine yazılan eserler, altın çağını II. Bayezid döneminde yaşamış; XV. ve XVI. yüzyıllarda kaleme alındığı bilinen 89 eserden 14'ü özel olarak II. Bayezid'e ithaf edilmiş ve astroloji eserlerinin Türkçe çevirilerinin çoğalması yine bu dönemde gerçekleşmiştir (Kırkoğlu, Sultan ve Müneccimi 43). Safevi hükümdarı Şah İsmail (ö. 930/1524)'in sarayından gelen bir kum falcısı olan Haydar Remmal, Kanuni Sultan Süleyman döneminde saray müneccimi olmuş ve padişaha danışmanlık yapmış; Süleyman'ın torunu olan III. Murad da (ö. 1004/1595) gizli bilimlere olan merakı ve bu merak dolayısıyla pek çok astroloji ve fal kitabını Türkçeye çevirmesiyle anılmıştır (Kırkoğlu, Sultan ve Müneccimi 44). XVIII. yüzyıl, özellikle de adına ithaf edilen 13 ilm-i nücûm kitabıyla III. Mustafa'nın (ö. 1188/1774) dönemi, sarayda ilm-i nücûmun zirveye çıktığı bir başka dönem olmuştur. Adına ithaf edilmiş on üç ilm-i nücûm kitabıyla III. Mustafa, bu bakımdan birinci olan II. Bayezid'den sadece bir kitap geridedir. Nitekim hükümdarların hususi kitaplıklarında da ilm-i nücûm eserlerine yer ayırdıkları bilinmektedir. Konuyla ilgili olarak Hakan Kırkoğlu, *Sultan ve Müneccimi*'nde şu ifadeleri kullanır:

> Osmanlı devlet arşivlerine baktığımızda Revan Köşkü'nde I. Mahmud (ö. 1167/1754), III. Osman (ö. 1170/1757), III. Mustafa, I. Abdülhamid (ö. 1203/1789) ve III. Selim (ö. 1123/1808) tarafından vakfedilmiş olan kitapların konuları arasında ilm-i akaid, tefsir, fıkıh, tasavvuf, matematik, mantık ve tıbbın yanında astrolojinin de yer aldığını görürüz. III. Selim'in kendi kütüphanesinde de tarih, edebiyat, dil, tıp, hadis ve fıkhın yanı sıra ilm-i nücûm kitapları da vardır. Devlet arşivinde ayrıca Sadrazam Halil Hamid Paşa (ö.1785)'nın talebiyle, XVIII. yüzyıl sonrasında, saray çukadarlarından Hacı Salih Ağa (ö.1885) için çıkarılmış bir zâyiçe gibi çarpıcı örnekler mevcuttur.(48)

Kuruluşunun ilk yıllarından son dönemine kadar bilimin her daim itibarını muhafaza eylediği Osmanlı'da ilm-i nücûm hakkında doğrudan ya da dolaylı bilgi veren telif ve tercüme olmak üzere pek çok eser meydana getirilmiştir. Bu bağlamda Osmanlı astronomi ve astroloji çalışmalarına bakıldığında ilk yazılan eserlerin genellikle Hubeyş et-Tiflîsî (ö. 629/1231)'nin *Melhame-i Danyâl* adlı eserinin ilaveli tercümeleri

olan Yazıcı Selâhaddin'in (811/1408'de sağ) *Şemsiyye*, Ebrî Hoca'nın (864/1460'da sağ) *Usulü'l-Melhame*, Ahmed-i Bîcan'ın (870/ 1466'da sağ) *Şemsiye* veya *Bûstânü'l-Hakâik* adlı eserleri ön plana çıkmaktadır (İhsanoğlu, Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi L1). Bununla birlikte bilim tarihi adına dikkat çeken eserlerden bir diğeri Nasîrüddin Tûsî'nin (ö. 672/1274) aslı Farsça olan *Si Fasl* adlı eseri *Terceme-i Eşkâl-i Nasır-ı Tûsî* adıyla Türkçeye çevirdiği eseridir. Bilim tarihi açısından Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında çevirisi yapılan ilk bilimsel kitaplar arasında yer alması yönüyle söz konusu eser önem atfetmektedir (Kazacıgil 103). Bu kitapçık, diğer benzerleri gibi o yüzyılda kullanılan 4 takvimi ve özelliklerini açıklamakta ve sonra güneş, ay ve o tarihte bilinen beş gezegen, Zodyak burçları, tutulma dairesi, ufuk ve meridyen daireleri esas alınarak tanımlanan deyimlerin kendine özgü olarak astroloji ile ilgili özellikleri açıklanmaktadır. Eserin en belirgin özelliği ise Nasîruddin Tûsi'nin evren görüşünde tamamen Batlamyus'a bağlı olmayışını belirlemesidir. Zira Nasîrüddin Tûsî, Batlamyus'un *Tetrabiblos*'unda yer almayan astrolojik tanımlara da yer vermiştir. (Kazancıgil 103-104).

XV. yy.da Abdi Musa'nın (d.?/ö.?) II.Murad için Türkçeye çevirdiği *Câmasb-nâme* adlı eseri bu dönemde yapılan önemli tercümelerden biridir. Eser, Nasîrüddin Tûsî'nin gizli ilimlerden bahseden yıldızname türündeki 33 beyitlik aynı adlı mesnevisinin genişletilmiş tercümesidir.

XVI. yy.da astroloji alanına kazandırılan üç önemli eser bulunmaktadır. Bunlar; Fahreddîn er-Râzî'nin (ö. 607/1210) Farsça yazdığı *es-Sırrü'l-Mektûm* adlı eserinin Veffak Muhammed (ö. 1027/1618) tarafından çevirisi yapılan *Kâşifü'l-Maktûm fi 'İlm en-Nücûm*'u, Müneccimbaşı Mehmed Çelebi tarafından yapılan Mîrim Çelebi'nin (ö. 931/1525) adı tepit edlemeyen bir Farsça eserinin tercümesi ve al-Kasrâni'nin *Câmi' Ahkâmü'n-Nücûm* adlı eserinin Müneccim Mehmed Çelebi (ö. 1078/1667) tarafından yapılan tercümesidir (İhsanoğlu, Osmanlı Bilim Mirası 72-75).

XVIII. yy.da Mehmed b. Hüsrev el-Mihâlicî (1142/1729'da sağ), Kûsyâr b. Lebbân'ın (390/1000 civarında sağ) *Kitâbü'l-Medhal fi sınâ'ati ahkâmü'n-Nücûm* adlı eserini; Müftî-zâde-i Yenişehrî Mehmed Said (1181/1767'de sağ), Mûsâ b. Hasan b. Nevbaht'ın *Harekâtü'l-Kevâkib* adlı eserini; M. Emîn b. Ahmed (ö. 1186/1772), es-Saymarî'nin *Aslü'l-Usûl* adlı eserini; Ömer Nüzhet (ö. 1192/ 1778), Muzaffer b. Muhammed Kâsım el-Cunâbâdî'nin (ö. 1039/1629) Farsça *Tenbîhâtü'l-Müneccimîn*

adlı eserini; Hekimbaşı Abdülaziz, eş-Şarîf el-Bakrî'nin *Burhanü'l-Kifâye* adlı eserini Türkçeye çevirmiştir (İhsanoğlu, Osmanlı Bilim Mirası 80). Keza bu alanda neşredilmiş bir diğer önemli çalışma Jacques Cassini ve Dominique Cassini'ye ait olan ve *Cassini Zici* olarak bilinen *Tables Astronomiques* adlı eserdir. *Uluğ Bey Zîci*'nin hatalarının düzeltilerek yayımlanmasına dayanan eser, Çınari Halifezâde İsmail Efendi tarafından *Tuhfe-i Behic-i Rasini Tercüme-i Zîc-i Kasînî* adıyla 1770 yılında tercüme edilmiş, 1800 yılından itibaren müneccimbaşılar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak daha sonraları Joseph-Jeorme Lalande tarafında yazılan *Tables Astronomiques* adlı eserin daha doğru bir zic olduğu düşüncesi ile müneccim-i sânî Hüseyin Hüsnü Efendi tarafından bu eser, 1826'dan önce *Zic-i Cedid Tercümesi* adıyla tercüme edilmiştir. Sonraları Hekimbaşı Mustafa Behçet Efendi ile Müneccimbaşı Hüseyin Hüsnü Efendi'nin teklifleri ile 1832 yılından itibaren *Cassini Zici* terk edilerek *Lalande Zici* kullanılmaya başlanmıştır (Kazancıgil 108). XIX. yy.ın ortalarından itibaren Osman Saib ve Ahmed Tahir gibi müneccimler takvimlerini ve zâyiçelerini Fransa Rasathanesi tarafından her yıl neşredilen zaman cedvellerinden tercüme ederek yapmışlardır. *Connaissance du Temps* adıyla Fransızca neşredilen bu takvimler, her senenin yeni rasatlarını ihtiva ettiğinden eski ziçler yavaş yavaş terk edilmiştir.

Tablo 5: İlm-i Nücûm hakkındaki kitapların yüzyıllara göre dağılımı[1]

Yüzyıl	Yazarı Bilinen	Yazarı Bilinmeyen	Toplam
XV.YY	11	8	19
XVI.YY	40	30	70
XVII.YY	47	14	61
XVIII.YY	86	112	198
XIX.YY	61	134	195
XX.YY	51	15	66
Tarihi Bilinmeyen	46	431	477
Toplam	342	744	1086

Osmanlı'nın gerek astronomiye gerekse astrolojiye bakış açısı faydacı bir anlayıştadır. Saraya alınan müneccimler; her senenin başında takvim yapma, imsakiye düzenleme, ahkâm ve zâyiçe hazırlama, astronomi ve coğrafya ile ilgili bazı olayları takip etme işi ile görevlendirilmişlerdir. Fakat bununla birlikte müneccimler, eşref saati tayin etme konusunda kendilerine sıklıkla başvurulan, âdeta danışmanlık hizmeti veren kişiler

[1] **Tablo 1**'deki veriler *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*'nden alınmıştır (İhsanoğlu LXIV).

olarak da itibar kazanmışlardır. Dolayısıyla başarılı ve tutulan bir müneccimin nasıl olması gerektiği hususunda da belli kaideler ortaya çıkmıştır.[1] Örneğin; yalnızca astronomi ve astroloji bilgisine haiz olması ve mutlaka ilmiye sınıfına mensup olması beklenen kişiler müneccimbaşılığa[2] yükselebilmiş ve yalnızca "fenninde mahir emsali nadir" kişiler saraya müneccim olarak tayin edilmiştir. Doğru saati belirlerken gezegenlerin hareketlerini dakikası dakikasına hesap etmeleri ve hangi işi hangi saatte yapmanın daha doğru sonuçlar vereceğini kusursuz şekilde tespit etmeleri talep edilmiştir. Hatta bu beklentinin bir neticesi olarak III. Mustafa'nın kılıç kuşanma merasimi (4 Kasım 1757), Güneş ile Mars'ın etkileşimde olduğu, Ay'ın bir hükümdarlık simgesi olan Aslan burcunda bulunduğu bir zamana denk getirilmiş, ulufe dağıtmak için (8 Kasım 1757) Güneş ile Satürn'ün talihsizliğe işaret eden bir konumdan çıkması beklenmiştir. Laleli Camii ve külliyesinin temeli (5 Nisan 1760) Ay, Yay burcundayken atılmıştır. Nitekim Yay burcunun kurumsal din, yüksek eğitim ve dindarlıkla ilişkisi vardır. Laleli Camii'nin açılışı (5 Mart 1764) için Merkür gerilemesinin bittiği, Ay'ın hilalden dolunaya doğru büyüdüğü bir an seçilmiştir. III. Mustafa, Belgrad Ormanı içindeki Ayvat Bendi'ni, Ay'ın suyla kuvvetli bir bağlantısı olan Saka burcunda olduğu bir sırada ziyaret etmiştir. Fatih Camii'nin temel atma töreni için (30 Temmuz 1767) iki hayırlı gezegen olan Venüs ile Jüpiter'in hizmet, saflık ve ahlakla anılan Başak burcunda kavuştuğu zamanı kollamıştır (Sakaoğlu, 399-412).

Tüm bunlar, müneccimlerin gerek saray gerek sosyal yaşam içerisinde ne derece itibar gördüğünü gösteren önemli kayıtlar olmakla birlikte sözlerine bu denli itimat edilen kişilerin hata yapma ihtimalinin bulunmadığına da işaret eden önemli vesikalardır. Nitekim öncelikli olarak toplumun gücü elinde bulunduran kesimi için saat tayin eden ve yorumda bulunan müneccimlerin kötü veya hayırsız bir yorumda bulunmaları[3] ya

[1] Katip Çelebi *Keşfü'z-zünun*'da müneccim olmanın dört mertebesi olduğundan söz eder: Birincisi takvim hesabı yapmak ve usturlabın nasıl kullanıldığını bilmek, ikincisi nücûm ilmini, yıldızların ve burçların tabiatlarını ve mizaçlarını bilmek, üçüncüsü yıldızların hareketlerini hesap etmeyi, zîç yapmayı ve takvim yapmayı bilmek, dördüncüsü hey'eti, yıldızların hareketlerine dair hendesi delilleri doğru olarak bilmektir (Aydüz 167).

[2] Müneccimbaşılar ilmiye sınıfından ilm-i nücûma vakıf kişiler arasından seçilmekte, bu sebeple müderrislik ve kadılık gibi ilmiye vazifelerinde de bulunabilmekteydiler. Müneccimbaşılar arasında vak'anüvis, hattat, hassa tabibi, muvakkit ve musahib-i padişahî olanlar yanında hekimbaşılığa yükselenler ilmî payelerin en yükseği olan Anadolu ve Rumeli kazaskerliği payelerini alanlar da olmuştur (Bakkal 519).

[3] Bizans İmparatoru Konstantin ve halefleri zamanında, IV. yüzyılda yaşamış Firmicus Mternus adlı bir yazar, iyi bir astroloğun özelliklerini sıralarken "*Bir yıldız haritası oluştururken insanlar hakkında kötü şeyleri açıkça belirtmeyiniz; velev ki öyle bir noktaya rastladınız, cevabınızı belli bir suskunlukla tehir*

da yanlış bir saat tayin etmeleri ya canlarından olmalarına ya gözden düşmelerine ya da devlet ya da şahıslar adına alınan kararlarda büyük kayıpların yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Örneğin 1716'da, Avusturyalılarla yapılan Petervaradin Savaşı'nın, sadrazam Damat Ali Paşa'nın müneccimlere danışması sonucu yitirildiği ve yıldız hesaplarının doğru yapılmadığı, bu sebeple savaşın kaybedildiği iddia edilmektedir. Buna göre, bu savaş esnasında yıldızların konumlarına göre doğru zamanın gelmesi beklenilmiştir. Osmanlı ordusu bu zamanın gelmesini beklerken düşman askerleri gelmiş, beş saat kadar süren savaş Avusturya'nın üstünlüğü ile sona ermiştir. Düşmanın taarruz haberi alındığında durumun kötüye gittiğinin anlaşılması üzerine derhal harekete geçilmesi gerekirken, ordunun yerinde kalması ve sadrazamın müneccim La'li-zâde'nin zâyiçesine inanarak hareket için çadırında eşref saati bekleyip iş işten geçtikten sonra hareket etmesi sonucunda, kazanılması muhtemel bir savaşın kaybedilmiş olduğu belirtilmektedir. (Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi 121-122)

Bir başka açıdan 1791 yılında Viyana'ya elçi olarak gönderilen Ratip Efendi, III. Selim tarafından reisülküttaplığa getirileceği önceden söylenmesine rağmen, talihine bakan müneccimin tesiriyle bu tayin işinin bir gün sonraya ertelenmesini talep etmiş; bu sırada yerine başkasının tayin edilmesi sebebiyle görev fırsatını elinden kaçırmıştır. (Uzunçarşılı 359). Bu durum, yıldız ilminin ihtimaller barındırdığını ve bu ihtimallerin yanlış yorumlanmasının nelere mal olabileceğini göstermekle beraber müneccimlerin sözlerine ne denli itibar edildiğinin de bir vesikası niteliğini taşır.

1.5.İlm-i Nücûma ve Müneccimlere Yönelik Eleştiriler

Müneccimlere, toplumun tüm kesimlerince aynı itibarın gösterilmemesi ve İslam inancı gereği sözlerinin herkesçe kabul görmemesi ya da böyle bir meşguliyete sahip oldukları için bu kişilerin "falcı" ya da "büyücü" gibi ithamlara maruz kalmaları ilm-i nücûmun ve müneccimlerin bir başka yönünü ortaya çıkarmaktadır. İlm-i nücûm, özellikle geleceğe yönelik hükümler barındırdığından "fal" olarak değerlendirilmiş ve bu durum din açısından sakıncalı görülmüştür. Nitekim *Kur'an*'da geçen bazı ayetlerde[1] özellikle fal ve büyünün açıkça reddedilmesi, bunlarla uğraşanların da kimi

ediniz çünkü böyle bir durumda yıldızların kötü etkilerinin insan üzerindeki belirleyiciliğini açıklamakla kalmaz, üstüne üstlük onaylamış olursunuz." (Koç 192) diye belirtir.

[1] "Süleyman'ın hükümranlığı hakkında onlar, şeytanların uydurup söylediklerine tâbi oldular. Hâlbuki Süleyman büyü yapıp kâfir olmadı. Lâkin şeytanlar kâfir oldular. Çünkü insanlara sihri ve Babil'de Hârut ile Mârut isimli iki meleğe indirileni öğretiyorlardı. Hâlbuki o iki melek, herkese: Biz ancak

zaman toplum içerisimde kabul görmemesi gibi sonuçlar doğurmuştur.[1] Peygamberin "*Kâhine ve müneccime başvuran kişi bizden değildir.*", "*Yıldızlara inanan kâfir olur*." şeklinde rivayet edilen hadisleri de bu düşünceyi destekler mahiyettedir. Keza bu düşüncenin tesiri kimi edebî eserlerde ve âlimlerin görüşlerinde kendisini göstermiştir. Örneğin Lâhîcî'nin (ö. 912/1506?), *Gülşen-i Râz* şerhi olan *Mefâtîhu'l-i'câz fî Şerh-i Gülşen-i Râz* adlı eserinin özeti mahiyeti taşıyan Cemaleddîn Mahmûd Hulvî'ye (ö. 1064/1654) ait *Câm-ı Dil-Nüvâz* adlı eserde sineğin kanadında dahi bir hikmet bulunurken gezegenlerde bulunmamasının neredeyse imkânsız olduğu ima edilirken aynı zamanda müneccimlerin imanı olmadığı, uğurlu veya uğursuz diye hüküm verdikleri etkileri gezegenlerin hareketlerinden sandıkları, onlara ait ilmin ilim olmadığı aşağıdaki beyitlerde ifade edilmiştir:

Vücûd-i peşşe dâred hikmet ey hâm
Nebâşed der vücûd-i tîr u Behrâm

"Ey nâ-puhte! Sivrisineğin vücudunda hikmet ola; pes ʿUtârid'in, Mirrîh'in vücudunda hikmet olmaya."[2]

Muneccim çun zi îmân bî-nasîb est
Eser gûyed ki ezîn şekl-i garîb

"Müneccimler îmândan nasîbsizdür. Bu şekl-i garîble eserdendür dir."[3]

---

imtihan için gönderildik, sakın yanlış inanıp da kâfir olmayasınız, demeden hiç kimseye (sihir ilmini) öğretmezlerdi." (Bakara 2/102)
"Leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan, boğulmuş, (taş, ağaç vb. ile) vurulup öldürülmüş, yukarıdan yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanıp ölmüş (hayvanlar ile) canavarların yediği hayvanlar -ölmeden yetişip kestikleriniz müstesna- dikili taşlar (putlar) üzerine boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılındı. Bunlar yoldan çıkmaktır." (Maide 5/3)
"Ey iman edenler! İçki, kumar, tapınmak ve putlara kurban kesmek için dikilen taşlar, fal ve şans okları şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz." (Maide 5/90)
"De ki: Göklerde ve yeryüzünde bulunanların hiçbiri, gizli şeyi bilemez, ancak Allah bilir ve onlar da ne vakit tekrar diriltileceklerini bilemezler." (Neml 27/65)

[1] *Kurân*'da yıldızların göklerin süsü olduğunu veya gökyüzünde burçların bulunduğunu kabul edip bu konuya dair bilgiler veren ayetler de mevcuttur:
"Gündüzü durmadan kovalayan gece ile bürüyen, güneşi, ayı, yıldızları buyruğuna boyun eğdirilmiş olarak var eden Allah'tır." (A'râf 7/54)
"Gökte burçları vücuda getiren, onların içinde ışık saçan, ısıtan bir güneş ve parlayan bir ay var eden Allah, yüceler yücesidir." (Furkân 25/61)
"Andolsun, biz gökde burçlar oluşturduk ve onu bakanlar için süsledik." (Hicr 15/16)
"Geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Yıldızlar da O'nun emrine boyun eğmiş durumdadırlar. Şüphesiz bunda akıl eden topluluk için ibretler vardır." (Nahl 16/12)

[2] Hakîkatde teʾsir-i eflâk ü kevâkib kendünden degüldür, Hâlık-ı perverdigârdandur. Ve 'irfân oldur ki suver-i esbâbda sebebi müşâhede eyleye (Mahmûd Hulvî 212).

[3] Münker-i havâs-ı eşyâ olmak mümkin degildür. Anlarun nâ-bînâlıklarındandur ki âsârı istiklâli kevâkib-i eflâke müstenid sanurlar. Eser-i nahs u sa'd'i feleklerden ve yıldızlardan sanurlar; zîrâ bunlarun 'ilmi, 'ilm-i bi'l-ahkâmdur, 'ilm-i bi'llâh degül (Mahmûd Hulvî 212).

Ali Şir Nevâi, benzer şekilde yıldız falına bakan kişiler olarak işaret ettiği müneccimlerin sözüne inanmamak gerektiği imasında bulunmuş, onları yalancı olmakla itham etmiştir:

Müneccim ahter-i bahtımı koy ki âhımdın
Bu kün irür ni nücüm u ni âsumân peydâ

"Müneccim, baht yıldızımı [yıldız falıma bakmayı] bırak. Zira bugün âhımdan ne yıldız ne gökyüzü ortaya çıkar." (Uslu 659)

Çünki kâzibdür müneccim ögse mihrin ârdur
Utruda ol ahter-i ferhunde-fâlını disem

"Müneccim, uğurlu yıldız falı karşılığında Güneş'i övse ayıplanır çünkü [o] yalancıdır." (Uslu 659)

İbn-i Haldûn bazı insanların, nefsin kuvveti veya şeytani güçlerin yardımıyla varlıklar üzerinde tesirleri olabileceğini kabul etmektedir. Ancak yine de ona göre bu şekildeki uygulamalar batıl ve yanlıştır. Ayrıca, bu tür uygulamalar halkın inancını zayıflattığı için insanlığa zararı dokunmaktadır. Çünkü bazen, herhangi bir gerçekliği ya da bilimsel bir dayanağı olmadan söylenen sözler tutabilir ve bunu bilmeyen kimseler, diğer söylenenlerin de hep doğru olduğunu düşünerek bu işe daha bağımlı hale gelebilirler. Böylece olaylar üzerinde, onların yaratıcısından başka failler bulma aczine düşerler ve inançları zedelenir. Dolayısıyla hem dine, hem de toplumlara zarar veren bu ilimden insanların kesinlikle uzak durması gerektiğini söyler (Dalkırdan 23).
İslam âlimlerinin "*külli müneccimîn kezzâb*"[1] görüşünden yola çıkarak kelamcılar da müneccimleri, yaratıcı olan Allah'ı tanımaktan mahrum kabul etmişlerdir. Onlar, her işlerinde yıldızlara güvenip doğru yoldan sapmışlardır. Çünkü yıldızlar da tıpkı tüm canlı ve cansız varlıklar gibi Allah'ın iradesi ile hareket etmektedir (Dalkırdan 23).

Benzer bir açıdan Ahmet Tunç Şen, ilgili çalışmasında Fahreddin Râzî'nin (ö. 606/1210), göğün ve yıldızların gözlemlenmesinin pragmatik amaçlar doğrultusunda (namaz vakti tayin etme, yön bulma vb.) yapılması ve yaratıcının hikmetine ve büyüklüğüne vâkıf olma isteğini barındırması yönüyle herhangi bir sakınca doğurmayacağını fakat bu amaçların dışında kullanıldığında küfre gireceğini işaret ettiğini aktarır:

[1] *Bütün müneccimler yalancıdır*.

> Râzî'ye göre göklerin incelenmesi, yürütülen faaliyetin amaçlarına ve kapsamına göre değişir. Bunların başında Tanrı'nın bilgeliğinin ve sınırsız gücünün işaretleri olarak yıldızların tefekkür amaçlı incelenmesi gelir. İkincisi, aşağıdaki gibi dini amaçlarla zaman ve yön ölçmek için pratik kullanımıdır: Beş vakit namazın vaktinin, her ayın ilk gününün veya kıblenin yönünün tayini.[1] (80)

Bununla birlikte ilm-i nücûmun varsayımlardan oluşması, müneccimlerin mutlak bilgiye ulaşmalarının imkânsızlığı ve her şeyin nihayetinde yaratıcının gücüne ve iradesine tabi olduğu düşüncesi, ilm-i nücûmu ve bu ilimle uğraşan müneccimleri etkisiz kılmıştır.

> Yıldızların; varlıkların gerçek üreticileri olduğunu savunmak, mudabbirât olduğunu ve astral ibadetin insanlar üzerine vacip olduğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla Râzî'ye ve aslında Şâfiî, Ekfânî ya da Eşʿarîzâde gibi hoşgörülü görünen diğer isimlere göre göklerin incelenmesi kişiyi dindarlığa ya da küfre götürebilir. Kişinin üstlendiği göksel faaliyetlerin amaçları ve kapsamı hakkında Râzî ayrıca astrolojik pratiğin deneyimsel ve varsayımsal doğasını da vurgular. Onun da belirttiği gibi, gerçekten bilgili hiçbir müneccim gelecek hakkında mutlak bilgiye ulaştığını iddia etmez, çünkü hepsi de zanaatlarının ancak şu önerilerde bulunmalarına izin verebileceğini bilir: makul varsayımlar. Nihayetinde her şey Tanrı'nın iradesine ve gücüne tâbidir. Astrolojide sadece astral gök cisimlerine bağımsız güç atfeden bir determinizm söz konusudur.[2] (81-82)

Bir astroloğun, hissettiklerine değil haritada yer alan gezegen, ev ve burçları, açıları, konumları, nitelikleri, dereceleri hesaplayarak analiz yapmasına ve tespit edilen veriler üzerinden ihtimaller sunmasına dayanan yıldız ilmine yöneltilen eleştiriler bugün dahi süregelmektedir. İlm-i nücûma ve müneccimlere, bir diğer ifadeyle astrolojiye ve

[1] For Rāzī, the study of the heavens varies with respect to the goals and scope of the activity conducted. Foremost is the contemplative study of the stars as signs of God's wisdom and limitless power. Second is its practical use to measure time and direction for religious purposes such as calculating the time of the five daily prayers, the first day of each month, or the direction of the qibla. (80)

[2] Clearly corresponds to unbelief: arguing that the stars are the real generators of the things mudabbirāt in the universe and that astral worship is obligatory upon human beings. Therefore for Rāzī, and in fact for other seemingly tolerant figures including al-Shāfiʿī, al-Akfānī, or Ṭaşköprīzāde, the study of heavens may lead one either to piety or unbelief depending on the purposes and scope of the celestial activities one undertakes. Rāzī also emphasizes the experiential and conjectural nature of astrological practice in his works. As he puts it forward, no truly erudite munajjim claims to attain absoluteknowledge about the future, for they all know that their craft could only allow them to propose plausible conjectures. Astrology is only forbidden when astral determinism that ascribes independent power to celestial objects is in question. (80-81)

astrologlara yönelik eleştirilerin başında bu alanın temelsiz olduğu, gezegenlerin insanlara veya insanların kaderine tesir etmesinin mümkün olmadığı, İslam anlayışına zıt olduğu düşüncesi ve astrolojinin fal gibi tamamen hislere ve yoruma dayalı bir alan olduğu görüşü gelmektedir. Bu görüş, yıldız ilminin ortaya çıktığı ve talep gördüğü dönemlerde de savunulmuş; bununla birlikte yeri tam olarak belirlenemediğinden kimi büyü veya fal içerikli metinlerin içerisinde yer alan astrolojik bilgilerle karıştırılmasına neden olmuştur. Firdevs-i Tavîl'in *Davetname* adlı eseri bu durumun bir örneğidir. *Davetname*'de hangi meleğin ne zaman çağrılacağı ya da bir tılsımın hangi vakitte yapılacağına dair bilgiler bulunmakta, bu bilgiler verilirken Güneş'in hangi burçta olduğu, Ay'ın hangi menzilde olduğu gibi noktalara dikkat çekilmiş; tılsımlar, yapılacağı zamanı belirlemek üzere astroloik bilgilerle iç içe sunulmuştur.[1] Bu ve benzer durumlar, yıldız ilminin büyü ve fal ile birlikte düşünülmesine ve eleştirilmesine sebep olmuştur. Nitekim bugün, her ne kadar yıldız ilminin başlı başına bir alan olduğu kabul edilmiş olsa da öte yandan kimilerince gerçekliği ve "inandırıcılığı" hâlâ tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Dolayısıyla varlığını ortaya koyduğu ilk günden bugüne dek yıldız ilmine dair olumsuz bir bakış açısının mevcudiyetinden söz edilebilmektedir.

[1] **Dördüncü bölüm**: Güneş burucatı seyir ederken her bir burçta olan ervah gelip Güneş'e nazir (Bakan) olup müvekkel olur. Onların da'veti, tılsımatı, sıfatı, casusu ve tercümanları vardır. Onların şekilleri ve şartları nasıldır? **Beşinci bölüm**: Güneş hergün bir burca gelip, hangi derecede olduğunu bildirir ki, da'vet ehline özellikle lazımdır. **Altıncı bölüm**: Kamer'in 28 menzilini her menzilde Ruhu melekût'tan (Ruhlar alemi) olan ervahın hangi kısmı gelip müvekkel olur. O melaikelerin şekli, heyeti, ahkâmı, tılsımatı, da'veti ve casusu hangi surette gelip görünürler?... (6)

II. BÖLÜM: TERCÜME-İ EŞCÂR U ESMÂR

2.1 Kaynak Eser: Eşcâr u Esmâr ve Müellifi

2.1.1. Eserin Müellifi Ali Şâh b. Muhammed b. Kâsım el-Buhâri el-Harizmî'nin Hayatı

XIII. yüzyıl astrologlarından olan Buhârî el-Harizmî, daha çok Alaeddin veya Alâ el-Müneccim olarak tanınmıştır. Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. 36 yaşında iken 659/1261 yılında Buhara'ya döndüğünü söylediğine göre 623 (1226) yılında doğduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmamızdan elde edilen bilgiye göre doğduktan dört yıl sonra mektebe verilmiş, on yıl boyunca mektebe devam ederek *Kur'an* öğrenmiştir. Babası Muhammed Semerkant dolaylarında hem faydalı ilimlerle hem de ticaretle meşgul olmuştur.

"*Vilādetimden dört sene mürūrında beni mektebe virmişler idi vāḳıʿada zamān-ı ḳalīlde tilāvet-i ḥażret-i Ḳurān'ı güzel taḥṣīl idüp üstādlarıň ve vālideyniň terbiyyetlerine muvāfıḳ olup netīce on seneye dek mektebe āmed şod eyledim. Lākin ʿilm-i eşʿāra raġbet sāʾirinden ziyāde olup ve pederiň daḫi ʿilm-i istīfāde mahāreti olmaġla ticārete meşġūl ve eṭrāf-ı ʿālemi geşt idüp bināʾen ʿaleyh semt-i Türkistān'a ʿazm ve ġāʾib olup ...*" [430]

Aktardığına göre 635 (1238) yılında henüz 12 yaşındayken, Mahmud-ı Tarânî adında bir şahıs, Buhara'da on dört gün boyunca devletin yönetimini ele geçirmiş ve bu süre zarfında pek çok kişiyi katletmiştir. Bu sırada dîbâcılık sanatıyla uğraştığını ifade eden Buhârî el-Harizmî, tâliʿine bakan müneccimlerin, kendisinin rızası olsun veya olmasın Batı'ya seferler edeceğini söylemesi üzerine validesinin kendisini papuççuluk ve çizme-dûzlık sanatına yönlendirdiğini kaydetmiştir.

"*...benim daḫi sinnim on iki seneye bāliġ olmışdı ki vaṭanımız olan şehr-i Buḫārā'da Maḥmūd-ı Tārānī nāmında bir şaḫṣ daʿvā-yı pādişāhī idüp sāriḳ u kesici maḳūleleri anıňla bile olaraḳ on dört gün devleti berḳarār olup ve ahālī-i Buḫārā'yı şehrden ṭaşra çıḳarup kimini ḳatl ve kimini esīr eyledi. Ve bu ḥādīse altı yüz otuz beş senesi şehr-i zilḥicceniň ikinci güni vāḳıʿ olup sene-i mezbūrda Sereṭān'da ḳırān-ı naḫseyn daḫi vāḳıʿ olmuşdı.*" [430]

"*...beni ol günlerde dībācılıḳ ṣanʿatına virmişler idi. Lākin vālidim mülāḥaẓa idüp müneccimler bu ferzendiň ṭāliʿinde rıżāsı ile ve rıżāsız ḥuṣūṣā cānib-i maġribe çoḳ seferler ider dimişlerdir*." [430]

"*...vālidem bu vaḳʿāyı gördükde mülāḥaẓa idüp her maḥalde istiʿmāli şāyeste olsun içün beni pāpūş u çizme-dūzlıḳ ṣanʿatına virüp kez̲ālik bu daḫi muḳteżā-yı ṭāliʿdir ki ṣāḥib-ʿaşir olan Ḳamer beyt-i sādis[de] vāḳıʿ olan Ḥūt'da olup...*" [431]

Bununla birlikte sesinin güzel olduğunu, musikiye yatkınlığını ve henüz 17 yaşındayken bu yeteneğinin fark edildiğini aktaran Buhârî el-Harizmî, padişah tarafından dahi kendisinin talep edildiğini ifade etmiştir.

"*Ammā çünki āvāzım ḫoş ve heves-i ʿilm-i mūsīki pür-cūş olup ve meşhūrdur ki ahāli-i Māverāü'n-nehr ʿilm-i fıḳh ü tefsīrde māhir olup ve ahāli-i Ḫʿārezm daḫi ʿilm-i kelām u mūsīḳīyi gören bilürler /Ü 510/ bināʾen ʿaleyh üstādlar istiʿdādımı müşāhede ile ʿilmü'l-ḥandān vāfir nesnelere taʿlīm idüp muḳaddemā vaṣf olınan ḥażret-i şeyḫiň ḫiz̲metine īṣāl eylediler ki ol zamān sinnim on yedi seneye vāṣıl olmuşdı*." [431]

"...şöhret-şiʿār oldum ki tā farḳ bir seneye varınca aḥvāl-i mezbūra rūz-ber-rūz müteẓāʾid olup baʿdehu müstevlī Mirrīḫ olınca ümerā ve leşkeriyān ile ülfet ve amizīş peydā idüp ve niçe kerre ḫavf u ḫaṭr miyānında bulunup ve ṭaraf-ı pādişāhīden daḫi ṭaleb olunmışdım. " [431]

İlhanlı hanlarından Abaka Han'ın Buhara'yı istila ve tahribinden sonra (671/1273) on yıldan fazla yaşadığı bu şehri terk etmek zorunda kalan Buhârî el-Harizmî, Bağdat'a gitmiş ve orada on beş yıl kalmıştır. Yazdığı bir kaside ile Abaka'nın Buhara'da yaptığı tahribatı, zulüm ve işkenceyi dile getirmiştir. 58 yaşına geldiğinde vezirlerin ve ilim sahibi hocaların hizmetinde bulunma fırsatını yakalamıştır. Çok zamandır hacca gitmek arzusunda bulunmasına rağmen buna imkân bulamamış ve nihayet 690/1291 yılına doğru muhtemelen hacca gitmek üzere Bağdat'tan ayrılmıştır. Ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber adı geçen eserini 700/1301 yılında yazmış olması, o tarihte hayatta olduğunu ve yetmişli yaşlarda bulunduğunu göstermektedir (Erdem 368). Astrolojiden başka şiir ve musikiyle ilgilendiği ve bir divan meydana getirdiği bilinen Buhârî el-Harizmî'nin, bugüne ulaşan *Eşcâr u Esmâr, Ahkâmü'l-avâm* ve *Umdetü'l-İlhâniye* adlı üç Farsça eseri bulunmaktadır.

2.1.2. Eserleri

2.1.2.1. Eşcâr u Esmâr

Abaka Han'ın Buhara'yı istila edişinden on beş yıl sonra kaleme alınan ve beş bölümden oluşan bu eser astrolojiye dair olup vezir Şemseddin Muhammed b. Seyfeddin Ahmed Şah b. Bedreddin Mübarek Şah'a ithaf edilmiştir. Bu eser *Semer-i Şecere-i Nücûm* adıyla Leknev'de 1903 yılında basılmıştır. Eserin nüshaları: Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, No. 1964; Ayasofya, No. 2688, 2795; Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi, No. 2264; Nuruosmaniye Kütüphanesi, No. 2776, 2777 (Erdem 368); Millî Kütüphane, No. 147; Topkapı Sarayı, Hazine No. 477; Manisa Kütüphanesi No. 1487; Amasya Beyazıt Kütüphanesi, No. 853.

2.1.2.2.Ahkâmü'l-Aʿvâm

Astrolojiyle ilgili olan bu eserin 690/1291 yılından sonra yazıldığı düşünülmektedir. Eser hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır. Eserin nüshaları: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Esad Efendi Koleksiyonu, No. 1966; Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Nuruosmaniye Koleksiyonu, No. 2767 (Erdem 368).

2.1.2.3.Umdetü'l-İlhâniyye

Zîc-i Şâhî adıyla da bilinen bu eser, Nasîrüddîn-i Tûsî tarafından hazırlanan *Zîc-i İlhânî*'nin bir özeti mahiyetindedir. Eserin bir kısmı John Greaves tarafından Latince'ye çevrilerek *Astronomica Quaedam ex Traditione Shah Cholgii Persae* (1650) ve *Binae Tabulae Geographicae, una Nassir Eddini Persae altera Vlug Beigi Tatari* adıyla 1652'de Londra'da yayımlanmıştır. Dört makaleden oluşan *Zîc-i Şâhî*'nin her makalesi birçok fasıl ihtiva etmektedir. İlk makale, takvimler hakkındadır ve 12 fasıldan meydana gelir. İkinci makale; gezegenlerin yerini, çeşitli yerleşim merkezlerinin enlem ve boylam koordinatlarını içermekte olup on beş fasıldır. Üçüncü makale, güneşin doğuşu ve batışı temelinde namaz vakitlerine dairdir ve on dört fasıldır. Dördüncü makale yedi fasıldan oluşmakta, burada astronomiye ilişkin çeşitli meseleler incelenmektedir. Birçok kütüphanede nüshaları bulunan eserin İstanbul kütüphanelerinde de muhtelif yazmaları mevcuttur. Eserin nüshası: *el-ʿUmdetü'l-İlhâniyye* TSMK, Revan Köşkü, No. 1719 (Unat 399).

2.2. Tercüme-i Eşcâr u Esmâr ve Mütercimi

2.2.1. Eserin Mütercimi Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Hayatı

Hekimbaşı Abdülaziz Efendi, 1149/1736 yılında İstanbul'da doğmuştur. Osmanlı tarihinde "Subhizâdeler" diye bilinen bir aileye mensuptur. Dedesi İstanbul'un ruznamçecisi olan İstanbullu ve divan sahibi şair Subhî Ahmed Efendi'dir (ö. 1101/1690) (Süreyya 1519). Babası ise vakanüvislerden Mehmed Subhî Efendi'dir (ö. 1183/1769). Abdülhamid Efendi isminde bir oğlu vardır (Erdem 11-23).

Subhizâde lakabı ile şöhret bulan ve şiirlerinde "Azîz" mahlasını[1] kullandığı için daha çok Azîz Efendi olarak anılan Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin, ailesinin sahip olduğu konumu ve kendisinin öğrenim hayatı göz önünde bulundurulduğunda çocukluğunun ve ilk tahsil yıllarının İstanbul'da geçtiği anlaşılmaktadır. Nitekim ilköğreniminden sonra İstanbul medreselerinde tahsiline devam etmiştir. Medrese tahsilinin ardından tıp çalışmalarına yönelmiş ve bu meslekte büyük başarı göstererek dikkat çekmiştir. Bir ara tıp tahsili için Viyana'ya gittiği söylenir (Erdemir ve Özcan 190). Daha sonra Kâtipzâde Mehmet Refî'nin yardımıyla saraya alınmış ve "etıbbâ-yı şehriyârî"ler (saray hekimleri) arasına girmiştir (Bayat 116). 1757'de müderris olmuş; bu görevini uzun müddet devam ettirmiştir. 19 Şubat 1776'da hekimbaşılığa getirilmiş ancak bu görevinden bir yılı doldurmadan azledilmiştir (6 Aralık 1776). 1782 sonlarında Kudüs payesiyle Üsküdar kadılığına tayin edilmiş fakat bu görevinden de azledilerek 1783 yılında İstanköy'e sürgün edilmiştir. Sürgünden kısa bir zaman sonra ise henüz 48 yaşında iken İstanköy'de vefat etmiştir.

Arapça, Farsça, Latince, İtalyanca ve Fransızca bilen Abdülaziz Efendi, aralarında Ömer Şifâî (ö.1155/1742), Ali Münşî (ö. 1146/1733), Abbas Vesim'in (ö. 1174/1760) de bulunduğu ve yabancı dil bilen hekimlerin Batı tıbbı kaynaklı bazı eserleri Türkçeye çevirerek Avrupa tıbbını takip ettikleri bir dönemde yaşamıştır (Kılıç 1434). Dolayısıyla kendisi de Batı'daki hekimlik çalışmalarını yakından takip ederek tıp alanında yaptığı tercümelerle ve eserleriyle Türk hekimlik tarihinde önemli bir yer edinmiş, ayrıca edebiyat ve musiki ile de meşgul olmuştur. Musikide kimlerden faydalandığı bilinmemektedir. Ancak iyi bir musikişinas olan Abdülaziz Efendi'nin, tıpta müziğin kullanılması geleneğinin, kendisinin meyilli olduğu bu alanda ilerleme

[1] Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin *Mecmû'atü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif* adlı eserinde Ârif, Nâmık ve Râkım mahlaslarını da kullandığı tespit edilmiştir.

kaydetmesine katkı sağladığı muhakkaktır. Bu açıdan bakıldığında kendisi tıp biliminde ihtisas sahibi olmasının yanında bestekârlığı ile de tanınmış bir hekim olarak bilinmektedir (Kılıç 1435). Zamanımıza sadece altı bestesinin notasına ulaşılabilmiştir. Besteleri ve şiirlerini topladığı mürettep bir divanı bulunan bununla birlikte astrolojiye vâkıf oluşu ile de tanınan Abdülaziz Efendi, bu alanda yaptığı tercümelerde konuyla yakından ilgilenen III. Mustafa'dan (1187/1774) da teşvik görmüştür (Erdemir ve Özcan 190).

Kaynaklarda mağrur, kibirli, doğru bildiğinden şaşmayan, sivri dilli, sözünü sakınmayan bir kişi olarak tanımlanan Abdülaziz Efendi'nin hekimbaşılık görevinden de bu yüzden azledildiği düşünülmektedir. Buna rağmen şiirlerindeki üslubunun akıcılığı ve düzgün ifadesi olduğu belirtilmekte ve bu özelliğini de babası tarihçi, şair Mehmed Subhi Efendi'den aldığı kaydedilmektedir. (Berksan 19)

2.2.2. Eserleri

2.2.2.1.Tercüme-i Eşcâr u Esmâr

Tez konumuz olan eser hakkında çalışmamızın geri kalan kısmında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

2.2.2.2.Tercüme-i Burhânü'l-Kifâye

Ali b. Muhammed eş-Şerîf el-Bekrî'nin (VI/XII. yy) astrolojiye dair *Burhânü'l-Kifâye* adlı Farsça eserinin tercümesidir. İlm-i nücûm sahasındaki en tafsilatlı eserler arasında yer almaktadır. III. Mustafa için tercüme edilen kitap; burçlara göre tertip edilmiş, sonrasında burçlar fasıllara ayrılmıştır (İhsanoğlu, Osmanlı Bilim Mirası 490). Eserde musiki hakkında da bilgi bulunmaktadır. Eserin nüshaları: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 6550, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 2728 (İhsanoğlu, Osmanlı Bilim Mirası 490)

2.2.2.3.Dîvân

Şairin "Azîz" mahlası ile yazdığı bazıları bestelenmiş olan Türkçe ve Farsça şiirlerini topladığı eseridir. *Dîvân*'ında, biri Farsça 11 kaside, dokuzu Farsça 51 gazel, 2 şarkı, 1 tahmis, 1 müseddes, 1 tercibend, 1 mesnevi, beşi Farsça 39 tarih manzumesi vardır. *Dîvân*, Sadrazam Koca Ragıb Paşa'ya yaptırdığı medreseden dolayı teşekkürü ihtiva eden kaside ile başlar. Kimi şiirlerinde Nedim'in etkisi görülür. Azîz Efendi, *Dîvân*'ındaki diğer şiirlerinde padişahların cülûsları, Şeyhülislamlık makamına

getirilenler, sıhhatnameler ve kütüphane, ev, köşk, sebil yapımı ile ilgili konuları işlemiştir. Bu eser, Sadık Erdem tarafından çalışılarak 2001 yılında yayımlanmıştır. *Dîvân*'ın tespit edilen tek nüshası ölümünden yaklaşık on sekiz yıl kadar sonra Dîvân-ı Hümâyûn kâtiplerinden Mevlevî şair Nazif-zâde Ahmed Hâmid tarafından istinsah edilmiş olup İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 2827'de kayıtlı bulunmaktadır (Erdem 11).

2.2.2.4.Kıta'ât-ı Nekâve fî Tercemeti Kelimât-i Boerhâve

Hollandalı hekim Herman Boerhâve'nin (ö. 1150/1738) *Aphorismi de Congoscendis et Curandis Morbis in Usum Doctrinae Domesticae Digeste* (hastalıkları teşhis edip evde tedavi etme ve ilaç kullanma) adlı Latince eserinin Türkçe tercüme ve şerhidir. Tercümenin ön sözünde, Avrupa'da çok tanınan bu kitabın bir nüshasının 1180/1766 yılında İstanbul'a getirilerek Latince bilen hekimlerce okunduğunu, Sultan III. Mustafa'nın huzurunda eserin öneminin anlatılması üzerine, tercüme edilmesi için o sırada saray hekimleri arasında bulunan Subhizâde Azîz Efendi'nin görevlendirildiği ifade edilmiştir (Bayat 117). Eser Türk tıp tarihinde Avrupa tıbbına ait ilk tam ve iyi tercüme olması ve tercümede Latince tıp terimlerinin (anevrizma, mania, iskorbüt, rumatizma, gangren vb.) aynen kullanılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu tercüme ilim âlemine Âkil Muhtar Özden (ö. 1368/1949) tarafından tanıtılmıştır. Ayrıca Harvey'in küçük kan dolaşımını açık olarak tarif eden ve Türk literatürüne kaydeden ilk eserdir (Berksan 17). Harvey bu buluşunu 1628 yılında yayınlamıştır. Bu önemli buluş Osmanlı tıbbına Abdülaziz Efendi tarafından tanıtılmış ve duyurulmuştur (Kahya ve Erdemir 221-222). Tercümenin ön sözünde, Avrupa'da çok bilinen bu kitabın bir nüshasının 1766 yılında İstanbul'a getirilerek Sultan III. Mustafa'nın huzurunda öneminin anlatılması üzerine, eserin tercüme edilmesi için o sırada saray hekimleri arasında bulunan Subhizade Abdülaziz Efendi'nin görevlendirildiği anlatılmaktadır. O da Latince bilenlere eseri tercüme ettirmiş, anlaşılması güç kısımları da talebesi hekim Gerard von Swieten'in şerhinden yararlanarak çözmeye çalışmış, ayrıca çalışmasında Avusturya elçiliği tercümanı Herbert'in de desteğini almıştır. Ortaya çıkan metnin Türkçe ifadesini de bizzat Subhizade Abdülaziz Arif Efendi'nin kendisi düzenlemiştir. Bu eserin aslı *Terceme-i Risâle-i Latîn* adıyla Esʿad Efendi Kütüphanesi No. 2462'de bulunmaktadır (Kılıç 39-40).

2.2.2.5.Mecmû'atü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif

Çeşitli musiki makamlarında bestelenmiş şarkı ve şiirlerin Azîz Efendi tarafından derlenip tasnif edilmesiyle oluşmuş bir güfte mecmuasıdır. Mecmuanın ilk sayfasında "Edip nazar bu cönge adını dedi Ârif / Mecmûatü'l-letâif sandûkatü'l-maârif" beyti bulunduğu için eser "*Mecmuatü'l-Letaif Sandukatü'l-Maârif*" adıyla anılmaktadır (Berksan 18). Sâmî Efendi'nin fihristiyle başlayan mecmua, makamlara göre tertip edilmiş bir güfte antolojisi olup makamlara göre ayrılan bölümlerde kâr, rubaiyat, semaîyat, şarkıyat başlıkları altında gü fteler verilmiş, eserlerin bazılarının bestekârları ve usûlleri kaydedilmiştir. Bununla birlikte eserde Azîz Efendi'ye ait altı beste yer almaktadır. Bir kısmının güftesi de kendisine ait olan klâsik formda bestelediği eserleri:

1. Bayâti Beste – Hafif usulünde

Ey gamze söyle zahm-ı dilimden, zebânım ol – Güfte: Nedîm

2. Bayâti Ağır Semâî – Senginsemâî usulünde

Ârâm edemem yâre nigâh eylemedikçe – Güfte: Hekimbaşı Abdülaziz Efendi

3. Bayâti Yürük Semâî – Yürüksemâî usulünde

Söyle güzel, rûh-i musavver misin – Güfte: Hekimbaşı Abdülaziz Efendi

4. Şehnâz-Bûselik Ağır Semâî – Aksaksemâî usulünde

Be-şest tîg-ı tegafül-i men cefâ-cûrâ

5. Şehnâz-Bûselik Yürük Semâî – Yürüksemâî usulünde

Bir dilberi sevdim ki güzeller güzelidir – Güfte: Hekimbaşı Abdülaziz Efendi

6. Hüzzam Beste – Çenber usulünde

Âşıka tân eylemek olmaz, müptelâdır neylesin – Güfte: Nef'î

Hekimbaşı'nın; Ârif, Nâmık ve Râkım mahlaslarını kullandığı bu eser ayrıca "Usûlât-ı Mehterân-ı Âlem" başlığı altında mehterde kullanılan usuller, fasıl bilgileri ve makamlar hakkında da bilgi içerir. Mehter usulleri hakkındaki bu ilk yazılı bilgiler Haydar Sanal tarafından incelenmiştir. Erdal Kılıç, bu eser üzerine 2013 yılında *Mecmûa-yı Letâif fî Sandukati'l-meʿârif (metin ve değerlendirme)* adlı bir doktora tezi;

Emine Berksan ise bu eser üzerine 2010 yılında *Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Güfte Mecmuası'ndaki Şarkılar* adlı bir yüksek lisans tezi hazırlamış, Berksan'ın çalışması 2020 yılında basılmıştır. Eserin nüshaları: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 3866; İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 170.

2.2.2.6. İtalyan Tarihi

Kaynaklarda Abdülaziz Efendi'nin Fransızcadan tercüme ettiği *İtalyan Tarihi* olduğu ifade edilmektedir (İhsanoğlu, Osmanlı Musiki Literatürü 114; Erdemir ve Özcan 191) fakat bu eserine dair herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.2.2.7. El-Vâride

Erdemir ve Özcan'ın TDVİA'da yer alan "Abdülaziz Efendi" maddesinde aktardıkları üzere tıpla ilgili *El-Vâride* isimli bir eseri bulunmaktadır fakat bu eserine dair herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.3. Konusu ve Kapsamı

Tercüme-i Eşcâr u Esmâr, Alâeddin Alişah b. Kâsım el-Hârizmî'nin astrolojiye dair *Eşcâr u Esmâr* adlı Farsça eserinin Sultan III. Mustafa (ö.1187/1774)'nın isteğiyle Hekimbaşı Abdülaziz Efendi (ö.1197/1783) tarafından yapılan tercümesidir. Eser; Fars lisanının güçlüğü sebebiyle bir ilim olarak addedilen astronomi temelli astrolojinin faydalarından herkesin istifade edemediği gerekçesi ile Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin eseri Türk diline tercüme etmesi için memur kılınması üzerine meydana getirilmiştir:

"*...ol muḫaddara-i naḫlistān-ı dikḳat ü beyānı ḳumāş-ı elfāż-ı Fārsiyye ile zīr-i ḳınāʿ-ı işkālde pūşīde itmekle fevāʾidi ʿām ve taʿbīrātından herkes mīve-çīn-i merām olmadığı cihetden...*" [177]

"*...ol teʾlīf-i şerīfiň fevāʾidinden herkes ḫiṣṣe-yāb-ı ʿavāʾid olmaḳ içün lisān-ı Türkī üzre tercümesine bu ʿAbdüʾl-ʿażīz-i kem-biżāʿayı meʾmūr buyurmalarıyla emr ü fermān-ı vācibüʾl-ittibāʿlarına imtiṣāl idüp...*" [178]

Eserin başlangıç kısmında göğü gözlemleyerek tespitte bulunacak olan kişilerin herhangi bir işte hüküm vermek isterse tek bir delil ile hüküm vermemeye, iki veya daha fazla delil bulup uygun bir şekilde tespitte bulunmaya ve ince düşünmeye özen

göstermeleri, hüküm verirken yüce Allah'ı hatırlayıp düşünmeleri ve kimseyi dost ve düşman diye ayırmadan her şahsa hak ettiği şekilde söz söyleyip duruma göre hüküm vermekte tam bir ihtimam göstermelerinin lüzumu gibi nelere dikkat etmeleri gerektiği noktasında bazı uyarılar yer almaktadır:

"*İmdi vācib oldur ki bir ṣāḥib-aḥkām her ne emre ḥükm eylemek ṭaleb ider anıň delīlinde ihtimām idüp ẕikr olunan mevādda iʿtibār eyleyüp ḫulāṣa bir delīl ile ḥükm itmeye iki yāḫūd daḫi ziyāde delīl bulup münāsibine göre imtizāc vire ve fikr-i daḳīḳ eyleye. Ḫuṣūṣā leṭāfet-i ẓāhirī ve ferāġat-ı ḫāṭırī ve ṣafā-yı ẕihnī olduġından mā-ʿadā emānet ü diyānet ṣāḥibi olup şefḳat ü merḥameti der-pīş iderek Cenāb-ı ḥakīm-i muṭlaḳ teʿāla şānuhu ḥażretlerini yād ü fikr itmekle kimesneyi dost u düşmen ʿadd itmeyüp her şaḫṣa lāyıḳı üzere īrād-ı kelām ve vaḳt-i ḥāle göre ḥükmünde ihtimām-ı tām eyleye. Ḥattā ḥükmi ṣavāba muḳārin ola*." [179]

"*...bu fenne rāġıb u ṭālib olanlara gerekdir ki şerāʾiṭ-i meẕkūreyi ḥıfẓ u derk ve saʿy u ihtimāmda ḳuṣūr eylemeye*." [180]

2.3.1. Şecere, Şuʿbe ve Semerelerin İçeriği

Tercüme-i Eşcâr u Esmâr, kendi içerisinde şecere, şuʿbe ve semere olarak tasnif edilmiş başlıklardan oluşmaktadır. Bu başlıklar; önce eşcâr adı verilen beş şecereye ayrılmış; sonra bu şecereler şuʿbelere ve şuʿbeler de esmâr adı verilen semerelere taksim edilmiştir. Bu bağlamda şecere temel başlık, şuʿbe, şecerenin alt başlığı, semere ise şuʿbenin alt başlığını oluşturmaktadır. Şecerelerde sırasıyla burçların ve yıldızların mensubiyetleri ve sıfatlarına, iki gezegenin yakınlaşmaları ve birleşmelerine, kâinat üzerine hükümler ile doğum üzerine hükümlere, işlerin ve emellerin oluru hakkında bilgilere yer verilmektedir. Eserde gezegenlere atfedilen özellikler, genellikle gezegenlerin birbirlerine olan konumları ekseninde şekillenmiş ve kimi zaman bu konumların kişiler üzerinde ne tür etkiler yaratabileceğinden bahsedilmiştir. Baştan sona dek başlıklandırma sistemiyle ilerleyen eserin son kısmında musiki-astroloji ilişkisine değinililmiştir.

Eserin içinde yer alan başlıklar aşağıdaki listede detaylandırılmıştır:

ŞECERE-İ EVVEL: Ṣıfāṭ u mensūbāt-ı burūc u kevākib beyānındadır.

7 şuʿbe ve 14 semereden oluşan ilk şecere, 7 gezegen ile 12 burcun detaylı bilgisini ihtiva etmektedir. Bu bölümde diğer bölümlerin aksine şuʿbeler semerelere ayrılmamış hem şuʿbeler hem de semereler ayrı başlıklar altına alınmıştır.

İlk şecerede yer alan 14 semerenin her biri bir burca ayrılmış, 13. semerede bir burcun kaçıncı derecede başlayıp son bulduğu, 14. semerede ise ufkun altında ve üstünde kalan, Güneş'ten önce doğan ve batan, kuzeyde ve güneyde yer alan burçlar hakkında bilgi verilmiştir.

Semerelerin ardından şuʿbelere başlanılmıştır fakat ilk şuʿbe metinde bulunmamaktadır.[1] 2. şuʿbe itibarıyla yükselen burç olarak tabir edilen tâliʿin konumu, hangi burcun hangi mevsimde yer aldığı, Ay'ın 28 konağı, hangi evin hangi konulara işaret ettiği bilgisi verilmiştir. 3. şuʿbede gezegenlerin nitelikleri aktarılmış, reʿs ü zeneb olarak tabir edilen Kuzey Ay düğümü ile Güney Ay düğümü açıklanmıştır. 4. şuʿbede hangi gezegenin hangi burcun yöneticisi olduğu, hangi gezegenlerin olumlu hangilerinin olumsuz nitelik taşıdığı, gezegenlerin hangi burçta güçlü, hangi burçta düşük ve hangi konumda zararlı etki altında olduğunu gösteren şeref, vebâl ve hubût bilgisi verilmiştir. 5. şuʿbede gezegenlerin birbirlerine yaklaşıp uzaklaşmaları, 6. şuʿbede bir eve yerleşen birden fazla gezegen varsa bunlardan hangisinin diğerlerini tesiri altına alacağı, 7. şuʿbede ise bir işin oluru hakkında hüküm verirken dikkat edilmesi gereken deliller hakkında bilgi verilmiştir.

ŞECERE-İ SĀNĪ: Aḥkām-ı ḳırānāt u ittiṣālāt beyānındadır.

İkinci şecere 12 şuʿbeyi, 12 şuʿbe de muhtelif semereleri ihtiva etmektedir. 1.şuʿbede gezegenlerin devir süreleri; 2.şuʿbede Satürn ile diğer gezegenlerin ateş, toprak, hava ve su grubu burçlarda kavuşumu; 3.şuʿbede Jüpiter ile diğer gezegenlerin ateş, toprak, hava ve su grubu burçlarda kavuşumu; 4. şuʿbede Mars ile diğer gezegenlerin ateş, toprak, hava ve su grubu burçlarda kavuşumu; 5. şuʿbede Merkür ile Venüs'ün ateş, toprak, hava ve su grubu burçlarda kavuşumu; 6. şuʿbede uğurlu kabul edilen gezegenlerin kavuşumu; 7. şuʿbede sekstil ve üçgen açı; 8. şuʿbede kare açı; 9. şuʿbede gezegenlerin yanması (Bir gezegenin Güneş'e 8 dereceye kadar yaklaşması); 10. şuʿbede gezegenlerin Kuzey Ay düğümüne yerleşmesi; 11. şuʿbede tüm gezegenelerin

[1] Bu şuʿbe, metnin kuruluşuna dâhil edilmeyen nüshalarda da taranmış fakat bulunamamıştır.

birbirleriyle kavuşumu; 12. şuʿbede tüm gezegenlerin birbirleriyle sekstil ve üçgen açı kurması hakkında bilgi verilmiştir.

ŞECERE-İ SĀLİS: Aḥkām-ı ʿālem beyānındadır.

Üçüncü şecere 6 şuʿbeyi, 6 şuʿbe de muhtelif semereleri ihtiva etmektedir. 1. şuʿbede yıllık hükümler/öngörüler; 2. şuʿbede ucuzluk ve pahalılık üzerine hükümler; 3. şuʿbede hava olayları üzerine hükümler; 4. şuʿbede fitne ve harb üzerine hükümler; 5. şuʿbede tüm ahkâmlar; 6. şuʿbede Güney ve Ay tutulmaları hakkında bilgi verilmiştir.

ŞECERE-İ RĀBİʿ: Aḥkām-ı mevālīd beyānındadır.

Dördüncü şecere 17 şuʿbeyi, 17 şuʿbe de muhtelif semereleri ihtiva etmektedir. 1. şuʿbede doğum üzerine hükümler; 2. şuʿbede doğan kişinin hâli; 3. şuʿbede doğan kişinin suret ve mizacı; 4. şuʿbede doğan kişinin hayvani ve nefsani kuvvetleri; 5. şuʿbede doğan kişinin ömrü; 6. şuʿbede doğan kişinin haritasında birinci ev; 7. şuʿbede ikinci ev; 8. şuʿbede üçüncü ev; 9. şuʿbede dördüncü ev; 10. şuʿbede beşinci ev; 11. şuʿbede altıncı ev; 12. şuʿbede yedinci ev; 13. şuʿbede sekizinci ev; 14. şuʿbede dokuzuncu ev; 15. şuʿbede onuncu ev; 16. şuʿbede on birinci ev ve 17. şuʿbede on ikinci ev hakkında bilgi verilmiştir.

ŞECERE-İ ḪĀMİS: Aʿmāl-ı teseyyürāt beyānındadır.

Beşinci şecere 5 şuʿbeyi, 5 şuʿbe de muhtelif semereleri ihtiva etmektedir. 1. şuʿbede işlerin oluru için bakılan gezegen konumlarının derece ve dakika bilgileri; 2. şuʿbede işlerin oluru ve ölüm üzerine hükümler; 3. şuʿbede haritada karşılıklı duran akslar; 4. şuʿbede gezegenlerin kısımları ve 5. şuʿbede zamanlar hakkında bilgi verilmiştir.

Şecere-i evvel, yedi şuʿbe ve on dört semereyi kapsamaktadır:

1. **Semere-i evvel**: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḥamel beyānındadır.

2. Semere-i sānī: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Sevr beyānındadır.

3. Semere-i sāliş: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Cevzā beyānındadır.

4. Semere-i rābiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Sereṭān beyānındadır.

5. Semere-i ḫāmis: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Esed beyānındadır.

6. Semere-i sādis: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Sünbüle beyānındadır.

7. Semere-i sābiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Mīzān beyānındadır.

8. Semere-i sāmin: Ṣıfāt u mensūbat-ı ʿAḳreb beyānındadır.

9. Semere-i tāsiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḳavs beyānındadır.

10. Semere-i ʿāşir: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Cedī beyānındadır.

11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Delv beyānındadır.

12. Semere-i sānī ʿaşer: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḥūt beyānındadır.

13. Semere-i sāliṣ ʿaşer: Keyfiyyāt-ı derecāt-ı burūc beyānındadır.

14. Semere-i rābiʿ ʿaşer: Ṭarīḳ-i terkīb üzere mensūbāt-ı burūc beyānındadır.

Yedi şuʿbe, semerelere ayrılmıştır:

Şuʿbe-i evvel: Metinde bulunmamaktadır.

Şuʿbe-i sānī: Esmār-ı sādiseye münḳasım olup ṭūl u ʿarż ve erbāʿ-ı ʿālem ve evtād-ı ṭāliʿ ve mensūbāt-ı burūc u kevākib ve menāzil-i Ḳamer'i beyān ider.

1. **Semere-i evvel:** Ṭūl u ʿarż ve erbāʿ-ı ʿālem beyānındadır.
2. **Semere-i sānī:** Evtād-ı ṭāliʿ beyānındadır.
3. **Semere-i sāliṣ:** Erbāʿ ṭāliʿiň fuṣūli ʿömr-i mevlūde nisbeti beyānındadır.
4. **Semere-i rābiʿ:** Erbāʿ ʿālemiň burūc-ı kevākibe nisbeti beyānındadır.
5. **Semere-i ḫāmis:** Aḥvāl-i menāzil-i Ḳamer beyānındadır.
6. **Semere-i sādis:** Ṭāliʿiň buyūt-ı isnā ʿaşeriyyesiniň delāʿili beyānındadır.

Şuʿbe-i sāliṣ ṭoḳuz semere olup ṣıfāt u mensūbāt-ı kevākib-i seyyāre ve reʿs-i zenebi beyān ider.

1. **Semere-i evvel:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḳamer beyānındadır.
2. **Semere-i sānī:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı ʿUṭārid beyānındadır.
3. **Semere-i sāliṣ:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı Zühre beyānındadır.
4. **Semere-i rābiʿ:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı Āfitāb beyānındadır.
5. **Semere-i ḫāmis:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı Mirrīḫ beyānındadır.

6. **Semere-i sādis:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı Müşterī beyānındadır.

7. **Semere-i sābiʿ:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı Zuḥal beyānındadır.

8. **Semere-i sāmin:** Kevākibiň saʿādet ü şaḳāvet cihetinden delāʾil-i külliyesi beyānındadır.

9. **Semere-i tāsiʿ:** Ṣıfāt u mensūbāt-ı reʾs ü ẕeneb beyānındadır.

Şuʿbe-i rābiʿ: Sekiz esmāra münḳasım olup aḳsām-ı burūc u kevākibi beyān ider.

1. **Semere-i evvel:** Kevākib-i seyyāreniň ḫāne-i burūc-ı isnā ʿaşeriyyeye envāʿ-ı muḫtelife ile ḳısmeti beyānındadır.

2. **Semere-i sānī:** Şeref ḫānelériniň ḳısmeti beyānındadır.

3. **Semere-i sāliṣ:** Erbāb-ı müselleseniň ḳısmeti beyānındadır.

4. **Semere-i rābiʿ:** Ḥudūduň ḫamse müteḥayyireye ḳısmeti beyānındadır.

5. **Semere-i ḫāmis:** Kevākib-i sebʿanıň vechleri beyānındadır.

6. **Semere-i sādis:** Kevkebiň feraḥlarınıň ḳısmeti beyānındadır.

7. **Semere-i sābiʿ:** İsnā ʿaşeriyye burūc-ı kevākib beyānındadır.

8. **Semere-i sāmin:** Kevākibin eyyāma nisbeti beyānındadır.

Şuʿbe-i ḫāmis: Dört esmāra münḳasım olup kevākibiň birbirine inżārātını beyān ider.

1. **Semere-i evvel:** Kevākibiň burūc-ı isnā ʿaşeriyyede olan keyfiyyet-i naẓarları beyānındadır.

2. **Semere-i sānī:** Envāʿ-ı ittiṣālātda vāḳıʿ olan mevżiʿler beyānındadır.

3. **Semere-i sāliṣ:** İttiṣāl-i maḥal beyānındadır.

4. **Semere-i rābiʿ:** İttiṣālātıň ḥudūdı ve bu kevkeblerin māḳablinden ve mābaʿdinden cirmleri beyānındadır.

Şuʿbe-i sādis: Yedi semereye münḳasım olup kevākibiň şehādetlerini ve ḳuvvetlerini ve żaʿaflarını beyānı ider.

1. **Semere-i evvel:** Şehādet beyānındadır.

2. **Semere-i sānī:** Kevākibiň ḳuvvet-i ẕātīleri beyānındadır.

3. Semere-i sāliş: Kevākibiň ķuvvet-i ʿarżīyyesi beyānındadır.

4. Semere-i rābiʿ: Kevākibiň żaʿfları beyānındadır.

5. Semere-i ḫāmis: Teşrīķ ü taġrīb ve anların ḥudūdı beyānındadır.

6. Semere-i sādis: Müstevlī vü mübtez ü müstaʿlī beyānındadır.

7. Semere-i sābiʿ: Kevākibiň ṭarīķ-i teşbīhe ve temsīl üzere imtizācı beyānındadır.

Şuʿbe-i sābiʿ: On ṭoķuz semere olup envāʿ-ı muḫtelife ile delāʾiller aḥvālini beyān ider.

1. Semere-i evvel: Uṣūl-ı nücūma mensūb aḥkām-ı ḫayr u şerri maʿlūm idinmekdir.

2. Semere-i sānī: Teslīs ü tesdīs dūstluġa ve rāḥata ve işleriň āsānlıķ ile ḥuṣūl-peẕīr olmasına delīl olup muķabele ve terbīʿ düşmenlige ve umūrda renc ü zaḥmete ve nevmīdlige delālet ider.

3. Semere-i sāliş: Kevākib-i saʿdıň naẓar-ı ʿadāvetlerinde żarar meʾmūl olmaz ve kevākib-i naḥsıň naẓar-ı meveddetlerinde daḫi żarar yoķdur.

4. Semere-i rābiʿ: Bir emr içün mevcūd olan delīller eger birbirlerine naẓar-ı meveddet üzere nāẓır olurlar ise ol emriň tamām olup müddet-i beķāsı daḫi vech-i ḥüsn üzere olmasına delālet ider.

5. Semere-i ḫāmis: Eger saʿd olan kevkeb rāciʿ veyā muḫteriķ olmaķ gibi bir ḥāl ile żaʿīf veyāḫūd maḥallī cihetiyle dermānde olsa saʿādete resīde olamayup girüye ķalur.

6. Semere-i sādis: Eger emn ü ricā mevķiʿne müstevlī olan kevkeb saʿd olsa kendüden kār-ı nikū ṣādr olur kimesneden saʿādete daʾir nesne irişmege ve ümīdiň vech-i sühūletle ḥuṣūlüne delīldir.

7. Semere-i sābiʿ: Eger ḫavf u ḫaṭar maḥalline saʿd müstevlī olsa mażarrat meʾmūl olmayan cemāʿatden kār-ı mekrūh irişmege delīl olur.

8. Semere-i sāmin: Eger ṭāliʿ-i mevlūdde bir maḥalle naḥs vāķıʿ olsa ve ittifāķen bir mevlūduň daḫi ol cüzʾünde saʿd vāķıʿ olsa ol iki şaḫṣıň biri aḫeriniň żıddı olup

ṭāliʿ-i mevlūdunda naḥs vāḳıʿ olan kimesne saʿd vāḳıʿ olan şaḫṣa żarar üzere olup ve saʿd vāḳıʿ olan daḫi ol naḥs vāḳıʿ olana ḫayr u menfaʿat üzere olur.

9. Semere-i tāsiʿ: Eger iki ṭāliʿ-i mevlūduň birer cüzʾünde Āfitāb vāḳıʿ olsa ol iki kimesneniň miyānında dūstluḳ olup birbirini büyük ṭutarlar ve Ḳamer'iň daḫi ḥükmi böyledir.

10. Semere-i ʿaşer: Eger bir ḫātunıň ṭāliʿ-i mevlūdı bir kimesneniň sābiʿīne düşse veyāḫūd ṭāliʿ-i maḫdūm ḫizmetkārıň ṭāliʿniň ʿāşirine düşse veyāḫūd ṭāliʿ-i maʿşūḳ, ʿāşıḳıň ṭāliʿniň ḥādī ʿaşeri vāḳıʿ olsa bu cemāʿatiň miyānında muvāfaḳat u muḥabbet nihāyete resīde olup birbirleriyle müddet-i medīd ülfet ü muḥabbet ü ünsiyet üzere olurlar.

11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Āfitāb'a nüḥūset ü ziyān, muḳārene-i Mirrīḫ ve muḳābele-i Zuḥal'dendir.

12. Semere-i sānī ʿaşer: Naḥsların ziyāde naḥs olanı oldur ki her iki naḥs Āfitāb'dan evvel ẓuhūr ide.

13. Semere-i sāliş ʿaşer: Naḥs-ı maşrıḳī āfete ve naḥs-ı maġribī ʿillete delālet ider.

14. Semere-i rābiʿ ʿaşer: Kevākib-i ʿulvī teslīsinde ve kevākib-i süflī tesdīsinde ḳavī olur.

15. Semere-i ḫāmisʿaşer: Bir kevkeb bir kevkebe muttaṣıl olmaḳ ibtidā kāra ve biraz şeyʾlere rāġıb olup anıň ṭalebinde olmaġa delālet ider.

16. Semere-i sādis ʿaşer: Evtād-ı ṭāliʿ ḳudret ü ḳuvvete ve eşyānıň ẓuhūrına ve tamāma resīde olmasına delālet ider.

17. Semere-i sābiʿ ʿaşer: Metinde bulunmamaktadır.

18. Semere-i sāmin ʿaşer: Āsār-ı kevākib beyānındadır.

19. Semere-i tāsiʿ ʿaşer: Felek-i Ḳamer taḥtında vāḳıʿ olan ʿalāmat-ı şihb beyānındadır.

Şecere-i sānī: Aḥkām-ı ḳırānāt ve sāʾir ittiṣālāt beyānında olup ve bu şecere on iki şuʿbe üzerine vażʿ olunmuşdur.

1. Şuʿbe-i evvel: Aḥvāl-i ḳırānāt beyān ider ve bu daḫi dört semereye münḳasım olmuşdur.

1.1. Semere-i evvel: Edvār beyānındadır.

1.2. Semere-i sānī: Ḳırānāt beyānındadır.

1.3. Semere-i sāliṣ: Teṣīrāt-ı ḳırānāt beyānındadır.

1.4. Semere-i rābiʿ: Aḥvāl-i ṭāliʿ-i zamān-ı ḳırān ve ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān beyānındadır.

2. Şuʿbe-i sānī: Dört semere müştemil olup kevākibiň Zuḥal ile dört müşelleşede ḳırānātınıň aḥkāmını beyān ider.

2.1. Semere-i evvel: Müşelleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırānāt beyānındadır.

2.2. Semere-i sānī: Müşelleşe-i ḫākīde kevākibiň Zuḥal ile ḳırānātı beyānındadır.

2.3. Semere-i sāliṣ: Zuḥal'iň kevākible müşelleşe-i bādīde ḳırānātı beyānındadır.

2.4. Semere-i rābiʿ: Kevākibiň Zuḥal ile müşelleşe-i ābīde ḳırānātı beyānındadır.

3. Şuʿbe-i sāliṣ: Dört semere olup kevākibiň Müşterī ile dört müşelleşede ḳırānātınıň aḥkāmını beyān ider.

3.1. Semere-i evvel: Müşelleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır**.**

3.2. Semere-i sānī: Kevākibiň Müşterī ile müşelleşe-i ḫākīde ḳırānları beyānındadır.

3.3. Semere-i sāliṣ: Kevākibiň Müşterī ile müşelleşe-i bādīde ḳırānları beyānındadır.

3.4. Semere-i rābiʿ: Kevākibiň Müşterī ile müşelleşe-i ābīde ḳırānları beyānındadır.

4. Şuʿbe-i rābiʿ: Dört semere olup süflīyyeniň Mirrīḫ ile müşelleşe-i erbaʿda ḳırānlarınıň aḥkāmını beyān ider.

4.1. Semere-i evvel: Müşelleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır.

4.2. Semere-i sānī: Müşelleşe-i ḫākīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır.

4.3. Semere-i sāliṣ: Müşelleşe-i bādīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır**.**

4.4. Semere-i rābiʿ: Müşelleşe-i ābīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır.

5. Şuʿbe-i ḫāmis: ʿUṭārid'iň Zühre ile dört müşelleşede ḳırānlarını beyān ider.

5.1. Semere-i evvel: Müselleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır.

5.2. Semere-i sānī: Müselleşe-i ḫākīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır.

5.3. Semere-i sāliş: Müselleşe-i bādīde olan ḳırān beyānındadır.

5.4. Semere-i rābiʿ: Müselleşe-i ābīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır.

6. Şuʿbe-i sādis: İki semere olup aḥvāl-i ḳırān-ı saʿadeyn u naḥseyni beyān ider.

6.1. Semere-i evvel: Ḳırān-ı naḥseyn beyānındadır.

6.2. Semere-i sānī: Ḳırān-ı saʿdeyn beyānındadır.

7. Şuʿbe-i sābiʿ: Dört semereye müştemil olup aḥkām-ı teslīsāt u tesdīsāt kevākibi beyānındadır.

7.1. Semere-i evvel: Kevākibiň Zuḥal ile ittiṣāli beyānındadır.

7.2. Semere-i sānī: Kevākibiň Müşterī ile ittiṣāli beyānındadır.

7.3. Semere-i sāliş: Kevākibiň Mirrīḫ ile ittiṣāli beyānındadır.

7.4. Semere-i rābiʿ: ʿUṭārid'iň Zühre ile teslīs ü tesdīsiniň aḥkāmı beyānındadır.

8. Şuʿbe-i sāmin: Üç semere olup ahkām-ı aḥkām-ı terbīʿyyāt u muḳābelāt-ı kevākib beyānındadır.

8.1. Semere-i evvel: Zuḥal ile vāḳıʿ olan terbīʿyyāt u muḳābelatı beyān ider.

8.2. Semere-i sānī: Müşterī ile vāḳıʿ olan terbīʿāt u muḳābelāt beyānındadır.

8.3. Semere-i sāliş: Mirrīḫ ile vāḳıʿ terbīʿāt u muḳābelāt beyānındadır.

9. Şuʿbe-i tāsiʿ: Beş semere üzere mevżūʿ olup kevākibiň müselleşe-i erbaʿda vuḳūʿ bulan iḫtirāḳātıň aḥkāmını beyān ider**.**

9.1. Semere-i evvel: İḫtirāḳ-ı Zuḥal beyānındadır.

9.2. Semere-i sānī: İḫtirāḳ-ı Müşterī beyānındadır.

9.3. Semere-i sāliş: İḫtirāḳ-ı Mirrīḫ beyānındadır.

9.4. Semere-i rābiʿ: İḫtirāḳ-ı Zühre beyānındadır.

9.5. Semere-i ḫāmis: İḫtirāḳ-ı ʿUtārid beyānındadır.

10. Şuʿbe-i ʿaşer: Altı semereye münḳasım olup aḥkām-ı mücāsedātı beyān ider.

10.1. Semere-i evvel: Zuḥal maʿa reʾs, meşāyiḫ ü ḫandān-ı ḳadīmiň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ʿizz ü cāhlarınıň teraḳḳī üzere olmasına ve devlet-i ḳadīmiň tāzelenüp revnaḳ bulmasına ve kerāmet iddiʿa idenleriň ḫurūcına ve muġāyyebātdan ḫaber virüp şīşe içre perri göstermek gibi günagün tesḫīrler iẓhār itmelerine ve maʿāşıň ziyādeligine ve ḥayvānātıň keşretine ve nāsıň edeb ü zühde raġbet ü meyllerine ve ziyāret-gāhlara heveslerine ve kār-ı mülūk-ı ḳadīmiň güzel ve ḫoş olmasına delālet ider.

10.2. Semere-i sānī: Müşterī maʿa reʾs, ehl-i edyānıň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ḫayrāt u ṭāʿātıň keşretine ve ḫalāyıḳıň beyt-i muḳaddesi ārzū eylemelerine ve mezāristān u merḳad-ı şerīf ü müteberrik ziyāretlerine ve duʿālarıň icābetine ve pādişāhıň ʿadl u inṣāfına ve ḥākimleriň dārü'l-ḳużāda rāst-rūlıklarına ve iḳlīm-i sānīde vüsʿat u emniyyete ve ḫalāyıḳıň dil-ḫūşlıġına ve ṣadaḳāt virmelerine delālet ider.

10.3. Semere-i sāliş: Mirrīḫ maʿa reʾs, bed-kār u ḫāʾin olanlarıň tevbe-kārlıḳlarına ve leşkeriyān u türkāndan ṣāliḥ ādemler ẓuhūrına ve ʿasākiriň kārı revnaḳ bulmasına ve iḳlīm-i sāliṣde eṭibbā maḳūlesiniň ʿilācları işābet idüp tedbīr eyledikleri ʿalīlleri ṣıḥḥat-yāb olmasına ve fürūmāye olanlarıň sevdāya mübtelā olup ʿazīmet-ḫˇanlar cemʿ ve perri vü cin daʿvet itdirmelerine delālet ider.

10.4. Semere-i rābiʿ: Şems maʿa reʾs, mülūkuň ve ekābir-i mülūkuň ʿadl u dādlarına ve memālikiň ziyāde olmasına ve maʿdenler ẓuhūr idüp cevherler ḫurūc eylemege ve eşrāf-ı nāsıň ḫayrāt u ṭāʿātına raġbet ü meyllerine ve ṣadaḳa virmelerine ve ʿizz ü cāhlarınıň teraḳḳī bulmasına ḫuṣūṣā ki iḳlīm-i rābiʿiň ekābirinden ola ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne delālet ider.

10.5. Semere-i ḫāmis: Zühre maʿa reʾs, ḫātunlarıň ve ḥademe maḳūlesiniň söz ṣāḥibi olup emr ü ḥükūmetine ve ehl-i ṭarabıň tevbe-kār olmasına ve dīn-i İslām'ıň revnaḳ u pertevine ve iʿtiḳādıň müzdād olmasına ve ḫātunlarıň iẓhār-ı kerāmet eylemelerine ve ʿıṭriyyāt ve incünüň ve esīrleriň revācına ve müferreḥ ü laṭīf rūzgārcıḳlara ve ʿālemiň vüsʿat-ı ḫāline ve duʿālarıň icābetine delālet ider.

10.6. Semere-i sādīs: ʿUṭārid maʿa reʾs, aṣḥāb-ı dīvān u küttāb u ḥükemā vu tüccār u erbāb-ı ʿörfüň ḳuvvet ü saʿadet ḫāllerine ve faṣīḥ ü fāżıl ādemler ẓuhūrına ve nāsıň tevārīḫ müṭālaʿa itmelerine ve aḥkām-ı nücūmuň ve ṭıbbıň işābetine ve ḫalāyıḳıň

birbirinden emniyyetine ve muḥabbetlerine ve defterdār u muḥāsib ü küttābıň rāst-rūlıklarına ve kitāb-ḫāneleriň revnaḳına ve kitābıň ḳıymetine delālet ider.

11. Şuʿbe-i ḥādī ʿaşer: Yedi semere olup Ḳamer'iň burūc-ı āteşī ʿaşeriyede sāʾir kevākible ḳırānātı beyānındadır.

11.1. Semere-i evvel: Ḳamer'iň Zuḥal ile ḳırānı beyānındadır.

11.2. Semere-i sānī: Ḳamer'iň Müşterī ile ḳırānı beyānındadır.

11.3. Semere-i sāliş: Ḳamer'iň Mirrīḫ ile ḳırānı beyānındadır.

11.4. Semere-i rābiʿ: Ḳamer'iň Āfitāb ile ḳırānı beyānındadır.

11.5. Semere-i ḫāmis: Ḳamer'iň Zühre ile ḳırānı beyānındadır.

11.6. Semere-i sādis: Ḳamer'iň ʿUṭārid ile ḳırānı beyānındadır.

11.7. Semere-i sābiʿ: Ḳamer'iň ʿuḳde-i reʾs ü zeneb ile mücāhedesi beyānındadır.

12. Şuʿbe-i sānī ʿaşer: Altı semere olup Ḳamer'iň sāʾir kevākible ittiṣālātınıň aḥkāmını beyān ider.

12.1. Semere-i evvel: Ḳamer'iň Zuḥal ile teslīs ü tesdīsi er ü ʿavrat, baba vu oġul beyninde muvāfaḳat u dil-ḫoşluġa ve taġayyür-i hevāya ve ehl-i ṣaḥrā ve köyli vü pīr ü meşāyiḫden olanlarıň ve ṣayyādlarıň saʿadet-i ḥāllerine delālet ider.

12.2. Semere-i sānī: Ḳamer'iň Müşterī ile teslīs ü tesdīsi ʿavām-ı nāsıň ṭāʿāt u ḫayrāta rāġıb olmalarına ve ehl-i seferiň dil-ḫoşlıġına ve ʿadl ü emniyyet ü vüsʿate ve kārlarıň revnaḳına ve ḥācetler revā olmaġa delālet ider.

12.3. Semere-i sāliş: Ḳamer'iň Mirrīḫ ile teslīs ü tesdīsi mizāçlara ḥarāret müstevlī olmaġa ve leşkeriň ḥareketine ve ʿasakīrden olanlarıň feraḥ-ı bāllerine ve geşt-i şikārgāh eylemelerine ve silāḥa müteʿalliḳ ṣanʿatlarıň revnaḳına ve maḥbūslarıň ḫalāṣına delālet ider.

12.4. Semere-i rābiʿ: Ḳamer'iň Şems ile teslīs ü tesdīsi mülūkuň reʿāyāya ve ʿavāma ʿadl u dādına ve ekābir-i mülūkuň iḥsān u ʿināyetlerine ve hevānıň germiyyetine ve er ü ʿavrat ve oġul u peder miyānında şefḳat u merḥamete ve kārlarıň revācına ve ḥācetleriň itmāmına ve ḫulefāniň revnaḳına ve ṣabāḥlarda ḳırāġı yāġmasına ve güft ü gūnuň kesretine ve mizāclarıň taġayyürine delālet ider.

12.5. Semere-i ḫāmis: Ḳamer'iñ Zühre ile teslīs ü tesdīsi ṭarab u feraḥ ve sūr u ṣafānıñ müzdād ve zenān ṭarafından ḥācetleriñ revā olmasına ve ehl-i ṭarabıñ ve zenānıñ ve nedimā vu ḫādemleriñ ve misāfirleriñ ve ʿavām-ı nāsıñ ḫoş ḥālliḳlerine ve iʿtidāl-i hevāya delālet ider.

12.6. Semere-i sādis: Ḳamer'iñ ʿUṭārid ile teslīs ü tesdīsi beyānındadır.

Şecere-i sālis: Ṭāliʿ-i taḥvīl-i sāl-ı ʿālem u füṣūluñ nīk ü bed aḥkāmını ve ḥādīs olan ʿavārıżātını ve eṣnāf-ı halāyıḳıñ renc ü rāḥatını ve her biriniñ keyfiyyet-i ḥālini tafṣīl idüp ve bu şecere daḫi altı şuʿbe üzere tertīb olunmuşdur.

1. Şuʿbe-i evvel: On bir semere olup aḥkām-ı ṭāliʿ taḥvīl-i sāl ü fuṣūl beyānındadır.

2. Şuʿbe-i sānī: On semereyi müştemil olup eşyānıñ ḫıṣb u reḫā ve ḳaḥṭ ü ġalāsı beyānındadır.

3. Şuʿbe-i sāliş: On dört semereye münḳasım olup āsār-ı ʿulvī beyānındadır.

4. Şuʿbe-i rābiʿ: On iki semere üzerine mevżiʿ ve aḥkām-ı fitne vü ḥarb beyānındadır.

5. Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semere ile aḥkām-ı intihā-yı ṭāliʿ-i ḳırān ve burc-ı ḳırān beyānındadır.

6. Şuʿbe-i sādis: Yedi semereye muḥīṭ olup ḫusūfātı beyān ider.

1. Şuʿbe-i evvel: [On bir semere olup] aḥkām-ı ṭāliʿ sāl u fuṣūl beyānında olmaġla evvelki semeresi daḫi bu şuʿbeniñ muḳaddimesini beyān ider.

1.1. Semere-i evvel: Bu şuʿbeniñ muḳaddimesini beyān ider.

1.2. Semere-i sānī: Aḥkām-ı külliyāt-ı ʿālem beyānındadır.

1.3. Semere-i sāliş: Aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

1.4. Semere-i rābiʿ: Eger Şems ṭāliʿ-i sāliñ veyā fuṣūlüñ ʿāşirinde vāḳıʿ olsa pādişāhıñ ḳuvvet-i ḥāli müzdād olmasına ve eger tāsiʿde olursa mülūk-ı sefere ʿazīmet eylemelerine ve eger rābiʿde olursa mülkünde sükūnuna ve eger ḫāne-i sāḳıṭda olursa raʿiyyetden münfik olmasına delālet ider.

1.5. Semere-i ḫāmis: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ, ṭāliʿde olup maḳbūl olursa ʿāmme-i nāsıň ḥāli ḳuvvet bulur.

1.6. Semere-i sādis: Eger ṣāḥib-beyt, sānī ʿaşerde veyāḫūd ḥādī ʿaşerde olsa ḫalāyıḳıň māl ü maʿāşı sulṭān ṭarafından aḫz olunur.

1.7. Semere-i sābiʿ: Eger ṣāḥib-tāsiʿ ṣāḥib-ṭāliʿde naẓar-ı meveddet ile muttaşıl olursa ḫalāyıḳ rıżālar ile sefere ʿazīmet iderler.

1.8. Semere-i sāmin: Ṣāḥib-sādisiň selāmeti ḫalāyıḳıň selāmetine delīldir.

1.9. Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-sāmin muḥteriḳ olup yāḫūd naḥslar naẓarında vāḳıʿ olsa mevtler kesret üzere olur.

1.10. Semere-i ʿāşir: Her kevkeb ki ṣūret-i ṭāliʿde ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżī ile ārāste ola, ol sālik veyā ol faṣlıň ḥükmi ol kevkebe merbūṭ olup her ḥādīṣe daḫi anıň ṭabīʿatına mülāyim vücūd bulur.

1.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Evḳāt-ı arām u āsāyişde vuḳūʿ bulan ittiṣālāt saʿd-ı eserde ʿaẓīm olur.

2. Şuʿbe-i sanī ʿ: On semere olup aḥvāl-i girānı vu erzānı yaʿni ucuzluḳ u bolluḳ keyfiyyetini beyān ider.

2.1. Semere-i evvel: Bu ḫuṣūṣuň muḳaddimesi beyānındadır.

2.2. Semere-i sānī: Taḥvīl veyāḫūd faṣldan muḳaddem vāḳıʿ olan ictimāʿ veyā istiḳbāliň ṭāliʿne ve ṣāḥib-ṭāliʿine ve Ḳamer'e naẓar olunur.

2.3. Semere-i sāliṣ: Her kevkebe ṣūret-i ṭāliʿde ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżī ile ḳavī ola mensūbātınıň ḳıymetlü olmasına delīl oldıġı gibi bulunduġı burcuň mensūbātınıň daḫi ḳıymetde girān bahā olmasına delīl olur.

2.4. Semere-i rābiʿ: Eger ṭāliʿ-i sāl veyā faṣlıň üzerine muḳaddem olan cüzʾ ü ictimāʿ u istiḳbāliň müstevlīsi sāliṣde veyā tāsiʿde olup ve maḳbūl olursa kendüye mensūb olanıň erzāniyyetine delīl olur.

2.5. Semere-i ḫāmis: Eger Müşterī'niň taḥvīl-i sāl veyā faṣlıň üzerine muḳaddem olan cüzʾ-i ṭāliʿde ḫaẓẓı olup ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi Müşterī'ye veyā Zühre'ye nāẓır olsa ve ṣāḥib-sānīde ol sāliň veyā faṣlıň ṭāliʿne veyāḫūd ṣāḥib-ṭāliʿine nāẓır bulunsa ḫuṣūṣā ki ṣāḥib-ṭāliʿ saʿd olup veyāḫūd mesʿūd olmuş ola vüsʿata delīl olur.

2.6. Semere-i sādis: Eger Ḳamer ictimāʿ veyā istiḳbālden munṣarıf olup Zuḥal'e muttaṣṣıl ve Zuḥal daḫi felek tedvīrinde ṣāʿid bulunsa ve bu ḥālet istiḳāmetden soňra olsa girānlıġa sezā ve aġır bahāya delīl olur.

2.7. Semere-i sābiʿ: Ṣāḥib-sānī seyrinde zāʾid ve eflākinde ṣāʿid olup evtādıň birinde daḫi olursa aṭʿimeniň bahāsı aġır olmaġla delīl olur.

2.8. Semere-i sāmin: Zuḥal Sünbüle'de olup Sünbüle daḫi ṭāliʿ-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlıň tāsiʿi veyāḫūd ʿāṣiri vāḳıʿ olsa aṭʿimeniň girānlıġına delālet ider.

2.9. Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ eflākında ṣāʿid ve seyr ü ʿaded ü ḥisābında zāʾid olursa narḫlarıň girāniyyetine ve aġırlıġına delīl olur.

2.10. Semere-i ʿāṣir: Pes delīliň ḳavī olmasıňa eflākinde ṣāʿid ve seyrinde zāʾid ü evtādda vāḳıʿ oldıġı cihetindendir.

3. Şuʿbe-i sāliṣ: On dört semereye münḳasım olup āṣār-ı ʿulvīnin aḥvālini beyān ider.

3.1. Semere-i evvel: Muḳaddime beyānındadır.

3.2. Semere-i sānī: Feṭḥ-i bāb beyānındadır.

3.3. Semere-i sāliṣ: Çünki ṭāliʿ taḥvīl-i sāl veyā faṣl veyā ictimāʿ veyā istiḳbāliň ṣāḥibi kevākib bārāndan olursa ve sāʾir kevākib daḫi burūc-ı ābīden kevkeb-i mezbūra nāẓır olursa bā-ḫuṣūṣ ṭāliʿ daḫi burūc-ı ābīden olursa o sālde veyā faṣlda veyā ictimāʿ vü istiḳbāliň müddetinde yaġmurlarıň keṣretine delīl olur.

3.4. Semere-i rābiʿ: Çünki ʿUṭārid bir burcdan burc-ı āḫere naḳl u taḥvīl eyleye ol vaḳtiň münāsebetine göre ve burcuň daḫi ḥarāret ü bürūdet ü yübūset ü ruṭūbetine naẓaren hevā müteġayyir olur.

3.5. Semere-i ḫāmis: Ḳamer, Zühre,ʿUṭārid ḫānelerinden birbirine muttaṣıl olsalar sermāye vü bārāna vu rūzgāra delālet ider.

3.6. Semere-i sādis: Ḳış faṣlında ʿUṭārid'iň Zuḥal ile ittiṣṣāli bürūdete ve bārāna ve faṣl-ı bahārda olursa raʿd u berḳe ve yaz faṣlında olursa hevānıň ḥarāretini kesr itmege delīl olup ḥāṣılı hevā müteġayyir ü fi'l-cümle bürūdetden ḫāli olmaz.

3.7. Semere-i sābiʿ: Eger Zühre yaz faṣlında maşrıḳī olsa hevānıň ḳuvvet-i germiyyetini kesr ider ve buluṭlar ẓuhūrına ve yaġmurlara bāʿiṣ olur.

3.8. Semere-i sāmin: Zuḥal burūc-ı ābīde oldıḳca ḳuruluġa delīl olup çeşmeler ḫuşk ve ṣular ḳalīl ve bā-ḫuṣūṣ ṣaḥrālarda çay maḳūlesi aḳar ṣulara yübūset īrāṣ ider ve yaz faṣlında ḫarāretiñ ḳuvvetini şikest idüp iʿtidāle sebeb olur.

3.9. Semere-i tāsiʿ: Āfitāb'ıñ Müşterī'ye veyā Mirrīḫ'e naẓarı ḫuṣūṣā burūc-ı āteşīdeñ veyāḫūd bādīdeñ vaḳt-i ṣayfda ḥarāreti teşdīd ve vaḳt-i şitāda ḳuvvet-i bürudeti şikest ider.

3.10. Semere-i ʿāşir: Eger vaḳt-i taḥvīl-i sālde veyā faṣlda Müşterī vü Zuḥal burc-ı hevāyīde cirm cirme gelseler rūzgārlara delīl olup bu ḥālet ḫākī burcda olursa bürūdet ü yübūsete ve ābī burcda olursa bürūdete ve bārāna ve āteşī burcda bürūdetiñ ḥükmini kesr idüp kedūret-i hevāya ve yaz faṣlınıñ muʿtedil olmasına delālet ider.

3.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Eger Zuḥal, ṭāliʿ-i sāl veyā faṣlıñ rābiʿinde bulunsa zelzele ve ḫusüf vuḳūʿına delīl olur, ḫuṣūṣā ki burcı ḫākī ola.

3.12. Semere-i sānī ʿaşer: Mirrīḫ ṭāliʿleriñ ʿāşirinde bulunsa hevāda āteşler peydā olmasına delīl olur.

3.13. Semere-i sāliṣ ʿaşer: Kevākibiñ Āfitāb'a ḳurb u buʿdı sebebiyle vuḳū bulan taġayyür-i hevā beyānındadır.

3.14. Semere-i rābiʿ ʿaşer: Hevānıñ vech-i ṭabīʿ üzere taġayyüriniñ aḥvāli beyānındadır.

4. Şuʿbe-i rābiʿ: On iki semere üzere vażʿ olunup aḥvāl-i fiten ü ḥarbi beyān ider.

4.1. Semere-i evvel: Bir vech külliyāt-ı delāʾil-i ḥurūb beyānındadır.

4.2. Semere-i sānī: Delāʾil-i cüzīyyāt beyānındadır.

4.3. Semere-i sāliṣ: İbtidā-yı sālde veyā faṣlda Mirrīḫ taḥte'ş-şuʿāʿ olursa fitne vü ḥarb-engīz olup yaʿnī fitne ḥarekete gelüp şebiḫūn ve ḳatl-i nihānī gibi şeyʾler vāḳıʿ olur.

4.4. Semere-i rābiʿ: Eger Mirrīḫ vaḳt-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlda Āfitāb'ıñ terbīʿinde olursa ḳavm-i pādişāha muḫālefet ü ʿadāvet mülāḥaẓasında olurlar.

4.5. Semere-i ḫāmis: Çünki Mirrīḫ vaḳt-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlda sehmü's-saʿāde veyāḫūd sehmü'l-ġayba ʿadāveten nāẓır ola.

4.6. Semere-i sādis: Mebde-i sāl veyā faṣlda naẓar olunur.

4.7. Semere-i sābiʿ: Eger Mirrīḫ ḥarb u ḳıtāl hengāmında rubʿ-ı maşrıḳda bulunur ise pādişāh düşmenine ẓafer-yāb olur.

4.8. Semere-i sāmin: İmdi maʿlūm ola ki bir vaḳt Mirrīḫ fitne vü ḥarbe delīl olup ve bir saʿd daḫi aňa naẓar iderse ḫuṣūṣā naẓar-ı meveddet ile egerçi fitne ḳuvvetde olur ammā fiʿle gelmez.

4.9. Semere-i tāsiʿ: İstiḫrāc-ı sehmü'l-ḥarb beyānındadır.

4.10. Semere-i ʿāşir: Şems'iň Mirrīḫ'e ḥuẓūẓ-ı saʿddan ittiṣāli pādişāhıň ve ʿasākiriň nuṣret-yāb olmalarına daldır.

4.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Sehmü's-saʿāde vü sehmü'l-ġayba müstevlī olan kevkebiň ḳuvvet-i ẕātīsi mülūkuň ve sāʾir ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne delīldir.

4.12. Semere-i sānī ʿaşer: Çünki Ḳamer ictimāʿ veyā istiḳbālden munṣarıf oldıḳda eger saʿda muttaṣıl olursa ḫayr u saʿādete ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne delīl olur.

5. Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semereye müteżammın olup intihā-yı ṭāliʿ-i ḳırānıň ve burc-ı ḳırānıň aḥkāmını beyān ider.

5.1. Semere-i evvel: Delāʾil-i küllī beyānındadır.

5.2. Semere-i sānī: Delāʾil-i cüzʾīyāt beyānındadır.

5.3. Semere-i sāliş: Burc-ı intihā pādişāhıň ṭāliʿ-i mevlūdına veyā intihā-yı ṭāliʿ veyā ʿāşir mevlūdına veyāḫūd intihā-yı ṭāliʿ cülūsına veyāḫūd vaḳt-i cülūsındaki ṭāliʿ taḥvīl-i sāle muvāfaḳat iderse pādişāhıň ḳuvvet-i ḥāline ve memālikiň ve ḫazāʾiniň ziyādeligine delālet ider.

5.4. Semere-i rābiʿ: Eger cüzʾ-i ḳırān veyāḫūd ṭāliʿ-i ḳırān veyāḫūd ol burc ki vaḳt-i ḳırānda anda bir saʿd kevkeb vāḳıʿ olmuş ola ittifāḳen bu vaḳitde ol mevżiʿde küsūf veyāḫūd ḫusūf küllī vāḳıʿ olup veyāḫūd ol burc-ı küsūf veyā ḫusūfuň ṭāliʿi olsa veyāḫūd ol ḫānelerde ḳırān-ı naḥseyn vuḳū bulup veyā naḥseynden biri ẕeneble bile vāḳıʿ olsa pādişāhıň aḥvāli dīger-gūn olmasına ve devlet ü saʿādet ṣāḥibleriniň bed-ḥālligine ve ḫalāyıḳda mekrūh kārlara ve ḫavf u hirāsa delīl olur.

5.5. Semere-i ḫāmis: Her bir burcdaki vaḳt-i ḳırānda saʿd vāḳıʿ olup veyāḫūd bir saʿd nāẓır olmuş ola nevbet-i intihā ol burca geldikde ol saʿdıň cevherine göre saʿādet

nümāyān olup ve eger naḥs olursa kez̲ālik naḥsıň cevheriniň muḳteżāsı üzere şeḳāvet-i ṣūret-yāb ẓuhūr olur ve aḥvāl-i pādişāha daḫi ol burcuň ḥükmi bu vech ile olur.

6. Şuʿbe-i sādis: Yedi s̲emere ile aḥkām-ı küsūfāt u ḫusūfātı beyān ider.

6.1. S̲emere-i evvel: Delāʾil-i küllī beyānındadır.

6.2. S̲emere-i s̲ānī: Küsūf u ḫusūfuň ṭāliʿ-i mevlūdde vāḳıʿ aḥvāli beyānındadır.

6.3. S̲emere-i s̲āliṣ: Ḳābil-i mażarrat beyānındadır.

6.4. S̲emere-i rābiʿ: Delā'īl-i müdebbir beyānındadır.

6.5. S̲emere-i ḫāmis: Teʾs̲īr-i mekān beyānındadır.

6.6. S̲emere-i sādis: Müddet-i teʾs̲īr beyānındadır.

6.7. S̲emere-i sābiʿ: Muʿaẓẓam-ı teʾs̲īr-i küsūf u ḫusūf beyānındadır.

S̲ecere-i rābiʿ: On yedi şuʿbe üzere vażʿ olunup ṭevālīʿ-i mevlīdiň delāʾil-i külliyāt u cüzʾīyyāt u müfredāt u mürekkebāt ve ʿām u ḫāṣ cihetiyle on iki ḫānede aḥkām-ı saʿādet ü şekāvetiň dāhili vü ḫāricīsini beyān ider.

1. Şuʿbe-i evvel: Beş s̲emere ile keyfiyyet-i aḥvāl-i mevālidi beyān ider.

2. Şuʿbe-i s̲ānī: Altı s̲emereyi mutażammın olup aḫlāk-ı mevlīdi beyān ider.

3. Şuʿbe-i s̲āliṣ: Üç s̲emereye münḳasım olup ṣūret ü mizāc-ı mevlūdı beyān ider.

4. Şuʿbe-i rābiʿ: On bir s̲emere olmaġla mevlūdüň aḥvāl-i ḥayvānī vü nefsānī ḳuvvetlerini beyān ider.

5. Şuʿbe-i ḫāmis: Yedi s̲emere żımnında ʿömr-i mevlūdıň aḥvālini beyān ider.

6. Şuʿbe-i sādis: On altı s̲emereye ḳısmet olunup beyt-i ṭāliʿiň aḥkāmını beyān ider.

7. Şuʿbe-i sābiʿ: Altı s̲emerede beyt-i s̲ānīniň aḥkāmını beyān ider.

8. Şuʿbe-i s̲āmin: Dört s̲emere olmaḳ üzere beyt-i s̲āliṣin aḥkāmını beyān ider.

9. Şuʿbe-i tāsiʿ: Beş s̲emereyi müştemil olup beyt-i rābiʿin aḥkāmını beyān ider.

10. Şuʿbe-i ʿāşir: Sekiz s̲emere üzerine vażʿ olunup beyt-i ḫāmisiň aḥkāmını beyān ider.

11. Şuʿbe-i ḥādī ʿaşer: Beş semereyi muḥīṭ olup ve beyt-i sādisiň aḥkāmını beyān ider.

12. Şuʿbe-i sānī ʿaşer: On yedi semere üzere beyt-i sābiʿiň aḥkāmını beyān ider.

13. Şuʿbe-i sāliş ʿaşer: On üç semere üzerine mevżiʿ olup beyt-i sāminiň aḥkāmını beyān ider.

14. Şuʿbe-i rābiʿ ʿaşer: On beş semere ile beyt-i tāsiʿin aḥkāmını beyān ider.

15. Şuʿbe-i ḫāmis ʿaşer: Sekiz semereyi iştimāl ider, beyt-i ʿāşiriň aḥkāmını beyān ider.

16. Şuʿbe-i sādis ʿaşer: Beş semereyi ḥāvī vü beyt-i ḥādī ʿaşeriň aḥkāmını beyān ider.

17. Şuʿbe-i sābiʿ ʿaşer: On bir semereyi cāmiʿ olup beyt-i sānī ʿaşeriň aḥkāmını beyān ider.

1. Şuʿbe-i evvel: Beş semere ile mevālidiň keyfiyyet-i aḥvālini beyān [ider].

1.1. Semere-i evvel: Ol şuʿbeniň muḳaddimesi beyānındadır.

1.2. Semere-i sānī: Mevlūduň tevellüdi vaḳtinden keyfiyyet-i aḥvālini beyān ider.

1.3. Semere-i sāliş: Ṭāliʿ-i vilādetiň ṣıḥḥati beyānındadır.

1.4. Semere-i rābiʿ: Mevlūduň zamān-ı vilādetden ṣoňra olan aḥvālini beyān ider.

1.5. Semere-i ḫāmis: Dört sene müddetine dek terbiyyet-i mevlūduň aḳsāmını beyān ider.

2. Şuʿbe-i sānī: Altı semere ile aḫlāḳ-ı mevlūdı beyān ider.

2.1. Semere-i evvel: Delāʾil-i küllī beyānındadır.

2.2. Semere-i sānī: Aḫlāk üzerine delāʾil-i ḫāṣ u ʿām beyānındadır.

2.3. Semere-i sāliş: Aḫlāk üzerine mevżiʿ-i delāʾil-i cüzʾī beyānındadır.

2.4. Semere-i rābiʿ: Ḥükm-i müfredāt beyānındadır.

2.5. Semere-i ḫāmis: Mevāżıʿ-ı ʿUṭārid beyānındadır.

2.6. Semere-i sādis: Delāʾil-i burūc-ı müfredāt beyānındadır.

3. Şuʿbe-i sāliş: Üç semere ile mevlūduň ṣūretini ve mizācını beyān ider.

3.1. Semere-i evvel: Delāʾil-i küllī beyānındadır

3.2. Semere-i sānī: Delāʾil-i müfred beyānındadır.

3.3. Semere-i sāliş: Aḥkām-ı ḥālāt ḫamse-i müteḥayyire beyānındadır.

4. Şuʿbe-i rābiʿ: On bir semereyi müştemil olup aḥvāl-i ḥavās u nefsānī ḳuvvetleri beyān ider.

4.1. Semere-i evvel: Ḥavās-ı ẓāhire beyānındadır.

4.2. Semere-i sānī: Aḥkām-ı ḥavās-ı bāṭınī beyānındadır.

4.3. Semere-i sāliş: Delīl-i ʿaḳl beyānındadır.

4.4. Semere-i rābiʿ: Nefsānī ḳuvvetleriñ kevākibe nisbeti beyānındadır.

4.5. Semere-i ḫāmis: Nefsānī ʿavārıż u āfetler beyānındadır.

4.6. Semere-i sādis: Eger Mirrīḫ nehārda çāḳ-ı vetedde yaʿnī vetediñ tamām-ı vasaṭında veyā leylde Zuḥal bu güne bā ḫuṣūṣ bu iki naḥsıñ biri Sereṭān'da veyā Esed'de veyā Sünbüle'de veyā Ḥūt'da vāḳıʿ olmuş olurlar ise veyāḫūd bu delāʾilden baʿżısı ṭāliʿde olursa mevlūduñ dimaġı ruṭūbet üzere olur, ḫuṣūṣā ki ol naḥs mevżiʿ-i Ḳamer'e müstevlī olursa.

4.7. Semere-i sābiʿ: Eger neyyireyn burc-ı müẕekkerde olursa civānlarıñ müẕekkerligini ziyāde idüp ve ṭāliʿde olursa anlara zenān māʾil olur.

4.8. Semere-i sāmin: Eger Zühre vü Mirrīḫ burc-ı meẕkūrda olurlar ise efʿāl merdānda ve zenānda ẕikr olınan ḥālātı ziyāde ider.

4.9. Semere-i tāsiʿ: Ve eger bir merdiñ ṭāliʿi ʿAḳreb olup ve Zühre ṭāliʿde olup ve bir naḥs daḫi aña nāẓır bulunursa mevlūd fiʿl-i zenāna māʾil olup veyā muḥannes olur.

4.10. Semere-i ʿaşer: Eger ʿUṭārid ü Zühre vü Mirrīḫ burc-ı müʾennesde olup ḫuṣūṣıyla Sünbüle veyā Ḥūt veyā ʿAḳreb'de olurlar ise ve Zuḥal daḫi onlara naẕar-ı ʿadāvet ile nāẓır olup bā-ḫuṣūṣ Zühre'ye veyā ʿUṭārid'e nāẓır olursa mevlūd eger erkek olursa ʿınnīn olur yaʿnī zenān ṭalebinde olmaz.

4.11. Semere-i ḫādī ʿaşer: Eger Zühre vü Mirrīḫ burc-ı müʿennesde bulunsalar ve ʿUṭārid daḫi her birine nāẓır ve Zühre vü Mirrīḫ'den biri sābiʿde bulunsa mevlūd ġulāmlara vü ḫizmetkārlara māʾil olup ve kendü kimseleri üzerine ziyāde ġayretlü olur, ḫuṣūṣā ki delāʾil-i żaʿīf ola.

5. Şuʿbe-i ḫāmis: Yedi semereyi müştemil olup aḥvāl-i ʿömr ü mevlūdı beyān ider.

5.1. Semere-i evvel: Bu uṣūlüň muḳaddimesi beyānındadır.

5.2. Semere-i sānī: Ṭaleb-i heylāc beyānındadır.

5.3. Semere-i sāliş: Ṭaleb-i ketḫüdā beyānındadır.

5.4. Semere-i rābiʿ: Kemiyyet-i ʿömr beyānındadır.

5.5. Semere-i ḫāmis: Ṭāliʿiň ṣūretleri beyānındadır.

5.6. Semere-i sādis: Keyfiyyet-i ʿaṭiyyāt-ı kevākib beyānındadır.

5.7. Semere-i sābiʿ: Ziyāde vü noḳṣān cihetiyle taʿdīl-i ʿaṭiyye-i ketḫüdā beyānındadır.

6. Şuʿbe-i sādis: On altı semereye mutażammın olup beyt-i ṭāliʿiň aḥkāmını beyān ider.

6.1. Semere-i evvel: Muḳaddime beyānındadır.

6.2. Semere-i sānī: Ṭāliʿ üzerine müstevlīniň aḥkāmı beyānındadır.

6.3. Semere-i sāliş: Aḥkām-ı külliyāt-ı ṭāliʿ beyānındadır.

6.4. Semere-i rābiʿ: Ve bāḳī esmār-ı sāʾire delāʾil-i cüzʾ ü nebāt beyānındadır.

6.5. Semere-i ḫāmis: Eger mevlūduň ṭāliʿi, ṭāliʿ-i ḳırāna veyāḫūd evtād-ı sāʾiresine veyā cüzʾ-i ḳırāna veyā müselleşātına muvāfıḳ düşerse mevlūd ol ḳırānıň mizācından ol devlet ü millete münāsib ziyādesiyle ḳuvvet ü saʿādete resīde olup ve ḥākim-i memleket olur, ḫuṣūṣā ki mevlūd daḫi ol ḳabīle zümresinden ola.

6.6. Semere-i sādis: Ṭāliʿ-i vilādet nehārī oldıġı taḳdīrce eger derece-i ṭāliʿ-i mevlūd bir milletiň veyā devletiň ṭāliʿinden derece-i Şems'e muvāfıḳ düşüp veyāḫūd vilādet leylī oldıġı taḳdīrce derece-i Ḳāmer'e rāst gelürse mevlūd ol devlet ü millete münāsib saʿādet ḳavī bulur.

6.7. Semere-i sābiʿ: Eger ṭāliʿ-i mevlūd ittifāḳen ṭāliʿ-i sāl-i ḳırāna müṣādif idüp ve delāʾili daḫi cüzʾ-i ḳuvvetde olursa mevlūd ol ḳırānıň muʿāvenetiyle mizāc-ı ḳırāna münāsib saʿādet-i ʿaẓīmī ve ʿaṭāyā-yı aḳvāya nāʾil olur.

6.8. Semere-i sāmin: Eger derece-i ṭāliʿ-i mevlūd ṭāliʿ-i ḳırāndan veyāḫūd burc-ı ḳırāndan veyāḫūd bir ṣāḥib-devletiň ṭāliʿ-i mevlūdından bir saʿdıň derecesine muvāfiḳ veyāḫūd ol saʿdıň derecesi ʿāşir ṭāliʿ-i mevlūda rāst gelürse mevlūd saʿd-ı mezbūruň mizācına mülāyim ol ṣāḥib-devletiň devletinden ʿaṭāyā-yı merġūbeye nāʾil olur.

6.9. Semere-i tāsiʿ: Eger ṭāliʿ-i mevlūdde ictimāʿ-ı kevākib vāḳıʿ olursa devlet-i ʿaẓīmiyyeye resīde olup ḫāricī vü dāḫilī ḳuvvetleri kemāl bulur.

6.10. Semere-i ʿāşir: Eger Āfitāb nehārda veted-i ṭāliʿde bulunursa mevlūd ḥākim ve velī-i vilāyet olup ḫuṣūsiyle Şems maḳbūl ve feleginde ṣāʿid ola, mevlūduň ṣūreti heybetlü olur.

6.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Eger Mirrīḫ bir mevlūduň derece-i ṭāliʿinde veyāḫūd derece-i ṭāliʿine ḳārīb bulunup ve ḳavī ḥāl olursa mevlūduň serinde zaḥm nişānesi veyāḫūd dendānında o güne bir ḥālet olup cihānda meşhūr u muḫāṣemede māhir ü ġalebe eylemege māʾil ve ṣūretde türkāna müşābih ve ʿilm-i silāḥda bī-nazīr ve ṣaḥib-ḥamiyyet ve merdāne olur.

6.12. Semere-i sānī ʿaşer: Eger mevlūduň ṭāliʿinde saʿdlar bed-ḥāl yā sākıṭ u naḥslar nā-maḳbūl bulunursa mevlūd aḥmaḳ olup ḫuṣūṣā burçları daḫi behīmī olursa müʾeyyid olup bundan mā-ʿadā ḥasīs ü cāhil olur.

6.13. Semere-i sālis ʿaşer: Çünki ṭāliʿde delāʾil-i nübüvvet ḳāʾim ola eger süfliyān ḳavī ḥāl olup ve Ḳamer daḫi ḳuvvetde olursa mevlūd daʾvāyı nübüvveti çocuḳluġından ider.

6.14. Semere-i rābiʿ ʿaşer: Eger Müşterī mevlūduň beyt-i ṭāliʿinde bulunursa dīndār ü muʿteḳid ü ʿābid ü emānet güẕār ve ḫūb ṣūret olup eger ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi nāẕır olursa teʾyīd idüp ve bir ḳavme daḫi pīşvā olur.

6.15. Semere-i ḫāmis ʿaşer: Eger Zühre mevlūduň beyt-i ṭāliʿnde bulunursa pākīze-endām ve mülebbes ve ekl ü şurbı ḫoş ve ḫūb-ṣūret olup ḫūṣūṣıyla merkez-i ṭāliʿde vāḳıʿ olmuş olursa rāġıb-ı zenān u muḥibb münākeḥat olur.

6.16. Semere-i sādis ʿaşer: Eger ʿUṭārid beyt-i ṭāliʿde bulunup ḫuṣūṣā ki maḳbūl ola mevlūd faṣīḥ ü ʿāḳıl olur.

7. Şuʿbe-i sābiʿ: Altı semereyi cāmiʿ olup beyt-i sānīniň aḥkāmını beyān ider.

7.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

7.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

7.3. Semere-i sāliş: Eger Zuḥal beyt-i sānīde bulunursa mevlūd mümsik ü bedḫˇāh olup ve kār ü kesbi daḫi ṣanʿat-ı düşvār ve tamaʿ-ı ḫām cihetiyle olur ve her ne şeyʾe ki ṭamaʿ eyleye tā nevmīd olmayınca ḫāṣıl olmaz.

7.4. Semere-i rābiʿ: Eger Müşterī beyt-i sānīde bulunursa mevlūd tüvānger olup ve ḫoş ġıdālar tenāvül idüp ve māl-ı ḥelāl ṣāḥibi ve keremi vaḳtiyle ve kendü maḥalline idici olur.

7.5. . Semere-i ḫāmis: Mirrīḫ bu ḫānede bulunursa mevlūd ḫalḳa kerem idüp ve her ne eylerse bilmezligle eyler.

7.6. Semere-i sādis: Eger Āfitāb bu ḫānede bulunursa veyāḫūd ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūd ẕi-ḳudret ve tüvānger olup ve cemʿ-i māl idüp kerīm ve ʿālī himmet ve kār u kesbe ḳulaḳ aşmaz ve vāsiʿü’l-rızḳ olur.

8. Şuʿbe-i sāmin: Dört semere ile beyt-i sālişiň aḥkāmını beyān ider.

8.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

8.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

8.3. Semere-i sāliş: Eger bu ḫānede Müşterī bulunursa aḳrabā vü taʿalluḳātınıň saʿādetine mevlūduň bu Zühre’ye mübarek ḳādem oldıġına ve her biriniň tendürüsligine ve ṣalāḥiyyetine ve reʾfetine delālet ider.

8.4. Semere-i rābiʿ: Eger ʿUṭārid bu ḫānede vāḳıʿ olursa aḳrabāsınıň reʾy ü tedbīrine delālet idüp ve mevlūd ʿilm-i ḥikmetden baʿżı şeyʾle ticāret ve aḳrabāsı üzerine muʿallem oldıġına delīldir.

9. Şuʿbe-i tāsiʿ: Beş semereye münḳasım olup beyt-i rābiʿiň aḥkāmını beyān ider.

9.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

9.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

9.3. Semere-i sāliş: Āfitāb'ıñ bu ḫānede bulunması pederleriñ rifʿāt-i menziline ve mevlūduñ ḥāli ḫoş olmasına ve ʿālī ʿimāretler binā idüp fāʾide-mend olup ʿāḳıbeti saʿādet üzere olmaġa delīl olur.

9.4. Semere-i rābiʿ: Zühre'niñ bu ḫānede bulunması pederiñ feraḫına ve münākeḥatı dūst oldıġına delīl olup ḫuṣūṣā Āfitāb ile veyā Zuḥal ile bile bulunursa vālideyniñ daḫi miyānında muvāfaḳat ziyāde olur.

9.5. Semere-i ḫāmis: ʿUṭārid maḳbūl olaraḳ bu ḫānede bulunup ve Zühre aňa nāẓır olursa mevlūd münaḳḳaş ḫāneler binā eyler.

10. Şūʿbe-i ʿāşir: Sekiz semere olup beyt-i ḫāmisiň aḥkāmını beyān ider.

10.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

10.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

10.3. Semere-i sāliş: Ṭarab u ʿaşḳbāzī beyānındadır.

10.4. Semere-i rābiʿ: Eger ʿulviyān bu beytde bulunup veyāḫūd beyt-i mezbūre veyā ṣāḥibine nāẓır olursa mevlūd sinn-i şeyḫūḫetde ekābir ile ṭarab u ṣafā eyler.

10.5. Semere-i ḫāmis: Eger Müşterī bu beytde bulunup veyā beyt-i mezbūreye veyāḫūd ṣāḥibine nāẓır olursa mevlūd ʿulemā vü ehl-i edyān ile dūst olur.

10.6. Semere-i sādis: Ṣāḥib-ḥādī ʿaşeriň ṣāḥib-ṭāliʿa naẓarı ʿaşḳbāzlıġa delīl olup ḫuṣūṣā ki naẓar-ı maḳbūl olup ve Zühre daḫi bunlarıň miyānında bulunursa ziyādesi ile ḳavī vü ḫoş olur.

10.7. Semere-i sābiʿ: Ḳamer'iň bu ḫānede bulunması risālete delīl olup ve eger Ḳāmer Müşterī'ye nāẓır olursa mevlūduň doġrulıḳ ile miyān-ı nāsda baʿżı umūrda tavassuṭ eylemesine ve eger ʿUṭārid bunlarıň miyānında bulunursa dellāl ve yazıcı olur.

10.8. Semere-i sāmin: İmdi erbāb-ı müselleşātıň ḥükmi ki bundan muḳaddem zikr olunup ve evḳāt-ı terbiyyeti daḫi beyān olunmuşdı.

11. Şuʿbe-i ḥādī ʿaşer: Beş semere üzerine mevżūʿ olup beyt-i sādisiň aḥkāmını beyān ider.

11.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

11.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

11.3. Semere-i sāliş: Eger Āfitāb beyt-i mezbūrda bulunup veyāḫūd kevkeb saḥābīden biriniň derece-i ṭulūʿı ol beyte müṣādif eyleye mevlūd nā-binā olur.

11.4. Semere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i sādisde olursa mevlūd kendüni ḫizmetkār idüp veyāḫūd esīr olur.

11.5. Semere-i ḫāmis: Aḥvāl-i bendegān beyānındadır.

12. Şuʿbe-i sānī ʿaşer: On altı semere ile beyt-i sābīʿniň aḥkāmını beyān ider.

12.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

12.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

12.3. Semere-i sāliş: Ve eger delāʾiliň cümlesi evtādda vāḳıʿ olursa ʿavratlarıň kesretine delālet ider, ḫuṣūṣā ki burc ḫāne-i sābīʿ münḳalib ola.

12.4. Semere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-sābiʿ muḥteriḳ olursa mevlūduň ehl-i beyti vefāt ider veyāḫūd ʿalīle olur.

12.5. Semere-i ḫāmis: Eger bir saʿd evāʾil-i burcda olmaḳ üzere bu ḫānede vāḳıʿ olup maşrıḳī ve naḥsāndan pāk bulunursa mevlūd pāk ve bī-ʿayb ve tāze ʿavrata mālik olur, ḫuṣūṣā ki ol saʿd Zühre ola hem ḫūb-ṣūret olur.

12.6. Semere-i sādis: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile Zühre miyānında naẓar vāḳıʿ olup ve Zühre daḫi sābiʿde veyāḫūd ḫāmisde bulunup ve ikisiniň beyninde Mirrīḫ tavassuṭ eylerse ḫuṣūṣā ki Mirrīḫ ṭāliʿde ola mevlūd tīz-şehvet ve zenān ḥaḳḳında ḥarīṣ ve ʿaşḳbāz olup ve belki muṭribe zen māʾil olur.

12.7. Semere-i sābiʿ: Eger ṣāḥib-sābiʿ sādisde veyāḫūd sānī ʿaşerede olursa ol mevlūduň ehli maʿyūb veyāḫūd cāriye veyā bende-zāde veyāḫūd ġarīb veyā esāfilden olur, ḫuṣūṣā ki ol ḫāne Zuḥal'iň veyā Mirrīḫ'iň ḫānesi olup ve ʿUṭārid daḫi bed-ḥāl buluna.

12.8. Semere-i sāmin: Eger ṣāḥib-sābiʿ tāsiʿde olup veyāḫūd tāsiʿe nāẓır olursa mevlūduň ehli ġurbete düşer.

12.9. Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-sābiʿ veyāḫūd sābiʿde bulunan kevkeb ṣāḥib-sāliş̲e nāẓır olup ṣāḥib-sāliş̲ daḫi ṭāliʿa ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūduň ehli aḳrabāsı ṭarafından olur.

12.10. Semere-i ʿāşir: Eger ṣāḥib-ʿāşir, ṣāḥib-sābiʿe veyā sābiʿde bulunan kevkebe muttaṣıl olup veyāḫūd ṣāḥib-sābiʿiň nūrını ṣāḥib-ṭāliʿa virüp veyāḫūd cemiü'n-nūr eyler ise mevlūda kibār-ı devlet kerīmesini virüp veyāḫūd mevlūduň umūr-ı nikāḥını ekābir görür.

12.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: İmdi zikr olınan aḥkām-ı ṭāliʿ müzekker ü müʾennesde müsāvīdir.

12.12. Semere-i sānī ʿaşer: Ve eger ṭāliʿ-i mezkūr ictimāʿ u istiḳbāl beyninde vāḳıʿ olursa mevlūd hengām-ı civāniyyetde teʾehhül eyler.

12.13. Semere-i sāliş ʿaşer: Eger ṣāḥib-sābiʿ u sābiʿde bulunan kevkeb saʿd olup ve ṣāḥib-ṭāliʿ andan munṣarif ve bir saʿda muttaṣıl olmuş olursa mevlūd ibtidā aldığı ʿavratdan geçüp bir aḫerine nikāḥ idüp ve gerek evvelki ve gerek ṣoňraki zaḥmetsiz ve ḫoş olaraḳ olur.

12. 14. Semere-i rābiʿ ʿaşer: Eger zenānıň delāʾil-i civāniyyeti merdleriň delāʾiline muttaṣıl olup ve merdleriň delīlleri fevkü'r-raż olursa mevlūd civānlıġında teʾehhül eyler.

12. 15. Semere-i ḫāmis ʿaşer: Aḥkām-ı erbāb-ı müselleşāt beyānındadır.

12.16. Semere-i sādis ʿaşer: Muhāsemāt beyānındadır.

13. Şuʿbe-i sāliş ʿaşer: On üç semereye ḳısmet olunup aḥkām-i beyt-i sāmini beyānındadır.

13.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

13. 2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

13. 3. Semere-i sāliş: Ṣāḥib-ṭāliʿiň veyā ṣāḥib-sāminiň Mirrīḫ ile muḳārinesi ve saʿdlarıň gerek bunlardan ve gerek bu beytden suḳūṭı āhen ü āteş sebebi ile helāka delīl olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi āteşī ola.

13. 4. Semere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ sāminde ṣāḥib-sābiʿ ile menḥūs olup ve saʿdlar daḫi sāḳıṭ bulunursa ol kevkeb naḥs ve ol burcuň ṭabīʿatınıň iḳtiżāsına göre mevlūd ḫuṣemā elinde helāk olur.

13. 5. Semere-i ḫāmis: Çünki Mirrīḫ reʾsü'l-ġavl ile bile bulunup ve teseyyür-i derece-i ṭāliʿ veyā ketḫüdā veyā heyelāc bir ḳāṭʿa resīde olup ḫuṣūṣā ol ḳāṭʿ reʾsü'l-

ġavl ola ve bir beyt daḫi ṭāliʿ veyāḫūd ḫāne-i sāniye müṣādefe eyleye ve saʿdlar daḫi sāḳıṭ buluna mevlūd ḳażāya resīde olup helāk olur.

13. 6. Semere-i sādis: Ṣāḥib-ṭāliʿ u Ḳamer ü Mirrīḫ ile menḥūs olup ve Mirrīḫ daḫi ṭāliʿde veyā sāminde bed-ḥāl bulunursa mevlūd beyābānda helāk olur, ḫuṣūṣā ki burc-ı sāmin Esed yā Cedī ola.

13.7. Semere-i sābiʿ: Ḳamer ʿāşirde ve Zuḥal rābiʿde ve ʿUṭārid sābiʿde Mirrīḫ ile menḥūs ve ṣāḥib-ṭāliʿ naḥs olursa mevlūd ġavġa vü fitne vü ḫuṣūmet ile helāk olur, ḫuṣūṣā ki Zuḥal daḫi ġarīb veyā vebālde veyā hubūṭda buluna.

13. 8. Semere-i sāmin: Ṭāliʿ Ḥamel'de olup Zuḥal ṭāliʿde ve Mirrīḫ daḫi Sereṭān'da ve Ḳamer ʿAḳreb'de olursa mevlūd kendüni yine kendü eliyle helāk ider.

13. 9. Semere-i tāsiʿ: Ṭāliʿi Mīzān olup Zühre daḫi merkez-i ġārbda muḫteriḳ ve Zuḥal sāminde ve Mirrīḫ derece-i ṭāliʿde bulunursa mevlūd kendüni zenān ve şehvet ve ḫuşemā sebebi ile helāk ider.

13. 10. Semere-i ʿāşir: Nuḥūsdan biri sānīde bed-ḥāl bulunup ve bundan mā-ʿadā bir ġayrı naḥs ile daḫi menḥūs olup ve ʿUṭārid daḫi bir naḥs sebebi ile menḥūs olursa ḫuṣūṣā ki ikinci burc ḥākī veyāḫūd ābī olup ḫāne-i sāmin ve ṣāḥibi daḫi bed-ḥāl olursa mevlūduň vefātı daru maḳūlesinden olur, ḫuṣūṣiyle ṭāliʿ daḫi Ḥamel veyā Mīzān ola.

13.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Beyt-i sābiʿiň ṣāḥibi rābiʿde Zuḥal ile menḥūs ve rābiʿ daḫi kendü vü hubūṭı olup ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi muḫteriḳ veyā āḫer vechle menḥūs bulunursa mevlūd zindānda maḥbūs olur.

13.12. Semere-i sānī ʿaşer: Mekrūhāt beyānındadır.

13.13. Semere-i sāliş ʿaşer: Mīrāṣıň ve māl-ı bī-renciň aḥkāmını beyān ider.

14. Şuʿbe-i rābiʿ ʿaşer: On beş semere żımnında beyt-i tāsiʿiň aḥkāmı beyānındadır.

14.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

14.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

14.3. Semere-i sāliş: Eger Müşterī beyt-i mezbūrda veyāḫūd beyt-i mezbūreniň ṣāḥibi olursa mevlūduň seferleri bāzirgānlıḳ cihetiyle olup ve eşyāʿ-ı nefīse beyʿ idüp ve sūdmend olur.

14.4. Semere-i rābīʿ: Ve eger bu ḥāneniň ṣāḥibi Mirrīḫ olup veyāḫūd bu ḥānede bulunursa mevlūd menḥūf yollara sefer idüp ve ıṣṭırāb çeküp ve seferi daḫi leşkeriyān ve türkān miyānında olur.

14.5. . Semere-i ḫāmis: Eger Āfitāb bu ḥānede olup veyāḫūd bu ḥāneniň ṣāḥibi olursa mevlūd mülūk ṭarafından sefere ʿazīmet ider veyāḫūd mülūk u ekābir muṣāḥibi olup veyā bāzirgān olup ḫayr u menfaʿate resīde olur

14.6. Semere-i sādis: Eger Zühre bu ḥānede bulunup veyāḫūd bu ḥāneniň ṣāḥibi olursa mevlūd ḫoş seferler idüp ʿayş u nūşda olup ve seferi daḫi ḫademe-i keşīre veyā zenān ile veyāḫūd envāʿ-ı libās veyā ʿıṭriyyāt veyāḫūd cāriyeye fürūşluḳ ile bāzirgānlıḳ cihetiyle olur.

14.7. Semere-i sābiʿ: Eger ʿUṭārid bu ḥānede bulunursa veyāḫūd beyt-i mezbūreniň ṣāḥibi olursa mevlūd bāzirgānlıḳ cihetiyle çoḳ seferler idüp ve ziyādesiyle nefʿ görür ve kārında zeyrek ü ʿāḳil olur.

14.8. Semere-i sāmin: Eger Ḳamer bu ḥānede bulunup veyāḫūd bu ḥāneniň ṣāḥibi olursa mevlūd ekser seferler ile ḫuṣūṣā ki risālet vechiyle ve bundan mā-ʿadā ʿilm-i misāḥat ve cāsūslūḳda māhir ve ʿitiḳād-ı meẕhebde kem-sebāt olup ve kevākibiň bāḳī ḥānelerinde daḫi ḥükm yine ʿUṭārid'iň ḥükmi gibidir.

14.9. Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-ḥāne-i mezbūra ḥānesinde bulunup ve rub-ı müsellese evvele nāẓır olursa mevlūd evāʾil-i ʿömrde seferler ider ve taḥṣīl-i ʿulūmda olur.

14.10. Semere-i ʿāşir: Eger bu ḥāneniň ṣāḥibi, ṣāḥib-ḥāne-i sāniye nāẓır olursa mevlūduň seferi emr-i maʿāş içün olur.

14.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Ve eger bu beytiň ṣāḥibi, ṣāḥib-rābiʿden munṣarif ve ṣāḥib-sābiʿe muttaṣıl olup ve ṣāḥib-sābiʿ daḫi saʿd ve ṣāḥib-rābiʿ naḥs bulunursa mevlūduň seferi eyledigi maḥal sākin olduġı mevżiʿden ḫoş olur.

14.12. Semere-i sānī ʿaşer: Eger bu beytiň ṣāḥibi rābiʿde bulunursa mevlūd sefer eylemez ṣāḥib-ṭāliʿiň daḫi ḥükmi böylecedir.

14.13. Semere-i sāliş ʿaşer: Eger kevākib beyt-i mezbūrda ictimāʿ eylerlerse mevlūd içün esbāb-ı sefer keşīr olur netice dūr u dırāz her ṭarafa revāne olup ve her ʿilmden daḫi ḫaberdār ve ʿāḳil olup lākin her ḳanġı kevkeb maḳbūl bulunursa meẕheb ü iʿtiḳādı daḫi ol ṭarafa māʾil olur.

14.14. Semere-i rābiʿ ʿaşer: Eger ṣāḥib-beyt-i mezbūrda sābiʿde veyāḫūd ṣāḥib-sābiʿde ve sābiʿde bulunan kevkebe nāẓır olursa mevlūd hiçbir şehrde ḳarār idemez, ḫuṣūṣā ki burcı daḫi münḳalib ola.

14.15. . Semere-i ḫāmis ʿaşer: İmdi maʿlūm ola ki ṣāḥib-ṭāliʿ ve müşelleşāt-ı ṭāliʿ ḳanġı maḥalle mensūb ise mevlūduň seferi daḫi ol ṭarafa olup veyāḫūd ṣāḥib-sābiʿiň veyā ḳābil-i tedbīriň veyāḫūd ḳābil-i tedbīr Ḳamer'iň bulundıġı mevżiʿiň medlūlı olan maḥalle olur.

15. Şuʿbe-i ḫāmis ʿaşer: Sekiz semere cāmiʿ olup beyt-i ʿāşiriň aḥkāmını beyān ider.

15.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

15.2. Semere-i sānī: Ṣınāʿāt-ı mevlūd beyānındadır.

15.3. Semere-i sālis: Ve bāḳī semerāt ḥükm-i cüzʾīyyāt beyānındadır.

15.4. Semere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile bu beytiň ṣāḥibi miyānında meveddetā naẓar bulunursa kibār-ı devlet mevlūdı ʿazīz ṭutarlar, ḫuṣūṣā ki naẓar maḳbūl ola.

15.5. Semere-i ḫāmis: İmdi ṣāḥib-ṭāliʿiň kevākib ile olan aḥkāmı bu şuʿbeniň üçünci semeresinde beyān olunmuşdı.

15.6. Semere-i sādis: Eger sehmü's-sultāna müstevlī olan kevkeb Āfitāb olursa mevlūd ṭaraf-ı pādişāhīden devlet ü saʿādete resīde olup veyāḫūd nedimā-yı sulṭānīden olur.

15.7. Semere-i sābi: Aḥkām-ı mübtez beyānındadır.

15.8. Semere-i sāmin: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu beytiň rub-ı müşelleşe evveline meveddetle nāẓır olup ve her biri mesʿūd u maḳbūl bulunursa mevlūduň ʿizz ü rifʿatı evāʾil-i ʿömründe bedīdār olur.

16. Şuʿbe-i sādis ʿaşer: Beş semereyi cāmiʿ olup beyt-i ḥādī ʿaşeriň aḥkāmını beyān ider.

16.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

16.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

16.3. Semere-i sāliş: İmdi mevlūduň dūstlarınıň cinsi vü ṣıfātı bu ḫānede bulunan kevkebiň mensūbātından ve bu ḫāneniň ṣāḥibinden ve anıň ḳābil-i tedbīrinden aḫz

olunup ve mezbūrlarınıň civanlığı ve pīrligi daḫi teşrīḳ ve taġrīb-i kevākibden ve evāʾil ü evāḫir-i burūcda bulunmalarından āşikār olur.

16.4. Semere-i rābiʿ: Eger sehm dūstāne müstevlī saʿdlar olursa mevlūd dūstlarından saʿādete nāʿil olur.

16.5. Semere-i ḫāmis: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i merḳūmeniň rub-ı müselleşe-i evveline nāẓır olursa mevlūduň dūstları evāʾil-i ʿömründe ziyāde olur.

17. Şuʿbe-i sābiʿ ʿaşer: On bir şuʿbe-i ḥādī olup aḥkām beyt-i sānī ʿaşeri beyān ider.

17.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır.

17.2. Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt-ı aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır.

17.3. Semere-i sāliş: Ṣāḥib-ḥādī ʿaşer ile ṣāḥib-ṣānī ʿaşer miyānında naẓar-ı meveddet vuḳūʿ bulunursa mevlūduň dūstları ile düşmeni beyninde muḥabbete delālet ider.

17.4. Semere-i rābiʿ: İmdi her kevkeb ki bu ḥānede vāḳıʿ ola ḳanġı ḥāneniň ṣāḥibi olup ve ḳanġı burcda vāḳıʿ olmuş ise mevlūduň düşmeni daḫi ol kevkebiň ve ol burcıň mensūbātından olan ḳāvm olur.

17.5. Semere-i ḫāmis: Eger mevżiʿ sehmü'l-aʿdāya müstevlī olan naḥslar olursa düşmenlerden mażarrat derkār olup ve eger saʿdlar olursa żarar żuhūr eylemez.

17.6. Semere-i sādis: Bu ḥāneniň ḳanġı ḥānede bulunursa düşmenleri daḫi ol ḥāneniň mizācına göre taḥrīke sebeb olur.

17.7. Semere-i sābiʿ: Eger bu beytiň ṣāḥibi ve müstevlīsi taḥte'ş-şuʿā olursa mevlūduň düşmenlerine ṭaraf-ı padişāhīden nikbet ẓuhūr ider.

17.8. Semere-i sāmin: Pes iki şaḫṣ beyninde dūstluġuň ve düşmenliġiň sebebine daḫi naẓar olunup ve bu daḫi şöyledür ki meselā eger iki mevlūduň ṭāliʿi bir burc olursa ol iki mevlūd birbirine dūst olurlar ve eger biriniň ṭāliʿiniň burcı āḫeriniň sānī ʿaşeri vāḳıʿ olursa düşmenlik derkār olur.

17.9. Semere-i tāsiʿ: Ḥabs u ḳarż beyānındadır.

17.10. Semere-i ʿāşir: Çārpāların ḥükmini beyān ider.

17.11. Semere-i ḥādī ʿaşer: Ḥükm-i erbāb-ı müselleşāt ki her beytde beyān olunmuşdı.

Şecere-i ḫāmis: Beş şuʿbe üzerine vażʿ olunup aʿmāl-ı tesyīrāt ve her cüzʾ üzerine müdebber ü ḳāsımıň ve mevlūd içün zamān-ı sebʿanıň aḥkāmı ve aḥvāl ve ʿamel-i ferdārāt ve aṣḥāb-ı edvār müʾellifiň ṭāliʿ-i mevlūdundan misāller ve aḥvāl-i güzeşte ve ʿilm-i mūsiḳī ve ḫatm-i kitāb beyānındadır.

1. Şuʿbe-i evvel: Altı semereye münḳasım olup keyfiyyet-i tesyīrātı beyān ider.

2. Şuʿbe-i sānī: Dört semere üzere mevżiʿ olup aʿmāl-i tesyīrātı beyān ider.

3. Şuʿbe-i sālīs: Ṭoḳuz semere ile tesyīr-i aʿżası beyān ider.

4. Şuʿbe-i rābiʿ: Altı semere żımnında aḥkām-ı müdebber ü ḳāsımı beyān ider.

5. Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semere ile zamānlarıň ve ṣāḥib-devr ve ferdāretiň aḥkāmını ve āhvāl-i ʿilm-i mūsīḳīyi beyān ider.

1.1. Semere-i evvel: Aʿmāl-i tesyīrāt beyānındadır.

1.2. Semere-i sānī: Derecāt-ı nāḥs-ı ḳāṭıʿ ve kevākib-i ḳāṭıʿ beyānındadır.

1.3. Semere-i sāliş: Delāʾil-i mevt beyānındadır.

1.4. Semere-i rābiʿ: Ḳāsım ve müdebber beyānındadır.

1.5. Semere-i ḫāmis: Maṭraḥü'ş-şuʿāʿāt cihetiyle taʿdīl-i eczāʾ-ı sāʿat-i kevākib beyānındadır.

1.6. Semere-i sādis: Maṭraḥ-ı şuʿāʿāt-ı kevākib beyānındadır.

*

2.1. Semere-i evvel: Bu aʿmāliň muḳaddimesi vü ıṣṭılāḥātı beyānındadır.

2.2. **Semere-i sānī**: Veted-i sābiʿ ile ʿāşir mābeyninde vāḳıʿ delīliň tesyīri beyānındadır.

2.3. Semere-i sāliş: Ziyāde vü noḳṣān ʿaṭiyye-i kevākib beyānındadır.

2.4. **Semere-i rābiʿ**: ʿAmel-i tesyīr-i evsaṭ beyānındadır.

*

3.1. Semere-i evvel: Merkez-i ʿaşeriň ve rābiʿiň tesyīri beyānındadır.

3.2. Semere-i sānī: Ṭāliʿ ile merkez-i ġārbıň tesyīri beyānındadır.

3.3. Semere-i sāliş: Delīliň evtāddan ḥāṣıl olan sāʿat-i buʿdınıň istiḫrācı beyānındadır.

3.4. Semere-i rābiʿ: ʿĀşir ile ṭāliʿ miyānında olan delīli yine bu rubʿda vāḳıʿ delīle tesyīriň ṭarīḳi beyānındadır.

3.5. Semere-i ḫāmis: Rābiʿ ile sābiʿ beyninde olan delīliň yine bu rubʿda bulunan delīle tesyīri beyānındadır.

3.6. Semere-i sādis: Veted-i ṭāliʿ ile rābiʿ miyānındaki delīliň yine bu rubʿda vāḳıʿ delīle tesyīri beyānındadır.

3.7. Semere-i sābiʿ**:** Sābiʿ ile ʿāşir beyninde vāḳıʿ delīliň yine bu rubʿdaki delīle tesyīri beyānındadır.

3.8. Semere-i sāmin: Tesyīr-i evtād-ı erbaʿa beyānındadır.

3.9. Semere-i tāsiʿ: İki veted miyānındaki delīliň cüzʾ-i mechūle tesyīri beyānındadır.

*****

4.1. Semere-i evvel: Aḥkām-ı müdebber beyānındadır.

4.2. Semere-i sānī: Tesyīr-i aʿẓīmiň aḥkāmı beyānındadır.

4.3. Semere-i sāliş: Tesyīr-i veted-i rābiʿiň aḥkāmı beyānındadır.

4.4. Semere-i rābiʿ: Aḥkām-ı tesyīr veted-i sābiʿ beyānındadır

4.5. Semere-i ḫāmis: Tesyīr-i veted-i ʿaşeriň aḥkāmı beyānındadır.

4.6. Semere-i sādis: Vaḳt-i aḥkāmda ḳāsım ile delāʾil-i aşlıň ṭarīḳ-i imtizācı ve muṣannifiň ṭāliʿiyle miṣālleri beyānındadır.

*****

5.1. Semere-i evvel: Zamānlarıň aḥkāmı beyānındadır.

5.2. Semere-i sānī: Ḳısmet-i ferdārāt beyānındadır.

5.3. Semere-i sāliş: Aḥkām-ı ṣāḥib-devr beyānındadır.

5.4. Semere-i rābiʿ: ʿİlm-i mūsiḳīniň kevākibe nisbeti beyānındadır.

5.5. Semere-i ḫāmis: Ḫātime-i kitāb beyānındadır.

2.3.2. Seyyâre ve Burçların Bilgisi

Modern astrolojide yorum yapılırken gezegenlerin hangi burçta yüceldikleri ya da düştükleri, hangi burçta güç kazanıp kaybettikleri, temelde hangi burcu yönettikleri, tabiatlarının ne olduğu, ufkun altında kalmaları veya üstünde bulunmaları gibi noktaları bilmek esas kabul edilmektedir. Dolayısıyla haritaya dair bilgi verilirken tüm bu noktalar göz önünde bulundurulur. Bununla birlikte her burcun renkler, şehirler, hayvanlar, hastalıklar, insana özgü hususlar gibi sembolize ettiği pek çok unsur bulunmaktadır. Bu bağlamda temel amacı gezegen hareketleri ile burç yerleşimlerine dair bilgi vermek olan eserde de benzer noktalara değinilmiş olup bir burç ele alınırken ilk olarak o burcun düşük, zararda ve yücelimde olduğu konumu, mizacı, hangi rengi sembolize ettiği, sureti, insanlardan, madenlerden, mevkilerden, hayvanlardan, şehirlerden, hangi grubu temsil ettiği ve hangi hastalıklara işaret ettiği açıklanmıştır:

"*Burc-ı Ḥamel, ḫāne-i Mirrīḫ ve şeref-i Şems ve vebāl-i Zühre ve hubūṭ-ı Zuḥal olup mānend-i mizāc-ı āteş ḥār u yābis ve bahārī vü müẕekker ve neharī vü maşrıḳī vü münḳalib ve elvāndan beyāża ve ṣūretde ḫūb u meygūn-çeşm ü ḫafīfü'r-rūh ve ṣalāḥda lāʾubāli vü tīz-şehvet ve tenāsülde mutavassıṭ olanlara mensūbdur. İnsānda mülūk u ümerā ve leşkeriyān u mübārizān ve aṣḥāb-ı silāḥ u ṣarrāfān u żarrābān gibilere delīl olur. Ve eger menḫūs olursa sārik ü kesici ve fitne-engīz ü ʿayyār u ṭarrāra ve ḳaṣṣāb gibi ṣanʿatı ālāt-ı ḥarb olanlara delālet ider. Ammā cevāhirden baḳır u timūr u tāc-ı zerrīn mānendi ziynet-efzā olan nesneye ve mevāżıʿdan köşk gibi ʿālī vü mürtefiʿ maḳāmlara ve āhengerān ḫānesi ve aṭʿime maṭbaḫlarına ve ālāt-ı ḥarb ile memlū mevāżıʿa ve ḳoyun aġılına ve ṭabīʿatde müteḥarrik ü kine-dār ve dilīr ü tīz-ḫışm olanlara ve muʿtedil-āvāza ve ḥayvānātdan koyun ve geyik emsāli nāḫunı dırāz olanlara ve nebātātdan fülfül ü ḳaranfül ü dār-ı fülfülü zencebīl ve kebābe gibi ʿaḳāḳır-ı ḥārreye ve şehrlerden Bābil ve Fārs ve Aẕerbaycān ve Şām ve deryā-yı Ṭaberistān'a ve aʿżādan reʾs ü rūy u ḳulaġa ve emrāżdan remed u ṣudāʿ vü kelef-i rūy gibi ʿillet-i reʾse delālet ider. Ve burc-ı behīmī vü nerm-āvāzdır*." [180]

İlk şecerenin içerisinde yer alan 14 semerenin 12'sinde tüm burçlar yukarıda verilen örnekte görüldüğü üzere detaylıca açıklanmış olup tüm burçlara dair verilen bilgilerde aynı sıra gözetilmiştir. Burçlardan sonra gezegenler de benzer şekilde ele alınarak bu gezegenlerin nasıl adlandırıldıkları, mizacı, hangi rengi, organı, hastalığı, şehri temsil

ettikleri ve insanlardan hangi gruplar ile nasıl bir mizaca işaret ettiği örneklendirilmiştir:

"*Kevkeb-i Ḳamer'e neyyir-i aṣġar taʿbīr olundıġı gibi saʿd-ı aṣġar daḫi dirler. Ve eflākden felek-i evvelde dıraḫşān olup mütelevven ü maḳlūbü'l-mizācdır. Ammā mizāc-ı maḥṣūṣı bārid ü yābis ve müʾenneṯ ü leylīdir. Elvāndan ṣarı ile beyāża māʾil yeşil levnindedir. Ve ṭaʿamı ṭuzlı ile ekşi beyninde olup ve rāyiḥada daḫi ekşiye māʾil ve mizācda balġamī vü ḫavvās ḫamse-i ẓāhirde başr u zerḳ yaʿni çāşni maḳūlesidir. Ve aʿżādan yanlara vü miʿdeye vü aḳcigere ve meme vü gerden ü yumuşaḳ olan post yaʿnī deriye ve müddet-i ʿömrden vaḳt-i ṭufūliyyete ve emrāżdan mādde-i balġamdan mütevellid ʿilele mensūbdur. Ve insāndan pādişāh zadelere vü ḫulefā vu nāʿiblere ve bāzirgān u resūllere delīl olup eger menḥūs olursa peyklere ve cāsūs u esāfil ve ʿavām-ı ḫalḳ ve kūçek maʿṣūmlara delālet ider. Ve ṣūretde ḥūb-rūy ve şehlā-çeşm ve çatıḳ ḳaşlu güşāde dendān yaʿnī dişleri seyrek ü büyük olana ve başı egri vü yüzi egrilere ve ṭāʾife-i nisvāndan vālideler ve dāyeler ve cāriyelere delālet ider. Ve mizācdan merdum-i selīm ü'ṭ-ṭabʿ ve ḫoş-āmīziş ü zenān ḥaḳḳında ḥarīṣ ü süḫan-çīn olanlara ve tezvīc ü nikāḥı sevenlere ve nebātātdan ḳumāş u penbe vü ketāna ve ḥayvānātdan ṣu ḳuşlarına ve ḳumrīya ve meʿādinden boncuḳ u dehenc ki altūn u gümiş maʿdenlerinde tekevvün ider bir ṭaşdır ve sīm ü ġubār incüye ve mevāżıʿdan ṣu cemʿ olan çuḳur yerleriňe göl taʿbīr olunur ve çay u deryā ve deryāda olan ṭaġlara ve ḥavżlara ve bāġlara ve edyāndan put-perestlige ve eḳālīmden yedinci iḳlīme ve şehrlerden Bulġār ve Saḳsīn ve Cabluḳā ve Sıḳlāb ve Rūs ve Akṣā-yı Rūm'ı geçüp tā deryā-yı muḥīṭe resīde olınca mecmūʿına delālet ider*." [194]

Burçlarda olduğu gibi gezegenler de 1. şecerenin içerisinde yer alan 2. şuʿbenin ilk 7 semeresinde verilen bilgilerde aynı sıra gözetilerek etraflıca anlatılmıştır.

2.3.3. On İki Hanenin Etki Alanı

Haritada temsil edilen her ev, temelde bir burç tarafından yönetilmektedir. Bu yöneticiler, o evlerin doğal yöneticileri / ev sahipleri olup kişi veya olay haritasında bir şekilde yine kendi evlerini yönetir konuma yerleşirlese kişinin, o evin konuları yönünden şansının açık olduğu ya da akıbeti merak edilen olayın olumlu yönde neticeleneceği ifade edilir. Bu durum, eserde de benzer şekilde dile getirilmiştir:

"*Lākin naḳl iderler ki ṣāḥibi ḫāneside olmayan burc, cānı olmayan beden gibi olup ve ṣāḥibi ḫānesinde olan burc, ḥayātda olan cism gibi olmaġla andan her ne ṭalep olınsa*

ḥāṣıl olmaḳ meʾmūldür. Ve eger bir kevkeb-i ġarīb ol burcda bulunsa ne ḳadar maḳbūl degil ise daḫi ḳuvvet virür ve eger erbāb ḥuẓūẓundan bir kevkeb aňa nāẓır olursa ḳuvvetini ziyāde ider." [219]

Daha önce bahsedildiği üzere bir kişi veya durum için çıkartılan herhangi bir haritada on iki ev bulunmaktadır. Haritada yer alan bu on iki ev, on iki farklı yaşam alnına işaret etmektedir. Birinci ev kişinin en belirgin özelliklerinin olduğu, karakteri hakkında bilgi veren evdir. İkinci ev, kişinin maddi kaynakları nereden edindiği; üçüncü ev iletişim biçimi; dördüncü ev aile hayatı ve yakın çevresi; beşinci ev, hobileri ve sevme biçimi; altıncı ev, sağlığını ve hizmet alanını; yedinci ev; ortaklıklarını ve evlilik hayatını; sekizinci ev, paylaşımlarını ve dönüm noktalarını; dokuzuncu ev yurt dışını ve akademik hayatını; onuncu ev, toplumda nasıl tanındığı; on birinci ev, arkadaş çevresini ve on ikinci ev bilinçaltını, gizli kalmış konuları temsil etmektedir. Bu evlere yerleşen gezegenler ise o evin durumu hakkında bilgi sahibi olmaya ve kişinin hayat yolculuğuna dair yorum yapabilmeye olanak tanımaktadır. Bu evlerin işaret ettikleri hususlar, eserin 1. şeceresinin 2. şuʿbesinin 6. semeresinde detaylandırılmıştır:

"*Burc-ı ṭāliʿ,* *ten u cān u beḳāya ve ibtidār-kār ve tedbīr-i maṣlaḥat ve ṭaleb-i murāda ve keyfiyyet-i zinde-gāni ve saʿādet ü şaḳāvete ve aʿżādan mevlūduň serine ve rūyına delīldir. Ve* ***beyt-i sānī,*** *māl ü maʿāş ve dostluḳ ve aḫẕ u aʿṭāya ve saḫāvet ü buḫla ve ekl ü şurba ve aʿżādan gerdān ü ḥulḳūm u eṭrāf-ı gerdene delīldir. Ve* ***beyt-i sālīs,*** *iḫvān u aḳrabā ve taʿalluḳāt u naḳl-i mekān bi'l-mekān ve nīk ü bed aḥvāl-i aḳrabā vü mihmānlara baḥs-i ʿulūm ve taʿlīm ü taʿallüme ve aʿżādan ḳollara ve ellere delīldir. Ve* ***beyt-i rābiʿ,*** *peder ü vālide ve emlāk u mesākīn ve ʿaḳār u maḥall-i māl-i medfūna ve ḳudūm-i mevlūdde pederler aḥvālini bilmege ve her biriniň keyfiyetini maʿlūm idinmege ve aʿżādan gögüs ü meme vü miʿdeye delīldir. Ve* ***beyt-i ḫāmis****, mevlūd u ṭarab heyete vü ekābirden teşrīfāt ẓuhūrına ve beytü'l-māl ü emlāk ü ḫaberler ḫānesine ve resūl irsāline vü aḥvāl-i resūle vü melbūsātına ve aʿżādan arḳa vü maḥall-i ḥacāmata delīldir. Ve* ***beyt-i sādis,*** *ḫasteliklere ve āfet ü ʿayblara ve teşḫīṣ-i ʿillet ü ṣıḥḥate ve selāmet-i marīże ve müddet-i marīże ve ḫidmetkārlar ve onlarıň aḥvālin maʿlūm idinmege ve żāyiʿāta vü aʿżādan baṭın ü göbege delīldir. Ve* ***beyt-i sābiʿ,*** *ezvāc u şürekā vu ḫuṣemā ve sürrāḳ u muḫālifāna ve nikāḥa ve ḫuṣūmet ü ẓafer ü hezīmete ve żāyiʿ nesneyi bulmaġa ve bulmamaġa ve sāriḳiň maḥalline vü aḥvāline ve aʿżādan baṭn u göbek ü maḥall-i kuʿūda delīldir. Ve* ***beyt-i sāmin,*** *ḫavf u ḫaṭar ve mevt ü mīrāṣa*

ve eşyādan baʿżı nesneniň bāṭıl u fāsid olmasına ve ġam u nikbet irişmege ve beyt-i māl-ı ezvāc ü şürekāya ve her biriniň keyfiyetine ve aʿżādan ḳaḍīb ü maḳʿad u raḥm u meş̲āneye delīldir. Ve ***beyt-i tāsiʿ*** *seferlere ve iʿtiḳād-ı dīn [ü] meẕ̲hebe ve ṭāʿat u taḥṣīl-i ʿulūm u ruʾyā taʿbīrine ve reʾy ü tedbīre vü feṭānete vü aḥvāl-i ġāʾibi bilmege ve tüvāngerlige vü dervīşlige ve her biriniň ḥāllerine ve aʿżādan uyluġa delīldir. Ve* ***beyt-i ʿāşir,*** *salṭanat u rifʿat ve manṣıb u saʿādete ve pādişāh u serverān u ekābirlerine ve maʿrūfiyyet ü meşhūriyyete ve hükūmete ve ḳudūm-ı ferzende vālideler aḥvāline vuḳūfa ve şuġl-i ʿamel ü ʿazl u naṣba ve her biriniň keyfiyyetine ve aʿżādan diz ü diz ḳapaġına delīldir. Ve* ***beyt-i ḥādī ʿaşer,*** *saʿādet ü recā vu ümīd ve ḥuṣūl-i merām ü dostluḳ ve beytü'l-māl-i sulṭān u vüzerā vu ḫulefā vu nāʿiblere ve şuġl-i ʿamel ü ṭamaʿ-dārlıġa ve aḥvāl-i ʿaşḳ u ʿāşıḳa ve muḥibb-i ṣādıḳ u ġayr-ı ṣādıḳıň ḥāllerine ve aʿżādan ḳollara delīldir. Ve* ***beyt-i ş̲ānī ʿaşer,*** *düşmen ve şaḳī vü żīḳ-ḥāle ve ḳarż virmege vü almaġa ve ḥayvanātıň giriftārlıġına vu ḫalāṣına ve sıḥḥat-i ṭabʿ ü ġamz u töhmet ü ḥasede ve nīk ü bedi bilmege ve düşmenler keyfiyyetine ve aʿżādan ser ü pāya delīldir.* [192-193]

On iki evden oluşan bir doğum haritasında veted-i tali olarak ifade edilen ve birinci evi yöneten burç, modern astrolojide yükselen burç olarak adlandırılır. Her haritada bir yükselen, bir alçalan, bir başucu, bir de ayakucu burcu bulunur ve bunlar haritanın dört temel noktasını temsil eder. Yükselen burç, doğum anında ufukta yükselmekte olan burca verilen addır. Bir diğer ifadeyle kişi doğduğu sırada ufukta hangi burç bulunuyorsa o, kişinin yükselen burcudur. Bir kişinin yükselen burcunu tespit edebilmek, doğum saatini bilmeyi gerektirmektedir. Yükselen burç, kişinin dünyayı nasıl algıladığı, kendisini nasıl gördüğü ve benliği hakkında bilgi verirken fiziksel bedeni, imajı hakkında da ipuçları sunar. Tüm bunlar, yükselen burcun yönettiği birinci eve yerleşen gezegenler ile birlikte değerlendirilir. Örneğin birinci eve düşen Mars, kişinin bir doğum izi ile doğabileceğine gönderme yaparken Venüs, kişinin hoş bir görünüme sahip olacağını ifade eder. Eserin 4. şeceresinin 6. şuʿbesinin tüm semerelerindebu husus detaylandırılmıştır:

"*Burc-ı ṭāliʿ, ten u cān u beḳāya ve ibtidār-kār ve tedbīr-i maṣlaḥat ve ṭaleb-i murāda ve keyfiyyet-i zinde-gāni ve saʿādet ü şaḳāvete ve aʿżādan mevlūduň serine ve rūyına delīldir*." [192]

"*Eger Āfitāb nehārda veted-i ṭāliʿde bulunursa mevlūd ḥākim ve velī-i vilāyet olup ḫuṣūsiyle Şems maḳbūl ve feleginde ṣāʿid ola, mevlūduň ṣūreti heybetlü olur. Ammā eger vilādet leyle müsādefe idüp Ḳāmer ṭāliʿde bulunup eger ṣāʾid ve ʿarżı şimālī ve zā'idü'n-nūr olursa mevlūduň ṣūreti pākīze vü şīrīn ve bir memlekete ḥākim veyā nāʾib olup ve ḥükm eyledigi ve nāʾib oldıġı vilāyet Āfitāb'a veyāḫūd Ḳāmer'e mensūb olur."* [349]

"*Eger Zühre mevlūduň beyt-i ṭāliʿnde bulunursa pākīze-endām ve mülebbes ve ekl ü şurbı ḫoş ve ḫūb-ṣūret olup ḫūṣūṣıyla merkez-i ṭāliʿde vāḳıʿ olmuş olursa rāġıb-ı zenān u muḥibb münākeḥat olur. Ve eger maḳbūl olursa /İ4 73a/ zenān aňa rāġbet iderler ve dīn cihetiyle daḫi pāk iʿtiḳād olup ve ʿilm-i mūsiḳīden ḫaberdār olur, ḫūṣūṣā ki kendü beytinde veyāḫūd Müşterī'niň ḫānelerinden birinde buluna*." [351]

Geleneksel anlayışına göre ise ana rahmine düştüğü anda çocuk için gökte bir yıldız yaratılır ve doğduğunda da doğduğu saate göre o an gökteki hâkim yıldız tespit olunur; bu iki yıldız, çocuğun yıldızı sayılır ve bu yıldızların vaziyetine göre çocuğun hayatında değişiklikler olacağına inanılır:

"*İmdi her mevlūduň ṭāliʿini anıň vücuda aġāz eyledigi vaḳitden aḫz iderler ve mevlūduň vücuda aġāzı zamān-ı süḳūt nuṭfe olmaḳ gerekdir. Ve ol zamānı daḫi taḥṣīl-i vüsʿ müneccimde olmayup egerçi nümūdār masḳaṭü'n-nuṭfe ile maʿlūm olmak olur. Lākin yine iʿtimād ṭāliʿ-i vilādet üzerine ziyādedir. Zīrā aḥkām, nefsānī ḳuvvetler üzerine olup ve ol ḳuvvetler ise zamān-ı vilādetde ḥāṣıl olur egerçi ṭāliʿ masḳaṭü'n-nuṭfe içün daḫi bī-şübhe eser vardır. Ammā bu eser mevlūd-ı raḥm-ı māderde oldıġı ṣūretdedür*." [305]

"*Çünki mevlūd raḥm-ı māderden cüdā oldıġı vaḳitde ḳoruġa teşbīh olunur. Ve bunuň vechi oldur ki ḳoruġa henüz ḳorūḳ iken üzüm ıṭlāḳı cāʾiz olmadıġı gibi mevlūd daḫi ol vaḳitde insān meṣābesinde degildir. Zīrā daḫi anda kendüye nisbet olınan ṣıfatlar nā-tamām olup ve ḥükme daḫi şāyeste olmaz ki kendinde ḫilḳat-ı ādemīden ekseri tamām olmamışdır*." [306]

Haritanın ikinci evi, modern astrolojide madde ve maddesel değerlerle ilgilidir. Aynı zamanda kişinin nasıl para kazandığı, geçimini nasıl sağladığı, gelir gider dağılımı, elde edilen mallar, meslekî, ticari yetenekler ve kişinin değerini ne ile ölçeceği hususunda bilgi veren evdir. Bu evi yöneten burç ile eve düşen gezegenler tüm bu konular hakkında yorum yapabilme imkânı sunar. Örneğin bu evi yöneten burcun

İkizler olması kişinin kendi değerini bilgisi ile ortaya koyduğunu gösterirken buraya yerleşen bir Jüpiter, kişiye bolluk ve bereket getirip Mars maddi kaynakları doğru yönetememe, parayı zor elde edip çabuk harcama gibi durumlar ortaya çıkarabilmektedir.

"*Ve **beyt-i sānī,** māl ü maʿāş ve dostluḳ ve aḫẕ u aʿṭāya ve saḫāvet ü buḫla ve ekl ü şurba ve aʿżādan gerdān ü ḥulḳūm u eṭrāf-ı gerdene delīldir*." [192]

"*Eger Müşterī beyt-i sānīde bulunursa mevlūd tüvānger olup ve ḫoş ġıdālar tenāvül idüp ve māl-ı ḥelāl ṣāḥibi ve keremi vaḳtiyle ve kendü maḥalline idici olur. Ve eger Müşterī sehmü's-saʿāde ile bile olursa bu ḥāle daḫi ziyāde taḳviyyet virir*." [354]

"*Mirrīḫ bu ḫānede bulunursa mevlūd ḫalḳa kerem idüp ve her ne eylerse bilmezligle eyler. Ve eger Mirrīḫ ile ṣāḥib-ṭāliʿ veyāḫūd bu ḫāneniň sāḥib-beyninde naẓar-ı meveddet vuḳūʿ bulursa ol mevlūduň mālı āsān vechle ḥāṣıl olur. Ve eger naẓar ʿadāvāten olursa anıň kesbi zaḥmet ü meşaḳḳāt ile olur*." [355]

Haritanın üçüncü evi, modern astrolojide kişinin iletişim biçimi, yakın akrabaları, kardeşleri, üniversite öncesi eğitim hayatı hakkında bilgi veren evdir. Bu evde çok fazla gezegen bulunduğunda kişinin günlük trafiği, iletişimi yoğun bir hayat sürmesi muhtemel görülür (İlhan 144):

"*Ve **beyt-i sālīs,** iḫvān u aḳrabā ve taʿalluḳāt u naḳl-i mekān bi'l-mekān ve nīk ü bed aḥvāl-i aḳrabā vü mihmānlara baḥs-i ʿulūm ve taʿlīm ü taʿallüme ve aʿżādan ḳollara ve ellere delīldir.*." [193]

"*Eger bu ḫānede Müşterī bulunursa aḳrabā vü taʿalluḳātınıň saʿādetine mevlūduň bu Zühre'ye mübarek ḳādem oldıġına ve her biriniň tendürüsligine ve ṣalāḥiyyetine ve reʾfetine delālet ider*." [357]

"*Eger ʿUṭārid bu ḫānede vāḳıʿ olursa aḳrabāsınıň reʾy ü tedbīrine delālet idüp ve mevlūd ʿilm-i ḥikmetden baʿżı şeyʾle ticāret ve aḳrabāsı üzerine muʿallem oldıġına delīldir.*" [357]

Haritanın dördüncü evi, modern astrolojide kişinin aile yaşantısını, köklerini, atalarını, soy ağacını, yaşdığı evini, vatanını, geçmişini, taşınamaz varlıklarını sembolize eden bir evdir. Aynı zamanda dördüncü ev, psikolojik açıdan kişinin gelişiminde sorun yaratan çocukluk dönemi koşullanmaları olarak da görülür. (İlhan 145) Bu evin aşırı

vurgulanması kişinin geçmişe takılıp kalması, dış dünyaya çıkmakta zorlanması, ailesi veya eviyle ilgili sorunlar yaşabileceği gibi durumlara yol açabilmektedir:

"*Ve **beyt-i rābiʿ**, peder ü vālide ve emlāk u mesākīn ve ʿaḳār u maḥall-i māl-i medfūna ve ḳudūm-i mevlūdde pederler aḥvālini bilmege ve her biriniň keyfiyetini maʿlūm idinmege ve aʿżādan gögüs ü meme vü miʿdeye delīldir."* [193]

"*Müşterī'niň bu ḫānede bulunması güzel ve laṭīfʿimāretler bünyād itmege ve mesācid ü ṣevāmiʿ taʿmīrine ve vālideyniniň tüvānger ü żī-ḳudret olmalarına ve mevlūduň ḳademi anlara ḫayrlu vü mübarek oldıġına ve mevlūd anlarıň yüzünden saʿādete ve terbiyyet-i merġūbiyyeye nāʾil ve emlāk cihetiyle münāfıʿa resīde olup ve ʿavāḳıb-ı umūrı ḫayra müncer olacaġına delālet ider."* [358]

"*Āfītāb'ıň bu ḫānede bulunması pederleriň rifʿāt-i /Ü 367/ menziline ve mevlūduň ḥāli ḫoş olmasına ve ʿālīʿimāretler binā idüp fāʾide-mend olup ʿāḳıbeti saʿādet üzere olmaġa delīl olur. Ve eger Āfītāb maḳbūl olmaġla ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi aňa nāẓır olup ve naẓarını ḳabūl eylerse pādişāhıň veyāḫūd ekābiriň maḳāmına nāʾil olur*." [359]

Haritanın beşinci evi, modern astrolojide kişinin çocuklarını, çocukları yoluyla yaşayacağı deneyimleri, yaşamdan keyif aldığı alanları, karşı cins ile kurduğu ilişkileri temsil eden bir evdir. Klasik astrolojide beşinci ev, Venüs'ün kendi evi olup kişinin sevme biçimi ile de ilişkilendirilirken Helenistik astrolojide "iyi talih" evi olarak kabul edilir:

"*Ve **beyt-i ḫāmis**, mevlūd u ṭarab heyete vü ekābirden teşrīfāt ẓuhūrına ve beytü'l-māl ü emlāk ü ḫaberler ḫānesine ve resūl irsāline vü aḥvāl-i resūle vü melbūsātına ve aʿżādan arḳa vü maḥall-i ḥacāmata delīldir*." [193]

"*Eger Zühre ve Mirrīḫ'den biri ṣāḥib-ḫāmis bulunup veyā ṣāḥib-ḫāmis nāẓır veyāḫūd bu ḫānede vāḳıʿ olup veyāḫūd ṣāḥib-ṭāliʿ ile mümāzecet eylese mevlūduň evlādı maʿṣūḳasından olur ḫuṣūṣā ki meẓkūrātdan biri ṣāḥib-ḥādīʿ aşer olup veyāḫūd ṣāḥib-ḥādīʿ aşer bunlara nāẓır veyā beyt-i mezbūrda vāḳıʿ olmuş ola*." [362]

"*Eger Zühre bu beytde vāḳıʿ olup veyāḫūd beyt-i mezbūreye veyā ṣāḥibine nāẓır bulunursa mevlūd ṭarab pesend ve māʾil-i luʿbet ü hezl ü ziynet üʿāşıḳ olur, ḫuṣūṣā ki ʿUṭārid daḫi Zühre ile bile veyāḫūd birbirine nāẓır olalar. Ve eger ʿUṭārid maḥallinde Mirrīḫ olursa fısḳ u fücūr veʿāşḳbāzlıḳ kemāl bulup ve dilberāne ḥareketler ẓuḥūr ider*." [363]

Haritanın altıncı evi, modern astrolojide kişinin günlük rutinleri, sağlık durumu, iş hayatı, hizmet sektöründe hangi alanını temsil ettiği, çalışma ortamı gibi konulara gönderme yapan evdir. Haritada altıncı ev vurgusu güçlü ise kişi kendisi için çalışanlar, kendi çalışma biçimi, ustası veya çırakları ile etkileşimi, iş arkadaşlarıyla ilişkileri kanalıyla hayatı deneyimler. Diğer evlerde olduğu gibi bu eve düşen gezegenler, evin yönetici burcu ile birlikte değerlendirilir. Örneğin bu eve düşen Satürn ve Plüto gibi olumsuz kabul edilen gezegenler kişiyi sağlığından edebilmekte, iş yaşantısını sekteye uğratabilmektedir:

"*Ve **beyt-i sādis,** ḫasteliklere ve āfet ü ʿayblara ve teşḫīṣ-i ʿillet ü ṣıḥḥate ve selāmet-i marīże ve müddet-i marīże ve ḫidmetkārlar ve onlarıň aḥvālin maʿlūm idinmege ve żāyiʿāta vü aʿżādan baṭın ü göbege delīldir*." [193]

"*Naḥsānıň bu beytde vāḳıʿ olması ol naḥsıň ṭābīʿatınıň iḳtiżāsına göre mevlūduň bīmār-nāk ü maʿyūb olmasına dāldir. Ammā saʿdlarıň bulunması mevlūduň dāʾimā tendürüst ü bī-ʿayb olmasına delālet ider. Ve eger saʿd naẓar-ı meveddet nāhsda vaḳıʿ olursa mevlūd ʿalīl olur lākin kendinden teneffür olunmaz ve zaḫmeti daḫi ḳalīl olur. Ve eger naẓar-ı ʿadāvāt olursa ḫasteligi müteneffir ü maʿyūb olur*." [365]

"*Eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i sādisde olursa mevlūd kendüni ḫiẕmetkār idüp veyāḫūd esīr olur. Ammā eger maḳbūl olursa saʿādete resīde olup ve illā zaḫmete mübtelā olur. İmdi nā-maḳbūl olduġı taḳdīrce eger Mirrīḫ ile menḫūs olmuş olursa esīr olup ve eger Zuḥal ile menḥūs olmuş olursa ḫiẕmetkār olur*." [366]

Haritanın yedinci evi, modern astrolojide evlilik ve eş ile ilgili konular, iş ortaklıkları ve anlaşmalar, dış görünüş ve estetik yapı hakkında bilgi veren evdir. Antik çağlarda "kadın evi" olarak da nitelendirilen bu ev, kişinin nasıl bir eş ile uyumlu olup olmayacağı, kurduğu iş ortaklıklarında nelere dikkat etmesi gerektiği hakkında da ipuçları sunmaktadır. Birinci evin yani yükselen burcun yer aldığı evin karşı evi olan yedinci ev ayna işlevi gören bir konumdadır (İlhan 149). Bir haritada yedinci evin olumsuz anlamda vurgulu olması kişinin karşısına gelen insanları ötekileştirmesi, onlarla çatışması ve anlaşmazlık yaşaması gibi durumlara sebep olabilmektedir:

"***Ve beyt-i sābiʿ**, ezvāc u şürekā vu ḫuṣemā ve sürrāḳ u muḫālifāna ve nikāḥa ve ḫuṣūmet ü ẓafer ü hezīmete ve żāyiʿ nesneyi bulmaġa ve bulmamaġa ve sāriḳiň maḥalline vü aḥvāline ve aʿżādan baṭn u göbek ü maḥall-i kuʿūda delīldir*." [193]

"*Eger Zuḥal bu ḫānede bulunursa mevlūduň ʿavratı pīrezen olur ḫuṣūṣā ki āḫer burcda vāḳıʿ olup ve bundan mā-ʿadā maġribī ola hem ḳocaḳarı ve hem zişt ṣūret olur. Ve eger Müşterī bu beytde olursa orṭa yaşlu olup ḫuṣūṣā burcuň avāsıṭında buluna ve hem ʿafīfe ve şīrīn ṣūret olur."* [369]

"*Eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile Zühre miyānında naẓar vāḳıʿ olup ve Zühre daḫi sābiʿde veyāḫūd ḫāmisde bulunup ve ikisiniň beyninde Mirrīḫ tavassuṭ eylerse ḫuṣūṣā ki Mirrīḫ ṭāliʿde ola mevlūd tīz-şehvet ve zenān ḥaḳḳında ḥarīṣ ve ʿaşḳbāz olup ve belki muṭribe zen māʾil olur*." [370]

Haritanın sekizinci evi, modern astrolojide nafaka, miras, bir başkasına ait maddi değerler ve kredi ile temsil edilen bir evdir. İkinci ev kişinin kendi maddi kazancını temsil ederken ikinci evin tam karşısında bulunan sekizinci ev ise bir başkasının parasını sembolize eder. Aynı zamanda "ölüm evi" olarak da adlandırılan bu ev Antik çağda güneşin batmaya başladığı yer olduğu için yer altına iniş kapısı olarak değerlendirilmiştir. Haritada ekizinci eve bakılarak kişinin yaşayacağı fiziksel ve ruhsal ölümler hakkında yorum yapılabildiğinden "dönüşüm evi" olarak da anılır:

"*Ve **beyt-i <u>s</u>āmin,** ḫavf u ḫaṭar ve mevt ü mīrā<u>s</u>a ve eşyādan baʿżı nesneniň bāṭıl u fāsid olmasına ve ġam u nikbet irişmege ve beyt-i māl-ı ezvāc ü şürekāya ve her biriniň keyfiyetine ve aʿżādan ḳaḍīb ü maḳʿad u raḥm u me<u>s</u>āneye delīldir.*" [193]

"*Ṣāḥib-ṭāliʿiň veyā ṣāḥib-<u>s</u>āminiň Mirrīḫ ile muḳārinesi ve saʿdlarıň gerek bunlardan ve gerek bu beytden suḳūṭı āhen ü āteş sebebi ile helāka delīl olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi āṭeşī ola.*" [373]

"*Ṣāḥib-ṭāliʿ u Ḳamer ü Mirrīḫ ile menḥūs olup ve Mirrīḫ daḫi ṭāliʿde veyā <u>s</u>āminde bed-ḥāl bulunursa mevlūd beyābānda helāk olur, ḫuṣūṣā ki burc-ı <u>s</u>āmin Esed yā Cedī ola*." [374]

Haritanın dokuzuncu evi, modern astrolojide uzak mesafeleri, uzaklara yapılacak yolculukları, yurt dışı seyahatlerini, ilköğretim sonrası eğitim hayatını, akademik yaşantıyı, felsefe ve din gibi konuları sembolize eder. Bir haritada dokuzuncu ev vurgusu olduğunda kişi kendini yabancı kültürlerde, farklı inanışlarda, yüksek bilgi arayışında, uzun yolculuklarda deneyimleyebilir (İlhan 153). Nitekim eserde de ne tür yolculukların yapılacağı bu eve düşen gezegenler üzerinden değerlendirilmiştir:

"*Ve* ***beyt-i tāsi***ʿ *seferlere ve iʿtiḳād-ı dīn [ü] meẕhebe ve ṭāʿat u taḥṣīl-i ʿulūm u ruʾyā taʿbīrine ve reʾy ü tedbīre vü feṭānete vü aḥvāl-i ġāʾibi bilmege ve tüvängerlige vü dervīşlige ve her biriniň ḥāllerine ve aʿżādan uyluġa delīldir*." [193]

"*Eger bu ḥāneniň ṣāḥibi Zuḥal olup veyāḫūd Zuḥal bu ḫānede olursa mevlūduň seferi esb ü ester sebebiyle olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi behīmī ola. Ve eger burc-ı ünsī olursa mevlūd ṭalib-i ʿulūm-ı daḳīḳe üzerine olup ve kūçek esīrler beyʿ idüp ve dīn cihetiyle daḫi ṣalb u kem-ʿibādet olur ve ḳarışıḳ ruʾyālar görür ve dīn-i Yahūd'a meyyāl olur*." [377]

"*Ve eger bu ḥāneniň ṣāḥibi Mirrīḫ olup veyāḫūd bu ḫānede bulunursa mevlūd menḥūf yollara sefer idüp ve ışṭırāb çeküp ve seferi daḫi leşkeriyān ve türkān miyānında olur. Ve eger maḳbūl olursa ser-ʿasker ve ser ü leşker olur*." [377]

Haritanın onuncu evi, modern astrolojide kariyer yaşamını, kişinin toplum önündeki statüsünü, hangi alanlardan ün kazanacağını gösteren evdir. Kariyer evi olarak da adlandırılan bu evden kişinin hedeflerini ve bu hedeflere nasıl ulaşabileceğini görmek mümkündür. Ayrıca kişinin müdür ve patron gibi otorite kişilerle kurduğu ilişkiler de yine bu ev üzerinden yorumlanabilmektedir:

"*Ve* ***beyt-i ʿāşir,*** *salṭanat u rifʿat ve manṣıb u saʿādete ve pādişāh u serverān u ekābirlerine ve maʿrūfiyyet ü meşhūriyyete ve hükūmete ve ḳudūm-ı ferzende vālideler aḥvāline vuḳūfa ve şuġl-i ʿamel ü ʿazl u naṣba ve her biriniň keyfiyyetine ve aʿżādan diz ü diz ḳapaġına delīldir*." [193]

"*Eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile bu beytiň ṣāḥibi miyānında meveddetā naẓar bulunursa kibār-ı devlet mevlūdı ʿazīz ṭutarlar, ḫuṣūṣā ki naẓar maḳbūl ola. Ve eger naẓar-ı ʿadāvet vuḳūʿ bulursa ʿizzet bulamaz olur.*" [388]

Haritanın on birinci evi, modern astrolojide kişinin gelecekle ilgili hedefleri ve hayallerine işaret ederken sosyal çevresini ve dâhil olduğu toplulukları tanıma imkânı sunan bir evdir. Aynı zamanda bu evdeki göstergeler kişinin arkadaş çevresi hakkında da ipuçları sunar. Olumlu gezegenlerin bu eve düşmesi durumunda kişi arkadaş çevresinden yana şanlı olabilirken aksi durumda düşmanların yine bu çevresinden edinileceği yorumu yapılır:

"*Ve* ***beyt-i ḫādī ʿaşer,*** *saʿādet ü recā vu ümīd ve ḫuṣūl-i merām ü dostluḳ ve beytü'l-māl-i sulṭān u vüzerā vu ḫulefā vu nāʿiblere ve şuġl-i ʿamel ü ṭamaʿ-dārlıġa ve aḥvāl-*

i ʿaşḳ u ʿāşıḳa ve muḥibb-i ṣādıḳ u ġayr-ı ṣādıḳıň ḥāllerine ve aʿżādan ḳollara delīldir." [193]

"*Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger saʿdlar bu ḫānede bulunursa mevlūduň dūstları vefādār ve mevlūde ḫayr u menfaʿide olup anlardan menfaʿat resīde olur. Ve eger saʿd Müşterī olursa anıň saʿādeti emānet ve rāstlıḳ ve ḫayrāt* olur. *Ve eger Zühre olursa anıň saʿādeti muʿāşeret yüzünden ve lehv ve ṭarab ve ziynet ve yine Zühre'ye mensūb olan ʿāşıḳ* olmaḳdan olur. *Ammā eger Zuḥal bir ḫānede bulunursa mekrūhiyyet dūstlarıň imsāki ve kāhilligi ve taʿvīḳ ü taḳṣīri ile olup ve dūstları daḫi Zuḥal'e mensūb olur*." [388]

"*Pes iki şaḫṣ beyninde dūstluġuň ve düşmenliġiň sebebine daḫi naẓar olunup ve bu daḫi şöyledir ki meselā eger iki mevlūduň ṭāliʿi bir burc olursa ol iki mevlūd birbirine dūst olurlar ve eger biriniň ṭāliʿiniň burcı āḫeriniň sānī ʿaşeri vāḳıʿ olursa düşmenlik derkār olur. Kezālik eger iki ṭāliʿiň sāḥibi bir kevkeb olursa birbirine dūst olurlar*." [392]

Haritanın on ikinci evi son evdir. Modern astrolojide kapalı bir ev olarak ifade edilen bu evde bilinçaltı, kişinin kendisinden dahi sakladığı düşünceler, kişiyi huzursuz eden meseleler bulunur. Genellikle rüya hâli, meditasyon ya da hipnoz ile açığa çıktığı düşünülen düşüncelerin muhafaza edildiği yerdir. On birinci evden hemen sonra geldiğinden çevredeki gizli düşmanlıklar hakkında da bilgi elde edinilebilen bir ev olarak tarif edilir. Nitekim eserde de daha ziyade dost düşmen ilişkisi çerçevesinde değerlendirilmiştir:

"*Ve* ***beyt-i sānī ʿaşer,*** *düşmen ve şaḳī vü żīḳ-ḥāle ve ḳarż virmege vü almaġa ve ḥayvanātıň giriftārlıġına vu ḫalāṣına ve sıḥḥat-i ṭabʿ ü ġamz u töhmet ü ḥasede ve nīk ü bedi bilmege ve düşmenler keyfiyyetine ve aʿżādan ser ü pāya delīldir*." [193]

"*Ṣāḥib-ḥādī ʿaşer ile ṣāḥib-ṣānī ʿaşer miyānında naẓar-ı meveddet vuḳūʿ bulunursa mevlūduň dūstları ile düşmeni beyninde muḥabbete delālet ider. Lākin eger ṣāḥib-ḥādī ʿaşer ṣāḥib-sānī ʿaşere nāẓır olursa muḥabbet mevlūduň dūstı ṭarafından vuḳūʿ bulup ve eger ṣāḥib-sānī ʿaşer ṣāḥib-ḥādī ʿaşere nāẓır olursa düşmeni ṭarafından ẓuhūra gelür*." [391]

"*İmdi her kevkeb ki bu ḫānede vāḳıʿ ola ḳanġı ḫāneniň ṣāḥibi olup ve ḳanġı burcda vāḳıʿ olmuş ise mevlūduň düşmeni daḫi ol kevkebiň ve ol burcıň mensūbātından olan*

ḳāvm olur. Meṣelā eger ḥāne-i merḳūmda bulunan kevkeb beyt-i ṣāliṣiň ṣāḥibi olursa mevlūduň aḳrabāsı kendüne düşmen olup ve eger ol kevkeb Zuḥal ise meşāyiḫden olup ve daḫi sāʾir Zuḥal'e mensūb olan gürūh olur bāḳī ḥāneler daḫi bu muḳāyese ile ḥükm olunur." [392]

Astrolojik haritalarda yer alan on iki evin her biri o evlerin sahibi bir burç tarafından yönetilmekte fakat her haritada bu ev sahipleri farklılık göstermektedir. Bir kişinin haritasında birinci ev Koç tarafından yönetilirken bir başkasında Boğa, İkizler vb... olabilmekte ve mevcut on iki burç, farklı farklı evleri yönetebilmektedir. Bu evlerin yöneticileri o evlere düşen gezegenler üzerinde etki sahibi olabilmektedir. Dolayısıyla her harita farklı kombinasyonlar oluşturabilmekte ve buradan yola çıkarak harita üzerinde yorum yapılabilmektedir. Eserde Merkür'ün; Satürn'ün yönettiği burçlardan (Oğlak ve Kova) birinin evine düşmesi durumunda haritasına bakılan kişinin hangi alanlara meyledeceği ya da Mars'ın yönettiği bir burçta (Koç) olmasının kişiye ne tür vasıflar yükleyeceği gibi durumlardan bahsedilmiş, bir gezegenin tüm ihtimalleri örneklendirilmiş; bu husususlar 4. şecerenin 2. şuʿbesinin 5. semeresinde detaylandırılmıştır**:**

"*Eger ʿUṭārid Zuḥal'iň ḫānelerinden birinde vāḳıʿ olup ḫuṣūṣıyla Delv'de bulunursa mevlūd fikr-i ṣavāba muḳārin olup ʿilm-i felsefe vü ṭılsımāt u hendese ve sāʾir buňa müşābih ʿulūm ṭalebinde olur. Ve eger Mirrīḫ'iň ḫānesinde bulunursa mevlūd bed-kelām u bed-endīş olup bā-ḫuṣūṣ Ḫamel'de olursa ġaddār vechle kār u mekrūh-kār olur. Ve eger ḫāne-i Zühre'de bulunup ḫuṣūṣā Ṣevr'de olursa mevlūd hazzāl u ʿayş u ʿişretde ġāyet ḥarāma resīde olmuş ve her şeyʾʿi irtikāb ider. Kezzāb u müttehim ve kendüne maġrūr u müteʿaccīb olup eger Mīzān'da olursa mevlūd ʿāḳıl u āmīziş ü ülfet ṣāḥibi olur. Ve eger Müşterī'niň ḫānelerinde bulunup ḫuṣūṣā Ḳavs'da olursa mevlūd kātib ü münşī vü müderris ü fıḳıhda māhir olup eger Ḥūt'da olursa ḥakīm ve ʿulūm-ı daḳīḳede bī-naẓīr olur*." [311]

Benzer şekilde yükselen ya da ASC olarak ifade edilen birinci eve düşen bir Mars, kişinin bir doğum lekesi ile doğabileceğine işaret etmektedir. Birinci ev Koç'un kendi evi olduğundan ve baş bölgesi ile ilişkilendirildiğinden bu lekenin özellikle baş bölgesinde olabileceğini ifade etmektedir. Nitekim eserde de bir şahsın tali olarak adlandırılan birinci evine düşen gezegenlerin nasıl yorumlanacağı örneklendirilmiştir:

"*Eger Mirrīḫ bir mevlūduň derece-i ṭāliʿinde veyāḫūd derece-i ṭāliʿine ḳārīb bulunup ve ḳavī ḥāl olursa mevlūduň serinde zaḥm nişānesi veyāḫūd dendānında o güne bir ḥālet olup cihānda meşhūr u muḫāṣemede māhir ü ġalebe eylemege māʾil ve ṣūretde türkāna müşābih ve ʿilm-i silāḥda bī-nazīr ve ṣaḥib-ḥamiyyet ve merdāne olur. Ve eger nā-maḳbūl olursa mevlūd ḳorḳaḳ ve kem-vefā ve fitne-engīz olup ve bundan mā-ʿadā Mirrīḫ ṣūret-i ṭāliʿde ḳanġı ḫānede ki bu güne żaʿīf ü bed-ḥāl buluna fısḳa vu ḫavfa vu bī-ş̲ebātlıga delālet ider."* [350]

"*Ammā eger Zuḥal ṭāliʿde vāḳıʿ olursa mevlūduň yüzi beňlü ve ekşi çehrelü vü ġamnāḳ u zişt ṣūret olur, ḫuṣūṣā ki Zuḥal nā-maḳbūl ola. İmdi eger ṭāliʿde bulunan kevkebiň ʿarżı şimālī olursa mevlūd semīn olup ve eger cenūbī olursa lāġar u żaʿīf olur.* ***S̲emere-i s̲ānī ʿaşer:*** *Eger mevlūduň ṭāliʿinde saʿdlar bed-ḥāl yā sākıṭ u naḥslar nā-maḳbūl bulunursa mevlūd aḥmaḳ olup ḫuṣūṣā burçları daḫi behīmī olursa müʾeyyid olup bundan mā-ʿadā ḥasīs ü cāhil olur."* [350]

2.3.4. Açıların Bilgisi

Hareket hâlindeki gezegenlerin geçiş yaptıkları her burçta aynı etkiyi göstermediği bilinmektedir. Ekliptik düzen içerisinde çeşitli zaman dilimlerinde farklı konumlara yerleşen gezegenler; burç yöneticiliği, stelyum adını alan üçlü yöneticiliği, terim yöneticiliği ve dekan yöneticiliği yapabilmektedir. Asalet adını alan bu yöneticiliklerde gezegenler gücünü tam kapasite kullabilme imkânına sahip olduğu gibi olumsuz bir açı alması veya zıt bir burca yerleşmesi durumunda gücünü tamamen yitirebilmektedir. Bir gezegenin gücünü tam mahiyetiyle kullanabilmesi için kendi yönettiği burca, yüceldiği burca veya kendi üçlüsüne yerleşmesi gerekir. Gezegen ancak bu şekilde gücünü tam kapasite kullanabilmektedir. Eserde bu durum Venüs'ün kendi evinde, yani yöneticisi olduğu Boğa'da bulunması mutribe bir hatun benzetmesi ile ilişkilendirilmiş diğer gezegenlerin bu eve yerleşmesi hâlinde bir bezmin ortaya çıkacağı tasviri yapılmıştır:

"*Zühre S̲evr'de olsa kendi ḫānesinde bir muṭribe ḫātun gibi olur. Ve Ḳamer daḫi anıňla bile vāḳıʿ olsa bir melik-zādeye beňzer ki kendü memleketi içre Zühre'niň serāyında olup Zühre daḫi aňa ṭarab ü ṣafā ʿarż ider. Ve ʿUṭārid daḫi ol maḥalde bulunsa anlarıň nedīmi veyā meddāḥı meş̲ābesinde olur. Ve Mirrīḫ daḫi ol mevżiʿde bulunsa fitne-engīz bir rind gibi olur. Pes bu ictimāʿdan maʿlūm oldıga bu bir bezm olup ol memleketiň melik-zādesi bir muṭribiň evinde birbirlerine māʾil ü ʿāşıḳ ve ol*

maḥal daḫi her biriniň bir cihetden maḳbūli olur. Zīrā ol burc biriniň ḫānesi vü aḫeriniň şerefidir." [223-224]

"*Ve eger bir merdiň ṭāliʿi ʿAḳreb olup ve Zühre ṭāliʿde olup ve bir naḥs daḫi aňa nāẓır bulunursa mevlūd fiʿl-i zenāna māʾil olup veyā muḥannes olur. Ve eger ṭāliʿ Sevr olup ve Mirrīḫ daḫi Sevr'de bulunursa ḥükm yine bu vechle olup ve zīynete māʾil olurlar. Ve eger bu mezkūrāt zenāndan biriniň ṭāliʿine muṣādefe idüp ḫuṣūṣı ile ṭāliʿ-i ʿAḳreb ola olʿavrat saʿterī yaʿnī zıbıḳıcı olupʿādeti vü heykeli merde müşābih olur*." [319-320]

"*Eger ṭāliʿa müstevlī olan kevkeb* ***Zuḥal*** *olup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd dūr-endīş u ʿāḳil ve ḳavī reʾy ve ṣabūr u mütehammil ve ṣāḥib-metānet olup kibārdan ve pīr ü meşāyīḫden olanlara ve āba ve ecdādına ve aḳrabā vu ḳābīle vü memlūklarına muḥabbet ider ve ʿimāret ü zirāʿate māʾil olur. Ve eger ża'īfü'l-ḥāl olursa mevlūd mümsik ü kīne-dār ve kārında ʿacūl ve dūn himmet ve ṭamaʿkār ve mübtelā-yı zaḥmet ü meşaḳḳat ve bīçāre ve mażīḳü'l-ḳalb ve saḫt u düşvār işlere saʿy idici ve āba ve ecdād u aḳrabā ve taʿalluḳātına ve üstādına merḥametsiz olur.* ***Ve eger Müşterī*** *anıňla bile olup veyā nāẓır bulunup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd meşāyīḫ üʿulemā ve zühhād u ehl-i taḥḳīḳe muṭīʿ olup ve ḫayrkār uʿazīz ve ḫoş reʾy ü güzel ḫulḳ ṣāḥibi ve rāst-kelām u rāst-ḳavl u edīb olur.*" [338-339]

Söz konusu yerleşimlerin içerisinde bir burçta üç veya daha fazla gezegenin toplanması olarak bilinen "stelyum" yani "üçleme" ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü bir evde meydana gelen toplaşma, o ev içerisinde yüksek ve abartılı bir enerji ortaya çıkartmaktadır. Bu durum bir bireyin haritasında görüldüyse o toplaşmanın hangi evde olduğu göz önünde bulundurularak kişinin hayatını o ev vurgusu ile yaşayacağı yorumu yapılabilmektedir. Bu durum eserde müellifin yaşadığı dönemde şahit olduğu bir üçleme üzerinden değerlendirilmiştir:

"*Ve müʾellif-i kitāb raḥmetullāh dir ki ben zikr olınan müselleşede altı kevkeb cemʿ oldığını gördüm ve Mirrīḫ daḫi Cedī'de idi. Eseri şöyle vāḳıʿ oldı ki menkūḫān ḫurūc idüp nice etbāʿ u aḳrabālarını leşkerleriyle ḳatl eyledi. Veʿālemiň mülkiňi dest-i taṣarrufına alup żabṭ eyledi. Ve bundan mā-ʿādā Delv'de vāḳıʿ dördünci ḳırāndan bir sene evvel Cedī'de altı kevkeb daḫi gördüm. Ve Ḳamer Sereṭān'da münḫasıf idi ve bunuň daḫi eseri şu vechle ẓāhir oldı ki Arġūn ḫān ḳayd u bendden ḫalās olup ve ümerāyı [vü] leşkeri ve Aḥmed Ḫān'ı ḳatl idüp taḫta cülus eyledi*." [233]

"*Ve yine müʾellifiň naḳlidir ki "Ḫorasān'da aḥkāmını gördüm. Ol mertebe mübalaġa itmiş ki şedīd rūzgārlar ẓuhūr idüp ol rütbeye resīde olur ki ādemden ve ʿimāretden dünyāda eser ü āsār ḳalmayup mekr-i maġārada olan kimesneler rehā bula diyü ḫaber virmiş ve mervīdür ki ol vaḳt geldikde ḳaṭʿā rūzgārdan eser ẓuhūr itmeyüp meşhūr oldığı üzere minārelerde şemʿler fürūzān idüp ol vaḳtiň şuaʿrāsı Enverī ḥaḳḳında şiʿrler inşād eylemişler*." [234]

Modern astrolojide harita içerisinde iki gezegenin birbiri ile yaptığı kavuşum, kare, üçgen, karşıt ve sekstil açılar, bakılan durum hakkında olumlu veya olumsuz yorum yapabilme imkânı sunmaktadır. Kavuşum açısı 0°, altmışlık açı 60°, kare açı 90°, üçgen açı 120° ve karşıt açı 180° olmak üzere temel açıları oluşturur. Bunların dışında harita analizinde tali açılar olarak anılan ve ikincil sırada gelen 30'luk, 45'lik, 135'lik, 150'lik açılar da bulunmaktadır. Söz konusu açıların temel olanları eserde kıran, tesis, tesdis ve terbi olarak ifade edilemektedir. Bir kişinin haritasında kare zorlayıcı bir açı oluştururken üçgen ve sekstil olumlu kabul edilmiştir. Nitekim eserde de Kamer'in Zuhal ya da Şems ile üçgen ya da altmışlık açı oluştrması farklı durumlar için dahi olsa olumlu kabul edilmiştir. İlgili hususlar, eserin 2.şeceresinin 11 ve 12. şuʿbelerinin tüm semerelerinde detaylandırılmıştır:

"*Teslīs ü tesdīs dūstluġa ve rāḥata ve işleriň āsānlıḳ ile ḥuṣūl-i pezīr olmasına delīl olup muḳabele vü terbīʿ düşmenlige ve umūrda renc ü zaḥmete vü nevmīdlige delālet ider."* [225]

"*Tesīrāt-ı ḳırānāt beyānındadır. Eser-i ḳırān-ı aʿẓīm oldur ki ṭūfān ẓuhūr idüp aḥvāl-i ʿālem mütebeddel olur ve ḫarāblar maʿmūr olup ve maʿmūrlar ḫarābe olur ve ḫalayıḳıň hey'et ü ḫilḳati vü rüsūmı şüret-i ṭāliʿ-i ḳırāna ve müstaʿlī olana ve müstevlīsine münāsib vech üzere nısḳ-ı aḫire tebdīl olur. Ve cabbār pādişāhlar ẓuhūr idüp büyük daʿvālar ve ḳavī işlere sülūk idüp ve bu ḳırānıň eseri bir ḳırān-ı aʿẓīme daḫi resīde olınca bāḳī ḳalur. Ve bu müddet taḳrīben iki biň ṭoḳuz yüz ḳırḳ senedir*." [235]

"*Ḳamer'iň Zuḥal ile teslīs ü tesdīsi er ü ʿavrat, baba vu oġul beyninde muvāfaḳat u dil-ḫoşluġa ve taġayyür-i hevāya ve ehl-i ṣaḥrā ve köyli vü pīr ü meşāyiḫden olanlarıň ve ṣayyādlarıň saʿadet-i ḥāllerine delālet ider*." [269]

"*Ḳamer'iň Şems ile teslīs ü tesdīsi mülūkuň reʿāyāya ve ʿavāma ʿadl u dādına ve ekābir-i mülūkuň iḥsān u ʿināyetlerine ve hevānıň germiyyetine ve er ü ʿavrat ve oġul*

u peder miyānında şefḳat u merḥamete ve kārlarıň revācına ve ḥācetleriň itmāmına ve ḫulefānıň revnaḳına ve ṣabāḥlarda ḳırāğı yāğmasına ve güft ü günuň kesretine ve mizāclarıň taġayyürine delālet ider." [270]

Söz konusu açıların içerisinde kavuşum açısı ayrıca önem taşımaktadır. Gezegenler kavuşum açısı ile birleştiklerinde güçlü olan gezegen bir diğerini manipüle edebilmekte, enerjisini doğru yönetememesine sebep olabilmektedir. Güneş, bu yönüyle diğer gezegenlerden üst bir konumdadır. Çünkü bir gezegenin Güneş'e 0 ile 8° civarında yaklaşması o gezegenin yanmasına ve olumsuz bir konuma yerleştiyse gücünün Güneş tarafından baskılanmasına sebep olmaktadır. Örneğin iletişim ile sembolize eden Merkür zararda bulunup Güneş ile kavuştuğunda geç konuşma, kekemelik, düşünceleri ifade etmede zorlanma gibi durumlar ortaya çıkartabilmekte dir. Gerek mitolojide gerek edebiyatta bir kral, bir hükümdar olarak addedilen Güneş'in, en yakınında bulunanları baskılaması ve gücünü en yakınları üzerinde kullanması onun gezegenler üzerindeki bu tesiriyle de ilişkilendirilmektedir. Eserde her bir gezegenin yanma durumu ve bir başka gezegenle kavuşum anlarında ortaya çıkan durumlar örneklendirilmiş, 2. şecerenin 9. şuʿbesinin tüm semerelerinde ilgili hususta detaylı bilgi verilmiştir:

"*İḫtirāḳ-ı Zuḥal beyānındadır. Müşelleşe-i nārīde semt-i maşrıḳda ve iḳlīm-i rābiʿde mülūk u selāṭīniň ḥālleri dīger-gūn ve ekābirleriniň ḳatllerine ve zaḥmet ü meşaḳḳate resīde olmalarına ve gizli fesād itmelerine ve nüḳūdātıň telef olmasına ve ḫānedān-ı ḳadīm ü çiftliḳ ṣāḥiplериniň ıżṭırāb-ı ḥāllerine ve emrāż-ı müzmineye mübtelā olmalarına ve taġayyür-i hevāya delīl olur. Ve eger Müşterī ol maḥalde bulunup veyāḫūd nāẓır olursa aṭʿimeniň mebẓūliyyetine ve hevānıň yübūsetine ve mezkūr fesādlarıň noḳṣān bulmasına ve eger ol maḥalde Mirrīḫ olup veyā ol mevḳiʿe nāẓır olursa ʿasākiriň muḫālefetine ve ḥayvanātıň mevtine ve dārü'ż-żarbıň fesādına ve eger Zühre olursa ḫasteliklere ve zenānıň mevtine ve bürūdete vü yaġmurlarıň kesretine ve eger ʿUṭārid olursa ehl-i ḳalemiň ve ṣanʿatı āteş olan kimyāger maḳūlesiniň nikbet-i ḥāllerine ve taġayyür-i hevāya ve erācīf ü berd-i şedide ve gāhī yaġmurlara ve eger Ḳamer olursa aḥvāl-i ʿavām dīger gün olmaġa ve ḥayvānāt u nebātātıň fesādına kezālik bürūdet ü bārān vuḳūʿına delālet ider*." [254]

"***Ḳırān-ı Zühre vü Zuḥal**, bürūdet ve fitne ve erbāb-ı ṭarāb ve ḫizmetkār ve zennān ṭāʾifesinde āfet ü ʿillet ẓuhūrına vü nikāḥların girüye ʿavdetine ve vażʿ-ı Ḥamel'de*

ʿusret ü meşaḳḳat vuḳūnaʿına ve ezvāc beyninde muḫālefet ü ḫuṣūmete ve narḥlarda tefāvüte ve meşāyiḫden olan kimesneleriñ lehv ü ṭaraba māʾil olmalarına ve kārbānlar vürūdına ve hevālarda muẓlim buluṭlar u ḳavaʿine ve mīvelerden baʿżısınıñ ifsādına delālet ider." [238]

2.3.5. İç İçe Geçen Haritaların Bilgisi

İki kişinin arasındaki ilişki hakkında bilgi veren ve iç içe geçmiş haritalar olarak bilinen sinastri haritaları, modern astrolojinin bir başka alanıdır. Bu haritalar sayesinde iki kişi arasındaki muhabbetin olumlu olup olmayacağı ya da kişilerin birbirleri için ne ifade ettiği, neden arakadşlık kurdukları gibi konularda ipucu elde edilebilmektedir. Örneğin a kişisinin Güneş'i b kişisinin 2. evine düştüğünde iş arkadaşlığı kuracakları ya da ortak iş yoluyla maddi gelir elde edecekleri gibi yorum yapılabilirken b kişisinin Güneş'i a kişisinin 12. evine düştüğünde ve düşük konumda bir burca yerleşip olumsuz bir açı aldığında kurulan iş ilişkisinin b kişisinden kaynaklı olarak olumsuz bir şekilde neticelenebileceği yönünde yorum yapılabilmektedir. İlgili husus, eserin 1. Şeceresinin 7. şuʿbesinin 10. Semeresinde detaylandırılmıştır:

"*Eger iki ṭāliʿ-i mevlūduñ birer cüzʾünde Āfitāb vāḳıʿ olsa ol iki kimesneniñ miyānında dūstluḳ olup birbirini büyük ṭutarlar ve Ḳamer'iñ daḫi ḥükmi böyledir. Ve eger teslīs ü tesdīs vāḳıʿ olursa ḥükm yine bu minvāl üzeredir*." [226]

"*Eger bir ḫātunıñ ṭāliʿ-i mevlūdı bir kimesneniñ sābiʿīne düşse veyāḫūd ṭāliʿ-i maḫdūm ḫizmetkārıñ ṭāliʿniñ ʿāşirine düşse veyāḫūd ṭāliʿ-i maʿşūḳ, ʿāşıḳıñ ṭāliʿniñ ḥādī ʿāşiri vāḳıʿ olsa bu cemāʿatiñ miyānında muvāfaḳat u muḥabbet nihāyete resīde olup birbirleriyle müddet-i medīd ülfet ü muḥabbet ü ünsiyet üzere olurlar. Ve her biri āḫerinden ʿalāmet-i berḫūrdārī bulur. Ammā bu delāʾiliñ żıddı vāḳıʿ olursa ḥükm daḫi ʿaksine olup bāḳī burūc bu minvāl üzere teʾemmül olunur. Ammā eger iki şaḫṣ birbirleriyle ülfet idüp ṣoḥbetleri nevʿlerden bir nevʿe müttefiḳ düşse ve ikisiniñ daḫi ṭāliʿi bir müselleseden olsa meselā biriniñ ṭāliʿi Ḥamel ve aḫeriniñ Esed yāḫūd Ḳavs vāḳıʿ olsa imdi bunlar ekser umūrda birbirine muvāfaḳat idüp müddet-i medīd birbiriyle ülfetde dā'im olurlar. Ve her biri āḫerinden burclarınıñ cevherine göre fāʾide-mend olur. Meselā Ḥamel Ḳavs'dan fāʾide-i ʿilm olup ve Ḥamel'iñ ṭoḳuzıncısı olmaġla ṭoḳūzıncı ḫāneye mensūb olan nesne olur ve Ḳavs'a daḫi Ḥamel'den zevḳ ü ṭarab ve beşinci ḫāneye mensūb olan sāʾir nesne olur ve bāḳī ḥükm daḫi böyledir*." [227]

2.3.6. Burçların Nitelikleri ile Hava Olayları İlişkisi

Burçlar, niteliklerine uygun özellikler ile bir kabul edilmektedir. Örneğin su grubu burçları su ile, hava grubu burçları hava ile, ateş ile toprak grubu burçları da yine kendi elementleri ile aynı özelliğe sahip olarak düşünülmektedir. Ateş grubuna mensup bir burç tez canlı, ani karar verebilen ve hareket odaklı olabilecekken toprak grubuna mensup burçlar daha ağırkanlı daha yavaş karar alan ve harekete geçmekte daha temkinli davranan burçlar olabilecektir. Bu özelliklerin doğa olayları ile de ilintili olduğu, haritaya bakıldığı an göğe hangi burç hakimse o tarihlerde o burcun işaret ettiği doğa olayının gerçekleşeceği düşünülmektedir. Nitekim eserde de meydana gelen doğa olayları bu burç ve gezegenlerle ilişkilendirilmiş; 3. şecerenin 3. şuʿbesinin 1. semeresinde ilgili hususta detaylıca bilgi verilmiştir:

"*İmdi rūzgārlara delīl hevāyī burclar ile Şems ü Müşterī vü ʿUṭārid'dir. Ve yaġmurlara ve ṣulara delīl ābi burclar ve Esed ü Delv ü Zühre vü ʿUṭārid ü Ḳamer'dir. Pes bu ādla maʿlūm oldıḳdan ṣoňra eger taḥvīl-i sāl veyā faṣlda mezbūr kevkebler zikr olınan burūcātda bulunsalar ol sālde veyā faṣlda rūzgārlar keşret üzere vāḳıʿ olur ḫuṣūṣā kevkebiň ʿarżı cihetinden ve bī-şümār yaġmurlar yaġar bā-ḫuṣūṣ Ḳamer zāʾidü'n-nūr ola. Bād ü bārān daḫi mübālaġa ile olur. Ve eger Mirrīḫ delāʾil-i rūzgār ile bile bulunur ise hevā sürḫ-gūn olur. Ve eger Zuḥal bile olursa ḫarāb itme mertebesinde rūzgārlar esüp ṣūḳ daḫi ziyāde olur. Ve eger delīl-i Zühre olursa muʿtedil ü laṭīf rūzgārlar ẓuhūr idüp ve kāh olur ki ṣabāḥlarda ḳırāġı düşer ve Ḳamer'iň ḥükmü daḫi bu vechledir... Eger fetḫ-i bāb ʿUṭārid ü Müşterī ile olursa nerm ü laṭīf rūzgārcıḳlar ẓuhūr ider. Ve eger ol iki kevkebden biri ābī burcda vāḳıʿ olmuş olursa bād u bārān vuḳūʿ bulur. Ve eger ḫākī burcda olursa rūzgār u sovuḳ ẓuhūr ider. Ve eger āteşīde olursa perīşān buluṭlar olup sıcaḳ u ḫarāretli rūzgārlar esüp vaḳte münāsib gāhī ṣıḳlet-i hevā ve buḫār u pus vāḳıʿ olur*." [280]

2.3.7. Güneş ve Ay Tutulması Hakkında

Küsûf ve Hüsûf olarak adlandırılan, Ay ve Güneş'in aynı noktaya gelerek oluşturdukları Güneş ve Ay tutulmaları, şahsi haritalarda söz konusu gezegenlerin konumlandıkları evlere bakılarak değerlendirilmektedir. Şahsi haritalarda tutulmanın gerçekleştiği alanla ilgili olumlu veya olumsuz bir gelişme olabilmekte, o alanla ilgili bir kriz, bir mücadele durumu veya yeni bir başlangıç ile yeni bir fırsat ortaya

çıkabilmektedir. Eserin 3. şeceresinin 6. şuʿbesinin 7. semeresinde ilgili hususta detaylıca bilgi verilmiştir:

"*Eger küsūf veyāḫūd ḫusūf ittifāḳen bir şaḫṣıň derece-i ṭāliʿ-i mevlūdına müşādife iderse ol şaḫṣıň ten ü cānına ziyān yetişüp ve başarında noḳṣāniyyetden ve aʿmā olmasından daḫi ḫavf olunur. Ḫuṣūṣā ki küsūf ʿuḳde-i ẕenebde vāḳıʿ olmuş ola. Ve eger bu ḥāl-i şaḫṣ ṭāliʿ-i vilādetiniň ʿāşirinde vuḳūʿ bulur ise ʿummāl-i devlet bed-ḥāl olup ve pādişāhdan ekābire elem resīde olur... Ve eger küsūf veyā ḫusūf mevżiʿ-i neyyirīnde veyā mevżiʿ-i sehmü's-saʿādede vāḳıʿ olursa mevlūd dāḫilen ü ḫāricen mühlikʿ illetlerle ḫastalanup fesāda resīde olur. Ve eger mevżiʿ sehmü'l-ġaybda olursa fesād noḳṣān-ıʿ akl ve reʾy ü tedbīr gibi ḳuvā-yı bāṭınīden vuḳūʿ bulur*." [296]

2.3.8. İlm-i Nücûm-Musiki İlişkisi

Belli gezegenlerin tesiri altında olan kişilerin bazı sanat dallarına yatkın olduğu düşüncesi[1] modern astrolojide olduğu gibi klasik astroloji bilgisinde de yer almaktadır. Bu bağlamda musiki ile astroloji arasında bir ilişki bulunduğu görüşü savunulmakta ve bu görüş eserde de kendisine yer bulmaktadır. Eserin son semeresinde belli başlı musiki terimlerinin yıldızlarla ve burçlarla olan münasebetlerine değinilmiş; musiki makamlarının karşılık geldiği burçlar ile gezegenler tespit edilmeye çalışılmıştır:

"*Meşelā perde-i nevā, Zuḥal'e mensūb ve perde-i ḥüseynī andan ṭoġar yaʿnī anıň ferʿīdir. Ve perde-i būselik, Müşterī'ye mensūb ve perde-i güvāşte andan ṭoġar, perde-i rāst Mirrīḫ'e mensūb ve perde-i ʿuşşāḳ andan ṭoġar, perde-i ʿırāḳ Āfitāb'a mensūb ve perde-i işfahān andan ṭoġar, perde-i nigāreyn Zühre'ye mensūb ve perde-i zīr-efgend berzek andan ṭoġar, perde-i zīrefgend ʿUṭārid'e mensūb ve perde-i nihāvend andan ṭoġar, perde-i havī Ḳamer'e mensūb ve perde-i beste nigār andan ṭoġar. Ammā bu ẕikr olınan on dört aşldan mā-ʿadā niçe maḳām-ı laṭīf daḫi vardır ki meşelā nevrūz ve ḥicāz ve sāzkār gibi ki mādde-i aṣl olan on dört maḳāmıň kimi tīzenden ve kimi birbiriyle terkībinden aḫẕ olunup ve bu maḳāmlar ġāyet teng oldıġından yalňız bunlarda ḫoş u laṭīf nesne taṣnīfi müşgil olur*." [436]

[1] Bir haritada Venüs'ün Boğa, Terazi veya Balık burcuna yerleşmesi ve olumlu açılar alması durumu, bir kişinin müzik başta olmak üzere sanatın bir dalına ilgi duyuyor olması ya da profesyonel manada o sanatla uğraşıyor olması ihtimalini doğurmaktadır. Nitekim Venüs'ün yüceldiği bir burca yerleştiğinde en nitelikli özelliklerini bir sanatçının perspektifinde ortaya dökmesi oldukça muhtemeldir (Işıkhan, Gökyüzünün En Zarif ve Estetik Gezegeni Zühre 31). Bununla birlikte eğlence meclislerinin, sanatın ve sanatçının sembolü olarak addedilen Venüs'nin resmedildiği çeşitli görsel sanatlarda da ney, kopuz, tef, ud ve çeng gibi zenginlik arz edecek çeşitli çalgılarla beraber çizildiği görülmektdir (Durkaya 213).

2.4. İlm-i Nücûmdaki Yeri

Kültür tarihi boyunca bilim ve edebiyatın gelişmesine telif eserlerin yanı sıra tercüme eserler de önemli katkılar sağlamıştır. Tıptan edebiyata, tarihten coğrafyaya, astronomiden dinî ilimlere, harp sanatından musikiye pek çok konuda tercümeler yapılmış; Osmanlı literatürü, tarih içerisinde telif eserlerde olduğu kadar tercümelerde de zengin bir birikime sahip olmuştur.

Fatih Sultan Mehmet döneminden Yavuz Sultan Selim döneminin sonuna dek yapılan tercümelerde tıp, astronomi ve matematik kitapları başı çekerken Kanuni Sultan Süleyman dönemi itibarıyla yapılan tercümelerde tıp, astronomi, astroloji, tabii bilimler ile coğrafya kitaplarının ön plana çıktığı görülmüştür. III. Ahmed döneminde ise Sadrazam Damad İbrahim Paşa'nın (ö. 1143/1730) teşvikleri ile yenileşme hareketi başlamış ve içerisinde şairlerin de bulunduğu bir tercüme komisyonu kurulmuştur (İhsanoğlu, Osmanlı Bilim Mirası 78). III. Ahmed'den sonra tahta geçen oğlu III. Mustafa da benzer girişimlerde bulunmuş, özellikle astroloji mahiyetli eser tercümelerine son derece önem vermiştir. Bununla birlikte kendisinin eşref saatsiz iş görmediği, insanın talihini keşfe çalıştığı ve vezirlerini de yıldızı yüksek olduğuna inandıklarından seçtiği bilinmektedir. Hatta oğlu Selim'in cihangir olması için "kıran vakti"nde ana rahmine düşmesini tertipleyecek kadar bu ilmin müptelası olduğu, 1763'te Berlin'e gönderilen Ahmed Resmî Efendi vasıtasıyla Prusya Kralı II. Friedrich'e bu anlamda başvurduğu ve kendisine, üç büyük devlete karşı verdiği savaştaki başarılarının arkasında olduğuna inandığı müneccimlerinden göndermesini istediği kayıtlara geçmiştir (Beydilli 282). Nitekim *Eşcâr u Esmâr*'ın Türkçeye çevrilmesi için de Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'yi görevlendiren yine III. Mustafa olmuştur.

Osmanlı devrinde astrolojinin mevâlid, ihtiyârât, melhame, takvim, zâyiçe konularında kitaplar yazıldığı ve tercüme edildiği gibi; kuyruklu yıldızların ahkâmı, yıldızların mizaçlarına dair eserler de yazılmıştır. Bu bağlamda *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr,* bilhassa Arapça ve Farsçadan Türkçeye tercüme edilen on yedi adet ana astroloji kitabının arasında yer almasıyla önem atfedilen eserlerden biri olmuştur. Bu eserler hakkında aşağıda kısaca bilgi verilmiştir:

1. ***Melhame-i Dânyal***: Danyal peygambere nisbet edilen Arapça Melhame'nin Hubeyş et-Tiflîsî tarafından yapılan Farsça redaksiyonunun tercümesidir. Eser birkaç defa tercüme edilmiştir. Osmanlılar devrinde yazılan melhame kitaplarının ana kaynağıdır.

2.***Müntehabü Esrari'n-Nücûm li Aristo***: Tercüme edeni belli değildir. Rağbet görmemiştir.

3.***Kitâbü Şerhi'l-Makâlâti'l-Erbaʿa li-Batlamyûs:*** Batlamyus'un astrolojiye dair yazdığı el-Makâlât adlı eserinin Alî b. Rızvân (ö. 460/1068) tarafından yapılan şerhi, Süleyman Riyâzî (ö. 1200/1786) ve Namık Kemal'in babası Mustafa Asım (ö. 1318/ 1901) tarafından olmak üzere iki defa tercüme edilmiştir.

4.***Tercüme-i Kitâb ve'l-İttisâlât li Ebû Ma'şer el-Belhî***: İslam dünyasındaki astrologların babası sayılan Ebû Ma'şer el-Belhî'nin en önemli kitaplarındandır. Tercüme edeni belli değildir.

5.***Tercüme-i Asli'l-Usûl li'l-Saymarî***: Ebû Ma'şer el-Belhî ile aynı devirde yaşamış büyük bir astrologdur. Bahsedilen kitabı İslam astrolojisinin temel eserlerindendir. Mehmed Emîn (ö. 1186/ 1772) tarafından tercüme edilmiştir.

6.***Tercüme-i Câmiü'l-Ahkâm li Yaʻkub el-Kasrânî***: Müneccimek (ö. 1078/ 1668) ve Kasımpaşalı Osman Efendi tarafından iki defa tercüme edilmiştir.

7.***Tercüme-i Suvarü'l-Kevâkib li'l-Sûflî***: Astrolojiye dair en değerli eserlerdendir. Oxford Kütüphanesinde bulunan resimli bir nüshası Fuat Sezgin tarafından yayınlanmıştır.

8.***Tercüme el-Madhal fi Ahkâmü'n-Nücûm li Kuşyâr b. Labbân***: Mehmed b. Husrev (ö. 1141/ 1729'dan sonra) ve adı tespit edilemeyen biri tarafından iki defa tercüme edilmiştir.

9.***Terceme-i Kırânât-ı İnşirâh b. Alî al-Nîsâbûrî***: Tercüme eden Süleyman Riyâzî (ö. 1200/1786). Müellif ve kitabı hakkında kaynaklarda bilgi verilmez. Mevcut tek nüsha eserin sadece birinci kısmının tercümesidir.

10.***Tercüme-i Risâle-i Ebû Saʻîd Belhî***: Eser ve müellifi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Mütercimi meçhul.

11.***Tercüme-i Cevâmiü'l-Ahkâm li Ebû'l-Hasan 'Alî b. Zeyd el-Bayhakî***: İbn Funduk diye de bilinen Ebû'l-Hasan 'Alî el-Bayhakî'nin 247 eserinden faydalanarak Farsça kaleme aldığı astroloji kitabının tercümesidir. Mütercimi bilinmiyor.

12.***Tercüme es-Sırrü'l-Maktûm fi Muhâtabâti'ş-Şems ve'l-Kamer ve'l-Nücûm li Fahruddîn er-Râzî***: Bu önemli eser Osmanlılar devrinde birkça defa tercüme edilmiştir. Birincisi el-Vaffak Mehmed (ö. 1027/ 1618'de sağ) tarafından *Kâşif el-Maktûm* adıyla, ikincisi müellifi bilinmeyen biri tarafından tercüme edilmiştir.

13.***Tercüme-i Burhânü'l-Kifâye li 'Alî b. Muhammed Şarîf el-Bakrî***: Farsça mufassal astroloji kitaplarından olup Hekimbaşı Abdülaziz Efendi tarafından tercüme edilmiştir.

14.***Tercüme-i İhtiyârât-ı Nasîruddîn et-Tûsî***: Müellifi meçhuldür.

15.***Tercüme-i Eşcâr u Esmâr li 'Ali Şah b. Muhammed Kâsım el-Harezmî***

16.***Tercüme-i Tanbîhât el-Munaccimîn li Muzaffar b. Muhammed Kâsım el-Cunâbâzî:*** Aslı Farsçadır. Tafsilatlı astroloji kitaplarındandır. Ömer Nüzhet (ö. 1192/ 1778) ve Mustafa b. Mustafa Hassan (1179/1783'te sağ) tarafından iki kez tercüme edilmiştir.

17.***Tercüme-i Risâle fi Ahkâmü'n-Nücûm li Flarmonik***: 1197/1782-1783 yılı takviminin tercümesidir. Avrupa dillerinden birinden tercüme edilmiştir. (İhsanoğlu, Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi LIII-LV)

Bu noktada *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr'*ın, mevcut yıldızname metinleri içerisinde önemli bir konumda bulunduğu görülmektedir. Nitekim hem telifinin hem de tercümesinin pek çok nüshasının bulunması, söz konusu eserin döneminde rağbet gören bir eser olduğuna da işaret etmektedir.[1]

Eserin her bir bölümünün alt başlıklara ve kollara ayrılmış olması her bölüm hakkında tafsilatlı bilgi elde edinebilme imkânı sunmaktadır. Kimi bölümler detaylandırılırken âlimlerin görüş ve düşüncelerine başvurulmuş olması kimi bölümlerde ise müellifin,

[1] XVIII. yy müneccimlerinden Müneccimbaşı Halil Efendi'nin devlet arşivindeki terekesinde kayıtlara geçen pek çok eser bulunmaktadır. Ebû Ma'şer'in (ö. 273/ 886) *Ahkâm-ı Ebû Maşer*'i, Bîrûni'nin (ö. 440/1048) *Tefhîm fi Tencîm*'i, Celaleddin Mehmed Abdullah'ın *Tuhfetü'l-Müneccimîn*'i ve Müneccim Ebû Muzaffer Kâsım'ın (ö. 1165/1752) *Tenbîhatü'l-Müneccimîn*'inin yanında Kasım Buhârî'nin *Eşcâr u Esmâr*'ının da bu eserler arasında bulunması dikkate değerdir (Kırkoğlu, Sultan ve Müneccimi 72). Nitekim otuz altı yıl müneccimlik yapmış olan Halil Efendi'nin uzun yıllar nücûm ilmine olan merakı ile bilinen III. Mustafa ile kurduğu yakınlık ile tanınmış olması da dikkate değer bir diğer husustur.

gezegenlerin konumları gereği vuku bulan hadiseleri aktarırken kendi döneminde yaşanan doğa olaylarından örnekler vermesi eserin anlaşılabilirliğinin sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Eserde her bir gezegenin konumu, başka bir gezegen ile kurduğu açılar, herhangi bir burca yerleştiğinde meydana gelecek olan hükümler detaylandırılmış olup bir burç ele alınırken o burcun düşük, yücelim ve zararlı konumu, mizacı, hangi rengi sembolize ettiği, sureti, insanlardan, madenlerden, mevkilerden, hayvanlardan, şehirlerden, hangi grubu temsil ettiği ve hangi hastalıklara işaret ettiği bilgisi etraflıca aktarılmıştır. Burçlardan sonra gezegenler de benzer şekilde ele alınarak bu gezegenlerin nasıl adlandırıldıkları, mizacı, hangi rengi, organı, hastalığı, şehri temsil ettikleri ve insanlardan hangi gruplar ile nasıl bir mizaca işaret ettiği örneklendirilmiştir.

Tüm bunlarla birlikte modern astroloji bilgisi ile örtüşen on iki eve yer verilmiş ve bu evlerin hangi konuları temsil ettiği, bu evlere yerleşen gezegenlerin ne tür olasılıklar meydana getirdiği üzerine açıklamalarda bulunulmuş; Güneş ve Ay tutulmaları başta olmak üzere pek çok gezegenin konumları hesaplanarak – her gezegenin sahip olduğu dereceler ve birbirleri ile yaklaşıp uzaklaştıklarında bunların derece cinsinden gösterimi - tablolar hâlinde sunulmuştur.

Eserin son kısımlarına doğru belli başlı musiki terimleri ile gökyüzü arasında olan ilişkiye yer verilmiş ve musiki terimlerinin yıldızlarla ve burçlarla olan münasebetlerine değinilmiştir. Bununla birlikte bazı gezegenlerin belli konumlarda kişiye musiki icra etme yeteneği kazandırması bugünkü astroloji bilgisinde dahi geçerliliğini muhafaza eden bir düşünce olarak eserde de nakledilmiştir. Nitekim eserde bazı perdelerin ve makamların doğrudan gezegenlerle ilişkili olduğu düşüncesinin yanı sıra müzikle doğrudan ilintili kabul edilen aruz ile şiir söyleme becerisi üzerine de bazı açıklamalarda bulunulmuştur.

Tüm bunlarla birlikte hem astrolojik bilgiler içermesi hem de içinde şekillendiği toplumun bilim, siyaset ve kültürünün kesişen noktasında bulunması ve bu topluma dair önemli izlenimler elde etme imkânı sağlaması bakımından sahip olduğu tüm bu özellikler *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr*'ı benzer eserler arasında önemli bir yere taşımaktadır.

2.5. Dil ve Anlatım

Edebiyatın iki ana anlatım yolundan biri olan nesir, klasik Türk edebiyatı döneminde XIV. yüzyılın başlarından XIX. yüzyılın ortalarına kadar beş yüz yıllık bir zaman dilimi içinde, şiirle birlikte varlık göstermiştir. Ancak, nesrin şiirden sonra ortaya çıktığı ve her ne kadar her dönemin şartlarının kendi içerisinde değerlendirilmesi gerekse de şiire göre ikinci planda kalarak geliştiği görüşü yaygındır (Mengi 43).

Kimi zaman geniş halk kitlerine ulaşmak amacı taşıyan kimi zaman ise öğreticiliğinin yanı sıra sanat endişesi gözetilerek oluşturulan nesir; tercih edilen usul dikkate alınarak kendi içerisinde sade, orta, süslü ve ağdalı nesir olarak dört şekilde tasnif edilebilmektedir (Köksal Nesir ve Seci, 16). Bu husus doğrultusunda incelenen *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr*'ın mukaddime kısmınında süslü, esas metnin başladığı kısım ile hatimede orta olmak üzere iki usule de başvurulduğu söylenebilmektedir.

Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin, *Eşcâr u Esmâr* adlı eseri tercüme ederken bilhassa eserin mukaddimesinde kendisine has bir dil kullandığı ve süslü nesrin örneklerini verdiği, hatimeden sonra gelen kısımda ise doğrudan bilgi vererek daha yalın bir üslup kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Dolayısıyla bu iki kısım, metne yapılan ekleme ve çıkarmalar vasıtasıyla özgün bir kimlik kazanmış, bunun dışında metnin genelinde orta nesir çerçevesinde birebir çeviri yapılmaya özen gösterilmiştir.

Bu bağlamda eserin sanat kaygısı güdülerek kaleme alınan mukaddimesine bakıldığında mütercimin bu kısma iktibas unsurlarını, eserin adını, eseri kimin emri ile niçin çevirdiğini eklemek suretiyle katkı sağladığı görülmektedir.

Mukaddimede yer alan, mütercime özgü ibareler:

> "*... Ve dürūd-ı nā-maḥdūd ṣalavāt-ı zākiyye ve teslīmāt-ı vāfiyye ol ṭūṭī-i ḫoş-edā-yı "ما ينطق عن الهوى"*[1] *ve bebġā-yı muʿciz-nümāyı "إن هو الآ وحى يوحى"*[2] *pīşvā-yı enbīyā muḳtedā-yı aṣfiyā ḥażret-i Muḥammedü'l-Mustafa'ya şāyeste-i itḥāf u ihdā olur ki envār-ı aḫlāḳ-ı kerīmesi tebāşīr-i ṣubḥ-ı ṣādıḳ-miṣāl āfāḳ u enfüse şāmil ve pertev-i muʿcizāt-ı celiyyesi cümle-i ʿālemiyāna ẓāhirdir.*" [177]

[1] "Vemā yentiku 'ani-l hevā": Battığı zaman yıldıza andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed) sapmadı ve bātıla inanmadı, o, arzusuna göre de konuşmaz (Necm 53/3).
[2] "İn huve illā vahyun yūhā": Bildirdikleri, kendisine vahyolunan bir vahiyden ibarettir. (Necm 34/4).

"*... feylesūfān-ı hūşyārıň teʾlīfātını tetebbuʿdan şoňra fenn-i mezbūrda mufaṣṣal u meşrūḥ bir nüsḫa-i bī-naẓīr cemʿ u taʿbiye ve* ***Eşcār u Eşmār*** *ismiyle tesmiye idüp* ***lākin*** *ol muḫaddara-i naḫlistān-ı diḳḳat u beyānı ḳumāş-ı elfāẓ-ı Fārsiyye ile zīr-i ḳınāʿ-yı işkālde pūşīde itmekle fevāʾidi ʿāmm ve taʿbīrātından herkes mīve-çīn-i merām olmadığı cihetden el-ḥāletü hāẕihi erīke-pīrā-yı maḳām-ı tāc-dārī ve ziynet-ārā-yı mesned-i ʿadālet-kārī devḥa-i sābitü'l-aṣl-ı salṭanat-ı Oṣmānī ve āfītāb-ı ʿālem-żiyā-yı devlet-i ṣāḥib-ḳırānī evc-i burc-ı naṣfet ü kāmkārī mınṭaḳa-bend-i felek-i nām-dārī Cemşīd-i zamān İskender-i devrān ḥāḳān-ı aʿẓam pādişāh-ı muʿaẓẓam es-sulṭān ibnü's-sulṭān ibnü's-sulṭānü's-sulṭān Muṣṭafā ḫan ibnü's-sulṭān Aḥmed ḫan ibnü's-sulṭān Muḥammed ḫan mā zāleti eyyām ve ʿadāletihi ve meymenetihi mebsūṭaten ʿalā basīṭati'l-arż ve mā beraḥat aʿvāni salṭanatihi ve şefaḳatihi memdūdeten ilā nihāyeti'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż efendimiz ḥażretleri maʿārif-şināsān-ı zamānıň aḳdem ü aʿlāsı ve luġāt-ı ʿArabiyye vü Fārisiyye ḥallinde cümleniň müstesnāsı iken maʿden-i füyūżāt-ı nā-mütenāhī olan feylesūf-ṭabʿ-ı kerem-nümūnları muḳteżāsınca ol teʾlīf-i şerīfiň fevāʾidinden herkes ḫiṣṣe-yāb-ı ʿavāʾid olmaḳ içün lisān-ı Türkī üzre tercümesine bu ʿAbdü'l-ʿażīz-i kem-biżāʿayı meʾmūr buyurmalarıyla emr ü fermān-ı vācibü'l-ittibāʿlarına imtisāl idüp ḥażret-i Perverdigār'dan istimdād ile ol emr-i ḫaṭīre vażʿ-ı ḳalem ictisār ve maḳṣūd-ı aṣlīye şürūʿdan muḳaddem mūmā ileyhiň iki faṣl żımnında īrād eyledigi tenbīhāt u neṣāyiḥi taḥrīr idüp baʿdehu tertībi üzere ṣıfāt u mensūbāt-ı burūcātdan ibtidā olundı.*" [177-178]

Yukarıda bir kısmı örneklendirilen mukaddimede, mütercimin kendisine has dil ve üslup özelliklerini metne yansıttığı ve süslü nesri tercih ettiği görülebilmektedir.

Süslü nesir (üslûb-ı müzeyyen): Sanat yapma kaygısının önde olduğu Arapça-Farsça kelime ve tamlamalara çokça rastlanan, hemen her cümlesinde seci bulunan, Sinan Paşa üslûbu olarak da bilinen sanatlı nesirdir (Köksal Nesir ve Seci, 18).

Bu bağlamda ilk olarak tamlamalar incelenmiş olup özellikle mukaddimede yer alan üç ve dört ögeli tamalamaların bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Üç ögeli:

*"...**silk-i leʾāl-i imkāna** tanẓīm ü taʿlīḳ ve **ḳubbe-i nīlgūn-ı āfāḳı** derārī-i sevāḳıb...*" [177]

"*...**nihāl-i ḥadīḳa-ı ʿilm** ü ʿirfān ve semere-i şecereyi beyān u itḳān...*" [177]

"*...ve **zīr-i perde-i ʿademden** aḫşīcān-ı selāseyi iḥtirāʿ idüp...*" [177]

"*...**ḳumāş-ı elfāẓ-ı Fārsiyye** ile **zīr-i ḳınāʿ-yı işkālde** pūşīde itmekle...*" [177]

Dört ögeli:

"*...leʿālī-i sevābit ile **ʿuyūn-ı müṭālaʿān-ı esrār-ı ʿirfān** u kemāle...*" [177]

"*...**teʾsīrāt-ı kevākib-i ecrām-ı ʿulvī** sāʾir ḥayvānātdan nevʿ-i benī ādemde ziyāde...*" [178]

"*...**devḥa-i sābitü'l-aṣl-ı salṭanat-ı Oṣmānī** ve **āfitāb-ı ʿālem-żiyā-yı devlet-i ṣāḥib-ḳırānī**...*" [178]

Tamlamaların yanı sıra söz konusu üslubun oluşmasına katkı sağlayan unsurlardan biri de secidir. En kısa tabirle "nesirde kafiye" olarak tanımlanan seci, "nesirde kelimeler, kelime grupları, cümlecik veya cümlelerin -çoğunlukla- sonlarında görülen ses benzeşmesine dayanmaktadır. Seci en az iki olmak üzere sınırsız sayıda kelime arasında olabilir (Köksal Nesir ve Seci, 22).

Mukaddimede yer alan bazı secili sözcükler aşağıda örneklendirilmiştir:

Sec'-i Mutarraf: Seciyi oluşturan kelimelerin revi harflerinin aynı, vezinlerinin farklı olduğu seci türüdür (Köksal Nesir ve Seci 24).

"*...mālikü'l-mülk-i ʿale'l-**uṭlāḳ** ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü **āfāḳ** teʿālā...*" [177]

"*...ve müteżāddetü't-ṭıbāʿ ile kevn ü fesādı **ibdāʿ** ve zīr-i perde-i ʿademden aḫşīcān-ı selāseyi **iḥtirāʿ** idüp...*" [177]

"*...Cemşīd-i **zamān** İskender-i **devrān** ḫāḳān-ı aʿẓam pādişāh-ı muʿaẓẓam...*" [178]

Sec'-i Mütevâzî: Seciyi oluşturan kelimelerin hem revi harfi hem de vezin bakımından bir olduğu seci türüdür (Köksal Nesir ve Seci, 24).

"*Pes zikr-i ātī tuḥfe-i laṭīfeniñ müʾellifi olan nihāl-i ḥadīḳa-ı ʿilm ü **ʿirfān** ve semere-i şecereyi beyān u **itḳān**...*" [177]

"*Ve dürūd-ı nā-maḥdūd ṣalavāt-ı **zākiyye** ve teslīmāt-ı **vāfiyye** ol ṭūṭī-i ḫoş-edā-yı...*" [177]

"*...erīke-pīrā-yı maḳām-ı tāc-**dārī** ve ziynet-ārā-yı mesned-i ʿadālet-**kārī** devḥa-i s̲ābitü'l-aṣl-ı salṭanat-ı Oṣmānī...*" [177]

Sec'-i Murassa': Seciyi oluşturan kelimelerin hem revi, hem vezin ve hem de sayı bakımından bir olduğu seci türüdür (Köksal Nesir ve Seci 25).

"*...zīr-i felek-i K̲amer'de derce ve **ecrām-ı ʿulvīyi** mertebe-i ābāda ve **ecsām-ı süflīyi** menzilet-i ümmehātda vaż ʿ idüp miyān-ı müz̲ekker ü müʾenneṣde ẓuhūr iden...*" [178]

Sec'-i Mütevâzîn: Seciyi oluşturan kelimeler arasında revi birliği olmaksızın yalnızca vezin birliği sağlanan seci türüdür. (Köksal Nesir ve Seci 26)

"*...ḳubbe-i nīlgūn-ı āfāḳı derārī-i **s̲evāḳıb** ve leʿālī-i **s̲evābit** ile ʿuyūn-ı müṭālaʿān-ı esrār-ı ʿirfān...*" [177]

*"...āfāḳ u enfüse **şāmil** ve pertev-i muʿcizāt-ı celiyyesi cümle-i ʿālemiyāna **ẓāhir**dir.*" [177]

Mütercim mukaddimede sözü etkili kılmak adına izaha çalıştığı konuya bağlı ayetlere başvurmuştur:

"*Ve dürūd-ı nā-maḥdūd ṣalavāt-ı zākiyye ve teslīmāt-ı vāfiyye ol ṭūṭī-i ḫoş-edā-yı "ما ينطق عن الهوى"[1] ve bebġā-yı muʿciz-nümāyı "إن هو الا وحى يوحى"[2] pīşvā-yı enbīyā muḳtedā-yı aṣfiyā ḥażret-i Muḥammedü'l-Mustafa'ya şāyeste-i itḥāf u ihdā olur ki envār-ı aḫlāḳ-ı kerīmesi tebāşīr-i ṣubḥ-ı ṣādıḳ-mi s̲āl āfāḳ u enfüse şāmil ve pertev-i muʿcizāt-ı celiyyesi cümle-i ʿālemiyāna ẓāhirdir. Ṣallallāhu ʿaleyhi ve ʿalā ālihi ve aṣḥābihi ve sellim teslīmen.*" [177]

Mukaddime kısmından sonra mütercim genellikle müellifin izinden gitmiş ve birebir ya da bütünün manasını verecek şekilde bir çeviri yöntemini tercih etmiştir. Bununla birlikte süslü nesir örneği teşkil eden mukaddimenin ardından gelen metnin esas kısmında bilgi verici anlatım ön plana çıkmış, dolayısıyla bu bölüm itibarıyla orta nesirin tercih edildiği görülmüştür.

[1] "Vemā yentiku 'ani-l hevā": Battığı zaman yıldıza andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed) sapmadı ve bātıla inanmadı, o, arzusuna göre de konuşmaz (Necm 53/3).
[2] "İn huve illā vahyun yūhā": Bildirdikleri, kendisine vahyolunan bir vahiyden ibarettir. (Necm 34/4).

Orta nesir (üslûb-ı mutavassıt): Arapça-Farsça kelime ve tamlamaların Türkçe kelimelere baskın olduğu, yer yer secilerle süslenmiş, öğreticiliğinin yanı sıra sanat endişesi de gözetilen nesirdir (Köksal Nesir ve Seci, 17).

Metnin esas kısmında yer alan iki ve üç ögeli tamlamaların bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

İki ögeli:

"***Burc-ı Sereṭān***, ***ḫāne-i Ḳamer*** *ve* ***şeref-i Müşterī*** *ve* ***hubūṭ-ı Mirrīḫ*** *ve* ***vebāl-i Zuḥal*** *mizācda āb gibi bārid ü raṭb ve yaz faṣlına nisbet olunup...*" [182]

"*Ve* ***burūc-ı ḫākī*** *nebāta ve sermāya ...Ve* ***burūc-ı bādī*** *rüzgāra...*" [189]

"***...derece-i ṭāli***ʿ *maşrıḳa ve* ***derece-i*** ʿ***aşer*** *şimāle ve* ***derece-i sābi***ʿ *maġribe ve* ***derece-i rābi***ʿ *cenūba delīldir*." [190]

Üç ögeli:

"*...ve* ***beyt-i māl-ı ezvāc*** *ü şürekāya ve her biriniň keyfiyetine ve...*" [193]

"***...****Mekrān ü Sīstān ve ṭaraf-ı Ḫorāsān ve* ***ḥudūd-ı deryā-yı Fāris*** *ve Baḥreyn...*" [198]

"***...****nān ü niʿmet ve ekl ü şurb ve* ***ṭaleb-i saʿādet-i dünyā*** *vü ziynet...*" [199]

"*... ve* ***iʿtidāl-i mizāc-ı saʿādetiň*** ʿ*illeti oldıġı gibi* ***ifrāṭ-ı mizāc-ı nuḥūsetiň*** *sebebidir*." [201-202]

Metnin esas kısmında yer alan bazı secili sözcükler aşağıda örneklendirilmiştir:

Sec'-i Mutarraf:

"*Meşelā Zühre vü Mirrīḫ beyninde* ʿ***adāvet*** *ve Zühre vü Müşterī beyninde* ***muḥabbet****..."* [202]

"*Ve Mirrīḫ, ḳırmızı renge ve ġażab u* ***ḥıyānete*** *ve tündlüge ve ḥarāret ü* ***yübūsete*** *delīldir*." [223]

Sec'-i Mütevâzî:

"*...her biriniň naẓar-ı* ***tesdīsinde*** *ve* ʿ*Uṭārid ü Mirrīḫ'iň naẓar-ı* ***teslīsinde****...*" [204]

"*Ve ʿ**ulviyān-ı** maşrıḳī ve **süfliyān-ı** maġribī kendi ḥayyizinde ve kevkeb-i müẕekker, burc-ı müẕekkerde ve kevkeb-i müʾenneṯ, burc-ı müʾenneṯde ola*." [219]

"*Ve heylāc taʿbīr olınan rūḥa ve **keyfiyyet-i ʿömre**, ketḫüdā daḫi cisme ve **kemiyyet-i ʿömre** delīldir.*" [321]

"*Ve eger Ḳamer **ḳable'l-vilādet** veyā **baʿde'l-vilādet** vuḳūʿ bulan ictimāʿ...*" [307]

"*...Āfitāb'a nüḥūset ü ziyān, **muḳārene-i** Mirrīḫ ve **muḳābele-i** Zuḥal'dendir*." [227]

Sec'-i Murassa':

"*Ve **menfaʿat** delīl-i **saʿādetden** ve **mażarrat** delīl-i **nuḥūsetden** ve şöhret evtāddan ve rifʿat eflākda ṣāʿid olmaḳdan...*" [311]

"*...ve ḥaḳīḳat üzere **māʾilü'l-vetedde bulunsa ʿaṭiyye-i vasaṭīsini** virür ve ḥaḳīḳat üzere **zāʾilü'l-vetedde bulunsa ʿaṭiyye-i şuġrāsını** virür. Ammā eger ketḫüdā derece-i vetedi geçmiş olursa anıň içün ol...*" [334]

"*Ḫuṣūṣā **süfliyāt süflīlere** ve **ʿulviyāt ʿulvīlere** naẓardan ḥālī olmaz*." [204]

Sec'-i Mütevâzîn:

"*...bir kevkeb-i vetedde olmaḳ **iḳbāl** ve zāʿilde bulunmaḳ **idbārdır**. Ammā Ḳamer bir kevkeb-i āḫere muḳārin...*" [216]

"*Ve ʿulviyān-ı **maşrıḳī** ve süfliyān-ı **maġribī** kendi ḥayyizinde ve kevkeb-i müẕekker, burc-ı müẕekkerde ve kevkeb-i müʾenneṯ, burc-ı müʾenneṯde ola*." [219]

Mütercim esas metinde sözü etkili kılmak adına manzumelere, kimi âlimlere ve bu âlimlerin düşüncelerine ve mukaddimede olduğu gibi ayetlere başvurmuştur:

"***Ḳıṭʿa:***

[mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün]

Güft Enverī ki ez-eṯer-i bādhā-yı saḫt
Vīrān şeved ʿimāret-i kühsār-ı ber-serī

Der-devr-i ḥükm-i ü ne-vezīdest hīç bād

Yā mürsele'r-riyāḥ tü dānī yā Enverī"[1] [234]

"***Beyt:***

[mef'ûlü / mefâîlü / mefâîlü / feûlün]

Seyrem zi-ḥayāt-ı mihnet-āgende-i ḥ ̌īş

V'īn rūzī-i rīze-i perākende-i ḥ ̌īş[2]" [432]

"*İmdi ehl-i Bābil ve onlarıň içinde bu ʿilmi tettebuʿ iden meşāhīr-i ekābirden* ***İsḥāḳ-ı Kındī*** *ve* ***Ebū Maʿşer-i Belhī*** *vesāʾir bu fende mahāreti olan fāżılları istiḥrāc-ı żamīriň bināsını erbāb-ı sāʿate vażʿ idüp ve tāliʿlerde ve ḳırānlarda ibtidā-ı edvārı ṣāḥib-sāʿatden iderler ve muḫtār daḫi budur.*" [212]

"*Ve bu ḳavl* ***Ebū Maʿşer****'indir ammā* ***Ebū Naṣīr-i Muẓafferī*** *ki aṣḥāb-ı aḥkāmdan olup naḳl ider ki: "Mirrīḫ Sevr'iň onıncı derecesinden Esed'iň onıncı derecesine resīde olınca maşrıḳīdir.*" [289]

"*Pes eger ʿarż şimālī olursa ahālī-i maşrıḳ u şimāliň ḳuvveti olup ve eger ʿarż cenūbī olursa ahālī-i maġrib ü cenūbıň ḳuvveti ziyāde olur ve bu ḳavl Hürmüs-i ḥakīmiň esrārındandır. Ve Hürmüs-i İdrīs en-nebī-i ʿaleyhü's-selām dimişler ve* ***Ebu'l-Meḥāmid-i Gaznevī*** *Kifāye'sinde bile beyān ider.*" [289]

"*Ve Ḥaḳ Teʿālā bu ḳuvveti kendüne isnād idüp "* فيه من روحى و قل للروح من امرى *"* نفحت *"*[3] *buyurur. Ve her kimse kiʿilm-i edep ü ḥikmet ü saʿādete vāṣıl olup ve ḍelāletden necāt ṭaleb eylemek gibi kiʿilm-i ṭabīʿīdendir ve şolʿālem-i āḫirete müteʿalliḳ olan ʿilm ü ṣanʿat u maʿād u ḳaṣd ki ol daḫi ʿaḳl-ı naẓarīniň iʿānetiyle ḥāṣıl olur, anları ṭalebe ḳudret virür.*" [318]

Hem cümlenin başında hem de içinde yer alan Arapça-Farsça edat ve bağlaçların kullanımı anlatım tekniği olarak metinde dikkat çeken bir başka unsurdur:

[1] Enverî, "Enverî, sert rüzgârların tesirinde baş üzerindeki dağ imaretinin yıkıldığını, onun hükmünün devrinde hiç rüzgâr esmediğini söyledi; ey rüzgârların elçisi sen bilensin, sen aydınısın. Ey Enverî, rüzgârların elçisi, sen bilensin."
https://www.vajehyab.com/dehkhoda/%D9%85%D8%B1%D8%B3%D9%84-2 (Erişim: 15.06.2022)

[2] Evhadüddîn-i Kirmânî, "Bıktım kendi ıstıraplarımdan / Kendi dağınık günlerimle doldum" https://ganjoor.net/ouhad/robaee/bab8/sh76 (Erişim: 29.10.2022)

[3] "Fe-iżâ sevveytuhu venefaḫtu fîhi min rûhî feka'û lehu sâcidîn(e)": Hani Rabbin meleklere, "Ben kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş balçıktan bir insan yaratacağım. Onu düzenleyip içine ruhumdan üflediğim zaman, onun için hemen saygı ile eğilin" demişti. (Hicr, 29).

"***Ammā*** *bunuň żıddı vāḳıʿ olursa ḫāricī ġalebe idüp...*" [235]

"***Lākin*** *eger ol derece ol burcdan olup anıň evvelinde...*" [336]

"***Bā-ḫuṣūṣ*** *ki Ḳamer daḫi bunlarıň...*" [359]

"*...**ḫuṣūṣā ki** ḫāne-i ʿaşer veyā rābiʿ ve her biriniň...*" [307]

"*...kevkeb-i mübtezdir **ki** ḫuṣūṣı ile veted-i ṭāliʿde...*" [309]

"***Ve*** *eger burcı ābī olursa mevlūd āba veyāḫūd cāha üftāde olur **ve** eger hevāyī olursa mevlūd pencereden veyā ḳapudan düşer **ve** eger āteşī olursa tenevvürden **ve** sāʾir āteşe müteʿalliḳ maḥalden düşer **ve** eger ḥākī olursa dīvārdan veyāḫūd saḳıf-ı ḫāneden fütāde olur...*" [308]

Eserin mukaddime kısmı olduğu gibi hatime kısmı da mütercime özgü olup bu bölümde de orta nesrin tercih edildiği görülmektedir. Hatime bölümünde mütercim, müellifin eseri 7 şecere üzerine taksim etmek istediğini fakat zamanın kendisine müsaade etmediğini bu yüzden tasnifi 5 şecere ile sınırlandırdığını naklettikten sonra kendisinin bu kısma birkaç varak daha ekleme yapacağını ifade etmiş ve 20 adet yıldız hakkında bilgi vermiştir:

"*İmdi bu taʿrīfāt ile yigirmi kevkeb vaṣf olunmuşdur ki anlardan irtifāʿ aḫẕ olunup evḳāt-ı maṭlūba istiḥrāc olunur. Anlar bunlardır: 1.ʿAynü'ṣ-Ṣevr, 2.ʿAyyūḳ, 3. Yeddü'l-Cevzā Yemenî 4. Recül-i Cevzā Yesarî 5. Şiʿrü'l-ʿubūr 6. Şiʿrü'l-ġumyeḍā 7. Reʾs-i Tevem-i Muḳaddem 8. Reʾs-i Tevem-i Muʾaḫḫar 9. Ḳalbü'l-Esed 10. Ferdü'ş-Şücāʿ 11. Ṣarfe 12. Simākü'r-Rāmiḥ 13. Simākü'l-ʿAzel 14. Neyyir-i Fekke 15. Ḳalbü'l-ʿAḳreb 16. Nesrü'l-Vāḳıʿ 17. Nesrü'ṭ-Ṭāʾir 18. Reʾsü'l-Ḥevā 19. Redef 20. Keffü'l-Ḥaḍīb. Ekṣer ẓuhūr-ı usṭurlābda bu kevkebler vażʿ olunmaġla bir kimesne bunları fehm eylese /Ç 173b/ bu bābda kifāyet ider*." [444]

Yıldızların bilgisi ardından mütercim, eserin tercümesini tamamladığı esnada gezegenlerin bulundukları konuma dair derece ve dakika bilgisi vererek metni sonlandırmıştır.

2.6. Tercüme Metodu

Eski Türk edebiyatı araştırmalarında bir tercümenin "aslına sadık" kalıp kalmadığının ölçülmesi, başka bir deyişle kaynak metin ile erek metnin karşılaştırılarak aradaki benzerliklerin ve farklılıkların tespit edilmesi önem taşımaktadır. Bugün, Osmanlı'nın geleneksel tercüme anlayışına bakıldığında hem "kelimesi kelimesine" dilden dile aktarımı, hem de kaynak metne bir ölçüde bağlı kalarak ama aynı zamanda tercüme edenin kişisel görüşlerine ya da başka kaynaklara dayanarak genişletilmesini ya da eksiltilerek üretilmesini, başka bir deyişle, bir yeniden yazım geleneğini kapsayan tercüme anlayışının günümüzde hâkim olan/saygın sayılan 'kaynak metne tam olarak bağlılık' normuna uygun çeviri anlayışından farklı olduğu bilinmektedir (Paker 40-41). Konuyla iligli olarak Saliha Paker, "Terceme, Te'lîf ve Özgünlük Meselesi" başlıklı makalesinde şu ifadelere yer verir:

> Osmanlı'da bir benzetme ve tekrar geleneğinde sanat ve bilgi üretme aracı olarak kullanılan terceme, pek çok aktarım çeşidini kapsayan bir pratikler bütünü olarak algılanmıştır. Bu pratikler kapsamında, özellikle şairlerin, tekrarın getirdiği kalıplara karşı koyan özgünlük çabaları sayesinde tekrar geleneğinde kırılmalar olmuş, bu dinamiklerin etkisiyle edebiyat bir ölçüde kendine has olanı özelliklerini dile getirebilmiş, gelenek bu tür gerilim anlarıyla canlılığını sürdürmüştür. Bu pratiklere nakil ve te'lif ve hatta nazîre adı verilen temellük pratikleri de dâhildir. Nazîre, geleneğin getirdiği belli kurallar çerçevesini zorlayarak yaratıcılığı ve özgünlüğü amaçlasa da, bir tür aktarım ve tekrar geleneği içinde kalmıştır. (67)

Nitekim Agâh Sırrı Levend, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*'nde bugün çeviri adını verdiğimiz aktarım pratiği ile tercüme pratiği arasındaki farkları "Eski edebiyatımızda 'terceme' bugünkü 'çeviri'yi aşan geniş bir anlam taşır." şeklinde ifade etmektedir. Bununla birlikte eski edebiyatta tercüme kelimesinin özel bir anlamı olduğunu, çevirilerde asla uygunluğun daha çok *Kur'an* ve hadis ile önemli din ve bilim eserlerinin çevirilerinde arandığı; bunun dışında kalan eserlerin çevirilerinde bazı eklemeler yapılarak eserin yeniden işlendiğini ifade eden Levend, tercümeyi dört gruba ayırmaktadır:

a. Aslını bozmamak için kelime kelime yapılan çeviriler,

b. Kelime kelime olmamakla birlikte, aslına uygun yapılan çeviriler,

c. Konusu aktarılarak yapılan çeviriler,

d. Genişletilerek yapılan çeviriler. (Levend, Türk Edebiyatı Tarihi 80)

Hasan Kavruk ise konuyla ilgili olarak yaptığı çalışmasında, özellikle mensur hikâye tercümelerini aşağıdaki şekilde üç gruba ayırmaktadır:

a. Ya aynen, olduğu gibi, hiçbir ekleme çıkarma yapmadan, eserin orijinalitesi bozulmadan tercüme edilmiş,

b. Ya eklemeler yapılarak, değiştirilip geliştirilerek, genişletilerek çevrilmiş,

c. Ya da sadece konu alınarak telife yakın adaptasyon eserler meydana getirilmiştir.(21)

Kelime anlamı ile "bir dilden başka bir dile sözün manasını aktarmak" olan, temelde ise tarih boyunca toplumların birbirini tanımasında, birbirleriyle çeşitli münasebetlerle irtibat kurmasında, ilmî ve fikrî gelişmelerde önemli rol oynamış bir faaliyet olarak görülen tercümenin; çeviribilim araştırmalarında, kaynak metne bağlılık açısından "sadık" ve "serbest" tercüme olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir. İster kelime kelime/aynen/harfiyen isterse de mealen yapılsın sadık tercümede, kaynak metin herhangi bir eksiltme veya ekleme gibi bir duruma başvurulmaksızın erek dile aktarılır. Serbest tercümede ise; durum tam tersi olup kaynak metnin aktarımında eksiltme, ekleme, özetleme, derleme, uyarlama (adaptation), taklit (imititaion) gibi yollara başvurulmaktadır (Yazar 222). Nitekim tercümenin harfî (lafzî) ve manevî (tefsirî) olabileceğini ifade eden Hidayet Aydar (Aydar 58) ile tercümenin açık ve yalın veya engin ve kapalı anlam vermesine göre harfî (notamment) tercüme = loan translation, word of translation ve kavramsal (nationnel) tercüme = free translation olarak tasnif edilebileceği tespitinde bulunan Ferit Aydın (Aydın 130) da tercümenin temelde iki başlık altında incelenebildiğine dikkat çekmektedir.

Bu noktada *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr*'ın mütercimi olan Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin tercüme metodunu belirlemek için erek metin ile kaynak metin[1] karşılaştırılarak incelenmiş; bu karşılaştırmada hem kaynak hem de erek metnin

[1] Mütercimin tercüme metodunu tespit etmede kaynek eserin hem matbu hem yazma nüshasından yararlanılmıştır. Eserin matbu nüshası için bk: https://archive.org/details/20210613_20210613_1317/page/n5/mode/2up (Semere-i Şecere-i Nücûm, Leknev, 1903)
Eserin yazma nüshası için bk: Nuruosmaniye Kütüphanesi – Nuruosmaniye, No. 2777 (Eşcâr ve Esmâr, Muhammed el-Hâfıd el-Gûmî, 14 Muharrem 827).

başından, ortasından ve sonundan seçilen varaklar, çeşitli varaklardan seçilen ibareler ile semere, şecere ve şuʿbe ayrımları dikkate alınarak mukayeseli olarak okunmuştur.

Kaynak metin XIII. yüzyılda kaleme alınan ve 5 şecereden oluşan astrolojik bir eserdir. Eserin temeli; şecerelerin şuʿbelere, şuʿbelerin ise semerelere taksimine dayanmaktadır. Beş şecere kendi içerisinde; birinci şecere 7, ikinci şecere 12, üçüncü şecere 6, dördüncü şecere 17 ve beşinci şecere 4 şuʿbe olmak üzere toplamda 47 şuʿbeye; bu 47 şuʿbe ise kendi içerisinde muhtelif semerelere ayrılmıştır. Erek metinde de aynı usul devam ettirilmiş ve eser aynı şekilde 5 şecere, 47 şuʿbe ve muhtelif semerelere ayrılmıştır.

Üç nüshanın karşılaştırılması yoluyla hazırlanan metnin, kaynak metin ile mukayesesinde mütercimin kimi zaman motamot kimi zaman ise metne sözcük eklemek ya da metinden sözcük çıkarmak suretiyle serbest tercüme yolunu tercih ettiği tespit edilmiştir.

Bu bağlamda dikkat çekilecek ilk husus, eserin başlangıç kısmına işaret eden mukaddimenin ifade ediliş biçimindeki farklılıktır. Hem kaynak hem de erek metinde mukaddimenin içerisinde yer alan besmele, hamdele ve salvele kısımları mevcuttur fakat erek metinde sözcük eklenmesi ve iktibas unsurlarının kullanılması yönüyle bu kısımların farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Kaynak Metin:

Ḥamd u s̲enā-yı āferīd-gārī ki eflāk-i devāʾir ve nücūm-ı sevāʾir bī-āferīd ve şükr ü sipās vācibü'l-vücūdī-rā ki ʿanāṣır u erkān der vücūd āverd ve ez es̲er-i ʿulviyyāt ve teʾsīr-i sufliyyāt mizāchā sāḫt ve mizācī ki be-ʿitidāl nezdīkter būd ādemī-rā dād u be-şeref-i ʿaḳl u nuṭḳ müşerref gerdānīd tā be-ḥaḳāyıḳ-ı ʿulūm rāh bered ü be-daḳāyıḳ-ı eşyā resīd. Ve durūd u taḥiyyāt ber seyyīd-i enbiyā Muḥammed Muṣṭafā ve evlād u eşyāʿ u etbāʿ-ı u sellim teslīmān ke s̲īrā. [N 1b]

Erek Metin:

Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i ʿale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü āfāḳ teʿālā şānuhū ʿani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretleriniň sūḳ-ı sāḥa-i kibriyāları[na] ḳılınur ki cevāhir-i mücerredāt ve nüfūs-ı müferraḳātı silk-i leʾāl-i imkāna tanẓīm ü taʿlīḳ ve ḳubbe-i nīlgūn-ı āfāḳı derārī-i s̲evāḳıb ve leʿālī-i s̲evābit ile ʿuyūn-ı müṭālaʿān-ı esrār-ı ʿirfān u kemāle rūşenā-baḫş-ı ʿilm ü taḥḳīḳ idüp istiḫżāt-ı

erbaʿa-ı muḫtelifetü'l-mizāc ve müteżāddetü't-ṭıbāʿ ile kevn ü fesādı ibdāʿ ve zīr-i perde-i ʿademden aḥşīcān-ı selāseyi iḥtirāʿ idüp reh-revān u ṭālibān-ı taḥḳīḳ ü tevḥīde nūr-ı ʿaḳl-ı müstefādı bedreḳa-ı ṭarīḳ eyledi. Ve dürūd-ı nā-maḥdūd ṣalavāt-ı zākiyye ve teslīmāt-ı vāfiyye ol ṭūṭī-i ḫoş-edā-yı "ما ينطق عن الهوى"[1] ve bebġā-yı muʿciz-nümāyı "إن هو الا وحى يوحى"[2] pīşvā-yı enbīyā muḳtedā-yı aṣfiyā ḥażret-i Muḥammedü'l-Mustafa'ya şāyeste-i itḥāf u ihdā olur ki envār-ı aḫlāḳ-ı kerīmesi tebāşīr-i ṣubḥ-ı ṣādıḳ-misāl āfāḳ u enfüse şāmil ve pertev-i muʿcizāt-ı celiyyesi cümle-i ʿālemiyāna ẓāhirdir. [177]

Aynı bölümün içerisinde kaynak metnin müellifi Alî Şâh bin Muhammed b. Kâsım el-Harezmî el-Ma'rûf bi'l-Buhârî'nin ve eserin ithaf edildiği Muhammed b. es-Sadru's-Sa'id Mübârek Şâh ile Seyfeddin Ahmed Şâh'ın adı geçmekte olup erek metinde ise yalnızca müellif ʿAlîşâh İbni Kâsım-ı Harezmî anılmaktadır. Dolayısıyla bu bölümde kaynak metinde yer alan isimlerin erek metne dâhil edilmediği görülmektedir.

Kaynak Metin:

Çünin mi-gūyed müʾellif-i īn müsvedde ʿĀli Şāh b. Muḥammed b. Ḳāsım el-Ḫˇarezmī el-Maʿrūf bi'l-Buḫārī ḥaresehullāh ʿān nevāibü'z-zamān ki çün inʿām u ikrām u eyādī-i ḫudāvend ḫˇāce-i ṣāḥib-i muʿaẓẓam destūrü'l-memālikü'l-ʿArāb ve'l-Acem iftiḫār-ı cihān melāz-ı ehl-i īmān mürebbiü'l-ʿulemā ve'l-fużelā muḳavviyü'z-züʿefā ve'l-ġurebā memdūḥü'l-büleġā ve'l-fuṣeḥā şemsü'd-dünyā ve'd-dīn seyfü'l-İslām ve'l-müslimīn Muḥammed b. Ṣadru's-Saʿīd Mübārek Şāh ve Seyfüddin Aḥmed Şāh aṭālullāhu beḳā-hümā işāret şüde būd tā baʿd ez veẓāʾif-i taḥṣīlāt dīger çīzī ez īn ilm-i şerīf-i daḳīḳ maʿlūm kunend. [N 1b]

Erek Metin:

"***Pes*** *ẕikr-i ātī tuḥfe-i laṭīfeniň müʾellifi olan nihāl-i ḥadīḳa-ı ʿilm ü ʿirfān ve semere-i şecereyi beyān u itḳān ʿAlīşāh İbni Ḳāsım-ı Ḫˇarezmī raḥmetullāhi ʿaleyh ʿilm-i ḥisāb-ı nücūmda mümtāzü'l-emsāl olmaġlaolmaġla ḳudemā-yı ʿulemā-yı fenden ḥakīm-i Gūşyār ve sāʾir ʿulūm-ı cüzʾīyyede mahāreti olan feylesūfān-ı hūşyārıň teʾlīfātını tetebbuʿdan ṣoňra ..."* [177]

[1] "Vemā yentiku 'ani-l hevā": Battığı zaman yıldıza andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed) sapmadı ve bātıla inanmadı, o, arzusuna göre de konuşmaz (Necm 53/3).
[2] "İn huve illā vahyun yūhā": Bildirdikleri, kendisine vahyolunan bir vahiyden ibarettir. (Necm 34:7).

Bununla birlikte erek metinde müellifin adı anıldıktan sonra eserin adına, niçin ve kimin emriyle çevrildiğine yer verilmiştir. Kaynak metinde ise eserin adına yönelik bir ibarenin bulunmadığı ve doğrudan metnin başladığı görülmektedir. Dolayısıyla bu açıklamanın mütercime özgü olduğu anlaşılmaktadır.

Erek Metin:

"*...fenn-i mezbūrda mufaṣṣal u meşrūḥ bir nüsḫa-i bī-naẓīr cemʿ u taʿbiye ve* ***Eşcār u Eşmār*** *ismiyle tesmiye idüp* ***lākin*** *ol muḫaddara-i naḫlistān-ı diḳḳat u beyānı ḳumāş-ı elfāẓ-ı Fārsiyye ile zīr-i ḳınāʿ-yı işkālde pūşīde itmekle fevā'idi ʿāmm ve taʿbīrātından herkes mīve-çīn-i merām olmadıġı cihetden el-ḥāletü hāẕihi erīke-pīrā-yı maḳām-ı tāc-dārī ve ziynet-ārā-yı mesned-i ʿadālet-kārī devḥa-i sābitü'l-aṣl-ı salṭanat-ı Oṣmānī ve āfitāb-ı ʿālem-żiyā-yı devlet-i ṣāḥib-ḳırānī evc-i burc-ı naṣfet ü kāmkārī mınṭaḳa-bend-i felek-i nām-dārī Cemşīd-i zamān İskender-i devrān ḫāḳān-ı aʿẓam pādişāh-ı muʿaẓẓam es-sulṭān ibnü's-sulṭān ibnü's-sulṭānü's-sulṭān Muṣṭafā ḫan ibnü's-sulṭān Aḥmed ḫan ibnü's-sulṭān Muḥammed ḫan mā zāleti eyyām ve ʿadāletihi ve meymenetihi mebsūṭaten ʿalā basīṭati'l-arż ve mā beraḥat aʿvāni salṭanatihi ve şefaḳatihi memdūdeten ilā nihāyeti'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż efendimiz ḥażretleri maʿārif-şināsān-ı zamānıň aḳdem ü aʿlāsı ve luġāt-ı ʿArabiyye vü Fārisiyye ḫallinde cümleniň müstesnāsı iken maʿden-i füyūżāt-ı nā-mütenāhī olan feylesūf-ṭabʿ-ı kerem-nümūnları muḳteżāsınca ol teʾlīf-i şerīfiň fevāʾidinden herkes ḫiṣṣe-yāb-ı ʿavāʾid olmaḳ için lisān-ı Türkī üzre tercümesine bu ʿAbdü'l-ʿażīz-i kem-biżāʿayı meʾmūr buyurmalarıyla...*" [177-178]

İsimlerin ardından kaynak metnin 2b sayfasında "faṣl" ifadesi gelmektedir. Söz konusu kısım, erek metinde de "faṣl" olarak verilmiş fakat mütercim, fasla başlamadan önce "Yüce sultanın emir ve fermanına uyarak bu yüce emrden dolayı eseri kaleme almaya cesaret gösterip işe başlamadan önce adı geçen kişinin iki bölüm için ortaya koyduğu tembihler ve nasihatleri yazıp sonra sırasıyla burçların katmanları ve sıfatlarıyla işe başlanıldı." diyerek yöntemini açıklamıştır. Bu bölüm de kaynak metinde bulunmamaktadır:

Erek Metin:

"*...ḥażret-i Perverdigār'dan istimdād ile ol emr-i ḫaṭīre vażʿ-ı ḳalem ictisār ve maḳṣūd-ı aṣlīye şürūʿdan muḳaddem mümā ileyhiň iki faṣl żımnında īrād eyledigi*

tenbīhāt u neṣāyiḥi taḥrīr idüp baʿdehū tertībi üzere ṣıfāt u mensūbāt-ı burūcātdan ibtidā olundı." [178]

Mütercim, yöntemini açıkladıktan sonra "fasl" ibaresi altında "Varlıklardan her birinin var olmasını birer sebebe bağladığından şüphe yoktur ki dokuz gezegeni yarattığında onları sayısız yıldız ile süslemiş ve yıldızlardan yedisini yedi göğe tahsis etmiştir." diyerek birebir çeviriye başlamıştır. Bu kısım, kaynak metne sadık kalınarak tercüme edilmiştir:

Kaynak Metin:

"***Faṣl:*** *Hīç şek nīst ki hestī heme mevcūdāt ez-vācibü'l-vücūd semt-i lizātihi teʿalā ve taḳaddes ve vücūd-ı her çīzī-rā selbī āferīde est. Ki çün īn sebeb-i mevcūd kerd ve ān çīz zāhir şeved. Ve ān nüh felek hest kerd dü çendīn hezār kevākib der-miyān-ı eflāk nīşānde... **Faṣl**:der şerāit-i ṣāhib-i ahkām bisyār est*." [N 2b]

Erek Metin:

"*Faṣl* *maʿlūm ola ki cemīʿ-i eşyānıň mevcūdiyyeti cenāb-ı vācibü'l-vücūd teʿālā ve taḳaddes ḥażretleriniň vücūdıyla ḳāʾim olup ve mevcūdātdan her biriniň vücūdına daḫi birer sebeb taʿalluḳ itdirdiginden iştibāh yoḳdur ki bu eflāk-ı tisʿayı ḫalḳ u ibdāʿ eyledikde bī-şümār kevākib ile tezyīn ve ol kevkeblerden yedisini yedi felege taḥṣīṣ ü dıraḫşān ve her biri içün ... **Faṣl** şerʾāiṭ-i aḥkām-ı keşīrdir*." [178]

Bir müneccimin nasıl olması gerektiğinin açıklandığı mukaddime kısmında ise mütercimin "*İmdi bu muḳaddime maʿlum olduḳdan ṣoňra müneccim gerekdir ki*" diyerek erek metne sözcük eklemek suretiyle serbest tercüme yaptığı görülmektedir.

Kaynak Metin:

"*...ber tālī-i mevlūdī ḥükm-i hʿāhed kerden ve neseb ve iklīm ve beled ve aḥval-i dīn ü devlet ūrā mū'teber dārend. Ve ṣıfāt-ı pādişaḥ-ı...*" [5]

Erek Metin:

"*İmdi bu muḳaddime maʿlūm olduḳdan ṣoňra müneccim gerekdir ki ḥükm-i ṭāliʿ-i mevlūd ve nisbet-i iḳlīm ve beled-i mevlūd ve aḥvāl-i pādişāh-ı ʿaṣra ve yine bunuň gibi ol vaḳtiň dīn ü devletine daḫi iʿtibār eyleyüp ḥükm-i umūr-ı ʿālem ve aḥvāl-i pādişāh ve iḳlīm ü nevāḫī ve hevā-yı şehr maʿlūm olup..."* [292]

Benzer bir durum, eserin dibacesinden bir nevi başlangıcına işaret eden şecerelerin bilgisinin verildiği bölümüne dek sürmekte olup buraya kadar kimi kısımlarda birebir çeviri yapılırken kimi kısımlarda bütünün manasını verecek şekilde tercüme yapılmaya devam edilmiştir. Örneğin şecere-i evvel başlığı detaylandırılırken "*Şimdi gücün yettiği kadar yapılan bu iki bölümün tercümesi tamam olmakla maksadın aslına başlayıp adı geçen yazarın kitabını beş eşcar üzere düzenleyip her şecere şuʿbelere ve her şuʿbe esmara taksim edilerek adı geçen yazara uyulmştur*." denilerek takip edilen usulün bildirilmesiyle erek metne ekleme yapılmıştır. Bununla birlikte kaynak metinde "şecere-i evvel" hem orta başlık şeklinde hem de metin içerisinde yazılarak yine eserin başlangıcına işaret edilirken erek metinde bu başlık yalnızca satır içerisinde verilmiştir:

Kaynak Metin:

"*... üftāde bāşed ammā ān nā (?) maʻlūm geşt bedʾ şod ki īn fakīr binā-yı īn kitāb-rā ber-penç eşcār şümāre ve her şecere-rā şuʻūbat ve şuʻbe-rā çend esmār.* ***Şecere-i evvel****...*" [5]

Erek Metin:

"*Pes imdi bālāda irād olundığı vech üzere iki faṣlıň ʿalā ḳadri'ṭ-ṭāḳa tercümesi tamām olmaġla aṣl-ı maḳṣūda şürūʿ olunup müʾellif-i mezbūr kitābını beş eşcār üzere tertīb ve her şecereyi şuʿubāt ve her şuʿbeyi esmāra taḳsīm itmekle faḳīr daḫi ol siyāḳda taḥrīr ve mūmā ileyhe iḳtidā eyledim. Vallāhu veliyyü't-tevfīḳ.* ***Şecere-i evvel****...*" [180]

Gezegenlerin sembolize ettikleri konular üzerinden hangi evi yönetebileceğine işaret eden altıncı semere ise birerbir çeviri örneklerinden biridir.

"***Semere-i şeşüm****: Der ḳısmet-i feraḥ-ı kevākib. Īn ḳısmet be-ṭāliʿ taʿalluḳ dāred çün ṣūret-i ṭāliʿ taʿyin şeved ifrāḥ maʿlūm gerded ve īn çünān est ki ʿUṭārid çün kevkeb-i ʿaḳl est ve nuṭḳ-ı ferāḥ-ı u der-ṭāliʿ bāşed ve ammā Ḳamer çün neyyir-i aṣġar est ve delīl-i ḥareket ü meṣāliḥ-i īn-cihānī feraḥ-ı u der-sālis būved. Ve ammā Zühre çün kevkeb-i ṭarab est ve ʿışḳ u saʿd-ı aṣġar est, feraḥ-ı u der-pencüm bāşed ammā Mirrīḫ çün naḥs-ı aṣġar est ve delīl-i...*" [N 20b]

"***Semere-i sādis:*** *Kevkebiň feraḥlarınıň ḳısmeti beyānındadır. Ammā bu ḳısmet ṭāliʿa müteʿalliḳ olup ṭāliʿ-i muʿayyen oldıḳtan ṣoňra feraḥları daḫi maʿlūm olur. Meselā ʿUṭārid, kevkeb-i ʿaḳl u nuṭḳ olduġı ḥaysiyyetden feraḥı ṭāliʿde şāyeste görüldi. Ve*

Ḳamer neyyir-i aṣġar ü ḥareket ü meṣāliḥ-i dünyāya delīl olmaġla feraḥı sālisde münāsib olur. Ve Zühre kevkeb-i ṭarab u ʿaşḳ u saʿd olup ḫāmis ḫāne-i feraḥı olmaġa muvāfıḳdır. Ve Mirrīḫ naḥs-ı aṣġar u delīl-i şer olmaḳ cihetinden feraḥı sādisde olmaḳ lāyıḳıdır." [208]

Nitekim eserin hatime kısmı olan beşinci semerede de kaynak metin ile erek metnin örtüştüğü görülmektedir. Fakat burada da mütercim son semereye, "*İmdi maʿlūm ola ki*" ifadesi ile başlamış ibarenin devamında ise birebir çeviri yoluna gitmiştir.[1]

Kaynak Metin

Semere-i penç: *Der nisbet-i ʿilm-i mūsiḳī. ʿUlūm ber dū ḳısmet naḳlī vü ʿaḳlī.* [N 138a] *... **Semere-i çehārüm**: Der-Ḫatm-i Kitāb. Pīşvā-yı ehl-i kitāb-ı Batlamyus īn ʿilm-rā be-lafz-ı sanʿat ḥˇānde est cihet-i ān ki aḥkām-ı ber ṭāliʿi...*" [N 140a]

Erek Metin:

"***Semere-i rābi***ʿ*: ʿİlm-i mūsiḳīniň kevākibe nisbeti beyānındadır. İmdi maʿlūm ola ki ʿulūm iki ḳısm olup ḳısm-ı evveli naḳlī ve ḳısm-ı sānīsi ʿaḳlīdür.* [414] *... **Semere-i ḫāmis:** ḫātime-i kitāb beyānındadır. Pişvā-yı aşḥāb-ı aḥkām olan Baṭlamyūs bu ʿameli ṣanʿat ile yād eylemişdir.*" [435]

Eserin hatime kısmında dikkat çeken bir diğer husus ise müellifin başlangıçta eseri 7 şecere üzerine taslarladığı fakat zamanın ona müsaade etmemesi sebebiyle 5 şecerede bıraktığını açıkladığı bölümdür.

Erek Metin:

"*Ve muṣannif-i raḥmet buyurur ki "Bu faḳīriň bu kitābda derc eyledim ki eḳavīl-i üstādān olup ve çünki peyveste ṣūret ṭevāliʿ-i selāṭīn ve ekābir-i selāṭīn ve maḥẓūmāndan ġayrı vālideyn ve ferzendān ve aḳrābā ve taʿalluḳātımdan olanlarıň ṭāliʿlerini muṭālaʿa sebebiyle niçe fāʾide ve taḥribe ḥāṣıl olmaġla maḥṣūl-i taḥribim olmaḳ üzere mübtediye tefhīmi lāzım ve fehm-i ḳarīb olanı ʿibāret-i eshel ile sebt ve şerḥ ve taṭvīle muḥtāc ve bu maḳāmda teẕkīri dūr-ā-dūr olanı terk aḥsen görüldi. Ḥattā maḳṣūdum bu kitābı yedi şecere idüp altıncı ṭāliʿ taḥvīl ü burūc-ı intihāniň aḥkāmını beyān ve yedincide ṭāliʿ-i vaḳtin ve envāʿ-ı żamā'idi ʿayān eylemek idi. Ammā rūrzgār*

[1] Eserin matbu nüshasında dördüncü semereye yer verilmemiş, doğrudan beşinci semereye başlanarak kitabın hatime kısmına geçilmiştir. (Semere-i Şecere-i Nücûm 203)

vefā itmemekle şecere-i ḥāmise üzerine ḫatm olunup ve eger bundan ṣoňra ʿömr müsāʿade iderse bāḳīsi daḫi inşallāh teʿalā maḳāli sebt olunur." [441]

Bu kısım itibarıyla kaynak metin sonlandırılmış fakat mütercim erek metine birkaç varak daha ekleme yapacağını ifade etmiştir. Takımyıldızların tasnif edildiği ve özelliklerinin nakledildiği bu bölüm, eserin dibace kısmında olduğu gibi tamamen mütercime özgüdür.

Erek Metin:

"*İmdi maʿlūm ola ki tercümesine meʾmūr olduġımız kitāb-ı müsteṭāb tamām olup lākin zeyl-i nüsḫada usṭurlābda mürtesim olan kevākibiň eşgālini mutażāmmın bir ḳaç varaḳ daḫi taḥrīr olunmaġla anıň daḫi tercümesine şürūʿ olunmuşdur*." [441]

"*Meselā sevābitiň ziyāde meşhūrlarından Süreyyā ki Pervīn taʿbīr iderler pes naẓar olunup her vaḳt ki ṭulūʿ eyleye bir kevkeb-i kebīr ve rūşen daḫi şimāl cānibinden aňınla bile ṭulūʿ idüp her biriniň arası iki mızrāḳ miḳdārı olur ki ol kevkebe ʿAyyūḳ ıṭlaḳ olunur*." [442]

Eserin mukaddime kısmından şecere ve semerelerin açıklanmaya başlanıldığı kısma kadar tek bir tercüme şekli tercih edilmezken söz konusu şecere ve semerelerin açıklandığı kısım (159) ve sonrası itibarıyla birebir çeviri yapılmaya dikkat edilmiştir. Dolayısıyla eserin özellikle mukaddime ve hatime kısımlarında serbest addedilebilecek bir tercüme ile birlikte çalışmanın genelinde motamot yapılan tercümeden söz edilebilmektedir. Bu bağlamda mütercimin kaynak metnin anlamını doğru, anlaşılır ve açık bir şekilde hedef dile aktarmış olduğu, yapılan ekleme ve çıkarmaların sözcük bazında olduğu tespit edilmiş olup bunların da genellikle dinî ya da bütünün manasını verecek ibareler olduğu görülmüştür. Bununla birlikte erek metne eklenen sözcükler içerisinde zaman zaman "*müellif nakl eder ki, müellifin naklidir ki*" şeklinde ibarelerin olduğu, bunların da manayı değiştirecek nitelikte ibareler olmadığı tespit edilmiştir. Mütercimin erek metne sözcük bazında eklemeler yaparak müdahil olduğu, bu bağlamda eserin genelinde tek bir tercüme metodunun esas alınmadığı ifade edilebilmektedir.

Mütercimin eklediği ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir.

Erek Metin:

"*Egerçi ḥükemā-yı evāʾil ve ahālī-i Hind bu devrlerde ʿaẕīm iʿtibār eylemişler***. *Lākin muṣannif ḳuddise sırruhu, bu bābda bu ḳadarca ẕikr ile iktifā eyledi*." [231]

"***Ve müʾellif raḥmetullāh naḳl ider ki*** *"Benim vaḳtimde ḳırānlar müselleşe-i hevāyīde devr ider idi*." [233]

"***Ve yine müʾellifiñ naḳlidir ki*** *"Ḫorasān'da aḥkāmını gördüm. Ol mertebe mübalaġa itmiş ki şedīd rūzgārlar ẓuhūr idüp...*" [234]

"*Bināʾen ʿaleyh* ***müʾellif raḥimehullāh ṭarīḳ-i temsīl ile naḳl ider ki*** *"Vilādetimden dört sene mürūrında beni mektebe virmişler idi...*" [430]

"*...ḳattāl u ḥarbiñ kesretine ve çoḳ maḥal ḫarāb olmaġa delālet ider.* ***Vallāhu aʿlem ḥaḳīḳatü'l-ḥāl. Ḫatta müʾellif raḥmetullāh bu kitabı teʾlifden muḳaddem altı yüz ṭoḳsan sekiz senesi Delv'de ḳırān-ı ʿulvīyyeyn vuḳūʿ bulmaġa ḳarīb bu ḳırān daḫi vāḳıʿ olmaġla aḥkāmını istiḫrāc eylediğiñi beyān ider.*** *Semere-i sānī: Ḳırān-ı saʿdeyn beyānındadır*." [248]

"*...ve ehl-i fażlıñ ġam u endūhına delālet ider.* ***Huvallāhu'l-ʿalīmü'l-ḥakīm****. İmdi ḳāʿide-i fen üzere...*" [271]

"*Ve eger Ḳamer hiç bir kevkebe ittiṣāl eylemezse mevżiʿinden ḥükm vireler, iṣābete ḳarīn olur.* ***Vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb***." [272]

"*...keẕālik her bir derece bir sāl ve her bir daḳīḳa altı gün farż olundıḳda ne müddet ḥāṣıl olursa mevżiʿ ġārbıñ tesyīri daḫi mevżiʿ-i delīle ol müddetde vāṣıl olur.* ***Vallāhu aʿlem.***" [410]

2.7. Terim ve Kavramlar[1]

-A-

ʿ**Aḳreb:** Akrep burcu.

ʿ**Ālem**: Bütün yıldız ve gezegenleri içine alan uzayın bütünü, evren.

ʿ**Āliye:** Koç'tan Başak'a dek olan burçların genel adı, şimālī.

Aḫbiye: Ay'ın yirmi beşinci konağı.

ʿ**Avām-ı Terāzū**: Bu takımyıldız ile ilgili tarihsel kayıtlarda, ilk kez MÖ 43'te Terazi Burcu'nda görülen kuyruklu yıldızın, Roma'da Sezar'ın öldürülüşünün habercisi olarak kabul edilmesi yer almaktadır. Terazi takımyıldızı, Münecciman-ı Cebbar.

ʿ**Avvā**: Ay'ın on üçüncü konağı.

Ay'ın Menzilleri: Ay'ın konakları; Güneş'in kat ettiği ekliptik kuşağının on iki burca bölünmesi gibi Ay'ın yörüngesi de konaklara bölünmüştür. Buna göre Ay, dolanımında, her biri bir güne karşılık gelen ve 13°'den oluşan yirmi sekiz durak yerini, yani konağı kat etmektedir. Konakların her biri bir yıldız grubuna karşılık gelir ve karşılık geldikleri yıldız gruplarının isimleri ile anılırlar.

ʿ**Aynü's-Sevr**: Bu takımyıldızın en parlak yıldızı, Aldebaran. Bu isim, Arapçada "takip eden, müteâkip" anlamına gelen sözcükten yerleşmiştir. Boğa'nın yüzünü V ya da A şeklinde görülebilecek bir yıldız deseni şekillendirir. Bu tasvirde Aldebaran, boğanın avcıya (Orion'un güneydoğusunda uzanan takımyıldız) tehditkâr biçimde ters ters bakan kan çanağına dönmüş gözünü oluşturur. Boğa takımyıldızı, Deberan.

ʿ**Ayyūk**: Göğün tepesi, Apollon'un kutsal keçisi.

-B-

Bedr: Ay'ın tam bir daire olarak dolgun ve parlak görüldüğü evre, dolunay.

Belde: Ay'ın yirmi birinci konağı.

[1] Terim ve kavramlar oluşturulurken metin içerisinde geçen bazı sözcüklerin bağlam içerisinde kazandıkları anlam göz önünde bulundurulmuştur. Listenin oluşturulmasında Yavuz Unat'ın "*Eski Astronomi Metinlerinde Karşılaşılan Astronomi Terimlerine İlişkin Bir Sözlük Denemesi*" ve Mustafa Pultar'ın "*Yıldız Adları Sözlüğü*" adlı çalışmasından yararlanılmıştır.

Beyt: Ekliptiğin astrolojik amaçlarla otuzar derecelik on iki kısma bölünmesi sonucu elde edilen her bir kısma verilen ad, ev, hane.

Belaʿ: Ay'ın yirmi üçüncü konağı.

Buʿd: Gezegen-Yer-Güneş üçlüsünün oluşturduğu açı; Yer' den gezegene ve Güneş'e çizilen iki doğru arasındaki açı, uzanım.

Buʿd el-ʿaḳreb: Bir gezegenin yere en yakın olduğu nokta, hadîd, yerberi, perije.

Buʿd el-ebʿad: Bir gezegenin yere en uzak olduğu nokta, evc, yeröte, apoje.

Buʿd el-ḳuṭūb: Kutup uzaklığı.

Burc-ı Behīmī: Hayvan suretli burçlar: Aslan, Boğa, Koç, Oğlak, Yay.

Burc-ı Çehārpā: Dört ayaklı burçlar: Aslan, Boğa, Koç.

Burc-ı Künk: Tabiatı, elementi su olan burçlar: Akrep, Balık, Yengeç.

Burc-ı Ünsī: İnsan suretinde ya da insan suretiyle birlikte sembolize edilen burçlar: İkizler, Kova, Yay.

Butayn: Ay'ın ikinci konağı.

-C/Ç-

Cebhe: Ayın onuncu konağı.

Cedī: Oğlak burcu.

Cenūbī: Terazi'den Balık'a dek olan burçların genel adı, münḫafıẓa.

Cevzā: İkizler burcu.

Cevzher: Ay'ın Dünya etrafında dönerken izlediği yörünge üzerinde Dünya'ya en uzak olduğu nokta, düğüm.

Cümle-i Kevkebiyye: Gökyüzü üzerine rastgele serpilmiş yıldızların kolayca ayırt edilebilmesi için düşünülen kümeler, takımyıldız.

-D-

Dāire-i Ḫusūf: Tutulum dairesi, Felek el-burûc.

Dāire-i İʿtidāl: Gece ve gündüzün eşit olduğu noktalardan ve ekvatorun kutuplarından geçen büyük daire, ılım dairesi.

Dāire-i Ḳuṭb-ı Cenūbī: Güney kutup dairesi, ekvatorun güneyinde enlemi 66,5° olan daire.

Dāire-i Ḳuṭb-ı Şimālī: Kuzey kutup dairesi, Yerküresinde enlemi 66° 33' olan daire.

Dāire-i Nısf en-Nehār: Meridyen dairesi.

Deberān: Ay'ın dördüncü konağı.

Dekan: Her burç 30 dereceye sahiptir ve her burcun 10 derecelik üç dekanı bulunur.

Derīcān: Her burcun -derece bazında- üç eşit parçaya bölünmesi.

Delv: Kova burcu.

Derece et-ṭulūʿ: Doğuş derecesi.

Devr: Bir cismin bir nokta veya başka bir cisim çevresinde yaptığı devim olarak tekrarlanan olayların bir kez tekrarı için geçen süre; dolanma dönme, deveran, dönüm.

-E-

Edvār: Aʿzîm, Ekber, Avsat ve Asgar olmak üzere dörde ayrılan zaman birimi, devirler:

1. **Devr-i Āʿẓim**: Her bin senede bir derece hareket edip bir burç değiştirme, intihâ-yı ulûf. Hangi burca geçildiyse ulûf, o burcun adını alır: ulûf-ı Hamel, ulûf-ı Sevr... Bununla birlikte geçilen burç "müdebbir-i ulûf", geçen burç "kâsım-ı ulûf" adını alır.
2. **Devr-i Ekber**: Her yüz senede bir derece (derece-i kısmet-i kübra) hareket edip bir burç (müntehi-i mabeyn) değiştirme. Geçilen burç "müdebbir", geçen burç "kâsım" adını alır.
3. **Devr-i Avsaṭ:** Her on senede bir derece hareket edip bir burç değiştirme.
4. **Devr-i Aṣġar:** Her sene bir derece hareket edip bir burç değiştirme.

El-Muḳaddem: Fere yıldızının bir diğer adı.

Esed: Aslan burcu.

Evc: Dünya'nın güneşten en uzak bulunduğu nokta.

Eyser: Sol taraf.

-F-

Felek el-Atlas: En büyük, en yüksek küre, Atlas küresi.

Felek el-Burūc: Ekliptik.

Felek el-Māʾil: Eğimli küre.

Ferdü'ş-Şücāʿ: Etrafında hiç yıldız olmayan, yalnız yıldız.

Fetḥ-i bāb: Gezegenleri ve/veya evleri birbirine sıkıca bağlayan bir düzenleyicilik biçimi. İki gezegenin, aralarında açı olsun veya olmasın aynı haritada birbirlerinin burçlarında bulunmaları, birbirlerinin yöneticiliklerine yerleşmeleri, karşılıklı ağırlama.

-G-

Ġufūr : Ay'ın on beşinci konağı.

Ġurūb: Gün batması.

Ġurre: Kamerî ayın ilk gecesi ve ilk günü.

-H-

Ḥadd: Ekliptik üzerinde bulunan astrolojik bir nokta.

Ḥadīd: Bir gezegenin yere en yakın olduğu nokta**,** Buʿd el-ʿaḳreb.

Hak'a: Ay'ın beşinci konağı.

Ḥamel: Koç burcu.

Ḫarīf: Kuzey yarımküre için Eylül, Ekim ve Kasım aylarını içine alan zaman aralığı, güz, sonbahar.

Ḫaṭṭ: Çizgi. Gezegenin ekliptik üzerindeki özel konumları.

Ḫaṭṭ el-Maşrıḳ ve el-Maġrīb: Doğu ve batı çizgisi, Doğu ve batı noktasını birleştiren çizgi.

Ḫaṭṭ el-Vasaṭî: Dışmerkezden ve episiklin merkezinden geçen çizgi, ortalama çizgi.

Ḫatt-ı Semt: Azimut çizgisi.

Ḥayyiz: Gezegenlerin kendi doğalarına uygun yerlerde bulunmaları.

Ḥayyiz-i Āfitāb: Aslan'dan Oğlak'a kadar olan altı burcun Güneş'in etkisi altında bulunması, vilayet.

Ḥayyiz-i Ḳamer: Kova'dan Yengeç'e kadar olan altı burcun Ay'ın etkisi altında bulunması, vilayet.

Henʿa: Ay'ın altıncı konağı.

Heylāc: Yeni doğan çocukların yaşam sürelerini tespit için kullanılan terim; hayat kaynağı, beden delili.

Hubūṭ: Gezegenin ekliptik üzerinde en tesirsiz olduğu nokta, düşüklük.

Ḫusūf: Ay tutulması.

Ḫusūf-ı Cüzʿi: Kısmî ay tutulması.

Ḫusūf-ı Küllî: Tam ay tutulması.

Ḥūt: Balık burcu.

-I/İ-

İctimāʿ: Üç veya daha fazla gezegenin bir burçta toplanması, stelyum / kavuşum.

İctimāʿ-i Suflā: İç gezegenlerin yer-gezegen-Güneş olmak üzere aynı doğrultuya gelmesi, altkavuşma konumu.

İḫtifā: Bir gezegen veya yıldızın Güneş'in ışınları nedeniyle görünmemesi, örtünme.

İḥtirāḳ: Bir gezegenin Güneş'e yaklaşması, Güneş'le aynı burçta olması.

İḫtiyārāt: Yedi seyyâre'nin üzerindeki türlü vaziyetlerine göre herhangi bir işin yapılacağı ve teşebbüsten çekinileceği zamanı tayin imkânını belirtme.

İklīl: Ay'ın on yedinci konağı.

İnḫifāż: Alçaklık.

İnḥirāf: Eğim. (Ay'da) Episikl üzerindeki ortalama hareketin sabit bir noktaya göre değil Ay-Güneş uzanımına göre değişen bir noktaya göre ölçülmesi.

İḥtirāḳ: Bir gezegenin Güneş'e 8 dereceye kadar yaklaşması, yanması.

İstiḳbāl: Dünya aralarında olmak şartıyla iki gök cisminin bir doğru üzerinde bulunmaları hâli, karşıma.

İstiḳrār: Gezegenlerin sabit yani duruyormuş gibi görünmeleri, haritada S konumu, durağanlık.

İttiṣāl: Gezegenlerin birbirlerine yakınlaşması, kavuşma.

İʾtidāl: Ekinoks.

Noḳṭa-i İʾtidāl: Gece ve gündüzün eşit olması ve gece ve gündüzün eşit olduğu noktalar. Güneş'in ekliptikle ekvatorun kesişme noktalarından birine geldiği an, Ekinoks noktaları, ılım, ılım noktaları.

-K-

Ḳalb: Ay'ın on sekizinci konağı.

Ḳalbü'l-ʿAḳreb: Akrep Kalbi takımyıldızı. Antares'in takımyıldızdaki konumu, bildiğimiz akrep hayvanının kalbinin vücudunda bulunduğu anatomik pozisyona benzerlik göstermektedir. Hem bu benzerlik hem de takımyıldızdaki en parlak yıldız olmasından ötürü Antares "Akrep Kalbi" olarak unvan almıştır.

Ḳalbü'l-Esed: Aslan yüreği takımyıldızı, Regulus. Aslan takımyıldızı'nın en parlak yıldızlarından biridir ve Dünya'dan yaklaşık olarak 77.5 ışık yılı uzaklıktadır. Regulus, dört yıldızdan oluşan bir çoklu yıldız sisteminin çift yıldızıdır.

Ḳamer: Ay.

Kāse-i Dervişān / İşkeste / Şikeste: Kuzey Tacı takımyıldızı, Müneccimin-i Fekke.

Ḳavs: Yay burcu.

Keffü'l-ḫaḍīb: Kınalel takımyıldızı. Bu ad, kraliçenin kınalı avuç içinden esinlenilerek verilmiştir, Süreyyâ.

Keṯhüdā: Bir haritada gezegenleri içerisinde barındıran 12 hanenin her biri, ev sahibi. Ayrıca "ruhun delili" anlamını taşımakta olup heylac (bedenin delili) ile birlikte kullanılmıştır.

Ḳırān/Ḳırānāt: İki gezegenin bir burçta birleşmesi, kavuşum açısı

Ḳırān-ı Naḥseyn: İki olumsuz gezegen kabul edilen Mars ve Satürn'ün aynı burçta birbirine yakınlaşması, kavuşması. Edvarda olduğu gibi Azim, Ekber, Avsat, Asgar olmak üzere dörde ayrılır:

1. **Ḳırān-ı ʿAẓīm**: Jüpiter ve Satürn'ün ateş grubu burçlarından sırasıyla Koç, Aslan ve Yay'da yakınlaşması, kavuşması.
2. **Ḳırān-ı Ekber:** Ateş, toprak, hava ve su burçlarında sırasıyla yakınlaşan Jüpiter ve Satürn'ün 980 yıl sonra tekrar ateş burçlarından Aslan'da yakınlaşması, kavuşması.
3. **Ḳırān-ı Avsaṭ:** Ateş grubunun ardından Jüpiter ve Satürn'ün toprak, hava ve su burçlarında yakınlaşması, kavuşması.
4. **Ḳırān-ı Aṣġar:** Jüpiter ve Satürn'ün; ateş, toprak, hava ve su gruplarını oluşturan her üç burçta on iki kez kavuşumundan biri.

Ḳırān-ı Naḥseyn-i Seretānī: Mars ve Jüpiter'in Yengeç burcunda yakınlaşması, kavuşması.

Ḳırān-ı Saʿdeyn: İki olumlu gezegen kabul edilen Venüs ve Jüpiter'in aynı burçta birbirine yakınlaşması, kavuşması.

Ḳırān-ı ʿUlvīyeyn: Jüpiter ve Satürn'ün aynı burçta yakınlaşması, kavuşması.

Ḳonāḳ: Bir gezegenin kendi yönettiği burçta, güçlü olduğu konumda bulunması.

Ḳuṭb-i Cenūbī: Güney kutbu.

Ḳuṭb-i Şimālī: Kuzey kutbu.

Ḳuvvet-i Ẕātī: Haritada bir gezegenin kendi evinde yönetici olması, yücelimde bulunması ya da üçgen açı alması vasıtasıyla en güçlü konuma yerleşmesi, asalet.

Küsūf: Güneş'in tutulması, Ay'ın, Dünya ile Güneş arasına girerek gölgesiyle Güneş'i kısmen veya tamamen örtmesi.

Küsūf-i Cüzʾī: Kısmı tutulma.

Küsūf-i Küllī: Tam tutulma.

-L-

Leylī: Gece vaktine mensup burcları nitelemek için kullanılır.

-M-

Maġribī: Bir gezegenin Güneş'in arkasında kalması, Güneş'ten sonra batması, tagrîb.

Maşrıḳī: Bir gezegenin Güneş'in önünde durması, Güneş'ten önce doğması, teşrîk.

Medār: Bir gök cisminin üzerinde dolandığı daire, hareketi boyunca aldığı yol, dönence, yörünge.

Medār-ı Reʾsü'l-Cebbār: İkizler burcunu temsil eden insan suretindeki takım yıldızının iki eli arasında kalan üç parlak yıldız.

Mekṣ: Tam Ay tutulmalannda Ay'ın gölge dairesi içinde kaldığı safha.

Mesā: Akşam.

Meṭāliʾ: Bir yıldızın ufuktan doğması, bir gökcisminden geçen meridyen dairesinin ilkbahar noktasından (Koç noktası) geçen meridyen dairesine göre açısal uzaklığı.

Meṭāliʾ el-Burūc: Burçların doğuşu.

Meyl: Eğim.

Meyyite: Haritada bir evi kesen burcun derecesinin 5 dereceden az olması ile yapılacak olan yorumda bir önceki evi kesen burcun; 15 derecen fazla olması ile bir sonraki evi kesen burcun da dikkate alınması durumu.

Mirrîh: Mars.

Mirzem: Akyıldız'dan önce doğarak onun gelişini haber veren yıldız, haberci.

Mīzān: Terazi burcu.

Muʾaḥḥar: Ay'ın yirmi yedinci konağı.

Muʿavvec: Gece ve gündüzü ihtiva eden 24 sattlik dilimin her bir saatinin başlangıcının 15 dereceden fazla veya eksik olması.

Muʿavvec-ü'ṭ-ṭulūʿ:Oğlak'tan İkizler'e dek olan burçların genel adı.

Muhāḳ: Her Arabî ayının son üç gecesi.

Muḥteriḳ: Bir gezegenin Güneş'e 0-8 derece yaklaşması sonucu yanması, gücünü kaybetmesi, yanmış.

Muḳābele: Güneş ile Ay arasındaki açısal uzaklığın 180º olması, karşılaşma konumu.

Muḳaddem: Ay'ın yirmi altıncı konağı.

Muḳārene: Gezegenlerin birbirine yaklaşması.

Muḳārin: Yer yuvarlağı bir uçta kalmak üzere, Yer'in, Güneş'in ve herhangi bir gezegenin bir doğru üzerinde bulunmaları. Uzanım açısının 0 derece olduğu konum.

Muʿtedile: Gece ve gündüzün eksik veya fazla çıkması.

Mübtez: Gezegenlerin bir ev içerisinde birbirlerine yakınlaşıp uzaklaşması.

Mücessed: Değişken nitelikli burçlar: Balık, Başak, İkizler, Yay.

Münḫafıẓa: Terazi'den Balık'a dek olan burçların genel adı, cenūbī.

Münḳalib: Öncü nitelikli burçlar: Koç, Yengeç, Oğlak, Terazi.

Müsselleşe: Bir burcun elementine göre saptanan asalettir. Her elemente üç gezegen atanır: biri gündüzcü, biri gececi biri de iştirakçidir. Buna üçlü de denir.

Müsselleşe-i Ābī: Tabiatı, elementi su olan burçlar, su üçlüsü: Akrep, Balık, Yengeç.

Müsselleşe-i Āteşī: Tabiatı, elementi ateş olan burçlar, ateş üçlüsü: Aslan, Koç, Yay.

Müsselleşe-i Ḫākî: Tabiatı, elementi toprak olan burçlar, toprak üçlüsü: Başak, Boğa, Oğlak.

Müsselleşe-i Hevāyī: Tabiatı, elementi hava olan burçlar, hava üçlüsü: İkizler, Kova, Terazi.

Müstaʿlī: Konum ve derece olarak bir evin içerisinde yer alan gezegenlerin üzerinde olma, en üstte bulunma.

Müstaḳimü'ṭ-ṭulūʿ: Yengeç'ten Yay'a dek olan burçların genel adı.

Müstevī: Gece ve gündüzü ihtiva eden 24 sattlik dilimin her bir saatinin başlangıcının 15 derece olması.

Müstevlī: Bir evi zapt ve istila eden ve o evdeki gezegenleri hükmü, idaresi altına alan burç.

Müşterī: Jüpiter.

-N-

Naḥs-ı Aṣfer: Küçük uğursuz, Mars gezegeni.

Naḥs-ı Ekber: Büyük uğursuz, Satürn gezegeni.

Nāḳışü'n-nūr: Ay'ın istikbalden ictimaya varınca ışığının azalması.

Nārī: Tabiatı ateş olan burçlar.

Neʿāʾim : Ay'ın on dokuzuncu konağı.

Nehārī: Gündüze mensup burçlar.

Neṣre: Ay'ın sekizinci konağı.

Nesrü'l-vāḳi: Güney'de yer alan parlak bir yıldız, Çullanan

Nesrü't-ṭāir: Kuzey'de yer alan parlak bir yıldız, Uçucu.

Neyyir-i Aṣġar: Ay.

Neyyir-i Aʾẓam: Güneş.

Neyyir-i Fekke: Kuzey Tacı takımyıldızının en parlak yıldızı, İnci.

Neyyireyn: Güneş ve Ay.

Nıṣf en-nehār: Meridyen.

Noḳṭa-i Maġrīb: Batı noktası, batı ılım noktası, ufuk dairesinin ekvatoru kestiği noktalardan batı tarafında olanı.

Noḳṭa-i Maşrıḳ: Doğu noktası, doğu ılım noktası, ufuk dairesinin ekvatoru kestiği noktalardan doğu tarafında olanı, nokta-i tulû.

-P-

Pāye: İkizler takımyıldızını oluşturan yıldızlardan sonraki, Reʾs-i Tevem Muʾahhar, Pollux.

-R-

Recül-i Cevzā Yesārī: İkizler burcunu temsil eden insan suretindeki takım yıldızının sol ayağındaki parlak yıldız.

Refāh: Bir gezegenin kendini ferah hissettiği, ifadesinin kolaylaştığı bir evde bulunması.

Reʾs: Bir gezegenin yörüngesinin, ekliptik düzlemini, güneyden kuzeye çıkarken geldiği nokta, KAD (Kuzey Ay Düğümü), ʿuḳde-i şimālī.

Reʾsü'l-hevā: Yılancıbaşı takımyıldızı, Reʾsü'l-ʿAvvā.

Reʾs-i Tevem Muʾaḫḫar: İkizler takımyıldızını oluşturan yıldızlardan sonraki.

Reʾs-i Tevem Muḳaddem: İkizler takımyıldızını oluşturan yıldızlardan önceki.

Reşā: Ay'ın yirmi sekizinci konağı.

Rubʿ-ı Evvelī: İlkbahar aylarına mensup olan üç burc: Koç, Boğa, İkizler.

Rubʿ-ı Sānī: Yaz aylarına mensup olan üç burc: Yengeç, Aslan, Başak.

Rubʿ-ı Sāliş: Sonbahar aylarına mensup olan üç burc: Terazi, Akrep, Yay.

Rubʿ-ı Rābiʿ: Kış aylarına mensup olan üç burc: Oğlak, Kova, Balık.

Rücūʿ: Geri hareket, gezegenlerin görünür hareketlerinin, sabit yıldızlara göre batı yönünde yer değiştirmesi, retro.

-S-

Saʿat el-muʿtedil: Eşit olan saatler.

Saʿat el-zamāniyye: Eşit olmayan saatler.

Saʿd-ı Aṣġar: Küçük uğurlu, Venüs gezegeni.

Saʿd-ı Ekber: Büyük uğurlu, Jüpiter gezegeni.

Sābiʿ: Güneşin günlük yörüngesinin batı ufkunda kaybolduğu nokta. Veted el-garib, nokta-i gurûb, batış noktası, 7.ev.

Sābit: Sabit nitelikli burçlar: Akrep, Aslan, Boğa, Kova.

Ṣamim: Güneş'in kalbinde olmak ile ifade edilen, bir gezegenin Güneş'e 16 dakika mesafede durması, kazımî.

Ṣarfe: Ay'ın on ikinci konağı, Aslan takımyıldızındaki Aslankuyruğu yıldızı.

Sebʿa-i Seyyāre: Yedi gezegen: Ay, Güneş, Jüpiter, Mars, Merkür, Venüs.

Sehm: Ekliptik üzerinde hakiki taliden başlayarak, muayyen bir mesafedeki noktaya kadar ölçülen itibari tali.

Semt el-ḳadem: Nadir, ayakucu noktası.

Semt el-reʾs: Zenit, başucu noktası.

Semt Noktaları: Gökyüzünde varsayılan bir noktadan ve zenit (semt el-reʾs) ve nadir (nadir) noktalarından geçen yükseklik dairesinin (daire-i irtifaʿ) ufku kestiği noktalar, azimut noktaları.

Semt: Ufuk koordinat sisteminde bir yıldızın güney güney doğrultusuna göre açısal uzaklığı, Güneş açısı.

Sereṭān: Yengeç burcu.

Şevāni Nücūm: Ay'ın feleğinin altında meydana gelen "Şihb" de denen yedi çeşit kıvılcım: 1. Nīzek, 2.Şihab, 3.ʿAmud, 4.Berk, 5.Cariye, 6. Zu-zevaba (saçlı yıldız), 7. Zu-zeneb (kuyruklu yıldız)

Şevr: Boğa burcu.

Seyyāre-i Suflīyye: Güneş merkezli sistemde yörüngesi yer yörüngesinin içinde kalan gezegen (Merkür ve Venüs), iç gezegen.

Seyyāre-i ʿUlviyye: Günemerkezli sistemde yörüngesi yer yörüngesinin dışında kalan gezegen (Mars, Jüpiter, Satürn ve sonrası), dış gezegen.

Simāk: Ay'ın on dördüncü konağı.

Simākü'l-aʿzel: Başakçı yıldızı.

Simākü'r-rāmih: Bu ad, Araplar'ın yıldızı göklere yükselmiş bir sünügücü olarak görmesinden kaynaklanmaktadır.

Ṣubḥ-i Ṣādık: Tan yerinin ağarması.

Sünbüle: Başak burcu.

Süreyyā: Ay'ın üçüncü konağı. Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Ülker, Pervin.

-Ş-

Şāhin Tırāz/Terāzū: Terazi Kolu. Bu Ad Farsîlerin Kartal takımyıldızının Uçucu, Kartalboyu ve Şahin yıldızlarından oluşturdukları Şahin-i Terazu adlı yıldız kümesinden kaynaklanmaktadır.

Şehādet: Bir gezegenin kendi yönettiği burcun evine yerleşmesi.

Şems: Güneş.

Şarṭeyn: Ay'ın birinci konağı.

Şeref: Gezegenin ekliptik üzerinde en tesirli olduğu noktada bulunması, yücelim.

Şihāb: Yıldız kayması, sakıb.

Şimālī: Koç'tan Başak'a dek olan burçların genel adı, ʿāliye.

Şiʿrāyān: Akyıldız ve Öncü yıldızlarına birlikte verilen ad, iki parlak yıldız.

Şiʿrü'l-ġumeyḍā: Öncü takımyıldızı. Eski bir Arap masalına göre Gumeyda ve Ubur'un iki kız kardeş oldukları rivayet edilir.

Şiʿrü'l-ʿubūr: Öncü takımyıldızı.

Şuʿarā-yı Şāmī: Akyıldız, Şira-i Şamî, Umeysa.

Şuʿarā-yi Yemānī: Öncü, Şira-i Yemanî, Uyûr.

-T-

Ṭāliʿ: Güneş'in günlük yörüngesinde ufuktan yükseldiği nokta, birinci ev.

Ṭāliʿ-i Mevlūd: Haritanın birinci evini yöneten burç, yükselen.

Ṭarfa / Ṭarf: Ay'ın dokuzuncu konağı. Aslan takımyıldızındaki Algenubi ve Leo yıldızlarından oluşan yıldız kümesi.

Terbīʿ: İki gezegen arasındaki açısal uzaklığın 90 derece olması, dördün, kare açı.

Terbīʿ-i Āḫir: Ay'ın sol yarısının aydınlık olduğu evre, s.ondördün

Terbīʿ-i Evvel: Ay'ın yeniay evresinden bir hafta sonra yarım daire biçiminde görüldüğü evre. Ay'ın Güneş'e göre açısal uzaklığının 90 derece olduğu andaki görünüşü, ilkdördün.

Tesdīs: İki gezegen arasındaki açısal uzaklığın 60 derece olması, altmışlık / sekstil açı.

Teşlīş: İki gezegen arasındaki açısal uzaklığın 120 derece olması, üçgen açı.

Tesviye: Aynı seviyeye, dereceye gelme, partil açı.

Tesyīrāt: Herhangi bir iş hakkında hüküm verilirken bakılan gezegenlerin derece ve dakika bilgisi:

1. **Tesyīr-i Aʿẓīm**: Her ayda beş dakika ve her altı günde bir dakika hareket etme. Yükselen burç, bedenin delili, ruhun delili ve bir işin aslına delil ararken dikkate alınır.
2. **Tesyīr-i Ekber:** Her bir senede bir burç ve her ayda iki derece yirmi sekiz sakika ve her gün beş dakika hareket etme. Bir yıla ait hüküm verilirken dikkate alınır, tesyîr-i senevî de denir.
3. **Tesyīr-i Evsāṭ:** Her bir senede on üç burç hareket ederken bu burçlardan birisi ilerleyen, on ikisi ise birinci eve yerleşen burçlardır. Her ay bir burç ve iki derece, otuz dakika ve her gün bir derece ve dört dakika ilerler. Tesyîr-i şuhûrî de denir. Her aya ait hüküm verilirken dikkate alınır.
4. **Tesyīr-i Aṣfār:** İlerleyen burcun derecesi, her ay on üç burç ve her gün on üç derece hareket eder.

Teşrīk: Bir gök cisminin Güneş'ten az önce doğması, Güneş ufkun hemen altındayken bu gök cisminin ufukta bulunması, helyak.

Tevʾem: İkiz.

Tūl: Boylam, bir gök cisminden ve ekliptiğin kutuplarından geçen büyük dairenin, ilkbahar ılımından (Koç noktası) ve ekliptiğin kutuplarından geçen daireden açısal uzaklığı.

Tulūʿ : Doğuş, doğma.

Turābī : Tabiatı toprak olan burçlar.

-U/Ü-

ʿ**Ubūr:** Akyıldız, Gumeydâ.

ʿ**Uḳde:** Ay'ın ya da diğer gezegenlerin yörüngesinin ekliptiği deldiği iki noktadan her biri, düğüm noktası, düğüm.

ʿ**Uṭārid:** Merkür.

ʿ**Uyūḳ:** Apollon'un kutsal keçisi, göğün tepesi.

-V-

Vebāl: Bir gezegen, kendi yönettiği burcun tam karşısındaki burçta, zararlı olduğu konumda bulunması.

Veted: Ufuk ve meridyen dairelerinin Güneş'in günlük yörüngesi ile kesiştikleri dört nokta, dört eksen.

-Y-

Yemīn: Sağ taraf.

Yeddü'l-Cevzā: İkizler yıldız kümesi, Acvı.

Yeddü'l-Cevzā Yeminī: İkizler burcunu temsil eden insan suretindeki takım yıldızının sağ elindeki parlak yıldız.

-Z-

Zaʿaf-ı Kevkeb: Kuvvet-i zatinin zıddıdır. Haritada bir gezegenin rahat edemediği bir konuma yerleşmesi ya da kare açı alması gibi gücünü kısıtlayan bir durumda olması, düşük asalet.

Za'idü'n-nūr: Ay'ın ictimadan istikbale yaklaşınca ışığının artması.

Zāyiçe: Yıldızların belli zamandaki yerlerini ve durumlarını gösteren cetvel.

Zebānā: Ay'ın on altıncı konağı.

Ẕeneb: Yörüngesinde dolanan bir gökcisminin, ekliptik düzleminin üstünden altına geçerken ekliptik düzlemini deldiği nokta, GAD (Güney Ay Düğümü), ʿuḳde-i cenūbī.

Ẕenebü'd-dücāce: Kuğukuyruğu takımyıldızı.

Zevāl: Gün ortası, öğle.

Ẕevātü'z-ẕenāb: Kuyruklu yıldız, Zû-zeneb.

Zirāʿ: Ay'ın yedinci konağı. İkizler takımyıldızındaki İkiz ve Paye yıldızlarından oluşan yıldız kümesi.

Zuḥal: Satürn.

Zebre: Ay'ın on birinci konağı.

Zühre: Venüs.

III. BÖLÜM: METİN

3.1. Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshalar[1]

3.1.1. Çorum Kütüphanesi, Çorum İl Halk, No. 3007: Ç

El-Eşcâr ve'l Esmâr Tercümesi, Şecere-i Semere. *Dış kapağı kahverengi meşin, üzeri yeşil bez kaplama olan mıklepli bir cildi bulunmaktadır. Kâğıdı açık krem rengi olup kırmızı renkte çiçek motifli bir serlevhası vardır. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile cetvellerde kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Hem varak numaralandırması yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir. 60a'daki not hariç derkenar kullanılmamıştır.* Nesih hatla kaleme alınan nüsha 23 satır, 174 yapraktan oluşmaktadır. Ölçüleri 210x140, 152x80 mm'dir. *Bu nüshanın istinsah tarihi ve müstensihi belli değildir*. Nüsha, kütüphane kataloğunda "astronomi" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: "*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'ālā şānuhū 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-i kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla tebarrüken ü teyemmünen derḥāl aḫẕ-ı irtifā' olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

Ç nüshası, şecerede kolbaşı tayin edilen nüshalardan ilkidir. Diğer nüshalar ile kıyaslandığında karalama/düzeltmenin olmaması, metin içerisinde yer alan başlığın tekrar yazılması dışında derkenarı bulunmaması (60a, Şekil 1), tüm tablolara yer vermesi ve eksikliği en az olan nüsha özelliği taşıması sebebiyle tenkitli metinde değerlendirilmiştir.

[1] Nüsha tavsiflerinde kütüphanenin yazılı/dijital kataloglarında yer alan bilgiler düz, tarafımızca eklenenler eğik karakterde dizilmiştir.

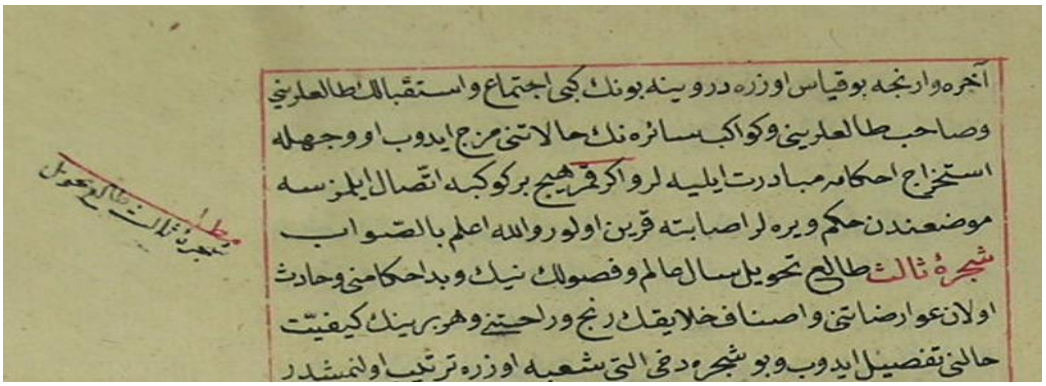

Şekil 1 [Ç 60a]

Bu nüshadaki eksiklikler genellikle kelime veya kelime grupları ile sınırlıdır. Ç nüshasında bulunmayan ibarelerin birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*İmdi dirler ki ʿaṭiyye-i kübrā-yı Āfîtāb sülüs devr-i felek miḳdārı derecāt* ***olup yaʿnī yüz yigirmi derecedir ki her derece bir sāl*** *ittiḫāẕ olunur*." [- Ç 99b][1]

"*Ve sānī tesyīrāt-ı ekbedir ki taḳrīben her bir sene-i Şemsī'de bir burc ve* ***her māhda iki derece vü yigirmi sekiz daḳīḳa ve her gün beş daḳīḳa*** *ḥareket idüp ve bir burc-ı intihā vü bu tesyīrden ʿibāretdir ki..."* [- Ç 141a]

"*Ammā eger evtād miyānında vākıʿ olmuş olursa mütefāvit olup ol vaḳt ʿamele muḥtāc olunmaġla ṭarīḳ-i istiḫrācı bu gūnedir ki eger kevkeb ṭāliʿ ile rābiʿ miyānında veyāḫud rubʿ-ı* ***muḳābili beyninde olursa ibtidā anıň eczāʾ-ı sāʿatini vetedden ḥāṣıl olan*** *buʿdını maʿlūm ideňden soňra...*" [- Ç 145a]

Bu nüshada çoğu zaman eksiklikten ziyade kelime ve eklerin farklı varyantlarının tercih edildiği görülmüştür:

" *eṭrāfında: eṭrāfından* [Ç 42a], *maʿṣūmlarıň: maʿṣumuň* [Ç 53b], *mevlūduň: mevlūd* [Ç 111b], *böyle: böylece* [Ç 126a], *mevcūdātdan: mevcūdātıň* [Ç 141b], *maḳṣūdum bu kitābı: maḳṣūd olınan* [Ç 171b]..."

Ç nüshasının imlasında dikkat çeken hususlar bulunmaktadır. Bunların ilki, metin içerisinde " nazal ň" ile yazılması gereken sözcüklerin bazen " nun" ile yazılmasıdır: "anlarıň: anların [22b], işleriň: işlerin [25a], bāzārlarıň: bāzārların [47a], kārlarıň:

[1] Sayfa numaraları, eksik kısımların hangi sayfalarda olduğuna işaret etmek üzere belirtilmiştir. Koyu (bold) yazılan kısımlar o nüshada eksik olan ibareleri işaret etmek amaçlı olup bundan sonra örnek alınacak olan tüm nüshalardaki eksik ibareler aynı biçimde gösterilecektir.

kārların [47b], misāfirleriň: misāfirlerin [51b], ḥażretleriniň: ḥażretlerinin [157b], mikdārıňı: miḳdārını [158b], bendeligiňi: bendeligini [159a],...”

Metin içerisinde ünlü harflerin yazımında ikilik bulunmaktadır: “kendi [18b, 24b, 164a] - kendü [27b, 30b, 71a], ḫayrlı [69b, 152b] ḫayrlu [117b, 156b], misilli [86b] misillü [92a],...”

Benzer bir ikilik “peltek s / ث” ile yazılması gereken sözcüklerin bazen “sin / س” ile: “mesābe [80a]” ya da “sin /س” ile yazılması gereken sözcüklerin bazen “sat / ص” ile: “ḫuṣūfuň [75a, 152b]” ve “hı / خ” ile yazılması gereken sözcüklerin bazen “ha / ح” ile yazılması durumunda da görülmektedir: “ḥalāyıḳ [133a], ḥıyānet [34a, 156a],...”

Kimi zaman Arapça sözcüklerin yazımında hata yapılmış, tek y ile yazılması gereken sözcükler şeddeli yazılmıştır: “ünsiyyet [32b, 47a, 155a], ḥaysiyyet [62b, 158b],...”

Ç nüshası, metnin kuruluşuna dâhil edilen İ4 ve Ü nüshalarında bulunmayan bazı ibareleri ihtiva etmesi bakımından değerlendirilmiştir.

3.1.2. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 2766: Ü

Eşcârü’l-Esmâr Tercümesi. *Dış kapağı siyah meşin kaplı, Kâğıdı açık krem rengidir. İçi boş bir serlevhası bulunmaktadır. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile tablolarda kırmızı mürekkep kullanılmış olup bazı kelimelerin üst kısımları da kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. İlk sayfada cetvel altın yaldızla çekilmiş olup sonraki varaklarda kırmızı cetvel kullanılmıştır. Hem sayfa numaralandırması yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir. 261, 313 ve 466. sayfa dışında derkenar kullanılmamıştır.* Nesih hatla kaleme alınan bu nüsha 15 satır, 260 yapraktan oluşmaktadır. Ölçüleri 184x123 mm’dir. *Bu nüshanın istinsah tarihi 1225 olup müstensihi belli değildir.* Nüsha, kütüphane katalogunda “astronomi” kategorisinde gözükmektedir.

Başı: “*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü’l-mülk-i ‘ale’l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te‘alā şānuhu ‘ani’l-fehmi ve’l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki...”*

Sonu: *"...olmakla miḳdār-ı ecsām-ı ḳā'ide-i mezkûr ve ... olunup a'dād-ı mechūle (...) olur vallāhu'l-muvaffaḳ alā ṭarīḳ (...) ve ileyhi'l-merci' ve'l-meāb sümme (...) terceme-i şeceretü'l-ḥamis ve bihi sümme'l-kitāb vallāhu'l-muvaffaḳ ilā ḥüsni'l-amāl ve'l-ef'āl...[1]"*

Tenkitli metinde kullanılan diğer nüsha, Ü nüshasıdır. Bu nüshada 313. sayfadan sonra gelen, içerisinde tabloların bulunduğu sayfalar numaralandırılmamış; tablolardan sonra numaralandırmaya 312'den devam edilmiştir.[2]

517. sayfada ise "*Semere-i rābī: ʿİlm-i mūsiḳīniñ kevākibe nisbeti beyānındadır.*" başlığına yer verilmiş fakat bu başlığa ait içerik 519. sayfada yarım kalmıştır. 519. sayfanın yan sayfası ise 521 olarak numaralandırılmış ve farklı bir yazı ile tercümenin tamamlandığı işaret edilmiştir. 517-19 aralığındaki sayfalarda mürekkep bulaşması olduğundan özellikle sayfanın ortasına denk gelen bölümlerde okunamayan kısımlar mevcuttur.

Ü nüshası; diğer iki nüshada olduğu gibi kelime/cümle eksiklikleri bulunmasına rağmen söz konusu iki nüshada bulunmayan ibareleri barındırması yönüyle metnin kuruluşuna dâhil edilmiştir. Örneğin ayın menzilleri tanıtılırken her bir menzil, ayın bir gününe işaret edilmek suretiyle bir harf ile sembolleştirilmiş (Şekil 2) ve bu sembollere başka hiçbir nüshada yer verilmemiştir.

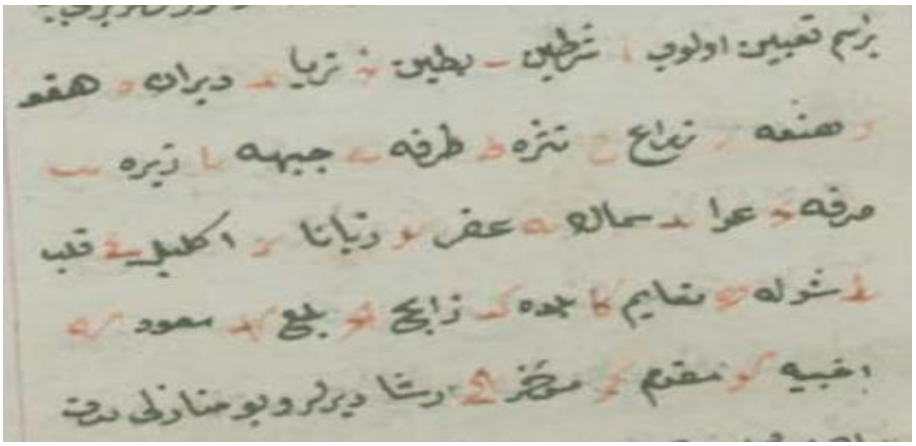

Şekil 2 [Ü 30]

Ü nüshasında çoğu zaman kelime ve eklerin farklı varyantlarının tercih edildiği görülmüştür. Bu ibarelerin birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir:

[1] Mürekkep bulaşması sebebiyle okunamayan kısımlar "(...)" ile gösterilmiştir.
[2] Metinde karışıklık olmaması adına numaralara müdahale edilmemiş, müstensihin numaralandırma sistemine uyulmuştur.

"*olur: olunur [Ü 1], muʿtedil-āvāza: muʿtedil-āvāz [Ü 9], ʿayyārān: ʿayyār [Ü 11], ḫāne vü şeref-i ʿUṭārid: ḫāne-i ʿUṭārid ü şeref-i ʿUṭārid [Ü 14], mīveler: mīve [Ü 15], baʿżısına neyyire vü mażıyye ve baʿżısına muẓlime vü midḫane ve baʿżısına ḳayyime: ba'żısına ḳayyime vü mażıyye ve ba'żısına muẓlime vü müdḫane ve ba'żısına neyyire [Ü 22],...*"

Tenkitli Metin:

"*Ve baʿżılarınıň ḳavli* ***her iki menzil ki bir burcda vāḳıʿ olur, mizācı*** *daḫi ol burcuň ṭabīʿati gibi olur. Ammā ol menzil ki...*" [- Ü 31]

"*Eger ḥaḳīḳat üzere vetedde bulunursa sinīn kübrāsını aʿṭā ḳılar.* ***Ve eger ḥaḳīḳat üzere māʾilü'l-vetedde bulunursa sinīn ü vasaṭīsini aʿṭā ḳıla****r.*" [- Ü 307]

"*Meşelā Zühre her ḳanġı cüz'de ki muḥteriḳ* ***ola sekiz seneden şoňra yine ol cüz'de*** *iḫtirāḳa resīde olmaġla...*" [- Ü 315]

Ü nüshası, metnin kuruluşuna dâhil edilen Ç ve İ4 nüshalarına nazaran daha sağlam bir imla özelliği taşıması sebebiyle değerlendirilmiştir.

3.1.3. Süleymaniye Kütüphanesi, İzmir, No. 502: İ4

Eşcâr u Esmâr Tercümesi. *Katalog kaydında nüshanın cilt bilgisine yer verilmemesi, dijital kayıtların ise doğrudan ilk sayfanın görseli ile başlaması sebebiyle cildine dair bilgi elde edilememiştir. Kâğıdı açık krem rengidir. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ve cetvellerde kırmızı mürekkep kullanılmış olup bazı kelimelerin üst kısımları da kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. Metin, 14. varağa dek kırmızı cetvel içerisinde yer almaktadır. Hem varak numaralandırması yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir. Bazı sayfaların derkenarlarında hesaplamalar ve eklemeler mevcuttur*. Talik hatla kaleme alınan bu nüsha 29 satır, 116 yapraktan oluşmaktadır. Nüshanın ölçüleri 210x140, 150x75 mm'dir. *İstinsah tarihi ve müstensihi belli değildir.* Nüsha, kütüphane kataloğunda "doğa bilimleri ve matematik" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: "*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāz-ı gülşen-sezā-yı enfüs ü āfāḳ te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki...*"

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla teberrüken vü teyemmünen derḥāl aḫz-ı irtifā' olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

Kolbaşı seçilen bir diğer nüsha İ4'tür. Bu nüshada kolbaşı seçilen diğer iki nüshaya nazaran satır atlamaları, metne dâhil edilmeyen cedveller (Şekil X, XI ve XII), yazılmayan ekler ile sözcükler bakımından daha fazla eksiklik bulunmaktadır. Bu nüshada bulunmayan ibarelerin birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*Teslīs ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Mirrīḫ, dīvānlarıň revnaḳına ve mutaṣarrıf u ʿammāl u tüccārıň revāc kārlarına ve* ***kimyāgerler ẕuhūrına ve ṣanʿatı alāt-ı ḥarbıň kesretine ve revnaḳına*** *ve güzel ve ḫoş ḫaberler vürūdına...*" [- İ4 31a]

"*... her bir burcdaki vaḳt-i ḳırānda saʿd vāḳıʿ olup veyāḫud* ***bir saʿd nāẓır olmuş ola nevbet-i intihā ol burca geldikde*** *ol saʿdıň cevherine göre saʿādet nümāyān olup...*" [- İ4 49a]

"*Mirrīḫ'iň ḫānesinde ve Zuḥal'e nāẓır ḫuṣūṣā naẓarı daḫi muḳābelet olursa mevlūduň ziyāde bendeleri olmaġla delīldir.* ***Ve eger delāʾil-i ḫāne-i Zuḥal'de ve naẓar-ı Mirrīḫ'de daḫi olursa yine ḥükm bu vech üzeredir***." [- İ4 79a]

"*İmdi eger faż-ı muṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivānıň naẓīri* ***için olursa taʿdīli andan naḳṣ ve eger faż-ı naẓīr muṭāliʿ-i beldiyye için olursa taʿdīl-i mezbūrı*** *mūṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivānıň naẓīri üzerine żımm olundıḳda muṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā-yı muʿaddel olur*." [- İ4 99a]

Eksik olan ibarelerin yanı sıra metin içerisinde bulunmayan bazı kısımlar derkenara yazılmış; derkenara yazılan bu ibareler, kimi zaman sah kaydı olarak düşülmüştür. Kaynak metinde olduğu gibi[1] kimi sütunların yanına ilgili burç/gezegen ya da başlık tekrar yazılmıştır:

[1] Söz konusu olan başlıkların tekrar yazılması durumuna *Eşcâr u Esmâr* adlı eserin temin edilen Farsça yazma nüshalarının yalnızca üçünde rastlanılmıştır. Yazmalar için bk. Amasya Beyazıt Kütüphanesi No. BA853**,** Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih No. 3425; Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye No. 823.

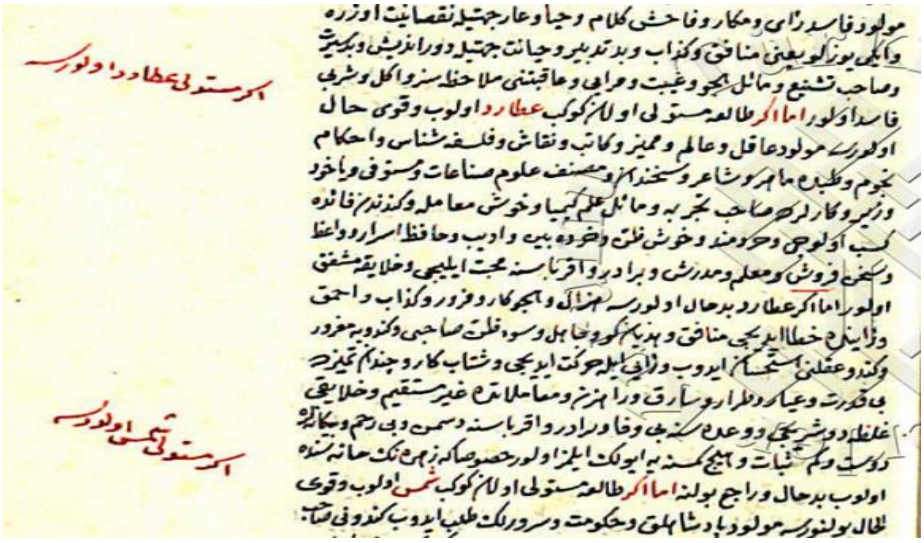

Şekil 3 [İ4 79a]

İ4 nüshasının imla özelliklerinde dikkat çeken iki husus vardır. Bunlardan ilki metin içerisinde “ zel / ذ” ile yazılması gereken sözcüklerin bazen “ze/ز” ile yazılmasıdır: “güzār [55b, 63b], kezzāb [112b],...”

İkincisi ise metinde tüm sıfat yapan “-ki / کی” eklerinin, bağlaç olan “ki / که” yerine kullanılmasıdır: “oldurki [1a, 6b, 12b], vardırki [52a], çıḳarki [52a], şöyleki, [105b],...”

İ4 nüshası; tüm eksikliklerine rağmen imla özelliklerinin sınırlı sayıda kusur bulundurması ve Ç ile Ü nüshasında bulunmayan bazı ibareleri barındırması yönüyle metnin kuruluşuna dâhil edilmiştir.

3.2. Diğer Nüshalar

3.2.1. İzmir Milli Kütüphane Yazmaları, İzmir, No. 884: İ1

Terceme-i Eşcâr u Esmâr. *Dış kapağında bordo meşin üzerine karışık renklerde ebru deseni bulunmaktadır. Kâğıdı açık saman rengidir. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile bazı tablolarda kırmızı mürekkep kullanılmış olup bu başlıklardan bazıları ilgili satırın bulunduğu boşluğa derkenar olarak kırmızı mürekkep ile yeniden yazılmıştır. Sayfa numarası veya reddadeye yer verilmemiştir.* Nesih hatla kaleme alınan nüshanın, satır sayısı muhtelif olmakla birlikte 161 yapraktan oluşmaktadır. Nüshanın ölçüleri 200x135 mm’dir. *27 Safer 1223 tarihinde müstensihi Seyyid Hasan ibn İbrahim tarafından istinsah edilmiştir*. Nüsha, kütüphane katalogunda “astroloji ve astronomi ilmi” kategorisinde gözükmektedir.

Başı:*"Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-i kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḫitām olmaḳ ile tebrrüken derḥāl irtifā'ü'n-nevveb zāyice-i itmām şod. Temmet hāẕe'n-nüsḫati (?) Yedü's-Seyyid Ḥasan ibnü's-Seyyid İbrāhim ġafarallāhu zünūb hümā ve'l-müslimīn ecmā'īn āmīn."*

İ1 nüshası; eksik/silinmiş ibarelerinin (34a, 148a) bulunması, eksik (4b, 5a, 5b, 6a, 6b) ve boş bırakılan (73a), sayfalarının olması, yer yer imla hataları yapılması, satırda peş peşe gelen eş görevli sözcüklerin sırasının karışması gibi durumlar sebebiyle metnin kuruluşuna dâhil edilmemiştir. Bu nüshada kimi sütunların yanına ilgili burç/gezegen ya da başlık tekrar yazılmıştır. İ1'de bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*Ve eger menḫūs olursa mekkārān u* ***seḥḥārān u cerrāḥāna ve sāriḳ*** *u dāstān-şināş u ṣanʿatı āv* ***olanlara***..." [- İ1 8b]

Ḳıṭʿa: [mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün]

Güft Enverī ki ez-eser-i bādhā-yı saḫt
Vīrān şeved ʿimāret-i kühsār-ı ber-serī

Der-devr-i ḥükm-i ü ne-vezīdest hīç bād
Yā mürsele'r-riyāḥ tü dānī yā Enverī [- İ1 35a]

"*Ve eger nā-maḳbūl olup ve ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi bed-ḥāl u menḫūs bulunursa mevlūd çamurdan baʿżı şeyʾ yapanlardan veyāḫūd ḫammāl olur.* ***Ve eger hubūṭunda bulunursa ḳuyucı veyā kārīz veyāḫūd mezār ḳazıcı olur lākin bu ʿamelleriñ her biri burcıñ mizācına müteʿalliḳ olur***." [- İ1 87b]

3.2.2. İzmir Milli Kütüphane Yazmaları, İzmir, No. 844: İ2

Terceme-i Eşcâr u Esmâr. *Dış kapağında kahverengi meşin zemin üzerine soluk desenli ebru motifi bulunan eserin kâğıdı koyu saman rengidir. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile bazı tablolarda kırmızı mürekkep kullanılmış olup bu başlıklardan bazıları ilgili satırın bulunduğu boşluğa derkenar olarak kırmızı*

mürekkep ile yeniden yazılmıştır. Reddadeye yer verilmiş olup sayfa numaralandırması yapılmamıştır. Rika hatla kaleme alınmış olan nüsha 19 satır, 150 yapraktan oluşmaktadır. Nüshanın ölçüleri 180x140 mm'dir. *21 Muharrem 1225 tarihinde Seyyīd İbrâhim Rakkakî ibn Seyyid Muṣtafā tarafından istinsah edilmiştir.* Nüsha, kütüphane kataloğunda "astroloji ve astronomi ilmi" kategorisinde gözükmektedir.

Başı:*"Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīf tercümesi resīde-i ḫitām olmaḳ ile teberrüken derḥāl irtifā'ü'n-nevveb zāyice-i itmām şod. Temmet hāze'n-nüsḫati (?) Yedü's-Seyyīd İbrāhim Raḳḳaḳi ibnü's-Seyyid Muṣṭafā ġafarallāhu zünūb hümā ve'l-müslimīn ecmā'in āmīn."*

İ2 nüshası; 2a'dan itibaren yaklaşık 5 varaklık bir eksikliği olması, bununla birlikte eksik ibarelerinin (68a, 81b) bulunması, boş bırakılan sayfasının olması (68 b), yer yer imla hataları yapılmış olması, kimi kelimelerin varyantlarının anlamsız/bağlamdan uzak olması ve kimi tabloların çizilmesi fakat içlerinin boş bırakılması (15b, 19a) gibi sebepler dolayısıyla metnin kuruluşuna dâhil edilmemiştir. Diğer nüshalara nazaran nadir de olsa kimi sütunların yanına ilgili burç/gezegen ya da başlık tekrar yazılmıştır. Bu nüshada bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*...bu vechle sūret virilmişdir ki* ***meselā şeref-i Müşterī, burc-ı Sereṭān'ıň on beşinci derecesinde ve şeref-i Āfitāb, Ḥamel'iň ṭoḳuzıncı derecesinde ve şeref-i Mirrīḫ, Cedī'niň yigirmi sekizinci derecesinde ve şeref-i Zuḥal, Mīzān'ıň yigirmi birinci derecesinde ve şeref-i Ḳamer, Sevr'iň üçünci derecesinde ve şeref-i Zühre, Ḫūt'uň yigirmi yedinci derecesinde ve şeref-i ʿUṭārid, Sünbüle'niň on beşinci derecesinde ve şeref-i reʾs, Cevzā'nıň üçünci derecesinde ve şeref-i ẕeneb, Ḳavs'ıň üçünci derecesinde*** *olmaḳ üzere terḳīm olundı.*" [- İ2 16a]

3.2.3. İzmir Milli Kütüphane Yazmaları, İzmir, N. 903: İ3

Terceme-i Eşcâr u Esmâr. *Tahribat dolayısıyla rengi tam olarak belli olmamakla birlikte dış kapağın bordo çerçeve içerisinde siyah, kahverengi deriden oluştuğu*

anlaşılmaktadır. Kâğıdı açık saman rengi olup semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile tablolarda kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Nüsha, 158 yapraktan oluşmaktadır *fakat 156. varakta metin tamamlanmış ve son iki varağa çeşitli notlar düşülmüştür.* Nesih hatla *kaleme alınan nüshanın satır sayısı çoğunlukla 25 olmasına rağmen rağmen muhteliftir. Hem varak numaralandırması yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir.* Nüshanın ölçüleri 210x150 mm'dir. *İstinsah tarihi ve müstensihi belli değildir* Nüsha, kütüphane katalogunda "astroloji ve astronomi ilmi" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: "*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve ḳıyās-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'alā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-i kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"...Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmaḳ ile tebrrüken derḥāl irtifā' olunup zāyice-i itmām keşide vü tasṭīr ḳılındı..."*

İ3 nüshası, sayfa eksikliği olması (4b, 5a), eksik/silinmiş ibarelerinin (7a, 22a) bulunması, kimi kelimelerin varyantlarının anlamsız/bağlamdan uzak olması, satır içerisinde sözcüklerin yerinin karıştırılması ya da tekrar yazılması, kimi harflerin noktalarının unutulması ve eksik tabloları bulunması gibi sebepler dolayısıyla metnin kuruluşuna dâhil edilmemiştir. 26b, 34a, 55b, 60a, 137a sayfaları dışında derkenara yer verilmemiştir. Nüshanın başında "içindekiler" niteliği taşıyan bir fihrist bulunmaktadır fakat bu fihristte de eksiklikler ve karalamalar mevcuttur. Bu nüshada bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*...ile 'uyūn-ı müṭāla'ān-ı esrār-ı 'irfān u kemāle rūşenā-baḫş-ı 'ilm ü taḥḳīḳ* idüp ***istiḫżāt-ı selāseyi iḫtirā' idüp reh-revān erba'a-ı muḫtelifetü'l-mizāc ve müteżāddetü't-ṭibā' ile kevn ü fesādı ibdā' ve zīr-i perde-i 'ademde aḫşīcān-ı selāseyi iḫtirā' idüp reh-revān*** *u ṭālibān-ı taḥḳīḳ ü tevḥīde nūr-ı 'aḳl-ı müstefādı bedreḳa-yı ṭarīḳ eyledi*." [- İ3 1b]

"*Şuʿbe-i ḫāmis: Dört esmāra münḳasım olup kevākibiň birbirine inżārātını beyān ider.* ***Semere-i evvel: Kevākibiň burūc-ı işnā ʿaşeriyyede olan keyfiyyet-i naẓarları beyānındadır.*** *İmdi kevākib-i sebʿanıň..."* [- İ3 22a]

3.2.4. Kandilli Rasathanesi Kitaplığı Türkçe Yazmaları, No. 344: K

Eşcâr ve Esmâr. *Dış kapağı üzeri desenli yeşil, sırtı kahverengi deri kaplı olan ve mıklepi bulunan nüshanın Kâğıdı açık krem rengi olup semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile tablolarda kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Hem varak numaralandırması yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir.* Nesih hatla kaleme alınan nüsha 25 satır, 132 yapraktan oluşmaktadır. Ölçüleri 225x155 mm'dir. *İstinsah tarihi 1244 olup müstensihi belli değildir*. Nüsha, kütüphane katalogunda "gizli ilimler - okkültizm" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: *"Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve ḳıyās-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'alā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-i sāḥa-i kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmaḳ ile tebarrüken vü teyemmünen derḥāl irtifā' olunup zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

Diğer tüm nüshalar içerisinde en fazla eksikliği olan nüsha K nüshasıdır. 3a'da satıra bir sözcüğün eklenmesi dışında derkenar kullanılmamış ve 36a'da bir satırın karalanması dışında metne müdahale edilmemiştir. Satırlarda atlama yapılması, kelime/cümle eksikliklerinin bulunması, kimi kelimelerin varyantlarının anlamsız/bağlamdan uzak olması, tablo için boşluk bırakılması fakat tabloya yer verilmemesi (76a) bununla birlikte çoğu tablonun metinde bulunmaması gibi sebepler dolayısıyla metnin kuruluşuna dâhil edilmemiştir. Bu nüshada bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*...şehrlerden bilād-ı Ḥicāz ve ʿ**Arab ve Yemen ve Ḫarīr ve Ḳumeys Emel ve Ṣāru ve Nihāvend ve Tebrīz'e ve** nebātātdan eşcār-ı mīve-dāra ki...*" [- K 5a]

"*Burc-ı Ḥūt, ḫāne-i Müşterī vü şeref-i Zühre vü vebāl u hubūṭ-ı ʿUṭārid u ḥażīż-i Müşterī **ve mizācı** āb gibi bārid ü raṭb ü şimāli vü **müʾenneṯ ü leylī vü ẕū-cesedeyn** ve fuṣūldan ḳış **faşlına nisbet olur**. Ve muḥibb-i nikāḥ ü keṯīrü'l-evlād u mutavassıṭ ṣalāḥa mensūbdur. İnsāndan ʿulemā vu ḳużāt u ḥükemā vu **eşrāf u ṣūfiyāna delīl olup eger bed-ḥāl olursa** ṣāḥib-keştī vü mellāḥ u ġavvāṣ u balıḳcıya ve aṣḥāb-ı riyā vu ġammāza delālet ider*." [- K 6a]

"*...evvelden muḳābele-i Şems'e varınca* ***ḥarāret üzere olur ve muḳābeleden daḥi maḳām-ı s̲ānīye dek yübūset üzere ve*** *maḳām-ı s̲ānīden yine iḥtirāḳa varınca* ***bürūdet*** *üzere olur. Ammā Zühre vü ʿUṭārid iḥtirāḳdan tā maḳām-ı evvele varınca ruṭūbet üzere olup...*" [- K 55a]

3.2.5. Mısır Milli Kütüphanesi Yazmaları, No.10

Nesih hatla kaleme alınan eser 21 satır 86 yapraktan oluşmaktadır. Kütüphane kataloğunda astroloji ve astronomi ilmi kategorisinde gözükmekte olan bu nüsha temin edilememiştir.

3.2.6. Mısır Milli Kütüphanesi Yazmaları, No.14

Talik hatla kaleme alınan eser 19 satır 158 yapraktan oluşmaktadır. Kütüphane kataloğunda astroloji ve astronomi ilmi kategorisinde gözükmekte olan bu nüsha temin edilememiştir.

3.2.7. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, No. 02264: HM

El-Eşcâr ve'l-Esmâr Tercümesi. *Katalog kaydında nüshanın cilt bilgisine yer verilmemesi, dijital kayıtların ise doğrudan ilk sayfanın görseli ile başlaması sebebiyle cildine dair bilgi elde edilememiştir. Kâğıdı koyu krem rengidir. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile cetvellerde kırmızı mürekkep kullanılmış olup bazı kelimelerin üst kısımları da kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. Metinde kimi sözcükler okunamayacak derecede silinmiştir. Sayfa numarası ve reddadesi bulunmasına rağmen sonradan bir numaralandırma daha yapılmıştır. Rika hatla yazılan nüsha* 21 satır, 169 yapraktan oluşmaktadır. Nüshanın ölçüleri 250x180, 170x115 mm'dir. *Bu nüshanın istinsah tarihi ve müstensihi belli değildir.* Nüsha, kütüphane katalogunda "din" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: *"Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs vü āfāk te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla teberrüken vü teyemmünen derḥāl irtifā' aḫz olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

HM nüshası; tablolar için boşluk bırakılması fakat tablolara yer verilmemesi (36, 37) boş sayfalarının (189, 190, 273, 274) bulunması, satır atlamaları ile bölüm eksikliklerinin ve tahribat dolayısıyla okunamayan yerlerinin olması sebebiyle metnin kuruluşuna dâhil edilmemiştir. Bu nüshada kimi sütunların yanına ilgili burç/gezegen ya da başlık tekrar yazılmıştır. Bu nüshada bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*...cevāhir-i mücerredāt ve nüfūs-ı müferraḳātı silk-i leʿāl-i imkāna tanẓīm ü taʿlīḳ ve ḳubbe-i nīlgūn-ı āfāḳı derārī-i sevāḳıb ve leʿālī-i sevābit ile* ***ʿuyūn-ı müṭālaʿān-ı esrār-ı ʿirfān u kemāle rūşenā-baḫş-ı ʿilm ü taḥḳīḳ idüp istiḫżāt-ı*** *erbaʿa-ı muḫtelifetü'l-mizāc ve müteżāddetü't-ṭıbāʿ ile kevn ü fesādı ibdāʿ ve...*" [- HM 1]

"*Ammā bundan māʿadā maʿlūm idinmek lāzımdır ki* ***ṭāliʿ içün iki nisbet olup biri şehre virilmişdir ki ṭāliʿi murād olunan şehriñ ufḳuna muvāfıḳ ḥisāb olunup ve şehr-i mezbūruñ aḥkāmını ol ṭāliʿden istiḫrāc iderler. Ve āḫer daḫi oldur ki*** *nısf-ı rubʿ meskūnuñ ʿarżına göre ṭāliʿ-i istiḫrāc idüp kevākibiñ taḳvīmlerini daḫi ṭoḳsān derece ṭūl üzere ḥisāb iderler*." [- HM 92]

"*Ve eger menḥūs olup bu vaḳitde daḫi tekrār bed-ḥāl bulunursa mensūbātınıñ kemāl-i evtādına ḥükm olunur. Ve eger menḥūs olmuş iken* ***vaḳt-i nevbetde mesʿūd olsa medlūlātı güzel ve*** *ḫoş kārlarda ḳuvvet taḥṣīl ider*." [- HM 107]

3.2.8. Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye, No. 266453: H

El-Eşcâr ve'l-Esmâr Tercümesi. *Dış kapağı siyah meşin kaplama olup üzerinde altın yaldızlı zencirek, salbek ve şemsesi bulunmaktadır. Kâğıdı açık saman rengidir. Nüshanın zahriyesinde tahrip olmuş/karalanmış bir padişah mührü bulunamktadır. Altın yaldız üstüne kırmızı ve lacivert renkte çiçek motifli bir serlevhası bulunmaktadır. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile cetvellerde kırmızı mürekkep kullanılmış olup bazı kelimelerin üst kısımları da kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. 87a'daki* not *hariç derkenar kullanılmamıştır. Varak numarası ve reddadesi bulunmakla birlikte sonradan (her 10 sayfada bir olmak üzere) ayrıca bir numaralandırma daha yapılmıştır.* Nesih hatla kaleme alınan nüsha 23 satır, 176 yapraktan oluşmaktadır. Kütüphanenin dijital kayıtlarında 222 yapraktan oluştuğu belirtilmekte fakat nüshanın 178. yaprağı itibarıyla başka bir eser başlamaktadır. Nüshanın ölçüleri 200x145,

120x70 mm'dir. Bu nüshanın *istinsah tarihi 1184 olup müstensihi belli değildir*. Nüsha, kütüphane kataloğunda "biyolojik bilimler" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: *"Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla teberrüken vü teyemmünen derḥāl irtifā' aḫz olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı...."*

H nüshası eldeki en eski nüsha olmasına rağmen Ç nüshası ile sayfaların başına denk gelen sözcüklerden tabloların metin içerisine yerleştirilme biçimlerine, karalama/düzeltme olmamasından - 87a'daki düzeltme hariç - derkenara düşülen herhangi bir not bulunmamasına dek birebir benzerlik göstermektedir. Fakat satır atlamalarının olması, metinde yer alan tabloların birinde boşluk bırakılması (146b) ve Ç nüshasında bulunmasına rağmen H nüshasında bulunmayan ibarelerin varlığı gibi sebebpler ile metnin kuruluşuna dâhil edilmemiştir. H nüshasında bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*cevāhir-i mücerredāt ve nüfūs-ı müferraḳātı silk-i leʿāl-i imkāna tanẓīm ü taʿlīḳ ve ḳubbe-i nīlgūn-ı āfāḳı derārī-i sevāḳıb ve leʿālī-i sevābit ile* ***ʿuyūn-ı müṭālaʿān-ı esrār-ı ʿirfān u kemāle rūşenā-baḫş-ı ʿilm ü taḥḳīḳ idüp istiḫżāt-ı*** *erbaʿa-ı muḫtelifetü'l-mizāc ve müteżāddetü't-ṭıbāʿ ile kevn ü fesādı ibdāʿ ve*" [- H 1b]

"...fuṣūldan ḳış faṣlına ***nisbet olur****. Ve muḥibb-i nikāḥ ü* ***kesīrü'l-evlād*** *u mutavassıṭ ṣalāḥa mensūbdur."* [- H 7b]

"*... evvel-i Cedī'de zābihdir ki taḳvīmiñ mümāzecāt ṭarafında taḥrīr olunur ve bunlarda ṭulūʿ gibi ḥareket olmayıp* ***ṣuʿūd -ı menāzil ile ta'bīr olunur***." [- H 11a]

"***Teslīs ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Zühre****, Vüzerā vu aṣḥāb-ı dīvān u mutaṣarrıfān u ehl-i bāzār u tüccār maḳūleleriniñ lehv ü ṭaraba māʾil olmalarına..."* [- H 47b]

"*İmdi dirler kiʿaṭiyye-i kübrā-yı Āfītāb sülüs devr-i felek miḳdārı derecāt olup* ***yaʿnī yüz yigirmi derecedir ki her derece bir sāl*** *ittiḫāẕ olunur*." [- H 99b]

"...ṭabīʿatden yāḫūd ṭāliʿde ***bulunan kevākib-i maḳbūleden*** *ammā kevākib buyūt-ı aşnī ʿaşeriyeden ḳanġı beytde cemʿ olurlarsa...*" [- H 110b]

"*Ve eger burc münḳalib olursa müṣrif ü telef idici olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i s̲ānīde vāḳıʿ olursa* ***mevlūd her zamān ṭalib-i māl ve kār-ı kesbde olup māl ü maʿāşı eline zaḥmet ile girer. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile ṣāḥib-s̲ānī beyninde naẓar-ı meveddet bulunursa*** *māl ü maʿāşı asān vechle ḥāṣıl olur*." [- H 114a]

3.2.9. Süleymaniye Kütüphanesi, Özel, No. 829: Ö

Tercüme-i Eşcâr u Esmâr. *Katalog kaydında nüshanın cilt bilgisine yer verilmemesi, dijital kayıtların ise doğrudan ilk sayfanın görseli ile başlaması sebebiyle cildine dair bilgi elde edilememiştir. Kâğıdı koyu saman rengi olup semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile cetvellerde kırmızı mürekkep kullanılmış ve bazı kelimelerin üst kısımları da kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. İçi boş bir serlevhası bulunmaktadır. Metin, kırmızı cetvel içerisinde yer almaktadır. Hem numaralandırma yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir.* Nesih hatla kaleme alınan nüsha 19 satır, 219 yapraktan oluşmaktadır. *Bu nüshanın istinsah tarihi 1185 olup müstensihi belli değildir.*

Başı: "*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu:*"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla teberrüken vü teyemmünen derḥāl aḫz̲ irtifā' olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

Ö nüshasının pek çok sayfasında derkenar bulunmakla birlikte metin içerisinde kimi kelimelerin üzerine bu kelimelerin düzeltilmiş halleri yazılmıştır. Örneğin 113a'da tüm satırların üzeri çizilmiş ve bu sayfa derkenara yeniden yazılmıştır. Bununla birlikte bu nüshada 32b ve 35a numaralı sayfalar ile 191b'den 203a'ya kadar olan kısım eksik olup 50. varak iki kez yazılmıştır. Tekrar yazılan bu varakların ikincisi üzerine sayfanın bir kısmını kapatacak şekilde bir not kâğıdı bırakılmıştır. 50. Varaktan sonra numaralandırmaya 61'den devam edilmiştir.

Eksik olan ya da yanlış yazılan sözcüklerin yanı sıra nüshanın pek çok sayfasında satır atlamaları, bölüm eksiklikleri bulunmaktadır. Ö nüshasında bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*Ve eger Zühre bu beytde bulunur ise civān ve tāze olur.* ***Ḫuṣūṣā ki burcuň evāʾilinde vāḳıʿolmuş ola hem ḫūb-ṣūret ve leṭāif-ṭabʿ ṣāḥibi ve ḫoş-etvār olur. Ve eger Āfitāb bu ḫānede olursa serkeş ve ḥākim ve mütekebbir ve bilge ekābire müteʿallik ve maʿrūfü'l-aṣl ve muḫīb-ṣūret olur.*** *Ve eger Ḳamer olur iseʿavām-ı nās ḳızı olur ammā eger zeniň delāʾili burūc-ı ḫūb-ṣūretde vāḳıʿ olur ise zen daḫi ḫūb u şīrīn olur, ḫuṣūṣā ki delīl daḫi Zühre olmuş ola lākin her bir kevkeb ki zene delīl ola."* [- Ö 172b]

"*...ve eger delāʾiliň cümlesi evtādda vaḳıʿ olur iseʿavratlarıň kesretine delālet ider,* ***ḫuṣūṣā ki burc ḫāne-i sābīʿ münḳalib ola. Ve eger māʾilü'l-vetedde bulunularsa ḳılletine delīl olur. Ḫuṣūṣā ki burc daḫi z̲ū-cesedeyn ola****."* [- Ö 173a]

"...ve gerek evvelki ve gerek ṣoňraki zaḥmetsiz ve ḫoş olaraḳ olur. ***Ve eger naḥsa muttaṣıl olursa ikinci ehli bed kār olur ve eger ṣāḥib-sābiʿ naḥs olup ve ṣāḥib-ṭāliʿa andan munṣarıf olmuşdı bir saʿda muttaṣıl olursa evvelkinden ḫalāṣ olup ikincide rāḥat ider. Ve bundan māʿ-adā bunlarıň beyninde vāḳıʿ olan ittiṣāliň ü inṣirāfıň meveddet üʿadāvetine delāʾili ṣeyḫūḫet ü civāniyyete daḫi iʿtibār lāzımdır****. Ammā sābiʿde cemiʿü'n-nūr mevlūduňʿavratı çoḳ olmasına delīl olup ṭāliʿ-i zenānda daḫi ḥükm bu ḳıyās üzeredir..."* [- Ö 174b]

"***Ve eger delāʾil-i ṭāliʿ sābiʿde veyāḫud s̲āminde vāḳıʿ olursa mevlūd yā mevlūduň mālı veyāḫud yārānı ḫışm eline düşer. Ammā naḥsān ḳangı ṭarafından nāz̲ır olursa veyāḫud ṭāliʿ-i naḥs olursa ḫuṣūmet daḫi ol ṭarafdan z̲uḥūr idüp kez̲alik saʿdlar daḫi her ḳangı ṭarafdan nāz̲ır olursa ṣulḥ daḫi ol ṭarafdan z̲uhūra gelür. Pes mevlūduň ehl-i beyti ile daḫi ḫuṣūmeti bu gūne ḥükm olunur.*** *Ammā reʾs bu beytde zenāniň kesretine ve her biriniňʿiffetine ve ḫaṣımlarıň ṣabrına delīl olup ve zenebiň vāḳıʿ olması ḳıllet-i zenāna ve tā mestūreliklerine ve maʿyūb olmalarına ve anlardan fitne vü belā z̤uhūrına delīl olur."* [- Ö 175b]

3.2.10. Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar, No. 02508: YB

Terceme-i Eşcâr u Esmâr. *Dış kapağı lacivert ebru desenli karton ile sırtı kahverengi olan nüshanın Kâğıdı koyu saman rengidir. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösterimi ile tablolarda kırmızı mürekkep kullanılmış olup bazı kelimelerin üst kısımları da kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. Hem sayfa numaralandırması yapılmış hem de reddadeye yer verilmiştir.* Talik hatla kaleme alınan nüsha 12 satır, 198 yapraktan oluşmakta olup

174b itibarıyla başka bir metin başlamaktadır. Ölçüleri 250x140, 135x80 mm'dir. *İstinsah tarihi 1200 olup müstensihi belli değildir*. Nüsha, kütüphane katalogunda "yaşam bilimleri" kategorisinde gözükmektedir.

Başı: "*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'alā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-ı sāḥa-yı kibriyāları[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: *"Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercemesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla teberrüken vü teyemmünen derḥāl aḫz irtifā' olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

YB; pek çok kelime, cümle ve bölüm eksikliği olan bir nüshadır. Bu nüshada 97, 152, 163, 165. sayfalardaki tablo ve hesaplamaların dışında derkenar kullanılmamıştır. Nüshanın başında "içindekiler" niteliği taşıyan bir fihrist vardır fakat bu fihristte de eksiklikler bulunmaktadır. YB nüshasında bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

Tenkitli Metin:

"*Ammā ṭarīḳ-i ʿameli şöyledir ki mebde-i küsūf veyā ḫusūfdan tamām-ı incilāya* ***resīde olınca ne miḳdār sāʿat u daḳīḳa ve sevāni vü sevāliş olursa ibtidā sāʿatiyle ʿaded-i sāʿat taḥrīr olınan cedvel küsūf veyā ḫusūfa duḫūl u ʿaded-i sāʿat maṭlūbıň taḥtında vāḳıʿ sāli ve eger ḫusūf ise māhı aḫz ve bir maḥalle taḥrīr ve baʿdehu daḳīḳasını daḫi aʿdād taḥrīr olınan iki cedveliň birinde buldıḳda ol ḥiżā ile bālāsında daḳāyıḳ-ı küsūf u hüsūf taḥrīr olınan cedvelde ne miḳdār ʿaded mevcūd olursa kežālik aḫz ve muḳaddemā taḥrīr olınan ʿadediň taḥtına menḥuṭ olmaḳ üzere vażʿ olunup ve sānīye vü sāliş esini daḫi daḳīḳada olınan ʿameli gibi tekrār aʿdār cedveli ile ʿunvānında sevāni vü sevāliş terḳīm olınan cedvellerden aḫz ve meʾḫūžātı vech-i meşrūḥ üzere tertīb-i inḥiṭāṭa riāʿyet iderek birbiri taḥtına vażʿ u cemʿ olındıḳda müddet-i teʾsīr-i küsūf veyā ḫusūf sānīyesiyle nümāyān olur.*** *Meselā küsūf oldıġı taḳdīrce sāʿat-i süḳūṭ bir sāʿat dört daḳīḳa ..."* [- YB 77a]

"*...biri vāḳıʿ olup veyāḫud* ***nehārda tevellüd iden mevlūdde Āfitāb heylāc olup*** *veyāḫud leylde tevellüd iden...*" [- YB 85a]

"*Mirrīḫ bu ṣūretde yaʿnī tesvīyeye iʿtibār olundıġı ḫālde beyt-i ḥādīʿaşerde bulunmuş olup kezālik anıň ḥükmi ol maḥalden iderler.* ***Ve Zuḥal daḫi beyt-i sānīʿaşerde bulunmuş olup kezālik anıň ḥükmini sānīʿaşerden iderler***." [- YB 97a]

"*Ve* ***kezālik bu ḥālet Mirrīḫ'e on beş senede ve Müşterī'ye on iki senede ve Zuḥal'e otuz senede veʿUṭārid'e yigirmi senede vāḳıʿolmaġla muḳādīr merḳūme her biriniň aṭiyye-i ṣuġrāsı olmuş olur****. Veʿaṭiyye-i vasaṭīleri ..."* [- YB 98a]

3.2.11. University of Michigan, Special Collections Research Center Ms. 820: M

Tercüme-i Eşcar u Esmar. *Dış kapağı kırmızı meşin kaplı olan ve üzerinde altın yaldızlı zencireği ile mıklepi bulunan nüshanın Kâğıdı koyu saman rengindedir. Semere, şecere ve şuʿbelerin gösteriminde kırmızı; ilk varağın cetvelinde üç sıra olmak üzere kırmızı, lacivert, siyah diğer varakların cetvelinde ise yalnızca kırmızı mürekkep kullanılmıştır. İçi boş bir serlevhası bulunmaktadır. Bazı sayfalarda yer alan derkenarlarda karalamalar, hesaplamalar ve düzeltmeler mevcuttur. Sayfa numarası ve reddadesi bulunmasına rağmen sonradan bir numaralandırma daha yapılmıştır. Nestalik hatla kaleme alınan nüsha* 23 satır, 166 *yapraktan oluşmaktadır.* Ölçüleri 220x153, 161x 81 mm'dir. *İstinsah tarihi 1279 olup müstensihi belli değildir.*

Başı: "*Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i 'ale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü afāḳ te'ālā şānuhu 'ani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretlerinin sūḳ-i sā[ḥa-yı] kibriyālar[na] ḳılınur ki..."*

Sonu: "*Pes 'avn-i 'ināyet-i Rabbāni ve tevfīḳ-i sa'ādet-i refīḳ-i sübḥāni ile bu tuḥfe-i şerīfenin tercümesi resīde-i ḥüsn-i ḫitām olmagla teberrüken vü teyemmünen derḥāl aḫz irtifā' olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı..."*

Bu nüsha en geç tarihli nüsha olup YB ve İ3 nüshalarında olduğu gibi bir fihrist ile başlamaktadır. 1 ila 8. sayfanın yarısına dek yer alan fihristte semere ve şuʿbelerin hangi sayfalarda bulunduğu bilgisi yer almaktadır. Diğer nüshalar ile kıyaslandığında M nüshasının çok daha düzeltilmiş olduğu görülmektedir. Nüshanın pek çok yerinde hesaplamalar, karalamalar ve üzeri çizilerek düzeltilmiş ibareler bulunmaktadır:

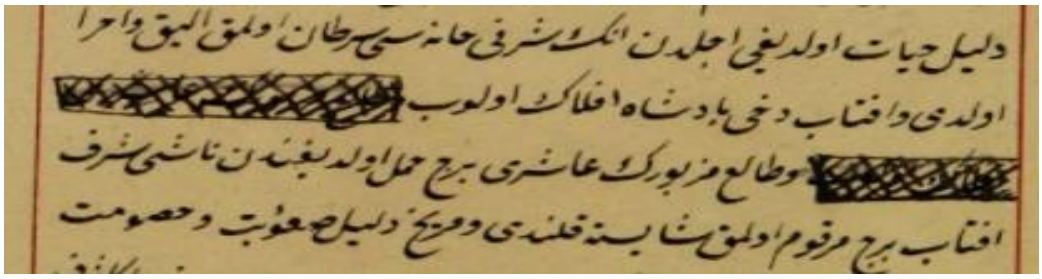

Şekil 4 [M 40]

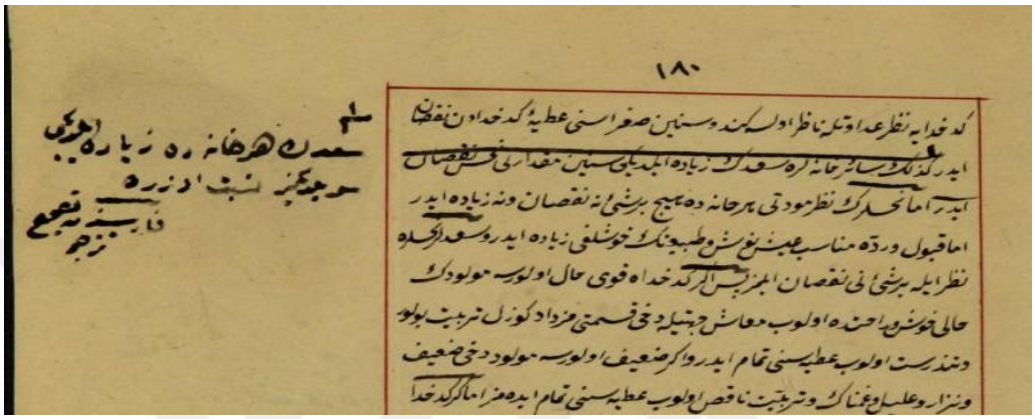

Şekil 5 [M 180]

Bu nüshada bulunmayan ibarelerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

"*Ve ʿUṭārid'iň vebāli Sünbüle cihetinden* ***Ḥūt u Cevzā cihetinden Ḳavs olmuşdur.*** *İmdi şol kevkeb ki...*" [- M 46]

"*...eger kevkeb ṭāliʿ ile rābiʿ miyānında veyāḫud rubʿ-ı* ***muḳābili beyninde olursa ibtidā anıň eczāʾyı sāʿatini vetedden ḥāṣıl olan*** *buʿdını maʿlūm ideňden soňra eczāʾ-ı sāʿatı ile on beş derece beyninde tefāżul aḫẕ olunup veted-i ṭāliʿden...*" [- M 271]

"*Pes muḳaddemi tālīden isḳāṭ eyleyince bāḳi ḳalan her bir derece taḳrīben bir sāl ve* ***her bir daḳīḳa altı gün olur. Ammā altı burc ziyāde olunmaġa sebeb*** *her burcdan her bir dereceniň...*" [- M 274]

"***Ammā eger delīl ẓāhir ile rābiʿ miyānında olursa ṭāliʿiň muṭāliʿ-i belediyesi aḫẕ olunup*** *muṭāliʿ-i delīlden naḳṣ olundıḳda baḳī ḳalan veted-i ṭāliʿa varınca...*" [- M 281]

3.3. Şecere Tespiti

Nüsha aileleri oluşturulurken ilk olarak aralarında türlü bakımlardan benzerlik bulunan ve hatalarda müştereklik gösteren nüshalar kendi aralarında gruplandırılmış; sonrasında istinsah tarihi, hacim, dil ve imla özellikleri, derkenar gibi kriterlerden yola çıkılarak müellif nüshasına en yakın olduğu düşünülen nüshalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda ait olduklarını aileleri temsil kabiliyeti en yüksek olan Ç, İ4 ve Ü olmak üzere üç nüsha kolbaşı seçilmiştir.

Bu tasnife göre kolbaşı tayin edilen ilk nüsha Ç'dir. H, Ö ve YB nüshalarının istinsah tarihi belli olmayan Ç'den, HM'nin ise H'den istinsah edildiği muhtemel görülmektedir. Nüsha tavsifinde de bahsedildiği üzere Ç, diğer kolbaşı seçilen nüshalar içerisinde eksikliği en az olan nüsha özelliği taşımaktadır. Temsil ettiği üç nüsha ile hem sözcük seçimlerinin hem de eksik sözcüklerinin benzerlik taşıdığı görülmektedir.

H nüshası, sayfa başına denk gelen sözcüklerden sözcük varyantlarına dek Ç nüshası ile birebir benzerlik göstermektedir. İstinsah tarihi bilinen nüshalar arasında en eski nüsha olmasına rağmen Ç'de olup H'de olmayan sınırılı sayıdaki ifade ve 146b'de yer alan bir tablonun belirli bir kısmında boşluk bırakılmış olması dolayısıyla H'nin, Ç'den çoğaltıldığı düşünülmüştür. Bununla birlikte Ç'de yanlış yazılan sözcükler H'ye nazaran daha sınırlıdır. Ç ile H'nin sözcük seçimindeki benzerliklerinin birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir:

"*ṭāli'iň: Sereṭān'ıň [Ç 19a, H 19a], ḫānelerden: ḫāneler [Ç 19a, H 19a], Cedī burcunuň: Cedī'niň [Ç 19a, H 19a], yigirmi dört: yigirmi [Ç 22b, H 22b], eseri: anları [Ç 30b, H 30b], āteşden: āteşlerden [Ç 34b, H 34b], merḳūmda: merḳūmede [Ç 39a, H 39a], evasāṭda: vasaṭda [Ç 39a, H 39a], olanlarıň: olanlar [Ç 43b, H 43b], nebātātıň: nebātāt [Ç 43b, H 43b], bāzārıň: bāzār [Ç 47a, H 47a],...*"

Bu bağlantıda yer alan HM nüshasının müstensihinin ise H nüshasını görmüş olma ihtimali söz konusudur. HM nüshasında tablolar için boşluk bırakılmış fakat tabloların yazılmamış olması, H nüshasının dibace kısmında atlanılan satırın aynı şekilde HM nüshasında da atlanılmış olması bu ihtimal dâhilinde değerlendirilmektedir.

Ç'den çoğaltıldığıı düşünülen ikinci nüsha Ö'dür. Gerek sayfa gerek bölüm gerekse cümle ve kelime noksanlığı bakımından eksik bir nüsha olan Ö nüshasının kimi kelime

varyantlarının Ç nüshası ile aynı olduğu görülmüştür. Bu varyantların birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir:

"*beyānındadır: beyānında [Ç 3b, Ö 4b], ṭabī'atde: ṭabī'atden [Ç 4a, Ö 5a], kār u kesbe: kār-ı kesbe [Ç 4b, Ö 6a], nār: ennār [Ç 15a,Ö 20a], seferleriniň: seferiniň [Ç 43a, Ö 60a], mülūkuň: mülūk [Ç 49b, Ö 72a], ma'ṣūmlarıň: ma'ṣumuň [Ç 53b, Ö 75b], maḥfūẓātından: ḥuẓūẓātından [Ç 61b, Ö 87b],...*"

Bunun dışında iki nüshada da metin kırmızı cetvel içerisine yazlımış olup tablolar metnin içerisine yerleştirilmiş ve kırmızı ile yazılan başlıkların yanı sıra bazı sözcüklerin üzerleri de kırmızı ile çizilerek iligili yerlere dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Ç'den istinsah edildiği düşünülen üçüncü nüsha YB'dir. YB; bir sayfanın (29b) başka bir sayfada (39a) tekrar yazılması, kelime, cümle ve bölüm atlamaları yönüyle Ç'ye nazaran eksik bir nüsha niteliği taşımaktadır. Ö nüshasında olduğu gibi YB'de de kelimelerin varyant tercihinde Ç ile benzerlik taşıdığı görülmüştür. Bu benzerliklerin bir kısmı aşağıda örneklendirilmiştir:

"*āb-keş: āb [Ç 5a, YB 3b], ṭuyġār: ṭurġāy [Ç 6a, YB 4b], naḥsiyyetden: naḥsiyyetde [Ç 8a, YB 7a], olunup: olup [Ç 10b, YB 9a], olmayup: olmaz [Ç 11a, YB 10a], dānesine: dānesi [Ç 13b, YB 12a], yigirmi dört: dört [Ç 22b, YB 22b], Mirrīḫ'iň: Mirrīḫ [Ç 26a, YB 26a], bulup: bulur [Ç 34a, YB 34b], sādisde: sādis [Ç 123a, YB 120a], ḥurūf: ḥarf [Ç 172a, YB 171b]*"

Nüsha ailesinin ikinci kolunu İ4 temsil etmektedir. İ1, İ3 ve K nüshalarının İ4'ten istinsah edildikleri; İ2'nin müstensihinin ise İ1 nüshasını gördüğü düşünülmektedir. İ4 nüshası, diğer kolbaşı seçilen nüshalar arasında daha fazla eksikliğe sahiptir. Fakat aynı zamanda Ç ve Ü nüshasında olmayan kelime/cümle bazlı eksiklikleri tamamlaması yönüyle kolbaşı seçilmiştir. Bununla birlikte bu nüshada kimi başlıkların ilgili satırın yanına tekrar yazıldığı görülmüştür. Eserin temin edilenler arasında üç Farsça yazma nüshasında[1] da bu şekilde başlıklandırmanın olması, İ4 nüshasının müstensihinin, eserin Farsça nüshalarından birini görmüş olabileceği ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

[1] Amasya Beyazıt Kütüphanesi No. BA853**,** Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih No.3425; Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye No. 823.

İ4 nüshasından etkilendiği düşünülen ilk nüsha K'dir. K nüshası, tüm nüshalar içerisinde bölüm atlamaları, cümle ve kelime eksiklikleri ve bağlamdan uzak ya da anlamsız kelimeleri en çok olan nüshadır. Buna rağmen varyantları bulunan kimi kelimelerin tercihinde İ4 ile benzerlik göstermesi, K nüshasının müstensihinin İ4'ü görmüş olabileceğine işaret etmektedir. Nitekim benzer durumla İ1 ile İ3'te de karşılaşılmaktadır. Bu nüshalarda da kelime tercihinde İ4'ün takip edildiği söylenebilmektedir. Bununla birlikte İ4'te sayfanın kenarına bazı semere ve şecerelerin tekrar yazılması durumu İ1 nüshasında da gözlemlenmektedir. Keza İ1 ile İ2 bağlantısı, atlanılan kısımların aynı olması ve aynı sayfaların (İ1: 4b-6b; İ2 2a-6b) eksiklik olmasından ileri gelmektedir. Nitekim benzer şekilde aynı sözcüklerin yazımında imla hatası bulunmakta olup bir sözcüğün iki kez yazılması gibi hatalarda müştereklik göstermektedir. Bu nedenle İ2 nüshasının müstensihinin İ1'i görmüş olma ihtimali bulunmaktadır.

İ3'te ise İ4'ten farklı olarak eserin başında bir fihrsit bulunduğu fakat İ4 nüshasındaki eksik kısımların bu nüshada da mevcut bulunmadığı, dolayısıyla İ3 nüshasının müstensihinin, İ4 nüshasını görmüş olabileceği düşünülmektedir.

Nüsha ailesinin son kolu Ü'dür. Ü nüshasının ayrı bir kol olarak düşünülmesinin temel sebebi diğer kolbaşı seçilen Ç ve İ4 nüshalarında olmayan ibarelerin bu nüshada olması ve sağlam bir imlasının bulunmasıdır. En geç tarihli nüsha olan M nüshasının müstensihinin ise tercih edilen kelime varyantlarında ve eksik ibarelerde benzerlik göstermesi yönüyle Ü'yü gördüğü, İ4'ü ise görmüş olabileceği düşünülmektedir. Ü ile M'nin benzerlik gösteren kelime varyantlarının birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir:

"*ḥisāb-ı nücūmda: ḥisāb u nücūmda [Ü 2, M 13], ḫāne vü şeref-i ʿUṭārid: ḫāne-i ʿUṭārid ü şeref-i ʿUṭārid [Ü 14,M 20], Sereṭān'ıň: ṭāliʿiň [Ü 59,M 45], berter olan: berteri [Ü 81,M 58], ḥikmetden: ḥikmetde [Ü 419, M 251], olursa: bulunursa [Ü 422 ,M 252], eger ḳābil-i tedbīr daḫī bulunmazsa: - [Ü 429,M 258],...*"

Bu bilgiler ışığında nüsha ailelerini aşağıdaki şekilde şemalandırabiliriz:

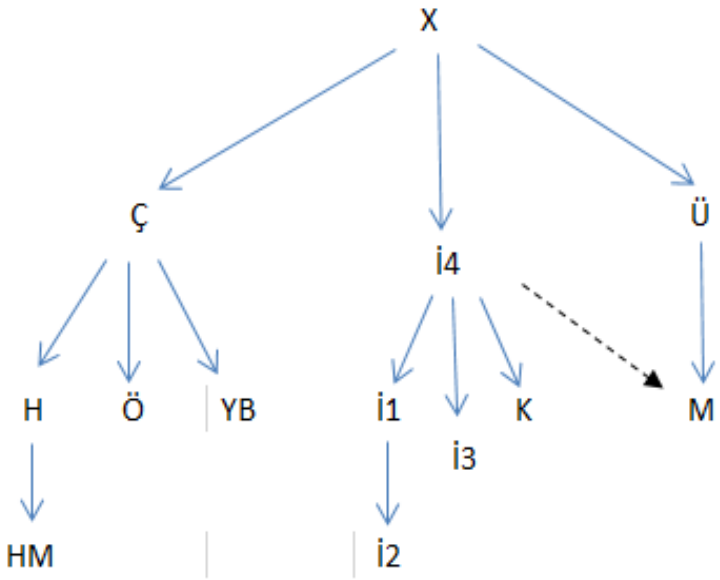

_____ : Doğrudan etkilendiği düşünülen

---------- : Dolaylı yoldan etkilendiği düşünülen

3.4. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

1. Metnin kuruluşunda hiçbir nüsha tek başına esas olarak alınmamış, seçilen üç nüsha (Ç, İ4, Ü) kullanılarak müellifin kaleminden çıkan metne en yakın metin ortaya konulmaya çalışılmıştır.
2. Metnin kuruluşunda tercih edilen tüm nüshaların sayfa numaraları, nüshaların rumuzları ile birlikte iki eğik çizgi "/ /" arasında gösterilmiştir.
3. Nüsha farkları gösterilirken önce ana metne alınan doğru olarak kabul ettiğimiz şekil verilmiş, iki nokta işaretinden (:) sonra diğer nüshalardaki varyantlar gösterilmiş, sonra da asıl metne alınmayan şeklin bulunduğu nüsha/nüshaların rumuzuna yer verilmiştir.
4. Nüsha farkları aparatlarda gösterilmiş, bu farklar gösterilirken aynı ibarenin varyantları virgül (,), farklı ibarelerin varyantları noktalı virgül (;) işaretiyle birbirinden ayrılmıştır.
5. Metnin kuruluşuna dâhil edilen tüm nüshalarda kırmızı mürekkeple yazılan ya da üstü çizilen metin içi başlıklar ile müstensihin özellikle dikkat çekmek istediği yerler[1], metinde koyu (bold) yazılmıştır.
6. Metin içerisinde bulunmayan ve eksik olduğu düşüncesiyle tarafımızca eklenen ibareler köşeli parantez "[ ]" ile gösterilmiştir.
7. Okunduğu hâlde anlam verilemeyen ibareler "(?)" ile gösterilmiştir.
8. Müstensihten kaynaklanan ve yanlış olduğu düşünülen sözcükler (yanlış harf, eksik/fazla nokta, rastgele dizilmiş anlamsız/bağlamla ilgisi olmayan ekler...) düzeltilerek yazılmış, hatalı olduğu düşünülen yazımlar metin neşrine yansıtılmamıştır.
9. Metin içerisinde anlamlandırılmayan ibareler için metnin kuruluşuna dâhil edilmeyen nüshalardan da yararlanılmıştır.
10. Eserde yer alan ayet ve hadisler Arap harfleri ile dizilmiş ve çevirileri/mealleri dipnotta verilmiştir.
11. Arapça ve Farsça kökenli kelime ve terkiplerin yazımında İsmail Ünver'in *Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler* adlı makalesindeki tavsiyelere uyulmaya çalışılmıştır.

[1] Zaman zaman müstensihin birkaç satırın üstünü çizdiği durumlar olmuş; bunlar, metin üzerinde çalışma yapacak olan araştırmacıların dikkatini dağıtmamak adına ayrıca yazılmamış; yalnızca başlıklar ve başlık özelliği taşıyan ifadeler bold yazılmıştır.

12. Metni çevirirken daha kolay anlaşılmasını sağlamak adına noktalama işaretleri ile büyük harflerin kullanımına özen gösterilmiştir.
13. Çeviri yazıda Times New Roman fontu kullanılmıştır.
14. Kurulan metinde aşağıdaki çeviri yazı alfabesi uygulanmıştır.

Tablo 6: Çeviri Yazı Alfabesi

ا آ	A, a, E, e, Ā, ā	ص	Ṣ, ṣ
ب	B, b	ض	Ẓ, ẓ, Ḍ, ḍ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Ż, ż
ث	S̲, s̲	ع	ʿ
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	Ḥ, ḥ	ق	Ḳ, ḳ
خ	Ḫ, ḫ	ك	K, k, G, g, ň
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z̲, z̲	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V,v, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, Ū, ū
ژ	J, j	ه	H, h, a, e
س	S, s	ى	Y, y, I, ı, İ, i, Ī, ī
ش	Ş, ş	ء	ʾ

- Farsçadaki “vâv-ı ma’dûle “ ˇ ” ile gösterilmiştir.

3.5. Tenkitli Metin

TERCÜME-İ EŞCĀRÜ'L-ESMĀR

/Ç 1b, İ4 IIb, Ü 1/ Bismillāhirraḥmāniraḥīm ve bihi'l-ʿavn

Ḥamd u sipās-ı bī-ḥadd u ḳıyās ol mālikü'l-mülk-i ʿale'l-ıṭlāḳ ve feyyāż-ı gülşen-serāy-ı enfüs ü āfāḳ teʿālā şānuhū ʿani'l-fehmi ve'l-idrāk ḥażretleriniň sūḳ-ı sāḥa-i kibriyāları[na] ḳılınur ki cevāhir-i mücerredāt ve nüfūs-ı müferraḳātı silk-i leʾāl-i imkāna tanẓīm ü taʿlīḳ ve ḳubbe-i nīlgūn-ı āfāḳı derārī-i sevāḳıb ve leʿālī-i sevābit ile ʿuyūn-ı müṭālaʿān-ı esrār-ı ʿirfān u kemāle rūşenā-baḫş-ı[1] ʿilm ü taḥḳīḳ idüp istiḳżāt-ı erbaʿa-ı muḫtelifetü'l-mizāc ve müteżāddetü'ṭ-ṭıbāʿ ile kevn ü fesādı ibdāʿ ve zīr-i perde-i ʿademden aḫṣīcān-ı selāseyi iḥtirāʿ idüp reh-revān u ṭālibān-ı taḥḳīḳ ü tevḥīde nūr-ı ʿaḳl-ı müstefādı bedreḳa-ı ṭarīḳ eyledi.

Ve dürūd-ı nā-maḥdūd ṣalavāt-ı zākiyye ve teslīmāt-ı vāfiyye ol ṭūṭī-i ḫoş-edā-yı "الهوی ما ینطق عن"[2] ve bebġā-yı muʿciz-nümāyı "إن هو الا وحی یوحی"[3] pīşvā-yı enbīyā muḳtedā-yı aṣfiyā /Ü 2/ ḥażret-i Muḥammedü'l-Mustafa'ya şāyeste-i itḥāf u ihdā olur[4] ki envār[5]-ı aḫlāḳ-ı kerīmesi tebāşīr-i ṣubḥ-ı ṣādıḳ-misāl āfāḳ u enfüse şāmil ve pertev-i muʿcizāt-ı celiyyesi cümle-i ʿālemiyāna ẓāhirdir. Ṣallallāhu ʿaleyhi ve ʿalā ālihi ve aṣḥābihi ve sellim teslīmen.

Pes zikr-i ātī tuḥfe-i laṭīfeniň müʾellifi olan nihāl-i ḥadīḳa-ı ʿilm ü ʿirfān ve semere-i şecereyi beyān[6] u itḳān ʿAlīşāh İbni Ḳāsım-ı Ḫˇarezmī raḥmetullāhi ʿaleyh ʿilm-i ḥisāb-ı nücūmda[7] mümtāzü'l-emsāl olmaġla ḳudemā-yı ʿulemā-yı fenden ḥakīm-i Gūşyār ve sāʾir ʿulūm-ı cüzʾīyyede mahāreti /Ç 2a/ olan feylesūfān-ı hūşyārıň teʾlīfātını tetebbuʿdan ṣoňra fenn-i mezbūrda mufaṣṣal u meşrūḥ bir nüsḫa-i bī-naẓīr cemʿ u taʿbiye ve **Eşcār u Eşmār** ismiyle tesmiye idüp **lākin** ol muḫaddara-i naḫlistān-ı diḳḳat u beyānı ḳumāş-ı elfāẓ-ı Fārsiyye ile zīr-i ḳınāʿ-yı işkālde pūşīde itmekle fevāʾidi ʿāmm ve taʿbīrātından herkes mīve-çīn-i merām olmadıġı cihetden el-ḥāletü hāẕihi erīke-pīrā-yı maḳām-ı tāc-dārī ve ziynet-ārā-yı mesned-i ʿadālet-kārī

[1] rūşenā-baḫş-ı: rūşenā Ü.
[2] "Vemā yentiku 'ani-l hevā": Battığı zaman yıldıza andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed) sapmadı ve bātıla inanmadı, o, arzusuna göre de konuşmaz (Necm 53/3).
[3] "İn huve illā vahyun yūhā": Bildirdikleri, kendisine vahyolunan bir vahiyden ibarettir. (Necm 34/4).
[4] olur: olunur Ü.
[5] envār: envā' İ4.
[6] beyān: - İ4, Ü.
[7] ḥisāb-ı nücūmda: ḥisāb u nücūmda İ4, Ü.

devḥa-i s̱ābitü'l-aṣl-ı salṭanat-ı Oṣmānī ve āfitāb-ı ʿālem-żiyā-yı devlet-i ṣāḥib-ḳırānī evc-i burc-ı naṣfet ü kāmkārī mınṭaḳa-bend-i felek-i nām-dārī Cemşīd-i zamān /Ü 3/ İskender-i devrān ḫāḳān-ı aʿẓam pādişāh-ı muʿaẓẓam es-sulṭān ibnü's-sulṭān ibnü's-sulṭān es-sulṭān Muṣṭafā ḫan ibnü's-sulṭān Aḥmed ḫan ibnü's-sulṭān Muḥammed ḫan mā zāleti eyyām ve ʿadāletihi ve meymenetihi mebsūṭaten /İ4 1a/ʿalā basīṭati'l-arż ve mā beraḥat aʿvāni salṭanatihi ve şefaḳatihi memdūdeten ilā nihāyeti'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż efendimiz ḫażretleri maʿārif-şināsān-ı zamānıň aḳdem ü aʿlāsı ve luġāt-ı ʿArabiyye vü Fārisiyye ḫallinde cümleniň müste s̱nāsı iken maʿden-i füyūżāt-ı nā-mütenāhī olan feylesūf-ṭabʿ-ı kerem-nümūnları muḳteżāsınca ol teʾlīf-i şerīfiň fevāʾidinden herkes ḫiṣṣe-yāb-ı ʿavāʾid olmaḳ içün lisān-ı Türkī üzre tercümesine bu ʿAbdü'l-ʿażīz-i kem-biżāʿayı meʾmūr buyurmalarıyla emr ü fermān-ı vācibü'l-ittibāʿlarına imtiş̱āl idüp ḫażret-i Perverdigār'dan istimdād ile ol emr-i ḫaṭīre vażʿ-ı ḳalem ictisār ve maḳṣūd-ı aṣlīye[1] şürūʿdan muḳaddem mūmā ileyhiň iki faṣl żımnında īrād eyledigi tenbīhāt u neṣāyiḥi taḥrīr idüp baʿdehu tertībi üzere ṣıfāt u mensūbāt-ı burūcātdan ibtidā olundı.

Faṣl maʿlūm ola ki cemīʿ eşyānıň mevcūdiyyeti cenāb-ı vācibü'l-vücūd teʿālā ve taḳaddes ḫażretleriniň vücūdıyla ḳāʾim olup /Ç 2b, Ü 4/ ve mevcūdātdan her biriniň vücūdına daḫi birer sebeb taʿalluḳ itdirdiginden iştibāh yoḳdur ki bu eflāk-ı tisʿayı ḫalḳ u ibdāʿ eyledikde bī-şümār kevākib ile tezyīn ve ol kevkeblerden yedisini yedi felege taḫṣīṣ ü dıraḫşān ve her biri içün muḳteżāsınca ḥareket iḥsān ve bāḳīsini felek-i s̱āminde ber-ḳarār ü tābān idüp ʿanāṣır-ı erbaʿa-ı muḫtelifeyi zīr-i felek-i Ḳamer'de derce ve ecrām-ı ʿulvīyi mertebe-i ābāda ve ecsām-ı süflīyi menzilet-i ümmehātda vażʿ idüp miyān-ı müẕekker ü müʾennes̱de ẓuhūr iden ferzend gibi mürekkebāt-ı s̱elās̱eyi tevlīd ve nevʿ-i benī ādemi sāʾir mevcūdāt üzerine taḳdīm idüp saʿādet-i āsumānī vü ḳuvvet-i nefsānī ile mümtāz u ser-firāz ḳıldı. Ve bu daḫi ḥikmet-i muḳteżāsıdır ki ḫarekāt u emzice-i kevākib sebebiyle bu ʿālemde ṭarfetü'l-ʿayn içre hezār ü hezār kevn u fesād vuḳūʿ bulur ki aṣlā birbirine müşābih olmaz. Ẕālike taḳdīrü'l-ʿazīzi'l-ḥakīm. **Baʿdehu ẕālik** erbāb-ı bārīk-bīnān ü ḥaḳīḳat-endīşāna pūşīde degildir ki ḥaḳīḳatde pādişāh, cenāb-ı Kibriyā ʿazze ve celle olup eflāk u encüm anıň naṣb-kerdesi ve kār-güẕārān-ı ʿālem mensūb-ı ʿilm ü irādesidir. /Ü 5/ **Pes** teʾs̱īrāt-ı kevākib-i ecrām-ı ʿulvī sāʾir ḥayvānātdan nevʿ-i benī ādemde ziyāde olduġı gibi mālik-i feyż-i ilāhī olan żevāt-

[1] aṣlīye: aṣlī Ü.

ı kirāmda sāʾir edānīden ziyāde müʾessir olup ol maḳūle eşrefde aḥkām-ı nücūm ekserī dürüst işābet eyledigi erbābı ʿindinde ẓāhir ü bāhirdir.

Faṣl şerāʾiṭ-i aḥkām keşīrdir ammā aṣḥābına elzem olanı oldur ki burūc u kevākibiň[1] ṣūret-i ṭāliʿde ḳuvvet ü żaʿf ına ıṭṭılāʿ ḥāṣıl eyleye. Kezālik ḥālāt u delāʾil-i emsāline naẓar idüp ʿilm-i ṭabīʿīden[2] ḫaber-dār olup kesret-i tecribe ve ḳuvvet-i ilāhī ile miyān-ı saʿd u naḥs ve żaʿf u ḳuvveti farḳa istiʿdād ḥāṣıl eyleye. Baṭlamyūs ṣad kelimesinde ve āḫer mevāżıʿda[3] naḳl ider ki "Aḥkām ġalebe-i ẓandır. Ve ġalebe-i ẓan[4] ṣıdḳ u kiẕbe şāmil olup /Ç 3a/ ḳaṭʿā bir emr içün ḥükm-i ḳaṭʿī mümkin olmaz. Bā-ḫuṣūṣ ḥaḳīḳat-ı külliyyāt-ı aḥkāma ʿilm muḥāl olup cüzʾīyyātıň daḫi nihāyeti yoḳdur."

İmdi bu muḳaddime maʿlūm olduḳdan ṣoňra /İ4 1b/ müneccim gerekdir ki ḥükm-i ṭāliʿ-i mevlūd ve nisbet-i iḳlīm ve beled-i mevlūd ve aḥvāl-i pādişāh-ı ʿaṣra ve yine bunuň gibi ol vaḳtiň dīn ü devletine daḫi iʿtibār eyleyüp ḥükm-i umūr-i ʿālem ve aḥvāl-i /Ü 6/ pādişāh ve iḳlīm ü nevāḫī ve hevā-yı şehr maʿlūm[5] olup mizāc-ı ḳırān-ı aṣġarı ve delīllerini bir ḫoşca żabṭ eyleye. Zīrā mizāc-ı sükkān-ı Hind ile Rūm'da sākin olanlarıň[6] emzicesi ve ḫāṣiyyeti ve nevāḫī-i bilādıň keyfiyyeti ḫuṣūṣıyla ḥarāret ü bürūdet ve ferāḥī vü tengī ve ḫayr u şer bu güne delīller bi'l-cümle ḫāṭır-nişānı ola. Zīrā ecsām-ı süflīde ecrām-ı ʿulvīniň eseri istiʿdādı miḳdārına mülāyim olur. Meselā āfitāb-ı ʿālem-tāb her kūha ve her ṣaḥrāya tāb-dār ve pertev-feşān olur ammā kūh-ı Bedaḫşān'da perverde-i laʿl idüp aḫer maḥallerde nūre ve kec ḥāṣıl ider. Kezālik her nebāta ve her ḥayvāna ve her insāna daḫi ḥükm bunuň gibi olup istiʿdādı ne mertebe ḳavī olursa eser-i kevkebiň[7] daḫi ḳuvvetine ḥüḳm ol vechle olur. Lākin aḥkām-ı ṭāliʿ sāl-i ʿālem ile ṭāliʿ-i mevlūd miyānında tefāvüt öyledir ki ṭāliʿ-i sāl ʿumūmen ḫalāʾiḳ u aḥvāl-i ʿālemi iḥāṭā eyler. Ammā ṭāliʿ-i mevlūd ancaḳ ṣaḫṣ-ı muʿayyen içündür.

İmdi vācib oldur ki bir ṣāḥib-aḥkām her ne emre ḥükm eylemek ṭaleb ider anıň delīlinde ihtimām idüp ẕikr olunan mevādda iʿtibār eyleyüp ḫulāṣa /Ü 7/ bir delīl ile ḥükm itmeye, iki yāḫud daḫi ziyāde delīl bulup münāsibine göre imtizāc vire ve fikr-i daḳīḳ eyleye. Ḫuṣūṣā leṭāfet-i ẓāhirī ve ferāġat-ı ḫāṭırī ve ṣafā-yı ẕihnī olduġından mā-

[1] kevākibiň: kevkeb İ4.
[2] ṭabīʿīden: ṭabīʿatden Ç.
[3] mevāżıʿda: mevżuʿda İ4, Ü.
[4] ġalebe-i ẓan: - İ4.
[5] maʿlūm: maʿlūmı Ç.
[6] olanlarıň: olanları Ü.
[7] kevkebiň: kevkeb İ4.

ʿadā emānet ü diyānet ṣāḥibi olup şefḳat[1] ü merḥameti der-pīş iderek cenāb-ı ḥakīm-i muṭlaḳ teʿāla şānuhū ḥażretlerini yād ü fikr itmekle kimesneyi dost ve düşmen ʿadd itmeyüp her şaḫṣa lāyıḳı /Ç 3b/ üzere īrād-ı kelām ve vaḳt-i ḥāle göre ḥükmünde ihtimām-ı tām eyleye. Ḥattā ḥükmi ṣavāba muḳārin ola. Lākin eger[2] bir kimesneniň derece-i ṭāliʿ-i mevlūdı sehmü'l-ġayb olsa yāḫud Müşterī sehmü'l-ġayb ile maʿan bulunsa yā nāẓır olsa ḫuṣūṣā ʿalem-i ḫānelerinden yā vetedden vetede[3] yā üçünci yā ṭoḳuzuncıda anıňla bulunup yāḫud aňa nāẓır bulunsa veyāḫud ʿUṭārid yedincide bulunup yā yedincide bir saʿd kevkeb olsa ḫuṣūṣıyla ki ʿUṭārid üçüncü yā ṭoḳuzuncu beytden ol saʿda nāẓır olsa ol şaḫsıň ḥükmü ekṣer taḫallüf itmeyüp muṣīb olur. Velev bu ʿilm-i şerīfden bī-ḫaber ve kem-biżāʿa olsun. Ammā bu gūne ḥālet nādir vāḳıʿ olmaġla bu fenne rāġıb u ṭālib olanlara gerekdir ki şerāʾiṭ-i meẕkūreyi ḫıfẓ u derk ve saʿy /Ü 8/ u ihtimāmda ḳuṣūr eylemeye.

Pes imdi bālāda irād olundıġı vech[4] üzere iki faṣlıň ʿalā ḳadri'ṭ-ṭāḳa tercümesi tamām olmaġla aṣl-ı maḳṣūda şürūʿ olunup müʾellif-i mezbūr kitābını beş eşcār üzere tertīb ve her şecereyi şuʿūbāt ve her şuʿbeyi eṣmāra taḳsīm itmekle faḳīr daḫi ol siyāḳda taḥrīr ve mūmā ileyhe iḳtidā eyledim. Vallāhu veliyyü't-tevfīḳ.

Şecere-i evvel: Ṣıfāṭ u mensūbāt-ı burūc u kevākib beyānındadır.

Şecere-i ṣānī: Aḥkām-ı ḳırānāt u ittiṣālāt beyānındadır.

Şecere-i ṣāliṣ: Aḥkām-ı ʿālem beyānındadır.

Şecere-i rābiʿ: /İ4 2a/ Aḥkām-ı mevālīd beyānındadır.

Şecere-i ḫāmis: Aʿmāl-ı teseyyürāt beyānındadır.

ŞECERE-İ EVVEL[5]

İmdi **şecere-i evvel** yedi şuʿbe ve on dört ṣemereyi müştemildir. **Ṣemere-i evvel**: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḥamel beyānındadır[6]. Burc-ı Ḥamel, ḫāne-i Mirrīḫ ve şeref-i Şems ve vebāl-i Zühre ve hubūṭ-ı Zuḥal olup mānend-i[7] mizāc-ı āteş ḥār u yābis ve bahārī ve

[1] şefḳat: - Ü.
[2] eger: - İ4, Ü.
[3] yā vetedden vetede: - Ü.
[4] vech: - Ç, İ4.
[5] Orta başlıklar metinde bulunmamakta olup okuma kolaylığı sağlaması adına tarafımızca konulumuştur.
[6] beyānındadır: beyānında Ç.
[7] mānend-i: miyānında Ü.

müẕekker ü neharī ve maşrıḳī ve münḳalib ve elvāndan[1] beyāża ve ṣūretde ḫūb u meygūn-çeşm ü ḫafīfü'r-rūh ve ṣalāḥda lāʾubālī vü tīz-şehvet ve tenāsülde mutavassıṭ /Ü 9/ olanlara mensūbdur. İnsānda mülūk u ümerā ve leşkeriyān u mübārizān /Ç 4a/ ve aṣḥāb-ı silāḥ u ṣarrāfān u żarrābān gibilere delīl olur. Ve eger menḫūs olursa sārik ü kesici ve fitne-engīz ve ʿayyār[2] u ṭarrāra ve ḳaṣṣāb gibi ṣanʿatı ālāt-ı ḥarb olanlara delālet ider. Ammā cevāhirden baḳır u timūr u tāc-ı zerrīn mānendi ziynet-efzā olan nesneye ve mevāżıʿdan köşk gibi ʿālī vü mürtefiʿ maḳāmlara ve āhengerān ḫānesi ve aṭʿime maṭbaḫlarına ve ālāt-ı ḥarb ile memlū mevāżıʿa ve ḳoyun aġılına ve ṭabīʿatde[3] müteḥarrik ü kine-dār ve dilīr ü tīz-ḫışm olanlara ve muʿtedil-āvāza[4] ve ḥayvānātdan koyun ve geyik emṣāli nāḫunı dırāz olanlara ve nebātātdan fülfül ü ḳaranfül ve dār-ı fülfül ve zencebīl ü kebābe gibi ʿaḳāḳır-ı ḥārreye ve şehrlerden Bābil ve Fārs ve Aẕerbaycān ve Şām ve deryā-yı Ṭaberistān'a ve aʿżādan reʾs u rūy u ḳulaġa ve emrāżdan remed ve ṣudāʿ ve kelef-i rūy gibi ʿillet-i reʾse delālet ider. Ve burc-ı behīmī ve nerm-āvāzdır.

Ṣemere-i ṣānī: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ṣevr beyānındadır. Burc-ı Ṣevr, ḫāne-i Zühre ve şeref-i Ḳamer ve vebāl-i Mirrīḫ /Ü 10/ ve ḥażīż-i ʿUṭārid ve miṣāl-i ḫāk bārid ü yābis ve nehārī[5] ve müʾenneṣ ve leylī ve cenūbī ve ṣābit elvāndan beyāż-ı şeffāfa ve muḥibb-i nikāh ve tīz-şehvet ve ferzendi ḳalīl olanlara mensūbdur. İnsāndan pādişāh-zāde ve küberā ve kār-güẕār ü emānet-dār ve vekīlān ve ʿāmilāne keẕālik ḫatun-ı ʿiffet-pīrā ve muṭrib-i naġme-serā ve erbāb-ı ṭarab u ṣafāya delīl olur. Eger menḫūs ve bed-ḥāl olursa zenān-ı bī-ḥayā ve muṭrib-i bed-ṣadā ve ḫiẕmetkār-ı ḥamāḳat-pīrāya delālet ider. Ammā nebātatdan mīve-i şīrīn ve sebze-i tāze resīdeye mevāżıʿdan serāy-ı ʿālī ve bāġ u bāġçe ve kühsāra ḳarīb-i ḥayvānāt olan maḥallere ve meʿādin ḫurūc iden mekāna ve enbārlara ve şehrden Dımışḳ ve Baṣra ve Hemedān ve Sevād-ı ʿIrāḳ ve İskenderiye ve Ferġāna ve Herāt şehrine ve ṭabīʿatden ṣāḥib-töhmet ve ġammāz ve aḥmāk ḫulāṣa aḫlāḳ-ı /Ç 4b/ ġayr-ı ḥamīde ṣāḥiblerine ve ḥayvānātdan bülbül ve ḳumrī ve gügercine ve cevāhirden gerdānlıḳ ve ḥamāʾil mānendi nesnelere ve aʿżādan ḫulḳūm ve ʿurūḳ ve aʿṣābına ve emrāżdan ḥanāḳ u ḥanāzīr mānendi ḫulḳa müteaʿlliḳ ʿilel ü eskāma delīldir. Burc-ı behīmī ve muʿtedil-āvāzdır.

[1] elvāndan: elvān Ü.
[2] ʿayyār: aġyār Ü.
[3] ṭabīʿatde: ṭabīʿatden Ç.
[4] muʿtedil-āvāza: muʿtedil-āvāz Ü.
[5] nehārī: bahārī İ4.

/Ü 11/ **Semere-i sāliş**: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Cevzā beyānındadır. Burc-ı Cevzā, ḫāne-i ʿUṭārid ve şeref-i reʾs ve vebāl-i Müşterī ve hubūṭ-ı ẕeneb ve ḥażīż-i Zuḥal ve evc-i Āfitāb ü Zühre olup mizācı hevā gibi bārid ü raṭb bahārī ve müẕekker ve nehārī ve ẕū-cesedeyn ve maġribī elvāndan beyāż ve ṣarıya ve ḫūb-ṣūret ve nikāḥı ḳalīl ve ṣalāḥ-ı ḥālde mutavassıṭ olanlara mensūbdur. İnsāndan /İ4 2b/ ʿulemā vü fużalā vü ḥükemā ve erbāb-ı dīvān u küttāb ve tüccār u ʿummāl ve şāʿir ü münşī olanlara delīl olur. Ve eger menḫūs olursa ʿayyārān[1] ü sāriḳān ve şāʿirān-ı hezeyān-güye ve kesād ve taʿṭīl-i kār u kesbe[2] delālet ider. Ammā nebātātdan eşcār-ı mürtefiʿ ve mīve-dār ü dıraḫt-ı cevz ü bādām ve derūnı istiʿmāl olunur mīve maḳūlelerine ve mevāżıʿdan kūhlar ve maġāralar ve ḫāneler ve üzerinde bād-gīr olunan mevḳiʿlere ve pencere ve dīvān-ḫāne ve mektebe ve şehrlerden Mıṣr ve Raḳḳa ve Suʿd ve Gilān ve Moḳāň ve Iṣfahān ve Kirmān ve mizāclardan civān-merd olana ve ḥikāyāt ü rivāyāt naḳl iden meddāḥlara ve fi'l-cümle maġrūriyyete ve tīz-ḫāṭır olmaġa ve ḥayvānātdan murġ-ı ḫānegī ve ḳumrī gibi insāna mūnis /Ü 12/ olur ḥayvāna ve aʿżādan bāzū ve yed ü enāmile ve emrāżdan elde nişān olmaġa ve cerāḥāt ü riyāḥa ve ʿalāmāt-ı reddiyeye delālet ider. Burc-ı ünsī ve bülend-āvāzdır.

Semere-i rābiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Sereṭān beyānındadır. Burc-ı Sereṭān, ḫāne-i Ḳamer ve şeref-i Müşterī ve hubūṭ-ı Mirrīḫ ve vebāl-i Zuḥal mizācda āb gibi bārid ü raṭb ve yaz faṣlına nisbet olunup müʾennes ve leylī ve münḳalib ve şimāli ve ṣūretde esmerü'l-levn keşīrü'l-evlād ve ṣalāḥkār olanlara mensūbdur. İnsāndan melik-zāde /Ç 5a/ ve emīrān āb-keş[3] u keştībān ve mellāḥān ü ġavvāṣān ü mey-fürūşāna delīl olur. Ve eger menḫūs[4] olursa ḥammāmcılara ve saḳḳālara delālet ider. Ammā mevāżıʿdan deryā ve leb-cū ve çeşmesār ve ḥavżlara ve şehrlerden Ermeniyye-i ṣuġrā ve Baḥreyn-i maşrıḳ ve Ḫorāsān ve Merv ve Belḫ'e ve nebātātdan deryādan vesāʾir maḥall-i ābda ẓuhūr iden ḳamış gibi nesnelere ve cevāhirden incü ve mercān ve şīşeden maṣnūʿ mührelere ve ṭabīʿatden bī-şebātlıḳ ve denāʾet ve himmetsizlige ve aʿżādan gögüs ve memeye ve emrāżdan kelef-i rūya ve ʿamāya ve ṣaç u ṣaḳal dökülmege ve ʿilel-i müzmineye ve ḥayvānātdan ṣu ile ülfeti olanlarıň mecmūʿına delālet ider. Burc-ı künk ve bī-āvāzdır.

[1] ʿayyārān: ʿayyār Ü.
[2] kār u kesbe: kār-ı kesbe Ç.
[3] āb-keş: āb: Ç.
[4] menḫūs: bed-ḥāl Ç, İ4.

Semere-i ḫāmis: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Esed beyānındadır. Burc-ı Esed, /Ü 13/ ḫāne-i Şems ve vebāl-i Zuḥal ve evc-i Mirrīḫ'dir. Mizācı āteş gibi ḥār u yābis ve fuṣūldan yaz faṣlına nisbet olunup müẕekker ü nehārī ve maşrıḳī ve ṯābit elvāndan ḳırmızı ve beyāża ve muḥibb-i nikāḥ ve tīz-şehvet ve ḳalīlü'l-evlāda mensūbdur. İnsāndan mülūk u selāṭīn ve serverān ve ḳavm ve muḳarrebān-ı pādişāha ve cevher-şināsān ve ṣarrāfān ve sikke-zenlere delīl olur. Ve eger bed-ḥāl olursa ṣanʿatı āteşle olan aşcı vü ḳalaycı gibilere delālet ider. Ammā ṭabīʿatden mütekebbīr ü maġrūr ve tīz-ḫışm ü kīne-dār ve ṭālib-i cāh ü manṣıb olanlara ve cevāhirden altun u yāḳūt ile muraṣṣaʿ ve müzeyyen eşyāya ve mevāżıʿdan taḫtgāh-ı sulṭānī ve serāy-ı müẕehheb ve ḳaṣr-ı ʿālī ve dārü'n-naṣr ve maʿādin-i cevāhir olan kühsāra ve şikārgāha ve şehrlerden eṭrāf-ı maşrıḳ ve bilād-ı Türk ve Çīn ve Semerḳand ve Mekrān ve Deylem ve Ṭūs ve Sīstān ve Beytü'l-Muḳaddes'e ve ḥayvānātdan arslan ve peleng üve pars ve bunuň emṯāli pençe-gīr olanlara ve nebātātdan ṭatlu ve ḥalāvetli mīve envāʿına ve aʿżādan arḳa ve miʿde ve pehlū ve ḫuṣyelere ve emrāżdan miʿde ve çeşm /Ç 5b/ ve arḳa ve aġız ʿilletlerine delālet ider. Burc-ı sebʿīdir ve muʿtedil āvāzdır[1]. /İ4 3a, Ü 14/

Semere-i sādis: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Sünbüle beyānındadır. Burc-ı Sünbüle, ḫāne ve şeref-i ʿUṭārid[2] ve vebāl-i Müşterī ve hubūṭ-ı Zühre ve evc-i Müşterī'dir. Mizācı ḫāk gibi bārid ü yābis ve fuṣūldan yaz faṣlına nisbet olunup[3] cenūbī ve müʾenneṯ ve ẕū-cesedeyn ve leylī ṣūretde esmerü'l-levn ve ḥūb ve kem-nikāḥ ve ḳalīlü'l-evlāda ve ʿinde'l-baʿżı ʿaḳīm olan[4] ve ṣalāḥ ḥālde mutavassıṭ olana mensūbdur. Ammā insāndan vüzerā ve aṣḥāb-ı dīvān u küttāb ve nāʾibān ve ḥükemā vü fużalāya delīl olur. Eger menḥūs olursa vekīllere ve dellāllere ve ḳassāmlara ve tācirlere ve mutavassıṭu'l-ḥāl ādemlere delālet ider. Ammā ṭabīʿatden ḥoş-kelām ve faṣīḥ ü belīġ ve şāʿir ve maʿḳūlāt bilür ve ḥāfıẓ u felsefeye ve nebātātdan buġday ve arpa ve māş ve bāḳılā ve toḫmı olanlara ve cevāhirden zümürrüd ü altun ve münaḳḳaş u müẕehheb ü mülevven maḳūlelerine ve ḥayvānātdan gögercin ve ṭūṭī ve serçeye ve mevāżıʿdan serāy-ı ʿālī vü dīvān-ḫānelere ve kitapçılar mekānına ve enbār-ı ġulle ve ḥubūba ve mezraʿya ve bāzārlara ve şehrlerden Endülüs ve Afriḳa'ya ve eṭrāf-ı Furat ve Kūfe ve Ṣanʿān ve Fārs'dan daḫi bir miḳdār maḥalline ve aʿżādan kemer-bend olan maḥalle[5] ve baṭn u

[1] āvāzdır: āvāz Ç, İ4.
[2] ḫāne vü şeref-i ʿUṭārid: ḫāne-i ʿUṭārid ü şeref-i ʿUṭārid Ü.
[3] olunup: olunur Ü.
[4] olan: olana İ4.
[5] maḥalle: - Ç.

derūn-ı baṭında vāḳıʿ /Ü 15/ ḥicāblara ve emrāżdan baṭn ve lisān ʿilletine ve ṣaç dökülmege ve neḫāfet-mizāca ve ʿaḳlda noḳsāniyyete ve ʿuruḳda ḥādīṯ-i ʿilele delālet ider. Ve burc-ı bülend-āvāzdır.

Ṯemere-i sābiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Mīzān beyānındadır. Burc-ı Mīzān, ḫāne-i Zühre ve şeref-i Zuḥal ve vebāl-i Mirrīḫ ve hubūṭ-ı Āfitāb olup mizācı miṯāl-i hevā ḥār u raṭb ve şühūr-ı celāliyyeden tīr-i māha mensūbdur[1]. Münḳalib ve maġribī ve müẕekker ü nehārī elvāndan beyāż ve ṣūretde şīrīn ve maḥbūbe ve keṯret-i nikāḥa ve keṯīrü'l-evlāda ve ṣalāḥda lāubāli olanlara ve insāndan nāʾiben ve ekābir ve ṣāḥib-reʾy ve ẕekī ve edīb ve şerīf ve mümeyyiz ve laṭīf /Ç 6a/ ve ḫoş-lehçe ve pāk-sīret ve ṭarab-pesend ve sāliḥ-müstaḳīm ve lisānı ve derūnı mütteḥid kimesnelere delīl olur. Ve eger menḥūs[2] olursa muṭriblere ve raḳḳāslara delālet ider. Ammā ṭabīʿatden mütefekkir ve saḥī ve dūstlıġı rāst olup emānetde ṣādıḳ ve ṣabrı nāḳıṣ olanlara ve mevāżıʿdan bād-gīr ve ḳaṣr-ı bülend ve revzene ve pāk maḥalle ve mīveler[3] ile müzeyyen ṣaḥrā ve temāşāgāhlara ve nebātātdan şīrīn /Ü 16/ ve leẕīẕ ve ḫoş-güvār mīvelere ve şehrlerden bilād-ı Rūm ve eṭrāf-ı Rūm ve Mekke vü Medīne ve Ṭāʿif ve Kābil ve Keşmīr ve Ḫoten[4] ve Ḫˇārezm ve ḥayvānātdan bülbül ve ṭuyġar[5] didikleri ḳuş ve ḳumrī ve ḫānegī gögercine ve aʿżādan reʾs ve oturacaḳ maḥalle ve göbek ve bel ve raḥme emrāżdan bevāsīre ve şīşlere ve fıtıḳa ve inḥirāf-ı enfe ve zerrīn-çehreye delālet ider. Ve burc-ı bülend-āvāzdır.

Ṯemere-i sāmin: Ṣıfāt u mensūbat-ı ʿAḳreb beyānındadır. Burc-ı ʿAḳreb, ḫāne-i Mirrīḫ ve vebāl-i Zühre ve hubūṭ-ı Ḳamer ve evc-i ʿUṭārid'dir. Miṯāl-i āb bārid ü raṭb ve şuhūr-ı celāliyyeden tīr-i māhī ve ṯābit ve şimāli ve müʾenneṯ olup elvāndan yeşil ile eşḳariye māʾil olan ḳırmızıya ve kem-nikāḫ ve keṯīrü'l-evlād olanlara mensūbdur. İnsāndan ümerā ve ṣāḥib-i /İ4 3b/ ʿasker ve mübārizān ve dilīrān ve sipāhiyān ve kār-güẕārān ve keştībānlara delīl olur. Ve eger menḫūs olursa mekkārān u seḥḥārān u cerrāḥāna ve sārıḳ ve dāstān-şinās ve ṣanʿatı āv olanlara ve ṣayyādlara ve ḥammāmcı ḫademesine ve ṣu yolcılara ve ḫünṯāya delālet ider. Ammā ṭabīʿatde yalancı ve ḥīle-kār ve turş-rūy ve kine-dārlara ve mevāżıʿdan āb cereyān iden çeşme gibi mevḳiʿe ve cezīreye ve zindāna /Ü 17/ ve siyāsetgāh ve ḳumār-ḫāneye ve sārıḳ-ḫāneye ve mevżiʿ-

[1] mensūbdur: mensūb Ç, İ4.
[2] menḥūs: bed-ḥāl Ç, İ4.
[3] mīveler: mīve Ü.
[4] Ḫoten: - Ü.
[5] ṭuyġār: ṭurġāy Ç, Ü.

i Ḫırā'ya ve şehrlerden bilād-ı Ḥicāz ve ʿArab ve Yemen ve Ḥarīr ve Ḳumeys Emel ve Ṣāru ve Nihāvend ve Tebrīz'e ve nebātātdan eşcār-ı mīve-dāra ki leb-i cūyda resīde olmuş ola ve evdīye-i müshileye ve ālātdan gürz ve çomaḳ ve şīş ve ʿaṣāya ḥayvānātdan /Ç 6b/ āb ile ülfeti olanlara ve ejderhā ve ṣu yılanlarına aʿżādan ẕeker ve ferc ve ḥuṣye ve maḳʿad ve meṡāneye ve emrāżdan ʿilel-i ḳaḍīb ve raḥm ve iḥtibās-ı bevl ve cerāḥāte ve gözden ṣu gelmege ve ʿamāya ve bī-ṣadāya delālet ider. Burc-ı künkdür ve bī-avāz lākin baʿżıları sebʿīdir dimiş.

Ṡemere-i tāsiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḳavs beyānındadır. Burc-ı Ḳavs, ḫāne-i Müşterī ve şeref-i zeneb ve hubūṭ-ı reʾs ve vebāl-i ʿUṭārid ve evc-i Zuḥal ve ḥażīż-i Şems olup mizācı āteş gibi ḥār ü yābis ve şühūr-ı celāliyyeden tīr-i māha mensūb maşrıḳī ve müẕekker ü nehārī ve ẕū-cesedeyn, elvāndan beyāża māʾil ve kem-nikāḥ ve ḳalīl evlāda nisbet olunur. İnsāndan imāmlara ve ḳużāta ve fuḳahāya ve vüzerā ve erbāb-ı dīvāna delīl olur. Ve eger menḫūs olursa ḳuş vesāʾir ḥayvānāt terbiye idenlere ḳuyumcı ve baḳırcı /Ü 18/ ve ḳalb-zenlere ve mutavassıṭü'l-ḥāl olanlara ve nāʾiblere delālet ider. Ammā mizācdan mutaʿaṣṣıb ve cevāmiʿ ve mesācid ve ṣavmaʿa ve medrese ḥuddāmlarına ve cevāhirden altun ve meskūk gümüş ve pirinç ve ḳalāy ve bunlardan mürekkeb nesnelere ve nebātātdan elmā ve emrūd ve üzüm ve incir gibi şīrīn mīyvelere ve ḥayvānātdan esb ü ester mānendi ḳulaġı uzun olan nāḳa miṡāl tīz-rev olanlara ve şehrlerden Ḳuhistān ve ʿIrāḳ ve Deynūr ve Baġdād ve Nişābūr ve Cürcān'a ve mevāżıʿdan dārü'n-naṣrab ve dārü'l-ḳażā ve ṣavmaʿa ve mesācide ve at aḫūrına ve esīr bāzārına ve ḥammāma ve aʿżādan ʿurūḳ ve aʿṣāba ve emrāżdan at ve ġayrı dört ayaḳlı ḥayvāndan düşüp zaḥm-dār olmaġa ve bir ḥastelik ki andan teneffür olunmaya, aňa delālet ider. Ve bu burcuň nıṣf-ı evveli ünsī ve nıṣf-ı āḫiri behīmī ve bülend-avāzdır.

Ṡemere-i ʿāşir: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Cedī beyānındadır. Burc-ı Cedī, ḫāne-i Zuḥal ve şeref-i Mirrīḫ ve vebāl-i Ḳamer ve hubūṭ-ı /Ç 7a/ Müşterī ve mizācı ḫāk miṡāl[1] bārid ü yābis ve münḳalib ve müʾenneṡ ve leylīdir. Fuṣūldan ḳış faṣlına nisbet olunup elvāndan rūşene ve siyāha ve muḥibb-i nikāḥ ve tīz-şehvete mensūbdur[2]. İnsāndan muḥāfıẓ-ı ḳalʿa ve reʾislere ve leşker-keşler ve emīrlere ve pīr ü meşāyiḫ-i ṭarīḳat ve ehl-i ṣaḥrā ve köyli ve kūhīye ve /Ü 19/ ḫānedān-ı ḳadīm olanlara delīl olur. Ve eger bed-ḥāl olursa cellād ve ṣayyād ve ḫuddām-ı ʿArab ve mücāvirān-ı merḳad-ı ve türbeye ve kūhlarda sākin kimesnelere delālet ider. Ammā ṭabiʿatde fikr-i dūr-ā-dūra ve yalan

[1] miṡāl: - Ü.
[2] mensūbdur: - Ü.

söylemege nisyāna ve buḫl ve imsāke ve ḥīle-kāra ve kem-himmete ve esrār ṣaklamaġa ve şehrlerden Hind[1] ve Mekrān /İ4 4a/ ve şarḳī Rūm ve Ahvāz'a mevāżıʿdan ḳalʿa ve ḥiṣār-ı metīn ve sengīñ ṭaġlara ve mīşelik ve dikenli maḥallere ve siyāset-ḫāneye ve zindān ve mezāristān ve ḫarāb yerlere ve nebātātdan ḥayvānāt ekl eyledigi ve daru misillü eşyāya ve ḳurumuş veyāḫud mīvesi olmayan aġaçlara ve cevāhirden ḳurşūn ve mıḳnāṭīs ve ḳatı ṭaşlara ve zırnıḫa ve ḥayvānātdan ṭaġ keçileri ve ṣıġır ve ṭavşan ve meymūn ve fāre ve ḳurd ve ḫınzır ve mażarratı olan ḥaşarāt maḳūlelerine ve aʿżādan ayaḳ ve diz ve sinirlere emrāżdan endām süstligine ve çehreyi zişt iden ʿilletlere ve aḳṣaklıġa delālet ider. Burc-ı behīmī ve żaʿīf- āvāzdır, baʿżılar seʿbīddir dimiş.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Delv beyānındadır. /Ü 20/ Burc-ı Delv, ḫāne-i Zuḥal ve vebāl u ḥażīż-i Şems ve mizācı hevā gibi ḥār u raṭb ve sābit ve maġribī ve müẕekker ü nehārī ve fuṣūldan ḳış faṣlına nisbet olunup esmerü'l-levne ve kem-nikāḥa ve ḳalīlü'l-evlāda mensūbdur. İnsāndan mülūk-ı ḳadīm ve ḥākim ve reʾislere ve ḥakīm ve meşāyīḫ-i ṭarīḳat ve pīr ve taʿlīm-i ʿilm idicilere ve ʿāḳil ve aṣḥāb-ı irṣād-ı kevākibe delīl olur. Ve eger menḥūs olursa ʿazīmet sürüp efsūn okuyan ve ṭılsım düzen ve erbāb-ı fāl ve şīşe ve ṣu içre perī gösterenlere ve ṣu yolcılara ve kārīzler açıcıya /Ç 7b/ ve mey-fürūşlara ve mezāristānlarda sākin olanlara ammā ṭabiʿatden ʿāḳile ve ṣāḥib-temyīze ve ince fikrlilere ve ḫavfa ve ṣabra ve şehrlerden Kūfe ve ol ḥavāliye Ḳazvin ve bādiye-i ʿArab ve Ḥicāz ve Ġazne ve eṭrāf-ı maġrib ve Gīlān ve Fārs'dan bir miḳdārına ve mevāżıʿdan ḥiṣār ve ḳaṣr-ı ʿālī ve yel degirmeni ve merṣūd olan maḥall ve maḥall-i fuḳarā ve bīmārḫāne ve ʿālī merḳad ve mināre ve zāviye-i dervişān ve eşcārlarda ḳuş yuvalarına ve kilisāya ve nebātatdan helīle-cāt ve ḫıyār-ı şenbe ve Hind ḫurmasına ve ḥayvānātdan sincāb ve semmūr ve dilkü ve ḳuzġūn ve leylek ve şahin ve bayḳūş ve ḳurbaġaya ve bār-keş esterlere ve cevāhirden ṭoprāḳdan yapılmış eşyāya ve ata ve insāna ziynet virür nesnelere ve aʿżādan baldır ve sinirlerine ve kemik vesāʾir aʿżā-yı ḳavīyyeye /Ü 21/ ve emrāżdan aḳṣaḳ ve mürtefiʿ maḥalden düşüp şikest-endām olanlara ve rāyiḥa-ı bedene ve ziyāde-i tefekkürden ḥādīs olan esḳāma delālet ider. Burc-ı ünsī ve bülend-avāzdır.

Semere-i sānī ʿaşer: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḥūt beyānındadır. Burc-ı Ḥūt, ḫāne-i Müşterī ve şeref-i Zühre ve vebāl ve hubūṭ-ı ʿUṭārid ve ḥażīż-i Müşterī ve mizācı[2] āb gibi bārid ü raṭb ve şimāli ve müʾennes ve leylī ve zū-cesedeyn ve fuṣūldan ḳış faṣlına nisbet

[1] Hind: - Ü.
[2] mizācı: - Ç, İ4.

olur[1]. Ve muḥibb-i nikāḥ ve keşīrü'l-evlād ve mutavassıṭ ṣalāḥa mensūbdur. İnsāndan ʿulemā ve ḳużāt ve ḥükemā ve eşrāf ve ṣūfiyāna delīl olup eger bed-ḥāl olursa ṣāḥib-keştī ve mellāḥ ve ġavvāṣ ve balıḳcıya ve aṣḥāb-ı riyā ve ġammāza delālet ider. Ammā mevāżıʿdan serāy-ı ʿālī ve medrese ve cezīre ve cāmiʿ ve mescide ve deryāya ve deryāda olan kūhlere ve maʿmūr olan sāḥilḫāneye veṣayd-gāha ve şehrlerden Semnān ve Ṭaberistān ve Māzenderān ve Buḥāra ve Şām ve deryā-yı Yemen ve maşrıḳ ve zemīn-i Hind ve mizācdan ḥamīde-ḫıṣāl ve küşade-rūy ve saḫī /İ4 4b/ ve laṭīfe-pīrālara ve ʿafīf ve dilīre ve ḥamāḳata ve nebātātdan pamuḳ ve ḳumāşa[2] ve ṣulu şeftalu ve ḫoş-ḫˇor olan mīvelere ve ḥayvānātdan ṣu ḳuşlarına /Ç 8a/ ve balıġa ve fil ve baḳara ve cevāhirden ṣadef ve ʿaḳīḳ ve mercāna ve aʿżādan reʾse ve ḳademe ve kaʿba ve emrāżdan niḳris ve iḫtilāca ve çoḳ uyḳuya /Ü 22/ ve ḳadem aʿṣābınıň süst olmasına delālet ider. Burc-ı künkdür ve bī-avāzdır. Ammā baʿżılar sebʿīdir dimiş.

Semere-i sāliṣ ʿaşer: Keyfiyyāt-ı derecāt-ı burūc beyānındadır. İmdi maʿlūm ola ki burūc-ı isnā ʿaşerden her biriniň derecelerinden baʿżısına neyyire vü mażıyye ve baʿżısına muẓlime vü midḫane ve baʿżısına ḳayyime ve baʿżısına ḥālīye ve baʿżısına müẕekker ü müʾenneṣ ve baʿżısına saʿd u naḥs[3] iʿtibār iderler. Ammā ol naḥs ıṭlāk olunan derecelerden baʿżısına[4] naḥsiyyetde ittifāḳ olunmuşdur. Ehl-i Bābil vesāʾiri ol dereceye[5] ābār tesmiye itmişlerdir. Egerçi ṣıfāt-ı derecātda iḫtilāf-ı keṣīr ammā ṣāḥib-kitāb raḥmetullāhi ʿaleyh, saʿdiyyet ü naḥsiyyetden[6] ittifāḳ olanları[7] ẕikr ve mā-ʿadāsını terk eylemişdir. Ammā derecāt-ı saʿd, Ḥamel'den ṭoḳuzuncı ve on ṭoḳuzncı ve Sevr'den üçünci ve yedinci ve Cevzā'dan on beşinci ve yigirminci ve Sereṭān'dan on ikinci ve üçünci ve dördünci ve on beşinci ve Esed'den beşinci ve yedinci ve on yedinci ve Sünbüle'den ikinci ve on ikinci ve on beşinci ve yigirminci ve Mīzān'dan üçünci ve beşinci ve yigirmi birinci ve yigirmi ikinci ve ʿAḳreb'den on ikinci ve yigirminci ve Ḳavs'dan on üçünci ve yigirminci /Ü 23/ ve yigirmi üçünci ve Cedī'den on ikinci ve on üçünci ve on dördünci ve yigirminci ve yigirmi sekizinci ve Delv'den yedinci ve on altıncı ve on yedinci ve yigirminci ve Ḥūt'dan on ikinci ve yigirminci

[1] nisbet olur: - Ü.
[2] ḳumāşa: - İ4, Ü.
[3] baʿżısına neyyire vü mażıyye ve baʿżısına muẓlime vü midḫane ve baʿżısına ḳayyime: baʿżısına ḳayyime vü mażıyye ve baʿżısına muẓlime vü müdḫane ve baʿżısına neyyire Ü.
[4] baʿżısına: baʿżısı ki Ç; - İ4.
[5] dereceye: derecelere Ç, İ4.
[6] naḥsiyyetden: naḥsiyyetde Ç.
[7] olanları: olunanları Ç.

ve yigirmi yedinci derecelerdir. Ammā bu derecelerden biri ṭāliʿ-i mevlūda[1] veyāḫud ʿāşirīne gelse veyāḫud neyyirīnden biriniň mevżiʿi veyā mevżiʿ-i sehmü's-saʿāde veyā ṣāḥib-ṭāliʿ veyā müstevlī-i ʿāşir olsa ol burcuň veyā ol delīliň ṭabīʿatına mülāyim mevlūd-ı saʿādet-i /Ç 8b/ʿaẕīmeye irişe. Keẕālik ṣāḥib-aḥkāmdan baʿżısı bu derecāta vāḳıf olmadığı cihetden ḥükmünde ḫaṭā ider. Ammā derecāt-ı naḥs, Ḥamel'den altıncı ve on birinci ve on yedinci ve yigirmi üçünci ve yigirmi ṭoḳuzuncı ve Sevr'den beşinci ve sekizinci ve on üçünci ve on sekizinci ve yigirmi beşinci ve yigirmi yedinci ve Cevzā'dan ikinci ve on üçünci ve on yedinci ve yigirmi yedinci ve otuzuncı ve Sereṭān'dan ikinci ve on yedinci ve yigirmi üçünci ve yigirmi altıncı ve otuzuncı ve Esed'den altıncı ve on üçünci ve on beşinci ve on altıncı ve yigirmi sekizinci ve Sünbüle'den yedinci ve on üçünci ve on altıncı ve yigirmi üçünci ve yigirmi beşinci ve Mīzān'dan evvel ve yedinci ve yigirminci ve otuzıncı ve ʿAḳreb'den ṭoḳuzuncı ve onuncı ve on yedinci /Ü 24/ ve yigirmi ikinci ve yigirmi üçünci ve yigirmi yedinci ve Ḳavs'dan yedinci ve on ikinci ve on yedinci ve yigirmi altıncı ve yigirmi yedinci ve otuzuncı ve Cedī'den ikinci ve üçünci ve dördünci ve yedinci /İ4 5a/ ve on yedinci ve yigirmi ikinci ve yigirmi dördünci ve yigirmi sekizinci ve Delv'den evvel ve on ikinci ve on yedinci ve yigirmi üçünci ve yigirmi ṭoḳuzuncı ve Ḥūt'dan yedinci ve ṭoḳuzuncı ve yigirmi dördünci ve yigirmi altıncı ve yigirmi sekizinci dereceler olup ehl-i Bābil ıṣṭılāhatda ābār taʿbīr olunan derecāt bunlardır. Eger bu derecelerden biri ṭāliʿ-i mevlūd vāḳıʿ olsa veyāḫud ʿāşir veyāḫud neyyirīnden biriniň mevżiʿi olsa[2] yā mevżiʿ-i sehmü's-saʿāde veyāḫud delāʾilden biriniň maḥalli olsa mevlūd mażarrat görüp aṣlā saʿādete resīde olamaz. Her ne ḳadar saʿādete delīl ḳavī olursa da ve yine bunuň gibi iḫtiyārātda daḫi gerekdir ki Ḳamer bu derecelerden birinde bulunmayıp ve derece-i ṭāliʿ-i muḫtār ve beytü'l-ġaraż bu derecelerden birine müṣādif olmaya.

Semere-i rābiʿ ʿaşer: Ṭarīḳ-i terkīb üzere mensūbāt-ı burūc beyānındadır. İmdi evvel-i Ḥamel'den āḫir-i /Ç 9a/ Sünbüle'ye gelince burūc[3] şimālīdir ki ʿāliye tesmiye iderler. Zīrā Şems bu burclarda olduḳca nehār leyl üzerine ziyāde olur. Ve evvel-i Mīzān'dan tā āḫir-i Ḥūt'a gelince burūc cenūbīdir ki[4] münḫafiża tesmiye iderler. Zīrā leyl, nehār /Ü 25/ üzerine ziyāde olur. Ve evvel-i Cedī'den tā āḫir-i Cevzā'ya varınca

[1] mevlūda: mevlūd Ç.
[2] olsa: - Ü.
[3] burūc: - Ü.
[4] ki: - Ç.

muʿavvecü’ṭ-ṭulūʿ[1] ve kūtāh-ı meṭāliʿ dirler. Ve evvel-i Sereṭān’dan āḫir-i Ḳavs’a gelince müstaḳimü’ṭ-ṭulūʿ[2] ve dırāz-ı meṭāliʿ dirler. Ammā burūc-ı āteşī meʿādine ve germāya delīl oldıġı gibi merdüm-i ʿālī tebāre ve gerden-keş ve maġrūra daḫi delīldir. Ve burūc-ı ḫākī nebāta ve sermāya ve ġāfil ü aḥmaḳ ve ḥasīs ü yalancı kimesnelere daḫi delīldir. Ve burūc-ı bādī rüzgāra ve şerīf ve ʿāḳil ve mümeyyize delīldir. Ve burūc-ı ābī ṣuda ḥāṣıl olan nebāta ve yaġmura delāletden ġayrı ḥasīs ve kāhil ve muʿaṭṭal kārlara delīldir. Ammā insān ṣūretinde olan burclar burūc-ı hevāyī ve Sünbüle ve nıṣf-ı evvel Ḳavs’dır. Ve maʿyūb olan burclar daḫi Ḥamel ü Sereṭān u ʿAḳreb ü Cedī’dir. Ve burūc-ı zişt ṣūret Sevr ü Cevzā u Ḳavs u Cedī’dir. Ve ḥūb ṣūret burclar Ḥamel ü Sünbüle vü Mīzān ü ʿAḳreb ü Ḥūt’dur. Ve endāmı ḳaṭʿ olmuş burclar ki maḳṭūʿa tesmiye olunur, Ḥamel ü Sevr ü Esed ü Ḥūt’dur. Ammā burūc-ı ḥayvānī ki aňa behīmī taʿbīr olunur Ḳavs’ıň nıṣf-ı āḫiri vü Cedī’niň nıṣf-ı evveli vü Ḥamel ü Sevr’dir. **Şuʿbe-i sānī:** Esmār-ı sādiseye münḳasım olup ṭūl u ʿarż ve erbāʿ-ı ʿālem ve evtād-ı ṭāliʿ /Ü 26/ ve mensūbāt-ı burūc u kevākib ve menāzil-i Ḳamer’i beyān ider.

Semere-i evvel: Ṭūl u ʿarż ve erbāʿ-ı ʿālem beyānındadır. Iṣṭılāḥ-ı müteḳaddimīn üzere ṭūl ṭuruḳ-ı maġribden maşrıḳa resīde olınca yüz seksen derecedir ki nıṣf-ı devr-i felek olur ve ḥatta ḳavl-i müteḳaddimān üzere Cezāʾir-i ḫālidātdan ve ḳavl-i /Ç 9b/ müteʾāḫirrīn üzere sāḥil-baḥr oḳyānusdan yaʿnī baḥr-i maġribden olup ve bu iki ḥaddiň mābeyni on derece olur. Ammā ʿarż-ı ʿālem ḫaṭṭ-ı istivādan ḳuṭb-ı şimāliye gelince ṭoḳsān derece olup altmış altısı maʿmūr ve bāḳīsi ġayr-ı maʿmūrdur. Ve şol mevāżıʿıň ṭūlı ṭoḳsān derece ve ʿarżı otuz üç derece olur ki ṭūl u ʿarż ʿālemiň nıṣfları ider. Ol mevāżıʿa vasaṭ-ı abādānī /İ4 5b/ ve ṭūl-i ḳubbe dirler. Ammā şol mevāżıʿňa ṭūl-ı nıṣf ṭūl-ı ʿālemden ziyāde ve ʿarżı daḫi nıṣf-ı ʿarż-ı ʿālemden ziyāde olur. Ol maḥalle rubʿ-ı maşrıḳī-i şimāli dirler. Müselleşe-i āteşīye nisbet olunur ve maʿrūf olan bilādı ve şehrleri bilād-ı maşrıḳ ve Türkistān ve Ferġāna ve Şāş u Ḫocend ve Ḫ̌ārezm ve Bulġār ve Ḫırvad ve deşt-i Ḳıpçāḳ ve Rūm ve Ermeniyye-i ṣuġrādır[3]. Ammā şol mevāżıʿňa ṭūlı ṭoḳsān dereceden ziyāde ve ʿarżı otuz üç dereceden nāḳıṣ olur, /Ü 27/ rubʿ-ı maşrıḳī-i cenūbī dirler müselleşe-i ḫākīye nisbet olunur. Ve maʿrūf olan şehrleri ufuḳ-ı maşrıḳdan bilād-ı Hind ve Cezā’ir [ü] Hind ve zemīn-i Sind ve Makrān ve Kirmān ve Fāris ve ʿUmmān ve Yemen ve bādiye-i ʿArab’dır ve Ḫorasān’dan baʿżıdır. Ve şol

[1] muʿavvecü’ṭ-ṭulūʿ: müstaḳimü’ṭ-ṭulūʿ Ü.
[2] müstaḳimü’ṭ-ṭulūʿ: muʿavvecü’ṭ-ṭulūʿ Ü.
[3] ṣuġrādır: ṣuġrā İ4.

mevāżıʿıňa ṭūlı ṭoḳsān dereceden nāḳıṣ ve ʿarżı otuz üç dereceden[1] nāḳıṣ olur, rubʿ-ı maġribī ve cenūbī dirler müs̲elles̲e-i hevāya nisbet olunur. Ve maʿrūf olan şehrleri siyāh ʿArablar sākin olan Zengistān ve sāḥil-i deryāyı maġrib ve zemīn-i Mışır ve Şām'dır. Ve şol mevāżıʿıň ṭūlı ṭoḳsān dereceden[2] nāḳıṣ ve ʿarżı otuz üç dereceden ziyāde olur maġribī vü şimālī dirler müs̲elles̲e-i māya nisbet olunur ve meşhūr olan şehrleri Endülüs ve Tarḥān[3] ve Efrenc ve Ṣaḳāliyye ve Ermeniyye-i kübrādır.

S̲emere-i s̲ānī: Evtād-ı ṭāliʿ beyānındadır. Burc-ı ṭāliʿ ve ʿāşir ve sābiʿ ve rābiʿa evtād-ı ṭāliʿ dinüp ve s̲ānī ve ḫāmis ve s̲āmin ve ḥādīʿaşere māʾilü'l-veted ve s̲āli̲s̲ ve s̲ānī ʿaşer ve tāsiʿ ve sādise zaʿilü'l-veted ıṭlāḳ iderler. Ve ke̲z̲ālik yine s̲ānī ve s̲ānī ʿaşer /Ç 10a/ ve tāsiʿ ve sādise sāḳıṭ ez-ṭāliʿ dirler. İmdi dört[4] burc evtād ve dört burc māʾilü'l-veted ve dört burc zāʾilü'l-veted olup dört burca daḫi sāḳıṭ ıṭlāḳ olunur. /Ü 28/ İkisi māʾilü'l-vetedden s̲ānī ve s̲āmin gibi ve ikisi daḫi zāʿilü'l-vetedden s̲ānī ʿaşer ve sādis gibi ki ṭāliʿa naẓarları olmadığı cihetden sāḳıṭ ez-ṭāliʿ taʿbīr olunur.

S̲emere-i s̲āli̲s̲: Erbāʿ ṭāliʿiň fuṣūli ʿömr-i mevlūde nisbeti beyānındadır. İmdi derece-i ṭāliʿ maşrıḳa ve derece-i ʿaşer şimāle ve derece-i sābiʿ maġribe ve derece-i rābiʿ cenūba delīldir. Ve derece-i ṭāliʿ ile derece-i ʿāşiriň mābeyni miyān-ı maşrıḳ u şimālde vāḳıʿ nevāḥīye mensūb olup ve erbāʿdan ol rubʿa mü̲z̲ekker ve māʾil tesmiye olunur ki fuṣūl-i ʿömr mevlūdden vaḳt-i ṭufūliyyete delālet ider. Ammā derece-i ʿāşir ile derece-i maġrib mābeyni şimāl ü maġrib miyānında vāḳıʿ nevāḥīye mensūb olup erbāʿdan ol rubʿa müʾenne̲s̲ ve zāʾil tesmiye iderler. Fuṣūl-i ʿömr mevlūdden vaḳt-i şebābe delālet ider. Ammā derece-i ġārib[5] ile derece-i rābiʿ mābeyni maġrib ü cenūb miyānında vāḳıʿ-nevāḥīye mensūb olup mü̲z̲ekker ve māʾil tesmiye iderler. Fuṣūl-i ʿömr mevlūdden vaḳt-i kühūlete delīldir. Ammā derece-i rābiʿ ile derece-i[6] ṭāliʿ mābeyni cenūb u maşrıḳ miyānında vāḳıʿ nevāḥīye mensūb olup erbāʿdan bu rubʿa müʾenne̲s̲ ve zāʿil tesmiye iderler. Fuṣūl-i ʿömr mevlūdden vaḳt-i şenḫūḫiyete delīldir. /Ü 29/ Lākin burc-ı ṭāliʿ mü̲z̲ekker olsa s̲ānī müʿenne̲s̲ ve s̲āli̲s̲ mü̲z̲ekker ve rābiʿ müʿenne̲s̲ /İ4 6a/ tā on iki ḫāneye resīde olınca bu tertīb üzere ʿadd olunup ke̲z̲ālik

[1] üç dereceden: üçden: İ4.
[2] dereceden: - Ç, İ4.
[3] Tarḥān Tarcān: Ç.
[4] dört: - İ4, Ü.
[5] ġārib: ġārb Ç; ʻārib İ4.
[6] derece-i: - Ç.

burc-ı ṭāliʿ müʿennes olsa sānī müzekker ve sālis müʿennes olup mezkūruň ʿaksi üzere tertīb ü taʿdād olunur.

Semere-i rābiʿ: Erbāʿ ʿālemiň burūc-ı kevākibe nisbeti beyānındadır. Meṭāliʿ-i Ḥamel ü Mīzān muntaṣıf-ıʿimāretde Ḥamel ü Şems ü Zuḥal'e mensūbdur. Ve her biriniň maġāribleri Mīzān ü Ḳamer ü Mirrīḫ'e mensūbdur. Ammā maṭlaʿ ve muġayyibiň mābeyni /Ç 10b/ şimāl ṭarafından Sereṭān u Müşterī'ye mensūb ve muġayyib ve maṭlāʿıň mābeyni cenūb ṭarafından Cedī vü Zühreʾye mensūbdur. Ve bu cihetlerde[1] ʿUṭārid her birine şerīk olur. Ammā müteḳaddimīn ḳavli üzere Sereṭān u Müşterī, ʿIrāḳ ve ʿAcem'e ve Mīzān ü Zuḥal, Rūm'a ve ʿAḳreb ü Zühre, ʿArab'a ve Cedī vü ʿUṭārid, Hind'e ve Esed ü Mirrīḫ, Türk'e, Ḥūt u Zühre, Māverāü'n-nehr'e ve Ḥamel ü Şems, Ḫorāsān'a ve Sünbüle vü Mirrīḫ, Fārs'a ve Cevzā vü ʿUṭārid, Şām'a ve Ḳavs u Müşterī, ʿIrāḳ u ʿArab'a ve Mīzān ü Zühre, Ḫ̌ārezm'e ve Sünbüle vü ʿUṭārid, Ḫıṭā'ya ve Delv ü Zuḥal, Bābil'e ve Sevr ü Mirrīḫ, deşt-i Ḳıpçaḳ'a delīl olur. Ammā Şems /Ü 30/ maşrıḳeyne ve Ḳamer maġribeyne delālet ider.

Semere-i ḫāmis: Aḥvāl-i menāzil-i Ḳamer beyānındadır. Amma menāzil-i Ḳamer, burūc-ı isnā ʿaşerde yigirmi sekiz menzildir ki her biri kevākib-i müteʿaddideden ʿibāret olup Ḳamer her gün birinde olur. Ve her biri içün bir isim taʿyīn olunup[2] şarṭeyn (ا)[3], buṭayn (ب), süreyyā (ج), deberān (د), hakʿa (ه), henʿa (و), zirāʿ(ذ), nesre (ح), ṭarfā (ط), cebhe (ي), zebre (ك), ṣarfe (ل), ʿavvā (م), simāk (ن), ġufūr (س), zebānā (ع), iklīl (ف), ḳalb (ص), şevle (ق), neʿāʾīm (ر), belde (ش), zābiḥ (ت), belaʿ (ث), suʿūd (ح), aḫbiye (ز), muḳaddem (ض), muʾaḫḫar (ظ), reṣā (غ) dirler. Ve bu menāzili dört bölük idüp her yedi

[1] cihetlerde: cihetler İ4.
[2] olunup: olup Ç,Ü.
[3] Parantez içerisinde yer alan ibareler yalnızca Ü nüshasında bulunmaktadır.
Bu harflerden her birinin, ebced usulü ile hicri ayın bir gününe tekabül ettiği bilinmektedir. Bu sebepten ayın 28 konağı 28 harf ile temsil edilmiştir:
1.Şarteyn: Koç burcunun 25.derecesidir, **2.Buteyn**: Boğa burcunun 8. derecesidir, **3. Süreyyā**: Boğa burcunun 21. derecesidir, **4. Deberān/Dübrān**: İkizler burcunun 3.derecesidir, **5. Hakʿa**: İkizler burcunun 16. derecesidir, **6. Henʿa**: İkizler burcunun 29. derecesidir, **7. Zirā**ʿ: Yengeç burcunun 12.derecesidir, **8.Nesre**: Yengeç burcunun 25. derecesidir, **9.Ṭarfā:** Aslan burcunun 8 derecesidir, **10. Cebhe:** Aslan burcunun 21. derecesidir, **11. Zebre**: Başak burcunun 3. derecesidir, **12. Sarfe/Surfa:** Başak burcunun 16. derecesidir, **13.** ʿ**Avvā:** Başak burcunun 29. derecesidir, **14. Simāk/Semmāk**: Terazi burcunun 12. derecesidir, **15. Ġufūr**: Terazi burcunun 25. derecesidir, **16. Zebānā**: Akrep burcunun 8. derecesidir, **17. İklīl:** Akrep burcunun 21. derecesidir, **18. Kalb:** Yay burcunun 3. derecesidir, **19. Şevle**: Yay burcunun 16. derecesidir, **20. Neʿāʾīm**: Yay burcunun 29. derecesidir, **21. Belde:** Oğlak burcunun 12. derecesidir, **22. Zābih/Saadüzzābih**: Oğlak burcunun 25. derecesidir, **23.Belaʿ/Saudbelā**: Kova burcunun 8. derecesidir, **24. Suʿūd/Saadüssu:** Kova burcunun 21. derecesidir, **25. Aḫbiye**: Balık burcunun 3. derecesidir, **26. Muḳaddem**: Balık burcunun 16. derecesidir, **27. Muʾaḫḫar**: Balık burcunun 29. derecesidir, **28.Reşā**: Koç burcunun 12. derecesidir (Yangel 89-93).

menzili erbāʿ felekü'l-burūcdan bir rubʿa vü fuṣūl-i sāl-i ʿālemden bir faṣla ve cihāt-ı ʿālemden bir cihete nisbet iderler.

Meşelā ẕikr olunan menāzilden rubʿ-ı evveli bahāra[1] mensūb olan üç burca ve erbāʿ-ı ʿālemden maşrıḳ ile şimāl beyninde vāḳıʿ rubʿa nisbet olunup şimālī ve ṣāʿid dirler. Ve rubʿ-ı ṯānī ṣayfa mensūb olan üç burca ve erbāʿ-ı ʿālemden şimāl ile maġrib beyninde vāḳıʿ rubʿa nisbet olunup şimāli ve hābıṭ dirler. Ve rubʿ-ı ṯāliṯ ḫarīfe mensūb olan üç burca ve erbāʿ-ı ʿālemden maġrib ile cenūb /Ü 31/ beyninde vāḳıʿ rubʿa nisbet olunup cenūbī ve hābıṭ dirler. Ve rubʿ-ı rābiʿ şitāya mensūb olan üç burca erbāʿ-ı ʿālemden cenūb /Ç 11a/ ile maşrıḳ beyninde vāḳıʿ rubʿa nisbet olunup cenūbī ve ṣāʿid dirler. Keẕālik rubʿ-ı felek-i burūc ki ṭoḳsan derecedir. Bu yedi menzile taḳsīm olunduḳda her menzile on iki derece ve elli bir daḳīḳa ve bir miḳdār daḫi kesr naṣīb olur. Ve burūcātda ẕikr olundıġı gibi menāzilden daḫi her menzile ṣaʿd u naḫs ve mümtezic ve müẕekker ü müʿenneṯ ve ḥār ü raṭb ve bārid ü yābis ve ḥār [ü] yābis ve bārid [ü] raṭb ıṭlāk olunur. Ammā baʿżılarınıñ ḳavli menāzilden her yedi menzil ki bir faṣla nisbet olunur. Tabīʿati daḫī ol faṣlıñ mizācı gibidir. Ve baʿżılarınıñ ḳavli her iki menzil ki bir burcda vāḳıʿ olur, mizācı daḫi[2] ol burcuñ ṭabīʿati gibi olur. Ammā ol menzil ki iki /İ4 6b/ burc beyninde vāḳıʿ ola, aña mümtezic dirler. İmdi ehl-i Bābil ü ʿArab ü Hind iḫtiyārātı bu menāzil ile vaż ʿ iderler. Ammā ḥavāşi-i taḳvīme taḥrīr olunan ṭulūʿ-ı menāzil oldur ki şuʿā-yı Āfitāb'dan ḫurūc idüp vaḳt-i ṣubḥda ṭaraf-ı maşrıḳdan /Ü 32/ bedīdār ve ẓāhir olan menzil içün ʿalāmet-i ṭulūʿ taḥrīr iderler. Ḥattā müʿellif raḥmetullāh bu nüsḫayı teʾlīfi tārīḫinde māh-ı Āẕer-i Rūmī'nin on dördünci güni ferʿ-i muḳaddem içün ʿalāmet-i ṭulūʿ işāret olunur imiş. Ammā el-ḥāletü hāẕihi tārīḫ-i tercümede[3] menzil-i mezbūr māh-ı merḳūmıñ yigirmi ikinci günine resīde olmaġla ṭulūʿı ol güne taḥrīr iderler. Ammā şol menāzil ki noḳṭa-i iʿtidāleyn ü inḳılābeyn üzere vāḳıʿ olmuşdur. Evvel-i Ḥamel'de şaraṭeyn ve evvel-i Mīzān'da neṣre ve evvel-i Sereṭān'da ġufre ve evvel-i Cedī'de zābihdir ki taḳvīmiñ mümāzecāt ṭarafında taḥrīr olunur ve bunlarda ṭulūʿ gibi ḥareket olmayıp ṣuʿūd -ı menāzil ile ta'bīr olunur[4].

Semere-i sādis: Ṭāliʿiñ buyūt-ı isnā ʿaşeriyyesiniñ delāʿili beyānındadır. **Burc-ı ṭāliʿ,** ten u cān u beḳāya ve ibtidār-kār ve tedbīr-i maṣlaḥat ve ṭaleb-i murāda ve keyfiyyet-

[1] bahāra: -Ü.
[2] her iki menzil ki bir burcda vāḳiʿ olur, mizācı daḫi: - Ü.
[3] tercümede: tercüme Ü.
[4] ṣuʿūd-ı menāzil ile taʿbīr olunur: - Ç, İ4.

i zinde-gāni ve saʿādet ü şaḳāvete ve aʿżādan mevlūduň serine ve rūyına delīldir. Ve **beyt-i s̲ānī,** /Ç 11b/ māl ü maʿāş ve dostluḳ ve aḫẕ u aʿṭāya[1] ve saḫāvet ü buḫla ve ekl ü şurba ve aʿżādan gerdān ü ḥulḳūm u eṭrāf-ı gerdene delīldir. Ve **beyt-i s̲ālīs̲,** iḫvān u aḳrabā ve /Ü 33/ taʿalluḳāt u naḳl-i mekān bi'l-mekān ve nīk ü bed aḥvāl-i aḳrabā ve mihmānlara baḥs̲-i ʿulūm ve taʿlīm ü taʿallüme ve aʿżādan ḳollara ve ellere delīldir. Ve **beyt-i rābiʿ,** peder ü vālide ve emlāk u mesākīn ve ʿaḳār u maḥall-i māl-i medfūna ve ḳudūm-i mevlūdde pederler aḥvālini bilmege ve her biriniň keyfiyetini maʿlūm idinmege ve aʿżādan gögüs ve meme ve miʿdeye delīldir. Ve **beyt-i ḫāmis**, mevlūd ve ṭarab-ı heyete[2] ve ekābirden teşrīfāt ẓuhūrına ve beytü'l-māl ü emlāk ve ḫaberler ḫānesine ve resūl irsāline ve aḥvāl-i resūle ve melbūsātına ve aʿżādan arḳa ve maḥall-i ḥacāmata delīldir. Ve **beyt-i sādis,** ḫasteliklere ve āfet ve ʿayblara ve teşḫīṣ-i ʿillet ü ṣıḥḥate ve selāmet-i marīże ve müddet-i marīże ve ḫidmetkārlar ve onlarıň aḥvālin maʿlūm idinmege ve żāyiʿāta ve aʿżādan baṭın ve göbege delīldir. Ve **beyt-i sābiʿ,** ezvāc ve şürekā vü ḫuṣemā ve sürrāḳ ve muḫālifāna ve nikāḥa ve ḫuṣūmet ve ẓafer ve hezīmete ve żāyiʿ nesneyi bulmaġa ve bulmamaġa ve sāriḳiň maḥalline ve aḥvāline ve aʿżādan baṭn[3] ve göbek ve maḥall-i kuʿūda delīldir. Ve **beyt-i s̲āmin,** ḫavf u ḫaṭar ve mevt /Ü 34/ ve mīrās̲a ve eşyādan baʿżı nesneniň bāṭıl ve fāsid olmasına ve ġam u nikbet irişmege ve beyt-i māl-ı ezvāc ü şürekāya ve her biriniň keyfiyetine ve aʿżādan ḳaḍīb ve maḳʿad ve raḥm ve meş̲āneye delīldir. Ve **beyt-i tāsiʿ** seferlere ve iʿtiḳād-ı dīn [ü] meẕhebe ve ṭāʿat u taḥṣīl-i ʿulūm u ruʾyā taʿbīrine ve reʾy ü tedbīre ve feṭānete ve aḥvāl-i ġāʾibi bilmege ve tüvāngerlige ve dervīşlige ve her biriniň ḥāllerine ve aʿżādan uyluġa delīldir. Ve **beyt-i ʿāşir,** salṭanat /İ4 7a/ u rifʿat ve manṣıb-ı saʿādete ve pādişāh u serverān u ekābirlerine ve maʿrūfiyyet ü meşhūriyyete ve hükūmete ve ḳudūm-ı ferzende vālideler aḥvāline vuḳūfa ve şuġl-i ʿamel ve ʿazl ve naṣba /Ç 12a/ ve her biriniň keyfiyyetine ve aʿżādan diz ve diz ḳapaġına delīldir. Ve **beyt-i ḥādī ʿaşer,** saʿādet ve recā vü ümīd ve ḥuṣūl-i merām ve dostluḳ ve beytü'l-māl-i sulṭān u vüzerā vu ḫulefā[4] vu nāʿiblere ve şuġl-i ʿamel ve ṭamaʿ-dārlıġa ve aḥvāl-i ʿaşḳ u ʿāşıḳa ve muḥibb-i ṣādıḳ ve ġayr-ı ṣādıḳıň ḥāllerine ve aʿżādan ḳollara delīldir. Ve **beyt-i s̲ānī ʿaşer,** düşmen ve şaḳī ve żīḳ-ḥāle ve ḳarż virmege ve almaġa ve ḥayvanātıň

[1] aʿṭāya: aʿṭā Ç, İ4.
[2] heyete: hediyye Ç.
[3] batn: - Ü.
[4] ḫulefā: - Ü.

giriftārlıġına ve ḫalāṣına ve sıḫḫat-i ṭabʿ ve ġamz u töhmet ü ḥasede ve nīk ü bedi bilmege ve düşmenler keyfiyyetine ve aʿżādan ser ü pāya delīldir.

Şuʿbe-i sāliṯ ṭoḳuz ṯemere olup ṣıfāt u /Ü 35/ mensūbāt-ı kevākib-i seyyāre ve reʿs-i ẕenebi beyān ider.

Ṯemere-i evvel: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Ḳamer beyānındadır. Kevkeb-i Ḳamer'e neyyir-i aṣġar taʿbīr olundıġı gibi saʿd-ı aṣġār daḫi dirler. Ve eflākden felek-i evvelde dıraḫṣān olup mütelevven ve maḳlūbü'l-mizācdır[1]. Ammā mizāc-ı maḫṣūṣı bārid ü yābis ve müʾenneṯ ve leylīdir. Elvāndan ṣarı ile beyāża māʾil yeşil levnindedir. Ve ṭaʿamı ṭuzlı ile ekşi beyninde olup ve rāyiḥada daḫi ekşiye māʾil ve mizācda balġamī ve ḫavvās ḫamse-i ẓāhirde baṣr u ẕerḳ yaʿni çāşni maḳūlesidir. Ve aʿżādan yanlara ve miʿdeye ve aḳcigere ve meme ve gerden ve yumuşaḳ olan post yaʿnī deriye ve müddet-i ʿömrden vaḳt-i ṭufūliyyete ve emrāżdan mādde-i balġamdan mütevellid ʿilele mensūbdur. Ve insāndan pādişāh zadelere ve ḫulefā ve nāʿiblere ve bāzirgān ve resūllere delīl olup eger menḥūs olursa peyklere ve cāsūs ve esāfil ve ʿavām-ı ḫalḳ ve kūçek maʿṣūmlara delālet ider. Ve ṣūretde ḥūb-rūy ve şehlā-çeşm ve çatıḳ ḳaşlu güşāde dendān yaʿnī dişleri seyrek ve büyük olana ve başı egri ve yüzi /Ü 36/ egrilere ve ṭāʾife-i nisvāndan vālideler ve dāyeler ve cāriyelere delālet ider. Ve mizācdan merdum-i selīm ü'ṭ-ṭabʿ /Ç 12b/ ve ḫoş-āmīziş ve zenān ḥaḳḳında ḥarīṣ ve süḫan-çīn olanlara ve tezvīc ü nikāḥı sevenlere ve nebātātdan ḳumāş u penbe vü ketāna ve ḥayvānātdan ṣu ḳuşlarına ve ḳumrīya ve meʿādinden boncuḳ u dehenc gibi altūn u gümiş maʿdenlerinde tekevvün ider bir ṭaşdır ve sīm ü ġubār ü incüye ve mevāżıʿdan ṣu cemʿ olan çuḳur yerleriňe göl taʿbīr olunur ve çay u deryā ve deryāda olan ṭaġlara ve ḥavżlara ve bāġlara ve edyāndan put-perestlige ve eḳālīmden yedinci iḳlīme ve şehrlerden Bulġār ve Saḳsīn ve Cabluḳā ve Sıḳlāb ve Rūs ve Akṣā-yı Rūm'ı geçüp tā deryā-yı muḥīṭe resīde olınca mecmūʿına delālet ider.

Ṯemere-i sānī: Ṣıfāt u mensūbāt-ı ʿUṭārid beyānındadır. Kevkeb-i ʿUṭārid mümtezic olup ḳanġı kevkeb ile āmiziş ider ise anıň ṭabīʿatı aḫẕ ider. Yaʿnī[2] saʿd ise saʿd ve naḥs ise naḥs olur. Ve eger yalňız olursa bulundıġı burcuň ṭabīʿatı üzere olur. /İ4 7b/ Ve felek-i sānīde[3] tāb-dār olup mizāc-ı maḥṣūṣı bārid ü yābisdir dirler. Ve envāʿ-ı renk ile

[1] mizācdır: mizāc İ4.
[2] Yaʿnī: - Ü.
[3] sānīde: - Ü.

/Ü 37/ mülevven ve rāyiḥası maḫlūṭ yaʿnī karışık ve sevdāvidir[1]. Ve ḫavās-ı ẓāhireden ẕevḳ ve çāşni ve aʿżādan lisān ve kām yaʿnī ṭamak ve leb ve parmaḳlar ve dimāġa mensūbdur. Ve mertebe-i insāndan aṣḥāb-ı dīvān u küttāb ve mutaṣarrıfān u mütekellimān ve vüzerā ve ehl-i ḥikmet ve müneccim ü mühendise delīl olur[2]. Ve eger menḥūs ve bed-ḥāl olursa şāʿirlere ve tāze ḫizmetkārlara ve fāl açup beyhūde söz söyleyenlere delālet idüp mizāc cihetinden ẕekī ve ʿāḳil ve ṣāḥib-fikret ve ḥarīṣ ve dūstluḳda münāfiḳ ve mekr ü ḥīle ṣāḥibi ve ḥāżır-cevāb ve keşīrü'l-kelām olanlara ve müddet-i ʿömrden bulūġdan muḳaddem olan vaḳt-i taʿlīm ü tefhīme ve nebātātdan sāḳı yaʿnī ḳolı olmayup ve rāyiḥası keskīn olanlara ve mercimek ve baḳla ve kişninc ve ḳabaḳ mişillüye ve birbirine mülāṣıḳ olan eşcāra ve mīvesi üstünde olup bir maḥalden bir maḥalle naḳl olunan fidanlara ve ḳalem ve ḳamış ve ney /Ç 13a/ maḳūlesine ve ḫayvānātdan şikār aḫẕ idici kelb ü kediye vü deveye ve ṭūṭī vü balbān didikleri ve maymūn gibilere ve şehrlerde ḳafese ḳoyup baʿżı maʿrifet aḫẕ eyleyen ḳuşlara ve meʿādinden güher-bār ve boncuḳ ve zırnıḫ ve ḳızıl boya ve /Ü 38/ jiva ve ṭoca ve münaḳḳaş cāmelere ve kitābet altlarına ve libāsdan foṭa ve cāme ve ʿabāyi ve ʿimāmeye ve emrāżdan ṣaç dökülmege ve saraʿ ve cünūna ve lüknet-i zebān ve vesvās ve māl-i ḫulyā ve suʿāl yaʿnī öksürük ve ġaṣyān ve ḳan gelmege ve mevāżıʿdan dīvān-ḫāne vü ʿibādet-ḫāne vü kitāb-ḫāne mişllüye ve ḳumaş-ḫāneye ve edyāndan ḥakīm meẕhebe delālet ider. Ve eḳālīmden altıncı iḳlīme mensūb olup şehrleri kūh-ı Yeʿcūc u Meʿcūc ve zemīn-i Uyġur'a ve Moġol'larıň ẓuhūrı maḥallī ve eṭrāf-ı Türkistān ve Berdeʿ ve Şām ve Mışır'dan tā deryā-yı maġribe varınca baʿżı şehrlere delīldir.

Semere-i şāliş: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Zühre beyānındadır. Kevkeb-i Zühre'ye saʿd-ı aṣġar taʿbīr olunur. Felek-i şālīşde cilve-ger olup mizācı bārid ü raṭb ve müʿenneş ve leylīdir. Ve ḫavāss-ı ẓāhireden ḥiss-i şem yaʿnī rāyiḥalı şeyʾleri bilmege ve elvāndan rūşen olan beyāża ve ṭaʿāmdan çerb yaʿnī yaġlu ve leẕīz ve şīrīne ve aḫlāṭdan ruṭūbet-i ġarīziyyeye ve aʿżādan ālāt-ı şehvet ve raḥm ve kilāya yaʿnī bu kürek didikleri ʿużva ve ḳaş ve çeşmde beyāżlıġa ve siyāhlıġa ve ḳol ve eliň ayasına ve sin cihetinden bulūġdan ṣoňraki /Ü 39/ vaḳt-i şebābe mensūbdur. Ammā insāndan ḫātunlara ve civānlara ve ḥūb-ṣūret ve ehl-i ṭarab ü ṣafā ve zeynine māʾil olanlara ve ḫādimlere delīl olup eger bed-ḥāl olursa muḥanneşlere ve cāme-şūy olan çamaşırcı maḳūlesine ve ḳızılca ve dūzen aṣḥābına ve bedkārlara ve mizāc cihetinden ḫoş ü nāzik-ṭabʿ ve

[1] sevdāvīdir: sevdāvī İ4.
[2] delīl olur: delīldir Ü.

güşāde-rūy ve seḫi ve muḥibb-i ʿişret ve māʾil-i lehv ü ṭarab ve luʿb u hüner erbābına /İ4 8a/ ve şāʿir ve mūsīḳī-şinās /Ç 13b/ ve ʿaşḳ-bāz ve raḳḳās ve şehvet-engīz ve keşret-i nikāḥ ṣāḥibi ve ʿıṭriyyāt maḳūlesini çoḳ istiʿmāl ider kimesnelere ve bundan mā-ʿadā vālide ve dāyelere ki ṣūretde semiz ü semīn ola. Ve aʿżāsı ḳuvvetde maʿmūr ve eli ve ayaġı ve beli ince ve arḳası uzun olanlara ve nebātātdan ḫoş-būy olanlara ve leẕīz üzüm ve şeftalu ve incīr gibi mīvelere meʿādinden zeberced ve incü dānesi ve sürme ṭaşı ve yeşim ve fīrūze ve lāciverd vesāʾir arāyiş ve zīynete müteʿalliḳ eşyāya ve libāsdan ibrişīmden nesc olunmuş beyāż olan libāsa ve mevāżıʿdan yer altında serdāb taʿbīr eylediklerine ve būstānlar /Ü 40/ ve sebzezār ve gülzāra bi'l-cümle temāşāgāh ve ʿayş u ʿişret maḥallerine ve emrāżdan mādde-i balġamdan ve keşret-i cimāʿ ve şehvetden tevellüd iden marażlara ve ʿaşḳ ve żaʿf -ı ḳalb ve dimāġ ve bevasīr ve iḫtibās bula ve ḥayvānātdan ṭavşan ve büyük balıḳ ve ḳumrī ve bülbül ve gügercin maḳūlesinden mā-ʿadā ḥūb-ṣūret ve ḫoş-avāz olanlara ve edyāndan dīn ü İslām'a ve eḳālīmden beşinci iḳlīme ve şehrlerden maʿrūf olan Serḫas ve zemīn-i Tibbet ve Ḫoten ve Kāşġar ve Ferġān ve Şāş ü Ḫocend ve Semerḳand ve Buḥāri ve Nesef ve Termed ve Ḫʷārezm ve Āzerbaycān ve Ermeniyye-i Rūs ve Rūm ve ʿArab ve Bābil ve Ḥicāz'a delīl olup deryā-yı maġribe resīde olur.

Semere-i rābiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Āfitāb beyānındadır. Kevkeb-i Şems ki neyyir-i aʿẓīm taʿbīr olunur. Naẓarda saʿd ü cirmde naḥsdır. Eflākdan çarḫ-ı çārümde żiyā-güster olup mizācı ḥār ü yābis müẕekker ü nehārī ve ʿulviyāt ü süfliyyāt beyninde tavassuṭ itmişdir. Ve ṭurıncı renkdedir ve ṭaʿamda keskīn ve laṭīf olan nesnelere ve ḫavāss-ı ẓāhireden ḥiss-i başara ve müddet-i ʿömrden /Ü 41/ sinn ve vuḳūfa mensūbdur. Ve insāndan pādişāh ve ḥākim ve server-i ḳavm ve kerīmü't-ṭabʿ olanlara delīl olup eger mehḫūs olursa reʿīsler ve miʿmārlara[1] ve üstādlar ve raḳīblere /Ç 14a/ delālet ider. Ammā ṣūretde müleḫḫem ü mücessem ve gögüsi büyük ve vāsiʿ ve ṣadāsı ḳavī olanlara ve ṭabīʿatdan ʿāḳil ve zekī[2] ve fehīm ve mütekebbirlere ṭālib-i ʿizz ü cāh ve ḥarīṣ ve sürʿat-ı ġażab ve rıżā aṣḥābına ve ʿālī-himmet ve cemʿ-i māla rāġıb olanlara ve aʿżādan çeşm ve müstaḳīm ve doġrı olan ʿużuvlara ve ʿillelden ḥarāret ü yübūsetden ḥādīṣ olup ḳalbe taʿalluḳ iden emrāża ve göz aġrısına ve nebātlardan şeker ḳamışına ve ḳudret ḥelvāsına ve üzümleriň envāʿına ve ḫurmā ve ṭatlu enāra ve meʿādinden yāḳūt u laʿl u zümürrüd ü elmās u fīrūze vü altuna ve ḥayvānātdan küheylān ve behāsı

[1] mi'mārlara: mi'mārlar İ4, Ü.
[2] ẕekī: - İ4, Ü.

ḳıymetlü atlara ve ṭaġ ḳoyunlarına ve āhūya ve arslān u şāhīn ü saḳr didikleri ḳuşa ve bal arusına ve mevāżıʿdan maʿdenlere ve köşk ü serāy-ı ʿālī ve taḫt-gāh-ı sulṭānīye ve libāslardan tāc-ı zerrīn ü külāh ve başa ṣarılacak nesne ve kemer-bend-i /Ü 42/ muraṣṣaʿ ve zerrīn cāmelere ve edyāndan dīn-i Naṣāra'ya ve āteş-perestlere /İ4 8b/ ekālīmden iḳlīm-i rābiʿye delālet ider ki şehrleri bilād-ı Kaşmīr ü Çīn ve kūh-ı Billūr ve Bedaḫşān ve Ġūr u Gürcistān ve Belḫ ve zemīn-i Ḫorāsān ve kūh-ı Demāvend ve Alamūt ve Ḳazvīn ve Ḳaṣr-ı siyāh ve Hemedān ve şehr-i Zūr ve Māzenderān ve Meraġa ve Beytü'l-Muḳaddes olup tā deryā-yı maġribe resīde olur.

Semere-i ḫāmis: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Mirrīḫ beyānındadır. Kevkeb-i Mirrīḫ ki naḥs-ı aṣġar taʿbīr olunur. Felek-i ḫāmisde tāb-dār olup mizācı ifrāṭ ile ḥār ü yābis ve müẕekker ü nehārī baʿżılar müʿennesdir[1] dimiş. Elvāndan ḳırmızı ve beyāż ve siyāh renklere ve aṭʿimeden acı ve ṭaʿamı keskīn nesneye ve rāyiḥada nā-ḫoş olana ve aḫlāṭdan ṣafrāya ve ʿanāṣırdan āteşe mensūbdur. İnsāndan mülūk u ümerāya delīl olup eger bed-ḥāl olursa müfsid kesici ve sāriḳ ve cellād ve ḫūnīlere /Ç 14b/ delālet ider. Ve ṭabīʿatdan dilber ve şecīʿ ve muḫālif ve yalancı ve bed-ḫūy kimselere ve ṣūretde ḳaddi bālā ve büyük başlu ve yüzünde çiçek çıḳarmış gibi /Ü 43/ baʿż ʿalāmeti olana ve ḳızımtıraḳ ṣaçlı ve ṣarı ve aşḳārī çehreli ve dişi çoraḳ ü ḳuraḳ olanlara ve sinn cihetiyle āḫir ve ḳof ve evvel-i kühūlete ve nebātātdan dikeňli aġaçlara ve ʿaḳāḳīr-i ḥārreye[2] ve ʿūda ve çıra gibi iḥrāḳ olunan eşcāra ve ṣoġan ve ṭurb gibi keskin ve acı nesnelere ve meʿādinden mıḳnāṭıs ü tīmūr ü bāḳıra ve ālātdan alāt-ı ḥarbıň cümlesine ve āhenden maṣnuʿ olanlara ve ḥayvānātdan ḳoyun ü keçi vü arslān ü pārs ü ḳurt ü çaḳal ü efʿīleriň envāʿına ve ʿaḳreb ü kirpiye ve mevāżıʿdan āteş-kede ve ʿasākir ḳarār idecek maḥall ve siyāset-ḫāne ve maṭbaḫ ve ḥayvānāt zebḥ olunan salḫānelere ve emrāżdan ısḳāṭ-ı ḥaml ve aʿżādan baʿżı ʿużvuň ḳırılması ve yerinden çıḳmasına ve cerāḥāt ve āteş yanıġına ve ḥarāret ü yübūsetden ḥādīs olan ʿilletlere ve ḥummālara ve libāsdan hengām-ı cengde ilbās olunanıň cümlesine ve edyāndan āteş-perestlere ve iḳlīm-i sāliṣe delālet ider ki şehrleri Kaşmīr'iň bir ṭarafından olup[3] Kandahār ve cibāl-i /Ü 44/ Afġān ve baʿżı Ġur ve Ġazne ve Zābelistān ve Kirmān ve Şīrāz ve eṭrāf-ı Ṣıfāhān ve Gūristān ve Ḫūzistān ve Baġdād ve Kūfe ve Baṣra ve bādiye-i ʿArab ve bilād-ı maġrib tā sāḥil-i deryāya resīde olınca.

[1] müʿennesdir: müʿennes İ4.
[2] ḥārreye: ḥāmeye İ4, Ü.
[3] olup: - Ü.

Semere-i sādis: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Müşterī beyānındadır. Kevkeb-i Müşterī ki ṣaʿd-ı ekber taʿbīr olunur. Felek-i sādisde tābān olup mizācı mizāc-ı rūḥ gibi ḥār ü raṭb ve müẕekker ü nehārīdir. Rengi beyāż ve ṭaʿamı leẕīẕ ve rāyiḥāda ḫoş-bū olana nisbet olunup insāndan pādişāh-ı ʿādil ve merdum-i şerīf ve dīn-dār ve eʾimme ve ḳużāt ü vüzerā ve emānet ü diyānet ṣāḥiblerine ve kibār ü bāzirgānlara ve ḫazīne-dārlara delīl olur[1]. Ve eger menḥūs olursa zühd-fürūş ü kendini /Ç 15a/ begenmiş ve ednā bahāne ile nifāḳ keşīde idenlere delālet ider. Ve mizācda laṭīfe-gū vü ḥalīm ü ṣāliḥ ü emīn ü emr-i maʿrūf ü nehy-i ʿani'l-münkeri idrāk ider. Müstaḳīmlere ve aʿżādan dimāġ ü cigere ve emrāżdan nefret olunmayacaḳ ʿilletlere /İ4 9a/ ve nebātātdan arpa vü buġday ü noḥūd u pirinç ü aşpūr u mercimek ü elma vü nār[2] gibi leẕīẕ olan /Ü 45/ mīve maḳūlesine ve meʿādinden altūn ü gümüş ü elmās ve ṣūreti güzel olan sāʾir şerīf ü ḳıymetlü ṭaşlara ve ḥayvānātdan ekl ü istiʿmāle ṣalāḥiyyeti olanlara ve ṭāvus ü hümāya ve mevāżıʿdan ʿibādet-ḫāne vü cevāmiʿ ve mesācid ü minber ü ṣavmaʿaya ve seyir-gāhlara ve ḫazīne vü meʿmūr-ı ʿālī-maḳāmlara ve ṣūretden güzel ü meygūn çeşm ve ṣarı ṣaçlılara ve aḫlāṭdan dem-i ṭabīʿiye ve edyāndan dīn-i İslām'a ve iḳlīmden iḳlīm-i sānīye delālet ider ki[3] şehrleri Mekrān ü Sīstān ve ṭaraf-ı Ḫorāsān ve ḥudūd-ı deryā-yı Fāris ve Baḥreyn ü Yemen ve Mekke vü Medīne ve eṭrāf-ı maġribdir.

Semere-i sābiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı Zuḥal beyānındadır. Kevkeb-i Zuḥal ki naḥs-ı ekber taʿbīr olunur. Felek-i sābiʿde tābende olup mizācı mizāc-ı mevt gibi ifrāṭ ile bārid ü yābis ve müẕekker ü nehārī ve rengi siyāh ü ṭaʿamı ekşi ve rāyiḥāsı kerīhdir. İnsāndan mülūk-ı ḳadīm ü ḫānedān-ı ḳadīm ü muḥāfıẓ-ı ḳalʿa vü köylülere ve meşāyiḫlere delīl olup eger menḥūs olursa /Ü 46/ zāhid-i cāhil ve pīr-i nā-bāliġ ve ṣāḥib-teẕvīr ve ḥasīs olanlara ve zindān gibi muẓlim maḥallerde sākinlere delālet ider. Ve aʿżādan ṭalāḳ ü kemik ü deri vü ṭırnaḳ maḳūlesine ve ʿilelden istisḳā vü vecaʿ-yı mefāṣıl gibi müzmin ḥastelike ve pīrlik vaḳtinde ẓāhir olan marażlara ve bürūdet ü yübūsetden neşʾet iden ʿillete ve ḥavās-ı ẓāhireden istimāʿı ağır olan ḳulaġa ve ṭabīʿatden cāhil ü necīl ü kāhil ü vesveseli ve fikri dūr-ā-dūr olanlara ve ṣūretde baṭṭāl[4] ü büyük başlı ve küçük gözli ve aġzı /Ç 15b/ vāsiʿ ve dudaġı ḳalın ve bed-āvāz olanlara ve ḥayvānātdan yük getürür deve vesāʾir gibi müteḥammil maḳūlelerine ve şāhīn ü bāyḳūş ü aḳ babaya ve ḳurbaġa vü ḳaplubaġaya ve ʿankebūt gibi yer yüzünde ḫāneler yapanlara ve fāreye ve

[1] olur: olup Ü.
[2] nār: ennār Ç, İ4.
[3] ki: - İ4, Ü.
[4] kāhil vesveseli ve fikri dūr-ā-dūr olanlara ve ṣūretde baṭṭāl: İ4 nüshasında derkenara yazılmıştır.

libāslardan yünden ü ḳıldan olan[1] ve ḳuzı vu ḳoyun derilerinden yapılan esvāba ve nebātātdan[2] ʿaḳāḳīr yābiseye ve ḳābıżaya ve ʿaṭṭār dükkānlarında ḳalmış ve köhnemiş /Ü 47/ eczāʾlara ve dikenli nesnelere ve meʿādinden ḳurşūn ve tīmūr ü bī-ḳıymet olan aḥcāra ve mevāżıʿdan yüksek ü metīn ṭaġlara vü maġāralara ve uyḳu içün taḫṣīṣ olınan maḥalle ve mezāristāna ve ḳalʿalara ve edyāndan dīn-i Yahūda ve eḳālīmden iḳlīm-i evvele delālet ider ki şehrleri Serendīb ü Aḳṣā-yı Hind ve Sind ü Cezā'ir deryā-yı cenūb ve Ḥabeş ü Zengibār tā deryā-yı maġribe resīde olınca. Ammā[3] iḳlīm-i evvel ü iḳlīm-i ḫāmisden mā-ʿadā beş iḳlīmde iḫtilāf olunup ṣāḥib-mücmel iḳlīm-i sānī Şems'iň ve iḳlīm-i sāliṣ ʿUṭārid'iň ve iḳlīm-i rābiʿ Müşterī'niň ve iḳlīm-i ḫāmis Mirrīḫ'iň olmak üzere naḳl idüp ve ḳavl-i ṣaḥīḥ budur dimişler.

Semere-i sāmin: Kevākibiň saʿādet ü şaḳāvet cihetinden delāʾil-i külliyesi beyānındadır. Ḳamer bu ʿālem[e], kevn u fesāddan vuḳūʿ bulan işlere ve mevcūdāta ve ehl-i dünyāya ve mevālid-i selaseden her biriniň taġayyürine ḫuṣūṣā nefs-i /İ4 9b/ insānıň /Ü 48/ bir ḥālden bir ḥāle tahvīline delīl olup sehmü's-saʿāde daḫi aňa mensūbdur. Ve māl u ʿizz ü cāh gibi saʿādet-i ḫāricīye ve Şems umūr-ı āḫiret ü ʿuḳbāya ve bu ʿālemde mevcūdātdan her biriniň nihāyet bulup kemāle resīde olmasına delīl olup sehmü'l-ġayb daḫi aňa[4] mensūbdur. Ve reʾy ü tedbīr gibi umūr-ı bāṭınīye delālet ider. Ḥattā mevżūʿāt-ı şerāyīʿ daḫi Şems ü Ḳamer'iň devrleri üzerine tertīb olunmuşdur. Zuḥal şaḳāvet cihetinden dünyānıň meḥūs olan kārlarından nā-ümīdlik ve faḳr u meżāyıḳa ve ḫastelik ve işlerde güçlük ve zaḥmet /Ç 16a/ ü meşaḳḳat ve ġam u endūha delālet ider. Ve Zühre nān ü niʿmet ve ekl ü şurb ve ṭaleb-i saʿādet-i dünyā vü zīynet münākeḥat ü tevālüd ve tenāsüle delālet ider. Ve Mirrīḫ dünyānıň menḥūs olan işlerinden fısḳ u fücūr ve ḳatl u sürḳa ve kiẕb ü ḫıyānet gibi sebeb-i şeḳāvet-i āḫiret olan fesāda delālet ider. Ammā Müşterī /Ü 49/ umūr-ı deyne dāʾir pesendīde olunan işlere ve edeb ü ʿiffete ve diyānet ü ṣadāḳat gibi aḫlāḳ-ı ḥamīdeye ve takvā sebebiyle taḥṣīl-i saʿādet-i uḫreviyeye delālet ider. İmdi meẕkūr olan naḥseyn ṭāliʿ-i mevlūdden birine müstevlī olup ve bed-ḥāl bulunsalar fesād ü şeḳāvet-i dünyā vü āḫirete delālet ider. Ve eger nīk-ḥāl olursa ol naḥsların bu ṣıfatları bi'l-ḳuvve mevcūd olur ammā fiʿle gelmez. Ve eger ol naḥseyn saʿd olan kevākibiň[5] ḫuẕūẓından birinde

[1] olan: - İ4.
[2] nebātatdan: - İ4, Ü.
[3] Ammā: - Ü.
[4] aňa: - İ4, Ü.
[5] kevākibin: kevkebiň İ4.

vāḳıʿ olsa yāḫud ol saʿdlar naḥseyne nāẓır bulunsa mevlūdde bu ṣıfatlar olmayup ḳuvvetden fiʿle daḫi çıḳmaz. Ve çıḳdıġı ḥālde bir ṣūretde ẓuhūr ider ki pesendīde olur. Ammā ṭāliʿ-i mevlūdden birine saʿdlar müstevlī olup ve bed-ḥāl bulunsalar saʿādet-i dünyā vü āḫiretden şeyʾ-i ḳalīl mevcūd[1] olmasına delīl olur. Ve eger ol saʿdlar naḥseyniň ḥuẓūẓında vāḳıʿ olursa yāḫud naḥseyn saʿdlara nāẓır bulunursa ẕikr olınan saʿādeteyniň żaʿf ına vü bī-ṣebāt /Ü 50/ olmasına ve saʿādet ü şeḳāvet memzūc u maḫlūṭ olmasına delālet ider. Lākin ʿUṭārid saʿd olan kevkeb[2] ile saʿd ve naḥs olan kevkeb[3] ile naḥs olup her ṭarafa yardım ve her cānibe iʿānet eyledigine bināen saʿādet ü şeḳāvet-i dünyevī vü uḫrevīye taʿalluḳı olmaġla mevżiʿine müstevlī olan kevkebden veyāḫud aňa nāẓır veyā anıň ḫānesinde olan kevkebden[4] ḥükm olunur.

Ṣemere-i tāsiʿ: Ṣıfāt u mensūbāt-ı reʾs ü ẕeneb beyānındadır. Reʾs, mizāc-ı Müşterī /Ç 16b/ gibi ḥār u raṭb u saʿddır. Ve bundan mā-ʿadā ḫāṣṣasındandır ki kevkeb saʿda muḳārin olursa saʿādetiň ziyāde idüp kevkeb naḥsa muḳārin olursa naḥsiyyetiň ziyāde idüp ʿuḳde-i şimālī vü cevzehr daḫi tesmiyye iderler. Perī vü cinniyān maḳūlesine delālet ider. Ammā ẕeneb mizāc-ı Zuḥal gibi bārid ü yābis ü naḥs olup keẕālik bunuň daḫi ḫāṣṣasındandır ki muḳārin oldugı kevkeb naḥs ise nuḥūsetiň ve saʿd ise saʿādetiň eksildir. ʿUḳde-i cenūbī tesmiye iderler. Dīve vü ʿifritlere delālet ider. /İ4 11a/[5] Pes Ḳamer, ʿuḳde-i reʾse gelse ʿarżı /Ü 51/ mınṭıḳatü'l-burūcdan şimāl ṭarafına düşer. Keẕālik ʿuḳde-i ẕenebe gelse ʿarżı cenūb ṭarafına düşer ve reʾs ü ẕeneb Ḳamer'e mensūb olan felek-i mümessil ile felek-i Ḥamel'iň teḳāṭuʿ eyledigi mevżiʿe ıṭlāḳ olunur. Ve ʿuḳde-i ẕeneb dāʾimā ʿuḳde-i reʾsiň muḳābilinde olup her biriniň mābeyni altı burcdur. **Şuʿbe-i rābiʿ:** Sekiz esmāra münḳasım olup aḳsām-ı burūc u kevākibi beyān ider.

Ṣemere-i evvel: Kevākib-i seyyāreniň ḫāne-i burūc-ı isnā ʿaşeriyyeye envāʿ-ı muḫtelife ile ḳısmeti beyānındadır. Ḳısmet-i merḳūmdan biri ḫāne cihetiyledir ki meselā Şems ü Ḳamer'e birer ḫāne ve bāḳīsine ikişer ḫāne virilmişdir. Ve bunuň ḥikmeti aňa mübeyyendir ki Şems kevākib-i sāʾireniň pādişāhı olup Esed daḫi burūcātıň pādişāhı maḳāmında ve mizāc-ı Şems gibi eşref-i ʿanāṣır olan nāra mensūb

[1] mevcūd: ḥāṣıl İ4.
[2] olan kevkeb: olunan kevākib: Ü.
[3] kevkeb: kevākib: Ü.
[4] kevkebden: kevākibden Ü.
[5] Müstensih 10 yerine iki kez 11 yazmıştır. Karışıklık olmaması adına numaralara müdahale edilmemiş, müstensihin numaralandırma sistemine uyulmuştur.

ve sābitʿ olmaġla maḳām-ı Āfitāb olmaġa şāyān oldı. Ve Sereṭān daḫi burclarıň ziyāde münḳalibi ve Ḳamer'iň mizācında ābī vü bārid ü raṭb olduġı ḥaysiyetden Ḳamer'iň ḫānesi olmaġla şāyeste ḳılındı. Ve sāʾir burūc-ı tevālī üzere /Ü 52/ birbirini velī iderek evvel-i Esed'den āḫir-i Cedī'ye resīde olınca ḥayyiz-i Āfitāb taʿbīr olunup[1] evvel-i Delv'den āḫir-i Sereṭān'a varınca ḥayyiz-i Ḳamer dirler. Ve bu iki ḥayyize vilāyet daḫi tesmiye olunur. Zīrā Şems ü Ḳamer bunlara vālīdir. Ve ḫamse-i müteḫayyireye /Ç 17a/ birer ḫāne ḥayyiz-i Şems'den ve birer ḫāne ḥayyiz-i Ḳamer'den virilür. Meselā Zuḥal'e ḥayyiz-i Şems'den Cedī ve ḥayyiz-i Ḳamer'den Delv ve Müşterī'ye ḥayyiz-i Şems'den Ḳavs ve ḥayyiz-i Ḳamer'den Ḥūt ve Mirrīḫ'e ḥayyiz-i Şems'den ʿAḳreb ve ḥayyiz-i Ḳamer'den Ḥamel ve Zühre'ye ḥayyiz-i Şems'den Mīzān ve ḥayyiz-i Ḳamer'den Sevr ve ʿUṭārid'e ḥayyiz-i Şems'den Sünbüle ve ḥayyiz-i Ḳamer'den Cevzā'dır. Tevālī-i eflāk üzere ve sebeb-i saʿādet ve nüḥūset-i kevākib daḫi bu aḳsāmdan fehm olunur. Ve bu beş kevkebiň ḫāneleri şekl-i Şems ü Ḳamer ile şöyle vāḳıʿ olmuşdur ki meselā Zuḥal'iň[2] iki ḫānesi daḫi neyyiriniň ḫānelerine muḳābil olup ve naẓar-ı muḳābele tamām-ı naḥs olmaġla naḥs-ı ekber ıṭlāḳınıň vechi bu olur. Ve Müşterī'niň iki ḫānesi daḫi neyyiriniň beşincisi olmaġla mābeynlerinde teslīs vāḳıʿ olup ve naẓar-ı teslis tamām-ı saʿd olduġı cihetden Müşterī'ye saʿd-ı ekber taʿbīr olundı. Ve Mirrīḫ'iň iki ḫānesi daḫi /Ü 53/ neyyiriniň ḫāneleriniň dördüncisi olmaġla mābeynlerinde naẓar-ı terbīʿ vuḳūʿ bulup ve naẓar-ı terbīʿ u muḳābeleden dūn u nıṣf düşmenlik olduġından bināʾen ʿaleyh[3] Mirrīḫ'e naḥs-ı aṣġar taʿbīr olundı. Ve Zühre'niň iki ḫānesi daḫi neyyiriniň ḫānelerinden üçünci ḫānede vāḳıʿ ve beynlerinde naẓar-ı tesdīs olup ve tesdīs naẓarı nıṣf dūstluk olmaġla Zühre'ye saʿd-ı aṣġar tesmiyeye bāʿis oldı. Ammā ʿUṭārid ḥıyyez-i neyyireynden sāḳıṭ olup aňa ism-i saʿd u naḥs[4] ıṭlāḳ olunmadığı eclden mümtezic taʿbīr olundı. Lākin kevākibden her kevkeb ki ḥıyyez-i Şems'de olan burūcātda ola. Ol nıṣfda olduḳca Şems'iň ḳuvvet-i terbiyetinde olup ve ḥıyyez-i Ḳamer olan burclarda olursa nıṣf-ı mezbūrda olduḳca Ḳamer'iň ḳuvvet-i terbiyyetinde /İ4 11b/ olur.

Ve baʿżı ḳavl üzere kevākibiň saʿādet ü nuḥūseti eflākıň Şems ile Ḳamer'den ḳurb u buʿdı sebebiyle olmaġla ʿulviyātınıň Şems'den ḳurb u buʿdı ve süfliyyātıň Ḳamer'den /Ç 17b/ ḳurb u buʿdına iʿtibār olunup /Ü 54/ ve iʿtidāl-i mizāc-ı saʿādetiň ʿilleti oldığı

[1] olunup: olunur Ü.
[2] Zuḥal'iň: Zuḥal Ç.
[3] bināʾen ʿaleyh: - Ç, İ4.
[4] ism-i saʿd u naḥs: hem saʿd u hem naḥs: Ü.

gibi ifrāṭ-ı mizāc-ı nuḥūsetiň sebebidir. Aňa bināen Şems'e ziyāde ḳurbı olan Mirrīḫ'iň mizācı Zuḥal ü Müşterī'den ziyāde ḥār ü yābis olup bāḫuṣūs yübūseti ifrāṭ üzere olduġından mā-ʿadā neyyir-i ekberden sāḳıṭ olmaġla naḥs-ı aṣġar ıṭlāḳ olunur. Ve felek-i Zuḥal daḫi neyyir-i aʿẓīmden iki kevkeb miḳdārı ziyāde devr oldığından mizācı ifrāṭ-ı bürūdet ile bārid ü yābis olup felek cihetinden daḫi Şems'iň naẓar-ı terbīʿine rāst gelmekle naḥs-ı ekber taʿbīrine lāyıḳ olmuşdur. Ammā Müşterī vasaṭda bulunup ve vasaṭ iʿtidāle mensūb olduġından ġayrı Şems'iň naẓar-ı tesdīsinde vāḳıʿ olmaġla saʿd-ı ekber taʿbīrine sezāvār oldı ve bu üç kevkeb ʿulvī olup ve saʿādet ü nüḫūsetine sebeb Āfitāb'dır. Ammā saʿādet-i Zühre'ye sebep ʿillet-i Ḳamer'dir. Zīrā Ḳamer neyyir-i aṣġar ü bedel-i Āfitāb olup ve Zühre saʿd-ı aṣġār ü bedel-i Müşterī vü Ḳamer'iň mizācına muvāfıḳ ve ḥadd-i vasaṭda vāḳıʿ /Ü 55/ olup ve Ḳamer'iň naẓar-ı tesdīsinde olmaġla saʿd-ı aṣġār didiler.

Ammā ʿUṭārid Ḳamer'den sāḳıṭ ve anıň felegi hiçbir mizāca mensūb olmayup lākin sürʿat taġayyüründen nāşī mizāc-ı hevāya nisbet olunmaġa mümtezic ıṭlāḳ olundı. Ve bu iki kevkeb-i süflī ki Zühre vü ʿUṭārid'dir. Bunlarıň ḫāllerini Ḳamer'e taʿalluḳ itdirüp ve ʿulviyātıň ḫāllerini Āfitāb'a rabṭ eylemişler. Ammā ḫaḳīḳat-i ḫālde kevkeb cevher-i basīṭ olup onlar içün hīç mizāc yoḳdur. Ancaḳ bunlarıň ẓuhūr iden ḫāletleri mürekkebātda ʿillet ü cūd-mizāc olur. Ve bu kevākibiň beynlerinde olan ṣadāḳat ü ʿadāvetiň daḫi ʿilleti ḫānelериniň heyʾeti vü eşkāli muḳteżāsıdır. Muḳaddemā saʿādet ü nuḥūsetde neyyireyn ile beyān olundıġı gibi pes her kevkeb ki kendi ḫānesinden taʿdād olundıḳda on ikinci[1] ḫāne ṣāḥibi olan kevkebe irişe. Onlar birbiriyle /Ç 18a/ düşmen olurlar ve ḥükm-i muḳābele vü terbīʿ daḫi böyledir. Ve her kevkeb ki āḫeriň naẓar-ı tesdīsinde yā teslīsinde vāḳıʿ ola birbirine muḥabbet ü dostluḳ üzere olurlar. Meselā Mīzān Sünbüle'niň /Ü 56/ on ikincisi ve Cevzā Sevr'iň on ikincisi oldığından ʿUṭārid ile Zühre beynlerinde düşmenlik derkārdır. Ve Sünbüle ile ʿAḳreb ve Ḥamel ile Cevzā mābeyninde tesdīs vāḳıʿ olmaġla ʿUṭārid ile Mirrīḫ birbirine dūst geçinürler. Meselā Zühre vü Mirrīḫ beyninde ʿadāvet ve Zühre vü Müşterī beyninde muḥabbet ve Zühre vü Zuḥal beyninde ʿadāvet ve Mirrīḫ ü Zuḥal beyninde muḥabbet [ve] ʿUṭārid ü Müşterī beyninde ʿadāvet ve ʿUṭārid ü Zuḥal beyninde muḥabbet ve neyyireyn ü Zuḥal beyninde ʿadāvet ve Müşterī'yle muḥabbet ve Zuḥal ü Müşterī beyninde muḥabbet ve Müşterī vü Mirrīḫ beyninde ʿadāvet ve Zühre ile muḥabbet /İ4 11a/ ve ʿUṭārid ile ve Āfitāb ile ʿadāvet ve Ḳamer ile muḥabbet olur. Ve bundan maʿlūm olsun ki iki şaḫṣ

[1] ikinci: iki İ4, Ü.

mābeyninde olan dūstluġa ve düşmenlige bir sebep daḫi bunlardır. İmdi /Ü 57/ bu evżāʿların tefehhümi āsān olmaḳ içün bu dāʾire ile temṯīl olundı.

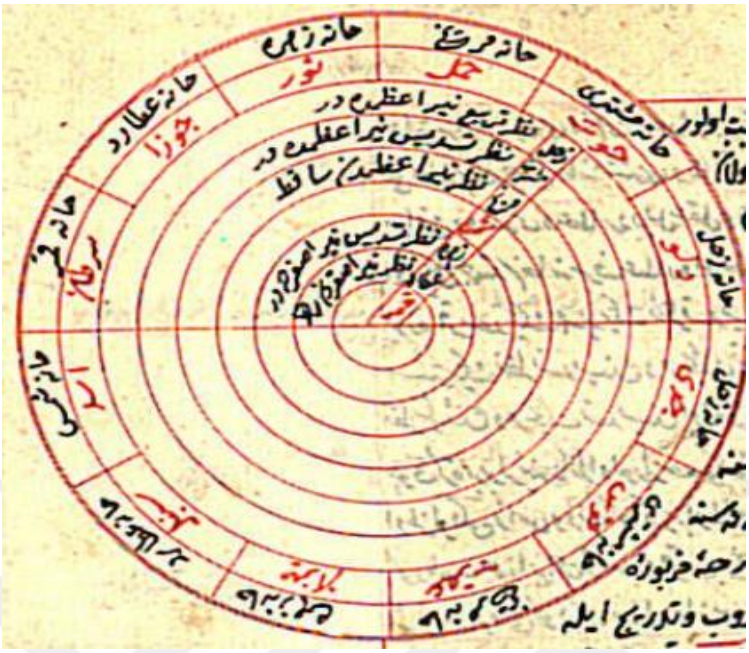

Şekil I[1]

Semere-i ṯānī: Şeref ḫānelerініň ḳısmeti beyānındadır. Her[2] kevkeb içün bir burc şeref ḫānesidir ve ḫāne-i mezbūrda derece-i şeref daḫi muʿayyen bir derecedir. Ve şol kevkeb ki şerefi ḫānesine naḳl eyleye. Şerefi /Ç 18b/ ḳuvvetine başlayup ve derece-i muʿayyenesine vardıḳda ḳuvvet-i şerefī nihāyet bulur. Baʿdehu derece-i mezbūreyi geçdikde evveli ḳuvvet-i şeref noḳṣāniyyete āġāz idüp ve tedrīc ile noḳṣān bularaḳ burūc-ı merḳūmdan ḫurūc ider.

İmdi ḳısmet-i meẕkūreye bu vechle sūret virilmişdir ki meṯelā şeref-i Müşterī, burc-ı Sereṭān'ıň on beşinci derecesinde ve şeref-i Āfitāb, Ḥamel'iň ṭoḳuzıncı derecesinde ve şeref-i Mirrīḫ, Cedī'niň yigirmi sekizinci derecesinde ve şeref-i[3] Zuḥal, Mīzān'ıň yigirmi birinci derecesinde ve şeref-i Ḳamer, Ṯevr'iň üçünci derecesinde ve şeref-i Zühre, Ḫūt'uň yigirmi yedinci derecesinde ve şeref-i ʿUṭārid, Sünbüle'niň on beşinci derecesinde ve şeref-i reʾs, Cevzā'nıň üçünci derecesinde ve şeref-i ẕeneb, Ḳavs'ıň üçünci derecesinde olmaḳ üzere /Ü 58/ terḳīm olundı[4]. Ve bu şerefleriň ẕikr olunan beynlere taḫṣīṣ ü taḳsīm olınmasına sebeb ṭāliʿ-i ʿālem burc-ı Sereṭān vāḳıʿ olup ve

[1] Şekil I, İ4 nüshasından alınmıştır.
[2] Her: Bir İ4, Ü.
[3] şeref-i: - Ç, İ4.
[4] olundı: olunup Ç, İ4.

Müşterī daḫi delīl-i ḥayāt olduġı eclden anıň şerefi ḫānesi Sereṭān olmaḳ elyaḳ ü aḥrā oldı[1]. Ve Āfitāb daḫi pādişāh-ı eflāk olup ve ṭāliʿ-i mezbūrıň ʿāşiri burc-ı Ḥamel olduġından nāşi şeref-i Āfitāb burc-ı merḳūm olmaḳ şāyeste ḳılındı. Ve Mirrīḫ delīl-i ẓıddiyet ü ḫuṣūmet olduġı ḥaysiyetden[2] ṭāliʿ-i merḳūmuň sābiʿi olan Cedī burcı daḫi aňa şeref olmaġa münāsib oldı. Ve Zuḥal kezālik delīl-i geşt ü zerʿi ve ʿimāret oldıġı eclden ṭāliʿ-i mezbūrıň rābiʿ olan Mīzān burcı şerefi olmaġa cesbān oldı. Ammā bu tertībleriň vech-i āḫer üzere beyānı daḫi öyledir ki ṭāliʿ-i merḳūm ve vetedleri burūc-ı münḳalibeden olup ve Āfitāb ve evc-i kevkeb-i ʿulvī ki Zuḥal ü Müşterī vü Mirrīḫ'dir. Bu cümlesiniň şerefleri evtād-ı erbaʿada olmaḳ münāsib görülmekle niżāmı virildi. Lākin Ḳamer ḫalīfe-i Āfitāb /Ü 59/ olup ve māʾilü'l-vetedde on birinci ḫāneden aḳvā bulunmayup ve burc-ı Sevr daḫi ṭāliʿ-i mezbūrıň on birincisi /Ç 19a/ olmaġla şerefi ḫānesi olmaḳ /İ4 11b/ sezāvār oldı. Ve Zühre saʿd olduġından mā-ʿadā pāklige daḫi delīl olup ve burc-ı Ḥūt daḫi ḫāne-i saʿd yaʿnī ḫāne-i Müşterī vü ṭāliʾiň[3] ṭoḳuzıncısı olmaġla Zühre içün ḫāne-i şeref olmaġa muvāfiḳ düşdi. Ve ʿUṭārid delīl-i ʿaḳl u ʿilm olup burc-ı Sünbüle daḫi ünsī ve Sereṭān'ıň[4] üçüncisi olduġı cihetden ḫāne-i şeref ʿUṭārid olmaġa şāyān oldı.

İmdi maʿlūm olsun ki ṭāliʿ-i ʿāleme göre Ḳamer saʿdeynden[5] her biriniň naẓar-ı tesdīsinde ve ʿUṭārid ü Mirrīḫ'iň naẓar-ı teslīsinde ve ʿUṭārid daḫi Müşterī'niň naẓar-ı tesdīsinde ve Mirrīḫ'iň teslīsinde ve Zühre'niň muḳābelesinde ve Zühre Müşterī'niň naẓar-ı teslīsinde ve Mirrīḫ'iň tesdīsinde olmaġla bu evżāʿdan maʿlūm olur ki kevākib-i merḳūme bu ḫānelerden[6] çoḳ kerre birbirlerine nāẓır olurlar. Ḫuṣūṣā süfliyāt süflīlere ve ʿulviyāt ʿulvīlere naẓardan ḥālī olmaz. Lākin reʾs ü ẕeneb-i kevākibden /Ü 60/ olmaġla şerefleri sāḳıṭ olan ḫāneler olmaḳ münāsib görilüp Cevzā burcı reʾse ve Ḳavs burcı ẕenebe beyt-i şeref ḳılındı. Ve bundan ġayrı ḫāne-i şerefi oldıġı gibi[7] kevkebiň vebāli ḫānesi daḫi vardır. Ve vebāli[8] renc ü zaḥmet içün ıṭlāḳ olunur. Bu vebāl ḫānesi her kevkebiň kendi ḫānesinden taʿdād olunsa yedincisi yaʿnī ḫānesine muḳābil olan ḫāne olur. Meselā Zuḥal içün Esed ü Sereṭān[9] burclarınıň ikisi daḫi vebāl ḫānesidir.

[1] oldı: olundı İ4.
[2] ḥaysiyetden: eclden Ü.
[3] ṭāli'iň: Sereṭān'ıň Ç.
[4] Sereṭān'ıň: Sereṭān Ç.
[5] sa'deynden: sa'deynin İ4, Ü.
[6] ḫānelerden: ḫāneler Ç.
[7] gibi: - İ4.
[8] vebāli: vebāl İ4.
[9] Esed ü Sereṭān: Sereṭān ü Esed İ4.

Zīrā Esed burcı, Delv burcunuň yedincisi ve Sereṭān burcı, Cedī burcunuň[1] keẕālik yedincisidir. Ve Āfitāb'ıň vebāli Delv burcıdır ve Ḳamer'iň vebāli Cedī burcıdır. Ve Mirrīḫ'iň vebāli Ḥamel cihetinden Mīzān burcı ve ʿAḳreb cihetinden Sevr burcıdır. Ve Zühre'niň vebāli daḫi kendi ḫāneleri olan Sevr cihetinden ʿAkreb ü Mīzān cihetinden Ḥamel burcıdır. Ve Müşterī'niň vebāli /Ç 19b/ Ḳavs cihetinden Cevzā ve Ḥūt cihetinden Sünbüle'dir. Ve ʿUṭārid'iň vebāli Sünbüle cihetinden Ḥūt u Cevzā cihetinden Ḳavs olmuşdur. İmdi şol kevkeb ki vebāli ḫānesinde buluna żaʿf -ı ḥāl ve zaḥmetde olur. Ve bundan başḳa evżāʿ-ı merḳūma bir vażʿ /Ü 61/ daḫi hubūṭdur. Ve ḫāne-i hubūṭ, şeref ḫānesinden yedinci ḫānedir ve hubūṭ derecesi, şeref derecesi gibidir. Yaʿnī kevkebiň kendi ḫānesinden vebāli ḫānesi yedinci burc oldıġı gibi hubūṭ daḫi keẕālik şerefi ḫānesinden yedinci burc olup ve şerefde taʿyīn olunan dereceniň muḳābili olan derece hubūṭ derecesi olur. Meṣelā Müşterī'niň hubūtı, Cedī burcunuň on beşinde ve Āfitāb'ıň hubūṭı[2] Mīzān'ıň on ṭoḳuzında ve Mirrīḫ'iň hubūṭı Sereṭān'ıň yigirmi sekizinde ve Zuḥal'iň hūbūṭı Ḥamel'iň yigirmi birinde ve Ḳamer'iň hubūṭı ʿAḳreb'iň üçünde ve ʿUṭārid'iň hubūṭı Ḥūt'uň on beşinde ve Zühre'niň hubūṭı Sünbüle'niň yigirmi yedisinde ve reʾsiň hubūṭı Ḳavs'ıň üçünde ve ẕenebiň hubūṭı Cevzā'nıň üçündedir. Ve kevkeb bu hubūṭ derecesinde olduḳca zindānda ḳayd u bende olmuş gibi żaʿīf olur. Pes ḥālāt-ı mezbūreyi īżāḥ ü beyān içün bu zāyice-i ṭāliʿ-i ʿāleme göre vażʿ u /İ4 12a/ temṣīl olundı.

[1] Cedī burcunuň: Cedī'niň: Ç, İ4.
[2] hubūṭı: - Ç, İ4.

وبال
طالع عالمدر
وبال
شرف
هبوط
ذنب
وبال
شرف
هبوط
وبال
شرف
هبوط
وبال
شرف
هبوط

63/ ṭāliʿ-i nehārīde Mirrīḫ ü Zühre'ye ve ṭāliʿ-i leylīde evvel Zühre sānī Mirrīḫ'[e] virüp ve ikisiniň şerīki gice vü gündüz Ḳamer olur. Ammā çoḳ kimesneler ṭāliʿ-i nehārīde Zühre'yi muḳaddem ṭutarlar. Ammā Mirrīḫ'i muḳaddem ṭutmaḳ ḳıyāsa göre yaḳīndir. İmdi müsellesēniň ikisi āteşī vü hevāyī olduġıçün müzekker olup kevkebleri daḫi müzekkerdir. Ve ikisi daḫi ḫākī vü ābī olduġıçün müʾenneslerdir ve kevkebleri daḫi ābīdir.

Semere-i rābiʿ: Ḥudūduň ḫamse müteḥayyireye ḳısmeti beyānındadır. Aḳsām-ı ḥudūd kesīrdir ammā erbābı ʿindinde müstaʿmel ve Baṭlamyūs'uň iʿtibār eyledigi ḥudūd ehl-i Mıṣır'ıň ḥudūdı olup ol daḫi şöyledir ki her burc aḳsām-ı muḫtelife ile ḫamse-i müteḥayyireye ḳısmet olunup evveli iki dereceden ḳalīl ve ekseri on iki dereceden ziyāde olmaz. Ve her burcuň āḫiri ḥudūd-ı naḥseyn olur ve bu ḳısmet içün burūca ve bir tertīb zikr olunmamışdır.

Semere-i ḫāmis: Kevākib-i sebʿanıň vechleri beyānındadır. Her burcı üç bölük idüp her bölügi onar derece olmaḳ üzere her on dereceyi /Ü 64/ tevālī-i burūc üzere kevkeblere taḳsīm iderler. Meselā Ḥamel'iň ʿaşer evveli Mirrīḫ'iň ve ʿaşer evsaṭı Şems'iň ve ʿaşer āḫiri /Ç 20b/ Zühre'niň olup bu tertīb ile kezālik Sevr'iň ʿaşer evveli ʿUṭārid'iň ve ʿaşer evsaṭı Ḳamer'iň ve ʿaşer āḫiri Zuḥal'iň /İ4 12b/ olaraḳ nihāyeti Mirrīḫ'e resīde olur. Ve bu[1] taḳsīme daḫi vücūh-ı ehl-i Mıṣır ıṭlāḳ iderler. İmdi ḥudūdı ve vücūhı temsīl ü beyān içün bu işbu cedvel vażʿ olundı.

[1] ve bu: - Ç.

Şekil III[1]

Semere-i sādis: Kevkebiň feraḥlarınıň ḳısmeti beyānındadır. Ammā bu ḳısmet ṭāliʿa müteʿalliḳ olup ṭāliʿ-i muʿayyen oldıḳtan ṣoňra feraḥları[2] daḫi maʿlūm olur. Meşelā ʿUṭārid, kevkeb-i ʿaḳl u nuṭḳ oldugı ḥaysiyetden feraḥı ṭāliʿde şāyeste görüldi. Ve Ḳamer neyyir-i aṣġar ve ḥareket ve meṣāliḥ-i dünyāya /Ü 65/ delīl olmaġla feraḥı sālişde münāsib olur. Ve Zühre kevkeb-i ṭarab u ʿaşḳ u saʿd olup ḫāmis ḫāne-i feraḥı olmaġa[3] muvāfıḳdır. Ve Mirrīḫ naḥs-ı aṣġar ve delīl-i şer olmaḳ cihetinden feraḥı sādisde olmaḳ lāyıḳıdır. Pes bu ṣūretde neyyir-i aṣġar ve saʿd-ı aṣġar ve naḥs-ı aṣġarıň[4] ḫāne-i feraḥları tahtü'l-arż vāḳıʿ olup ammā Āfitāb neyyir-i aʿẓīm ve beyt-i tāsiʿ saʿādet-i uḫrevīye ve sefere delīl olmaġa ol ḫāne feraḥı olmaḳ elyaḳdır. /Ç 21a/ Ve Müşterī saʿd-ı ekber ve recā vü ümīde ve aṣdiḳāya delīl oldıġından nāşī feraḥı beyt-i ḥādī ʿaşer olmaġa şāyāndır. Ve Zuḥal naḥs-ı ekber ve delīl-i renc ü meşaḳḳat olup feraḥı daḫi beyt-i ṯānī ʿaşerde münāsib oldı. İmdi neyyir-i aʿẓīm ve saʿd-ı ekber ve naḥs-ı ekberiň[5] feraḥları fevḳü'l-arż olmaġla neyyireyn birbiriniň muḳābelesinde ve teslīṯ ü tesdīs ṭāliʿde olup naḥslar daḫi birbiriniň muḳābelesinde ve ṭāliʿden sāḳıṭ oldılar.

[1] Şekil III, İ4 nüshasından alınmıştır.
[2] feraḥları: feraḥlar İ4.
[3] olmaġa: olmaġla İ4.
[4] naḥs-ı aṣġarıň: - İ4.
[5] münāsib oldı. İmdi neyyir-i aʿẓīm ü saʿd-ı ekber ü naḥs-ı ekberiň: - Ü.

Semere-i sābiʿ: İsnā ʿaşeriyye burūc-ı kevākib beyānındadır. Bu ʿilmiň daḫi ṭāliʿa nisbet ü taʿalluḳı şol vechledir ki burucāt-ı mezbūreyi on ikişer /Ü 66/ ḳısma taḳsīm idüp her ḳısmı iki buçuḳ derece olmaḳ üzere ibtidā ve iki buçuḳ derecesini burc-ı mezbūruň ṣāḥibi olan kevkebe ve ḳısm-ı sānīsini ikinci burcuň ṣāḥibiňe virüp tā on iki ḫāne tamām olınca her ḫāne ṣāḥibine birbirini velī iderek aḳsām-ı mezbūrı ḳısmet iderler. Meselā ṭāliʿiň isnā ʿaşeriyesi murād olunsa ṭarīḳ-i ʿameli oldur ki maṭlūb olan ṭāliʿiň derecesi her ne miḳdārda ise ol dereceyi on ikiye ḍarb ve ḥāṣıl-ı ḍarbı ṭāliʿden otuzar otuzar ṭarḥ idüp bāḳī ḳalan her ne miḳdār derece ise isnā ʿaşeriyye-i ṭāliʿ ol mevżiʿ olur. Ve her vaḳitde bu vechle ḥükm olunup bu ʿameli istiḫrāc-ı żamīrde istiʿmāl iderler. Zīrā ṭāliʿ-i /İ4 13a/ vaḳtiň isnā ʿaşeriyyesi ḳanġı mevżiʿe resīde olursa żamīri ol maḥalde bulurlar ve bu[1] ḫuṣūṣ ṭāliʿa naẓarla olur.

Ammā isnā ʿaşeriyyeyi derece-i kevkeb daḫi şu vechle bulunur ki kevkebiň bulundıġı burca naẓar olunup ne miḳdār derece ḳaṭʿ itmiş ise ol dereceleri kezālik on ikiye ḍarb ve ḥāṣıl-ı ḍarbı kevkebiň bulundıġı burcdaň ibtidā idüp /Ü 67/ kelevvel otuzar otuzar ṭarḥ ve bāḳī her ne miḳdār derece ḳalursa isnā ʿaşeriyyeye derece-i kevkeb ol mevżiʿ olur. Meselā Zühre Ḥamel'iň on bir derece ve dört daḳiḳasında bulunsa isnā ʿaşeriyyesini maʿlūm /Ç 21b/ idinmek murād olındıḳda zikr olunan vech üzere on bir derece[2] on ikiye ḍarb olunup yüz otuz iki derece ḥāṣıl olur. Ve dört daḳīḳayı daḫi on ikiye ḍarb eyledikde ḳırḳ sekiz daḳīḳa olup yüz otuz iki derece ḳırḳ sekiz daḳīḳa olur. Bu mażrūbı burc-ı Ḥamel'den otuzar otuzar ṭarḥ yaʿnī Ḥamel içün otuz derece ve Sevr içün otuz ve Cevzā içün otuz derece ve Sereṭān içün otuz derece virüp bāḳī ḳalan on iki derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳa daḫi Esed içün virildikde burc-ı Esed'iň on iki derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳası Zühre'niň mevżiʿ-i isnā ʿaşeriyyesi olur. Ammā eger Zühre'niň on bir derece ve dört daḳīḳasını dört burca taḳsīm idüp Ḥamel'e ve Sevr'e ve Cevzā'ya ve Sereṭān'a ikişer buçuḳ derece virilince muḳaddemā şerḥ ü beyān olunan ḳāʿide üzere bir derece /Ü 68/ bāḳī ḳalup pes ol bir derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳanıň her birini on ikiye ḍarb eyledikde ḥāṣıl-ı ḍarb on iki derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳa olur. Ve bu mażrūbı daḫi burc-ı Esed'e virdikde evvelki ʿamel gibi Esed'iň on iki derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳası derece-i Zühre'niň isnā ʿaşeriyyesi olmuş olur. İmdi bu güne hesāb ile maṭlūbı taḥṣīlde tekellüf-i keyfiyyeti rev-nümā ve bu daḫi bilā-ḥisāb ṭarīḳ-i eshel ile ṣūret-peẕīr ḥüsn-edā olmaḳ içün ʿabd-i ḥaḳīr mütercim iki cedvel tertībine ictirā ve her

[1] bu: - İ4.
[2] derece: dereceyi Ç.

biriniň ṭarīḳ-i istiḥrācı vech-i sühūlet ile beyān ü īżāha ber-çīde-dāmān-ı ibtidār-edā oldum ki ṣūretleri işbu maḥalde tasṭīr ü keşīde ḳılındı.

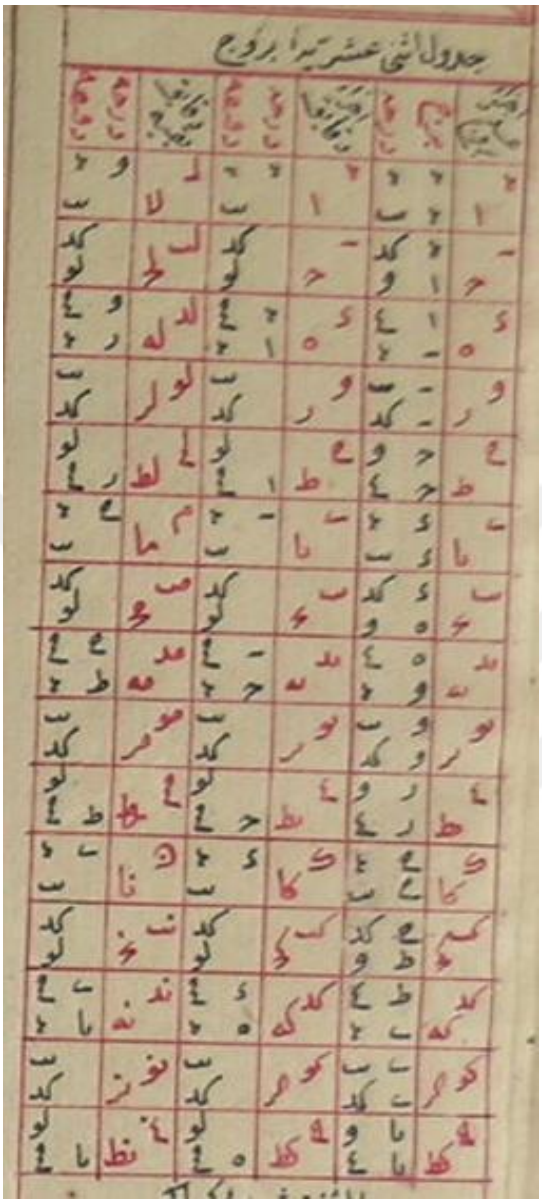

Şekil IV[1]

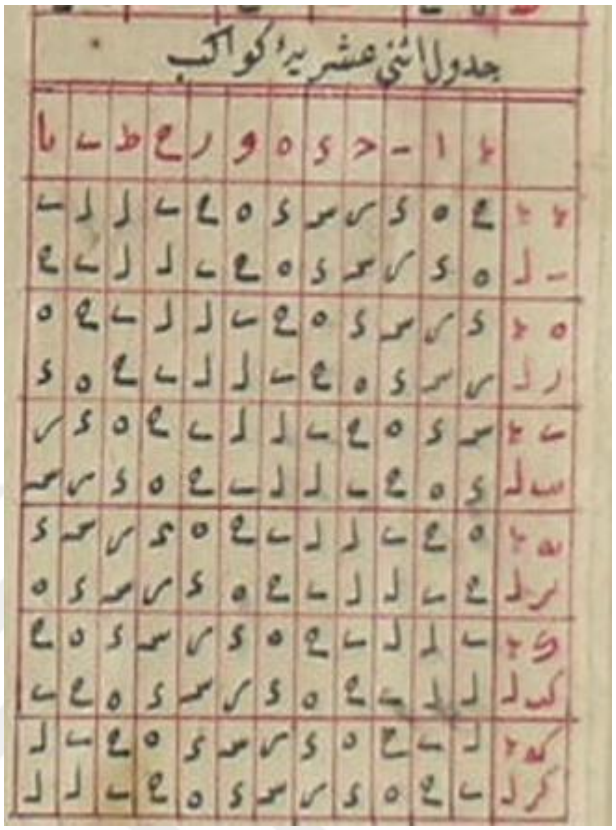

Şekil V

Pes bu cedveliň ṭarīḳ-i ʿamelī oldur ki maṭlūb olan burcuň derecesi her ne miḳdār ise /Ü 69/ eczāʾ-i burūcuň aʿdādı taḥrīr olınan ibtidā ki cedvele duḫūl /İ4 13b/ olunup derece-i maṭlūbı bulduḳda ṭaraf-ı yesārına muṭṭaṣıl meḥāẕīsinde vāḳıʿ burūc u derece ne miḳdār bulunursa aḫẕ oluna. Ve eger burc-ı maṭlūbıň derecesiniň daḳīḳası daḫi var ise cedvel-i daḳāyıḳdan duḫūl idüp muttaṣıl olan meḥāẕisindeki /Ç 22a/ derece vü

[1] Şekil IV ve V, Ç nüshasından alınmıştır.

daḳīḳayı daḫi aḫẕ ve muḳaddemā aḫẕ olunan burc ve dereceye mertebesiyle żamm eyledikde iṣnā ʿaşeriyyesi maṭlūb olan derece ḥāṣıl olur.

İmdi müʾellif-i merḥūmuň ifāde eyledigi üzere meṣelā Ḥamel'iň on bir derece ve dört daḳīḳasınıň iṣnā ʿaşeriyyesi ṭaleb olunduḳda cedvel eczāʾ-i burūca duḫūl olunup on birinci dereceniň ḥiẕāsındaki Esed'i ve on iki derecesini aḫẕ baʿdehu cedvel-i eczāʾ-i daḳāyıḳa duḫūl idüp dördinci daḳīḳanıň ḥiẕāsındaki ḳırḳ sekiz daḳīḳayı daḫi aḫẕ idüp ibtidā aḫẕ olunan Esed'iň on iki derecesine żamm olunduḳda ḥāṣıl-ı Esed'iň on iki derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳası olup miṣāl-i mezbūr gibi Ḥamel'iň on bir derece ve dört daḳīḳasınıň iṣnā ʿaşeriyyesi olmuş olur. Lākin bundan mā-ʿadā ol dereceniň kevākibden /Ü 70/ ṣāḥib-iṣnā ʿaşeriyyesini bilmek meṣelā Esed'iň on iki derece ve ḳırḳ sekiz daḳīḳasınıň ṣāḥib-iṣnā ʿaşerīyyesi ḳanġı kevkeb oldıġı maʿlūm olmaḳ murād olunursa cedvel-i mezbūruň taḥtında vāḳıʿ cedveliň bālāsında[1] taḥrīr olunan burclardan burc-ı Esed'i buldıḳda ṭaraf-ı yemīnden kenarda olan[2] on iki buçuḳ dereceyi bulup ikisiniň teḳāṭıʿnda bulunan Zuḥal'i aḫẕ eyleriz. İmdi bu ṣūretde kenārdaki derecāt ikişer buçuḳ dereceye taḳsīm olunup her iki buçuḳ derece minvāl-i meşrūḥ üzere birer kevkebe virilmekle bu miṣālde oldıġı gibi on iki buçuḳdan on beş dereceye varınca Zuḥal'iň iṣnā ʿaşeriyyesi olup ḳırḳ sekiz daḳīḳa daḫi bu iki buçuḳ dereceniň ṭarafında olmuş olur. Ammā ḥükm-i iṣnā ʿaşeriyye oldur ki bir kevkeb, kevkeb-i aḫiriň iṣnā ʿaşeriyyesinde bulunsa ṣāḥib-iṣnā ʿaşeriyyeye nāẕır yāḫud ṣāḥib-iṣnā ʿaşeriyyeniň ḥuẕūẕından bir ḥaẕẕında bulunması gibi olur. Ve kevkebiň iṣnā ʿaşeriyyesi bir burcda vāḳıʿ olmaḳ ṣāḥib-iṣnā ʿaşeriyye olan kevkeb ol burcda olmaḳ gibi olup ve derece-i iṣnā ʿaşeriyye ṣāḥibi olan kevkebiň /Ü 71/ mizācındadır. Ve baʿżılar delāʾili /Ç 22b/ bu iṣnā ʿaşeriyyeye tesyīr itdirirler egerçi ḳalīlü'l-istiʿmāldir. Lākin ṣāḥib-kitāb raḥmetullāh fāʾideden ḫālī olmadıġı eclden ẕikr eylemiş. Ve bundan mā-ʿadā ḫuẕūẕāt-ı sāʾire vardır ki nüh beher ve heft beher ve nīm beher ve derīcan ve daḫi bunlar gibi ahalī-yi Hind ʿindinde maḳbūl ve muʿteber olup ammā fī-zamānīna metrūk olduġından tahfīf-i sevād içün müʾellif-i mezbūr bunları terk itmegi münāsib görüp ve çendān ẕikri daḫi bir nesneyi müfīd olmadıġından bu bābda yine müʾellif-i merḳūma iḳtidā olundı.

Ṣemere-i ṣāmin: Kevākibiň eyyāma nisbeti beyānındadır. Pes gice vü gündüz taʿbīr olunan felek-i müstaḳīmiň yaʿnī felek-i ʿaẓamıň bir defʿa /İ4 14a/ devridir ki ehl-i

[1] bālāsında: bālāsına Ç.
[2] olan: - Ç.

şerʿiň ḳavli üzere ibtidā-yı nehār ṭulūʿ-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdan ʿadd olunup ḳavl-i aṣḥāb-ı ahkāma naẓaran ṭulūʿ-ı nıṣf cürm-i Āfitāb'dan ve erbāb-ı irṣāda göre dāʾire-i nıṣf-ı nehārdan olmaḳ üzeredir. Ammā ibtidā-yı leyl ittifāḳ ile ġurūb nıṣf-ı cürm-i Āfitāb'dan olmaġla ufuḳ-ı maşrıḳda ʿaskerü'l-leyl /Ü 72/ taʿbīr olunan siyāhlıġıň ẓuhūr ider. İmdi bu gice vü gündüz taʿbīr olunan vaḳti, yigirmi dörde taḳsīm olunup ve her ḳısmı bir sāʿat iʿtibār olunur. Ammā sāʿat daḫi iki nevʿ olup bir nevʿine müstevī ve bir nevʿine muʿavvec dirler. Müstevī didikleri sāʿat-i sālifü'z-zikr yigirmi dört[1] cüzʿden bir cüzʿ olup maṭlaʿı dāʾimā on beş derece oldığından müstevī ıṭlāḳ olunur. Ve gicede vü gündüzde ʿadedi ziyāde vü noḳṣān ḳābūl itmemekle muʿtedile daḫi dirler. Ammā sāʿat-i muʿavvece oldur ki gice vü gündüzde on ikişer cüzʾden bir cüzʾ olup nehār ü leyl ziyāde vü noḳṣān olduḳça anlarıň ʿadedi on ikişerden ziyāde vü noḳṣān olmayup aḳsāmı yaʿnī her bir ʿadediniň derecesi gāh ziyāde vü gāh noḳṣān ḳabūl eylediginden sāʿat-i muʿavvece ve zamāniyye daḫi tesmiyye iderler. Ammā her haftanıň ẓarfında her bir güni bir kevkebe virürler ve ol[2] günüň ibtidā sāʿatini[3] kevkeb-i mezbūre virüp /Ç 23a/ ve ḳuşūrını daḫi sāʿir kevkbe ʿale't-tevālī taḳsīm iderler. Meşelā yekşenbe güni evvelki sāʿati /Ü 73/ Āfitāb'a ve ikinci sāʿati Zühre'ye ve üçinci sāʿati ʿUṭārid'e ve dördünci sāʿati Ḳamer'e ve beşinci sāʿati Zuḥal'e ve altıncı sāʿati Müşterī'ye ve yedinci sāʿati Mirrīḫ'e ve sekizinci sāʿati yine Āfitāb'a resīde idüp ṭoḳuzıncı Zühre'ye onuncı ʿUṭārid'e ve on birinci Ḳamer'e ve on ikinci Zuḥal'e virildikde on iki tamām ve sāʿat-i yevm-i yekşenbe Zuḥal'de resīde-i encām olur. Baʿdehu yine bu tertīb-i eflāḳ üzere düşenbe gicesiniň evvel sāʿati Müşterī olup sānī Mirrīḫ ve sāliṣ Şems olaraḳ ḳıyās-ı mezbūr üzere tertīb olunup on iki sāʿati ʿUṭārid'de tamām ve sāʿat-i evvel yevm-i düşenbe Ḳāmer olup sānī Zuḥal sāliṣ Müşterī burūca meşrūḥ seşenbe gicesiniň evvel sāʿati Zühre ve nehārıňa seşenbe günidir. Evvel sāʿati Mirrīḫ ve çehār şenbe gicesi Zuḥal ve çehār şenbe güni ʿUṭārid ve penççşenbe gicesi Āfitāb ve penççşenbe güni Müşterī ve cumʿa gicesi Ḳamer ve cumʿa güni Zühre ve şenbe gicesi Mirrīḫ ve şenbe güni Zuḥal ve yekşenbe gicesi ʿUṭārid olup bu giceniň on iki sāʿati daḫi Mirrīḫ'e resīde /Ü 74/ olduḳda yekşenbe güniniň sāʿat-i evvelī Āfitāb olaraḳ bu tertīb üzere devr ider.

İmdi ehl-i Bābil ve onlarıň içinde bu ʿilmi tetebbuʿ iden meşāhīr-i ekābirden İsḥāḳ-ı Kındī ve Ebū Maʿşer-i Belhī vesāʾir bu fende mahāreti olan fāżılları istiḥrāc-ı żamīriň bināsını erbāb-ı sāʿate vażʿ idüp ve tāliʿlerde ve ḳırānlarda ibtidā-yı edvārı ṣāḥib-

[1] yigirmi dört: yigirmi: Ç.
[2] ol: on İ4.
[3] sāʿatini: sāʿati Ü.

sāʿatden iderler ve muḫtār daḫi budur. Zīrā her günüň işi ol günüň kevkebine mensūb /İ4 14b/ olup ve ol sāʿatiň ṣāḥibine müteʿalliḳ olur. Meşelā yekşenbe güni Āfitāb'a mensūb dīdār-ı pādişāh gibi Āfitāb'a taʿalluḳı olan sāʾir umūra ʿamel olundıḳda müstaḥsen olur. Keẕālik gice vü gündüz her sāʿatiň ḥükmi tā hafta tamāmına dek bu minvāl /Ç 23b/ üzeredir, vāllāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb[1].

Şuʿbe-i ḫāmis: Dört eşmāra münḳasım olup kevākibiň birbirine inżārātını beyān ider.

Şemere-i evvel: Kevākibiň burūc-ı işnā ʿaşeriyyede olan keyfiyyet-i naẓarları beyānındadır. İmdi kevākib-i sebʿanıň on iki burcda birbirleriyle olan naẓarları beş nevʿ ve sekiz ḳısm olup ḳısm-ı evvelīne ḳırān taʿbīr olunur ki /Ü 75/ iki kevkebiň bir burcda bir derece ve bir daḳīḳasında vāḳıʿ olur. Ve ikinci ḳısmına tesdīs-i eymen üçinci, terbīʿ-i eymen dördünci, teşlīs-i eymen beşinci muḳābeledir. Ve ẕikr olınan tesdīs ü terbīʿ u teşlīsiň eymenleri olduġı gibi eyserleri daḫi olup evc-i naẓar daḫi eyserden ḥāṣıl olduḳda tamām sekiz ḳısma bāliʿ olur. Ammā ittiṣāl-i eymen tevālī üzere olup meşelā ṭāliʿden şāliṣe ve rābiʿe ve ḫāmse olan naẓara[2] eymeň ve tāsiʿden ve ʿāşirden ve ḥādī ʿaşerden ṭāliʿa olan naẓara[3] eyser taʿbīr iderler. Ve ittiṣāl-i eymeniň eyser üzerine tefevvūḳı vardır.

Muḳaddemā beyān olundıġı üzere ve ḳırān-ı saʿdeyn saʿd ve ḳırān-ı naḥseyn naḥsdır. Ammā naẓar-ı muḳābele daḫi oldur ki bir kevkeb kevkeb-i aḫeriň sābiʿi olan burcda bulunup kevkeb-i mezbūruň derece vü daḳīḳası her ne miḳdār ise ol daḫi ol miḳdār, derece vü daḳīḳada vāḳıʿ olmaḳdır. Ve biri biriniň mābeyni yüz seksen derece olur ki tamām altı burc ider. Pes her biri āḫeriň żıddı olan muḳābele ḫānesinde bulunmaġla bu naẓar naḥs ü tamām ʿadāvet ıṭlāḳ iderler. Ve terbīʿ bir kevkeb, kevkeb-i aḫeriň oldıġı burcuň /Ü 76/ dördüncüsi olan burcda olup derece be derece vāḳıʿ ola ve bunuň daḫi ḥaddiniň miḳdārı ṭoḳsān derece olup rubʿ-ı devīr-i felek olur. Bu daḫi muḳābeleniň nıṣfı oldıġından naḥs u nıṣf ʿadāvetdir dirler. Ammā naẓar-ı teşlīş-i kevkeb, kevkeb-i āḫeriň bulundıġı burcuň beşincisi olan burcda derecesine muṭābiḳ olmaḳdır ki ḥaddi yüz yigirmi derece olup devīr-i feleğiň sülüsi olmuş olur. Ve her vaḳt teşlīş-i ṭabīʿatleri mütteḥid olan /Ç 24a/ iki burcdan vuḳūʿ bulur. Meşelā Ḥamel ile Esed ve Ḳavs ile Ḥamel gibi. Pes bu cihetden muvāfaḳat bulundıġı içün teşlīse saʿd

[1] bişşevāb: - Ç.
Vāllāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb: Doğruyu en iyi Allah bilir.
[2] nażara: naẓarlara İ4.
[3] nażara: nażarlara İ4.

u tamām dūstluḳdur dirler. Ve naẓar-ı tesdīs-i kevkeb, kevkeb-i aḫeriñ burcınıñ üçüncüsi olan burcda derecesiyle vāḳıʿ olmaḳdır ki ḥaddi altmış derece olup sülüs devīr-i felek ve nıṣf ḥadd-i teslīs oldıġından tesdīse daḫi saʿd ü nıṣf dūstluḳ taʿbīr iderler.

Semere-i sānī: Envāʿ-ı ittiṣālātda vāḳıʿ olan mevżiʿler beyānındadır. Kevākibiñ ṣūret-i ittiṣālde olan evżāʿı keşīrdir[1]. Ammā bu muḫtaṣara lāyıḳ ve kesirü'l-istiʿmāl olan /Ü 77/ on iki nevʿdir ki ibtidāsı ḳabūl ikinci redd, üçünci defʿ-i ḳuvvet, dördünci defʿ-i ṭabīʿat, beşinci inkār, altıncı naḳlü'n-nūr, yedinci intikāş, sekizinci baʿīdü'l-ittiṣāl, /İ4 15a/ ṭoḳuzuncı ḥālī's-seyr, onuncı ḥaşī'ṣ-seyr, on birinci terbīʿt-ṭabīʿ, on ikinci destūrīyedir. İmdi naẓar-ı ḳabūl oldur ki bir kevkeb, kevkeb-i āḫerin ḥuẓūẓından birinde ola. Meselā ḫānesinde yā şerefinde yā müsellesesinde yā ḥaddinde yā vechinde olup ol ḫaṭṭıñ ṣāḥibi olan kevkebe ittiṣāl eyleye. Bināʾen ʿaleyh ol ṣāhib-ḫaṭ kevkeb-i mezbūrı kendi ḫaṭṭında gördigi eclden ḳabūl eyler. Pes bu naẓar-ı ḳabūl ḥācetlerin revā olmasına ve ümīd olınan nesneyi taḥṣile ve muḥabbetiñ kemāline delālet ider. Ammā redd oldur ki bir kevkeb vebālinde yā hubūṭunda olup yāḫud rāciʿ veyā muḫteriḳ olmaġla żaʿīf oldıġı ḥālde kevkeb-i āḫer aña naẓar eylese ḳabūl itmeyüp red eyler. Zīrā kendide ḳabūl ḳuvveti bulunmaz. Ol şaḫṣ gibi ki ʿillet cihetinden veyā ġayrı cihetden zaḥmet ü ıżdırābda iken şaḫs-ı āḫer kendi ile /Ü 78/ tedbīr-i maṣlaḥat ṭaleb eyledikde anı redd idüp kendinden baʿīd oldıġın[2] ister.

İmdi bu naẓar-ı ḳabūlüñ żıddı olmaġla ümīdlerin ele girmeyüp murād olınan nesneniñ ʿadem-i ḫuṣūlüne ve işlerin ber-ʿaks olmasına delālet ider. Amma defʿ-i ḳuvvet oldur ki bir kevkeb kendi ḫaṭṭında iken kevkeb-i āḫer aña naẓar eylese ḫaṭ ṣāḥibi olan kevkeb /Ç 24b/ ol nāżır olan kevkebe ḳuvvet-baḫş olur. Ve eger ikisi daḫi kendi ḫaṭlarında olurlar ise her biri kendi ḳuvvetini āḫere virür. Bu şekl ġāyet defʿ-i ḳuvvet olur. Meselā Zühre Sevr'de ve Ḳamer Sereṭān'da olmaḳ[3] gibi ki her biriniñ kendi ḫāneleridir ve bu ṣūret daḫi iki kimse[4] beyninde dūstluġuñ tamām olup ṭarafeynden muḥabbet müzdād ve kārlarını bilā saʿy ü bilā zaḥmet ḥuṣūle getürmege delālet ider. Ammā defʿ-i ṭabīat oldur ki bir kevkeb, āḫer kevkebiñ ḫaṭṭında olup ve ol kevkeb-i āḫer dāḫi ol kevkebiñ ḫaṭṭında bulunup ve birbirine nāẓır olsalar bu ṣūretde her biri kendi ṭabīʿtini āḫere virürler. Ve baʿzīları bu ittiṣāle defʿ-i ḳuvvet daḫi dirler. Lākin bu vażʿ defʿ-i

[1] keşīrdir: serdir İ4.
[2] oldıġın: oldıġı İ4.
[3] olmaḳ: - İ4.
[4] kimse: kimesne Ü.

ḳuvvetden ḳavī olup /Ü 79/ eṯer-i saʿādet ve ʿaṭāyā ḥuṣūlüne ve umūr-ı küllī ẓuhūrında evżāʿ-ı sāʾirden ziyādedir, bu naẓara ḳabūl daḫi dirler. Ammā inkār oldur ki bir kevkeb kendi vebāli ḫānesinde veyā hubūṭı ḫānesinde kevkeb-i āḫeri görse ol kevkebi kendi vebāli yā hubūṭı ḫānesinde gördiginden nāşī inkār ider. Ve bu ṣūret defʿ-i ṭabīʿatiň zıddıdır. Ve eger her biri āḫeriň vebālinde veyā hubūṭında olsa inkār iki ṭarafdan daḫi vuḳūʿ bulmuş olur. Ve bunuň aḥkāmı keẕālik defʿ-i ṭabīʿatiň żıddıyla olur.

Amma naḳlü'n-nūr oldur ki kevkeb-i serīüʿl-ḥareke, kevkeb-i baṭyu'l-ḥarekeye muttaṣıl olup tamām munṣarıf olmazdan evvel kevkeb-i āḫere daḫi muttaṣıl olsa kevkeb-i evveliň nūrını kevkeb-i ṯānīye naḳl itmiş olur. Egerçi bu iki kevkeb biri birinden sāḳıṭdır ammā muttaṣıl ḥükmünde olurlar. Ve bu ṣūrete meṯelā[1] kevkebiň biri Ḥamel'de āḫeri daḫi ʿAḳreb'de olup ẕikr olınan serīüʿl-ḥareke kevkeb daḫi Sereṭān'da olsa ibtidā Ḥamel'de /İ4 15b/ olan kevkebe muttaṣıl olup[2] ve henüz andan munṣarıf olmazdan evvel ʿAḳreb'de /Ü 80/ bulunan kevkebe muttaṣıl oldıḳda kevkeb-i evveliň nūrını kevkeb-i ṯānīye naḳl ider. Ve bu vażʿ saʿd u maḳbūl olup kārların mutavassıṭ olmasına ve iki kimse[3] beyninde risālet ve meṣāliḥine delīldir.

/Ç 25a/ Ammā intiḳāṯ oldur ki kevkeb-i serīüʿl-ḥareke saḳīlü'l-ḥareke olan kevkebe yetişüp[4] muttaṣıl olmaḳ murād iderken henüz merkez merkeze gelmezden evvel serīüʿl-ḥareke olan kevkeb-i mezbūr ricʿat eylese ve ol ittiṣāli şikest ider ve tamām muttaṣıl olamaz. Ve bir gūne daḫi olur ki kevkeb-i serīʿ rāciʿ oldıġı eṯnāda bir saḳīle ittiṣāl murād iderken müstaḳīm olup ittiṣāli tamām olmaz. Ve bu ʿahd şikestlige ve işleriň ṣūreti niẓāma resīde olmışken ḫilāf ẓuhūr eylemesine ve peşimānlıġa ve kārlarda tereddüde ve ümīd olınan nesneniň ricʿatine ve iki kimse beyninde ḫilāf-ı ʿahde delālet ider.

Ammā ḥālī's-seyr oldur ki bir kevkeb evāʾil burcda[5] kevkeb-i āḫere muttaṣıl olup baʿdehu ol burcdan naḳl u tahvīl eyleyinceye dek hiçbir kevkeble daḫi ittiṣāli olmaz aňa bināen ḥālī's-seyr taʿbīr olınur. Ve ol vażʿda kevkeb żaʿīf olur ve bundan daḫi beteri oldur ki ol kevkeb naḥs olmuş ola firāḳ ü hicrete ve nāsdan ʿuzlete ve muḫālif olan /Ü 81/ vaʿadlere ve ṭamaʿ üzere olmaġa delālet ider. Ammā baʿīdü'l-ittiṣāl oldur

[1] meṯelā: miṯāl Ç, Ü.
[2] olup: olan Ü.
[3] kimse: kimesne Ü.
[4] yetişüp: - İ4, Ü.
[5] burcda: burcuň Ç.

ki[1] kevkeb bir burca naḳl idüp evāʾilinde hiç bir kevkebe muttaṣıl olmayup aḫer burcda bir kevkebe muttaṣıl olsa ol ḥālde kevkeb żaʿīf olup işleriñ taʿvīḳ ü taʿṭīline ve umūrda taḳṣīrāta ve ferdāya taʿlīḳe delālet ider. Ammā vaḥşī's-seyr oldur ki kevkeb bir burca taḥvīl idüp ol burcdan burc-ı aḫere naḳl idince aṣla bir kevkebe muttaṣıl olmaya ekṣeri bu ḥāl Ḳamer'e vāḳıʿ olup naḥs olur. Ammā daḫi berter olan[2] oldur ki bu ḥāl Ḳavs'da Ḳamer'e vāḳıʿ ola. Zīrā hubūṭı ḫānesinden vebāli ḫānesine müteveccih olmuş oldığı cihetden żaʿīfi şedīd olur. Ve bundan ġayrı ġarīb oldığı burclarda Cevzā'dan eyüsi olmaz ki şerefi olan Ṣevr'den ḫānesi olan Sereṭān'a mütevveccih oldığı eclden ḳavī olur. Ammā Mirrīḫ'iñ bu ḫānelerde ḥāli Ḳamer'iñ ʿaksidir. İmdi bu ḥālet daḫi ḥaḳārete ve işleriñ noḳṣāniyetine /Ç 25b/ ve noḳṣān-ı māl ve kesb ü kāra ve bī-ḫayr olan kārlarıñ keṣretine delālet ider. Ve bu aḥkām-ı ṭāliʿiñ ḫāneleri ḥasebiyle ve naẓar-ı saʿd u naḥs iʿtibārıyla olur.

Ammā terbīʿ-i ṭabīʿi /Ü 82/ oldur ki ʿUṭārid Cevzā'da olup ve Sünbüle'de olan kevkebe nāẓır ola yāḫud ʿUṭārid Sünbüle'de olup Cevzā'daki kevkebe nāẓır ola. Bināʾen ʿaleyh bu terbīʿ ḳuvvet cihetinden saʿādetde teslīs gibi olur ve bu ḥāl Ḳavs'da ve Ḥūt'da Müşterī'ye daḫi vāḳıʿ olur. Ammā destūrīye dört nevʿ üzere olup biri baʿīddir ki Baṭlamyūs aña muvācehe taʿbīr ider ve aḫeri daḫi żaʿīfdir. Ammā ṣāḥib-kitāb raḥmetullāh bu nevʿlerden iki nevʿiñe ekṣer vāḳıʿ oldığından ẕikr ü beyān eylemişdir.

İmdi evvelki nevʿ ṣāḥib-ṭāliʿ-i ʿāşirde ve ṣāḥib-ʿāşir /İ4 16a/ ṭāliʿde vāḳıʿ olmaḳdır. İkincisi[3] oldur ki bir kevkeb vetedde bulunup ol veted kendünüñ ḫāne-i şerefi olup bir aḫer kevkebe naẓar eyleye ki ol kevkeb daḥī vetedde olup veted daḫi kendünüñ ḫāne-i şerefi ola. Kemāl-i ḳuvvetdir ki saʿadet ve ḥükūmet ve salṭanat ve şöhrete ve tüvāngerlige ve ʿizz ü cāha ve rifʿat ü menzilete ve ʿaḳl u kıyāset ü ferāsete ḥāṣılı saʿādet-i ḫāricī[4] ve dāḫiliye delālet ider. Pes biraz evżāʿ daḫi vardır ki teẕkīri ıṭnāba bādi olursa da /Ü 83/ maʿlūm idinmek ehem ü elzem maḳūlesinden olmaġla faḳīr[5]-i ifādeye cesāret eyledim. Meselā iḳbāl ü idbār bir kevkeb-i vetedde olmaḳ iḳbāl ve zāʿilde bulunmaḳ idbārdır. Ammā Ḳamer bir kevkeb-i āḫere muḳārin olsa ve biriniñ ʿarżı vu şimāli ve āḫeriniñ cenūbı yāḫud ikisi daḫi şimāli olup biriniñ ʿarżı āḫerinden ekṣer olsa ol kevkeb āḫerini mürūr itmiş olur. Ammā niʿmet ü mükāfāt bir kevkeb

[1] ki:- Ç.
[2] berter olan: berteri Ü.
[3] İkincisi: İkinci İ4.
[4] ḫarici: - İ4, Ü.
[5] faḳīr: ḥaḳīr İ4.

hubūṭında veyā vebālinde iken ẕātında dūstı olan kevkebe muttaṣıl olsa ol kevkeb anı ḫalāṣ idüp meded yetişür. Buňa niʿmet dirler ve mükāfāt daḫi ẕikr olınan kevkeb żaʿīf bir maḥalde ḳavī /Ç 26a/ bulunup ol dūstı olan kevkeb bir maḥalde bir cihetle żaʿīf bulunmaġla aňa muttaṣıl olup ḳuvvet virür ve imdād ider, maʿnen mükāfāt itmiş olur.

Ammā mürādafa iki kevkeb-i rāciʿ birbirleriyle muttaṣıl olup ḳabūl daḫi bulunmayup ḫayretde iken baʿdehu ikisi de müstaḳīm olup tekrār muttaṣıl olup taḥayyürde iken /Ü 84/ istiḳāmete resīde olurlar[1]. Nā-ümīd iken ümīdiň ḥuṣūlına delildir, ḫuṣūṣā ki ḳabūl buluna. Ammā müttehem bir kevkeb-i ricʿat veyā hubūṭı veyā vebāli ḥālinde bir naḥsa muttaṣıl olup müttehim olur. Ammā ḳatʿü'n-nūr bir kevkeb ḥafīf saḳīle muttaṣıl olmaḳ isterken saḳīl daḫi kendüden aşḳale muttaṣıl olur ve tecāvüz ider. Ol[2] ḥafīfiň saḳīlden ḳaṭʿ idüp ḥafīf-i mezbūr sakīle muttaṣıl olurken aşḳale muttaṣıl olmaḳ iḳtiżā ider. Meselā Züḥre, Ḥamel'iň beşinde ve Mirrīḫ on üçinde ve Zuḥal on beşinde olsalar Zühre Mirrīḫ'e resīde olmazdan evvel Mirrīḫ Zuḥal'e muḳārrin olup Zühre'niň nūrını Mirrīḫ'den ḳaṭʿ itmiş olur. Ve bu ḳāṭʿü'n-nūruň bir günesi daḫi oldur ki meselā Zühre Ḥamel'iň yigirmisinde ve ʿUṭārid Sevr'iň ikisinde ve Zuḥal Esed'iň yigirmi yedisinde bulunsa Zühre Zuḥal'e teslīsen /Ü 85/ ittiṣāle āġāz idüp henüz ittiṣāl tamām olmazdan muḳaddem mezbūr ʿUṭārid ricʿat idüp Zühre'ye muḳārin olur. Ve Zühre'niň nūrını Zuḥal'den ḳaṭʿ ider. Ḳuvvet daḫi bu güne olur. İşleriň ḥuṣūl-peẕīr olmuşken ber-ʿaks olmasına delālet ider, Vallāhu aʿlem[3].

Semere-i sāliş: İttiṣāl-i maḥal beyānındadır. Bu ittiṣālāt, ittiṣālāt-ı[4] naẓarıň ġayrı olup ve bu ittiṣāle tenāẓür ve ittiṣālāt-ı ṭabīʿi daḫi dirler. Ve ittiṣāl naẓar yerinde istiʿmāl iderler. Her ne ḳādar birbirine nāẓır degiller ise daḫi bu ittiṣālāt daḫi[5] üç nevʾ üzere olup tesdīs ü terbīʿ u muḳābele dimek olur. Ve bunlarıň nisbeti iki nevʿ olup bir nevʿi /Ç 26b, İ4 16b/ meṭāliʿiň muvāfaḳatı ve bir nevʿi daḫi nehārıň ziyādeligidir. Ve bu, şol[6] vechle olur ki noḳṭa-ı iʿtidālden iki kevkebiň buʿdı müsāvi oldıḳda her biri āḫeriň mevżiʿ-i naẓarında olmuş olur. Meselā bir kevkeb burc-ı Ḥamel'iň yigirmi derecesinde /Ü 86/ olup kevkeb-i āḫer daḫi Ḥūt'uň onuncı derecesinde vāḳı' olsa bu iki kevkebiň mābeynlerinde[7] tesdīs vāḳıʿ olur ki bu iki cüzʾüň her biri meṭāliʿ cihetiyle birbirine

[1] olurlar: olur Ü.
[2] Ol: - İ4.
[3] Vallāhu aʿlem: Allah iyisini bilir.
[4] ittiṣālāt-ı: - Ü.
[5] daḫi: -Ç.
[6] şol: şu Ç.
[7] mābeynlerinde: mābeyninde İ4.

muvāfıḳdır. Zirā noḳṭa-ı Ḥamel'den tevāli üzere Ḥamel'in ve ḫilāf-ı tevāli üzere Ḥūt'uň buʿdı müsāvi olur. Ve eczāʾ-i Sevr ve eczāʾ-i Cevzā daḫi bunlar gibi meṭāliʿ cihetinden muvāfıḳdır ki Sevr tevāli üzere ve Delv ḫilāf-ı tevāli olup beynlerinde terbīʿ vāḳıʿ olur. Ve Cevzā'nıň eczāʾsı daḫi Cedī'ye[1] muvāfıḳdır ki Cevzā tevāli üzere ve Cedī tevālīniň ʿaksine olup bu daḫi muḳabile mevżiʿinde olur. Ve yine bunuň gibi eczāʾ-i Sereṭān, Ḳavs ile ve eczāʾ-i Esed, ʿAḳreb ile ve eczāʾ-i Sünbüle, Mīzān ile meṭāliʿleri muvāfıḳ olup biri tevāli ve biri ġayrı tevāli üzere olur. Ve eger bu ḳısmete Mīzān'dan ibtidā olunsa ḥükm[2] yine evvelki gibi olur.

Ammā evvel cüzʾler ki nehāriň ziyādeliginde biri birine muvāfıḳ ve noḳṭa-ı inḳılābdan buʿdları daḫi berāber olur. Meselā eczāʾ-i Sereṭān ile Cevzā gibi ki /Ü 87/ Sereṭān tevāli üzere ve Cevzā iḫlāf-ı tevālīdir. İmdi bir kevkeb Sereṭān'ıň yigirminci derecesinde ve kevkeb-i āḫer daḫi Cevzā'nıň onuncı derecesinde olsa ikisinin beyninde tesdīs olur ki iʿtidālleri mıntıḳalarınıň buʿdlarında zikr olunmuş idi. Bu daḫi ol cihetdendir ki Sereṭān'ıň yigirmi derecesinde nehāriň ziyādeligi ne miḳdār olursa Cevzā'nıň onuncı derecesinde daḫi ol miḳdār olur. Kezālik Esed, Sevr ile ki Esed tevāli üzere ve Sevr ġayr-ı tevāli ve Sünbül'e Ḥamel ile ve Mīzān, Ḥūt ile ve ʿAḳreb, Delv ile ve Ḳavs, Cedī ile minvāl-i meşrūḥ üzeredir. Ve eger bu ḳısmete[3] noḳṭa-ı Cedī'den ibtidā /Ç 27a/ olunursa ḥükm yine bu vech üzere olur. Ḥaḳīḳat-ı ittiṣāl-i maḥall budur.

Semere-i rābiʿ: İttiṣālātıň ḥudūdı ve bu[4] kevkeblerin māḳablinden ve mābaʿdinden cirmleri beyānındadır. İttiṣālāt içün bir ḥad vardır ki ol ḥadde resīde olmadıḳça ittiṣāle şürūʿ eylemez. Ve bir ḥad daḫi vardır ki ol ḥaddi mürūr eylemedikçe ittiṣāl bāṭıl olmaz. Ve bu hadler ecrām-ı kevākib üzere binā olunmuşdur. Zīrā her kevkebiň /Ü 88/ māḳablinden ve mābaʿdinden cirm-i muʿayyeni vardır ve aňa envār dirler. İmdi Āfitāb'ıň nūr-ı cirmi on beş derecedir ve māhıň cirminiň nūrı on iki derecedir ve Müşterī'niň nūr-ı cirmi ve Zuḥal'iň nūr-ı cirmi ṭoḳuz derecedir. Ve Mirrīḫ'iň nūr-ı cirmi sekiz derecedir ve Zühre[5] ve ʿUṭārid'iň nūr-ı cirimleri yedişer derecedir ve ʿuḳde-i reʾs ü zenebden her biriniň nūr-ı cirimleri on ikişer derecedir. Lākin ittiṣālātıň üç ḥāli vardır. Her vaḳt ki kevkebiň nūrı bir kevkebe /İ4 17a/ yitse ittiṣāle āġāz eylemiş

[1] Cedī'ye: Cedī'yle Ç.
[2] ḥükm: ḥükmi İ4, Ü.
[3] ḳısmete: ḳısmetiň Ü.
[4] bu: - İ4, Ü.
[5] Zühre: Zühre'niň İ4.

olur. Vaḳtā ki merkez merkeze irişe ġāyet ḳuvvet-i ittiṣāl olur ve çünki cirm cirmden mufaṣṣal ola ittiṣāl tamām olur. Ammā iʿtibār cirimleriñ nıṣfınadır. Cemīʿ-i ittiṣālātda ve baʿżılar nıṣf-ı cirmden noḳṣāna iʿtibār olunur dirler. Miṣāli oldur ki cirm-i Müşterī ṭoḳuz derece ve cirm-i Ḳāmer on iki derecedir. İkisini cemʿ eyledik yigirmi bir derece oldı[1]. Ve ikisiniñ nıṣfı on buçuḳ derece olmaġla her vaḳt ki Ḳamer ü Müşterī'niñ beyninde yigirmi bir derece buʿd ḳāla ḳuvvete āġāz ider. Ve merkez merkeze irişdikde ittiṣāl-i /Ü 89/ tamām ve ḳuvvetiñ ġāyeti olur ve cirimlerin nıṣfına irişdikde ḳuvvet nihāyet bulur ve yigirmi bir derece baʿīd oldıḳda Ḳamer munṣarıf olmuş olur. Lākin nıṣf-ı cirmden ḳalīl olana iʿtibār idenler dört buçuḳ derece ḳaldıḳda ḳuvvete āġāz ider dirler. Ve ḳuvvet-i evvel bu ḳuvvetden ḳavīdir.

Şuʿbe-i sādis: Yedi semereye münḳasım olup kevākibiñ şehādetlerin /Ç 27b/ ve ḳuvvetlerin ve żaʿf ların beyānı ider.

Semere-i evvel: Şehādet beyānındadır. Bu fenniñ aṣḥābı ḫaṭṭıñ ṣāḥibine zaʿīm ve şāhid dirler ve anıñ kendi ḫaṭṭında olan ḳuvvetine şehādet taʿbīr iderler. Ve bu şehādet[2] beş nevʿdir. Ve her biriniñ miḳdārı vardır anıñ gibi ki ṣāḥib-ḫāneniñ beş şehādeti vardır dirler. Ḳuvvet-i maʿnāsına ve ṣāḥib-şerefiñ dört ve ṣāḥib-müselleseniñ üç ve ṣāḥib-ḥaddiñ iki ve ṣāḥib-vechiñ bir ve bunda iḫtilāf vardır. Zīrā *Gūşyār* ṣāḥibiniñ ḳavli bunuñ ḫilāfınadır. Yaʿnī kendi ḫānesinde olan kevkebiñ beş şehādeti üzerine beş şehādet daḫi żamm idüp şehādeti ondur dir /Ü 90/ ve ṣāḥib-şerefiñ vesāʾir şevāhidi daḫi böyledir dir. Lākin naḳl iderler ki ṣāḥibi ḫānesinde olmayan burc, cānı olmayan beden gibi olup ve ṣāḥibi ḫānesinde olan burc, ḥayātda olan cism gibi olmaġla andan her ne ṭalep olınsa ḥāṣıl olmaḳ meʾmūldür. Ve eger bir kevkeb-i ġarīb ol burcda bulunsa ne ḳadar maḳbūl degil ise daḫi ḳuvvet virür ve eger erbāb ḫuẕūẕundan bir kevkeb aña nāẓır olursa ḳuvvetini ziyāde ider.

Semere-i sānī: Kevākibiñ ḳuvvet-i ẕātīleri beyānındadır. Kevkeblerin ḳuvvetleri bī-şümārdır. Lākin īrād ü taʿdād olınan mecmūʿı altmış altı nevʿe münḥaṣır olur. Ve bu miḳdārdan aḳvāsı ve eserde ʿaẕīm olanı on üç nevʿ olup ve bunlara ḳuvvet-i ẕātī taʿbīr iderler ki kevkeb kendi ḫānesinde veyā şerefinde veyā ḥaddinde veyā müselleşesinde veyā vechinde olup müstaḳīm ola. Ve ʿulviyān-ı maşrıḳī ve süfliyyān-ı maġribī kendi ḥayyizinde ve kevkeb-i müẕekker, burc-ı müẕekkerde ve kevkeb-i müʾenneṣ, burc-ı

[1] oldı: olur İ4.
[2] Ve bu şehādet: - İ4.

müʾenneşde ola. Ve seyrinde yaʿnī ḥareketinde zāʾid ve feleginde ṣāʿid ola. /Ü 91/ Ammā zāʾid kevkebiň buhtı bir gün bir gicede ḥareket ve vasaṭından ziyāde olmaḳdır. Ve ṣāʿid daḫi tā zirve-i evc-i felek /Ç 28a/ tedvīrine varınca ṣuʿūd üzere olmaḳdır. Ve ḥayyizinde dimekden murādı nehārī olan kevkeb fevḳa'l-arż olup ve leylī olan kevkeb taḥte'l-arż ola dimekdir. Ve[1] taşmīm içün daḫi bu ḳuvvetlerden biridir dimişler. Ve şamīm didikleri kevkebiň merkez-i Āfitāb'a buʿdı on altı daḳīḳadan /İ4 17b/ noḳṣān ḳalup ve merkez merkez-i Āfitāb'dan yaʿnī iḫtirāfdan yine ol miḳdār baʿīd olınca dimekdir. Bu iki vaḳte şamīm ıṭlāḳ iderler ve şamīm ʿUṭārid'e ziyāde ḳavī olup iki Şems meṣābesinde olur. İmdi kevkebde bu ẕātī olan ḳuvvetler saʿādet-i bāṭınīye delīl olup *Mevālid*'de daḫi ʿaḳl ü firāset ve fehm ü idrāk ü kıyāsete ḥāṣılı her şeyʾiň ġavrine vāṣıl olmaġla delālet ider.

Semere-i ṣāliṣ: Kevākibiň ḳuvvet-i /Ü 92/ ʿarżīyesi beyānındadır. Kevākibiň ḳuvvet-i ʿarżīyesi ṭāliʿ sebebiyle ẓuhūra gelür. Meṣelā ittifāken bir ṭāliʿiň evtādından birinde vāḳıʿ olmaḳ gibi ve vetedleriň aḳvāsı veted-i ṭāliʿ olup baʿdehu ʿāşir ve baʿdehu sābiʿ ve baʿdehu rābiʿdür. Ve kevkeb vetedde oldıġı ṣūretde ḳuvveti taḳdīr olınsa bir altūn miḳdārı farż olunup māʾilü'l-vetedde oldıġı taḳdīrce dört dānik ve zāʾilü'l-vetedde iki dānik ḳuvveti olmuş olur. Ve māʾilü'l-vetedden aḳvāsı ḥādī ʿaşer olup baʿdehu ḫāmis ü sānīdür ve zāʾilü'l-vetedde aḳvāsı tāsiʿ olup baʿdehu ṣāliṣdir. Ammā sāḳıṭ olan ḫāneler içün hiçbir ḳuvvet taḳdīr ü farż olunmamışdır. Ammā vech-i āḫer daḫi oldur ki kevkeb-i saʿdlarıň ḥuẓūẓında ola yāḫud saʿdlar naẓar-ı muḥabbet ile nāẓır olalar ve birbiriyle hem-mizāc olalar. İmdi bu ʿarżī olan ḳuvvetler daḫi māl ü ʿizz ü cāh ü şöhret gibi saʿādet-i ḫāricīyyeniň cümlesine delīl olur. Ve vaḳt olur ki kevkeb, ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżīyesiyle ārāste olur. Meṣelā ṭāliʿ-i Ḥamel olup Mirrīḫ, ḫāne-i şerefi olan Cedī'de bulunsa ki ṭāliʿ-i mezbūruň ʿāşiri düşer ḳuvvet-i ẕātī ve ʿarżīsini cemʿ itmiş olur ki /Ç 28b/ bu düstūriyye nevʿindendir.

/Ü 93/ **Semere-i rābiʿ**: Kevākibiň żaʿf ları beyānındadır. Kevākibiň ḳuvvetleri ḥadd ü ḥaşrdan ziyāde oldıġı gibi żaʿf ları daḫi taʿdāda gelmez. Ammā ehl-i fenniň ḥisābları üzere elli beş nevʿe ḥaşr olunup ve bu miḳdārdan ziyāde ẓāhir olanları on sekiz nevʿdir. Ve ol daḫi öyledir ki meṣelā kevkeb vebālinde veyā hubūṭında olup veyāḫud rāciʿ yā muḥteriḳ yā taḥte'ş-şuʿāʿ veyāḫud neyyireyn-i küsūf yā ḫusūfında veyā ʿuḳde-i ẕenebde ve Ḳamer'iň ṭarīḳe-i muḥteriḳası olan maḥal ki Mīzān'ıň on ṭokūzıncı

[1] Ve: ammā Ç.

derecesinden ʿAḳreb'iň üçünci derecesine dekdir. Ḳamer anda ola[1] veyāḫud Ḳamer'iň ḥālī's- seyr veyā ḥaşī's-seyr olması ve seyrinde noḳṣān üzere ḥareketi veyā eflāḳda hābıṭ olması yaʿnī noḳta-i evcden veyā felek-i tedvīri zirvesinden ḥażīże ʿavdet itmesi veyāḫud ṭāliʿde bir ḫilāf ḫānede yaʿnī sāḳıṭ yāḫud bir kevkebiň vebāli ḫānesinde veyā hubūṭı ḫānesinde olup ḫuṣūṣā ol kevkebiň daḫi ʿadāveten naẓarı ola veyāḫud bir rubʿa ve bir burca düşe ki kendünüň mizācına muḥālif ola veyāḫud naḥsların ḥuẓūẓında olup yā naḥslar aňa nāẓır olalar /Ü 94/ yā ḫuṣūṣ-ı naẓar daḫi ʿadāvet ola. İmdi bu on sekiz nevʿe żaʿf -ı kevkeb taʿbīr olunur. Ammā eger bir kevkeb evtād-ı ṭāliʿden bir vetedde olup ol mevżiʿ vebāli veyā hubūṭı olursa anıň żaʿf ı ḳuvvet-i ʿārżīyesi olan vetedde olmadan ziyāde olur.

/İ4 18a/ **Semere-i ḫāmis:** Teşrīḳ ü taġrīb ve anların ḥudūdı beyānındadır. Her kevkeb ki Āfitāb'dan muḳaddem ṭulūʿ ide aňa maşrıḳī dirler ve Āfitāb'dan şoňra ġurūb idene maġribī taʿbīr iderler. Ve kevākib-i ʿulviyeniň teşrīḳ ü taġrībinde ḥadleri altmış derecedir. Yaʿnī Āfitāb[2] iḥtirāḳından[3] geçdikden soňra anlarıň tesdīsine varıncaya dek anlara maşrıḳī taʿbīr iderler. Ve Āfitāb anlara resīde olmaġla altmış derece buʿd ḳalursa /Ç 29a/ ḥadd-i taġrībe girmiş olurlar. Ve bu iki ḥadden ṭaşra olduḳlarında ne maşrıḳī ve ne maġribī dirler. Ammā Zühre'niň ḥadd-i teşrīḳ ü taġrībi ḳırḳ beş derecedir ve ʿUṭārid'iň ḥadd-i teşrīḳi ve taġrībi yigirmi bir derecedir. Ziyāde dimiş daḫi vardır. Ve Ḳamer'iň ḥaddi[4] on iki derecedir.

Semere-i sādis: Müstevlī vü mübtez ü müstaʿlī beyānındadır. Ammā müstevlī /Ü 95/ ṭāliʿiň on iki ḫānesinden her ḫāne içün müstevlī ṭalep olunur veyāḫud cüzʾ ü maṭlūba nāẓır olan kevkeb, ol cüzʾe müstevlī olur. Ve eger erbāb-ı ḥuẓūẓdan beşi daḫi bir burcda veyā cüzʾ-i maṭlūbda veyā cüzʾ-i maṭlūba nāẓır bulunsalar ṣāḥib-ḫāneyi istīlāda cümleye muḳaddem ṭutup ve ġayrilerini anıň şerīkidir dirler. Ve eger erbāb-ı ḥużūżdan dört yā üç yā iki ol cüzʾe nāẓır bulunsa şehādetde aḳvā olana iʿtibār iderler. Meselā ṣāḥib-beyt ile ṣāḥib-şerefi nāẓır olsalar ṣāḥib-şerefiň dört ve ṣāḥib-beytiň beş şehādeti olmaġla şehādetde ziyāde olana iʿtibār olunur. Ve müselleşe ve ḥad ve vech-i erbābı daḫi bunuň gibidir. Ve erbāb-ı ḥuẓūẓdan hiç biri ol ḫāne-i maṭlūbda olmayup nāẓır daḫi olmasalar ol ḫāne içün müstevlī olmaz. Ve eger bir kevkeb-i ġarīb ol ḫānede bulunsa müstevlī olur ve aňa ol mevżiʿiň delīlīdir dirler. Her ne miḳdār żaʿīf ü nā-

[1] ola: - Ü.
[2] Āfitāb: Āfitāb'ıň İ4.
[3] iḥtirāḳından: iḥtirāḳdan Ç.
[4] ḥaddi: - İ4.

maḳbūl ise daḫi. Ve eger ḫāne-i mezbūrda kevkeb-i ġarīb daḫi olmayup kevākibiň mecmūʿı sāḳıṭ bulunsa ol burcı rūḫı olmayan bedene teşbīh iderler, anıň içün ki aṣḥāb-ı aḥkām ṭāliʿiň on iki ḫānesinde daḫi iʿtimād-ı müstevlīyedir dirler. /Ü 96/ Ammā bir ḫānede bir kevkeb-i ġarīb bulunmasına miṯāl bir ṣaḫṣ bir ġayrī kimseniň[1] evinde olup tā ol ḫānede oldıḳça nīk ü bed ol ḫāneniň umūrı anıň yedinde olur. Ve eger nāẕır olursa ol ṣaḫṣa beňzer ki āḫer ḫānesini muḥāfaẓa eyler. Ammā mübtez oldur ki bir kevkeb /Ç 29b/ ṣūret-i ṭāliʿde maḳām-ı ceyyidede bulunan kevākibiň cümlesinden ḳuvvet-i ẕātı vu ʿarżı ile ārāste olmaḳdır. Meṯelā ṣāḥib-ṭāliʿ veyā ṣāḥib-şeref-i ṭāliʿ, ṭāliʿde veyā ġayr-ı erbāb, ḥuẕūẕ-ı ṭāliʿ veyāḫud ṣāḥib-ʿaşir veya ṣāḥib-şeref-i ʿāşir, ʿāşirde veyāḫud ṣāḥib-sābiʿ veyā ṣāḥib-şeref-i sābi,ʿ sābiʿde veyāḫud ṣāḥib-rābi’ veyā ṣāḥib-şeref-i rābiʿ, rābiʿde veyā ṣāḥib-ḥādī ʿaşer veyā ṣāḥib-şerefi veyāḫud ṣāḥib-ḫāmis veya ṣāḥib-şerefi-i tāsiʿe /İ4 18b/ ve ṯāliṯe varınca ṣāḥib-beyti beytinde ve ṣāḥib-şerefi şerefinde olmaḳ gibi ḳuvvet-i ẕātı ve ʿarżīsiyle ārāste buluna.

Ammā vaḳt olur ki bir kevkebiň ẕātı ḳuvvetleri olur ve ṭāliʿden sāḳıṭ bulunur. Anıň eṯeri kevkeb-i ẓaʿīfden ziyāde ẓāhir olur. Lākin bir vaḳitde daḫi bir ḳāç kevkeb mübtez bulunur, içlerinden[2] ḳanġısı ḳavī olursa anı muḳaddem ʿadd idüp sāʾiri şerīk olur. İmdi /Ü 97/ medār-ı aḥkām ṭāliʿ-i mübtez üzerinedir. Baʿdehu müstevlī baʿdehu ṣāḥib-ṭāliʿdir. Ṭāliʿden egerçi sāḳıṭ ise de baʿdehu ṭāliʿa nāẕır olan kevkeb-i ġarīb üzeredir. Ammā müstevlī ol kevkebdir ki vaḳt-i ḳırānda zirve-i felekine veyā tedvīrine ġāyet ḳarīb ola. Yāḫud iki kevkeb birbirine muḳārin oldıḳda ʿarżları şimāli ise ʿarżı keṯīr olan āḫerine müstaʿlī[3] olur. Ve ʿarżları cenūbī olursa ʿarżı ḳalīl olan āḫerine müstaʿlī[4] olur. Ve eger biri şimālī ve biri cenūbī olursa şimālī olan müstaʿlī[5] olup muḳārin olduġınıň üzerinden mürūr ider. Ve bir kevkeb ki ṭāliʿiň ʿāşirinde vāḳıʿ ola ḥādī ʿaşerdeki vü ṯānī ʿaşerdeki kevkebe müstaʿlī olur. Pes medār-ı aḥkām, ḳırānāt-ı müstaʿlī üzere olup cüzʾ ü ḳırān müstevlī vü mübtez üzeredir.

Ṯemere-i sābiʿ: Kevākibiň ṭarīḳ-i teşbīh ü temṯīl üzere imtizācı beyānındadır. /Ç 30a/ Ḥükemā ʿindinde esrārdan olanıň biri daḫi imtizāc-ı kevākibdir ki beyān olunur. İmdi baʿżı kevkebe ḥarāret ve baʿżısına bürūdet ve baʿżısına ruṭūbet ve yübūset ʿārıż olup ve saʿādet ve şaḳāvet ve bunuň gibi ṭāliʿde ve ġayrı /Ü 98/ mevżiʿde iki veyā üç

[1] kimseniň: kimesneniň Ü.
[2] içlerinden: içlerinde İ4.
[3] müstaʻlī: müstevlī: İ4.
[4] müstaʻlī: müstevlī: İ4.
[5] müstaʻlī: müstevlī: İ4.

veyāḫud daḫi ziyāde delīl cemʿ olup imtizāc virürler ki bu cümleden bir mizāc-ı maḫṣūṣ nümāyān ve mecmūʿna nisbeti olup bu cümleden berī olmaz. Meşelā bir miḳdār südi nebātdan cüzʾī ṣabr taʿbīr itdikleri nesne ile ve biraz ḳanı[1] daḫi cüzʾī ṣu ile ḳarışdırsaḳ andan bir güne renk ve bir dürlü mizāc ve bir ḥālde ṭaʿam ḥāṣıl olur ki bu dört nevʿe nisbeti olur. Ammā bu dört nevʿden ḳanġısı keyfiyyet yāḫud[2] kemiyyet cihetiyle āḫerinden ziyāde olursa ol mizāca meyli ziyāde olur ve bunuň kevākibden miṣāli oldur ki eger bir mevlūdde[3] Zuḥal ve Müşterī ve Mirrīḫ ve Zühre ṭāliʿde olsalar pes Zuḥal siyāhlıġa ve rūşen-rūyluġa ve bürūdet u yübūsete delīl olup ve Müşterī ṣarıya mā'īl beyāża ve küşāde-rūyluġa ve aḫlāḳ-ı ḥamīdeye ve bürūdet u ruṭūbete delīldir. Ve Zühre, rūşen olan beyāża ve laṭīf-ṭabʿa ve muʿāşerete ve güzellige ve bürūdet u rutūbete delālet ider. Ve Mirrīḫ, ḳırmızı renge ve ġażab u ḫıyānete ve tündlüge ve ḥarāret ü yübūsete delīldir. İmdi bu dört[4] delīliň imtizācından /Ü 99/ lāzım gelür ki mevlūdüň çehresi ḳırmızı vü beyāż arasında buġdāy eňlüye müşābih olup ve ḥilm ü ṣabr ü ġażab ü tündlükde iʿtidāl üzere ve dīn cihetinden iʿtiḳādı rast ve ḫūş-ṭabʿ ola. /İ4 19a/ Lākin tenhāda ʿişret ü ḫıyānet üzere ve ẓāhirde mutaʿaṣṣıb ve ṣūretde güzel olup mizācı muʿtedil ve bir miḳdār yübūseti ġālip ola. Ve bundan mā-ʿadā ol ḫānede vāḳıʿ burcuň delīllerine daḫi iʿtibār idüp ḳanġı kevkeb mizāc-ı burca muvāfıḳ ve şehādette daḫi āḫerlerinden ziyāde olursa mevlūd ol ṭarafa /Ç 30b/ meyl idüp eşeri ziyāde ẓāhir olur. Ve eger iki veyā üç kevkeb ḳavī bulunursa eşeri[5] daḫi birbiriniň ḳuvvetiyle mezc idüp her ḳanġısı żaʿīf ve nā-ḳabūl olursa anıň eşeri kemter ü nihānī olur. Ammā eger bir burcda bir kevkeb olursa anı ol burc ile mezc idüp imtizāc virürler. Ve eger kevkeb-i āḫer nāẓır olursa ol mevżiʿiň ḳabūli ve reddi miḳdārı imtizāc virürler. Ve yine bunuň gibidir ki kevākib ittifāḳen māl[6] ḫānesinde bulunsalar /Ü 100/ nebātātdan ve ḥayvānātdan ve cevāhirden her biriniň nisbeti olmaġla aṭʿime ve eşribe ve māl ve bunların ġayrısını ol mevżiʿden istidlāl iderler, vesāʾir buyūt daḫi bu ḳıyās üzeredir.

Ve ḥaḳīḳat-ı ḥāl oldur ki her maḥālde iʿtidāl vuḳūʿ bula saʿādete ve ṣıḥḥat-i bedene delālet ider. Ve her mevżiʿdeki ifrāṭ-ı mizāc vāḳıʿ ola nüḥūsete ve maraża delīl olur. Miṣāl-i teşbih: eger Zühre Sevr'de olsa kendi ḫānesinde bir muṭribe ḫātun gibi olur.

[1] ḳanı: ḳan Ç.
[2] yāḫūd: yaʿnī İ4.
[3] mevlūdde: mevlūdden İ4.
[4] bu dört: - İ4, Ü.
[5] eşeri: anları Ç, İ4.
[6] māl: mā'il: İ4.

Ve Ḳamer daḫi anıňla bile vāḳıʿ olsa bir melik-zādeye beňzer ki kendü memleketi içre Zühre'niň serāyında olup Zühre daḫi aňa ṭarab ü ṣafā ʿarż ider. Ve ʿUṭārid daḫi ol maḥalde bulunsa anlarıň nedīmi veyā meddāḥı meṣābesinde olur. Ve Mirrīḫ daḫi ol mevżiʿde bulunsa fitne-engīz bir rind gibi olur. Pes bu ictimāʿdan maʿlūm oldı ki bu bir bezm olup ol memleketiň melik-zādesi bir muṭribiň evinde birbirlerine māʾil ü ʿāşıḳ ve ol maḥal daḫi her biriniň bir cihetden maḳbūli olur. Zīrā ol burc biriniň ḫānesi ve aḫeriniň şerefidir.

İmdi Ṣevr'den taʿdād olındıḳda ikinci Cevzā beşinci /Ü 101/ Sünbüle olup ve bu iki beytiň daḫi ṣāḥibi ʿUṭārid oldıġı eclden bunların feraḥ u ṣafālarına dāʾir tertīb-i bezm idüp her birine nedīmlik ü meddāḥlıḳ eyler. Ḥāṣılı daḫl ü ḫarcları ʿUṭārid'iň yedinde olmuş olur. Ve biri daḫi Mirrīḫ'dir ki ṣāḥib-ṣānī[1] ʿaşer ve ṣāḥib-beyt-i sābiʿ olmaġla /Ç 31a/ bunlara żıdd olup ʿadāvet ü fitne-engīzlik derkār ve bunlar daḫi Mirrīḫ'den zaḥmetde olduġı eclden aňa ḳaṣd üzere olurlar. Ammā eger Āfitāb bunlardan sāḳıṭ bulunursa pādişāhdan veyāḫud pederden ḫavf u ḫaşyet üzere olurlar. Ve eger Āfitāb anlarla bile olup yāḫud naẓar-ı meveddet ile nāẓır bulunursa pādişāh yā peder bunların ḥāllerinden ḥoşnūd olmuş olur. Ve eger naẓarı, naẓar-ı ʿadāvet olursa bu işlerden ḫoşnūd olmayup bunlara ḳaṣd üzere olur. Ammā eger[2] Müşterī bunlardan sāḳıṭ bulunursa ḳāḍıdan ve muḥtesibden ḫavf üzere olurlar. /İ4 19b/ Ve eger bunlara naẓar-ı meveddet ile nāẓır olursa ḳāḍıdan ve muḥtesibden meʾmūnü'l-ġāʾile olurlar. Ve eger naẓarı ʿadāveten olursa meclisi telḫ idüp ḫavf ü ḫaṭıra resīde olurlar. Ammā eger Zuḥal bunlar ile olursa /Ü 102/ pīr ü iḫtiyār [u] kūy ketḫüdāsı yaʿnī eski ādemlerden biri dūst olup ve eger naẓar-ı meveddetle nāẓır olursa ḥāṭırlarına riʿāyet idüp ṣafālarına māniʿ olmaz. Ve eger ʿadāvet üzere nāẓır olursa[3] bezmiň perīşān olmasına sebep olur. Vech-i āḫer: eger Mirrīḫ ʿAḳreb'de olup Zühre daḫi maʿān bulunursa ol ḳaḥbeye beňzer ki ümerādan bir emīr veyāḫud leşker-keşāndan bir kimesneniň dest-i taṣarrufında olur. Ve eger ʿUṭārid daḫi bile[4] bulunursa ol emīre dūstluḳ üzere olup ol ḳaḥpeniň ʿadūsı olur. Ve eger Ḳamer daḫi anda bulunursa şol misāfir gibi olur ki ol maḥalde maḥbūs u dermānde ola. İmdi Zühre'niň ḳaḥpeligiňe sebep vebāli ḫānesi oldıġından żaʿīf bulunup teslīm-i ḳabūl ḳuvvet-i Mirrīḫ'de olmasıdır ve Mirrīḫ'iň emirligine sebep kendü ḫānesi ḳavī bulunmasıdır. Ve ʿUṭārid, ʿAḳreb'iň on birinci ṣāḥibi olmaġla

[1] ṣānī-i: ḫāne-i İ4.
[2] eger: - İ4, Ü.
[3] nāẓır olursa: - İ4, Ü.
[4] bile: - Ü.

Mirrīḫ'e muḥabbet üzeredir ve Zühre'niň ḫānesinden on ikinci ḫāne ṣāḥibi oldığından Zühre'ye ʿadāvet üzeredir. Ve Ḳamer daḫi ʿAḳreb'iň ṭoḳuzıncı[1] /Ç 31b/ ṣāḥibi oldığı ḥaysīyyetden ve ʿAḳreb daḫi ḫāne-i hubūṭı olmaġla ol ḫānede /Ü 103/ bīkes misāfir gibi dermānde vü maḥbūsdur.

Ḥāṣıl-ı kelām her burcuň nisbeti cihetinden kevākibiň cümlesinde ḥükm bu günedir. Ve ṭarīḳ-i teşbīh ü temsīl ile kevākibiň imtizācı bu siyāḳ üzeredir ki şerḥ ü beyān olundı. Pes bu fende vācib olan teʾemmül-i tām ve fikr-i daḳīḳ eylemek lāzımdır. Ekser maḥalde aḥkām-ı rāst işābet eyleye ve illā żıdda muḳārin olur.

Şuʿbe-i sābiʿ: On ṭoḳuz semere[2] olup envāʿ-ı muḫtelife ile delāʾiller aḥvālini beyān ider.

Semere-i evvel: Uṣūl-ı nücūma mensūb aḥkām-ı ḫayr u şerri maʿlūm idinmekdir. İmdi her mevżūʿa ki gerek cirmleriyle ve gerek naẓarlarıyla saʿdlar ġalebe eyleye. Ne emre şürūʿ olunursa ümīdiň āsān vech üzere ḥuṣūlüne delīl olurlar[3]. Ve her mevḳiʿe ki naḥslar ġalebe eyleye işleriň girüye ʿavdetine ve ḥalel-peẕīr olup teşvīşe resīde olmaġa[4] ve meṣāliḥde renc ü zaḥmete ve ġaraż olan nesneden baʿīd olup düşvārlıḳ vürūdına delālet idüp netīce-i saʿdlar, saʿādete ve naḥslar şaḳāvete delīl olurlar.

Semere-i /Ü 104/ **sānī:** Teslīs ü tesdīs dūstluġa ve rāḥata ve işleriň āsānlıḳ ile ḥuṣūl-i peẕīr olmasına delīl olup muḳabele vü terbīʿ düşmenlige ve umūrda renc ü zaḥmete ve nevmīdlige delālet ider. Ve ḳabūl-i naẓarları kārlarıň suhūletine ve itmāmına delīl olur, ḫuṣūsa ki vetedde ola. Ve red ü nā-maḳbūl olmaḳ kārların ḥuṣūl-peẕīr olmamasına delālet ider, ḫuṣūṣā ki zāʾilü'l-vetedde ola.

Semere-i sāliṣ: Kevākib-i saʿdıň /İ4 20a/ naẓar-ı ʿadāvetlerinde żarar meʾmūl olmaz ve kevākib-i naḥsıň naẓar-ı meveddetlerinde daḫi[5] żarar yoḳdur.

Semere-i rābiʿ: Bir emr içün mevcūd olan delīller[6] eger birbirlerine naẓar-ı meveddet üzere nāẓır olurlar ise ol emriň tamām olup müddet-i beḳāsı daḫi vech-i ḥasen üzere olmasına delālet ider. Ve eger naẓar-ı ʿadāvet üzere olursa egerçi ol emrden baʿżı tamām olur ammā zaḥmet ü meşaḳḳat çekilür.

[1] ṭoḳuzıncı: ṭoḳuzıncısı Ç.
[2] semere: şecere Ü.
[3] olurlar: olur Ç.
[4] olmaġā: olmaġla Ç.
[5] daḫī: - İ4, Ü.
[6] delīller: delīllere İ4.

/Ç 32a/ **Semere-i ḫāmis:** Eger saʿd olan kevkeb rāciʿ veyā muḥteriḳ olmaḳ gibi bir ḥāl ile żaʿīf veyāḫud maḥallī cihetiyle dermānde olsa saʿādete resīde olamayup girüye ḳalur. Ve bu cihetden dirler ki saʿd-ı maḳbūl /Ü 105/ şāḫṣ-ı kerim ü tüvāngerdir. Ammā saʿd-ı nā-mākbūl şaḫṣ-ı kerīmdir lākin dervīş meşābesindedir. Ve eger naḥs-ı maḳbūl olup kendi ḫaṭṭında müstaḳīm olsa nuḥūsetden baʿīd olur. İmdi bu cihetle naḥs-ı maḳbūl saʿd-ı nā-maḳbūlden mümtāz olur.

Semere-i sādis: Eger emn ü ricā mevḳiʿne müstevlī olan kevkeb saʿd olsa kendüden kār-ı nikū ṣādr olur kimesneden[1] saʿādete daʾir nesne irişmege ve ümīdiñ vech-i sühūletle ḥuṣūlüne delīldir. Ammā eger naḥs müstevlī olsa fesād meʾmūl olan kimesnelerden[2] ġam u endūh irişmege delālet ider.

Semere-i sābiʿ: Eger ḫavf u ḫaṭar maḥalline saʿd müstevlī olsa mażarrat meʾmūl olmayan cemāʿatden kār-ı mekrūh irişmege delīl olur. Ve eger naḥs müstevlī olsa vāḳıʿā kendiden bedlik meʾmūl olur. Ẓālim kimesnelerden ẓulm u taʿddī ve ġām u endūh irişmege delālet ider.

Semere-i sāmin: Eger ṭāliʿ-i mevlūdde bir maḥalle naḥs vāḳıʿ olsa ve ittifāḳen bir mevlūduñ daḫi ol cüzʾünde saʿd vāḳıʿ olsa ol iki şaḫṣıñ biri aḫeriniñ żıddı olup ṭāliʿ-i mevlūdunda naḥs vāḳıʿ olan kimesne saʿd vāḳıʿ olan şaḫṣa żarar üzere olup ve saʿd vāḳıʿ olan daḫi ol naḥs vāḳıʿ olana ḫayr u menfaʿat üzere olur. Ammā /Ü 106/ her iki mevżiʿe saʿd vāḳı olsa iki şaḫṣıñ daḫi mābeyninde muḥabbet vuḳūʿ bulup birbirlerinden nefʿ görürler. Ve eger her iki mevḳiʿe naḥs vāḳıʿ olsa birbirine ḳaṣd-ı ʿadāvet üzere olurlar. Meşelā saʿd ü naḥsdan her biri māl ḫānesinde vāḳıʿ olsa her biriniñ nefʿ ü żararı māl ü maʿāş cihetinden olur. Ve eger her biri ʿāşirde olsa her biriniñ nefʿ ü żararı ʿizz ü cāh ve şuġl-i sulṭānī[3] cihetinden olup bāḳī ḫāneler daḫi buña ḳıyās olunur.

Semere-i tāsiʿ: /Ç 32 b/ Eger iki ṭāliʿ-i mevlūduñ birer cüzʾünde Āfitāb vāḳıʿ olsa ol iki kimesneniñ miyānında dūstluḳ olup birbirini büyük ṭutarlar ve Ḳamer'iñ daḫi ḥükmi böyledir. Ve eger teslīs ü tesdīs vāḳıʿ olursa ḥükm yine bu minvāl üzeredir. Ammā muḳābele vü terbīʿ olursa düşmenlik ẓāhir olur. Ammā sehmü's-saʿādeniñ iki

[1] kimesneden: kimseden İ4.
[2] kimesnelerden: kimselerden İ4.
[3] sulṭānī: sulṭān Ç.

ṭāliʿ mevlūduñ birer cüzʾīne vāḳıʿ olması iki kimesneniñ gerçi dūstluġına dāldır. Ammā ol muḥabbet-i ṭamaʿ/İ4 20b/ veyā bir ümīd sebebiyle olur.

Semere-i ʿaşer: Eger bir ḫātunıñ ṭāliʿ-i mevlūdı bir kimesneniñ sābiʿīne düşse veyāḫud ṭāliʿ-i maḫdūm ḫiẕmetkārıñ /Ü 107/ ṭāliʿniñ ʿāşirine düşse veyāḫud ṭāliʿ-i[1] maʿşūḳ, ʿāşıḳıñ ṭāliʿniñ ḥādī ʿaşeri vāḳıʿ olsa bu cemāʿatiñ miyānında muvāfaḳat[2] u muḥabbet nihāyete resīde olup birbirleriyle müddet-i medīd ülfet ü muḥabbet[3] ü ünsiyet üzere olurlar. Ve her biri āḫerinden ʿalāmet-i berḫūdārī bulur. Ammā bu delāʾiliñ żıddı vāḳıʿ olursa ḥükm daḫi ʿaksine olup bāḳī burūc bu minvāl üzere teʾemmül olunur. Ammā eger iki şaḫṣ birbirleriyle ülfet idüp ṣoḥbetleri nevʿlerden bir nevʿe müttefiḳ düşse ve ikisiniñ daḫi ṭāliʿi bir müşelleşeden olsa meşelā biriniñ ṭāliʿi Ḥamel ve aḫeriniñ Esed yāḫud Ḳavs vāḳıʿ olsa imdi bunlar[4] ekşer umūrda birbirine muvāfaḳat idüp müddet-i medīd birbiriyle ülfetde dāʾim olurlar. Ve her biri āḫerinden burclarınıñ cevherine göre fāʾide-mend olur. Meşelā Ḥamel Ḳavs'dan fāʾide-i ʿilm olup ve Ḥamel'iñ ṭoḳuzıncısı olmaġla ṭoḳūzıncı ḫāneye mensūb olan nesne[5] olur ve Ḳavs'a daḫi Ḥamel'den ẕevḳ ü ṭarab ve beşinci ḫāneye mensūb olan sāʾir nesne olur ve bāḳī ḥükm daḫi böyledir.

/Ü 108/ **Semere-i ḥādī ʿaşer:** Āfitāb'a nüḥūset ü ziyān, muḳārene-i Mirrīḫ ve muḳābele-i Zuḥal'dendir. Ve Ḳamer'e[6] nüḥūset ü ziyān muḳārene-i Zūhal ü muḳābele-i Mirrīḫ'dendir.

Semere-i sānī ʿaşer: Naḥsların ziyāde naḥs olanı oldur ki her iki naḥs Āfitāb'dan evvel ẓuhūr ide. /Ç 33a/ Ol vaḳt ki taḥte'ş-şuʿāʿ Āfitāb'da ola veyāḫud Ḳamer'den ṣoñra ẓuhūr idüp ve Ḳamer daḫi nūrını anlara yetişdirmiş ola.

Semere-i sāliş ʿaşer: Naḥs-ı maşrıḳī āfete ve naḥs-ı maġribī ʿillete delālet ider. Ammā āfet oldur ki ḫāricden bir şeyʾ ẓuhūr idüp bedeniñ ve mālıñ ve ʿizz ü cāhıñ fesādına bāʿiş ü sebeb ola. Ve ʿillet oldur ki bedende bir şeyʾ ẓuhūr eyleye ki ḫastelige ve biraz ʿārıżalara sebeb ü bādi olup gün-be-gün mütezāʾid ola.

Semere-i rābiʿ ʿaşer: Kevākib-i ʿulvī teşlīşde ve kevākib-i süflī tesdīsde ḳavī olur.

---

[1] ṭāliʿ-i: - İ4.
[2] muvāfaḳat: - Ü.
[3] muḥabbet: - Ç, İ4.
[4] bunlar: bunlarıñ Ü.
[5] nesne: kimesne İ4.
[6] Ḳamer'e: Ḳamer Ü.

Semere-i ḫāmisʿaşer: Bir kevkeb bir kevkebe muttaṣıl olmaḳ ibtidā-i kāra ve biraz şeyʾlere rāġıb olup anıň ṭalebinde olmaġa delālet ider. Meselā eger ṣāḥib-ṭāliʿ, ṣāḥib-ʿāşire muttaṣıl olsa ḫizmet-i selāṭīn ü ekābirde bulunmaġa māʾil olmaġa ve ṭaleb-i şuġul-ı ʿamele delīldir. Ve eger ṣāḥib-ʿāşir ṣāḥib-ṭāliʿa /Ü 109/ muṭṭaṣıl olsa ol mevlūdı sulṭān veyā ekābirden bir emīr ṭaleb itmege ve ekābir ḫizmet-i emr eglemege delālet ider. Ve bir ġayrı kevkebiň daḫi ṣāḥib-ṭāliʿa ittiṣāli bu günedir. Ammā ittisalden murād serīüʿl-ḥareke kevkeb batyu'l-ḥareke olan kevkebe resīde olup ve tedbīri daḫi aňa virmekdir ki kevkeb serīüʿl-ḥarekeye dāfiüʿt-tedbīr ve batyu'l-ḥarekeye ḳābilü't-tedbīr didikleri bu cihettendir.

Semere-i sādis ʿaşer: Evtād-ı ṭāliʿ ḳudret /İ4 21a/ ü ḳuvvete ve eşyānıň ẓuhūrına ve tamāma resīde olmasına delālet ider. Ḫuṣūṣā veted-i ṭālīʿ ve ʿāşir ḳuvvet cihetiyle sāʾir vetedlerden aḳvādur. Ve māʾilü'l-veted ḳuvvet-i mutavassıṭaya ve tavassıṭdan daḫi ziyādeye delālet ider. Ḫuṣūṣā ki ḥādī ʿaşer veyā ḫāmis ammā zāʾilü'l-veted bir şeyʾe ṭamʿa idüp ümīd-vārlıġla delīldir. Ve ḫāne-i sāḳıṭ her şeyʾiň ḥāli üzere pūşīde ḳalmasına ve belki bāṭıl olmasına delālet ider.[1]

Semere-i sāmin ʿaşer: Āsār-ı kevākib beyānındadır. Kevākib-i ʿulvīniň āṣārı ziyāde ʿaẓīm olup müddeti daḫi ziyāde medīddir. Ḫuṣūṣā ki /Ç 33b/ ʿulvī[2] ve sābit olan burclarda ve evtād-ı ṭāliʿde ola. Ve kevākib-i süflīniň āsārı ziyāde ḥaḳīr olup müddeti daḫi /Ü 110/ ḳaṣīrdir. Ḫuṣūṣā ki süflīde ve münḳalib olan burclarda ve zāʾilü'l-vetedde ola. Ammā naḳl olunur ki kevākib-i süflīniň āsārı tīz-ẓāhir olur. Zīrā anlarıň felekleri bu ʿāleme ziyāde yaḳındır ve kevākib-i ʿulvīniň āsārı baʿde'l-imtizāc olması bu ʿāleme ziyāde baʿīd olduklarındandır. Ammā muṣannif raḥimehullāh kendi vaḳtinde tecribe eyledigi kevākibiň cümle aḥvāli imtizācından evvel eser eyler ve şol kevkeb ki eseri ziyāde ʿaẓīmdir. Tīz ḥādīs olup ve tīz ẓāhir olur ve şol kevkeb ki eseri ziyāde ḥaḳīrdir. İmtizāca ziyāde ḳarīb oldıġı vaḳt ẓāhir olur ve tīz münḳaṭıʿ olur. Ve hiç şübhe yoḳdur ki āsār-ı Zuḥal imtizācdan evvel ẓāhir olup[3] ve ol[4] imtizācdan tevaḳḳuʿ vü meʾmūl olınan umūr-ı muḳaddem ḥādīs olur. Ve Ebū'l-Meḥāmid-i Gaznevī dir ki "Zuḥal ḥavādisde hem evvel ve hem soňra eser ider." Ve ṣāḥib-kitāb daḫi tecribesi cihetiyle

[1] İ4 nüshasında "semere-i sābiʿ 'aşer" yazıldıktan sonra boşluk bırakılmış ve "semere-i sāmin 'aşer"den devam edilmiş, Ç ve Ü nüshalarında ise "semere-i sābiʿ 'aşer" başlığına hiç yer verilmemiştir. Bu noktada metnin kuruluşuna dâhil edilmeyen diğer nüshalara da bakılmış fakat bu başlık hiçbir nüshada bulunamamıştır.
[2] 'ulvī: - Ç, Ü.
[3] Ve hiç şübhe yoḳdur ki eser-i Zuḥal imtizācdan evvel ẓāhir olup: -Ü.
[4] ol: - İ4.

bu ḳavli istiḥsān ü taḥḳīḳ idüp dir ki “Eger bir kimesne bu ḳavli ḳabūl eylemez ise tecribe eyledikde maʿlūmı olur. Ammā şübhesiz eser-i Mirrīḫ mümāzecetden evvel ẓāhir olur.[1] Zīrā Mirrīḫ ḥavādiṯe pīş-revdir.” İmdi çünki kevākib-i ʿulvīniň eseri müddet-i medīdedir. Ol eclden anlarıň eserini baʿde’l-vuḳūʿ gördiklerinden baʿde’l-imtizāc olur /Ü 111/ dirler. Ve kevākib-i[2] süflīniň eseri az müddetde olmaġla anlarıň eseri ḳable’l-imtizāc olur dirler. Ve aḥvāl-i kevākibiň[3] cümlesinde ḥaḳīḳat naḳl olındıġı gibi olup anlarıň eser-i imtizacları ol imtizācıň ẓuhūrından ṣoňra tevaḳḳuʿ olunup ve nice müddet mürūr ider ki imtizāc görülmez. Lākin eseri gerek vaḳt-i imtizācda ve gerek ḳuvvet-i imtizāca göre nice müddet ṣoňra görilür. Ve müselleṣe-i hevāyīde dört ḳırān-ı ʿulvī ve iki ḳırān-ı naḥseyn Sereṭān’ı ve āḫer burclarda sāʾir ḳırānāt-ı saʿdeyn ü naḥseyn nice /İ4 21b/ envāʿ-ı /Ç 34a/ muḫtelife ile vāḳıʿ olup görilür. Ve müʾellif-i kitāb bu maḳāmda üstāddan görüp ve müddet-i ʿömr tecribe ṭarīḳiyle bildigiňi ḥaḳīḳat üzere taḥrīr ü beyān eylemiş.

Semere-i tāsiʿ ʿaşer: Felek-i Ḳamer taḥtında vāḳıʿ olan ʿalāmat-ı şihb beyānındadır. Şihb yaʿnī zīr-i felek-i Ḳamer’de ḥādīṯ olan āteşler[4] ki hevāda ẓuhūra gelür. Yedi nevʿ olup bunlara ṣevāni-i nücūm daḫi taʿbīr olunur. Cümlesine ẕevātü’z-ẕenāb yaʿnī ḳuyruḳlı yıldız dirler. Ve her biri içün ʿalā ḥaddihi ṣūretine münāsib /Ü 112/ ism daḫi vażʿ olınmışdır. Meselā[5] evvelki nīzek ve ikinci şihāb ve üçinci ʿamūd[6], dördinci berḳ ve beşinci cāriye yaʿnī aḳıcı ve altıncı ẕū-ẕevāba yaʿnī ṣaçlı yıldız, yedinci ẕū-ẕeneb yaʿnī ḳuyruḳlı yıldız ve bu ẕū-ẕenebiň cümlesinden nüḥūseti ziyādedir.

İmdi bir şehrde yā bir nāḥiyyede[7] veyaḫud bir iḳlīmde bunlardan biri ẓāhir ola sebeb-i fitne vü ḥarb u ḳatl ve mevt-i selāṭīn ü ekābir olup ve ol maḥalde ḳaḥṭ u ġalā ve ḫasteligiň[8] ẓuhūrına daḫi delīl olur. Ammā bu güne ḥāllerin vuḳūʿına sebeb ʿillet-i Mirrīḫ’dir ki esbābdan bir sebeb żımnında ol beldeye ve ol şehre müstevlī olup ol maḥalliň arāżīsini ḳurudur. Ol taḳrīble ṣuları daḫi çekilüp noḳṣān bulur bināʾen ʿalā ẕalik yerlerden buḥār duḫānı[9] çoḳ çoḳ ḳalḳup ve tekāsüf bulup[10] ve eseri felege resīde

[1] Ammā şübhesiz eser-i Mirrīḫ mümāzecetden evvel ẓāhir olur: - Ü.
[2] kevākib-i : kevkeb-i Ü.
[3] kevākibiň: kevkebiň Ü.
[4] āteşler: işler İ4.
[5] Meselā: - Ü.
[6] ʻamūd: ʻamūr İ4.
[7] nāḥiyyede: nāhiyyetde Ç.
[8] ḫasteligiň: ḫastelik İ4, Ü.
[9] buḥār duḫānı: - İ4; duḫānı: - Ü.
[10] bulup: bulur Ç, Ü.

oldıḳda fürūzān olup naḳl olınan ṣūretlerden biri ẓāhir olur. Ve ṣuların ḳılletinden ve kişt ü z̲erʿiñ noḳṣānından nāṣi ḳaḥt u ġalā daḫi vuḳūʿ bulur ve ġıdālarıñ tefāvüti sebebiyle emrāż-ı müteʿaddide ḫādiṯ olur. Ve bundan /Ü 113/ mā-ʿadā Mirrīḫ'iñ istilāsı sebebiyle ol şehr[1] ḫalāyıḳınıñ daḫi ḳuvvet-i ġażabiyleri ġālib olmaġla ḫıyānet ü sirḳa ve bed-iʿtiḳād ü şer-engīzlik gibi efʿāl-i nā-pesendīdeye māʾil ve mizāclarınıñ küdūret-i hevā ile teġāyyüründen nāṣi ceng ü ḥarbe aġāz idüp bu cihetden ol şehre ve ol iḳlīme /Ç 34b/ʿasākir-i bīgāne ẓafer bulup ḳaṣd ider. Ve ziyāde şedīd ü mużṭarib rüzgārlar z̲uhūr idüp netīce vilāyet ḫarāba yüz ṭutar ve mülūk ü selāṭīniñ ḥükmi bāṭıl olup niceleri ʿazl ü faḳīr olurlar. Ammā bu yedi ṣūretlerden z̲ū-z̲evāba didikleri ādem başı gibi olup andan āteşden[2] giysüler peydā olur. Z̲ū-z̲eneb, bir germ āteş olup ve bir ṭarafında ḳuyruġı olur. Ve meşhūrdur ki ḳuyruġı ḳanġı ṭarafa doġrı olursa fitne ol ṭarafdan ẓāhir olur ve baʿżılar ḳuyruġı mütevvecih olduġı maḥal ḫarāb olur dirler. Ve z̲ū-z̲evāba, her vaḳt-i ṣubḥda ṭaraf-ı maşrıḳdan ṭāliʿ olur. Ve z̲ū-z̲eneb daḫi giceler vaḳtinde maġribden z̲āhir olur dirler. Lākin bunuñ /Ü 114/ ḫilāfı üzere görülmüşdür. Ve her biriniñ ḥareketi ve seyri vardır. Ve bu ikisinden her ḳanġısı z̲āhir olup eglenmesi müddeti ziyāde olursa anıñ fitnesi kes̲īr olup ve ziyāde /İ4 22a/ saḫt olur ve büyüklügi ve küçüklügi daḫi bunuñ gibidir. Ammā bāḳī ḳalan beş nevʿiñ ḳarārları vaḳti ḳalīl olduġı cihetden es̲erleri daḫi ḳalīldir. Mes̲elā eger şihāb kes̲īr olursa her ṭarafda rüzgārlar esmege delālet ider. Ve naḳl iderler ki şihāb kevākibiñ ḫalīfesi ve nāʾibleri olup bu āteşler ʿālem-i ecsāmda ve anlarıñ ṭabīʿatlerinde kevākib gibidir.

ŞECERE-İ S̲ĀNĪ

Şecere-i s̲ānī: Ahkām-ı ḳırānāt ve sāʾir ittiṣālāt beyānında olup ve bu şecere on iki şuʿbe üzerine vażʿ olunmaġla **şuʿbe-i evvel,** aḥvāl-i ḳırānāt beyān ider ve bu daḫi dört s̲emereye münḳasım olup **s̲emere-i evvel,** edvār beyānındadır.

İmdi āḫvāl-i külliyāt-i ʿalem içün iki delīl olup biri edvār ve āḫeri Zuḥal ü Müşterī'niñ ḳırānıdır. Ve edvār dört ḳısm olup /Ü 115/ aʿẓīm ü ekber ü avsaṭ u asġar taʿbīr olunur ki buña teseyyürāt u intihaāt dirler. Ammā devr-i aẓīm oldur ki sene-i Şemsī olmaḳ üzere her biñ senede bir derece ḥareket idüp intihāsı bir burc ḥareket ider /Ç 35a/ ve ol burca intihā-yı ulūf dirler. Ve ulūfı burcuñ ismine nisbet idüp mes̲elā ulūf-ı Ḥamel'i

[1] şehr: şehriñ Ç, İ4.
[2] āteşden: āteşlerden Ç.

ve ulūf-ı Sevr'i taʿbīr iderler. Ve ṣāḥib-burca müdebbir-i ulūf ve ṣāḥib-ḥaddine yaʿnī derece-i tesyir ṣāḥibine ḳāsım-ı ulūf ıṭlāḳ olunur.

Ve devr-i ekber oldur ki her yüz sene-i Şemsīyye'de bir derece ḥareket idüp intihāsı bir burc ḥareket ider ve ol dereceye derece-i ḳısmet-i kübrā ve ol burca müntehī-i mābeyn tesmiyye iderler. Ve keẕālik mābeyni burcuň ismine nisbet idüp ve yine ṣāḥib-burca müdebbir ve ṣāḥib-ḥaddine ḳāsım taʿbīr iderler.

Ve devr-i avsaṭ oldur ki her on sene-i Şemsiyye'de bir derece ḥareket idüp bir burc intihāsı ḥareket ider. Ve devr-i aṣġar oldur ki her sene-i Şemsiyye'de bir derece ḥareket idüp intihāsı bir burc /Ü 116/ ḥareket ider. Ve bunlar ol intihaāt ü teseyyürātdır ki ṭāliʿlerde istiʿmāl iderler. Ve bunlardan mā-ʿadā bir devr-i āḫer olup ol daḫi şöyle dir ki her üç yüz altmış sene-i Şemsiye'ye bir devr ıṭlāḳ idüp her bir sene dört faṣl üzere olduġı gibi bu devrde daḫi füṣūl-ı erbaʿya iʿtibār iderler ki her faṣlı ṭoḳsān sene-i Şemsiyye olur. İmdi bu devriň devr-i āḫere tebeddüli bir ḳavmiň devleti ḳavm-i āḫere intiḳāl eylemesine delālet idüp her bir faṣlın daḫi faṣl-ı āḫere intiḳāli ol vaḳtde ḳāʾim ve berḳarār olan devletiň baʿżān teceddüdātına delīl olur ki her faṣl-ı şemsiyyeniň faṣl-ı āḫere naḳlinde vuḳūʿ bulan taġayyür-i hevā gibi ammā çünki devr, devr-i āḫere tebdīl oldığı vaḳtde eger müdebbiri kevkeb-i saʿd olursa ol devriň müddetinde ʿādil ü munṣif pādişāhlar żuhūr idüp reʿayā vesāʾir ʿavām u ḫavāṣ sāye-i ʿadl ü inṣāfında āsūde-ḥāl olurlar. /Ü 117/ Ve eger ol devriň müdebbiri kevkeb-i menḥūs /İ4 22b/ olursa cebbār ü ḳāhir pādişāhlar yedlerinde ʿālem şiddet ü ıżṭırābda olurlar. Keẕālik /Ç 35b/ faṣıllarınıň daḫi tebeddül ü taġayyüri ʿindinde bu ḥālāt ẓāhir olur ammā tebeddül devrden nāḳış vāḳıʿ olur. Ve eger devriň ḥīn-i tebeddülinde ittifāḳen ḳırān-ı ʿulviyeteyn vāḳıʿ olsa Müşterī vü Zuḥal'iň ol devrde eseri gerek ḫayren ve gerek şerren kemāle resīde olur. Egerçi ḥükemā-yı evāʾil ve ahālī-i Hind bu devrlerde ʿaẓīm iʿtibār eylemişler. Lākin muṣannif ḳuddise sırruhu, bu bābda bu ḳadarca zikr ile iktifā eyledi.

Semere-i sānī: Ḳırānāt beyānındadır. Aṣḥāb-ı aḥkāmdan[1] ekseriniň ḳavli üzere āsār-ı ḳırānāt, āsār-ı edvārdan ʿaẓīmdir. Ve ḳırānātdan ziyāde müʾesseri, Müşterī vü Zuḥal'iň ḳırānıdır ki ḳırān-ı ʿulviyeyn taʿbīr olunur. Ve bu ḳırān daḫi dört nevʿ üzere olup edvār gibi aʿẓīm u ekber u avsaṭ u aṣġar dirler. Pes ḳırān-ı aʿẓīm oldur ki mezbūr kevkebler ibtidā-yı Ḥamel'de ḳırān idüp bundan ṣoňra sene-i Şemsī olmaḳ üzere iki biň ṭoḳuz yüz ḳırḳ sene /Ü 118/ müddetinde dört müselleşede üç defʿada yüz ḳırḳ yedi ḳırān

[1] aḥkāmdan: - İ4.

iderler ki her defʿası ḳırḳ ṭoḳuz ve küsūr sebebiyle ziyāde vü noḳṣān daḫi olur. Ḥülāṣā her müs̲elles̲ede on iki ve baʿżısında on üç ḳırān vāḳı olup ve yine Ḥamel'e resīde olur. Ammā tafṣīli şöyledir ki ibtidā Ḥamel'iň evvel derecesinde ḳırān idüp baʿdehu ikinci ḳırān daḫi Ḳavs'ıň iki buçuḳ derecesinde vāḳıʿ olur. Zīrā her ḳırān iki buçuḳ derece ileriye vāḳıʿ olup bu siyāḳ üzere üçünci ḳırān daḫi Esed'iň beşinci derecesinde eyler. Ve yine Ḥamel'e gelüp dördünci ḳırānı Ḥamel'iň yedi buçuḳ derecesinde idüp baʿdehu Ḳavs'ıň onuncı derecesinde baʿdehu Esed'iň on iki buçuḳ derecesinde ve baʿdehu yine Ḥamel'iň on beşinci derecesinde ider. Ḥāṣılı müs̲elles̲e-i āteşī tamām olınca bu tertīb üzere iki buçuḳ derece ziyāde olaraḳ her bir ḳırānıň taḳrīben müddeti yigirmi sene olmaḳ üzere iki yüz ḳırḳ beş sene ẓarfında on iki ḳırān tamām olup baʿdehu on üçünci ḳırān müs̲elles̲e-i ḫākīden S̲evr'e naḳl ider ve bu müs̲elles̲e ibtidāsında /Ü 119/ vāḳıʿ olan ḳırāna, ḳırān-ı avsaṭ taʿbīr iderler. /Ç 36a/ Bu müs̲elles̲ede daḫi on iki yāḫud küsūr sebebiyle on üç ḳırān olduḳda müs̲elles̲e-i hevāyīye naḳl idüp ke̲z̲ālik bunuň daḫi ibtidāsında vāḳıʿ olan ḳırānā avsaṭ dirler ve yine minvāl-i meşrūḥ üzere bu müs̲elles̲e-i hevāyīde daḫi on iki yā on üç ḳırān tamām olup müs̲elles̲e-i ābīye naḳl ol müs̲elles̲eniň kelevvel evvelinde vāḳıʿ ḳırāna ḳırān-ı avsaṭ dirler.

İmdi taḳrīben ṭoḳuz yüz seksen sene-i Şemsiyye müddetinde her dört müs̲elles̲ede vuḳūʿ bulan ḳırānıň mecmūʿı ḳırḳ ṭoḳuz ḳırāna bāliġ olur. Ṣoňra tekrār müs̲elles̲e-i āteşīden /İ4 23a/ Esed'e naḳl eyledikde her ibtidāsında vāḳıʿ olan ḳırāna ḳırān-ı ekber taʿbīr iderler. Zīrā müs̲elles̲e-i āteşīde ḳırān-ı evvel olmuş olup ve bir kerre dört ṭabīʿiatı ḳaṭʿ eyledigine bināen ekber ıṭlāḳ olunur. Ve kürre-i s̲ānīde daḫi müs̲elles̲e-i āteşīden ibtidā idüp ḳırān-ı evvel Esed'iň evvelki derecesinde oldıġı gibi ikinci ḳırān daḫi Ḥamel'iň iki buçuḳ derecesine vāḳıʿ olup ḳıyās-ı /Ü 120/ sābıḳ[1] üzere on iki yā on üç ḳırān tamām olıcaḳ Sünbüle'ye naḳl ider. Ve muḳaddemā tasṭīr ü tems̲īl olundıġı gibi dört müs̲elles̲esiň her birinde on ikişer ḳırān tamām olup Ḳavs'a resīde olınca bu daḫi ḳırḳ ṭoḳuz ḳırāna bāliġ olur. Ve yine evvel-i Ḳavs'dan ibtidā eyledikde bu ḳırāna daḫi ḳırān-ı ekber tesmiyye iderler. Ve bundan ṣoňra ke̲z̲ālik bu tertīb üzere ḳırān iderek dört müs̲elles̲ede miḳdār-ı mezbūrı tamām idüp ve yine evvel-i Ḥamel'e resīde olur. İmdi ḳırān-ı evvel-i Ḥamel hem aʿẓīm u hem ekber u hem avsaṭ u hem aṣġardır. Zīrā ibtidā-yı ḳırān Ḥamel'iň evvelinde olduġı cihetle ḳırān-ı aʿẓīmdir. Ve müs̲elles̲e-i āteşīniň evvelinden yedd eyledigi içün ḳırān-ı ekberdir. Ve evvel-i müs̲elles̲ede oldıġı ḥays̲iyetden ḳırān-ı avsaṭdır. Ve on iki ḳırāndan biri olmaġla ḳırān-ı aṣġardır. Pes her

[1] sābıḳ: sıbāḳ Ç.

bir[1] ḳırān-ı aʿẓamda üç ḳırān-ı ekber olup ve on iki ḳırān[ıň] evsāṭ u bāḳīsi aṣġardir. Ve bunlarıň mecmūʿı ḥareket vasaṭlarıyla olup ammā şol ḳırān ki vuḳū bulur anlara taḳvīmi taʿbīr iderler. Ve bu ḳırān taḳvīminiň /Ç 36b/ müddeti vü ʿadedi mezbūr ḳırānıň /Ü 121/ müddet ü ʿadedinden ziyāde vü noḳṣān olup iʿtibār daḫi bu vechle olan ḳırānadır.

Ve müʾellif raḥmetullāh naḳl ider ki: "Benim vaḳtimde ḳırānlar müselleşe-i hevāyīde devr ider idi. Ve vāḳıʿ olan ḳırān-ı[2] evvel taḳvīmi sene-i Hicriyye'den 623 senesi māh-ı rebīülevvelinde biḥasbi'l-zīc-i ilhānī Delv'de olup müselleşe-i arżiyyeden naḳl eylemiş idi ki cüzʾ-i ḳırān, Delv'iň ikinci derecesinde ve ṭāliʿ-i Cevzā'da idi. Ṣoňra Mīzān'ıň üçünci derecesinde ve baʿdehu Cevzā'nıň dördünci derecesinde ḳırān idüp baʿdehu yine Delv'e resīde oldı ki sene-i Hicriyye'den 684 senesi māh-ı zilḥicceniň ikinci dūşenbe gicesi idi ki sene-i Yezdicerdiyye 654 senesi māh-ı isfendār-ı ḳadīmiň yigirmi birinci gününe muvāfıḳ gelüp cüzʾü ḳırān 52 idi. Ve baʿż-ı zīclerde tefāvüt idüp cümleniň tārīḫleri bu tārīḫden muḳaddem olmaḳ üzeredir. Ve bundan ṣoňra beşinci ḳırān daḫi[3] Mīzān'da vāḳıʿ olup bu ḳırānıň eseri /Ü 122/ bir ḳavmiň miyānından bir müteġallibe ẓuhūrına delīl olur. Ve bu müselleşe-i hevāyīde vuḳūʿ bulan ḳırān-ı taḳvīmiye göre dördünci ve vasaṭīye nisbeten altıncı ve ehl-i ʿarab ḳatında ḳırān-ı evveldir. Ammā vaḳt /İ4 23b/ olur[4] ki kevākibiň ekseri bir burcda cemʿ olurlar aňa ictimāʿ taʿbīr iderler. Ammā mecmūʿı bir derecede olmaḳ emr-i baʿīddir."

Ve müʾellif-i kitāb raḥmetullāh[5] dir ki: "Ben[6] ẕikr olınan müselleşede altı kevkeb cemʿ oldığını gördüm ve Mirrīḫ daḫi Cedī'de idi. Eseri şöyle vāḳıʿ oldı ki menkūḫān ḫurūc idüp nice etbāʿ u aḳrabālarını leşkerleriyle ḳatl eyledi. Ve ʿālemiň mülkiňi dest-i taṣarrufına alup żabṭ eyledi. Ve bundan mā-ʿādā Delv'de vāḳıʿ dördünci ḳırāndan bir sene evvel Cedī'de altı kevkeb daḫi gördüm. Ve Ḳamer Sereṭān'da münḫasıf idi ve bunuň daḫi eseri şu vechle ẓāhir oldı ki Arġūn Ḫān ḳayd u bendden ḫalās olup ve ümerāyı [vü] leşkeri ve Aḥmed Ḫān'ı ḳatl idüp /Ü 123/ taḫta cülus eyledi. Ammā Enverī vaḳtinde Mīzān'da yedi kevkeb ictimāʿ itmekle ṭūfān-ı rüzgāra ḥükm idüp /Ç 37a/ sehv-i ʿaẓīm eylemiş[7]."

[1] bir: - İ4, Ü.
[2] ḳırān-ı: - Ç.
[3] daḫī: - İ4, Ü.
[4] olur: oldur Ü.
[5] raḥmetullāh: - Ç.
[6] ben: - İ4.
[7] eylemiş: itmiş Ü.

Ve yine müʾellifiň naḳlidir ki: “Ḫorasān’da aḥkāmını gördüm. Ol mertebe mübalaġa itmiş ki şedīd rūzgārlar ẓuhūr idüp ol rütbeye resīde olur ki ādemden ve ʿimāretden dünyāda eṯer ü āṯār ḳalmayup meger maġārada olan kimesneler rehā bula diyü ḫaber virmiş. Ve mervīdür ki ol vaḳt geldikde ḳaṭʿā rūzgārdan eṯer ẕuhūr itmeyüp meşhūr oldığı üzere minārelerde şemʿler fürūzān idüp ol vaḳtiň şuaʿrāsı Enverī ḥaḳḳında şiʿrler inşād eylemişler. Ḥatta bu ḳıṭʿa daḫi ol vaḳitde söylenmişdir.

Ḳıṭʿa:

[mef’ūlü fā’ilātü mefā’īlü fā’ilün]

Güft Enverī ki ez-eṯer-i bādhā-yı saḫt
Vīrān şeved ʿimāret-i kühsār-ı ber-serī

Der-devr-i ḥükm-i ü ne-vezīdest hīç bād
Yā mürsele’r-riyāḥ tü dānī yā Enverī”[1]

Ammā egerçi bu ḳırānıň[2] ẓāhirde eṯeri olmayup lākin vaḳt-i ḳırān-ı mezbūrda mevlūddan biri dünyāya gele aġleb-i aḳālīm zīr-i ḥükūmetinde olmaḳ daḫi rivāyet olınmaġla şöyle ḳıyās olunur ki Cengīz Ḫān ṭāliʿ-i Mīzān’da ol ictimāʿ eṯnāsı tevellüd itmiş ola. Zīrā ʿömri otuz seneye ḳarīb /Ü 124/ oldıḳda ki sene-i Hicriyye’den 616 senesi māh-ı ẕi’l-ḥiccesinde şehr-i Buḫārā’ya resīde olup ve memleket-i İslām’dan ibtidā Buḫārā’ya gelmişdir. Ve merḳūmı bu sefere sevḳ idenler “Eger Buḫārā’ya mālik olursaň mülk-i ʿāleme mālik olursuň.” dimeleriyle bināʾen ʿaleyh bu gūne ḥareket idüp ve vāḳıʿā öyle olmuşdur. Pes bu taḥrīr olunan Mīzān ictimāʿı vaḳtinden girüye doġrı ḥisāb olınsa ictimāʿ-ı mezbūreye ġāyet ḳarīb olur. Ve bundan maʿlūm olur ki ol ṭūfān-ı rüzgār, ṭūfān-ı ḫūn olup nice ḳanlar dökülüp ve nice şehrler ḫarāb ve nice ḳadīm ḫānedānlar mużmaḥil ve nice ḳalʿalar zīr ü zeber olduġı beyne’l-nās mütevātirdir. Ve çünki intiḳāl-i ḳırān müṯelleṯe-i arżīyyeden müṯelleṯe-i hevāʾiyyeye naḳl oldığından devleti daḫi ḳuvvet bulup ve kendü tevellüd itdügi maḥalden cānib-i maġribe teveccüh ü ibtidā Buḫārā’yı on dört günde żabṭ ve leşkeri Ceyḫun’dan ḥadd-i maġribe güẕer

[1] Enverî, “Enverî, sert rüzgârların tesirinde baş üzerindeki dağ imaretinin yıkıldığını, onun hükmünün devrinde hiç rüzgâr esmediğini söyledi; ey rüzgârların elçisi sen bilensin, sen aydınısın. Ey Enverî, rüzgârların elçisi, sen bilensin.”
https://www.vajehyab.com/dehkhoda/%D9%85%D8%B1%D8%B3%D9%84-2 (Erişim: 15.06.2022)
[2] ḳırānıň: ḳırān İ4.

idüp tā ḳırān bu müsellesede devr eyledikce /İ4 24a/ ḳuvveti /Ç 37b/ mütezā'id oldı. Ve eger erbāb-ı idrāk ü fehm olanlar teʿaḳḳul u teāmmul itseler vāḳıʿā kendünüñ ve ʿaskeriniñ cümle rusūm u ḳavāʿidi ve şekl ü /Ü 125/ şemāʾilleri münāsib-i ṭāliʿ-i Mīzān ve muvāfiḳ-ı istilāyı Zuḥal u ʿUṭārid olur.

Semere-i sāliṣ: Teṣīrāt-ı ḳırānāt beyānındadır. Eser-i ḳırān-ı aʿẓam oldur ki ṭūfān ẓuhūr idüp aḥvāl-i ʿālem mütebeddel olur ve ḫarāblar maʿmūr olup ve maʿmūrlar ḫarābe[1] olur ve ḫalayıḳıñ hey'et ü ḫilḳati vü rüsūmı ṣūret-i ṭāliʿ-i ḳırāna ve müstaʿlī olana ve müstevlīsine münāsib vech üzere nısḳ-ı aḫire tebdīl olur. Ve cabbār pādişāhlar ẓuhūr idüp büyük daʿvālar ve ḳavī işlere sülūk idüp ve bu ḳırānıñ eseri bir ḳırān-ı aʿẓīme daḫi resīde olınca bāḳī ḳalur. Ve bu müddet taḳrīben iki biñ ṭoḳuz yüz ḳırḳ senedir. Ve eser-i ḳırān-ı ekber oldur ki aḥvāl-i ʿālemden baʿżısı tebeddül[i] ḳabūl ider. Ve biraz kimseler[2] ẓuhūr idüp nübüvvet daʿvāsına ṣürūʿ eyler ve yeñi şerīʿat iḥdāṣ idüp ve ḳavānīn ve rüsūma[3] ḳırān-ı aʿẓīmden baʿżısını muḥāfaẓa iderler ve eḳālīmden ekserī bunlara münḳād olurlar. Ve bunuñ ḳuvvetiniñ müddeti taḳrīben ṭoḳuz yüz seksen sene-i Şemsiyye olup ve müddet-i merḳūmda ḳırḳ sekiz veyāḫud ḳırḳ ṭoḳuz kimesne ṣāḥib-aḥkām olup pādişāhlıḳ iderler. Ve eser-i ḳırān-ı avsaṭ oldur ki /Ü 126/ pādişāhlar ẓuhūra gelüp eḳālīmden baʿżısına ḥükm ider. Lākin dīn ü şerīʿatda yine ṣāḥib-ḳırān-ı ekber ṭarīḳi üzere giderler ve egerçi pādişāhlıḳ rüsūmını icrā iderler. Ammā ḳırān-ı evsaṭ muḳteżāsı üzere iderler. Ve bunuñ daḫi müddet-i ḳuvveti iki yüz ḳırḳ beş senedir taḳrīben on iki yāḫud on üç kimesne ṣāḥib-aḥkām olurlar. Ve eser-i ḳırān-ı aṣġār oldur ki devlet kendülerinde ḳāʾim olan ḳabīleniñ içlerinden ḥükūmet bir ḫānedāndan bir[4] ḫānedān-ı āḫere naḳl ü taḥvīl ider. Meselā ol devletiñ ḥükūmeti bir birāderden bir birādere veyāḫud evlādına veyā aḳrābāsından bir āḫere intiḳāl idüp ṣāḥib-aḥkām ol olur. Ve müʾellif /Ç 38a/ raḥimehullāh dir ki "Zamānımda bu ḳırānıñ mānendini üç defʿa gördüm. Ve keẕālik sāʾiri daḫi zamānlarında bir ḳaç defʿa görürler. Ve bu ḳırānıñ daḫi müddeti taḳrīben yigirmi sene olur. Ammā eger ḳırān-ı aṣġār ḳavī olup ve ṭāliʿi delāʾil-i aṣliyyesi bir ṣaḫṣıñ ṭāliʿne muvāfiḳ düşerse devlet ol ṣaḫṣda ḳarār ider ve kendünüñ ġayrısına intiḳāl eylemez. Ammā bunuñ żıddı vāḳıʿ olursa Ḫāricī ġalebe idüp fitne ḳopar ve ceng u cidāl olur, /Ü 127/ ḫuṣūṣıyla ol ḳırānda delīl-i ḥarb Mirrīḫ

[1] ḫarābe: ḫarāb Ü.
[2] kimseler: kimesneler Ü.
[3] rüsūma: rüsūm İ4.
[4] bir: - Ç.

ola[1].” ve muṣannif ḳuddise sırruhu burc-ı Delv’de ikinci defʿa olan ḳırān içün aḥkāma istiḫrāc eylemişdir ki ol ḳırān bu müs̲elles̲ede emr-i vasaṭla altıncı ve taḳvīmīye naẓaren dördünci ḳırān olur, fe-efhem[2].

S̲emere-i rābiʿ: Aḥvāl-i ṭāliʿ-i zamān-ı ḳırān u ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān beyānındadır. /İ4 24b/ Ṭāliʿ-i zamān-ı ḳırān aṣl olup ṭāliʿ-i sal-i ḳırān anıň bedelidir. Ve hiçbir vaḳtde ve bir emrde bedel-i istiʿmālini tecvīz itmezler mādām ki aṣl müteʿaz̲z̲ir olmaya. İmdi çünki ṭāliʿ-i zamān-ı ḳırānı esbāb-ı kes̲īreden nāṣi bulmaḳ mümkin olmadığı ṣūretde nāçār ol senede vāḳıʿ olan ḳırānıň ṭāliʿ-i sālini, ṭāliʿ-i ḳırān ʿadd iderler. Ve hīç şübhe yoḳdur ki bu ṭāliʿ-i müsteʿārdır. Ammā ḥükemādan müdeḳḳiḳ ü mümtāz olanlarıň ḫilāfına sülük ve anlara iʿtirāż olınmaz yoḫsa ol vaḳtiň ṭāliʿini bulmaḳ mümkindür. Ve bundan ġaraż bulınan ṭāliʿ, taḥḳīḳe resīde olmayup iʿtimāda şāyeste olmadıgını ifadedir. Bināʾen ʿaleyh ṭāliʿ-i sāli, ṭāliʿ-i cüzʾü ḳırāna bedel eylemegi münāsib görmüşler. İmdi /Ü 128/ bir ḳırāň ki vākıʿ ola ibtidā Müşterī ile Zuḥal’e naẓar olunur. Ḳanġısı müstaʿlī ise ol müdebber aḥvāl-i ḳırān olup ve bina-yı aḥkāma cüzʾ ü ḳırāna müstaʿlī üzerine ve ṣāḥib-burc-ı ḳırān üzerine olur.

Ve muḳaddemā beyān olındıġı üzere bundan ṣoňra ṭāliʿa ve ṭāliʿiň delāʾiline ve kevkeb-i mübbettize ve müdebbire ve her biriniň ḳābil-i tedbīrlerine naẓar olunup delāʾil-i ḳırān ile delāʾil-i ṭāliʿa imtizāc viriler. Ve anlarıň muḳteżāsı üzere aḥkām virüp eger aḥvāl-i memālik /Ç 38b/ mużṭarib ise elbetde mizāc-ı ḳırān sebebiyle devletiň intiḳāline delīl olur. Ve eger ḥükm bunuň ḫilāfına olursa devlet naḳline ḥükm lāyıḳ degildir. Ve ḫoşca teʾemmül gerekdir ki bu iki kevkebden ḳanġısı memūrdür yaʿnī ḳanġısınıň ʿarżı şimālīdir. Ve eger ikisiniň daḫi ʿarżları şimālī olursa ḳanġısınıň ʿarżı kes̲īrdir Zīrā bundan evvel z̲ikr olundıġı gibi ʿarż-ı kes̲īr olan ḳalīl olanıň üzerinden mürūr itmiş olur. Ve her biriniň ḳabūl ü reddine daḫi naẓar olunup burc-ı ḳırān ve ṭāliʿ-i sāl-i ḳırānda ve ictimāʿ /Ü 129/ u istiḳbāl-i muḳaddemde her birine aḥvāl-i delāʾil ḥasebiyle aḥkām vireler. İmdi eger müstaʿlī Zuḥal olursa ol müddetde ḫuṣūsiyle ol sālde ḫalāyıḳıň şiddet ü ıżṭırāblarına ve birbirinden emīn olmayup zaḥmet-i ʿaẓīmeye mübtelā olmalarna ve mühlik ve müzmin[3] marażlar ẓuhūrına ve ekābir-i vaḳtiň fesād ḥāllerine delīl olur. Ve eger ṭāliʿ-i sāl[4] ve delāʾilleri menḥūs olursa bundan

[1] ola: ki İ4.
[2] Fe-efhem: - Ç.
[3] müzmin: mızmız İ4.
[4] sāl: - Ü.

berter ü ziyāde olur. Ve eger delāʾil[1], ṭāliʿ-i sāl-i Zuḥal'e muvāfıḳ iderse ḳaḥṭ u ġalā ẓuhūrına delālet ider. Ve eger delāʾil-i sāl ḳavī olursa fesād-ı noḳsān üzere olur. Eger müstaʿlī Müşterī olursa ḫalāyıḳıň rāḥat-ı ḥāl ve feraḥ-ı bāllerine ve saʿādet ü emn ü ferāġatlerine delīl olur. Ve eger delāʾil-i sāl daḫi muvāfaḳat idüp yaʿnī mesʿūd olursa saʿādetde ʿālemiň ḥāli kemāle resīde olur. Ve keẕālik tābir-i ḳırān-ı āḫer vuḳūʿ bulınca ʿālemiň ḥālleri bu ḳırāna ve delāʾiline muvāfaḳat ider. Ve her sene ol ḳırānıň burc-ı intihāsına ve sāl-i ḥiẕāsına daḫi naẓar olunur ki /İ4 25a/ burc-ı ḳırāndan[2] ne miḳdār /Ü 130/ burcdadır ve sāl-i ḥiẕāna mevżiʿe resīde olmuşdur. Ve ḳuvvet ü żaʿf ı ne vechledir ve vaḳt-i ḳırānda bu güne idi ve ṣūret-i ḳırāna nisbeti ne miṣillüdür ḫulāṣa muḳaddem ẕikr olundıġı gibi ol mevżiʿden aḥkām-i sāli istiḫrāc iderler.

Ammā her ḳırānıň evāḫirinde ʿālemiň aḥvāli fesāda yüz ṭutup selāṭīniň ve ekābiriň ḥālleri diger gün /Ç 39a/ u ıżṭırābda olur. Ve bu daḫi ol cihetdendir ki ʿālem kevn u fesād üzere olup hiçbir kevn fesādsız ve hiçbir fesād kevnsiz olmaz. Bināʾen ʿaleyh Zuḥal fesāda ve Müşterī güne delīl olmaġla ikisiniň imtizācı sebebiyle kevn ü fesādı vuḳūʿ bulur. İmdi bir şeyʾ ki fesāda müstaʿid ola istiʿdādı sebebiyle az şeyʾden çoḳ fesād ḳabūl itmekle ziyāde fesād ẓāhir olur. Miṣāli[3] şol şaḫṣ ki mizācı ʿārıżadan birine müstaʿid ola ednā şeyʾden ol ʿārıża ḳuvvet bulup marażı gitdikçe mümted ü mütezāʾid olur.

Ve bu bābda /Ü 131/ netīce bu olur ki her gāh ki bir ḳırānıň ḳuvvetiniň müddeti ḳırān-ı āḫere resīde olup ve ḳırān-ı āḫer vuḳūʿa āġāz üzere ola mezbūr ḳırānıň ḳuvveti tedrīcle fesāda istiʿdād ḥāṣıl idüp tā ḳırān-ı āḫeriň ḳuvveti mevcūd olıncaya dek kemāle yetişür[4] ve ol kimseleriň saʿādet ü iḳbāli ki ḳırān-ı evveliň müddetinde ḳāʾim ü berḳarār idi. Vaḳt-i merḳūmda[5] geregi gibi fesād ü idbāra müstaʿid olur. Ve vaḳtā ki vāḳıʿ olacaḳ ḳırānıň ḳuvveti ẓāhir olmaġa başladıḳda kendü medlūli olanlar içün gün icād idüp ve şol kimseler ki fesāda ġāyet müstaʿid ve idbāra yüz ṭutmuş idi żaʿf ı gitdikce müzdād olup ḥükmi ol anda bāṭıl olur. Ammā[6] şol kimesneniň ki fesāda istiʿdādı vasaṭ üzere idi. Biraz müddet ḳalup ve yine bāṭıl olur ve şol kimseniň fesāda istiʿdādı ġāyet cüzʾī ola. Ol vaḳt berḳarār olur meger sebeb-i āḫer ile bāṭıl ola. /Ü 132/

[1] delāʾil: - Ü.
[2] ḳırāndan: ḳırān İ4.
[3] Miṣāli: Meṣelā İ4.
[4] yetişür: yetişüp Ü.
[5] merḳūmda: merḳūmede Ç.
[6] Ammā: - İ4.

Ve bunuň daḫi mis̱āli oldur ki üç kimesne bir ʿillete mübtelā olsalar ki[1] biriniň fesād-ı mizācı kemālde olup ikincisiniň daḫi fesād-ı mizācı rütbe-i evsaṭda[2] ve üçüncisiniň fesād-ı mizācı şeyʾ-i ḳalīl[3] żammında olsa çünki sene devr eyledikce fuṣūl sebebiyle hevā tebeddül ü taġayyür ḳabūl[4] eyledikde şaḫṣ-ı evveliň fesād-ı mizācı kemāle resīde oldığından tahammül idemeyüp vücūdı fenā bulur. Ve fesād-ı mizācı vasaṭda olan şaḫṣ daḫi egerçi fuṣūlüň birini veyā ikisini defʿ /Ç 39b/ iderse[5] ḳus̱ūrını defʿe anıň daḫi mizācında müsāʿade olmadığı eclden ol daḫi bāṭıl olur. Ammā üçünci şaḫṣıň ahlākıňa sebeb-i āḫer ẓuhūr eylemezse ḫ̌āh u nā-ḫ̌āh ṭabīʿati mizāc-ı faṣl ile āmīzeş ü imtizāc idüp sebeb-i ṣıḥḥati olmuş olur.

Şuʿbe-i s̱ānī: Dört s̱emere müştemil olup kevākibiň Zuḥal ile dört /İ4 25b/ müs̱elles̱ede ḳırānātınıň aḥkāmını beyān ider.

S̱emere-i evvel: Müs̱elles̱e-i āteşīde vāḳıʿ ḳırānāt beyānındadır. **Ḳırān-ı Müşterī vü Zuḥal**, ḥükmi oldur ki biraz kimesneler ḫurūc idüp dīn /Ü 133/ ü şerīʿat bābında nice kelām söylemege devletiň intiḳāline vü süflī olanlarıň zīr ü zeber olmalarına ve ekābir ü eşrāf ü ḥükkām gibilerde teşvīşe vü muḫālefet-i hevāya vü narḫlarda tefāvüte vü ol sene yübūset üzere olmasına ve ʿādetlerden baʿżısınıň tebeddüline delālet ider. Ve bu teʾs̱īr maşrıḳda ve iḳlīm-i s̱ānīde olmaḳ aġlebdir. **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Zuḥal**, cemʿiyyet-i ʿasākire ve ceng ü cidāl ü teşvīşe ve fürūmāyeleriň ber-tevālimlerine ve alāt-ı ḥarbe müteʿalliḳ baʿżı nesneler icādına ve baʿżı maḥalleriň ḫarābzede olmasına ve ekābiriň maḥzūniyetine vü mevtine ve ḳalbzenler ẓuhūrına ve yaġmurların noḳṣāniyyetine ve selāṭīniň kār-ı mekrūh u ẓulm u taʿaddīye sālik olmalarına ve hevāda kudūrete ve mizāclarıň inḥirāfına ve ḫalāyıḳda ḫavf u hirāsa ve emrāż-ı maḫūfa ve ḳitāl ẓuhūrına delālet ider. Ve bunuň teʾs̱īri maşrıḳda ziyāde olmaḳ muḥtemeldir. **Ḳırān-ı Zühre vü Zuḥal**, bürūdet ve fitne ve erbāb-ı ṭarāb ve ḫiẕmetkār ve zennān ṭāʾifesinde[6] āfet ü ʿillet ẓuhūrına /Ü 134/ ve nikāḥların girüye ʿavdetine ve vażʿ-ı Ḥamel'de ʿusret ü meşaḳḳat vuḳūnaʿına ve ezvāc beyninde muḫālefet ü ḫuṣūmete ve narḫlarda[7] tefāvüte ve meşāyiḫden olan kimesneleriň lehv ü ṭaraba māʾil olmalarına ve kārbānlar vürūdına

[1] ki: - İ4.
[2] evasāṭda: vasaṭda Ç.
[3] ḳalīl: ḳabl İ4.
[4] ḳabūl: - Ü.
[5] iderse: olursa Ç.
[6] ṭā'ifesinde: ṭā'ifesinden Ç, Ü.
[7] narḫlarda: - Ç.

ve hevālarda muẓlim buluṭlar u ḳavaʿine ve mīvelerden baʿżısınıň ifsādına[1] delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid u Zuḥal**, aṣḥāb-ı dīvān ü küttābdan olanlarıň ḥālleri dīger-gün olup nā-sezā umūrda bulunmalarına ve münāsebetsiz /Ç 40a/ taḥrīrātları sebebiyle güzeşte kelām tāzelenüp erācīf ü ekaẕīb gün-ā-gün ẓuhūrına ve ṣanʿatlarda zaḥmete ve ḳalpzenlige ve bāzārlarıň kesādına vü nefʿsiz yaġmurlara ve hevāda taġayyür ü bürūdete ḫuṣūsıyla raʿd[2] ü berḳ ẓuhūrına ve kişt ü zerʿiň fesādına[3] ve narḫlarıň tefāvütüne ve ṣarʿa[4] vu cünūn gibi ʿilel vuḳuʿına esīr ü ʿaḳāḳīr maḳūlesiniň beyʿine delālet ider.

Semere-i sānī: Müselleşe-i ḫākīde kevākibiň Zuḥal ile ḳırānātı beyānındadır. **Ḳırān-ı Müşterī vü Zuḥal**, meşāyīḫ ü pīrleriň ḳuvvet-i ḥāllerine /Ü 135/ ve aʿḳār ṣāḥibleriniň pertevlerine ve ḫānedān-ı ḳadīmiň saʿādet ḥāline vü aṭʿimenin mebzūl olmasına ve zirāʿat ü ʿimārete raġbete ve intiḳāl-i devlete ve zelzele vü ḫusūf vuḳūʿına vü erācīf ü ekāẕibine ve yaġmurların muṭavassıṭ olmasına ve nebātātdan baʿżısınıň fesādına ve hevānıň iḫtilāfına vü vaḳtiyle şiddet-i berde vü emrāż-ı müzmineye delālet ider, ḫuṣūṣā ki behāyim maḳūlesinde. Ve bu teʾsīrāt maşrıḳ u cenūb beyninde vuḳūʿ bulur. **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Zuḥal**, ümerā vü ṣāḥib-leşkeriň bedḥāl olmalarına ve menḥūf marażlara ve ḳaṭʿ-ı aʿżā /İ4 26a/ vü ḳatl ü ḥarb ü müṣādere-i ekābire vü ḫalāyıḳıň şiddet-i ḫavf u hirāsetlerine ve ṣularıň ve yaġmurlarıň noḳṣāniyetine ve eşcār ü mezrūʿāt ü ḥayvānātda fesāda ve zelzele vü ḫusūf vuḳūʿına ve ḳarınca ve çekirge gibi muẓır ḥayvānatıň kesretine ve erācīf ü ekaẕīb ẓuhūrına ve nāsıň birbirlerine ḳaṣd u ʿadāvet üzere olmalarına delālet ider. Ve bu teʾsīrātıň ekser vuḳūʿı zemīn-i maġrībde iḳlīm-i sāliside ola. /Ü 136/ **Ḳırān-ı Zühre vü Zuḥal**, zenān u ḫiẕmetkār maḳūlesiniň renc ü zaḥmetine ve ġam ü endūh ü ʿilel[e] gün-ā-gün mübtelā olmalarına ḫuṣūṣıyla vażʿ-ı Ḥamel'de müştaḳlarına ve erlerin[5] muḫālefet üzere olmalarına ve meşāyiḫden olanlarıň ṭarab u nikāḥ ü zeynine māʾil olmalarına ve nebātātıň ḫuṣūṣā mīveleriň fesādına ve ʿimāretleriň ḫarāb olmasına ve narḫlarda tefāvüte vevaḳtiyle ḳış ziyāde olmasına ve ẓulmet-i hevāya ve noḳṣān-ı bārāna ve esīr maḳūlesiniň erzān olmasına delālet ider. /Ç 40b/ Ve bu teʾsīrāt iḳlīm-i ḫāmisde deşt-i ʿArab u Azerbeycān semtinde vuḳūʿ bula. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Zuḥal**, aṣḥāb-ı ḳalem ü tüccār ü küttāb ü vekilān u mutaṣarrafān u ehl-i ḥırfet maḳūleleriniň mekr ü heyʾet-i ḫāṭırlarına ve arācīf ü ekāẕīb

[1] fesādına: ifsādına Ç, Ü.
[2] raʿd: remed İ4.
[3] fesādına: ifsādına Ç.
[4] ṣarʿa: ṣaʿr: Ç.
[5] erlerin: erlerine Ç, Ü.

ü töhmet ü ġamz vuḳūʿına ve beyʿ ü şirāy-ı ʿaḳāra ve aḥvāl-i kārbānıň bedligine ve bāzārlada kesāda ve fesād kişt ü zerʿe ve tefāvüt-i narḫa ve taġayyür-i hevāya ḫuṣūṣıyla /Ü 137/ vaḳtiyle bürūdete ve rüzgāra ve ṣarʿa[1] misillü marażlara ve fecā'āten mevte ve ġulām ü sāriḳ maḳūlesiniň fesādlarına delālet ider.

Semere-i sāliş: Zuḥal'iň kevākible müselleşe-i bādīde ḳırānātı beyānındadır. **Ḳırān-ı Müşterī vü Zuḥal**, ehl-i edībānıň ḳuvvet-i ḥāllerine ve dīn ü meẕheb ḥaḳḳında kelām irādlarına eger bu ḳırān burc-ı Delv'de vāḳıʿ olursa ʿulūm-ı daḳīḳde baḥs u münāẓaraya vü narḫlarda tefāvüte ve eger burc-ı Cevzā'da olursa ʿilm-i ḫaṭṭ u belāġat u nücūm[a] aşiḳār olmaġa[2] ve müddeʿīler ḫurūcına ve şiʿr ü feżāʾiliň kesretine vü ʿilm-i mūsıḳīniň şuyūʿına vü rūzgārlar ẓuhūr idüp aġaçlarıň telef olmasına ve ḥastelige ve eger Mīzān'da olursa ẓuhūr-ı ḳaḥṭ u ġalāya vü ʿilm-i mūsıḳī şöhret-i şiʿār olup baḥsler itmelerine ve ḳaṣīde vü eşʿār gūn-ā-gūn inşādınıň kesretine ve nāsdan şerīf olanlarıň ʿizzetlerine ve ḥadden bīrūn yaġmur vuḳūʿa ve ʿādil ü münṣaf pādişāhlar ẓuhūrına ve ḫanedān -ı ḳadīmleriň revnaḳ bulmalarına /Ü 138/ delālet ider. Ve bu teʾsīrātıň aġlebi cānib-i maġribde ola. **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Zuḥal,** fitne vü ḥarb ü erācīf[3] ü ḳavaʿine ve muḫalefet-i hevāya vü menḥūf ḫasteliklere ve muʿālecātda ḫaṭāya ve ḫalāyıḳda ẓulm u ḫavf uhirās ẓuhūrına ve erbāb-ı maʿārifden ve büyük kimesneleriň ḍarb u ḳatline ve ol seneniň yübūset üzere olmasına ve gāh gāh hevāda āteşler ẓāhir olmaġa ve muḫālif rūzgārlar esmege ve eşcārıň fesādına ve baʿżı maḥalliň ḥarāb olmasına ve sāriḳ ü bedkār olanlarıň /İ4 26b/ fesād ḥāllerine ve dīn ü şeriʿatda nāsıň reḫāvetine /Ç 41a/ vü vaḳtinde ḳış ziyāde olmaġā ve narḫlarda tefāvüte ve bāzārlarda kesāda delālet ider. Ve bu teʾsīrātıň aġlebi zemīn-i maġrib ve iḳlīm-i sāliside ola. **Ḳırān-ı Zühre vü Zuḥal**, ṭāʾife-i zenānıň ve ḫiẕmetkārlarıň ve efsūn-gīrleriň nikbet ḥāllerine ve zenānıň zevci ḥaḳḳında nā-sāzkārlıḳlarına ve ʿaṭṭār ü bezzāz maḳūlesiniň fesād ḥāllerine vü muẓlim buluṭlar ve berd ü bārān ü ḳavʿaine ve vażʿ-ı Ḥamel'de zaḥmet vuḳūʿıyla feryād ü figāna ve ehl-i ṭarabıň fesādına /Ü 139/ ve meşāyiḫden olanlarıň mübtelā-yı ʿaşḳ olup nikāḥa ṭālib olmalarına delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Zuḥal**, ʿulemā vu fużalā gibi zevāt-ı kirāmdan olan[4] kimesneleriň ḫasteliklerine ve mevt-i nāgāh yaʿnī fecāʾaten fevte ve ehl-i dīvān u mutaṣarrafān u ʿammāl u tüccār maḳūleleriniň şiddet ü ıżṭırāblarına ve erācīf ü yalān şāhidleri ẓuhūrına ve kesād-ı bāzāra ve aṭʿimeniň bahāsı

[1] ṣarʿa: ṣarʿ: Ç.
[2] olmaġa: olmaġla İ4, Ü.
[3] ḥarb ü erācīf: erācīf ü ḥarb İ4.
[4] olan: - Ç.

ziyāde olmaġa ve kārbānlar vürūdına ve eşcārıň ve āḫer nebātātıň fesādına ve ol vaḳitde bürūdet-ı hevāya ve rüzgār-ı şedīde[1] ve yaġmurlar vuḳūʿına ve nāsıň ʿulūm-ı daḳīḳaya meyillerine ve aḥkāmıň ekser rāst gelmesine delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Kevākibiň Zuḥal ile müselleşe-i ābīde ḳırānātı beyānındadır. **Ḳırān-ı Müşterī vü Zuḥal**, esāfilden ve fürūmāye olanlarıň rifʿat-i menziline[2] ve devletiň ʿavām-ı nāsdan dūn kimesneye intiḳāline ve bir ḳavmiň mülūka ve ekābir-i mülūka muḫalefet üzere olmasına ve şularıň kesretine ve narḫlarda tefāvüte ve baḥrüʾs-sefer idenleriň fesād ḥāllerine ve berd ü bārān vuḳūʿına ve şudan ü yaġmurdan baʿżı /Ü 140/ maḥalliň ḫarābzede olmasına delālet ider. Ve bu teʾsīriň aġlebi cihet-i şimālde vuḳūʿ bula. **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Zuḥal**, bir ḳavm kendü ekābirleri içün fitne vü teşvīş icādına ve nāsdan süflī olanlarıň cünbüşlerine ve ekābirlerine el ḳaldırup ḍarb u ḳatilleri içün saʿy itmelerine ve ḫalāyıḳda perīşānlıġa ve ḫavf u hirās üzere olmalarına ve baʿżı maḥal ḫarāb olmaġa ve ḫāʾin ü sāriḳ kimesneleriň nikbetliğine ve deryāya sefer idenler geştīleriyle garḳ u helāk /Ç 41b/ olmalarına ve ʿasākiriň bedkārlıġına ve eger bu ḳırān burc-ı Sereṭān'da olursa işler ġāyete resīde olup ve esāfilden olan müddeʿīler ḥurūc idüp ve yine tīz bāṭıl olmasına ve eger burc-ı ʿAḳreb'de olursa ḫarāblıḳ sāriḳ maḳūlesinden olup ve leşker-i bīgāne vü fürūmāye ferce bulup ḫānedān-ı ḳadīm ü şaḥrā vü cezīre ve sāḥilānelerde sākiň olan kimesnelere zaḥmet virmelerine ve eger burc-ı Ḥūt'da olursa vüzerā vü ʿulemā vü ḳużāt ve ḫuṣūṣıyla deryā misāfiri olanlar ziyāna resīde olmalarına ve şiddet-i bārāndan baʿżı maḥaliň ḫarāb olmasına ve āba müteʿalliḳ /Ü 141/ cevher maḳūlesiniň fesādına delālet ider. Ve bu teʾsīriň aġlebi iḳlīm-i sāliside ve ṭaraf-ı /İ4 27a/ şimālde olur. **Ḳırān-ı Zühre vü Zuḥal**, şularıň kesret üzere olmasına ve vaḳt-i şitāda bürūdet ziyāde olup ve vaḳt-i ṣayfda ḥarāret ġāyet ḳalīl olmasına ve mīve vü sāʾir nebātıň ziyānına ve sebebi bürūdet olan ḫastelikler ẓuhūr idüp ekser ṭāʾife-i zenāna müstevlī olmaġa ve nice maḥalleriň seyl-ābzede ve ḫarāb olmasına ve geşt ü zerʿiň kesretine ve aṭʿimeniň mebzūl olmasına delīl olup ve eger bu ḳırān burc-ı Ḥūt'da olursa ḫātunlarıň zaḥmetine ve muṭribleriň tövbekār olmasına delīl olur. Ve eger ʿAḳreb'de olursa bedkār olan zenāniň fesād ḥāllerine delīldir. Ve eger Sereṭān'da olursa maḥbūsların ḫalāṣ olmasına ve nāsıň sefer-i deryāya ʿazīmetlerine delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭarid ü Zuḥal**, müẓlim buluṭlar ve yaġmurlara ve vaḳtiyle ḳış şedīd olmaġa ve nebātātıň ziyānına ve deryā seferine ʿazm idenleriň fesād ḥāllerine ve

[1] şedīde: şedīd İ4, Ü.
[2] menziline: menziliniň Ü.

gemileriñ ġarḳ olmasına ve kārbān vürūdına ve bāzārlarda kesāda ve erācīf ẓuhūrına ve ṣu yolucı ve köyli /Ü 142/ ve bostāncılarıñ revnaḳ-ı ḥāllerine ve erbāb-ı ḳalem ü tüccār ṭāʾifesinde ḫastelik ü meşaḳḳat vuḳūʿına delālet ider. Ve gāh olur ki ol sene şevāhid-i āḫer ile yübūset üzere olur ve bu cihetle narḫlar daḫi tefāvüt ider. Ve kezālik kizbe müteʿalliḳ taḥrīrāt ü yalān şāhidi ẓuhūrına /Ç 42a/ daḫi delīl olur. **Şuʿbe-i sāliş**: Dört semere olup kevākibiñ Müşterī ile dört müselleşede ḳırānātınıñ aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Müselleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır. **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Müşterī**, erbāb-ı ṣalāḥ ü ümerānıñ ḳuvvet-i ḥāllerine ve tecemmuʿ-ı ʿasākire ve dīn üzerine taʿaṣṣübe ve vüzerā vu ḳużāt u işrāḳa ḳaṣd eylemelerine ve ḳışāṣ vechi üzere ḳatller vuḳūʿına ve pādişāhıñ ʿadāletine ve sikkeler ziyāde kesilmege ve hevānın[1] sıcaḳlıġına ve aṭʿimeniñ mebẓūliyyetine ve ḥarāretden neşāt iden emrāża delālet ider. Ve bu teʾsīriñ ekser[2] vuḳūʿı[3] maşrıḳda ve Ḫorāsān u ʿIrāḳ u iḳlīm-i sānīde[4] ola. **Ḳırān-ı Zühre vü Müşterī**, ḫātunlarıñ ʿiffet ü ṣalāḥ üzere olmalarına ve ehl-i ṭarabıñ tövbekārlıġına ve nikāḥların kesretine ve nāsın emānet ü diyānete raġbetlerine /Ü 143/ ve dīn-i İslām'ıñ ḳuvvet bulmasına ammā ʿulemā vu ḳużāt u vüzerānıñ levh ü ṭaraba māʾil olmalarına ve ʿadāletde rāst-rūlıklarına ve duʿānıñ icābetine ve hevāda iʿtidāl u ḫalāyıḳda tendürüstlüge ve ḫayrāt u ḥasenāta muḥabbetlerine ve eṭrāfdan misāfirler vürūdına ve aṭʿimede mebẓūliyyete ve vüsʿata delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Müşterī**, ṣarrafān u ḍarrabān u beyyāʿan u müstevfiyān u debīrān u mutaṣarrafān u tüccār maḳūleleriniñ kāralarında revnaḳa ve her vechle emniyyetlerine ve kārbānlar vürūdına ve cevāhir beyʿ ü şirāsınıñ kesretine ve ḫayr u nefʿ-i ʿaẓīm ẓuhūrına ve eṭrāfından[5] mektūblar vürūdına ve muʿālecātıñ iṣābete ḳarīñ olmasına ve söylenen aḥkām[ıñ] rāst u taḥḳīḳe resīde olmasına delālet ider.

Semere-i sānī: Kevākibiñ Müşterī ile müselleşe-i ḫākīde /İ4 27b/ ḳırānları beyānındadır. **Ḳırān-ı Müşterī vü Mirrīḫ**, kibārdan olan kimesne beyninde fitneye vü eʾimmeye ve ḳużātıñ nikbetine ve aṭʿimeniñ fesādına ve hevānıñ ḥarāretden nāşī kesāfetine ve geşt ü zerʿiñ çekirge ve ġayr-ı muẓır ḥayvān sebebiyle ziyānına ve ḥarāret ü yübūsetden neşāt iden emrāża ve aṣḥāb-ı silāḥıñ ḳuvvetine ve yol kesicileriñ

[1] hevānıñ: hevā İ4, Ü.
[2] ekser: ekseri Ç, Ü.
[3] vuḳūʿı: - Ç, Ü.
[4] sānīde: sālīsde Ü.
[5] eṭrāfından: eṭrāfında İ4.

ferce bulmasına /Ç 42b, Ü 144/ ve eger bu ḳırān burc-ı Sevr'de olursa cemīʿ-i nebāt fāsid olmasına ve eger Sünbüle'de olursa enbārlar derūnında olanlarıň fesādına ve ʿulemāda mekr ü heyʾete ve aṭʿimede fesāda ve eger Cedī'de olursa leşker ü ümerānıň ḳuvvetine ve bāzirgān ü eʾimmenin ziyānına delālet ider. **Ḳırān-ı Zühre vü Müşterī**, ehl-i ṭarab ü zīynetiň ḥālleri ḫoş olmaġa ve ʿulemā vü eʾimme vü füḳehānıň lehv ü ṭaraba meyllerine ve nikāḥların kesretine ve ḫayırlu cemʿiyyetlere ve duʿāların icābetine ve niʿmetleriň firāvān ü mebẕūl olmasına ve melbūsātıň kesretine ve iʿtidāl hevāya ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne ve birbirlerinden emnīyyete ve kişt-i zerʿiň ḫoş olmasına ve taʿmīr-i ḫayrāta rāġıb olmalarına delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Müşterī**, bāzārların revāc bulmasına ve ucūzluḳ u bolluġa ve nebātātıň güzelligine ve vüzerā vü küttāb ü eʾimme vü eṭibbā vü ehl-i tencīm ü bāzirgān ü beyāʿān ü ehl-i bāzārıň ḳuvvet-i ḥāllerine ve kārbānlar ve ḫoş ḫaberler vürūdına ve mutaṣarrıf u ʿammāl u müstevfiyān beyninde rāst ü ḥaḳḳ-ı kelām söylenmege ve yollarda emnīyyete ve ʿulūmda mübāḥaseye ve yaġmurlarıň noḳṣāniyyetine delālet ider.

Semere-i sāliş: Kevākibiň Müşterī ile müselleşe-i bādīde ḳırānları beyānındadır. /Ü 145/ **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Müşterī**, vüzerā vu ʿulemā vu ḳużāt u eşrāf-ı sāʾire beyninde fitne vü erācīf ü ḫuṣūmet ü ḳavaʿine ve muḫālif hevālara ve münāsebetsiz ü muẓır rüzgārlara ve ḥamrā yaʿnī yılāncıḳ taʿbīr olınan maraża ve çiçek didikleri ʿillete ve bir gūne māddesi dem olan sāʾir ʿilele ve ḳatl u müṣādere vü ḳavʿaine ve ḳużāt u ḥükkāmıň bu gūne şeyʾlere meyillerine ve ḫıyānetlere ve fesād-ı aṭʿimeye ve hevāda āteşler ẓuhūrına ve yaġmurlarıň ḳılletine ve kātibleriň ṭarīḳ-i ḥaḳdan ʿadūlı vu ḫıyāneti cihetiyle fetvālarda vesāʾir taḥrīrātlarında ḫaṭā ẓuhūrına delālet ider. **Ḳırān-ı Zühre vü Müşterī**, ahāli-i edyānıň mecmūʿınıň ḫuṣūṣā dīn-i İslām aṣḥābınıň /Ç 43a/ ḳuvvet-i ḥāllerine ve ḫayırlu cemʿiyyetlere ve şerīḳ ü mütebberiň[1] mirḳadler ziyāretine ve duʿālarıň icābetine ve nāsıň emānetdārlıġına ve ḫalāyıḳdan şerīf olanlarıň lehv ü ṭaraba māʾil olmalarına ve ʿıṭriyyāt u melbūsāt maḳūlesiniň ḳıymetine ve muʿtedil rūzgārlar vuḳūʿına ve nāsıň tendürüstlügüne ve nebātātıň kesretine ḫuṣūṣā mīve vü aṭʿimeniň mebẕūl olmasına ve vaḳtiyle gāh gāh /Ü 146 / yaġmurcuḳlar vuḳūʿına delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Müşterī**, vüzerā ve küttāb ve müstevfiyān ve ʿammāl ve tüccār ve ehl-i bāzārın saʿādet-i ḥāllerine /İ4 28a/ ve ʿulūm ḥaḳḳında baḥs u mücādeleye ve dersleriň revnaḳ bulmasına ve kārbānların vürūdına ve esīrleriň çoḳluġuna ve iʿtidāl-i

[1] mütebberiň: münīriň İ4.

hevāya ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne ve eşcārıň güzelligine ve aṭʿimeniň mebẕūl[1] olmasına ve aḥkāmıň doġrūluġına veʿilāclarıň işābetine ve fużālānıň revnaḳ kārlarına veʿadl u dāda ve kelām-ı dürüst ve şāhid-i ḥaḳḳa delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Kevākibiň Müşterī ile müselleşe-i ābīde ḳırānları beyānındadır. **Ḳırān-ı Mirrīḫ ü Müşterī**, sefer-i deryāda muḫāṭıraya ve cāhilleriň ʿulemā vü eʿimmeye ḳaṣd üzere olmalarına ve eger bu ḳırān, burc-ıʿAḳreb'de vāḳıʿ olursa leşker ü kesici maḳūlesiniň ḳuvvetlerine ve eger Sereṭān'da olursa maḥbūsların ḫalāṣına ve bedkārların ḳaṣdına ve fürūmāye vü süflī olanlarıň ḳuvvetine ve eger Ḥūt'da olursa ḳużātıň bedkār olmasına ve ṣuların fesādına ve gemileriň zaḥmete resīde olmasına /Ü 147/ ve ekābir üʿulemā beyninde muḫālefete ve fitne vuḳūʿına delālet ider. **Ḳırān-ı Zühre vü Müşterī**, vüzerā vuʿulemā vu ḳużāt u eşrāf-ı nās u ḫātunlar ve ḫademeniň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ṣularıň ve yaġmurların kesretine ve hevānıň iʿtidāline ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne ve emnīyyete ve narḫlarda vüsʿate ve deryā seferiniň sühūletine ve nebāt ḫuṣūṣā mīve maḳūlesiniň güzelligine ve eger bu ḳırān, burc-ı Ḥūt'da olursa ḫayrlu maṣlaḥat içün cemʿiyyete /Ç 43b/ ve ḫātunlarıň ḥālleri ḫoş olmasına ve duʿāların icābetine ve ekābirden olanlarıň[2] nikāḥa meyl itmelerine ve revnaḳ-ı dīn-i İslām'a ve eger ʿAḳreb'de olursa bedkār olanlar tevbe eylemesine ve maḥbūsların ḫalāṣ olmasına ve eger Sereṭān'da olursa vüzerānıň salāḥ-ı ḥāline vü ʿavām ü misāfir maʿḳūlesiniň ḥālleriniň ḫūb olmasına delālet ider. **Ḳırān-ıʿUṭārit ü Müşterī**, deryā seferinde olanlarıň ve ehl-i bāzārın ḥālleri ḫoş olmasına ve nebātātıň[3] ve ṣudan ḥāṣıl olan cevāhirin ve ġıdā vu edviye maʿḳūlesiniň beyʿ ü şirāsına ve eṭibbānıň kārları revnaḳ bulmasına ve muʿālicātda[4] /Ü 148/ muṣīb olmalarına ve hevāda yübūsete ve gāh gāh yaġmurcuḳlara ve narḫlarıň erzān olmasına ve ṣularıň kesretine veʿaḳārıň beyʿ u şirāsına ve ekābiriň cemʿiyyetlerine ve ṣalāḥkārlıḳlarına ve baḥs u münāẓaraya ve birbirlerini[5] dārü'l-ḳażāya daʿvetlerine ve maḥbūsların ḫalāṣına ve küttābıň ḥālleri ḫoş olmaġa ve ṣu ile ülfeti olanların menfaʿatine delālet ider.

Şuʿbe-i rābiʿ: Dört semere olup süflīyyeniň Mirrīḫ ile müselleşe-i erbaʿda ḳırānlarınıň aḥkāmını beyān ider**.**

[1] mebzūl: güzel Ü.
[2] olanlarıň: olanlar Ç, İ4.
[3] nebātātıň: nebātāt Ç.
[4] muʿālicātda: mevʿālicātda İ4.
[5] birbirlerini: birbirlerine Ü.

Semere-i evvel: Müşelleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırānlar beyānındadır. **Ḳırān-ı Zühre vü Mirrīḫ**, ʿavratlarıñ erleri miyānında fesādına ve ġażab u ḍarb u ḳatle ve fısḳ-ı fücūrıñ keşretine ve nāsıñ nā-sezā işlerde bulunup fāḥiş ü murdār işleriñ ẓuhūrına ve cerāḥat u ısḳāṭ-ı Ḥamel gibi ʿilletler vuḳūʿına ve zenānlarıñ ḳuvvet-i ġażabiyyeleriniñ ḥareketinden nāşī nikāḥlarını zor ile girüye almalarına ve yaġmurlarıñ /İ4 28b/ noḳṣāniyyetine[1] ve hevānıñ /Ü 149/ muḫālefetine ve sārıḳ ü zennā ve fāsıḳlarıñ galebelerine delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Mirrīḫ**, ṣanʿatı ālāt-ı ḥarb olanlarıñ revnaḳ bāzārlarına ve ʿasākiriñ ḥareketine ve ḫalāyıḳıñ gażab u sefāhātleri müzdād olmaġa ve erbāb-ı ḳalem ü tüccār u ehl-i bāzār u muḥāsib olanlarıñ zaḥmet-i ḥāllerine ve ḫıyānetleri ẓuhūrına ve erācīfiñ ü bed ḫaberleriñ keşretine ve fitne vü ġavġa ẓuhūrına ve sikkede ve sāʾir eşyāda /Ç 44a/ ḳalpazānlarıñ ve ʿayyār u ṭarrārlarıñ ferce bulmasına ve kimyāgerler ẓuhūrına ve ḥayvānlara dāġ urmalarına ve sārıḳ ü kesicileriñ ġalebelerine ve hevānın muḫālefetine ve yübūsetine delālet ider.

Semere-i sānī: Müşelleşe-i ḫākīde vāḳıʿ ḳırānlar beyānındadır. **Ḳırān-ı Zühre vü Mirrīḫ**, sārıḳ maḳūlesiniñ şecāʿat iẓhārlarına ve fısḳ u fücūr u lehv ü ṭarabıñ şuyūʿna ve nebātlarıñ fesādına ve hevānın ẓulmet ü taġayyürine ve narḫlarıñ tefāvütüne ve zenānıñ ḫasteliklerine ve erleri ḥaḳḳında nā-sāzkārlıḳlarına ve ʿāṣıḳlıḳ sebebiyle ṭalāḳ u firāḳ vuḳūʿına ve eger bu ḳırān, burc-ı Sevr'de olursa /Ü 150/ sārıḳ ü bed kār olanlarıñ fesādlarına ve eger Cedī'de olursa ümerā vu ṣāḥib-ʿasākiriñ ḥālleri dīger-gūn olup vilāyetlerde esīr düşmelerine ve eger Sünbüle'de olursa aṭʿimeniñ fesādına ve zenān u ḫidme maʿḳūlesiniñ renc ü müştaḳlarına ve tüccār u ḥayyāṭ u ʿaṭṭārlarıñ fesād ḥāllerine delālet ider**. Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Mirrīḫ**, fużullarıñ ḫurūcına ve rāhların muḫātaralığına ve ʿayyār u ṭarrār u kesici maʿḳūlesiniñ ġalebesine ve aḥvāl-i tüccār ve mezrūʿāt u aṭʿime vü nebātātıñ fesādına ve kārbānlar vürūdına ve erācīf vuḳūʿına ve mutaṣarrıfān u vekīlān ve muḥāsib-i ehl-i dīvānıñ ḥāllериniñ bedligine ve ḥayvānātda āfete ve yaġmurlarıñ noḳṣāniyyetine ve eger bu ḳırān, burc-ı Cedī'de olursa leşkeriñ tertībkārlarına ve ʿulemā vu ḥükemā ẓuhūrına ve eger Sünbüle'de olursa ẓulm u taʿaddi vuḳūʿına ve fesād geşt ü zerʿe ve eger Sevr'de olursa zenānıñ ve nebātātıñ ve ḥayvānātıñ fesādına delālet ider.

Semere-i sāliş: Müşelleşe-i bādīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır. **Ḳırān-ı Zühre vü Mirrīḫ**, ehl-i ṭarabıñ ve muġannī maʿḳūlesiniñ /Ü 151/ fesād ḥāllerine[2] ve zenān u

[1] noḳṣāniyyetine: noḳṣān olmasına Ü.
[2] fesād ḥāllerine: - Ü.

ḫiẕmetkār ṭāʿifesinde fısḳ u fücūra ḫuṣūṣā zenānıň erleriyle ḫuṣūmet üzere olmalarına ve eşcār u mīve vü nebātāt-ı sāʾirede āfet vuḳūʿına /Ç 44b/ ve ḫalāyıḳda ḫasteliklere ve isḳāṭ-ı ḥaml u cerāḥāt gibi ʿilele ve erbāb-ı zifāfıň ve kibārdan[1] olanlarıň fesād ḫāllerine ve cebr ü zor ile nikāḥlarıň girüye ʿavdetine ve muḫālefet-i hevāya, fāḥiş işleriň āşikār olmasına vezenānın şecāʿat iẓhārına ve bedkarlıḳlarına ve eger bu ḳırān, burc-ı Mīzān'da olursa fesād biraz ḳalīl olup ehl-i ṭarabıň revnaḳlarına ve rüzgārlar ziyādece esmege delālet ider. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Mirrīḫ**, küttāb u müstevfī yaʿnī māldār u defterdārlarıň ve mutaṣarrıfān u ʿammāl u tüccār u ehl-i bāzār maʿḳūlesiniň /İ4 29a, M 91/ zaḥmetine ve ehl-i faẕl u şuʿarāda endūh ġama ve bunlarıň ḥaḳlarında ekāẕīb ü hicv gibi nesneleriň keşretine ve ḥayvānlarıň ve esīrleriň alup ṣatılmasına ve hevānıň muḫalefetine ve ḥayvānātıň emrāẓa mübtelā olmasına nāsıň ḫamra vu ṣaraʿ gibi ʿilel ile zaḫmetlerine ve ḳanlar dökülmege ve sāriḳ ü ʿayyār u /Ü 151/ ṭarrār ẓuhūru ile fesād gün-ā-gün ve müzevvir ü kiẕb-āmīz [ü] baʿż-ı taḥrīrāt ẓuhūrına ve eger bu ḳırān, burc-ı Cevzā'da vuḳūʿ bulursa fesād-ı meẕkūr noḳṣān bulup ḥaṭṭāṭ ü naḳḳāşlarıň fesād ḫāllerine ve eşcārıň bergeşte olmasına ve eger Delv'de olursa ḫīle vü ṭılsımāta ve eger Mīzān'da olursa muṭrib ü zenān u ḫiẕmetkār u nedīmleriň fesād ḫāllerine delālet ider.

Şemere-i rābiʿ: Müşelleşe-i ābīde vāḳıʿ ḳırānlar beyānındadır. **Ḳırān-ı Zühre vü Mirrīḫ**, ṣularıň ve ṣuya müteʿalliḳ ḥayvānātıň fesādına ve zenān u bedkārların aḥvāli daḫi bed olup çocuḳlar düşürmelerine ve erleri ile ḫuṣūmet üzere olmalarına ve nikāḥları fāsid olmaġa ve bürūdet ü bārān vuḳūʿına ve iḫtilāf-ı hevāya ve nebātā āfet resīde olmaġa ve eger bu ḳırān, burc-ı Sereṭān'da olursa maḥbusların ḫalāsına ve eger ʿAḳreb'de olursa zenānıň gitdikçe bed ve mürdār-kārlara sālik olmalarına ve eger Ḥūt'da olursa ḫudemāt ü ehl-i nesibiň töhmete resīde olmasına ve deryāda olan misāfiriň rencīde olmasına delālet ider. /Ü 153/ **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Mirrīḫ**, gemileriň /Ç 45a/ ġarḳa resīde olmasına ve ṣularıň fesādına ve dürlü dürlü erācīf vuḳūʿına ve yerlerden buḫār ḫurūcuna ve aʿżāların süst olduġından reḫāvet ü ḫastelik vuḳūʿına ve lüknet-i zebān ü ruṭūbet-i[2] dimāġa ve ẓulm u hirās u ġamz u töhmetiň keşretine ve eger bu ḳırān, burc-ı Ḥūt'da olursa ẕikr olınan keyfiyyetler ḫuṣūsıyla deryā seferi daḫi ziyāde olup ü mażarrata resīde olmaġa ve kitābın renc ü zaḥmetine ve eger ʿAḳreb'de

[1] kibārdan: kibārda İ4.
[2] ruṭūbet-i: rüṣūbet-i İ4.

olursa geştīlerin selāmetine ve eger Sereṭān'da olursa sāriḳ ü ḫāʾin olanların ḫıyānet ü fesādı müzdād olmasına ḫuṣūṣā sefer-i deryāda zaḥmete ve meşaḳḳate delālet ider.

Şuʿbe-i ḫāmis: ʿUṭārid'iň Zühre ile dört müselleşede ḳırānlarını beyān ider. Ve bu daḫi dört semere olup **semere-i evvel**: müselleşe-i āteşīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Zühre**, ḳuyumcı gibi ṣanʿatı pīrāye ve ziynet olanların ve naḳḳāş u ʿaṭṭār u bezzāz u ehl-i bāzārıň ve esīr alup ṣatar maḳūlesiniň revnaḳ-kārlarına ve hevāda buḫār /Ü 154/ u ẓulmete ve raʿd u berḳe ve ḫalāyıḳda ʿadāvet ü ḫuṣūmete ve ġażaba ve ḥayvānātıň kesretine delālet ider.

Semere-i sānī: Müselleşe-i ḫākīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Zühre**, beyʿ ü şirānıň revnaḳına ve aṭʿime vü ḥayvānātıň erzān olmasına ve ḫoş u müferreḥ elbiselere ve ġılle vü geşt ü zerʿiň güzelligine ve kesretine ve kārbānlar ve misāfirler vürūdına ve ḫaberlere ve ʿadāvet ü ḫuṣūmetiň kesretine ve ṣayyād u avcı maḳūlesiniň /İ4 29b/ revnaḳ bāzārlarına ve giylān u mutaṣarrıfānıň ḥālleri dīger-gūn olmasına ve bārānıň noḳṣāniyyetine ve ol vaḳitde yübūset ü bürūdet ʿārıż olmaġa ve eger bu ḳırān burc-ı Sünbüle'de olursa aṭʿime mebẓūl olup beyʿ ü şirānıň kesretine ve eger Sevr'de olursa mīveler firāvān olmasına delālet ider.

Semere-i sāliṣ: Müselleşe-i[1] bādīde olan ḳırān beyānındadır. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Zühre**, müstevfiyān u küttāb u ʿammāl u tüccār u mutaṣarrıfān maʿḳūleleriniň revnaḳ-kārlarına /Ç 45b/ ehl-i ʿulūmıň ictimāʿ u baḥişlerine ve esīrleriň ve ḥayvānātıň ve ʿıṭriyānıň /Ü 155/ ve elbiseleriň kesretine ve şuʿarā vu fużalānıň revāc kārlarına ve zenān u civānān u çocuḳlar cemʿiyyetine ve ʿaşḳ-bāzlıklara ve muḥabbet-nāmeler taḥrīrātına ve eşcārıň güzelligine ve ḫoş u laṭīf rūzgāra ve buluṭlara ve gāhi yaġmurcıḳlara ve kārbān vürūdına ve revnaḳ-ı dīn-i İslām'a[2] ve sūr u żiyāfete ve muġannīleriň kesb ü kārları revāc bulmaġa delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Müselleşe-i ābīde vāḳıʿ ḳırān beyānındadır. **Ḳırān-ı ʿUṭārid ü Zühre**, misāfirler vürūdına ve beyʿ ü şirā-yı cevāhire ve bāġ u būstān u serdābларıň maʿmūr olmasına ve taġayyür-i hevāya ve yaġmurlar kesret üzere olmaġa[3] ve şiddet-i şitāya ve meyḫāneci vü gemici vü ġavvāṣ maʿḳūlesiniň kārları revāc bulmaġa ve ʿavāmıň lehv ü ṭaraba meyllerine ve ʿadāvet-engīzliklerine ve eger bu ḳırān burc-ı

[1] müselleşe-i: - İ4.
[2] İslām'a: İslām İ4.
[3] yaġmurlar kesret üzere olmaġa: yaġmurlarıň kesretine Ü.

ʿAḳreb'de olursa livāṭa vu fevāḥiş ziyāde olmaġa ve eger Sereṭān'da olursa beyʿ-i cevāhir ü ṭarab-ı ʿavām ve ḫaberler vürūdı ziyāde olmaġa ve eger Ḥūt'da olursa mellāḥ u ġavvāṣlarıň ḥālleri ḫoş olmaġa /Ü 156/ ve nikāḥlarıň kesretine ve dermānde olanlarıň ṣalāḥ ḥāline ve ṣular u yaġmurlar keşīr olmaġa delālet ider. Vallāhu aʿlem ü aḥkam.

Şuʿbe-i sādis: İki semere olup aḥvāl-i ḳırān-ı saʿadeyn u naḥseyni beyān ider[1].

Semere-i evvel: Ḳırān-ı naḥseyn beyānındadır. İmdi ḳırān-ı ʿulvīyyeynden ṣoňra eserde aḳva olan iki ḳırān daḫi olup biri Mirrīḫ'iň Zuḥal ile burc-ı Sereṭān'da ḳırānıdır ki ḳırān-ı naḥseyn-i Sereṭānī dirler. İkincisi daḫi Zühre'niň Müşterī ile burc-ı Ḥūt'da ḳırānıdır ki ḳırān-ı saʿadeyn taʿbīr olunur. İmdi ḳırān-ı naḥseyn her iki senede bir defʿa vāḳıʿ olur ve baʿżı defʿa Mirrīḫ ricʿat idüp bir burcda üç kerre ḳırān iderler. Ammā ḳırān-ı naḥseyn-i Sereṭānī otuz senede bir defʿa vāḳıʿ olup ve nuḥūsetde ve nā-maḳbūlliyyetde bu ḳırān ġāyete resīde olmuşdur. Zīrā burc-ı /Ç 46a/ Sereṭān Zuḥal'iň vebāli ve Mirrīḫ'iň hubūṭı ḫānesi olduġı eclden iki naḥs birbiriniň zehrābe-ceş-i nüḥūsetı olup ve ḫāne-i mezbūrda[2] her biri bir cihetle eżʿaf /Ü 157/ oldıḳları içün naḥsiyyetleri müşted olup mār-ı düm-bürīde yaʿnī ḳuyruġı ḳaṭʿ olmuş yılāna teşbīh iderler. Ve naḥs maḳbūli daḫi kürk-āmūḫte yaʿnī muʿallem ḳurda beňzedirler. Ve bu misāllerden murād, efʿi-i mezbūrda ḳuyrūḳ acısı oldığından sāʾir /İ4 30a/ vaḳti gibi olmayup andan ḥaẕer vācib olup ve muʿallem olan ḳurduň daḫi ḫıyānet ü fesād her ne ḳadar cibilliyyetinde mezkūr ise yine ṭaġ ḳurdı gibi olmadığı ṭarīḳ-i teşbīh ü temsīl ile ifāde olunmuşdur. İmdi Sereṭān'da vāḳıʿ ḳırān-ı naḥseyniň aḥkāmı oldur ki müddeʿīler ḫurūc idüp nāsdan fürūmāye vü süflī olanlar ḳuvvet bulup ʿāmmiyye ġuluv ideler. Ve şerīf ü kibārdan olanlar, nikbete resīde ola ve fitne-i ʿaẕīme ẓuhūr idüp yine tīz bāṭıl ola. Ve mülūk u selāṭīn ü ekābir ü maʿārifden olanlarıň ḥālleri mużṭarib ola ve ḥarb u ḳatl vuḳūʿ bulup çoḳ yerler ḫarāb ola. Ve bu ḳırān, her ḳanġı kevkebiň ḥaddinde vāḳıʿ olursa fitne daḫi ṣāḥib-ḥaddiň /Ü 158/ mensūb oldığı ḳavmden ẓuhūr ide ve ol kimseler nikbete resīde ola. Ammā bu ḳırān devriň veyāḫud faṣlıň intiḳāline veyāḫud intiḳāl-i devlete veyāḫud ḳırān-ı ʿulvīyyeyne ḳarīb vuḳūʿ bulursa eseri ʿaẕīm ü aḳvā olup ḳattāl u ḥarbiň kesretine ve çoḳ maḥal ḫarāb olmaġa delālet ider. Vallāhu aʿlem ḥaḳīḳatü'l-ḥāl. Ḥatta müʾellif raḥmetullāh bu kitabı teʾlifden muḳaddem altı yüz ṭoḳsan sekiz

[1] beyān ider: beyānındadır Ü.
[2] mezbūrda: mezbūrede Ç.

senesi Delv'de ḳırān-ı ʿulvīyyeyn vuḳūʿ bulmaġa ḳarīb bu ḳırān daḫi vāḳıʿ olmaġla aḥkāmını istiḫrāc eylediğiñi beyān ider.

Semere-i sānī: Ḳırān-ı saʿdeyn beyānındadır. Bu ḳırān daḫi her sene ẓarfında burūcāṭdan bir burcda bir defʿa vāḳıʿ olur ve baʿżı kerre ricʿat sebebiyle üç defʿa vuḳūʿ bulur. Lākin saʿādetde aḳvāsı vü esʿadı burc-ı Ḥūt'da olmaḳdır ki on iki senede bir defʿa /Ç 46b/ vāḳıʿ olur ve sāʾir burūcāta naẓaren Ḥūt'da aḳvā vü esʿad olması ḥāne-i mezbūr Müşterī'niñ ḥānesi ve /Ü 159/ Zühre'niñ şerefi beyti oldığından nāşi beynlerinde ḳabūl bulundığı içündür. Ve eger bu ḳırān daḫi intiḳāl-i devre veyā faṣla veyāḫud devletiñ intiḳāli vaktine ḳarīb müṣādife irerse cemīʿ ḫalāyıḳıñ[1] rāḥat ü āsāyişine ve pādişāhlarıñ ʿadl u dādlarına ve faḳra vu żaʿfā sāye-i ʿadāletlerinde āsūde ḥāl olup emniyyet ü vüsʿat ü refāhiyyete delālet ider.

Şuʿbe-i sābiʿ: Dört semereye müştemil olup aḥkām-ı teslīsāt u tesdīsāt kevākibi beyānındadır[2].

Semere-i evvel: Kevākibiñ Zuḥal ile ittiṣāli beyānındadır. **Teslīs ü tesdīs-i Müşterī vü Zuḥal**, mülūk ile vüzerā ve aʿyān-ı devlet beyninde ülfet ü ünsiyete ve umūrlarıñ ṣalāḥiyyetine ve pādişāhıñ ʿadl u dādına ve ḫalāyıḳın ḫayrāt u ḥāsenātına ve aṭʿimeniñ vüsʿat-i mebẕūliyyetine ve meşāyiḫden olanlarıñ ve ḫanedān-ı ḳadīmleriñ emn ü rāḥatına delālet ider. **Teslīs ü tesdīs-i Mirrīḫ ü Zuḥal**, /Ü 160/ mülūkuñ fuḳarā vu żuʿafā üzerine terḥimine ve kār-ı iḫtisābıñ revnaḳına ve ḥaḳḳ u bāṭılıñ birbirinden imtiyāzına ve ḥaḳḳıñ āşikār olmasına ve ḳalʿalar taʿmīr ve yeñiden binā olmaġa ve erbāb-ı fitneniñ meşāyīḫ ü ʿuzlet-güzīnler ile dūst olmasına ve meʾkūlāt maḳūlesiniñ /İ4 30b/ mutavassıṭ olmasına ve hevānıñ yübūsetine delālet ider. **Teslīs ü tesdīs-i Şems ü Zuḥal**, fürūmāye vü ehl-i ṣaḥrā vü dahhāḳīn maḳūleleriniñ[3] manṣıb ü riyāsete nāʾil olmalarına ve ḫānedān-ı ḳadīmiñ revnaḳına ve mezrūʿānıñ ḫoş u güzelligine ve cevr ü sitemiñ noḳṣān bulmasına ve aṭʿime, ḫuṣūṣā mīveleriñ mebẕūl olmasına ve mülūk u ekābir-i mülūkuñ ʿināyet ü iḥsānlarına ve hevānıñ taġayyüriñe ve bürūdet ü ḥarāretiñ vaḳtiyle vuḳūʿ bulmasına delālet ider. **Teslīs ü tesdīs-i Zühre vü Zuḥal**, zenānıñ erleriyle muvāfāḳatına ve pīr ü iḫtiyār u köyli maḳūlesiniñ feraḥ ḥāllerine ve esīrleriñ /Ç 47a/ beyʿ ü şirāsına ve aṭʿime vü melbūsātıñ erzān olmasına ve yaz vaḳtinde /Ü

[1] ḫalāyıḳıñ: ḫalāyıḳ İ4.
[2] beyānındadır: beyān ider Ü.
[3] maḳūleleriniñ: maḳūlesiniñ Ü.

161/ hevā muʿtedīl olup[1] ḳış vaḳtinde bürūdet ziyāde olmaġa vü keşret-i bārāna delālet ider. **Teşlīş ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Zuḥal**, kārlarıñ istiḳrārına ve ʿahdler baġlanmaġa ve ʿahd-nāmeler taḥrīrātına ve ehl-i bāzārıñ[2] revnaḳına ve muḥāl u müzevver kelām ẓuhūrına ve emlāk u ġulāmān maḳūlesiniñ beyʿ ü şirāsına ve ḥükemānıñ revnaḳ kārlarına ve taġayyür-i hevāya ve bürūdet ü bād u bārān vuḳūʿına delālet ider.

Semere-i sānī: Kevākibiñ Müşterī ile ittiṣāli beyānındadır. **Teşlīş ü tesdīs-i Mirrīḫ ü Müşterī**, erbāb-ı silāḥıñ ḳuvvet-i ḥāllerine[3] ve ehl-i şer ü fitneniñ tevbe-kārlıġına vüzerā vu ümerā beyninde muṣāliḥiñ keşret ẓuhūrına ve ḫayrāta raġbetlerine ve emniyyete ve ḳışāṣ cihetiyle baʿżān ḳan dökmülege ve narḫlarıñ erzān olmasına ve hevānıñ germiyyetine ve bürūdetiñ fütūrına delālet ider. **Teşlīş ü tesdīs-i Şems ü Müşterī**, mülūk u selāṭīn ü ekābiriñ ḳuvvet-i ḥāllerine ve vüzerānıñ ve sāʾir muḳarreb pādişāh ü eʾimme vü ḳużāt u eşrāfıñ menziletleri veʿizz ü cāhları teraḳḳī /Ü 162/ bulup merḥamet veʿināyet-i pādişāhiyye maẓhar u şāyeste olmalarına veʿadl u dāda ve ṭaraf-ı mülūkdan ve ekābir-i mülūkdan nüḳūdātıñ revān olup ḫayrāt u ḥasenātıñ keşretine ve ucuzluḳ bulmaġa ve germiyyet-i hevāya delālet ider. **Teşlīş ü tesdīs-i Zühre vü Müşterī**, ehl-i edyānıñ revnaḳ u pertevlerine veʿulemānıñ ve eşrāfıñ feraḥ-ı bāllerine ve ehl-i ṭarabıñ tevbe-kār olmasına ve zenān u ḫizmetkār maḳūlesiniñ saʿādet ḥāllerine ve ziynet virici eşyānıñ ve melbūsātıñ ʿizzetine ve ḫalāyıḳıñ birbirleriyle ülfet ü ünsiyetlerine ve narḫlarıñ erzāniyyetine ve iʿtidāl-i hevāya ve gāh gāh yaġmurcıḳlara delālet ider. **Teşlīş ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Müşterī**, ʿulemā vu fużalānıñ revnaḳına ve küttāb u müstevfiyān u mutaṣarrıfān u tüccār maḳūleleriniñ[4] ḳuvvet-i ḥāllerine ve ḫalāyıḳıñ cemīʿ-i umūrda rāst-revliklerine /Ç 47b/ ve bāzārlarıñ germiyyetine ve ḫayr u menfaʿat ẓuhūrına ve yollarıñ emniyyetine ve rāst-kelāma ve ḫoş ḫaberlere ve dersleriñ revnaḳına ve taḥrīrātıñ envāʿına veʿadl u dād u emānete /Ü 163/ ve rāstī kelām şerīʿine ve erzānī /İ4 31a/ narḫlara ve ḫoş u müferreḥ bādlara ve gāhice ḥarāret-i hevāya delālet ider.

Semere-i sāliṣ: Kevākibiñ Mirrīḫ ile ittiṣāli beyānındadır. **Teşlīş ü tesdīs-i Şems ü Mirrīḫ**, ümerā vü ekābireʿināyet-i pādişāhī zuhūrına veʿasākire lāzım olan kārlarıñ revnaḳına ve alāt-ı ḥarbıñʿizzetine ve emn ü ferāġate ve mizāc-ı ekābirde yübūset ü ḥarārete ve hevāda germiyyete ve ḍarpḫāne vü sāʾir maḫrec-i nüḳūd olan maḥalleriñ

[1] olup: - Ü.
[2] bāzārıñ: bāzār Ç, İ4.
[3] ḥāllerine: ḥāline Ç.
[4] maḳūleleriniñ: maḳūlesiniñ Ç, Ü.

revnaḳ bulmasına delālet ider. **Teslīs ü tesdīs-i Zühre vü Mirrīḫ**, nikāḥlara ve şirketlere ve ümerā vu leşker ü ehl-i ṭarab beynlerinde ülfet ü muḥabbete ve lehv ü ṭarab u sūr u żiyāfetiň kesretine ve fısḳ u fücūruň şüyūʿına ve zifāflar vāḳıʿ olmaġa ve iʿtidāl-i hevāya ve aṭʿime vü mīveniň mebẕūl olmasına delālet ider. **Teslīs ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Mirrīḫ**, dīvānlariň revnaḳına ve mutaṣarrıf u ʿammāl u tüccāriň revāc kārlarına ve kimyāgerler ẓuhūrına ve ṣanʿatı alāt-ı ḥarbıň kesretine ve revnaḳına[1] ve güzel ve ḫoş ḫaberler vürūdına ve yolcı olanlariň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ḥayvān u esīr alup /Ü 164/ ṣatanlariň ve ālāt-ı ḥarba müteʿalliḳ ṣanʿatlariň germiyyet-i bāzārlarına ve ehl-i faẕlıň fısḳ ü fücūra meyllerine ve aṣḥāb-ı aḥkāmıň revācına delālet ider.

Semere-i rābiʿ: ʿUṭārid'iň Zühre ile teslīs ü tesdīsiniň aḥkāmı beyānındadır. **Teslīs ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Zühre**[2], Vüzerā vu aṣḥāb-ı dīvān u mutaṣarrıfān u ehl-i bāzār u tüccār maḳūlelerineň[3] lehv ü ṭaraba māʾil olmalarına ve esīr ü ʿıṭriyyāt u libāslar fürūḫt idenleriň germiyyet-i[4] bāzārına ve ġavġa idenler miyānında muṣālaḥata ve ezvāc beyninde muḥabbete ve kār-ı mūsiḳīde revnaḳa ve ḥükemā vu şuʿarā vu nedimā vu erbāb-ı feżāʾiliň feraḥ-ı bāllerine delālet ider.

Şuʿbe-i sāmin: Üç /Ç 48a/ semere olup aḥkām-ı terbīʿyyāt u muḳābelāt-ı kevākib beyānındadır.

Semere-i evvel: Zuḥal ile vāḳıʿ olan terbīʿyyāt u muḳābelatı beyān ider. **Terbīʿ u muḳābele-i Müşterī vü Zuḥal**, ʿulemā vu meşāyīḫ ü ḳużāt beyninde muḫālefet ü ḫuṣūmete ve selāṭīniň ġam u endūhuna ve ümerā vü ekābir beyninde ḫıyānetler /Ü 165/ fāş ve ʿadāvetler ẓāhir olmaġa ve kem-ḳadr olanlariň şürefā vu ʿulemā üzerine cevr ü taʿaddīlerine ve ekābirden ẕevāt-ı kirāmıň ḫasteliklerine ve nice maḥal ḫarāb olmaġa ve aḥvāl-i memālikiň taġayyürine ve ehl-i edyānıň taʿaṣṣübüne ve hevānıň muḫālefetine ve narḫlarıň tefāvütüne delālet ider[5]. **Terbīʿ u muḳābele-i Mirrīḫ ü Zuḥal**, fitne vü ḳatl u ʿadāvet misillü nesneleriň vuḳūʿına ve sāriḳ maḳūlesiniň eşrāf-ı nāsa muṣallaṭ olmasına ve ḫalāyıḳıň ḥüznüne ve ehl-i ṣaḥrā ve köyli vü erbāb-ı silāḥıň ḥālleri dīger gün olmaġa ve mühlik marażlara ve yollariň muḫāṭıralığına ve ḥayvānātıň u mezrūʿatıň fesādına ve ḫānedān-ı ḳadīmleriň endūhına ve ẓulm u cevr vuḳūʿına muḫālefet-i hevāya ve ḫıyānet ü düşmenliginiň āşikār olmasına delālet ider. **Terbīʿ u**

[1] kimyāgerler ẓuhūrına vü ṣanʿatı alāt-ı ḥarbıň kesretine vü revnaḳına: - İ4.
[2] Teslīs ü tesdīs-i ʿUṭārid ü Zühre: - Ç, İ4.
[3] maḳūleleriniň: maḳūlesiniň İ4.
[4] germiyyet-i: germiyyetine Ü.
[5] delālet ider: - İ4.

muḳābele-i Şems ü Zuḥal, maʿārif ü ekābir üzerine mülūkuň ġażabına ve vekīl ü reʾīs olanlarıň ẓulm u /İ4 31b/ taʿaddīlerine ve ḫıyānetleri āşikār u ʿadāvet ü ḫuṣūmetleri ẓāhir /Ü 166/ olup mülūk yanında rüsvā olamalarına ve mülūkda ve ekābirde ḫastelikler ẓuhūrına ve nüḳuduň fesādına ve renc ü taʿba ve reʿāyānıň perişān olmasına ve ḫalāyıḳda ḥayrete ve hevānıň taġayyürine ve bürūdet ü ruṭūbet üzere olmaġa delālet ider. **Terbīʿ u muḳābele-i Zühre vü Zuḥal**, ezvāc beyninde bürūdet ü muḫālefete ve zenānıň ḫasteliklerine ve mevtine ve vażʿ-ı Ḥamel'de düşvārlıġa ve esrār u ḫıyānetleriň fāş olmasına ve ʿadāvetler ẕāhir olmaġa ve fitneler vuḳūʿına ve esīr bāzārınıň kesādına ve mekrūhiyyetine ve meşāyiḫde töhmete ve aṭʿime vü mīveleriň fesādına ve taġayyür-i hevāya ve siyāh u muẓlim bulūṭlar ẕāhir olmaġa /Ç 48b/ ve bürūdet-i vaḳte ve berf ü bārān keṣret üzere olmaġa vü ehl-i ṭarab u zenānıň mekrūhiyyet-i ḥāllerine delālet ider. **Terbīʿ u muḳābele-i ʿUṭārid ü Zuḥal**, bāṭıl u fāsid[1] daʿvālara ve kiẕb-āmīz taḥrīrāta ve yalān şāhidleri ẓuhūrına ve ʿadāvet ü ḫıyānetiň fāş olmasına ve ehl-i dīvān u mutaṣarrıf u tüccār maḳūlesiniň zaḥmet-i ḥāllerine ve erācīf ü ekāẕībiň keṣretine ve ġulāmlar üzerine töhmete /Ü 167/ ve muḥāsebelerde ḫıyānet ẓuhūrına ve emrāż-ı müzmine vuḳūʿına bürūdet ü yübūset-i hevāya ve yaġmurlara ve ol vaḳtde baʿżı nebātıň ve mīveniň fesādına delālet ider.

Semere-i sānī: Müşterī ile vāḳıʿ olan terbīʿāt[2] u muḳābelāt beyānındadır. **Terbīʿ u muḳābele-i Mirrīḫ ü Müşterī**, ümerānıň[3] ve ṣāḥib-lekşer olanlarıň vüzerā vu ʿulemā vu ḳużāt üzerine ḳaṣd u ʿadāvetlerine ve ekābir ü eşrāf u aʿyān-ı devlet beyninde muḫālefete ve birbirlerine ġamz u töhmet isnādlarına[4] ve icrā-yı ġaraż ü ḫuṣūmet üzere olmalarına ve ekābirden olanlar içün ḳayd u bend ve ḳātl u ġadr u müṣādere vuḳūʿına ve ṣarrāfān u tüccārıň ve nuḳūdātıň fesādına ve narḫlarıň tefāvütüne ve hevānıň muḫālefetine ve aṭʿimede fesāda ve ḫastelikler ẓuhūrına delālet ider[5]. **Terbīʿ u muḳābele-i Şems ü Müşterī**, vüzerā vu maʿārif üzerine ġażab-ı mülūka muṣādere olınmalarına ve ʿulemā vu ḳużātda ġam u endūha ve ekābir ü eşrāfda ḫavf u ḥayrete ve narḫlarda /Ü 168/ tefāvüte ve dārü'ż-żarbıň mekrūhiyyetine ve aṭʿimede fesāda ve hevāda germiyyete ve ṣūret-i ʿadlde ẓulm u taʿaddī ẓuhūrına ve ḫāʾinleriň ḫıyānetleri

[1] fāsid: fesād Ç, İ4.
[2] terbīʿāt: terbīʿ Ç.
[3] ümerānıň: ümerādan Ç,Ü.
[4] isnādlarına: isnādına Ç,Ü.
[5] delālet ider: - İ4,Ü.

āşikār olup rüsvā[1] olmalarına delālet ider[2]. **Terbīʿ u muḳābele-i Zühre vü Müşterī**, ʿavretleriñ erleri beyninde āşüfteliklerine ve ʿulemānıñ ziynet ü ṭaraba meyilleri cihetiyle rüsvā olmalarına ve zenānıñ eʾimme vü ḳużāt u eşrāf-ı nāsdan ḥuḳūḳ u şerʿī ṭaleb itmelerine ve muṣībetler vuḳūʿına ve mecālis-i vaʿaẓıñ revnaḳına ve /Ç 49a/ narḫlarda tefāvüte ve aṭʿimeniñ leẕīẕ olmasına ve iʿtidāl-i hevāya ve ḫoş u nerm rūzgārlar esmege ve nebātātıñ güzelligine delālet ider[3]. **Terbīʿ u muḳābele-i ʿUṭārid ü Müşterī**, ehl-i edyānda mücādele vü münāẓara vu mübāḥaṣe vü baʿż-ı /İ4 32a/ eşrāfda nifāḳ vuḳūʿına ve müzevver fetvālara ve kiẕb-āmīz taḥrīrāta ve ʿulemāda ġamz ü töhmete ve birbirlerine ḫuṣūmetlerine ve narḫlarıñ tefāvütüne ve mutaṣarrıf u tüccār maḳūlesiniñ doġrılıḳ yüzünden ḫıyānetlerine ve rūzgārcıḳlara ve gāhī yaġmur vuḳūʿına delālet ider[4].

Semere-i sāliṣ: Mirrīḫ ile vāḳıʿ terbīʿāt u muḳābelāt beyānındadır. /Ü 169/ **Terbīʿ u muḳābele-i Şems ü Mirrīḫ**, ümerā vu leşkeriñ mülūḳ u selāṭīne muḫālefetlerine ve ḫıyānetleri ẓuhūr idüp ḥarb u ḳıtāl u fitne vuḳūʿına ve müfsid olanların ḥayretine ve erācīfiñ keṣretine ve nāsıñ ḫavf u hirās üzere olmasına ve sāriḳ ü kesici ẓuhūr idüp nice yerleri ḫarāb-zede eylemelerine ve bed-kārlarıñ dermānde olmasına ve ol sene ḳuraḳ olmasına ve ekābiriñ emrāża mübtelā olmalarına ve fevtlerine ve ṣarrafān u kimyāgerānıñ ve cevāhir ü nüḳūdıñ fesādına [delālet ider]. **Terbīʿ u muḳābele-i Zühre vü Mirrīḫ**, erbāb-ı fısḳ u fücūruñ rüsvāyiliḳlerine ve zor u cebr ile nikāḥlar u zifāflar vuḳūʿına ve zenānlarıñ[5] bed-kār olmalarına ve erleri beyninde ʿadāvet ü ḫuṣūmetlerine ve isḳāṭ-ı ḥaml u ṭalāḳ u firāḳ u ḫastelikler vāḳıʿ olmasına ve ḫiẕmetkārlarıñ müfsidligine ve narḫlarıñ tefāvütüne ve hevāda kedūret ü ẓulmete ve mīveleriñ fesādına ve muḥālif rüzgārlara ve ehl-i ṭarabıñ mekrūhiyyetine vü bed-nāmlıḳlarına ve ḫasārete mübtelā olmalarına [delālet ider.] /Ü 170/ **Terbīʿ u muḳābele-i ʿUṭārid ü Mirrīḫ**, ümerā vu erbāb-ı ḳalem ve mutaṣarrafān miyānında ġam u endūha ve birbirlerine ʿadāvet üzere olmalarına ve aṣḥāb-ı ḥarf u ehl-i bāzār u tüccār ile leşkeriyānıñ ḫuṣūmetlerine ve eṭibbānıñ ʿilācda ḫaṭā eylemelerine ve kimyāgerleriñ ve sāḥirleriñ fesād /Ç 49b/ ḫāllerine ve erācīf gün-ā-gün vuḳūʿına ve

[1] rüsvā: rüsvāyī İ4.
[2] delālet ider: - İ4,Ü.
[3] delālet ider: - İ4,Ü.
[4] delālet ider: - İ4.
[5] zenānlarıñ: zenānıñ İ4,Ü.

kiẕb-āmīz taḥrīrāta[1] ve gürūh-ı küttāb u erbāb-ı fażlda ḫavf u endūh ẓuhūrına ve livāṭa gibi fiʿl-i şenīʿiň ve ḫıyānetleriň ve sāʾir fuḥūşātıň āşikār u fāş olmasına delālet ider**.**

Şuʿbe-i tāsiʿ: Beş semere üzere mevżūʿ olup kevākibiň müselleşe-i erbaʿda vuḳūʿ bulan iḥtirāḳātıň aḥkāmını beyān ider**.**

Semere-i evvel: İḥtirāḳ-ı Zuḥal beyānındadır. Müselleşe-i nārīde[2] semt-i maşrıḳda ve iḳlīm-i rābiʿde mülūk[3] u selāṭīniň ḥālleri dīger-gūn ve ekābirleriniň ḳatllerine ve zaḥmet ü meşaḳḳate resīde olmalarına ve gizli fesād itmelerine ve nüḳūdātıň telef olmasına ve ḫānedān-ı ḳadīm ü çiftliḳ şāḥipleriniň ıżṭırāb-ı /Ü 171/ ḥāllerine ve emrāż-ı müzmineye mübtelā olmalarına ve taġayyür-i hevāya delīl olur. Ve eger Müşterī ol maḥalde bulunup veyāḫud nāẓır olursa aṭʿimeniň mebẓūliyyetine ve hevānıň yübūsetine ve mezkūr fesādlarıň noḳṣān bulmasına ve eger ol maḥalde Mirrīḫ olup veyā ol mevḳiʿe nāẓır olursa ʿasākiriň muḫālefetine ve ḥayvanātıň mevtine ve dārü'ż-żarbıň fesādına ve eger Zühre olursa ḫasteliklere ve zenānıň mevtine ve bürūdete vü yaġmurlarıň kesretine ve eger ʿUṭārid olursa ehl-i ḳalemiň ve ṣanʿatı āteş olan kimyāger maḳūlesiniň nikbet-i ḥāllerine ve taġayyür-i hevāya ve erācīf ü berd-i şedide /İ4 32b/ ve gāhī yaġmurlara ve eger Ḳamer olursa aḥvāl-i ʿavām dīger gün olmaġa ve ḥayvānāt u nebātātıň fesādına keẕālik bürūdet ü bārān vuḳūʿına delālet ider. Ve bu aḥkāmıň mecmūʿı vaḳte münāsib ẓuhūr idüp sālik ü faṣlıň mizācına göre kevākibiň saʿd u naḥsıň naẓarlarına mülāyim ve redd ü ḳabūle muvāfıḳ vuḳūʿ bulur. **Müselleşe-i ḫākīde** cihet-i cenūb u zemīn-i Ḫorāsān'da mülūk u ekābiriň /Ü 172/ fesād ḥāllerine ve fesād-ı nebātāt u mākūlāt u meşrūbāta ve nāsda ve ḥayvānlarda ḫastelik ẓuhūrına ve mezrūʿātıň telef olmasına ve bürūdete ve taġayyür-i hevāya delālet ider. Ve eger Müşterī bile olup /Ç 50a/ veyāḫud nāẓır bulunursa fesād-ı meẕkūr noḳṣān olmasına ve iʿtidāl-i hevāya ve mīve vü nebāt maḳūlesiniň güzelligiňe ve mebẓūliyyetine ve eger Mirrīḫ bile veyā nāẓır bulunursa ol sene ḳuraḳ olup meʾḳūlāt u meşrūbātıň fesādına ve fitneye vü ḫarāblıġa ve eger Zühre maʿan bulunup veyā nāẓır olursa ṭāʾife-i zenānda bīmārlıḳ vuḳūna ve erlerine nā-sāzkārlıḳlarına ammā nebātātıň ḫoş ve güzel olmasına ve taġayyür-i hevāya ve burūdete ve eger Zühre yerine ʿUṭārid olursa eşcārıň ve aṭʿimeniň fesādına ve geşt ü zerʿiň gerek ṣovuḳ ve gerek çekirge gibi muẓır ḥayvān sebebiyle telefine vuḳūʿ-ı zelzele vü ḫusfa ve eger Ḳamer olursa bārānıň kesretine ve

[1] taḥrīrāta: taḥrīrāt Ç, İ4.
[2] Zuḥal'in iḥtirāḳı beyānındadır. Müselleşe-i nārīde: Zuḥal'iň müselleşe-i nārīde iḥtirāḳı beyānındadır Ü.
[3] mülūk: mülūkuň İ4.

misāfirleriň zaḥmetine ve kārbān u ḫaberler vürūdına delīl olur. **Müşelleşe-i hevāyīde** mülūk u ekābir ü eşrāf ü ʿulemāyı[1] maġrib ü Yemen beyninde fitneye ve hevānıň taġayyürüne /Ü 173/ ve ḫalāyıḳda ḫastelige ve nā-ḫoş rūzgārlar esmege ve bürūdet-i hevāya ve eşcārlarıň fesādına delīl olup eger Müşterī bile vāḳıʿ olup[2] yāḫud nāẓır bulunsa[3] müferreḥ ü ḫoş rüzgārlara ve mīve ve aṭʿime maḳūlesiniň erzān olmasına ve ḫalāyıḳıň āsūdeligine ve eger Mirrīḫ bile veyā nāẓır olursa[4] zemīn-i maġrib ü iḳlīm-i sāliside teşvīşe ve eger maḥall-i Mirrīḫ'de Zühre olursa ṭāʾife-i zenāna ve erbāb-ı ṭaraba ziyān erişmege ve mīveleriň ḳalīl olmasına ve eger Zühre, Zuḥal ile derece be-derece ḳırānda[5] vāḳıʿ olursa cümle nebātāt fāsid olmaġa ve berd-i şedīde ve ḳıymet-i aṭʿime mütefāvıt olmaġa ve eger ʿUṭārid olursa ʿulūm-ı daḳīḳiniň revācına ve ehl-i nāmūs u edyānıň iʿtibārlarına ve hevānıň müteġayyir olmasına ve keşret-i erācīfe ve eger Ḳamer olursa yaġmurlarıň keşretine ve nebātātıň ḳuvvetine ve bürūdetiň ziyāde olup ve ḫastelikler vuḳūʿına delālet ider. **Müşelleşe-i ābīde** ṭaraf-ı şimāl u iḳlīm-i sāliside mülūk u ekābirinde marażlar ẓuhūrına ve deryā seferinde olanlarıň fesād ḥāllerine ve bürūdetiň /Ç 50b/ ve bārānıň keşret ü şiddetine ve bir ḳavmiň zīr u zeber[6] olmasına delīl olup ve eger Müşterī bile veyāḫud nāẓır olursa /Ü 174/ deryā seferiniň ḫoş olmasına ve bāzirgānlarıň revāc-kār u kesbine ve nefʿlī yaġmurlara ve eger Müşterī maḥallinde Mirrīḫ bile veyā nāẓır olursa[7] fitne cihetiyle ḫavf u ḫaṭar vuḳūʿına ve ḥarb u ḳattāle /İ4 33a/ ve şularıň fesādına ve eger Zühre bile veyā nāżır[8] olursa bürūdetiň ve bārānıň keşretine ve hevānıň taġayyürine ve madde-i balġamdan mütevellid ʿilletlere ve eger ʿUṭārid bile veyā nāẓır[9] olursa cevāhir-i fürūḫt olınan bāzārlarıň germiyyetine ve kārbānlar vürūdına ve hevānıň ziyāde müteġayyir olmasına ve eger Ḳamer bile veyā nāẓır[10] olursa keşret-i bārāndan seyller ẓuhūr idüp baʿżı maḥalliň ḫarāb olmasına ve bürūdetiň ġāyet-i ḳuvvetine ve misāfirleriň[11] āmed şodına ve būstānın ve cūy-bārlarıň taʿmīrine delālet ider[12].

---

[1] ʻulemāyı: ʻulemā İ4.
[2] vāḳiʿ olup: - Ü.
[3] bulunsa: olursa Ü.
[4] olursa: bulunursa Ü.
[5] ḳırānda: ḳırān İ4, Ü.
[6] zeber: - Ü.
[7] bile veyā nāżır olursa: - Ç, İ4.
[8] bile veyā nāżır olursa: - Ç, İ4.
[9] bile veyā nāżır olursa: - Ç, İ4.
[10] bile veyā nāżır olursa: - Ç, İ4.
[11] misāfirleriň: misāfiriň: Ç.
[12] delālet ider: - İ4.

Semere-i sānī: İḥtirāḳ-ı Müşterī beyānındadır. **Müselleşe-i āteşīde**[1] cānib-i maşrıḳ u iḳlīm-i rābīʿiň mülūk-ı selāṭīniň ḳuvvet-i ḥāllerine ve iḳlīm-i sānīde ekābir ü vüzerā vu ʿulemānıň nikbete resīde olmalarına ve gizli fitnelere ve nüḳūdıň ʿizzetine ve hevānıň germiyyetine ve ʿadl u dāda ve aṭʿimeniň mebẕūl olmasına delīl olup ve eger Mirrīḫ bile veya nāẓır olursa maşrıḳ u Ḫorāsān ve iḳlīm-i sānīde ḥarb u ḳattāl olup mülūkuň ġażabı ifrāṭ üzere olmasına ve ʿavdet ü ḫuṣūmetlere ve dārü'ż-żarbıň ve ālāt-ı ḥarb yapılan maḥalleriň fesādına ve eger Mirrīḫ maḥallinde[2] Zühre olursa hevānıň iʿtidāline /Ü 175/ ve aṭʿime vü mīve maḳūlesiniň ḫoş u erzān olmasına ve eger ʿUṭārid olursa cevāhir ü ḥayvanāt fürūḫt olınan bāzārlarıň revāc ü germiyyetine ve hevānıň taġayyürine ve eger Ḳamer olursa buluṭlara ve yaġmurlara ve iʿtidāl-i hevāya delālet ider. **Müselleşe-i ḫākīde** ṭaraf-ı cenūbda mülūkuň ḥāli ḫoş olup ʿadl u dād u inṣāfınıň revnaḳına /Ç 51a/ ve vüzerā vu eşrāf-ı ḳużātıň mekrūhiyyete resīde olmasına ve aṭʿimeniň vüsʿatine ve leṭāfeṭine delīl olup eger Mirrīḫ bile veyā nāẓır olursa serīḳa vu ḫıyānet ü ẓulmüň kesretine ve yübūset-i hevāya ve aṭʿimeniň fesādına ve ʿasākiriň ḥareketine ve eger mevżiʿ-i[3] Mirrīḫ'de Zühre olursa aṭʿime vü mīveniň leṭāfetine ve vaḳtiyle berd-i şedīde ve eger ʿUṭārid olursa şiddet-i berdiň kemāline ve taġayyür-i hevānıň ifrāṭına ve nebātātıň tefāvütüne ve ḥayvānātıň beyʿ ü şirāsına ve eger Ḳamer olursa bürūdetiň mutavassıṭ olmasına ve gāhi yaġmurlarıň ve ḥayvānātıň fesādına ve misāfirleriň zaḫmetine ve ʿavām-ı nāsıň ġam u endūhuna delālet ider. **Müselleşe-i bādīde** ṭaraf-ı maġribde mülūkuň ḥāli muṭavassıṭ olup ekābir ü ʿulemā vu eşrāfda nifāḳa ve aṭʿimeniň mebẕūl olup ve maʿāşıň revnaḳına ve eşcārıň ve mīveleriň leṭāfetine ve ḫalāyıḳda ṣıḥḥat u ʿāfiyete ve inṣāf u ṭāʿāt u ḫayrāta meyillerine ve laṭīf rūzgārlara ve ḥarāret-i hevāya delīl olup[4] eger Mirrīḫ ol maḥalde veyāḫud nāẓır /Ü 176/ olursa eşcārıň fesādına ve ḫalāyıḳıň sām gibi semmiyyetli ve ḥarāretli rüzgārlardan ḥasteliklerine ve hevāda ʿalāmāt-ı şihb ẓuhūrına ve teşvīş ü erācīf vuḳūʿına ve eger mevżiʿ-i Mirrīḫ'de Zühre olursa maʿāşıň u nikāḥlarıň kesretine ve mīveleriň mebẕūliyyetine ve taġayyür-i hevāya ve vaḳtiyle yaġmurlara ve eger ʿUṭārid olursa şedīd-i rūzgārlara ve erbāb-ı fażl u küttāb /İ4 33b/ u ḥükemānın revnaḳ-kārlarına ve germiyyet-i bāzāra ve eger Ḳamer olursa bād u bārān vuḳūʿına ve mīveleriň leṭāfetine ve nāsıň ṣıḥḥatine delālet ider. **Ve müselleşe-i ābīde** şimāl ṭarafında mülūk

[1] İḥtirāḳ-ı Müşterī beyānındadır.**Müselleşe-i āteşīde:** Müşterī'nin müsellese-i āteşīde iḥtirāḳı beyānındadır Ü.
[2] Mirrīḫ maḥallinde: - Ü.
[3] mevẕiʿ-i: - Ü.
[4] olup: - Ü.

u selāṭīniň revnaḳ ḥāllerine ve ekābiriň selāmetine ve deryā misāfirleri ḥālleriniň ḫoş u güzelligine ve şularıň keṣretine /Ç 51b/ ve maʿāşıň vüsʿatına ve süflī olanlarıň ḳuvvet-i ḥāllerine delīl olup ve eger Mirrīḫ bile veyā nāẓır bulunursa gemileriň fesādına vü ehl-i şer u fiteniň cünbişine ve şularıň noḳṣāniyyetine ve āba müteʿalliḳ ḥayvānātıň fesād olmasına ve eger Mirrīḫ mevżiʿinde Zühre vāḳıʿ olursa yaġmurlarıň keṣretine ve şuya müteʿalliḳ cevāhiriň erzāniyyetine ve muẓlim buluṭlar ẓāhir olmaġa vü vaḳtiyle ḳış şedīd olmasına ve eger ʿUṭārid olursa deryā misāfirleriniň ve gemileriň ve kārbānlarıň vürūdına ve beyʿ u şirānıň keṣretine ve taġayyür-i hevāya ve bād ü bārāna ve eger Ḳamer /Ü 177/ olursa keṣret-i bārāndan nāşī seyller ẓuhūr idüp nice yerleri ḫarāb eylemege ve nebātātıň güzelligine ve misāfirleriň istiʿcāline delālet ider.

Ṣemere-i ṣāliṣ: İḫtirāḳ-ı Mirrīḫ beyānındadır. **Müṣelleṣe-i āteşīde**[1] mülūkuň[2] şiddet-i ġażaba[3] ve maşrıḳ u iḳlīm-i ṣāliṣ ü rābīʿ ṭaraflarında ḥarb u ḳattāl vuḳūʿına ve ekābiriň nikbetine resīde olmalarına ve ʿasākiriň tendüḫlük ü muḫālefet üzere olmalarına ve ḥayvānātda marażlara ve cevāhir ü dārü’ż-żarbıň fesādına delīl olup eger Zühre maʿan veyā nāẓır bulunursa iʿtidāl-i hevāya ve erzāniyyet-i narḫa ve feraḥ-ı ekābire ve fesād-ı ḥāl-i zenāna ve eger maḥall-i Zühre’de ʿUṭārid olursa raʿd u berḳe ve hevāda āteşler peydā olmaġa ve ḥayvānātıň ve cevāhiriň beyʿ ü şirāsına ve eger Ḳamer olursa buḫāra ve yağmura ve zücāc maḳūlesiniň ve nevʿ-i salāḥdan baʿżı eşyānıň beyʿ ü şirāsına **müṣelleṣe-i ḫākīde** ṭaraf-ı cenūbda vāḳıʿ mülūk u ekābiriň ḥālleri dīger-gūn olup nihānī ḳatller vuḳūʿ bulmaġa ve bir ḳavmiň firār eylemesine ve ʿasākiriň muḫālefetine ve serīḳa ve ḫıyānet ü kiẕbiň keṣretine ve mezrāʿlarıň ve ʿālī olan maḳāmlarıň ḫarāblıġına delīl olup eger Zühre bile veyā nāẓır bulunsa mīveleriň ve penbe vü ketān maḳūlesiniň güzelligine /Ü 178/ ve vaḳtiyle burūdete ve eger Zühre maḥallinde ʿUṭārid olursa hevānıň /Ç 52a/ iḫtilāfına ve bürūdet ü yübūsete meyline ve ʿālemde ḫastelikler vuḳūʿına ve ḥayvān u nebātıň beyʿ ü şirāsına ve eger Ḳamer olursa vaḳtiyle bürudet ü bārān keṣret üzere ẓuhūrına ve nebātātıň ḳuvvetine ve āmed şod misāfirāne delālet ider. **Müṣelleṣe-i bādīde** cānib-i maġribde mülūk u selāṭīniň bīmārlıġına ve ḳuvvetine ve teşvīş ü erācīfe ve ḳavī marażlar ẓuhūrına ve hevānıň yübūsetine ve iḫtilāfına ve ümerā vu ṣāḥib-leşkeriň ve pādişāha muḫālefet iden bed-kārlarıň nikbete resīde olup

[1] İḫtirāḳ-ı Mirrīḫ beyānındadır. **Müṣelleṣe-i āteşīde:** Mirrīḫ’in müṣelleṣe-i āteşīde iḫtirāḳı beyānındadır Ü.
[2] mülūkuň: mülūk Ç.
[3] ġaẓaba: ġaẓabına Ç.

firār itmelerine delīl olup eger Zühre ol maḥalde[1] veyā nāẓır olursa laṭīf rūzgārlara ve yaġmurlara ve iʿtidāl-i hevāya ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne ve aṭʿime ve elbise ve esīriň keşret /İ4 34a/ ü mebẕūliyyetine ve nāsda feraḥ u ṣafāya ve eger Zühre yerine ʿUṭārid olursa keşret-i erācīfe ve taġayyür-i hevāya ve yübūsete ve ʿalāmāt-ı şihb ẓuhūrına ve esīr bāzārınıň revnaḳına ve eṭibbānıň ḳuvvetine ve beyʿ-i salaḥa ve eger Ḳamer olursa bārān u rūzgār-ı muḫālif ẓuhūrına ve ġalebe-i ʿavāma delālet ider. Ve **müşelleşe-i ābīde** ṭaraf-ı maşrıḳda fitne vü muḫālefet ẓuhūrına ve süflīleriň ḳuvvetine ve şebīḫūn itmelerine ve ṣuların fesādına ve ḫāʾinleriň dermāndeligine ve deryā misāfirleriniň ḫavf u ḫaṭra /Ü 179/ mübtelā olmasına delīl olup eger Zühre ol maḥalde bulunup veyāḫud nāẓır olursa ẓulmet-i hevāya ve bārāna ve burūdete ve nebātıň güzelligine ve mebẕūl olmasına ve eger Zühre maḥallinde ʿUṭārid olursa deryā misāfirleriniň ḥālleri ḫoş olmaġa ve yaġmurlara ve hevānıň taġayyürine ve süflīleriň revnaḳına ve bāzārlarıň kesādına ve eger Ḳamer olursa şiddet-i bārāndan seyller çoḳ maḥalli ḫarāb eylemege ve deryā seferiniň muḫāṭırlıġına delālet ider.

Şemere-i rābiʿ: İḥtirāḳ-ı Zühre beyānındadır. **Müşelleşe-i āteşīde**[2] cihet-i maşrıḳ u iḳlīm-i ḫāmisde zenān u ḫādemān u ehl-i ṭarab u ekābiriň ḫasteliklerine ve fitne vü töhmetler vuḳūʿına ve bī-rıżā nikāḥlar itmelerine ve mülūkuň ṭaraba meyl ü raġbetine ve elbise maḳūlesiniň /Ç 52b/ ḳıymeti ziyāde olmasına ve iʿtidāl-i hevāya delīl olup eger ʿUṭārid maʿān bulunursa sikkeniň ziyāde kesilmesine ve kārḫānlarda müzeyyen eşyānıň keşretine ve naḳḳāşlıġa ve bārānıň noḳṣāniyyetine ve āt u bārgīr u cevāhir ü ibrişīm maḳūlesiniň keşret-i beyʿ ü şirāsına ve eger ʿUṭārid yerine Ḳamer bulunursa hevānıň ṭabīʿatı bir ḥālde olmayup gāh yaġmur ve gāh yübūset üzere olmasına delālet ider. **Müşelleşe-i ḫākīde** /Ü 180/ cihet-i[3] iḳlīm-i ḫāmis ü cihet-i cenūbda nebātlarıň fesādına ve zenān u ehl-i ṭarab u ḫidme maḳūlereniň[4] zaḫmet keşīde olmalarına ve nikāḥlarıň girüye ʿavdetine ve zenānda ve ḥayvānātda ḫasteliklere ve aṭʿime vü mīve vü şükūfeniň fesādına ve vaḳtiyle bürūdet ziyāde olmaġa delīl olup ve eger ʿUṭārid ol maḥalde olursa teşvīş ü erācīfe ve bürūdete ve sümm-i şikāfete yaʿnī ṭırnaġı[5] yarıḳ ġanem misillü olan ḥayvānātda marażlar ẓuhūrına ve nebātātıň fāsid[6] olmasına ve

[1] ol maḥalde: - Ü.
[2] İḥtirāḳ-ı Zühre beyānındadır. **Müşelleşe-i āteşīde:** Zühre'nin müşelleşe-i āteşīde iḥtirāḳı beyānındadır Ü.
[3] cihet-i: - Ç, İ4.
[4] maḳūlereniň: maḳūlesiniň İ4,Ü.
[5] ṭırnaġı: ṭırnaḳları İ4.
[6] fāsid: fesād Ü.

narḫlarda tefāvüte ve nāsıñ birbirine ʿadāvetine ve eger mevżiʿ-i ʿUṭārid'de Ḳamer vāḳıʿ olursa[1] bürūdete ve bārāna ve aṭʿimeniñ mebz̲ūl olmasına ve misāfirleriñ ḥālleri ḫoş olmaġa delālet ider. **Müs̲elles̲e-i bādīde** ṭaraf-ı maġrib ü iḳlīm-i ḫāmisde zenān u ehl-i ṭarab u ḫademe gibileriñ emrāża mübtelā olmalarına ve esīrleriñ fesādına bi-ḥasbil vaḳt laṭīf rüzgārcıḳlara[2] ve nikāḥıñ kes̲retine ve gāhī sūr u żiyāfete ve muġannīler ü muṭribleriñ kārları revāc bulmaġa delīl olup eger ʿUṭārid bile olursa esīr bāzārınıñ[3] revnaḳına ve ḳıymetlü cāmeleriñ kes̲retine ve şuʿarā vu ʿulemā vu ḥükemā vu küttāb u mutaṣarrıfān u aṣḥāb-ı ḥarfiñ ḳuvvet-i ḥāllerine /İ4 34b/ ve eger Ḳamer bile olursa bād ü bārāna ve mīveleriñ mebz̲ūl ü laṭīf olmasına ve āmed şod misāfirāne delālet ider. /Ü 181/ **Müs̲elles̲e-i ābīde** tevālüd ü tenāsülüñ kes̲retine ve ḥāmile olan ḫātunlarıñ zaḥmet ü meşaḳḳatlerine delālet idüp eger bu iḥtirāḳ burc-ı ʿAḳreb'de olursa zenānıñ fesād u bed-kārlıḳlarına ve yaġmurlar vuḳūʿına ve eger /Ç 53a/ Sereṭān'da olursa āba müteʿalliḳ cevāhiriñ erzān olmasına ve ʿavāmıñ ṭaraba meyllerine ve eger burc-ı[4] Ḥūt'da olursa kibārdan olanlarıñ nikāḥları girüye red olmaġa ve deryā seferiniñ ḫoş olmasına ve cihet-i şimālde olan zenānıñ ve ekābiriñ ḳuvvet-i ḥāllerine ve eger ʿUṭārid ol maḥalde olursa şiddet-i bārāna ve āmed şod misāfirān-ı deryāya ve ābī olan cevheriñ ve bāġ u būstān u ḥammām maḳūlesiniñ beyʿ ü şirāsına ve eger Ḳamer ol mevżiʿde[5] olursa şiddet-i bārāndan çoḳ maḥaliñ ḫarāb olmasına ve ṣularıñ ve cūybārlarıñ kes̲ret-i ceryānına delīl olur.

S̲emere-i ḫāmis: İḥtirāḳ-ı ʿUṭārid beyānındadır. **Müs̲elles̲e-i āteşīde**[6] edyānıñ revnaḳına ve cihet-i maşrıḳ u iḳlīm-i s̲āliş̲de[7] ḫarāc[8] kesmelerine ve mutaṣarrıf u ʿammāl maḳūlesiniñ renc ü zaḥmetlerine ve ḫasteliklerine ve nuḳūş-ı ṣūrete[9] ve sikkeniñ dürüstligine ve cevāhir ü muraṣṣaʿātıñ beyʿ ü şirāsına ve muḥāsiblerıñ ġam u endūhuna ve eger Ḳamer maʿān veya nāẓır olursa[10] /Ü 182/ buḫāra ve kedūret-i hevāya ve gāhi yaġmura ve maʿdende tevellüd iden bī-ḳıymet boncuḳ gibi eşyānıñ beyʿine delālet ider. **Müs̲elles̲e-i ḫākīde** fesād-ı aṭʿime vü nebātāta ve kār-bānlarıñ ve erbāb-ı

[1] olursa: olsa Ç,Ü.
[2] rüzgārcıḳlara: rüzgārcıḳlar Ç.
[3] bāzārınıñ: bāzārıñ İ4.
[4] burc-ı: - Ç, İ4.
[5] ol mevżiʿde: bile Ü.
[6] İḥtirāḳ-ı ʿUṭārid beyānındadır. **Müs̲elles̲e-i āteşīde:** ʿUṭārid'in müs̲elles̲e-i āteşīde iḥtirāḳı beyānındadır Ü.
[7] s̲āliş̲de: s̲āliş̲i Ü.
[8] ḫarac: ḫaraca Ç.
[9] nuḳūş-ı ṣūrete: s̲ūre İ4; nuḳūd-ı ṣūre Ü.
[10] olursa: bulunursa Ü.

ticāretiň zaḥmetine ve vaḳtiyle bürūdete ve ṭırnaġı yarıḳ ḥayvānlarda ḫastelige ve küttāb u mutaṣarrıf[1] maḳūlesiniň meşaḳḳatine ve hevānıň yübūsetine ḫuṣūṣa cihet-i cenūbda ve beyʿ-i ʿaḳārıň keşretine delīl olur. Ve eger Ḳamer bile veyā nāẓır bulunursa bürūdetiň şiddetine ve ḥayvānātıň ve ḥubūbātıň taġayyür ḥāllerine ve būstānlarıň ve geşt-zārlarıň[2] ve misāfirleriň fesād ḥāllerine **müşelleşe-i hevāyīde** ehl-i ḳalem ü vüzerā vü müstevfiyān u ʿammāl u tüccār mākūlesiniň germiyyet-i mizāclarına ve kārvanlar[3] gelüp gitmesine ve esīrleriň ve ʿālī ʿimāretleriň beyʿü şirāsına ve taḥrīrāt-ı gün-ā-güne ve naḳḳaşlıġa ve misāfir-i mülūka ve ekābire ve ehl-i dīvānıň sitem ü cevre lāyıḳ olmalarına ve laṭīf ü ḫoş rūzgārlara delālet ider. Ḫūṣūṣā ki bu iḫtirāḳ burc-ı[4] Cevzā'da vāḳıʿ ola. /Ç 53b/ Ve eger burc-ı[5] Mīzān'da olursa nikāḥ u sūr /Ü 183/ u żiyāfet meclislerine ve meşāʿire olınan bezmgāḥlara ve vaʿaż u naṣīḥat mevāḳıʿne ve ʿıṭriyyāt u ḳıymetlü cāmeler beyʿ olunur mevāżıʿa ve ziyānkār rūzgārlara ve eger burc-ı[6] Delv'de olursa kevākib içün raṣad düzmege ve ālāt-ı raṣada ve maʿmūr maḥallere ve būstānlara ve ʿāli serāylara ve ekābire ve muʿālece eylemege ve bārid rūzgārlara delīl olup ve eger Ḳamer maʿan[7] veyā nāẓır bulunursa hevānıň taġayyüri ziyāde ḳavī olmaġa ve yaġmurlara ve āmed şod resūlāne ve nāmeler taḥrīrātına vüe beyʿ ü şirānıň keşretine delālet ider. **Müşelleşe-i ābīde** /İ4 35a/ gemileriň ve deryā misāfirleriniň fesād ḥāllerine ve şularıň keşretine ve taġayyür-i hevāya ve āba müteʿalliḳ cevāhiriň beyʿ ü şirāsına ve mīvelere āfet irişmege ve bārānıň keşretine delīl olur. Ve eger Ḳamer bile veyā nāẓır bulunursa keşret-i bārāndan ve şularıň ziyādeliginden seyller vāḳıʿ olmasına ve nebātāt u bāġ u būstānıň güzelligine delālet ider.

Şuʿbe-i ʿaşer: Altı şemereye münḳasım olup aḥkām-ı mücāsedātı beyān ider.

Şemere-i evvel: **Zuḥal maʿa reʾs**, meşāyiḫ ü ḫandān-ı ḳadīmiň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ʿizz ü cāhlarınıň teraḳḳī üzere olmasına ve devlet-i /Ü 184/ ḳadīmiň tāzelenüp revnaḳ bulmasına ve kerāmet iddiʿa idenleriň ḫurūcına ve muġāyyebātdan ḫaber virüp şīşe içre perri göstermek gibi günagūn teshīrler iẓhār itmelerine ve maʿāşıň ziyādeligine ve ḥayvānātıň keşretine ve nāsıň edeb ü zühde raġbet ü meyllerine ve ziyāret-gāhlara heveslerine ve kār-ı mülūk-ı ḳadīmiň güzel ü ḫoş olmasına delālet ider. **Zuḥal maʿ**

[1] mutaṣarrıf: mutaṣarrıfān İ4.
[2] geşt-zārlarıň: geşt-zārıň Ç, İ4.
[3] kārvānlar: kārvānlarıň Ç, Ü.
[4] burc-ı: - Ç, İ4.
[5] burc-ı: - Ç, İ4.
[6] burc-ı: - Ç, İ4.
[7] maʿan: bile Ü.

zeneb, beyān olınan umūrıň żıddına delīl oldıġından mā-ʿadā esb ü ester maḳūlesiniň fesād ḥāllerine ve meşāyiḫ ü ehl-i ṣaḥrā ve köylīde Zuḥal mizācına mülāyim ḥareket-i sevdā ve cünūn gibi ʿilletlere ve mevte ve mesmūm olanlara ve maʿṣūmlarıň[1] ümm-i ṣıbyān gibi ḫavf u hirāsdan ḫasteliklere[2] ve ekābiriň süflī olanlardan ḫavf üzere olmalarına delālet ider.

Semere-i sānī: Müşterī maʿa reʾs, ehl-i edyānıň /Ç 54a/ ḳuvvet-i ḥāllerine ve ḫayrāt u ṭāʿātıň keşretine ve ḫalāyıḳıň beyt-i muḳaddesi ārzū eylemelerine ve mezāristān u merḳad-ı şerīf ü müteberrik ziyāretlerine ve duʿālarıň icābetine ve pādişāhıň ʿadl u inṣāfına ve ḥākimleriň dārü'l-ḳużāda rāst-rūlıklarına ve iḳlīm-i sānīde vüsʿat u emniyyete ve ḫalāyıḳıň dil-ḫūşlıġına /Ü 185/ ve ṣadaḳāt virmelerine delālet ider. **Müşterī maʿa zeneb**, mezkūrıň ʿaksine mülābis olup hevānıň muḫālefetine ve ḫalāyıḳıň muḫālif-i şerīʿat ḥareketlerine ve ekābir ü eşrāfda ḫasteliklere ve birbirlerine nifāḳ üzere olmalarına müftīleriň tezvīrlerine[3] ve ḳāḍılarıň bāṭıl olan umūra meyllerine ve maḥrūmiyyet-i müsteḥaḳḳāne delālet ider.

Semere-i sāliş: **Mirrīḫ maʿa reʾs**, bed-kār u ḫāʾin olanlarıň tevbe-kārlıḳlarına ve leşkeriyān u türkāndan ṣāliḥ ādemler ẓuhūrına ve ʿasākiriň kārı revnaḳ bulmasına ve iḳlīm-i sāliṣde eṭibbā maḳūlesiniň ʿilācları işābet idüp tedbīr eyledikleri ʿalīlleri ṣıḥḥat-yāb olmasına ve fürūmāye olanlarıň[4] sevdāya mübtelā olup ʿazīmet-ḫ̌anlar cemʿ ü perri vü cin daʿvet itdirmelerine delālet ider. **Mirrīḫ maʿa zeneb**, żikr olınan umūruň ʿaksine ekābirden olanlarda ḫıyānete ve ḳaṣd u ʿadāvete ve ṣaraʿ u cin ʿalāmetiyle berzede ve bī-ḫoş iden ḫastelikler ẓuhūrına ve ʿaybların āşikār olmasına ve türkān u leşkeriyān maḳūlesinde ḳattāl u fiten ü āfet[5] vuḳūʿına ve ḫalāyıḳıň birbirinden emniyyeti /İ4 35b/ refʿ olmaġa delālet ider.

Semere-i rābiʿ: **Şems maʿa reʾs**, mülūkuň ve ekābir-i mülūkuň ʿadl u dādlarına ve memālikiň ziyāde olmasına ve maʿdenler /Ü 186/ ẓuhūr idüp cevherler[6] ḫurūc eylemege ve eşrāf-ı nāsıň ḫayrāt u ṭāʿātına raġbet ü meyllerine ve ṣadaḳa virmelerine ve ʿizz ü cāhlarınıň teraḳḳī bulmasına ḫuṣūṣā ki iḳlīm-i rābiʿiň ekābirinden ola ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne delālet ider. **Şems maʿa zeneb**, merḳūmuň żıddına delīl

[1] maʿṣūmlarıň: maʿṣumuň Ç.
[2] ḫasteliklere: ḥasteliklerine Ç, Ü.
[3] tezvīrlerine: tezvīrine Ç.
[4] olanlarıň: olanlar Ç.
[5] āfet: - Ü.
[6] cevherler: cevher Ç.

olup ḫuṣūṣā ḫasteliklere ve göz aġrısına ve ekābiriň /Ç 54b/ mekrūhiyyetine ve maʿyūbiyyetine ve baʿżı maḥalliň ḫarāb olmasına delālet ider.

Şemere-i ḫāmis: **Zühre maʿa reʾs**, ḫātunlarıň ve ḥademe maḳūlesiniň söz ṣāḥibi olup emr ü ḥükūmetine ve ehl-i ṭarabıň tevbe-kār olmasına ve dīn-i İslām'ıň revnaḳ u pertevine ve iʿtiḳādıň müzdād olmasına ve ḫātunlarıň iẓhār-ı kerāmet eylemelerine ve ʿıṭriyyāt ve incünüň ve esīrleriň revācına ve müferreḥ ü laṭīf rūzgārcıḳlara ve ʿālemiň vüsʿat-ı ḥāline ve duʿālarıň icābetine delālet ider. **Zühre maʿa ẕeneb**, żıdd-ı[1] meẕkūre mülābes olup isḳāṭ-ı ḥaml gibi ve sāʾir zenāna maḫṣūṣ ʿilletlere ve cerāḥatlere ve çiçek taʿbīr olınan ḫastelige ve sāḫir ü efsūn-sāz u perrī daʿvet ider ʿavretler ẓuhūr eylemege ve muġannī vü muṭribleriň fesād ḥāllerine ve hevānıň taġayyürine delālet ider.

Şemere-i sādīs: /Ü 187/ ʿ**Uṭārid maʿa reʾs**, aṣḥāb-ı dīvān u küttāb u ḥükemā vu tüccār u erbāb-ı ḥırefiň ḳuvvet ü saʿadet ḥāllerine ve faṣīḥ ü fāżıl ādemler ẓuhūrına ve nāsıň tevārīḫ müṭālaʿa itmelerine ve aḥkām-ı nücūmuň ve ṭıbbıň işābetine ve ḫalāyıḳıň birbirinden emniyyetine ve muḥabbetlerine ve defterdār u muḥāsib ü küttābıň rāst-rūlıklarına ve kitāb-ḫāneleriň revnaḳına ve kitābıň ḳıymetine delālet ider. ʿ**Uṭārid maʿa ẕeneb**, bu kelāmıň żıddına muḳāriň olup münāfıḳlar ve kiẕb-āmiz söz[2] söyler ādemler ẓāhir olup cemīʿ-i ḫalāyıḳı birbirine düşürmege ḫuṣūṣā ehl-i dīvān u ḥükemā vü fużalā miyānında nifāḳ-ı[3] keş̄īre vuḳūʿına ve hicv-i gūn-ā-gūn ẓuhūrına ve rūzgārdan u riyāḥ-ı ġalīẓden[4] mütevellid ʿilel ü esḳāma ve cünūn u ṣaraʿ gibi emrāża ḫuṣūṣā maʿṣūmlarda ḥavāle taʿbīr olınan ümmü's-ṣıbyān-ı maraża ve müzevver taḥrīrāta ve bāzārlarıň kesādına ve ehl-i ṣanāyiʿiň ziyāde resīde olmasına ve tezvīr ile mührler īcād idüp ve temessük basṭ eylemelerine delālet ider.

Şuʿbe-i ḥādī ʿaşer: Yedi ş̲emere olup Ḳamer'iň burūc-ı āteşī ʿaşeriyede sāʾir kevākible ḳırānātı beyānındadır[5].

/Ç 55a/ **Ş**emere-i evvel: Ḳamer'iň Zuḥal[6] ile ḳırānı beyānındadır. Eger bu ḳırān /Ü 188/ burc-ı[7] Ḥamel'de vāḳıʿ olursa hevānıň taġayyürine ve buḫār ẓuhūrına ve ḥayvānātıň fesādına ve ʿavāmıň bed-ḥāl olmasına ve ʿasākiriň zaḥmetine delālet ider.

[1] żıdd-ı: ẕikr-i Ü.
[2] söz: sözler Ü.
[3] nifāḳ-ı: tefāvüt-i İ4.
[4] ġalīẓden: ġalīẓeden Ç.
[5] beyānındadır: beyān ider Ç, İ4.
[6] Ḳamer'in Zuḥal: Zuḥal ile Ḳamer Ü.
[7] burc-ı: - Ç, İ4.

Ve eger Sevr'de olursa ekābiriň ve eşrāf-ı nāsıň ġam u endūhlarına ve ekābir-zāde kānıň ve zenān-ı muḫteremeniň bed-kār olmasına ve nebātıň u devāb maḳūlesiniň fesādına ve bürūdet-i vaḳte delālet ider. Ve eger[1] Cevzā'da olursa /İ4 36a/ muẓṭarib rūzgārlara ve ʿavām-ı nāsıň u fużālānıň mekrūhiyyetine ve bāzārlarıň kesādına ve ẓulmet-i hevāya delālet ider. Ve eger[2] Sereṭān'da olursa bürūdete ve bārāna ve eşrāf-ı ḫalāyıḳıň mekrūhiyyetine ve bed-ḥāl olmasına ve deryā seferiniň muḫāṭırlıġına ve bārid rūzgārlara delālet ider. Ve eger[3] Esed'de olursa ʿavāmıň kārı mekrūh olmasına ve ekābiriň bed-ḫālligine ve erbāb-ı seferiň u cāsūslarıň ḫaṭıra resīde[4] olmalarına delālet ider. Ve eger[5] Sünbüle'de olursa nikbet-i misāfirāne ve zaḥmet-i mutaṣarrıfāna ve bürūdet vaḳtine ve fesād ṭaʿāma ve menḥūf ḫaberlere delālet ider. Ve eger[6] Mīzān'da olursa muḫālif rūzgārlara ve nikāḥ içün ḫaberler göndermege ve bürūdet-i vaḳte ve yaġmurlara ve esīrleriň beyʿ ü şirāsına delālet ider. /Ü 189/ Ve eger[7] ʿAḳreb'de olursa cāsūs olanlarıň dermāndeliklerine[8] ve ḫalāyıḳda envāʿ-i ḫastelik ẓuhūrına ve ḥayvānātıň nikbete resīde olmalarına ve bed-kār olanlarıň giriftār olmasına ve yaġmur u muẓlim bulūṭlara delālet ider. Ve eger[9] Ḳavs'da olursa ekābiriň mekrūhiyyetine ve ḥayvānātıň fesādına ve hevānıň ẓulmetine ve buhāra delālet ider. Ve eger[10] Cedī'de olursa bürūdete ve rūzgārlara ve müsāfirleriň ve cāsūslarıň bed-ḥāl olmasına ve geşt ü zerʿiň ve ḥayvānātıň fesādına ve iʿtidāl-i hevāya ve bürūdet-i vaḳte delālet ider. Ve eger[11] Delv'de olursa ekābiriň ü ḫükemānıň ü pīr ü meşāyiḫden olanlarıň mekrūhiyyetine ve yaġmurlara ve rūzgārlara ve ʿavām-ı nāsıň /Ç 55b/ ḫavf u hirāsına delālet ider. Ve eger[12] Ḥūt'da olursa bulūṭ u buḫār u yaġmurlara ve deryā seferinde olanlarıň fesād ḫāllerine ve ʿulemāda mekrūhiyyete delālet ider.

Semere-i sānī: Ḳamer'iň Müşterī ile ḳırānı beyānındadır. Eger bu ḳırān, burc-ı Ḥamel'de olursa hevānıň küşādeligine ve ḥarārete ve yolларıň emniyyetine ve ṣafāsına ve ḥayvānātıň beyʿ ü şirāsına delālet ider. Ve eger[13] Sevr'de olursa ʿavām-ı nāsıň

[1] Ve eger : - Ç.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] Ve eger: - Ç, İ4.
[4] resīde: resīd Ç.
[5] Ve eger: - Ç, İ4.
[6] Ve eger: - Ç, İ4.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] dermāndeliklerine: dermāndeligine Ç,Ü.
[9] Ve eger: - Ç, İ4.
[10] Ve eger: - Ç, İ4.
[11] Ve eger: - Ç, İ4.
[12] Ve eger: - Ç, İ4.
[13] Ve eger: - Ç, İ4.

ḳuvvet-i ḥāllerine ve ekābir-zādeleriñ refāhiyyetlerine ve yollarıñ ve yolcı olanlarıñ ḥālleri ḫoş olmasına ve kārbānlarıñ[1] vürūdına ve devāb maḳūlesiniñ ḫoşlıġına delālet ider. /Ü 190/ Ve eger[2] Cevzā'da olursa feraḥ-āmīz ḫaberlere ve ḫayrlu cemʿiyyetlere ve taḥrīrātıñ envāʿına ve güzel ü ḫoş rūzgārlara ve iʿtidāl-i hevāya delālet ider. Ve eger[3] Sereṭān'da olursa ʿavām-ı nāsıñ[4] ḥālleri ḫoş u güzel olmasına ve ekābirden olanlarıñ feraḥ-ı bāllerine ve cemʿiyyet-i ḫayra veü āba müteʿalliḳ incü gibi cevāhiriñ beyʿ ü şirāsına ve nüḳūdıñ revān olmasına ve muraṣṣaʿāt maḳūlesiniñ ḳıymetine ve deryā seferinde rāḥata ve misāfirleriñ vürūdına delālet ider. Ve eger[5] Esed'de olursa ʿavāmıñ ʿizzetine ve meʿādinden ḫurūc iden cevāhiriñ beyʿine ve mülūkuñ ṣalāḥ ḥāline ve seḫāvetine delālet ider. Ve eger[6] Sünbüle'de olursa ekābir ü ehl-i dīvān u vüzerā vu ʿulemādan olanlarıñ keṣret-i cemʿiyyetlerine ve geşt ü zerʿiñ güzelligine ve beyʿ ü şirāya ve āmed şod misāfirāna ve kārbāna ve meʾkūlātıñ leṭāfetine /İ4 36b/ delālet ider. Ve eger[7] Mīzān'da olursa ḫoş u laṭīf rūzgārlara ve mīveleriñ güzelligine ve rāst ḫaberlere ve ʿulemādan şerīf kimesneleriñ cemʿiyyetine delālet ider. Ve eger[8] ʿAḳreb'de olursa bed-kār olanlarıñ tevbe-kār olmalarına ve sefere ʿazīmet idenleriñ sükūnına ve iʿtidāl-i hevāya ve yaġmurlar vuḳūʿına delālet ider. Ve eger[9] Ḳavs'da olursa eʾimmenin dārü'l-ḳużāda cemʿiyyetlerine ve esb ü ester ve esīr maḳūlesiniñ beyʿ ü şirāsına /Ç 56a/ ve ʿavām-ı nāsıñ ḥālleriniñ ḫoşlıġına /Ü 191/ ve umūr-ı dinīyyeye raġbetlerine ve germiyyet-i hevāya delālet ider. Ve eger[10] Cedī'de olursa misāfirleriñ vürūdına ve ʿavāmıñ meṣāʾib içün cemʿiyyetlerine ve iʿtidāl-i hevāya delālet ider. Ve eger[11] Delv'de olursa rūzgārlar esmege ve meşāyiḫ ü ḥükemā vu ʿulemānıñ cemʿiyyetlerine ve ṭılsımāt-ı gün-ā-gūna ve ʿazīmetler sürmelerine delālet ider. Ve eger[12] Ḥūt'da olursa ʿavāmıñ ʿizz ü cāhına ve ḫayrlu cemʿiyyetlere ve ḳużāt u vüzerā ḫużūrına çıḳmaġa ve āmed şod misāfirāne ve yaġmurlara delālet ider.

[1] kārbānlarıñ: kārbānlar Ç, İ4.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] Ve eger: - Ç, İ4.
[4] ʿavām-ı nāsıñ: ʿavāmıñ Ç.
[5] Ve eger: - Ç, İ4.
[6] Ve eger: - Ç, İ4.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] Ve eger: - Ç, İ4.
[9] Ve eger: - Ç, İ4.
[10] Ve eger: - Ç, İ4.
[11] Ve eger: - Ç, İ4.
[12] Ve eger: - Ç, İ4.

Semere-i sāliş: Ḳamer'iñ Mirrīḫ ile ḳırānı beyānındadır. Eger bu ḳırān burc-ı[1] Ḥamel'de olursa germiyyet-i hevāya ve ʿavām u leşkeriyān beyninde ʿadāvet u ḫuṣūmete ve ḫāʾin olanlarıñ dermāndeligine ve misāfirleriñ kesici vü sārıḳ elinden şikāyetlerine delālet ider. Ve eger[2] Sevr'de olursa ʿavām-ı nāsıñ leşkeriyān üzerine ġalebelerine ve ḫāʾinleriñ dermāndeligine ve sefer erbābınıñ sārıḳden zaḥmetlerine delālet ider. Ve eger[3] Cevzā'da olursa ʿavām u ehl-i faż̧l u erbāb-ı ḳalem ve tüccār miyānında fitne vü erācīf ü ekāẕīb vuḳūʿına ve muḫālif rūzgārlara delālet ider. Ve eger[4] Sereṭān'da olursa ġavġā-yı ʿavāma ve bed-kār olanlarıñ fesādına ve erbāb-ı seferiñ zaḥmetine ḫuṣūṣā /Ü 192/ sefer-i deryā ve yaġmurlara ve ẓulmet-i hevāya delālet ider. Ve eger[5] Esed'de olursa rüsūl ü cāsūslar irsāline ve hevānıñ germiyyetine ve ṭuyūr u sāʾir ḥayvānātıñ fesādına ve ġam-ı mülūka delālet ider. Ve eger[6] Sünbüle'de olursa kiẕb-āmīz ḫaberlere ve ehl-i dīvān üzere ẓulm vuḳūʿına ve tüccār u ehl-i ḥirefiñ leşkeriyān ve sārıḳ ṭāʾifesinden zaḥmetlerine delālet ider. Ve eger[7] Mīzān'da olursa erbāb-ı seferiñ muḫāṭaraya resīde olmalarına ve zenān u ehl-i ṭarab maḳūlesiniñ renc ü zaḥmetine ve muḫālif rūzgārlara ve ʿavratlarıñ erlerine nā-sezākārlıḳlarına delālet ider. Ve eger[8] ʿAḳreb'de olursa yollarıñ[9] ve yolcılarıñ fesādına ve cāsūs /Ç 56b/ olanlarıñ bende keşīde olmasına ve ḳatline ve şularıñ fāsid olmasına ve buḫāra ve kedūret-i hevāya delālet ider. Ve eger[10] Ḳavs'da olursa hevānıñ germiyyetine ve devāb maḳūlesine dāġ urmalarına ve āteş ile olan şanāyiʿe ve ekābir-i ʿavām beyninde ʿadāvete ve şerīʿat cihetiyle kāhilliklerine delālet ider. Ve eger[11] Cedī'de olursa muḫbir ü cāsūs maḳūlesiniñ giriftārlıġına ve ʿavāmıñ ṭāʾife-i /İ4 37a/ʿasākirden zaḥmetlerine ve ḫuṣūmet ü ḳattāl vuḳūʿına delālet ider. Ve eger[12] Delv'de olursa[13] /Ü 193/ rūzgārlara ve pīr ü meşāyiḫden olanlarıñ ḫasteliklerine ve hevānıñ muḫālefetine ve misāfirleriñ tevaḳḳufuna ve ṭılsımāta delālet ider. Ve eger[14] Ḥūt'da olursa gemileriñ ve āba

[1] burc-ı: - Ç, İ4.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] Ve eger: - Ç, İ4.
[4] Ve eger: - Ç, İ4.
[5] Ve eger: - Ç, İ4.
[6] Ve eger: - Ç, İ4.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] Ve eger: - Ç, İ4.
[9] yollarıñ: yollarda Ü.
[10] Ve eger: - Ç, İ4.
[11] Ve eger: - Ç, İ4.
[12] Ve eger: - Ç, İ4.
[13] olursa: - Ü.
[14] Ve eger: -Ç, İ4.

müteʾallıḳ ḥayvānātıň ve deryā misāfirleriniň fesādına ve ʿavāmda endūha ve ʿulemāda mekrūhiyyete ve hevāda bulūṭ u buḫār ẓuhūrına delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Ḳamer'iň Āfitāb ile ḳırānı beyānındadır. Eger bu ḳırān burc-ı[1] Ḥamel'de olursa mülūk u umerāda ġam u endūha ve ʿavām-ı nāsda teşvīşe ve süflī olanlara ġażaba ve ḥayvānātda fesāda ve taġayyür-i hevāya delālet ider. Ve eger Sevr'de olursa nebātātda ve sümm-i şikāfta yaʿnī ṭırnaġı yarıḳ ḥayvānlarda fesāda ve sefer erbābında meşaḳḳate ve serāylar binā olınmaġa ve aṣḥāb-ı ṭarabıň zaḥmetine delālet ider. Ve eger[2] Cevzā'da olursa miṣāller taḥrīrātına ve eşcār-ı mīveleriň fesādına ve germiyyet-i hevāya ve rūzgārlara ve küttābıň mübtelā-yı ġam u endūh olmasına delālet ider. Ve eger[3] Sereṭān'da olursa ʿavāmıň ʿizz ü cāhına ve deryā seferi[4] misāfirleriniň vürūdına ve āba müteʿalliḳ cevāhiriň beyʿ ü şirāsına ve hevānıň ẓulmetine ve yaġmurlarıň kesretine delālet ider. Ve eger[5] Esed'de olursa mülūk u ekābiriň cemʿiyyetlerine ve esrāra müteʿalliḳ /Ü 194/ müẕākere vü müşāvereye ve hevāda germiyyete ve misāfirlere ve mülūka ḳaṣd üzere olanlarıň vürūdına delālet ider[6]. Ve eger[7] Sünbüle'de olursa cemʿiyyet-i ehl-i dīvāna ve nāmeler vürūduna ve taḥrīrāt-ı gūn-ā-gūna ve ʿavāmıň kār u kesbine delālet ider. Ve eger[8] Mīzān'da olursa sefer erbābınıň /Ç 57a/ āmed şoduna ve mülūkuň ġam u endūhuna ve nikāḥlara ve rūzgārlar esmege ve ẓulmet-i hevāya ve gāhī yaġmurcıḳlara delālet ider. Ve eger[9] ʿAḳreb'de olursa bürūdet-i vaḳte ve yaġmurlara ve cāsūs u misāfirleriň mekşine ve tevaḳḳufuna ve hevāda buḫār u ẓulmete ve şularıň fesādına delālet ider. Ve eger[10] Ḳavs'da olursa germiyyet-i hevāya ve ekābir ü ʿulemā vu ḳużātda mekrūhiyyete ve esīr ü ḥayvānātıň beyʿ ü şirāsına ve ekābir ü ʿavām miyānında ḫuṣūmete ve āteşe müteʿalliḳ ṣanāyiʿe ve dīn cihetiyle ʿavām-ı nāsıň kāhilligine delālet ider. Ve eger[11] Cedī'de olursa bürūdet-i hevāya ve erbāb-ı seferiň giriftārlıġına ve ʿavāmıň ṭāʾife-i leşkerīden zaḥmetine ve beynlerinde ʿadāvete ve ḥayvānātıň fesādına delālet ider. Ve

[1] bu ḳırān burc-ı: -Ç, İ4.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] Ve eger: - Ç, İ4.
[4] seferi: - Ç.
[5] Ve eger: - Ç, İ4.
[6] delālet ider: - Ç.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] Ve eger: - Ç, İ4.
[9] Ve eger: - Ç, İ4.
[10] Ve eger: - Ç, İ4.
[11] Ve eger: - Ç, İ4.

eger[1] Delv'de olursa mülūk u ekābiriň ve pīr ü meşāyiḫden olanlarıň emrāża mübtelā olmasına ve hevānıň muḫālefetine ve bād rūzgārlara ve yolcılarıň zaḫmet ü meşaḳḳatine delālet ider. Ve eger[2] Ḥūt'da olursa deryā seferinde olanlarıň vürūdına ve ʿavāmıň /Ü 195/ ḥużūr u şerʿde cemʿiyyetlerine ve hevāda ẓulmete ve buḫāra ve yaġmurlara delālet ider.

Semere-i ḫāmis: Ḳamer'iň Zühre ile ḳırānı beyānındadır.[3] Eger bu ḳırān burc-ı[4] Ḥamel'de olursa cevāhir ü ziynet virici eşyānıň beyʿ ü şirāsına ve meskūn-ı altuna ve zifāfa ve ʿayş u ʿişrete ve ṭarab ü ṣefāya ve gāh gāh yaġmura /İ4 37b/ ve taġayyür-i hevāya delālet ider. Ve eger Sevr'de olursa mülūk u ekābir-zādeleriň ḳuvvet-i ḥāllerine ve zenān ü ehl-i ṭarabıň ictimāʿ ve ṣefālarına ve sūr u żiyāfete ve misāfirler vürūdına ve hevānıň bürūdetine delālet ider. Ve eger[5] Cevzā'da olursa laṭīf rūzgārlara ve muḫabbet-nāme taḥrīrine ve ʿaşḳbāzlıḳlara ve meşāʿire ve mükālimeye ve naḳḳāşlıġa ve ḫoş resimlere ve mektūblar vürūdına ve küttābıň u ʿulemānıň u erbāb-ı ṭarabıň ḥālleriniň ḫoşluġına delālet ider. Ve Eger Sereṭān'da olursa ṣudan ḫurūc iden cevāhiriň keşretine ve gemileriň ü deryā seferinde olanlarıň selāmetine ve ʿavāmıň leb-i cūda /Ç 57b/ zevḳ ü ṣafāsına ve yaġmurlar vuḳūʿına ve erbāb-ı seferiň sūr u meserretine delālet ider. Ve eger[6] Esed'de olursa iʿtidāl-i hevāya ve ṭarab-ı mülūka ve zenānıň ʿayş u ʿişretine ve nikāḥlarıň girüye red olınmasına ve ḥīlelere ve ziynete müteʿalliḳ nesneniň /Ü 196/ ḳıymetine delālet ider. Ve eger[7] Sünbüle'de olursa erbāb-ı seferiň ve rusūl u cāsūslarıň[8] ü elçi[9] maḳūlesiniň ḥāli ḫoş olmasına ve zor ile nikāḥlara ve vüzerā vu erbāb-ı ḳalemde ṭarab u ṣafāya ve libās-ı müzeyyen ü ḫūb-ṣūret esīrleriň beyʿ ü şirāsına delālet ider. Ve eger[10] Mīzān'da olursa ehl-i ṭarabıň revnaḳına ve nikāḥlarıň keşretine ve misāfirleriň ictimāʿına ve ʿayş u ʿişrete ve laṭīf ü müferreḥ rūzgārlara delālet ider. Ve eger[11] ʿAḳreb'de olursa yaġmurlarıň keşretine vü yolcılarıň dermānde olmasına ve zenānda mekrūhiyyete ve ehl-i ṭarabıň ü ḫademeniň perīşan ḥāl olmasına delālet ider.

---

[1] Ve eger: - Ç, İ4.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] beyānındadır: beyān ider İ4.
[4] burc-ı: - Ç, İ4.
[5] Ve eger: - Ç, İ4.
[6] Ve eger: - Ç, İ4.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] cāsūslarıň: cāsūs Ç.
[9] elçi: - Ç.
[10] Ve eger: - Ç, İ4.
[11] Ve eger: - Ç, İ4.

Ve eger[1] Ḳavs'da olursa ʿulemānıň ṭaraba meyl ü raġbetlerine ve at u esīr maḳūlesiniň beyʿ ü şirāsına ve ʿavāmıň zühd ü taḳvālarına ve ḳālb-zenler ẓuhūrına ve ḥużūr u şerʿde ictimāʿlarına delālet ider. Ve eger[2] Cedī'de olursa yolcılarıň zaḥmetden ḳurtulmasına ve kārbān vürūdına ve esīriň beyʿ ü şirāsına ve bürūdet-i vaḳte delālet ider. Ve eger[3] Delv'de olursa baʿżān rūzgāra ve yaġmurlara ve pīr ü meşāyiḫden olanlarıň ve ḥükemānıň ʿişrete meyline ve nikāḥlar vuḳūʿına ve ṭarabıň envāʿına delālet ider. Ve eger[4] Ḥūt'da olursa bürūdete ve yaġmuruň kes̲retinden[5] nāşi seyllere ve zenānlarıň cemʿiyyetlerine vü ekābir ü eşrāfdan /Ü 197/ olanlarıň ṭarab u safāya raġbetlerine ve ʿavām-ı nāsıň feraḥ-ı bāllerine delālet ider.

S̲emere-i sādis: Ḳamer'iň ʿUṭārid ile ḳırānı beyānındadır. Eger bu ḳırān, burc-ı Ḥamel'de vāḳıʿ olursa salāḥ u esb ü ester maḳūlesiniň beyʿ ü şirāsına ve hevānıň taġayyürüne ve ebḥura ṣuʿūdına ve mekātib ü ḫaberler vürūdına delālet ider. Ve eger S̲evr'de olursa aṭʿime vü ḥubūbāt u ṭavār u żıyāʿ /Ç 58a/ vu ʿaḳārıň beyʿ ü şirāsına ve geşt ü zerʿiň güzelligine ve ḫaber[6] gelüp gitmege ve bürūdete delālet ider. Ve eger[7] Cevzā'da olursa küttābıň ve naḳḳāşıň revnaḳına ve gün-ā-gün taḥrīrāta ve nāmeler vürūdına ve rūzgārlar esmege ve ʿaḳārıň u esīrleriň revnaḳ-ı bāzārlarına delālet ider. Ve eger[8] Sereṭān'da olursa deryā misāfirleriniň /İ4 38a/ ü geştīleriň gelüp gitmesine ve ābdan ḫurūc iden cevāhiriň revācına ve bārāna ve ẓulmet-i hevāya ve ʿavām-ı nāsıň feraḥ ḥāllerine ve dil-ḫoşluḳlarına delālet ider[9]. Ve eger[10] Esed'de olursa mülūkuň sefer ü ḥareketine ve resūlleriň vürūdına ve mülkden ḫaber virmelerine ve seyr ü şikārgāhlara ʿazīmete ve ṭaleb-i māla ve kān u maʿdenden ḫurūc iden cevāhire delālet ider. Ve eger[11] Sünbüle'de olursa resūl u muḫbirleriň /Ü 198/ āmed şodına ve dīvānlarıň revnaḳına ve beyʿ-i ġalleniň kes̲retine ve esīr bāzārınıň revācına ve kitābete vü mekātib[12] vürūdına delālet ider. Ve eger Mīzān'da olursa gāh gāh yaġmurcıḳlara ve rūzgārlara ve esīr alıp ṣatmaġa ve ḫoş ḫaberlere ve şuʿarā vu nedimā vu erbāb-ı ṭarabıň

[1] Ve eger: - Ç, İ4.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] Ve eger: - Ç, İ4.
[4] Ve eger: - Ç, İ4.
[5] kes̲retinden: kes̲retden İ4.
[6] ḫaber: ḫaberler Ü.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] Ve eger: - Ç, İ4.
[9] delālet ider: - Ç.
[10] Ve eger: - Ç, İ4.
[11] Ve eger: - Ç, İ4.
[12] mekātib: mekātibe Ü.

revnaḳ ḥāllerine delālet ider[1]. Ve eger[2] ʿAḳreb'de olursa bulūṭlara ve kedūret-i hevāya ve ehl-i seferiñ fesād ḥāllerine[3] ve erācif ü ekāz̲ībiñ keş̲retine ve muḫbirleriñ tevaḳḳufuna[4] ve beyʿ-i silāḥa delālet ider. Ve eger[5] Ḳavs'da olursa esīrleriñ[6] ve sāʾir ḥayvān maḳūlesiniñ beyʿ ü şirāsına ve ḥarāret-i hevāya ve tüccār u ṣanāyiʿiñ revnaḳına ve āmed şod misāfirāne ve fetvāya ve münāẓara vu mübāḥaş̲eye ve ḫalāṣ-ı maḥbūsāna delālet ider. Ve eger[7] Cedī'de olursa misāfirleriñ tevaḳḳufına ve ṭavār maḳūlesiniñ beyʿ ü şirāsına ve hevānıñ iḫtilāfına ve bürūdete vü mübāḥaş̲e-i ḥikmete delālet ider. Ve eger[8] Delv'de olursa muḫālif rūzgārlara ve ḫalāyıḳıñ aḫbārdan meʾyūsiyyetine ve ʿulūm-ı daḳīḳe ve ṭılsımāta vü naḳş-ı ṣuvere delālet ider. Ve eger[9] Ḥūt'da olursa āmed şod misāfirāna ve kedūret-i hevāya ve yaġmurlara ve daʿvālar içün cemʿiyyetlere vü kelām-ı keş̲īr irādına ve meclisiñ tevaḳḳufına ve ḥabs-ı /Ç 58b/ ḳāḍīdan ḫalāṣa ve deryā ṣayyādlarınıñ revnaḳ ḥāllerine /Ü 199/ delālet ider.

S̲emere-i sābiʿ: Ḳamer'iñ ʿuḳde-i reʾs ü z̲eneb ile mücāhedesi beyānındadır. **Ḳāmer maʿa reʾs**, aḥvāl-i ʿalemiñ güzelligine ve ʿavām-ı nāsıñ ʿizzetine ve mülūk u ekābir ü eşrāfdan rütbelere nāʾil olmalarına ve ṣanāyiʿiñ ü bāzirgānlarıñ revnaḳ ḥāllerine ve ḫoş ḫaberler vürūdına ve merḳad-i mütebberik ü mezāristān[10] ziyāretine ve ḫayrāta ve ṭāʿāta nāsıñ meyllerine ve icābet-i edʿiyyeye delālet ider. **Ḳamer maʿa z̲eneb**, mez̲kūruñ żıddına muḳārrin olup ʿavāmda ve maʿṣūmlarda ḫasteliklere ve erācīf ü ekāzībiñ keş̲retine ve ḫalāyıḳıñ nifāḳ üzere olmasına ve ġammāzlıḳlarına ve mīveleriñ fesādına ve erbāb-ı seferiñ nikbetine ve narḫlarıñ tefāvütüne ve göz aġrısına ve cin çarpma taʿbīr eyledikleri ṣaraʿ gibi marażlara delālet ider.

Şuʿbe-i s̲ānī ʿaşer: Altı s̲emere olup Ḳamer'iñ sāʾir kevākible ittiṣālātınıñ aḥkāmını beyān ider.

S̲emere-i evvel: Ḳamer'iñ Zuḥal ile teslīs̲ ü tesdīsi er ü ʿavrat, baba vu oġul beyninde muvāfaḳat u dil-ḫoşluġa ve taġayyür-i hevāya ve ehl-i ṣaḥrā ve köyli ve pīr ü meşāyiḫden olanlarıñ ve ṣayyādlarıñ saʿadet-i ḥāllerine delālet ider. /Ü 200/ **Terbīʿ u**

[1] delālet ider: - Ç.
[2] Ve eger: - Ç, İ4.
[3] ḥāllerine: ḥāline Ç.
[4] tevaḳḳufuna: tevaḳḳużuna İ4.
[5] Ve eger: - Ç, İ4.
[6] esīrleriñ:esīriñ: Ç.
[7] Ve eger: - Ç, İ4.
[8] Ve eger: - Ç, İ4.
[9] Ve eger: - Ç, İ4.
[10] mezāristān: mezāristāna İ4.

muḳābelesi, ʿavām beyninde ḫuṣūmet düşüp şiddet ü zaḥmetine mübtelā olmalarına ve ehl-i seferiñ ıżṭırāb-ı ḥāline ve vālid ü veled ü ezvāc miyānında ḫuṣūmete ve mücādeleye /İ4 38b/ ve taġayyür-i hevāya ve bürūdete ve ḫasteliklere ve narḥlarda tefāvüte delālet ider.

Semere-i sānī: Ḳamer'iñ Müşterī ile teslīs ü tesdīsi ʿavām-ı nāsıñ ṭāʿāt u ḫayrāta rāġıb olmalarına ve ehl-i seferiñ dil-ḫoşlıġına ve ʿadl ü emniyyet ü vüsʿate ve kārlarıñ revnaḳına ve ḥācetler revā olmaġa delālet ider. **Terbīʿ u muḳābelesi**, vüzerā vu ʿulemānıñ ʿavām-ı ḫalḳdan rencīde olmalarına ve şerʿen daʿvālara ve ḫuṣūmetlere ve münāẓara vu mücādeleye ve ekābir ü eşrāfıñ ġam[1] u endūhlarına delālet ider.

Semere-i sāliṣ: Ḳamer'iñ Mirrīḫ ile teslīs ü tesdīsi mizāçlara[2] ḥarāret müstevlī olmaġa ve leşkeriñ ḥareketine /Ç 59a/ ve ʿaskerīden olanlarıñ feraḥ-ı bāllerine ve geşt-i şikārgāh eylemelerine ve silāḥa müteʿalliḳ ṣanʿatlarıñ revnaḳına ve maḥbūslarıñ ḫalāṣına delālet ider. **Terbīʿ u muḳābelesi**, ʿavāmıñ mekrūhiyyetine ve leşkeriyānıñ ẓulm u taʿaddīsine ve ʿavāmıñ ġalebesine ve birbirlerine ḳaṣd-ı ʿadāvet itmelerine ve maʿṣūmlarıñ ḫasteliklerine ve dāġlama yaʿnī yaḳu açma[3] gibi ʿilāclara /Ü 201/ ve rāhlarıñ muḥāṭaralıġına ve yolcılarıñ zaḥmetine ve ḥarb ü ḳatle delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Ḳamer'iñ Şems ile teslīs ü tesdīsi mülūkuñ reʿāyāya ve ʿavāma ʿadl u dādına ve ekābir-i mülūkuñ iḥsān u ʿināyetlerine ve hevānıñ germiyyetine ve er ü ʿavrat ve oġul u peder miyānında şefḳat u merḥamete ve kārlarıñ revācına ve ḥācetleriñ itmāmına ve ḫulefāniñ revnaḳına ve ṣabāḥlarda ḳırāġı yāġmasına ve güft ü gūnuñ kesretine ve mizāclarıñ taġayyürine delālet ider. **Terbīʿ u muḳābelesi**, ġażab-ı mülūka ve ḳahr u siyāset emr eylemesine ve nāḥaḳ şeyʾleriñ āşikār olup fürumāye ve ʿavāmdan olanlarıñ meşaḳḳatine ve gāhi ḳırāġı ẓuhūrına delālet ider.

Semere-i ḫāmis: Ḳamer'iñ Zühre ile teslīs ü tesdīsi ṭarab u feraḥ ve sūr u ṣafānıñ müzdād ve zenān ṭarafından ḥācetleriñ revā olmasına ve ehl-i ṭarabıñ ve zenānıñ ve nüdemā vü ḫādimleriñ ve misāfirleriñ ve ʿavām-ı nāsıñ ḫoş ḥālliḳlerine ve iʿtidāl-i hevāya delālet ider. **Terbīʿ u muḳābelesi**, ʿıṭriyyāt maḳūlesiniñ germiyyet-i bāzārına ve zenān u ehl-i ṭarabıñ mekrūhiyyetine ve her biriniñ āḫere ḫuṣūmetlerine ve

[1] ġam: - Ü.
[2] mizāçlara: mizāçda Ç.
[3] açma: açmaḳ Ç.

ʿavratlarıň erleri beyninde nāsāzkārlıḳlarına ve ḫıyānetler fāş olmasına ve hevānıň iʿtidāline delālet ider.

Semere-i sādis: Ḳamer'iň ʿUṭārid ile teslīs ü tesdīsi beyānındadır[1]. /Ü 202/ Kāġıd u mīve bāzārınıň[2] ve esīr ü bendegān fürūḫt olunur maḥaliň revnaḳına ve nāmeler taḥrīr idüp ve ḫaberler göndermege ve ḫoş ḫaberler gelmege ve gönderilen nāmeleriň vuṣūlüne ve ʿilāç maḳūlesiniň ve aḥkām-ı nücūmuň işābetine ve küttāb ü mutaṣarrıf /Ç 59b/ u ʿammāl u tüccārıň feraḥ-ı bāllerine delālet ider. **Terbīʿ u muḳābelesi**, bāzārlarıň kesādına ve muḫbirleriň ḫıyānetine ve ḫaberleriň kiẕbine ve ʿavām ile ehl-i bāzār u muḥāsib ü mutaṣarrıfān beyninde mücādeleye ve ḫıyānetleriň[3] ẓuhūrına ve taġayyür-i hevāya ve müzevvir ü kiẕb-āmīz taḥrīrāta ve küttāb u müstevfī /İ4 39a/ ve ehl-i faẓlıň ġam u endūhına delālet ider. Huvallāhu'l-ʿalīmü'l-ḥakīm.

İmdi ḳāʿide-i fen üzere çünki emzice-i kevākib ve dāfiʿü't-tedbīr ü ḳābilü't-tedbīr ü aḥvāl-i ittiṣālāt maʿlūm oldı. Lākin vaḳt olur ki iki veyāḫud üç veyā daḫi ziyāde kevākib bir mevżiʿde ictimāʿ idüp veyāḫud ṣūret-i ṭāliʿde birbirlerine naẓarları cihetiyle cemʿ olurlar. Bināʾen ʿaleyh erbāb-ı fehm ü izʿāna lāyıḳ olan oldur ki şecere-i evveliň altıncı şuʿbesiniň yedinci semeresinde tafṣīl ü beyān olundıġı gibi her biriniň aḥvālini mülāḥaẓa vü imtizāc virüp /Ü 203/ ḳanġı kevkeb aḫerlerinden ḳuvvetlü ve mümtāz bulunursa ol kevkebiň ṭabīʿatına mülāyim aḥkāma taṣaddī ve ol şerāīṭ ki riʿāyeti müneccim içün elzem ü vācib olmaḳ üzere ẕikr olınmışdı, aňları daḫi yerine getürmege cidd ü cehd ü ihtimām-ı tām eyleyüp ḫuṣūṣā naẓar-ı ḳabūl u redd mānendi ḥālāt muḳaddemā tasṭīr ü keşīde ḳılındıġı vech üzere ḫāṭır nişānī ola. Ḥatta bu güne keyfiyyāt-ı ẕevkīden ḫāricde vuḳūʿ bulacaḳ māddeyi idrāke fi'l-cümle ḳuvvet ḥāṣıl eyleye. Ve bundan mā-ʿadā maʿlūm ola ki cemīʿ-i ittiṣālāt ü mevāżiʿ-i kevākib ü ḥālātıň[4] vaḳt-i taḥvīl-i sālde vü faṣlda eseri ʿaẓīm olup ḫuṣūṣıyla evtādda vāḳıʿ olursa ḳuvveti daḫi ziyāde olur ve ol āsārıň müddeti sāliň veyā faṣlıň tamāmına dek bāḳī ḳalur. Keẕālik içtimāʿ u istiḳbāl daḫi bu minvāl üzeredir.

Ammā[5] ḳāʿidedendir ki Ḳamer ictimaʿdan munṣarıf oldıḳda ḳanġı kevkebe muttaṣıl olursa ol kevkebiň ṭabīʿatini aḫẕ idüp tā istiḳbāle resīde olınca ḫayr u şer ve nefʿ ü żarar ve taġayyür-i hevā ve narḫlarıň keyfiyyeti ve sāʾir ḥavādiṣ-i ʿālemi ol kevkebiň

[1] beyānındadır: - İ4, Ü.
[2] bāzārınıň: bāzārında Ü.
[3] ḫıyānetleriň: ḫıyānetler İ4.
[4] ḥālātın: ḥālātıňa İ4.
[5] Ammā: İmdi İ4.

mizācına mülāyim ü naẓar-ı saʿd ü naḥsiyyetine[1] muvāfıḳ ẓuhūr idüp ve istiḳbālden inşirāfında /Ü 204/ daḫi ictimāʿ-i /Ç 60a/ āḫere varınca bu ḳıyās üzeredir. Ve yine bunuň gibi ictimāʿ u istiḳbāliň ṭāliʿlerini ve ṣāḥib-ṭāliʿlerini ve kevākib-i sāʾireniň ḥālātını mezc[2] idüp o vechle istiḫrāc-ı aḥkāma mübāderet eyleyeler. Ve eger Ḳamer hiç bir kevkebe ittiṣāl eylemezse mevżiʿinden ḥükm vireler, iṣābete ḳarīn olur, Vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavvāb[3].

ŞECERE-İ SĀLİS

Şecere-i sāliş: Ṭāliʿ-i taḥvīl-i sāl-ı ʿālem u füṣūluň nīk ü bed aḥkāmını ve ḥādīs olan ʿavārıżātını ve eṣnāf-ı ḫalāyıḳıň renc ü rāḥatını ve her biriniň keyfiyyet-i ḥālini tafṣīl idüp ve bu şecere daḫi altı şuʿbe üzere tertīb olunmuşdur.

Şuʿbe-i evvel: On bir semere olup aḥkām-ı ṭāliʿ taḥvīl-i sāl ü fuṣūl beyānındadır.

Şuʿbe-i sānī: On semereyi müştemil olup eşyānıň ḫışb u reḫā ve ḳaḥṭ ü ġalāsı beyānındadır**.**

Şuʿbe-i sāliş: On dört semereye münḳasım olup āsār-ı ʿulvī beyānındadır.

Şuʿbe-i rābiʿ: On iki semere üzerine mevżiʿ ve aḥkām-ı fitne vü ḥarb beyānındadır.

Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semere ile aḥkām-ı /İ4 39b/ intihā-yı ṭāliʿ-i ḳırān ve burc-ı ḳırān beyānındadır.

Şuʿbe-i sādis: Yedi semereye[4] muḥīṭ olup ḫusūfātı beyān ider.

/Ü 205/ İmdi **şuʿbe-i evvel:** Aḥkām-ı ṭāliʿ sāl u fuṣūl beyānında olmaġla evvelki semeresi daḫi bu şuʿbeniň muḳaddimesini beyān ider. İmdi bu fenniň üstādları ṭarīḳ-i istiḫrāc ṭāliʿ-i sāl-ı ʿālemi her bir zīclerde taṣrīḥ[5] ü taʿyīn idüp ḫuṣūṣā müʾellif-i kitāb zīc-i ʿumdesinde mufaṣṣalen zikr ü beyān eylemişdir. Pes eger ṭāliʿ-i sāl-i[6] ʿālem burc-ı sābit vāḳıʿ olursa meselā Sevr gibi ol seneniň ġayetine resīde olınca ṭāliʿ-i mezbūruň ḥükmi cārī olur. Ve eger burc-ı ẕū-cesedeyn vāḳıʿ olursa Cevzā gibi ibtidā-yı bahārdan ṣayfıň nihāyeti vü ḥarīfiň evveline varınca aḥkām bu ṭāliʿden virilüp baʿdehu Şems burc-ı Mīzān'a taḥvīl eyledikde ol vaḳt içün daḫi başḳa ṭāliʿ istiḫrāc ve tā āḫer sāle dek

[1] naḥsiyyetine: naḥsiyyedinde Ü.
[2] mezc: mizāc: İ4, Ü.
[3] Vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavvāb: Doğruyu en iyi Allah bilir.
[4] semereye: semereyi Ç.
[5] taṣrīḥ: - Ü.
[6] sāl-i: - Ç.

andan ḥükm virirler. Ve eger[1] ṭāliʿ-i sāl burc-ı munḳalib düşerse Ḥamel gibi /Ç 60b/ sāʾir fuṣūl-i selaseye[2] daḫi başḳa başḳa ṭāliʿler istiḫrāc ve her faṣla ʿalā ḥadde iʿtibār iderler. Lākin ṭāliʿ-i sāl gerek burc-ı sābit ü gerek ẕū-cesedeyn olsun fuṣūl-i erbaʿanıň her birine başḳaca riʿāyet[3] olınsa daḫi ḫoşça olur. Bā-ḫuṣūṣ ictimāʿ ü istiḳbālden on beş gün içün /Ü 206/ aḥkām-ı istiḫrāc idüp ve Ḳamer'iň ictimāʿ ü istiḳbālden inṣirāfına vü kevkeb-i āḫere meveddeten ve ʿadāveten ittiṣāline naẓar olunup muḳaddemā beyān olundıġı vech üzere sāʾir ittiṣālāt-ı ʿulviye ile daḫi imtizāc virildikde mecmūʿınıň ittiḥādı bulunmaġla ḥükm daḫi iṣābet ider. Ammā bundan mā-ʿadā maʿlūm idinmek lāzımdır ki ṭāliʿ içün iki nisbet olup biri şehre virilmişdir ki ṭāliʿi murād olunan şehriň ufḳuna muvāfıḳ ḥisāb olunup ve şehr-i mezbūruň aḥkāmını ol ṭāliʿden istiḫrāc iderler. Ve āḫer daḫi oldur ki nıṣf-ı rubʿ meskūnuň ʿarżına göre ṭāliʿ-i istiḫrāc idüp kevākibiň taḳvīmlerini daḫi[4] ṭoḳsān derece ṭūl üzere ḥisāb iderler. Ve bu vechle istiḫrāc olunan ṭāliʿ-i ʿām olup ḥükmde daḫi muṣīb olur.

Semere-i sānī: Aḥkām-ı külliyāt-ı ʿālem beyānındadır. Aḥvāl-i mevcūdātıň aḥkāmını fehm eylemek ecrām-ı ʿulviyeniň eser-i taḥrīki ile müteʾessir olan ecsām-ı süflī ki kevn u fesād taʿbīr olunur. Pes bu mevcūdātıň aḥvāline ʿilm-i ḥuṣūli delīllerini fehm itmege merbūṭ olmaġla bu ṣūretde her bir şeyʾ içün /Ü 207/ evvel[5] delīl ṭaleb olunup ve ḳuvvet ü żaʿf ını daḫi bir ḫoşça te'emül eylemek lāzımdır. Ve eger delīl bir ḳaç olursa minvāl-i meşrūḥ üzere imtizāc virilüp ve eṣnāf-ı ḫalāyıḳdan her biriniň ḥālini[6] ṣūret-i ṭāliʿde vāḳıʿ burcdan ve ol burcuň ṣāḥibinden ve müstevlīsinden ve her biriniň ṣanʿatına müteʿalliḳ olan kevkebden istidlāl ideler.

Ve aḥvāl-i pādişāh içün burc-ı ʿāşire ve ṣāḥibine ve müstevlīsine naẓar olunup eger ṭāliʿ nehārī ise Şems'i ve eger leylī ise Ḳamer'i şerīk /İ4 40a/ iderler. Ve her biriniň saʿādet /Ç 61a/ ü nüḫūsetine münāsib aḥkām virirler. Ve aḥvāl-i vüzerā ve muḳarribān-ı pādişāh ve leşkeriyān-ı mülūk içün on birinci burca naẓar idüp ṣāḥib ü müstevlīsini görüp ve Müşterī ve Mirrīḫ ve ʿUṭāridi aña şerīk iderler. Ve reʾy u tedbīr ve iʿtiḳād ü ʿadl-ı mülūkı sehmü'l-ġaybdan ve ṣāḥib ü müstevlisinden, istinbāṭ ü aḥvāl-i reʿāyāyı derece-i ṭāliʿden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve Ḳamer'den ve aḥvāl-i māl ve kesb ü

[1] Ve eger: - İ4.
[2] selaseye: selasede Ü.
[3] riʿāyet: iʿtibār Ü.
[4] daḫi: - Ü.
[5] evvel: evvele İ4.
[6] ḥalini: ḥāli Ç, İ4.

maʿāş-ı ʿālemi ikinci burcdan ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve sehmü'saʿādeden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve Müşterī ve sehmü'l-māldan ve aḥvāl-i nikāḥ ve şirket ve ḫuṣūmet ve töhmet ve daʿvāları, yedinci ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve Zühre ve Şems ve sehmü't-tezvīcden ve ṣāḥib ü sehmü't-tezvīcden /Ü 208/ ve aḥvāl-i ferzend ve feraḥ ve ṭarab ve iḫbār ve libās maḳūlesini, beşinci ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve sehmü'l-evlāddan ve ṣāḥibinden ve Zühre ve ʿUṭārid'iň daḫi şerkini cihetinden ve aḥvāl-i sefer ü misāfirleri ve dīn ü mezhebe müteʿallik umūrı, ṭoḳuzıncı ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve sehmü's-sefer ve ṣāḥibinden ve Ḳamer ve ʿUṭārid'den ve aḥvāl-i irtifāʿāt-ı aṭʿime ve ʿimāreti ve zirāʿati ve ʿaḳıbet-i kārı, dördünci ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve her murād olınan emriň sehminden ve ṣāḥib-sehmden ve Zuḥal ve Müşterī'den ve aḥvāl-i devāb ve ḳarż ve ʿadāvet gibileri, on ikinci ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve her biriniň sehminden ve ṣāḥibinden ve Zuḥal'den ve aḥvāl-i emrāżı ve ḫiẕmetkārı, altıncı ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīsinden ve Zuḥal ve ʿUṭārid ve Ḳamer'den ve her biriniň sehminden ve aḥvāl-i vebā ve mevt ve endūh ü ġam u nikbet misillüyi, sekizinci ḫāneden ve ṣāḥib ü müstevlīden ve Zuḥal ve sehmü'l-ḫavf ve ṣāḥibinden istidlāl bu ḳıyās üzere her ḫāneniň ve delāʾiliniň żaʿf u ḳuvvetini ve saʿd u naḫs naẓarlarını ve aḥvāl-i redd ü ḳabūli derk ü teʾemmül ü iʿtibār idüp /Ü 209/ ḳanġı ḫāneniň delāʾili ḳuvvet-i ẓātī vü ʿarżī ile ḳavī vü ārāste ve birbirine peyveste bulunup /Ç 61b/ ḫuṣūṣā naẓarları daḫi evtāddan olursa medlūlı olan eṣnāf-ı nāsdan ne gūne ṣınıf ise anlarıň saʿādet ü iḳbāllerine ḥükm olunur.

Ve keẕālik ḫilāfı vuḳūʿ bulursa ḥükm daḫi ẕikr olınanıň żıdd u ḫilāfına mülābes olup idbāra istidlāl iderler. Ve eger vaḳt-i taḥvīlde[1] Şems ḳavī-ḥāl bulunup ve Müşterī'ye daḫi naẓar-ı meveddetle[2] nāẓır olursa pādişāhıň ʿadl u dādına ve inṣāf u merḥametine ve ḫazāʾiniň kesretine delālet ider. Ve eger naẓar[3] ʿadāveten[4] olursa ʿadl u inṣāfdan eser ḳalmaz ve eger Zuḥal naẓar-ı[5] meveddet ile nāẓır olursa ṣūret-i ʿadlde ẓulm u taʿaddīye delīl olup ve naẓarı daḫi naẓar-ı[6] ʿadāvet olursa ẓulm u cevr-i ṣarīḥe delālet ider. Ammā ṭāliʿ-i leylī olursa Ḳamer'den istidlāl olunup /İ4 40b/ ḥükm yine bu vech üzere olur. Lākin teʾsīrde Şems'den noḳṣāndır. Ve eger sehmü'l-ġayba müstevlī kevkeb saʿd olursa pādişāhıň reʾy ü tedbīri ṣavāba muḳārin olup ʿadl u dād ve ḫayrāt

[1] taḥvīlde: taḥvīl İ4, Ü.
[2] meveddetle: meveddetiyle İ4.
[3] naẓar: naẓarı Ç, İ4.
[4] ʻadāveten: ʻadāvet İ4.
[5] naẓar-ı: - İ4, Ü.
[6] naẓar-ı: - İ4.

u ḥasenāta saʿy u ʿazīmet eyleye. Ve eger naḥs müstevlī olursa bu meẕkūrātıň żıddıyla ḥükm oluna. Ve eger Zuḥal ḳavī-ḥāl olursa geşt ü zerʿiň güzelligine /Ü 210/ ve mebẕūliyyetine delīl olur. Ve eger Müşterī ḳavī-ḥāl olursa[1] ekl ü şurbuň envāʿına vüsʿat gelür. Ve eger bed-ḥāl olursa ʿaksiyle aḥkām virilüp bāḳī kevākib bu güne mensūbātına naẓar ile maʿlūm olur. Ammā her kevkeb ki kendü ḫānesi veyā şerefi cānibine müteveccih ola medlūli olan ḳavmiň daḫi şeref ü rifʿatlerine delālet idüp keẕālik maḥfūẓātından[2] birinde vāḳıʿ olursa mensūbātınıň daḫi saʿādet-i ḥāline ḥükm olunur. Ammā bed-ḥāl bir ḫāneye düşüp veyāḫud kendü hubūṭ u vebālī ḫānesinde olup veyā mezkūr ḫānelere müteveccih olsa mevżiʿniň iḳtiżāsına göre medlūli olan daḫi saʿādetden sāḳıṭ olmaġa delālet ider. Ammā iki neyyiriň mābeyninde vāḳıʿ naḥsıň żararı[3] ve ziyānı ḳalīl olur. Meger muttaṣıl ola, ol zamān bed-ḥāl olur ve iki naḥsıň[4] miyānında neyyir /Ç 62a/ bulunmaḳ burcuň[5] muḳteżāsı üzere umūr-ı nihāniye delīl olur. Ve suʿūd u nuḥūsdan her bir kevkebiň inṣirāf[6] u ittiṣāline ḥükm bunlar gibi olur. Ve bu cümle ḥālātı vaḳt-i taḥvīl-i sāl u fuṣūlda iʿtibār iderler. Zīrā anlarıň eseri ʿaẓīm ü müddetleri daḫi medīddir.

Semere-i sāliş: Aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Her vaḳt ki kevkeb-i rāciʿ ola /Ü 211/ medlūlātı içün ḫayret ü peşīmānlıġa ve kārlarıň muʿaṭṭal ü girüye ʿavdetine ve tedbīrleriň kem-sebātlıġına ve ḫaṭāya resīde olmasına delīl olur. Ve muḫteriḳ olsa[7] keẕālik mensūbātınıň ḫasteligine ve mevt ü nikbet ü ziyāna irmesine delālet ider. Lākin iḫtirāḳ-ı ʿUṭārid bunuň ḫilāfına mülābes olup medlūlünüň saʿādetine dāl olur.

Semere-i rābiʿ: Eger Şems ṭāliʿ-i sāliň veyā fuṣūlüň[8] ʿāşirinde vāḳıʿ olsa[9] pādişāhıň ḳuvvet-i ḥāli müzdād olmasına ve eger tāsiʿde olursa mülūk-ı sefere ʿazīmet eylemelerine ve eger rābiʿde olursa mülkünde sükūnuna ve eger ḫāne-i sāḳıṭda olursa raʿiyyetden münfek olmasına delālet ider. Ḥāṣılı bāḳī ḫāneler daḫi bu güne ḳıyās olunup[10] eger ṭāliʿ-i leylī olursa Ḳamer'den istidlāl olunur.

---

[1] olursa: bulunursa Ü.
[2] maḥfūẓātından: ḥuẓūẓātından Ç.
[3] żararı: żarūrī Ü.
[4] naḥsıň żararı vü ziyānı ḳalīl olur. Mekr-i mutaṣṣıl ola ol zamān bed ḥāl olur ve iki naḥsıň: İ4 nüshasında derkenara yazılmıştır.
[5] burcuň: burcunuň İ4.
[6] inṣirāf: inṣirāfına Ç.
[7] olsa: olursa Ü.
[8] fuṣūlüň: faṣlıň Ç.
[9] olsa: olursa İ4; olur Ü.
[10] olunup: olunursa Ü.

Semere-i ḫāmis: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ, ṭāliʿde olup maḳbūl olursa ʿāmme-i nāsıň ḥāli ḳuvvet bulur. Ve eger rābiʿde olup maḳbūl olursa ḫalāyıḳ olduḳları şehrden ḫoşnūd olup ve rāḥat iderler. Ve eger nā-māḳbūl olursa rıżāları ile olmayup nāçār-ı sākin olurlar. Ve eger sābiʿde olursa nāsıň ḫışm elinden firārına delīl olur. Ve eger ʿaşirde olursa ʿāmmeniň ülfet ü ṣoḥbet-i ekābire rāġıb u ṭālib olup herkes /İ4 41a, Ü 212/ bir yüzden ʿizz ü cāha nāʾil olmasına ve eger sāminde olursa ḫavf üzere olup nikbetde olmalarına delālet ider[1]. Ve eger sādisde olursa ḫastelikler ẓuhūr ider, ḳuṣūr-ı ḫāneler daḫi ḳıyās ile münfehim olur[2].

Semere-i sādis: Eger ṣāḥib-beyt, sānī ʿaşerde veyāḫud ḥādī ʿaşerde olsa[3] /Ç 62b/ ḫalāyıḳıň māl ü maʿāşı sulṭān ṭarafından aḫz olunur. Ve eger ḫāne-i saʿdda veyā mesʿūdda olursa reʿāyānıň ḥālleri ḫoş olaraḳ luṭf ile aḫz iderler ve eger ḫāne-i naḥsda veyāḫud menḥūs olursa reʿayādan cebr ü zor ile ḳabż olunup mezbūrlarıň māl u maʿāşı ziyāna resīde olur.

Semere-i sābiʿ: Eger ṣāḥib-tāsiʿ ṣāḥib-ṭāliʿde naẓar-ı[4] meveddet ile muttaṣıl olursa ḫalāyıḳ rıżālar ile sefere[5] ʿazīmet iderler. Ve eger naẓar-ı ʿadāvet ile muttaṣıl olursa żarūri seferler vuḳūʿ bulup nāçār ʿazm iderler. Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ, ṣāḥib-tāsiʿe naẓar-ı meveddet ile muttaṣıl ola[6] cemīʿ-i nās sefere ṭālib ü māʾil[7] olur. Ve eger naẓar-ı ʿadāvet ile muttaṣıl olursa seferden nefret iderler. Lākin ol kevkeb Zuḥal olursa şiddet-i ḳaḥṭ ü ġılā-yı ḥaysiyetden[8] seferden yüz döndüreler. Ve eger Mirrīḫ olursa sāriḳ ü kesici maḳūlesinden ḫavf-ı cihet ile /Ü 213/ seferden ictināb iderler. Ve eger kevkeb saʿd olursa seferler rāḥat u āsānlıḳ ile ḫayr u menfaʿate maḳrūn olup müteberrik maḳāmlar ziyāret ideler. Ḥuṣūṣā ki naẓarlar daḫi saʿd ola. Ve yine bunuň gibi eger ṣāḥib-ṭāliʿ ṣāḥib-ḫāmise muttaṣıl olursa nās-ı evlāda ṭālib ü rāġıb olalar ve eger naẓar daḫi muḥabbet üzere ise mevlūd güzel ü āsānlıḳ ile tevellüd eyleye. Ve eger ṣāḥib-ḫāmis ṣāḥib-ṭāliʿa muttaṣıl olsa[9] ḥükm yine bu vechledir. Ve eger bu naẓarlar evtāddan[10] olursa tevālüd ü tenāsül[11] keşret üzere vāḳıʿ olur. Ḫuṣūṣā ki kevākib nīk-

[1] delālet ider: delāletdir Ü.
[2] olur: - Ü.
[3] olsa: olursa Ü.
[4] naẓar-ı: - İ4.
[5] sefere: sefer Ü.
[6] ola: olsa İ4.
[7] māʿil: nāʿil İ4.
[8] ḥaysiyetden: ḥaysiyetde Ü.
[9] olsa: olursa İ4, Ü.
[10] evtāddan: evtādda Ü.
[11] tenāsül: tenāsüle Ç.

ḥāl olup burūc keṣret-i ferzende mensūb ola. Ve eger ḫilāfı vāḳıʿ olursa ḥükm daḫi ber-ʿaks olur. Ve aḥkām-ı ṭarab ü aḫbār ü libās daḫi bu ḳıyās üzeredir.

Ṣemere-i ṣāmin: Ṣāḥib-sādisiñ selāmeti ḫalāyıḳıñ selāmetine delīldir. Eger ol ḫāne-i naḥs olup yāḫud mevżiʿ-i naḥs olsa ol ḫānede olan veyāḫud ol ḫāneyi menḥūs iden kevkebiñ mizācına münāsib ḥastelikler ẓuhūr ider. İmdi Müşterī vü ʿUṭārid ü Ḳamer, /Ç 63a/ ṣūret-i ṭāliʿde ḫoş ḥāl olup ḫuṣūṣā ʿUṭārid evtādda bā-ḫuṣūṣ veted-i ʿāşirde bulunsa ḥasteliklere ʿilāc peẕīr ola.

Ṣemere-i tāsiʿ[1]: Eger ṣāḥib-ṣāmin muḥteriḳ olup yāḫud naḥslar /Ü 214/ naẓarında vāḳıʿ olsa[2] mevtler keṣret üzere olur. Ḫuṣūṣā ki ṣāḥib-sādis daḫi ʿadāveten naẓar eyleye vü ṣāḥib-ṭāliʿ u Ḳamer, ikisi de bed-ḥāl buluna. Ve her kevkebiñe ṣāḥib-ṣāmin olup muḥteriḳ ü menḥūs buluna mevt daḫi ol kevkebiñ ṭabīʿatına göre ḥādīṣ olur. Meṣelā ol kevkeb Zuḥal olursa mevt /İ4 41b/ daḫi ḳaḥṭ u ġalādan ve ẓulm u taʿaddī cihetinden olup ḫastelik daḫi mütefeḳḳir ü müzmin ve Zuḥal'e mensūb sāʿir emrāż olur. Ve eger Mirrīḫ olursa mevt daḫi ḥarb ü ḳıtāl sebebiyle olup veyāḫud māddesi dem olan emrāż u vebā ve Mirrīḫ'e mensūb sāʿir ʿilelden olur. Ve eger burc-ı ṣāmin ḫāne-i Zühre olursa mevt, ekṣer zenān ṭāʿifesinden ve ḥayvānātdan[3] olur. Ve eger beyt-i ʿUṭārid olursa ṣıbyān u ṭabaḳāt ʿUṭārid'de vuḳūʿ bulur ve bāḳīsi daḫi bu vechle fehm olunur. Ammā eger burc-ı Ḥamel olursa ʿillet başda ve dimaġda vü eṭrāfında ẓuhūr idüp ve ḳoyun u ḳuzu maḳūlesinde daḫi envāʿ-ı maraż vāḳıʿ olur. Ve eger Ṣevr'de olursa ḥannāk gibi ḫulḳa müteʿalliḳ ʿilel vuḳūʿ bulup ṣıġır u buzaġı envāʿında daḫi ẓuhūr ider. Ve eger Cevzā'da olursa emrāż /Ü 215/ ḳoltuḳ altında ve ellerde olup bāḳī burūc daḫi mensūbātına naẓaran maʿlūm olur.

Ṣemere-i ʿāşir: Her kevkeb ki ṣūret-i ṭāliʿde ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżī ile ārāste ola, ol sālik veyā ol faṣlıñ ḥükmi ol kevkebe merbūṭ olup her ḥādīṣe daḫi anıñ ṭabīʿatına mülāyim vücūd bulur. Eger biraz kevkeb nīk-ḥāl u ḳavī bulunur ise[4] ol sāl veyā faṣlda ʿālemiñ aḥvāli saʿādet üzere olup emniyyet-i vüsʿat u tendürüstlük u keṣret-i kesb-i māl ü maʿāş ve irtifāʿāt vuḳūʿ bulmasına ḥükm olunur. /Ç 63b/ Ve keẕālik pādişāhıñ ʿadl u dādı ve ḫalāyıḳ üzerine sāye-endāz-ı şefḳat u merḥamet olmasına ve nāsıñ birbiriyle ülfet ü ünsiyet idüp tevālüd ü tenāsülüñ keṣret vuḳūʿı ve maḳbūl-ı mevlūd u

[1] ṭāsiʿ: rābiʿ Ç.
[2] olsa: olursa Ü.
[3] ṭāʿifesinden ü ḥayvānātdan: ṭāʿifesinde vü ḥayvānātda Ç, İ4.
[4] bulunur ise: bulunurlarsa İ4.

ḫayırlı seferleriñ ẓuhūrı üzere aḥkām virilür. Ve eger aḥvāl-i kevākib bu miṣāliñ żıddı olursa ḥükm daḫi ʿaksi ile olur.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Evḳāt-ı ārām u āsāyişde vuḳūʿ bulan ittiṣālāt saʿd-ı eserde ʿaẓīm olur. Zīrā bu ḥādīs olan ittiṣāl saʿd-ı āsāyişi teʾkīd ü ḳavī ider. Ve bu cihetden ʿāleminñ rāḥat u ferāġatı ve pādişāhıñ dīl-ḫoşluġı mütezāyid olur. Ve evḳāt-ı ḫavf u teşvīşde /Ü 216/ olduġı cihetden muḳaddemā ẕikr olındığı gibi fitne vü saʿyyab[1] olur.

Şuʿbe-i sanī ʿ: On semere olup aḥvāl-i girānı vu erzānı yaʿni ucuzluḳ u bolluḳ keyfiyyetini beyān ider.

Semere-i evvel: Bu ḫuṣūṣuñ muḳaddimesi beyānındadır. İmdi eşyāda bu maḳūle tenglik ve bahāsı aġır olmaḳ ḥāletleri Zuḥal'deñ aḫẕ olunur ve bahāleriñ ucuzluġı ve eşyānıñ çoḳluġı aḥkāmı daḫi Müşterī'den münfehim olup ve bu iki kevkebden her biriniñ eseri ḳırān vaḳtinde ziyādesiyle ẓāhir olur.

Semere-i sānī: Taḥvīl veyāḫud faṣldan muḳaddem vāḳıʿ olan ictimāʿ veyā istiḳbāliñ ṭāliʿne ve ṣāḥib-ṭāliʿine ve Ḳamer'e naẓar olunur. Eger bu üç delīl mesʿūd olursa ve bu iki kevkebiñ daḫi mevżiʿleri ḫoş olup seyrde zāʾid ü feleklerinde ṣāʿid bulunurlar ise narḫlar girān yaʿnī aġır olup /İ4 42a/ ḫuṣūṣā vasaṭu's-semāda olan kevkebe daḫi nāẓır bulunurlar ise kār-ı ḳavī ve eşyānıñ bahāsı ziyāde ve narḫlar girān üzere olur. Ve eger delāʾiliñ aḥvāli ẕikr olınanıñ ḫilāfıña olursa erzāniyyet yaʿni ucuzluḳ vuḳūʿ bulur.

Semere-i sāliṣ: Her kevkebe[2] ṣūret-i ṭāliʿde ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżī ile /Ü 217/ ḳavī ola mensūbātınıñ ḳıymetlü olmasına delīl oldığı gibi bulunduġı burcuñ mensūbātınıñ daḫi ḳıymetde girān bahā olmasına /Ç 64a/ delīl olur.

Semere-i rābiʿ: Eger ṭāliʿ-i sāl veyā faṣlıñ üzerine muḳaddem olan cüzʾ ü ictimāʿ u istiḳbāliñ müstevlīsi sāliṣde veyā tāsiʿde olup ve maḳbūl olursa kendüye mensūb olanıñ erzāniyyetine delīl olur.

Semere-i ḫāmis: Eger Müşterī'niñ taḥvīl-i sāl veyā faṣlıñ üzerine muḳaddem olan cüzʾ-i ṭāliʿde ḥaẓẓı olup ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi Müşterī'ye veyā Zühre'ye nāẓır olsa ve ṣāḥib-sānīde ol sāliñ veyā faṣlıñ ṭāliʿne veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿine nāẓır bulunsa ḫuṣūṣā ki ṣāḥib-ṭāliʿ saʿd olup veyāḫud mesʿūd olmuş ola vüsʿata delīl olur. Ammā çoḳ kerre tecribe

[1] saʿyyāb: vüsʿat-yāb Ç.
[2] kevkebe: kevkebiñe Ç; kevkeble Ü.

olunmuşdur ki Müşterī rāciʿ olursa ḳaḥṭ derkār olup müstaḳīm olursa vüsʿat mevcūd olur ḫuṣūṣiyle burc-ı türābīde ola.

Semere-i sādis: Eger Ḳamer ictimāʿ veyā istiḳbālden munṣarıf olup Zuḥal'e muttaṣıl ve Zuḥal daḫi felek tedvīrinde ṣāʿid bulunsa ve bu ḥālet istiḳāmetden soňra olsa girānlıġa sezā ve aġır bahāya delīl olur. Ve eger ʿUṭārid /Ü 218/ Zuḥal ile bile veyāḫud Zuḥal ʿUṭārid'e nāẓır olsa bu māddeyi müʾekked olur. İmdi ol şeyʾ ki girān olur Zuḥal'iň ve mevżiʿniň ve ʿUṭārid'iň ve mevżiʿiniň mensūbātı olur.

Semere-i sābiʿ: Ṣāḥib-sānī seyrinde zāʾid ve eflākinde ṣāʿid olup evtādıň birinde daḫi olursa aṭʿimeniň bahāsı aġır olmaġla delīl olur.

Semere-i sāmin: Zuḥal Sünbüle'de olup Sünbüle daḫi ṭāliʿ-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlıň tāsiʿi veyāḫud ʿāşiri vāḳıʿ olsa aṭʿimeniň girānlıġına delālet ider. Ve eger Zuḥal, Mīzān'da olup ve ḳavī olursa erzāniyyetine delīl olur.

Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ eflākında ṣāʿid ve seyr ü ʿaded ü ḥisābında zāʾid olursa narḫlarıň girāniyyetine ve aġırlıġına delīl olur. Ammā ol senede girānlıġıň vaḳti bilinmek murād olunur ise eger delīl olan kevkeb-i ṭāliʿde olursa sāliň evvelinde /Ç 64b/ yaʿnī mevsim-i bahārda girāniyyet ẓāhir olur. Ve eger vasaṭü's-semāda olursa girāniyyet yaz faṣlında ẓuhūr ider. Eger sābiʿde olursa faṣl-ı ḥarīfde nümāyān olur. Eger rābiʿde olursa ḳış vaḳtinde āşikār olur. Lākin māʾilü'l-vetedde olursa tefāvüti ḳalīl olur.

Semere-i ʿāşir: Pes delīliň ḳavī olmasıňa /Ü 219/ eflākinde ṣāʿid ve seyrinde zāʾid ü evtādda vāḳıʿ /İ4 42b/ oldıġı cihetindendir. Medlūlīniň şerīf ü ʿazīz olmasına delīl olup ve kendü ḫuẓūẓında olması daḫi ṭalebe delīldir. İmdi bu sebebdendir ki Zuḥal burc-ı şerīfi olan Mīzān'da vāḳıʿ olsa[1] ḫavf-ı ḳaḥṭdan nāşi ṭaleb-i maʿāşa delīl olur. Zīrā kevkeb mezbūr-ı felek ḫāric merkezde ṣāʿiddir. Ve her vaḳitteki seyrinde daḫi zāʾid ola ḳaḥṭ u ġalā kemāle resīde olur. Ammā delīliň żaʿīf olması hābıṭ olup seyrinde daḫi nāḳış ve zāʾilü'l-vetedde veyāḫud sākıṭ oldıġı cihetindendir ki ḫışb ü reḫāya yaʿnī bolluġa ve ucuzluġa delīl olur. Ve vebālinde ve hubūṭında olması ḫalāyıḳıň ol maḳūle eşyāya iltifātı dūn u ʿadem raġbiyyetine delālet ider.

Şuʿbe-i sāliş: on dört semereye münḳasım olup āsār-ı ʿulvīniň aḥvālini beyān ider.

[1] olsa: olursa İ4, Ü.

Semere-i evvel: Muḳaddime beyānındadır. İmdi rūzgārlara delīl hevāyī burclar ile Şems ü Müşterī vü ʿUṭārid'dir. Ve yaġmurlara ve ṣulara delīl ābī burclar ve Esed ü Delv ü Zühre vü ʿUṭārid ü Ḳamer'dir. Pes bu edille maʿlūm oldıḳdan ṣoñra eger taḥvīl-i sāl veyā faṣlda /Ü 220/ mezbūr kevkebler[1] ẕikr olınan burūcātda bulunsalar ol sālde veyā faṣlda rūzgārlar keṣret üzere vāḳıʿ olur ḫuṣūṣā kevkebiñ ʿarżı cihetinden ve bī-şümār yaġmurlar yaġar bā-ḫuṣūṣ Ḳamer zāʾidü'n-nūr ola. Bād ü bārān daḫi mübālaġa ile olur. Ve eger Mirrīḫ delāʾil-i rūzgār ile bile bulunur ise hevā sürḫ-gūn olur. Ve eger Zuḥal bile olursa ḫarāb /Ç 65a/ itme mertebesinde rūzgārlar esüp ṣūḳ daḫi ziyāde olur. Ve eger delīl-i Zühre olursa muʿtedil ü laṭīf rūzgārlar ẓuhūr idüp ve gāh olur ki ṣabāḥlarda ḳırāġı düşer ve Ḳamer'iñ ḥükmü daḫi bu vechledir. Ve eger Zuḥal bārān delīlleriyle bile olursa yaġmurlar āheste yaġup bürūdet ziyāde olur ve ṭolu yaġar. Ve eger Müşterī olursa fāʾideli yaġmurlar ẓuhūr ider ve hevā muʿtedil ü müferreḥ olur. Ve eger Mirrīḫ olursa zemīnden buḫār ṣuʿūd idüp hevā daḫi pūs u raʿd u berḳ ẓuhūr ider ve Mirrīḫ ābī vü bādī burçlarda ṣularıñ ḳılletine ve yaz faṣlında bād-ı semūma delīldir. Ve eger ʿUṭārid ol maḥalde bulunur ise bārāna ve raʿd u berḳe delālet ider.

Semere-i sānī: Feṭḥ-i bāb beyānındadır. /Ü 221/ Feṭḥ-i bāb oldur ki ḫāneleri birbirine muḳābil olan iki kevkeb birbiriñe naẓar eyleye. Meselā ʿUṭārid ile Müşterī gibi ki biriniñ ḫānesi Ḥūt ve āḫeriniñ Sünbüle oldıġı cihetden bu iki ḫāne birbirine muḳābil düşmüşdür. Keẕālik Ḳavs ile Cevzā daḫi muḳābil-i yek-dīgerdir. Eger feṭḥ-i bāb ʿUṭārid ü Müşterī ile olursa nerm ü laṭīf rūzgārcıḳlar[2] ẓuhūr[3] ider. Ve eger ol iki kevkebden biri ābī burcda vāḳıʿ olmuş olursa bād u bārān vuḳūʿ bulur. Ve eger ḫākī burcda olursa rūzgār ve sovuḳ ẓuhūr ider. Ve eger āteşīde olursa perīşān buluṭlar olup sıcaḳ /İ4 43a/ u ḫarāretli rūzgārlar esüp vaḳte münāsib gāhī ṣıḳlet-i hevā ve buḫār u pus vāḳıʿ olur. Ammā eger Ḳamer Zühre'den munṣarıf ve Zuḥal'e muttaṣıl ola burūcuñ münāsibine göre bürūdet ẓāhir olur. Ve eger bunlardan biri ābī burcda olursa yaġmurlar yaġar. Ve eger hevāyī burcda olursa muḳaddemā beyān olundıġı gibi rūzgārlar eser. Ve eger Zuḥal burc-ı hevāyīde[4] olursa rūzgārlar[5] şiddet bulup ve eger burc-ı ḫākīde olursa bürūdet-i şedīd olur. Ve eger burc-ı āteşīde olursa hevā muẓlim /Ç 65b/ olup vaḳt-i ṣayfda ḥarāret bir miḳdār nāḳış olur. Ve eger burc-ı ābīde olursa

[1] kevkebler: kevākib Ü.
[2] rūzgārcıḳlar: rūzgārcıḳlara İ4, Ü.
[3] ẓuhūr: delālet İ4, Ü.
[4] burc-ı hevāyīde: hevāyī burcda Ü.
[5] rūzgārlar: rūzgār İ4.

bād u bārān ẓuhūr idüp ḫuṣūṣi ile vaḳt-i şitāda berf keşret üzere olur. /Ü 222/ Ve eger Āfitāb burc-ı āteşīde olursa berf ḳıllet üzere olur. Ve eger burc-ı hevāyīde olursa ṣıcaḳ rūzgārlar ẓāhir olur ve eger burc-ı ābīde olursa buluṭlar ve buhār ẓuhūr idüp tīz mütelāşī olur. Ve eger burc-ı ḫākīde olursa ḳışıň ḥükmüni şikest eyleyüp yaz faslı muʿtedil olur. Ve eger Ḳamer burc-ı ābīde olursa seyller vuḳūʿ bulur. Ve eger burc-ı ḫākīde olursa vaḳtiyle bürūdet ü yübūset ẓāhir olur. Ve eger burc-ı hevāyīde olursa rūzgār ẓuhūr idüp ve eger burc-ı āteşīde olursa ṭumān u ẓulmet ḥāṣıl olur.

Ve bu edilleniň mecmūʿı vaḳt u zamānla vāḳıʿ olup gerek bād ve gerek bārān ve gerek bürūdet ve gerek ḥarāretden her biriniň ẓuhūrı vu şiddeti maʿlūm olur. Ammā Ḳamer'iň Zuḥal ile burūc-ı āteşīde muḳārenesi ẓulmet-i hevāya, burūc-ı ḫākīde bürūdete ve buruc-ı hevāyīde rūzgāra ve burūc-ı ābīde bārāna ve bürūdete delālet ider. Lākin ġayrı delāʾil daḫi bunlarıň miyānına tavassuṭ ider ise her biri medlūliniň ṭabīʿatına münāsib teraḳḳīsine delīl olur.

Ve eger fetḫ-i bāb, ictimāʿ veyā istiḳbāl vaḳtine ḳarīb vāḳıʿ olursa veyāḫud Ḳamer'iň Şems ile bu ictimāʿ ve istiḳbāl arasında iki defʿa /Ü 223/ vāḳıʿ olan terbīʿine ḳarīb vāḳıʿ olursa ki aňa merākiz taʿbīr iderler. Taġayyür-i[1] hevāya delīl olup keşret üzere yaġmurlar ẓuhūrına sebeb olur ḫuṣūṣā ol iki kevkebden biri ictimāʿ veyā istiḳbāliň ṣāḥib-ṭāliʿi olup ṭāliʿ daḫi burūc-ı ābīden[2] veyāḫud bādīden ola. Ve eger ṭāliʿ-i mezbūr burūc-ı ḫākīden olursa bürūdet ziyāde ola ve eger kevkeb rāciʿ olursa taġayyür-i hevāya vü yaġmur şiddet üzere olmaġa delīldir. Ammā ʿUṭārid çünki bir burcda çoḳ meḳş eyleye her ne zamān olursa seḥāb-engīz olup hevāda dürlü dürlü ʿilletler peydā ider. Ve Ḳamer daḫi seyrinde zāʾid ü ictimāʿ veyā istiḳbāle ḳarīb ve kendü /Ç 66a/ felek ucunda ṣāʿid ola ṣularıň keşretine delālet ider. Ve bu ḥālet daḫi Āfitāb ile terbīʿ-i evvelden ṣoňra muḳābeleye varınca ve terbīʿ-i şānīden ṣoňra tā ictimāʿa /İ4 43b/ resīde olınca olur. Ve çünki bu aḥvāl Ḳamer'e ittifāḳen taḥvīl-i sāl veyā faṣlda vāḳıʿ olsa ve Ḳamer daḫi ṭāliʿ ile vasaṭü'semā beyninde olup yāḫud muḳābili olan rubʿda olsa ol sālde[3] veyā ol faṣlda ṣular keşir ola. Ve eger kevākib burūc-ı ābīde cemʿ olsalar āblar firāvān /Ü 224/ ü yaġmurlar keşret üzere olur, ḫuṣūṣiyle burc-ı Ḥūt'da olup vaḳt-i bārāna daḫi müṣādif ide. Ve eger burūc-ı hevāyīde cemʿ olsalar muḫālif rūzgārlar

[1] tagayyür-i : - İ4.
[2] ābīden: ābīde M.
[3] sālde: sāl İ4.

ẓuhūr ider ve vaḳt-i bārānda Zühre maġribī olup ve ābī burcda ola yaġmurlar keşret üzere ve buluṭlar ziyāde vü hevā müteġayyir olur.

Şemere-i sāliş: Çünki ṭāliʿ taḥvīl-i sāl veyā faṣl veyā ictimāʿ veyā istiḳbāliň ṣāḥibi kevākib bārāndan olursa ve sāʾir kevākib daḫi burūc-ı ābīden[1] kevkeb-i mezbūra nāẓır olursa bā-ḫuṣūṣ ṭāliʿ daḫi burūc-ı ābīden olursa o sālde veyā faṣlda veyā ictimāʿ vü[2] istiḳbāliň müddetinde yaġmurlarıň[3] keşretine delīl olur. Ve eger ol kevkeb Ḳamer olursa bārān şiddet üzere olup seyller vāḳıʿ olur. Ve eger Zühre olursa siyāh u muẓlim buluṭlar ẓāhir olup vaḳt vaḳt yaġmurlar yaġa. Ve eger ʿUṭārid olursa ẓulmet ü bārān ḳalīl olup raʿd u berḳ ziyāde olur. Ve eger Zuḥal olursa yaġmurlar āheste āheste yaġar ve eger Müşterī olursa hevā germ ü muẓlim olup gāhi yaġmurcıḳlar ẓuhūr ider.

Şemere-i rābiʿ: Çünki ʿUṭārid bir burcdan burc-ı āḫere naḳl u taḥvīl eyleye ol vaḳtiň münāsebetine[4] göre ve burcuň daḫi ḥarāret ü bürūdet ü yübūset ü ruṭūbetine naẓaren[5] hevā[6] müteġayyir olur. Ammā /Ü 225/ her kevkeb içün her burca vaḳt-i taḥvīlde bir eşer mevcūddur. Lākin ʿUṭārid'iň eşeri ziyādesiyle aẓherdir ve vaḳt-i taḥvīl-i sālde Zühre vü Ḳamer ü ʿUṭārid burc-ı Ḥūt'da bulunsalar ṣularıň ve yaġmuruň keşret üzere vuḳūʿına /Ç 66b/ delīl olur.

Şemere-i ḫāmis: Ḳamer, Zühre,ʿUṭārid ḫānelerinden birbirine muttaṣıl olsalar sermāye vü bārāna vu rūzgāra delālet ider[7]. Ve eger ʿUṭārid Zühre ile bile veyāḫud nāẓır bulunsa şiddetine sebeb olur.

Şemere-i sādis: Ḳış faṣlında ʿUṭārid'iň Zuḥal ile ittiṣāli bürūdete ve bārāna ve faṣl-ı bahārda olursa raʿd u berḳe ve yaz faṣlında olursa hevānıň ḥarāretini kesr itmege delīl olup ḥāṣılı hevā[8] müteġayyir ü fi'l-cümle bürūdetden ḫāli olmaz.

Şemere-i sābiʿ: Eger Zühre yaz faṣlında maşrıḳī olsa hevānıň ḳuvvet-i germiyyetini kesr ider ve buluṭlar ẓuhūrına ve yaġmurlara bāʿiş olur. Ve eger Āfitāb Cedī'ye taḥvīline ḳarīb idüp Zühre maşrıḳī olsa ḫuṣūṣā ġāyet teşrīḳde olsa derʿaḳab bürūdet ḥāṣıl[9] idüp ḳırāġı düşer meger ki iḫtirāḳa müteveccih ola ol zamān eşeri dūn u ḳalīl

[1] ābīden: ābīde İ4.
[2] vü: veyā İ4.
[3] yaġmurlarıň: yaġmurlar İ4.
[4] münāsebetine: münāsibine Ü.
[5] naẓaran: naẓar Ç.
[6] hevā: - İ4.
[7] ider: idüp İ4.
[8] hevā: hevānıň İ4.
[9] Zühre maşrıḳī olsa ḫuṣūṣā ġāyet teşrīḳde olsa derʿaḳab bürūdet ḥāṣıl: - Ü.

olur. Ve eger Āfitāb Sereṭān'a ḳarīb Mirrīḫ ḥadd-i teşrīḳde olsa sıcaḳlar ḳuvvet bulup şihb ẓuhūrına bādī olur. Ve eger Āfitāb Cedī'ye taḥvīlinde Mirrīḫ gerek maşrıḳī ve gerek /İ4 44a, Ü 226/ maġribī ḥavālī-i Āfitāb'da olsa bürūdetiñ ḳuvvetini şikest ider.

Semere-i sāmin: Zuḥal burūc-ı ābīde oldıḳca ḳuruluġa delīl olup çeşmeler ḫuşk ve şular ḳalīl ve bā-ḫuşūş ṣaḥrālarda çay maḳūlesi aḳar şulara[1] yübūset īrāṯ ider ve yaz faṣlında ḫarāretiñ ḳuvvetini şikest idüp iʿtidāle sebeb olur. Ve eger Mirrīḫ ābī burcda olursa ol sene ḳurāḳ olup ve burc-ı āteşīde olursa yaz faṣlında bād-ı semūm esmege ve ḳışda bürūdetiñ ḳuvvetini şikeste delīl olup keẕālik hevāyī burçlarda daḫi ḥükm bu vechle olur. Ammā biraz nāḳış olur ve burūc-ı ḫākīde ḳış faṣlınıñ iʿtidāline ve yaz faṣlınıñ yübūsetine delālet ider.

Semere-i tāsiʿ: Āfitāb'ıñ Müşterī'ye veyā Mirrīḫ'e naẓarı ḥuṣūṣā burūc-ı āteşīdeñ veyāḫud bādīdeñ vaḳt-i /Ç 67a/ ṣayfda ḥarāreti teşdīd ve vaḳt-i şitāda ḳuvvet-i bürudeti şikest ider. Ve Mirrīḫ'iñ daḫi Müşterī vü Ḳamer'e naẓarı bu ḥükmdedir.

Semere-i ʿāşir: Eger vaḳt-i taḥvīl-i sālde veyā faṣlda Müşterī vü Zuḥal burc-ı hevāyīde cirm cirme gelseler rūzgārlara delīl olup bu ḥālet ḫākī burcda olursa bürūdet ü yübūsete ve ābī burcda olursa bürūdete ve bārāna ve āteşī burcda bürūdetiñ ḥükmini /Ü 227/ kesr idüp kedūret-i hevāya ve yaz faṣlınıñ muʿtedil olmasına delālet ider.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Eger Zuḥal, ṭāliʿ-i sāl veyā faṣlıñ rābiʿinde bulunsa zelzele ve ḫusüf vuḳūʿına delīl olur, ḫuṣūṣā ki burcı ḫākī[2] ola. Ve eger Ḳamer veyā ʿUṭārid daḫi bile veyāḫud naẓar-ı ʿadāvetle Zuḥal'e nāẓır bulunsa teʾkīd idüp ḳuvvet virür. Pes Zuḥal'iñ burūc-ı ḫākīde iḫtirāḳı ve ḳırān-ı naḥseyn ü Mirrīḫ ile ʿUṭārid'iñ birbirine naẓar-ı ʿadāveti daḫi bu ḥükmdedir.

Semere-i sānī ʿaşer: Mirrīḫ ṭāliʿleriñ ʿāşirinde bulunsa hevāda āteşler peydā olmasına delīl olur. Bā-ḫuṣūṣ burcı daḫi āteşī veyāḫud bādī olup ve menḥūs olmuş ola. Ve eger ʿUṭārid veyā Ḳamer anıñla bile veyāḫud ʿadāveten nāẓır olursa teʾkīd idüp ẕū-ẕevāba ve ẕū-ẕeneb ẓāhir olur çünki bu iki ʿalāmetlerden biri ẓuhūr ide cirm-i Şems daḫi siyāh-gūn ve ḳızımtırāḳ ṭulūʿ ider ve āṯār-ı fitne daḫi tīz ẓāhir olup ve ziyādesiyle ḳuvvet bulur.

[1] şulara: şular Ü.
[2] ḫākī: ḫākīde İ4.

İmdi eger ẕū-ẕevāba ṭaraf-ı maşrıḳdan nümūdār olursa fitne daḫi ol ṭarafdan ẓāhir olup ve eṣer-i ʿaẓīmi ol cihetde tīz ẓuhūr ider ve sāʾir cihetde daḫi ḥükmi böyledir. Ammā naḳl olunur ki eger ẕū-ẕeneb ṭaraf-ı maġribde ẓāhir olsa ḳuyruġı ḳanġı ṭarafa müteveccih olursa eṣeri ol cihetden tīz ẓuhūr idüp /Ü 228/ ve ḫarāblıḳ daḫi ol maḥalden ẓuhūra gelür ve leşker-i bīgāne ol ṭarafdan cemʿ /Ç 67b/ olup ol vilāyetiň pādişāh ü ekābir ü serveri nikbete resīde olur ve ḥarb ü ḳıttāl vuḳūʿ bulur. Ve ol şehriň meʾkūlāt[1] ü meşrūbātı noḳṣān bulup ḳaḥṭ ü ġalā vāḳıʿ olur veyāḫud mevt-i müfācat gibi ʿilācı ʿasīr[2] ü müşkül ṣaʿb /İ4 44b/ ü ḳavī emrāż ḥādīṣ olur. Ve ẕikr ü beyānı sebḳat eyledigi gibi serīḳa vü ḫıyānet gūn-ā-gūn ṣūret-yāb olup ḥarblar vuḳūʿ bulur. Ammā ẕū-ẕenebiň eṣeri ol iḳlīm ve ol nāḥiyye ve ol yılda ziyāde olur ki semtinden[3] güẕerān itmiş ola veyāḫud naẓarı ol maḥalle taʿalluḳ eyleye veyāḫud ol ṭaraf ṭulūʿ eyledigi burcuň ve müṣelleṣātınıň mensūbātından ola veyā ol şehriň ṭāliʿniň ʿāşirinde ola fesād-ı ʿālem cihetiyle eṣeri ʿaẓīm olur.

Ammā Mevlānā-yı muʿaẓẓamdan mā-ʿadā bir şerīf kimesne Ṣemere-i Baṭlamyus'ı şerḥ idüp āḫer kitābda ḥikāyet ider ki: "Bir vaḳt Ḳāhire-i mıṣrda ẕū-ẕevāba nümūdār olup bir sāʿate ḳarīb meks eyledi. Eṣeri şöyle vāḳıʿ oldı ki ol vilāyete ʿasākir-i bīgāne hücūm idüp /Ü 229/ mübālaġa ile fesād ü fiten nümāyān ü sulṭān ahdi bend ü ḳatl ve nice gūne ḫıyānetler ve ḥarb u ḳıtāl bī-şümār āşikār olup ḥatta Nil daḫi ziyādesiyle noḳṣān bulup bundan ġayrı vebā vü ḳaḥṭ u ġalā sebebiyle vāfir kimesneler telef oldı."

Ve müʾellif ḳuddise sırruhu naḳl ider ki: "Hicriyyeden 666 senesi māh-ı Ramażān'ıň[4] yigirmi yedinci güni zemīn-i maşrıḳda maṭlaʿ-ı Esed'den ṣubḥ vaḳti ki Şems Esed'iň evāsıṭında idi ẕū-ẕevāba ṭulūʿ eyledi. Ḥatta ol gice taḥte'r-rāż on bir ışbıʿa ḳarīb küsūf daḫi vāḳıʿ olmuş idi. Ẕū-ẕevābanıň cirmi bir ādem başı ḳadar olup ve andan ẓuhūr iden duḫān asumāna peyveste olup ve şöyle görinür idi ki gūyā sūzān olup ve anıň dūdı taġılur ve mütelāşī olur idi. Ve bu ẕū-ẕevāba zemīn-i beyt ü bilād-ı maşrıḳ u Türkistān ü Ḫoten ü Kaşġār ü Ferġāna vü Māverāü'n-nehr ü Ḫorāsān üzerlerinden güzār idüp ve her şeb evvelkiden noḳṣān /Ç 68a/ ü kūçek olaraḳ ḳabīleniň cenūb ṭarafında ġurūb eyledigi ẕilḥicceniň yigirmi ikinci günine resīde olınca meks idüp müddet-i meksi seksen beş güne yübūsete oldı.

[1] me'kūlāt: mākūlāt İ4.
[2] ʿasīr: ʿaşr İ4.
[3] semtinden: şemden İ4.
[4] Ramażān'ıň: Ramażān-ı şerīfiň İ4.

İmdi burc-ı Esed'de[1] peydā olmaġla eseri şöyle vāḳıʿ oldı ki /Ü 230/ semt-i maşrıḳda iḫtilāf ü iḫtilāl ü ḥarb u ḳıtāl ḳavī ẓāhir olup pādişāhlar nikbete resīde vü helāk oldılar. Ve ol mertebe ḳaḥṭ u ġalā vü vebā vü menḥūf ʿilletler ẓuhūr eyledigi naḳl olındıġı üzere ol zemīnde kemāl mertebe[2] yübūsetden nāşī nice müddet öte müteʿalliḳ nesne ḥāṣıl olmayup ve ol semtde olan pādişāhlardan ṣāġ ḳalanı daḫi Türkistān ṭarafına ṭoġrı ḳarār eylediler. Ve dürlü dürlü sāriḳ ü kesici vü ḫāʾinler ẓuhūrı yolları[3] żabṭ idüp ḫülāṣā vālideleriñ daḫi oġullarına merḥamet ü şefḳatleri zāʾil ü ḫalāyıḳıñ birbirlerinden emniyyeti ḳalḳup ve ẓulm u ḫıyānet āşikār u bīgāne ʿasākir ẓuhūr itmek ile Māverāü'n-nehr'i ḥarāb ve mülūk u ekābirlerini ḳatl idüp ve ḳatlden ḳurtılan kibārlar daḫi faḳīr olup ve her sene vebā ve ḳaḥṭ u ġalā ve fitne eksik olmayup ve ṭaraf-ı Ḫorāsān'da daḫi eseri şol vechle oldıgı Burāḳ Ḫān Ceyḫūn'ı geçüp ve nice şehri /İ4 45a/ ġāret ve kimini ḳatl ve kimini esīr ü bend idüp ḫarb-ı ʿaẓīm olduḳdan ṣoñra şikeste vü nevmīd girüye ʿavdet ve Māverāü'n-nehr'de ʿillet-i ekle ve ḳılıcdan niceleri helāk oldı. Ve ṭoḳuz seneden ṣoñra Ḫorāsān'dan daḫi ʿasākir ẓuhūr idüp ḳıtāl u ḥarb-ı ʿaẓīm vuḳūʿ bulup baʿdehu bāḳī ḫalāyıḳ ṭaraf-ı Ceyḫūn'a revāna ve bundan ṣoñra on üç defʿa daḫi ġāret-i ʿaẓīmeye mübtelā /Ü 231/ oldılar." Allāhümme ıḫfaẓnā min hāẕihi'ş-şedā'idi ve'l-belā.

Semere-i sāliṣ ʿaşer: Kevākibiñ Āfitāb'a ḳurb[4] u buʿdı sebebiyle vuḳū bulan taġayyür-i hevā beyānındadır. Çünki Ḳamer ictimāʿdan munṣarıf ola tā Āfitāb'ıñ terbīʿine resīde olınca hevānıñ ruṭūbetine ve terbīʿden daḫi istiḳbāle dek ḫarāretine ve istiḳbālden terbīʿ-i sānīye varınca yübūsete /Ç 68b/ ve bu terbīʿden ictimāʿ āḫer yetişince bürūdete delīl olur. Ve bundan mā-ʿadā çünki Ḳamer ictimāʿdan istiḳbāle varınca zā'idü'n-nūr ve istiḳbālden daḫi ictimāʿa dek nāḳıṣü'n-nūrdur. Ammā bir ḳavle naẓaran Ḳamer terbīʿ-i evvelden terbīʿ-i sānīye resīde olınca za'idü'n-nūr ve terbīʿ-i sānīden evvele yetişince nāḳıṣü'n-nūr taʿbīr olunur. Ve bunuñ vechi oldur ki her iki terbīʿ vaḳtinde anıñ nūr u ẓulmeti cirmine müsāvīdir. Ve çünkü terbīʿ-i evvelden güẕār ide tā terbīʿ-i sānīye varınca nūrı ẓulmet üzerine ziyāde ve ġālib olup ve terbīʿ-i sānīden evvele resīde olınca ẓulmet nūr[5] üzerine ġālib olur. Ve üç kevkeb-i ʿulvī daḫi iḫtirāḳdan ṭaşra çıḳup tā maḳām-ı evvele yetişince ṭabīʿati ruṭūbet üzere olup ve maḳām-ı evvelden

[1] burc-ı Esed'de: - Ü.
[2] mertebe: - Ç, İ4.
[3] yolları: bunları Ü.
[4] ḳurb: ḳarīb Ç.
[5] nūr: - İ4, Ü.

muḳābele-i /Ü 232/ Şems'e varınca ḥarāret üzere olur ve muḳābeleden daḫi maḳām-ı s̲ānīye dek yübūset üzere ve maḳām-ı s̲ānīden yine iḥtirāḳa varınca bürūdet üzere olur. Ammā Zühre vü ʿUṭārid iḥtirāḳdan tā maḳām-ı evvele varınca ruṭūbet üzere olup eger ricʿat iderse yine iḥtirāḳa varınca ḥarāret üzere ve iḥtirākdan ṣoňra tā müstaḳīm olınca yübūset üzere olur ve müstaḳīm oldıḳda tekrār iḥtirāḳa resīde olınca bürūdet üzeredir.

İmdi bir kevkeb bürūdete ve āḫeri daḫi ḥarārete delīl olup bir kevkeb daḫi ruṭūbete ve biri daḫi yübūsete delālet eyleseler her biriniň ḳuvvet ü żaʿf ına vü imtizācına göre hevānıň aḥvāli iḫtilāf üzere olur. Pes ol vaḳt gerekdir ki imtizāc-ı kevākibde iḥtiyāṭ gözedüp her biriniň ḳuvvet ü żaʿf ını āḫerinden tefrīḳe istiʿdād ḥāṣıl itmekle aḥkām-ı ṣevāba muḳārin olur. Ḫuṣūṣā hevā-yı şehr ki dībācede naḳl olınmış idi aňa ve bundan muḳaddem z̤ikr olınan fuṣūl-i sāl aḥvāline imʿān-ı naẓar olınmaḳ şarṭdır.

S̲emere-i rābiʿ ʿaşer: Hevānıň vech-i ṭabīʿ üzere taġayyüriniň aḥvāli beyānındadır. Vaḳt-i ṭulūʿ /Ü 233/ u ġurūb Āfitāb'da hevā ṣāf olup ve eṭrāfında reng-āmīz dāʾireler peydā olsa eger āteş /Ç 69a/ gibi surḫ renk /İ4 45b/ olup veyāḫud şuʿāyı bir ṭarafdan bir ṭarafa keşīde olmuş olursa rūzgāra delīl olur. Ve eger levni siyāh-gūn veyāḫud yeşile māʾil veyāḫud öňünde beyāżlıḳ nümāyān olursa veyāḫud eṭrāfında daʾire ḥāṣıl olursa bürūdet ü bārāna delālet ider. Ammā ictimāʿ veyā istiḳbālden üç gün muḳaddem mevżiʿ-i Ḳamer'e naẓar olunup Şems'de naḳl olınan ṣıfatlar andan daḫi ṭaleb olunup eger bu ḥālāt mevcūd olursa bunuň daḫi ḥükmi Şems gibidir. Ve eger anıň eṭrāfında dāʾire nümāyān olup ve ḥareket ider gibi ḳıyās olunursa es̲erede daḫi ḳavī olur ammā çünki Āfitāb noḳṭa-ı Cedī'den ṭaraf şimāle meyl ü ḥarekete aġāz eyleye ḥarāret daḫi ol vaḳtden z̤uhūra ibtidā idüp bürūdet münhezim olmaġa başlar. Pes ḥarāret[1] ü bürūdet ʿillet-i Āfitāb oldıġı mülāḥaẓa olunup bu gūne āş̲ār-ı felekiyyeye vaḳt-i zamāna münāsib ḥükme[2] cesāret olunur. Ammā kevākib-i[3] s̲ābite fī'l-aṣl oldıḳları ḥālden ziyāde büyük görinürler ise rūzgāra vu bārāna delīl olur. Ve cev-i /Ü 234/ hevāda uzun āteşler nümāyān olsa ki anlara şihb taʿbīr iderler her ne ṭarafdan z̤āhir olursa ol cihetden şedīd rūzgārlar esmege delīl olur. Ve eger her cihetden z̤uhūr ider ise muḫālif ve bī-tertīb rūzgārlar vāḳıʿ olur. Ammā ḳavs-i ḳuzaḥ z̤āhir olsa eger ṭaraf-ı maġrībde nümāyān olup ve hevā daḫi ṣāf olsa sermāye delīl olur. Ve eger hevā sāf değil ise ṣafā-yı hevāya delīl olur. Ve eger bu Ḳavs maşrıḳda z̤uhūr ider ise bürūdete delālet ider.

[1] ḥarāret: ḥār Ç.
[2] ḥükme: ḥükmi İ4.
[3] kevākib-i: kevkeb-i İ4, Ü.

Şuʿbe-i rābiʿ: On iki semere üzere vażʿ olunup aḥvāl-i fiten ü ḥarbi beyān ider.

Semere-i evvel: Bir vech-i külliyāt-ı delāʾil-i ḥurūb beyānındadır. Pes delīl-i ḳıtāl ü ḥurūb Mirrīḫ ü Zuḥal ü ʿUṭārid ve bunlarıň miyānında vāḳıʿ[1] olan ittiṣālāt-ı naḥs u mevżi-i Mirrīḫ ü Zuḥal ü sehmü'l-ḥarbdir. Ammā /Ç 69b/ Āfitāb pādişāha delīl olup Müşterī delīl-i[2] müddeʿī vü ḫāricī ve Zühre delīl-i muṣālaḥa ve Ḳamer delīl-i resūldür. Ve eger ḳırān-ı ʿulvīyeyn ve fitende bu edilleniň mābeyninde bed naẓarlar vāḳıʿ olursa ol ḳırānıň müddetinde ḥarbler ve fitneler ẓuhūr ider. /Ü 235/ Ve eger vaḳt-i ḳırānda Müşterī müstaʿlī olursa müddeʿī vü ḫāricī ẓuhūrı vücūd bulur. Ve eger Mirrīḫ vaḳt-i taḥvīl-i sāl-i ḳırānda Müşterī'niň ḫānelerinden birinde vāḳıʿ olursa müddeʿī vü ḫāricī maḳūleleri leşker cemʿ iderler. Ammā zamān-ı ẓuhūrı intihā-yı ṭāliʿ ve intihā-yı burc-ı ḳırān Müşterī'niň ḫānelerinden ḫāne-i maṭlūba yetişdigi vaḳtdir. Ve eger Mirrīḫ burc-ı intihā veyā ṭāliʿ-i sālde bulunsa ʿavām u reʿāyā maḳūlesi müddeʿī ve ḫāricī olanlara yār-i vefādār olurlar. Ve eger Mirrīḫ Müşterī'ye nāẓır olursa ḳuvvetini daḫi ziyāde eyler. Ve eger Müşterī ṭāliʿ-i ṣāliň ʿāşirinde bulunur ise ḫāricī tāḫt-nişīn olur. Ve eger ġayrı ḫānelerde vāḳıʿ olursa ḳuvvet /İ4 46a/ bulamaz. Ve eger ṭoḳuzuncı ḫānede olursa ḳarār ider. Ve eger rābiʿde olursa ol beldede ve ol nāḥiyyede olmuş olur. Ve eger on ikinci ḫānede olursa dermānde olup bir işe yaramazlar. Ve eger sekizinci ḫānede olursa kārları bāṭıl olur. Ammā Mirrīḫ ol vaḳtde Müşterī'niň nūrını Zuḥal'e naḳl idüp ve ʿUṭārid bed-ḥāl ü Zühre sāḳıṭ bulunsa fitne-i ʿām olup ve ḥarb ü ḳıtāl vuḳūʿ bulur. Ammā Müşterī /Ü 236/ vaḳt-i ḳırānda żaʿīf olup ve Zuḥal müstaʿlī olursa müddeʿī olanlar żaʿīf olup bed-kār ü fürūmāye olanlar egerçi ḫurūc iderlerken tīz bāṭıl olurlar. Ammā eger[3] Mirrīḫ vaḳt-i ḳırānda Zuḥal'iň ḫānelerinde bulunmuş olsa müddeʿī ve ḫāricīyi tīz bāṭıl iderler. Meger Cedī'de ola ki bir miḳdār ḳuvvetli ola ve müddeʿīniň ḫurūcı vaḳtinde Zühre nīk-ḥāl olursa ṣulḥa netīce virür. Ve eger ol vaḳt-i ʿulvīyyeyn daḫi naẓar-ı meveddetle nāẓır olurlarsa ṣulḥ ḫayrlı olur. Ve eger Zühre vü Ḳamer'iň ḥāli /Ç 70a/ ḫoş olursa resūller fā'ide virürler ve illā müfīd olmaz. Ve eger bed-ḫāl olurlarsa risālet sebebiyle fesād ẓāhir olur. Ve eger ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān ü zamān-ı ḳırānda Mirrīḫ ḳavī-ḥāl ü kendü mevżiʿnde maḳbūl olursa ol ḳırānıň müddetinde fitne vü ḳatl az vāḳıʿ olur. Ve eger żaʿīf ü nā-maḳbūl olursa fitne vü ḳıtāl ẓāhir olur. Ḫuṣūṣā ki Āfitāb ile Zuḥal beyninde naẓar-ı naḥs daḫi vāḳıʿ olup ve Zuḥal Āfitāb'ıň mevżiʿne müstevlī vü bed-ḥāl olursa daḫi ziyāde olur. Ve eger Mirrīḫ müstaḳīm olursa leşker

[1] vāḳı': - İ4.
[2] delīl-i: - Ç.
[3] eger: - Ç.

daḫi cesūr olurlar. /Ü 237/ Ve eger rāciʿ olursa hirās u ḫayret üzere olup münhezim olurlar.

Semere-i sānī: Delāʾil-i cüzīyyāt beyānındadır. Pes eger vaḳt-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlda Mirrīḫ ile Zuḥal'iň terbīʿi veyā muḳābelesi vāḳıʿ olursa ol sālde veyā ol faṣlda ḥarb u ḳıtāliň ẓuhūrına delālet ider. Lākin eser-i terbīʿ muḳābeleden ḳalīl olur ve bu aḥvāl ol vaḳt ẓāhir olur ki tevālī üzere ḥareket vasaṭ-ı Āfitāb gibi elli ṭoḳuz daḳīḳa ve sekiz sāniye virerek Mirrīḫ'iň tesyīri Zuḥal'e veyāḫud terbīʿ veyā muḳābelesiniň şuʿāʿına veyāḫud evtād-ı ṭāliʿden vetediň birine resīde ola. Ve bundan ziyāde müʾessir ol zamān olur ki Mirrīḫ ile Zuḥal'iň miyānında buʿd ne miḳdār ise tevālī üzere vetediň biriniň daḫi naḥsa veyāḫud[1] naḥsıň şuʿāına buʿdı ol miḳdārda ola. Fi'l-vāḳıʿ tesyīr-i Mirrīḫ Zuḥal'e yetişince ol vetediň daḫi tesyīri ol naḥsa veyā şuʿāʿına resīde olur. İmdi ol vaḳitde fesād[2] ü fiten daḫi tīz ẓuhūr idüp ve eser-i ḳırān-ı naḥseyn tīz ẓāhir olur. Ḫuṣūṣā ki sāliň fāṣl-ı evvelinde ola müddeʿī ve ḫāricī ḳuvvet bulur. /Ü 238/

Semere-i sāliṣ: İbtidā-yı sālde veyā faṣlda /İ4 46b/ Mirrīḫ taḥte'ş-şuʿāʿ olursa fitne vü ḥarb-engīz olup yaʿnī fitne ḥarekete gelüp şebiḫūn ve ḳatl-i nihānī gibi şeyʾler vāḳıʿ olur. Ve eger bu ḥālet vetedde olup ol veted daḫi burc-ı /Ç 70b/ münḳalib olursa ḫuṣūṣā ki Mirrīḫ şuʿāʿa müteveccih olup bir vetedde bā-ittiṣāl ola eserde ʿaẓīm olur. Ve bundan daḫi ziyāde müʾessir ol vaḳt olur ki bu ḥālet burc-ı intihāda ola.

Semere-i rābiʿ: Eger Mirrīḫ vaḳt-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlda Āfitāb'ıň terbīʿinde olursa ḳavm-i pādişāha muḫālefet ü ʿadāvet mülāḥaẓasında olurlar. Ve eger Āfitāb'ıň muḳabelesinde olursa düşmenlik ü muḫālefetlikleri āşikār olup ḥarb u ḳıtāl u fitne ẓuhūra gelür. Ḫuṣūṣā ki Mirrīḫ burc-ı münḳalibde olup esnā-yı mezbūrda rāciʿ buluna daḫi ḳavī olur. Ve bundan ġayrı eger muḳābele-i Āfitāb Ḥamel'den olup ve Mirrīḫ Mīzān'da olsa ki münḳalibīndir. Ẕikr olınan kār-ı fitne aḳvā olur ve muḳaddemā beyān oldıġı gibi cirm-i Mirrīḫ veyā tesyīr-i Mirrīḫ Zuḥal'e resīde oldıḳda ḫıyānet-kārān merḳūmeniň ḫıyānetleri ol zamān ẓāhir olup ve nice yerler ḫarāb oldıḳdan ṣoňra ḫavfa düşüp peşīmān olurlar. Ve Mirrīḫ'iň istiḳāmeti /Ü 239/ vaḳtinde ḫavf üzere olup yā firār veyāḫud istīmāna mürācaʿat iderler. Ve eger Mirrīḫ intihā-yı burc-ı ḳırān üzerine sāl-i ḥizā veyā ṭāliʿ-i sāliň ṣāḥibi bulunur ise düşmenler pādişāh üzerine ḳaṣd iderler ḫuṣūṣā ki mevżiʿi daḫi menḫūs ola ve dilberlik eyleyüp fitne-engīz olurlar.

[1] veyāḫūd: veyā İ4.
[2] fesād: - Ü.

İmdi eger Mirrīḫ, burūc-ı āteşīden Āfitāb'a terbīʿan nāẓır olursa pādişāhıň düşmenleri maşrıḳ ṭarafından ẓāhir olup bāḳī cihetlerde daḫi ḥükm bu vechle olur. Ve eger Mirrīḫ Āfitāb'ıň bulundıġı ḫāneniň şāḥibine terbīʿan nāẓır olursa yine bu ḳıyās üzere olur. Ve Mirrīḫ içün ġarīb ḫānelerden Cevzā ḫānesinden alçaḳ ve bed ḫāne olmaz zīrā vebāli ḫānesinden ḳurtuldıḳda ol ḫāneye naḳl idüp ve hubūṭı ḫānesine müteveccih olmuş olur ve yine Mirrīḫ ġarīb ḫānelerden Ḳavs'dan āʿlāsı olmaz. /Ç 71a/ Zīrā kendi ḫānesinden ol ḫāneye naḳl eyledikde şerefine müteveccih olmuş olur ve bu cihetden fi'l-cümle şerefdedir gibi[1] ıṭlāḳ olunur. Ve Mirrīḫ'iň ibtidā-yı sāl veyā faṣlda Zuḥal'den żaʿīf bulunması fitne vü ḥarb u ḳatl vuḳūʿna delīldir.

Semere-i ḫāmis: Çünki Mirrīḫ vaḳt-i taḥvīl-i sāl veyā faṣlda sehmü's-saʿāde veyāḫud sehmü'l-ġayba ʿadāveten nāẓır ola. /Ü 240/ Sārіḳ ü kesici maḳūlelerine ve envāʿ-ı ḫıyānete ve fitne vü ḥarb u muḳātileye delīl olur. Ve eger Mirrīḫ mevżiʿnde Zuḥal olursa vebāya ve ḳaḥṭ u ġalāya ve ẓulm u taʿaddīye delālet ider.

Semere-i sādis: Mebde-i sāl veyā faṣlda naẓar olunur. Pādişāhıň ṭāliʿ-i vilādetiniň burc-ı intihāsı veyāḫud ol ṭāliʿiň ʿāşiriniň intihāsı veyāḫud ṭāliʿ cilvesiniň intihāsından /İ4 47a/ ḳanġısı mevcūd bulunur ise ve Mirrīḫ daḫi ol ṭāliʿleriň vetedinde ḫuṣūṣıyla veted ʿāşirinde olursa fitneye ve pādişāhıň ıżṭırāb-ı ḥāline delīl olur. Ve ol zamān daḫi ziyāde müʿessir olur ki ol veted evtād-ı ṭāliʿ-i sāle muvāfiḳ düşe.

Semere-i sābiʿ: Eger Mirrīḫ ḥarb u ḳıtāl hengāmında rubʿ-ı maşrıḳda bulunur ise pādişāh düşmenine ẓafer-yāb olur. Ve eger muḳābili olan rubʿlarda olursa ẓafer ḫasım ṭarafından olur. Ve eger burūc maşrıḳda vāḳı olmuş olursa ẓafer-yāb olan maşrıḳ ʿasākiri olur ve bāḳī üç cihet daḫi bu ḳıyās üzeredir. Ve bu ḳavl Ebū Maʿşer'indir ammā Ebū Naṣīr-i Muẓafferī ki aṣḥāb-ı aḥkāmdan olup naḳl ider ki: "Mirrīḫ Sevr'iň onıncı derecesinden Esed'iň onıncı derecesine resīde olınca maşrıḳīdir. Ve ol maḥalden tā ʿAḳreb'iň onıncı derecesine varınca cenūbī olup ol mevżiʿden daḫi Delv'iň /Ü 241/ onıncı derecesine dek maġribī ve ol mevḳiʿden yine Sevr'iň onıncı derecesine yetişince şimālī olur."

İmdi Mirrīḫ bu erbāʿdan ḳanġı rubʿda vāḳıʿ olursa ol ṭarafıň leşkeri ẓafer[2] bulur /Ç 71b/ ve belediň ṭūl u ʿarżına naẓar idüp ve Mirrīḫ'iň daḫi ʿarżını mülāḥaẓa iderler. Pes eger ʿarż şimālī olursa ahālī-i maşrıḳ u şimāliň ḳuvveti olup ve eger ʿarż cenūbī olursa

[1] gibi: - Ç, İ4.
[2] ẓafer: ẓafer-yāb Ü.

ahālī-i maġrib ü cenūbıň ḳuvveti ziyāde olur ve bu ḳavl Hürmüs-i Ḥakīm'iň *Esrār*'ındandır. Ve Hürmüs-i İdrīs en-nebī-i[1] ʿaleyhü's-selām dimişler ve Ebu'l-Meḥāmid-i Gaznevī *Kifāye*'sinde bile[2] beyān ider.

Semere-i sāmin: İmdi maʿlūm ola ki bir vaḳt Mirrīḫ fitne vü ḥarbe delīl olup ve bir saʿd daḫi aňa naẓar iderse ḫuṣūṣā naẓar-ı meveddet ile egerçi fitne ḳuvvetde olur ammā fiʿle gelmez. Ve eger fiʿle daḫi gelse cüzʾī şeyʾle mündefiʿ olur ve ol saʿd daḫi maḳbūl olup ve ḳavī olursa fitneniň māniʿi ol saʿd veyā mevżiʿ-i saʿd olur. Ve eger Mirrīḫ bir saʿdıň ḫānesinde olup ol saʿd daḫi rāciʿ olsa müfsidler fesāddan girüye ḳalurlar ammā bedlikleri[3] ẓāhir olur. Ve eger müstaḳīm olursa ol daḫi ẓāhir olmaz ve ẓāhir oldığı ṣūretde netīce virmez.

Semere-i tāsiʿ: İstiḫrāc-ı /Ü 242/ sehmü'l-ḥarb beyānındadır. Bu sehm daḫi iki nevʿ olup birine sehmü'l-ḥārbü'l-evvel ve āḫerine sehmü'l-ḥarbü's-sānī taʿbīr iderler. Pes sehmü'l-ḥarbü'l-evvel, gicede vü gündüzde muvāfıḳ olmaḳ üzere sābiʿi takvīm-i Şems'den iḫrāc idüp her ne ḥāṣıl olursa anı daḫi ṭāliʿden isḳāṭ ile ḥuṣūl-peẕīr olur. Ammā fi' zamānına sehmü'l-ḥarb-ı evvelde meşhūr olan ʿamelī Şems'i sābiʿden iḫrāc u ṭāliʿa ziyāde eylemekdir. Egerçi bu ʿamel evvelki ʿameliň ʿaksidir. Lākin evvelki ʿamelde ne miḳdār burc u derece vü daḳīḳa ḥāṣıl olursa bu ʿamelde daḫi ol miḳdār olup mābeynlerinde farḳ olmaz. Meselā taḳvīm-i Şems, Esed'iň sekiz derece otuz daḳīḳası ve sābiʿ Sereṭān'ıň beş /İ4 47b/ derece altı daḳīḳası ve ṭāliʿ daḫi Sünbüle'niň iki derece ṭoḳuz daḳīḳası olsa pes Şems'den sābiʿ ṭarḥ eyledikde Sevr'iň üç derece yigirmi dört daḳīḳası olur /Ç 72a/ ve anı daḫi ṭāliʿden isḳāṭ eyledikde Sereṭān'ıň yigirmi sekiz derece ḳırḳ beş daḳīḳası ḥāṣıl olup sehmü'l-ḥarb-ı evvel olmuş olur. Keẕālik ʿamel-i meşhūr ile daḫi[4] ḥisāb olınsa yine meẕkūruň ʿaynı ṣūret-yāb ḥuṣūl olur ammā sehmü'l-ḥarb-ı sānī /Ü 243/ mevżiʿ-i Mirrīḫ'i Ḳamer'den ṭarḥ ü Şems'e ziyāde ile daḫi ḥuṣūl-peẕīr olur. İmdi eger Mirrīḫ bu iki sehmiň birinde vāḳıʿ olup veyāḫud naẓar-ı ʿadāvetle nāẓır olursa ḫuṣūṣā ki vetedde olup ve ol veted daḫi burūc-ı āteşīden ola fitne vü ḥarb bed-kār[5] u ẓāhir olur.

[1] en-nebī: - İ4, Ü.
[2] bile: - Ç.
[3] bedlikleri: bedlikler İ4.
[4] daḫī: - İ4.
[5] bed-kār: derkār Ç; dergāh İ4.

Semere-i ʿāşir: Şems'iň Mirrīḫ'e ḥuẕūẕ-ı saʿddan ittiṣāli pādişāhıň ve ʿasākiriň nuṣret-yāb olmalarına dāldır. Ve ʿUṭārid'iň daḫi Müşterī'ye naẓar-ı meveddeti ḫazīne-i pādişāha müzdād olup ve müstefī olanlarıň rāst rūlıklarına delālet ider.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Sehmü's-saʿāde vü sehmü'l-ġayba müstevlī olan kevkebiň ḳuvvet-i ẕātīsi mülūkuň ve sāʾir ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne delīldir. Ve Ḳamer vasaṭü's-semāda reʾs ile bile olmaḳ pādişāhıň mülk ü devleti mütezā'id olmaġa delīl olup ḫuṣūṣā ki Ḳamer maḳbūl ola ol senede tevellüd iden mevlūd daḫi maḳbūl doġarlar ve devlete resīde olurlar. Ve Āfitāb'ıň vasaṭü's-semāda olması mülūkıň ʿadū üzerine ġalebe eylemesine delālet ider. Bā-ḫuṣūṣ Müşterī daḫi nāẓır ola.

Semere-i sānī ʿaşer: Çünki Ḳamer ictimāʿ veyā istiḳbālden munṣarıf oldıḳda eger saʿda muttaṣıl olursa /Ü 244/ ḫayr u saʿādete ve ḫalāyıḳıň tendürüstlügüne delīl olur. Ḫuṣūṣā ki ittiṣāli naẓar meveddeten[1] olup ve maḳbūl ola. Ve eger naḥsa muttaṣıl olursa ḥükm daḫi żıddına muḳārin olur. Pes bu ʿameli ḥıfẓ idüp her ictimāʿ vü istiḳbālde on beş[2] güne dek ol kevkebiň ṭabīʿatinden ü Ḳamer'iň anıňla vāḳıʿ olan naẓar-ı saʿādet ü nühūsetinden ẕikr olındıġı gibi aḥkām virilür. Ammā her vaḳt ki Ḳamer Āfitāb'dan munṣarıf olup ʿUṭārid'e muttaṣıl ola /Ç 72b/ her ne güne naẓar ile muttaṣıl olursa daḫi erācīf ü ekāẕībe ve mūḥiş ḫaberlere ve bāzārlarıň kesādına delīl olur. Bā-ḫuṣūṣ ki naẓar-ı ʿUṭārid naḥs ola ve eger Ḳamer naḥsdan munṣarıf olup ʿUṭārid'e muttaṣıl olursa ḫalāyıḳda şiddet ü zaḫmete ve narḫlarıň tefāvütüne delīl olur ḫuṣūṣi ile naẓar daḫi naḥs ola. Ammā eger saʿdan munṣarıf olup ʿUṭārid'e muttaṣıl olursa ḫoş ḫaberlere ve bāzārlarıň germiyyetine ve ʿavāmıň ferḥlarına ve narḫlarıň erzāniyyetine ve ḫalāyıḳıň dil-ḫoşlıġına delālet ider.

Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semereye müteżammın olup intihā-yı ṭāliʿ-i ḳırānıň ve burc-ı ḳırānıň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Delāʾil-i /Ü 245/ küllī beyānındadır. İmdi delāʾil-i ḳırān aṣl olup /İ4 48a/ delāʾil-i sāl-i ḳırānıň ferʿi ve fuṣūl daḫi sāliň ferʿi ve delāʾil-i ictimāʿ ve istiḳbāl-ı faṣlıň ferʿidir. Ve aḥkām-ı ṭāliʿ sāl-i ʿālemde delāʾiliň ziyāde muʿaẓẓamı intihā-yı ṭāliʿ ve burc-ı ḳırān olup anıň ṣāḥibine sāl-i ḥiẕā ve ṣāḥib-devr ıṭlāḳ iderler. Ve bu daḫi ol cihetdendir ki ṭāliʿ-i ḳırān ve burc-ı ḳırān ve sāʾir edille her neye ki vaʿde eylemiş ola ol ḳırānıň vaḳtinde ol şeyʾ bi'l-ḳuvve mevcūd olur. Ve çünki nevbet ol delīle resīde

[1] meveddeten: meveddet İ4, Ü.
[2] beş: beşer Ç.

ola, ol şeyʾ ḳuvvetden fiʿle gelür. Ve ol mevāʿidiň mevcūd olmasına vaḳti intihā-yı burc-ı ḳırān veyāḫud ṭāliʿ-i ḳırān ol delīliň mevżiʿne yetişmesidir ve bāḳī delāʾil daḫi bunuň gibidir.

İmdi vācib oldur ki her sene intihāna ve sāl-i ḥiẕā ve ṣāḥib-devre naẓar olunup kevākib heftgāneden her ḳanġı kevkeb vāḳıʿ olmuş ise aḥkām-ı külliyāt-ı sāl-i ʿālem ol delāʾilden istiḫzāc oluna. Ve bu ḳırāndan daḫi murād ḳırān-ı aṣġar olup taḳrīben ḥükmi yigirmi sene olur. Pes bu muḳaddime maʿlūm olduḳdan ṣoňra ol sālde burc-ı ḳırāndan burc-ı intihā ki aňa iʿtimād sāʾirinden /Ü 246/ ziyādedir ve sāl-i ḥiẕā ve ṣāḥib-devr maʿlūm olduḳda eger sāl-i ḥiẕā veyā ṣāḥib-devr /Ç 73a/ ittifāḳen cüzʾ-i ḳırān üzere müstaʿlī veyāḫud müstevlī olan kevkeb vāḳıʿ olursa pādişāhıň ve ekābir ü eşrāfıň ḳuvvet-i ḥāllerine ve saʿādetleriniň saʿādet-i ʿālemiyānıň yevmen feyevmen müṣāʿif olmasına delīl olur. Ḫuṣūṣā ki saʿdlar daḫi sāl-i ḥiẕāya veyāḫūd burc-ı intihāya veyā ṣāḥib-devrde naẓar-ı meveddetle nāẓır olalar ḥuṣūṣiyle müstaʿlī veyā müstevlī veyā ṣāḥib-devr Müşterī olup veyāḫud intihā-yı burc-ı ḳırāna resīde olmuş ola.

Ammā eger müstaʿlī-i Zuḥal olup Mirrīḫ daḫi aňa nāẓır olursa muḥārebe vü muḳāteleden[1] nice fesādlar ḥādīṯ olur, bā-ḫuṣūṣ naẓar daḫi ʿadāvetān ola ḳaḥṭ u ġalā daḫi ẓuhūr idüp ḫalāyıḳda endūh ve pādişāhda ıżṭırāba delālet ider. Ammā eger vaḳt-i ḳırānda ḳavī bulunup ve bu sālde żaʿif bulunmuş ise devlet ü saʿādet ṣāḥibleriniň iḳbālleri noḳṣān bulunup ve medlūli olanlarıň bed-ḫāl olmasına delīl olur. Ve eger vaḳt-i ḳırānda żaʿīf bulunup bu vaḳtde ḳavī bulunur ise pādişāhıň ü ṣāḥib-ʿizz ü cāh olanlarıň devlet ü iḳbālleri bālāgīr /Ü 247/olur, ḫuṣūṣā ki intihā aṣlına yetişmiş ola. Ve eger saʿdlarıň naẓarı daḫi muntaẓam olursa ḳuvvetini ziyāde eyler. Ve eger bu delāʾile ḳırān-ı vasaṭīde daḫi naẓar olunur ise ḥükm yine bu gūne olur ammā ol ḳırānıň ḳuvveti daḫi ziyāde olup ve delīlleri daḫi aḳvā olur. Ve bundan mā-ʿadā ḳırān-ı ekber ü āʿẓam birbirinden ḳuvvetde mütezā'id oldıġına riʿāyet olına.

Semere-i sānī: Delāʾil-i cüzʾīyāt beyānındadır. Çünki intihā-yı ṭāliʿ-i ḳırān veyā burc-ı ḳırān ikinci burca resīde ola ve ṣāḥib-devr ol kevkeb olur ki anıň felegi ṣāḥib-ṭāliʿ-i ḳırān veyā ṣāḥib-burc-ı ḳırānıň feleginiň taḫtında vāḳıʿ olmuş ola. Ve üçinci senede ol kevkebiň daḫi feleginiň taḫtındaki /İ4 48b/ felekde olan kevkeb ṣāḥib-devr olup bu ḳıyās üzere sekizinci /Ç 73b/ senede ṣāḥib-devrine ṣāḥib-ṭāliʿ-i ḳırān veyā burc-ı ḳırān olur. Ve bunuň tafṣīli oldur ki meselā ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān Cedī farż olınsa ṣāḥibi olan

[1] muḳāteleden: muḳābeleden: İ4.

Zuḥal sāl-i ḥiẕā ü hem ṣāḥib-devr olur. İrtesi sene intihāsı bir burc ḥareket itmek ile intihā-yı ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān Delv burcı olup ṣāḥibi olan Zuḥal sāl-i ḥiẕā olur. Ammā ṣāḥib-devr tertīb üzere ṣāḥib-ṭāliʿ-i ṣāl-i /Ü 248/ ḳırānıň feleginiň taḫtındaki felekde olan kevkeb olmaġla bu miṣāle göre Müşterī ṣāḥib-devr olmuş olur. Keẕālik irtesi sene Mirrīḫ ve daḫi irtesi sene Şems olup bu tertīb üzere nevbet Zühre'ye ve ʿUṭārid'e ve Ḳamer'e gelerek sekizinci sene yine Zuḥal ṣāḥib-devr olur. Ammā sāl-i ḥiẕā her sene burc-ı intihānıň ṣāḥibine ıṭlāḳ olunur ve baʿżān sāl-i ḥiẕā vü ṣāḥib-devr ikisi kevkeb ü aḥd daḫi olursa keẕālik intihā-yı burc-ı ḳırānda daḫi bu ḳıyās üzeredir.

İmdi eger burc-ı intihā, burc-ı ḳırānıň ikincisi olup ve mesʿūd ü sāl-i ḥiẕā ḳavī-ḥāl ü ṣāḥib-devr saʿd olursa ol sene nāsıň vüsʿat-ı ḥāline ve geşt ü zerʿiň kemā-yenbaġi olmasına ve bāzārlarıň germiyyetine ve ḫalḳ birbirine muʿāvenet üzere olmasına delālet ider. Ve eger bu üç delīl daḫi menḫūs olursa ḥükm daḫi ʿaksine mülābis olur. Ammā çünki intihā üçünci ḫāneye resīde olup ve sāl-i ḥāẕā ḳavī-ḥāl ü ṣāḥib-devr saʿd bulunsa ḫalāyıḳıň birbirine sāz kārlıḳlarına ve ḥareket ü seferiň keṣret-i vuḳūʿına ve ṭaleb-i ʿilm ü ṭāʿat ve pāk iʿtiḳāda bāzirgān olanlarıň menfaʿatine delīl olur. Ve eger delāʾil-i bed-ḥāl olursa ḥükm daḫi /Ü 249/ żıddı ile olup bī-iḫtiyār intiḳāline delālet ider. Ammā eger intihā dördünci ḫāneye yetişüp sāl-i ḥiẕā vü ṣāḥib-devr saʿd veyā mesʿūd olurlar ise maʿmūrlıġa ve żiyāʿ ve ʿaḳārıň güzelligine ve irtifāʿātıň /Ç 74a/ keṣretine ve dihḳān maḳūlesiniň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ʿavāḳıb-ı umūruň maḥmūd olmasına ve nāsıň vaṭanlarında āsūdeligine delīl olup eger delāʾil-i meẕkūr bed-ḥāl olursa maʿmūriyyet-i ümīd ile ḥarāblıḳlar vuḳūʿına ve irtifāʿātıň ber-ʿaks olmasına ve keşt ü zerʿiň fesādlıgına delālet ider. Pes burūc-ı āteşī ʿaşeriyyeden her biri ve sāl-i ḥiẕā ve aṣḥāb-ı edvār bu minvāl üzere olup ve mensūbāt-ı burūc ve evtād-ı ṭāliʿ maʿlūm oldıḳda ḥükmi dördinci burca dek naḳl olınan miṣāl üzere intihā her ḳanġı burca resīde olursa aňa münāsib aḥkām virüp tā on üçünci burcda yine evvelki intihāya varılur. Ammā her burca nevbet geldikde ol ḳāʿideye daḫi naẕar olına ki bu burc-ı intihā ve sāḥibiniň muḳaddemā vaḳt-i ḳırānda ḳuvvet ü żaʿifi ne gūne idi ve şimdiki senede ne gūnedir ol vaḳitdeki gibi mi veyāḫud ḫilāfı üzere mi vāḳıʿ olmuşdur diḳḳat gerekdir. Zīrā eger[1] vaḳt-i ḳırānda burūcātdan biri mesʿūd olmuş olsa nevbet ol burca yetişdikde /Ü 250/ ẕikr olınan /İ4 49a/ saʿādet bedīdār olup keẕālik menḫūs olursa da bu siyāḳıň[2] ʿaksi āşikār olur, ḥāṣılı ṭabiʿātine mülāyim eṣer ider. Ve eger ol vaḳt mesʿūd olmuş

[1] eger: - Ü.
[2] siyāḳıň: ḳıyāsıň Ç.

olup vaḳt-i nevbetde bed-ḥāl olsa merdümāndan ü sāʾir eşyānıň[1] mensūbātında fesād derkār olur. Ve eger ol vaḳt saʿd olmuş olup vaḳt-i nevbetde daḫi mesʿūd olursa anıň medlūlātı ʿizzet ü saʿādetde kemāl bulur. Ve eger menḥūs olup bu vaḳitde daḫi tekrār bed-ḥāl bulunursa mensūbātınıň kemāl-i evtādına[2] ḥükm olunur. Ve eger menḥūs olmuş iken vaḳt-i nevbetde mesʿūd olsa medlūlātı güzel ve ḫoş kārlarda ḳuvvet taḥṣīl ider ve kevākibiň ḥükmi daḫi bu vechledir.

Ammā her sāldeki burc-ı intihā /Ç 74b/ vü sāl-i ḥiẕā mesʿūd ola ḫalāyıḳıň saʿādet ü raḥmetlerine ve bāzārların germiyyetine ve emniyyet ü vüsʿata ve bāzirgānlarıň revāc kārlarına delālet ider. Ve eger burc-ı intihāda kevkeb-i naḥs bulunsa ol kevkebiň ṭabiʿatına mülāyīm mensūbātınıň fesād ḥāline delīl olup ve eger kevkeb saʿd bulunursa ol kevkebiň ve ol burcuň[3] medlūlātınıň ʿizzetine delālet ider. Lākin vaḳt-i ḳırānda burc-ı intihāda vāḳıʿ olan kevkebe bu vaḳitde daḫi ḫoşça teʾemmül gerekdir.

Semere-i sāliş: Burc-ı intihā pādişāhıň ṭāliʿ-i /Ü 251/ mevlūdına veyā intihā-yı ṭāliʿ veyā ʿāşir mevlūdına veyāḫud intihā-yı ṭāliʿ cülūsına veyāḫud vaḳt-i cülūsındaki ṭāliʿ taḥvīl-i sāle muvāfaḳat iderse pādişāhıň ḳuvvet-i ḥāline ve memālikiň ve ḫazāʾiniň ziyādeligine delālet ider. Ve eger delāʾil-i saʿd olurlar ise meẕkūrāt vech-i aḥsen ile ve ʿadl ü inṣāf ile ḥāsıl olur. Ve eger delāʾil-i naḥs olurlar ise cevr u ẓulm ile ḥuṣūl-pezīr olup ḫalāyıḳ nikbete resīde olur.

Semere-i rābiʿ: Eger cüzʾ-i ḳırān veyāḫud ṭāliʿ-i ḳırān veyāḫud ol burc ki vaḳt-i ḳırānda anda bir saʿd kevkeb vāḳıʿ olmuş ola ittifāḳen bu vaḳitde ol mevżiʿde küsūf veyāḫud ḫusūf küllī vāḳıʿ olup veyāḫud ol burc-ı küsūf veyā ḫusūfuň ṭāliʿi olsa veyāḫud ol ḫānelerde ḳırān-ı naḥseyn vuḳū bulup veyā naḥseynden biri ẕeneble bile vāḳıʿ olsa pādişāhıň aḥvāli dīger-gūn olmasına ve devlet ü saʿādet ṣāḥibleriniň bed-ḥālligine ve ḫalāyıḳda mekrūh kārlara ve ḫavf u hirāsa delīl olur. Ve eger bu aḥvāl, evāʾīl-i ḳırānda vāḳıʿ olursa pādişāhıň ve ekābiriň ḥālleri fesāda resīde olup ve devlet ṣāḥibi ve tuvāngir ü ẕī-ḳudret olanlarıň aḥvāli müteġayyir olmaġa delālet ider.

Semere-i ḫāmis: Her bir burcdaki vaḳt-i ḳırānda saʿd vāḳıʿ olup veyāḫud bir saʿd nāẕır olmuş ola nevbet-i /Ü 252/ intihā ol /Ç 75a/ burca geldikde[4] ol saʿdıň cevherine göre saʿādet nümāyān olup ve eger naḥs olursa keẕālik naḥsıň cevheriniň muḳteżāsı üzere

[1] eşyānıň: eşyādan Ç, İ4.
[2] evtādına: idbārına Ç.
[3] ol kevkebiň ve ol burcuň: ol burcuň ve ol kevkebiň İ4.
[4] bir saʿd nāẕır olmuş ola nevbet-i intihā ol burca geldikde: - İ4.

şeḳāvet-i ṣūret-yāb ẓuhūr olur ve aḥvāl-i pādişāha daḫi ol burcuň ḥükmi bu vech ile olur. Ammā ol burcdaki vaḳt-i ḳırānda neyyirinden biri ḫuṣūṣıyla neyyir-i aʿẓam vāḳıʿ olsa nevbet-i intihā ol burca geldikde ḳuvvet-i ḥāl pādişāh-ı kemāle resīde olup /İ4 49b/ ve muḳarribleriniň ve ekābir ü ḥāˇcegānıň ḳuvvet-i ḥālleri mütezāʾid olur ḫuṣūṣā ki ol burc pādişāhıň evtād-ı ṭāliʿine rāst gele ve sehmü'ş-saʿādeniň ḥükmi daḫi böyledir. Ve eger sehmü'l-ġayb olursa kār-ı memālikde tedbīre delīl olup saʿādeti reʾy ü tedbīriň saʿādetine ve nüḥūsete keẕālik tedbīr ü müşāvereniň nüḥūsetine delālet ider.

Şuʿbe-i sādis: Yedi semere ile aḥkām-ı küsūfāt u ḫusūfātı beyān ider.

Semere-i evvel: Delāʾil-i küllī beyānındadır. İmdi aḥvāl-i ʿālemde küsūf içün eser-i ʿaẓīm vardır, ḫuṣūṣiyle vasaṭü's-semāda vāḳıʿ olmuş ola. Ve küsūf kendü[1] ẕātıyla mülūk u selāṭīn u ekābir ü muḳarribān-ı mülūk /Ü 253/ u ḥākim olanlarıň cümlesini[2] mażarrata yetişdirüp ve burc-ı küsūf u anıň ṭāliʿ-i mensūbātından olan cevāhir ü nüḳūdı ifsād[3] ider. Ve ḫusūf daḫi kendi ẕātiyle vüzerā vu nevvāb[4] u zenān u ḫademe ve misāfirleri ve nebātātı ve miyāh maḳūlesini ve sāʾir burcuniň mensūbātını ḫuṣūṣiyle ḥāmile ḫātunları ve maʿṣūmları mażarrata resīde eyler. Ve nikbet ü mażarrat küsūf u ḫusūf miḳdārına göre[5] olup eger küsūf veyā ḫusūf küllī olursa eseri daḫi ʿaẓīm olur. Keẕālik cüzʾī olursa mażarratda daḫi noḳṣān üzere olup çendān-ı afāḳe müʾessir olamaz. Ammā fāʿil-i mażarrat-ı küsūf o ḫusūfuň ṭāliʿne ve her biriniň burclarına müstevlī olan kevkebdir ki ol kevkeb keyfiyyet-i /Ç 75b/ küsūfāta müdebber olur. Pes vaḳt olur ki bir kevkeb veyāḫud bir ḳaç kevkeb olur ammā ḥükm-i müdebber bir[6] ḳavīniň üzerinedir. Ve bāḳīsi mizācına münāsib aňa şerīk olur. Vaḳt olur ki kevākib-i sābiteden bir kevkeb tedbīre şāyeste bulunup anıň fiʿli sāʾirinden eserde ḳavī olur. Baʿdehu kevākib-i ʿulvīniň ḳuvveti daḫi kevākib-i süflīden ziyāde olur. Ḥāṣılı keyfiyyet-i mażarrat müdebbiriň ṣıfatı üzeredir. Ammā kevākib-i sābite küsūfāt üzere müdebbir olmaġa[7] /Ü 254/ ol zamān şāyeste olur ki küsūf veyā ḫusūf ittifāḳen anıň derece-i ṭāliʿi üzere veyāḫud Ḳamer'i üzere vāḳıʿ olmuş ola veyāḫud derece-i mezbūre derece-i ṭāliʿ küsūf veyā ḫusūf bulunmuş ola.

[1] kendü: - Ü.
[2] cümlesini: cümlesi Ü.
[3] ifsād: fesād Ü.
[4] nevvāb: bevvāb Ç.
[5] göre: mülāyim Ç.
[6] bir: - Ç.
[7] olmaġa: olmaġla Ü.

İmdi eger müdebbir Zuḥal olursa anıň mażarratı ẓulm u ḳaḥṭ ü ḫavf ü hirās cihetiyle ol muʿayyen eşyānıň fesādı Zuḥal'e mensūb olanlardan olup ve anlardan sāʾirine meşaḳḳat u renc irişür. Ve eger müdebbir Müşterī olursa mażarrat emr-i maʿrūf u tehī münker u ṭaleb-i ḥuḳūḳ-ı şerʿī cihetiyle olup ve Müşterī'ye mensūb olanlarıň istīlāsı sebebiyle narḫları ḫuṣūṣā aṭʿime maḳūlesi zūr ile erzān ve mebzūl olur. Ve eger bu kevkeblerden ikisi daḫi müstevlī bulunursa ṣūret-i ʿadlde ẓulme ve ṣaffet ü emn ü emānda hirāsa ve ucuzluḳ u bolluḳ gösterişlü ḳaḥṭ u ġalāya delālet ider. Ve bāḳī kevākib daḫi bu ḳıyās üzeredir. Ve eger hiç bir kevkeb müstevlī bulunmazsa mażarrat ol neyyiriň mizācı /İ4 50a/ ve küsūf veyā ḫusūfuň zātı ciheti ile olur. Ve çünkü burc-ı āteşīde küsūf küllī vāḳıʿ olup veyā cürmünüň nışfından ziyādesi münkesif olursa ẕevāt ile ẕenābdan biri ẓuhūr idüp ve anıň mażarratı küsūfdan ifrāṭ olmaġa günagün fesād u ḥarb u muḳātele /Ü 255/ ṣūret bulur. Ve pādişāhlarıň ḥāli dīger-gün /Ç 76a/ olup muḳaddemā beyān oldunduġı vech üzere devletleriň[1] aḥvāli mütebeddel ḫuṣūṣı ile Şems bed-ḫāl veyā bir naḥs sebebiyle menḥūs olup ve bundan mā-ʿadā bu aḫvāl ḳırānıň veyāḫud devletiň āḫer vaḳtine müsādife eyleye. Zīrā cihān fitneye istiʿdād ḥāsıl itmiş olur.

Semere-i sānī: Küsūf u ḫusūfuň ṭāliʿ-i mevlūdde vāḳıʿ aḥvāli beyānındadır. Eger küsūf veyāḫud ḫusūf ittifāḳen bir şaḫṣıň derece-i ṭāliʿ-i mevlūdına müṣādife iderse ol şaḫṣıň ten ü cānına ziyān yetişüp ve başarında noḳṣāniyyetden ve aʿmā olmasından daḫi ḫavf olunur. Ḫuṣūṣā ki küsūf ʿuḳde-i ẕenebde vāḳıʿ olmuş ola. Ve eger bu ḥāl-i şaḫṣ ṭāliʿ-i vilādetiniň ʿāşirinde vuḳūʿ bulur ise ʿummāl-i devlet bed-ḥāl olup ve pādişāhdan ekābire elem resīde olur. Keẕālik eger beytü'l-māla müsādife iderse fesād ḥāl, māl u maʿāş cihetinden ve baʿżı mużır şeyʾi ekl eylemekden olur ve sāʾir büyūtun daḫi ḥükmi bu minvāl üzeredir. Ve eger küsūf veyā ḫusūf mevżiʿ-i neyyirīnde veyā mevżiʿ-i sehmü's-saʿādede vāḳıʿ olursa mevlūd dāḫilen ü ḫāricen mühlik /Ü 256/ ʿilletlerle ḫastalanup fesāda resīde olur. Ve eger mevżiʿ sehmü'l-ġaybda olursa fesād noḳṣān-ı ʿakl ve reʾy ü tedbīr gibi ḳuvā-yı bāṭınīden vuḳūʿ bulur.

Semere-i sāliṣ: Ḳābil-i mażarrat beyānındadır. Maʿlūm ola ki küsūfātda mażarrata ḳābil olan küsūfuň burcı vü ṭāliʿi vü müdebbiridir. Eger müdebbir, hevāyī burclarda olursa anıň mażarratı hevāya ve benī ādeme ve sāʾir ḥayvānāta ḫuṣūṣı ile ṭuyūra olup ve ziyānkār rūzgārlar eser ve ġam u elem ü nās ziyāde olur. Ve eger ḫākī burçlarda

[1] devletlerüň: devletiň Ç.

olursa anıň mażarratı ḳoyun gibi ṭırnaġı iki çatāl olan ḥayvāna ve nebātāta ve ʿimāretlere ve mākūlāta olup zelzele ve ḫusūf u bürūdet ve yollarda ḫavf u ḫaṭar vuḳūʿ bulur. /Ç 76b/ Ve eger ābī burclarda olursa mażarratı ṣulara ve deryā misāfirlerine ve ṣuya müteʿalliḳ gerek ḥayvānāta ve gerek cevāhire olup ḫarāblıġla sebeb olacaḳ rütbede yaġmurlar yaġar ve eger āteşī burclarda olursa mażarratı zer ü sīme ve meʿādine vü cevāhire olup ve ḥarāret-i hevā bürūdetiň ḳuvvetini kesr ider ve ḳoyun u ḳuzı ve esb ü ester gibi dört ayaḳlı ve bārkeş olan ḥayvānāt fesāda irişüp ve eşref-i nās olanlar nikbete resīde olur. /Ü 257/ Pes eger müdebbir Ḥamel'de vāḳıʿ olmuş olursa şükūf u bahār vaḳtinde ḥāṣıl olan mīve maḳūlesiniň fesādına delīl olur. Ve eger Mīzān'da vaḳıʿ olursa köhne bahārda yetişmiş mīveleriň fesādına delīl olur. Ve bunlardan mā-ʿadā münḳalib olan iki burcda daḫi olursa ḫarāblıġa ve ʿādetleriň taġayyürine ve nāsıň /İ4 50b/ vaḳtiyle bürūdetden ve ḫarāretden ıżṭırābına delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Delā'īl-i müdebbir beyānındadır. Eger müdebbir Zuḥal olursa fesād Zuḥal'e mensūb ʿilel ü isḳāmdan ve hevānıň taġayyürinden ve bürūdetden ve pūs u ṭumān maḳūlesinden ve vebādan ẓāhir olup ḥayvānātdan kebīr ü bārkeş ü nevʿ-i benī ādemden pīr ü meşāyīḫ ü ḫānedān-ı ḳadīm ve köyli maḳūleleri ve fuḳarā ve ʿuzlet-güzīn olanlar mażarrata resīde olur. Ve eger Müşterī olursa ḫalāyıḳı ṭaleb-i māl u maʿāş ve ḥürmet ü cāha[1] şevklendirüp vüsʿat-ı bedīdār u netāyīc-i ḥayvānāt bisyār olur. Ve hevā daḫi iʿtidāl üzere güẕerān idüp baʿżān ḳırāġı düşüp ve ḫoş u nerm rūzgārlar eser. Ve eger Mirrīḫ olursa ḳuraḳlıḳ nümūdār u ḳıttāl u ḫuṣūmet āşikār ve Mirrīḫ'e mensūb vebā vü ḥummā-yı muḥriḳe vü cerāḥāt ü ısḳāṭ-ı ḥaml gibi muḳaddemā ẕikr olınan /Ü 258/ ḫastelikler bedīdār olup ve ol bād-ı sümūmdan ve sārıḳ ü kesici ve ḫāʾin olanlardan ḫavf /Ç 77a/ derkār olur. Ve ḫuṣūṣā yaġmurlar noḳṣān üzere ve hevāda āteşler peydā olup eşcārlar fāsid ü leşkerleriň aḥvāli müteġayyir ve ḳoyun u ḳuzı vu esb maḳūlesinde ḫastelikler ẓāhir olur. Ve bürūdetiň ḥarāretden nāşī ḳuvveti şikest olup ve erācīf ü ekāẕīb keṣret üzere olur. Ve eger Zühre olursa anıň fiʿli daḫi Müşterī'niň fiʿline münāsib olup nāsıň tendürüstlügüne ve ṭālib-i tezvīc ü muʿāşeret üzere olmasına delīl olup ve bundan żarar meʾmūl olmaz, meger melbūsāt u meʾkūlāt maḳūlesi erzān olduğundan nāşī fesāda muḳārin olur. Ve eger ʿUṭārid olursa kendüye ḳanġı kevkeb muttaṣıl olursa anıň mizācını aḫẕ ider. Ve illā bulunduġı burcuň mizācı üzere olup kendünden ol kevkebiň veyā ol burcuň fiʿli ṣādır olduḳdan ṣoňra tegayyür-i hevāya ve mużṭarīb rūzgārlara ve erācīfe ve kiẕb-āmīz taḥrīrāta vü ḫıyānetiň envāʿına

[1] cāha: cāme İ4.

delīl olur. Ammā ḥükm-i küllī oldır ki eger müdebbir küsūf veyā ḫusūf-ı saʿd olursa mevżiʿni daḫi mesʿūd idüp anıň teʾsīri ḫayra māʾil olur. Ve eger naḥs olursa kezālik mevżiʿni daḫi menḥūs idüp teʾsīri daḫi nüḥūsete māʾil olur. Ve eger müdebbirler /Ü 259/ saʿdlarıň naẓarında mesʿūd olurlar ise fesād u mażarrat noḳṣān bulur. Ve eger naḥsānıň naẓarına müsādefe iderse kendü ṭabīʿatına mülāyīm şer ü şeḳāvetde eseri ifrāṭ olur.

Semere-i ḫāmis: Teʾsīr-i mekān beyānındadır. Küsūf u ḫusūf vāḳıʿ oldığı burc ḳanġı şehre mensūb ise eseri daḫi ol şehrde ziyāde olup kezālik her biriniň ṭāliʿi ḳanġı müselleseden ise ve ol müselleşe /İ4 51a/ erbāʿ-ı ʿālemden ḳanġı ruʿba mensūb ise eseri ol ruʿbda ziyāde müʾessir olur.

Semere-i sādis: Müddet-i teʾsīr beyānındadır. Pes /Ç 77b/ küsūfātıň müddet-i teʾsīri sāʿat-i müstevī üzere ibtidā vu intihāsı maʿlūm oldıḳda küsūf-ı Şems'de her sāʿati birisine ve her daḳīḳāsı altı gün olmaḳ üzere ḥisāb olunur. Misāl eger küsūfuň tamāmına dek bir sāʿat ve iki daḳīḳa olursa anıň müddet-i teʾsīri bir sene ve on iki gündür. Ammā Ḳamer'iň ḫusūfunda her sāʿati bir ay ve her iki[1] daḳīḳası bir gün farż olunur. Lākin bu ḥisābda çendān ʿusret derkār olmaġla bu daḫi /Ü 260/ āsān vechle ḥuṣūl-peẕīr olmaḳ içün bu cedvel vażʿ olındı ki müddet-i teʾsīr küsūf u ḫusūf[uň] sānīyesiyle nümāyān olur. Ammā ṭarīḳ-i ʿameli şöyledir ki mebde-i küsūf veyā ḫusūfdan tamām-ı incilāya resīde olınca ne miḳdār sāʿat u daḳīḳa ve sevāni vü sevāliş olursa ibtidā sāʿatiyle ʿaded-i sāʿat taḥrīr olınan cedvel küsūf veyā ḫusūfa duḥūl ü ʿaded-i sāʿat maṭlūbıň taḥtında vāḳıʿ sāli ve eger ḫusūf ise māhı aḫz ve bir maḥalle taḥrīr ve baʿdehu daḳīḳasını daḫi aʿdād taḥrīr olınan iki cedveliň birinde bulundıḳda[2] ol ḥizā ile bālāsında[3] daḳāyıḳ-ı küsūf u hüsūf taḥrīr olınan cedvelde ne miḳdār ʿaded mevcūd olursa kezālik aḫz ve muḳaddemā taḥrīr olınan ʿadediň taḥtına menḥuṭ olmaḳ üzere vażʿ olunup ve sānīye vü sāliseşini[4] daḫi daḳīḳada olınan ʿameli gibi tekrār aʿdād-ı cedvel ile ʿunvānında sevāni vü sevāliş terḳīm olınan cedvellerden aḫz ve meʾḫūẕātı vech-i meşrūḥ üzere tertīb-i inḥiṭāṭa riāʿyet iderek birbiri taḥtına vażʿ u cemʿ olındıḳda müddet-i teʾsīr-i küsūf veyā ḫusūf sānīyesiyle nümāyān olur. Meselā küsūf oldığı taḳdīrce sāʿat-i süḳūṭ bir sāʿat dört daḳīḳa altı sānīye on iki sāliše olursa taẕʿīf olındıḳda iki sāʿat sekiz daḳīḳa on iki sāniye yigirmi dört sāliše olur. Baʿdehu her biri

[1] iki: - Ç.
[2] bulundıkda: buldıḳda Ç, İ4.
[3] bālāsında: bālāsından İ4,Ü.
[4] sālişesini: sālişesi Ü.

ẕikr olındığı gibi cedvellerden[1] aḫẕ ve bu tertīb üzere taḥrīr ü cemʿ /Ç 78a/ olundıḳda müddet-i teʾsīr-i küsūf iki sene ve bir ay ve on ṭoḳuz gün ve beş sāʿat ve ḳırḳ beş daḳīḳa ve otuz altı sānyiye olmuş olur. Vāllāhu ʿālem bi'ṣ-ṣavāb[2]. /İ4 51b, Ü 261/

[1] cedvellerden: cedvellerinden İ4,Ü.

[2] on iki sālise olursa taż'īf olındıḳda iki sāʿat sekiz daḳīḳa on iki sāniye yigirmi dört sālise olur. Baʿdehu her biri ẕikr olındığı gibi cedvellerden aḫẕ ve bu tertīb üzere taḥrīr ü cemʿ olundıḳda müddet-i teʾsīr-i küsūf iki sene ve bir ay ve on ṭoḳuz gün ve beş sāʿat ve ḳırḳ beş daḳīḳa ve otuz altı sānyiye olmuş olur. Vāllāhu ʿālem bi'ṣ-ṣevāb: Ü nüshasında derkenara yazılmıştır.
Vāllāhu ʿālem bi'ṣ-ṣavāb: Doğruyu en iyi Allah bilir.

Şekil VI[1]

[1] Şekil VI, Ç nüshasından alınmıştır.

/Ç 78b; İ4 52a, Ü 262/ **Semere-i sābiʿ:** Muʿaẓẓam-ı teʾsīr-i küsūf u ḫusūf[1] beyānındadır. Pes bunlar içün bir vaḳt-i muʿayyen vardır ki ol vaḳitde teʾsīr-i ʿaẓīm olur. Ve bunuň ṭarīḳ-i mevżiʿ ḫusūf veyā küsūf ile ṭāliʿ-i ḫusūf veyā küsūf belediň miyānındaki meṭāliʿ aḫz ü sāʿat-i muʿavvece olunur. Şol ṭarīḳ ile ki meṭāliʿ-i beled cüzʾ u ḫusūf veyā küsūf meṭāliʿ-i ṭāliʿ ḫusūf yā küsūf miyānında olan tefāżulı dāʾir idüp baʿdehu nıṣf ḳavsü'n-nehārī veyā nıṣf ḳavs ü'l-leylī ibdā altıya ḳısmet eyledikde ḫāric-i ḳısmet eczāʾ-i sāʿat[2]-i zamāniyye-i ḫusūf veyā küsūf olur. Baʿdehu dāʾir mezbūrı eczāʾ-i sāʿat[3]-i zamāniyeyi nehār veyā leyle[4] ḳısmet idince evvel-i nehārdan veyā leylden mürūr iden sāʿat-i zamāniyye-i ḫusūf veya küsūf olur. Ve bundan ṣoňra naẓar olunup sāʿat-i muʿavvece mezbūrunuň on ikiye nisbeti her ne ise sāʿat tamām-ı ḫusūf veyā küsūf ile muʿażżam-ı teʾsīriň daḫi nisbeti ol miḳdār olur. Ve bu nisbet daḫi şol vechle ḫārice çıḳar ki ibtidā-yı ḫusūf veyā küsūfdan yaʿni ḫusūf yā küsūfa bidāʿ eyledigi vaḳitden nihāyeti ki tamām-ı incilāya resīde olıncaya dek miyān-ı mezbūrda /Ü 263/ mürūr iden sāʿati on ikiye ḍarb u ḥāṣıl-ı ḍarbı ḫusūf veyā küsūf vuḳūʿ bulan nehār veyāḫud leyliň sāʿat-i tamāmına ḳısmet eyledikde ḫāric-i ḳısmet-i evvel ḫusūf yā küsūfa varınca mürūr iden sāʿat-i zamāniyye olur. Ve bu sāʿat-i zamāniyyeyi sāʿat-i zamāniyye-i küsūf yā ḫusūfa ḍarb idüp ḥāṣıl-ı ḍarb on ikiye ḳısmet eyledikde ḫāric-i ḳısmet nisbet-i meẕkūr olur. Meşelā eger sāʿat-i zamāniyyemiz üç ʿaded ḥāṣıl olmuş olursa anıň on ikiye nisbeti rubʿ olmaġla imdi muʿaẓẓam-ı teʾsīri tamām-ı sāʿat-ı küsūf yā ḫusūfuň rubʿında ṣūret-peẕīr ḫuṣūl olur. Ammā eger /Ç 79a/ ḫusūf yā küsūf ufḳ-ı maşrıḳda yaʿni ḳabl-i nıṣfü'n-nehār olursa teʾsīr-i muʿażżamı daḫi rubʿ-ı evvel vaḳtinde āşikār olup eger ufḳ-ı maġribde yaʿnī baʿd-ı nıṣfü'n-nehār olursa rubʿ-ı āḫerinde ẓāhir olur, vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb[5].

ŞECERE-İ RĀBĪʿ

Şecere-i rābiʿ: On yedi şuʿbe üzere vażʿ olunup ṭevālīʿ-i mevlīdiň delāʾil-i külliyāt u cüzʾīyyāt u müfredāt u mürekkebāt ve ʿām u ḫāṣ cihetiyle on iki ḫānede aḥkām-ı /Ü 264/ saʿādet ü şeḳāvetiň dāḫili vü ḫāricīsini beyān ider.

Şuʿbe-i evvel: Beş semere ile keyfiyyet-i aḥvāl-i mevālidi beyān ider.

[1] kusūf u ḫusūf: ḫusūf u kusūf Ç.
[2] sā'at: - Ç.
[3] sā'at: - Ç.
[4] leyle: leyl üzerine İ4.
[5] bi'ṣ-ṣavāb: - Ç,İ4.

Şuʿbe-i s̲ānī: Altı s̲emereyi mutażammın olup aḫlāk-ı mevlīdi beyān ider.

Şuʿbe-i s̲āliṯ: Üç s̲emereye münḳasım olup ṣūret ü mizāc-ı mevlūdı beyān ider.

Şuʿbe-i rābiʿ: On bir s̲emere olmaġla mevlūdüñ aḥvāl-i ḥayvānī vü nefsānī ḳuvvetlerini beyān ider.

Şuʿbe-i ḫāmis: /İ4 52b/ Yedi s̲emere żımnında ʿömr-i mevlūdıñ aḥvālini beyān ider.

Şuʿbe-i sādis: On altı s̲emereye ḳısmet olunup beyt-i ṭāliʿiñ aḥkāmını beyān ider**.**

Şuʿbe-i sābiʿ: Altı s̲emerede beyt-i s̲ānīniñ aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i s̲āmin: Dört s̲emere olmaḳ üzere beyt-i s̲āliṯiñ aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i tāsiʿ: Beş s̲emereyi müştemil olup beyt-i rābiʿin aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i ʿāşir: Sekiz s̲emere üzerine[1] vażʿ olunup beyt-i ḫāmisiñ aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i ḥādī ʿaşer: Beş s̲emereyi muḥīṭ olup[2] ve beyt-i sādisiñ aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i s̲ānī ʿaşer: On yedi s̲emere üzere beyt-i sābiʿiñ aḥkāmını beyān ider.

/Ü 265/ **Şuʿbe-i s̲āliṯ ʿaşer**: On üç s̲emere üzerine mevżiʿ olup beyt-i sāminiñ aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i rābiʿ ʿaşer: On beş s̲emere ile beyt-i tāsiʿin aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i ḫāmis ʿaşer: Sekiz s̲emereyi iştimāl ider[3], beyt-i ʿāşiriñ aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i sādis ʿaşer: Beş s̲emereyi ḥāvī vü beyt-i ḥādī[4] ʿaşeriñ aḥkāmını beyān ider[5].

Şuʿbe-i sābiʿ ʿaşer: On bir s̲emereyi cāmiʿ olup beyt-i /Ç 79b/ s̲ānī ʿaşeriñ aḥkāmını beyān ider. İmdi **şuʿbe-i evvel**, beş s̲emere ile mevālidiñ keyfiyyet-i aḥvālini beyān itmekle **s̲emere-i evvel** daḫi ol şuʿbeniñ muḳaddimesi beyānındadır. Pes ṭāliʿ-i mevlūd ol burcdan ʿibāretdir ki zamān-ı vilādetde cenīn-i raḥm-ı māderden cüdā olduġı ḥīnde ol burc ufḳ-ı maşrıḳ üzerinde olur. Ve burc-ı mez̲kūruñ derecesini[6] maʿlūm idinmege ālet-i raṣada muḥtāc olunmaġla müʾellif naḳl ider ki: “Ālet-i irtifāʿiyyeden olmaḳ üzere usṭurlābdan aʿlā ālet olmaz. Eger mevlūduñ vilādeti nehāra müṣādefe iderse

[1] üzerine: üzere İ4.
[2] olup: - Ç.
[3] ider: - Ç.
[4] beyt-i ḥādi-i: - İ4.
[5] Şu‘be-i sādis-i ‘aşer: beş s̲emereyi ḥādi vü beyt-i ḥādi-i ‘aşeriñ aḥkāmını beyān ider: - Ç.
[6] derecesini: derecesi Ç.

Şems'den irtifāʿ aḫẕ olunup ve leylde ẓuhūr iderse usṭurlābda mürtesim olan kevkebden irtifāʿ alınur[1]. Ammā[2] usṭurlābdan mā-ʿadā āletler vardır ki anlar ile daḫi irtifāʿ /Ü 266/ aḫẕ olunup gicede veyā gündüzde sāʿat-i vilādet maʿlūm olduḳda ol maḥalde ṭāliʿ-i istiḫrāc olunur ki ṭarīḳ-i istiḫrācı zīclerde şerḥ ü beyān olunmuşdur."

Lākin müʾellifiñ[3] naḳl eyledigi usṭurlāb fi zamānına istiʿmāl olınan usṭurlablar gibi ṣaġīr olmayıp ġāyet kebīr ve yarımşar çizilmegle anıñ ile aḫẕ olınan irtifāʿ elbette ṣaḥīḥ olur. Ammā o güne āletin tedāriki emr-i ʿasīr ü beyne'n-nās müstaʿmel olan usṭurlablar daḫi ṣaġīr olduġı eclden çendān-ı ṣıḥḥat meʾmūl olunmaġla el-ḥalet-i hāẕihi ālet-i rubʿ erbābı ʿindinde müsellem ü her vechle ṣıḥḥate ḳarīb olduġından nāşi anıñla aḫẕ-ı irtifāʿ olınsa münāsib olmaḳ mülāḥaẓa olunur.

İmdi bu taḳdīrce yaʿnī usṭurlāb maʿhūde bulunmadıġı ḥīnde vilādet-i leylde vāḳıʿ olursa kevkebden aḫẕ olınan irtifāʿıñ ġayrı ṣaḥīḥ olması evleviyyetde ḳalmaġla ol vaḳt-i sāʿate nişān olunup ertesi güne teʾḫīr ü baʿdehu ṭulūʿ-yı /İ4 53a/ Āfitāb rubʿ-ı mezbūr ile aḫẕ-ı irtifāʿ ve sāʿat-i merḳūm taṣḥīḥ olunmaḳ lāzım gelür. Ammā ol zamān ki müneccim mevcūd bulunmayup veyāḫud ālāt-ı mezbūreden[4] hiç biri bulunmaz ise /Ç 80a/ vaḳt-i fevt olup bulunması daḫi mümkin olmaz. Lākin derece-i ṭāliʿ taḥmīn olduġı ṣūretde bu ṣanʿatıñ üstādları derece-i /Ü 267/ ṭāliʿi taḥḳīḳ içün gün-ā-gün ṭarīḳler iḥdāṯ idüp ve onlara nümūdārāt taʿbīr iderler ve ol ṭarīḳ ile derece-i ṭāliʿ taḥḳīḳ bulur. Zīrā şol vaḳt ki müneccime vilādetden ḫaber vireler müneccim daḫi naẓar ider. Vaḳt-i vilādetden gice veyāḫud gündüz ne miḳdār sāʿat mürūr eylemişdir maʿlūm oldıḳda aña göre ol sāʿatiñ derece-i ṭāliʿini istiḫrāc ü evtādını ṯebt ü taḥrīr idüp baʿdehu nümūdārāta ʿarż ider. Eger ṭāliʿ taḥmīne muvāfıḳ gelürse aña iʿtimād idüp ve eger muvāfıḳ gelmez ise nümūdārāt-ı meẕkūrdan[5] biri ile derece-i ṭāliʿ dürüst ider. Lākin lāyıḳ olan miyān-ı ṭāliʿ taḥmīn ile taḥḳīḳde vāḳıʿ-ı tefāvüt müʾellifiñ ḳavli üzere yarım sāʿat ü sāʾiriniñ ḳavline bināen on beş daḳīḳayı tecāvüz itmemekdir ve illā ʿusret derkār olur.

Pes ṭāliʿ-i taḥmīnde nümūdārāt miʿyār ü Mīzān meṯābesinde olup envāʿı daḫi keṯīrdir. Ammā iʿtimāda şāyān nümūdār mısḳaṭü'n-nuṭfedir ki Hürmüs-i Ḥakīme mensūbdur. Ve ekṯer rivāyāt üzere Hürmüs İdris peyġamber ʿaleyhisselām olup ve anıñ ḳavli şu[6]

[1] alınur: alınup İ4.
[2] Ammā: - İ4.
[3] mü'ellifiñ: mü'ellif İ4.
[4] mezbūreden: mezbūrede Ç, İ4.
[5] meẕkūrdan: meẕkūreden Ç.
[6] şu: şol İ4.

vechledir ki: “Zamān-ı mısḳaṭü’n-nuṭfede mevżiʿ-i Ḳamer mevlūduň ṭāliʿi ve ṭāliʿ-i mısḳaṭü’n-nuṭfe zamān-ı vilādetde Ḳamer’iň mevżiʿi vāḳıʿ olur.”

Ve bundan ṣoňra nümūdār-ı Baṭlamyus der ki: “Anıň daḫi ḳavli her ne zamānki derece-i ṭāliʿ-i vaḳt ictimāʿ veyā istiḳbāl-i muḳaddimiň /Ü 268/ cüzʾīne müstevlī olan kevkebiň taḳvīminiň ʿaynı vāḳıʿ ola. Elbetde ol vaḳt-i dünyāda insāndan bir şaḫṣ vücūda gelmek muḳarrerdir.”

Ve bundan ṣoňra nümūdār-ı tesyīrdir ki Zerdüşt-i Ḥakīme nisbet olunur. Ve baʿdehu nümūdār-ı İlyas-ı İskenderānī ve baʿdehu nümūdār-ı Māşallāh-ı Mıṣrī /Ç 80b/ ve baʿdehu nümūdār-ı ehl-i Hind olup ve bunlardan mā-ʿadā ḥükemādan olanlardan her biri nümūdār naḳl ü beyān eylemişlerdir. Lākin muṣannif ḳuddise sırruhu bu maḳāmda murādı ancaḳ aḥkām oldıġından bu ḳadarca ẕikr ile iktifā idüp zīcinde tafṣīl üzere her biriniň leyl ü nehār ṭāliʿleriyle miṣāllerini beyān itmişdir. Aňa naẓar olsa ġayrı kitāba iḥtiyāc ber-ṭaraf olur.

Ṣemere-i ṣānī: Mevlūduň tevellüdi vaḳtinden keyfiyyet-i aḥvālini beyān ider. Baṭlamyus’uň ḳavli üzere insanıň maḫlūḳiyyeti yedi ḳuvvet üzere mebnī[1] olup ve her bir ḳuvvet daḫi bir kevkebe isnād olunur. Meṣelā evveli, ḳuvvetü’t-ṭabīʿi olup Ḳamer’e mensūbdur ve ṣānī, ḳuvvetü’l-ḥayvānīdir Şems’e mensūbdur ve ṣāliṣ[2], ḳuvvetü’ş-şehvānīdir Zühre’ye mensūbdur ve rābiʿ, ḳuvvetü’t-tefekkür ü teẕekkürdür ʿUṭārid’e mensūbdur ve ḫāmis, ḳuvvetü’l-ġażabīdir Mirrīḫ’e mensūbdur /İ4 53b/ ve sādisi ḳuvvetü’n-nefsānīdir Müşterī’ye mensūbdur ve sābiʿ, ḳuvvetü’l-māskedir Zuḥal’e mensūbdur.

İmdi maʿlūm ola ki kevākib-i meẕkūre zemīn üzere yedi çeşmeye müşābih olup ve bunlarıň miṣāli[3] /Ü 269/ şöyledir ki mesela ṣemere-i heft çeşme-i zemīn ki yedi baḥrdir, havf-i zemīnden ceryān idüp ve andan aṣl ü ʿurūḳ eşcāra vü aṣl ü her şecere istiʿdādı miḳdārına mülāyim naṣībini aḫẕ idüp baʿdehu neşv ü nemā taḥṣīl ider. Keẕālik nefs-i küllīniň daḫi ḳuvvetiniň eṣeri yedi kevkebe resīde ve rabṭ olunup ve ṣevābit vāsıṭasıyla envār-ı kevākibiň güẕerānından nāṣī erkān-ı erbāʿya yetişüp ve ol eṣerden mevālīd-i mevcūd olur ve mevlūd içün ol vechle ḳuvvetleri ḳabūle istiʿdād olup ve ol ḳuvvetleri tevellüdi vaḳtinde hey’et-i felek ve eşkāl-i kevākib miḳdārınca

[1] mebnī: - Ü.
[2] ṣāliṣ: sādis İ4.
[3] miṣāli: emṣāli İ4.

kesb ider. Ve her biriniň ol zamānda ḥālātı vü semerātı mürūr-ı eyyām ile bu ecrāmıň tertībi üzere ḳuvvetden fiʿle gelür. Ve her biri kendü vaḳtinde mebde-i ḥālde /Ç 81a/ olan ḳuvvet-i müʾessire miḳdārınca müteʾessir yaʿnī mevlūduň ḳabūl-i istiʿdādı ḳadar keyfiyyāt ẓuhūr ider. Pes çün taḥḳīḳ oldı ki ḥayāt u memāt ve saʿādet ü şeḳāvet ve ḫayr u şer ve nefʿ u żarar ve bunlarıň emsāli insānıň ṣıfātı olan nesneler benī ādeme maḥṣūṣ olan ḳuvvetlerdir. Ve bu ḳuvvetler daḫi kevākib-i sebʿanıň eser-i envārıdır. Feliẕālik ibtidā ve ḥālde ḳuvvet ü żaʿf ve muvāfaḳat u muḫālefet-i ḥaysīyyetiyle aḥvāl-i kevākib maʿlūm olur[1]. /Ü 270/ Ve bu eclden mevlūduň ḥāletine istidlāl olunmaḳ vācibdir. Ḥaḳīḳatde saʿādet-i mevlūd kevākibiň ḳuvvet ü muvāfaḳatinden ve şekāveti kezālik żaʿf u muḫālefetindendir.

İmdi her ḳanġı kevkeb ki mebdede ziyāde ḳavī buluna mevlūdde anıň eseri daḫi ziyāde ẓāhir olur. Ammā tevellüdi vaḳtiniň ḥālātı oldur ki eger Mirrīḫ vālidesiniň ṭāliʿ-i mevlūdınıň vetedinde bulunup ol burc daḫi müzekker olursa anıň vażʿ-ı Ḥamel'i āsān olur. Ve eger mevlūd-i müzekker olup neyyirīn ḫuṣūṣiyle Şems burc-ı müzekkerde bulunursa ol mevlūd selāmet ile tevellüd ider. Ve eger mevlūd müʾennes olup ve neyyirīn ḫuṣūṣā Ḳamer burc-ı müʾennesde bulunursa ḥükm yine bu vechledir. Ve eger Zuḥal vālidesiniň ṭāliʿiniň vetedinde bulunursa ve vażʿ-ı Ḥamel zaḥmet ü meşaḳḳat ile olup ve mevlūduň tebāh olmasına delīl olur. Ve eger Zuḥal ḫāmisde daḫi olursa yine bu ḥükmde olur. Ve eger sādisde olursa vālidesi vażʿ-ı Ḥamel'den ṣoňra ḫaste olup ve ʿaceb degildir ki maʿlūl ḳala. Ve eger sāminde olursa helākından ḫavf olunur kezālik Mirrīḫ ü zeneb daḫi bu ḫānelerde vech-i meşrūḥ üzeredir.

Semere-i sāliṣ: Ṭāliʿ-i[2] vilādetiň ṣıḥḥati beyānındadır. İmdi her mevlūduň ṭāliʿini anıň vücuda aġāz eyledigi /İ4 54a/ vaḳitden aḫz iderler ve mevlūduň vücuda aġāzı zamān-ı süḳūt nuṭfe olmaḳ gerekdir. Ve ol zamānı /Ü 271/ daḫi taḥṣīl-i süsʿ müneccimde olmayup egerçi nümūdār masḳaṭü'n-nuṭfe /Ç 81b/ ile maʿlūm olmak olur. Lākin yine iʿtimād ṭāliʿ-i vilādet üzerine ziyādedir. Zīrā aḥkām, nefsānī ḳuvvetler üzerine olup ve ol ḳuvvetler ise zamān-ı vilādetde ḥāṣıl olur egerçi ṭāliʿ masḳaṭü'n-nuṭfe içün daḫi bī-şübhe eser vardır. Ammā bu eser mevlūd-ı raḥm-ı māderde oldıġı ṣūretdedür. Pes vücūda geldikde bir ḥāl-i ʿaẓīmden bir ġayrı ḥāle taḥvīl itmiş olur ki ol ḥāl evvelkinden aʿẓīm olur. Bu taḳdīrce ḥükm daḫi evvelki ṭāliʿden refʿ olup ṭāliʿ-i mezbūr üzerine mevżiʿ olur. Zīrā ol vaḳitde mevlūduň ḫilḳat-ı ṣūreti tamām olmaġla keyfiyyet ü

[1] olur: olup Ç.
[2] ṭāliʿ-i: -Ü.

kemiyyet ḥālāt-ı mevlūd u ṣıfāt-ı ḫamīde vü zemīmeye ḳābiliyyeti ol vaḳitde żarūri idrāk olunur. Çünki bu uṣūl maʿlūm oldıḳda kemāl-i ʿaḳl u faẕl ile ārāste olan her bir ʿāḳla vācibdir ki zamān-ı vilādetde aḥvāl-i kevākib ü burūcı bir ḫoşça fehm eyleyüp vaḳt-i merḳūmda dāḫilden ü ḫāricden ve ḥayāt ü memāt ve saʿādet ü şeḳāvet mevlūdı ve her ṣıfat ki ādemi zāde müteʿalliḳ ola, anı geregi gibi iẕʿān eyleye.

Semere-i rābiʿ: Mevlūduň zamān-ı vilādetden ṣoňra olan aḥvālini beyān ider. Çünki mevlūd raḥm-ı māderden cüdā oldıġı vaḳitde /Ü 272/ ḳoruġa teşbīh olunur. Ve bunuň vechi oldur ki ḳoruġa henüz ḳoruḳ iken üzüm ıṭlāḳı cāʾiz olmadıġı gibi mevlūd daḫi ol vaḳitde insān meṣābesinde degildir. Zīrā daḫi anda kendüye nisbet olınan ṣıfatlar nā-tamām olup ve ḥükme daḫi şāyeste olmaz ki kendinde ḫilḳat-ı ādemīden ekṣeri tamām olmamışdır. Çünkü bī-vesīle ḫarekāt u sekenāta ḳudret ḥāṣıl eyleyüp oldıḳca dişleri daḫi niẓām bulup ve ḳuvvet-i nuṭḳ ve bu miṣillü sāʾir ḥālāṭ ẓāhir ola ki ol daḫi şemsī olmaḳ üzere dört senede ḥuṣūl-peẕīr olup ve bu dört sāle müddet-i terbiyet taʿbīr olunur. Bu müddetde mevlūdı /Ç 82a/ terbiyeye iki delīl olup biri delīl-i ḫāṣ u biri delīl-i ʿāmdır. Ammā ḫāṣ olan delīl derece-i ṭāliʿ u ṣāḥibi ve ol dereceye müstevlī bulunan kevkeb ü ṭāliʿiň erbāb-ı müselleṣesidir. Ve ʿām olan delīl daḫi Şems ü Ḳamer'dir ki her şaḫṣıň beḳāsı bu iki neyyir iledür. Ḫuṣūṣā ki Ḳamer maʿṣūmlarıň aḥvāline maḥṣūṣdur zīrā maʿṣūmlar serīʿü't-taġayyür oldıġı eclden mizāc-ı Ḳamer'e münāsib olur, ḫuṣūṣiyle Ḳāmer ṣāḥibü'n-nevbe buluna. Yaʿnī eger mevlūd gice vāḳıʿ olursa ṣāḥib-nevbet Ḳāmer olup ve eger gündüz vuḳūʿ bulur ise ṣāḥib-nevbet ferdāriyyet yüzünden Şems olur. İmdi eger /İ4 54b, Ü 273/ ṭāliʿ u ṣāḥibi ve neyyirīniň ikisi daḫi ve erbāb-ı müsellesat-ı ṭāliʿ ḫuṣūṣā rubb-ı evvel mesʿūd ve birbirine nāẓır bulunsalar ḫuṣūṣiyle delāʾil-i mezbūr evtādda olup ve her biri kendü maḥallinde maḳbūl olursa mevlūd bir ḳarāra tendürüst ü ṣaḥīḥü'l-mizāc ü ʿaşīretler beyninde şöhret-şiʿār u ʿazīz ü muḥterem olur. Ammā eger baʿż-ı delāʾil nīk-ḥāl olup veyāḫud saʿd ü naḥsiyyetde mutavassıṭ olursa mevlūduň aḥvāli daḫi ol delāʾiliň ü mevżiʿleriniň münāsebetine göre mutavassıṭ olur.

Ammā eger vaḳt-i vilādetde neyyirīnden biri ḫuṣūṣiyle ṣāḥib-nevbet küsūf veyā ḫusūf ile menḥūs olursa veyāḫud ḫudāvend beyt-i sāmin veyā rābiʿ kevkeb-i naḥs veyā menḥūs olmuş olursa ḫuṣūṣā ki veted-i ṭāliʿde ola mevlūd vefāt ider. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ veyā rub-ı müselleṣe-i evvel muḥteriḳ olup veyāḫud ṣāḥib-sāmin veyā ṣāḥib-rābiʿ ile menḥūs olursa ḫuṣūsıyla ol kevkeb-i naḥs ola mevlūd yine tīz vefāt ider bā-ḫuṣūṣ ṣāḥib-sāmin veyā rābiʿ-i Mirrīḫ ola. Ammā eger bir naḥs ṭāliʿ-i mevlūdüň ikinci

ḫānesinde bulunursa mevlūd ġıdāyı ʿusret ile ḳabūl ider. Ve eger Ḳamer ḳable'l-vilādet veyā baʿde'l-vilādet vuḳūʿ bulan ictimāʿ /Ç 82b/ veyā istiḳbālde menḥūs bulunursa /Ü 274/ anıň żararı ḳavī olup ve mesʿūd olursa nefʿī ʿaẕīm olur. Ve bu delāʾil ü bunlardan ziyādesi[1] vebālde veyā hubūṭda veyā sāḳıṭ veyā rāciʿ veyā muḫteriḳ olurlar ise mevlūd bī-mürebbī ḳalur. Ve eger delāʾil-i mezbūre veyāḫud Ḳamer bir burcda veyā iki burcda maḥṣūr beynü'n-naḥseyn olup ve bā-ḥuṣūṣ bu ḥālet vetedde olursa mevlūd yine tīz vefāt ider veyāḫud mürebbiyeniň elinde dermānde vü maʿyūb u ḥaḳīr olup ʿaybı daḫi ol burca mensūb ʿaṣūde-nümāyān olur, ḫuṣūṣā ki Ḳamer'iň burcı müʿevvecü't-ṭulūʿ olup[2] ve ḫāne-i sādisde vāḳıʿ olmuş ola.

Ammā eger Ḳamer ġayrı delīl ile saʿdlarıň beytinde vāḳıʿ olursa ol mevlūdı çoḳ kimseler şefḳat ü merḥamet ile kemāl üzere terbiyyet ider[3]. Ve eger Zühre vü Ḳamer ṭāliʿden sāḳıṭ olsalar mevlūd māderinden terbiye göremez, ḫuṣūṣā ki ḫāne-i ʿaşer veyā rābiʿ ve her biriniň ṣāḥibi bed-ḥāl olup ve ṣāḥib-ṭāliʿden munṣarıf veyāḫud ṭāliʿden sāḳıṭ olalar. Ammā eger vilādetden üç gün ṣoňra Ḳāmer vetedde bir saʿda muṭṭaṣıl olup bā-ḫuṣūṣ ol saʿd Zühre olursa māderiniň ü dāyesiniň südi ġāyet çoḳ olup mevlūdı daḫi ġıdāyı ḳabūlde /Ü 275/ ḳavī olur. Ve eger naḥsa muṭṭaṣıl olursa bu mezkūruň ʿaksi vāḳıʿ olur.

Semere-i ḫāmis: Dört sene müddetine dek terbiyyet-i /İ4 55a/ mevlūduň aḳsāmını beyān ider. Ṭāliʿiň rub-ı müselleşe-i evveli vilādet vaḳtinden bir sene ve dört ay müddetine dek terbiyyet-i mevlūde delīldir. Ve rub-ı müselleşe-i sānīsi keẕālik delīl-i terbiyyet-i evsāṭ taʿbīr olunup ol daḫi bir sene ve dört aydan ṣoňra tā iki sene ve sekiz aya resīde olınca terbiyyet-i mevlūda delīldir. Ve rub-ı müselleşe-i sāliş daḫi minvāl-i meşrūḥ üzere iki sene ve sekiz ay tamāmından /Ç 83a/ ṣoňra tā dört sene nihāyet bulınca terbiyyet-i mevlūde delīl olur. Pes imdi ẕikr olınan erbāb-ı müselleşātdan ḳanġısı ḳavī olup ve menāḥisden sālim olursa mevlūdı daḫi anıň nevbet-i terbiyyetinde tendürüst ü ṣaḥīḥü'l-mizāc olup terbiyyeti daḫi güzel aḫẕ ider. Ve eger bed-ḥāl olursa ḥükm żıddıyla olur, ḫuṣūṣā ki kevkeb-i mezbūr yaʿnī mürebbi-i vaḳt ṣāḥib-sādis veyā ṣāḥib-sāmin vāḳıʿ ola. Ve eger rāciʿ olursa vālidesi vü dāyesi mevlūdı terk iderler. Ammā eger mezbūr-ı kevkeb ʿāşirde bulunup yā naḥs veyāḫud bir ḥāl ile menḥūs olmuş olursa veyāḫud kendü eflākında hābıṭ olup veyāḫud bir ġayrı naḥs bu ṣıfatlar ile

[1] ziyādesi: ziyāde şey Ç.
[2] olup: idüp Ü.
[3] ider: iderler İ4.

aňa muttaṣıl olursa mevlūd /Ü 276/ bir mürtefiʿ maḥalden düşer, ḫuṣūṣa ki ol kevkeb Zuḥal ola.

Ve eger burcı ābī olursa mevlūd āba veyāḫud cāha üftāde olur ve eger hevāyī olursa mevlūd pencereden veyā ḳapudan düşer ve eger āteşī olursa tenevvürden ve sāʾir āteşe müteʿalliḳ maḥalden düşer ve eger ḥākī olursa dīvārdan veyāḫud saḳf-ı ḫāneden fütāde[1] olur. Ve eger kevkeb-i merḳūm ṣāḥib-s̱āmin olursa mevlūd vefāt ider ve eger ṣāḥib-sādis olursa bulundıġı burcuň veyā kevkebiň mensūb oldıġı ʿużvda ʿayb ẓāhir olur ki muḳaddemā şerh olunmışdı. Meşelā Ḥamel burcı başına ve eṭrāfına delīl oldıġı gibi ṭāliʿ daḫi anıň gibi reʾse delīl olup tā on iki ḫāne tamām olınca bu ḳıyās üzeredir. Ammā eger ol kevkeb ẕātında saʿd veyā naẓar-ı saʿd sebebiyle mesʿūd olmuş olup ve ṣāḥib-ṭāliʿa daḫi meveddeten nāẓır olursa mevlūda āfet resīde olmaz ve eger āfet daḫi yetişür ise ṣıḥḥat bulur. Ve eger bir saʿd[2] evtādda veyā sādisde veyā s̱āminde bulunursa mevlūd selāmetde daʾim olup ve zaḥmet çekmez.

Şuʿbe-i s̱ānī: Altı s̱emere ile aḫlāḳ-ı mevlūdı beyān ider.

/Ç 83b/ **S̱emere-i evvel**: Delāʾil-i küllī beyānındadır. İmdi insānıň ḫulḳı ṭabīʿatı maʿnāsına[3] olup ve ṭabīʿatıň envāʿı kesirdir. Ve insānıň ṣūretleri /Ü 277/ biri birine müteġayyir oldıġı gibi ḫūylarınıň daḫi her biri āḫerine beňzemeyüp belki ḫilāfı üzere olur. Lākin cümlesiniň aṣlı üç ḳuvvet olup evvelki ḳuvvet ʿaḳlīdir ki ʿUṭārid'e mensūbdur ve ikinci ḳuvvet ġażabīdir ki Mirrīḫ'e mensūbdur, üçünci /İ4 55b/ ḳuvvet şehvānīdir ki Zühre'ye mensūbdur. Ammā bu üç aṣlıň birbirlerine veyāḫud kevākib-i āḫer ile mümāzecātı sebebiyle ve her biri āḫeriniň burcında bulunması cihetiyle furūʿātınıň ḥadd ü pāyānı yoḳdur.

Ammā ʿUṭārid'iň Müşterī ile imtizācı ḳuvvetü'l-ʿaḳla ve reʾy-ı ṣavāba ve nāfiʿ olan ʿulūmı ṭalebe ve diyānet ü emānet[4] ü ṣıyānet ü ḥaḳ güẕārı ve ʿadl u inṣāfa ve ḥaḳāyıḳ-ı eşyāya vuṣūle ve umūr-ı āḫirete naẓar eylemege delīl olur. Ammā ʿUṭārid Zuḥal ile imtizāc iderse reʾy u tedbīrlerde ḫaṭā ve fesād vāḳıʿ olup ʿulūm-ı maṭʿūneye ṭāleb ü ġavr-ı maʿāniyi müdrik ü envāʿ-ı kārda bārīk-endīş olur. Ammā eger Mirrīḫ ile imtizāc iderse anıň reʾyi ḫīle vü mekrūhiyyet olup ḫurūb u ḫadīʿat u nīrencāt u simyāya ve bunlar gibilere ṭālib ü māʾīl ü saḫt dil ve mūzi vü ġażūb olur. Ammā eger Şems ile

[1] fütāde: üftāde Ü.
[2] saʿd: - İ4.
[3] maʿnāsına: münāsib Ç.
[4] emānet: - İ4,Ü.

imtizāc iderse anıň reʾyi servere ve pādişāhlıḳ u emīrlige dāʾir olup ʿilm-i şehāmet ü siyāsete vāḳıf ü mütekebbir /Ü 278/ ve kār-ı ḥükūmete ṭālib ü rāġıb olur. Ammā eger Zühre ile imtizāc iderse anıň reʾyi muʿāşeret ü münākeḥet üzere olup şiʿr ü inşā[1] ve mūʿsiḳi ve eṣvātü'l-ḥān ve mezāmīr ve evtād maḳūlesine ṭālib ve laṭīfe-gū ve ḫoş-kelām ve ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿālem ve umūr-ı dīn-i İslām'da ḳavī-ḥāl olur. Ammā eger Ḳamer ile imtizāc iderse anıň reʾyi sefer ü ḥareket ü ʿilm-i seyāḥat u gemicilik olup ve naẓarı umūr-ı esfārda olur. İmdi eger iki veyāḫud üç kevkeb /Ç 84a/ ʿUṭārid ile imtizāc iderse gerekdir ki ol kitābda ẕikr olundıġı vech üzere terkīb olunup ġālibi maġlūbdan ve muʿṭīyi māniʿden imtiyāz u binā-yı aḥkāmı anıň üzerine ve bāḳīsi anıň şerīki idüp ittifāḳ-ı mezbūr ḥasebiyle kelām īrād olunur. Ammā eger ʿUṭārid kendü ẕātıyla ṣūret-i ṭāliʿde ḳavī ḥāl bulunursa[2] ol mevlūd bir ḳavme pīşvā olup ve ḫalāyıḳ anıň reʾy ü tedbīr ile ḥareket idüp ḳavliňi ḥuccet ittiḫāẕ iderler. Ammā eger ʿUṭārid żaʿīf bulunursa mevlūd kem-tedbīr ü zümre-i şākirdandan olur. Lākin eger ḳuvvet-i ʿarżī ile ārāste olursa mevlūd ʿilm ciheti ile ḳavī-ḥāl ü meşhūr u muḥterem ve ṣāḥib-ʿizz u cāha olur. Ve eger bir saʿd ile mesʿūd olursa her bir ʿilm sebebi ile fāʾide vü menfaʿate resīde olur. Ve eger bir naḥs sebebi ile menḥūs olursa bildiġi /Ü 279/ şeyʾden mażarrat görür.

Semere-i sānī: Aḫlāk üzerine delāʾil-i ḫāṣ u ʿām beyānındadır. Pes imdi bu ḳażiyyede delīl-i ḫāṣ u ʿām iki nevʿ üzerinedir. Ammā delāʿil-i ʿām kevākib ü burūc olmaġla kevākibden delīl-i ʿUṭārid olup Zühre vü Mirrīḫ ü Ḳamer aňa şerīk olurlar. Ammā burūcdan Sünbüle vü Cevzā vü Mīzān[3] delīl-i fikret ve Esed ü ʿAḳreb ü Cedī delīl-i ġam ve Sünbüle /İ4 56a/ vü Mīẓān ü Ḳavs delīl-i ʿaḳl ve Sevr ü ʿAḳreb ü Ḥūt delīl-i aḥmaḳ[4] olur. Ve delāʾil-i ḫāṣ-ı ṭāliʿ ve ṣāci ve müstevlī-i ṭāliʿ ve kevkeb-i mübtez ü ḳābil-i tedbir-i Ḳamer olup ve bu cümleniň aḳvāsı kevkeb-i mübtezdir ki ḫuṣūṣı ile veted-i ṭāliʿde veyāḫud ʿaşerde vāḳıʿ olup ve ol mevżiʿ ḫānesi veyā şerefi ola ve andan ṣoňra ḳavī olan kevkeb müstevlidir ki ḫuṣūṣı ile ol daḫi ṣāḥib-ṭāliʿ ola ve baʿdehu ḳavī olanı ḳābil-i tedbir-i Ḳamer'dir. İmdi her vaḳtiňe bir kevkeb ṣūret-i ṭāliʿde mübtez buluna ol mevlūduň ḫulḳınıň medārı ol mübtez üzerine olur. Ve eger mübtez bulunmaz ise medār-ı ḫulḳ mevlūd-ı ṭāliʿin müstevlīsi üzerine /Ç 84b/ mevżūʿ olur. Ve eger müstevlī daḫi bulunmaz ise medār-ı ḫulḳ mevlūd-ı mizāc-ı ḳābil tedbir-i Ḳamer üzere

[1] inşā: - Ç.
[2] bulunursa: olursa Ç.
[3] Cevzā vu Mīzān: Mīzān u Cevzā İ4.
[4] aḥmaḳ: ḥamaḳ İ4.

olur. Ve ol daḫi bulunmadığı ṣūretde medār-ı ḫulḳ mevlūd-ı ṭāliʿ ve ṣāḥibi üzerine olur, velev ṣāḥib-ṭāliʿ, ṭāliʿden sākıṭ bulunursa daḫi.

İmdi bundan ṣoňra ḫulḳ-ı mevlūduň ʿām olan delīllerine naẓar olunur. Eger bir burcda vāḳıʿ olup ve ol burc /Ü 280/ daḫi ʿām vechiyle ol delīlleriň mizācına muvāfıḳ rāst gelürse[1] pes ol mevlūduň iḫtilāfınıň[2] delīllerini vech-i ʿām u ḫāṣdan iderler. Meşelā ʿUṭārid ʿaḳla mensūbiyyet cihetiyle sāʾir kevākibden şerīf olmaġla ʿaḳla mensūb olan burcda bulunursa mevlūd içün ʿaḳl ü ferāset kemāle resīde olur. Ḫuṣūṣā ki ʿUṭārid ṣūret-i ṭāliʿde mübtez bulunmuş ola. İmdi her ne maḥaldeki delīl-i ḫāṣ u ʿām cemʿ olalar, anlarıň medlūlātı kemāl bulur. Semere-i imtizācda şerḫ olundığı gibi ve delāʾil-i ḫās u ʿāmdan her birine kendü ẕātıyla ḳavī ola, anıň eseri ḫulḳ-ı mevlūdde ziyāde ẓāhir olup żaʿīf olduğı ṣūretde eseri niḥānī olur.

Semere-i sāliṣ: Aḫlāk üzerine mevżiʿ-i delāʾil-i cüzʾī beyānındadır. Aḫlāḳ-ı mevlūd üzerine olan delāʾil-i cüzʾī keşīr olup yaḳīne ḳarīb olanı oldur ki ḫulḳa delīl olanıň mecmūʿı veyāḫud ekseri burc-ı sābitte bulunurlar ise mevlūd sākin ü ṣāḥib-vaḳār u āhestedür ve kendü reʾyine maġrūr u mütevāżıʿ olur. Ve eger burc-ı ẕū-cesedeynde olursa mevlūd fenn-i naḳş u ṣūrda māhir ü kār ile meşgūl olur. Ve eger burc-ı münḳalibde bulunursa mevlūd meddāḥ u senākār u mütekebbir ü bī-letāfāt ve her ṣanʿatı her ʿilmi maʿlūm idinmege heveskār ü ḫalāyıḳ ile āmīziş ṣāḥibi olur. Ammā eger delāʾil-i ḫulḳdan cümlesi veyā ekseri behīmi olan burçlarda olurlar ise mevlūd ʿuzlet-güzīn ü ḫalāyıḳdan müteneffir olur. /Ü 281/ Ve eger delīl-i rāciʿ olursa reʾy ü tedbīrde ḫayret üzere olup hiçbir emrde ḳarār mümkin olmaz. Ve eger mevżiʿ-i /Ç 85a/ delāʾil-i ḫulḳa /İ4 56b/ naḥslar müstevlī olsa mevlūd eşyādan bī-ṭaʿm u bī-meze olanlara māʾil ü muḥabbet idüp nāḫoş rāḥiyesi olandan daḫi ḫoşlanur ve nā-pesendīde olan efʿāli naḥsīn olunmaġa şāyeste görür ve ḳabūl ider. Ve eger Zühre vü Mirrīḫ ṭāliʿden sāḳıṭ u ḫuṣūṣi ile behīmī burcda bulunursalar[3] mevlūd aḥmaḳ u bed-ġū vü müttehim ü kezzāb olur. Ammā eger Mirrīḫ ḳavī bulunup Zühre anıň şerīki bulunursa mevlūd fısḳ u fücūra ve lehv ü ṭaraba ve ziynete māʾil olur lākin ṭarīḳ-i ʿunf ve zor ve ʿarbede birle ider. Ve eger ḳuvvet Zühre'de ġālib olup şirketi Mirrīḫ iderse yine bu minvāl üzere olur. Ammā muʿāmele-i ʿunf telaṭṭufa mübeddel olur. Ve eger Mirrīḫ ḳavī ve ʿUṭārid şerīk olursa mevlūd kāẕib ve kiẕbinden nāşī ḫuccetler īrād idüp süḫan-

[1] gelürse: gelür Ç.
[2] iḫtilāfınıň: aḫlāḳınıň Ç.
[3] bulunursalar: bulunsa İ4.

gūlukda şedīd ve tīz ü çabuḳ olur. Ammā eger ʿUṭārid ḳavī ve Mirrīḫ şerīk olursa mevlūd ġamz ve müzevir ve münāfiḳ ve nemmām ve müttehim olur. Ammā eger Zühre ḳavī olup ʿUṭārid şerīk olursa mevlūd ʿuzlet ü ḥalvete meyl idüp ṭāleb-i ḥikmet[1] ü ḥaḳīḳat ve şīrīn-gū vü ḫoş-edā vü maʿānī-şinās u eşʿār-āşinā ve mūsiḳī vü naġamāta dilbeste olur. Ve eger ḳuvvet ʿUṭārid'de olup şirket Zühre'de olursa mevlūd şāʿir ü /Ü 282/ ʿālim ü ādāb-ı münāẓarayı ʿarīf ü nedīm ü ṭatlu sözlü ve ḫoş-reviş ü ṭarab-engīz ü raḳḳāṣ u mūsıḳīden ḫaberdār olur, ḫuṣūṣā ki delāʾil-i burc Mīzān'da olup Mīzān ṭāliʿa gelmiş ola. Ve eger ʿUṭārid burc-ı bā-avāzda olursa mevlūd şiʿr-ḫˇān olur. Ve eger Zühre burc-ı bā-avāzda olursa mevlūd nāyzen olur. Ḫuṣūṣı ile burc-ı Mīzān ola. Ve bu ḳuvvetlerin vech-i ẕātī vü ʿarżī ile tefāvüti olmaġla ziyāde ihtimām u iḥtiyāt gerekdir.

Semere-i rābiʿ: Ḥükm-i müfredāt beyānındadır. İmdi maʿlūm ola ki cemīʿ kārda mahāreṭ-ṭabʿ[2] delāʾil-i ḫalḳıň ḳuvvetinden /Ç 85b/ nāşīdir. Ve ḥamāḳaṭ-ṭabʿ daḫi keẕālik delāʾil-i ḫalḳıň żaʿf ınıň muḳteżāsı olur. Ve menfaʿat, delīl-i saʿādetden ve mażarrat, delīl-i nuḥūsetden ve şöhret, evtāddan ve rifʿat, eflākda ṣāʿid olmaḳdan ve bī-nāmlıḳ delāʾiliň süḳūṭundan ve ḥażīżinde[3] taḥte'r-rāż ü taḥte'ş-şuʿāʿ bulunmasından ve ʿizzet, şerefdeň ve ẕillet, hubūṭdan ve rāḥat u ṣıḥḥat, ḫāneden ve renc ü zaḥmet, vebālden ve şādi, feraḥdan ve ġam, teraḥdan ve ḥayret ü kārlardan taʿvīḳ ve peşīmānlıḳ ricʿatden ve ḫastelik iḫtirāḳdan mevcūd olur. Ve eger ṣūret-i ṭāliʿde delāʾil-i ṣıfāt pesendīde ile mevṣūf olup mevżiʿleri daḫi ḫoş u ḳuvvet-i ẕātı vu ʿarżı ile ārāste olurlar ise mevlūd-ı nādire cihān olup ḫāricen ü dāḫilen fażīlet-i ādemi olan kemāl-i şeref ü aḫlāḳ-ı ḥamīde ve ṣıfāt-ı ceyyide[4] ile pīrāste olur. /Ü 283/ Ammā eger delāʾil żaʿīf ü menḥūs ü sāḳıṭ veyā taḥte'r-rāż veyā taḥte'şuʿāʿ ve hābıṭ u muḫālif /İ4 57a/ mevżiʿde olursa ḫuṣūṣā ki hiçbiri ṭāliʿa nāẓır olmaya mevlūd nācīz olup behāyim rütbesinde ḳalur. Ve daḫi ziyāde mużır oldur ki delāʾil-i mezkūr burc-ı[5] behīmi veyāḫud burc-ı künkde yaʿnī güft ü şenīdden bī-behre olan burcda olup ḫuṣūṣı ile ṭāliʿ bu burçlardan biri ola.

Semere-i ḫāmis: Mevāżıʿ-ı ʿUṭārid beyānındadır. Eger ʿUṭārid Zuḥal'iň ḫānelerinden birinde vāḳıʿ olup ḫuṣūṣıyla Delv'de bulunursa mevlūd fikr-i ṣavāba muḳārin olup ʿilm-i felsefe vü ṭılsımāt u hendese ve sāʾir buňa müşābih ʿulūm ṭalebinde olur. Ve

[1] ḥikmet: - İ4.
[2] mahāret-ṭabʿ: mahāret Ü.
[3] ḥażīżinde: ḥażīżden Ç; ḥażīżde İ4.
[4] ceyyide: - Ç.
[5] burc-ı: - İ4.

eger Mirrīḫ'iň ḫānesinde bulunursa mevlūd bed-kelām u bed-endīş olup bā-ḫuṣūṣ Ḫamel'de olursa ġaddār vechle kār u mekrūh-kār olur. Ve eger ḫāne-i Zühre'de bulunup ḫuṣūṣā Sevr'de olursa mevlūd hazzāl u ʿayş u ʿişretde ġāyet ḥarāma resīde olmuş ve her şeyʾʿi irtikāb /Ç 86a/ ider. Kezzāb u müttehim ve kendüne maġrūr u müteʿaccīb olup eger Mīzān'da olursa mevlūd ʿāḳıl u āmīziş ü ülfet ṣāḥibi olur. Ve eger Müşterī'niň ḫānelerinde bulunup ḫuṣūṣā Ḳavs'da olursa mevlūd kātib ü münşī vü müderris ve fıḳıhda māhir olup eger Ḥūt'da olursa ḥakīm ve ʿulūm-ı daḳīḳede bī-naẓīr olur. Ve eger ḫāne-i Ḳamer'de olursa mevlūd miyān-ı ʿavāmda dürüst-muʿāmele olup ʿimāretde māʾil ü maʿīşetinde müdeḳḳiḳ ü muʿaccib ve kendü irādesi üzere ḥareket ider. Ve eger ḫāne-i Şems'de olursa mevlūd tünd-ḫūy u tīz-ḫışm ve kahhār u mütekebbir olur. Ve eger Sünbüle'de olursa ṣāḥib-reʾy ü tedbīr ü mülūk u ekābir yanında /Ü 284/ ʿazīz-i reʾy ü kāmil ü fāżıl u kātib ü münşī olur. Ve eger Cevzā'da olursa ḥikmet-şinās ü kem-şebāt u ʿāḳıl u fāżıl ve naḳḳāş u kār-ı ʿacīb u ʿġarībde māhir olur.

Şemere-i sādis: Delāʾil-i burūc-ı müfredāt beyānındadır. Her gāh ki bir şaḫṣıň ṭāliʿi Sünbüle olursa ol şaḫṣ muṣāliḥlerini ṭabīʿatı ile görüp ve reʾy ü ʿaḳlī ciheti ile kendüni mertebe-i ʿulyāya yaʿnī vüzerāt ü vükelāṭ gibi ʿizz ü rifʿate yetişdirir. Ve eger ṭāliʿ Ḥūt olursa ḥükm yine bu vechle olur lākin mevlūd kendüyi manṣıb-ı ḳażā vü ḥükūmete resīde ider. Ve eger ṭāliʿ Cevzā olursa mevlūd umūrda kāhil ü muṣāliḥde ʿāṭıl olup kendüyi mertebe-i aʿlādan ednāya üftāde ider. Ve eger ṭāliʿ Ḳavs olursa ḥükm yine bu vechle olup lākin mevlūd kendüyi vüzerā vü ʿulemā yanında bī-ḳadr eyler. Ve eger ṭāliʿ Ḥamel olursa mevlūd dilberlik ve mübārizlik gösterüp ḫıyānet ü ḥabāşeti sebebi ile kendüyi yine kendü yedinden[1] helāk ider. Ve eger ṭāliʿ Mīzān olursa yine bu güne olup lākin sebeb zenān ü şāhidān ü muṭribān ü kesret-i şehvet ü tenāvül-i aġdiye şīrīn ü gūn-ā-gūn olur. Ve eger ṭāliʿ ʿAḳreb olursa mevlūd kendü kendüyi[2] zaḥmete mübtelā idüp ve bīmārlıḳ ü /Ç 86b/ ʿillet sebebiyle maʿyūb u ʿillet daḫi mübārizliḳ ciheti ile olup ḫāʾin ü sarıḳ ü dūn-ı himmet ü nāḳıṣü'l-ʿaḳl /İ4 57b/ u tīz-ḫışm u cesūr olur. Ve eger /Ü 285/ ṭāliʿ Sevr olursa yine bu misillidür. Lākin sebeb bendegān ü ḫādimān ü ṭālib-i zenān olmaḳ ve fısḳ u fücūr maḳūlesine raġbet ü kendüye ʿabeş muʿālece eylemek ve kāhillik ü kāziblik ciheti ile olur. Ve eger ṭāliʿ Delv olursa mevlūdāt cānbāzlıġı ve ḥayvān-perverlik ider. Ve ḳarżān aḳçe almaġı sever ü bed-kār u ṭalib-i

[1] yedinden: yedinde Ç, İ4.
[2] kendüyi: kendüni İ4.

ṭılsımāt u meḳḳār u süḫan-çīn olur. Ve eger ṭaliʿ Cedī olursa ṭālib-i maʿāş u ḥarīş ve māl cemʿ idici ve kand u ekl ü şurbunda mümessek ve nā-ḫoş aġdiye tenāvül ider māḳūlesi olup renc ü zaḥmete mübtelā olur. Ve eger ṭāliʿ Sereṭān olursa mevlūd sefer ü risālete rāġıb olmaġla nice ḫoş maḳāmlar ve kūhlar ve deryālar seyr ü temāşā ider ve ʿavām miyānında riyāsete ṭālib olur. Ve eger ṭāliʿ Esed olursa mevlūd kibārlıġa ve serverlige ṭālib ü ṣoḥbet-i mülūk u ekābire rāġıb olup kendüyi ẕī-ḳudret ü kibārdan ʿadd eyler. İmdi bu ḥükm müfred olup mürekkebātda mütefāvit olur.

Şuʿbe-i sāliṣ: Üç semere ile mevlūduň ṣūretini ve mizācını beyān ider.

Semere-i evvel: Delāʾil-i küllī beyānındadır. Pes külliyāt ciheti ile ṣūret ü mizāc-ı mevlūd ṭabiʿat-ı kevkeb-i mübtezden yāḫud ṭāliʿa müstevlī olandan veyāḫud müstevlī-i mevżiʿ-i Ḳamer'den veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿden aḫẕ olunur. Ve eger ṣūret-i ṭāliʿde kevkeb-i mübtez mevcūd olursa bu aḥvāle andan aʿlā vü andan ḳavī delīl olmaz. Ammā eger mübtez bulunmaz ise ṭāliʿa müstevlī olan kevkeb aḥvāl-i /Ü 286/ mezbūreniň müdebberi olur. Ve eger bunlarıň ikisi daḫi mevcūd olmaz ise ḥükm mevżiʿ-i Ḳamer'e müstevlī olan kevkebiň olur. Ve ol daḫi bulunmaduġı ṣūretde müdebber ṣāḥib-ṭāliʿ olur velev ṭāliʿden sāḳıṭ olsun. Ammā bu delāʾiliň /Ç 87a/ mecmūʿı ḥāṣıl olursa içlerinden ḳanġısı aḳvā bulunursa anı muḳaddem ṭutup bāḳīsini şerīk ittiḫāẕ iderler. İmdi çünki bu muḳaddime maʿlūm ola delāʾil-i müfredi daḫi yād eylemek münāsib olur.

Semere-i sānī: Delāʾil-i müfred beyānındadır. Pes bu ḥālde müdebber Zuḥal olup ve Zuḥal daḫi maşrıḳī olursa mevlūd siyāh çerde veyāḫud engübīnī renk ve maʿmūr ten ü siyāh mūy ve gögüsi ḳıllu ve ḥalīmü'ṭ-ṭabʿ muʿtedil ḳāma ve āġır meşreb olup mizācında bürūdet ġālib olur. Ammā eger maġribī olursa buġdāy eňlü vü ḳara gözlü vücūdı żaʿīf ü lāġar u kūçek ve şaʿrı ḳalīl ve mizācında bürūdet ü yübūset ġālib olur. Ve eger müdebber Müşterī olup ve maşrıḳī olursa mevlūdı beyāż ve pākīze endām ve şaʿrı keṣīr ve çeşmi kebīr ve bālā-ḳad ü sükūnet üzere ve ḳalīl-āvāz ve ḳalilü'l-kelām olup mizācında ḥarāret ü ruṭūbet ġālib olur. Ammā eger maġribī olursa mevlūd beyāż ve güzel olmayup ve mūyı daḫi ḳalīl ve çeşmi şehlā ve endāmı kūçek ve mizācında ruṭūbet ġālib olur. Ve eger müdebber Mirrīḫ olup ve maşrıḳī olursa mevlūd beyāż ve ḳırmızı renkde ve mā'i gözlü ve ḳāmeti /İ4 58a/ güzel /Ü 287/ ü teni maʿmūr u şaʿrı keṣret ü ḳılletde mutavassıṭ ve mizācında ḥarāret ü yübūset ġālib olur. Ammā eger maġribī olursa mevlūd güzel endām ve kūçek ü ḳırmızı renk ve ḳırmızı ṣaçlu ve

gerdeni kūtāh ve mizācında yübūset ġālib olur. Ve eger müdebber Zühre olup maşrıḳī olursa mevlūd pākīze rūy u ḫūb endām u ḫūb ṣūret ve muʿtedil ḳāmet ü nāzik ten ve dırāz u siyāh mūy ve zenān ḳıyāfetlü ve maḳbūl u ḫoş şekl ü nāzenīn ḥarekāt ve ḳara gözlü veyāḫud şehlā ve tīz-şehvet ve mizācı bürūdet ü ruṭūbetde muʿtedil olur. Ammā eger maġribī olursa mevlūduň levni ṣarıya māʾil beyāża müşābih /Ç 87b/ ve maʿāşiretden ḥaẕ ider ve cāme-i zībendeye māʾil ve leṭāfet-ṭabʿ ṣāḥibi ve ḫoş ḳad ve şiʿri kesīr ve ḳara gözlü ve nā-pāk olan şehvete rāġıb ve mizācında rutūbet ġālib olur.

Ve eger müdebber ʿUṭārid olup ve maşrıḳī olursa mevlūd gendüm-gūn yaʿnī buġdāy teňlü ve siyāha māʾil ü muʿtedil endām ve żaʿīf ten ve ālüfte vü kūçek gözlü ve şaʿrı kesret ve ḳılletde mutavassıṭ u mizācında yübūset ġālib olur. Ammā eger maġribī olursa mevlūd buġdāy eňlü vü yeşile māʾil ü lāġār ü żaʿīf ve endāmı kūçek ve ṣadāsı ince ve çuḳur gözlü ve göziniň ḥadeḳası keçi göziniň ḥadeḳasına müşābih ve tīz fehm ve mizācında germiyyet ü yübūset ġālib olur. Ve eger müdebber Şems olursa żaʿīf ten ve levni ṣarıya māʾil ve reʾsi kebīr ve başarı ḳavī ve ḳāmeti muʿtedil ve şükūh u heybet ṣāḥibi ve mizācında ḥarāret ü yübūset ġālib olur. Ve eger /Ü 288/ müdebber Ḳamer olup ve maşrıḳī olursa mevlūduň levni şol beyāża müşābih olur ki yeşile māʾil ola vü ḫoş munẓır ü muḥterik ü pākize endāma ve ḫoş ve mizācında bürūdet ġālib olur. Ammā eger maġribī olursa ṣāḥib-semen ü süst-endām ve ḥasene ḳıyāfetlü ve levni rūşen olan ṣarıya māʾil ve ṣaçları uzun ve aʿżāsı muḥterik ḫaṭvesini tīz tīz atar ve mizācında ruṭūbet ġālib olur. Lākin neyyirīn[1] her kevkebe iʿānet idüp meselā Āfitāb heyʿātda ve kemāl semende ve ḳāmetiň büyüklügünde ve ḥarāret ü yübūset mizācda ve Ḳamer daḫi her ṣıfatıň iʿtidāl üzere olmasında vü ruṭūbet mizācda iʿānet ider.

Semere-i sāliṣ: Aḥkām-ı ḥālāt ḫamse-i müteḥayyire beyānındadır. Pes imdi eger bunlar ol teşrīfde olurlar ise mevlūd semīn ü tüvānā ve ḳavī cüsse çünki ricʿata muḳīm olalar mevlūd ḳaviyyü'l-bünye olup ḳāmet ü cildi muʿtedil olur. Çünki /Ç 88a/ rāciʿ olalar mevlūd kūçek ü żaʿīf olur ve çünki istiḳāmete muḳīm olalar mevlūd iʿtidāl üzere olur. Ve Şems'iň taḥt-ı şuʿāʿında bulunalar[2] mevlūd ḥasīs ü dūn himmet olup ve kendüne /İ4 58b/ āfet resīde olur. Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ felek-i tedvīriniň zirvesinde olursa mevlūd bülend ü bālā ḳadd ve semīn ü ṭaraf-ı bālāsı ziyāde ḳavī olur. Ve eger ḥażīżde /Ü 289/ olursa mevlūd kütāh ḳāmet ü endāmı küçürek ve bülen[d]den aşaġısı ziyāde ḳavī olur. Ve eger baʿd evsāṭda yaʿnī zirve ile ḥażīż miyānında olursa mevlūduň

[1] neyyirīn: neyyirde İ4.
[2] bulunalar: bulunsalar İ4.

miyānında ḳuvvet ziyāde ve muʿtedil endām olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ ittifāḳen evcinde veyāḫud evcine ḳarīb ḥuṣūṣı ile revende bī-evci yaʿnī evcine müteveccih ve hem zirve-i felek tedvīrinde bulunursa mevlūduň ḳāmeti dırāzlıḳda ḥadd-i iʿtidāli tecāvüz ider. Ve eger bu ḥālet ittifāḳen ḥażīžde vuḳūʿ bulur ise mevlūdıň ḳaddi kütāhlıḳda ġāyete resīde olur. Ammā eger derece-i ṭāliʿ burcuň evāʾili olursa mevlūd bālā-ḳadd olur ve evāḫiri olursa mevlūd kūtāh ḳadd ve evāsıṭı olursa mevlūduň ḳaddi muʿtedil olur. Ve eger bālālıġa ve kūtāhlıġa ve semine ve lāġāriyyete ve ḳuvvete ve żaʿf a ve renge ve mizāca delīl olanlarıň ekṣeri birbirleri ile muvāfaḳat iderler ise mevlūd ol ṣıfāt u heyʾet ü reng ü mizācda ḥadd-i iʿtidāli tecāvüz ider. Pes lāyıḳ olan vaḳt-i ahḳāmda iḥtiyāṭ eylemekdür.

Şuʿbe-i rābiʿ: On bir ṣemereyi müştemil olup aḥvāl-i ḥavās u nefsānī ḳuvvetleri beyān ider.

Ṣemere-i evvel: Ḥavās-ı ẓāhire beyānındadır. Pes ḥavās-ı ẓāhire taʿbīr olınan beş ḥisdir[1]. Evvelkisi ḥiss-i /Ü 290/ semʿ yaʿnī hevā-yı küllīniň tavassuṭı sebebiyle avāzü'l-ḥānı istimāʿ eylemekdir ki anıň ḥudūṣı gūşdan olup ve bu ḥissiň mürebbīsi Zuḥal u şerīki Müşterī olur. Ve ikincisi ḥiss-i baṣar yaʿnī elvān /Ç 88b/ ü eşkāli görmekdir ki anıň daḫi ḥudūṣı çeşmden olup bu ḥissiň mürebbisi Şems ve şerīki Ḳamer olur. Üçüncisi ḥiss-ı şem yaʿnī hevā sebebiyle bir şeyʾi ḳoḳlamaḳ ve rāyiḥasını idrākdir ki anıň ḥudūṣı enfden olup ve bu ḥıssıň mürebbisi Zühre vü şerīki Mirrīḫ olur. Dördüncisi ḥiss-i ẕevḳ yaʿnī bir şeyʾiň ṭaʿamından acı vu ṭatlu ve sāʾir ḥālātını iẕʿān eylemekdir ki anıň ḥudūṣı fem ü lisāndan olup ve bu ḥissiň mürebbīsi ʿUṭārid ü şerīki Ḳamer olur. Beşincisi ḥiss-i lems yaʿnī ḳatı vü yumuşaḳ ve aġır u ḫafīf olan eşyāyı bilmekdir ki bu ḳuvvet aʿżāda perīşān olup ekṣer enmele taʿbīr olınan parmaḳlarıň ucundan ziyāde fehm olur ve bu ḥissiň daḫi mürebbīsi Ḳamer ü şerīki Zuḥal'dir.

İmdi kevākib-i mezbūreden ḳanġısı ḳavī ve ḫāne-i sādis ü ṣāminden baʿīd ve nuḥūsdan sālim olursa kendüne nisbet olınan ḥis daḫi ḳuvvetde kemāl bulur. Ve eger żaʿīf veyāḫud mezbūr ḫāneleriň birinde veyāḫud bir naḥs sebebiyle menḥūs olursa medlūlı olan ḥis /İ4 59a/ daḫi nāḳış ü ḥalel-peẕīr olur. Ve eger cümle delāʾil ḳavī ve naḥsdan pāk ve ekṣeri birbirlerine nāẓır olup /Ü 291/ evtāda veyāḫud māʾilü'l-vetedde bulunursa[2] ḥavās-ı ḫamseniň mecmūʿı selāmetde olup ve ḳuvvetleriniň müterreḳi

[1] ḥısdır: ḥaddir Ü.
[2] bulnur ise: bulunurlarsa İ4.

olmasına delālet ider. Ammā eger ḫavāsdan biriniň ḳuvvetine delīl olan kevkeb bir naḥsdan munṣarıf olup ve bir saʿda muttaṣıl olursa veyāḫud bir bed mevżiʿden bir ḫoş mevżiʿe mürūr iderse veyāḫud ḫażīżden evce müteveccih veyā ricʿatden ḳurtulup müstaḳīm olursa veyāḫud ṣuʿāʿ-yı Āfitāb'dan ṭaşra gelür ise ol ḥissiň ḳuvveti teraḳḳi bulup ve hiçbir vechle noḳṣān ḳabūl eylemez. Ammā eger delīl-i meẕkūr saʿddan munṣarıf u naḥsa muttaṣıl veyā bir güzel mevżiʿden bir bed maḥalle müteveccih veyāḫud evcden ḫażīże teveccüh itmiş veyā rāciʿ /Ç 89a/ olmaḳ ṭalebinde veyāḫud ṣuʿā-yı Āfitāb'a[1] mürūr eylemede olursa ol delīle müteʿalliḳ ḥissiň ḳuvveti ḫalel-peẕīr olur ve noḳṣān ḳabūl ider. Ve anıň eṣeri ol vaḳt ẓāhir olur ki envāʿdan bir nevʿ ile nevbet tertīb ol delīle[2] resīde ola ve ol eṣer daḫi delīliň gerek vaḳt-i vilādetde vü gerek vaḳt-i nevbetde ḳuvvet-i żaʿf ı ḥasebiyle ziyāde vü noḳṣān ḳābūl ider.

Ṣemere-i ṣānī: Aḥkām-ı ḥavās-ı bāṭınī beyānındadır. Ḥavās-ı bāṭınī daḫi ḥavās-ı ẓāhire gibi beş ḥis olup ve bunlarıň ṣıfatlarında ve esāmīlerinde iḫtilāf olunmuşdur. Lākin meşhūr olanı oldur ki evvelki ḳuvvet-i vehm olup /Ü 292/ ve aňa ḳuvvet-i ḫāṭıra daḫi dirler. İkinci ḳuvvet muṣavvere olup muḫayyile daḫi taʿbīr iderler. Üçünci ḳuvvet müfekkire olup müdebbire daḫi ıṭlāk iderler. Dördünci ḳuvvet ḥāfıẓa olup ṣābite teṣmiye iderler. Beşinci ḳuvvet ẕākire olup nāṭıḳa daḫi dirler. Pes egerçi bu ḥavās-ı bāṭınadan her biri içün ẓāhire gibi birer ṣıfat ü birer fiʿl-i maḫṣūṣ vardır. Ammā bu ḥavāsıň efʿāli bir birine müselsel[3] olup bir fiʿl aḫire taʿalluḳ itmeyince āḫir anıň ile mevṣūf olmaz. Ve nefs ü ʿaḳl beynlerine tevassuṭ eylemedikçe ʿālem maḥsūsa gelmez ve āḫiriň maʿlūmı olmaz. Ve bu bābda müʾellifiň ġarażı ḫavās-ı ḫamseden her biri ḫamse-i müteḥayyireden bir kevkebe mensūb oldıġını beyān itmekdür. Meṣelā ḳuvvet-i vehm Müşterī'ye mensūb olup ve vaḳt-i müṣevvere Mirrīḫ'e ve vaḳt-i müfekkere, Zühre'ye ve vaḳt-i ḥāfıẓa Zuḥal'e ve vaḳt-i nāṭıḳa ʿUṭārid'e mensūb oldıġına bināen ẕikr olınan ḫamse-i müteḥayyireden her bir kevkebe ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżī ile āraste vü ḳavī ḥāl bulunsa kendüne mensūb olan ḥissiň daḫi kemāl-i selāmete delīl olup ve żaʿīf olursa keẕālik ol ḥıssıň żaʿf ıne delālet ider. Ve eger cemīʿ-i kevākib ẕātī vü ʿarżī ḳuvvetler ile āraste olurlar ise /İ4 59b/ gerek ḥavās-ı ẓāhire ve gerek bāṭınanıň mecmūʿı selīm ü bī-noḳṣān olur. Ammā /89b/ ḫavās-ı mezbūreniň ḳuvvet ü żaʿf ına şol ṭārīḳ ile daḫi /Ü 293/ istidlāl iderler ki ḫavās-ı ẓāhirede beyān olunduġı üzere delāʾiliň ittiṣāli

[1] Āfitāb'a: Āfitāb İ4.
[2] ol delīlde: olunmayla Ü.
[3] müselsele: müṣelleṣ Ç; müselsel İ4.

vü inṣirāfına ve ol ḫavāsıñ ziyāde vü noḳṣān üzere olmasına delīl olan sāʾir ḥālāta daḫi naẓar olunur.

Semere-i sāliṣ: Delīl-i ʿaḳl beyānındadır. Bu daḫi benī ādemde iki ḳuvvet olup birine ʿaḳl-ı ʿamelī ve maʿāş taʿbīr idüp āḫerine ʿaḳl-ı naẓarī vü ʿazīzī ıṭlāḳ iderler. Pes ʿaḳl-ı ʿamelī oldur ki insān anıñla umūr-ı dünyā[1] vü ʿālem-i şühūdda nīk ü bedi ve ẓulm u ʿadli imtiyāza ḳādir olup umūr-ı dünyevīde kendüne ne güne maṣlaḥat-ı münāsib ü lāyıḳ olduġı maʿlūmı olur ve aňa ism-i gün-ā-gün vażʿ olunmuşdur. Ve bu ʿaḳl Ḳamer'e mensūbdur. Ve ʿaḳl-ı naẓarī daḫi oldur ki insān aňınla ẕāt u ṣıfat-ı Ḫudā-yı Teʿāla Ḥażretleri'ne ve ḥaḳāyıḳ-ı eşyā vü maʿḳūlāta ıṭṭılāʿ taḥṣīl idüp ḥudūs u ḳademiň ve ervāḥ u ecsāmıň mābeynini tefrīḳe ḳudret ḥāṣıl eyler. Ve bunuň daḫi dürlü dürlü isimleri olup bu ʿaḳl daḫi Şems'e mensūbdur.

İmdi vaḳt-i vilādetde neyyirīnden ḳanġısı ḳavī ḥāl bulunursa mevlūdde ol ʿaḳl kemāl bulur. Ve eger Ḳamer ʿarżī ḳuvvetler ile arāste bulunursa anıň eseri ziyādesiyle ḳavī olur. Ve eger Āfitāb ḳuvvet-i ẕātı ile arāste bulunursa anıň daḫi eseri /Ü 294/ ʿaẓīm olur. Ve eger neyyirīn birbirine veyāḫud ṭāliʿa ve ṣāḥib-ṭāliʿa naẓar-ı meveddetle nāẓır ḫuṣūsı ile her biri evtādda bulunursa ẕikr olınan ḳuvvetleriň ikisi daḫi ġāyet kemāle resīde olup mevlūd umūr-ı dinī vü dünyevīde zīrek ü dānā ve her maṣlaḥatı kemā-yenbaġī edā idüp ve ṣāḥib-nāmūs olur. Ve eger naẓarlar ʿadāvet üzere olurlar ise maṣlaḥatda ʿunf ile muʿāmele idici olup ve ʿilm-i siyaseti ḫoş bilür. Ve eger her biri żaʿīf ve ṭāliʿden ve ṣāḥib-ṭāliʿden sāḳıṭ olursa mevlūd dünyevī vü āḫirī umūrda /Ç 90a/ bī-tedbīr ü cāhil ḳalur.

Semere-i rābiʿ: Nefsānī ḳuvvetleriň kevākibe nisbeti beyānındadır. Pes ḳuvā-yi nefsānī üç ḳısma münḳasım olup eşḫāṣı anlar terbiye iderler. Evvelki rūḥ-ı ṭabīʿidir[2] ki maḥallī ciger olur. Ve anıň netīcesi üç ḳuvvet olup[3] evvel-i ḳuvvet taʿẕiye ve sānī-i ḳuvvet nāmiye ve sāliṣ ḳuvvet tevālüd ü tenāsüldür. Ammā bu rūḥuň eşyāda fiʿli keṣret-i ṭaleb ü iştihā ciheti ile umūrda taʿṭīl ü kāhillik ü bī-ārzūluḳ üzere ḥareket eylemek ve nāz ü niʿmetde olmaḳ ve rāzını derūnında ṭutmaḳ ve ṣabūr olmaḳ gibi nesnelerdir. Ve bu ḥālet Ḳamer'iň teʾsīri ve Müşterī'niň şirketi ḥasebiyle olur. Ve ikincisi rūh-ı ḥayvānīdir ki mevżiʿi ḳalb ve netīcesi iki ḳuvvet olup /Ü 295/ evvelkī[4]

[1] dünyā: dīn Ç.
[2] ṭabīʿdir: ṭabīʿatdir Ç.
[3] Ve anıň netīcesi üç ḳuvvet olup: - Ü.
[4] evvelki: evveli Ç.

fiʿl yaʿnī bir işi işlemek ve s̲ānī /İ4 60a/ eşyāyı bulmaḳdır. Ve her şeyʾ ki benī ādem içündür. Ḫışm u ḳahr u buġż u ḥased ü kīn u ṭamʿa vü şecāʿat ü tefevvūḳ u tahammül ve sāʾir tüvängerlik gibi bu rūḥa müteʿalliḳdir ki ol daḫi Āfitāb'ıň teʾs̲īri ve Mirrīḫ'iň şirketindendir. Ve üçüncisi rūh-ı insānī yaʿnī nefs-i nāṭıḳadır ki baʿżılarıň ḳavli üzere anıň maḥalli dimāġdır. Ammā ḥaḳīḳatde ol ḳuvvet beyān olunmayup bu bābda her ḳavmiň bir güne ḳavli vardır. Ve muḥaḳḳaḳ olanlardan naḳl iderler ki bu ʿālem, ġayb u ervāḥdan olup ve beni ādeme taʿalluḳı sāʾir ḳuvvetler gibi degildir. Ve bu ḳuvvet ol ḳuvvetdir ki insānı sāʿir ḥayvāndan imtiyāz ider. Ve Ḥaḳ Teʿālā bu ḳuvveti kendüne isnād idüp "نفحت فيه من روحى و قل للروح من امرى"[1] buyurur. Ve her kimse ki ʿilm-i edep ü ḥikmet ü saʿādete vāṣıl olup ve ḍelāletden necāt[2] ṭaleb eylemek gibi ki ʿilm-i ṭabīʿīdendir ve şol ʿālem-i āḫirete müteʿalliḳ olan ʿilm ü ṣanʿat u maʿād[3] u ḳaṣd ki ol daḫi ʿaḳl-ı naẓarīniň iʿānetiyle ḥāṣıl olur, anları ṭalebe[4] ḳudret virür. Ve dirler ki bu ḳuvvet hemān ʿaḳldır ve bunı terbiye iden ʿUṭārid olup ve Müşterī şerīk olur. İmdi bu kevākibden ḳanġısı ḳavī-ḥāl ve birbirine nāẓır ve suʿūd daḫi /Ç 90b/ kendülerine naẓar /Ü 296/ idüp nüḥūs sāḳıṭ olursa mevlūdde ẕikr olınan rūḥ kemāl bulup e̲seri daḫi ziyādesi ile ẓāhir ve neticesi ġāyete resīde olur. Ve her ḳanġısı żaʿīf bulunursa anıň daḫi e̲seri nihānī olur. Ammā eger kevākibiň mecmūʿı evtādda ve birbirlerine nāẓır bulunursa bu ḳuvvetleriň cümlesiniň e̲seri ʿaẓīm ü mütezāyid olur. Ve şol ḳāʿide ki s̲emere-i ḥavāsda beyān olunmuş idi yaʿnī delāʾiliň ittiṣāl ü inṣirāfı[5] ve sāʾir ḥālātı cihetiyle her biri ḳuvvetiň ziyāde ve noḳṣān ḳabūl edildiğine daḫi naẓar olınmaḳ lāzımdır. Ammā bir ġayrı ḳuvvet daḫi vardır ki ol ḳuvvete ḫāric ez-ṭabīʿat taʿbīr iderler ol ḳuvvetiň sebebi bir şaḫsıň sū-i mizācı cihetiyledir ki aňa Zuḥal müteʿalliḳ olur ve baʿżı Ḳamer'i şerīk itmişler. Ve cüzʾīyyātdan anıň şerīki ol kevkebdir ki ṣūret-i ṭāliʿde delīl-i mevt olur.

S̲emere-i ḫāmis: Nefsānī ʿavārıż u āfetler beyānındadır. İmdi bu ḥāletler ʿUṭārid ile Ḳamer'iň birbirinden sāḳıṭ olmasından ve her biriniň ṭāliʿden ve ṣāḥib-ṭāliʿden sāḳıṭ olduġundan olur. Ve eger behīmī burçlarda olursa bu ḥālātı müʾeyyid olup mevlūd aḥmaḳ u cāhil olur. Ve eger naḥsān bunlara nāẓır olup ve bunlar ḫor, bir aḫer vechle

[1] "Fe-iżâ sevveytuhu venefaḫtu fîhi min rûhî feka'û lehu sâcidîn(e)": Hani Rabbin meleklere, "Ben kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş balçıktan bir insan yaratacağım. Onu düzenleyip içine ruhumdan üflediğim zaman, onun için hemen saygı ile eğilin" demişti. (Hicr, 29).
[2] ḍelāletden necāt: - İ4,Ü.
[3] maʿād: maʿār İ4.
[4] ṭalebe: ṭaleb Ü.
[5] inṣirāfı: inṣirāf Ç.

menḫūs bulunurlar ise mevlūdda ṣarʿa nevʿinden ʿilletler peydā olur. Ammā eger ṭāliʿ /Ü 297/ nehārī olup ve Zuḥal bir vetediň merkezinde ḫuṣūṣā ki merkez veted-i ṭāliʿde bulunursa mevlūd mecnūn olur bā ḫuṣūṣ burc-ı Sevr ola lākin mecnūn bī-ṣadā vü ḫāmūş olur. Ve eger ṭāliʿ leylī olup ve Mirrīḫ vetediň biriniň merkezinde ḫuṣūṣiyle merkez-i veted-i ṭāliʿde olursa /İ4 60b/ keẕālik mevlūd dīvāne olur lākin müteḥarrik ü miżr olanlardan olur. Ve ol zamān daḫi ziyāde olur ki Ḳamer ü ʿUṭārid vech-i meşrūḥ üzere buluna.

Semere-i sādis: Eger Mirrīḫ nehārda çāḳ[1]-ı vetedde yaʿnī vetediň tamām-ı vasaṭında /Ç 91a/ veyā leylde Zuḥal bu güne bā ḫuṣūṣ bu iki naḥsıň biri Sereṭān'da veyā Esed'de veyā Sünbüle'de veyā Ḥūt'da vāḳıʿ olmuş olurlar ise veyāḫud bu delāʾilden baʿżısı ṭāliʿde olursa mevlūduň dimaġı ruṭūbet üzere olur, ḫuṣūṣā ki ol naḥs mevżiʿ-i Ḳamer'e müstevlī olursa. Ve Ḳamer daḫi ictimāʿ veyāḫud istiḳbālden mużarraf olursa ḫuṣūṣı ile ʿuḳde-i reʾs ü ẕenebde olursa daḫi[2] ziyāde olup mevlūd cin çarpması[3] ve ümmü'l-ṣıbyān taʿbīr olınan ʿillete uġrayıp ve her ʿillet ki ġaşī vü hezeyānī mūriş olur aňa mübtelā oldıġından ġayrı ḳorḳaḳ ve bed-dil ve hezeyāna māʾil olur. Bā ḫuṣūṣ Mirrīḫ ṭāliʿde bulunup ve bed-ḥāl veyā rāciʿ ola ve bundan daḫi Eşed ol vaḳt olur ki suʿūd daḫi /Ü 298/ kendüden sāḳıṭ veyāḫud maʿa ẕeneb ola ve bu ṣūretde mümkindür ki mevlūd ḳorḳaḳlıġından nāṣi kendüni telef veyā muṣālaḥanī zebāna resīde eyleye, ḫuṣūṣā ki ṭāliʿ-i Mīzān veyāḫud Ḥamel ola.

Semere-i sābiʿ: Eger neyyireyn burc-ı müẕekkerde olursa civānlarıň müẕekkerligini ziyāde idüp ve ṭāliʿde olursa anlara zenān māʾil olur. Ve eger burūc-ı müʾenneşde olurlar ise zenānı efʿāl murādına māʾil ve merdānı efʿāl-i zenāna rāġıb olurlar.

Semere-i sāmin: Eger Zühre vü Mirrīḫ burc-ı meẕkūrda[4] olurlar ise efʿāl merdānda ve zenānda ẕikr olınan ḥālātı ziyāde ider. Ḫuṣūṣā ki birbirine muḳārin olalar ve eger burc-ı müʾenneşde olursa zenānı müʾenneşlikde ziyāde idüp ve merdānı daḫi fiʿl-i zenāna māʾil eylerler.

Semere-i tāsiʿ: Ve eger bir merdiň ṭāliʿi ʿAḳreb olup ve Zühre ṭāliʿde olup ve bir naḥs daḫi aňa nāẓır bulunursa mevlūd fiʿl-i zenāna māʾil olup veyā muḥanneş olur. Ve eger ṭāliʿ Sevr olup ve Mirrīḫ daḫi Sevr'de bulunursa ḥükm yine bu vechle olup ve zīynete

[1] çāḳ-ı: ḥāḳ Ç.
[2] daḫī: - İ4.
[3] cin çarpması: çarpılması İ4.
[4] meẕkūrda: müẕekkerde Ç.

māʾil olurlar. Ve eger bu mezkūrāt zenāndan biriniň ṭāliʿine muṣādefe idüp ḫuṣūṣı ile /Ç 91b/ ṭāliʿ-i ʿAḳreb ola olʿavrat saʿterī yaʿnī zıbıḳıcı olup ʿādeti ve heykeli merde müşābih olur.

Semere-i ʿaşer: Eger ʿUṭārid ü Zühre vü Mirrīḫ burc-ı müʾennesde olup[1] /Ü 299/ ḫuṣūṣıyla Sünbüle veyā Ḥūt veyā ʿAḳreb'de olurlar ise ve Zuḥal daḫi onlara naẓar-ı ʿadāvet ile nāẓır olup bā-ḫuṣūṣ Zühre'ye veyā ʿUṭārid'e nāẓır olursa mevlūd eger[2] erkek olursa ʿınnīn olur yaʿnī zenān[3] ṭalebinde olmaz. Ve eger bu delāʾil burc-ı müẓekkerde olup mevlūd daḫi müʾennes olursa ʿaḳīm yaʿnī neslden münḳaṭʿ olup merdlere ṭālib ü rāġıb olmaz. Ḫuṣūṣā ki Sünbüle veyā Mīzān'da ola ki /İ4 61a/ bu burclarıň her biri ʿaḳīmdir. Ve eger bu üç delīl burūc-ı müẓekker ü müʾennesde bulunsalar ve birbirine nāẓır olup ve menḥūs olsalar ve baʿżısı sābiʿde ve baʿżısı ṭāliʿde olup ve Zuḥal veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿ sābiʿde bulunsa mevlūd hem fāʿil ve hem mefʿūl olur.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Eger Zühre vü Mirrīḫ burc-ı müʿennesde bulunsalar ve ʿUṭārid daḫi her birine nāẓır ve Zühre vü Mirrīḫ'den biri sābiʿde bulunsa mevlūd ġulāmlara vü ḫiẓmetkārlara māʾil olup ve kendü kimseleri üzerine ziyāde ġayretlü olur, ḫuṣūṣā ki delāʾil-i żaʿīf ola. Ve eger Zühre ṭāliʿden sāḳıṭ olursa mevlūd şehvetde noḳṣāniyyet üzere olur. Ve eger bu delāʾil yāḫud baʿżısı ṣāḥib-ḫāmse veyāḫud ṣāḥib-ḥādī ʿaşere nāẓır olursa mevlūd civānlara ʿāşıḳ olur. Ve eger bu delāʾil müẓekker olan burçlarda olup ve ṭāliʿa nāẓır olurlar ise mevlūd ol fiʿlde ʿālī vü tīz-şehvet olur. Ammā eger ṭāliʿ Mirrīḫ'iň /Ü 300/ ḫānelerinden biri olursa mevlūd ol fiʿlde dilber olur. Ve eger ḫāne-i ʿUṭārid'de olursa fiʿl mutavassıṭ olup ve civānlar aňa muḥabbet iderler. Ve eger ḫāne-i Zühre olursa mevlūd ol fiʿli az idüp ve eyledikde daḫi nihānī ider. Ammā eger Mirrīḫ Zühre'niň ḫānelerinden birinde olup Zühre Mirrīḫ'iň ḫānelerinden birinde veyāḫud her biri /Ç 92a/ āḫeriň ḫānesinde bulunsa mevlūd tīz-şehvet ü ḥamāḳatkār olup efʿāl-i mezbūreniň her nevʿini ḳabūl ve herkesin merāmına müsāʿde ider. Keẕālik zenānıň ṭāliʿnde daḫi ḥükm bu vech iledir. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ sābiʿde Zühre ile bulunup ol burc daḫi behīmī olursa mevlūd her kimiň ile cemʿ olursa yalñız muʿānaḳa ile inzāl olur ve leẕẕeti kendünden bulur, ḫuṣūṣā ʿUṭārid Zühre ile olup veyāḫud nāẓır buluna.

[1] olup: - Ü.
[2] eger: - İ4.
[3] zenān: ʻavrat İ4.

Şuʿbe-i ḫāmis: Yedi semereyi müştemil olup aḥvāl-i ʿömr ü mevlūdı beyān ider.

Semere-i evvel: Bu uṣūlüñ muḳaddimesi beyānındadır. Fi'l-ḥaḳīḳa aḥvāl-i aʿmāl Ḥaḳ Teʿālā'dan ġayrı kimseniñ maʿlūmı degildir. Ammā bu fende müşār-i bi'l-benān olanlar taḥrībe vü muḳāyese-i ṭarīḳi ile ḳāʿideler ẕikr ü beyān eylemişdir ki biri heylāc ve ikincisi ketḫüdādır. Ve heylāc taʿbīr olınan rūḥa ve keyfiyyet-i ʿömre, ketḫüdā daḫi cisme ve kemiyyet-i ʿömre delīldir. Ammā keyfiyyet ü kemiyyet-i ʿömr içün kelām-ı irād idenlerden ibtidā Hürmüs ʿaleyhisselām ve bāʿde Baṭlamyūs'dur ki şākirdidir /Ü 301/ ve anlardan ṣoñra bu fenniñ ulūlarından olan kimesneler daḫi basṭ-ı kelām eylemişlerdir. Pes çünki heylāc rūḥa delīldir. Ḥükemā-yı[1] ṭabīʿiden naḳl iderler ki mevlūduñ ʿömri mīrāṣ misillü olup pederiniñ ve ceddiniñ ḳabīlesiniñ ʿömürleri ne miḳdār ise ʿömr-i mevlūd daḫi ol miḳdār olur. Ve gāhice cüzʾī noḳṣān u ziyāde daḫi ḳabūl ider. Ve Ebū Maʿşer külliyātında daḫi dir ki: "Eger mīlād ittifāḳen vaḳt-i taḥvīl-i ḳırān vasaṭiye müṣādife idüp ve ṭāliʿ daḫi Zuḥal ü Müşterī'niñ ḫānelerinden /İ4 61b/ biri vāḳıʿ olup veyāḫud nehārda tevellüd iden mevlūdde Āfitāb heylāc olup veyāḫud leylde tevellüd iden mevlūdde Ḳamer heylāc olsa ve bunlardan her biri daḫi kendülerine ketḫüdā olup vesāʾir kevākib daḫi ḳavī-ḥāl ü evtādda vü heylāc ü ketḫüdaya meveddet ile nāẓır bulunsalar mümkindür ki /Ç 92b/ mevlūd müddet-i ḳırān vasaṭı ki taḳrīben iki yüz ḳırḳ sekiz senede muʿammer ola. Ve eger bu ittifāḳ taḥvīl-i ḳırān-ı ekberde olup ve delāʾil daḫi vech-i meşrūḥ üzere bulunursa mevlūd müddet-i ḳırān-ı ekber muʿāmmer olmaḳ mümkindür ki ol daḫi taḳrīben ṭoḳuz yüz seksen sene ider ve bu māddede ʿömr-i Nūḥ ʿaleyhisselām ile iştihād iderler."

Ammā baʿżılarıñ ḳāvli oldur ki çünki Āfitāb heylāc vāḳıʿ olup ḫānesinde veyā maşrıḳında bulunup ketḫüdā daḫi olursa kendü ʿaṭiyyet-i kübrāsıñı virür ki /Ü 302/ yüz yigirmi sene ider. Pes eger Ḳamer vetedden Āfitāb'a naẓar-ı meveddet ile nāẓır olursa yigirmi beş sene daḫi ziyāde ider. Keẕālik Zühre sekiz sene ve ʿUṭārid yigirmi sene ve Müşterī on iki sene ziyāde idüp mecmūʿı yüz seksen beş sene olur ḫuṣūṣiyle iki naḥs daḫi ketḫüdādan sāḳıṭ olurlar ise ümīddir ki mevlūd bu ʿaṭiyyeye resīde ola. Ve Ebū Maʿşer daḫi bu ḳāvli istiḥsān eylemişdir.

Ammā cumhūr şol ḳavliñ üzerinedür ki Āfitāb'ıñ yüz yigirmi sene ʿaṭiyye-i kübrāsı olup mevlūd anı tecāvüz eylemez. Ve lāyıḳ olan daḫi oldur ki ol vaḳt Āfitāb heylāc olup kendü ḥaddinde ve nüḥūsdan sālim ü ṭāliʿ vesāʾir kevākib daḫi ḳavī-ḥāl bulunalar.

[1] ḥükemā-yı: ḥükemāʿat-ı İ4.

Ammā eger bu ḥāl şürūṭ-ı meẕkūre ile Ḳamer'e vāḳıʿ olursa mümkindür ki mevlūd yüz sekiz sene muʿammer ola. Zīrā Ḳamer'iñ ʿaṭiyye-i kübrāsı ol miḳdārdır.

Semere-i sānī: Ṭaleb-i heylāc beyānındadır. Bu bābda müteḳaddimin beş ḳāʿide yād idüp her birine heylāc ıṭlāḳ iderler. Evvelki neyyir-i aʿẓamdır ki çeşme-i ḳuvvet-i ḥayvānī ve māye-i zendegānīdir. Ve ikinci neyyir-i aṣġardır ki çeşme-i ḳuvvet-i ṭabīʿi ve māye-i kevn u fesāddır. Üçünci vü dördünci neyyirīnden her biriniñ netāyīcidir ki cüzʾ-i muḳaddem sehmü'saʿāde olur. Ve beşinci ṭāliʿdir ki miyān-ı bedende rūḥ gibidir pes çünki derece-i ṭāliʿ ve evtād ve mevāżıʿ-ı kevākib /Ü 303/ taḥḳīḳ oluna. Eger ṭāliʿ nehārī olursa /Ç 93a/ Āfitāb'a naẓar olunur eger ṭāliʿde veyā ʿaşerde veyā sābiʿde veyā rābiʿ veyā ḥādī ʿaşerde veyā sānīde veyā ḫāmisde veyā sāminde veyā tāsiʿde bulunursa heylāciyyete şāyeste olur. Ve eger Āfitāb bu ḫānelerde bulunmaz ise Ḳamer'e naẓar olunur. Ol daḫi ṭāliʿde veyā ʿāşirde veyā sābiʿde veyā rābiʿde veyā ḥādī ʿaşerde veyā ḫāmisde veyā sānīde veyā tāsiʿde veyā sāminde veyā sālişde bulunursa heylāciyyete şāyeste olur. Ve illā anı daḫi terk idüp her biriniñ netāyicine naẓar olunur. İmdi eger ṭāliʿ ictimāʿ olursa gerek nehārī ve gerek leylī ibtidā-yı cüzʾī ictimāʿa naẓar olunup eger evtādda veyā māʾilü'l-vetedde bulunursa heylāciyyete /İ4 62a/ şāyān olur. Ve illā yaʿni cüzʾ-i ictimāʿ bulunmadıġı taḳdīrce sehmü's-saʿādeye naẓar olunup eger buyūt-ı mezbūrede bulunursa heylāciyyete şāyeste olur. Eger ṭāliʿ istiḳbālī olursa keẕālik nehārī veyā leylī ibtidā sehmü's-saʿādeye naẓar olunup eger şāyeste olmaz ise baʿdehu cüzʿ-i istiḳbāle naẓar olunur. Ve eger bu iki netīce-i neyyireynden biri daḫi evtādda veyāḫud māʾilü'l-evtādda bulunmayup ve neyyirīniñ daḫi heylāciyyete ṣalāḥiyyeti olmaz ise ol vaḳt heylāciyyet derece-i ṭāliʿ üzerine sābit olur ki ṭabiʿat heylācdadır.

Ammā eger ṭāliʿ leylī olursa ol zamān Ḳamer Şems üzerine /Ü 304/ muḳaddem olup eger evtādda veyā māʾilü'l-evtādda vü tāsiʿde vü sālişde bulunmazsa ol vaḳt Şems'e naẓar olunur. Ve eger ol daḫi evtādda veyā māʾilü'l-evtādda bulunmazsa her biriniñ netāyicine naẓar olunup muḳaddemā beyān olunduġı üzere rūz u şebde ictimāʿ ve istiḳbāl-i muḳaddime iʿtibār iderler. Ve eger bunuñ dördü daḫi heylāciyyete şāyān olmaz ise derece-i ṭāliʿi heylāc-ı aḫẕ iderler ve ol daḫi şāyeste olmadıġı ṣūretde mevlūdıñ daḫi ʿömri olmaz.

Ammā müteḳaddimīniñ ḳavli oldur ki gerek nehārī ve gerek leylī olan ṭāliʿde eger Āfitāb rubʿ-ı müẕekkerde /Ç 93b/ ve burc-ı müẕekkerde bulunursa heylāciyyete

şāyeste olur[1]. Ammā eger beyt-i s̱ānī ʿaşerde veyāḫud sādisde bulunursa olmaz. Ve Ḳamer şeb ü rūz fevḳü'r-rāż veyā taḥte'r-rāż olsun rubʿ-ı müʾenneşde vü burc-ı müʾenneşde olursa heylāciyyete şāyeste olur. Ve ṭoḳuzıncıda bulunup ve burcı daḫi müʾenneş olursa yine şāyeste olur. Ve Āfitāb daḫi ṭoḳuzuncı ḫānede olup ve burcı müẕekker olursa heylāciyyete şāyeste olur zīrā anıň farḥı ḫānesidir. Bināʾen ʿaleyh Ḳamer daḫi şeb u rūz üçüncide bulunsa ve burcı müʾenneş olsa keẕālik heylāciyyete şāyeste olur ki anıň daḫi farḥı ḫānesidir. Ammā ḳavl-i Batlamyūs oldur ki: "Eger Āfitāb sābiʿde bulunup ve burcı müʾenneş olursa heylāciyyete şāyeste olamaz ve eger s̱āminde olup ve burcı müẕekker olursa heylāciyyete şāyeste olur."

Şecere-i evvelde naḳl olunmışdı ki /Ü 305/ derece-i ṭāliʿden derece-i ʿaşereye varınca rubʿ-ı müẕekker ıṭlāḳ olunup[2] ve bu rubʿuň muḳābili olan rubʿa daḫi müẕekker dirler. Pes imdi[3] maʿlūm ola ki bu ʿamelde eḳavīl-i keş̱īre olup ammā ḳavl-i muḥaḳḳaḳ oldur ki heylāciyyete şāyestelik iki vech ile olup biri mevāżıʿ cihetiyledir ki beyān olundı. İkinci daḫi keṯḫüdā ile olur ki eger heylāc şāyeste olan mevżiʿde keṯḫüdā bulunmaz ise ol mevżiʿ bedensiz rūḥ gibi olur. Ve keṯḫüdā olmadıkça mevlūduň ʿömri olmaz ve ḥaḳīḳatde heylāc u keṯḫüdā gerek neyyirīnden ve gerek ġayrīden olsun ṣūret-i ṭāliʿde mevlūduň beḳāsı ciheti ile iki mübtezdir ki /İ4 62b/beyān olundı. İmdi bu ʿamel içün nice zāyīceler keşīde ḳılınup ammā müʾellif raḥmetullāh bu muḫtaṣara lāyıḳ olmaḳ üzere bir zāyiçe ile rūz u şeb heylāciyyete şāyān olan mevāżıʿı taḥrīr ve ṭāliʿ-i nehārīyi sürḫ ve ṭāliʿ-i leylīyi siyāh ile īmā vü işāret[4] ḳılmışdır ki ṣūret-i zāyiçe budur.

[1] olur: - Ç.
[2] olunup: olunur İ4.
[3] imdi: - Ç,Ü.
[4] işāret: - Ç.

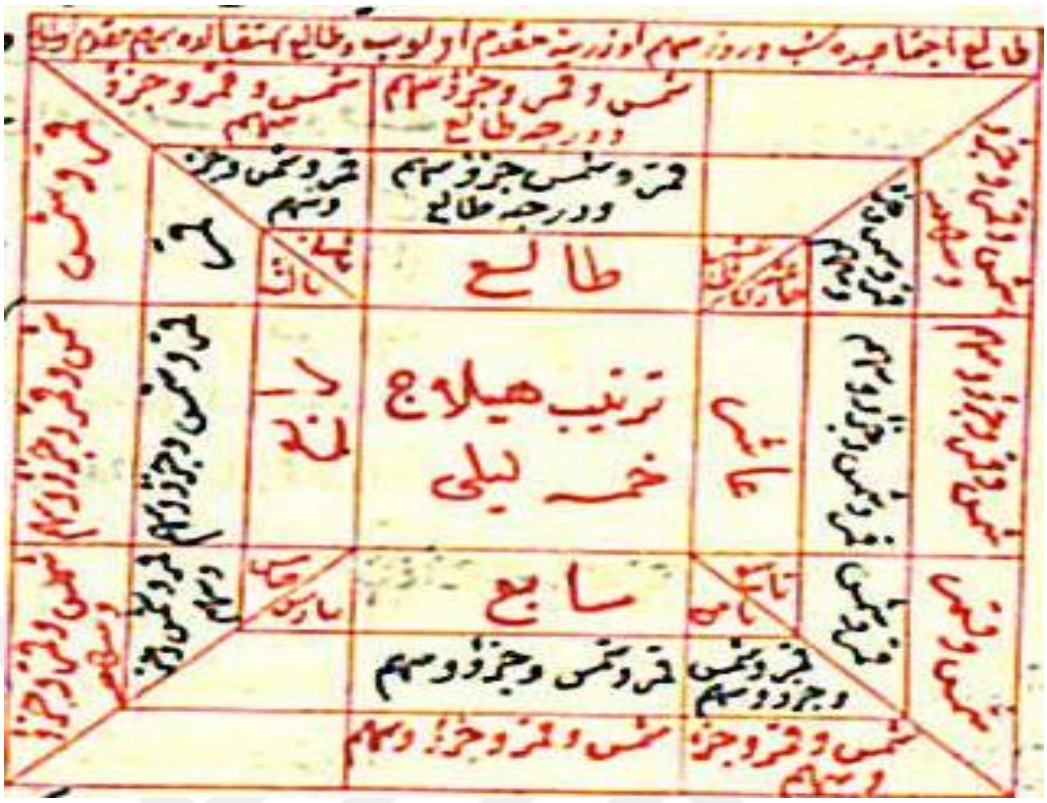

Şekil VII[1]

/Ç 94a/ Ṭāliʿ-i ictimāʿīde şeb u rūz cüzʾ-i sehm üzerine muḳaddem olup ve ṭāliʿ-i istiḳbālīde sehm muḳaddem olur[2].

/Ü 306/ **Semere-i sāliṣ:** Ṭaleb-i ketḫüdā beyānındadır. Çünki heylāciyyet ẕikr olınan uṣūl-i ḫamseden birinde sābit ola anıň üzerine ketḫüdā ṭaleb olunur ve ketḫüdā daḫi erbāb-ı ḥuẓūẓdan mevżiʿ heylāca müstevlī ve nāẓır olan kevkebe ıṭlāḳ olunur. Ve egerçi neẓāret derece-be-derece olmaz ise daḫi burcān kāfī vü cāʾizdir. Ammā baʿżı kimesneler ittiṣāl-i maḥallī daḫi revā ṭutarlar. Pes eger Şems veyāḫud Ḳamer heylāciyyete şāyeste ve beytlerinde veyā beyt-i şeriḳlerinde[3] bulunsalar ketḫüdālıġa ziyādesiyle evvelī olurlar. Ammā vaḳt olur ki ṣūret-i ṭāliʿde[4] uṣūl-i ḫamseden her biri heylāc u ketḫüdā bulunurlar. Ol vaḳt her ḳanġısı mevżiʿ cihetiyle heylāciyyetde ve ketḫüdālıḳda ḳavī bulunursa ḥükm daḫi anıňdır. İmdi kesret-i heylāc ḳuvvet-i ḥayāt-ı mevlūde ve mizācınıň selāmetine ve ṣıḥḥat-ı bedene ve dil-ḫoşluġa ve zindegāniliğe

[1] Şekil VII, İ4 nüshasından alınmıştır.
[2] ṭāli‘-i ictimā‘īde şeb u rūz cüz’-i sehm üzerine muḳaddem olup ve ṭāli‘-i istiḳbālīde sehm muḳaddem olur: - İ4,Ü.
[3] şeriḳlerinde: şeriflerinde İ4; şerefinde Ü.
[4] ṭāli‘de: ṭāli‘e İ4.

delīl olup keẕālik ketḫüdā daḫi ṭūl-ı ʿömre vü refāhiyyete vü tendürüstlüge ve ḫoşça perveriş-yāb olmaġa delīldir.

Semere-i rābiʿ: Kemiyyet-i ʿömr beyānındadır. Her bir kevkeb içün dört ʿaṭiyyet olup evvel /Ç 94b/ ʿaẓmī ve sānī kibrī ve sāliṣ vasaṭī ve rābiʿ ṣuġrīdır. Ammā ʿaṭiyye-i ʿaẓīmī devletlerde ve milletlerde istiʿmāl olunup bāḳīsi mevālīdde müstaʿmeldir. Ve ketḫüdā ʿaṭiyye-i ʿömri kendü mevżiʿ ḥasebiyle virir. Eger ḥaḳīḳat üzere vetedde bulunursa sinīn kübrāsını /Ü 307/ aʿṭā ḳılar. Ve eger ḥaḳīḳat üzere māʾilü'l-vetedde bulunursa sinīn ü vasaṭīsini aʿṭā ḳılar.[1] Ve eger ḥaḳīḳat üzere zaʾilü'l-vetedde bulunursa sinīn ṣuġārısını aʿṭā ider. Ve eger bir saʿd derece-i vetedden ketḫüdāya nāẓır olursa kendisiniň suġrāsını ketḫüdānıň ʿaṭiyyesi üzerine ziyāde eyler. Ve eger māʾilü'l-vetedden nāẓır olursa kendü ʿaṭiyye-i ṣuġrāsınıň sülüsānını ziyāde ider. Ve eger zāʾilü'l-vetedden nāẓır olursa ʿaṭiyye-i ṣuġrāsınıň sülüsi ziyāde ider. Ammā baʿżılarıň ḳavli oldur ki nāẓır olan saʿd vetedde olursa kendüsinin ṣuġrāsını ziyāde ider. Ve eger māʾilü'l-vetedde bulunursa sinīn ṣuġrāsı miḳdārı şehr ziyāde ider. Ve eger zāʾilü'l-vetedde bulunursa sinīn suġrāsı ḳadar gün ziyāde ider.

/İ4 63a/ Ve eger neyyirīn naẓar-ı meveddetle ketḫüdāya nāẓır olursa ʿaṭiyyesi üzerine ẕikr olundıġı miḳdārı ziyāde ider. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa miḳdār-ı mezbūr ḳadar ʿaṭiyyeyi eksildir. Ve eger bir naḥs-ı vetedden ketḫüdāya naẓar-ı ʿadāvet ile nāẓır olsa kendüsinin suġrāsını ʿaṭiyye-i ketḫüdādan noḳṣān ider. Ve keẕālik sāʾir ḫānelerde saʿdıň ziyāde eyledügi sinīn miḳdārını naḥs noḳṣān ider. Ammā naḥslarıň naẓar meveddeti her ḫānede hiçbir şeyʾi ne noḳṣān ve ne ziyāde ider. Ammā naẓar ḳabūl ü redde münāsib ʿayş u nevş ve ṭabīʿatiň ḫoşluġını ziyāde ider ve saʿdlar naḥslara /Ü 308/ naẓar ile bir şeyʾi noḳṣān eylemez. Pes eger ketḫüdā ḳavī-ḥāl olursa /Ç 95a/ mevlūduň ḥāli ḫoş ü raḥatda olup maʿāş cihetiyle daḫi ḳısmeti müzdād ü güzel tertīb bulur ve tendürüst olup ʿaṭiyyesini tamām ider. Ve eger żaʿīf olursa mevlūd daḫi żaʿīf ü nezār ü ʿalīl ü ġamnāk ü terbīyyeti nāḳış olup ʿaṭiyyesini tamām idemez. Ammā eger ketḫüdā muḥteriḳ olursa ketḫüdālıġa şāyeste olamaz. Meger ki kendi ḫānesinde veyāḫud şerefinde bulunup suʿūd daḫi nāẓır buluna. Ammā eger ketḫüdāya nāẓır olan saʿd ḳavī-ḥāl olup naẓarı māʾilü'l-vetedden ve maḳbūl olursa dört dānik miḳdārı kendüsinin ṣuġrāsını ziyāde ider. Ve eger naẓar zāʾilü'l-vetedden olursa iki dānik

[1] Ve eger ḥaḳīḳat üzere māʾilü'l-vetedde bulunursa sinīn ü vasaṭīsini aʿṭā ḳılar: -Ü.

ziyāde ider ki muḳaddemā beyān olunmuş idi ve cümlesini tamām ider. Ve eger żaʿīf ü nā-maḳbūl[1] olursa sene yerine māh u rūz ziyāde ider.

Ammā naḥsıň ḥükmi ki noḳṣān eylemekdir ol daḫi eger żaʿīf olup ve bed mevżiʿden nāẓır olursa sinīn noḳṣān ider. Ve eger ḳavī ḥāl olup ḫoş maḥalden naẓar iderse şehr ü yevm noḳṣān eyler. Ammā Ebū Maʿaşer *Mevālid-i Kebīr*'inde naḳl ider ki: "Eger mevżiʿ-i heylāc u ketḫüdā ve bir vetediň merkezinden muḳaddem bulunup merkez-i vetede varmaġa ġāyeti beş dereceden ziyāde olmaz ise /Ü 309/ yine ol vetede iʿtibār olunur. Lākin eger ol derece ol burcdan olup anıň evvelinde olan burcdan olmamaḳ gerekdir." Ve muṣannif naḳl ider ki: "Çoḳ ṭāliʿ-i mevlūd gördüm ki heylāc ü ketḫüdā ve sāʾir delāʾilde maʿrūf üstādlarıň[2] ʿameli idi. Tesviye-i buyūta iʿtibār eylemeyüp burciyyete iʿtibār ü iltifāt eylemişler. Ve baʿżı ṭāliʿlerde görülmüşdür ki ol burcuň ḥükmini ṣāḥibinden eylemişler ve derece-i ṭāliʿ burcuň āḫiri vāḳıʿ olmuş ve şol beş derece ki her biriniň merkezinden muḳaddem iʿtibār olunup meyyite taʿbīr iderler ve ol derecelere iltifāt /Ç 95b/ olunmamışdır. Ve baʿżı ṭāliʿlerde daḫi derece-i ṭāliʿ burcuň on beşinci derecesinden ziyāde vāḳıʿ olmaġla ol ṭāliʿiň ḥükmini hem ṣāḥib-ṭāliʿden ve hem ṣāḥib-s̱ānīden eyleyüp ve sāʾir ḫāneniň daḫi ḥükmini bu gūne eylemişlerdir." Ve Ebū'l-Ḥāmid-i Ġaznevī daḫi *Kifāye*'sinde bu ḳavli istiḥsān /İ4 63b/ eyledikden ṣoňra ve eger on beş derece[3] eksik olursa ol ṭāliʿiň ḥükmi ṣāḥib-ṭāliʿden ve müstevlī-i ṭāliʿden olmasını beyān ider. Ve müteḳaddimīnden menḳūldur ki her ḫāneniň evvelindeki beş derece żaʿīfdir. Ve şol cihetden daʿvā idüp ve ḥuccet getürürler ki çünki kevkeb /Ü 310/ derece-i ḫamse-i mezbūrede buluna andan evvel güẕer iden ḫāneden bī-behre olmuş olur ve çünki henüz ġayrı ḫāneniň daḫi derecesine resīde olamadıġından ol ḫāneden daḫi naṣībi olmaz.

Pes derece-i mezbūreniň evvelki vü ṣoňraki ḫānelerde ʿalāḳası vü nisbeti olmamaġla bu taḳdīrce anı żaʿīf ṭutup meyyite vü mürdār ıṭlāk iderler. Ve baʿżı kimesneler derece-i ḥaşvī daḫi taʿbīr itmişler. Zīrā kevkeb bu ḥadlerde olduḳça żaʿīf olur. Ammā aṣḥāb-ı aḥkāmdan baʿżıları dirler ki ṭāliʿ her ḳaç derece olursa daḫi ḳuvvet-i ṭāliʿ ol burcdur. Ve baʿżıları naḳl iderler ki aġāz-ı ḳuvvet-i ṭāliʿ, ṭāliʿiň derecesinden muḳāddem olan beş dereceniň evvelinden olup ve nihāyete ḳuvveti ḫāne-i s̱ānīye beş derece ḳalıncadır ve baʿżılar īrād iderler ki ḳuvvet-i ṭāliʿ derece-i ṭāliʿden beyt-i āḫiriň derecesine resīde

[1] nā-maḳbūl: nā-ḳabūl Ç.
[2] üstādlarıň: üstādlar İ4.
[3] derece: dereceden İ4.

olıncadır. Ammā ḳavl-i eṣaḥ oldur ki ṭāliʿiñ ḳuvvet-i aġazı evvel-i burcdan olup ve ġāyet-i ḳuvveti derece-i ṭāliʿ vü nihāyet-i ḳuvveti burcuñ āḫiri olur. Farażā ṭāliʿ burcuñ āḫiri vāḳıʿ olmuş olsa[1] daḫi ṣoñra[2] ḥükm[3] yine bu vechle olur. Bu daḫi şol cihetindendir ki her burcuñ ḳuvvet-i ṭābīʿsi sāʾir burca nisbet olunmaz. /Ç 96a/ Pes çünkü kevkeb ṭāliʿa /Ü 311/ mürūr eyleye ṭāliʿiñ mizacıyla imtizāc idüp kendü ṭabīʿatinden ṭāliʿa ḳuvvet virmege agāz eyler. Ve çünki derece-i ṭāliʿa resīde ola. Tedrīc ile ḳuvveti kemāl bulur ve çünki ol dereceden güẕār idüp tā ġayrı burca varınca ḳuvveti noḳṣāniyyete yüz ṭutar. Ve çünki ikinci burca intiḳāl eyleye keẕālik ol burcuñ ṭabīʿatı ve kendünüñ mizācı üzere ḳuvvetiniñ eṣeri ẕikr olunduġı gibi ibtidāya āġāz eyler[4] ve buyūt-ı sāʾire daḫi bu ḥükmde olur.

Pes bu muḳaddimeniñ ḥükmi üzere kevkeb her beytde buluna ḥükmini daḫi ol beytden iderler. Ammā baʿżıların ḳavli mevlūduñ ẓāhir-i ḥāline ve saʿādet-i ḫāricīsine ḥükm olunduġı ṣūretde ol zamān minvāl-i meşrūḥ üzere burciyyete naẓar olunur. Ve eger mevlūduñ bāṭınī ḥāllerini ve saʿādet-i dāḫilīsine naẓar olunur ise tesvīye-i buyūta iʿtibār lāzımdır. Ammā[5] istiḫrāc-ı heylācda tesvīye-i buyūta iʿtibār olunmaḳ vācib olur. Zīrā bu ʿamel dāḫil-i bedenden olup burūc ise münḥāric-i bedene müteʿalliḳdir. Ammā istiḫrāc ketḫüdāda iḫtilāf olunup baʿżılar dimişler ki tesvīye-i buyūta iʿtibār olunur. Zīrā delīl-i ʿömr olup ve ʿömr daḫi cümle ḳuvā-yi bāṭınīdendir. Ve baʿżılar daḫi dirler ki /Ü 312/ ṭaleb-i ketḫüdāda burciyyete naẓar olunur ki delīl-i beden ü aḥvāl ḫāricī-i /İ4 64a/ bedendir. Ammā ḳāvl-i eṣaḥ heylācı ve ketḫüdāyı ṭalebde tesvīye-i buyūta beyān olundıġı vech üzere iʿtibār olunmaḳdır ki bu ʿilm-i şerīfiñ ḥaḳīḳatidir.

İmdi maʿlūm ola ki fużālyā-yı müdaḳḳıḳīnden üstād-ı ṣanʿāt Ebū Reyḥān-ı Bīrūnī'niñ iḫtirāʿ eyledigi tesvīye-i buyūt ki anıñla istiḫrāc olınan buyūt-ı semāniyyenīn merākizine merākiz-i muḥaḳḳıḳa tesmiye buyurmuşlardır ki /Ç 96b/ her bir ḫāneniñ meṭāliʿniñ buʿdı, meṭāliʿ-i ṭāliʿden maʿlūm olur. Pes bu tesvīyeniñ sāʾirine müzeḥḥeḥ ve ṣevāba aḳreb olduġını Fāżil-i Bircendī beyān idüp dir ki: "Ṭuruḳ-ı sāʾirede baʿżān bir kevkeb fevḳü'r-raż iken muḳteżāyı ḥisāb üzere beyt-i sānīde bulunup maʿa heẕā beyt-i mezbūre taḥte'r-rāz olmaġla taḥḳīḳe ġāyet müstaʿbed gelür. Ammā tesvīyede kevkeb ḥaḳīḳatde ḳuvvetü'r-raż ise fevḳü'r-raż ve taḥte'l-raż ise taḥte'r-raż olup ḳaṭʿā

[1] olsa: ise İ4.
[2] ṣoñra: - İ4.
[3] ḥükm: - Ü.
[4] eyler: ider İ4.
[5] ammā: - İ4.

bir vaḳtde taḫallüf eylemez. Ve bundan mā-ʿadā /Ü 312/ tesvīye-i buyūtuň maʿnā-yı laġvisi daḫi ḳavl-i merḳūmda nümāyān olur ki dāʾire-i evvel es-sehvetī mütesāvī olmaḳ üzere on iki ḳısma münḳasım idüp ve dāʾire-i ḳısmetiň cümlesi daḫi noḳṭa-i şimāl ü cenūbdan güẕerān iderler. Bināʾen ʿaleyh ṭurūḳ-ı sāʾirde hiçbir dāʾire bu güne aḳsām-ı mütesāvīye müteḳassım olmamışdır."

İmdi mütercim-i faḳīr daḫi tesviye-i merḳūmede ẕikr olınan ḥālātı müşāhede ve her vechle ṣıḥḥati mülāḥaẓa idüp ḥālā revnaḳ-ārāyı maḳām-ı ʿadāletkārı vü ziynet-pirāyı mesned-i tācdārī şevḳetlü ḳudretlü pādişāhımız efendimiz ṭāle beḳāhu nāl-i māleyurcāhu cāh ḥażretleriniň dārü's-salṭanat-ı ʿaleyhleri olan maḥmiye-i İslāmbolumuzuň ʿarż-ı mābeyni üzere ḥisāb ve bu māḥalle vaż ʿ ve iktāb olmaġla ṭarīḳ-i ʿameli oldur ki taʿdīl-i buyūt-ı sāḳıṭı meṭāli-iʿ ṭāliʿa ziyāde eyledikde meṭāliʿ-i s̲ānī ḥāṣıl olup ve yine taʿdīl-i mezbūrı meṭāliʿ-i ṭāliʿden ısḳāṭ eyledikde /Ü 313/[1] meṭāliʿ-i s̲ānī ʿaşer hüveydā olur. Ve keẕālik taʿdīl-i buyūt nāzireyi daḫi meṭāliʿ-i ṭāliʿ üzerine ziyāde idince meṭāliʿ-i beyt-i s̲āli̲s̲ āşikār olup ve yine taʿdīl-i nāẓire-i mezbūrı meṭāliʿ-i ṭāliʿden ısḳāṭ eyleyince meṭāliʿ beyt-i ḥādī ʿaşer ḥuṣūl-peẕīr olur. Pes meṭāliʿ-i s̲ānīyle meṭāliʿ-i s̲ānī ʿaşeri cedvel-i meṭāliʿ-i ʿarż-ı ufḳ buyūt-ı sākıtada taḳvīs eyledikde merākiz-i muḥaḳḳıḳa-ı s̲ānī vü s̲ānī ʿaşer ḥāṣıl olup keẕālik meṭāliʿ-i s̲āli̲s̲ ile meṭāliʿ-i ḥādī ʿaşer cedvel-i meṭāliʿ-i ʿarż-ı ufḳ buyūt-ı nāẓīrede teḳvīs idince merākiz-i muḥaḳḳıḳa s̲āli̲s̲ ü ḥādī ʿaşer ẓāhir olur. Pes bu dört ḫāne maʿlūm oldıḳda naẓīrleri olan dört /Ç 97a/ ḫāneniň daḫi merākiz-i muḥaḳḳıḳaları aḫz olınmaġla merākiz-i s̲emāniyye ṣūret-peẕīr-i ḥuṣūl olur ki cedvel budur. /Ç 97b, 98a, 98b/

[1] Ü nüshasında 314, 315, 316 ve 317. sayfalarda tablolara yer verilmiş fakat bu sayfalar müstensih tarafından numaralandırılmamış ve tablolardan sonra gelen sayfa 312'den devam etmiştir. Karışıklık olmaması adına düzeltme yapılmamış, müstensihin numaralandırma sistemine devam edilmiştir.

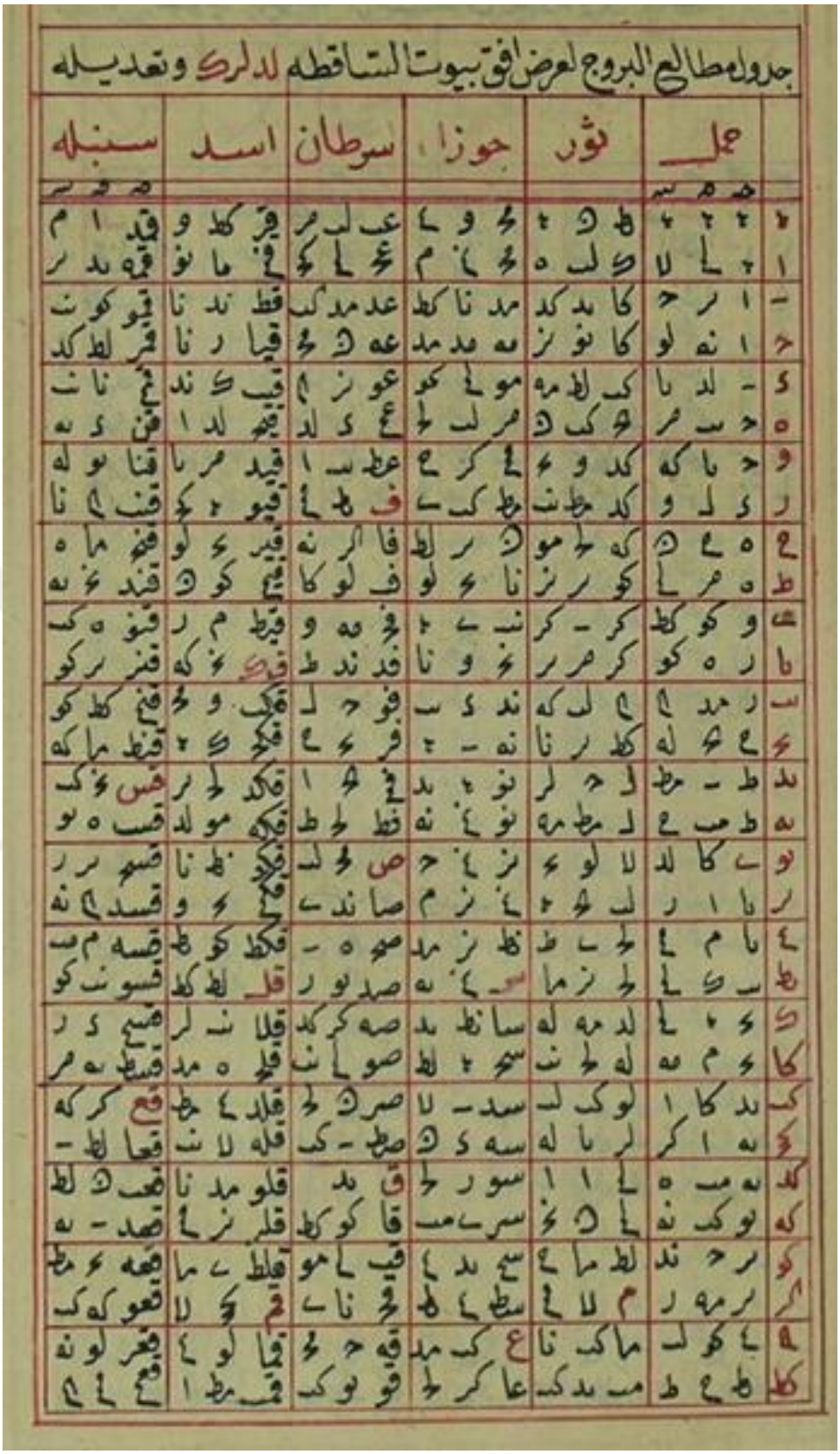

Şekil VIII[1]

[1] Şekil VIII, Ç nüshasından alınmıştır. Bu şekil İ4 nüshasında bulunmamaktadır.

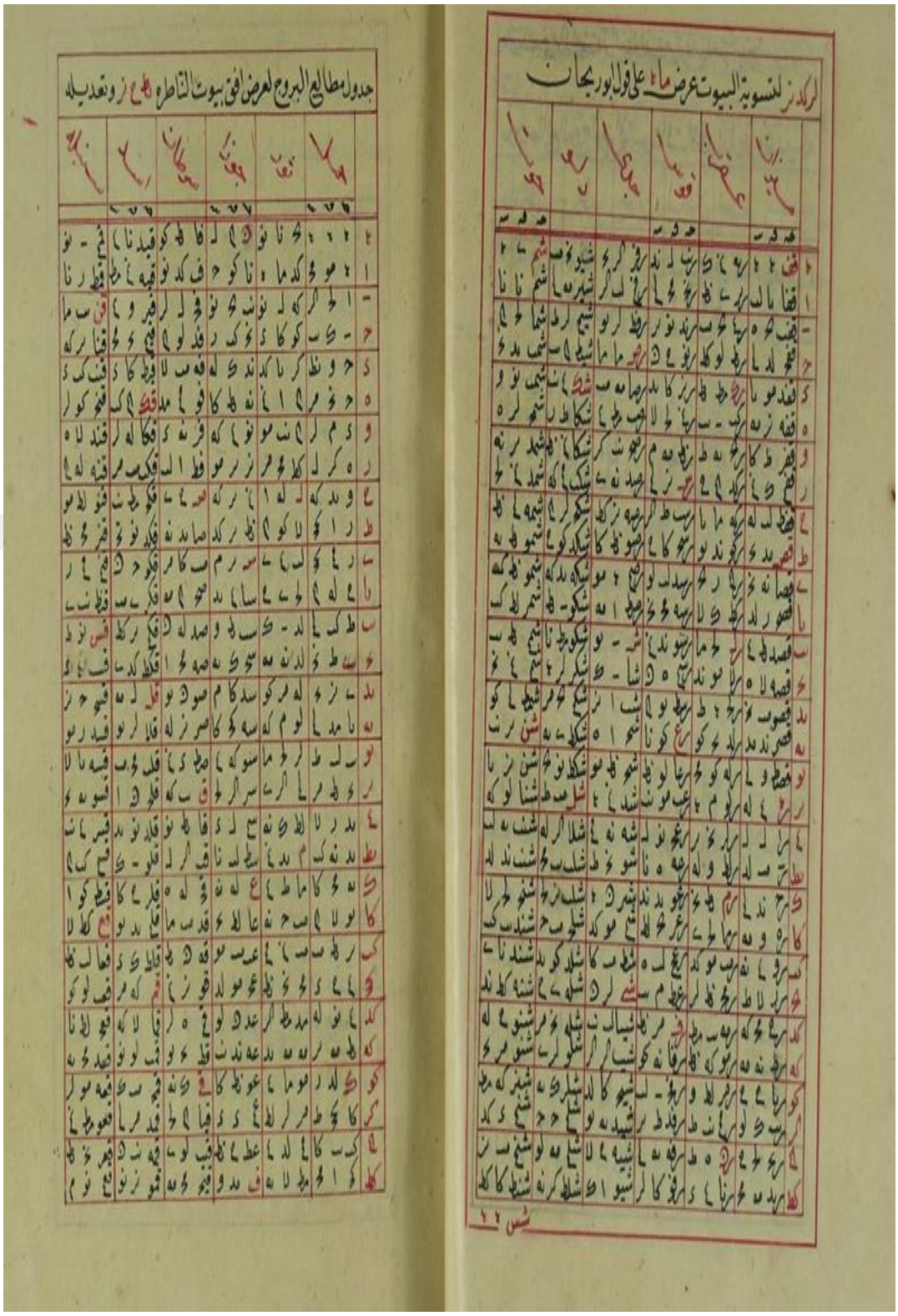

Şekil IX[1]

[1] Şekil IX, Ç nüshasından alınmıştır. Bu şekil İ4 nüshasında bulunmamaktadır.

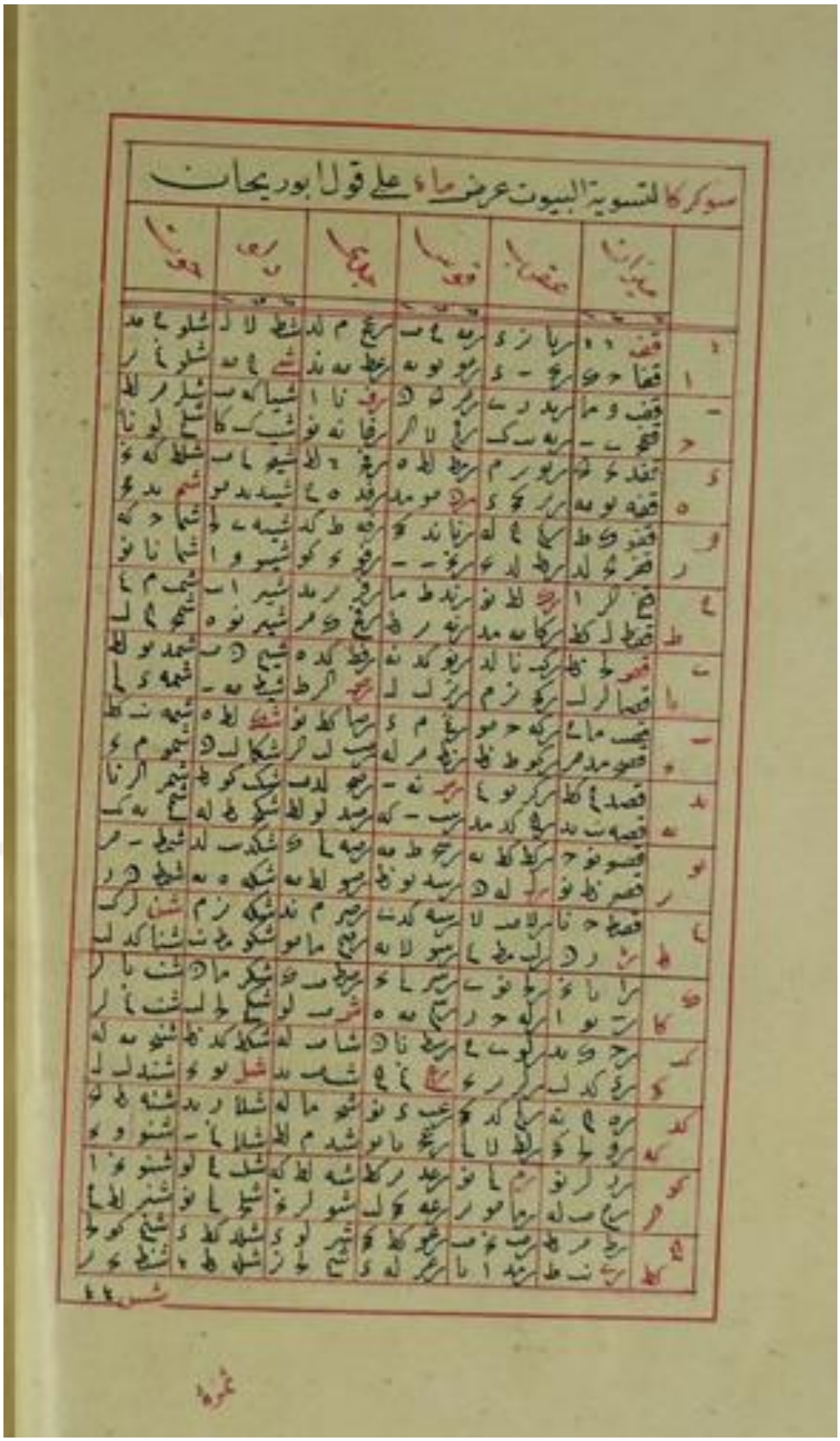

Şekil X[1]

[1] Şekil IX, Ç nüshasından alınmıştır. Bu şekil İ4 nüshasında bulunmamaktadır.

/Ç 99a; İ4 64a, Ü 312/ **Semere-i ḫāmis:** Ṭāliʿiň ṣūretleri beyānındadır. İmdi vuḳūʿ bulan her bir ṭāliʿ üç nevʿden ḥāli degildir. Yaʿnī ḳāʾim veyā māʾil veyā zāʾildir ki bu tefāvüt beledleriň[1] ʿarūżı muḳteżāsıdır. Pes ṭāliʿ-i ḳāʾim oldur ki ṭāliʿde ḳanġı burc vāḳıʿ olmuş ise merkez-i ḫāne-i sānī daḫi ṭāliʿden ṣoňra ikinci burc vāḳıʿ ola. Ve beyt-i sālisiň merkezi daḫi kezālik üçünci burc olup ʿalīü't-tevālī tā on iki ḫāneye varınca burūcāt birbirini velī iderek vāḳıʿ olmuş olalar. Ammā ṭāliʿ-i māʾil oldur ki ṭāliʿ ḳanġı burc vāḳıʿ olursa merkez-i ḫāne-i sānī burc-ı ṭāliʿiň üçüncisi olan burc u merkez sālis ṭāliʿiň dördüncisi olup pes beyt-i ʿāşir on birinci burc vāḳıʿ olur. Ammā ṭāliʿi zāʾil-i ṭāliʿiň burcı ḳanġı burc ise merkez-i ḫāne-i sānī burc-ı ṭāliʿiň icrāsından olup ve beyt-i sālis burc-ı ṭāliʿiň ikincisi ve beyt-i rābiʿ üçüncisi vāḳıʿ olup pes ʿāşir ṭoḳuzıncı burc olur. Misāl ṭāliʿ-i ḳāʾim ṭāliʿ-i Mīzān'ıň on üçünci derecesi olup ve ʿāşir Sereṭān'ıň on altıncı derecesi olsa ve Müşterī beyt-i ḫāmisiň onuncı derecesinde /Ü 313/ ve elli beşinci daḳīḳasında bulunup ve Zuḥal daḫi yine beyt-i ḫāmisiň beş derece ve ḳırḳ ṭoḳuz daḳīḳasında bulunsa imdi Müşterī tesvīye cihetiyle ḳısmet-i rābiʿiň āḫirinde ve burciyyet cihetiyle derecāt-ı ḥaşvde vāḳıʿ olup ve Zuḥal tesvīye cihetiyle rābiʿde bulunur. Pes ḥükm-i Müşterī yine ol burcdan olup ve Zuḥal'iň ḥükmi rābiʿden olur.

Misāl ṭāliʿ-i māʾil ṭāliʿ-i Cedī'niň āḫir derecesi vāḳıʿ olup ve merkez-i sānī Ḥūt'uň beşinci derecesi olsa pes anıň ʿāşiri ʿAḳreb'den Mīzān olur. Yaʿnī Mīzān olacak iken ʿAḳreb olur ve beyt-i sānī ʿaşer daḫi Cedī'den Ḳavs olur. Yaʿnī Ḳāvs olacaḳ iken Cedī'niň altıncı derecesi olmuş olur. Ve Mirrīḫ Cedī'nīň ibtidāsı derecesinde /Ç 99b/ bulunup ve Zuḥal daḫi yine Cedī'niň onuncı derecesinde bulunsa imdi Mirrīḫ bu ṣūretde yaʿnī tesvīyeye iʿtibār olundıġı ḫālde beyt-i ḥādī ʿaşerde bulunmuş olup kezālik anıň ḥükmi ol maḥalden iderler. Ve Zuḥal daḫi beyt-i sānī ʿaşerde bulunmuş olup kezālik anıň ḥükmini sānī ʿaşerden iderler. Misāl ṭāliʿ-i zāʾil, ṭāliʿ-i Sereṭān'ıň evvel derecesi olup ve merkez-i sānī yine Sereṭān'ıň yigirmi üçünci derecesi vāḳıʿ olsa pes anıň ʿāşiri Ḥūt'dan Ḥāmel olur. Yaʿnī Ḥamel olacaḳ iken Ḥūt'uň evveli olmuş olur ve Müşterī Sereṭān'ıň yigirmi beşinci derecesinde olup Āfitāb daḫi /İ4 64b/ Ḥūt'uň evāsıṭında bulunsa pes Müşterī'niň ḥükmi tesvīye /Ü 314/ cihetiyle ṭāliʿiň ikinci beytinde olup ve ḥükm-i Āfitāb daḫi beyt-i ʿāşirinden olur.

İmdi maʿlūm ola ki baʿżı vaḳt kevkeb bir burcdan beş derecede mużmer olur ki misāl ṭāliʿ-i māʾilde oldıġı gibi ya'nī ṭāliʿ-i Cedī bulunup ve Mirrīḫ daḫi Cedīde iken tesvīye

[1] beledleriň: belādıň İ4; beldānıň Ü.

cihetiyle on birinci ḫānede bulunur. Ammā eger Mirrīḫ bu ṣūretde Ḥūt'uň ibtidāsında bulunsa tesvīye ṭarīḳi ile ṭāliʿde bulunmuş olur zīrā merkez-i s̲ānī Ḥūt'uň beşinci derecesi farż olunmuş idi. Pes eger ṭāliʿ ḳāʾim olursa mevlūd ṣāḥib-i vaḳār u muʿtedil-endām olup mizācı daḫi iʿtidāl üzere olur zīrā evtād-ı erbāʿa çehār mizāca delālet itmek ile anlarıň yerlü yerinde bulunması mizācıň iʿtidāline sebeb olur. Ammā eger māʾil olursa mevlūd kārında ʿacūl u mütehāllik ü kūtāh-ḳad ve mizācı münḥarif ü rāʾiyetde kem-s̲ebāt olur. Ve eger zāʾil olursa mevlūd kāhil ü bālā-ḳad ve aġır meşreb ü sengin-edā olup ve ḥāli müteġayyir olur.

S̲emere-i sādis: Keyfiyyet-i ʿaṭiyyāt-ı kevākib beyānındadır**.** İmdi dirler ki ʿaṭiyye-i kübrā-yı Āfitāb s̲ülüs̲ devr-i felek miḳdārı derecāt olup yaʿnī yüz yigirmi derecedir ki her derece bir sāl[1] ittiḫāz̲ olunur ke̲z̲ālik Ḳāmer'iň ʿaṭiyye-i kübrāsı daḫi Āfitāb gibi s̲ülüs̲ devr-i felek yaʿnī yüz yigirmi derece olup lākin Ḳāmer on iki derece miḳdārı /Ç 100a/ maḥāḳda vāḳıʿ olmaġla yüz yigirmi dereceden nıfṣ olunup ve bāḳī ḳalan dereceler sāl iʿtibār olunduḳda aṭiyye-i kübrāyı Ḳāmer yüz sekiz derece olmuş olur. Ammā Āfitāb'ıň ʿaṭiyye-i ṣuġrāsı /Ü 315/ derece-i ṣerefi miḳdārıdır ki her bir derece ke̲z̲ālik sāl iʿtibār olunup on ṭoḳuz sene olur. Ve Āfitāb'ıň ʿaṭiyye-i vasaṭīsi ʿaṭiyye-i kübrāsınıň rubʿı ve ʿaṭiyye-i ṣuġrāsınıň nıṣfıdır ki otuz ṭoḳuz buçuḳ sene ider. Ammā ḳavl-i āḫire naẓaren Āfitāb'ıň ʿaṭiyye-i vasaṭīsi ʿaṭiyye-i kibri vü ṣuġrāsınıň nıṣfları olup bu taḳdīrce altmış altmış ṭoḳuz buçuḳ sene olmuş olur. Ammā Ḳamer'iň ʿaṭiyye-i ṣuġrāsı yigirmi beş senedir aňa bināen ki Ḳamer[2] her cüz'deki ictimāʿ eyleye yigirmi beş sene mürūrundan ṣoňra yine ol cüz'de mecmūʿ olur. Ve Ḳamer'iň ʿaṭiyye-i vasaṭīsi ʿaṭiyye-i kübrāsınıň rubʿı vü ʿaṭiyye-i ṣuġrāsınıň nıṣfıdır ki mānend-i Āfitāb bunuň daḫi mecmūʿı otuz ṭoḳuz buçuḳ sene olur ki beyān olunmuş idi. Ammā ḳavl-i āḫire naẓaren her iki ʿaṭiyyesiniň yaʿnī kübrā vu ṣuġrāsınıň nıṣfları olmaġla bu ḥisāba altmış altı sene miḳdārı olur. Ammā ḫamse müteḥayyireniň ʿaṭiyye-i kübrāları her biriniň ḥudūd-ı Mıṣrīyāndan olmaḳ üzere derecāt-ı ḥudūdınıň mis̲lidir ki her bir derece yine bir sene iʿtibār olunur. Ammā ʿaṭiyye-i ṣuġrāları her biri muḥteriḳ oldıġı cüz'de tekrār /İ4 65a/ iḫtirāḳa resīde olınca ne miḳdār-ı müddet güz̲ār iderse ol miḳdār ittiḫāz̲ olunmuşdur.

[1] olup yaʿnī yüz yigirmi derecedir ki her derece bir sāl: - Ç.
[2] Ḳamer: - İ4, Ü.

Meşelā Zühre her ḳangı cüz'de ki muḥteriḳ ola sekiz seneden ṣoñra yine ol cüz'de[1] iḥtirāḳa resīde olmaġla ʿaṭiyye-i ṣuġrāsı sekiz sene olmuş olur. Ve keẕālik bu ḥālet /Ü 316/ Mirrīḫ'e on beş senede ve Müşterī'ye on iki senede ve Zuḥal'e otuz senede ve ʿUṭārid'e yigirmi senede vāḳıʿ olmaġla muḳādīr merḳūme her biriniñ aṭiyye-i ṣuġrāsı olmuş olur. Ve ʿaṭiyye-i vasaṭīleri ʿaṭiyye-i kübrā[2] vu ṣuġrāları nışflarınıñ mecmūʿı olup /Ç 100b/ bu bābda hiç iḫtilāf olunmamışdır. İmdi müʾellif raḥmetullāh her biriniñ ʿaṭiyyesini suhūletle beyān u neyyirīniñ ʿaṭiyyesindeki iḫtilāfı ʿayān içün bu cedveli vażʿ itmek ile ʿaynī keteb ü taḥrīr olundı.

Cedvel-i ʿAṭiyāt-ı Sebʿa Seyyāre

ʿAṭiyye-i Ṣuġrā	**ʿAṭiyye-i Vasaṭī**	**ʿAṭiyye-i Kübrā**	**ʿAṭiyye-i ʿAẓamī**	**Kevākib**
40	32	57	265	Zuḥal
12	45	79	429	Müşterī
15	40	66	284	Mirrīḫ
19	39	120	1461	Şems
08	40	82	1051	Züḥre
20	48	86	480	ʿUṭārid
25	39	108	520	Ḳamer

Semere-i sābiʿ: Ziyāde vü noḳṣān cihetiyle taʿdīl-i ʿaṭiyye-i ketḫüdā beyānındadır. Muḳaddemā ẕikr olunmuş idi ki eger ketḫüdā ḥaḳīḳāt üzere vetedde bulunsa ʿaṭiyye-i kübrāsını virür ve ḥaḳīḳat üzere māʾilü'l-vetedde bulunsa ʿaṭiyye-i vasaṭīsini virür ve ḥaḳīḳat üzere zāʾilü'l-vetedde bulunsa ʿaṭiyye-i ṣuġrāsını virür. Ammā eger ketḫüdā derece-i vetedi geçmiş olursa anıñ içün ol vetedden ḥāṣıl olan kesr[3]-i ḳıst buʿdı ketḫüdānıñ tamām-ı ʿaṭiyyesinden naḳṣ iderler. Keẕālik ḫāne-i māʾilde vü zāʾilde ziyāde veyā noḳṣān /Ü 317/ idici kevkeblerde daḫi ḥükm bu vechle olup bu ʿamele, ʿamel-i taʿdīl-i ḳıṣṭ ıṭlāḳ olunur. Lākin bu ʿamelde iḫtilāf-ı keşīre vāḳıʿ olmaġla müʾellif raḥmetullāh her vechle istiḥsāna lāyıḳ u aḥir olan ʿamelleri beyān idüp naḳl ider ki: "Eger ketḫüdā veted ile māʾilü'l-veted beyninde vāḳıʿ olursa vetedden ketḫüdāya varınca derecāt-ı sivā ile buʿd aḫẕ olunup ve ol buʿda müsāfit taʿbīr iderler.

[1] ola sekiz seneden ṣoñra yine ol cüz'de: - Ü.
[2] kübrā: kübrāyı: Ç, İ4.
[3] kesr-i: - Ç.

Baʿdehu ketḫüdānıň ʿaṭiyye-i vasaṭīsini ʿaṭiyye-i kübrāsından iḫrāc idüp bāḳī ḳalana tefāvüt tesmīyye iderler. Ve bundan ṣoňra derece-i vetedi māʾilü'l-vetedden naḳṣ eyleyüp bāḳī her ne ḳalur ise esās ıṭlāḳ iderler. Pes müsāfiti tefāvüte ḍarb ve esās üzere ḳısmet eyledikde vetedden ḳast-ı buʿd-ı ketḫüdā ḥāṣıl olur ve ol ḳasṭıň sāl u māh u yevm[1] ü sāʿat /Ç 101a/ u dāḳāyıḳını tamām-ı ʿaṭiyye-i kübrāyı ketḫüdādan naḳṣ eyledikde bāḳī ḳalan ketḫüdāyı mezbūruň derecāt-ı vetedden buʿdı ḥasebiyle olan ʿaṭiyye-i muʿaddelesi olmuş olur."

İmdi ketḫüdā-yı veted ile /İ4 65b/ māʾilü'l-veted miyānında vāḳıʿ olursa bu misāl üzere ki merkez-i veted ṭāliʿ-i Ḳavs'ıň 17 derece vü daḳīḳası olup ve merkez māʾilü'l-veted Cedī'niň 19 derece vü daḳīḳası olsa ve Müşterī daḫi ketḫüdā farż olunup veted-i ṭāliʿle /Ü 318/ māʾilü'l-veted miyānında Ḳavs'ıň 8 derece vü daḳīḳasından bulunsa pes derece-i ṭāliʿ derece-i māʾilden ısḳāṭ olundıḳda 235 esās ḳalur ki daḳāyıḳ-ı mücennes-i esās 2012 olur. Ve derece-i ṭāliʿi derece-i ketḫüdādan naḳż eyleyince 16 tefāvüt ḳalup daḳāyıḳ-ı mücennes-i tefāvüt 245 olur. Baʿdehu ketḫüda bulunan Müşterī'niň ʿaṭiyye-i vasaṭīsi ʿaṭiyye-i kübrāsından iḫrāc olunup 19 ḳalur ki otuz üç sene ve altı şehr ider. Pes otuz üç seneyi şuhūr-ı sene olan on iki māha ḍarb u ḳüsūr ḳılan altı şehr daḫi żamm olundıḳda şuhūr-ı mücennes-i müsāfit 402 olur pes müsāfit daḫi tefāvüte ḍarb olunup ḥāṣıl-ı ḍarb 98490 olur. Ve esās üzerine ḳısmet olınca ḫāric-i ḳısmet 48 şehr olup 1914 kesr ḳalır ve ḫāric-i ḳısmet daḫi on iki māha ḳısmet olundıḳda 4 sene ḥāṣıl olur. Ve küsūr kezālik ʿaded-i eyyām-i sāl olan 365 ʿadede ḍarb olunca 69861 ḥāṣıl olur[2]. Ve yine esās üzerine ḳısmetde ḫāric-i ḳısmet 347 eyyām olup 446 kesr ḳalır ve ḫāric-i ḳısmeti ʿaded eyyām-ı māh olan 30 ʿadede ḳısmet idince ḫāric-i ḳısmet 11 māh olup 17 küsūr ḳalur ki eyyām māhdandır. Ve ḳısmet-i evvelden bāḳī ḳalan kesr daḫi ʿaded-i sāʿat olan 24 de ḍarb olundıḳda ḥāṣıl-ı ḍarb /Ü 319/ 10704 olur. Ve yine esās üzerine ḳısmet /Ç 101b/ olınca ḫāric-i ḳısmet 5 sāʿat olup ve bundan daḫi 644 kesr ḳalmaġla ʿaded-i daḳāyıḳ-ı sāʿat olan 60 ʿadede ḍarb u ḫāṣıl-ı ḍarb 38640 olur. Ve yine esās-ḳısmetde ḫāric-i ḳısmet 19 daḳīḳa olup pes tertīb üzere 64 olmuş olur ki dört sene on bir ay on yedi gün beş sāʿat on ṭoḳuz daḳīḳa taʿdīl ḥāṣıl olmaġla ʿaṭiyye-i kübrāyı ketḫüdā olan 20 seneden iḫrāc olundıḳda 65 ḳalur. Yaʿnī yetmiş dört sene on iki gün, on sekiz sāʿat, ḳırḳ bir daḳīḳa ʿömr-i ṭabīʿi-i mevlūd ḥuṣūl-peẕīr olur. Ammā baʿżılar müsāfiti ketḫüdādan ṭarḥ idüp ve māʾilü'l-veted ile ʿamel-i sābıḳ gibi ʿamel ü ḥāṣıl

[1] yevm: - Ç.
[2] olur: olup İ4.

olan taʿdīli ʿaṭiyye-i vasaṭī[1] üzerine ziyāde iderler. Ve eger ketḫüdā māʾilü'l-veted ile zāʾilü'l-veted miyānında olursa keẕālik bu vechle ḥisāb olunup lākin ʿaṭiyye-i ṣuġrāsı ʿaṭiyye-i vasaṭīsinden iḫrāc olunur ve eger ketḫüdā-yı zāʿil ile veted dīger miyānında olursa bunuň daḫi ʿamelī /İ4 66a/ sābıḳa muʿādildir. Ammā tamām-ı ʿaṭiyye-i ṣuġrāsına tefāvüt taʿbīr idüp ve ḳasṭ ḥāṣılını üzerine ziyāde iderler. Ve suʿūd u nuḥūsdan ʿaṭiyye-i ketḫüdāyı /Ü 320/ ziyāde vü noḳṣān iden kevākibiň[2] ḫaṣṣaları daḫi yine bu minvāl üzere taʿdīl olunup eger ol saʿd veyā naḥs vetedde bulunursa hemān ʿamel-i sābıḳ gibi olur. Ammā eger māʾilde veyā zāʾilde olursa ṭarīḳ bu vechle olur. Meṣelā derece-i zāʾilü'l-veted Delv'iň 53 derece vü daḳīḳası olup ve suʿūddan Zühre daḫi Delv'iň 31 derece vü daḳīḳasında bulunsa pes Zühre beyt-i zāʾilden naḳż olundıḳda bāḳī ḳalur ki müsāfit ıṭlāḳ olunur. Ve mücennes müsāfetiň daḳāyıḳı 923 ḥāṣıl olur ammā Zühre bi-ḥasbi't-teviye māʾilü'l-vetedde olmaġla ʿaṭiyye-i ṣuġrāsı sekiz sene iken bu ḥisāba sekiz şehr olup ve zāʾilü'l-vetediň oldıġından pes sekiz gün /Ç 102a/ sekiz māhdan ısḳāṭ olundıḳda bāḳī ḳalup[3] yedi ay ve yigirmi iki gün ider ki tefāvüt tesmiye olunur ve daḳāyıḳ-ı mücennes tefāvüt 232 olur. Ve merkez-i māʾilü'l-veted Cedī'niň 26 derece vü daḳīḳası olup ve merkez-i zāʾilü'l-veted olan Delv'iň 35 derece vü daḳīḳasından ṭarḥ olınca 19 ḳalur ki esās taʿbīr olunur[4]. Ve daḳāyıḳ-ı mücennes-i esās 2040 olur. Pes tefāvüt-i müsāfete ḍarbda ḥāṣıl-ı ḍarb 214136 olur. Ve bu ḥāṣıl-ı ḍarbı ve daḳāyıḳ-ı mücennes-i esāsa ḳısmet idüp ḫāric-i ḳısmet 102 gün olup /Ü 321/ 140 kesr ḳalur. Ve bu ḫāric-i ḳısmet ʿaded-i eyyām-ı māh olan 30 ʿadede tekrār ḳısmet olunup ḫāric-i ḳısmet 3 māh olup ve 12 kesr ḳalur ki eyyām olur ve ḳısmet-i evvelden ḳalan kesr daḫi ʿaded-i sāʿat olan 24 de ḍarb olunup ḥāṣıl-ı ḍarb 3360 olur. Ve yine daḳāyıḳ-ı mücennes esāsa ḳısmet olundıḳda ḫāric-i ḳısmet 1 sāʿat olup 1262 kesr ḳalur. Ve bu daḫi ʿaded-i daḳāyıḳ-ı sāʿat olan 60 ʿadede ḍarb olunup ḥāṣıl-ı ḍarb 7572 olur. Ve yine esāsa ḳısmet olınca ḫāric-i ḳısmet 36 daḳīḳa olup imdi tertīb üzere taḥrīr olundıḳda 42 olur ki üç ay on iki gün bir sāʿat ve otuz altı daḳīḳa olup Zühre biḥasbü't-tesviye māʾil ile zāʾil beyninde bulunmaġla ʿaṭiyye-i ḫāne-i zāʾil ki sekiz gündür bu taʿdīliň üzerine ziyāde eyleyince 43 olur. Yaʿnī üç ay yigirmi gün bir sāʿat otuz altı daḳīḳa ḳasṭ-ı Zühre olup ve saʿd oldıġından nāṣī ketḫüdā olan Müşterī'niň ʿaṭiyyesine ziyāde iderler. İmdi bu miṣāl, miṣāli-i[5] evveliň ʿaksidir ki māʾilde

[1] vasaṭi: vasaṭisi Ç.
[2] kevākibiň: - İ4,Ü.
[3] ḳalup: ḳalur Ç.
[4] olunur: olunup İ4.
[5] miṣāl-i: - İ4.

bulundığı içün müsāfit-i Zühre derece-i zāʾilden aḫz olundı lākin miṣāl-i evvelde vetedde bulunmaġla müsāfit-i Müşterī derece-i māʾilden /Ç 102b/ aḫz olunmış idi. Ammā müʾellif bir miṣāl daḫi ʿaṭiyye-i ketḫüdāyı naḳż iden naḥs içün getürüp /İ4 66b/ ve naḥsı zāʾilü'l-vetedde farż eyledigi ḥatta vetedde ve māʾilü'l-vetedde ve zāʾilü'l-vetedde bulundıḳlarına başḳa başḳa miṣāl ḥāṣıl ola.

Meṣelā naḥs olan Zuḥal zāʾil ile veted /Ü 322/ beyninde vāḳıʿ olup merkez-i zāʾilü'l-veted Esed'iñ 43 derece vü daḳīḳası ve merkez-i ʿāşir Sünbüle'niñ 25 derece vü daḳīḳası bulunmaġla Zuḥal daḫi Sünbüle'niñ 13 derece vü daḳīḳasında bulunsa pes merkez-i zāʾil taḳvīm-i Zuḥal'den ısḳāṭ olunup 24 müsāfit ḳalur. Ve daḳāyıḳ-ı mücennes müsāfit 964 olur ve derece-i ʿāşirden derece-i zāʾilü'l-veted daḫi ṭarḥ olundıḳda 25 esās olunup ve daḳāyıḳ-ı mücennes esās 2308 olur. Ammā ʿaṭiyye-i ṣuġrā vü Zuḥal vetedde bulundığı taḳdīrce 30 sene vü zāʾilde bulunmaġla otuz gün olup[1] pes otuz seneden otuz gün ṭarḥ olunup 23 yigirmi ṭoḳuz sene vü on bir şehr bāḳī ḳalur. İmdi bu seneyi on iki māha ḍarb u ḥāṣıl-ı ḍarb ile kesr[2] olan māh cemʿ olunca 359 tefāvüt ḥāṣıl olup ve bu daḫi daḳāyıḳ-ı mücennes-i müsāfete ḍarb olundıḳda 346076 olur. Ve esās üzere ḳısmet olunca ḫāric-i ḳısmet 149 māh olup 2184 kesr ḳālur. Ve bu ḫāric-i ḳısmet daḫi on iki māha ḳısmet olundıḳda 12 sene māh ḥāṣıl ü ḳısmet-i evvelden bāḳī ḳalan kesr ʿaded-i eyyām olan 365 ʿadede ḍarb olunup ḥāṣıl-ı ḍarb 79716 olur[3]. Ve yine esāsa ḳısmet olundıḳda ḫāric-i ḳısmet 345 eyyām olup 900 kesr ḳalur. Ve bu ḫāric-i ḳısmet daḫi ʿaded-i eyyām olan 30 ʿadede ḳısmet olınca 11 māh 10 gün ḥāṣıl olup ve bāḳī ḳalan kesr daḫi ʿaded-i sāʿat /Ü 323/ olan 24 de ḍarb olunup ḥāṣıl-ı ḍarb 21600[4] olur. Ve esāsen ḳısmetde ḫāric-i ḳısmet 9 sāʿat ile 868 küsūr ḳalup /Ç 103a/ ve bu kesr ʿaded-i daḳāyıḳ-ı sāʿat olan 60 ʿadede ḍarb olundıḳda ḥāṣıl-ı ḍarb 49640 olur.

Yine esāsen ḳısmet olınca 21 daḳīḳa ḥāṣıl olup ve tertīb üzere taḥrīr olundıḳda 31 olur yaʿnī on bir ay on beş gün ṭoḳuz sāʿat yigirmi bir daḳīḳa olup pes ḳısmet-i evvelde ḥāṣıl olan 11 sene 5 ay ile rütbesiyle cemʿ olunca 52 yaʿnī on üç sene dört ay on beş gün ṭoḳuz sāʿat yigirmi bir daḳīḳa olup pes Zuḥal zāʾil ile veted miyānında bulunmaġla ʿaṭiyye-i ṣuġrāsı olan 30 seneden mertebesiyle ısḳaṭ olundıḳda 61 ḳalup on altı sene

[1] olup: - M.
[2] kesr: küsūr Ç.
[3] olur: olunup Ç.
[4] 21600: 216 Ç.

yedi ay on dört gün on dört sāʿat otuz ṭoḳuz daḳīḳa ḳasṭ-ı Zuḥal ḥāṣıl olur ki naḥs olduġından nāṣī ketḫüdā olan Müşterī'niň ʿaṭiyyesinden naḳṣ olunur.

Şuʿbe-i sādis: On altı semereye mutażammın olup beyt-i ṭāliʿiň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Muḳaddime beyānındadır. Çünki ṭāliʿ üzerine ḥükm murād oluna ibtidā-yı delīl ṭaleb eylemek lāzımdır. Zīrā aḥkām-ı delāʾil ve erbāb-ı ḥużūżdan müstevlī olan kevkeb üzerine /İ4 67a/ olur ki evvel-i kitābda beyān olunmışdı. Ve müstevlī bulunmadıġı ḥālde /Ü 324/ ḥükm ṣāḥib-ṭāliʿ üzerine olur ve bu derece-i ṭāliʿden sāḳıṭ olsun. Ammā eger müstevlī bir ḳaç olursa aḳvāsını muḳaddem ṭutup bāḳīsini şerīk iderler. Ammā eger ṣūret-i ṭāliʿde kevkeb mübtez bulunursa mevlūduň aḥkām-ı külliyātı mübtez üzerine olur. Ve eger mübtez daḫi bir ḳaç olursa keẕālik anıň daḫi aḳvāsı ile ḥükm ü sāʾirini şerīk ittiḫāẕ iderler. Ve delāʾil-i ḫāṣ u ʿāma ziyādesiyle iʿtibār idüp ve bu uṣūle ḫāne-i işnā ʿaşeriyyede riʿāyet vācib olur. Ammā ṭāliʿiň ve sāʾir buyūtuň daḫi erbāb-ı müşelleşātına diḳḳat olunmaḳ lāzımdır ki rub-ı evvel sülüş evvel-i ʿömr-i mevlūdde ve rub-ı sānī sülüş vasaṭ-ı ʿömre ve rub-ı sāliş, sāliş āḫir-i ʿömre /Ç 103b/ delīl olup pes bu üç kevkebden ḳanġısı sāʾirine nisbet ile āḳva olursa mevlūduň aḥvāli daḫi anıň eyyām tertībinde ziyāde ẓāhir olur. Ammā rub-ı sāliş ḫayr u şerde rub-ı evvel ve sānīye şerīk olur. Lākin çünkü nevbet rub-ı sāliṣe resīde ola evvel ve sānī aňa şerīk olamaz. Meger ki nāẓır ola ol zamān muʿāvenet eyler ve on iki ḫāneniň erbāb-ı müşelleşātında daḫi ḥükm bu vechle olur.

İmdi insānıň ki evāʾil-i ʿömrde iḳbāl[1] u saʿādeti noḳṣāniyyet üzere olup ve evāsıṭ veyā evāḫir-i ʿömrde iḳbāl ü saʿādeti mütezāyid olur. Veyāḫud evā'il-i ʿömrde maḳbul ve saʿīd olup evāsıṭ veyā evāḫir-i ʿömrde faḳr u idbārı nümāyān olur. Ve bu ṣūretleriň nice nevʿleri daḫi ittifāḳen evāʾil ü evāsıṭ ü evāḫir-i ʿömrde ẓuhūra gelüp birbirine /Ü 325/ müteġāyyir vāḳıʿ olmaḳdadır. Pes bu bābda cümle esbābdan bir sebeb daḫi ẕikr olınan erbāb-ı müşelleşāt olup ve ḥükm-i ʿamel ve ʿazl u sefer u ḫażar[2] ve sāʾir ḫāne-i işnā ʿaşeriyeye mensūb olan keyfiyyāt daḫi bunuň gibidir.

Semere-i sānī: Ṭāliʿ üzerine müstevlīniň aḥkāmı beyānındadır. Eger ṭāliʿa müstevlī olan kevkeb **Zuḥal** olup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd dūr-endīş ve ʿāḳil ve ḳavī-reʾy ve ṣabūr u mütehammil ve ṣāḥib-metānet olup kibārdan ve pīr ü meşāyīḫden olanlara ve ābā vü ecdādına ve aḳrabā vü ḳābīle vü memlūklarına muḥabbet ider ve ʿimāret ü

[1] iḳbāl: - Ç, Ü.
[2] ḫażer: ḫaṭar Ç.

zirāʿate māʾil olur. Ve eger ża'īfü'l-ḥāl olursa mevlūd mümsik ü kīne-dār ve kārında ʿacūl ve dūn himmet ve ṭamaʿkār ve mübtelā-yı zaḥmet ü meşaḳḳat ve bīçāre ve mażīḳü'l-ḳalb ve saḫt u düşvār işlere saʿy idici ve āba ve ecdād u aḳrabā ve taʿalluḳātına ve üstādına merḥametsiz olur. **Ve eger Müşterī** anıňla bile olup veyā nāẓır bulunup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd meşāyīḫ ü ʿulemā ve zühhād u ehl-i taḥḳīḳe muṭīʿ olup ve ḫayrkār u ʿazīz ve ḫoş-reʾy /Ç 104a/ ü güzel ḫulḳ ṣāḥibi ve rāst-kelām u rāst-ḳavl u edīb olur. **Ammā eger Müşterī** żaʾīf olursa mevlūd muʿālece /İ4 67b/ yaʿnī ṭabīb ü ʿazīmet-ḫˇān ü ülfet ü āmīzişden bī-behre vü murāyī vü müzevver ü ṭamaʿkār olur. **Ve eger Mirrīḫ** ḳavī-ḥāl olaraḳ anıňla bile veyā nāẓır olursa mevlūdı bī-temiz ü mihnet-keş ü bed-dil /Ü 326/ ü bed-muʿāmele vü bī-raḥm u bed-maḥżar ü mānīʿ-i ḫayrāt ü kārlarda ġālib u ġażūb u eyü kimsnelere düşmen ü saḫt-gūş yaʿnī aṣam olur. **Ammā eger Mirrīḫ** żaʿīfü'l-ḥāl bulunursa ziyankār u sārıḳ ü kār ü kesbi ḫıyānet ü ẓulm u azār ü cenāb-ı bārīden ʿadem ḫavf ile şer ü cevrden bī-pāk olmaġla bī-ḥayā vü bī-nām ve mezār ḳazıcı ve mevtā-keş olur. Ve anıň içün dūst olmaz ḥuṣūṣıyla Zuḥal daḫi bed-ḥāl olursa saʿādet-i dünyā vü āḫiretden maḥrūm u bī-behre olur. **Ve eger Zühre** nīk-ḥāl olup bile veyā nāẓır bulunursa mevlūd çendān-ı zendāndan maḥfūẓ olmaz ve güzel ü ḫoş kārlara muḥabbet idüp ṣıḥḥat-i meşāyiḫe ṭāleb olur. Lākin ḥasūd u zindegānīlik ḫuṣūṣında żaʾīf ü merd-i māndan müteneffir ü ezvācı ve dūstları üzerine ġayūr olur. **Ammā Zühre** bed-ḥāl olursa muṭlaḳ zenāndan ḥaẓ idüp ve ḥarīṣ olup ʿacūze vü zişt ṣūretleriň ṣoḥbetine ṭālib ü māʾil olur. Ḥāṣılı nīk ü bedi farḳa ḳudreti olmayup mey-ḫˇār ve kārında meẓmūm-ı ʿālem olur.

Ve eger ʿUṭārid ḳavī oldıġı ṣūretde bile veyā nāẓır bulunursa mevlūd güzel ü ḫoş aʿmāle vü ḫayrāta saʿy olur. Ve gizli vü ʿacīb şeyʾler işler ve fettān u telḫ kelām u ʿāḳil olup /Ü 327/ ʿilm-i felsefe vü hendese ve nücūm ve ṭıb ve sāʾir ʿulūm-ı daḳīḳede ṣāḥib-mahāret ü muḥibb-i[1] ʿilm olur. **Ammā eger ʿUṭārid** bed-ḥāl olursa mevlūd ḥaḳīr ü aḳrabāsına düşmen ü sāḥir ve ḫalāyıḳı aldatmaḳ içün nüsḫalar peydā idüp efsūn oḳumaḳ, ʿaḳıl almaḳ gibi kārlara /Ç 104b/ sālik olup ve kimesneniň ḥācetini görmege saʿy eylemez ve necīl olur. **Ammā eger ṭāliʿa** müstevlī olan kevkeb Müşterī olup[2] ve ḳaviyyü'l-ḥāl olursa mevlūd ṣāḥib-manṣıb ve vālī vü nīk ü kār ve ʿābidkārı sehl ü ḫūyı muʿtedil ü ʿālim ü müderris ü müfti vü imām ve ḳavāʿid-i edyānı bilür ʿibādet ḫāneleriň meʿmūriyyetini sūr u taʿmīr ider. Ve taḥṣīl-i esbāb ʿaleme saʿy idüp ve ṣāḥib-ḥayā vü

[1] muḥibb-i: muḥabbet-i: Ç.
[2] olup: - İ4.

ʿafīf ü ʿādil ü raḥīm ü kerīmü't-ṭabʿ ü muḥibb-i ḫalāyıḳ u muḥibb-i üstādān u mürebbiyān olur, ḳıblesi üzerine şefḳat ider. Ammā eger żaʿīf bulunursa riyāsete ve tüvāngerlige ve ḫalāyıḳ üzerine ḥükūmete ṭālib olup sebük-bār u s̱enākār ü nām u şāne rāġıb ü iʿtiḳādda noḳṣān üzere ve muʿcib ü dīn cihetiyle kāhil ü kendüni görüci ve kem-ḫaber ve işledigini[1] daḫi ḫalḳıň muvācehesinde idüp ve münāfıḳ u bed-dil ü ḳorḳaḳ ve ʿār u ḥayāsı nāḳıṣ ve üstādān u mürebbiyān u merdüm-i ʿazīz ḥaḳḳında bī-raḥm u riyāʿen iẓhār u ẕühd eyler ve esrārı pūşīde olur. **Ve eger Mirrīḫ** ḳavī-ḥāl /Ü 328/ olup anıňla bile veyāḫud /İ4 68a/ aňa nāẓır bulunursa mevlūd ḥākim ü ḳāḍı olup ve kelāmı ḫuşūnet üzere ve ḥaḳ-gūy u ġalīẓ ḫūy u ḫuṣūmet-kār olur. Veyāḫud amīr-i leşker olup ḥarb u ḳıtāli sūr u nās üzere tefevvuḳ ṭaleb ider. Ve emr ü nehy ṣāḥibi ve ḫışm idici aḫẕ-ı intiḳāma māʾil ve ḳışāṣa rāġıb olur. **Ammā Mirrīḫ** bed-ḥāl olursa sitīzkār u āşüfte vü serīʿü's-seyr ve peşīmān olucı ve bī-vaḳār u kendi reʾy ü kendü murādı üzere ḥareket idici ve muḫtelif ḫūy u muż̧tarib aḥvāl ve temeyyüzi nāḳıṣ ve minnet idici ve keremi ḫavf cihetiyle veyāḫud ḫalḳıň yüzünden olup ve tesḫīr-i kevākib ü cin ü ʿaḳārine māʾil ü rāġıb olur.

Ve eger Zühre ḳavī ḥāl olup bile veyāḫud nāẓır bulunursa mevlūd keş̱īrü'l-ḫayr ve perhīz-kār ve ehl-i beytine vü aḳrabāsına muḥabbet üzere olup selīm-dil ü rāst-kelām ve ḫayr-ı /Ç 105a/ maḥż ve ṣāḥib-diyānet ü pākīze-sīret u pākīze-rūy ve dürüst iʿtiḳād u mütebessim olur. **Ammā eger Zühre** bed-ḥāl olursa mevlūd nāzik mizāc ve mülūk u ʿayş u nūşa māʾil ve zenāna ḥarīṣ ve keş̱īrü'ş-şehve ve māl cihetiyle müsrif ve zenān vādīsinde ve luʿb-ı hezle rāġıb olup ammā emīn ü ṣāḥib-ṭāʿat /Ü 329/ u muḥabbet nās olur.

Ve eger ʿUṭārid ḳavī-ḥāl olup bile veyā nāẓır bulunursa mevlūd ʿālim olup ḫuṣūṣā ʿilm-i edyānı ḫoş bilüp imām veyā müfti veyā vāʿiẓ ü maʿni şinās ve tīz-ḫāṭır ve ṣāḥib-tedbīr ve pesendīde meşveret ve ḥüsn-i ẓan ṣāḥibi ve diyānet ü emānet-dār ve edīb ve güzel ḫulḳ ü ḫācetler revā idici ve bildigi şeyʾlerde muṣannif ü ʿilmü'l-heyye ve şerāyiʿe ve maḳūlāt u menḳūlāta rāġıb olur. **Ammā eger ʿUṭārid** bed-ḥāl olursa bed-zebān ve hez̲eyān-gū ve naẓar-ı ḫalāyıḳda ḫaḳīr ve kendü ʿindinde ululuḳ ve her şeyʾi ehliyyet ü ḥikmet-şināslıḳ ẓan ider. Ve muż̧tarib ḥāl ve bārid kelām ve reʿāyā vu mülūk beyānında nā-maḳbūl ve ḥīle-sāz u derūnı fāsid ve baʿż̧-ı eşkāl ü heykāl ü ṭuvmār u ḫātimler taḥrīr idici ve münāfıḳ olur. **Ammā eger ṭāliʿa** müstevlī olan kevkeb Mirrīḫ

[1] işledigini: işledigi Ç, İ4.

olup ve ḳaviyyü'l-ḥāl bulunursa mevlūd leşker-keş ü emīr ü ḥākim ve ṣāḥib-vilāyet ü ḥimāyet ve dilber ü merdāne vü şecāʿat-ı dūst ve müteġallib ü cebbār u cenk maḥallerine māʾil olmaġa ṭalib ve żaʿf a vü zīr-i destān üzerine ḫışm u tündlük iẓhār idici olur. Ve eger żaʿīfü'l-ḥāl /Ü 330/ olursa mevlūd düşnām-kār u bī-ḥayā vu bārid kelām ve aġır sözlü ve bī-raḥm ve ḫūn-rīz ve bed-edā ve kine-dār ve ḫusūd u sārik ü fitne-ḫīz ve ḳorḳaḳ ve ʿaẕāb virici ve ḥarām-ḫūr ve cāme ḳapıcı ve dīvāne şekl ve ḥayāl-nāk olur.

Ve eger Zühre ḳavī ḥāl olup anıňla bile veyā nāẓır olursa mevlūd şādmān u rind ḫoş /Ç 105b/ ʿayş u rāġıb-ı şehvet[1] [ü] ḥarām[2] olup ammā /İ4 68b/ ʿāḳıl u ṣāḥib-temīz ü ḥācetleri revā ḳılıcı ve kerīmü'ṭ-ṭabʿ ve ḫoş-kār ve civānlarla ülfete olur lākin her ne dilerse dürüst eyler. **Ammā eger Zühre** bed-ḥāl olursa mevlūd zenān u civānlarla ziyādesiyle āmiziş ider. Ve kārında ʿacūl u tīz şehvet ü ʿindinde ḫūb u zişt müsāvī ve ḫāʾin ü keẕẕāb ü müfsid ve melūl ve ʿaḳlı fāsid ü fāsıḳ ü ḥarām ve fısḳ u fücūrda ṣāḥib-cesāret ve hezzāl olur.

Ve eger ʿUṭārid ḳavī-ḥāl olup ve Mirrīḫ ile bile veyā nāẓır bulunursa mevlūd ʿilm-i silāḥı güzel bilür ve mübāriz ü leşker ṣāḥibi ve fīrūz-ı ceng ve ḥīle-sāz ve ṣāḥib-ṭabʿ ve her kārda żabṭa ḳādir ve bed-fiʿl ve tīz fehm ve ẕekī vü firibkār ve düşmenine iẓhār-ı ʿadāvet ve dūstuna iẓhār-ı muḥabbet idici ve ḳışāş u intiḳāma ḥāẖişker ḥācetleri revā ḳılar. Ve ṣāhib-reʾy ü ḥadiʿet /Ü 331/ ü mekre māʾil olur. **Ammā eger ʿUṭārid** bed-ḥāl olursa mevlūd serīʿü's-seyr ü peşīmān olucı ve ḥīle-kār u firībende ve ʿacūl u tāze civānlar ile fiʿl-i şenīʿ u murdāriyete[3] sālik ʿayyār u ṭarrār ve üştürü'l-ḳadde (?) ve yol kesici ve sāriklikde maʿrūf ve ḳumārbāz ve ṭılsım gün-ā-gün düzüb ḥīle-kārlıḳ ve tesḫīr ü siḥr ü ʿazīmet-ḫẅānlıḳ idüp perī vü dīvi daʿvet ider, erbānından olur. **Ammā eger ṭāliʿa** müstevlī olan kevkeb Zühre olup ve ḳaviyyü'l-ḥāl olursa mevlūd mütenaʿim ü pākīze ve ṣāḥib-ziynet ve ṭarab-pesend ve ʿıṭriyyāt maḳūlesine māʾil ve kārī ḫūb u laṭīf ü ẓarīf ve ʿacīb ü ġarīb işlere ṭālib ve sākin ve ehl-i beyti üzerine ġuyūr ve ḫoş u laṭīf aġdiyeye rāġıb olup bed olan kimesneyi bī-düşmen ittiḫāẕ idüp ve ḫoş olanı dūst ṭutar. Ve keşīrü'l-ḫayr ve rāst-kār u rāst- ḳāvl ve sinḥi ve ḫūb ṣınāʿat ü güzel sīret ve imdāda yetişici /Ç 106a/ ve destgīr olucı ve eṣvāt u elḥān u şiʿr ü maʿānīyi medrek ve ẕikr-i Ḫudā ile meşgūl ve eşkāl-i zenāna ve libāslarına māʾil ve ḫoş ḥarekāt ü şīrīn lehçe ve

[1] şehvet: şöhret Ü.
[2] ḥarām: ḥarāb Ç.
[3] murdāriyete: murdarlığa Ü.

dūstluḳ idici ve eyülere muṭīʿ ve māder ü birāder /Ü 332/ ü aḳrabā vu taʿalluḳātına ve bendegānına şefḳat ṣāḥibi ve kerīmü'ṭ-ṭabʿ ve herkesiñ[1] ʿindinde ʿazīz olup lākin dīn ü meẕheb kārında ṭaleb[2] olur.

Ammā eger Zühre ża'īfü'l-ḥāl bulunursa mevlūd ʿayş u ʿişrete vü fısḳ u fücūra ve ʿaşḳ ü şāhid-bāzlıga ve münākeḥata māʾil ve nīk ü bed üzerine icrāyı şehvāniyyet idüp ve erbāb-ı ṭarab u hezl-gū ve sāz-ı mūsiḳīde ṣāḥib-mahāret ve muḥibb-i mūsiḳī vü ʿıṭriyyāta māʾil ve şekl ü şemāʾil-i zenāna ve muḫaṣṣīlere ve ḫādimlere rāġıb olup masḫaralık idici ve terāzudār u reyāḥīn fürūş u muṭribler ḫiẕmetinde olıcı ve vālidesine bed muʿāmele idici ve aḳrabā vu taʿalluḳātına mihribān u ehl-i beytine ve sāʾir nāsa bed gümān /İ4 69a/ olur, nā-ḫoş ġıdālar tenāvül eyler.

Ve eger ʿUṭārid anıňla bile veya nāẓır olup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd ḫoş ṣınāʿat u tīz ḫāṭır ve şāʿir ü mütekellim ü bedīhī-gū vü ḥāẓır-cevāb ve güzel ḫulḳ u ḫoş ṣoḥbet ve revnaḳ baḫş-ı mecālis ü mümeyyiz ve nedīm ü şīrīn kelām ve vech-i aḥsen ile ḥīle-sāz ve ʿālim ü ḥakīm ve nīk ü ẕen ü ālüfte ve ẕātında eyü olan ile dūstluġa heveskār ve ʿāḳil ü muʿallim ü müteʾallim[3] ve şerīf ü ehl-i faẓl ü ʿirfān ile ṣoḥbete māʾil olur ve tāze civānlar ve ġulāmlar ile āmīziş ider. /Ü 333/ Ammā eger ʿUṭārid bed-ḥāl olursa mevlūd fāsid re'v ü mekkār ve fāḥiş kelām ve ḥayā vü ʿar cihetiyle noḳṣāniyyet üzere ve iki yüzli yaʿnī münāfıḳ ü keẕẕāb ve bed tedbīr ḫıyānet cihetiyle dūr[4] endīş ve bed-sīret ü ṣāḥib-teşnīʿ ve māʾil-i hicv ü ġıybet ü murāyī ve ʿāḳıbeti mülāḥaẓasız ve ekl u şurbı /Ç 106b/ fāṣid olur. **Ammā eger ṭāliʿa** müstevlī olan kevkeb ʿUṭārid olup ve ḳavī ḥāl olursa mevlūd ʿāḳil ü ʿālim ve mümeyiz ü kātib ve naḳḳāş ve felsefe-şinās ve aḥkām-ı nücūm u ṭıbda māhir ve şāʿir ve süḫandān ve muṣannif-i ʿulūm-ı ṣınāʿat ve müstevfī veyāḫud vezīr ü kārlarda ṣāḥib-tecribe vemāʾil-i ʿilm-i kimyā ve ḫoş muʿāmele ve kendinden fāʾide kesb olucı ve ḫıredmend ve ḫoş ẓan u ḫıred-bān[5] ve edīb ve ḥāfıẓ-ı esrār ve vāʿiẓ ve süḫan-fürūş ve muʿallim ve müderris ve birāder ü aḳrabāsına muḥabbet idici ve ḫalāyıḳa müşfiḳ olur.

Ammā eger ʿUṭārid bed-ḥāl olursa hezzāl ve hicvkār ve müzevvir ve keẕẕāb ve aḥmāḳ ve reʾyinde ḫaṭā idici ve münāfıḳ ve heẕeyān-gū ve cāhil ve sū-i ẓan ṣāḥibi ve kendüne maġrūr ve kendü ʿaḳlını istiḫsān idüp ve reʾyi ile ḥareket idici ve şitāb-kār ve

[1] herkesiň: herkes Ü.
[2] ṭaleb: ṣulb Ç, İ4.
[3] müteʿallim: - İ4.
[4] dūr: ẕūr Ç.
[5] ḫıred-bān: ḥurdebīn Ç.

çendān-ı temeyyüzde bī-ḳudret ve ʿayyār u ṭarrār ve sāriḳ ü rāhzen ü muʿāmelātda ġayr-ı /Ü 334/ mustaḳīm ve ḫalāyıḳı ġalaṭa düşirici vaʿdesine bī-vefā birāder ü aḳrabāsına düşmen ve bī-raḥm ve bī-gānelere dūst ve kem-şebāt ve hiç kimseye[1] eyülik eylemez olur, ḫuṣūṣā ki Zühre'niñ ḫānesinde olup bed-ḥāl u rāciʿ buluna. **Ammā eger ṭāliʿa** müstevlī olan kevkeb Şems olup ve ḳavī-ḥāl[2] bulunursa mevlūd pādişāhlıḳ ve ḥükūmet ve serverlik ṭaleb idüp kendüni ṣāḥib-şekve ve ʿizz ü cāh ve rifʿat menzilesinde ṭutar. Ve ululuġa ve tüvāngerlige rāġıb olup şecīʿ ve dilber ve ṣāḥib-vaḳār ve ʿālī-himmet ve kem-iltifāt ve ʿādil ve umūr-ı āḫirete meyyāl ve munṣıf ve żuʿafāya destgīr ve senīḥi ve fürūmāyeleri mürebbī ve ʿāciz olanlara muʿayyen ve ābā ve ecdādı ve aḳrabā vu taʿalluḳātı ve üstādı ḥaḳḳında müşfiḳ ve kerīmü'ṭ-ṭabʿ ve nīkū-kār u ḥāḳ-güẕār ve ḫalāyıḳa merḥamet idici olur. **Ammā eger bed-ḥāl** olursa mevlūd kendüyi görüci ve maġrūr ve reʾyini istiḥsān idüp kendüden büyükleriñ kelāmını /İ4 69b/ gūş /Ç 107a/ eylemez. Ve ʿāleme tefavvuḳ ve tüvāngerlige ṭālip ve cāhil ve bed-endīş ve muʿārıż ve māla muḥabbet idici ve bī-raḥm ve nā-murād ve ābā vü ecdādına ve üstād ü mürebbiyelerine nā-müşfiḳ ve ẓālim ve umūr-ı āḫiret ü dīn cihetiyle kāhil[3] olur.

Ve eger Zuḥal Şems ile bile veyāḫud nāẕır ve ḳavī-ḥāl[4] olursa mevlūd sefīl ve cabbār /Ü 335/ ve kibr ve ʿaẓimet iẓhār idici ve saḫt gūş yaʿnī ḳulāġı ağır u zor ile ittişāf idici[5] müşgil ve düşvārkārlara sālik ve ʿālī ʿimāretler ü mütebeyyin ḳalʿalar binā idici olur. **Ammā eger Zuḥal** bed-ḥāl olursa mevlūd ẓalim ve eşḳal ve mübtelā-yı renc ü zaḫmet ve ḫalāyıḳa kec edā ider maḳūlesinden ve ḳalīlü'l-māl ve ḫarābe-i[6] emlāke māʾil ve mużır u muʿaccib ve kendüne maġrūr olur.

Ve eger Müşterī Şems'le bile veyā nāẕır olup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd maḥallinde ʿālī vü ʿādil olup her ne eylerse vaḳtiyle ider. Ve işledigi kārda sābit ve ṣāḥib-memleket veyā ḥākīm veyā ḳāḍı vü ʿālim ve diyānetde müstaḳīm ü rāst-kelām ü rāst-kār ve merdāne ve vaḳtiyle ḥalīm ve ġażūb ve saḫī ve ḫadem ve ḫışm ṣāḥibi ẕaḫāʾir iddiḫār idici ve zīr olur. **Ammā eger Müşterī** bed-ḥāl olursa mevlūd ṣūret-i ʿadāletde ẓālim

[1] kimseye: kimesneye İ4.
[2] ḳavī ḥāl: ḳavīü'l-ḥāl İ4.
[3] kāhil: kāmil İ4.
[4] ḳavī ḥāl: ḳaviyyü'l-ḥāl Ç.
[5] idici: itdirici İ4.
[6] ḫarābe-i: ḫarāb-ı İ4.

ve vādī-i seḫāda necīl olup kendüni rāst-kār u müşfiḳ gösterici ve münāfıḳ ve vaʿdine bī-vefā ve riyākār olur.

Ve eger Mirrīḫ Şems ile bile veyā nāẓır bulunup ve ḳavī-ḥāl olursa mevlūd ḥimāyet yüzinden ḳāhir ve siyāset kār ve aʿdāsı üzerine muẓaffer ve leşker cemʿ idici ve ṭabl u ʿilm ü vilāyet ṣāḥibi ve emr ü nehye[1] meʾmūl[2] olup ve kerem u necli kendü içün olur. /Ü 336/ **Ammā eger Mirrīḫ** bed-ḥāl olursa ḫūnrīz olup leşkeri vü yārānı kendüne muḫālefet üzere ve ḳorḳaḳ ve münhezim ve sārıḳ ve ḫāʾin ve cenāb-ı bārīden bī-ḫavf ve bed-kār ve cāhil olur.

Ve eger Zühre Şems'le bile olup ve ḳavī bulunursa /Ç 107b/ mevlūd ṣāḥib-diyānet ve ʿāḳil ve ʿadāletkār ve mültebis ve lehv ü ziynete ve ʿıṭriyyāta ve zenāna māʾil ve şehavātı ġālip ve zindegānīlik cihetiyle mālı ḫoş u laṭīf aġdiye ekl idici ve güzel esvāba rāġıb ve muḥibb-i ḫalāyıḳ ve heveskār-ı muʿāşeret ve tüvānger ve kerīmü'ṭ-ṭabʿ ve ʿāḳıl u maḳbūl meşreb olup gün-ā-gün ṣūretler taṣavvur idici ve ʿacāyib ü ġarāyib şeyʾler gösterici ve ziynet ü pīrāyeye müteʿalliḳ ṣanʿatlarda ve cāme-i münaḳḳaş ibdāʿında māhir olur. **Ammā eger Zühre** bed-ḥāl olursa zenāna ḫuṣūmet idici şehavāniyyeti noḳṣān ve tenhā maḥal ṭaleb idici ve evbāş u sārıḳlıḳdan taʿayyüş ider maḳūlesi olup melbūsātı ve ekl ü şurbı çendān ḫoş olmayup ṣūreti daḫi ḫūb olmaz. **Ve eger Zühre** muḫteriḳ olursa cevr idici ve zenān üzerine ẓālim olup ve kendü ʿavreti /İ4 70a/ ʿalīl olur. Ve belki kendü elinde helāk olur, ḫuṣūṣā ki rāciʿ olup ve bed mevżiʿde buluna.

Ve eger ʿUṭārid Şems'le bile bulunup[3] ve ḳavī olursa /Ü 337/ mevlūd ẕī-ḳudret ve ʿāḳıl ve ʿulūm-ı ilāhī ve maʿānī ve maʿḳūlātı vu siyāseti müdrik ve kātib ve ʿārif-i billāh ve ṣāḥib-reʾy ü tedbīr ve ṣāḥib-ḫadem ü ḥışm ve erbāb-ı baṣīretden olup ʿulūmuň ve ṣanāyiʿiň ekserine vāḳıf, ḫuṣūṣā naḳḳāşlıḳ ve muṣavverlik ve müzehheblikde ve cevher şināslıḳda ṣāḥib-mahāret ve rüsūm-şinās ve memālike kāʿideler vażʿ idici ve nāzik-ṭabʿ ve tīz-ḫāṭır ve ṣāḥib-mürüvvet[4] ü meveddet ü efʿāli maḳbūl u muʿtedil ve ʿālemiň göňlüni aḫz idici olup ve zerḳi daḫi āsān vech ile müheyyā olur. **Ammā eger ʿUṭārid** bed-ḥāl olursa mevlūd ġaddār ve mekkār ve ẓālim ve herkesiň söziyle ḥareket

[1] nehye: nehy Ç.
[2] me'mūl: me'mūr İ4.
[3] Şems'le bile bulunup ve ḳāvī olursa: ḳaviyyü'l-ḥāl olup Şems'le veyā nazır olursa Ü.
[4] mürüvvet: - Ç,İ4.

idici ve aḥmaḳ olur. **Ve eger ʿUṭārid** muḥteriḳ olursa mevlūd ʿalīl olup ve müstevfī vü ẓālim olur.

Ammā eger samīmde bulunursa ḳavī olur ki muḳaddemā beyān olunmuşdı. **Ve eger rāciʿ** bulunursa ol zamān mevlūd daḫi kār u tedbīrinde /Ç 108a/ ʿāciz olur. **Ve eger Ḳamer** Şems'le bile veyā nāẓır olup ve ḳavī ḥāl bulunursa mevlūd muḥterik ve kāhil ve kārlarda niyābet idici ve kendüne müteʿalliḳ olan kārı sāʾire ḥavāle eyler. Ve seferī sūr u ḥākimlikde bī-s̱ebāt ve şitābkār /Ü 338/ ve mümkindür ki bir memlekete vālī veyā nedīm-i pādişāhī veyā muṣāḥib-i kibār-ı devlet olup dünyevī vü uḫrevī güzel tedbīr ṣāḥibi[1] ve ṣāḥib-aḫlāḳ-ı ḥamīde ve ṣāḥib-ʿaḳl-ı maʿāş ola. **Ammā eger Ḳāmer** bed-ḥāl olursa mevlūd ḫasīs ü himmetsiz olup ṣoḥbet-i ʿavāma ṭālib ve mecālis-i bezirgāna rāġıb ve bī-rıżā seferler idüp ve ḫiz̲met-i ekābire nā-sezā olur. **Ve eger ṭāliʿa** müstevlī olan kevkeb Ḳamer olup ve ḳavī olursa mevlūd ṣāḥib-ḥükūmet ve vālī-i vilāyet ve ḫalīfe ve nāʾib ve ḥācib ve rüsūl ve seyyāḥ ve ṭabīb olup ve ḫoş süvār ve ḫavāṣ-ı eşyāya vāḳıf ve ṣanʿatı laṭīf ve ṣāḥib-tecribe ve ʿāḳil ve müteḫarrik ve şitābkār ve tīzrev ve ʿinde'l-ʿavām-ı maḳbūl ve birāder ü aḥibbā vu aḳrabāsına müşfiḳ ve sebükrūḥ ve maḥbūb ve ḫoş meclis olur. **Ammā eger** żaʾīfü'l-ḥāl olursa mevlūd nāḳışü'l-ʿaḳl ve kāhil ve bī-kār ve kārında kem-s̱ebāt ve meçhūl ve bī-hüner ve bī-edeb ve ke̲zz̲āb ve fāl idici ve ṣayyād ve cāsūs ve ṣu yolcı vü ḳuyucı ve vālide vü birāder ü aḳrabāsı ḥaḳḳında bī-raḥm ve dūn-himmet ve ʿalīl ve kem-maʿīşet olur. **Eger Zuḥal** aňınla bile bulunup ve ḳavī bulunursa[2] mevlūd mezraʿa ve būstān ṣāḥibi ve ḥammāmcı ve saḳḳā ve ḥakīm ve ṭabīb ve ʿaṭṭār olur. **Ammā[3] eger bed-ḥāl** /Ü 339/ olursa mevlūd geriü'l-muntaẓır ü bed-dil ve alçaḳ kārlara sülūk idici ve ʿaḳılsız ve yollarda ṭurub ḥekīmlik /İ4 70b/ ü ṭabīblik ider maḳūlesinden olur.

Ve eger Müşterī anıňla bile veyā nāẓır olup ve ḳavī bulunursa mevlūd nāʾib ḳaḍı veyā vezīr ü ḥākim veyā ʿulemā ḫiz̲metinde olucı ve rüsūl-ı ekābir ve ḫalāyıḳıň işlerini görüci ve emīn /Ç 108b/ ve ṣāḥib-diyānet ve muʿallim ve ṭabīb ve muʿālec ve ʿāḳıl ve aḳrabāsına müşfiḳ ve ekābir ü ehl-i ḫayrāt u z̲ī-ḳudret olanlarla dūstluḳ idici olur. **Ammā eger Müşterī** bed-ḥāl olursa mevlūd ḫādem-i mescid ü ḫānḳāh ve ḫādem-i ʿulemā vü ṣaliḥā olup müzevver ü bedkār olur.

[1] ṣaḥibi: - İ4.
[2] aňınla bile bulunup ve ḳāvī bulunursa: ḳavī ḥāl olup bile bulunursa Ü.
[3] Ammā: - İ4

Ve eger Mirrīḫ Ḳamer ile bile veyā nāẓır olup ve ḳavī bulunursa mevlūd leşkerkeş ü serʿasker veyā cāsūs ve rüsūl-i leşker ve silāḥ-kār ve tīz ü nīze ve envāʿ-ı cevşen ve silāḥ gün-ā-gün yapıcı ve çāpuk-süvār ve pīşrev-i kārbān ve yol gösterici ve ʿāḳīl ve ḥīlesāz ve dil-firīb olur. **Ammā eger Mirrīḫ** bed-ḥāl olursa mevlūd dört ayaḳlı ḥayvān terbiye ider maḳūlesinden ve sāriḳ ü kesiciler[1] ile mümtezic ve ḫıyānet kār ü tüccār şākirdi veyā misāfir veyā ḥammāmcı veyā āhenger veyā ḳaṣṣāb maḳūlesinden olur.

Ve eger Zühre Ḳamer ile bile veyā nāẓır bulunup ve ḳavī ḥāl olursa mevlūd gürūh-ı muṭribānıň mümtāzı ve sāzendeleriň serdārı /Ü 340/ ve ʿilm-i mūsīḳīde māhir ve raḳḳāṣ ve dībā ṭoḳumaḳ ve ʿıṭriyyāt fürūḫt itmek gibi ṣanāyīʿde olup ve māṣıṭa ṣanātında daḫi māhir olur ve būstān u bāġ aḥvālinden aňlar. **Ammā eger Zühre** bed-ḥāl olursa muṭribler şākirdi ve sāzende maḳūlesiniň ḫizmetkārı veyā ḥallāc veyā ḥaṣır örüci ve çiçek ve ālet-i ziynet ve esvāb-ı zenān delāʾili olur.

Ve eger ʿUṭārid Ḳamer ile bile[2] veyā nāẓır bulunup ve ḳavī bulunursa mevlūd kātib ve ʿadālet-kār ve mekātīb ve nāme taḥrīr idici veyā nāʾib-i divān ü ʿavāmıň tüvāngeri veyā ehl-i bāzār ve naḳḳaş ve esvāb fürūḫt idenleriň zī-ḳudret ve ekābirinden ve küttāb-ı divāndan olup ʿilm-i noḳṭa-i dāʾire ve misāḥatde māhir ve delāʾil-i żiyāʿ ve ʿaḳār olur. **Ammā eger ʿUṭārid** bed-ḥāl olursa mevlūd ip veyā külāh veyāḫud yāy kirişi veyāḫud ḥaṣır /Ç 109a/ örüci ve ḳumaşdan sāʾir şeyʾler yapıcı maḳūlesinden veyā dülgerlik ve dām u ṭuzaḳ gibi ṣanʿatlarda māhir olur.

İmdi müstevlīden her ḳanġısı ʿuḳde-i reʾsde bulunursa ol müstevlīniň ḳuvvet ü saʿādetini ziyāde idüp medlūlīniň ḥālini daḫi ziyāde ider lākin ʿuḳde-i zenebde vāḳıʿ olursa ḳuvvet ü saʿādetini noḳṣān idüp ve medlūlinde daḫi noḳṣāniyyet /Ü 341/ nümāyān olur. Ammā maʿlūm olmaḳ gerekdir ki zikr olınan müstevlīleriň vetedde ve māʾilü'l-vetedde olmalarında aḥkām cihetiyle tefāvüt-i keşīr olup ḫuṣūṣā mevżiʿlerine ve naẓar ve ḳabūl ü red ve meveddet ü ʿadāvet maḳūlesi ḥāletlerine /İ4 71a/ naẓar olunmaḳ lāzımdır ki muḳaddemā beyān olundıġı gibi ḳuvvet ü żaʿf larını idrāk ve imtizācda iḥtiyāṭ olunup şerāīṭ-i mezbūrdan ġaflet olunmayup ḥattā ekser aḥkām-ı rāst ẓuhūr eyleye.

Semere-i sāliş: Aḥkām-ı külliyāt-ı ṭāliʿ beyānındadır. Pes maʿlūm ola ki eger derece-i ṭāliʿ ve müstevlī-i derece-i ṭāliʿ ve ṣāḥib-ṭāliʿ ve erbāb-ı müselleşātı ve neyyirīn ve

[1] kesiciler: kesici maḳūlesiyle İ4; kesici Ü.
[2] böyle: - İ4.

evtād-ı sāʾire ve sehmü’s-saʿde ve anıň ṣāḥibi ḳavī ḥāl olup ve nuḥūs daḫi bunlardan sāḳıṭ olursa mevlūd evḳāt-ı keşīrde[1] tendürüst ve selīm ve ḳavī ḥāl ve mütenaʿim ve āsūde ve muḥterem ve ẕī-ḳudret ve ʿinde’n-nās maḳbūl olur. **Ammā** eger delāʾil-i meẕkūreniň żıddı vāḳıʿ olursa ḥükm daḫi ber-ʿaks olur. Ve eger delāʾiliň baʿżısı ḳavī olup baʿżısı żaʿīf bulunursa ḥükm daḫi vasaṭü’l-ḥāl olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ veyāḫud Ḳāmer veyā ikisi daḫi bir saʿddan munṣarıf olup ve saʿd āḫere muttaṣıl olursa mevlūduň ʿömri evvelinden tā āḫirine[2] resīde olınca ṣafāyı ḥāṭır ile güẕerān eyler /Ü 342/ zīrā deliliň munṣarif oldıġı kevkeb evā’il-i ʿömre delīl olup ve muttaṣıl oldıġı kevkeb daḫi āḫir-i ʿömre delīl olur. /Ç 109b/ Ve her mizāc[3] ki bunlarıň mābeyninde vāḳıʿ ola evāsıṭ-ı ʿömre delīl olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ veyāḫud Ḳāmer naḥsdan munṣarıf olup ve yine bir naḥsa muttaṣıl olursa mevlūduň aḥvāli evvel-i ʿömrden tā āḫirine varınca nā-ḫoşluġa güẕār ider. Ve eger saʿdan munṣarıf ve naḥsa muttaṣıl olursa evāḫir-i ʿömri ṣafāsızca mürūr ider. Keẕālik ʿaksi vāḳıʿ olup naḥsdan munṣarıf ve saʿda muttaṣıl olursa āḫir-i ʿömri ḫoş[4] geçer. Pes lāyıḳ oldur ki bu aḥkāmı ḫıfẓ ve sāʾir ḫānelerde daḫi bu vechle ḥükmi taṣaddī olunup naẕar-ı ḳabūl u red ve meveddet ü ʿadāvete imʿān-ı naẕar oluna.

Semere-i rābiʿ: Ve bāḳī esmār-ı sāʾire delāʾil-i cüzʾ ü nebāt beyānındadır. Baṭlamyūs naḳl ider ki: “Kevākib-i sābiteden biriňi ʿaẓm-i evvel veyā sānīde olup ittifāḳen derece-i ṭāliʿ veyā derece-i ʿāşir veyā derece-i ḥādī ʿaşer veyāḫud derece-i neyyirīn veyā derece-i sehmü’s-saʿādede vāḳıʿ olursa mevlūduň ziyādesiyle saʿādet ü ikbāline ḥükm olunur lākin ʿāḳıbeti bed ü fāsid olur, ḫuṣūṣā ki kevkeb-i mezbūr naḥs-ı ḳāṭıʿ ola.” Ammā sābiteniň bu derecelerde bulunmasından murād ʿarżı oldıġı /Ü 343/ ḥālde anıň derece-i ṭulūʿı olup ve derece-i ʿāşirde olmasından daḫi maḳṣad derece-i mümerrīdir ki cürmi ol mevżiʿe gelmiş ola yoḫsa derece-i taḳvīmi mülāḥaẓa olunmak ḫaṭādır.

Semere-i ḫāmis: Eger mevlūduň ṭāliʿi, ṭāliʿ-i ḳırāna veyāḫud evtād-ı sāʾiresine veyā cüzʾ-i ḳırāna veyā müselleşātına muvāfıḳ düşerse mevlūd ol ḳırānıň mizācından ol devlet ü millete münāsib ziyādesiyle ḳuvvet ü saʿādete resīde olup ve ḥākim-i memleket olur, ḫuṣūṣā ki mevlūd daḫi ol ḳabīle zümresinden ola.

[1] keşīrde: keşīrede İ4, Ü.
[2] āḫirine: āḫire İ4.
[3] mizāc: mizāca Ç.
[4] ḫoş: ḫoşça İ4.

Semere-i sādis: Ṭāliʿ-i vilādet nehārī oldıġı taḳdīrce eger derece-i ṭāliʿ-i mevlūd bir milletiň /İ4 71b/ veyā devletiň ṭāliʿinden derece-i Şems'e muvāfıḳ düşüp veyāḫud vilādet leylī oldıġı taḳdīrce derece-i Ḳāmer'e /Ç 110a/ rāst gelürse mevlūd ol devlet ü millete münāsib saʿādet-i ḳavī bulur.

Semere-i sābiʿ: Eger ṭāliʿ-i mevlūd ittifāḳen ṭāliʿ-i sāl-i ḳırāna müṣādif idüp ve delāʾili daḫi cüzʾ-i ḳuvvetde olursa mevlūd ol ḳırānıň muʿāvenetiyle mizāc-ı ḳırāna münāsib saʿādet-i ʿaẓīmī ve ʿaṭāyā-yı aḳvāya nāʾil olur. Ammā eger delāʾili daḫi ziyāde ḳavī olursa mevlūd ḳırān-ı mezbūreniň müddetinde ol devletiň ḥākimlerinden ṣāḥib-manṣıb olur. Ve bu maʿlūm olduḳda imdi ḫāne-i iṣnā ʿaşeriyyeden ḳanġı burc ve ḳanġı delīl /Ü 344/ aḳvā olursa mevlūduň daḫi saʿādet ü devleti ol ḫāneye ve ol delīl ṭabīʿatine mülāyim ẓāhir olup ol ḳırāna münāsib ʿaṭiyyeye nāʾil olur. Ve eger mevlūd zenāndan ise ḥükm yine bu vechledir. Lākin saʿādet aḥvāl-i zenāna muvāfıḳ ẓuhūr ider. Ammā eger ḥālāt-ı meẓkūre ittifāḳen sāl-i ḳırān-ı naḥseyne müsādife eylerse ḥükm daḫi meẓkūrātıň ʿaksiyle olup ḫuṣūṣıyla Ḳamer daḫi Sereṭān'da bulunursa delāʾil daḫi ḳavī[1] bulunsa ḫoş ʿaṭiyyeye nāʾil olamaz. Zīrā mizāc-ı ḳırān mānīʿ olup delāʾiliň ḳuvvetini şikest eyler.

İmdi maʿlūm ola ki baʿżan mevlūduň ṭāliʿi żaʿīf iken mevlūd muḳbil ü nīk-ḥāl olması ve baʿżān daḫi ṭāliʿi ḳavī olup mevlūd müdebber ü bed-ḥāl oldıġına sebeb ẕikr olınan mevād olup müneccimānıň vāḳıf olamadıkları umūruň biri daḫi bu ḥālete ne sebebden īrāṣ eyleyüp ve bu maddeye delīl ne olduġını idrākdan bī-behre oldıḳları içün ṭāliʿ-i vilādet ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān naḥseyne rāst gelmekle mevlūd bed-ḥāl ve ṭāliʿ-i sāl-i ḳırān ʿulvīyyene müṣādife[2] cihetiyle farḫında bāl oldıġından ġāfil olmalarıdır.

Semere-i sāmin: Eger derece-i ṭāliʿ-i mevlūd ṭāliʿ-i ḳırāndan veyāḫud burc-ı ḳırāndan veyāḫud bir ṣāḥib-devletiň ṭāliʿ-i mevlūdından bir saʿdıň derecesine muvāfıḳ veyāḫud ol saʿdıň derecesi /Ü 345/ ʿāşir ṭāliʿ-i mevlūda rāst gelürse mevlūd /Ç 110b/ saʿd-ı mezbūruň mizācına mülāyim ol ṣāḥib-[3] devletiň devletinden ʿaṭāyā-yı merġūbeye nāʾil olur. Ammā eger[4] saʿd birine naḥs olursa ḥükm daḫi ʿaksine muḳārin olur.

Semere-i tāsiʿ: Eger ṭāliʿ-i mevlūdde ictimāʿ-ı kevākib vāḳıʿ olursa devlet-i ʿaẓīmiyyeye resīde olup ḫāricī vü dāḫilī ḳuvvetleri kemāl bulur. Ve kevākib ne ḳadar

[1] daḫī ḳavī: ḳavī daḫī İ4.
[2] müṣādife: müṣāfe Ç.
[3] ṣāḥib: - İ4,Ü.
[4] eger: - İ4,Ü.

ziyāde olursa mevlūd daḫi ol miḳdār ḳuvvet bulur. Ve mevlūduň ṣıfāt-ı ḥamīdesi kevākib-i saʿdıň veyāḫud ṭāliʿde maḳbūl bulunan kevkebiň mizācından aḫz olunup ve ṣıfāt-ı żemīmesi daḫi kevākib-i naḥsdan ve ṭāliʿde bulunan kevkeb nā-maḳbūlden āḫz olunur ṭabīʿatden yāḫud ṭāliʿde[1] bulunan kevākib-i maḳbūleden[2] ammā kevākib buyūt-ı aşnī ʿaşeriyeden ḳanġı beytde cemʿ olurlarsa nās daḫi mevlūdde ol ḫāneniň ḥāline münāsib raġbet idüp ve ḳanġı kevkeb sāʾirinden /İ4 72a/ ziyāde ḳavī bulunursa mevlūde raġbet ideniň maḳbūli ol kevkebiň medlūlātından olanlardan olur. Meşelā eger kevākib beyt-i ṭāliʿde ictimāʿ idüp ve içlerinden ʿUṭārid maḳbūl u mesʿūd olursa ḫalāyıḳdan ve pīr ü ḥakīm ü faṣīḥ ḫülāṣā ʿUṭārid'de mensūb olan aṣḥāb-ı fażl u ʿirfān mevlūdüň /Ü 346/ meclisine cemʿ ve mevlūdden ʿaḳl u kiyāseti sebebiyle kendüden aḫz-ı ʿulūm u maʿrifet iderler. Ve eger kevākib beytü'l-mālde ictimāʿ idüp ve ʿUṭārid sāʾirinden ḳavī-ḥāl bulunursa ḫalāyıḳdan bāzirgān ü ṣınāʿān ü nāʾibān ü vekīlān ü beyāʿān ü bezirgāndan olanlar ol mevlūdüň ḫużūrına ekşer āmed şod idüp beyʿ ü şirā iderler. Ve bāḳī buyūtuň ḥükmī daḫi bu minvāl üzere olup ve burūc-ı āteşī vü ḫākī vü bādī vü ābīye keżālik riyāʿet lāzımdır. Ammā eger beyt-i ṭāliʿde ittifāḳ-ı ḳırān Zuḥal u Müşterī vāḳıʿ olup Āfitāb u Mirrīḫ ü ʿUṭārid ü Zühre daḫi ictimāʿ idüp ve maḳbūl bulunsalar mevlūd ġāyet ululuḳ daʿvā idüp ve ʿaceb /Ç 111a/ degildir ki daʿvā-yı nübüvvet daḫi eyleye ḫuṣūṣiyle ṣāḥib-tāsiʿ ʿUṭārid veyāḫud ṭāliʿde cemʿ olan kevākibiň biri olup veyā beyt-i ṭāliʿ ʿulviyyeynden biriniň ḫānesi vaḳıʿ ola, ol vaḳt mevlūd daʿvāsı kendü mevżiʿi içün olup veyāḫud daʿvāyı vilāyete sālik olur. Pes eger Mirrīḫ maḳbūl olursa ḳavī ḥarblere sülūk ider. Ve eger Müşterī vü Zühre vü Mirrīḫ ḳavī-ḥāl[3] bulunursa ḥuṣūl-i devlet āsān vechle olup ve aḳālīmden ekşeri emrine inḳıyād üzere olur. Ve eger Mirrīḫ nā-maḳbūl olursa sāriḳ ü kesici ve ẓālim ü ḫāʾin maḳūlesinden olup ekşer memālike /Ü 347/ ḥarb u muḳātele düşürüp nice maḥalli ḫarāb eyler.

Şemere-i ʿāşir: Eger Āfitāb nehārda veted-i ṭāliʿde bulunursa mevlūd ḥākim ve velī-i vilāyet olup ḫuṣūsiyle Şems maḳbūl ve feleginde ṣāʿid ola, mevlūduň ṣūreti heybetlü olur. Ammā eger vilādet leyle müsādefe idüp Ḳāmer ṭāliʿde bulunup eger ṣāʾid ve ʿarżı şimālī ve zā'idü'n-nūr olursa mevlūduň ṣūreti pākīze vü şīrīn ve bir memlekete ḥākim veyā nāʾib olup ve ḥükm eyledigi ve nāʾib oldıġı vilāyet Āfitāb'a veyāḫud Ḳāmer'e mensūb olur. Amma eger vilādet nehārda vaḳıʿ olup Āfitāb daḫi ʿāşirde sehmü's-

[1] ṭāli'de: kemālde İ4.
[2] bulunan kevākib-i maḳbūleden: - Ç.
[3] ḳavī ḥāl: ḳaviü'l-ḥāl Ç.

saʿāda bulnup ve maḳbūl ü ṭāliʿ veyā ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır bulunursa mevlūd Āfitāb'ıň mevżiʿi vü naẓiri ḥasebiyle ḥākim olur. Ve eger ṭāliʿ leylī olursa Ḳamer ḳāʾim maḳām-ı Āfitāb olup ḥükm yine bu ḳıyās üzere olur. Lākin eger bu ittifāḳ sehmü'l-ġayba müsādefe eylerse mevlūd yine ḥākim olur. Ammā eger ümit ve ġayba müteʿalliḳ kelām u ferāset ü kıyāset sebebiyle olur.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Eger Mirrīḫ bir mevlūduň derece-i ṭāliʿinde veyāḫud derece-i ṭāliʿine ḳārīb bulunup ve ḳavī ḥāl olursa mevlūduň /İ4 72b/ serinde zaḥm nişānesi veyāḫud dendānında o güne bir ḥālet olup cihānda /Ü 348/ meşhūr /Ç 111b/ u muḫāṣemede māhir ü ġalebe eylemege māʾil ve ṣūretde türkāna müşābih ve ʿilm-i silāḥda bī-nazīr ve ṣaḥib-ḥamiyyet ve merdāne olur. Ve eger nā-maḳbūl olursa mevlūd ḳorḳaḳ ve kem-vefā ve fitne-engīz olup ve bundan mā-ʿadā Mirrīḫ ṣūret-i ṭāliʿde ḳanġı ḫānede ki bu güne żaʿīf ü bed-ḥāl buluna fısḳa vu ḫavfa vu bī-ṣebātlıga delālet ider. Ammā eger Zuḥal ṭāliʿde vāḳıʿ olursa mevlūduň[1] yüzi beňlü ve ekşi çehrelü vü ġamnāḳ u zişt ṣūret olur, ḫuṣūṣā ki Zuḥal nā-maḳbūl ola. İmdi eger ṭāliʿde bulunan kevkebiňʿarżı şimālī olursa mevlūd semīn olup ve eger cenūbī olursa lāġar u żaʿīf olur.

Semere-i ṣānī ʿaşer: Eger mevlūduň ṭāliʿinde saʿdlar bed-ḥāl yā sākıṭ u naḥslar nā-maḳbūl bulunursa mevlūd aḥmaḳ olup ḫuṣūṣā burçları daḫi[2] behīmī olursa müʾeyyid olup bundan mā-ʿadā ḥasīs ü cāhil olur.

Semere-i ṣālis ʿaşer: Çünki ṭāliʿde delāʾil-i nübüvvet ḳāʾim ola eger süfliyān ḳavī ḥāl olup ve Ḳamer daḫi ḳuvvetde olursa mevlūd daʾvāyı nübüvveti çocuḳluġından[3] ider. Eger Āfitāb ḳavī-ḥāl ve ʿulviyān-ı maḳbūl olursa daʿvāyı merḳūmīyeyn-i vuḳūfda ve kühūletde veyā pīrlikde eyler. Ve maḳbūl olması daḫi delāʾiliň ḳabūliyyetle /Ü 349/ olup ve pākligi vü ḫūyı Zühre'den ve ʿUṭārid'den ve ṭāʿāt u ʿadl u ḫazānesi Müşterī'den ve leşkerī vü mażarratı Mirrīḫ'den ve ḥīlesi vü ḥareketi vü himmeti Ḳamer'den ve aḥkāmı ṣalābet ü siyāseti Āfitāb'dan ve nikbet ü şiddeti vü ẓulmi Zuḥal'den ve ḳavāʾid ü tedbīri ʿUṭārid'den ve müddet-i devleti ʿulviyyeynden aḫẕ olunup ve reʾs ü zenebiň ḥükmi daḫi muḳaddemā beyān olundıġı gibi bu eddileniň keyfiyyet-i ḥālini ziyāde vü noḳṣān eylemekdür. Ammā eger ṭāliʿ-i mevlūdde ḳırān-ı ʿulviyyeyn vāḳıʿ olup ve ittifāḳen edvār-ı devletden bir devriň devr-i āḫere veyāḫud bir faṣlıň faṣl-ı āḫere naḳline müsādefe eylerse mevlūd devlet cihetiyle kemāle resīde

[1] mevlūduň: mevlūd Ç.
[2] daḫī: - İ4.
[3] çocuḳluġından: çocuḳluġında İ4.

olup /Ç 112a/ ve delāʾil-i ḳırān ü müdebberidir veyā faṣla mensūb olan rubʿ meskūnuň ekṣeri mevāżıʿnda avāz-ı şöhret ü şevketi ʿālemgīr ve ḥükmi revān olur.

Ṣemere-i rābiʿ ʿaşer: Eger Müşterī mevlūduň beyt-i ṭāliʿinde bulunursa dındār ü muʿteḳid ü ʿābid ü emānet güẕār ve ḫūb ṣūret olup eger ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi nāẓır olursa teʾyīd idüp ve bir ḳavme daḫi pīşvā olur. Ve eger Müşterī maḳbūl olursa ḫalāyıḳ kendüne raġbet iderler. Ve eger Müşterī rāciʿ bulunursa iʿtiḳādı nāḳış ve bī-ṭāʿāt, ḫuṣūṣā ki ʿUṭārid sāḳıṭ olursa bu ḥālātı müʾeyyid /Ü 350/ olup ve kimseye ḥākim olamaz.

Ṣemere-i ḫāmis ʿaşer: Eger Zühre mevlūduň beyt-i ṭāliʿnde bulunursa pākīze-endām ve mülebbes ve ekl ü şurbı ḫoş ve ḫūb-ṣūret olup ḫūṣūṣıyla merkez-i ṭāliʿde vāḳıʿ olmuş olursa rāġıb-ı zenān u muḥibb münākeḥat olur. Ve eger maḳbūl olursa /İ4 73a/ zenān aňa rāġbet iderler ve dīn cihetiyle daḫi pāk iʿtiḳād olup ve ʿilm-i mūsiḳīden ḫaberdār olur, ḫūṣūṣā ki kendü beytinde veyāḫud Müşterī'niň ḫānelerinden birinde buluna. Ve eger ḫāne-i Zuḥal'de[1] bulunursa erbāb-ı mūsiḳīden ve sāzende maḳūlesi olup[2] eger Delv'de vāḳıʿ olmuş ise daḫi ziyāde müʾeyyed olur, ḫuṣūṣā ki Zuḥal daḫi üçünci veyāḫud ṭoḳuzuncı ḫānede buluna kerīhü'l-manẓar ve ṭālib-i fısḳ u fücūr olur. Ve eger ḫāne-i Mirrīḫ'inde olursa ziyādesiyle hezzāl ve luʿbet-kār ve ṭarab-pesend ve ḫoş-ṣūret olur. Ve eger ḫāne-i ʿUṭārid'de olursa tāze çocuḳlara ṭālib ü rāġıb olur ki bu maʿāni ṣemere-i aḫlāḳda tafṣīl olunmışdı. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi aňa nāẓır bulunursa bu ḥāletlere ziyādesiyle ḳuvvet virüp mevlūd kendü vādīsinde meşhūr-ı āfāḳ olur.

Ṣemere-i sādis ʿaşer: Eger ʿUṭārid beyt-i ṭāliʿde bulunup ḫuṣūṣā ki maḳbūl ola mevlūd faṣīḥ /Ç 112b/ ü ʿāḳıl olur. Ve eger rāciʿ olursa müteḥavvil ve vaʿadinde bī-ṣebāt /Ü 351/ olur ḫuṣūṣā ki burcı daḫi münḳalib ola. Ve eger ḫāne-i Zuḥal'de bulunursa müneccim ü ḥakīm olur, ḫuṣūṣiyle Zuḥal daḫi anıňla bile bulunup veyāḫud aňa nāẓır ola. Ve eger ʿUṭārid bed-ḥāl olursa mevlūd fāl idici ve bu yollarda ṭurup ḥīlekārlıġla dil-firīb-i cihān olur. Ve eger ʿUṭārid ḫāne-i Müşterī'de bulunursa ʿālim olur lākin kimse raġbet itmeyüp ʿāciz ḳalur ve hüccesi nā-ḫoş olur. Ve eger Mirrīḫ'iň ḫānesinde bulunursa ẓālim ü ḫāʾin olur. Ve eger ʿUṭārid menḥūs bulunursa şāʿir ve kāhin ve sāriḳ olur[3]. Ve eger Mirrīḫ anıňla bile veyā nāẓır olursa emīr-i leşker olur. Ve eger ḫāne-i Zühre'de bulunursa hezzāl veyā veh-gū vü keẕẕāb olur ḫuṣūṣā ki Ṣevr'de buluna. Ve

[1] ḫāne-i Zuḥal: Zuḥal ḫānesinde Ü.
[2] olup: - Ü.
[3] olur: - Ç.

eger Zühre bile veyā aňa nāẓır olursa maḳbūl ü ẓarīf ü ḫoş kelām olur. Ve eger ʿUṭārid rāciʿ olursa müteḥavvil ü tīz-meşreb olur. Ve eger kendi ḫānesinde ḫuṣūṣā ki Sünbüle'de olursa mevlūd ẕī-ḳudret ve vezīr-i pādişāh ve debīr ve ʿāḳil ü ʿālim ve her ʿālemde ṣāḥib-taṣnīf ü ṣāḥib-reʾy ve her şeyʾiň ġavrına vāṣıl ü ʿulūm-ı daḳīḳe ve maʿḳūlātı müdrik ve sākin olur. Ve eger Cevzā'da bulunursa ʿilm-i ḥaṭ ve belāġāt u feṣāḥatde kāmil[1] ve naḳḳāş ve ʿulūm-ı daḳīḳede māhir /Ü 352/ ve felsefe vü hendesede bī-naẓīr ve müṣannif fünūn olur. Ve eger Sereṭān'da olursa ʿaḳl ü maʿāşda ṣāḥib-tedbīr[2] ve umūr-ı dünyevīde ṣāḥib-reʾy olur. Ve eger Ḳamer anıňla bile veyā nāẓır olursa müteḥarrik ve ḫāżır-cevāb ve ʿālim ü ʿāḳil olur. Ve eger Esed'de olursa tünd-ḫū ve tīz-meşreb ve ġuyūr ve mümsik olur. Ve eger Āfitāb anıňla bile bulunursa ḥākim-i vilāyet ü mülk ve ṣāḥib-reʾy ü siyāset olur. Ve eger bu ḥālde rāciʿ bulunursa müfsid ve bed tedbīr ve merdüm-āzār ve ẓālim olur. Ammā eger ʿUṭārid ṭāliʿden sāḳıṭ olursa mevlūd leng yaʿnī /Ç 113a/ aʿrec veyāḫud aʿżāsınıň birinde ʿayb vāḳı olur, ḫuṣūṣā ki /İ4 73b/ Mirrīḫ'iň veyā Zuḥal'iň ḫānelerinden birinde vāḳıʿ olmuş ola.

Pes eger Zuḥal ile menḥūs olup veyāḫud Zuḥal'iň ḫānesinde bulunursa aʿrecligine sebeb esb ü ester maḳūlesi veyāḫud bir maḥalden düşmek veyāḫud ḫastelik olur. Ve eger Müşterī'niň ḫānesinde bulunursa sebeb şīş ve ḥarāret ve rutūbet olur. Ve eger Mirrīḫ ile menḥūs veyāḫud Mirriḫ'iň ḫānesinde bulunursa sebeb zaḥm-dār olmaḳ veyā āhen veyā āteş olur. Ve eger ʿUṭārid ṭāliʿden sāḳıṭ olup veyā burcı /Ü 353/ behīmī veyā künk olursa mevlūd bir ḫoşça tekellüm idemeyüp zebānında ḫalel nümāyān olur. Ve eger ʿAḳreb'de olursa daḫi ziyāde olup vaḳt-i tekellümde dehānından āb efşān olur. Ve eger Ḳamer şuʿāʿdan ḫurūcı[3] ʿindinde ʿUṭārid'de muttaṣıl olup ve ʿUṭārid daḫi Zuḥal ile menḥūs bulunursa mevlūd ḫoş tekellüm idemez. Ḫuṣūṣā burc daḫi künk yaʿnī lāl olursa daḫi ziyāde olur. Eger Ḳamer ṭāliʿde bulunup ve ṭāliʿ daḫi yā Ḥūt veyā Delv olup Zuḥal ile menḥūs ve ʿUṭārid sāḳıṭ veyā ol daḫi Zuḥal ile menḥūs olursa mevlūd tekellümden ḳalur. Pes ṣāḥib-ṭāliʿ, ṭāliʿde bulunup ve kevākibden hiç biri nāẓır olmazsa mevlūdüň mizācı ol kevkebiň mizācı ve ṭāliʿniň ṭabīʿatı üzere olur. Ammā eger ṭāliʿde bulunan kevkeb ṣāḥib-ṭāliʿ degil ise ḥükm yine bu vechledir lākin żaʿīf olur. Ve her kevkeb ki ṭāliʿde buluna eger rāciʿ olursa mevlūd[4] müteḥavvil olup ve

[1] kāmil: kāhil Ü.
[2] ṣāḥib-tedbīr: - Ç.
[3] ḫurūcı: ḫurūcı İ4.
[4] mevlūd: - İ4.

tedbīri ṣevāba muḳārin[1] olamaz ve müstevlī-i ṭāliʿ nāẕır olup ammā rāciʿ veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿ rāciʿ bulunursa yine bu ḳıyās üzere ḥükm virilür, ḫuṣūṣā ki nāḥs ola. Ammā ṭāliʿde vaḳıʿ olursa mevlūd müstecābü'l-daʿvet olup zühd ü taḳvā ve ṭāʿāt u ʿibādete meşġūl Cenāb-ı /Ç 113b/ Bārīniň /Ü 354/ ẕāt u ṣıfātını idrāk ü iẕʿāna ṭālib ve ṣāḥib-kerāmet ve muġayyebātdan ḫaber virici olur. Ḫuṣūṣā ki sehmü'l-ġayb ile bile vāḳıʿ olursa mizācı daḫi ṣaḥīḥ ü sālim olur. Ammā ẕenebiň ṭāliʿde bulunması bu meẕkūrātıň ḫilāfı olmaġla mevlūd bīmār-nāk ve ṣarı yüzli ve maʿyūb ve bed-zebān u heẕeyān-gū vü keẕẕāb olup çeşminde veyā sāʾir aʿżāsında iḫtilāl vāḳıʿ olur, vallāhu ʿālem.

Şuʿbe-i sābiʿ: Altı semereyi cāmiʿ olup beyt-i sānīniň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. İmdi bu beytiň delāʾili yine ḫāneniň kendü ṣāḥibi vü müstevlīsi ve sehmü's-saʿāde ve sehmü'l-ḥāl ve her biriniň ṣāḥibleri ve Müşterī ve anda bulunan kevkeb ve erbāb-ı müselleṣāt olur. Pes eger ẕikr olınan delāʾil veyā ekṣeri ḳavī-ḥāl[2] ü menāḥisden devr ü birbirine ve ṭāliʿa ve ṣāḥib-ṭāliʿa nāẕır olursa mevlūd tüvangir ü ṣāḥib-refāhiyyet ü rāḥat olup maʿāş cihetiyle daḫi vüsʿatı olur. Ḫuṣūṣā ki delāʾil-i merḳūma evtādda veyā māʾilü'l-evtādda bulunursa māl /İ4 74a/ ü maʿāşdan fāʾide ve berḫūrdārlıḳ /Ü 355/ görüp dūstları rūz-be-rūz ziyāde ve kendüye muṭīʿ olup muʿāvenet iderler. Ve eger aḥvāl delāʾil-i meẕkūrātıň ḫilāfına mülābis olursa ḥükm daḫi ber-ʿaks olur. Ammā ḫāneniň ve ṣāḥibiniň ve müstevlīsiniň ve sehmü'l-mālıň ve ṣāḥib-sehmü'l-mālıň saʿādeti māla delīl olup ve sehmü's-saʿāde mālıň keṣretine ve berḫūrdārlıġa ve Müşterī tüvāngerlige ve aṣānlıġa ve ḥelāk-i māla ve erbāb-ı müselleṣāt evḳāt-ı tüvangirlige ve faḳra delālet ider. Ve eger bir kevkeb bu ḫānede bulunursa ḥükm daḫi anıň ḥāli ḥasebiyle olur ve delīliň evtādda bulunması mālıň keṣretine delālet idüp ve māʾilü'l-vetedde olması andan ḳalīl oldığına dāl olur. Ve eger zāʾilü'l-vetedde bulunursa faḳra delīl olup ve on ikinci ḫānede ve altıncı ḫānede bulunması ḳarża delālet /Ç 114a/ ider.

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger ṣāḥib-beyt-i sānī ṭāliʿde olursa mevlūduň māl[3] u māʿāşı bī-renc ü meşaḳḳat ḥuṣūl-peẕīr olur. Ve eger maḳbūl bulunursa mālı anıňla bile ḳalup żāyiʿ olmaz. Ve illā yaʿnī nā-maḳbūl olup ḫuṣūṣıyla rāciʿ daḫi olursa mālı elinden telef olur. Ve eger vebālde veyā hubūṭda bulunursa mālı ḫıyānet ṭarīḳiyle ve kiẕb ü dürūġ ile /Ü 356/ taḥṣīl eyler. Ve eger burcı

[1] muḳārin: muḳāriḳ Ç.
[2] ḳavī ḥāl: ḳaviyyü'l-ḥāl Ç.
[3] māl: māli İ4.

s̲ābit olursa mevlūd mümsik olur. Ve eger z̲ū-cesedeyn olursa muʿāmele idici olunup ve keremi daḫi ketḫüdāyāne ve ḫarc u maṣrafı endāze ile olur. Ve eger burc münḳalib olursa müṣrif ü telef idici olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i s̲ānīde vāḳıʿ olursa mevlūd her zamān ṭalib-i māl ve kār-ı kesbde olup māl ü maʿāşı eline zaḫmet ile girer. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile ṣāḥib-s̲ānī beyninde naẓar-ı meveddet bulunursa māl ü maʿāşı āsān vechle ḥāṣıl olur. Ve eger naẓar ʿādāveten olursa renc ü zaḫmet ve ḥīle ile ḥāṣıl olur.

Pes her bir kevkeb ki ṭāliʿde vāḳıʿ ola veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿ buluna nūrını ḳanġı kevkebe ki virürse mevlūduñ keremi daḫi mezbūr kevkebiñ gerek vech-i ʿāmdañ ve gerek vech-i ḫāṣdan medlūlı olan ḳavm üzerine olur. Ve eger ʿāşirde bulunan kevkebe daḫi nāẓır olursa mevlūd civānmerd ve tüvāngerlikde maʿrūf u meşhūr olup ve eger rābiʿde bulunan kevkebe nāẓır olursa żıddı vāḳıʿ olur.

S̲emere-i s̲āliṣ: Eger Zuḥal beyt-i s̲ānīde bulunursa mevlūd mümsik ü bedḫˇāh olup ve kār ü kesbi daḫi ṣanʿat-ı düşvār ve tamaʿ-ı ḫām cihetiyle olur ve her ne şeyʾe ki ṭamaʿ eyleye tā nevmīd olmayınca ḫāṣıl olmaz. Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ ve ṣāḥib-beyt-i mezbūr ve sāʾir kevākib /Ü 357/ naẓar-ı meveddetle Zuḥal'e nāẓır olurlarsa kār-ı kesbde āsānlıġı ve dūstluġı ziyāde idüp ve ḥükmi daḫi kevākibiñ münāsebetine /Ç 114b/ mülāyim olur. Ve eger /İ4 74b/ naẓar-ı ʿadāvet olursa faḳra ve kesbiñ saḫt olmasına ve rızḳıñ zor ile ḫuṣūlüne delālet ider.

S̲emere-i rābiʿ: Eger Müşterī beyt-i s̲ānīde bulunursa mevlūd tüvānger olup ve ḫoş ġıdālar tenāvül idüp ve māl-ı ḥelāl ṣāḥibi ve keremi vaḳtiyle ve kendü maḥalline idici olur. Ve eger Müşterī sehmü's-saʿāde ile bile olursa bu ḥāle daḫi ziyāde taḳviyyet virir. Ve eger neyyireyn nāẓır olursa keẕālik müʾekkid olup ḫuṣūṣā naẓar daḫi meveddet üzere olup ve ḳabūl daḫi buluna ol zamān mevlūduñ mālı pādişāhdan ve ekābirden ḥāṣıl olup ve ekli vü şurbı ḫoş olur. Ve eger Müşterī ve ṣāḥib-ṭāliʿ ve ṣāḥib-beyt-i mezbūr miyānında naẓar-ı meveddet olursa mevlūd bī-renc ve bī-zaḫmet ve z̲i-ḳudret ve tüvānger olur. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa egerçi tüvānger olur lākin renc ü zaḫmete mübtelā olup ʿāḳıbet-i mālı telef olur. Ve eger kevākibiñ ek̲seri Müşterī'ye nāẓır olurlarsa anıñ mālı her nevʿden ḥāṣıl olur. Ve eger Müşterī'ye ʿUṭārid nāẓır olursa mevlūduñ kesbi bāzirgānlıḳdan ve kitābetden veyāḫud niyābetden ve vekāletden olur. Ve eger Müşterī'ye Mirrīḫ /Ü 358/ nāẓır olursa emīrlik ve ʿizz ü rifʿat ve iḥtisāb cihetiyle ḥāṣıl olur. Ve eger naẓar ʿadāvāten olup Mirrīḫ ü Müşterī daḫi bed-

ḥāl ve nā-mākbūl[1] bulunursa ol mevlūduň mālı ṣūret-i emānetde serīḳa vü ḫıyānet cihetiyle ḥāṣıl olur.

Şemere-i ḫāmis: Mirrīḫ bu ḫānede bulunursa mevlūd ḫalḳa kerem idüp ve her ne eylerse bilmezligle eyler. Ve eger Mirrīḫ ile ṣāḥib-ṭāliʿ veyāḫud bu ḫāneniň sāḥib-beyninde naẓar-ı meveddet vuḳūʿ bulursa ol mevlūduň mālı āsān vechle ḥāṣıl olur. Ve eger naẓar ʿadāvāten olursa anıň kesbi zaḥmet ü meşaḳḳāt ile olur. Ve eger mirriḫ bed-ḥāl olursa mevlūduň eline māl-ı ḥarām girüp /Ç 115a/ ve tīz telef olur. Ve eger Mirrīḫ ḳaviyyü'l-ḥāl olursa ol mevlūduň mālı emīrlik cihetiyle veyāḫud umerā ve kibār-ı devlet ve leşkeriyāndan taḥṣīl olmuş olur. Ve eger ʿUṭārid Mirrīḫ'e nāẓır olursa ḳuvvet virmege sebeb olup ve ol zamān mālı daḫi divāna müteʿalliḳ işden veyāḫud silāḥ alup ṣatmaḳdan veyā her kāra ḳarışmaḳdan ḥāṣıl olur. Ve eger Mirrīḫ'e Zühre nāẓır olursa māla āsān vechle nāʾil olup ve ḥallinde daḫi iştibāh-ı cüzʾī ḥāṣıl[2] olur. Ve eger Āfitāb nāẓır olursa pādişāhıň güẕār eyledigi maḥalden veyāḫud cevher-şināslıḳdan veyāḫud dārü'ż-żarba taʿalluḳı cihetiyle ḥāṣıl olur. Ve eger Mirrīḫ Zuḥal'e nāẓır olursa mālı renc /Ü 359/ ü zaḥmet sebebiyle ḥāṣıl olup ve belki sāriḳ andan sürraḳ ider, ḫuṣūṣā ki naẓar daḫi naḥs ola. Ve eger ʿulviyān nāẓır olurlarsa mālı bāzirgānlar ve ẕī-ḳudret kimesnelerden ḥāṣıl olmuş olur. Ve eger süfliyyān nāẓır olurlarsa fürūmāye olanlardan ḫuṣūl peẕīr /İ4 75a/ olur.

Şemere-i sādis: Eger Āfitāb bu ḫānede bulunursa[3] veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūd ẕi-ḳudret ve tüvānger olup ve cemʿ-i māl idüp kerīm ve ʿālī himmet ve kār u kesbe ḳulaḳ aşmaz ve vāsiʿü'l-rızḳ olur. Ve mālı ḥükūmet cihetiyle veyāḫud cevāhire müteʾalliḳ kārlardan veyā meʿādinden ḥāṣıl olmuş olur. Ve eger maḳbūl daḫi olursa bu aḥvāle ziyādesiyle taḳviyyet virüp pādişāh veyāḫud ekābir-i pādişāh kendüne iʿtibār idüp ḥükūmete lāyıḳ görürler. Ve eger beyt-i mezbūruň ṣāḥibi ile Āfitāb miyānında naẓar-ı meveddet bulunursa māl bī-zaḥmet ü bī-ṭālib ḥāṣıl olur. Ve eger naẓar ʿadāvāten vuḳūʿ bulursa egerçi māl ṣāḥibi olur lākin zaḥmet çeker. Ve eger Şems'e Zuḥal nāẓır olursa anıň mālı cihāngīrlik ve bir ḳāvme serverlik cihetiyle olur. Ve eger ikisi daḫi[4] bed-ḥāl /Ç 115b/ bulunursa köy keṯḫüdālıġından ve dihḳānlıḳdan ḥāṣıl olur. Ve eger Müşterī nāẓır olursa emānet cihetiyle /Ü 360/ ve ḫazīnedārlıḳ sebebiyle ḥāṣıl olup ve eger ʿUṭārid anıňla bile olursa medreseden veyā ticāret veyā

[1] nā-māḳbūl: nā-ḳabūl Ç.
[2] ḥāṣıl: - Ç, İ4.
[3] bulunursa: bulunup İ4.
[4] daḫī: - İ4.

niyābet veyā kitabet ile ḥāṣıl olur. Ve eger Zühre anıñla bile bulunursa ziynet sāzlıḳ cihetiyle ve ʿıṭr-fürūşluḳ ḥasebiyle veyāḫud ʿıṭriyyāt maḳūlesi beyʿ u şirā sebebiyle veyāḫud ḥādemlerden ve erbāb-ı ṭarabdan ve zenāndan ḥāṣıl olur. Ve eger Ḳāmer aña nāẓır olursa niyābet ü risālet ü ticāretden nāşi ve ʿavāmıñ tüvāngerleri olmaġla ḥaṣıl olur. Pes reʾsiñ bu beytde bulunması tüvāngerlige ve ekl ü şurbuñ ḥelāl oldıġına delīl olup ẕeneb bunuñ ʿaksine mülābesdir. Ammā bu beytiñ rub-ı müsellese-i evveliniñ ḳuvveti mevlūduñ evāʾil-i ʿömrde tüvāngerligine delīl olup ve rub-ı müsellese-i sānīniñ ḳuvveti tüvāngerlik ve evāsıṭ-ı ʿömrde vākıʿ olmaġa dāl ve rub-ı müsellese-i sālisiñ ḳuvveti āḫir-i ʿömr içre vü ḳavaʿine delālet ider. Ve eger bu erbābıñ mābeyninde naẓar-ı meveddet ve ḳuvvet bulunursa mevlūduñ daḫi evāʾil-i ʿömrden āḫirine resīde olınca tüvāngerligine ḥükm olunup ve eger ʿaksi vāḳıʿ olursa żıddıyla aḥkām virilür**.**

Şuʿbe-i sāmin: Dört semere ile beyt-i sālisiñ aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. Pes bu ḫāneniñ /Ü 361/ daḫi delāʾili yine ḫāneniñ kendü ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehmü'l-aḳrabā ve anıñ ṣāḥibi ve Zuḥal ü Ḳamer ü Zühre ve ol ḫānede bulunan kevkeb ü erbāb-ı müselleṣātı olur. Eger ẕikr olınan delāʾiliñ mecmūʿı veyāḫud ekseri mesʿūd bulunursa aḳrabā vü birāder ü hemşīreleriñ saʿādet-i ḥāllerine delālet idüp ve eger delāʾil-i mezbūre birbirlerine naẓar-ı meveddet ile nāẓır olurlarsa mezbūr aḳrabā vü birāder anıñ daḫi muḥabbetleri efzūn ve ṣoḥbet ü ülfetleri müzdād /Ç 116a/ olup birbirlerinden fāʾide-mend olurlar. Ve eger delāʾil evtādda bulunursa hemşīre vü birāder ü /İ4 75b/ aḳrabānıñ kesret ü şöhretine delīl olurlar.

Ammā eger delāʾil menḥūs olup ve mābeynlerinde naẓar-ı ʿadāvet daḫi bulunursa mezbūr ānıñ renc ü meşaḳḳatine ve miyānlarında ḫuṣūmet vuḳūʿına delālet ider. Ve eger delāʾil sāḳıṭ ḫānelerde bulunurlarsa birbirlerinden dūr u cüdā olup ülfet ü āmīziş eyleyemezler. Ve eger ṣāḥib-ṭālīʿ ile bu delāʾiliñ mābeyninde naẓar-ı meveddet vāḳıʿ olursa mevlūd cemāʿat-ı mezbūre ile dūst olup mevlūduñ muḳaddemi anlarıñ üzerine mübārek olur. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa miyānlarında /Ü 362/ ḫuṣūmet ü nā-sāzkārlıḳ derkār olur. Ammā ṣāḥib-ṭālīʿiñ beyt-i mezbūre bulunması mevlūd, birāder ü aḳrābasınıñ ṭabīʿatlerine muvāfıḳ ḥareket idüp anlara muṭīʿ oldıġına delīldir. Lākin eger ol ḫānede maḳbūl olmazlarsa[1] iṭāʿati nāçār olur. Ve eger ṣāḥib-beyt mezbūr-ı

[1] olmazlarsa: olmazsa Ç.

ṭāliʿde bulunursa mevlūduň aḳrabā ve taʿalluḳātı kendüne münḳād olup ve eger nā-maḳbūl olursa inḳıyādları istikrāhen ve cebr ü zor sebebiyle olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile Zuḥal miyānında naẓar-ı meveddet vuḳūʿ bulursa mevlūd aḳrabā vü taʿālluḳātı ile ziyāde dūst olup ve birbirlerinden menāfiʿ-i keşīr görürler. Ve eger naẓar ʿadāvāten olursa ḥükm daḫi ber-ʿaks olur.

Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ Ḳamer'e veyā Zühre'ye meveddeten nāẓır olursa mevlūd birāder ü ādem[1] ü hemşīresine muḥabbet üzere olup ve birbirlerini ḫayrāta teşvik iderler. Ve eger naẓar ʿadāvāten olursa keẕālik ḥükm daḫi żıddıyla olur. Ve eger bu delāʾil evtādda vāḳıʿ olup burçları müẕekker ve delāʾil daḫi bu vech üzere olursa mevlūd içün ġayrı birāderler ẓuhūr idüp ve eger burçları müʾenneṯ vāḳıʿ olmuş olursa hemşīreler vāḳıʿ olur.

Ṯemere-i ṯānī: /Ü 363/ Ve bāḳī ṯemerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger naḥseynden biri /Ç 116b/ bu ḫāneniň merkezinde veyā merkezine ḳārīb bulunursa aḳrabānın meşaḳḳatine delālet ider, ḫuṣūṣā ki bed-ḥāl olur. Ve eger vebāli veyā hubūṭı ḫānesinde bulunmuş olursa ol naḥsa münāsib zaḥmet ü meşaḳḳat daḫi ziyāde olup ve zenebiň daḫi ḥükmi bu gūnedir.

Ṯemere-i ṯāliṯ: Eger bu ḫānede Müşterī bulunursa aḳrabā vü taʿalluḳātınıň saʿādetine mevlūduň bu Zühre'ye mübarek ḳādem oldığına ve her biriniň tendürüsligine ve ṣalāḥiyyetine ve reʾfetine delālet ider. Ve eger Müşterī'ye ṣāḥib-ṭāliʿ nāẓır olursa bu ḫālātı müʾekked olur. Ve eger Ḳāmer ü Zühre daḫi Müşterī'ye nāẓır olurlarsa aḳrabāsınıň ḥālleri ziyādesiyle ḫoş olmasına ve mevlūduň ḥareket ü intiḳāline ve ʿilm-i mesāḥat ü mūsiḳī bildigine delīl olur. Ve eger Āfitāb Müşterī'ye veyā Zuḥal'e nāẓır olursa mevlūduň aḳrabāsınıň aḥvāli ziyādesiyle ḫoş olur.

Ṯemere-i rābiʿ: Eger ʿUṭārid bu ḫānede vāḳıʿ olursa aḳrabāsınıň reʾy ü tedbīrine delālet idüp ve mevlūd ʿilm-i /İ4 76a/ ḥikmetden baʿżı şeyʾle ticāret ve aḳrabāsı üzerine muʿallem /Ü 364/ oldığına delīldir. Amma ḫāne-i mezbūrede reʾsiň vāḳıʿ olması birāderleriniň ve hemşīreleriniň keṯretine ve ṣalāḥ ḥāllerine delālet idüp ve ẕenebiň bulunması bunuň żıddı olur. Ammā erbāb-ı müṯelleṯāt muḳaddemā ẕikr olundıġı gibidir ki ḳanġısı ḳavī bulunursa aḳrabā vü taʿalluḳātıň daḫi aḥvāli anıň delālet eyledigi vaḳtde ziyādesiyle ḫoş geçer.

[1] ādem: - İ4.

Şuʿbe-i tāsiʿ: Beş semereye münḳasım olup beyt-i rābiʿiñ aḥkāmını beyān ider**.**

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. Bu ḫāneniñ kezālik delāʾili yine ḫāne-i mezbūre ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehm-i ābā ve ṣāḥibi ve sehm-i ümmühāt ve ṣāḥibi ve Āfitāb ve Zuḥal ve Zühre ve Ḳamer ve anda bulunan kevkeb ü erbāb müselleşānīdir.

İmdi eger[1] zikr olınan delāʾiliñ cümlesi veyāḫud ekseri mesʿūd /Ç 117a/ bulunup ve birbirine nāẓır ü menḥūsdan sālim bulunurlar ise mevlūduñ peder ü vālidesiniñ aḥvāli saʿādet üzere olup ve her biriniñ selāmetine ve tüvängerligine ve ʿizz ü cāhına ve mevlūduñ bunlardan güzel terbiyyete nāʾil olmasına ve birbirlerine sazkār olup şefḳat /Ü 365/ itmelerine delīl olup ve eger delāʾil-i mezkūr[2] evtādda daḫi bulunurlarsa devletleriniñ teraḳḳi bulmasına ve şöhret-şiʿār olmalarına delālet ider. Ḫuṣūṣā ki maḳbūl olalar ol zamān ḥuṣūl-ı emlāke ve ʿāli maḳāmlara ve maʿmūriyyete ve ʿāḳıbetü'l-emrde saʿādet-i ḥāl-i mevlūda dāl olur. Ve eger bu delāʾil ṭāliʿa veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūd peder ü māderinden güzel terbiyet ve saʿādet bulup ve żiyāʿ u ʿaḳār ve mülk ü ḫayrāt gibi nesnelere nāʾil olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ naẓar-ı meveddetle delāʾil-i mezbūreye veyāḫud ḫāne-i merḳūmeye nāẓır olursa ḳabl-i mevlūdden vālideyniñ saʿādete irişüp ve mevlūd anlarıñ ḫoş u saʿīd olduḳlarıñ ṭaleb ider. Ve eger naẓar ʿadāvāten olursa mevlūd vālideyniñ ḫiẕmetini ikrāhen görüp bī-raḥmlik idüp ve terbiyyet-i merġūbeye daḫi vāṣıl olamaz. Ve eger delāʾil birbirinden sākıṭ olurlarsa mevlūd ile vālideyn miyānında iftirāḳ vuḳūʿ bulur.

Ve eger Mirrīḫ ḫāne-i mezbūreniñ merkezinde vaḳıʿ olup bed-ḥāl olursa burcı müẕekker oldıġı taḳdīrce mevlūduñ pederiniñ vefātına delīl olup /Ü 366/ ve müʾennes olurlarsa vālidesiniñ vefātına delālet ider. Ve zenebiniñ daḫi ḥükmi bu günedir. Ve eger Mirrīḫ mevżiʿnde bed-ḥāl olarak Zuḥal bulunursa anlarıñ zaḥmet ü meşaḳḳat ü ḥasteliklerine delīl olup ve eger maḳbūl ü ḳavī-ḥāl[3] bulunursa geşt ü zerʿe ve ʿimārete delīl olur.

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Müşterī'niñ /Ç 117b/ bu ḫānede bulunması güzel ve laṭīf ʿimāretler bünyād itmege ve mesācid ü ṣevāmiʿ taʿmīrine ve vālideyniniñ tüvänger ü zī-ḳudret olmalarına ve mevlūduñ ḳademi anlara ḫayrlu vü mübarek oldıġına ve mevlūd anlarıñ yüzünden saʿādete ve terbiyyet-i

[1] eger: bu İ4.
[2] mezkūr: mezbūr Ç.
[3] ḳavī ḥāl: ḳāvīü'l-ḥāl İ4, Ü.

merġūbiyyeye /İ4 76b/ nāʾil ve emlāk cihetiyle münāfıʿa resīde olup veʿavāḳıb-ı umūrı ḫayra müncer olcaġına delālet ider. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi naẓar-ı meveddet ile aňa nāẓır olursa maʿmūriyet göňül ḫoşluġıyla ve mevlūd ile peder beyninde muvāfaḳat ḥasebiyle olup ve eger naẓar ʿadāvāten olursa ḫoşluḳ ü muvāfaḳat nākış olur. Ve eger Müşterī maḳbūl olup Āfitāb daḫi nāẓır ve Zuḥal keẕālik bulunursa defīneye mālik olmasına ve pederiniň ṭūl-ı ʿömrine ve her biriniň ẕī-ḳudret olmasına delīl olur.

Semere-i sāliṣ: Āfitāb'ıň bu ḫānede bulunması pederleriň rifʿāt-i /Ü 367/ menziline ve mevlūduň ḥāli ḫoş olmasına ve ʿālī ʿimāretler binā idüp fāʾide-mend olup ʿāḳıbeti saʿādet üzere olmaġa delīl olur. Ve eger Āfitāb maḳbūl olmaġla ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi aňa nāẓır olup ve naẓarını ḳabūl eylerse pādişāhıň veyāḫud ekābiriň maḳāmına nāʾil olur. Ve eger ol ḫāne, ḫāne-i saʿd olursa mevlūd gitdikçe tüvānger olup ḳuvveti mütezāyid olur.

Semere-i rābiʿ: Zühre'niň bu ḫānede bulunması pederiň feraḫına ve münākeḥat-ı düst oldıġına delīl olup ḫuṣūṣā Āfitāb ile veyā Zuḥal ile bile bulunursa vālideyniň daḫi[1] miyānında muvāfaḳat ziyāde olur. Bā-ḫuṣūṣ ki Ḳamer daḫi bunlarıň miyānında buluna mevlūduň daḫi peder ü māderi andan saʿādet ü rifʿat bulmasına delālet ider. Ve eger Zühre vü Zuḥal bu ḫānede muḥteriḳ olursa[2] peder ü māderi vefāt ider, ḫuṣūṣā ki Ḳamer Şems'le ve Zuḥal'le bed-ḥāl buluna. Ve eger Zühre ḳavī-ḥāl bulunursa mevlūduň māderi ḥaste olur. Ve eger Mirrīḫ bu ḫānede /Ç 118a/ muḥteriḳ olursa mevlūduň pederine āfet irişüp ve emlāki daḫi āteşte yanmadan ḫavf olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḫānede muḥteriḳ olursa mevlūd nākām ve /Ü 368/ dermānde olur. Ḫuṣūṣā ṣāḥib-ṭāliʿiň vebālī veyā hubūṭı ḫānesi olmuş olursa mevlūd maḥbūs olur.

Semere-i ḫāmis: ʿUṭārid maḳbūl olaraḳ bu ḫānede bulunup ve Zühre aňa nāẓır olursa mevlūd münaḳḳaş ḫāneler binā eyler. Ve eger Ḳamer daḫi anıňla bile bulunursa cūylar cereyān itdürüp ve ḥavżlar yapar ḫuṣūṣā ki ābī burcda vāḳıʿ olmuş ola, peder ü māderleriň reʾy ü tedbīrine ve mevlūduň ziyādesiyle endīşesine ve kārlarıň ʿāḳıbetine ve beyʿ ü emlāke ve bāġ ü būstān taʿmīrine ve medrese vü kitābḫāne binā eylemesine delīl olur. Ve eger Zuḥal aňa nāẓır olursa zāviye vü ḫānkāh u ḫarāb-zede maḥalleri maʿmūr eyler. Ve eger Zuḥal beyt-i sāminde bulunup veyāḫud bed-ḥāl bulunursa mezāristān ve ḥışn gibi büyük maḥaller taʿmīr ider. Ve eger Müşterī aňa nāẓır olup ve

[1] daḫī: - İ4.
[2] olursa: olurlarsa İ4.

bed-ḥāl olursa medrese vü mescid gibi mevāżıʿda sākin olur. Ve eger Mirrīḫ aňa nāẓır olursa maṭbaḫ veyā leşkergāhda veyā eşḳiyā miyānında veyā ḥammāmda veyāḫud āhen ü āteş olan maḥallerde sākin olur. Ve eger Āfitāb anıňla bile bulunursa serāy-ı zerrīn veyāḫud mevāḳıʿ-i ekābirde sākin olur. Eger Ḳāmer nāẓır olursa bāġlarda ve kenār-ı āb-ı revānda sākin olur.

/İ4 77a/ İmdi bu kevākibden /Ü 369/ her ḳanġısı ki sāʾirinden aḳvā ola mevlūdı ol kevkebe ve delāʾil-i sāʾireye münāsib ḫoş u nāzik maḥallere resīde idüp ve her ḳangısı ki żaʾīf buluna nā-sezā mevāżiʿe yetişdirir ve naẓar-ı meveddet ü ʿadāvet daḫi bu sıyāḳ üzere mülāḥaẓa olunmaḳ gerekdir. Meşelā eger naẓar-ı Müşterī meveddeten vaḳıʿ olursa muḳaddemā-yı müderrise żikr olınan mādde serāy ve vüzerā ve maḳām-ı ʿālī ile ḥükm olunup /Ç 118b/ bāḳīsiniň daḫi ḳuvvet-i żaʿīfiniň mensūbātına mülāyīm ḥükmine taṣaddī olunur. Ammā eger burcı ḫākī olursa mevlūd zirāʿat u ʿimāretde olur. Ve eger ābī olursa ḥavż u āba müteʿalliḳ nesneler yapar ve eger bādi olursa köşk ü mürtefiʿ maḥaller ve bādgīr emsāli şeyʾler bünyād ider. Ve eger āteşī olursa ḥammām ü tabbāḥ ḫāne misillü şeyʾ binā ider. Ve eger ṣāḥib-rābiʿ, rābiʿden zāʾil olursa mevlūd ve ẓann-ı aṣlīsinden devr olup ve şol şehrde sākin olur ki ol şehr, ol rubʿa mensūb olur ḫuṣūṣā ki ṣāḥib-rābiʿ maḳbūl ola. Ve eger beyt-i sālisde veyāḫud tā saʿda bulunursa mevlūd sefer idüp ve kārı daḫi ġāyet ḳavī olup ve şol şehrde sākin olur ki ol kevkebe vü mevżiʿne yaʿnī ṣāḥib-rābiʿe vü rābiʿe mensūb ola. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḫānede[1] /Ü 370/ yaʿnī ḫāne-i rābiʿde vāḳıʿ olursa mevlūd kendü vaṭanında sākin olup ḥareket eyler ise daḫi mezbūruň ḳābil-i tedbīrine münāsib ḥareket ider. Ve eger maḳbūl olaraḳ bulunmuş olursa sākin olduġı maḥalden ḫoşnūd olur. Lākin Ḳamer'iň ve ʿUṭārid'iň bu ḫānede bulunması mevlūdı meskeninden devr idüp ṣāḥib- rābiʿiň yāḫud ṣāḥib-ṭāliʿiň veyāḫud ṣāḥib-tāsiʿiň veyāḫud Ḳamer'iň veyā ʿUṭārid'iň ḳābil-i tedbīriniň iḳlīm-i nāḥiyet ve şehr-i erbāʿ-ı ʿālemden mensūb oldıġı maḥallere īṣāl[2] eyler.

Pes bu delāʾilden ḳanġısı ḳavī olursa anıň eseri sāʾirine ġālib olur, ḫuṣūṣıyla ol kevkebiň terbiyyeti vaḳtine müṣādefe ide. Ve eger her biri bir cihete mensūb olursa mevlūd baʿīd ü ḳarīb bī-şümār seferler eyler lākin bundan muḳaddem evāʾil-i kitābda żikr olunmuşdı ki derece-i ṭāliʿden derce-i ʿāşire varınca eyyām-ı ṭufūliyyete delīl olup ve derece-i ʿāşirden tā derece-i sābi'e resīde olınca eyyām-ı civāniyyete ve derece-i sābiʿden derece-i rābiʿe dek eyyām-ı kühūliyyete ve derece-i rābiʿden daḫi derece-i /Ç

[1] bu ḫānede: -Ü.
[2] īṣāl: ittiṣāl İ4.

119a/ ṭāliʿa varınca eyyām-ı şeyḫūḫete delālet itmekle pes bu dört erbāʿdan ḳanġı rubʿdaki neyyireyn veyāḫud saʿd mevcūd bulunursa mevlūduň ol senede aḥvāli ol kevkebiň ṭabīʿatınıň ve mevżiʿniň iḳtiżāsına /Ü 371/ göre ġāyet ḳavī olur ve şerāīṭ-i sefer daḫi mevcūd olursa mevlūd ol senede kevkeb-i merḳūmuň mensūb oldıġı iḳlīm ve nāḥiye ve şehre ziyāde seferler ider. Ve bu ḳāʿide erbāb-ı fen ʿindinde muharrem ü muʿteberdir. Ammā reʾsiň bu ḫānede bulunması kes̲ret-i emlāke ve salāḥ ḥāl üzerine delīl olup z̲enebiň bulunması bunuň ḫilāfına mülābesdir. Ammā ṣāḥib- ṭāliʿiň /İ4 77b/ rub-ı müs̲elles̲e evvel-i meveddetā naẓarı mevlūdıň peder ü māderinden bī-terbiyyet bulmasına delālet ider[1]. Ve eger naẓarı ʿadāvāten vuḳūʿ bulursa ḥükm ber-ʿaks olur. Eger ṣāḥib-ṭāliʿīň naẓarı rub-ı müs̲elles̲e-i s̲ānīye olursa mevlūda bu ḥālet evāsıṭ-ı ʿömrde vāḳıʿ olup eger naẓar rub-ı müs̲elles̲e-i s̲āliş̲e olursa evāḫir-i ʿömrde vuḳūʿ bulur lākin ḳabūliyyet şarṭdır**.**

Şūʿbe-i ʿāşir: Sekiz s̲emere olup beyt-i ḫāmisiň aḥkāmını beyān ider.

S̲emere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. İmdi bu ḫāneden delāʾili yine ḫāneniň kendü ve ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehmü'l-evlād ve ṣāḥib-sehmü'l-evlād ü Āfitāb ü Zühre ve Ḳāmer ü ḫāne-i mezbūreniň erbāb-ı müs̲elles̲ātı ve anda mevcūd /Ü 372/ olan kevkebdir. Pes eger bu delāʾil veyāḫud eks̲eri ḳaviyyü'l-ḥāl olursa ẓuḥūr-ı evlāda delīl olur. Ve eger delāʾil-i evtādda vāḳıʿ olmuş olursa evlādıň kes̲retine ve ʿizz ü cāha nāʾil olmalarına delālet ider. Lākin bu delāʾiliň aḥvāli mez̲kūruň żıddına muḳārin olursa ḫükm daḫi ber-ʿaks olur. Ve eger delāʾil-i mezbūre rubʿ-ı müz̲ekkerde bulunursa ẓuhūrda kelān evlād müz̲ekker olur, ḫuṣūṣā ki delīl-i ḳavī daḫi kevkeb-i müz̲ekker ola. Ve eger rubʿ müʾenn̲es̲de bulunursa vücūda /Ç 119b/ gelen daḫi müʾenn̲es̲ olur.

Ammā eger sehmü'l-evlād Āfitāb'ıň ḥuẓūẓında bulunup veyāḫud Āfitāb sehm-i mezbūra nāẓır olursa evlād daḫi müz̲ekker ü maḳbūl olur, ḫuṣūṣa ki vetedde buluna. Ve eger bu ḥāl Ḳamer'e vaḳıʿ olursa müʾenn̲es̲ ve ṣāḥib-iḳbāl olup bāḳī kevākib sāʾireniň daḫi müz̲ekker ü müʾenn̲es̲i ve saʿd u naḥsı bu ḳıyās üzere mülāḥaẓa olunur. Ammā eger ḫāne-i ḫāmis burc-ı keṣīrü'l-evlād vāḳıʿ olursa ki ol daḫi müs̲elles̲e-i ābīde evlād-ı kes̲ret üzere vuḳūʿ bulur. Ve eger burc-ı ʿaḳīm olursa ki Esed ü Sünbüle'de evlād /Ü 373/ noḳṣāniyyet üzere olur. Ve Şems ve Mirrīḫ ve Zuḥal ve ʿUṭārid ve z̲eneb daḫi māniʿ-i evlād olmaġla pes burc-ı ʿaḳīmde bulunmaları evlādıň noḳṣāniyyetine dāl

[1] ider: idüp İ4.

olup eger bunlar ṣāḥib-ḫāmse naẓar-ı adāvet ile nāẓır veyāḫud ḫāne-i mezbūrda[1] bulunurlarsa evlād daḫi az vāḳıʿ olur. Ammā Zuḥal bed-ḥāl olursa evlādıň vefātına ve renc ü zaḥmetine delīl olmaġla Mirrīḫ keẕālik bed ḫāl olursa isḳāta vaḳitle delīl olup Āfitāb daḫi bed-ḥāl olduḳda bunlar gibidir. Lākin ʿUṭārid naḥseyn-i mezbūrıň ḳanġısı ile menḥūs olursa ol naḥsıň fiʿlini icrā idüp ve ẕeneb daḫi mevlūduň ziyānına sebeb olur.

Ve eger naḥslar naẓar-ı ʿadāvet ile sehmü'l-evlādda nāẓır olurlarsa ḥükm yine müẕekkerāt[2] gibidir. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḫānede olursa pederi evlādına iṭāʿat üzere olup eger maḳbūl olaraḳ bulmamış ise iṭāʿatı istikrāhen olur. Ve eger ṣāḥib-ḫāmis ṭāliʿde vāḳıʿ olursa evlād pederine muṭīʿ olup maḳbūl oldıġı ṣūretde iṭāʿatı ez dil ü cān olmuş olur. Ve eger peder ü vālidiň delāʾili birbirlerine naẓar-ı meveddetle nāẓır bulunurlarsa vālid ü veled miyānında /İ4 78a/ ittiḥād u iṭāʿat mevcūd olup eger naẓar ʿadāveten vuḳūʿ /Ü 374/ bulursa ḫilāfı üzere vāḳıʿ olur. Ve eger delāʾil birbirinden sāḳıṭ olurlarsa mābeynlerinde /Ç 120a/ firāḳ vuḳūʿ bulup ve firāḳ daḫi delāʾiliň veyā naḥsıň bulundıġı sāḳıṭ ḫāneniň mensūbātından vuḳūʿ bulur ammā ṣāḥib-ḫāmisiň ṣāḥib-sābiʿle veyāḫud sābiʿde bulunan kevkeb ile ittiṣāli mevlūduň evlādı zevcesinden olmaġla delīl olup ve eger ṣāḥib-sādise naẓar iderse mevlūduň evlādı cāriye maḳūlesinden olmaġla delālet ider.

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger Zühre ve Mirrīḫ'den biri ṣāḥib-ḫāmis bulunup veyā ṣāḥib-ḫāmis nāẓır veyāḫud bu ḫānede vāḳıʿ olup veyāḫud ṣāḥib-ṭāliʿ ile mümāzecet eylese mevlūduň evlādı maʿṣūḳasından olur ḫuṣūṣā ki meẕkūrātdan biri ṣāḥib-ḥādī ʿaşer olup veyāḫud ṣāḥib-ḥādī ʿaşer bunlara nāẓır veyā beyt-i mezbūrda[3] vāḳıʿ olmuş ola. Ve eger delāʾil-i evlād ṭāliʿ ile ʿāşir miyānında bulunursa mevlūduň evlādı sinn-i şebābda ẓuhūr ider. Ve eger ʿāşir ile sābiʿ miyānında olursa sinn-i vuḳūfda ve eger sābiʿ ile rābiʿ beyninde vāḳıʿ[4] olursa sinn-ı kühūliyyetde ve eger rābiʿ ile /Ü 375/ ṭāliʿ mābeyninde vāḳıʿ olursa sinn-i şeyḫūḫetde vuḳūʿ bulur. Ve bundan mā-ʿadā lāyıḳ olan oldur ki ẓuhūr idecek evlādıň daḫi müẕekker ü müʾennesi bu erbāʿdan ve burc-ı delāʾilden istidlāl oluna yaʿnī müʾellifiň bu maḥalde murādı erbāʿdan ve burūcdan ve delāʾilden müẕekker ü müʾenneşi cemʿ

[1] mezbūrda: mezbūrede Ç.
[2] müẕekkerāt: mezbūrāt Ç.
[3] mezbūrda: mezbūrede İ4.
[4] vāḳıʿ: - İ4.

olunup teẕkīre veyāḫud teʾnīṯe her ḳanġı ṭaraf aḳvā olursa anıň ile ḥükm olunmaḳ mülāḥaẓa olunur.

Ṯemere-i ṯāliṯ: Ṭarab u ʿaşḳbāzī[1] beyānındadır. Eger Zühre bu beytde vāḳıʿ olup veyāḫud beyt-i mezbūreye veyā ṣāḥibine nāẓır bulunursa mevlūd ṭarab pesend ve māʾil-i luʿbet ü hezl ü ziynet ü ʿāşıḳ olur, ḫuṣūṣā ki ʿUṭārid daḫi Zühre ile bile veyāḫud birbirine nāẓır olalar. Ve eger ʿUṭārid maḥallinde Mirrīḫ olursa fısḳ u fücūr ve ʿāşḳbāzlıḳ kemāl bulup ve dilberāne ḥareketler ẓuhūr ider.

Ṯemere-i rābiʿ: /Ç 120b/ Eger ʿulviyān bu beytde bulunup veyāḫud beyt-i mezbūre veyā ṣāḥibine nāẓır olursa mevlūd sinn-i şeyḫūḫetde ekābir ile ṭarab u ṣafā[2] eyler. Ve eger ʿulviyān maḥallinde süfliyyān olursa sinn-i cevānīde fürūmāyeler ile ẕevḳ-i ṭaraba meşġūl olur. /Ü 376/ Ve eger baʿżısı ʿulvī ve baʿżısı süflī olursa mevlūduň daḫi vaḳt-i şebābdan hengām-ı şeyḫūḫete resīde olınca evḳātı ṭarab ü ṣafā ile güẕarān ider. Ḫuṣūṣā ki Zühre bunlarıň miyānında vāḳıʿ olup veyāḫud bu delāʾil ile nāẓır buluna.

Ṯemere-i ḫāmis: Eger Müşterī bu beytde bulunup veyā beyt-i mezbūreye veyāḫud ṣāḥibine nāẓır olursa mevlūd ʿulemā vü ehl-i edyān ile dūst olur. Ve eger beyt-i merḳūme Zuḥal'iň ḫānesi olursa meşāyiḫ ü dervīşler ile ʿayş u ʿişret idüp semāʿı vu raḳṣı sever ve göz açıcı ve çoḳ /İ4 78b/ yemīn idici olur.

Ṯemere-i sādis: Ṣāḥib-ḥādī ʿaşeriň ṣāḥib-ṭāliʿa naẓarı ʿaşḳbāzlıġa delīl olup ḫuṣūṣā ki naẓar-ı maḳbūl olup ve Zühre daḫi bunlarıň miyānında bulunursa ziyādesi ile ḳavī vü ḫoş olur. Ve eger bu ḫāne-i ḫāmisiň ṣāḥib-nūrını ṣāḥib-ṭāliʿa virir ise mevlūde bir kimesne ʿāşıḳ olur mevlūd andan fāʾide-mend olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ nūrını ṣāḥib-ḫāne-i mezbūreye virir ise mevlūd bir kimesneye ʿāşıḳ olup ve ol kimse andan faʾide görür.

Ṯemere-i sābiʿ: Ḳamer'iň bu ḫānede bulunması risālete delīl olup /Ü 377/ ve eger Ḳāmer Müşterī'ye nāẓır olursa mevlūduň doġrulıḳ ile miyān-ı nāsda baʿżı umūrda[3] tavassuṭ eylemesine ve eger ʿUṭārid bunlarıň miyānında bulunursa dellāl ve yazıcı olur. Ve eger Ḳāmer ü Zühre bed-ḥāl olaraḳ bu beytde bulunursa veyāḫud bu beytde nāẓır olup ve bundan mā-ʿadā ṣāḥib-ṭāliʿiň nūrını kevkeb-i aḫere naḳl veyāḫud cemʿü'n-nūr

[1] ʿaşḳbāzī: ʿaşḳbāz Ü.
[2] ṣafā: ṣafālar İ4.
[3] umūrda: umūra Ü.

iderse mevlūd sürücilik ider. ʿUṭārid'de daḫi /Ç 121a/ ḥükm bu vechle olup lākin bunlardan ḳavīdir, ḫuṣūṣā ki menḥūṣ ola.

Semere-i sāmin: İmdi erbāb-ı müselleṣātıň ḥükmi ki bundan muḳaddem ẕikr olunup ve evḳāt-ı terbiyyeti daḫi beyān olunmuşdı. Pes bu ḫāneniň erbāb-ı müselleṣātı kevākib-i mezbūre vāḳı olsa yaʿnī Ḳamer ü Zühre vü ʿUṭārid mevlūduň ziyāde olmasına delālet idüp eṣeri daḫi her biriniň vaḳt-i terbiyyetinde ẓāhir olur. Ammā reʾsiň bu ḫānede bulunması evlādıň ve sāʾir medlūlātınıň keṣretine delīl olup ẕeneb ḫilāfına mülābes olmaġla aḥvāl-i ʿaşḳ ü evlādıň bedligine vü risāletde ḫıyānete delālet ider.

Şuʿbe-i ḥādī ʿaşer: Beş semere üzerine mevżūʿ olup beyt-i sādisiň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. /Ü 378/ Bu ḫāneniň daḫi delāʾili yine ḫāneniň kendü ve ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehmü'l-maraż u ṣāḥibi ve Ḳamer ve anda bulunan kevkeb ve erbāb-ı müselleṣātıdır. Pes eger bu delāʾiliň mecmūʿı veyāḫud ekṣeri mesʿūd ve ḳaviyyü'l-ḥāl ve birbirine nāẓır olup naḥslar daḫi sāḳıṭ olursa mevlūduň ṣıḥḥat ü selāmetine veʿaybdan pāḳ olmasına delīl olup ve illā eger bed-ḥāl ve menḥūs olursa ḥükm daḥī żiddına muḳārrin olur. Ammā eger delāʾil-i meẕkūre Zuḥal ile menḥūs olursa maraż daḫi Zuḥal ṭabīʿatinden olup yaʿnī Zuḥal'e mensūb ḫastelikler ẓuhūr ider. Ve eger Mirrīḫ ile menḥūs olursa keẕālik ḫastelik ṭābīʿat-ı Mirrīḫ'e müteʿalliḳ olur. Ve delāʾil her ḳanġı mevżʿide bed-ḥāl olursa ḫastelik veʿayb daḫi ol burcuň medlūlı olan ʿużuvda ẓuhūr ider. Meṣelā eger delāʾil Ḥamel'de veyāḫud ṭāliʿde vāḳıʿ olursa eṣeri daḫi serde veyā eṭrāf-ı serde ẓāhir olup bāḳī burūc daḫi bu ḳıyās üzeredir. Ve eger delāʾil-i maraż burc-ı āteşīde bulunsalar ʿillet-i ḥār u yābis ve ṣafrādan tevellüd iden mādde olmuş /Ç 121b/ olur. Ve eger burc-ı ḫākīde bulunurlarsa bārid ü raṭb[1] /İ4 79a/ olup māddesi sevdā olur[2]. /Ü 379/ Ve eger burc-ı bādīde bulunurlarsa ḥār u raṭb olup māddesi demden mütevellid olur. Ve eger burc-ı ābīde olurlarsa bārid ü raṭb olup māddesi daḫi balgam olur. Ve bundan mā-ʿadā mizāc-ı delāʾile daḫi iʿtibār eyleyüp burūcuň ṭabīʿātıyla imtizāc virirler. Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu beytde vāḳıʿ olmuş olursa mevlūd ḥasteligine ve zaḥmetine kendü sebeb olur, ḫuṣūṣā ki ṭāliʿ Sevr veyā ʿAḳreb vāḳıʿ olmuş ola. Ve eger bu beytiň ṣāḥibi ṭāliʿde

[1] raṭb:yābis Ç.
[2] māddesi sevdā olur: madde-i sevdāvīden mütevellid olur İ4, Ü.

bulunursa mevlūd evḳāt-ı keşīrde[1] tendürüst olup ḥıfẓ-ı ṣıḥḥate vü perhīze müdāvim olur.

Ve eger ṭāliʿiň ve beyt-i mezbūruň ṣāḥibleri birbirlerine naẓar-ı meveddet ile nāẓır olurlarsa mevlūduň selāmetine delīl olup ve eger naẓar-ı ʿadāvāten olursa mevlūd[2] ʿalīl olur veyāḫud perhīzde ifrāṭ eylemekden[3] nāşī kendüsine ʿillet getürüp ve zaḥmet ü meşaḳḳate mübtelā olur. Ve eger Ḳāmer bir naḥsıň mevżiʿinde veyā naḥsa nāẓır olsa mevlūd bīmārnāḳ olur, ḫuṣūṣiyle ṭāliʿde veyā beyt-i merḳūmda bulunmış ola. Ve eger Āfitāb'ıň veyāḫud bir saʿdıň naẓarında bulunursa mevlūd peyveste ṣıḥḥat u selāmetde olur.

Semere-i sānī: /Ü 380/ Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Naḥsānıň bu beytde vāḳıʿ olması ol naḥsıň ṭābīʿatınıň iḳtiżāsına göre mevlūduň bīmār-nāk ü maʿyūb olmasına dāldir. Ammā saʿdlarıň bulunması mevlūduň dāʾimā tendürüst ü bī-ʿayb olmasına delālet ider. Ve eger saʿd naẓar-ı meveddet nāhsda vaḳıʿ olursa mevlūd ʿalīl olur lākin kendinden teneffür olunmaz ve zaḥmeti daḫi ḳalīl olur. Ve eger naẓar-ı ʿadāvāt olursa ḫasteligi müteneffir ü maʿyūb olur.

Semere-i sāliş: Eger[4] Āfitāb beyt-i mezbūrda bulunup veyāḫud kevkeb saḥābīden biriniň derece-i ṭulūʿı ol beyte müṣādif eyleye mevlūd nā-binā olur. Ve eger naḥseynden bir daḫi iḫtirāḳda bulunursa ḥükm yine bunuň gibidür ammā aʿmā olmasına ol zamān /Ç 122a/ sebeb[5] göz aġrısı olur. İmdi eger muḫteriḳ olan Zuḥal olursa fesād çeşmine sebeb dimāġınıň yübūseti ve ḫayra ve nüzūl-i māh siyāh olup ve eger Mirrīḫ olursa fesād çeşmine bādı āhen veyā āteş veyāḫud zaḥm-ı nāgehānī veyāḫud āteşī veyāḫud teʾsīri serīʿ olan vārid olur. Ve eger Āfitāb vaḳṭ-i vilādetde münkesif olursa ḫuṣūṣā ki ʿuḳde-i ẕenebde vāḳıʿ ola mevlūduň aʿmā olmasından ḫavf olunur. Ve eger Şems ẕeneb ile /Ü 381/ bile bulunup ve küsūf olmaz ise daḫi çeşminde çiçek eşeri ve ṭamar gibi nesneler peydā olur. Ve eger Şems maʿa reʾs olursa mevlūduň çeşminde egerçi baʿżān ṭamar gibi şeyʾler olur lākin żararı olmaz. Ve Ḳāmer'iň daḫi bu ʿuḳdelerde ḥükmi bu güne olup ammā Āfitāb'dan nāḳıs olur. Lākin eger Ḳamer[6] Zuḥal'e muḳārriň olursa mevlūduň çeşminden şu gelür. Ve eger Ḳāmer ol vaḳt

[1] keşīrde: keşīrede İ4.
[2] mevlūd: - Ç.
[3] eylemekden: itmekden İ4.
[4] Eger: - Ç, İ4.
[5] sebeb: bāʿiş Ç.
[6] Ḳamer: Ḳamer'in İ4.

nāḳışü'n-nūr bulunursa mevlūduñ çeşminde perde peydā olup veyāḫud aḳ düşüp noḳṣāniyyet-i baṣar ẓuhūra gelür. Ve eger Mirrīḫ'e muḳārrin bulursa ḳırmızı /İ4 79b/ ṭamarlar ẓuhūr[1] idüp ẓafara ve sebel ve çerb gibi nesneler peydā olup ḫülāṣa ʿilāca muḥtāc olur. Ammā eger ḳāmer ʿuḳde-i ẕenebde bulunup Mirrīḫ daḫi anıñla bile veyāḫud aña nāẓır olursa mevlūduñ çeşmine zaḫm yetişüp bāṭıl olur. Āfitāb'ıñ nüḥūsa meveddetā naẓarı çeşmde nāb ẓāhir olup yaʿnī mevlūduñ şehlā olmasına delīl olur, ḫuṣūṣā ki Āfitāb burūc-ı muʿavvecü'ṭ-ṭulūʿda olup ve bundan mā-ʿadā ṭāliʿ daḫi burc-ı muʿavvecü'ṭ-ṭulū vāḳıʿ olmuş olur ki burūc-ı muʿavvecü'ṭ-ṭulūʿ evvel-i Cedī'den ṭā evvel-i Sereṭān'a resīde olıncadır. Ve eger Āfitāb'ın nuḫūsa[2] naẓarı ʿadāvāten vāḳıʿ olursa noḳṣān-ı baṣara delīl olup yaʿnī nesneyi bir ḫoşça görmemege /Ü 382/ bāʿiş olur. Ve eger bu delāʾil bed-ḥāl olursa baṣarda fesād daḫi ziyāde olup ḫuṣūṣiyle ṣāġ göz[3] ziyāna resīde olur. Ve eger bu ḥālet Ḳāmer'e vāḳıʿ olursa ekşer ziyān ṣol /Ç 122b/ göze işābet ider.

Şemere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i sādisde olursa mevlūd kendüni ḫizmetkār idüp veyāḫud esīr olur. Ammā eger maḳbūl olursa saʿādete resīde olup ve illā zaḫmete mübtelā olur. İmdi nā-maḳbūl olduġı taḳdīrce eger Mirrīḫ ile menḫūs olmuş olursa esīr olup ve eger Zuḥal ile menḥūs olmuş olursa ḫizmetkār olur. Ammā eger beyt-i mezbūreniñ burcı behīmi olursa mevlūduñ kārı çobānlıḳ olur. Ve eger ḫāne-i ʿUṭārid olup veyā ʿUṭārid, ṣāḥib-ṭāliʿ ile beyt-i merḳūmeniñ miyānında vāḳıʿ olup Mirrīḫ ile daḫi menḫūs olursa mevlūd bayṭārlıḳ yaʿnī naʿlbandcılıḳ eyler. Ve eger burc-ı ünsī olup ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi anda maḳbūl ü ʿUṭārid ü Müşterī daḫi beyt-i mezbūreye nāẓır ü beyt-i merḳūme daḫi ʿUṭārid'iñ veyā Mirrīḫ'iñ ḫānesi olursa mevlūd ṭabīb olur, ḫūṣūṣā ki bu delāʾil ṣāḥib-ʿāşir olup veyāḫud ṣāḥib-ʿāşir /Ü 383/ bunlarıñ birine nāẓır ola belki cerrāḥ veyā ḥayyām olur. Ammā ol vaḳtde neyyireyn Zühre'niñ veyā ʿUṭārid'iñ ḫānelerinden birbirine nāẓır veyāḫud Zühre ve ʿUṭārid bile bulunup ve Ḳāmer daḫi nāẓır ḫuṣūṣā ki Zühre ṣāḥib-ḫāmis veyā ḥādī ʿaşer veyā ʿāşir olup veyā ʿUṭārid veyā Ḳamer bu güne buluna mevlūd keḥḥāl olur. Sürme ve tūtyā yapar ve belki ʿıṭr-āmīz nesneler daḫi yapup ḳızılca ve düz güne müteʿalliḳ şeyʾler iḥdāṣ ider. Delīl-i dīvānegī ve vesvese Mirrīḫ ve ʿUṭārid divanelige ve vesveseye delīl olup naḥseyn ile ʿUṭārid yine bunuñ gibidir. Mirrīḫ ve Müşterī ve ʿUṭārid vesveseye delālet idüp ʿUṭārid Ḥamel'de ẕeneble böyle bulunursa dīvānelige delīl olur. Ve yine ʿUṭārid taḥte'ş-şūʿāʿ

[1] ẓuhūr: - İ4.
[2] nuḫūsa: naḫsa İ4.
[3] göz: -Ü.

veyā naẓar-ı Mirrīḫ'de olursa divanelige delālet ider. Ṭāliʿ ʿAḳreb olup Mirrīḫ anda bulunursa keẕālik delīl olur. Zuḥal ü Mirrīḫ ü ʿUṭārid ü Ḳāmer evtādda /Ç 123a/ birbiriniň terbīʿinde bulunursalar yine dīvānelige delālet ider. Naḥslar ṭāliʿde sehmü's-saʿāde veyā neyyireyn ile ve Mirrīḫ /İ4 70a/ tā saʿda Zuḥal ile ʿUṭārid'iň şuʿāʿında bulunması daḫi dīvānelige ve hem ḫastelige delīl olur. Ve Zuḥal ü sehmü'l-ġayb Cedī'de Mirrīḫ'iň naẓarında bulunması dīvānelige delīl olur. Ve ṭāliʿ /Ü 384/ ʿAḳreb olup Zuḥal ṭāliʿde bulunsa daḫi keẕālik aňa delālet ider.

Semere-i ḫāmis: Aḥvāl-i bendegān beyānındadır. Ṭāliʿiň ve ṣāḥib-ṭāliʿiň ḳuvveti ve ṣāḥib-sādisiň bunlara meveddeten naẓarı sehm-i bendegānıň ve ṣāḥibiniň keẕālik ḳuvveti mevlūduň bendegān ṣāḥibi olmasına delālet ider. Ve eger ol ḳuvvet naḥseyniň ḫānelerinden olursa anıň bendeleri zaḥmet-keş olurlar. Ve eger saʿdların ḫānelerinden olursa anıň bendeleri muʿteḳid ü müşfiḳ olup anlardan ḫayr ḥāṣıl olur. Ammā bende-i seyyāha delīl-i Zuḥal olup ve bende-i terke Mirrīḫ ve beyāż olan sāʾir bendelere Zühre ve ʿUṭārid delīl olur. Ammā eger bendegānıň delāʾil-i Zühre ve ʿUṭārid ve Ḳamer olursa anıň ġulāmı vü cāriyesi tāze ve civānu ḫūb-ṣūret ve beyāż olur, ḫuṣūṣā ki maşrıḳī olalar.

Ve eger ḫāne-i sādisde[1] Zühre'niň ḫānesi veyā ʿUṭārid'iň ḫānesi olursa bu ḥālāta daḫi ziyāde ḳuvvet virüp ve bunlarıň beyʿ u şirāsından ḫayr u nefʿ ḥāṣıl[2] olur. Bā-ḫuṣūṣ bu delāʾiliň biri ṣāḥib-sānī olup veyāḫud ṣāḥib-sānīyeye meveddeten nāẓır buluna ṭavārlarıň (?) daḫi ḥükmi daḫi bu günedir. Ve eger delāʾil-i bendegān veyāḫud Müşterī evtādda veyā māʾilü'l-vetedde olursa /Ü 385/ anıň bendegānı keşīr ü maʿrūf olunur. Ve eger zāʾilü'l-vetedde veyā sāḳıṭ bulunursa ḥükmi daḫi ber-ʿaks olur. Ve eger delāʾil-i bendegān rubʿ-ı müẕekker ü burc-ı müẕekkerde vāḳıʿ olmuş olursa ġulāmlar ṣāḥibi olup ve eger rubʿ-ı müʾenneş ve burūc-ı müʿenneşde bulunur /Ç 123b/ ise cāriyeler ṣaḥibi olur. Ve eger baʿżısını müẕekker-i rubʿ[3] burcda bulunup baʿżısı daḫi müʾenneş-i rubʿ ve burcda olursa iki nevʿden daḫi olmuş olur. Ḫuṣūṣā ki burc-ı şāliş ẕū-cesedeyn olup veyāḫud delāʾil burūc-ı ẕū-cesedeynde vāḳıʿ olur.

Ammā eger Zuḥal ü Mirrīḫ delīl-i bendegān olup birbirlerine veyāḫud bendegānıň delīline ʿadāveten nāẓır olursa mevlūduň bendegānları kāẕib ü ḫāʾin olup ve eger naẓar-ı meveddeten olursa rāst-kār ü vefa-dār ve eger delāʾil-i Zühre vü ʿUṭārid ve

[1] sādisde: sādis Ç.
[2] ḫāṣıl: - İ4.
[3] rubʿ: - İ4.

Ḳamer olursa bendegān ḫurde-i sāl yaʿnī tāze ve yaşı kūçek ve ḫoş-ṭabʿ olur. Ve bendeleriň keşretine delīl-i evtād ü delāʾiliň birbirlerine naẓarlarıdır, ḫuṣūṣa ki meveddeten ola.

Pes eger delāʾil-i meẕkūre Mirrīḫ'iň ḫānesinde ve Zuḥal'e nāẓır ḫuṣūṣā naẓarı daḫi muḳābelet olursa mevlūduň ziyāde bendeleri olmaġla delīldir. Ve eger delāʾil-i ḫāne-i Zuḥal'de ve naẓar-ı Mirrīḫ'de daḫi olursa yine ḥükm bu vech üzeredir[1]. Ve eger delāʾil-i Mirrīḫ'e nāẓır olup ve Mirrīḫ bed-ḥāl olursa ḥükm yine böyledir. /Ü 386/ Ve eger delāʾil-i ḫāne-i Zühre'de veyā ʿUṭārid veyā Ḳamer'de bulunursa ḥükm yine evvelki gibidir[2]. Ve eli işe yaḳışur ġulāmlara delālet ider, ḫuṣūṣā ki delāʾilden biri ṣāḥib-sābiʿ ola. Ḥiẕmetkār ḥaḳḳında daḫi ḥükm bu vechle /İ4 80b/ olur. Ammā eger Āfitāb ü Esed bendelere delīl olursa bendeler gerdenkeş ü mütekebbir olup ve belki bunlarıň aşlı ẕi-ḳudret ve belki kendüye maḥalinde ḥākim olmuş ola ve erbāb-ı müşelleşātıň ḥükmi daḫi ẕikr olınan gibidür. Ammā reʾs bu beytde vāḳıʿ olursa tendürüstlüge ve bendelerin keşretine delīl olup ẕeneb bīmārlıġa ve ġam u endūha ve ṣaruşınlıga ve lāġar ve żaʿīf ve maʿyūb olmaġa ve ṣaç u ṣaḳal dökülmege ve envāʿ-ı ṣarʿadan baʿż-ı ʿilletler vuḳūʿına ve bendegān u ḫādemānıň bedligine delālet ider.

Şuʿbe-i ṯānī ʿaşer: On altı ṯemere ile beyt-i ṯābīʿniň /Ç 124a/ aḥkāmını beyān ider.

Ṯemere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. İmdi bu beytiň delāʾili yine ḫānenin kendü ve ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehmü't-tezvīc ve ṣāḥib ve Zühre vü Ḳamer'iň ve erbāb-ı müşelleşātı ve anda mevcūd olan kevkebdür. Lākin ṭāliʿ-i zenānda Zühre vü Ḳamer yerine Āfitāb u Zuḥal delīl olur. Pes eger delāʾil-i mezbūre[3] ḳavī-ḥāl ve birbirine nāẓır olup /Ü 387/ bu delāʾil ile ṭāliʿiň delāʾili beyninde meveddeten naẓar vāḳıʿ olursa münākeḥatdan ve berḫūrdārlıḳdan ve muvāfaḳatdan ve dilḫᵛāh üzere ʿayş itmekden saʿādet bulmaġa delīl olup ve eger delāʾil evtādda vāḳıʿ olursa daḫi ziyāde ḳavī olup müddet-i medīd ṣoḥbete ḫuṣūṣā ki maʿrūf kimesnler ile ve ḳabīle-i ekābir ile keşret-i nikāha bā-ḫuṣūṣ delāʾil kendü ḫuẕūẕında ola şirketiň daḫi ḥükmi bunuň gibidir. Ve eger aḥvāl delāʾil-i vech-i meşrūḥıň ʿaksi vāḳıʿ olursa ḥükmi daḫi żıddına muḳārin olur. Ammā eger ṣāḥib-sābiʿ veyāḫud müstevlīsi ṭāliʿiň delāʾiline nāẓır veyāḫud revende benzer yaʿnī delāʾil-i ṭāliʿa naẓar itmekle mürūr ider olursa zenān mevlūde rāġbet iderler. Ammā miyānlarında vāḳıʿ olan naẓar saʿd ise miyānlarında

[1] Ve eger delā'il-i ḫāne-i Zuḥal'de vü naẓar-ı Mirrīḫ'de daḫī olursa yine ḥükm bu vech üzeredir: - İ4.
[2] gibidir: gibi olur Ç.
[3] mezbūre: meẕkūre Ç.

muvāfaḳat olup ve eger ʿadāveten ise muḫālefet derkār olur. Ve eger bir zeniň delāʾili bir merdiň ṭāliʿine muṣādife eylerse ol zen ol merde muṭīʿ ve münḳad olup zīr-i destinde olur. Ve eger merdiň delāʾili sābi'de olursa zenāna muṭīʿ ve münḳad olur ve ḫuṣūmetde daḫi ḥükm bu gūne olur**.**

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger Zuḥal /Ü 388/ bu ḫānede bulunursa mevlūduň ʿavratı pīrezen olur ḫuṣūṣā ki āḫer burcda vāḳıʿ olup ve bundan mā-ʿadā maġribī ola hem ḳocaḳarı ve hem zişt ṣūret olur. /Ç 124b/ Ve eger Müşterī bu beytde olursa orṭa yaşlu olup ḫuṣūṣā burcuň avāsıṭında buluna ve hem ʿafīfe ve şīrīn ṣūret olur. Ve eger Mirrīḫ olursa bī-ḥayā ve açıḳ meşreb ve türk ve ḫūb-ṣūret ve eger āḫer burcda bulunup veyāḫud maġribī olursa pīrezen olur. Ve eger bu beytde ʿUṭārid bulunursa ʿāḳil ü ṣāḥib-hez ve ketḫüdālıġa ḳādir ve süḫan-gū ve dānā ʿavrata mālik olur. Ve eger Zühre bu beytde bulunursa civān ve tāze olur. Ḫuṣūṣā ki burcuň evāʾilinde /İ4 81a/ vāḳıʿolmuş ola hem ḫūb-ṣūret ve leṭāif-ṭabʿ ṣāḥibi ve ḫoş-etvār olur. Ve eger Āfitāb bu ḫānede olursa serkeş ve ḥākim ve mütekebbir ve bilge ekābire müteʿalliḳ ve maʿrūfü'l-aṣl ve muḫīb-ṣūret olur. Ve eger Ḳamer olursa ʿavām-ı nās ḳızı olur ammā eger zenānıň[1] delāʾili burūc-ı ḫūb-ṣūretde vāḳıʿ olursa zen daḫi ḫūb u şīrīn olur, ḫuṣūṣā ki delīl daḫi Zühre olmuş ola lākin her bir kevkeb ki zene delīl ola. Müşteri aňa nāẓır olursa ṣāliḥa ve ʿafīfe olur. Ve eger Mirrīḫ nāẓır olursa bī-ḥayā ve bī-setr olup bāḳī kevākib daḫi bunlara ḳıyās üzere maʿlūm olur. /Ü 389/ Amma eger delīl-i zen kendü ḫuẓūẓında bulunursa aṣil-zāde oldıġına delīl olup ve eger vetedde bulunursa maʿrūf u māʾilü'l-vetedde bulunursa mutavassıṭü'l-ḥāl ve zāʾilü'l-vetedde olursa kem-nām ve meçhūl ademiň kerīmesi oldıġına delālet ider.

Semere-i sāliṣ: Ve eger delāʾiliň cümlesi evtādda vāḳıʿ olursa ʿavratlarıň keṣretine delālet ider, ḫuṣūṣā ki burc ḫāne-i sābīʿ münḳalib ola. Ve eger māʾilü'l-vetedde bulunularsa ḳılletine delīl olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi ẕū-cesedeyn ola. Ve eger zāʾilü'l-vetedde bulunurlarsa bir dāne veyāḫud hiç olmamağa delīl olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi ṣābit ola. Ammā eger delāʾil evāʾil burcda vāḳıʿ olursa kezālik ḳıllete delīl olup evāḫir burcda bulundıġı taḳdīrce keṣrete delīl olur. Ve eger delāʾil bu ḫānede cemʿ olurlar ise ʿavratlar daḫi çoḳ /Ç 125a/ olur. Ve eger bu ḫāneniň ṣāḥibi veyā müstevlīsine veyāḫud ol ḫānede bulunan kevkebe kevākibiň ekṣeri nāẓır olurlarsa yine keṣrete delīl olur. Ve şirketde daḫi ḥükm bu vechledir.

[1] zenānınň: zeniň Ç.

Semere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-sābiʿ muḥteriḳ olursa mevlūduň ehl-i beyti vefāt ider veyāḫud ʿalīle olur. Ve eger rāciʿ olursa hercāyī ve bī-vefā olup eger maḳām-ı evvelde olursa göňlünden ehlini istemez. Ve eger maḳām-ı sānīde olursa /Ü 390/ ḫ̌āh ü nā-ḫ̌āh ehliyle ḳarār ider, ḫuṣūṣā ki ṣāḥib-ṭāliʿa meveddetle naẓar eyleye. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa ehline düşmen olup ve eger mutaṣarrıf[1] olmuş olursa beynlerinde firāḳ vāḳıʿ olur, ricāliň daḫi delīlinde ḥükūm bu günedir.

Semere-i ḫāmis: Eger bir saʿd evāʾil-i burcda olmaḳ üzere bu ḫānede vāḳıʿ olup maşrıḳī ve naḥsāndan pāk bulunursa mevlūd pāk ve bī-ʿayb ve tāze ʿavrata mālik olur, ḫuṣūṣā ki ol saʿd Zühre ola hem ḫūb-ṣūret olur. Ve eger saʿd yerine naḥs olursa ḥükm daḫi żıddıyla olur, ḫuṣūṣā ki ol naḥs Mirrīḫ ola. Ammā eger ṣāḥib-beyt-i mezbūr maḳām-ı sānīde olup ve bir kevkeb-i maḳbūlden munṣarif ü ṣāḥib-ṭāliʿa muttaṣıl olmuş olursa mevlūduň ehliniň bir ġayrı ehli daḫi olur. İmdi eger ol kevkeb saʿd olup ve aňa muttaṣıl olan daḫi saʿd olursa mezbūr-ı ʿavrat iki ehline daḫi ḫoş olup ve eger saʿd yerine naḥs olursa ḥükm daḫi ʿaksine olur. Ve eger biri saʿd ü biri naḥs /İ4 81b/ olursa saʿd olan ḳanġısınıň delīli ise aňınla ḫoş geçinüp delīli naḥs vāḳıʿ olana adāvet üzere olur.

Semere-i sādis: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile Zühre miyānında naẓar vāḳıʿ olup /Ü 391/ ve Zühre daḫi sābiʿde veyāḫud ḫāmisde bulunup ve ikisiniň beyninde Mirrīḫ tavassuṭ eylerse ḫuṣūṣā ki Mirrīḫ ṭāliʿde ola mevlūd tīz-şehvet ve zenān ḥaḳḳında ḥarīṣ ve ʿaşḳbāz olup ve belki muṭribe zen[2] māʾil olur. Ve eger /Ç 125b/ bu aḥvāl ṭāliʿ-i müʾenneṣde vāḳıʿ olursa yine ḥükm bu güne olur. Ve eger sābiʿiň burcı behīmī olup ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi anda bulunursa mevlūd devāb maḳūlesiyle cemʿ olur. Ve eger Zühre yerine ʿUṭārid olursa mevlūd bī-ḥāṣıl olan zemīne toḫm-efgen olup ve belki zen daḫi ol ṭarafdan ziyāna resīde olur. Ve eger Zühre yerine bu beyitde Zuḥal ile bile veyā Zuḥal ile nāẓır olursa[3] ḥükm yine bu güne olup ve eger Zuḥal maḥallinde Mirrīḫ olursa bu ḥāl daḫi ziyāde ḳavī vü ẓāhir olup ve zen ḥarām ciheti ile dilber olur.

Semere-i sābiʿ: Eger ṣāḥib-sābiʿ sādisde veyāḫud sānī ʿaşerede olursa ol mevlūduň ehli maʿyūb veyāḫud cāriye veyā bende-zāde veyāḫud ġarīb veyā esāfilden olur, ḫuṣūṣā ki ol ḫāne[4] Zuḥal'iň veyā Mirrīḫ'iň ḫānesi olup ve ʿUṭārid daḫi bed-ḥāl buluna.

[1] mutaṣarrıf: münṣarif Ç.
[2] zen: - Ç.
[3] olur ise: bulunursa Ç.
[4] ḫāne: - İ4.

Semere-i sāmin: Eger ṣāḥib-sābiʿ tāsiʿde olup veyāḫud tāsiʿe nāẓır olursa mevlūduň ehli ġurbete düşer. Ve eger ṣāḥib-tāsiʿ, tāsiʿde bulunup ve ṣāḥib-sābiʿe veyā sābiʿde bulunan kevkebe nāẓır olursa ġurbetde /Ü 392/ zenāna ṭālib olur[1]. Ve eger burc-ı sābiʿ münḳalib ise zen daḫi müteḫarrik ü kem-sebāt olur.

Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-sābiʿ veyāḫud sābiʿde bulunan kevkeb ṣāḥib-sālise nāẓır olup ṣāḥib-sālis daḫi ṭāliʿa ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūduň ehli aḳrabāsı ṭarafından olur.

Semere-i ʿāşir: Eger ṣāḥib-ʿāşir, ṣāḥib-sābiʿe veyā sābiʿde bulunan kevkebe muttaṣıl olup veyāḫud ṣāḥib-sābiʿiň nūrını ṣāḥib-ṭāliʿa virüp veyāḫud cemiü'n-nūr eyler ise mevlūda kibār-ı devlet kerīmesini virüp veyāḫud mevlūduň umūr-ı nikāḥını ekābir görür.

Semere-i ḥādī ʿaşer: İmdi ẕikr olınan aḥkām-ı ṭāliʿ müẕekker ü müʾenneside müsāvīdir. Amma eger ṭāliʿ müʾennesiň aḥkāmı olursa anın içün sehm-i istiḫrāc olunup yaʿnī Zühre'den Şems'e dek alup ve ṭāliʿden naḳṣ iderler. Ve anıň delāʾili[2] ezvāc-ı Āfitāb ü Zuḥal /Ç 126a/ olup ḳuṣūr-ı aḥkāmı yine evvelki gibidir.

Semere-i sānī ʿaşer: Ve eger ṭāliʿ-i meẕkūr ictimāʿ u istiḳbāl beyninde vāḳıʿ olursa mevlūd hengām-ı civāniyyetde teʾehhül eyler. Ammā istiḳbāl ve ictimāʿ beyninde vāḳıʿ olursa pīrlikde müte'ehhil olur. Ammā ṭāliʿ-i müʾenneside Āfitāb fevḳü'l-raż bulunursa vaḳt-i civāniyyetde er peydā ider. Ve eger taḥte'l-raż olursa keẕālik /Ü 393/ pīrezen oldıġı vaḳt ere varır.

Semere-i sāliş ʿaşer: Eger ṣāḥib-sābiʿ /İ4 82a/ u sābiʿde bulunan kevkeb saʿd olup ve ṣāḥib-ṭāliʿ andan munṣarif ve bir saʿda muttaṣıl olmuş olursa mevlūd ibtidā aldıġı ʿavratdan geçüp bir aḫerine nikāḥ idüp ve gerek evvelki ve gerek ṣoňraki zaḥmetsiz ve ḫoş olaraḳ olur. Ve eger naḥsa muttaṣıl olursa ikinci ehli bed kār olur ve eger ṣāḥib-sābiʿ naḥs olup ve ṣāḥib-ṭāliʿa andan munṣarıf olmuşdı bir saʿda muttaṣıl olursa evvelkinden ḫalāṣ olup ikincide rāḥat ider. Ve bundan mā-ʿadā bunlarıň beyninde vāḳıʿ olan ittiṣāliň ü inṣirāfiň meveddet ü ʿadāvetine delāʾili ṣeyḫūḫet ü civāniyyete daḫi iʿtibār lāzımdır. Ammā sābiʿde cemiʿü'n-nūr mevlūduň ʿavratı çoḳ olmasına delīl olup

[1] olur: olup İ4.
[2] delā'ili: - İ4.

ṭāliʿ-i zenānda daḫi ḥükm bu ḳıyās üzeredir, ḫuṣūṣā ki delāʾil-i burūc keşretü'n-nikāḥda vāḳıʿ olur.

Şemere-i rābiʿ ʿaşer: Eger zenānıň delāʾil-i civāniyyeti merdleriň delāʾiline muttaşıl olup ve merdleriň delīlleri fevkü'r-raż olursa mevlūd civānlıġında teʾehhül eyler. Ve eger delāʾil taḥte'l-raż olursa mevlūd pīrlikde zen civān olup[1] ḫuṣūṣā ki merdiň delāʾiliniň aḳvāsı Zuḥal olup ve evvel /Ü 394/ burcda buluna ve zeniň delāʾiliniň ziyāde ḳavīsi Zühre olup ol daḫi evāʾil burcda buluna ve birbirine nāẓır ola. Ve ṭāliʿ-i müʾenneşde daḫi ḥükm böyledir.

Şemere-i ḫāmis ʿaşer: Aḥkām-ı erbāb-ı müselleşāt beyānındadır. Eger bu beytiň rub-ı müselleşe-i evveli ḫoş maḥale düşmüş olursa mevlūduň evāʾil-i ʿömri zenān ile ḫoş olur. Ve rub-ı şānī daḫi bu vechle olursa keẓālik evāsıṭ-ı ʿömrīde ḫoş geçürüp şāliş daḫi mevżiʿ-i pāk /Ç 126b/ ü ceyyidede vāḳıʿ olursa evāḫir-i ʿömri ṣafā ile güẓerān idüp mevżiʿ-i bed ve naḥsıň ḥükmi daḫi bunuň gibi ʿaksine mülābesdir.

Şemere-i sādis ʿaşer: Muḫāṣemāt beyānındadır. Ve eger ḫāne-i mezbūruň ṣāḥibi vü müstevlīsi ṭāliʿiň ṣāḥibi ve müstevlīsine meveddet ile nāẓır olursa mevlūd içün ḫuṣūmet noḳṣān olur, ḫuṣūṣā ki bunlar saʿd olurlar. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa ḫuṣūmet ziyāde olur[2], ḫuṣūṣā ki naḥs vāḳı olur[3]. İmdi bu delāʾilden ḳanġısı kendü ḥuẓūżında olursa ẓafer daḫi ol ṭarafdan olur. Ve eger delāʾil-i sābiʿ ṭāliʿde veyāḫud şānīde vāḳıʿ olursa ḫaṣımları veyāḫud ḫaṣımınıň yārānı mālı mevlūduň destine resīde olup iẓhār-ı ʿacz iderler. Ve eger delāʾil-i ṭāliʿ sābiʿde /Ü 395/ veyāḫud şāminde vāḳıʿ olursa mevlūd yā mevlūduň mālı veyāḫud yārānı ḫışm eline düşer. Ammā[4] naḥsān ḳanġı ṭarafından nāẓır olursa veyāḫud ṭāliʿ-i naḥs olursa ḫuṣūmet daḫi ol ṭarafdan ẓuhūr idüp keẓālik saʿdlar daḫi her ḳanġı ṭarafdan nāẓır olursa ṣulḥ daḫi ol ṭarafdan ẓuhūra gelür. Pes mevlūduň ehl-i beyti ile daḫi ḫuṣūmeti bu güne ḥükm olunur. Ammā reʾs bu beytde zenānıň /İ4 82b/ keşretine ve her biriniň ʿiffetine ve ḫaṣımlarıň ṣabrına delīl olup ve zenebiň vāḳıʿ olması ḳıllet-i zenāna ve tā mestūreliklerine ve maʿyūb olmalarına ve anlardan fitne vü belā ẓuhūrına delīl olur. Ve ḥükm-i ḥarb ve leşker daḫi bu minvāl üzere olup ammā ẓafer ṭaraf-ı Mirrīḫ'den ve saʿdlardan ve kevākib-i müstaḳīmden olur ḫuṣūṣı ile ḥükm ḥarb üzerine ola.

---

[1] olup: olur İ4.
[2] Ve eger naẓar-ı 'adāvetā olur ise ḫuṣūmet ziyāde olur: - İ4.
[3] Ḫuṣūṣā ki naḥs vāḳı olur: - İ4.
[4] Ammā: Pes Ü.

Şuʿbe-i sāliş ʿaşer: On üç semereye ḳısmet olunup aḥkām-i beyt-i sāmini beyānındadır.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. Keẕālik bu ḫānenin daḫi delāʾili yine ḫānenin kendü ve ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehmü'l-mevt ve anıň daḫi ṣāḥibi ve müstevlīsi ve her biriniň ḳābil-i tedbīri ve merkez-i ġārib ve ḫāne-i merḳūmede mevcūd olan kevkebdir. Ve eger delāʾil-i meẕkūreniň cümlesi /Ç 127a/ veyāḫud ekseri ḳaviyyü'l-ḥāl /Ü 396/ ve birbirine nāẕır olup nuḥūsdan daḫi sālim olurlarsa mevlūduň vefātı ṭabīʿi olup kendü ʿaṭīyesi tamām ider. Ve hemīşe emin ve rāḥat ve ferāġatde olup bī-nikbet-i ʿömri güẕerān ider. Ve eger delāʾil-i merḳūme bir naḥs ile menḥūs olursa mevt daḫi ol naḥsıň ṭabīʿati üzere ḥādīs olup meselā eger ol naḥs Zuḥal ise ḫasteligi müzmin ve daḫi sāʾir Zuḥal'e mensūb olan şiddet ve tenglik gibi ḫālāt-ı ṣūret bulur. Ve eger Mirrīḫ olursa keẕālik āsār-ı Mirrīḫ'den emrāż-ı demevī ve ḳatl u ḫūnīlik mānendi nesneler ẓāhir olur. Ve eger Āfitāb'dan menḫūs olmuş ise mevt Āfitāb'a müteʿalliḳ ḫasteliklerden ve ṭaraf-ı pādişāhīden ẓuhūr ider. Ammā ʿilletler daḫi burūc u kevākibiň mensūb oldıġı ʿużuvda ẓāhir olur ki muḳaddemā beyān olunmuş idi. Ammā sebeb-i mevt naḥsān olup ḫuṣūṣiyle bed mevāżıʿda bulunurlarsa mevt daḫi ġayr-ı maḥmūd olur. Ve eger sebeb-i saʿdlar olursa mevt daḫi maḥmūd olur.

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Ṣāḥib-sāminiň müzekker-i sāmīnde veyāḫud ġārbda veyāḫud derece-i ṭāliʿde iḫtirāḳı mādde-i ḥarāretden veyāḫud āteş veyāḫud bād-ı semūm ve bunlarıň mānendi /Ü 397/ nesneler sebebi ile mevte veyāḫud şiddet-i ġażaba mülūkdan nāşī helāk olmaġa delīldir. Ḫuṣūṣı ile iḫtirāḳ āteşī burūcda vāḳıʿ ola.

Semere-i sāliş: Ṣāḥib-ṭāliʿiň veyā ṣāḥib-sāminiň Mirrīḫ ile muḳārenesi ve saʿdlarıň gerek bunlardan ve gerek bu beytden suḳūṭı āhen ü āteş sebebi ile helāka delīl olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi āṭeşī ola.

Semere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ sāminde ṣāḥib-sābiʿ ile menḥūs olup ve saʿdlar daḫi sāḳıṭ bulunursa ol kevkeb naḥs ve ol burcuň ṭabīʿatınıň iḳtiżāsına göre mevlūd ḫuṣemā elinde helāk olur.

Semere-i ḫāmis: Çünki Mirrīḫ reʾsü'l-ġavl ile bile bulunup ve teseyyür-i derece-i ṭāliʿ veyā ketḫüdā veyā heyelāc bir ḳāṭʿa resīde olup /Ç 127b/ ḫuṣūṣā ol ḳāṭʿ reʾsü'l-ġavl ola ve bir beyt daḫi ṭāliʿ /İ4 83a/ veyāḫud ḫāne-i sānīye müşādefe eyleye ve saʿdlar daḫi sāḳıṭ buluna mevlūd ḳażāya resīde olup helāk olur. Ve eger ol vaḳt Zuḥal merkez-

i ʿāşirde menḥūs olup ḫuṣūṣā ki Cevzā'da muḥteriḳ olmaġla menḥūs olmuş ola. Sebebi helākı ḫāne veyā serāy olur. Ve eger Zuḥal rābiʿde Āfitāb'a muḳābele idüp ve beyti daḫi ḫāki /Ü 398/ olursa dīvār yıḳılup mevlūd altında helāk olur. Ve eger burc-ı ābīde olursa ṣuya düşüp telef olur. Ve eger hevāyī olursa nefesi ṭutulup vefāt ider. Ve eger āteşī olursa muḥteriḳ olur. Ve eger Zuḥal vebālinde olup veyāḫud Mirrīḫ'e ʿadāveten nāẓır olursa ḍarb u ḳatle resīde olur. Ammā eger bu esbāb müheyyā iken bir saʿd ṭāliʿde veyā s̲āminde bulunup veyāḫud tesyir-i evtād veyā tesyir-i delāʾil-i ʿömri ḥudūd-ı saʿd ana resīde olup ve ṭāliʿ taḥvīl-i sāl ve burc-ı intihā saʿīd olursa mevlūd daḫi bu mehlikelerden selāmet bulur.

S̲emere-i sādis: Ṣāḥib-ṭāliʿ u Ḳamer ü Mirrīḫ ile menḥūs olup ve Mirrīḫ daḫi ṭāliʿde veyā s̲āminde bed-ḥāl bulunursa mevlūd beyābānda helāk olur, ḫuṣūṣā ki burc-ı s̲āmin Esed yā Cedī ola.

S̲emere-i sābiʿ: Ḳamer ʿāşirde ve Zuḥal rābiʿde ve ʿUṭārid sābiʿde Mirrīḫ ile menḥūs ve ṣāḥib-ṭāliʿ naḥs olursa mevlūd ġavġa vü fitne vü ḫuṣūmet ile helāk olur, ḫuṣūṣā ki Zuḥal daḫi ġarīb veyā vebālde veyā hubūṭda buluna.

S̲emere-i s̲āmin: Ṭāliʿ Ḥamel'de olup Zuḥal ṭāliʿde ve Mirrīḫ daḫi Sereṭān'da ve Ḳamer ʿAḳreb'de olursa mevlūd kendüni yine kendü eliyle helāk ider. Ve eger Mirrīḫ veyā z̲eneb ʿAḳreb'de bulunup Zuḥal daḫi Seretān'da ve Āfitāb /Ü 399/ Mīzān'da olursa mevlūd ḥarb u mübārezetle helāk olur. Ve eger Mirrīḫ Mīzān'da olursa ḫuşemā elinde giriftār olur. Ve eger Mirrīḫ Mīzān'da veyā ʿAkreb'de taḥte'ş-şuʿāʿ olursa mevlūd yine beyān olundıġı vech /Ç 128a/ üzere helāk olur.

S̲emere-i tāsiʿ: Ṭāliʿi Mīzān olup Zühre daḫi merkez-i ġārbda muḥteriḳ ve Zuḥal s̲āminde ve Mirrīḫ derece-i ṭāliʿde bulunursa mevlūd kendüni zenān ve şehvet ve ḫuşemā sebebi ile helāk ider. Ve eger Zühre ʿAḳreb'de bulunup veyāḫud ṭāliʿ Ḥamel olup Mirrīḫ S̲evr'de veyā Esed'de olup saʿdlar daḫi sāḳıṭ olursa veyāḫud ṭāliʿ Mīzān olup Mirrīḫ ṭāliʿde veyā ṭāliʿ Ḥamel olup Zuḥal ṭāliʿde olursa mevlūd serīḳa sebebi ile helāk olur.

S̲emere-i ʿāşir: Nuḥūsdan biri s̲ānīde bed-ḥāl bulunup ve bundan mā-ʿadā bir ġayrı naḥs ile daḫi menḥūs olup ve ʿUṭārid daḫi bir naḥs sebebi ile menḥūs olursa ḫuṣūṣā ki ikinci burc ḥākī veyāḫud ābī olup ḫāne-i sāmin ve ṣāḥibi daḫi bed-ḥāl olursa[1]

[1] olursa: ola Ç.

mevlūduň vefātı daru[1] maḳūlesinden olur, ḫuṣūṣiyle ṭāliʿ daḫi Ḥamel veyā Mīzān ola. Ve eger bir saʿd sānīde veyā sāminde naẓar-ı meveddetle naẓar iderse defʿ-i mażarrat /İ4 83b/ ider, ḫuṣūṣā ol saʿd Müşterī veyāḫud Āfitāb /Ü 400/ ile ola.

Semere-i ḥādī ʿaşer: Beyt-i sābiʿiň ṣāḥibi rābiʿde Zuḥal ile menḥūs ve rābiʿ daḫi kendü vü hubūṭı olup ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi muḥteriḳ veyā āḫer vechle menḥūs bulunursa mevlūd zindānda maḥbūs olur. Ve eger ṣāḥib-sābiʿ rābiʿde Mirrīḫ ile menḥūs ve erbaʿ daḫi vebāli ḫānesi olup ve ṣāḥib-ṭāliʿ Zuḥal ile menḥūs ve Ḳamer daḫi ṣāḥib-ṭāliʿ veyā ṣāḥib-sāmine ʿadāveten nāẓır bulunursa mevlūduň vefātı şikence vü eẕiyyet ü elem-i ḍarb ile olur. Ammā ṭariḳ-i küllī ile delāʾil-i mevt heyelācıň ve ketḫüdānıň ve evtād-ı erbaʿanıň tesyīr-i vech-i aṣlī vü ferʿī üzere ṣūret-i ṭāliʿde bir menḥūf mevżiʿe veyā kevākib-i sābite ḳāṭʿdan birine resīde olmasıdır ki ʿamel-i tesyīrātda ẕikr olunmuşdır.

Semere-i sānī ʿaşer: Mekrūhāt beyānındadır. Muḳaddimede beyān olunmuş idi ki eger bir saʿd mevāżiʿ-i maḫūfiye müstevlī olursa mekrūh kendinden tevaḳḳuʿ olunmayan kimesnelerden irişür. /Ç 128b/ Ve eger saʿd birine naḥs olursa mekrūh daḫi kendinden tevaḳḳuʿ olınan kimesnelerden ẓuhūr ider. Bu maʿlūm oldıḳda çünki bu ḫāne beyt-i nikbet ü endūh olmaġla pes her kevkeb ki bu ḫānede buluna /Ü 401/ kendü ve ṭabīʿatınıň[2] muḳteżāsına göre mensūbātı ġam u endūha resīde ider. Meselā beyt-i meẕkūrede ṣāḥib-sābiʿ bulunursa mekrūhiyyet ezvācdan yetişür ve eger ṣāḥib-sābiʿ yerine ṣāḥib-ḥādī ʿaşer vāḳıʿ olmuş olursa mekrūhiyyet dūstlardan resīde olup ve her ne ki ẓuhūr ide yine kevkeb mezbūruň ve burcunuň mizācına mülāyim olur. Ve eger bir kevkeb-i āḫer daḫi ol kevkebe veyā mevżiʿne naẓar eylerse anıň daḫi eseri ẓuhūr idüp ve bundan mā-ʿadā inẓāra saʿādet ü nuḥūsete ḳabūl ü redde keẕālik iʿtibār iderler.

Semere-i sāliṣ ʿaşer: Mīrāṣıň[3] ve māl-ı[4] bī-renciň aḥkāmını beyān ider. İmdi bu ḫāne beytü'l-māl ezvāc ü ḥuşemā vü şürekā vü erbāb-ı seferiň ticāret idecegi maḥal olup pes[5] eger beyt-i mezbūrıň ṣāḥibi veyāḫud müstevlīsi beyt-i sānīde bulunup veyā ṣāḥib-ḫāne-i sānīde muttaṣıl olursa mevlūd zenāndan ve şürekāsından ve ḫuşemāsından mütenaʿim olur. Ve eger ṣāḥib-beyt-i mezbūre rābiʿde bulunup ve ṣāḥib-sānīye daḫi muttaṣıl olursa mevlūduň pederi māderi ṭarafından mīrāṣ bulur. Ve eger ḫāmisden nūrını ṣāḥib-sānīye virürse mīrāṣ ferzendi ṭarafından olur. Ve eger sābiʿden ṣāḥib-

[1] daru: dār İ4.
[2] ṭabīʿatınıň: ṭabīʿatında Ü.
[3] mīrāsıň: Mīzān'ıň Ü.
[4] māl-ı: mālı Ç.
[5] pes: - Ç.

rābiʿe muttaṣıl olursa /Ü 402/ mīrāṣı ehlinden veyā şerīkinden veyā ḫaṣmından aḫẕ eyler. Ve sāʾir burūc daḫi bu ḳıyās üzere olup eger naẓarlar saʿd olursa mīrāṣ daḫi suhūletle ḥāṣıl olup ve eger naḥs olursa meşaḳḳat derkār olur. Ammā ecnās-ı mīrāṣ cevher-i burcdan ṭaleb olunup eger delāʾil burūc-ı āteşīde bulunursa mīrāṣ daḫi envāʿ-ı meʿādinden /İ4 84a/ olup ve eger ḥākī olursa nevʿ-i nebātdan ve ʿaḳār u żiyāʿ maḳūlesinden ve eger hevāyī olursa esīr /Ç 129a/ ü ḥayvānāt gibilerden ve eger ābī olursa ḥavż u cūy ü būstān gibi nesnelerden olur. Lākin eger burc-ı behīmī olursa behāyime müteʿalliḳ olup ve muḳaddemā bādī olan burūc u kevākibiň daḫi sāʾir mensūbātından olur. Bināʾen ʿaleyh kevākible burūcāta imtizāc virildikde ecnās-ı mīrāṣ daḫi ḥuṣūl-peẕīr olur. Ammā reʾs-i mālik beḳāsına ve keṣretine ve eminlige ve mīrāṣ-ı ḥelāle delīl olup ẕeneb bunuň ḫilāfına mülābesdir.

Şuʿbe-i rābiʿ ʿaşer: On beş ṣemere żımnında beyt-i tāsiʿiň aḥkāmı beyānındadır[1].

Ṣemere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. İmdi bu ḫāneniň keẕālik delāʾili yine ḫāneniň kendü /Ü 403/ ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehmü's-sefer ve anıň ṣāḥibi ve Mirrīḫ ü ʿUṭārid ü Ḳāmer erbāb-ı müṣelleṣāt ve anda mevcūd olan kevkebdir. Pes eger delāʾil ḳavī-ḥāl ve birbirine nāẓır bulunursa ḫoş seferlere menfaʿat-ı ʿaẕīmeye ve ḫayra ve ʿilm-i kıyāsete ve pāk meẕheb ü pāk iʿtiḳād olmaġa ve ṣıḥḥat-ı rüyāya ve taʿbīriň rāstlıġına[2] ve ʿilm ü ʿamel-i maḳbūle delīl olup ve eger aḥvāl-i delāʾil ḫilāf-ı meẕkūr olursa ḥükm daḫi ber-ʿaks olur. Ve eger bu beytiň ṣāḥibi beytinde bulunursa mevlūd murādı üzere çoḳ seferler ider. Ve eger bir saʿd ile mesʿūd u maḳbūl ise nefʿi daḫi ziyāde görür. Ve eger ṭāliʿde daḫi bulunursa ḥükm yine böyle[3] olur. Ve taḥṣīl-i ʿilm eylemek āsān olup ve taḥṣīline daḫi rāġıb u ṭālib olup ʿulūmuň ekṣerini seferde ḥāṣıl idüp ve ʿilm ü meẕhebinde şehr-şiʿār olur. Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḫānede bulunursa mevlūdı bī-rıżā seferler idüp ve zaḥmet ü meşaḳḳate resīde olur. Taḥṣīl-i ʿilmde daḫi kāhil olup ḫuṣūṣā nā-maḳbūl olursa daḫi ziyāde olur. Ve eger maḳbūl bulunursa sefere raġbet ider. Ve eger ekābir saʿd nāẓır olursa bir kimesne sebebiyle sefer idüp ve belki ol kimse mevlūdı sefere meʾmūr idüp ve nefʿ daḫi görür. Ammā eger saʿd maḥallinde naḥs olursa /Ç 129b/ ḥükm daḫi ḫilāf olup[4] kāhil /Ü 404/ ve bī-ḥāṣıl ve zaḥmet-keş olur. Ammā eger bu beytiň ṣāḥibi ile ṣāḥib-ṭāliʿ mābeyninde ittiṣāl vāḳıʿ olursa baʿīd ve nezdīk keṣret üzere seferler idüp ve seferi daḫi mübārek olur ḫuṣūṣā ki naẓar-ı

[1] beyānındadır: beyān ider İ4, Ü.
[2] ʿilm ü kıyāsete ve pāk meẕheb ü pāk iʿtiḳād olmaġa ve ṣıḥḥat-ı rüyaya ve taʿbīriň rāstlıġına: - İ4.
[3] böyle: böylece Ç.
[4] olup: olur Ü.

meveddeten ola. Ve eger bu iki delīl cihet-i maşrıḳda bulunursa sefer daḫi cānib-i maşrıḳa vāḳıʿ olur, ḫuṣūṣıylā burc-ı maşrıḳī ola ve bāḳī üç cihetiñ daḫi ḥükmi bu güne olur. Ve eger her biri bir cihetde bulunursa anıñ seferi daḫi ol iki cihetiñ beyninde olup ve ol delīliniñ ḳanġısı maḳbūl olursa sefer ol ṭarafa olur. Ve eger ikisi daḫi ḳuvvetde berāber bulunursa iki ṭarafa daḫi olur ve ḥükm-i erbāʿ-ı ṭāliʿ daḫi bu minvāl /İ4 84b/ üzere olup ve bundan mā-ʿadā Ḳamer'iñ bu delāʾile ittiṣāli mūcib-i isfār bī-şümār ve dūr u dırāzdur.

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger bu ḥāneniñ ṣāḥibi Zuḥal olup veyāḫud Zuḥal bu ḫānede olursa mevlūduñ seferi esb ü ester sebebiyle olur, ḫuṣūṣā ki burc daḫi behīmī ola. Ve eger burc-ı ünsī olursa mevlūd ṭalib-i ʿulūm-ı daḳīḳe üzerine olup ve kūçek esīrler[1] beyʿ idüp ve dīn cihetiyle daḫi ṣalb u kem-ʿibādet olur ve ḳarışıḳ ruʾyālar görür ve dīn-i Yahūd'a meyyāl olur.

Semere-i sāliş: Eger Müşterī beyt-i mezbūrda[2] veyāḫud beyt-i mezbūreniñ ṣāḥibi /Ü 405/ olursa mevlūduñ seferleri bāzirgānlıḳ cihetiyle olup ve eşyāʿ-ı nefīse beyʿ idüp ve sūdmend olur. Ve eger nā-maḳbūl olursa anıñ beyʿ u şirāsı eşyāʿ-ı şīrīn ve ātiʿme maḳūlesi olur. Ve eger burc-ı behīmī olursa seferī ḳoyun u ḳuzu gibi nesneler sebebiyle olur. Ve eger burcı ünsī olursa esīr ü elbise alup ṣāṭar ve taḥṣīl-i ʿulūmdan olup fıḳıh u tefsīrde māhir ve ʿābid ü zāhid olup ziyāret-i merḳad-i evlīyāya ve ḥacca gitmege māʾil olur. Ve meẕhebde daḫi /Ç 130a/ memdūḥ ve rāst rüʾyālar görici ve vefādār ve ṣāḥib-aḫlāḳ-ı ḥamīde olur.

Semere-i rābīʿ: Ve eger bu ḫāneniñ ṣāḥibi Mirrīḫ olup veyāḫud bu ḫānede bulunursa mevlūd menḥūf yollara sefer idüp ve ıṣṭırāb çeküp ve seferi daḫi leşkeriyān ve türkān miyānında olur. Ve eger maḳbūl olursa ser-ʿasker ve ser ü leşker olur. Ve eger behīmī burūcda[3] bulunursa devāb-dār olup ve eger burc-ı ünsīde nā-maḳbūl olursa sārıḳ ü kesici maḳūlesinden olup ʿilm-i silāḥ u süvāriyi iyü bilür. Ve eger āteşī burcda bulunursa āteşkār olup ve seferi daḫi firār cihetiyle olur ve dīn ü meẕhebde süst olup /Ü 406/ ve ḳarışıḳ rüʾyālar görür.

Semere-i ḫāmis: Eger Āfītāb bu ḫānede olup veyāḫud bu ḫāneniñ ṣāḥibi olursa mevlūd mülūk ṭarafından sefere ʿazīmet ider veyāḫud mülūk u ekābir[4] muṣāḥibi olup

[1] esīrler: emīrler Ü.
[2] mezbūrda: mezbūrede İ4.
[3] burūcda: burcda Ç.
[4] ekābir: ekābiriñ İ4,Ü.

veyā bāzirgān olup ḫayr[1] u menfaʿate resīde olur. Veyāḫud ṭālib-i ṣoḥbet-i mülūk u ekābir olup ol cihetle farḥ u devlet bulup taḥṣīl-i ʿulūm-ı maḳūlāt ve kimyāgerlik idüp ḫavāṣ-ı cevāhire nāʾil olur ḫuṣūṣā burcı daḫi āteşī veyāḫud ünsī ola. Ve eger nā-maḳbūl olursa ḫiẕmetkār veyāḫud merdüm fürūmāyelerden[2] olup dīn-i meẕheb cihetiyle daḫi cāhil ve dīn-i Naṣārā'ya meyyāl olur.

Semere-i sādis: Eger Zühre bu ḥānede bulunup veyāḫud bu ḥāneniň ṣāḥibi olursa mevlūd ḫoş seferler idüp ʿayş u nūşda olup ve seferi daḫi ḫademe-i keşīre veyā zenān ile veyāḫud envāʿ-ı libās veyā ʿıṭriyyāt veyāḫud cāriyeye fürūşluḳ ile bāzirgānlıḳ cihetiyle olur. Ve dīn-i İslām'da ḫoş iʿtiḳād ve ṣāḥib-ṭāʿāt olur. Ve eger nā maḳbūl olursa /İ4 85a/ bu ṣıfatlar nāḳış olur. Ve eger burc-ı ünsīde vāḳıʿ olursa mūsiḳī-şināsve māʾil-i ʿıṭriyyāt u ziynet olup ve ḫoş rüʾyālar görür.

Semere-i sābiʿ: Eger ʿUṭārid bu ḥānede bulunursa veyāḫud beyt-i mezbūreniň ṣāḥibi olursa mevlūd bāzirgānlıḳ cihetiyle çoḳ /Ç 130b/ seferler idüp ve ziyādesiyle nefʿ görür ve kārında zeyrek ü ʿāḳil olur. /Ü 407/ Ve eger burc-ı ünsī olursa ġulāmlar beyʿ u şirā ider. Ve eger Zuḥal'iň[3] ḫānelериniň birinde vāḳıʿ olmuş[4] olursa ḳuvveti daḫi ziyāde olup ʿulūm-ı felsefede māhir ve ġavr-ı maʿānīye vāṣıl ve her bildigi ʿamelde müʾellif ü muṣannif ve iʿtiḳād-ı aḥkāma māʾil olur. Ve eger **ḫāne-i Müşterī**'de olursa kātib ü münşī ve faṣīḥ ü belīġ ve faḳīh ü müfessir ve sāʾir Müşterī'ye mensūb ʿamelde yegāne olur. Ve eger **ḫāne-i Mirrīḫ'de** bulunursa sefer ḫaṭr-nāk olup sārіḳ ü kesici ve leşkeriyān maḳūleleriyle hemrāh ve ḫāʾin ve ʿayyār u ṭarrār ve ḳumārbāz ve eger bed-ḥāl olursa dīv ü perī daʿvet idici ve ṭāleb-i ʿilm-i simyā ve kem-iʿtiḳād ve cerrāḥ ve naʿlband maḳūlesinden olur. Ve eger **ḫāne-i Zühre**'de olursa seferi dil-ḫoşlıġla ve ṭarab u ṣafā ile olup sāʾir ve pāk iʿtiḳād olur. Lākin eger **Mīzān'd**a bulunmuş ise ḳuvveti daḫi ziyāde olur. Ve eger **Sünbüle** ise bāzirgānlıḳ ile ḫoş seferler idüp ve ekābir-i ḥükemā ile görüşüp ve ʿālim olup ve her ʿilme ki ḥarīṣ ola kemāle resīde ider. Ve ḳāvme muḳtedāya ve maʿrifet-i eşyā ve maʿḳūlāt-ı müdrik ve ṣāḥib-ḥayā olup ḳuvā-yi bāṭınīsi ziyādesiyle ḳavī olur. Ve eger **Cevzā**'da olursa her ʿilmde āgāh ve ḫaṭṭāṭ ve nāḳḳāş ve faṣīḥ ve mütekellim ve ḥāẓır cevāb olup ve seferi daḫi āsān vechle olur. Ve eger **ḫāne-i Ḳamer**'de olursa çoḳ seferler ider ve müteḥarrik ve kem-şebāt ve ġavvāṣlıḳ /Ü 408/ ṣanʿatında ve incü delmek ve boncuḳdan baʿżı şeyʾ yapmaḳ gibi

[1] ḫayr: ḫayra Ü.
[2] fürūmāyelerden: fürūmāyeden Ç.
[3] Zuḥal'iň: Zuḥal İ4.
[4] olmuş: - Ç.

nesnelerde[1] māhir ve zeyrek ve ʿaḳl u maʿāşda bī-naẓır olup ve şarābdan aňlar ve eger **Zuḥal** ile menḥūs ise nigīn yapıcı veyā esbāb veyā kārīz ve bunlar gibi ṣanʿatda olur. Ve eger **Mirrīḫ** ile bed-ḥāl olursa[2] serce veyā zencīr veyā bāzūbend yapıcı olur. Ve eger **ḥāne-i Āfitāb**'da olursa cevher-şinās veyā ṣarrāf veyā sikke-zen olup ve sāʾir bu misillü ṣanʿatda māhir olur. Pes cümle ḥükm biḥaseb naẓar-ı saʿd u naḥsdır.

/Ç 131a/ **Semere-i sāmin**: Eger Ḳamer bu ḥānede bulunup veyāḫud bu ḥāneniň ṣāḥibi olursa mevlūd ekser seferler ile ḫuṣūṣā ki risālet vechiyle ve bundan mā-ʿadā ʿilm-i misāḥat ve cāsūslūḳda māhir ve ʿitiḳād-ı meẕhebde kem-sebāt olup ve kevākibiň bāḳī ḥānelerinde daḫi ḥükm yine[3] ʿUṭārid'iň ḥükmi gibidir. Lākin maʿlūm olmaḳ gerekdir ki ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḥānede ḳanġı kevkebe muttaṣıl olursa mevlūd daḫi ol kevkebiň mensūbātından olan ʿilme /Ü 409/ raġbet idüp[4] eger naẓar meveddeten[5] olursa ʿilm daḫi āsān vechle ḫuṣūl-peẕīr olup ve eger naẓar ʿadāveten olursa düşvārlıḳ ile ḥāṣıl olur. Ve eger bu beytiň ṣāḥibi beyt-i mezbūrda /İ4 85b/ bulunan kevkebe naẓar-ı meveddetle muttaṣıl olursa mevlūd daḫi ol kevkebe mensūb olan[6] ʿilmde yegāne olup ve eger naẓar ʿadāveten olursa ʿilm-i mezbūrı meşaḳḳat u zaḥmet ile taḥṣīl idüp ve belki ḫuṣūle getüremez.

Semere-i tāsiʿ: Eger ṣāḥib-ḥāne-i mezbūra ḥānesinde bulunup ve rub-ı müsellese evvele nāẓır olursa mevlūd evāʾil-i ʿömrde seferler ider ve taḥṣīl-i ʿulūmda olur. Ve eger rub-ı müsellese-i sānīye nāẓır olursa bu ḥālet evāsıṭ-ı ʿömrde vāḳıʿ olup ve rub-ı müsellese-i sālise nāẓır olursa evāḫir-i ʿömrde vuḳūʿ bulur. Ammā ekser[7] ü ḳılletini ḳabūl u redden ve burc-ı ünsīden ḥükm idüp nefʿ u żararını daḫi meveddet ü ʿadāvetden itsiḫrāc iderler.

Semere-i ʿāşir: Eger bu ḥāneniň ṣāḥibi, ṣāḥib-ḥāne-i sānīye nāẓır olursa mevlūduň seferi emr-i maʿāş içün olur. Ve eger ṣāḥib-ḥāne rābiʿe nāẓır olursa emlāk peder ü māder içün olur. Ve eger ṣāḥib-beyt-i[8] ḫāmise nāẓır olursa ferzend ve ʿayş ve maʿşūḳ içün olur. Ve eger ṣāḥib-sādis nāẓır olursa bende içün ve bīmārlıḳ cihetiyle olur. Ve

[1] nesnelerde: şeyʾlerde İ4.
[2] olursa: ise İ4.
[3] ḥükm yine: ḥükmi Ç.
[4] ʿilme raġbet idüp: ʿilmde yegāne olup Ü.
[5] meveddeten: ʿadāveten Ü.
[6] ʿilm daḫi āsān vechle ḫuṣūl-peẕīr olup ve eger naẓar ʿadāveten olursa düşvārlıḳ ile ḥāṣıl olur. Ve eger bu beytiň ṣāḥibi beyt-i mezbūrda bulunan kevkebe naẓar-ı meveddetle muttaṣıl olursa mevlūd daḫi ol kevkebe mensūb olan - Ü.
[7] ekser: keşret Ç.
[8] beyt-i: - İ4.

eger ṣāḥib-sābiʿe nāẓır olursa ezvāc ve şerīk ve ḫışm cihetiyle olur. Ve eger ṣāḥib-s̲āmine nāẓır olursa ḫavf-ı ḫaṭr ü mirās̲ veyā māl veyā ʿavrat mālı veyā ortaḳlıḳ /Ü 410/ ecli içün olur. /Ç 131b/ Ve eger ṣāḥib-ʿāşire nāẓır olursa ʿamel veyā kār-ı selāṭīn veyā ekābir içün olur. Ve eger ṣāḥib-ḥādī ʿaşere nāẓır olursa dūstlar cihetiyle veyāḫud pādişāhıñ mālına ṭamaʿ ḥays̲iyetinden veyāḫud ṭaleb-i saʿādet içün olur. Ve eger ṣāḥib-s̲ānī-i ʿaşere nāẓır olursa düşmenler sebebiyle veyāḫud devāb maḳūlesi içün veyāḫud ḳarż ecli içün olur.

S̲emere-i ḥādī ʿaşer: Ve eger bu beytiñ ṣāḥibi, ṣāḥib-rābiʿden munṣarif ve ṣāḥib-sābiʿe muttaṣıl olup ve ṣāḥib-sābiʿ daḫi saʿd ve ṣāḥib-rābiʿ naḥs bulunursa mevlūduñ seferi eyledigi maḥal sākin olduġı mevżiʿden ḫoş olur. Ve eger ṣāḥib-rābiʿ saʿd olup ve ṣāḥib-sābiʿ naḥs olursa sükūnı ḥareketden ḫoş olur. Ve eger ikisi daḫi naḥs olursa sefer ü ḥażar bed-ḥāl olur. Ve eger ikisi daḫi saʿd vāḳıʿ olursa sefer ü ḥażar ḫoş olur. Ammā eger sābiʿde bulunan kevkebiñ daḫi ittiṣālātı bu vechle vāḳıʿ olsa yine ḥükm bu gūne olup eger kevkeb saʿd olursa sefer ḫayr olup ve naḥs olursa sükūnet ḫoş olur. Ammā bu beytiñ ṣāḥibi ḳanġı beytiñ ṣāḥibine naẓar eylerse sefer daḫi ol kevkebiñ ṭabīʿatına mülāyim ü muvāfıḳ olur ki muḳaddemā beyān olundı.

S̲emere-i s̲ānī ʿaşer: /Ü 411/ Eger bu beytiñ ṣāḥibi rābiʿde bulunursa mevlūd sefer eylemez ṣāḥib-ṭāliʿiñ daḫi ḥükmi böylecedir. Eger ṣāḥib-ṭāsiʿ veyāḫud Ḳamer Mirrīḫ'iñ terbīʿinde taḥte'ş-şuʿāʿ veyāḫud taḥte'l-raż olursa mevlūd salṭanatıñ emrinde veyāḫud ḫıyāneti cihetiyle ḳaçġun olur. Ve eger Zuḥal'iñ terbīʿinde olursa şiddet ü renc ü zaḥmet-i rūzgār ve tenglik ve bī-keslikden nāşī olur. Ve eger Zuḥal s̲āminiñ ṣāḥibi bulunup veyāḫud s̲āminde bulunup veyāḫud /İ4 86a/ s̲āmini menḥūs eylemiş olursa mevlūd ġurbetde zaḥmet çeküp veyāḫud ġurbetde vefāt ider.

S̲emere-i s̲āliṣ ʿaşer: Eger kevākib[1] beyt-i mezbūrda ictimāʿ eylerlerse mevlūd içün esbāb-ı sefer keş̲īr olur netice dūr u dırāz her ṭarafa revāne olup /Ç 132a/ ve her[2] ʿilmden daḫi ḫaberdār ve ʿāḳil olup lākin her ḳanġı kevkeb maḳbūl bulunursa mez̲heb ü iʿtiḳādı daḫi ol ṭarafa māʾil olur. Ve eger ṣāḥib-beyt merḳūme beytinde iken kevākib-i sāʾir kendüye nāẓır olurlarsa ḥükm yine evvelki gibi olup ve mevlūd her şeyʾ ve her mez̲hebi bilüp lākin kendü mez̲hebinde ṣāḥib-ḳadem olur.

[1] kevākib: kevkeb İ4,Ü.
[2] her: - Ç.

Semere-i rābiʿ ʿaşer: Eger ṣāḥib-beyt-i mezbūrda[1] sābiʿde veyāḫud ṣāḥib-sābiʿde ve sābiʿde bulunan kevkebe nāẓır olursa mevlūd hiçbir şehrde /Ü 412/ ḳarār idemez, ḫuṣūṣā ki burcı daḫi münḳalib ola. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ sābiʿde bulunup ṣāḥib-tāsiʿ aña nāẓır olursa ḥükm yine bu minvāl üzeredir. Lākin sefer yine sebeb-i zenān veyāḫud müşterek oldıġı kimesne olup veyāḫud bunlar ile sefer ider ve bundan mā-ʿadā ḳanġı ḥāneniň ṣāḥibi daḫi nāẓır olursa[2] ol kevkebe mensūb olan ḳavmden biraz kimesneler mevlūd ile seferde bile bulunup ve belki ġurbetde daḫi sākin olurlar. Lākin naẓarları meveddeten olursa sefer keẕālik göňül ḫoşlıġı ve rıżā ile olup ʿadāveten olursa ḫilāfı vuḳuʿ bulur.

Semere-i ḫāmis ʿaşer: İmdi maʿlūm ola ki ṣāḥib-ṭāliʿ ve müselleṣāt-ı ṭāliʿ ḳanġı maḥalle mensūb ise mevlūduň seferi daḫi ol ṭarafa olup veyāḫud ṣāḥib-sābiʿiň veyā ḳābil-i tedbīriň veyāḫud ḳābil-i tedbīr Ḳamer'iň bulundıġı mevżiʿiň medlūlı olan maḥalle olur. Lākin bu delāʾilden ḳanġısı aḳvā bulunursa mevlūduň seferi daḫi anıň medlūlı olan ṭarafa ziyāde olur. Ve erbāʿ-ı ṭāliʿa daḫi ḥükm bu vechle olup meselā delāʾil rubʿ-ı delāʾilde bulunursa seferler çoḳ vāḳıʿ olur. Ve eger rubʿ-ı māʾilde olursa sefer vuḳūʿ bulmayup egerçi vāḳıʿ olursa daḫi az olup veyāḫud yaḳīn māḥalde[3] olur ki ḳavmiň rubʿ-ı zaʾil /Ü 413/ ıṭlāḳ eyledikleri ṭāliʿden rābiʿe vü sābiʿden ʿāşire varınca olup ve bunlarıň muḳābili olan rubʿlara rubʿ-ı māʾil taʿbīr iderler. Ammā reʾsiň /Ç 132b/ bu beytde ḥükmi Müşterī'niň ḥükmi gibi olur ki mevlūd ṭāʿāt ü ʿibādetde ve duʿāsı müstecāb kimesnelerden olup ve zeneb bunuň ḫilāfına muḳārindir. Ve bundan mā-ʿadā reʾs bu ḫānede ḳanġı kevkeb ile bile bulunursa anıň medlūlini ziyāde idüp keẕālik zenebe yine ʿaksiyle ḥükm olunup yaʿnī kevkeb mezbūruň medlūlını eksildir.

Şuʿbe-i ḫāmis ʿaşer: Sekiz semere cāmiʿ olup beyt-i ʿāşiriň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. Pes bu ḫāneniň daḫi delāʾili māsebaḳ gibi ḫāneniň kendü ve ṣāḥibi ve müstevlīsi vü sehm-i ʿamel ü sehmü's-sulṭān ve her biriniň ṣāḥibi ve bu ḫānede /İ4 86b/ bulunan kevkeb, erbāb-ı müselleṣāt olup nehārda Āfitāb ve leylīde Ḳamer ve bundan mā-ʿadā ʿUṭārid ü Mirrīḫ daḫi şerīk olurlar. Pes eger zikr olınan delāʾil ḳaviyyü'l-ḥāl ve birbirine nāẓır olursa mevlūd ṣāḥib-devlet ü rifʿat ve ʿizz ü cāh ve servet /Ü 414/ ṣāḥibi olup ve bir[4] ḳāvmiň serveri kāmrān u maʿrūf

[1] mezbūrda: mezbūra İ4,Ü.
[2] olursa: bulunursa Ç.
[3] maḥalde: maḥalle Ç,Ü.
[4] bir: - Ç.

u meşhūr olur. Lākin naḳl iderler ki bu ḥāne ṣāḥibi ve Zühre ve Ḳamer ve sehm-i māder ve ṣāḥibi delīl-i māder olup imdi bunlar mesʿūd ve nīk-ḥāl bulunursa māder-i mevlūduň ḥāli ḫoş ve ḥāline münāsib ʿizz ü rifʿatı yevmen feyevmen müteraḳḳī ve eger delāʾil ile delāʾil-i peder miyānında meveddeten naẓar vāḳıʿ olursa mevlūduň vālidini beyninde muvāfaḳat ziyāde olup mevlūd daḫi ḫoş terbiyye nāʾil olur. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa ḥuṣūmet ü teşvīş derkār olur. Ve eger biribirinden sāḳıṭ bulunursa miyānlarında ṭalāḳ ü firāḳ vuḳūʿ bulur ki bu ḥalātıň ẕikri beyt-i rābiʿde mürūr eylemiş idi. Ammā eger bu beytiň delāʾili beyān olınanıň ḫilāfı olursa ḥükm daḫi żıddıyla olur.

Ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ delāʾil-i mezbūreye naẓar-ı meveddet ile nāẓır olursa esbāb-ı saʿādet daḫi āsān vechle ḥāṣıl olup ve berḫüdārlıġa resīde olur. Ve eger naẓar-ı ʿadāveten vāḳıʿ olursa żıddıyla ḥükm olunup egerçi /Ç 133a/ biraz şeyʾ daḫi ḥāṣıl olursa zaḥmet ü meşaḳḳat sebebiyle olur. Ammā eger delāʾiliň baʿżısı ḳavī-ḥāl olursa ol zamān imtizāc virilüp ḳanġısı aḳvā bulunursa saʿādet daḫi ol kevkebiň mensūbātı cānibinden nümāyān olup ve her ḳanġısı bed-ḥāl bulunmuş olursa zaḥmet daḫi anıň medlūlı ṭarafında ẓuhūra gelür.

/Ü 415/ **Semere-i sānī:** Ṣınāʿāt-ı mevlūd beyānındadır. Eger delāʾil-i ṣınāʿāt Ḥamel'de olursa mevlūd şol ṣanʿatda olur ki sanʿat serine ve rūyına ve eṭrāfına müteʿalliḳ olur. Ve eger Sevr'de olursa ṣınāʿat gerdenine ve gerdānınıň ḥavālisine taʿalluḳ eyler. Ve sāʾir burūc daḫi bu ḳıyās üzeredir. Lākin nefs-i ṣanʿat ṭabīʿat-ı kevkeb-i delīlden ve mevżiʿnden aḫẕ olunur. Pes eger delīl bulundıġı burcda maḳbūl ve intiżār-ı saʿīd ile mesʿūd bulunursa mevlūd şerīf ü maḳbūl sanʿatda olup ve ol ṣanʿata daḫi eli güzel yaḳışur. Ve eger nā-maḳbūl ve intiẓār-ı naḥs sebebiyle menḥūs bulunursa ṣanʿatı, ṣanʿat-ı ḥasis ve elinden çıḳan şeyʾ daḫi bī-ḳıymet olup ve ʿinde'l-ḫalāyıḳ merdūd olur. Meselā eger Āfitāb ṣınāʿāta delīl olup ve Ḥamel'de bulunursa mevlūduň ṣanʿatı tāc ve sāʾir reʾse müteʿalliḳ eşyānıň ḳıymetlüsi olur. Ve eger delīl-i Zühre olup ve Ḥamel'de bulunursa mevlūd külāh dikici veyā ḥakkāk veyā meşşāṭa veyā āyineci olur. Ve eger delīl-i ʿUṭārid olursa mevlūd ʿimāme ve ṭāḳye dikici olur. Ve eger Ḳamer olursa şāne yapıcı ve ḳırmızı ve beyāż şular ve ḫıżāba müteʿalliḳ nesneler yapar. Ve eger Zuḥal olursa ḥayvān postundan ve keçeden külāh yapar. Ve eger Müşterī olursa ʿālī vü muʿteber/İ4 87a/ ʿimāmeler ü ḳıymetlü /Ü 416/ foṭa vu destāra müteʿalliḳ nesneler yapar. Ve eger Mirrīḫ olursa ahenden ḫod yaʿnī ışıḳ didikleri ki tevāliġe daḫi dirler

hengām-ı cengde başa giyilür anı veyāḫud sāʾir cenge ve ahene müteʿalliḳ ser ü rūy içün şeyʾler yapar.

Ammā eger /Ç 133b/ Zühre Mirrīḫ'e nāẓır olursa mevlūduň ṣanʿatı āyīne ve meşşāṭlıḳ olur. Ve eger Zuḥal'e nāẓır olursa meḳniʿe yaʿnī tutuḳ ve sāʾir seri vü rūyı pāk iden şeyʾler ṣanʿātı olur. Ve eger Müşterī'ye nāẓır olursa destār ü ibrişimden ve ḥaşeb ü ḳumaş maḳūlesinden baʿż-ı şeyʾler ve tāc-ı meşāyīḫ-i ʿaẓām ṣanʿatı olur. Ammā eger ʿUṭārid Zuḥal'e nāẓır olursa ṣūfdan destār u peşmīne yapar. Ve eger Müşterī'ye nāẓır olursa ḳıymetlü ṣūflar ve destār u mülevven foṭa ve niḳāb maḳūlesi nesneler yapar. Ve eger Ḳamer Müşterī'ye veyā Zühre'ye nāẓır olursa kibār içün laṭīf şeyʾler yapıp ve maḳbūl olur. Ve eger Zuḥal'e veyā Mirrīḫ'e nāẓır olursa merdüm-ı dūn ve ʿavāma lāyıḳ nesneler yapar. Ammā eger Āfitāb, Müşterī veyāḫud Zühre ile olursa mevlūd tāc-ı zerrīn ve muraṣṣaʿ ve serbend ve altūn ḫalḳalar yapar. Ve eger Zuḥal veyā Mirrīḫ ile olursa mevlūduň ṣanʿatı zaḥmetlü olup zeybeḳ ve ḳālīʿ ve ahene müteʿalliḳ nesneler ve ḳalpazanlık olur.

Lākin vech-i dīger oldur ki /Ü 417/ eger delāʾil burc-ı ünsīde olursa mevlūduň ṣanʿatı ādemiyāna müteʿalliḳ meselā envāʿ-ı cāme vü silāḥ ve sāʾir gibi ve eger behīmī burūcda bulunursa mevlūduň ṣanʿatı çārpā ḥayvānāta müteʿalliḳ olur. Meselā eger licām ü ḳılāde veü palān ve çūl ve naʿl veyāḫud deve vü at u ḥimār maḳūlesiyle kār idenler gibi ammā delāʾiliň baʿżısı burc-ı ünsīde ve baʿżısı behīmide vāḳıʿ olursa imtizāc virüp dirler ki mevlūd şol ṣanʿatda olur ki ol ṣanʿat insāna müteʿalliḳ olup lākin ālātı ḥayvānātdan olur. Meselā ḫaffāf ve sirāc ve şaṭranc yapıcı ve sāʾir ḥayvānāta müteʿalliḳ ālātdan olan nesnelerdir. Ammā ḳanġı kevkeb ki delāʾil-i ṣanʿata naẓar eyleye kendü medlūlı olan nesneye ḳuvvet virüp ve ziyāde eylemege sebeb olur. Ve eger saʿd olursa ol maṣnūʿuň şekl ü heyʾeti ḫūb ve ḳıymetlü ve maḳbūl ve eger naḥs olursa ḫilāfı olur. /Ç 134a/ Ve bunuň daḫi misāli şöyledür ki çünki Zuḥal post ve yük yaʿnī ṣūfdan ve ʿaẓmden maṣnuʿ ālete delīldir. Ve eger Müşterī aňa nāẓır bulunursa altūndan ve gümüşden yapup ẓarīfāne ve nāzikāne yapısına sebeb olur. Ve eger Mirrīḫ aňa nāẓır olursa ḳāliçe vü keçe yapup[1] ve cāme yerine pāpuş ve şaṭrancı /Ü 418/ daḫi öküz boynuzundan yapar. Ve sāʾiri kezālik bu ḳıyās üzere maʿlūm olur.

Ammā eger delāʾil-i ṣanʿat Mirrīḫ ü Zuḥal olup ve ʿUṭārid'iň ḫānesinde bulunursa mevlūd dülger ve kūzeger yaʿnī çömlekçi ve bu misillü ṣanāyīʿde olur. Ve eger ʿUṭārid

[1] yapup: - İ4.

bu kevkebleriñ biriniñ ḫānesinde bulunursa yine ḥükm bu vechledir. Ve eger Mirrīḫ ü Zuḥal, Zühre'niñ ḫānesinde bulunursa mevlūd sāzende vü muṭrib veyā ḫarrāṭ veyā tırāz ve ger veyā bunlara müteʿalliḳ /İ4 87b/ ṣanʿatında olur. Ve eger Zühre bunlarıñ ḫāneleriniñ birinde bulunursa egerçi ḥükm yine bu güne olur lākin vaḳt-i aḥkāmda biraz şeyʾ daḫi bulunur ki Zühre'niñ ḥāline ve maḥalliniñ iḳtiżāsında münāsib olur. Ve eger Mirrīḫ ü Zuḥal, Müşterī'niñ ḫānesinde bulunursa mevlūd mücellid ve kemān yapıcı ve geştī ve münīre niẓām virici olur. Ve eger Müşterī bunlarıñ biriniñ ḫānesinde bulunursa yine meẕkūrāta muḳāyese ile ḥükm olunur. Ammā eger bu naḥseynden biri Esed'de vāḳıʿ olursa mevlūd şırça vu zücāce müteʿalliḳ nesneler yapup ve kimyāgerlige heves idüp veyāḫud ḳalāycı vu baḳırcı olur. Ve sāʾir āteşī burc daḫi bu misillü olup ammā Ḳavs żarrāb ü żarrāflıġa /Ü 419/ delīl olur.

Ve eger Mirrīḫ ve Zuḥal ḫāne-i Ḳamer'de bulunursa mevlūd şu yolcı veyā geştībān veyā sāʾir āba müteʿalliḳ ṣanāyiʿiñ birinde olur. Ammā eger ʿUṭārid tāsiʿiñ veyāḫud sālisiñ ṣāḥibi vāḳıʿ olup ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır ve ṣāḥib-şeref-i ʿāşir daḫi ʿāşirde olursa mevlūd vāʿiẓ veyāḫud ḫaṭīb olup maʿrūf u meşhūr olur, ḫuṣūṣā ki ṭāliʿ daḫi burc-ı bā-avāz ola. Ve eger ṣāḥib-şeref ʿāşirīne ṣāḥib-şeref ḫādī ʿaşerde /Ç 134b/ bulunursa yine bu minvāl üzeredir. Lākin nāʾib ü vāʿiẓ ü ḫaṭīb olup çendān şöhret bulamaz, ḫuṣūṣā ki ṭāliʿiñ burcı daḫi bī-āvāz ola. Ve eger ʿUṭārid ṭāliʿde bulunup ve ṣāḥib-şeref-i ʿāşir daḫi ʿāşirde olursa mevlūd mülūka vāʿiẓ ü imām olup feṣāḥat u belāġati daḫi kemālde olur. Ammā eger Müşterī ʿUṭārid'e nāẓır olup veyā ʿUṭārid Müşterī'niñ ḫānesinde olursa müfessir ü muḥaddiṣ olur. Ve eger Müşterī'niñ yerine Zuḥal olursa ʿilmi cins-i ḥikmetden[1] ve ṭārīḳ-i meşāyiḫden olur. Ammā eger Ḳāmer merkez-i ʿāşirde vāḳıʿ olup bir kevkebiñ noḳṭa-i evcinde Zühre veyā ʿUṭārid nāẓır olursa mevlūd cānbāz olur, ḫuṣūṣā ki burcı daḫi hevāyī olmuş ola.

Semere-i sālis: /Ü 420/ Ve bāḳī semerāt ḥükm-i cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger Zuḥal bu ḫānede vāḳıʿ olup ve ṣaḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūd dihḳānlıḳ ṣanʿatında ḫuṣūṣā ki burcı daḫi ḫākī veyā ābī olursa kibār ḫużūrında daḫi Zuḥal'e mensūb baʿżı ṣanāyiʿi olur. Ve eger Müşterī bu ḫānede bulunup ve ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa mevlūd ḳāḍı ve ḥākim veyā nāʾib ekābir-i ʿulemā olur. Ḫuṣūṣā ki burc daḫi ünsī ola ḫāṣılı imām ve müderris ve sāʾir Müşterī'ye mensūb olan kārlarda olur. Ve eger Mirrīḫ bunlar gibi olursa mevlūd emīr-i leşker veyāḫud envāʿ-ı silāḥ yapıcı olur ḫuṣūṣā ki burc-ı ünsīde

[1] ḥikmetden: ḥikmetde Ü.

olursa ʿilm-i süvārī ve silāḥda bī-naẓīr olur. Ve eger bu ḥālet Āfitāb'a olursa mevlūd vālī ve ḥākim-i mülk veyāḫud pādişāhıň muḳāriblerinden veyāḫud bir ḳāvme server veyāḫud ṣanʿat-ı /İ4 88a/ cevher-şināslıḳda māhir olur. Ve eger Āfitāb yerine Zühre olursa mevlūd bezzāz veyā ʿaṭṭār veyāḫud derzī veyāḫud sāzende maḳūlesinden olup veyāḫud ḫātunlarıň ve ḫādemleriň[1] ḫiẕmetinde olur, ḫuṣūṣā ki burcı daḫi hevāyī veyā türābī ola. Ve eger ʿUṭārid olursa mevlūd müstevfī veyā muḥarrir veyāḫud nāʾib-i dīvān veyā vekīl olur, ḫuṣūṣiyle bādī vü ḥākī burclarda ola ve ḥaccām /Ç 135a/ veyāḫud dellāl olur. Ve eger Ḳāmer olursa velīʿahd /Ü 421/veyā ḫalīfe veyāḫud ʿavām-ı nās üzerine ḥākim veyāḫud ḫātunlara veyā maʿṣūmlarıň vekīli olur, ḫuṣūṣā burc-ı ābī veyā ḥākī buluna.

Ammā bu ittiṣālātda delīliň ḥükmi naẓar-ı ḳabūl u red ve meveddet ü ʿadāvet ve saʿādet ü nuḥūsetine mülāyim olup ve eger delīl olan kevkeb birden ve ikiden ziyāde olursa imtizāc virüp ve ḥükm ṣanʿatı bu ṭarīḳle istiḥrāc iderler. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ yerine bu beytiň ṣāḥibi yine beyt-i merḳūmede bulunan kevkebe nāẓır olup ḫuṣūṣıyla naẓar daḫi maḳbūl olursa bu ẕikr olınan ṣanʿat u rifʿat ziyādesiyle taḳviyet virüp ve eger naẓar-ı naḥs veyā maḳbūl olursa mevlūd daḫi ol āʿmāl ü ṣanāʿatdan müteneffir olur. Veyā ṣanʿat-ı mezbūre ḥasīs olup veyāḫud mevlūd ol ṣanʿatı bir ḫoşça bilmez ve bunuň mis̱āli şöyledir ki eger Zuḥal bu beytde maḳbūl olaraḳ bulunup ve ṣāḥib-ṭāliʿ veyāḫud beyt-i meẕkūreniň ṣāḥibi aňa naẓar-ı meveddetle nāẓır olursa mevlūd ḫānedān-ı ḳadīmleriň ve meşāyīḫiň nāʾibi veyāḫud bir ḳāvme server olup kār-ı zirāʿat ve ʿimāreti güzel bilür. Ve eger nā-maḳbūl olup ve ṣāḥib-ṭāliʿ daḫi bed-ḥāl u menḥūs bulunursa mevlūd çamurdan baʿżı şeyʾ yapanlardan veyāḫud ḫammāl olur. Ve eger hubūṭunda bulunursa ḳuyucı veyā kārīz veyāḫud mezār ḳazıcı olur lākin bu ʿamelleriň her biri burcıň mizācına müteʿalliḳ olur. Mes̱elā eger burc-ı /Ü 422/ āteşī olursa āteşe müteʿalliḳ ṣanāyiʿde olup ve boncuḳlar yapar ve eger burc-ı āteşī menḥūs olursa[2] mevlūd daḫi rāh-nişīn ü fāl-gū olur.

Ve eger Zuḥal ābī burcda vāḳıʿ olup ve bed-ḥāl bulunup ṣāḥib-s̱āmin daḫi anıňla menḥūs olmuş olursa mevlūd mūrde-şūy yaʿnī ölü yıḳayıcı olur. Ve eger ṣāḥib-sādis anıňla menḥūs olursa ḫādem-i ḥammām olur. Ve eger burc-ı behīmī olursa mūy-tāb ve ḥaffāf ve dibāġ gibi ṣanāyīʿde /Ç 135b/ olur. Ammā eger Zuḥal yerine Mirrīḫ olup keẕālik nā-maḳbūl olup ve ṣāḥib-s̱āmin daḫi anıňla menḥūs ve burc-ı behīmi olursa

[1] ḫādemleriň: - Ç.
[2] olursa: bulunursa İ4,Ü.

mevlūd ḳaṣṣāb olur. Ve eger burc-ı ünsī olursa mevlūd cellād veyā cerrāḥ olur. Ve eger burc-ı āteşī olursa aşcı ve ābī olursa balıḳcı veyā gemici olur, ḫākī olursa[1] ṣayyād olup ve bāḳī kevākibiň ḥükmi daḫi bu minvāl üzere olup ve bu ḳāʿide iʿtibār olunup eger kevkeb ḫoş ḥāl ve naẓar-ı saʿd anda olursa medlūlīniň /İ4 88b/ daḫi şeref-i ḥāline ḥükm olunur. Keẕālik żaʿīf ve naẓar-ı naḥsānda bulunursa medlūlīniň bedligine ḥükm iderler. Meşelā eger Müşterī ḳavī ḥāl olursa mevlūd vezīr veyā ḳāḍı olup ve eger żaʿīf bulunursa ḫādem-i ʿulemā veyāḫud medrese vü mescid ḫiẕmetinde olur ki ḳuvvet ü żaʿīfleri muḳaddemā beyān olunmuşdı.

Şemere-i rābiʿ: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile bu beytiň ṣāḥibi miyānında meveddetā naẓar bulunursa kibār-ı devlet mevlūdı ʿazīz ṭutarlar, ḥuṣūṣā ki naẓar maḳbūl ola. Ve eger naẓar-ı ʿadāvet vuḳūʿ bulursa ʿizzet bulamaz olur. Ve eger birbirinden sāḳıṭ olursa mevlūd ḥużūr-ı ekābire yol bulamaz ve kem-nām olur meger sāʾir delāʾil ḳavī buluna ol zamān yine saʿādet derkār olur.

/Ü 423/ **Şemere-i ḫāmis**: İmdi ṣāḥib-ṭāliʿiň kevākib ile olan aḥkāmı bu şuʿbeniň üçünci şemeresinde beyān olunmuşdı. Keẕālik Ḳamer'iň daḫi kevākibe inẕārında ve bulundıġı burçların aḥvālinde ḥükm baʿīne olup lākin her ʿameliň ve ṣanʿatıň vücūdına mevlūdden ġayrı kimesne sebeb olup meşelā mevlūda emr itmek gibi veyāḫud mevlūd bir kimesne içün olʿameli işlemek gibi.

Şemere-i sādis: Eger sehmü's-sultāna müstevlī olan kevkeb Āfitāb olursa mevlūd ṭaraf-ı pādişāhīden devlet ü saʿādete resīde olup veyāḫud nedimā-yı sulṭānīden olur. Ve eger ṭāliʿ leylī olursa Ḳamer'iň daḫi ḥükmi böyledir. Ammā eger müstevlī Zuḥal olursa mevlūd dermān-ı pādişāhī vesāʾir /Ç 136a/ bu miṣillü ḫiẕmetde olur. Ve eger Müşterī olursa emīn ve muʿtemedü'd-devl olur. Ve eger müstevlī Mirrīḫ olursa emīr-i leşker veyā serdār-ı ʿasākir olur. Ve eger Zühre olursa ser-i meclis olup veyāḫud eṣvāb ve ʿıṭriyāt ile kār idenleriň aʿlāsından olur. Ve eger ʿUṭārid olursa kātib-i vezīr veyā müstevfī veyā nedīm veyā meddāḥ-ı şehriyārī olup ḫülāṣa her bir kevkebiň ḥāli anıň ḳudret-i ḳuvvet ü żaʿīfine mülāyim olur. Ve eger iki veyāḫud üç kevkeb müstevlī olursa imtizāc virüp aḳvāsını taḳdīm itdirirler lākin eger sehm-i vetedde bulunursa ḳuvveti kemālde olup ve māʾilü'l-vetedde olursa mutavassıṭ olur ve müstevlīleriniň /Ü 424/ daḫi ḥükmi bu vechledir.

[1] ḫākī olursa: - İ4.

Semere-i sābi: Aḥkām-ı mübtez beyānındadır. Eger ṣūret-i ṭāliʿde mübtez bulunan kevkeb bu ḥānede vāḳıʿ olursa mevlūduň Ḥamel'e aḥvāli bu ḥāneye ve kevkeb-i mezbūruň ṭabīʿatine taʿalluḳ idüp ʿamel ü ṣanʿat-ı mevlūd kevkeb-i mübteziň mizācına mülāyim olur. Meselā eger mübtez Āfitāb olursa mevlūd maʿrūf u meşhūr olup yā melik veyā ḥākim veyā bir ḳavme server olup ʿilm-i siyāset ve vilāyeti güzel bilür ve burcı daḫi ḳanḳı şehre mensūb olursa bu zikr olınan ṣıfāt-ı mevlūd daḫi ol şehre ziyāde ẓāhir olup ve sāʾir kevākibiň aḥvāli daḫi bu ḳıyās üzere olur ki bu ḳāʿide muḳaddemā ṣuʿbe-i aḥlāḳda beyān olunmuşdı ġaflet olunmamaḳ gerekdir. Ammā eger ṣūret-i ṭāliʿde kevkeb mübtez ü müstevlī bulunmayup ve kevākibiň ekseri ṭāliʿden sāḳıṭ u żaʿīf[1] bulunursa /İ4 89a/ mevlūd mechūl ve bī-kār ü kāhil olup ve hiçbir işe yaramaz ve aḥvāl derece-i ṭāliʿiň mizācına muvāfıḳ olur.

Semere-i sāmin: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu beytiň rub-ı müselleşe evveline meveddetle nāẓır olup ve her biri mesʿūd u maḳbūl bulunursa mevlūduň ʿizz ü rifʿatı evāʾil-i ʿömründe bedīdār olur. Ḥuṣūṣā ki kevākib süfliyyeden ola mevlūduň ḥirfet ü ṣanʿatı ḳavī bulunan kevkebe /Ü 425/ ve mevżiʿne münāsib /Ç 136b/ ü güzel olur. Ve eger bu ḥāl rub-ı müselleşe-i sānī ile olursa evāsıṭ-ı ʿömründe ve eger rub-ı müselleşe-i sāliş ile olursa evāḫir-i ʿömründe vuḳūʿ bulur. Ḫuṣūṣā ki kevākib ʿulvīden ola. Ve eger erbāb-ı müselleşe ḳavī bulunursa mevlūduň evvel-i ʿömründen tā āḫir-i ʿömre resīde olınca ḥāli nesḫ-i vāhide üzerine ḳavī bulunan kevkebiň mizācı üzere güzerān eyler. Ve eger üçi daḫi żaʿīf bulunursa ḥükm daḫi ber-ʿaks olur. Ve eger reʾs bu ḥānede bulunursa mevlūd ʿibādet ü ṭāʿatde kemāle resīde olup ʿārif billāḥ müstecābü'd-daʿva olur ve bu sebeble ʿizz ü rifʿat bulup ve zerki daḫi vāsiʿ ve şerīf ve mülūk u selāṭīn üzerine ḥākim olur. Ve eger tesviye cihetiyle ṭoḳuzıncı ḥāneye düşmüş olursa cenāb-ı izzed teʿālīye rū'yāsında müşāhede eyler. Ve ger reʾs mevżʿinde zeneb bulunursa mevlūd ḥor u ḥaḳīr ve bī-ḳadr ve ṣanʿatından ve ʿilmden bī-behre olup her ne eylerse ʿaybdan ḫālī olmaz netīce ʿayb u ḥaset ile maʿrūf olur.

Şuʿbe-i sādis ʿaşer: Beş semereyi cāmiʿ olup beyt-i ḥādī ʿaşeriň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. Bu beytiň /Ü 426/ delāʾili kezālik yine beyt-i mezbūra ve ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehm-i saʿādet ve ṣāḥibi ve Müşterī vü Zühre ve erbāb-ı müselleşātı ve bu ḥānede bulunan kevkebdir pes eger delāʾil-i merḳūma ḳaviyyü'l-ḥāl ve birbirine ve meveddetle nāẓır veyāḫud bu ḥānede bulunursa

[1] żaʿīf: - Ç, M.

mevlūduň saʿādet-i ḥāline ve dostlarınıň kesretine ve onlardan ḫayr irişmege ve ümidi daḫi āsān vechle ḥuṣūl-peẕīr olmaġa delālet idüp meẕkūrātıň ḫilāfı vāḳıʿ olursa emr daḫi berʿaks olur.

İmdi eger ṣāḥib-ṭāliʿ delāʾil-i mezbūreye meveddeten nāẓır olursa esbāb-ı merḳūme daḫi vech-i sühūlet üzere ḥāṣıl olup ve eger naẓar ʿadāveten olursa egerçi cüzʾī ḥuṣūl-peẕīr olur lākin meşaḳḳāt derkārdır. Ve eger delāʾil-i naḥsāndan /Ç 137a/ devr olursa maṭlūba resīde olmaġa ve berḫüdārlıġa ve saʿādete ḥuṣūl-i murādāta delīl olup ve eger naḥsān nāẓır bulunurlarsa ḥükm daḫi ḫilāfına mülāsıḳ olur. Amma eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḥānede bulursa mevlūd hergiz ümīdini ṭalebde olup ve ṭamāʿa düşer ve dūstlarına muṭīʿ olur. Ve eger bu ḥāneniň ṣāḥibi ṭāliʿde olursa dūstları mevlūde iṭāʿat ve fermān-berdār olup ve bī-renc ü zaḥmet ümidi ḥāṣıl olur. Ve lehv ü ziyneti sever ve pādişāhıň ve ekābiriň beytü'l-mālından anıň içün ḳısmet olur. /Ü 427/ Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ ile bu beytiň ṣāḥibi miyānında naẓar-ı meveddet /İ4 89b/ vuḳūʿ bulursa mevlūd dūstlarından teşekkür idüp ve dūstları daḫi mevlūdden ḫoşnūd ve müteşekkir olup ve birbirlerinden menfaʿat u ḫayr görürler. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa ḥükm berʿaks olur. Ve eger birbirinden sāḳıṭ olursa mevlūd içün dūst az olur ammā eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḥāneden ve ṣāḥibinden sāḳıṭ olursa bī-vefālıḳ mevlūd ṭarafından olup ve eger ṣāḥib-beyt-i mezbūr ṭāliʿden ve ṣāḥibinden sāḳıṭ olursa bī-vefālıḳ dūstları ṭarafından ẓuhūr ider. Ve eger bu ḥāneniň ṣāḥibi beyt-i sānī ʿaşerde bulunursa mevlūdde dūstları düşmenliḳ eyler. Ve eger sāminde olursa mevlūda ḳaṣd üzere olurlar ve eger sādisde olursa mevlūda eziyyet iderler. Ve eger sānīde bulunursa mevlūduň mālına ḳaṣd iderler**.**

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. Eger saʿdlar bu ḥānede bulunursa mevlūduň dūstları vefādār ve mevlūde ḫayr u menfaʿide[1] olup anlardan menfaʿat resīde olur. Ve eger saʿd Müşterī olursa anıň saʿādeti emānet ve rāstlıḳ ve ḫayrāt olur. Ve eger Zühre olursa anıň saʿādeti muʿāşeret yüzünden ve lehv ve ṭarab ve ziynet ve yine Zühre'ye mensūb olan ʿāşıḳ olmaḳdan olur. Ammā eger Zuḥal bir ḥānede bulunursa mekrūhiyyet dūstlarıň imsāki ve kāhilligi ve taʿvīḳ ü taḳṣīri ile olup ve dūstları[2] /Ç 137b/ daḫi Zuḥal'e mensūb olur. Ve eger Mirrīḫ olursa mekrūhiyyet ve dūstlarıň iʿtiḳādsızlıġından /Ü 428/ ve bed-ḳaṣd u ḫıyānet cihetiyle olur. Ḥuṣūṣā nā-maḳbūl u bed-ḥāl buluna ve dūstları daḫi mensūbāt-ı Mirrīḫ'den olur. Ve eger ʿUṭārid bu ḥānede bulunup ve mesʿūd olursa mevlūd dūstlarından ḫoş

[1] ḫayr ü menfaʿide: müʿteḳid Ç, Ü.
[2] dūstları: dūstlar Ç

muʿāmelet görüp ve kelām-ı şirīn istimāʿ idüp ve miyānlarında mekātīb-i muḥabbet-āmīz āmed şod ider. Ve eger mevlūduň Mirrīḫ'e veyā Zuḥal'de nisbeti olursa veyāḫud Mirrīḫ ʿUṭārid'e nāzır bulunup veyāḫud beyt-i mezbūreye Mirrīḫ'iň ḥaẕẕı olursa mevlūd ḥamāʾil yapmak ile dūstlar peydā idüp nice ḥilelere sālik olur. Ve eger ʿUṭārid bed-ḥāl bulunursa mevlūd mübālaġa ile ḫīle-sāz ve dūstlarından daḫi nifāḳ görüp mekrūhiyyete resīde olup ʿUṭārid'iň mensūbātına mülāyim şeyʾ ile müttehim ve māl-i ekābire ḫıyānet mülāḥaẕasında olur. Ve eger Ḳamer bu ḥānede olursa mevlūd dūstlarınıň bī-sebāt u müteḥarrik oldıḳları içün ve seferlerinden nāşī ġam-endūḥa resīde olur. Ve eger Āfitāb bu ḥānede bulunursa mevlūd dūstlar sebebiyle iʿānetiyle tüvānger ü maʿrūf olup şöhret-şiʿār ve mülūk yanında muʿteber olur.

İmdi bu ṣūretde bu ḥānede kevākibiň maḳbūliyyetinde eser-i ʿaẕīm olup ve her biriniň naẕarlarınıň saʿdiyyet ü naḥsiyyetine geregi gibi iʿtibār lāzımdır. Ammā eger reʾs bu ḥānede bulunursa fiʿli baʿīne Müşterī'niň bulunması gibi olup ve dūstluḳlarınıň[1] keşretine /Ü 429/ sebeb olur ve ümīdleri ḥāṣıl eyler. Ve zenebiň daḫi /İ4 90a/ fiʿli Zuḥal'e mülāyim olup dūstlarıň noḳṣān bulunmasına ve ümīdleriň düşvārlıġına ve ḥuḳūk-ı ḳadīme daʿvā olınan kimesneniň bī-vefālıġına delālet ider.

Semere-i sāliş: İmdi mevlūduň dūstlarınıň cinsi vü ṣıfātı bu ḥānede bulunan kevkebiň mensūbātından ve bu ḥāneniň ṣāḥibinden ve anıň ḳābil-i tedbīrinden aḫz olunup ve mezbūrlarınıň civānlıġı[2] /Ç 138a/ ve pīrligi daḫi teşrīḳ ve taġrīb-i kevākibden ve evāʾil ü evāḫir-i burūcda bulunmalarından āşikār olur. Ammā güzellik ü ziştlik ve ḫoş u leṭāfet-ṭabīʿat ve maʿāşiret ve ziynet ve muḫālefet ve bunlar emsāli ḥālāt Zühre vü ʿUṭārid ü Mirrīḫ'den görilür. Pes eger ḥāne-i kevkeb bulunmazsa ṣāḥibinden ve anıň ḳābil-i tedbīrinden naẕar olunup eger ḳābil-i tedbīr daḫi bulunmazsa[3] yalñız ṣāḥib-beyt-i meẕkūrdan aḥkām virilür. Meselā eger ṣāḥib-beyt evtādda bulunursa mevlūduň dūstları keşīr olup ve māʾilü'l-vetedde bulunursa mutavassıṭ ve zāʾilü'l-vetedde olursa mevlūd içün dūst olmaz. Ammā derece-i dīger oldur ki her beytiň[4] ṣāḥibiňe bu ḥāneye veyā ṣāḥibine meveddetle nāẕır buluna mevlūduň dūstları daḫi ol kevkebiň mensūbātından olur. Meselā eger üçünci ḥāneniň delāʾili beyt-i mezbūreye veyāḫud ṣāḥibine nāẕır olursa mevlūduň aḳrabāsı kendüne dūst olurlar /Ü 430/ ve sāʾir buyūt daḫi naẕar-ı ʿadāvet ü meveddet cihetiyle buna muḳāyese ile maʿlūm olur. Ve şol ḳavm

[1] dūstlarınıň: dūstlukların Ç; dūstluk İ4.
[2] civānlıġı: civānlık İ4.
[3] eger ḳābil-i tedbīr daḫī bulunmazsa: - Ü.
[4] beytiň: biriniň İ4.

ki bu ḫāneniň müsellesātı olan sābiʿ ve sālise mensūb ola mevlūda dūst olur. Ve ṭāliʿiň daḫi müsellesātınıň ḥükmi bu gūne olur ki ol daḫi tāsiʿ vü ḫāmisdir.

Semere-i rābiʿ: Eger sehm dūstāne müstevlī saʿdlar olursa mevlūd dūstlarından saʿādete nāʿil olur. Ve eger naḥslar olursa şeḳāvet görür ve ẓāhir olan saʿādet ü nüḥūset ve nefʿ u żarar ve ḫayr u şer ol saʿdıň ve naḥsıň ṭabiʿatına mülāyim olur. Ve sehm-i mezbūruň evtādda bulunması dūstların kesretine delīl olup ve mevlūduň dūstları daḫi mevżiʿ-i sehme müstevlī olan kevkebiň mensūbātından olur. Ve kezālik saʿādet ü nüḥūsetleri ḳavī ve żaʿf -ı sehmden ve sehme müstevlī olan kevkebden ve ṣāḥibinden aḫz olunur.

Semere-i ḫāmis: Eger ṣāḥib-ṭāliʿ beyt-i merḳūmeniň rub-ı müsellese-i[1] evveline nāẓır /Ç 138b/ olursa mevlūduň dūstları evāʾil-i ʿömründe ziyāde olur. Ve eger rub-ı müsellese-i sānīye nāẓır olursa evāsıṭ-ı ʿömründe dūstı kesret üzere olup kezālik rub-ı müsellese-i[2] sālise nāẓır olursa bu ḥāl evāḫir-i ʿömründe vāḳıʿ olur. Ammā eger delāʾil-i dūstān münḳalib burclarda vāḳıʿ olmuş olursa egerçi dūstlar ziyāde olup lākin tīz münḳaṭʿ olur. Ve eger sābit burclarda olursa dūstluḳda vefādār olup /Ü 431/ ve zūcesedeynde olurlarsa emr daḫi mutavassıṭ olur yaʿnī iʿtimāda noḳṣāniyyet üzere iki yüzli olur. Ammā eger delīl-i dūstānıň biri Ḳamer vāḳıʿ olursa mevlūduň ʿavām-ı nāsdan müteġayyirü'l-ḥāl dūstları kesīr[3] olur, ḥuṣūṣā ki burcı daḫi münḳalib ola. Ammā /İ4 90b/ eger delāʾilinden biri Zuḥal olursa mevlūduň dūstları renc-keş u miḫnet-dār ve dūstluḳda sābit ḳadem olur, ḫuṣūṣā ki burcı sābit ola ve bāḳī kevākib daḫi bu ḳıyās üzeredir.

Şuʿbe-i sābiʿ ʿaşer: On bir şuʿbe-i ḥādī olup aḥkām beyt-i sānī ʿaşeri beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı külliyāt beyānındadır. Bu beytiň daḫi delāʾili yine ḫāneniň kendü ṣāḥibi ve müstevlīsi ve sehm-i düşmen ve ṣāḥibi ve Zuḥal ve erbāb-ı müsellesāt ve bu ḫānede bulunan kevkebdür. Pes eger bu delāʾil mesʿūd-ı ḳaviyyü'l-ḥāl olursa düşmenleriň saʿādet-i ḥāline ve mevlūdıň ol cihetden fāriġü'l-bāl olup anlardan emīn ü selāmetde olmasına delīl olup ve eger mezkūrātıň ḫilāfı vāḳıʿ olursa ḥükm daḫi berʿaks olur. Ve eger delāʾil evtādda veyāḥūd māʾilü'l-vetedde olursa düşmenleriň kesretine ve muḫterem ve maʿrūf olmalarına delīl olup ve eger zaʾilü'l-vetedde sāḳıṭ

[1] müsellese-i: - Ç.
[2] müsellese-i: Ç.
[3] kesīr: çoḳ İ4.

bulunursa ḥükm żıddıyla olur. Ammā eger bu delāʾil /Ü 432/ ṣāḥib-ṭāliʿa veyāḫud ṭāliʿa ʿadāvetle nāẓır olurlarsa mevlūduň düşmenleri çoḳ olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu delāʾile nāẓır bulunursa mevlūd düşmen-engīz /Ç 139a/ yaʿnī düşmen peyda idici olur. Ve ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḥānede bulunursa ḥükm yine böyle olup ve mevlūd düşmenler eline giriftār olur. Lākin müşkül ol zamān olur ki ḥāne-i mezbūra ṣāḥib-ṭāliʿiň vebāli veyā hubūṭı vāḳıʿ olup veyāḫud ol ḥānede ġarīb ola.

Ve eger ḥāne-i merḳūmeniň ṣāḥibi ṭāliʿde vāḳıʿ olursa düşmenleri mevlūduň eline girer, ḫuṣūṣā ki ṭāliʿ kevkeb-i mezbūruň vebāli veyā hubūṭı ola. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ bu ḥāneniň ṣāḥibi ile menḥūs olursa mevlūda düşmen ṭarafından żarar resīde olup ve eger mesʿūd olursa menfaʿat yetişür. Ve eger ṣāḥib-ḥane-i mezbūra ṣāḥib- ṭāliʿ ile menḥūs olursa mevlūd ṭarafından düşmenleri ziyāna resīde olur. Ve eger naḥsān bu ḥānede bulunsalar mevlūduň düşmeni keşīr ve kendü ḥaḳḳında bed-endīş olup ve mevlūd daḫi kendü düşmenlerinden ḫavfdan nāşi zaḥmet ü meşaḳḳatde olur, ḫāṣılı emīn olamaz. Ve eger ḥāne-i merḳūmede saʿdān vāḳıʿ olmuş olursa mevlūduň düşmeni kendinden düşmenlik māʾmūl olınmayan kimesneler olup ve belki ṭarīḳ-i aḥsen ile düşmenlik eylemek isterler ve belki anlardan żarar daḫi ẓuhūr eyleyüp ve bī-iḫtiyār nefʿ mā'mūl olur.

Semere-i sānī: Ve bāḳī semerāt-ı aḥkām-ı cüzʾīyyāt beyānındadır. /Ü 433/ Ṣāḥib-ḥādī ʿaşeriň bu ḥānede bulunması dūstlardan düşmenlik ẓuhūrına delīl olup ve bu beytiň ṣāḥibiniň /İ4 91a/ ḥādī ʿaşerde bulunması düşmenleriň mevlūd ile dūst olmasına delālet ider. Ammā eger kevkeb mesʿūd u maḳbūl olursa bu ḥāle rāġıb olaraḳ olup ve eger menḥūs u nā-maḳbūl olursa żarūretden nāşī olur.

Semere-i sāliş: Ṣāḥib-ḥādī ʿaşer ile ṣāḥib-ṣānī ʿaşer miyānında naẓar-ı meveddet vuḳūʿ bulunursa mevlūduň dūstları ile düşmeni beyninde muḥabbete delālet ider. Lākin eger ṣāḥib-ḥādī ʿaşer ṣāḥib-sānī ʿaşere nāẓır olursa muḥabbet mevlūduň dūstı ṭarafından vuḳūʿ /Ç 139b/ bulup ve eger ṣāḥib-sānī ʿaşer ṣāḥib-ḥādī ʿaşere nāẓır olursa düşmeni ṭarafından ẓuhūra gelür. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa ḥükm daḫi ḫilāf-ı mezkūr olur. Pes her beytiň ṣāḥibi içün ḥükm bu güne olup meselā bu ittifāḳ ṣāḥib-ḫāmis ile olursa biḥasb naẓar-ı saʿd u naḥs dūstluḳ u düşmenlik mevlūduň ferzendeleri ile olur.

Semere-i rābiʿ: İmdi her kevkeb ki bu ḥānede vāḳıʿ ola ḳanġı ḥāneniň ṣāḥibi olup ve ḳanġı burcda vāḳıʿ olmuş ise mevlūduň düşmeni daḫi ol kevkebiň ve ol burcıň

mensūbātından olan ḳāvm olur. Meṣelā eger ḥāne-i merḳūmda bulunan kevkeb beyt-i ṣāliṣiñ ṣāḥibi olursa mevlūduñ aḳrabāsı kendüne düşmen olup ve eger ol kevkeb Zuḥal /Ü 434/ ise meşāyiḫden olup ve daḫi sāʾir Zuḥal'e mensūb olan gürūh olur bāḳī ḥāneler daḫi bu muḳāyese ile ḥükm olunur.

Ṣemere-i ḫāmis: Eger mevżiʿ sehmü'l-aʿdāya müstevlī olan naḥslar olursa düşmenlerden mażarrat derkār olup ve eger saʿdlar olursa żarar żuhūr eylemez. Ve eger bu delāʾil evtādda vāḳıʿ olup veyā ḫūd māʾilü'l-vetedde olursa düşmenler keṣret üzere olup ve ḳaviyyü'l-ḥāl olurlar. Ve eger zāʾilü'l-vetedde olurlarsaża'īf olup ve mevlūdden devr olurlar.

Ṣemere-i sādis: Bu ḥāneniñ ḳanġı ḥānede bulunursa düşmenleri daḫi ol ḥāneniñ mizācına göre taḥrīke sebeb olur. Meṣelā eger ʿāṣirde bulunursa ʿamel veyā ṣanʿāt veyā devlet ḥasebiyle mevlūda pādişāh veyāḫud ekābir-i düşmen olur. Ve bāḳī burūc daḫi bu gūnedir.

Ṣemere-i sābiʿ: Eger bu beytiñ ṣāḥibi ve müstevlīsi taḥte'ş-şuʿā olursa mevlūduñ düşmenlerine ṭaraf-ı padişāhīden nikbet ẓuhūr ider. Ve eger bir naḥs sebebiyle menḥūs olursa zaḥmet ü meşaḳḳatde olup ve zaḥmetleri daḫi kevkeb-i /Ç 140a/ naḥsıñ ṭabīʿatından neşāt ider. Ve eger vebālde veyā hubūṭda olursa baḫtsız ü dermānde olurlar. Ve eger kendü ḥānesinde veyā şerefinde bulunursa ḳaviyyü'l-ḥāl ve ṣāḥib-iḳbāl ve devlet olurlar.

Ṣemere-i ṣāmin: Pes iki şaḫṣ beyninde dūstluġuñ ve düşmenliġiñ sebebine daḫi naẓar olunup[1] /Ü 435/ ve bu daḫi şöyledür ki meṣelā eger iki mevlūduñ ṭāliʿi bir burc olursa ol iki mevlūd birbirine dūst olurlar ve eger biriniñ ṭāliʿiniñ burcı āḫeriniñ ṣānī ʿaşeri vāḳıʿ olursa düşmenlik derkār olur. Keẕālik eger iki ṭāliʿiñ sāḥibi bir kevkeb olursa /İ4 91b/ birbirine dūst olurlar. Ve eger iki ṣāḥib-ṭāliʿ birbirine ʿadāveten nāẓır olursa yine miyānlarında ʿadāvet ü düşmenlik bedīdār olur ki muḳaddemā dördünci şecerde beyān olunmuşdı.

Ṣemere-i tāsiʿ: Ḥabs u ḳarż beyānındadır. Eger ṭāliʿ Ṣevr veyā ʿAḳreb olup ve ṣāḥib-ṭāliʿ ṣānī ʿaşerde bulunursa mevlūd düşmenler elinde maḥbūs olur. Ve eger ṣāḥib-ṭāliʿ, ṣāḥib-ṣānī ile ṣānī ʿaşerde menḥūs bulunursa ḥabse sebeb māl u ḳarż olur. Ve eger ʿaşeriñ ṣāḥibi ile menḥūs olursa ḫiẕmet-i pādişāhī vü ṣanʿat u ʿamel ekābir ḥasebiyle

[1] olunup: olup İ4.

ḥabs olunmış olup ve sāʾir burūc daḫi buňa ḳıyās olunur. Ammā eger ṣāḥib-s̱ānī ʿaşerde menḥūs olursa ḫiẕmet-i pādişāḥī ve ṣanʿat ve ʿamel ekābir ḥasebiyle ḥabs olunmuş olup ve sāʾir burūc daḫi buňa ḳıyās olunur. Ammā eger ṣāḥib-s̱ānī ʿaşerde menḥūs olursa mevlūd māl ü maʿāş ve ḳarżı virmek sebebiyle olup ve düşmenleri helāk olur. Ve eger mesʿūd olursa māl-i mevlūd ḳarż virmek cihetiyle müzdād olup ve māʿāşı daḫi ol maḥalden ḥāṣıl olur. Ve eger Mirrīḫ aňa nāẓır olup yāḫud delīl-i ḫāne-i Mirrīḫ'de bulunmuş /Ü 436/ olursa ziyāde olan māl, māl-i ḥarām olur. Ve eger bu ḥāl Müşterī ile vāḳıʿ olursa ruḫṣat-ı şeriʿat vechiyle ziyāde olur. Ve eger kevkeb-i mezbūr menḥūs olup ve naḥs ile böyle bulunup ve bir saʿd daḫi aňa nāẓır olursa māl-ı ḥarāmı ṣūret-i /Ç 140b/ ḥelālde aḫẕ eyler. Ve eger ol naḥs Zuḥal olup ḫāne-i s̱ānīde ḥaẓẓı olup veyāḫud ṣāḥib-s̱ānīye nāẓır olursa mevlūd māla devāb maḳūlesi sebebiyle mālik olup lākin zaḥmet ü meşaḳḳat çeker, ḫuṣūṣā ki naẓar daḫi ʿadāveten ola. Ve eger Zuḥal beyt-i mezbūrede maḳbūl olursa meşaḳḳat ḳalīl ü fāʾide ziyāde olur. Eger[1] bir saʿd daḫi nāẓır bulunursa ḳuvvet virir ḫuṣūṣā ki ol saʿdıň beyt-i merḳūmda farḥı ola.

S̱emere-i ʿāşir: Çārpālarıň ḥükmini beyān ider. Zuḥal'iň bu ḫānede vāḳıʿ olması bārkeş-i devāba ve vuḥūşdan daḫi derḳayd olan ḥayvanāta delīl olup Müşterī'niň bulunması şerīf olan ḥayvanāta delālet ider. Mes̱elā ḳoyun u ḳuzu ve sāʾir aňa mensūb olanlar gibi ve Mirrīḫ keçiye ve Āfitāb asbāna vü Zühre kāv u murġ-ı ḫānegīye ve ʿUṭārid ester ü ṭuyūra delālet ider, ḫuṣūṣā ki burc daḫi behīmī ola. İmdi bu kevākibden her ḳanġısı ki ḫāne-i merḳūmda bulunup veyāḫud ṣāḥibi olup ṣāḥib-s̱ānīye muttaṣıl ola mevlūduň daḫi māl ü maʿāşı anıň mensūbātından olan ḥayvanāt cihetiyle olur. Lākin eger naẓar-ı meveddetle olursa ol ḥayvānātı taḥṣīl āsān olup ve andan ḫayr /Ü 247/ u menfaʿat daḫi kes̱īr olur. Ve eger naẓar ʿadāveten olursa ḥükm żıddıyla mülābesdir. Ve eger ṣāḥib-s̱ānī vetedde olursa ḫayr daḫi ziyāde olur, ḫuṣūṣā ki mesʿūd u maḳbūl buluna. Ve eger bu delāʾil ṣāḥib-ṭāliʿa nāẓır olursa kār ziyādesiyle ḳavī olur. Ammā mālıň beḳāsı içün naẓar olunur. Mes̱elā eger delīller burūc-ı s̱ābitede olurlarsa mevlūd kendü vü mālını muḥāfaẓa eyler. Ve eger burūc munḳalibede vāḳıʿ olmuşlar ise ḫarc u telef ider. Ve eger ẕū-cesdeynde bulunurlar ise /İ4 92a/ mutavassıṭü'l-ḥāl olup yaʿnī muḥāfaẓa eylemez ise de telef daḫi eylemez. Netīce mevlūd ḫarc u maṣrafını bilüp ḥālete göre umūrını idāre ider.

[1] Eger: - Ç.

Vech-i āḫer daḫi öyledir ki meselā evtād mālıň beḳāsına vü māʾilü'l-veted vasaṭ-ı ḥāle ve zāʾilü'l-veted /Ç 141a/ mālıň nābūd olmasına ve suḳūṭ u faḳra ve zaḥmete delālet ider. Amma mālın maḥfūẓ olup ve telef olması kevākib-i saʿd u naḥs ve rāciʿ u müstaḳīme müteʿalliḳdır.

Semere-i ḥādīʿaşer: Ḥükm-i erbāb-ı müselleşāt ki her beytde beyān olunmuşdı. İmdi erbāb-ı müselleşeden her ḳanġısı sāʾirinden ḳavī bulunursa anıň eyyām-ı terbīyyetiniň daḫi eseri ziyādesiyle ẓāḥir olur. Ammā eger rub-ı evvel ü sānī bu ḥāneye müstevlī bulunup ve mesʿūd olursa mevlūduň aḥvāli ḥāne-i mezbūreniň ve erbāb-ı merḳūmeniň /Ü 438/ mizācına mülāyim evvel-i ʿömrden tā āḫir-i ʿömre resīde olunca saʿādet cihetiyle nısḳ-ı vāḥide üzerine olur, ḫuṣūṣa ki ikisi veyāḫud üçi daḫi birbirine meveddeten nāẓır olurlar. Ve eger menḫūs olurlarsa şaḳāvet cihetiyle keẕālik yine nısḳ-ı vāḥide üzere olur. Ammā reʾsiň bu beytde bulunması Müşterī'niň bulunması gibi olup ḥayvānāt maḳūlesini ve bu ḫāneniň daḫi sāʾir medlūlatını ziyāde idüp ve düşmenden żararı defʿe sebeb olur. Ammā ẕeneb bu mezbūruň ʿaksi olmaġla düşmen-engīz olup ve ḥayvānātıň maʿyūb u serīḳa olmasına delālet ider.

ŞECERE-İ ḪĀMİS

Şecere-i ḫāmis: Beş şuʿbe üzerine vażʿ olunup aʿmāl-ı tesyīrāt ve her cüzʾ üzerine müdebber ü ḳāsımıň ve mevlūd içün zamān-ı sebʿanıň aḥkāmı ve aḥvāl ve ʿamel-i ferdārāt ve aṣḥāb-ı edvār müʾellifiň ṭāliʿ-i mevlūdundan misāller ve aḥvāl-i güzeşte ve ʿilm-i mūsiḳī ve ḥatm-i kitāb beyānındadır.

Şuʿbe-i evvel: Altı semereye münḳasım olup keyfiyyet-i tesyīrātı beyān ider.

Şuʿbe-i sānī: Dört semereyi cāmiʿ olup aʿmāl-i tesyīrātı beyān ider.

Şuʿbe-i sāliş: Ṭoḳuz semereyi mutażammın olup tesyīrāt-ı aʿẓimi beyān ider.

Şuʿbe-i rābiʿ: /Ü 439/ Altı semere żımnında müdebber ve ḳāsımıň aḥkāmını beyān ider.

Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semere ile zamānlarıň ve ṣāḥib-devr ü ferdārātıň aḥkāmını ve āhvāl-i ʿilm-i mūsiḳīyi beyān ider. Pes imdi **şuʿbe-i evvel** keyfiyyāt /Ç 141b/ ü tesyīrāt beyān itmekle **semere-i evvel:** Aʿmāl-i tesyīrāt beyānındadır. Maʿlūm ola ki aʿmāl ʿilm-i nücūmuň ziyādesiyle düşvārı ʿamel-i tesyīrātıdır. Zīrā bu ʿamel ḥaḳīḳī ve maḥsūs olmayup ancaḳ taṣavvurī ve mevhūmīdir. Bunuň māl u māḥaṣalı delīl-i evveliň bi'l-ḳuvve eseri delīl-i sānīye yetişüp ve her biriniň imtizācından nāşi münāsib-i

mevżiʿ evvel eser-i fiʿle resīde olmaḳdır. Meselā mevcūdātdan[1] bir[2] iki ʿunṣuruñ imtizācı sebebiyle vücūda gelmesi gibi.

Pes bu mālʿūm oldıḳda tesyīrāt daḫi beş nevʿ olup evveli tesyīr-i aʿẓīmdir ki her birisine şemsīde taḳrīben bir derece maṭlaʿı ve her bir māhide beş daḳīḳa ve her altı günde bir daḳīḳa ḥareket idüp ve evtād-ı ṯāliʿ ve heylāc u ketḫüdā ve delāʾil-i aṣlı içün /İ4 92b/ bu tesyīrātı iʿtibār iderler. Zīrā aḥvāl-i ʿömr-i mevlūdānıñ delāʾili ḳāṭʿā vu ġayr-ı ḳāṭʿa resīde olmasından maʿlūm olur. Ve sānī tesyīrāt-ı ekbedir ki taḳrīben her bir sene-i Şemsīde bir burc /Ü 440/ ve her māhda iki derece ve yigirmi sekiz daḳīḳa ve her gün beş daḳīḳa[3] ḥareket idüp ve bir burc-ı intihā ve bu tesyīrden ʿibāretdir ki bir seneniñ ḥükmini andan ve ṣāḥibinden virürler. Ve buña tesyīr-i senevī daḫi dirler. Ve sāliṣ tesyīr-i evsaṭdır ki her bir senede on üç burc ḥareket idüp birisi burc-ı intihā ve on ikisi burc-ı ṯāliʿ olur. Ḫulāṣā her māh bir burc ve iki derece ve otuz daḳīkā ve her gün bir derece ve dört daḳīḳa ḥareket idüp ve buña tesyīr-i şuhūrī ıṭlāḳ olunur. Zīrā her māhıñ aḥkāmını bu tesyīrden istiḫrāc iderler. Ve bu üç tesyīr içün cedvel vażʿ olunmaġla ḥaṭṭa müʾellif-i kitāb raḥmetullāḥ zīc-i ʿumdesinde cedvelini keşīde ḳıldıġın beyān ider. Ve rābiʿ tesyīr-i aṣfardır ki derece-i burc-ı intihāyı ve her māh on üç burc ve bir miḳdār kesr ile ve her rūz on üç derece vü bir miḳdār kesr ile ḥareket itdirürler.

Pes devr-i evvel sāʿat-i taḥvīl-i sāl derece-i burc-ı intihāyı misl-i derece-i ṯāliʿ idüp tesyīr-i senevīden her māḥıñ /Ç 142a/ ve her rūzuñ ḥaṣṣasını ve kezālik on iki māh içün tā bir sene tamāmından tesyīr-i şuhūrīden her māhıñ ve her rūzıñ ḥaṣṣasını ol derece üzerine ziyāde eyledikde bu iki tesyīr ṯāliʿiñ derece vü daḳīḳasına şol burcda yetişür ki ol burc tevālī /Ü 441/ üzere burc-ı mezbūrdan ṣoñra intihā ider. Meselā ṯāliʿ Mīzān'ıñ on üç derece ve yigirmi daḳīḳası olup ve on üçünci sene[4] intihā ṯāliʿa resīde olup pes ṯāliʿiñ bu derece ve daḳīḳasına tesyīr-i senevīden her māhıñ ḥaṣṣası olan iki derece vü yigirmi sekiz daḳīḳa kezālik her gün içün beş daḳīḳa ziyāde olunup ve tesyīr-i şuhūrīden her bir māhıñ ḥaṣṣasına bir burc ve iki derece ve üç daḳīḳa ve her bir gün içün bir derece ve dört daḳīḳa zamān taḥvīl-i sālden derece-i ṯāliʿ üzerine żamm olundıḳda çünki üç yüz altmış beş gün ve altı sāʿat mürūr eyleye. Bu iki tesyīr ʿAḳreb'iñ on üç derece ve yigirmi daḳīḳasına resīde olur.

[1] mevcūdātdan: mevcūdātıñ Ç.
[2] bir: - Ç.
[3] her māhda iki derece vü yigirmi sekiz daḳīḳa ve her gün beş daḳīḳa: - Ç.
[4] sene: - Ç.

İmdi tesyīr-i senevī bir burc geçüp ve tesyīr-i şuhūrı on iki ḥāne burc-ı ṭāliʿi ḳaṭʿ ve delāʾil-i aṣlī ve ferʿiyyeniň mecmūʿı üzerinden mürūr ve bir burcda intihā itmiş olur. Ve sāʿat-i kevākib-i aṣlī ve ecrām-ı kevākib-i s̱ānīye ve seyyāre üzere tesyīr-i senevī keẕ̲ālik bir burc-ı intihā ider. Ve tesyīr-i yevmī bu ṭarīḳ üzere olup lākin sürʿatinden nāşi erbāb-ı fen aňa iʿtibār eylemeyüp çendān-ı iʿtimād daḥī olunmadığı beyān iderler. Bināʾen ʿaleyh müstaʿmel degildir. Ve ḫāmis şol tesyīrdir ki mānend-i vasaṭ-ı Āfitāb her yevm elli ṭoḳuz daḳīḳa vu sekiz s̱āniye ḥareket itdirürler. Ve bu tesyīr ṭāliʿ-i taḥvīl-i sālde müstaʿmel olup tā tāmām-ı sāli devri dince delāʾil-i aṣlī ve ferʿiyeniň cümlesi üzerinden mürūr ve baʿdehu cüzʾ taḥvīl-i sāli-i āḫere resīde olur ki bunuň daḫi ṭarīḳ-i ʿameli māsebaḳ gibi olup /İ4 94a/ ḥaṣṣa-i maḥ ve rūz-ı cedvel ḥareket-i şuhūr u eyyām vasaṭ-ı Āfitāb'dan aḫẕ̲ olunur. /Ç 142b, 143a; Ü 442, 443 /

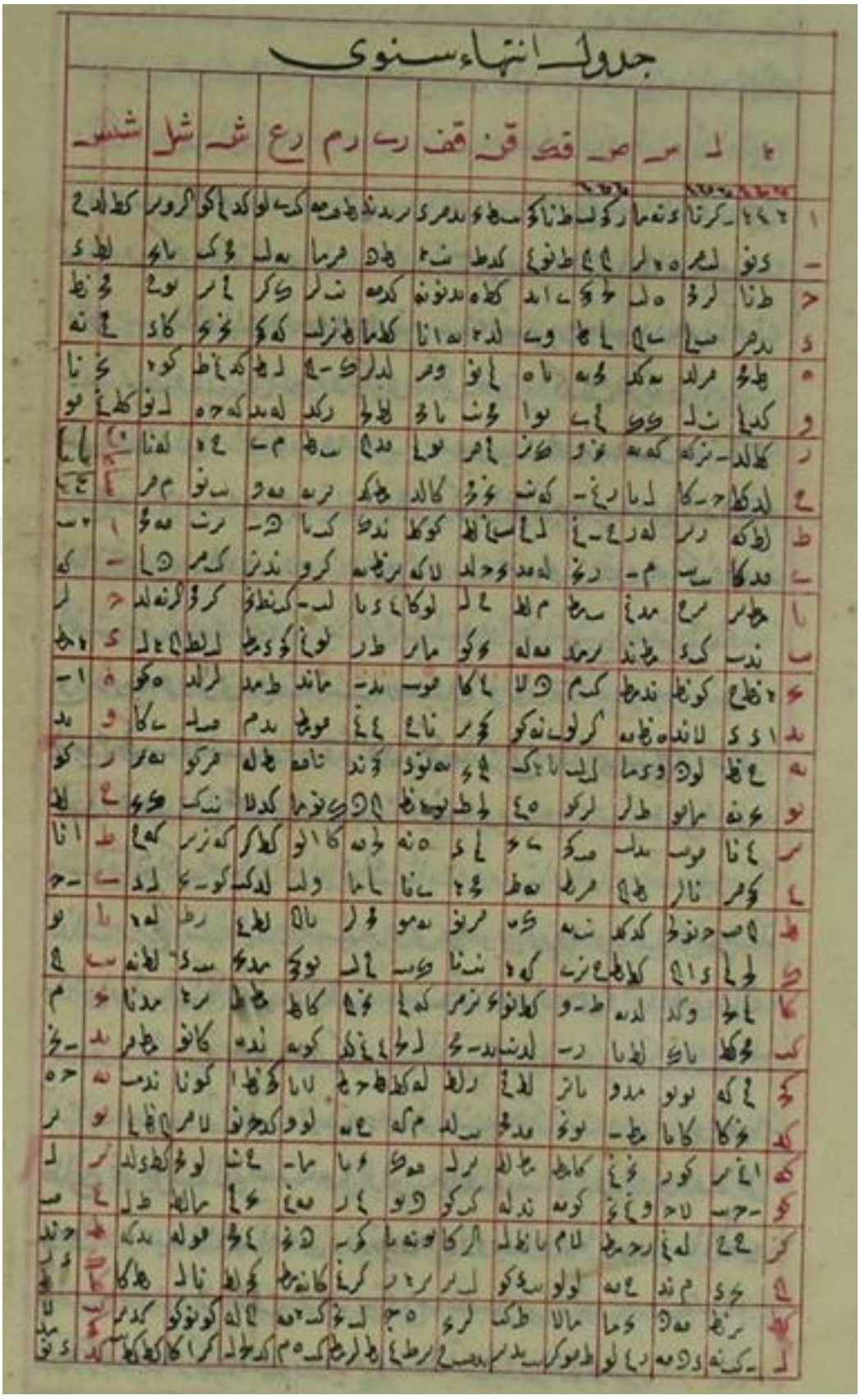

Şekil XI[1]

[1] Şekil XI, Ç nüshasından alınmıştır. Bu tablo, İ4 nüshasında bulunmamaktadır.

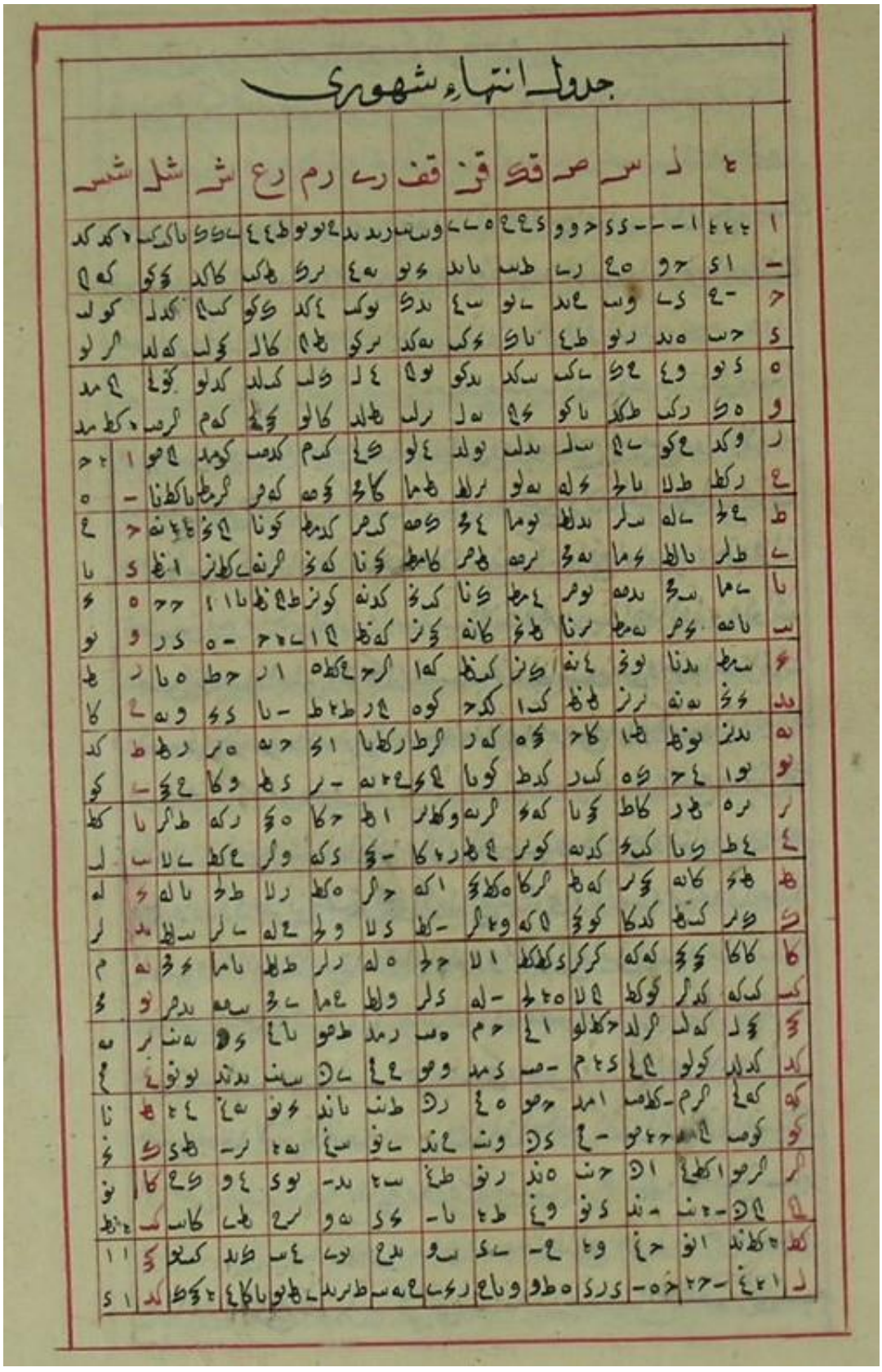

Şekil XII[1]

[1] Şekil XII, Ç nüshasından alınmıştır. Bu tablo, İ4 nüshasında bulunmamaktadır.

/Ç 143b, Ü 444/ **Semere-i sānī:** Derecāt-ı nāḥs-ı ḳāṭıʿ ve kevākib-i ḳāṭıʿ beyānındadır. Pes eczāʾdan ü kevākibden ḳāṭıʿ-ı ʿömr iki ḳısm olup birine aṣlī vü āḫerine ferʿī ıṭlāḳ olunur. İmdi aṣlī oldur ki vaḳt-i vilādetde ittifāḳen bulunmuş ola. Meselā naḥseyniň mevāżıʿı ve her biriniň şuʿā-ı terbīʿāt u muḳābelātı ve mevżiʿ-i Āfitāb ve anıň iki terbīʿniň ve muḳābelesiniň şuʿāʿı ve mevżiʿ-i Ḳamer ve ʿuḳde-i zeneb ve menḥūs bulundıġı ḥālde mevżiʿ-i ʿUṭārid ve anıň daḫi terbīʿ ve muḳābelesiniň şuʿāʿı ve evtāddan biri ḥudūd-ı naḥsāndan bir nāhsıň ḥaddi bulunmaḳ ve mevżi-i sehmü'l-mevt ve derece-i sāmin ü sādis ve eger naḥs olursa mevżiʿ ṣāḥib-sāmin ve merkez-i sābiʿ ve mevżiʿ-i zevātü'z-zenāb ve derecat-ı ṭulūʿ u ġurūb ve kevākib-i sābiteden ḳāṭıʿ olanlarıň derecāt-ı memeri ve saḥābiyāt gibi.

Ammā ferʿī oldur ki vilādetden soňra vāḳıʿ ola. Meselā cüzʾ-i ḳırān naḥseyn ve cüzʾ-i ictimāʿāt u istiḳbālāt ve her biriniň ṭāliʿleri ve kevākib-i naḥs ile bile olmaḳ ve kevākibiň zeneble cüzʾ-i mecāsedesi ve cüzʾ-i iḫtirāḳāt ve küsūf u ḫusūf ve her biriniň derece-i ṭāliʿi ve mevżiʿ-i müdebber küsūfāt u neyyirīniň zeneble mecāsedesi ve vaḳt-i taḥvīl-i sāl mevlūdde neyyirīniň terbīʿ u muḳābelesi kezālik mevāżıʿ-i şuʿāʿātı gibi lākin ziyādesiyle /Ü 445/ ḳāṭıʿ olmaḳ üzere bir sehm daḫi vardır ki ṭārīḳ-i istiḫrācı[1] eger ṭāliʿ-i nehārī olursa Mirrīḫ'den Zuḥal'e dek alup ve ṭāliʿden isḳāṭ ile olur ve illā ṭāliʿ-i[2] leylī ise māsebaḳıň muḫālifiyle ʿamel olunup ve yine ṭāliʿden naḳṣ olunur.

Semere-i sāliṣ: Delāʾil-i mevt beyānındadır. Bu edille daḫi on iki delīl olup evvel-i heylācıň tesyīri delāʾil-i ḳāṭıʿa resīde olmak ikinci ketḫüdānıň kezālik tesyīri, üçünci tesyīr derece-i ṭāliʿ, dördünci tesyīr burc-ı intihā, beşinci tesyīr ṣāḥib-burc-ı intihā, altıncı tesyīr derece-i ṭāliʿ-i taḥvīl, yedinci tesyīr ṣāḥib-ṭāliʿ-i taḥvīl, sekizinci tesyīr derece-i sābiʿ, ṭoḳuzuncı tesyīr /Ç 144a/ ṣāḥib-sābiʿ, onuncı tesyīr derece-i sāmin, on birinci tesyīr ṣāḥibi-sāmin, on ikinci ṭāliʿ-i aṣla müstevlī bulunan kevkebiň tesyīridir. Pes zikr olınan delāʾil ḫuṣūṣıyla heylāc veyā ketḫüdānıň tesyīri beyān olınan mevāżıʿ ḳāṭıʿa resīde olursa ḳaṭʿ-ı ʿömrden ḫavf olunur. Bā-ḫuṣūṣ fī'l-aṣl heylāc veyā ketḫüdā żaʿīf bulunmuş ola veyāḫud ketḫüdānıň ʿaṭiyyesi sülüs veyā nıṣfa veyā sülüsāne varmış ola. Ammā tesyīr-i delāʾil-i ʿömr veyā burc-ı intihā veyā ṭāliʿ-i tāḥvīl veyāḫud her birinin ṣāḥibleri mevāżıʿ-ı ḳāṭıʿaya resīde oldıḳlarında eger bir saʿd nāżır/Ü 446/

[1] istiḫrācı: istiḫrāc Ü.
[2] ṭāli'-i: - İ4.

bulunup veyāḫud burc-ı intihā ṭāliʿiň on iki burcundan mevżiʿ-i ceyyideye yetişmiş ola, ḫuṣūṣā ol mevżi vetedde müṣādife ide veyāḫud ṭāliʿ-i aṣldaki mevżiʿ neyyirīne yetişüp veyā ṭāliʿ-i taḥvīl ü ṣāḥib-mesʿūd buluna veyā bu üç ṭāliʿiň birinde saʿd vāḳıʿ olup veyāḫud naẓar-ı meveddetle nāẓır ola. /İ4 94b/ Ḫuṣūṣā ki vetedden naẓar idüp ve naḥs daḫi bu üç ṭāliʿden sāḳıṭ ola veyā ṭāliʿ-i aṣl mevāżıʿ-ı maḫvfdan devr veyā bir saʿd heylāc veyā ketḫüdā üzerine veyāḫud mevżiʿlerine müstevlī buluna veyā tesyīr delāʾil-i aṣl veyā tesyīrātıň ekseri saʿdlarıň ḥudūdında vāḳıʿ ola veyā ṣāḥib-ferdār ve anıň şerīki saʿd ola. Ol fesādı mānīʿ u dāfiʿ olup ve eseri daḫi selāmetle güzerān ider, ḫuṣūṣā ki fi'l-aṣl delāʾil-i ʿömr ḳavī bulunmuş ola. Ammā çünki delāʾil-i dāfiʿu mānīʿ ḳāʾim olalar. Egerçi cüzʾ-i ʿārıża ẓuhūr eyledikde yine delīl müfsede münāsib ve tesyīriň gerek aʿẓīm ve gerek ekber ve gerek evsāṭdan muḳteżāsı üzere żāhir olup kezālik defʿ-i mażarrat daḫi münāsib mizāc delīl-i dāfiʿ olur. Ammā eger tesyīr delāʾil-i aṣlī mevāżıʿ-ı suʿūda resīde olup ve burc-ı intihā ve sāliḫde saʿd ve ṭāliʿ-i taḥvīl mesʿūd ve ṣāḥibi kezālik saʿd u nuḥūsdan pāk /Ç 144b/ olursa mevlūd ʿayş u nūşı ḫoş ve ṣaḥīḥü'l-mizāc ve sālim ve ḳuvvet-i nefsānīsi /Ü 447/ yevmen feyevmen mürtefi, ḥāṣılı ol müddet veyā ol sālde dāḫilen ü ḫāricen saʿādet bulur.

Semere-i rābiʿ: Ḳāsım ve müdebber beyānındadır. Batlamyūs'uň ḳavlī üzere tesyīr ḥudūd-ı Mısriyyā'dan her ḳangı kevkebiň ḥaddīne resīde olursa ol dereceye, derece-i ḳısmet-i kübrā ve ṣāḥib-ḥudūda ḳāsım taʿbīr olunup ḥāṣılı tesyīr evvel-i ḥadde oldıḳca ḥükmi gerek ḫayran ve gerek şerren ḳāsımıň ṭābīʿatına mülāyim olur. Ve naḳl olunur ki ḥükm iʿmār ü külliyāt ṭāliʿde eser-i[1] ṭesyīr-i aʿẓīm ziyādesiyle ḳavī olur. Ve eser tesyīr-i ekberiň aḥvāl ve ʿömrde ḳuvveti andan ḳalīl olup lākin her seneniň ḥükmini bu tesyīrden istiḫrāc iderler. Ve baʿdehu tesyīr-i evsaṭıň daḫi ḳuvveti ekberden ḳalīl olmaġla her māhıň ḥükmini kezālik bu tesyīr ile virirler. Bināʾen ʿaleyh ḥükm-i tesyīr-i evsaṭ rūz-be-rūz olur. Ammā şarṭ olan derece-i ḳısmete ve ḳāsıma naẓar olunup eger saʿd olursa saʾādete ḥükm olunup ve keyfiyyet-i saʿādet daḫi ḳāsımıň ṭabīʿatına ve ṭāliʿ-i aṣlda ve vaḳt-i tesyīrde vuḳūʿ bulan ḥālāt ḳuvvet-i zātī vü ʿarżīsine mülāyim ve bundan mā-ʿadā burc-ı tesyīriň ṭāliʿ-i aṣlla ve burc-ı intihā-yı ṭāliʿ taḥvīle nisbeti ne vechle ise bu mecmūʿı mülāḥaẓa ve baʿdehu ḥükme taṣaddi /Ü 448/ olınmakdır.

Ve eger ḳāsım-ı zātī vü ʿarżī naḥs olup ve ṭāliʿ-i aṣla daḫi nisbeti bed vāḳıʿ olursa ḥükm daḫi aňa münāsib olur. Ve eger delāʾiliň baʿżısı saʿd[2] ve baʿżısı naḥs olursa imtizāc

[1] ṭāli'de eseri: - Ç.
[2] ba'żısı sa'd: - İ4.

virilmek lāzım gelür. Ammā tesyīr-i senevīde ḥükm sāliḫdā üzerine olup çünki tesyīr bir kevkebiň şuʿāʿına veyā cürmine resīde ola. Pes ol burcda ṣāḥib-şuʿā veyāḫud tesyīr-i cürmine resīde olmuş olan kevkeb müdebber olup ve ḫayr u şerde vuḳūʿ bulacaḳ ḥālātıň aḥkāmını /Ç 145a/ andan istidlāl iderler. Ve çünki tesyīr ol maḥalden mürūr eylemeye tā kevkeb-i āḫeriň şuʿāʿına veyā cürmine resīde olınca ḥükm yine sāliḫdānıň olur. İmdi maʿlum ola ki ittiṣālātda nıṣf-ı cürmine naẓar olundıġı gibi tesyīrātıň daḫi nıṣf-ı şuʿāʿ cürm-i kevkebe yetişmesine /İ4 95a/ iʿtibār olunup burcuň ve kevkebiň ve ṭāliʿiň münāsib-i ḥāli ile aḥkām virilür.

Semere-i ḫāmis: Maṭraḥü'ş-şuʿāʿāt cihetiyle taʿdīl-i eczāʾ-i sāʿat-i kevākib beyānındadır. Naḳl iderler ki eger kevkeb-i rāst veted-i ʿaşerde veyāḫud rābiʿde bulunursa eczāʾ-i sāʿati daḫi felek-i müstaḳīm ile tamām on beş derece olup ve eger rāst derece-i ṭāliʿ veyāḫud sābiʿde vāḳıʿ olursa anıň eczāʾ-i sāʿati biʿḥasbü'l-mevżiʿ maṭlāʿ-ı belediyyesiniň /Ü 449/ muḳteżāsına göre olur. Ammā eger evtād miyānında vākıʿ olmuş olursa mütefāvit olup ol vaḳt ʿamele muḥtāc olunmaġla ṭārīḳ-i istiḫrācı bu gūnedir ki eger kevkeb ṭāliʿ ile rābiʿ miyānında veyāḫud rubʿ-ı muḳābili beyninde olursa ibtidā anıň eczāʾ-i sāʿatini vetedden ḥāṣıl olan[1] buʿdını maʿlūm ideňden soňra eczāʾ-i sāʿatı ile on beş derece beyninde tefāżul aḫẕ olunup veted-i ṭāliʿden veyāḫud ġārbdan ḥāṣıl olan sāʿat bāʿdine ḍarb u ḥāṣıl olanı altıya ḳısmet eyledikde ḫāric-i ḳısmet taʿdīl olur.

İmdi eger faṣl eczāʾ-i sāʿat içün olursa taʿdīl-i mezbūrı yine andan iḫrāc idüp ve illā yaʿnī fażl on beş derece içün olursa eczāʾ-i sāʿatiň üzerine ziyāde eyleyince kevkeb-i maṭlūbıň vetedden buʿdı ḥasebiyle eczāʾ-i sāʿat derece-i muʿaddeli ḥuṣūl-peẕīr olup çünkü bu sāʿat-i muʿaddel otuzdan istiḳāṭ olına naẓīri daḫi ṣūret-yāb olur. Ammā eger kevkeb-i maṭlūb ʿāşir ile ṭāliʿ veyāḫud muḳābili olan rub'da vāḳıʿ olursa yine on beş derece ile eczāʾ-i sāʿati beyninde tefāżul aḫẕ /Ç 145b/ olundıḳdan soňra ʿāşir veyā rābiʿden ḥāṣıl olan baʿd yine ḍarb ve /Ü 450/ altıya ḳısmet olunca tāʿdīl ẓāhir olup pes eger fażl-ı mezbūr on beş derece içün olursa taʿdīl andan isḳāṭ ve illā üzerine ziyāde eyledikde on beş dereceden eczāʾ-i sāʿat muʿaddel ḥāṣıl olur. Ve keẕālik bu muʿaddel daḫi otuzdan isḳāṭ olınca naẓīriniň eczāʾ-i sāʿati nümāyān olur.

Semere-i sādis: Maṭraḥ-ı şuʿāʿāt-ı kevākib beyānındadır. Maṭraḥ-ı şuʿāʿāt-ı kevākib daḫi iki ḳısm olup evvelki ḳısmı derecāt-ı sivā iledir ki anıň ḥaddi tesdīs ü terbīʿ u

[1] muḳābili beyninde olursa ibtidā anıň eczāʾ-i sāʿatini vetedden ḥāṣıl olan: - Ç.

teslīs ü muḳābelelerden maʿlūm olur. Ammā ḳısm-ı sānī derecāt-ı maṭlaʿı iledir ki anıň ḥaddi kevākibiň ʿarżları sebebiyle muḫtelif olmaġla ṭarīḳ-i ʿameli maṭlūb olan kevkebiň eczāʾ-i sāʿat muʿaddelini dörde ḍarb ü ḥāṣıl-ı ḍarbı kevkeb-i mezbūrıň ḫaṭṭ-ı istivāmın evvel-i Ḥamel cedvelden aḫz olınan derece-i muṭālaʿandan isḳāt ve bāḳī ḳalan yine cedvel-i istivāsından taḳvīs eyleyince mevżiʿ-i tesdīs eyser kevkeb maṭlūb olup naẓīri teslīs-i eymen olur. Ve yine eczāʾ-i sāʿat muʿaddelini altıya ḍarb ve ḥāṣıl-ı ḍarbı cedvel-i mezbūrdan aḫz olınan muṭālaʿadan isḳāṭ ve bāḳī ḳalanı yine ʿamel-i sābıḳ gibi taḳvīs eyledikde ne ḥāṣıl olursa /Ü 451/ mevżiʿ terbīʿ-i eser-i kevkeb ve keẕālik naẓīri terbīʿ-i eymeni olur. Ve yine eczāʾ-i sāʿat-ı muʿaddel kevkeb-i /İ4 95b/ maṭlūbı otuzdan naḳṣ eyledikde bāḳī ḳalan eczāʾ-i sāʿat kevkebiň naẓīrı olup pes bu eczāʾı daḫi dörde ḍarb ve ḥāṣıl-ı ḍarbı muḳaddemā aḫz olınan müṭālaʿa-ı istivāʾniyyesi üzerine ziyāde ve kelevvel cedvel-i mezbūrede taḳvīs olundıḳda tesdīs-i eymen maṭlūb ḥāṣıl olup ve keẕālik naẓīri teslīs-i eyser olup ve derece-i muḳābele daḫi derece-i kevkebin naẓīri olur. Ammā Āfitāb'ıň ʿarżı olmadıġı ḥaysiyetden bu ʿamellere ḥācet yoḳdur.

Ḳāʿide-i āḫer pes efḍalü'l-müdeḳḳıḳīn Mevlānā ʿAbdü'l-ʿalī Bircendī *Şerḥ-i Zīc-i Cedīd-i* /Ç 146 a/ *Gürkānī*'sinde üstād-ı ṣanʿāt Ebū Reyḥān Birūnī'niň maṭraḥü'ş-şuʿāʿātda vāḳıʿ kelām-ı keşireyi cemʿ ve baʿdü't-tetebbiʿ bir ṭāriḳ-i aḫer iḫtirāʿ eyledigini beyān ve bu ṭarīḳ[1], ṭarīḳ-i sāʾireye Mirrīḫ olup bināʾen ʿaleyh müteʾaḫḫirinden ekser aʿmāl-i mevālīde istiʿmāle şāyeste gördüklerini naḳl itmekle mütercīm-i faḳīr daḫi ṣevāba aḳreb ve bu maḥalle keteb ü taḥrīri her vechle enseb olmaḳ mülāḥaẓasıyla beyāň eyledim ki vech-i ʿameli[2] meselā kevkeb-i maṭlūbıň ʿarżīniň ceybini otuz dereceniň ceybine /Ü 452/ münḫaṭ olmaḳ üzere ḍarb eyledikde ḥāṣıl-ı ḍarb-ı ceyb ʿarż-ı tesdīs olmaġla bu tesdīsiň ḳuvvetini cedvel-i ceybden[3] aḫz ve kevkeb-i merḳūmuň taḳvīmi üzerine ziyāde eyledikde tesdīs-i eyser ḥāṣıl olup ve hemān ḳavs-ı meẕkūrı kevkeb-i maṭlūbıň naẓırı derecesinden isḳāṭ eyleyince tesdīs-i emīň ḥuṣūl-peẕīr olur. Pes tesdīs-i eymeniň muḳābili teslīs-i eyser ü tesdīs-i eyseriň muḳābili teslis-i eymen olup ve kevkeb-i mezbūruň taḳvīmi üzerine ṭoḳsān derece żamm eyledikde terbīʿ-i eyser ve taḳvīm-i meẕkūreden ṭoḳsān dereceyi tarḥ idince terbīʿ-i eymen ṣūret-yāb ḥuṣūl olur.

[1] ṭarīḳ: - Ç, İ4.
[2] ʿamel: ʿamel Ç, İ4.
[3] żarb-ı ceyb ʿarż-ı tesdīs olmaġla bu tesdīsiň ḳuvvetini cedvel-i ceybden: - Ç.

Şuʿbe-i sānī: Dört semere üzere mevżiʿ olup aʿmāl-i tesyīrātı beyān ider.

Semere-i evvel: Bu aʿmāliñ muḳaddimesi vü ışṭılāḥātı beyānındadır. Her bir kevkebi ki tesyīr murād olına eger derece-i ṭāliʿ üzere vāḳıʿ olup ve ʿarżī daḫi olursa lāyıḳ olan derece-i ṭulūʿıyla ʿamel olunmaḳdır. Ve eger derece-i ġārb üzere bulunup kezālik ʿarżī olursa derece-i[1] ġurūbıylaʿamel[2] olunmaḳ gerekdir. Ve eger derece-i memeri misl-i derece-i ʿāşir veyāḫud rābiʿ olursa derece-i memerri ile ʿamel lāzım olur. Ve eger ʿarż bulunursa /Ü 453/ mānend-i sehm anıñ derecesiyle ʿamel olunur. Ammā eger delīl evtād miyānında vāḳıʿ olmuş olursa şol derece ile ʿamel olunur ki ol derece, derece-i memeri ile derece-i ṭulūʿı /Ç 146b/ mābeyninde ola. Ḥāṣılı cühhāl gibi derece-i taḳvīme iʿtibār olunmaya. Ammā tesyīrde muʿteber-i mevżiʿ muḳaddem olup mevżiʿ-i ṭāli muʿteber degildir. Ve muḳaddimden murād ibtidā ṭulūʿ iden olup ṭālīden daḫi maḳṣad andan ṣoñra ṭāliʿ olandır. Meselā bu ṣūret-i ṭāliʿyi ḳāvl-i Baṭlamyūs üzere Āfitāb'ı derece-i ġārba tesyīr eyledik. Ammā fī'l-ḥaḳīḳa derece-i ġārb mevżiʿ-i Āfitāb'a tesyīr olunmuş olur. Zīrā Ḥamel Sevr'den evvel ṭāliʿ olmaġla derece-i ġārb ṭulūʿda derece-i Āfitāb /İ4 96a/ üzerine muḳaddemdir. Bināʾen ʿaleyh çünki bir delīl-i tesyīr murād oluna. Eger ol delīl derece-i vetedi güzār itmiş ise ibtidā delīl-i mezkūrı ol merkeziñ evveline ḳāʿide-i meşrūḥ üzere tesyīr eylemek lāzımdır. Meselā bu zāyiçede Āfitāb'ı merkez-i sābiʿe tesyīr itdirdigimiz gibi ḥatta[3] müʾellif-i raḥmetullaḥ fenn-i merḳūmda maʿrūf olanlardan vāfir kimesneniñ bu daḳīḳaya resīde olamadıḳlarını beyān ider.

[1] derece-i: - İ4.
[2] ʿamel: - Ç, İ4.
[3] ḥatta: - İ4.

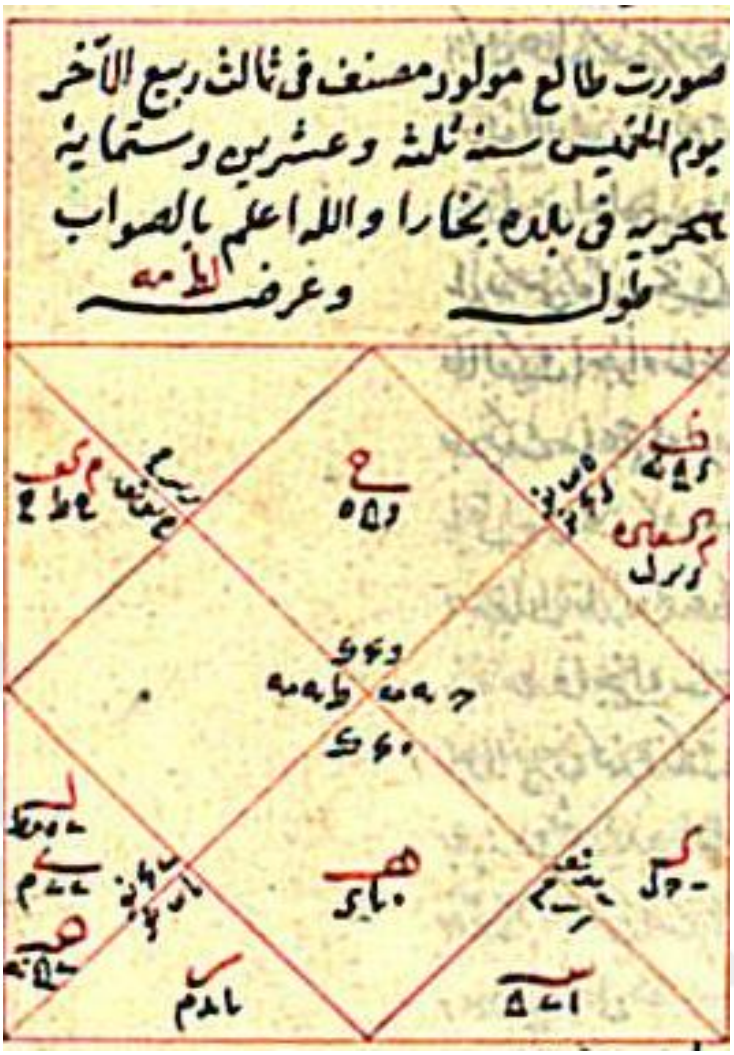

Şekil XIII[1]

Semere-i sānī: Veted-i sābiʿ /Ü 454/ ile ʿāşir mābeyninde vāḳıʿ delīliň tesyīri beyānındadır. Çünkü veted-i sābiʿ ile veted-i ʿāşir beyninde olan delīli veted-i sābiʿe tesyīr murād olına. Ḳāvl-i Baṭlamyūs üzere ṭarīḳi oldur ki merkez-i ġārb üzere altı burc ziyāde olunup ve meṭāliʿ belediyyesi /Ç 147a/ aḫz olunur ki ḥāḳīḳatde ol meṭāliʿ ṭāliʿ olup aňa muḳaddem ıṭlāḳ iderler. Baʿdehu altı burc daḫi mevżiʿ-i delīle zīyāde idüp[2] ve keẕālik meṭāliʿ beldīyyesi aḫz olunup ve aňa tālī taʿbīr iderler ki ol meṭāliʿ burc-ı delīliň naẕīri olmuş olur.

Pes muḳaddemi tāliʿden isḳāṭ eyleyince bāḳī ḳalan her bir derece taḳrīben bir sāl ve her bir daḳīḳa altı gün olur. Ammā altı burc ziyāde olunmaġa sebeb her burcdan[3] her bir dereceniň meṭāliʿi maġāribine /Ü 455/ müsāvī oldıġıdur ki meselā ṭāliʿ Mīzān'ıň

[1] Şekil XIII, İ4 nüshasından alınmıştır.
[2] idüp: - Ç.
[3] her burcdan: - Ç, İ4.

on üç derecesi olınca derece-i meṭāliʿi Ḥamel'iň keẕālik on üç derecesi olur. Zīrā felek burūcdan her bir derece ki ṭulūʿ eyleye. Ol dereceniň naẓīri ġurūb itmiş olur.

Meselā ṭāliʿ Mīzān'ıň 24 derece vü daḳīḳası olup ve ġārb Ḥamel'iň 24 derece vü daḳīḳasıdır. Ve Āfitāb daḫi Sevr'iň 18 derece daḳīḳasında bulunmaġla pes merkez-i ġārb üzere altı burc ziyāde eyledik. Mīzān'ın 24 derece vü daḳīḳası olur ki meṭāliʿ-i beledīyesi 72 dir. Bu meṭāliʿ ṭāliʿ olup muḳaddema taʿbīr olunur. Baʿdehu mevżiʿ-i Āfitāb'a Keẕālik altı burc ziyāde eyledikde ʿAḳreb'iň 18 derece vü derece vü daḳīḳası olup ve bunuň meṭāliʿ-i belediyyesi 42 olur ki bu daḫi ṭālī ıṭlaḳ olunur.

İmdi muḳaddemi tāliden iḫrāc eyledikde bāḳī 27 ḳalup derecātı otuz üç sāl ḥisāb olunur. Ve elli dört daḳīḳayı altıya ḍarb eyleyüp ve otuza ḳısmet eyleyince ḫāric-i ḳısmet 18 yaʿnī taḳrīben on ay yigirmi dört gün olur.

Semere-i sāliş: Ziyāde /İ4 96b/ vü noḳṣān ʿaṭiyye-i kevākib beyānındadır. /Ü 456/ Eger bir naḥs ketḫüdāya ʿadāvetle nāẓır olursa anıň ʿaṭiyyesinden bir miḳdārını naḳṣ idüp noḳṣān olan daḫi naḥsıň fevḳü'l-arż veyā taḥte'l-raż olan eczāʾ-i sāʿatı ve ṭāliʿden veyāḫud ġārbdan buʿdı miḳdārı olup ve ṭarīḳ-i ʿilmi oldur ki eger kevkeb fevḳü'l-arż olursa ṭāliʿiň meṭāliʿ-i belediyyesini kevkeb-i naḥsıň /Ç 147b/ meṭāliʿ-i belediyyesinden isḳāṭ ü mābeynü'l-müṭālīʿni derece-i ṭāliʿiň eczāʾ-i sāʿatı üzerine ḳısmet eyleyince ḫāric-i ḳısmet kevkeb-i mezbūruň ṭāliʿden buʿdınıň sāʿati olur. Pes nıṣf-ı sādis tamāma[1] noḳṣān aṣlī-i Zuḥal'den ṭarḥ olundıḳda bāḳī ol naḥsıň ʿaṭiyye-i ʿömrden ḥaṣṣā-yı noḳṣānı olup anı daḫi tamām-ı ʿaṭiyyeden isḳāt eyledikde ʿaṭiyye-i muʿaddel ḥāṣıl olur.

Meselā bu ṣūret ṭāliʿde mevżi-i Zuḥal 27 ve eczāʾ-i sāʿatı 26 olup eger Zuḥal derece-i ṭāliʿ üzerinde vāḳıʿ olaydı kendünüň eczāʾ-i sāʿatı miḳdārını naḳṣ iderdik çünki ṭāliʿden baʿīd düşmüşdür ṭāliʿden ḥāṣıl olan sāʿat buʿdı miḳdārı şeyʾ ḥaṣṣa-ı noḳṣan aṣlīsinden isḳāṭ olunur ki beyān olunmuşdı. Meselā meṭāliʿü't-ṭāliʿ 64 ve meṭāliʿ Zuḥal /Ü 457/ 52 olup mābeynlerindeki tefāżul 64 olmaġla eczāʾ-i sāʿat derece-i ṭāliʿiňe 26 dir aňa ḳısmet olundıḳda ḫāric-i ḳısmet olan 20 Zuḥal[2] ṭāliʿden sāʿat-i buʿdı olur. Pes her bir sāʿat içün nıṣf-ı sādis-i baʿd noḳṣān-ı aṣlī Zuḥal olan 25 dan ṭarḥ olunur ki bunuň daḫi ṭarīḳi sāʿat-i buʿdı noḳṣān[3], noḳṣān-ı aṣlī Zuḥal'e ḍarb ve ḥāṣıl-ı ḍarbı on

[1] tamāma: tamām İ4.
[2] Zuḥal: Zuḥal'iň Ü.
[3] noḳṣān: - Ç, İ4.

ikiye ḳısmet iderler ki nıṣf-ı sādis baʿd ḫāric-i ḳısmet ḥaṣṣa-ı noḳṣān Zuḥal olup anı daḫi tamām-ı[1]ʿaṭiyyeden naḳṣ eyleyince ʿatiyye-i muʿaddel ḥuṣūl-peẕīr olur. Meṣelā ṭāliʿ-i merḳūmda sāʿat-i baʿd 37 olmaġla noḳṣān-ı aṣlī-i Zuḥal ki dır ḍarb eyledikde ḥāṣıl-ı ḍarb 393148 olup vech-i meşrūḥ üzere on ikiye ḳısmet olundıḳda ḫāric-i ḳısmet 17 olur, baʿdehu bu ḫāric-i ḳısmeti noḳṣān-ı aṣlī Zuḥal olan 25 dan isḳāṭ eyledikde 16 bāḳī ḳalur ki Zuḥal'iň ṭāliʿden buʿdı miḳdārı ḥaṣṣa-ı noḳṣānı olup bunı daḫi ʿaṭiyye-i Şems'den ṭarḥ idince bāki 47 ḳalur ki otuz sene yedi ay on sekiz gün müddet /Ç 148a/ ḥāṣıl olmuş olur. Keẕālik ʿaṭiyyeyi ziyāde idici saʿdlar daḫi bu vech üzere /Ü 358/ ḥisāb olunur. Egerçi şuʿbe-i heylāc u ketḫüdā ẕikri mürūr itmişdi lākin müʾellif raḥmetullāh bu maḥalde ẕikri münāsib oldıġından ziyād eyledigin beyān ider. Ammā eger delāʾil-i taḥteʿl-arż olursa ol zamān buʿdı merkez-i ġārbdan aḫẕ ü /İ4 97a/ eczāʾı sāʿat-i naẕīr kevkeble ʿamel ider.

Ṣemere-i rābiʿ: ʿAmel-i tesyīr-i evsaṭ beyānındadır. Pes[2] eger zamān-ı maʿlūmda tesyīr-i evsaṭıň ḳanġı mevziʿe resīde oldıġı maʿlūm olınmaḳ murād olunursa ṭāliʿiň üzerine ʿaded-i sinīn-i tāmme miḳdārı burc ziyāde olunup amma eger ʿaded-i sinīn-i tāmme bir devrden yaʿnī on ikiden ziyāde olursa ḳāble'z-żam veyāḫud baʿdehu'z-żam on ikisini ṭarḥ idüp bāḳī her ne ḳalursa mebde-i sāl-i nāḳışada mevżiʿ tesyīr olur. Ammā eger sinīn-i tāma ile māh u rūz daḫi bulunursa her biriniň ḥaṣṣasını cedvelinden aḫẕ u mevżiʿ-i tesyīr-i merḳūm ile cemʿ olundıḳda keẕālik mevżiʿ-i tesyīr āşikār olur. Meṣelā ṭāliʿi 60 ki sāl-i Şems ve iki ay ve on gün mürūr itmiş farż olunursa pes on dört sāl-i tāme içün on dört burc mevżiʿ-i ṭāliʿ-i mezbūra ziyāde idüp vech-i meşrūh üzere on ikisini ṭarḥ eyleyince bāḳī 24 ḳalur ki mebde-i /Ü 459/ sāl nāḳışada mevżiʿ-i tesyīr olur. Pes ḥaṣṣa-i māh 36 ve haṣṣa-i rūz 22 olmaġla rütbesiyle cemʿ eyledikde 23 olup[3] mebde-i sāl nāḳışa mevżiʿ-i tesyīr üzerine ziyāde olınca 24 zamān-ı maʿlūmda mevżiʿtesyīr olmuş olur.

Ammā eger zamān mechūl olup mesīr-i ileyhe maʿlūm olursa ʿamel daḫi ʿaksiyle olup ṭārīḳi oldur ki ṭāliʿi mesīr-i ileyheden naḳṣ idüp ve eger naḳṣ mümkin olınmazsa bir devr ziyāde eyledikden soňra naḳṣ idüp bāḳī her ne ḳalursa her burcı bir sāl ve her iki derece veü yigirmi sekiz daḳīḳası /Ç 148b/ bir māh ve her beş daḳīḳası bir gün olaraḳ cemʿ olundıḳda tesyīriň derece-i ṭāliʿden mevżiʿ-i maʿlūma resīde oldıġı müddet

[1] tamām-ı: - Ç, İ4.
[2] Pes:- Ü.
[3] olup: olur Ç.

hüveydā olur ki meşelā ṭāliʿ 30 mevżiʿ-i mesīr-i ileyhe 19 olmaġla pes mevżiʿ-i mesīr-i ileyhe on iki burc żamm olundıḳdan soñra ṭāliʿi isḳāṭ eyleyince bāḳī 45 ḳalup yaʿnī altı burcdan altı sene ve yigirmi yedi derece sekiz daḳīḳadan daḫi ḥisāb sābıḳ üzere on bir ay aḫẕ olunmaġla imdi müddet-i mezbūrede derece-i /Ü 460/ ṭāliʿiñ tesyīri mevżiʿ-i Āfitāb'a resīde olacaḳ maʿlūm olur.

Şuʿbe-i şālīş: Ṭoḳuz şemere ile tesyīr-i aʿżası beyān ider.

Şemere-i evvel: Merkez-i ʿaşeriñ ve rābiʿiñ tesyīri beyānındadır. Çünki bu iki vetedden birini mevżiʿ-i sehme veyāḫud bir kevkebiñ mevżiʿine veyāḫud şuʿāʿına tesyīr murād olına. Eger ol kevkebiñ ʿarżı olmazsa ṭarīḳi oldur ki meşelā derece-i ʿaşeriñ ḫaṭṭ-ı istivā ile meṭāliʿi aḫẕ olunup muḳaddem olur. Keẕālik delīliñ daḫi meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāsı aḫẕ olundıḳda tālī olup baʿdehu muḳaddemi tālīden naḳṣ ve her ne ḳalursa her derece bir sāl ve her daḳīḳa altı gün /İ4 97b/ iʿtibār olundıḳda pes ḥāṣıl olan müddet muḳaddemiñ tesyīriniñ tālīye resīde olması olur. Ammā eger bu iki merkezden birini ʿarżī olan kevkebe tesyīr murād olursa ibtidā delīl-i mezbūrıñ ʿarżı maʿlūm olup ve derece-i memeri istiḫrāc olunup ḫaṭṭ-ı istivā ile meṭāliʿ derece-i memeri aḫẕ olundıḳda tālī olur, baʿdehu meṭāliʿ ʿaşer veyāḫud rābiʿiñe muḳaddemdir. Tālīden naḳṣ olınca mābeyn-i derecāt tesyīr olur ki keẕālik her derece bir sene vü her daḳīḳa altı gün olmuş olur. /Ü 461/ Meşelā derece-i ʿaşer 33 farż olunup ḫaṭṭ-ı istivā ile meṭāliʿi 45 olur ki muḳaddemdir ve mevżiʿ-i sehmü's-saʿāde daḫi 52 olmaġla anıñ daḫi meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāsı 48 /Ç 149a/ olur ki tālīdir. İmdi muḳaddemi tālīden isḳāt eyleyince 32 bāḳī ḳalur ki bu müddet tesyīr ü veted-i ʿaşeriñ sehmü's-saʿādeye resīde olmasıdır. Pes merkez-i rābiʿniñ daḫi ʿameli bu gūne olur.

Şemere-i şānī: Ṭāliʿ ile merkez-i ġārbıñ tesyīri beyānındadır. Pes bu vetedlerden daḫi birini mevżiʿ-i sehme veyāḫud ʿarżı olmayan kevkebe veyā şuʿāʿa tesyīr murād oluna. Meşelā tesyīr olınacaḳ ṭāliʿ ise meṭāliʿ belediyesini aḫẕ eyledikde muḳaddem olup keẕālik delīliñ daḫi meṭāliʿ beldiyesini aḫẕ eyleyince tālī olur. Lākin delīl-i mezbūruñ ʿarżı olursa ibtidā ʿarżı maʿlūm olup derece-i ṭulūʿını istiḫrāc ve meṭāliʿ derece-i ṭulūʿı aḫẕ olunup anı tālī farż iderler. Pes muḳaddemi tālīden isḳāṭ eyleyince bāḳī ḳalan her bir derece bir sāl ve her bir daḳīḳa altı gün olur ki muḳaddemā beyān olunmuşdı. Ammā eger derece-i ġāribi tesyīr murād olunursa anıñ naẓīri olan /Ü 463/ ṭāliʿiñ meṭāliʿ-i belediyesi aḫẕ olunup muḳaddem olur. Ve tesyīr kendüye resīde olacaḳ delīliñ naẓīriniñ daḫi meṭāliʿ-i belediyesi aḫẕ olundıkda tāli olur ki muḳaddemā altı

burc[1] żamm olunmaḳ daḫi bu maʿnāyadır. Ammā eger mesīr-i ileyhe içün ʿarż olursa derece-i ġurūbı istiḫrāc ü naẕīriniň meṭāliʿ-i belediyesi alınup tālī iʿtibār olunur. Pes yine muḳaddemi tālīden isḳāt idince bāḳī ḳalan derecāt tesyīr olup keẕālik her bir derece bir sāl ve her bir daḳīḳa altı gün farż olundıḳda ne müddet ḥāṣıl olursa mevżiʿ ġārbıň tesyīri daḫi mevżiʿ-i delīle ol müddetde vāṣıl olur, vallāhu aʿlem[2].

Semere-i sāliṣ: Delīliň evtāddan ḥāṣıl olan sāʿat-i buʿdınıň istiḫrācı beyānındadır. İmdi pīş-ez-īn taḳrībi maṭlūb ki muḳaddime taʿbīr olunup ol daḫi şol vechle beyān olunur ki meselā ḥaḳīḳat üzere maʿlūmdur ki erbāʿ muʿaddelü'n-nehārdan her bir rubʿ sāʿat-i muʿavvec olmaḳ üzere altı sāʿatde ṭāliʿ /Ç 149b/ olup ve ṭulūʿāt-ı erbāʿ /İ4 98a/ felekü'l-erbāʿ felekü'l-burūc ʿurūż-ı beledān sebebiyle ziyāde vü noḳṣan /Ü 464/ ḳabūl ider. Pes eczāʾ-i delīle ki muḳaddem ıṭlāḳ olunmışdı tesyīr murād olundıḳda eger evtāddan biriniň eczāʾsınıň ʿaynı vāḳıʿ olup yaʿnī çāḳ-ı vetedde bulunursa anıň tesyīri evtādıň tesyīri gibi olur.

Ammā eger muḳaddem-i vetedden baʿīd düşmüş olursa ol vaḳt anıň vetedden ḥāṣıl olan sāʿat buʿdını maʿrifet vācib olup muḳaddemā ẕikr olunmışdı ki eger muḳaddim rāst veted-i ʿaşer veyāḫud rābiʿ üzerinde vāḳıʿ ola eczāʾ-i sāʿati daḫi rāst on beş derece olur. Ammā eger vetedi geçmiş farż olunursa eczāʾ-i sāʿati daḫi mütefāvit olmaḳ lāzım gelmekle vetediň delīle dek ve delīliň vetede dek sāʿat-i muʿavveci maʿlūm olmayıp pes żarūrī delīliň vetedden sāʿat buʿdını ve anıň altıya nisbetini bi-ḥasbü'l-mevżiʿ nisbet-i eczāʾ-i sāʿatini maʿrifet lāzım olur ki ḥattā bu iki nisbetle muḳaddem taʿbīr olınan meṭāliʿ ve delīl her ḳanġı rubʿda vāḳıʿ olmuş ise muʿaddel ola ve meṭāliʿ-i tālīňe mesīr-i ileyhedir. Ol daḫi muḳaddemiň vetedden ḥāṣıl olan sāʿat-i buʿdı ile muʿaddel olur.

Ammā bu ʿamelde bir şübhe vāḳıʿ olur ki meselā muḳaddem /Ü 464/ vetedden devr oldıġı sebebiyle ve eczāʾ-i sāʿati mütefāvit oldıġı içün vetedden ḥāṣıl olan sāʿat, buʿdı ile egerçi muʿaddel olur. Ammā tālī daḫi ol sāʿat, buʿd ile muʿaddel olmaḳ nice vāḳıʿ olur ki tālīniň ol vetedden buʿdı, buʿd-ı muḳaddemden ziyāde olup ve sāʿatiniň daḫi altıya nisbeti keşīr olmaġla eczāʾ-i sāʿat muḳaddem ile eczāʾ-i sāʿat-i tālī beyninde tefāvüt ziyādedir. Pes lāyıḳ olan tālīniň daḫi sāʿat-i buʿdınıň altıya nisbeti ve bi-ḥasbü'l-mevżiʿ nisbet eczāʾ-i sāʿati maʿlūm olup bu minvāl üzere muʿaddel ola. Lākin

[1] burc: - Ç.
[2] Vallāhu aʿlem: Allah iyisini bilir.

böyle degildir yaʿnī muṣannifiñ murādı muḳaddemiñ vetedden /Ç 150a/ buʿdınıñ eczāʾ-i sāʿati ne miḳdār olursa tālīniñ daḫi eczāʾ-i sāʿati aña nisbetle maʿlūm olur dimekdir. Meşelā muḳaddem vetedi beş derece geçmiş olup ve tālī daḫi on derece geçmiş olursa pes muḳaddemiñ vetedden buʿdınıñ eczāʾ-i sāʿati ne miḳdār ise tālīniñ eczāʾ-i sāʿat-i buʿdı muḳaddeme nisbet olundıḳda żaʿifi düşmekle bu taḳdīrce tālīniñ daḫi vetedden buʿdınıñ eczāʾ-i sāʿatini başḳa istiḫrāca ḥācet ḳalmaz.

İmdi eczāʾ-i sāʿati maʿlūm idinmeniñ ṭarīḳi oldur ki delīliñ ḳavsü'n-nehār /Ü 465/ belediyyesini on ikiye ḳısmet eyledikde eczāʾ-i sāʿati ḥāṣıl olup anı daḫi otuzdan naḳṣ eyleyince bāḳī naẕīriniñ eczāʾ-i sāʿati olur. Çünkü /İ4 98b/ bu muḳaddemāt maʿlūm oldı. Eger delīl iki veted miyānında vākıʿ olup vetedden buʿdınıñ sāʿati maʿlūm olmaḳ murād olunursa vetedden delīl-i meẕkūra resīde olınca ḥāṣıl aḫẕ u eczāʾ-i sāʿatini istiḫrāc idüp buʿd-ı merḳūmı ḥāṣıl olan eczāʾ-i sāʿate kısmet eyledikde ḫāric-i ḳısmet delīliñ vetedden buʿdı olur. Meşelā eger delīl-i veted ʿaşeri geçmiş olursa ḫaṭṭ-ı istivāmın evvel-i Ḥamel cedvelinden aḫẕ ve ʿāşiriñ meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāsını naḳṣ eyledikde her ne ḳalursa delīliñ veted-i ʿāşirden buʿdı olup ve bu ḥāṣıl olan buʿdı daḫi ṭoḳsāndan naḳṣ eyledikde bāki ḳalan delīlden veted-i ṭāliʿa varınca olan buʿd olursa pes veted-i ʿāşir içün ḥāṣıl olan buʿdı daḫi eczāʾ-i sāʿat mevżiʿ-i delīle ḳısmet itdikde ḫāric-i ḳısmet veted-i ʿāşirden tā delīle varınca olan buʿdıñ sāʿat muʿavveci olup çünki bu sāʿat daḫi altıdan isḳāṭ oluna delīlden tā veted-i[1] ṭāliʿa resīde olınca ḥāṣıl olan buʿdıñ sāʿat-i muʿavveci olur. Amma eger delīl rābiʿ ile sābiʿ beyninde vāḳıʿ /Ü 466/ olursa /Ç 150b/ veted-i rābiʿiñ meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāsını meṭāliʿ-i delīlden naḳṣ eyledikde bāki delīliñ veted-i rābiʿe varınca olan buʿdı olup anı daḫi eczāʾ-i sāʿat naẕīr-i delīle kısmet idince veted-i rābiʿden delīl içün ḥāṣıl olan sāʿat buʿdı olur. Ammā eger delīl ẓāhir ile rābiʿ miyānında olursa ṭāliʿiñ meṭāliʿ-i belediyesi aḫẕ olunup meṭāliʿ-i delīlden naḳṣ olundıḳda baḳī ḳalan veted-i ṭāliʿa varınca delīliñ buʿdı olup keẕālik eczāʾ-i sāʿat naẕīr-i delīle kısmet olundıḳda ḫāric-i ḳısmet delīl-i mezbūrdan ṭāliʿa resīde olınca ḥāṣıl olan sāʿat buʿd[2] olur. Ammā eger delīl[3] sābiʿ ile ʿāşir beyninde vāḳıʿ olursa veted sābīʿiñ naẕīriniñ meṭāliʿ-i beldiyesi yaʿnī meṭāliʿ-i ṭāliʿ aḫẕ ve meṭāliʿ naẕīr-i delīlden naḳṣ olınca delīliñ veted-i sābiʿden buʿdı nümāyān olup keẕālik eczāʾ-i sāʿat delīle ḳısmetde veted-i sābiʿden sāʿat-i buʿd delīl-i āşikār olur.

[1] veted-i: evtādı-ı İ4.
[2] buʿd: - İ4.
[3] eger delīl: - Ç.

Semere-i rābiʿ: ʿĀşir ile ṭāliʿ miyānında olan delīli yine bu rubʿda vāḳıʿ delīle tesyīriñ ṭarīḳi beyānındadır. Muḳaddemā beyān olunmışdı ki bir delīli tesyīr-i murād olına aña muḳaddem taʿbīr olunup mesīr-i ileyhe tāli ıṭlāḳ iderler. /Ü 467/ Bu[1] ḳażiye maʿlūm olduḳda çünki muḳaddem ʿāşir ile ṭāliʿ beyninde vāḳıʿ olmuş olup keẕālik tālī daḫi yine bu rubʿda buluna. Muḳaddemiñ meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā'iyyesini ve belediyyesini aḫẕ ve bu iki meṭāliʿ mābeyninde tefāżul alup ve veted-i ʿāşiriñ sāʿat-i buʿdına ḍarb ve altıya ḳısmet eyledikde taʿdīl ḥūṣūl-peẕīr olur. Pes eger fażl-ı meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāʾiyyeniñ olursa taʿdīli meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāʾiyyeden naḳṣ olunup ve eger fażl-ı meṭāliʿ belediyye içün olursa taʿdili meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā üzerine ziyāde olunur. Ḥaṭṭā bu iki vechle daḫi /İ4 99a/ meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā muʿaddel olur. Ve yine bunuñ gibi tālīniñ daḫi mutāliʿ-i ḫaṭṭ-ı istivāʾiyye vü belediyyesiniñ mābeynindeki tefāżulı aḫẕ ve veted-i ʿāşirden ḥāṣıl /Ç 151a/ olan sāʿat-i buʿd muḳaddema ḍarb ve ḥāṣılı altıya ḳısmet eyledikde ḫāric-i ḳısmet taʿdīl olup pes eger fażl ḫaṭṭ-ı istivāʾiyye içün olursa taʿdīl-i merḳūmı meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāʾiyyeden isḳāṭ ve eger fażl-ı meṭāliʿ belediyye içün olursa meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā'iyye üzerine ziyāde iderler ki bu ʿamel ile meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā muʿaddel olur. Buʿd-ı muḳaddemiñ meṭāliʿ-i muʿaddel ḫaṭṭ-ı istivāʾiyyesini tālīniñ meṭāliʿ-i muʿaddel ḫaṭṭ-ı istivā'iyyesinden ṭarḥ eyledikde her ne ḳalursa /468/ her bir derece bir sāl ve her bir daḳīḳa altı gün olup yaʿnī bu ḥisāb ile ḥāṣıl olan müddetde tesyīr-i muḳaddem tāliye resīde olur ki bu ʿamele tesyīr-i cüzʾ-i maʿlūm taʿbīr iderler.

Semere-i ḫāmis: Rābiʿ ile sābiʿ beyninde olan delīliñ yine bu rubʿda bulunan delīle tesyīri beyānındadır. Eger muḳaddem rābiʿ ile sābiʿ beyninde bulunup tāli daḫi yine bu rubʿda bulunursa muḳaddemiñ naẓīriniñ meṭāliʿ ḫāṭṭ-ı istivā vü belediyyesi ve mābeynlerinde tefāżul aḫẕ olunup ve ol tefāżulı muḳaddemā vetedden ḥāṣıl olan buʿdına ḍarb u ḥāṣıl-ı ḍarbı altıya ḳısmet eyledikde taʿdīl nümāyān olur. İmdi eger fażl-ı meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivānıñ naẓīri içün olursa taʿdīli andan naḳṣ ve eger fażl-ı naẓīr meṭāliʿ-i beldiyye içün olursa taʿdīl-i mezbūrı[2] mūṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivānıñ naẓīri üzerine żamm olundıḳda meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā-yı muʿaddel olur. Baʿdehu tālīniñ daḫi naẓīr-i meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā vu beldiyyesinden tefāżul aḫẕ ve sāʿat-i buʿd-ı muḳaddime ḍarb ve ḥāṣıl-ı ḍarbı altıya ḳısmet itdikde taʿdīl ḥāṣıl olmaġla eger fażl naẓīr-i meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā içün olursa taʿdīl-i merḳūmı andan naḳıs ve eger fażl-ı naẓīre meṭāliʿ-i belediyye içün olursa taʿdīli naẓīr-i meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāya żamm idüp ve muḳaddemiñ /Ü 469/

[1] Bu: - Ç, İ4.
[2] içün olursa taʿdīli andan naḳış ve eger fażl-ı naẓīr muṭāliʿ-i beldiyye içün olursa taʿdīl-i mezbūrı: - İ4.

naẓīr-i mūṭāliʿ-i muʿaddel ḫāṭṭ-ı istivāʾiyesi tālīniň naẓīr-i mūṭāliʿ muʿaddel-i ḫaṭṭ-ı istivāʾiyesinden /Ç 151b/ ṭarḥ eyledikde derecāt-ı tesyīr ẓāhir olup ḳıyās-ı sābıḳ üzere sāl u rūz maʿlūm olur.

Semere-i sādis: Veted-i ṭāliʿ ile rābiʿ miyānındaki delīliň yine bu rubʿda vāḳıʿ delīle tesyīri beyānındadır. Eger muḳaddem-i ṭāliʿ ile rābiʿ beyninde olup tālī daḫi yine bu rubʿda bulunursa ṭāliʿiň meṭāliʿ-i beldiye vü ḫaṭṭ-ı istivāʾiyesi beyninden aḫẕ olınan tefāżulı muḳaddemiň vetedden ḥāṣıl olan sāʿat-i buʿd yine ḍarb ve altıya ḳısmet idince taʿdīl ḥāṣıl olup eger fażl-ı meṭāliʿ beldiyye içün olursa taʿdīli yine andan isḳāṭ ve eger fażl-ı meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāʾ içün olursa taʿdīl-i meẕkūrı mūṭāliʿ-i belediyye ẓımm olundıḳda muḳaddemiň meṭāliʿ-i belediyesi muʿaddel olmuş olur. Keẕālik tālīsi daḫi /İ4 99b/ bu minvāl üzere muʿaddel idüp meṭāliʿ-i belediyye-i muḳaddemi meṭāliʿ-i belediyye-i tālīden ṭarḥ idince derecāt-ı tesyīr ṣūret-peẕīr ḥuṣūl olur.

Semere-i sābiʿ: Sābiʿ ile ʿāşir beyninde vāḳıʿ delīliň yine bu rubʿdaki delīle tesyīri beyānındadır. Eger muḳaddem sābiʿ ile ʿāşir miyānında vāḳıʿ[1] olup tālī daḫi yine bu rubʿda bulunursa muḳaddemiň naẓīr-i /Ü 470/ meṭāliʿ-i belediyye vü ḫaṭṭ-ı istivāsı miyānındaki tefāżuli muḳaddemiň veted-i sābiʿden sāʿat-i buʿdına ḍarb ve altıya ḳısmet eyledikde taʿdīl ḥāṣıl olup eger fażl-ı naẓīr meṭāliʿ-i beled içün olursa taʿdīli yine andan isḳāṭ ve eger fażl-ı naẓīr meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivā içün olursa naẓīr-i meṭāliʿ-i belde żamm eyleyince muḳaddemiň naẓīr-i meṭāliʿ-i beldiyesi muʿaddel olup keẕālik tālīsi daḫi bu vechle muʿaddel eyledikden ṣoňra naẓīr-i meṭāliʿ muʿaddel-i belediyye-i muḳaddemi naẓīr-i meṭāliʿ muʿaddel-i belediye-i tālīden ṭarḥ eyleyince ḥāṣıl olan derecāt tesyīr olur.

Semere-i sāmin: Tesyīr-i evtād-ı erbaʿa beyānındadır. İmdi bundan muḳaddem cüzʾ-i maʿlūmı yine cüzʾe maʿlūm tesyīriň ṭarīḳi beyān olunmaġla fī-mābaʿd cüzʾ-i maʿlūmuň cüzʾ-i mechūle tesyīriň daḫi vech-i ʿameli olur ki eger veted-i ṭālīʿi veyāḫud ḥaḳīḳat üzere veted-i ṭāliʿde bulunan delīli tesyīr murād /Ç 152a/ olunup ve vilādetden rūzgār güẕerān itmiş olursa her sene içün bir derece-i meṭāliʿ ṭāliʿa veyāḫud merkez-i ṭāliʿde bulunan delīliň meṭāliʿne ziyāde olunup eger sālden ġayrı māh ü rūz daḫi olursa her biriniň ḫaṣṣasını meṭāliʿinden murād olınan meṭāliʿa keẕālik ziyāde idince meṭāliʿ muʿaddel olur. Baʿdehu cedvel-i meṭāliʿ belediyyede taḳvīs olunduḳda tesyīr-i derece-i ṭāliʿ /Ü 471/ veyāḫud delīl ẓāhir olup ve naẓīri tesyīr-i derece-i ġārb olur. Pes bu

[1] vāḳi‘: - İ4.

tesyīriň ṣāḥib-ḥaddine ḳāsım ıṭlāḳ olunup ve ḥükmini daḫi ṭabīʿat-ı ḳāsıma mülāyim virirler ki ẕikri mürūr itmişdi. Ve yine meṭāliʿ-i muʿaddel mezbūrı cedvel-i meṭāliʿ ḫaṭṭ-ı istivāmın ol Cedī'den teḳvīs olundıḳda mevżiʿ-i tesyīr veted-i ʿāşir olup naẓīri mevżiʿ-i tesyīr veted-i ġārb[1] olur ki bunlarıň ṣāḥib- ḥaddine ḳāsım ve derece-i mezbūreye ḳısmet taʿbīr iderler.

Semere-i tāsiʿ: İki veted miyānındaki delīliň cüzʾ-i mechūle tesyīri beyānındadır. Bu ʿamelde şöyle olur ki çünki delīl iki veted beyninde vāḳıʿ olup cüzʾ-i maʿlūma tesyīr murād olundıḳda vetedden buʿdınıň sāʿatiyle anıň meṭāliʿni muʿaddel iderler. İmdi cüzʾ-i mechūle tesyīr olunmaġla yine meṭāliʿ-i taʿdīl lāzım olur mı olmaz mı su'āli vārid olduḳda ṭarīḳ ḳıyās ile cevāb virilür ki meṭāliʿ muḳaddemi taʿdīl-i vetedden buʿdı sebebiyle olup mesīr-i ileyhe cihetiyle degildir. Ḫuṣūṣā ẕikri daḫi mürūr itmişdir ki taʿdīl mesīr-i ileyhe aňa tābiʿ olup taʿdīl-i meṭāliʿ muḳaddem ve vetedden buʿdınıň /İ4 100a/ sāʿatine ve bi-ḥasbü'l-mevżiʿ eczāʾ-i sāʿatine münāsib olur. Pes bu iki ʿamel bu maḥaliň daḫi mevcūd olmaġla mesīr-i ileyhe mechūl olsun yine her ḳanġı rubʿda olursa delīliň vetedden sāʿat-i buʿdıyla /Ü 473/ meṭāliʿni bu semereden iki semere muḳaddimde[2] beyān olundıġı vech üzere taʿdīl olınmaḳ lāzım gelüp pes mevżiʿ-i tesyīr ḥāṣıl oldıḳda yine ol cüzʾüň ṣāḥib-ḥaddine ḳāsım taʿbīr iderler.

/Ç 152b/ **Şuʿbe-i rābi**ʿ: Altı semere żımnında aḥkām-ı müdebber ü ḳāsımı beyān ider.

Semere-i evvel: Aḥkām-ı müdebber beyānındadır. Muḳaddemā beyān olunmışdı ki tesyīr ḳanġı kevkebiň şuʿāʿına veyāḫud cirmine resīde olursa müdebber ol kevkeb olur veyā tesyīr anıň şuʿāʿında vu nūr-ı cirminde oldıḳça ol burcıň daḫi ḥükmi ol müdebberden iderler. Pes eger müdebber saʿd olup ve ṭāliʿ-i aşlda mesʿūd olup ve ṭāliʿde veyā mevżiʿ-i şuʿāʿında veyā cirminde ḫaṭṭı olursa mevlūdıň saʿādet ü ḳuvvet-i rūḥāniyyesine ve ṣıḥḥat-i bedene ve mekrūhātdan ve evārıż-ı ẕāhirī veyā bāṭınīden devr olınmasına delīl olur. Ve eger beytü'l-mālda ḫaṭṭı olursa ḥuṣūl māla ve vüsʿat-ı maʿīşete ve herkesiň temşīt-i umūr-ı mevlūd içün muʿāvenetine delālet ider. Ve eger beyt-i sulṭānda ḫaṭṭı olursa ḳabl-i sulṭāndan u ekābirden saʿādet ẓuhūrına ve ḫoş şuġl u ʿamele ve ṣanāʿatda pīş-revlige ve revāc-kāre ve ḳuvvet ve cāh ve rifʿat ve şöhrete ve saʿādet-i ḥāl-i mādere daḫi münāsib sāʾir aḥvāliň saʿādetine delālet ider. Ve eger burc-ı sābiʿde ḥaṭṭı olursa münākeḫāta vü ṭaraf-ı zenāndan ve ḫaṣemā vü şürekā

[1] ġarb: rābiʿ: İ4.
[2] muḳaddimde: muḳaddim İ4.

ṭaraflarından ve mevlūduň[1] maḳṣūdı /Ü 473/ olan maḥalden ẓuhūr-ı saʿādete delālet ider. Ve eger rābiʿde ḥaṭṭı olursa emlākıň güzelligine ve irtifāʿāte ve ḥāneleriň maʿmūriyyetine ve meskeninde ḫoş ʿayş olmaġa ve saʿādet-i ḥāl-i peder ü mādere ve umūrda ʿāḳıbet-i ḫayrlıġa delīl olup ve bāḳī burūca daḫi bu ḳıyās ile ḥükm virilür. Ve eger müdebber-i naḥs olup veyāḫud bu vaḳtde menḥūs bulunursa bulundıġı ḥāneye münāsib olarak ḥükm daḫi meẕkūruň żıddına muḳārin olup vāḳıʿ olan fesād keẕālik naḥsıň ṭabīʿatına muvāfiḳ olur.

Ve eger ṭāliʿ-i aṣlda naḥs veyāḫud iḫtirāḳ veyāḫud küsūf u ḫusūf sebebiyle menḫūs olmuş olursa ol zamān mażarratından ḫavf olunur. Ammā eger müdebber-i naḥs veyā menḥūs olaraḳ ṣāḥib-beyt-i s̱ānī ʿaşer olup /Ç 153a/ veyāḫud[2] s̱ānī ʿaşerde bulunursa mevlūduň aḥvāli perīşān olup düşmenleriniň ġalebe eylemelerine ve maḥbūs u dermānde ve der-ḳayd olmasına ve ḳārż cihetiyle endūh vuḳūʿına ve fesād devāba delālet ider. Ve eger müdebber[3] naḥs veyā menḥūs olaraḳ beyt-i sādisiň ṣāḥibi veyāḫud sādisde bulunursa mevlūd bīmār ü ḥareketde sengīn olup /İ4 100b/ intihāsı daḫi noḳṣān olur. Ḫuṣūṣā ki eyyām kühūlet ü şenḫūḥiyyete müṣādife eyleye ve bundan mā-ʿadā bendelerinden ve ḫiẕmetkārlarından ve esāfil nāmdan mażarrat görüp zaḥmet-keşīde olur. Mis̱āl eger müdebber Zühre olup /Ü 474/ ṭāliʿ-i aṣlda veyāḫud müdebber olduġı vaḳtde menḥūs bulunursa mażarrat ekl ü şurbıň kes̱retinden ve şehvetinden ve ʿaşḳ u ṭarab gibi nesnelerden olur. Ammā eger Zühre menḥūsiyyeti Mirrīḫ sebebiyle olursa żarar daḫi fısḳ u fücūr ve livāṭa ve ṭaleb-i ḥarām ve kes̱ret-i şehvet ve murdārlıḳ ve zenāna ve hemşīrelere ve vālidelere ḫıyānet ve żarar-ı darb u ḳayd ve mādde-i ṣafrādan ḥastelik ve ḫuṣūmet-i büzürgāndan u leşkeriyāndan ve merdüm-i müfsid ve keẕẕāb ve meyḫˇūr maḳūlelerinden olur.

Ve eger menḥūsiyyet Zühre sebebiyle olursa mażarrat pīrzen-i zişt-ṣūretden ve maʿāşıň tengliginden ve saḫtlıgından ve töhmetden ve faḳrdan ve nāsütūde şehvetden ve bend ü zindāndan ve mādde-i bürūdetden nāşī ḥastelikden ü meşāyīḫ ü merdüm-i ṣaḥḥārī vü bendegān maḳūlelerinden olur. Ammā eger müdebber Müşterī olup ṭāliʿ-i aṣlda veyā bu vaḳtde Mirrīḫ ile menḥūs bulunursa mażarrat yā ġuluv ve ṭatlu ṭaʿāmdan ve laḥmdan ḫuṣūṣā ki laḥm şikār ola. Ve ruḫṣat-i şerʿī cihetle ṭaleb-i māl-i ḥarāmdan ü murāyīlikden ve kiẕb ü nifāḳdan ve ḳısm itmekden ve ḥākim ve āt̓ime ve ḳużātdan

[1] mevlūduň: - Ü.
[2] ʿaşer olup veyāḫūd: - İ4.
[3] müdebber: - İ4.

mekrūhiyyete resīde olmaḳdan ve ḥarāretden nāşi ḥastelikden ve ḳışāş u ḥuḳūḳ-ı şerʿīden olur. Ve eger menḥūsiyyet Müşterī ve Zuḥal sebebiyle olursa mażarrat eski daʿvālardan ve reʾīslerden ve ehl-i şaḥrā ile /Ü 475/ ḳadīm-i umūrdan ve bende ve ḫiẕmetkārdan ve meşāyīḫ ü dehāḳīn maḳūlelerinden /Ç 153b/ ve dervīş ü zāhid-i bīʿilm ü murāyīden ve şol ḥastelikden olur ki endīşe vü endūhdan mütevellid olmuş ola.

Pes müdebberiň[1] ḥayr uşerrīniň teʾsīri tesyīr-i şuʿāʿında veyāḫud cirminde oldıḳçadır ki beyān olunmuşdı. Ammā eger müdebber ʿUṭārid ola saʿd u naḥsdan her ḳanġı kevkeb bile bulunursa anıň fiʿlini işleyüp ve illā bulundıġı beytiň ṭabīʿatı üzere olur. Ve eger saʿd ile mesʿūd olursa ḳuvvet ü reʾy-i tedbīre ve muʿāmelāta vü keşret-i beyʿ u şirāya ve küttāba ve taḥṣīl-i ʿilm ü ṣanʿāta ve erbāb-ı ḳalem ü ehl-i faẓl ile muḥabbet[2] ü amīzişe ve müṭālaʿa-ı tevārīḫ ü eşʿāra delīl olup ve eger menḥūs olursa ṭabīʿatsızlıġa ve ḥamāḳata ve żaʿf u reʾy ü tedbīre ve ḥīle vü mekre ve kiẕb ü hezeyāna ve merdüm-i fürūmāyeniň cevr ü cefāsıyla ışṭırāba ve töhmete ve iftirāya ve münāsebetsiz kelām irādına delālet ider.

Vech-i āḫer oldur ki müdebber vaḳt-i tedbīrde ḳanġı beytde menḥūs olursa fesād ve mażarrat daḫi anı menḥūs iden naḥseyniň ṭabīʿatından u mensūbātından ve ṭāliʿa nisbetinden müdebberiň mevżiʿi vü mevżiʿ-i ṣāḥib-ṭāliʿ cihetiyle resīde olur. Meşelā ṭāliʿ-i Ṣevr olup /İ4 101a/ ve Zühre beyt-i ḥādī ʿaşer vāḳıʿ olan Ḥūt'da ve Zuḥal daḫi beyt-i ḫāmisde[3] olan /Ü 476/ Sünbüle'den naẕar-ı muḳabele ile Zühre'ye nāẓır bulunsa imdi mevlūduň dil-beste oldıġı zenān-ı şerīfe ve ehl-i nesebden olıcı dūstlarından mekrūh resīde olur. Veyāḫud ḫāndan-ı ḳadīm veyā ḥakīm veyā dihḳān maḳūlesinden olan kimesneler mevlūduň velīsini yaʿnī ulusını veyāḫud seferī veyā dīni cihetiyle mażarrat yetişdirirler ve belki ol mażarrat mevlūduň[4] ferzendinden yetişüp veyāḫud ferzend-i mevlūd ol mażarrata sebeb olur mażarrat daḫi yā aşer veyā ṭarab veyā iḫbār-ı bed olup ve belki mevlūda madde-i bürūdetden ʿillet-i ʿaşḳ mānendi ḫastelik daḫi müstevlī olur. İmdi bu miṣālde Zühre ṣāḥib-ṭāliʿ ve ṣāḥib-sādis ve kendü şerefi burcı vāḳıʿ /Ç 154a/ olan ḥādī ʿaşerde bulunup[5] ve Zuḥal daḫi ṣāḥib-tāsiʿ ve ʿaşer ü beyt-i ḫāmisde bulunmaġla müʾellif raḥmetullaḥiň istiḫrāc eyledigi aḥkāmda murādına oldıġı ve ne gūne imtizāc virdigi mülāḥaẓa olundıḳda maʿlūm olur yaʿnī dūstı on birinci

[1] müdebberiň: müdebber İ4.
[2] muḥabbet: ṣoḥbet Ç, İ4.
[3] ḫāmisde: ḫāmis Ç.
[4] ve belki ol mażarrat mevlūduň: veyāḫūd İ4.
[5] bulunup: - Ç.

ḫāneden ve zenānı Zühre'den ve şerīfe oldığını Zühre burc-ı şerefde bulundığından ve mevlūdıň vālīsini ʿaşerden ve seferi tāsiʿden ki ikisi daḫi ḥāne-i Zuḥal'dir. Ve deyni Zühre'niň bulundığı ḥāne, ḥāne-i Müşterī oldığından ve evlādı vu ʿaşḳ u ṭarabı ḫāmisden ve ḥasteligi sādisiň beyt-i Zühre vāḳıʿ olmasından ve mādde-i bürūdeti ve ʿaşḳı Zühre'den aḫẕ idüp ʿalī ṭarīḳ alā mütezāc aḥkām-ı mezbūreyi istiḫrāc /Ü 477/ eylemişdir. Ammā eger müdebber bir saʿd ile mesʿūd olursa ḥükm daḫi ol saʿdıň ṭabīʿatınıň ve beytiniň iḳtiżāsınca ol saʿda ve ṭāliʿa münāsib saʿādet üzerine olur. Meṣelā eger ol saʿd Müşterī olup beytü'l-mālıň ṣāḥibi bulunursa māl cihetiyle saʿadet ẓuhūr idüp ve eger Müşterī beşinci ḫānede bulunmuş olursa māl hediyye ṭarīḳiyle veyāḫud ferzend veyā ṭarab sebebiyle taḥsīl olur. Pes bu ṭarīḳ-i imtizāc ġāyet düşvār olmaġla teʿāmül-i tām ile mevżiʿ-i müdebbere ve naẓar-ı meveddet ü ʿadāvet ve ḳabūl ü redde ihtimām olınmaḳ lāzımdır.

Semere-i ṣānī: Tesyīr-i aʿẓīmiň aḥkāmı beyānındadır. İmdi muḳaddemā beyān olunmışdı ki tesyīr-i aʿẓīmi ketḫüdā ve heyelāc ve evtād-ı erbaʿa ḥāṣılı delāʾil-i aṣlīyi mevāżiʿ-i suʿūd u nuḥūsa tesyīr içün istiʿmāl idüp ḥatta ol maḥalden aḥvāl-i aʿmāri ve saʿādet ü şeḳāvet ve mevlūdı istidlāl iderler. Pes çünkü ẕikr olundığı vech üzere delāʾil-i ʿömr mevāżıʿ-ı maḫūfaya resīde ola ol ḳāʿṭıň ve mevżiʿiň muḳteżāsı üzere ve mesīr ü mesīr-i ileyhiň ṭāliʿ-i aṣl ü ṭāliʿ-i taḥvīle vü burc-ı intihāya nisbetle ḳaṭʿ-ı ʿömre delīl olup ve ḥükm-i külliyāt-ı aʿmār u ḥükm-i külliyāt-ı saʿādet /Ç 154b/ ü şaḳāvet /İ4 101b/ ü ḳavāyī-i ẓāhirī vü bāṭınī bu uṣūl üzerine vażʿ olunmışdır.

Ammā eger tesyīr-i /Ü 478/ evtād yā tesyīr-i neyyirīn ve her biriniň netāyici veyāḫud merkez-i vetedde veyā neyyirü'l-veted bulunan mesāʾir-i delīliň tesyīri bir naḥsıň mevżiʿine resīde olursa fesād-ı mizāca ve ḫavāss-ı ẓāhirī vü bāṭınīniň ve nefsānī ḳuvvetleriň biḥasbü'd-delīl ve mevżiʿ-i mesīr ve mesīr-i ileyhe noḳṣānīyyetine delālet ider. Lākin eger bu ẕikr olınan delāʾiliň tesyīri bu saʿdıň mevżiʿne resīde olursa beyān olınan ḳuvvetleriň saʿādetine ve ṣıḥḥat u selāmetine istidlāl olunur. Ve eger delāʾil-i mezbūreniň baʿżısı suʿūda ve baʿżısı nuḥūsa resīde olursa delīliň fi'l-aṣl ve şimdiki vaḳitde ḳuvvetiniň ġalebesine ve ḳābūl u redde ẕikr olınan intiẓārdan kesb olınan ḥālāta iʿtibār eyleyüp muṣannifiň her biriniň aḥkāmından ṭarīḳ-i temsīl ile īmā vü işʿār eyledigini ḥıfẓ ve bu sıbāḳ üzere māniʿ ve muʿṭīniň miyānını temyīzde fikr-i daḳīḳ lāzımdır. Ammā eger ḳāsım-ı derecāt tesyirāt-ı delāʾil-i külliyāt cihetiyle saʿd olup ḫuṣūṣiyle aṣlda daḫi mesʿūd olmuş olursa dāḫilen vü ḫāricen ḫoş ʿayş ve kemāl-i saʿādete ve ṭūl-ı ʿömre ve eger ḳāsım-ı naḥs olup ḫuṣūṣā ki menḥūs olursa ḥükm daḫi

ber-ʿaks olur. Ammā eger ḳāsım-ı mevżiʿ tesyīr derece-i ṭāliʿ Müşterī olursa pāklige vü rāstlıġa /Ü 479/ ve emānet-dārlıġa ve diyānete ve ṭāʿāt u ḫayrāta meşġūliyyete ve umūr-ı āḫirete rāġıb ve māla ve tüvängerlige ve taḥṣīl-i umūr-ı dīne ṭālib ve bir ḳavmiñ üzerine müstevlī ve ṣāḥib-ḥükūmet olmaġa ve vech-i aḥsen üzere nifāḳa ve vüzerā ve āt̠ʾime ve ḳużāt ile mecālisete ve maʿrūfiyyet ü meşhūriyyete ve nīk-nāmlıġa ve kerem ü seḫāya ve kebūd renk libāslar giyüp ṭavr-ı ʿālimāneye ve mizāc cihetiyle muʿtedil ve bir miḳdār ḥarārete meyl ve cemīʿ-i ḳavā'iñ selāmetine ve ṣıḥḥat-ı bedene delālet ider. Ve bunlarıñ mecmūʿı sāl-i ʿömr-i mevlūda münāsib /Ç 155a/ olup ve bu aṣla ziyādesiyle iʿtibār ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zühre olursa ṭalib-i leẕẕāta ve münākeḥata ve çerb ü şīrīn ġıdālara ve şehvete ve ḫūbān u aṣḥāb-ı ṭarab ile ṣoḥbete ve maʿāşı olan kimseler ve zenān u gürkān ile hezl ü luʿba ve eṣvātü'l-ḥāndan ve ḫoş rāyiḥli nesnelerden müteleẕẕiẕ olmaġa ve beyāż ü laṭīf ve zenānıñ libāslar giymekle ve ziynet virici eşyāya māʾil olmaġa ve iʿtidāl-i mizāca ve bir miḳdār ruṭūbete meyl ve ṣıḥḥat ve tendürüstlüge delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zuḥal olursa girān-ı cān ve saḳīl ve kārında ʿavḳ u teʾḫīr idici ve sāl-i ʿömre /Ü 480/ nisbetle baṭyu'l-ḥareket olmaġa ve faḳra ve tengdestlige ve ʿacze ve ṣabra ve himmetsizlige ve ṭamʿa ve nevmīd olmaġa ve fürūmāyeden cevr ü cefā vu ẓulm irişmege ve perīşānī ḫāṭıra ve ḫavf u ḫaṭıra ve dil-şikestelige ve köhne vü bī-ḳıymet libāslar giymege ve ḳoḳmuş ve bed ġıdālar tenāvülüne ve merdüm-i cāhil ünsiyet sebebiyle ʿömrini żāyiʿ eylemege /İ4 102a/ ve bend ü ḥabse ve mizācıñ bürūdete meyline ve emrāż-ı müzmīne delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Mirrīḫ olursa tünd ḫūy ve tīz meşreb ve ʿacūl ve ʿayyār ve serkeş ve dilīr ve şecīʿ olmaġa ve beyhūde ve bāṭıl kelām irādına ve ḫalḳdan dūşnām irişmege ve żaʿifāya bī-rāḥm olmaġa ve telef-i māl u metāle ve erbāb-ı silāḥ ve ehl-i ḥarb ve ʿayyār u ṭarrār maḳūleleriyle iḫtilāṭa ve ḫuṣūmete ve envāʿ-ı silāḥ umūrını bilmege ve umūr-ı āḫiretiñ fesādına ve fısḳ ü fücūra ve ḥayvānātıñ ḳanını dökmege ve surḫ renk libāslar ve hengām-ı cengde ilbās olıcaḳ cāmeler giymege ve mizācıñ ṣafrāya vu yübūsete meyline ve sāl-i ʿömre münāsib ve mādde-i demden mütevellid emrāżdan ḥastelige delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı ʿUṭārid olursa ḳuvvet-i reʾy ü tedbīre ve cevelān-ṭabʿa ve feṣāḥat u belāġate ve ʿaḳl u temeyyüze ve tevārīḫ-i selef ile āşinālıġa ve erbāb-ı ḳalem ü aṣḥāb-

ı hüner ü ḥakīm ile ṣoḥbet ṭalebine ve ʿulūm-ı daḳīḳe ve ticārete ve beyʿ u şirā-yı ġulāma māʾil /Ç 155b/ olmaġa /Ü 481/ ve müstevfī ve nāʾib ve vekīl ve mutaṣarrıf olanlardan ḫayr görmege ve ḫoş zebān u laṭīfe-gū olmaġa ve şiʿr ü kitābete ve taʿlīm ü taʿallüme ve naḳş-ı gün-ā-gūna meyl ü raġbete ve mülevven libāslar giymege ve ʿimāmeye delālet idüp mizācı ʿUṭārid burcundan ve derece-i ḳısmetinden aḫẕ olunur.

Semere-i sāliṣ: Tesyīr-i veted-i rābiʿiň aḥkāmı beyānındadır. Eger mevżiʿ tesyīr-i veted-i rābiʿ üzerine ḳāsım-ı Müşterī olursa emlāk u ʿaḳār u żiyāʿıň ve ābādanlıgıň ziyādeligine ve ʿimāret-i mesācid ve mevāżiʿ-i ʿibādet ü ṣevāmiʿ[1] vü cevāmiʿe ve merḳad u medārise ve ḫānḳāha ve ʿavāḳıb-ı umūrıň güzelligine ve ʿālī vü pāk maḳāmlarda sākin olmaġa ve ḥuṣūl-i māla ḫuṣūṣiyle māl-i medfūna ve irtifāʿāte ve vüsʿat-ı āṭʾimeye ve ferāḫ-destlige ve peder ü māderiň aḥvāliniň ḫoşlıġına ve ḳuvvet-i ḥırṣa ve ʿulemā vu vüzerā vu ḳużāt atʾime ile iḫtilāṭa nāsdan maʿrūf u meşhūr ve ẕī-ḳudret olanlardan saʿādet ẓuhūrına delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zühre olursa kerem ü ihsāna ve nīk-nām taḥṣīline ve ʿimāret ve būstān ve ḥavż ve cūybār ve serdāba ve temāşāgāhlar ve laṭīfḫāneler binā eylemege ve ehl-i tarabıň u zenānıň u ḫādemleriň ṣoḥbetine meyl ve ḫoş u laṭīf ġıdālara /Ü 482/ ve şīrīn ü leẕīẕ ṭaʿām ve şarāba raġbete ve mevlūduň bulundıġı nāḥiye vü şehrde ḥüsn-sīretle ve aḫlāk-ı pesendīde ile şöhretine ve saʿādet-i aḥvāl-i peder ü mādere ve irtifāʿāte ve mīveleriň nuḳla şāyeste ve laṭīfine delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zuḥal olursa sefere ve mesken-i meʾlūfdan āḫer maḥalle intiḳāle ve ġurbete ve peder ü māderden teşekkīye ve bunlarıň[2] intiḳāline ve mādde-i bürūdetden ü yübūsetden mütevellid ʿilele ve zirāʿate vü ʿimārete /İ4 102b/ meyle ḫuṣūṣiyle mezāristān ve zāviye taʿmīrine ve ḥarāb maḥallerden ve mużır ḥayvānātdan ḫavfa ve bendegānıň u dūstlarıň muḫālefetlerine ve ṭalib-i ʿuzlete vü ʿacze ve tengdestligine ve turş rū olmaġa ve bīçārelikle ve sākin olınan maḥalden rāżı vü ḫoşnūd olmaġa ve ʿabeṣ /Ç 156a/ yere ʿāḳıbet-endīş olup zebāna resīde olmaġa delālet ider. Ve eger ḳaşım-ı Mirrīḫ olursa ḫānümān ḫarāblıġa ve vaṭan ve emlāk ve żiyāʿ ve ʿaḳār cihetiyle perīşānlıġa ve türkān u leşkeriyān miyānında ḥāneler bünyād eylemege ve erbāb-ı silāḥ ve kesici ve ʿayyār ü ṭarrār maḳūlesinden ḫavf u hirāsa ve şer ü fitneye ve ḳatle vü ḫıyānete ve serīḳa vü kiẕbe ve peder ü mādere düşnām ve āvāze māʾil olmaġa ve

[1] ‘ibādet ü ṣevāmi‘: - Ç.
[2] bunlarıň: bunlardan İ4.

vālideyn üzerine demden mütevellid ʿilel-i ʿārıż olup birbirinden cüdā olmaġa ve ʿaḳārıň iḥtirāḳına ve ḥammām ü maṭbaḫ bünyādına ve her emrde bī-ʿāḳıbetlige delālet ider.

/Ü 483/ **Ve eger ḳāsım-ı ʿUṭārid** olursa ʿālī maḳāmlara ve sarāylara vü köşklere ve ziynet virmege ve ḫān u kārbān-ı sarāy gibi nesneler bünyādına ve beyʿ u şirā-yı emlāk ve żiyāʿ ve ʿaḳāra ve vaṭandan ticāret içün naḳl ü ḥarekete ve aṣḥāb-ı ḥarf ve ehl-i ṣanāyiʿiň tüvāngerlerinden olmaġa ve ehl-i dīvān ve mutaṣarrıf ve ʿamālden olanlar ile amīzişe ve ʿilm-i binā[1] vu mesāḥate raġbete ve peder ü māderiň ḳuvvet-i tedbīrine ḫüccāt-ı emlāk taḥrīrine ve dīvān ḫiẕmetlerinden bir ḫiẕmetde olmaġa delālet ider.

Semere-i rābiʿ: Aḥkām-ı tesyīr veted-i sābiʿ beyānındadır. Eger ḳāsım-ı mevżiʿ tesyīr-i merkez-i sābiʿ Müşterī olursa ḫuṣemā ve żıddın eṭrāfından emn ü ferāġate ve bunlardan maṣālaḥat ṭalebine ve tendürüstlüge ve ṣıḥḥate ve dil-ḥoşlıġa ve reʾy ü tedbīrde işābete ve ṣalāḥ ḥāl-i ehl-i beytde şürekādan ve ehl-i ʿayālden menfaʿat görülmege ve bunlarıň mevlūd üzerine faḫr idüp ve musallaṭ olmalarına ve bu cihetden şerʿen daʿvālar ẓuhūrına ve bī-zaḥmet ḥuṣūl-i māla ve tüvāngerlige ve beyʿ u şirānıň keşretine ve şirketde ve ḫayra ve ferzend-i mübārek ḳudūme ve ʿaḳd-i nikāḥa ve mübārek meymūn seferlere ve ḥużūr-ı ġāʾibe ve ġāʾib olmuş nesneler bulmaġa delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zühre olursa ṭaraf-ı zenāndan ve şürekādan ve ḫademādan ve żıddān ve ḥaṣemāndan ḳabūliyyete /Ü 484/ ve ʿizz ü şerefe ve şöhret ü nīk nāmlıġa ve maʿrūfiyyet ḳavm-i mezbūr /Ç 156b/ ṭarafından ẓuhūr eylemege ve ehl-i beyt miyānında muḥabbetiň müzdād olmasına ve aṣḥāb-ı ṭarab u zenān ile dūstluġa ve ʿaşḳbāzlıġa ve ʿaşḳ ile şöhrete ve keşret-i şehvete ve nikāḥ u tezvīcden neşāṭ u leẕẕāt bulup raġbet eylemege ve ḥuṣūl-i ḥātun ḫūb-ṣūret ü laṭīf-ṭabʿa ve zenān ṭarafından ḫayr görmege ve anlarıň murādı üzere ḥarekete ve şādmānlıġa ve ḫayrlu vu nefʿlü seferlere ve ḥuṣūl-i māla ḫuṣūṣā māl-i ehl-i beyt ve şirket ve münākeḥatdan fāʾideye ve dūstlarıň ve ferzendiň ziyādeligine ḫuṣūṣā ḳız evlādıň keşretine /İ4 103a/ ve reʾy ü tedbīriň ṣevāba muḳārin olmasına ve rāst kelāma ve mevlūduň ve ehl-i beytiň selāmet üzerine olup leẕẕāt-ı zindegānīsiyle müteleẕẕiẕ olmalarına delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zuḥal olursa mevlūd ile ḫaṣemā vü żıddān vü şürekā beyninde şiddet-i ıżṭırāb ü kedūrete vü sārıḳlarıň ḫāne-i mevlūda ve māline ṭamʿā ve ḳaṣd-ı

[1] binā: - Ü.

ḫaṣemāya ve vuḳūʿ-ı żarar u ziyāna ve ʿatīḳ ve nā-sāzkār daʿvālardan ḫavfa ve ehl-i beytiñ ü şürekānıñ bed-ḫūylıġına ve anlardan ḫıyānet ẓuhūr idüp ve ġurbete düşmelerine ve renc ü meşaḳḳate ve tengdestlige ve ehl-i ʿayāliñ ḥasteligine veyāḫud mevtine ve ṭalāḳ ve firāḳ ve ḳavʿaine ve zenān mālından tüvängerlige ve anlara muṭīʿ olmaġa ve belki mevlūd bir pīrezeniñ ḥükminde olmaġa ve żaʿif ve ḳuvvet-i şehvāniyyete ve ehl-i beytden ḥaşemā ile ittifāḳā ḳaṣd-ı ʿadāvetine ve mekr u ḥīlesine ve sefer ü ḥareketiñ bedligine delālet idüp ve mevlūd bed sevdālardan ḥastalanup belki mevtinden ḫavf olunur.

/Ü 485/ **Ve eger ḳāsım-ı Mirrīḫ** olursa zenānıñ ve şürekānıñ ḫıyānetine ve ḫuṣūmet ve ḳavʿaine ve yeñiden ḫışm ẓuhūrına ve ehl-i beytiñ ġayrı kimesnelerle ülfetine ve serīḳa ve ḳāsd ve ʿadāvet ü ḫıyānet fikrinde olmaġla mevlūduñ elinden ḥaṭā vuḳūʿ bulup belki ḳan dökmege ve nā-ṣevāb tedbīrlere ve fettānlıġa ve zenānıñ mevlūd üzerine ġażabına ve mevlūduñ daḫi livāṭa ve sāʾir murdār işlere sülūkına ve fitne-engīzlikde şöhretine ve dīn ü meẕheb cihetiyle iʿtiḳādsızlıġa /Ç 157a/ delālet idüp ve bu hengāmda emānet virmekden ve esrāra müteʿalliḳ kelāmdan ve seferden ve ʿaḳd-i nikāḥ ve şirketden ve ehl-i ḥarb ile dūst olmaḳdan iḥtirāz lāzımdır.

Ve eger ḳāsım-ı ʿUṭārid olursa beyʿ u şirānıñ keṣretine ve ticāret ṭarīḳiyle ġurbete düşmege ve ʿilm ṭaleb ve nücūm taḥṣīline ve maʿāş ṭarīḳinde reʾy ü tedbīriñ ḳuvvetine ve taṣannuʿ ve ḥīlekārlıġa ve ḳuvvet-i ferāsete ve nāsıñ mizācını bilmege ve tāze civānlara māʾil olmaġa ve eger zenāndan birine nikāḥ eylerse ʿāḳıla vu fāżıla ḥātuna delālet idüp ve mevlūd bu sebeb ile müttehim olup lisān-ı ḫalḳa, düşmene ve nifāḳ u ḳavaʿine ve zenān sebebiyle ḫuṣūmetler ẓuhūrına ve mālınıñ yaġma olmasına ve kendüni mekr ü siḥr ile ve nüsḫalar yazup ve efsūn oḳumaḳ ile bend itmelerine delālet ider.

Semere-i ḫāmis: Tesyīr-i veted-i ʿaşeriñ aḥkāmı beyānındadır. Eger ḳāsım-ı mevżiʿ tesyīr-i veted-i ʿāşir /Ü 486/ Müşterī olursa şuġl u ʿamele ve ḫūb-kārlarda maʿīşet sebebiyle pīşrevlige ve tevāżuʿa ve rāst-revlige[1] ve ṣāḥib-devlet ve tüvänger ü ekābirden olanlarıñ ḳābūliyyetine ve umūr-ı āḫiret ve dīn ü meẕhebe müteʿalliḳ nesnelere meyle ve mülūk u vüzerā vu ʿulemā ile mecāliset ve ülfet ṭalebine ve ḥükūmet ve rifʿat-ı menziletiñ izdiyādına ve bāzirgānlıḳda pīşrevlige ve menfaʿate ve tüvängerlige ve nīk-nām ile /İ4 103b/ şöhrete ve ehl-i iṭāʿāt-ı ʿibādāta ve zühhāda ve

[1] tevāżuʿa vü rāst-revlige: - Ü.

ʿulemāya muḥabbete ve ʿulūm-ı dīnīye raġbete ve tevbe-kārlıġa ve nedāmete ve esrār ṣaḳlamaġa ve ʿār u nāmūsa ve peder ü māderiň ṣalāḥ ḥāllerine ve ṣıḥḥat u selāmetde olmalarına ve mevlūduň māl u menāl ve rifʿat-i menzilet ü cāha ḥarīṣ olmasına delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Zühre olursa bāzārlıġa ve cāme-fürūşlıġa ve ʿaṭṭārlıġa ve ehl-i ṭarab ve ziynet-sāz olanlarıň emīri ve pīşrev olmaġa ve esīr ve envāʿ-ı pīrāye alup ṣatmaġa ve zenān u civān u ḫādmān ile ülfete ve cāh u rifʿatiň /Ç 157b/ ezyādına ve ʿilm-i mūsiḳīde ve kesb-i tüccārlıḳda şöhret-şiʿār olmaġa ve Zühre'niň medlūlı olanlardan ve ekābirden ve cihetden ḫūb-ṣūret ü ḫoş-ṣūret ü laṭīf-ṭab' olanlardan nefʿ görmege ve saʿādet-i ḥāle ve leẕẕāt ve şefḳāṭle ve vālide vü hemşīre ile telaṭṭufa ve leẕẕāt-ı dünyevīden behre-yāb olmaġa /Ü 487/ delālet ider.

Ve eger kāsım-ı Zuḥal olursa kārlarıň besteligine ve selāṭīnden ve sulṭāna yaḳīn olanlardan eski vü köhne işler ve daʿvāları sebebiyle ḫavf u ḫaṭıra ve ekābiriň gözünden düşmege ve şuġl u ʿamelden ve ḥirfet ü menziletden bī-behre olmaġa ve fikr-i maḥalle ve manṣıbdan[1] ʿazle ve kār-ı dürüşt ve saḫt ve ḫavf-nāk ile meşġūliyyete ve merdümāndan şiddet ve zaḥmet ve cevr ü ẓulm ve ḳavaʿine ve zaḥmetlü vü düşvār işlere saʿy itmege ve yüksek maḥalden düşmege ve maẓlum ḥāllerden ve menḥūf ṣaḥrālardan ḫavf u ḫaṭıra ve ʿimāret ü zirāʿat ile şuġle ve ḫarāb zemīnleri taʿmīr cihetiyle şöhret bulmaġa ve vālidiň mevtine veyā żaʿif-i ḥasteliginden ḫavfa delālet ider.

Ve eger ḳāsım-ı Mirrīḫ olursa ʿilm-i silāḥa ve ḫiẕmet-i sulṭān ve ümerā ve leşkeriyāna raġbete vüe ṭalib-i ʿizz ü cāh ve ḥükūmete ve taḥrīk-i ḥarb ve fitne eylemege ve mekr u ḫadīʿate ve ḫavflı ve ḫaṭr-nāk kārlarda[2] vālidesine vü hemşīresine pīşrev olmaġa ve zaḥm u cerāḥate ve ḍarb u ḳātle māʾil olmaġa ve ḫalāyıḳı rencīde eylemege ve ḫıyānete ve bed-kār olmaġa ve ẓulm u taʿaddiye ve ne güne bedlik iderse kendüye ʿāʾīd olup o sebeble helāka netīce virmege ve āteşe düşmege ve māderi vü pederine āzār eylemege ve ṣanāʿat-ı ālāt-ı ḥarbe vü silāḥa ve çāpuk-süvārlıġa ve sārıḳ ü kesici maḳūlesinden olmaġa delālet idüp ʿilel-i ḥārdan ve belki ḳatldan daḫi ḫavf olunur.

Ve eger ḳaşım-ı ʿUṭārid olursa ṭalib-i ṣoḥbet-i selāṭīn ü vüzerā /Ü 488/ ve ekābir-i devlet ve aṣḥab-ı dīvāna ve faẕl ve şiʿr ve medḥ ve vaʿaẕ-ı feṣāḥat u belāġat gibi

[1] manṣıbdan: münaṣebetden Ç.
[2] ḫavflı vü ḫaṭr-nāk kārlarda: - Ç.

maʿārifetiň envāʿına ve ḫoş u laṭīf /Ç 158a/ ṣanāyiʿe ve niyābete ve müncemellige ve ṭabīblige ve dīvāna müteʿalliḳ kārlara ve nedīmlik veyāḫud ṣoḥbet-şināslıḳ veyā şāʿirlik taḳrībiyle kibār-ı devlete taʿalluḳa ve güzel ve ḫoş şuġl u ʿamele ve şehr ü nāḥiyede şöhret-şiʿārlıġa ve tüvängerlige ve bāzirgānlıġa ve ḳumāşa ve esīre müteʿalliḳ beyʿ u şirāya ve ticārete ve erbāb-ı ʿaḳl u temeyyüzle iḫṭilāṭa delālet ider. Ammā aḥkām-ı neyyirīn oldur ki eger bu vaḳitde veyāḫud ṭāliʿ-i aṣlda müdebber veyā ḳāsım-ı /İ4 104a/ saʿd vāḳıʿ olup ve Āfitāb daḫi meveddeten nāẓır bulunursa ṭalib-i ṣoḥbet-i mülūkı ve tüvängerligi ve şöhreti ve ʿizz ü cāhı ve ḳuvvet-i ʿaḳlı ziyāde idüp umūr-ı āḫiretde pīşrevlige ve nīk-i reʾye ve ḥükūmete ve serverlige resīde olmaġa delīl olup ve sāʾir eşeri Müşterī gibidir.

Ve eger Āfitāb naḥs olan müdebbere veyāḫud ḳāsıma naẓar-ı meveddetle nāẓır olursa anıň nuḥūsetinden bir miḳdārıňı naḳṣ idüp ve şeḳāvetine mānіʿ olur. **Ve eger bu aḥvāl Ḳāmer'e** vāḳıʿ olup ve naẓar keẕālik meveddet üzere olursa yine ḥükm[1] bu minvāl üzere olur lākin eşerde Āfitāb'dan nāḳışdır ve bu taḳdīrce yaʿnī Āfitāb yerine Ḳāmer olursa ḥükm daḫi Ḳāmer'iň ṭabīʿatine mülāyim olup meşelā ḳuvvet-i ʿaḳl-ı mektebi ve umūr-ı dünyāda pīşrevlige ve ʿavām-ı nās üzere ḥükūmeti /Ü 489/ ve tüvängerligi ziyāde ider. Ve eger müdebber veyā ḳāsım-ı naḥs olursa Āfitāb'da ẕikr olundıġı gibi bu daḫi ḳuvvet ḳabūliyyeti ḳadar nüḫūsetiň noḳṣānına sebeb olur. Ammā eger naẓar-ı neyyirīn ʿadāvet üzere olursa şuʿbe-i evveliň ikinci şemeresinde beyān olundıġı vech üzere mażarrata ve fesād mizāca bādi olur. Ve eger ḳāsım veyā müdebber muḥteriḳ olursa mevlūduň mevtinden ḫavf olunur ve ḥükm istilā-yı kevākib ḥuṣūṣıyla ʿayn-ı merkez-i vetedde bulunmaları daḫi bu minvāl üzeredir ki karāren beyān olunmuşdır. Pes aḥkām daḫi her bir şaḫṣa ve şeref ve ḥasebine ve sāl-i ʿömrine münāsib ve müdebber ü ḳāsımıň ḳabūl u reddine muvāfıḳ olur.

Şemere-i sādis: Vaḳt-i aḥkāmda ḳāsım ile delāʾil-i /Ç 158b/ aṣlıň ṭarīḳ-i imtizācı ve muṣannifiň ṭāliʿiyle miṣālleri beyānındadır. Pes bu ṣanʿatda şarṭ olan vaḳt-i aḥkāmda ḳāsıma naẓar olunmaḳdır ki ṭāliʿ-i aṣlda ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżīsiyle ḳavī midir veyāḫud żaʿīf midir eger ḳavī bulunmuş ise ḳuvveti miḳdārınca saʿādeti ziyāde idüp ve şekāveti eksildir. Ve eger żaʿīf ise saʿadeti eksildüp şeḳāveti ziyāde ider. Ammā ḳāsımıň saʿadet ü şekāvetiniň delāʾil-i aṣliyyesi oldur ki ḳāsıma vü burc-ı tesyīre naẓar olunup ṭāliʿ-i āsıla nisbeti ne gūnedir yaʿnī ḳāsım-ı ṭāliʿ-i āsıldan ḳanġı beytiň /Ü 490/ ṣāḥibidir ve

[1] ḥükm: - Ç.

burc-ı tesyīrden ḳanġı beyt vāḳıʿ olmuşdur ve ḳāsımıň mevżiʿ tesyīrden mā-ʿadā maḥalde ḥaẓẓı var mıdır veyāḫud burc-ı müẕekker aña naẓaren ebed-i şehādet ü ḳuvvet ü ḳabūl[1] red ḥaysiyetinden bir maḥalle vāḳı olmuş mı mülāḥaẓa ve ḳāsımıň delāʾil-i aṣliyye ile ṭāliʿ-i aṣlda ve vaḳt-i mezbūrede ittiṣāl u inṣirāfı ve her biriniň ḳabūl u reddi bir ḫoşça teʾemmül olınaraḳ aḥkām virilür. Ve bundan mā-ʿadā yaʿnī tesyīrāta iʿtibār olundıġı gibi seyr-i kevākibe daḫi iʿtibār lāzımdır ki her biri ʿalā ḥadde bir vaḳitde ṭāliʿ-i aṣlıň ḥāne-i isnā ʿaşeriyesinde bir devri tamām itmiş olur.

Pes vācibdir ki seyr-i kevākib heftgāneyi /İ4 104b/ vü her biriniň ḳāsıma naẓarını daḫi mülāḥaẓa vü hiçbir ṭarafı ṣanāyīʿ itmeyerek ʿalā ḳadri'ṭ-ṭāḳat her biriniň serine resīde olundıḳda aḥkāmı cümlesinden ḳavī olan üzerine vażʿ olınmaḳ gerekdir ki aḳvāsınıň eseri ziyāde ẓāhir olur. İmdi maʿlūm ola ki müʾellif raḥmetullāh bu ʿilm-i şerīfi taḥṣīlden muḳaddem sinīn-i güzeştede vāḳıʿ ḥālātıň delāʾili mürūr itmekle vāḳıf olamayup baʿde'l-taḥṣīl-i tesyīrāt ve seyr-i kevākib ve ḥālāt-ı sāʾireye ıṭṭılāʿ ḥāṣıl oldıḳda her nevʿden birinde olmaḳ üzere ḳaleme alup ʿalā ṭarīḳi'l-ḳıyās /Ü 491/ vāḳıʿāt-ı sābıḳa ve lā-ḥaḳḳanıň aḥkāmı ʿindinde destūr ittiḫād[2] olınmaḳ /Ç 159a/ içün īrāda[3] aġāz olundı. Ve bu basṭ eyledügi[4] makāle-i laṭīfedir.

Meselā muḳaddemā keşīde ḳılınan ṣūret-i ṭāliʿ Mīzān'da merkez-i veted-i ʿāşir vāḳıʿ olan 33 derece-i tesyīri on yedi seneniň evāsıṭında evvel-i Esed'de ḥadd-i Müşterī'ye ve naẓarī olan tesyīr-i veted-i rābiʿ daḫi evvel-i Delv'de ḥadd-i ʿUṭārid'de resīde olup ve yine vaḳt-i mezbūrda Müşterī āḫir-i Cevzā'da beyt-i şerefi olan Sereṭān'a müteveccih ve ʿUṭārid daḫi Müşterī'ye muḳārrin ve Zuḥal Sünbüle'de bulunmaġla kendü irādetimle şeyḫü'ş-şüyūḫ ve sulṭānü't-ṭarīḳa ve'l-ḥaḳīḳa celīsullāh fiʿl-arḍeyn-i seyfü'l-mille v'ed-dīn Ebi'l-meʿālī Saʿīd ibnü'l-muṭahhar el-Bāḫir zi-ḳaddesallāhu rūḥahu'l-azīz ḥażretleriniň bendeligiňi ḳabūl eyledim. Zīrā Müşterī ṭāliʿ-i aṣlda beyt-i sālisiň ṣāḥibi olmaġla ʿilme ve naḳl-i mekāna ve aḳrabāya delālet idüp ve bundan mā-ʿadā Zuḥal'iň ḳırānından munṣarif ve ḥāne-i farḥ ve ṭarab olan beyt-i ḫāmisden Āfitāb'a terbīʿen ve Zühre'ye tesdīsen muṭṭaṣıl ve ʿUṭārid daḫi kezālik ṭāliʿ-i aṣlda beyt-i tāsiʿ vāḳıʿ olan Cevzā'dan Zühre'niň tesdīsine ve Zuḥal u Müşterī'niň teslīsine ittiṣāle /Ü 492/ müteveccihdir.

[1] ḳabūl: - İ4,Ü.
[2] ittiḫād: ittiḫāẕ Ü.
[3] īrāda: - Ü.
[4] eyledügi: - Ç.

Pes bu esbāb ile ʿilm-i şiʿr ü mūsiḳīden behre ve āşinālıḳ peydā idüp vaḳt-i mezbūrda Müşterī ḳāsım-ı veted-i ʿāşir ve ḳaviyyü'l-ḥāl bulunup bināʾen ʿaleyhe ʿilm-i şiʿr ü mūsiḳī ḥażret-i şeyḫ intisāba ḳabūliyyetine vesīle olmaġla mecālis-i vaʿaẓda şiʿr ṭarīḳiyle ve ẓāʾif senāsına meşġūl ü şuʿarā-yı ʿahdiň eşʿārını īrād ve baʿż-ı ġazeller inşād olunup ḫuṣūṣā ḥalvetlerde gāh gāh āvāz-ı ḥazīn ile terāne-i derīşāneye aġāz olunur idi. Ve yine bunuň gibi ṭāliʿ-i aṣlda Zuḥal beyt-i ḫāmisde ḳuvvet-i ẕātī vü ʿarżīsiyle ārāste ve ṣāḥib-beyt-i ḫāmis ü rābiʿ ve ṣāḥib-şeref ṭāliʿ bulundıġından mā-ʿadā iki kevkeb-i saʿd daḫi anıňla bile olmaġla ḳābūliyyet ü şöhret yevmen feyevmen /Ç 159b/ mütezāyid olup eṭrāfından envāʿ hüdāya resīde olurdı.

Ammā Āfitāb ṣāḥib-tesyīr burc-ı ʿaşer olup Zuḥal'den munṣarif ve Müşterī'ye terbīʿen muttaṣıl ve ḥāne-i endūh olan beyt-i sāminde /İ4 105a/ bulunup ve zeneb daḫi ḫāne-i dūstānda Āfitāb'ıň burcı olan Esed'de vāḳıʿ olmaġla cānib-i dūstāndan ḥased ve żıddiyet ve nifāḳ ẓuhūrda gelüp ve nice ġam u endūh görilüp ḫulāṣa zenebiň Esed'de bulundıġı sebebiyle ve ṣāḥibi olan Āfitāb'ıň ṭāliʿden süḳūṭı cihetiyle /Ü 493/ dūstlarımız bī-vefā ve nā-sāzkār olmaġla ṭarafımıza muḥālefet ve ḳaṣd-ı ʿadāvet üzere ḥareket ile ʿāḳıbet alamaz bāʿis menkūbiyyet ve felāket olup lākin çünki zeneb anlarıň ṭāliʿinde olmaġla terbiyyet-i fesādları ve ḥaḳḳımızda īrād eyledikleri kelām-ı nifāk-āmīzleri yine kendülerine rāciʿ vü ʿāʾid olurdı. Ammā ol vaḳitde daḫi tesyīr-i veted-i ṭāliʿ āḫer-i Mīzān'da mevżiʿ-i Mirrīḫ'iňe hem ḥadd-i Mirrīḫ'de aňa yetişüp ve naẓarı olan veted-i ʿadāvetiň daḫi tesyīri ḥadd-i Zuḥal'e resīde olup çünki tesyīr-i veted-i ġārib Serv'de ḥadd-i Zühre'ye naḳl eyledigi sāl-i ʿömr yigirmi seneye resīde olmuşdı. Pes Zuḥal ṭāliʿa gelüp ve Zühre vü Ḳāmer anıň ḳıranına yetişüp ve Zühre muḥteriḳ olmaġla vālidemiz ʿālem-i ʿuḳbāya irtiḥāl idüp ve intihā-yı ṭāliʿ burc-ı Sevr ider ki eser-i Zuḥal sebebiyle sevdā-yı sefer ve arūzı ḫizmet-i peder derūnda cārī-gīr olup şehr-i Buḫārā'dan ʿazm-i ḥaṭā eyledim ki peder ṭarīḳ-i ticāret ile ol ṭarafa revāne olmuşdı.

İmdi Zühre ṣāḥib-ferdār bulunup ve ṭāliʿ-i aṣlda burc-ı maşrıḳīden olan Ḥamel'de olup ve vaḳt-i mezbūrda kendü mevżiʿne yetişmişdi. Lākin muḳaddemā Zuḥal'den munṣarif olmaġla dīdār-ı peder müyesser /Ü 494/ olmadı. Pes çünki Semerḳand'a resīde olınca ḫizmet-i meşāyiḫ ü ʿazīzāne raġbet olunup ez-cümle Ḥüsāmeddīn nāmında bir şeyḫ ḳaddesallāhu sırreḥū ḥażretleriyle mülāḳāmet oldum ki ṣanʿatı câme-i ibrişimi /Ç 160a/ idi. Ve hengām-ı cīvāniyyetde mülūk-ı İslām'dan pādişāhlar ḫizmetinde olup ve niçe merdlikler iẓhār idüp maẓhar-ı naẓar tertīb ve ʿināyetleri

olmuş el-ḥāletü'l-haẕihi ḫānkāhında ol zamānıň civānlarına taʿlīm-i ʿilm-i silāḥ ü mübāderet iderdi. Pes beni kūşe-i terbīyyetine alup ve bu taḳrībiyyetle ʿilm-i tīr ve kemān ve hüner siper ve şemşīr ve süvārāna tīz-revlikden ḥāṣılı pehlūluḳ ve ʿilm-i silāḥ-ı cenge müteʿalliḳ vāfir nesne taʿlīm ü taḥṣīl eyledim. Şöyle ki şecāʿat ü rücūliyyet civānlıġımda ne ḳadar ḳavī ise pīrlikde daḫi hiçbir ḫaşımdan rū-gerdān olmadım. Ḫuṣūṣā ḥażret-i şeyḫ bu ḥālātı müşāhede idüp "Kerrāt ile kār-ı silāḥ ve mübārezetden envāʿı güzel taʿlīm ü taḥṣīl eyledik, şimden gerü bu hüneri terk lāyıḳ degildir." buyurup ve bir duḫter-i pākīze aḫteri olmaġla çoḳ himmet eyledigi baňa ʿaḳd ve teʾehhül sebebiyle şehrimiz burada der-ḳayd eyleye. Lākin çünki ol vaḳitde[1] tesyīr-i derece-i ṭāliʿ /İ4 105b/ ʿAḳreb'de ḥadd-i Mirrīḫ'inde ve Mirrīḫ ṭāliʿ-i aṣlıň /Ü 495/ ʿāşirinde[2] idi. Bu eserler ẓuhūr eylenüp lākin Mirrīḫ ṭāliʿ-i aṣlda rāciʿ ve żaʿīf bulunmaġla ʿilm-i silāḥda bī- sebātlıġa sebeb ü müddet-i medīdden ṣoňra şehr-i Ḫocend'e gidilüp ol vaḳitde Müşterī ṭāliʿa gelmekle her bir şehr ve her bir ḫānḳāh u rāviyeye resīde oldıḳda ol maḳāmlarıň sākinleri ve ʿazīzleri ḳabūl u pesendīde idüp ve bir ṭarīḳ ile iḳāmetimiz murād iderler idi. Çünki ser-hādd-i Türkistān olan şehr-i Şāş'ıň mezāristānda Baba Māçīn nāmında bir ẕātıň ḫiẕmetinde oldum ki ol zemīniň ahālisinden baʿżısınıň ḳāvlī üç yüz yaşında olup ve cāriyeden olmaḳ üzere ʿAbdullāh nāmında altı aylıḳ ve Maḥmūd nāmında on ṭoḳuz yaşında iki oġlu var idi. Pes ḥużūrunda semāʿ eyledikde bir nān-pāre /Ç 160b/ üzerinde bir loḳma ḥelvā ʿarż eyledi. İmdi ḥāżerāt-ı meclis bu ḥāleti görüp babasıňa vilāyet ʿarż idüp göňlünüň ḫoşluġuna ve ḳısmetiniň vüsʿatine işāret eyledi ʿāḳil olmayasıň didiler ḥatta sefer-i Ḫıṭā vü ḥużūr-ı peder içün żamīr ṭutmuş idim. Loḳma-i mezbūrı virdikden ṣoňra girü ʿavdet ile ki "ʿUḳde-i kār evvel-i maḥalden açılmaz ceng-i nihānīden yaʿnī /Ü 496/ dervīşligi bıraḳma ve iẓhār daḫi itme, ḫoş ḫˇor yaʿnī ḥarāmdan ictināb eyleye ve ḫoş mī-gū yaʿnī ġıybetden ü nifāḳdan ḫaẕer ḳıl ve ḫoş mī-kerd yaʿnī ṣanāyiʿ-i merġūbiye saʿy idüp muḫālif ü meẕmūm şeyʾlerden el çek." buyurdılar, bi-ḥamdi'llāh ve'l-minne. Bu baḫşīş sebebiyle müddet-i ʿömrüm mecālis-i mülūk u selāṭīn ü ümerā vü vüzerāda ve maḥāfil-i meşāyīḫ ü fużalā vu ḥükemāda güẕerān idüp envāʿ-ı naʿm-ı laṭīfe ekl ve nice elbise-i fāḫire ilbās olınaraḳ bir sebīlü'l-murād-ı cāh u ḥürmet ḥusūl buldı. Ve Mirrīḫ'iň ṭāliʿde bulunmasından māl-i keşīreye dest-res olunmışdı ki ṣāḥib-beyt

[1] vaḳitde: vaḳit Ü.
[2] ʿāşirinde: ṭāliʿiňde Ü.

sānīdir lākin rāciʿ oldığından sebātı olmayup yārān u dūstlar ile ḫarc ve aṣlā ḫāṭıra cemʿ-i māl gelmeyüp ḥāsılı vaktimiz peyveste dervīşlik ile mürūr iderdi.

Ammā şu ḳadar var ki fiʿcümle zemīn-i Ferġāna'da ḳanġı yılda ve şehrde resīde oldum ise ol maḥalliñ meşāyīḫ ü ʿazīzānı ḳabūl ve niçe ikrām u ḫilʿatlar ilbās idüp naẓarlarında iʿtibār buldum. Zīrā tesyīr-i veted-i ġārib Sevr'e yetişüp ve ḳāsım-ı Zühre olup ve zemīn-i Ferġānā daḫi /Ü 497/ Sevr'e mensūb oldığından aṯār-ı mezbūra ṣūret bulup ve bundan mā-ʿadā Āfitāb daḫi Sevr'de olmaġla cāh u ḥürmet ol eclden ẓuhūra geldi ki bilād-ı mezbūruñ envāʿ-ı naʿmı mezbūl ve mīve-i laṭīfesi ve āb-ı revānı keṯīr ve bāġ u būstānı küşāde ve ḫalāyıḳı ġarīb dūst /İ4 106a/ ve ṣāḥib-ülfet ve āmīziş ve kerīmü't-ṭabʿ ve muʿāşir ve dindār olup ḥāṣılı mānend-i behişt ʿanber serişt olmaġla /Ç 161a/ evṣāḫı ḫāric ez-ʿuḳūldur. Pes çünki Zuḥal ṣāḥib-şeref-i ṭāliʿ olup ve Müşterī ile ḳırānı daḫi derece-i ṭāliʿa ḳarīb vāḳıʿ olmaġla rūzgārım ḫoş geçüp vech-i taʿayyüş daḫi āmāde olurdı.

Ammā şive-i semāʿ ve vādi-i ḳalenderīyi mezbūreniñ meşāyīḫi muḳaddemā mübāḥ ṭutmayup ve civānları daḫi ṭarīḳ-i mezbūra şürūʿ itmezler[1] idi. Lākin şeyḫiñ bu vādīyi revā görüp ve ḳabūl eyledigi avāzesini gūş eyledikde ṭarīḳ-i merḳūm maḳbūlleri olup ve çünki Mīzān'da ḳırān-ı ʿulviyyeyn vāḳıʿ olup Zühre daḫi Mīzān'da ve müstaʿlī ve kevākib-i sāʾireniñ mecmūʿı keẕālik Mīzān'da illā Mirrīḫ Cedī'de bulunmaġla teʾsīrātı aḥkām-ı ḳırānātda ẕikr olunup yaʿnī menkūḫāt vaḳṭ-i merḳūmda ḫurūc itmiş idi. Pes ol ḳırānıñ delāʾiliniñ ḥükmiyle ve Zühre vü ʿUṭārid'iñ /Ü 498/ ḳuvveti sebebiyle şīve-i semāʿ ve şiʿr-i sābiʿ ve ḫāṣ u ʿam olmaġla imdi bu maʿrifet sebebiyle benim içün ol beldede ḳābūliyyet derkār ve ṣoḥbet-i selāṭīn ü mülūk ü ekābir ü maʿārifet müyesser olup ḥāṣılı Zühre vü ʿUṭārid'iñ ṭāliʿ-i aṣlda naẓarları cihetiyle eşʿār u terāneden her ne ki taṣnīf eyledimse maḳbūl u merġūb ve bāʿiṯ ve ṣalat maṭlūb olurdı. Ammā çünki tesyīr-i veted-i rābiʿ cürm-i Ẓuḥal'e resīde olup ve ol vaḳṭ ʿUṭārid daḫi[2] ṭāliʿde Zuḥal'iñ ḳırānına yetişmekle ol vilāyetiñ cemāʿat ve ḥükemāsı ile iḫṭilāṭ ve ülfet ḥāṣıl olup ve serfirāzlardan Bedīʿü'd-dīn nāmında bir pīr-i rūşen-i żamīr raḥmetullaḥ istiʿdādıma imʿān-ı[3] naẓardan ṣoñra "Bu istiʿdād ile saña lāyıḳ olan ʿilm-i ḥikmetden behre-yāb olmaḳdır." buyurup ve bu kelāmına her nevʿden ḫuccet getürüp ẕımm-ı dervīşān eyledigi ġarażı baña şefḳat u terbiyye idi.

[1] itmezler: eylemezler İ4.
[2] cürm-i Ẓuḥal'e resīde olup ve ol vaḳṭ ʿUṭārid daḫi: -Ü.
[3] imʿān: mekān Ü.

Pes bu kelāmı istimāʿdan ṣoňra heves-i maʿrifet-i taḳvīm ve arzū-yı ʿilm-i tencīm derūnımda çāveḫīz olup taʿlīme şürūʿ ve müddet-i ḳalīlede müdḫilden mübāḥaseye iḳtidār ve ḥisāb-ı aḥkāma ıṭṭılāʿ ḥāṣıl[1] olup ve bu nısḳ üzere beş sene mürūr eyledikde Zuḥal Ḳāvs'a ḥulūl ve rāciʿ ve intihā yine ṭāliʿa /Ç 161b/ resīde olup ve ʿUṭārid ile Zühre ṭāliʿ-i /Ü 499/aṣlda beyt-i tāsiʿ bulunan Cevzā'da ḳırān itmekle cānib-i Buḫārā'ya ʿavdet arzūsı cünbüş-engīz olup ammā ṭāliʿ-i aṣlda ṣāḥib-sādis bulunan Müşterī ḳāsım-ı tesyīr-i veted-i ʿaşer bulunup ve ṭāliʿde Zuḥal ile ḳırān eyledikde ʿaẓīm-i renc ü zaḥmet ve envāʿ-ı emrāżdan bī-şumār meşaḳḳat ẓāhir ve baʿż-ı kimselerden ḳaṣd-ı ʿadāvet ve /İ4 106b/ baʿż-ı dūstlardan āzād ve melāmet bedīdār olup ḥulāṣā-yı kelām münşāʾ-yı aṣla[2] teveccüh olunup çünki Buḫārā'ya dāḫil olınca ḥażret-i şeyḫe resīde vü dest-būs olundıḳda buyurdılar ki çünki ḥużūr-ı peder müyesser olmadı bu ana gelince kim mānīʿ oldı cevābında "Ḫāṭır-ı dervīşān rehā göstermedi." didim şeyḫ taḥsīn idüp henüz ḫulḳ u zebānıňda çāşni mevcūd olup göňülleriň maḳbūliyesiň buyurdılar. Pes kelevvel edā-yı ḫiẕmet ve ʿarż-ı ʿubūdiyyete meşġūl ve şerāyiṭ ve ẓāīf bendeligi yerine getürmege ṣarf maḳdūr itmekle keẕālik şol rütbe ġāyet terbiyyetlerine maẓhar oldım ki eṭrāfdan yine ḥased derkār oldı.

İmdi şehrimiz burada ʿāḳıbet teʾehhül idüp niçe ferzendlerimiz ẓuhūra gelmiş idi. Ammā çünki ṣūret-i ṭāliʿde hiçbir kevkeb Zuḥal u ʿUṭārid'den /Ü 500/ ḳavī bulunmayup ḫuṣūṣā naẓar-ı ḳābul ile birbirine nāẓır ve mübtez bulunmalarıyla anlarıň fiʿli ziyāde ẓāhir oldıġından nāşi benim içün ʿilm-i şiʿr ve ṣanʿat-ı tencīme raġbet ʿulūm-ı sāʾireden ziyāde olup elden geldiği ḳadar ḫiẕmet-i üstādān müneccime saʿy-ı tām ve taḥṣīl-i ṣanʿat-ı mezbūrede ihtimām iderdim. Bināʾen ʿaleyh şeyḫiň hem ṣoḥbeti ve aṣḥāb-ı yārānı dirler idi ki: "Bu ʿilm-i şerīf ile seniň beyninde niçe nisbet olur ki sen şāʿir-i ḳavālsıň lākin üstādān istiʿdādımı idrāk u feraṣeti fevt eyleme." buyurmalarıyla vāḳıʿā fenn-i merḳūma ʿalāḳa eylediġimden her çend saʿīde ḳuṣūr itmez idim.

Pes ʿilm-i şerīf-i mezbūreye āşinālıḳ peydā olundıḳda üstādlarıň kelāmınıň ḥaḳḳını ẓāhir olup /Ç 162a/ netīce bu nısḳ üzere ʿömr-i güẕerān idüp tārīḫ-i hicriyye altı yüz elli ṭoḳuz senesine resīde olundıḳda ḥażret-i şeyḫ ḳaddesallāhu sırreḥu yedi gün

[1] ḥāṣıl: - Ç, İ4.
[2] aṣla: - Ü.

miḳdārı ḫastalanup pes māh-ı ẕi'l-ḳaʿideniň yigirmi dördünci pençşenbe gicesi vaḳt-i ṣalāṭ-ı ʿaşāda ḳalbini ḥālī ḳılup yaʿnī dār-ı beḳāya rıḥlet eyledi.

İmdi bu faḳīr ṣad hezār şikeste-dil ve perīşān-ḫāṭır-ı ser-gerdān oldum ki ḥatta ol sene /Ü 501/ pādişāhān-ı mefūl miyānında muḥālefet peydā ve ʿaẓīm-i ḥarb ve ḳatl ve ġāret-i yaġmā ẓāhir olup ḥāṣılı birbirini müteʿāḳib ceng ü sitīz sebebiyle şehr-i Buḫārā'dan tā ḥadd-i Ḫıṭā'ya resīde olınca niçe vilāyetler ḫarāb ve ahālisi esīr ve pür ıżṭırāb oldılar. Lākin muḳaddemā ḥażret-i şeyḫ kāraren buyurur idi ki: "Ḫurūb u fiten benim gaybetime mevḳūf olup çünki ġaybet idim. Yaʿnī ḳademim bu kāʾinātdan bīrūn ola bizim ʿazīzlerimiz perīşān olup egerçi ahenīn cezme ile eṭrāf-ı ʿālemi geşt /İ4 107a/ eyleseler bir dem cemʿiyyet-i ḫāṭır göremezler." vāḳıʿā şeyḫ rāst söyleyüp çünki aṣḥāb-ı şeyḫ bu firāḳa mübtelā olduḳlarında içlerinden sebk-bād olanları seferī iḫtiyār ve müteʾehhil ve girānbār bulınan kimesneler daḫi żarūrī şehrimiz burada sākin olup ḫülāṣa muḳaddemā beyān olınan ġāret-i ʿaẓīm ṣūret bulup niçe şiddet ü ıżṭırāba mübtelā oldılar.

Pes şeyḫiň ḫīn-i vefātında bu faḳīriň sinnen otuz altı seneye bāliġ olup[1] ve tesyīr ü veted-i ʿāşir ü rābiʿ u sābiʿ ḥudūd-ı Mirrīḫ'e tesyīr-i veted-i ṭāliʿ ḥadd-i Zühre'ye resīde olup Zuḥal Ḥamel ü Müşterī Ḳāvs'dan Zuḥal'iň teslīsine müteveccih olmaġla bināʾen ʿaleyh benim içün ʿilm-i merḳūmdan ẕevḳ ḥāṣıl ve şöhret peydā olup /Ü 502/ ḫuṣūṣā ḥavādiṣ-i rūzgār rūz be rūz mürtefī ve gitdikçe fesād u fiten daḫi mütezāyid olmaġla hezār ü hezār taḳvīmler ḥisāb ve istiḫrāc-ı aḥkām-ı külliyāt ve aḥkām-ı mevālīdde işābet eyledigimde gerek ehl-i rūzgār ve gerek ekābir-i ʿahd iʿtibār idüp ve aḥkāmlı taḳvīmlerimizi /Ç 162b/ pādişāhān-ı vaḳte īttiṣāl ve kerem-i ʿināyetlerine maẓhar olundıġı cihetle bu ʿilm-i şerīfe cünbüş ü şevḳ yevmen feyevmen teraḳḳi bulup saʿy u ihtimāma ced ü cehd derkār olurdı. Ammā ṭāliʿ-i aṣl Mīzān u ʿUṭārid ḥaddi ve ʿUṭārid tāsiʿde ve Zuḥal ḫāmisde ve Mirrīḫ ṭāliʿde olmaḳ sebebiyle yübūsete ḫāṭırımda arzūyı sefer-i ġarb ve ziyaret-i ḥaremeyn-i şerīfeyn cilve-ḫīz idi. Ammā nevbet-i terbiyyet ḳırḳ ikinci senede Mirrīḫ'e resīde olup ve ṣūret-i ṭāliʿ-i aṣlda ṭāliʿde bulunup ve vaḳt-i mezkūrda ḳuvvet bulduġından niçe kerre sefere müstaʿid oldum. Lākin muḳaddemā rāciʿ bulunmaġla gāh ʿillet ve gāh sāʾir ṣevāniʿ ẓuhūrıyla müyesser olmadı. Çünki tesyīr-i ʿaşeriň ü rābiʿiň ü sābiʿiň ḥaddi üzerine ḳāsım-ı Mirrīḫ olup ve ṣāḥib-nevbet daḫi bulunmaġla ġāret ü yaġmā sebebiyle bizi daḫi mesken-i aṣlımızdan dūr eylediler.

[1] olup: olmuşdı İ4.

Zīrā Zuḥal ol vaḳt s̱ānī-i ʿaşerde bulunmışdı ki anıň bu ḥānede fiʿli mevlūdı perīşān ü āvāre eylemekdir. Ve bundan mā-ʿadā on dört yaşında /Ü 503/ bir oġlum var idi ki anıň daḫi ṭāliʿi Mīzān olup dest-i küffāra esīr oldı. Pes derece-i ṭāliʿ reʾsü'l-ḳavle ġāyet ḳarīb olmaġla beni üç defʿa şehīd eylemek murād eylediler. Lākin tesyīr-i derece-i ṭāliʿ Zühre'niň ḥaddī ve heyelāc ve Zühre ketḫüdā bulunup ve bunlar ḳavī bulunmaġla be-taḳdīr-i Allāh Teʿalā defʿ oldı.

Ammā ṭāliʿ ve müs̱elles̱ātı ġarīb olup delāʾil daḫi burūc-ı ġarbīde ve ol vaḳt Mirrīḫ daḫi rāciʿ ve ḳırān-ı Zuḥal'den munṣarıf olmaġla ṭaleb-i ferzend-i esīr /İ4 107b/ cihetiyle Buḫārā'dan cānib-i ġarba sefer vuḳūʿ bulunup ve ṭāliʿ-i Buḫārā ki Ḥūt'uň sekizinci derecesi idi. Ve ol vaḳt Mirrīḫ merkez-i ṭāliʿde ve Müşterī hubūṭı olan Cedī'de ve Zühre Delv'de muḥteriḳ ve Ḳamer Ḥūt'a naḳl itmiş ammā henüz maḥāḳda ve ʿUṭārid Delv'de taḥte'ş-şuʿāda ve bundan mā-ʿadā Müşterī vü ʿUṭārid ü Zühre vü Āfitāb ʿuḳde-i z̲enebde bulunup ve intihā-yı ṭāliʿ Mīzān'a yetişüp çünki /Ç 163a/ delāʾiliň eks̱eri bed-ḥāl ve tesyīr-i evtād daḫi bed mevāżıʿa resīde olmaġla külliyāt-ı ḫarāba netīce virdi çünki ʿIrāḳ'a resīde oldum.

Zuḥal ṭāliʿa gelüp oġlum siyāh-gū taʿbīr olınan maḥalden ekābir-i ʿahdiň saʿyları sebebiyle ḥāsıl oldı. Ve baʿdehu niçe kere sefer-i Ḥicāz'a ʿazīmet olunmışdı lākin bi-emrihi Allāh Teʿālā mümkin olmayup ol vaḳiṭ sinnim altmış beş seneye ḳārīb olup ve şām-ı şerīfe sefer hevesi derūnımda çay-gīr olmışdı ki /Ü 504/ bir oġlum daḫi ol ṭarafa düşmüşdür inşallāh teʿālā baʿde'l-ġāret ol maḳāmı daḫi görmek ve ol ferzend-i hünermende vāṣıl olmaḳ müyesser olur. İmdi bu şuʿbeniň tetimmesi oldur ki kevākibden ve mezākir-i buyūtdan ve sehāmātdan delāʾil-i aṣliyyeniň mecmūʿını her taḥvīl-i sāl tesyīr itdirüp ve burc-ı intihā ḥāṣıl oldıḳda ḳanġı delīliň tesyīri mevżiʿ-i saʿda ve naḥsa resīde olursa medlūlıň daḫi saʿādet ü nüḥūsetini ḳavāsımıň ve burūcıň ṭāliʿa nisbeti cihetiyle muḳaddemā z̲ikr olundıġı vech üzere ol maḥalden aḫz̲ iderler. Ammā ṭāliʿ-i aṣlıň ve taḥvīliň tesyīr-i senevī vü şühūrī ile suʿūd u nuḥūsına ve her biriniň şuʿāʿına resīde olmasıyla ol sāliň ve şühūr u eyyāmınıň ḥükmini andan aḫz̲ idüp ve bu tesyīrāt ḳuvvet ü żaʿif ü saʿādet ü nüḥūset cihetiyle delāʾil-i aṣla muvāfiḳ veyā muḫālif oldıġını mülāhaẓa iderek iḳtiżāsınca aḥkāma şürūʿ olunur. Pes eger tesyīr-i aʿẓīm ḥadd-i saʿddan ḥadd-i naḥsa naḳl eyledikde eger ḳaṭʿ-ı ʿömr eylemez ise anıň mażarratı sāllerde olup ve eger tesyīr-i senevī ḥadd-i saʿddan ḥadd-i naḥsa naḳl iderse anıň mażarratı māhlarda olur. Ve eger tesyīr-i şühūrī ḥadd-i saʿddan ḥadd-i naḥsa naḳl iderse anıň fesādı eyyāmda olur. Ammā eger tesyīrāt ḥudūd-ı naḥsāndan ḥudūd-ı

saʿdāna naḳl ve taḥvīl iderse her biriniň mażarratı menfaʿate tebdīl olup meselā rencden rāḥata ve ʿalilden şıḥḥate /Ç 163b, Ü 505/ mübeddel olur ḥāṣılı mażarrat u menfaʿat ṭabīʿat-ı tesyīre ve mevżiʿ-i ḳāsıma münāsib ẓuhūr ider.

Şuʿbe-i ḫāmis: Beş semere ile zamānlarıň ve ṣāḥib-devr ve ferdāretiň aḥkāmını beyān ider.

Semere-i evvel: Zamānlarıň aḥkāmı beyānındadır. İmdi maʿlūm ola ki /İ4 108a/ ḥükemā-yı Yunān aḥkām-ı nücūmı remz ile işāret idüp ehl-i Bābil ol rumūzdan ḫaber virüp ve ehl-i Fāris ol iḫbārı şerḫ eylemişdir ki ez-cümle biri mevlūduň zamānları olup ve bu ʿameli Bābil'e nisbet idüp ferdār-ı müfred taʿbīr iderler. Ve bu ʿameliň aṣlı ʿaṭiyye-i kübrāyı Āfitāb olan yüz yigirmi sene üzerine vażʿ ve anı burūca iḫtilāf sebʿa seyyāreye ḳısmet itmişlerdir[1] ki meselā vaḳt-i vilādetden sene-i Şemsī olmaḳ üzere dört sene ḳısm-ı Ḳāmer ve baʿdehu on sene ḳısm-ı ʿUṭārid ve baʿdehu sekiz sene ḳısm-ı Zühre ve baʿdehu on ṭoḳuz sene ḳısm-ı Āfitāb baʿdehu ve on beş sene ḳısm-ı Mirrīḫ baʿdehu on iki sene ḳısm-ı Müşterī ve bāḳīsi tā āḫir-i ʿömre resīde olınca ḳısm-ı Zuḥal olur[2]. Pes bu taḳdīrce her ḳanġı kevkebe ṣūret-i ṭāliʿde sāʾirinden ḳavī bulunursa mevlūd daḫi anıň zamān-ı istilāsında[3] /Ü 506/ ḫoş ḥāl olup ol kevkebe ve ṭāliʿa münāsib rifʿat u saʿādete resīde olur.

Ammā Ḳamer'iň zamān-ı terbiyyeti olan dört senede mevlūd rūz-efzūn[4] ve Ḳamer gibi her laḥẓa bir ḥālden bir ḥāle müteḥavvil ve ġedāsı müretteb ve ibdār nesnelere māʾil ve mīve-i laṭīfe ṭālib olur. Ve baʿdehu müstevlī ʿUṭārid olup tā on dört seneye dek ḳuvvet-i fehm ü idrāk-ı mürtefī ve āsār taʿlīm-i maʿānī bedīdār ve ḳuvvet-i iḫlāf u ḫāṣiyyet-i aʿmāl ẓāhir ve ḫayr u şer ve nīk ü bede saʿy u cevelān zehen āşikār olur. Baʿdehu Zühre müstevlī olup tā yigirmi iki seneye varınca ḥareket ḳuvvet bād ü şehvet āġāz ve ārzūyı teʾehhül ve ekl ü şurba müteʿalliḳ nesneler cünbüş ḫīz olup libās gūn-ā-gūna raġbet ve ṭabīʿatıň ʿaşḳa meyli mütezāʾid ü leẕẕāt-ı dünyevī mütrefī ve her kārda /Ç 164a/ ʿāḳıbet-endīş olmaḳ derkār olur. **Baʿdehu müstevlī Āfitāb** olup tā ḳırḳ bir seneye resīde olınca mevlūduň mizācı ḳuvvet gīr ve her şeyʾde istīlā vu ḳudrete ḫāʿhişker ve hezl ü luʿb maḳūlelerinden rūy gerdān ve ṣāḥib-vaḳār ve ḫayrāta sāʿy ve teraḥḥum ve kerem-i becāyīşe māʾil olup serverlige ve ḥükūmete ṭālib olur. **Baʿdehu**

[1] itmişlerdir: eylemişlerdir Ü.
[2] olur: olup Ü.
[3] istilāsında: istilāsından Ü.
[4] rūz-efzūn: rūz-efrūz Ü.

müstevlī Mirrīḫ olup tā elli altı seneye dek resīde olınca[1] necl ve ḫırṣ ve sitīzkārlıḳ ve azār-ı ḫalḳa /Ü 507/ meyl ve kesb-i māl u maʿāşa raġbet ve her murāda ʿāḳıbet-endīş olmaḳ ṭarafına āġāz eyleyüp ve żaʿif ü ḳuvvet-i bedene ve ḥavāsa agāh ve muḥāfıẓ esrār olup şehvet ve leẕẕātda noḳṣān ḥāṣıl olur. **Baʿdehu müstevlī Müşterī** olursa tā altmış sekiz seneye varınca nīk-nām ṭalebine ve umūr-ı dīnīyede cidd ü cehde ve kār-ı dünyā içün renc-i zaḥmetden destşūy olmaġa ʿazim ve kendi ve umūr-ı pesendīdeye müstaʿid ḳılmaġa /İ4 108b/ rāġıb ve ḫayrāt u ṭāʿāta māʾil baʿdehu müstevli Zuḥal olup tā yüz yigirmi seneye resīde olınca ḥareket ü sekenātda düşvārlıḳ ve kesel ʿārıż ve şehvet ve leẕẕātdan ḫ̌āhiş berṭaraf ve mizāca bürūdet müstevlī ve nevmde noḳṣāniyyet bedīdār ve ḫalḳdan ʿuzlet ṭalebi āşikār olup necīl ve zaḥmet-keş ve rencmend ve maʿlūl ve herkesden çāre ṭālep idici ve melūl olur.

Bināʾen ʿaleyh müʾellif raḥimehullāh ṭarīḳ-i temsīl ile naḳl ider ki "Vilādetimden dört sene mürūrında beni mektebe virmişler idi vāḳıʿada zamān-ı ḳalīlde tilāvet-i ḥażret-i ḳurānı güzel taḥṣīl idüp üstādlarıñ ve vālideyniñ terbiyyetlerine muvāfıḳ olup netīce on seneye dek mektebe āmed şod eyledim. /Ü 508/ Lākin ʿilm-i eşʿāra raġbet sāʾirinden ziyāde olup ve pederiñ daḫi ʿilm-i istīfāde mahāreti olmaġla ticārete meşġūl ve eṭrāf-ı ʿālemi geşt idüp bināʾen ʿaleyh semt-i Türkistān'a ʿazm ve ġāʾib olup benim daḫi sinnim on iki seneye bāliġ olmışdı ki vaṭanımız[2] olan şehr-i Buḫārā'da /Ç 164b/ Maḥmūd-ı Tārānī nāmında bir şaḫṣ daʿvā-yı pādişāhī idüp sāriḳ u kesici maḳūleleri anıñla bile olaraḳ on dört gün devleti berḳarār olup ve ahālī-i Buḫārā'yı şehrden ṭaşra çıḳarup kimini ḳatl ve kimini esīr eyledi. Ve bu ḥādīse altı yüz otuz beş senesi şehr-i Ẕilḥicce'niñ ikinci güni vāḳıʿ olup sene-i mezbūrda Sereṭān'da ḳırān-ı naḥseyn daḫi vāḳıʿ olmuşdı.

Ammā ʿināyet-i Rabbānī ile Maḥmūd Belvāc-ı Ḫ̌ārezmī ki vezīr-i ḳāān-ı ʿādil idi, şehr-i Ḫocend'den tīz imdād yetişdirüp fitne berṭaraf ve necāt ḥāṣıl olup ve beni ol günlerde dībācılıḳ ṣanʿatına virmişler idi. Lākin vālidim mülāḥaẓa idüp müneccimler bu ferzendiñ ṭāliʿinde rıżāsı ile ve rıżāsız ḥuṣūṣā cānib-i maġribe çoḳ seferler ider dimişlerdir buyurup zīrā vālidem ʿāḳīle ve ṣāḥib-tedbīr ve anıñ daḫi vālidesi emīr-i Māverāü'n-nehr ve Ḫorāsān olan İsmʿaīl Sāmānī'ye nisbet olunup ve pederi vilāyet-i ġuranıñ /Ü 509/ ulūlarından idi, ve bu faḳīr ki pederimiñ aṣlı devlet-i 'āli mervāmı ber-endāḫte eylemede muʿīn Ebū Müslim-i Mervezī olan mıżrāb-ı Ḫ̌ārezmīyye vaṣıl olup

[1] resīde olınca: - Ç,Ü.
[2] vaṭanımız: vaṭan Ü.

ve mıżrāb-ı cihāngīr daḫi dirler ki mübārizlıḳda ʿaẕīm-i ṣāḥib-ḳuvvet ve leşker-keş ve tuvānā ve dilīr ve kerīmü't-ṭabʿ olup mevlid ü menşe'i serḥadd-ı Ḫˇārzem olan ḳaṣaba-i dırġāndır ki ṭaraf-ı Buhārā'ya düşer, bu faḳīr aňa resīde olınca on dördünci oġlu olmuş olurum[1]. Ve bundan ġaraz oldur ki çünki vālidem bu vaḳʿāyı gördükde mülāḥaẓa idüp her maḥalde istiʿmāli şāyeste olsun içün beni pāpūş u çizme-dūzlıḳ /İ4 109a/ ṣanʿatına virüp keẕālik bu daḫi[2] muḳteżā-yı[3] ṭāliʿdir ki ṣāḥib-ʿaşir olan Ḳamer beyt-i sādis vāḳıʿ olan Ḥūt'da olup[4] Ḥūt daḫi pāye-i delīl ve bundan mā-ʿadā Ḳāmer mādere delālet itmekle ḥareket-i mezbūre saʿy-ı māder vāsıṭasıyla ṣūret-yāb ḥuṣūl oldı. Ḫuṣūṣā üstād-ı ṣanʿat-ı mezbūre pederimiziň /Ç 165a/ aḳrabālarından olup bir müddet yanında sākin oldum. Ammā çünki āvāzım ḥoş ve heves-i ʿilm-i mūsīki pür-cūş olup ve meşhūrdur ki ahāli-i Māverāü'n-nehr ʿilm-i fıḳh ü tefsīrde māhir olup ve ahāli-i Ḫˇārezm daḫi ʿilm-i kelām u mūsīḳīyi gören bilürler /Ü 510/ bināʾen ʿaleyh üstādlar istiʿdādımı müşāhede ile ʿilmü'l-ḥandān vāfir nesnelere taʿlīm idüp muḳaddemā vaṣf olınan ḥażret-i şeyḫiň ḫiẕmetine īṣāl eylediler ki ol zamān sinnim on yedi seneye vāṣıl olmuşdı. Çünki yigirmi seneye duḥūl olundı Āfitāb müstevlī olundıḳda ḫiẕmet-i mülūk u selātīn ve ekābir-i mülūk müyesser olup niçe dūstlar peydā idüp ve şöhret-şiʿār oldum ki tā farḳ bir seneye varınca aḥvāl-i mezbūra rūz-ber-rūz müteẕāʾid olup baʿdehu müstevlī Mirrīḫ olınca ümerā ve leşkeriyān ile ülfet ve amizīş peydā idüp ve niçe kerre ḫavf u ḫaṭr miyānında bulunup ve ṭaraf-ı pādişāhīden daḫi ṭaleb olunmışdım. Lākin Mirrīḫ'iň ṭāliʿ-i aṣlında żaʿf ı ve neyyireyniň ṭāliʿden süḳūṭı sebebiyle müyesser olmayup ve ol ṭaleb daḫi defʿ olup vaḳt-i mezbūrede niçe ḥarb u ḳıttāl ve ḳaḥt u ġalā ve ẓulm u müşādere vuḳūʿ bulmuşdı.

Ve yine żaʿf Mirrīḫ'den nāşi bu faḳīr her çendine ḥüsn-i edeb idüp envāʿ-ı hüner ve ḫuṣūṣā bu fende mahāret sebebiyle pīşgāh-ı ekābire resīde oldıḳda şevmī-i ṭamʿa-ı māl sebebiyle ʿāḳıbet kendümi bargāh-ı devlet ü rifʿātden fütāde bulur idim. Lā-cerem peyveste iḫtiyāc derkār ḫülāṣa māl cihetiyle saʿādetden /Ü 511/ biri olup ve elime giren daḫi tīz ḫurūc itmekle nāçār mānend-i ḳalem ser rıżāyı ḥaẕẕ-ı ḳażāya nihāde idüp kūşe-i ḳanāʿatı iḫtiyār eyledim. El-ḳıṣṣa tā elli altı seneye resīde olınca evḳātımız bu minvāl üzerine güẕerān idüp ve baʿdehu Müşterī müstevlī olmaġla vüzerā ve Ḫˇācegān-ı maʿrūfān ḫiẕmetlerinde istiḥdām olunup lākin çünki Müşterī ṣāḥib-sādis ve beyt-i

[1] olurum: olur İ4.
[2] bu daḫi: - İ4.
[3] muḳteżāyı: muḳteżāsı İ4.
[4] Ḥūt'da olup: - Ç.

ḫāmisde menḥūs bulunmaġla mātem-i ferzendāne bāʿiṣ /Ç 165b/ ve ḫuṣūṣā zemīn-i ʿIrāḳ'da ʿilel-i müşgile ẓuhūrına bādi olmuşdur. Pes eger[1] ʿömr vefā iderse altmış sekiz seneden ṣoňra nevbet-i istilā Zuḥal'e resīde olup ümīddir ki biḥasbü'z-zamān vaḳtimiz ḫoş güẕerān eyleye. Ve illā eger saʿādet-i ecl ṣūret-nümā olursa ṣad hezār iḫtiyācdan ve mihnet-i rūzgārdan ve dūstān-ı cefākārdan /İ4 109b/ ḫalāṣ mümkin olurdı. Vāḳaʿa devlet-i dünyā civāniyyet ve ṣıḥḥat-ı beden ve mihnet-i dünyā pīrlik ve maraż-ı tendir."

Beyt:

[mef'ûlü / mefâîlü / mefâîlü / feûlün]

Seyrem zi-ḥayāt-ı mihnet-āgende-i ḫˇīş

V'īn rūzī-i rīze-i perākende-i ḫˇīş[2]

Semere-i ṯānī: Ḳısmet-i ferdārāt beyānındadır. ʿAmel-i ferdārāt ḳadīmī olup ve ehl-i Fārs'a nisbet olunur. /Ü 512/ Pes bu ferdāra ṭāliʿ-i rūzīde Āfitāb'dan āġāz olunup ve ṭāliʿ-i leylīde Ḳamer'den aġaz olunur. Ve erbāb-ı fen bu ʿameli yetmiş sāl-i şemsī üzerine vażʿ ve ʿalā vechi'l-iḫtilāf ve sebʿa seyyāreye ḳısmet idüp meṯelā ḥaṣṣa-ı Āfitāb on sene ve ḥaṣṣa-ı Ḳamer ṭoḳuz senede ve ḥaṣṣa-ı Zuḥal on bir sene ve Müşterī on iki sene ve Mirrīḫ yedi sene ve Zühre sekiz sene ve ʿUṭārid on üç sene vāḳıʿ olmuşdur.

İmdi eger ṭāliʿ rūzī olursa vaḳt u vilādetden tā on sene-i Şemsī tamāmında resīde olınca mevlūd Āfitāb'ıň terbiyyetinde olup ammā bu on sene daḫi yine yedi kevkebe taḳsīm olunup her birine bir sene ve beş māh ve dört gün ve yedi saʿāt naṣīb düşer. Pes Āfitāb'ıň[3] zamān ve vilādetden kendü ve naṣībi tenhāca terbiye idüp bu müddet tamām olduḳda Āfitāb'a Zühre şerīk olup bu ḳısmeti ikisi beraberce terbiye idüp bu müddet daḫi tamām olduḳda şerīk-i Āfitāb ʿUṭārid olup keẕālik naṣīb-i ʿUṭārid daḫi tamām olınca Āfitāb ile berāberce terbiye ve baʿdehu ḥaṣṣa-ı Ḳāmer duḫūl u şerīk-i Āfitāb u Ḳamer evvelde bu müddeti daḫi Ḳāmer ile beraberce terbiye idüp baʿdehu şerīk /Ü 513/ Zuḥal ve baʿdehu Müşterī olaraḳ şirket Mirrīḫ'iň müddeti tamamında Āfitāb'ıň daḫi nevbet-i ferdārını olan on sene tamām ve baʿdehu nevbet-i ferdāriyet Zühre duḫūl ve keẕālik on bir seneniň içinde ḫaṣṣasına işābet /Ç 166a/ iden müddeti şerīksiz yalňızca terbiyeye aġaz idüp ve naṣīb-i mezbūre tamāmında şerīk-i ʿUṭārid ve baʿdehu

[1] eger: - İ4.
[2] Evhadüddîn-i Kirmânî, "Bıktım kendi ıstıraplarımdan / Kendi dağınık günlerimle doldum" https://ganjoor.net/ouhad/robaee/bab8/sh76 (Erişim: 29.10.2022)
[3] Āfitāb'ıň: Āfitāb'a İ4; Āfitāb Ü.

Ḳamer ve baʿdehu Zuḥal minvāl-i meşrūḥ üzere kevākib-i sāʾire birbirini vālī iderek Zühre'ye şerīk olup ḥülāṣa şirket-i Āfitāb'da ferdāriyyet-i Zühre daḫi nihāyete resīde ve baʿdehu nevbet-i ferdāriyet ʿUṭāride naḳl ve bu ḳıyās ile tā yetmiş sene tamām olınca her kevkeb ḥaṣṣasını ʿalī vechü'l-şetrāk terbiyye iderler.

Ammā eger ṭāliʿ leylī olursa Ḳamer'den aġaz idüp yaʿnī hengām-ı vilādetden ṭoḳuz sene tamāmına dek ṣāḥib-ferdār Ḳamer olup ve keẕālik yine yedi kevkebe ḳısmet olundıḳda her biriniñ ḥaṣṣasına bir sene üç māh on iki gün yigirmi bir sāʿat işābet idüp pes Ḳāmer kendü naṣībi tenhā terbiye ve baʿdehu şerīki /Ü 514/ Zuḥal olup anıñ daḫi naṣībini maʿan terbiye idüp ve baʿdehu şerīki Müşterī ve baʿdehu Mirrīḫ ve baʿdehu Āfitāb /İ4 110a/ ve baʿdehu Zühre olarak şirket-i ʿUṭārid'de ferdāriyet-i Ḳāmer daḫi netīce virdikde nevbet ferdāriyyet-i Zuḥal'e resīde olup ol daḫi ẕikr olundıġı vech üzere ibtidā-yı tenhā ve baʿdehu şerīkler ile nevbetini tamām eyledikde nevbet-i Müşterī aġaz ol daḫi encām virince nevbet Mirrīḫ'e resīde ve bināʾen ʿaleyh kevākib-i heftgāna bu terbiyet üzere yetmiş senede nevbetlerini tamām itmiş olurlar. Lākin muṣannif raḥmetullāh bu ḥisāba daḫi iḥtiyāc ber ṭaraf olmaḳ içün bir cedvel mülāḥaẓa idüp vāḳıʿā vaḳt-i ʿamelde bilā taḳsīm her bir kevkebiñ müddet-i ferdāriyyeti ve ḥaṣṣalarına işābet iden evḳātı ʿalī vechü's-sehvle nümāyān olmaġla bu maḥale keşīde ḳılınmışdır.

Şekil XIV[1]

İmdi kevākib-i heftgāneden her ḳanġısı ṭāliʿ-i aṣlda sāʿirden ḳavī bulunursa çünki nevbet-i ferdāriyyet ol kevkebe resīde ola kendü ṭabīʿatından şerīkine ve beytine /Ç 166b/ ve ṭāliʿa münāsib saʿādet-baḫş olup ve eger żaʿīf bulunursa eṣeri daḫi ḳalīl olur.

[1] Şekil XIV, Ç nüshasından alınmıştır.

Ammā eger vaḳt-i şirketde /Ü 515/ daḫi ṣāḥib-ferdārıñ şerīki ḳavī bulunursa kendü ṭabīʿatınıñ iḳtiżāsı üzere ol saʿādetiñ ziyāde olmasına sebeb olup ve eger şerīki żaʿīf bulunursa saʿādetden nesne ziyāde eylemez.

İmdi müʾellif raḥmetullāh ṭāliʿ-i mezbūrdan ṣāḥib-ferdār içün daḫi miṣāl īrād idüp naḳl ider ki tārīḫ-i vilādetden on ṭoḳuzuncı sene ṣāḥib-ferdār ʿUṭārid olup ve ṭāliʿ-i aṣlda daḫi ḳavī-ḥāl ve Zuḥal'iñ teslīsīne müteveccih bulunmaġla heves-i sefer ve ārzū-yı ḫiẕmet-i peder derūnımda şevk-engīz oldı. Zīrā Zuḥal delīl-i peder olup ḫāne-i feraḥ u ṭarabda bulunmuşdur. Ve çünki yigirmi seneye resīde oldıġımda şerīk-i ʿUṭārid Ḳamer olup sefer ẓuhūr idüp ve Ḳamer ṣāḥib-ʿaşer oldıġından mecāleset-i bezirgān daḫi müyesser oldı. Baʿdehu yigirmi seneniñ āḫerinde şerīk-i ʿUṭārid Zuḥal olduḳda cemāʿat-i ḥükemā ile ülfet ve āmiziş peydā olup ʿilm-i ḥikmet ü nücūmdan behre-yāb oldum. Baʿdehu yigirmi dördünci seneniñ vasaṭında şerīk-i ʿUṭārid Müşterī olup ārzūyı mürācaʿat ẓāhir ve āḫer sālde bāzgüşte oldum. Baʿdehu /Ü 516/ yigirmi altı seneniñ evāʾilde şerīk-i ʿUṭārid Mirrīḫ oldıḳda bī-iḫtiyār benim içün teʾehhül iḳtiżā idüp ve bundan mā-ʿadā bir ṣaḫṣ ile daʿvāyı māl daḫi ẓuhūra gelüp yaʿnī benim pederim ol ṣaḫṣıñ pederine bir veche ḳarż yedi yüz altun virmekle daʿvā idüp ve ümerā-yı ʿahd ḫużūrına niçe defʿa āmed şod olunmışdı. Lākin Mirrīḫ'iñ /İ4 110b/ muḳaddemā żaʿifi sebebiyle ḥuṣūl-peẕīr olmadı. Pes muṣannif teʾehhülli sābiʿden ve ḳarżı sānī ʿaşerden aḫẕ eyledigine işārāt virdi ki zīrā biri Mirrīḫ'iñ ve biri daḫi ʿUṭārid ḫānesidir. Baʿdehu yigirmi sekizinci seneniñ ibtidālarında şerīk-i ʿUṭārid Āfitāb olup bu ʿilm-i şerīf sebebiyle mülūk ve maʿārif-i ʿahd miyānında şöhret ziyāde olup ve bundan ṣoñra otuzuncı sene /Ç 167a/ şirket-i Zühre ile vāḳıʿ olmaġla üstādlar ile ʿayş u ʿişret ve zevk ü ṣoḥbet ve zenān u cevān maḳūleleriyle daḫi ḳurbiyyet ḥāṣıl oldı.

Semere-i sāliṣ: Aḥkām-ı ṣāḥib-devr beyānındadır. Ṣāḥib-devr taʿbīr olınan ehl-i Fārs ʿindinde vilādetden bir sene tamāmına dek ṣāḥib-ṭāliʿ olup /Ü 517/ ikinci sene ṣāḥib-ṭāliʿiñ feleginiñ taḥtındaki felekde olan kevkeb ṣāḥib-devr olur. Ve üçünci sene keẕālik ṣāḥib-devr sānīniñ feleginiñ taḥtındaki felek ṣāḥibi olup bu ḳıyās üzere sekizinci sene ṣāḥib-devr yine ṣāḥib-ṭāliʿ olur ḫülāṣa ol on[1] beşinci sene ṣāḥib-devr keẕālik ṣāḥib-ṭāliʿ olup müddet-i ʿömr mevlūde dek bu terbiyyet üzere niẕām virmişlerdir. Ammā ehl-i Bābil ʿindinde ṣāḥib-devr ḥīn-i vilādetde ṣāḥib-sāʿat bulınan kevkeb olup ikinci sene ikinci sāʿatiñ ṣāḥibi olan kevkeb, üçünci sene keẕālik üçünci sāʿatiñ ṣāḥibi olan

[1] on: - Ç.

kevkeb olaraḳ bu güne tertīb eylemişlerdir. Ḫülāṣa-i kelām her ḳanġı kevkebe ṭāliʿ-i aṣlda ḳavī buluna mevlūd daḫi anıň nevbet devrinde kevkeb mezbūruň muḳteżāsı ṭabīʿatı üzere ḫoş ḥāl olur.

Semere-i rābiʿ: ʿİlm-i mūsiḳīniň kevākibe nisbeti beyānındadır. İmdi maʿlūm ola ki ʿulūm iki ḳısm olup ḳısm-ı evveli naḳlī ve ḳısm-ı sānīsi ʿaḳlīdür. Ve naḳlī taʿbīr olınan ʿulūm şerāyiʿ olup ol daḫi üç yüz on üç nevʿ olmaġla iʿmān u iʿtiḳādımız daḫi bunuň /Ü 518/ üzerinedir ki peyġamberān ṣalavāt Allāh u ʿaleyhim ḥażreti ḫaber virmişlerdir. Ve ʿaḳlī olan daḫi üç ḳısm olup ṭabīʿi ve riyāżi ve ilāhīdür. Ammā baʿżıları dört ḳısmdır diyüp evvelī ʿilm-i manṭıḳdur ki[1] ʿilm-i mezbūr mīzān u miʿyār olup anıňla delāʾil ve berāhīn ve ḳavānīn ve sāʾir ʿameller ṣevāba resīde olur. Ve fāʾide-i ʿilm-i ṭabīʿi ḥıfẓ-ı ṣıḥḥat ve defʿ-i ʿillet ve fāʾide-i ʿilm-i riyāżī eşyā-yı nihāyiye ıṭṭılāʿ ve fāʾide-i ʿilm-i ilahī neyl-i emānī vü saʿādet-i dārīndir. Ve bundan ṣoňra /Ç 167b/ ʿulūm-ı mezbūreniň her biri nice ḳısm olup ʿilm-i mūsiḳī daḫi ʿilm-i riyāżīniň aḳsāmındandır. Ve lafẓ-ı mūsiḳī Yunānī olup ve Hürmüs-i Ḫakīme nisbet olunur. Zīrā ʿilm-i nücūm aňa nāzil olup ve baʿdehu üstādü'l-mizāc virüp ve fiʿle getürüp niçe sāzlar peydā itmişlerdir.

/İ4 111a/ Pes bu ʿilm, avāzıň ve maḳāmıň münāsebetini ve her biriniň maḫrecini bilmekden ʿibāret olmaġla bu taḳdīrce āvāz ve maḳām mādde olup ve münāsebetleri ṣūret olur. Pes münāsebetlerini maʿrifet bilā hendese ve ḥisāb mümkin olmayup ve ḥisāb daḫi iki ḳısmdır ki ḳısm-ı evvelī biri birine peyveste olmaġla aňa kim muttaṣıl dirler. Ve ol daḫi üç nevʿ olup ḥat u saṭḥ u cismdir. Ammā cism ile ẕāt beyninde farḳ olup ol daḫi şöyledir ki meselā eger bir pāre bāl mūmını gāh uzun ve /Ü 519/ gāh degirmi itseler anıň cismiyyeti yine ḥāli üzere bāḳī ḳalur. Lākin şekl ve miḳdār cihetiyle taġayyür ḳabūl eyler. İmdi bu taḳdīrce miḳdār-ı cism-i ẕāt cismiň ġayrı olmuş olur. Ammā ḳısm-ı sānīye kem-i munfaṣıl taʿbīr iderler ki ol daḫi bir nevʿ olup ʿaded ıṭlāḳ olunur. Ve ḥaḳīḳatde kem-munfaṣıl aʿdād olup aʿdād cemʿ olundıḳda ve ḥiddetler ḥāṣıl olur.

Pes vāḥid daḫi iki nevʿdir ki birine mecāzī vü birine ḥaḳīki taʿbīr olunup ve mecāzī ecrām-ı ʿulvī ve ecsām-ı süflī gibidir ki her biri içün şerīk ve āḫer taṣavvurı mümkin olur. Ammā vāḥid-i ḥaḳīḳi ẕāt-ı bāri teʿāla ve taḳaddes ḥażretleridir ki anıň üzerine keşret ü ḳıllet cā'iz olmaz. Bināʾen ʿaleyh muḥāsebān-ı vāḥide ʿaded ıṭlāḳ itmeyüp

[1] ʿilm-i mantıḳdur ki: - İ4.

mebde-i ʿaded dirler ve ikiye mebdeʿ-i cemʿ ıṭlāḳ iderler. Ve ʿaded şol şeyʾdir ki anıň iki ṭarafınıň mecmūʿınıň nıṣfı kendünüň miṣli ola. Meṣelā dört farż olınsa anıň bir ṭarafı üç ve bir ṭarafı beş olup ve üç ile beş bir yere cemʿ olundıḳda sekiz olur ki nıṣfı dört ider. Ve sāʾiri daḫi bu ḳıyās üzere maʿlūm olur. Ve naḳl iderler ki meṣelā ferd ve zevc ve nāḳıṣ ve kāmil ve sāʾiri gibi envāʿ-ı ʿaded on dört olmaġla /Ç 168a, Ü 521[1]/ şümāra muḥtāc olur. Ve her şeyʾ ki şümāra muḥtāc ola elbette cāʾizü'l-vücūddur. Pes cenāb-ı bārī teʿāla vācibü'l-vücūd olup taḥt-ı şümārda degildir.

Ve bu muḳaddimeden maʿlūm olur ki perdelerde aṣl yedi olup ve her birinden bir ferʿ ẓuhūra gelmekle on dört perdeye bāliʿ olur. Ve āmm perde-i rāst olup ve mecmūʿ perdeleriň kevākibe nisbeti vardır. Meṣelā perde-i nevā, Zuḥal'e mensūb ve perde-i ḥüseynī andan ṭoġar yaʿnī anıň ferʿīdir. Ve perde-i būselik, Müşterī'ye mensūb ve perde-i güvāşte andan ṭoġar, perde-i rāst Mirrīḫ'e mensūb ve perde-i ʿuşşāḳ andan ṭoġar, perde-i ʿırāḳ Āfitāb'a mensūb ve perde-i işfahān andan ṭoġar, perde-i nigāreyn Zühre'ye mensūb ve perde-i zīrefkend berzek andan ṭoġar, perde-i zīrefkend ʿUṭārid'e mensūb ve perde-i nihāvend andan /İ4 111b/ ṭoġar, perde-i havī Ḳamer'e mensūb ve perde-i beste nigār andan ṭoġar. Ammā bu ẕikr olınan on dört aṣldan mā-ʿadā niçe maḳām-ı laṭīf daḫi vardır ki meṣelā nevrūz ve ḥicāz ve sāzkār gibi ki mādde-i aṣl olan on dört maḳāmıň kimi tīzenden ve kimi birbiriyle terkībinden aḫẕ olunup ve bu maḳāmlar ġāyet teng oldıġından yalňız bunlarda ḫoş u laṭīf nesne taṣnīfi müşgil olur. Meger ki aṣl-ı mezbūrdan birini terkīb ḥayṣīyyetiyle ola. Ammā bu taḳrīr olınan İbn-i Sehl ve Ebū'l-futūḥ ve Maḥmūd-ı mükerrem ve acībü'z-zamān ve sāʾir müteḳaddimāndan[2] olan üstādların ḳavāʾidi ve ıṣṭılāḥ olup ammā müteʾaḫḫireyn bu esāmīleri ıṣṭılāḥāt-ı dīger ile ifāde ve birbiriyle imtizāc virerek daḫi niçe āvāze-i laṭīfe iḫtirāʿ idüp lākin perde-i rāstıň rāstiyyeti sebebiyle taṣarrufa ṭarīḳ bulamamışlardır.

Müʾellif kitābıň ʿahdinde fenn-i mezbūr ḥadd-i kemāle resīde olup ḫuṣūṣā ḫˇāce-i Seyfeddin Muḥammed ʿAbdü'l-müʾmin ki ʿilm-i mūsiḳīde meşhūr Āfitāb ve naẓīri nāyāb olup ve ḫˇāce-i merḳūmeniň şākirdānından niçe kimesneler daḫi kitāblar teʾlīf itmişlerdir. Ve bu ʿilmiň şuyūʿına sebeb ẕikri sebaḳ iden Mīzān'da vāḳıʿ ḳırān-ı /Ç 168b/ ʿulvīyeyndir ki ehl-i ṭarabıň ḳuvvetine ve ʿilm-i mūsiḳīniň kemāle resīde olmasına delālet idüp ve bundan ṣoňra ḳırān-ı āḫir daḫi Cevzā'da vuḳūʿ bulup ve Zühre Mīzān'da ve ʿUṭārid Sünbüle'de olmaġla bu ḳırān daḫi keẕālik ehl-i ḥikmet ve

[1] Ü nüshasında 520. sayfa atlanılarak 521. sayfaya geçilmiş ve metin burada bitirilmiştir.
[2] müteḳaddimāndan: mütekaddimān İ4.

müstevfiyānıň ḳuvvet-i ḥāllerine ve ẓuhūr-ı ʿulūm-ı daḳīḳe ve şiʿr ü mūsiḳīye dāl olmuşdur. Bināʾen ʿaleyh bu iki ḳırānıň eşeri ile ʿilm-i ḥikmet ve ṭıbb ve nücūm ve şiʿr ü mūsiḳī ve sāʾir ʿulūm-ı ġarībe fāş olup ḫülāṣa kār-ı ʿavām-ı ḫalḳıň ekşeri ḳavvāl ve şāʿir ü müneccim ü remmāl olup ḫuṣūṣıyla ʿilm-i remliň suhūleti cihetiyle remmāliň ḥadd u pāyānı yoġdı ve mūsiḳīde müşkül nesneler taṣnīf iderler idi. Zīrā müteḳaddimeyniň taṣnīfleri ḫoş āyende ve āsān olmaġla müteʾāḫḫireyn gitdikçe müşkül ü düşvār şeyʾler taṣnīf eylediler. Pes bu maḳūle perde ve āvāzı maʿrifet ancaḳ sāz ile ve keşret-i istiʿmāl ile olur gibi uṣūl daḫi yedi nevʿ oldu ve yedisi daḫi anıň ferʿīdir ve ḥaḳīḳatde uṣūl birdir. Bāḳīsi andan ẓuhūr itmişdir ve uṣūl-i ʿalīü't-tertīb ḍarb-ı destden ʿibāret olup her iki ḍarbıň mābeyninde mürūr iden zamān müsāvī olmaḳ[1] lāzımdır. Ve bu maʿni vü cüdāniyet ḳabīlinden olmaġla fehme tevaḳḳuf idüp ʿibāret ile ifāde müşküldür. Meşelā eşḫāṣdan birine dimek mümkin olmaz ki /İ4 112a/ elini birbirine ḍarb idüp ve şu ḳadar teʾḫīrden ṣoňra ḍarbı tekrārıyla ki ḥatta iʿtidāl buluna meger saʿādet-i ṭāliʿ aňa yār u ʿilm-i mezbūr ṭabʿına ḥulūl eylemeye bu taḳdīrce ʿilm-i siḥr ü şiʿr ve iksīr ü ḥālāt-ı evzān keẕālik bu minvāl üzeredir. Meşelā lafẓ u ʿibāretden aḫẕ ile iksīre mālik olmaḳ mümkin degildir. Ve müʾellif raḥmetullāh naḳl ider ki "Müddet-i ʿömrümde hiçbir şaḫṣa müṣādife itmedim ki berdānın altūn yapmış ola. Lākin ʿahdimizde nice ḥükemā-yı kāmil gördüm ki bu ṣanʿat üzere cidd ü cehd /Ç 169a/ idüp hezār ü hezār dinār telef ve ʿāḳıbet ilā meʾyūs u melāmete resīde olmuşlar idi." Meşelā eger bir şaḫṣ ʿāḳil ü ẕeki ḥallāclıḳ ṣanʿatını görmeyüp bir kitābda ṭarīḳini muṭālaʿa ḳılsa şüphe yoḳdur ki andan behre-yāb olup ḥallāclıġa ḳādir olamaz maʿ hāẕā ṣanʿat-ı mezbūre egerçi ne ḳadar düşvār ise daḫi aḫẕi cümleden āsān andan eshel ṣanʿat olmaz maʿa haẕā ʿilm-i iksīr edviyyeniň mecmūʿınıň ḥālāt ü keyfiyyātına ve keyfiyyāt-ı meʿādin ve ḫavāṣṣ eşyāya ıṭṭılāʿ taḥṣīl idüp muḳādīr ve buḫārāta ve mizāc-ı āteşe maʿrifet ile ḥāṣıl olmaġla bu gūne keyfiyyātıň fehmine ṣuʿūr-ı müşkül olursa ve keẕālik ʿilm-i siḥr ile daḫi bir şaḫṣı görmekde düşmenini dūst ve dūstını düşmen eyleye.

Ammā şol şaḫṣ ki heveskārān-ı ṣanʿat-ı mezbūreden birini bir ṣanʿat ile celb idüp ve altūncıḳlarını tamām eyledikde kār-ı mezbūreniň tamām olmadıġına bir ʿillet bulup ve baʿdehu şaḫṣ-ı dīgeri daḫi ḳılān saňa dūst iderim diyü kendüne dil-beste idüp ve bu taḳrīb ile anıň daḫi mālını ḫarc u ṣarf eyleyerek dünyāda taʿyiş idüp gerek ʿilm-i iksirden ve gerek ilm-i siḥrden bu ṭarīḳ ile kām almış ola. Ve imdi ḥaḳīḳat-i iksīr herkes bulundıġı menzilde ḳanāʿat itmekdir. Mekr-i iksīre şol kimesne mālikdir ki ḳırān-ı

[1] olmaḳ: olmaġa Ç.

ekber veyāḫud ḳırān-ı aʿẓimde tevellüd eylemeye. Pes bu maḳāleden daḫi murād inkār olmayıp ancaḳ ḳavm-i mezbūreniň bī-behre oldıḳlarını ifādedir yoḫsa ḥaḳīḳat-i iksīr saʿādet-i uḫrevīye ve uṣūl ve ḥaḳīḳat-i siḥr bu cihānıň devletini taḥṣīl oldıġını beyān ve herkesiň ʿilmi muḳteżāsı ṭāliʿi oldıġından nāşi ʿilm-i mūsiḳīye daḫi eṣer-i Zühre'niň lüzūmını işʿārdır.

İmdi maʿlūm ola ki uṣūl-i evvel bir ḍarb ve bir ḍarb-ı çifte ve baʿdehu zamān dırāz mürūr eyledikde yine tekrār bir ḍarb ü bir ḍarb-ı çiftedir. Ve buňa vezn-i ṭavīl ıṭlāḳ olunur ki ḳavm aňa ṣaḳīl dirler ve cemīʿ uṣūl bundan ṭulūʿ ider. Ve bu daḫi ḥaḳīkatde tevātür üzere ḍarbdan /İ4 112b/ ʿibāretdir ki /Ç 169b/ ḥuşūʿ olmamaḳ içün bir ḳaçını ṭarḥ eylemişlerdir.

Farażā bir şaḫṣ taʿdād murād eyledikde bir, iki, üç, dört, beş diyerek taʿdād itmekden beş ʿadedi aḫz idüp biri ve ikiyi ve üçi ve dördi ḥıẕf idüp ve beş ʿaded ile ibtidā ve baʿdehu beş ʿaded āḫeriň daḫi birini ve ikisini ve üçini ve dördini terk ve kezālik on ʿadedi aḫz idüp ve yine on beşe varınca taʿdād olınacaḳ mezbūr ʿadedleri ṭarḥ ve on beş diyüp ḫulāṣa beş ve on ve on beş direk üç lafẓla ġramını ifāde ve ḥaşvleri terk eyledigi gibi olur. Pes uṣūl-i ṣānīye ʿumūd ve ṣāliṣe dūyun ve rābiʿe ḫafīf ve ḫāmise şeḳīl ve müsādese erbāʿ ve sābiʿe iḥdāṣ taʿbīr iderler ki her biri şerḥ olınmaḳ lāzım gelse ṭūl u dırāz kelāma muḥtāc oldıġından terki evveli görülmüşdür. Ve bundan mā-ʿadā bu uṣūlātdan niçe ferʿ daḫi ẓuhūra gelür ki fürūʿātı her iḳlīm ve her nāḥiyede istiʿmāl iderler. Lākin bu mevḳiʿde īrād olınan ḥaḳīḳat olup ve uṣūlüň daḫi aṣlı bir vezndir. Ve mezbūr ismler ıṣṭılāḥ-ı müteḳaddimeyn olmaġla iʿtirāż vāḳıʿ olmaz. Lākin faḳīr dirmege müʾellif kitābıň maḥalde īrād eyledigi uṣūlātda fī-zamānına mutʿarrāf olan uṣūle taṭbīḳ mümkin olmayup ḫuṣūṣā uṣūl-i evveliňe tafṣīl idüp vezn-i ṭavīl ü ṣaḳīl taʿbīr eyledi. Pes tafṣīline göre faḳīriň ḥāṭırıma gelen ṣūfiyān uṣūli olup ve ṣaḳīl tesmiyesiyle andan daḫi rücūʿ olunur ki ṣūfiyāndım tekeden ʿibāret ve ʿahdimizde müstaʿmel ṣaḳīl ile beyninde farḳ fāḥiş derkārdır, ḫuṣūṣā ki uṣūl-i sebʿanıň içinde yine ṣaḳīli yād itmişdir.

Ve bundan mā-ʿadā bālāda taḥrīr olınan maḳāmlarıň daḫi aṣl u ferʿi beyninde fi'l-cümle münāsib bulunmayup ve ḫˇāce ve sāʾir üstādlarıň edvārına daḫi muṭābıḳ gelmediginden mā-ʿadā mürūr-ı ezmine sebebiyle murād-ı muṣannif geregi gibi ḫārice çıḳmadıġından ʿaynī tercüme olunup /Ç 170a/ tafṣīlden ḥazer ve ʿahdimizde müstaʿmel olan maḳām u uṣūlātı daḫi īrādıň çendān maḥalli olmamaġla bu ḳadarca ile

iktifā olunmuşdur. Ammā ḫˇānendede şarṭ olan āvāzı ḫoş u laṭīf ve sāz-gīr ü ṭabʿ-ı vezn ṣāḥibi olup güfteyi mevzūn olaraḳ ḥıfẓ eylemekdir ki ṣāḥib-besteniň daḫi taṣnīfi ḥalel-peẕīr olmaya ve illā eger şiʿri mevzūn żabṭ itmezse /İ4 113a/ ṣavt muḫtel olur bināʾen ʿaleyh şiʿri mevzūn īrād idüp ve uṣūli uṣūl ile icrā itmek ḫānendeye lāzımdır ve bunuň daḫi her biri saʿādet-i ṭāliʿa teveḳḳüf ider. Ammā meşhūrdur ki ʿarūżdan bī-behre olan kimesne şiʿri rāst oḳumaḳ mümkin olmaz dirler. Pes kelām sehvdir zīrā aṣlından ṭabʿ-ı mevzūn ṣāḥibi olmayan kimse ʿarūża ıṭṭılāʿ taḥṣīl itmek emr-i muḥāl olup ve taḳṭīʿ-i şiʿr şiʿri mevzūn oḳumaġa dāl olamaz. Zīrā çoḳ maḥalde fāʿilün lafẓından nūnı ṭarḥ iderler ve bunuň gibi vāfir şeyʾ vardır ki ʿarūż ehli bilür lākin vezn ṭabʿı olan kimesne ʿarūża muḥtāc olmaz. Zīrā ʿarūż ʿilmini iẓhār ve ibtidā ol ʿilmde kitāb teʾlīf iden kimesneniň ismi Ḫalīl olup ve teʾlīf eyledigi kitābı şuʿarā-yı müteḳaddimīniň şiʿrlerinde aḫẕ idüp ʿarūż diyü tesmiye itmişlerdir yoḫsa andan muḳaddem ʿilm-i ʿarūż kimesneniň maʿlūmı degildir. Hemān ṭabīʿatları muḳteżāsınca eşʿār inşād iderlerdi.

İmdi bu ṣūretde ʿarūż evzānıň baḥrleri içün Mīzān olmaḳ üzere ḥurūf-ı sākin ve müteḥarriki beyān idüp ve bunuň gibi uṣūl daḫi avazıň dürüst veyāḫud şikest oldıġına mīʿyār olmuş olur. Eger bir kimse uṣūli rāst zarba ḳādir olmayup ve sāzlardan birinde mahāreti olup anı rāst uṣūl ile āhengsāz olsa aňa cevāb virilür ki taʿlīm maḳūlesi nesne ḳālibdir ve ḳālibe iʿtimād cā'iz degildir. Keẕālik bir şaḫṣ ʿarūż sebebiyle vezn-i şiʿre ıṭṭılāʿ /Ç 170b/ ḥāṣıl eylese mādāmki vezn-i ṭabʿi olmaya dehānından ḫurūc iden kelām-ı mevzūn nā-mevzūn olur. Ve muṣannif naḳl ider ki çoḳ kimse gördüm ki bir mısraʿı dürüst īrāda iḳtidārı olmayup maʿa-hāẕā ʿarūżda ṣāḥib-mahāret idi. Ve keẕālik mūsiḳīde daḫi niceleri gördüm ki eṣvātıň mecmūʿına ıṭṭılāʿ taḥṣīl itmiş ve uṣūlātıň mecmūʿı ḥıfẓında berḳarār iken nuṭḳ-ı ḫarba ḳudreti yoġ idi. Meṣelā *Şāhnāme*'de vāḳıʿ ebyātıň veznine ehl-i ʿarūż müteḳārib tesmiye iderler üç feʿūlün ile bir faʿilden ʿibāretdür. Pes vezn ṭabʿı olmayan ḫˇānende vezn-i mezbūrda olan keyfiyyātı fāḥita uṣūlünde ʿādetā beste eyledikde üç feʿūlün tamām olup fiʿl-i aḫerindeki tenvīn açıḳda ḳalur. İmdi eger ḫˇānendeye suʾāl olunursa "ʿĀdetā uṣūlüň reftārı üzere taṣnīf eyledim, var ise ḫaṭā ṣāʿirdedir." cevābını virüp ṣāʿire daḫi sū'āl olunursa "Benim şiʿrimiň vezni ʿarūża muṭābıḳdır." /İ4 113b/ daʿvāsını ider. Vāḳıʿā faḳīre daḫi bu kelām ḫoş gelüp

Beyt:

[fâilâtün / fâilâtün / fâilün]

Men nedānem fāʿilātün fāʿilāt

Şiʿr gūyem bihter ez-āb-ı ḥayāt

mefhūmına mā-ṣadaḳdır. Bināʾen ʿaleyh ʿilm-i mūsiḳī eşer-i Zühre olup ve ʿulūm-ı sāʾire eşer-i ʿUṭārid'dir. Eger bir şaḫṣıň ṭāliʿinde Zühre vü ʿUṭārid buyūt-ı nāẓıradan birbirlerine nāẓır u ṭāliʿ-i Zühre'niň beyti olursa ol mevlūd mūsiḳīde ṣāḥib-taṣnīf ve şiʿrde inşāda ḳādir olur. Ve kemāliyet-i mūsiḳī eşer-i ḳuvvet-i Zühre ve ṭāliʿiň Zühre sebebiyle saʿādeti olup ve mūsiḳīde taṣnīfe sebeb ḳuvvet-i ʿUṭārid ve ṭāliʿin ʿUṭārid sebebiyle saʿādetidir. Zīrā her ʿamelde taṣnīf fiʿl-i ḳuvvet-i ʿUṭārid'dir. Ve eger bu ḳıyās üzere bir kimesneniň ṭāliʿinden Zühre ʿUṭārid ile bile veyāḫud birbirine nāẓır bulunursa ol kimesneniň şiʿri ab-dār ve rengīn ve āşıḳāne ve mūsiḳīde daḫi kemāle resīde olur. Ḫuṣūṣā ki ikisi daḫi ṭāliʿde bulunup veyāḫud naẓarları şālişden veyā tāsiʿden olup ve bundan mā-ʿadā burcları daḫi /Ç 171a/ bādī ola.

Ve yine müʾellif raḥmetullāh naḳl ider ki "Vāḳıʿā çoḳ kimesne gördüm ki ṭāliʿlerinde Zühre ve ʿUṭārid minvāl-i meşrūḥ üzere bulunup mūsīḳīde ṣāḥib-taṣnīf oldılar. Ve keẕālik mūsiḳīde taṣnīfe ḳādir her kim gördümse şiʾire daḫi āşinā buldum. Ammā sāzlarda ceng nāḳış olup tamām degildir. Zīrā cengde her perdeyi ʿalī ḥadde düzmek lāzım olup lākin ʿavdedde bir kerre düzeldikde kifāyet ider. Ve çünki ceng ḥāẓır ola ḳuṣūr sāzların cümlesi aňa tābiʿ olup ve cümle sāzlarıň şahıdır."

Pes eger ḫˇānende ricālden olursa āheng-i cengi yedinci veyā sekizinci ibrişīme düzüp ve zīr ü nīm nıṣf āheng olduḳda ol daḫi āġāzeye ḳādir olur. Ve eger ḫˇānende vü zenānda olursa ahengi on iki veyā on üçe düzüp bu taḳdīrce perde iki ḳat olup zeng āvāz yine muṭābıḳ gelür ki ez-ṣıbyān daḫi bu minvāl üzeredir. Ve her ibrişim ki rāst-ı āheniň virelera anıň taḥtında vāḳıʿ ikincisi ṭaraf-ı bi'l-elzem ikinci aheniňe münāsib düzerler. Meselā zīr ve nīm gibi ḥīn tā ki her biri āḫer ile düzülmüş ola. Bāḳī ṭaraf zīr ve bi'l-elzem her biriniň ahengi bu güne niẓām bulur. Ve bu ceng evtādı yigirmi dört olup ve bundan daḫi sebebin on ikiye āheng olundı[1] ki evtād-ı zīr ve bālā müsāvī ve zīr ve bām yekṣān düşer. Ez-ceng on ikiye āhenginde ziyāde ḫoş olup ve sāʾir āhenge /İ4 114a/ düzeldikde ol ḳadar ḫoş olmaz. Zīrā on ikiye düzeldikde vasaṭ tārdan çıḳmaġla zīr ve biň iki ṭarāfı berāber olur. Lākin ḫˇānende zaḥmet çeker aňa vāṣūl durur. Fī müteḳaddemān ġāyb görüp istiʿmāl itmezler idi. Müteʾāḫḫirān suḥūletinden nāşi iʿtibār eylemişler. Ammā rebābı düzmek daḫi ʿuda yaḳīn olup kemāniçe daḫi anıň

[1] olundı: olmasıydı İ4.

gibidir. Ve āvāz-ı ceng tīz, āvāz-ı ḥūd ḫazīn ve nāmı maṭyūʿ-ı ʿaded ve ceng-i ʿaded ile bile ġāyet ḫoş olur. Ve def her sāzıň uṣūlün gözedüp ve meclis-i kerem ider. Ḫulāṣā-yı kelām bilād ve heznāmiyede nāy u ṭenevvir gibi nice kūçek ü büyük sāzlar olup ve her birin istiʿmāl iderler. Lākin ʿarż-ı süḫan teng olmaġla bu maḳāmda ḫatm olundı.

Semere-i ḫāmis: Ḫātime-i kitāb beyānındadır. Pişvā-yı aṣḥāb-ı aḥkām olan Baṭlamyūs bu ʿameli ṣanʿat ile yād eylemişdir. Zīrā her bir ṭāliʿiň /Ç 171b/ aḥkāmı ʿalā ḥaddihi yapılmaḳ lāzım olup hiçbir ṭāliʿ ve evżāʿ delāʾil-i āḫerine müşābih olmaz. Pes vācib oldur ki ṣūret-i ṭāliʿde dehenin ṣāf ve ḥāṭır-ı tīz ile tefekkür ü teʾemmül tām olunup bu ṣanʿatıň uṣūl u ḳavānīn üzere aḥkām virüp ve dibāce-i kitābda meẕkūr olan iʿtiḳād u emānetde keẕālik ihtimām olına ki ṣevāba muḳārin ola. Ve muṣannif raḥimehullāh buyurur ki "Bu faḳīriň bu kitābda derc eyledim ki eḳavīl-i üstādān olup ve çünki peyveste-ṣūret ṭevāliʿ-i selāṭīn ve ekābir-i selāṭīn ve maḥẕūmāndan ġayrı vālideyn ve ferzendān ve aḳrabā ve taʿalluḳātımdan olanlarıň ṭāliʿlerini muṭālaʿa sebebiyle niçe fāʾide ve tecribe ḥāṣıl olmaġla maḥṣūl-i tecribem olmaḳ üzere mübtediye tefhīmi lāzım ve fehm-i ḳarīb olanı ʿibāret-i eshel ile sebt ve şerḥ ve taṭvīle muḥtāc ve bu maḳāmda teẕkīri dūr-ā-dūr olanı terk aḥsen görüldi. Ḫattā[1] maḳṣūdum bu kitābı[2] yedi şecere idüp altıncıda[3] ṭāliʿ taḥvīl ü burūc-ı intihānıň aḥkāmını beyān ve yedincide ṭāliʿ-i vaḳti ve envāʿ-ı żamāʾiri ʿayān eylemek idi. Ammā rūzgār vefā itmemekle şecere-i ḫāmise üzerine ḫatm olunup ve eger bundan ṣoňra ʿömr müsāʿade iderse bāḳīsi daḫi inşāallāhu teʿalā maḳāli[4] sebt olunur. " Allāhu veliyyü't-tevfīḳ ve hüve ḥasbunā ve niʿme'l-vekīl.

İmdi maʿlūm ola ki tercümesine meʾmūr olduġımız kitāb-ı müsteṭāb tamām olup lākin[5] zeyl-i nüsḫada usṭurlābda mürtesim olan kevākibiň eşgālini mutażāmmın bir ḳaç varaḳ daḫi taḥrīr olunmaġla /İ4 114b/ anıň daḫi tercümesine şürūʿ olunmuşdur. Meselā niçe ṣevābit ki anlardan irtifāʿ aḫz olunmaḳ içün usṭurlābda sebt olınup lākin vaḳt-i /Ç 172a/ iḳtiżāda ḳanġı kevkeb olduġı maʿlūm olmaḳ içün ibtidā meşhūr olan yigirmi kevkebiň mevżiʿni taʿyīn eylemişlerdir. Meselā sevābitiň ziyāde meşhūrlarından Süreyyā ki Pervīn taʿbīr iderler pes naẕar olunup her vaḳt ki ṭulūʿ eyleye bir kevkeb-i kebīr ve rūşen daḫi şimāl cānibinden aňınla bile ṭulūʿ idüp her biriniň arası iki mızrāḳ miḳdārı olur ki ol kevkebe ʿAyyūḳ ıṭlaḳ olunur. Ve çünki Pervīn bir mızrāḳ ḳadar mürtefiʿ

[1] Ḫattā: - Ç.
[2] maḳṣūdum bu kitābı: maḳṣūd olınan Ç.
[3] altıncıda: altıncı Ç.
[4] maḳāli: - Ç.
[5] lākin: - Ç.

olınca ṭaraf-ı cenūba māʾil dört kevkeb ile maʿān bir kevkeb-i rūşen ṭulūʿ idüp mezbūr kevkebler ile dāl mektūbī şūretine girüp ve ol kevkeb-i rūşen mālik bir ṭarafına düşer, aňa ʿAynü's-Sevr dirler ve ol şūret menāzil-i Ḳamer'den menzil-i deberān olup ve baʿdehu şūret-i Cevzā ṭulūʿ eyler ki aňa ʿAvām-ı Terāzū ve Müneccimān-ı Cebbār dirler. Ādem şūretinde bülende kemer ve şimşīr ve kemer olan üç kevkebiň bālāsında iki elinde iki rūşen sitāre olup şāġ elindeki ziyāde rūşen olmaġla andan irtifāʿ aḫz olunur ki Yeddü'l-Cevzā Yeminī taʿbīr iderler. Ve şimşīr olan kevkebleriň altında şol ayaġında evvelkinden rūşen bir büyük kevkeb daḫi olur ki andan daḫi irtifāʿ aḫz olunup Recül-i Cevzā Yesarī dirler. Ve mezbūr[1] iki destiň orṭasınıň bālāsında ḥurūf[2] üzerine vażʿ olınan birbirine peyveste[3] üç noḳṭa gibi üç kevkeb-i ṣafīr vardır ki Medār-ı Reʾsü'l-Cebbār ıṭlaḳ olunup ve menāzil-i Ḳamer'den Henʿa daḫi oldur. Ve bu Cevzā'nıň ʿaḳabinde iki kevkeb-i rūşen ve kebīr daḫi mücerretiň iki cānibinden ẓuhūr idüp ve biri biriniň miyānı üç mızrāḳ yüksekliginde ve biri cenūba ve āḫeri şimāle māʾil olup ṭaraf-ı cenūba māʾil olan rūşen ve ṭaraf-ı şimāldeki ḳızıl ve kūçek olup ve bu kevkebleriň her biriyle ikişer kevkeb-i ḫıred daḫi ẓuhūr ider ki mābeynleri üç kez miḳdār olur. Ve bu iki büyük kevkebe şiʿri ıṭlāḳ olunur cenūbi olan kevkeb-i kebire Şuʿarā-yı Yemanī ve şimālī olan küçürek kevkebe Şuʿarā-yı Şāmī taʿbīr /Ç 172b/ olunup ve yemānīye ʿUyūr ve şāmīye ʿUmeyṣā daḫi dirler.

Ve şol sitāre ki her biriyle ṭulūʿ ider Mirzem tesmiye olunur ki bu kevkeb vaḳt-i ṣayfda aḫer-i leylde ve vaḳt-i şitāda evvel-i leylde ẓuhūr ider. Ve ṭaraf-ı şimālden Şuʿarā-yı Şāmī'niň muḳābilinde rūşen ve birbirine yaḳīn iki kevkeb vardır ki anlara Zirāʿ ıṭlāḳ olunup /İ4 115a/ ve her birine başḳa başḳa Reʾs-i[4] Tevem taʿbīr idüp yaʿnī maġribe yaḳīn olana Reʾs-i Tevem-i Muḳaddem ve āḫerine Reʾs-i Tevem-i Muʾaḫḫar dirler. Ve bunlarıň iki mızrāḳ miḳdārı ʿaḳībinde ḫaṭṭ-ı muḳavves üzere dört kevkeb ẓuhūr idüp ve bunlardan cenūbī olan cümlesinden büyükdür ki aňa Ḳālbü'l-Esed dirler. Ve bunuň ḥavālisinde ṭaraf-ı cenūbda tenhā bir sitāre vardır ki eṭrāfında hiç sitāre olmayup aňa Ferdü'ş-Şücāʿ dirler.

Ḳalbü'l-Esed'iň ʿaḳabīnde rūşen bir ġayrı kevkeb ẓuhūr ider ki yanında bir kevkeb daḫi olup rūşenlikde yaḳīn olup ammā bu iki kevkeb beġāyet rūşen olmayup ve bunlara Zebre dirler. Ve bunlarıň daḫi mızrāḳ yüksekligi ʿaḳabīnde rūşen ve küçüklükde ve

[1] mezbūr: - İ4.
[2] ḥurūf: ḥarf Ç.
[3] birbirine peyveste: - Ç.
[4] re's-i: - İ4.

büyüklükde mutavassıṭ bir kevkeb ẓāhir olup ṣarfe dirler. Ve bu ṣarfeniň iki mızrāḳ miḳdārı irtifāʿında tenhā ve rūşen bir kevkeb ẓuhūr idüp anıň üç dört mızrāḳ miḳdārı cānib-i şimālinde ġāyet kebīr ve rūşen bir daḫi olup ve iki kez miḳdārı buʿd ile bir kevkeb daḫi maʿān ẓuhūr ider. Pes bu iki kevkeb-i rūşene şimāliň tesmiye olunup tenhā ve rūşen olana Simākü'l-ʿazel ve dīgeriňe ġāyet kebīr ve rūşendir Simākü'r-rāmiḥ ve maʿān olan kevkeb-i tārīňe Remih-i Rāmiḥ dirler ki āḫer-i faṣl-ı bahārda evvel-i leylde vasaṭ-ı semā üzere bulunup Simākü'l-ʿazel anıň reʾsi muḳābilinde maġribiň cihet-i cenūbında olur. Ve daḫi anıň maşrıḳınıň cihet-i şimālinde iki mızrāḳ miḳdārı baʿīd bir dāʾire şeklinde yedi kevkeb vardır ki ʿavām-ı nās aňa Kāse-i İşkeste ve Kāse-i Dervīşāne ve Müneccimin-i Fekke taʿbīr ider. Ve ol kevākibiň içlerinde birisi ġāyet rūşen olmaġla aňa daḫi Neyyir-i Fekke dirler çünki fekke vasaṭü's-semāya resīde oldıḳda /Ç 173a/ ṭaraf-ı cenūbda kevākib ʿAḳreb nıṣfü'n-nehāre ḳarīb maḥalde bulunur pes ol kevkeblerden daḫi biri ziyāde rūşen olup ve iki cānibde ḫaṭṭ-ı muḳavves üzere iki kevkeb olur ki buňa Ḳalbü'l-ʿAḳreb dirler ve iki kevkeb-i ṣaġīr ile bir kevkeb-i rūşen daḫi vardur ki vasaṭü's-semāyı geçüp kevkebīn-i ṣaġīreyn ile mütesāviyetü'ż-żalāʿ bir müselles şeklinde olup ʿavām-ı nās Pāye dirler.

Āḫer-i faṣl-ı tābistānda evvel-i şebde semt-i reʾs üzere bulunur ʿinde'l-müneccimīn Nesrü'l-Vāḳıʿ taʿbīr olunur ve anıň muḳābilinde ṭaraf-ı maşrıḳıň cenūbında mecerreniň kenārına ḳarīb iki kevkeb-i tārīk miyānında bir kevkeb-i rūşen vardır ki ḫaṭṭ-ı müstaḳīm üzere aňa ʿavām-ı nās Şāhīn Tırāz dirler[1] ve ol rūşen kevkebe Nesrü'ṭ-Ṭāʾir dirler. Ve bunlarıň ṭaraf-ı mağribinde /İ4 115b/ bunlar ile bile bir kevkeb-i muẓlim daḫi bulunmaġla Nesrü'ṭ-Ṭā'ir ḳāʿidesi olmaḳ üzere bir müselles şekline girerler ki ol kevkeb-i muẓlime Reʾsü'l-Hevā dirler. Ve bir kevkeb daḫi maşrıḳ u[2] cānibinden bu mecmūʿ ile muḫtelifü'l-żilāʿ bir müselles gibidir ki mecerreniň vasaṭında bulunmuşdur aňa daḫi Redef ü Ẕenebü'd-dücāce dirler. Andan ṣoňra mücre üzere rūşenlikde birbirine ḳarīb Ḥamel ṣūretinde bir nice kevākib ẓuhūr ider ki ʿavām-ı nās Eşter dirler ve ol kevkeblerden biriňe muḳaddem ẓuhūr idüp kūhān şetr üzere olup aňa Keffü'l-ḫaḍīb dirler.

İmdi bu taʿrīfāt ile yigirmi kevkeb vaṣf olunmuşdur ki anlardan irtifāʿ aḫẕ olunup evḳāt-ı maṭlūba istiḥrāc olunur. Anlar bunlardır: 1.ʿAynü's-Sevr, 2.ʿAyyūḳ, 3. Yeddü'l-Cevzā Yemenî 4. Recül-i Cevzā Yesarî 5. Şiʿrü'l-ʿubūr 6. Şiʿrü'l-ġumyeḍā 7.

[1] dirler: - Ç.
[2] maşrıḳ u: - Ç.

Reʾs-i Tevem-i Muḳaddem 8. Reʾs-i Tevem-i Muʾaḫḫar 9. Ḳalbü'l-Esed 10. Ferdü'ş-Şücāʿ 11. Ṣarfe 12. Simākü'r-Rāmiḥ 13. Simākü'l-ʿAzel 14. Neyyir-i Fekke 15. Ḳalbü'l-ʿAḳreb 16. Nesrü'l-Vāḳıʿ 17. Nesrü'ṭ-Ṭāʾir 18. Reʾsü'l-Ḥevā 19. Redef 20. Keffü'l-Ḥaḍīb. Ekşer ẓuhūr-ı usṭurlābda bu kevkebler vażʿ olunmaġla bir kimesne bunları fehm eylese /Ç 173b/ bu bābda kifāyet ider.

İmdi bu teʾlīf-i şerīfiñ netīce-peẕīr tamām oldıġı vaḳt-i bihterīn ve saʿāt-i mübāreki muṣannif raḥimehullāh żabṭ idüp hicretden 630 senesi māh-ı rebīʿü'l-āḫiriñ yigirmi yedinci şenbih güni ve sene-i İskenderī'den biñ altı yüz ḳırḳ senesi şubāṭ-ı rūmīniñ on yedinci güni ve sene-i Yezdicerd altı yüz ṭoḳsan sekiz senesi Ürd-ı behişt māh-ı ḳadīmiñ yigirmi altıncı güni ve sene-i Melikşāhī'den iki yüz elli bir senesi isfendār müẕmāh-ı celālīniñ on üçünci güni ṭulūʿdan dört sāʿat mürūr itmekle ṭāliʿ vaḳt-i Ṣevr'iñ üçünci derecesi olup ṣāḥibi olan Zühre ḥāne-i tāsiʿiñ 42 derece vü daḳīḳasında ve ʿUṭārid ʿaşerde Delv'iñ 29 derece vü daḳīḳasında ve Ḳāmer sābiʿde hubūṭı olan ʿAḳreb'iñ 25 derece vü daḳīḳasında ve Zuḥal rāciʿen rābiʿde Esed'iñ 24 derece vü daḳīḳasında ve Mirrīḫ ʿāşirde Zuḥal'iñ muḳābelesinde Delv'iñ 19 derece vü daḳīḳasında ve Müşterī sābiʿde ʿAḳreb'iñ 24 derece vü daḳīḳasında ʿavn-ı ḳudret-i perverdigār ile bi-ḥamdillāhi Teʿāla Medīne-i emn-i emān olan belde-i maʿrūfe-i kirmānda itmāma resīde olmuşdur buyurup ve anıñ ṭūli olan 22 ve ʿarżı olan 17 ʿarżına muvāfiḳ bir rāḫībe daḫi keşīde itmekle bu münāsebetle faḳīr daḫi bu bābda muṣannife iḳtidā idüp tārīḫ-i /İ4 116a/ hicret-i efżal-i efḍalü'l-mevcūdāt ve ekmelü't-taḥiyyāt ḥażretleriniñ biñ iki yüz yetmiş ṭoḳuz senesi mah-ı Şevvāl'iñ on üçünci güni sene-i İskenderī'den iki biñ yetmiş yedi senesi māh-ı Āzer-i Rūmī'niñ on üçünci güni ve sene-i Yezdicer'den biñ yüz otuz beş senesi mihrumāh-ı ḳadīmiñ ṭoḳuzıncı güni ve sene-i Melikşāhī'den altı yüz seksen sekiz senesi ferverdīn māh-ı Celālī'niñ dördünci güni ṭūl-ı ḳoşṭanṭiniyye üzere ṭulūʿ-ı Āfitāb'dan yedi sāʿat otuz bir daḳīḳa mürūr itmişdi ki ṭāliʿ vaḳt-i Esed'iñ 27 derece /Ç 174a/ vü daḳīḳa vāḳıʿ olup ṣāḥibi olan Şems'in beyt-i tāsiʿde Ḥamel'iñ 15 derece vü daḳīḳasında ve Müşterī rāciʿen beyt-i ṭāliʿde Esed'iñ 31 derece vü daḳīḳasında ve ʿUṭārid beyt-i tāsiʿde Ḥamel'iñ 19 derece vü daḳīḳasında ve Zühre rāciʿen keẕālik tāsiʿde Ḥamel'iñ 17 derece vü daḳīḳasında ve Ḳamer beyt-i şānīde Sünbüle'niñ 19 derece vü daḳīḳasında ve Mirrīḫ beyt-i sādisde Cedī'niñ 40 derece vü daḳīḳasında ve Zuḥal beyt-i ḥādī ʿaşerde Cevzā'nıñ 32 derece vü daḳīḳasında ve reʾs-i sābiʿde Delv'iñ 30 derece vü daḳīḳasında ẕeneb-i ṭāliʿde Esed'iñ 30 derece vü daḳīḳasında ve sehmü's-saʿāde beyt-i sādisde Cedī'niñ 43 derece

vü daḳīḳasında ve sehmü’l-ġayb beyt-i s̱āminde Ḥūt’uň 20 derece vü daḳīḳasında vāḳıʿ olmuşdur.

Pes ʿavn-i ʿināyet-i Rabbānī vü tevfīḳ-i saʿādet-i refīḳ-i sübḥānī ile bu tuḥfe-i şerīfeniň tercemesi resīde-i ḥüsn-i ḥitām olmaġla tebarrüken ü teyemmünen derḥāl aḫz̲ irtifāʿ olunup ve zāyice-i itmāmı keşīde vü tasṭīr ḳılındı. Elḥamdülillāhi ʿaleʾl-itamāmi ve’ṣ-ṣalātü ve’s-selāmu ʿala ḫayrü’l-enāmi ve ālihi ve ṣaḥbihi’l-kirām.

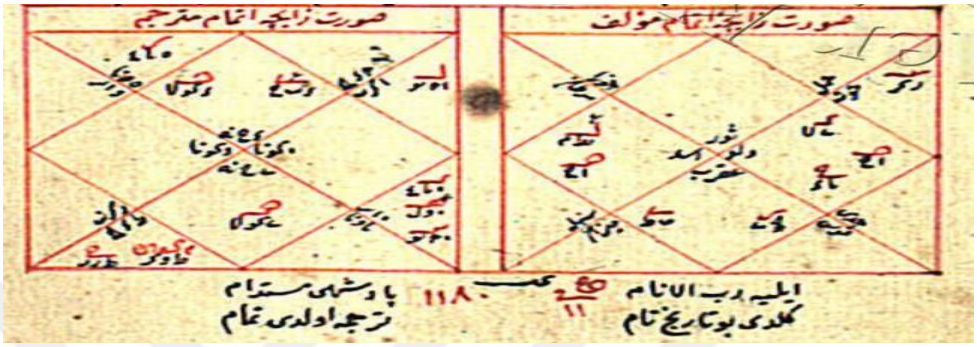

Şekil XV[1]

Eyleye Rabbü’l-enām pādişehi müstedām / Geldi bu tārīḫ-i ṭam tercüme oldı tamām

[1] Şekil XV, İ4 nüshasından alınmıştır.

SONUÇ

Geçmişte "ilm-i ahkâm-ı nücûm, ilm-i nücûm, ilm-i tencîm ve ilm-i ahkâm" olarak adlandırılan yıldız ilmi, bugün tüm yönleri ile astroloji adı altında anılmaktadır. Ortaya çıktığı ilk yıllarda astronomi ile bir addedilen ve bilimler tasnifinde ilk dönem itibarıyla yeri tam olarak belirlenemeyen yıldız ilmi, bugün astronomiden tamamen ayrılmış ve hâlâ kabul edilebilirliği ihtilaflı görünmesine rağmen başlı başına bir alan olarak varlığını ortaya koymuştur.

Yıldız ilmine dair tespit edilen ilk yazılı belgelerin MÖ oluşturulduğu bilinmektedir. Asur Kralı Asurbanipal'in (MÖ 663-626) kütüphanesinde bulunan *Enuma Anu Enlil* ve Ammisaduqa'nın, içerisinde çeşitli kehanetlerin bulunduğu *Venüs Tableti* tespit edilebilen belgeler arasında olması yönüyle önem taşımaktadır. Nitekim bu belgelerin kehanet ortaya koyabilmek ve bu kehanetlerden yola çıkarak krala ya da dönemin önemli kişisine tedbir alması gerektiği konular üzerinde tavsiye verebilmek amaçlı kullanıldığı da bilinmektedir.

Osmanlı saraylarında da kimi padişahların ilgisiyle itibar gören yıldız ilmi, benzer bir bakış açısıyla bir işi yapmadan önce o işin yapmanın hayırlı olup olmayacağı konusunda eşref saati tayin etmek amaçlı kullanılmıştır. Bu bağlamda Osmanlı padişahlarının, bugün talih olarak ifade ettiğimiz tali'lerine bakan ve sefere çıkmadan önce kendilerine danışılan müneccimler, saraylarda muhafaza edilmiş ve harp zamanları için saat tayin etmişlerdir. Saraylarda görev yapan müneccimlerin yanı sıra müneccimbaşılığın ilk kez sistemli bir kurum haline getirildiği Osmanlı'da II. Bayezid, III. Mustafa, III. Murad başta olmak üzere birçok padişahın desteğiyle yıldız ilmine dair pek çok telif ve tercüme eser yazılmıştır. Nitekim çalışmamıza temel teşkil eden *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr* da tercüme edilen bu eserler arasında yerini almıştır.

Tercüme-i Eşcâr u Esmâr, Alâeddin Alişah b. Kâsım el-Hârizmî'nin astrolojiye dair XIII. yüzyılda kaleme alınan *Eşcâr u Esmâr* adlı Farsça eserinin Sultan III. Mustafa'nın isteğiyle XVIII. yüzyılda Hekimbaşı Abdülaziz Efendi tarafından yapılan tercümesidir. Beş şecere üzerine tesis edilmiş olan bu eserde şecereler şuʿbelere, şuʿbeler de kendi içerisinde semerelere ayrılmıştır. Şecerelerde sırasıyla burçların ve yıldızların mensubiyetleri ve sıfatlarına, gezegenlerin yakınlaşmaları ve

birleşmelerine, kâinat ile doğum üzerine hükümlere, işlerin ve emellerin oluru hakkında bilgilere yer verilmektedir.

Eserde her bir burç, kendisine mahsus özellikleriyle ayrı ayrı detaylandırılmış olup bu burçların ve onların evlerine yerleşen gezegenlerin birbirleriyle kurduğu açılar ve gökyüzünde oluşturdukları farklı kombinasyonlar üzerinde durulmuş; bununla birlikte bir burç ele alınırken o burcun bugün yönetici, zararlı, yücelim ve düşük konum olarak ifade edilen hanesi, vebâli, şerefi ve hubûtı bilgisine de yer verilmiştir. Güneş ve Ay tutulmaları başta olmak üzere pek çok gezegenin konumları hesaplanarak – her gezegenin sahip olduğu derece ve dakika bilgisi – tablolar hâlinde sunulmuş olup yine bugün kare, sekstil, üçgen olarak adlandırılan terbîʿ, tesdîs, teslîs adlı açıların iyicil ve kötücül etkileri ile gezegen toplaşması (stelyum) olarak ifade edilen ictimâʿ ve bir gezegenin güneş tarafından yakılması olarak bilinen ihtirâk gibi kavramlar detaylıca açıklanmıştır. Kimi zaman bu kavramlar açıklanırken matematiksel hesaplamalardan faydalanılmış, müellifin döneminde yaşanan olaylar üzerinden örnekler verilmiş ve kimi zaman âlimlerin düşüncelerinden alıntılamalar yapılmıştır. Eserin son kısımlarına doğru belli başlı musiki terimleri ile gökyüzü arasında olan ilişkiden bahsedilmiş ve müzik terimlerinin yıldızlarla ve burçlarla olan münasebetlerine değinilmiştir.

*Tercüme-i Eşcâr u Esmâr'*ın elde edilen tüm nüshalarının tek mütercimi olan Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin, pek çok nüshası bulunan bu eserin tercümesinde kimi zaman ana metne sadık kaldığı veya bütünün manasını verecek bir tercüme yolunu izlediği kimi zaman ise metne sözcük eklemek ya da metinden sözcük çıkarmak suretiyle serbest tercüme yolunu tercih ettiği görülmüştür. Üç nüshanın karşılaştırılması yoluyla hazırlanan metnin, kaynak metin ile mukayesesinde mütercimin, eserin mukaddime ve hatime bölümlerinde serbest tercüme metodunu kullandığı, özellikle hatimede metne birkaç varak daha ekleme yapacağını ifade ederek eserin söz konusu bölümlerine özgün bir kimlik kazandırdığı tespit edilmiştir.

Klasik Türk edebiyatı geleneğinde yaygın olduğu üzere mütercim, eserin mukaddimesinde süslü nesir örnekleri vermiş, esas metnin başladığı bölümde ise halka hitap eden orta nesri tercih etmiştir. Nitekim eseri tercüme maksadını "*...ol teʾlīf-i şerīfiň fevāʾidinden herkes ḫiṣṣe-yāb-ı ʿavāʾid olmaḳ içün lisān-ı Türkī üzre tercümesine...*" sözleriyle aktaran mütercim, bir nevi orta nesri tercih etmesinin sebebini mukaddimede izah etmiştir.

Sonuç olarak klasik Türk edebiyatı geleneği içerisinde "yıldızname" türünde kaleme alınan pek çok telif ve tercüme eserin bulunduğu bilinmektedir. Bu bağlamda çalışmamıza temel teşkil eden *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr'*ın söz konusu eserler arasındaki yerini tayin etmek, çalışmamızın çıkış noktası olmuştur.

Tercüme-i Eşcâr u Esmâr, hem astrolojik bilgiler içermesi hem de içinde şekillendiği toplumun bilim, siyaset ve kültürünün kesişen noktasında bulunması bakımından benzerleri arasında önemli bir yere sahiptir. Dönemin itibar gören kaynakları arasında yer alması ve pek çok nüshasının bulunması bu eserin döneminde ve sonrasında da talep görmüş bir eser olduğunu düşündürtmektedir.

Geleneğin içerisinde ilgi gören ve muteber addedilen yıldızname nitelikli eserlerin, bugün astrolojiye olan mevcut olumsuz bakış açısının ve eleştirilerin tesiriyle tam tersi bir gözle değerlendiriliyor olması, söz konusu eserlerin görmezden gelinmesine ya da Danyal'ın ve Pervane bin Abdullah'ın *Melhâme*'si gibi astrolojik mahiyetli eserlerin yalnızca dilsel özelliklerinin incelenip içeriksel yapılarının göz ardı edilmesine sebebiyet vermektedir. Ne yazık ki bu durum, çalışmamızın başında muteber kaynak arayışına girerek literatür taraması yaptığımız anda bizim de karşımıza çıkan problemlerden biri olmuştur. Birkaç ansiklopedik çalışma ile literatür çalışmaları dışında, astroloji ile ilgili mevcut bilgilerin birbirini tekrar eden bir yapıda olması bu alanda kısır bir döngünün oluşmasına sebep olmuştur.

Geleneğin izini sürmede farklı bir bakış açısı oluşturma potansiyeli taşıyan bir kısım astroloji mahiyetli eserlerin ortaya çıkışları, genel kanının aksine "gaybdan haber almak" ya da "hisleri yorumlamak" olmamakla birlikte astrolojinin özünde de bu tarz bir düşünce sistemi bulunmamaktadır. Belli konum ve hareketten yola çıkarak bir konu hakkında ihtimallerin ortaya konulmasını sağlayan astrolojinin irrasyonel kabul edilmesi ve eleştirilmesinin sebeblerinden biri bu düşünce sistemidir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, astrolojinin kesin hüküm vermemekle birlikte her koşulda değişen ihtimalleri gözlem yoluyla tespit edebilme imkânı sunabilmesidir. Üstelik bir tarımsal faaliyet ya da belki yalnızca bir hava tahmini için insanların göğü gözlemlemeye başlamaları, toplumun nüfuzlu kesiminin özellikle siyaset üzerinde odaklanan sorularına cevap bulmaya çalışırken gökyüzüne başvurmaları, bir hastaya verilecek olan ilacın en tesirli olacağı ânı tespit edebilmek için gezegen konumlarını incelemeleri, söz konusu ihtimallerin çeşitliliği noktasında da ipucu niteliği

taşımaktadır. Bununla birlikte bu durum yıldız ilminin bugün sosyal hayatın içerisinde ne kadar reddediliyorsa geçmişte bir o kadar kabul gördüğünün de bir kanıtıdır. Nitekim kimi zaman bir şairin şiirinde teşbih unsuru olarak yer alabilen kimi zaman ise müstakil bir çalışmaya konu olabilen göksel unsurlar, farklı açılardan değerlendirilmeye müsait bir yapı sergilemektedir.

Sosyal ve siyasal yaşam içerisinde kimi soruların cevabını bulmak üzere kendisine başvurulan, edebî metinler başta olmak üzere birtakım sanatsal çalışmalara kaynaklık eden, bugün dahi "yıldızı parlamak, yıldızı düşük olmak, yıldızı sönmek, yıldızı dişi olmak, göklere çıkmak, göklere çıkarmak, gökte ararken yerde bulmak, gökten zembille inmek, ay parçası, ayın on dördü, güneş almak, güneş açmak, güneş çarpmak" gibi deyimlerle dilde yaşayan ve toplumun bir kısmı tarafından itibar görürken bir kısmı tarafından reddedildiğinden tartışmalı bir alan olarak addedilen yıldız ilmi geçmişte olduğu üzere bugün de yaşam içerisinde varlığını sürdürmektedir. Bu bağlamda çalışmamıza temel olan *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr'*ın inceleme kısmında, geçmiş astroloji bilgisi ile modern astroloji bilgisi mukayese edilmiş olup eserin gelenek içerisindeki yerini tayin etmek amaçlanmıştır. Ansiklopedik bir mahiyete sahip olan *Tercüme-i Eşcâr u Esmâr,* ortaya koyduğu bilgiler doğrultusunda geçmişin astroloji bilgisi ile bugünün bilgisi arasında benzerlikler barındırması yönüyle dikkate değer bir eser konumundadır.

Klasik Türk edebiyatının mevcut malzemelerinden biri olan gök cisimleri, bir beyitte ya da müstakil bir eserde karşımıza çıkabilmekte ve bu unsurların doğru bir biçimde anlamlandırlması adına astrolojik bilgiler ihtiva eden metinlerin alana kazandırılması gerekmektedir. Nitekim bu amaç doğrultusunda atılan küçük bir adım niteliği taşıyan çalışmamızın öncelikli hedefi de eserin gelenek içerisindeki yerini tayin edebilmek ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda mukayeseli bir değerlendirme yapabilme imkânı sunabilmektir. Çalışmamızın tüm kusurları ile kabul görmesi ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalara önayak olması temennimizdir.

DİZİN

A

Abbas Vesim, 60
Abdi Musa, 49
Abdurrahman Bistâmî, 44
Abdülaziz, vi, xi, xii, 47, 50, 60, 61, 62, 63, 64, 115, 117, 119, 128, 447, 448, 463, 464, 465, 470
Abdülkerim b. Mevlânâ Sinan, 44
Abdülmecit, 47
Aḫbiye, 137, 192
Ahkâm, xiii, 2, 5, 6, 50, 447
Ahkâmü'n-Nücûm, 49
Ahkâmü'l-Aʿvâm, vi, 59
Ahmed-i Daî, 27
Ahmedî, 28, 37, 39, 40, 41, 466
Ahmet Paşa, 27, 40, 471
Ahmet Tahir Efendi, 45, 47
ʿAḳreb, 68, 83, 90, 109, 126, 137, 142, 185, 188, 190, 192, 202, 203, 206, 216, 219, 222, 225, 242, 245, 247, 249, 260, 264, 265, 266, 267, 268, 270, 290, 310, 313, 320, 321, 333, 353, 365, 368, 375, 393, 396, 406, 425, 444, 445
Akreb, v, 10, 17, 19, 23, 26, 32, 35, 40
Akyıldız, 38, 144, 149, 150
Alâ el-Müneccim, 57
ʿĀlem, 137
Ali Kuşçu, 43
Ali Münşî, 60
ʿĀliye, 137
Anâsır-ı erbaa, 9
Aphrodite, 20, 23
Arab-zâde Mehmet, 46
Arş, 11, 30
Aslan, 10, 15, 19, 22, 26, 32, 35, 41, 51, 138, 139, 141, 142, 143, 145, 147, 149, 192
Aslü'l-Usûl, 49
Astroloji, iii, xiv, xvi, 2, 4, 5, 6, 7, 14, 18, 41, 42, 43, 48, 49, 51, 65, 114, 115, 117, 118, 159, 161, 162, 164, 447, 449, 450
Astronomi, xiii, xv, 2, 3, 6, 7, 11, 14, 26, 28, 42, 43, 44, 48, 50, 64, 115, 153, 155, 159, 161, 162, 164, 447
Âşık Ali İzzet, 29
ʿAvām-ı Terāzū, 137, 443
ʿAvvā, 137, 147, 192
Ay, vii, xv, 9, 12, 16, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 51, 56, 66, 67, 113, 118, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 448, 462
Ayyuk, 38

B

Babil, 5, 52
Bahaeddin Şang-i Müneccim, 43
Bâkî, 32, 33, 464, 468
Balık, 10, 17, 19, 25, 26, 33, 37, 41, 114, 138, 141, 145, 147, 192
Başak, 10, 13, 19, 22, 31, 35, 38, 51, 137, 145, 147, 148, 149, 192
Batlamyus, iv, xv, 5, 11, 29, 30, 43, 49, 116, 134
Bedr, 137
Behiştî, 35, 463
Belaʿ, 138, 192
Belde, 137, 192
Benâtü'n-na'ş, 37
Bere-i felek, 34
Beyt, 58, 74, 77, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 123, 167, 170, 194, 205, 209, 222, 225, 262, 277, 278, 285, 303, 307, 324, 325, 327, 328, 329, 333, 337, 339, 350, 352, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 369, 371, 374, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 386, 388,

389, 390, 391, 393, 394, 413, 414, 415, 419, 423, 424, 425, 427, 432, 445
Beyt, 90, 125, 138, 376, 433, 440
Birûnî, xiii
Boğa, 10, 14, 19, 20, 26, 34, 35, 36, 41, 107, 108, 114, 137, 138, 145, 147, 148, 192
Buʿd, 138, 140, 411
Buhârî el-Harizmî, 57, 58
Burc-ı behīmī, 138
Burc-ı bere, 20, 34
Burc-ı buzgale, 24
Burc-ı çehārpā, 138
Burc-ı dü-peyker, 21, 34
Burc-ı gav, 20
Burc-ı herçeng, 21, 34
Burc-ı hilâl, 21
Burc-ı hûşe, 22, 35
Burc-ı kemân, 24, 36
Burc-ı künk, 138
Burc-ı mâhî, 25
Burc-ı süreyya, 20
Burc-ı şîr, 22, 35
Burc-ı ünsī, 138
Burç, x, xvi, 9, 20, 21, 24, 25, 30, 35, 40, 66, 96, 97, 99, 100, 107, 108, 113, 118, 139, 145, 149, 150, 158, 160, 161, 165, 448
Burhanü'l-Kifâye, 50
Bûstânü'l-Hakâik, 49
Butayn, 138
Büyükayı, 37, 38

C

Câmasb-nâme, 49
Câm-ı Dil-Nüvâz, 53, 464
Cassini Zîci, 50
Cebhe, 138, 192
Cedī, 10, 18, 19, 24, 36, 68, 90, 104, 109, 138, 161, 166, 172, 186, 188, 189, 192, 193, 202, 204, 206, 219, 221, 234, 244, 246, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 283, 287, 288, 293, 310, 314, 333, 336, 367, 368, 375, 413, 426, 429, 445
Cemaleddîn Mahmûd Hulvî, 53
Cevzâ v, 10, 13, 19, 21, 34
Cevzher, 138

Ç

Çarh/çerh, 11
Çengnâme, 27, 462
Çınari Halifezâde İsmail Efendi, 50
Çoban yıldızı, 29
Çolpan, 29
Çorlulu Zarîfî, 29

D

Dāire-i ḫusūf, 138
Dāire-i iʿtidāl, 139
Dāire-i ḳuṭb-ı cenūbī, 139
Dāire-i ḳuṭb-ı şimālī, 139
Dāire-i nısf el-nehār, 139
Davetname, 56, 465
Dekan, 139
Delv, vi, 10, 18, 19, 25, 36, 68, 107, 109, 113, 136, 139, 187, 188, 192, 202, 206, 219, 234, 237, 241, 247, 250, 261, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 281, 290, 294, 312, 313, 337, 352, 353, 423, 429, 445
Delv-i sipihr, 25, 36
Derece et-ṭulūʿ, 139
Derīcān, 139
Devr-i aṣġar, 139
Devr-i avsaṭ, 139
Devr-i āʿẓim, 139
Devr-i ekber, 139
Divânü Lügâti't-Türk, 26
Dübb-i ekber, 37

E

Ebû Ma'şer, xiii, 3, 43, 116, 117
Edvār, 72, 139
Eflâk, 11, 30, 53
Ekfânî, 55
El-Vâride, vii, 64
Emrî, 31, 33, 35, 40, 470
Enuma Anu Enlil, 5, 447
Erzurumlu İbrahim Hakkı, 27, 469

Esed, v, 9, 10, 15, 19, 22, 35, 41, 67, 83, 90, 104, 112, 113, 125, 126, 139, 142, 184, 188, 190, 192, 201, 205, 207, 210, 212, 214, 218, 219, 228, 233, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 281, 285, 286, 290, 291, 310, 314, 320, 338, 353, 362, 369, 375, 385, 423, 424, 443, 445
Esirüddin Müneccim, 43
Es-Sırrü'l-Mektûm, 49
Eşʿarîzâde, 55
Eşcâr u Esmâr, vi, xi, xii, xvi, 30, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 115, 117, 118, 119, 128, 157, 158, 159, 160, 161, 167, 168, 447, 448, 449, 450, 465, 472
Eşref saati, xiv, xv, 39, 50, 52, 447
Eş-Şarîf el-Bakrî, 50
Evc, 139
Evliyâ Çelebi, 45

F

Fahreddin er-Râzî, 3
Fatih Sultan Mehmed, 44
Felek el-atlas, 140
Felek el-burūc, 140
Felek el-māʾil, 140
Felek-i a'zam, 11
Felek-i atlas, 11
Felekiyyat, 2
Felekü'l-eflak, 11
Ferdü'ş-şücāʿ, 126, 140, 443, 445
Ferganî, 43
Ferruhân et-Taberî, 3
Feṯḥ-i bāb, 78, 140, 281
Fethiyeli Halil, 46
Fethullah Şirvanî, 43
Firdevs-i Tavîl, 56, 465
Fuzûlî, 27
Fal, xiii, 2, 6, 48, 52, 53, 56
Felek, 3, 9, 11, 13, 17, 18, 20, 23, 25, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 78, 97, 120, 122, 131, 132, 154, 166, 179, 190, 193, 195, 201, 203, 212, 214, 221, 222, 230, 280, 282, 305, 315, 334, 402, 406, 435

G

Ġufūr, 140, 192
Ġurre, 140
Ġurūb, 140
Gülşen-i Râz, 53, 464, 469
Güneş, vii, xv, 5, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 51, 54, 56, 66, 111, 112, 113, 118, 137, 138, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 448

H

Ḥadd, 140
Ḥadīd, 140
Hak'a, 140
Hamel, v, 10, 17, 18, 19, 20, 32, 33, 34, 37, 139
Han-ı kemân, 24
Harekâtü'l-Kevâkib, 49
Harezmî, 43, 117, 130
Ḫarīf, 140
Harita, 8, 9, 19, 42, 107, 110
Ḫaṭṭ, 140
Ḫatt-ı Semt, 140
Hayâlî Bey, 27, 30, 33, 34, 471
Haydar Remmâl, 44
Ḥayyiz, 141
Henʿa, 141, 192, 443
Heylāc, 141
Hitabi el-Hüseyni Salman, 44
Hubeyş et-Tiflîsî, 43, 48, 116
Hubūṭ, 141
Hubût, 66
Hurşîd ü Ferahşâd, 27
Ḫusūf, 141
Husûf, 40
Hûşe-i çarh, 22, 35
Hûşe-i sipihr, 22, 35
Ḥūt, vi, 10, 17, 19, 25, 33, 37, 58, 68, 83, 107, 141, 163, 171, 187, 188, 189, 192, 202, 205, 206, 217, 218, 219, 242, 245, 247, 249, 250, 260, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 281, 282, 283, 310, 313, 320, 321, 333, 334, 353, 415, 429, 432, 446

Hüseyin Efendi, 45, 46
Hüseyin Hilmi Efendi, 47
Hüseyin Hüsnü Efendi, 47, 50
Hüsn ü Aşk, 28

İ

İctimāʿ, 141
İḫtifā, 141
İḫtirāḳ, 73, 111, 141, 255, 257, 258, 259, 260
İḫtiyārāt, 141
İhvân-ı Safâ, 3
İkizler, 10, 13, 19, 21, 26, 31, 34, 101, 107, 138, 144, 145, 146, 147, 151, 192
İklīl, 141, 192
İlm-i nücûm, xi, xiii, xvi, 2, 7, 43, 48, 447
İlm-i nücûm-i ta'limî, 2
İnḫifāż, 141
İnḥirāf, 141
İshak el-Kindî, 3
İstiḳbāl, 142
İstiḳrār, 142
İşkeste, 142, 444
İtalyan Tarihi, vii, 64
İttiṣāl, 69, 142, 218

J

Jüpiter, xv, 9, 17, 30, 51, 66, 101, 143, 145, 147, 148

Ḳ

Ḳalb, 142
Ḳalbü'l-ʿaḳreb, 444
Ḳamer, v, 9, 11, 12, 13, 19, 21, 30, 31, 34, 38, 41, 56, 58, 68, 71, 75, 76, 77, 78, 80, 83, 85, 87, 90, 91, 92, 97, 104, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 117, 122, 123, 124, 126, 133, 134, 136, 141, 142, 161, 168, 179, 182, 183, 185, 186, 189, 190, 192, 195, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 213, 215,217, 220, 221, 222, 225, 227, 228, 230, 234, 255, 257, 258, 259, 260, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 291, 292, 294, 296, 299, 305, 306, 307, 308, 310, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 325, 334, 335, 346, 347, 349, 351, 353, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 375, 376, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 387, 390, 391, 400, 429, 430, 432, 433, 434, 435, 437, 443, 445
Karamanlı Aynî, 34, 35, 38, 469
Kāse-i dervişān, 142
Kastamonulu Kıyâsî, 29
Kâşifü'l-Maktûm fi 'İlm en-Nücûm, 49
Kâtip Çelebi, xiii, 45
Kâtipzâde Mehmet Refî, 60
Ḳavs, 68, 107, 112, 142, 161, 171, 186, 188, 190, 192, 202, 204, 205, 207, 214, 217, 219, 228, 233, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 281, 287, 290, 310, 313, 333, 336, 385
Kavs, vi, 10, 17, 19, 24, 33, 36
Keffü'l-ḫaḍīb, 142, 444
Kejdüm, 23, 35
Kelbü'l-Ekber, 38
Keldaniler, 17
Keşfü'z-Zünûn, xiii
Ketḫüdā, 142
Kırân, 38
Ḳırānāt, 72, 142, 232
Ḳırān-ı aṣġar, 143
Ḳırān-ı avsaṭ, 143
Ḳırān-ı ʿaẓīm, 143
Ḳırān-ı ekber, 143
Ḳırān-ı naḥseyn, 143
kırân-ı sa'deyn, 39
Ḳıran-ı saʿdeyn, 143
Ḳıran-ı ʿulvīyeyn, 143
Kıta'ât-ı Nekâve fî Tercemeti Kelimât-i Boerhâve, 62
Kitâbü Şerhi'l-Makâlâti'l-Erbaʿa li-Batlamyûs, 116

Kitâbü'l-Medhal fi sınâ'ati ahkâmü'n-Nücûm, 49
Koç, 2, 10, 12, 17, 19, 20, 26, 32, 33, 36, 43, 52, 107, 137, 138, 140, 143, 144, 145, 147, 149, 150, 192, 467, 468
Ḳonāḳ, 143
Kova, 10, 18, 19, 25, 26, 36, 41, 107, 138, 139, 141, 145, 147, 192
Kozmik alem, 28
Kozmik unsur, 28
Kozmografya, 27
Kûsyâr b. Lebbân, 49
Kutadgu Bilig, 26, 462, 470
Ḳuṭb-i Cenūbī, 143
Ḳuvvet-i Ẕātī, 143
Küfri Hasan Çelebi, 46
Kürsi, 11
Küsûf, 39
Küsūf, 81, 143, 297, 299

L

Lâhîcî, 53
Lâmi'î, 28
Leylī, 143
Lütfullah el-Mevlevi, 46

M

Mâcerâ-yı Mâh, 29
Maġribī, 144
Mârifetnâme, 27, 469
Mars, iii, xv, 9, 16, 26, 29, 30, 32, 51, 66, 99, 101, 107, 143, 144, 146, 147, 148
Mâşallah b. Eserî, 43
Maşrıḳī, 144
Me'mûn, 43
Mecmû'atü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif, vii, 60, 63
Medār, 144, 443
Mefâtîhu'l-i'câz fî Şerh-i Gülşen-i Râz, 53
Mehmed b. Hüsrev el-Mihâlicî, 49
Mehmed b. Kâtip Sinan, 44
Mehmed b. Yusuf, 44
Mehmed Subhî Efendi, 60
Meks, 144
Melhame-i Danyâl, 48
Mesā, 144
Mesîhî, 35
Meṭāliʾ, 144
Mevlânâ İsa, 44
Mevzûʿatüʾl-Ulûm, xiii
Meyl, 144
Meyyite, 144
Mısır, vii, 5, 14, 15, 164
Mihr ü Mâh, 28, 465
Mir İbrahim, 47
Mîrim Çelebi, 44, 49
Mirrîh, iii, 9, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 32, 144
Mirzem, 144, 443
Mîzân, 10, 14, 23
Mīzān, 68, 90, 107, 144, 161, 185, 188, 189, 192, 193, 202, 203, 204, 206, 219, 221, 234, 235, 241, 247, 261, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 273, 280, 289, 298, 304, 310, 312, 313, 320, 321, 333, 375, 376, 379, 396, 405, 406, 423, 424, 426, 428, 429, 437, 440
Muʾaḫḫar, 144
Muʿavvec, 144
Muhāḳ, 144
Muhibbi, 27
Muḫteriḳ, 144
Muḳābele, 145
Muḳaddem, 126, 139, 145, 147, 192, 443, 445
Muḳārene, 145
Muḳārin, 145
Mûsâ b. Hasan b. Nevbaht, 49
Muslihiddin b. Mustafa, 44
Mustafa b. Ali el-Muvakkit, 45
Mustafa Zeki, 46
Muʿtedile, 145
Muzaffer b. Muhammed Kâsım el-Cunâbâdî, 49
Mübtez, 145
Mücessed, 10, 145
Müftî-zâde-i Yenişehrî Mehmed Said, 49

Müneccim, 8, 35, 44, 45, 47, 50, 51, 52, 54, 55, 132, 180, 196, 272, 304, 352, 438
Müneccime Bibi, 43
Münḫafıẓa, 145
Münkalib, 10
Münḳalib, 145, 185
Müntehabü Esrari'n-Nücûm li Aristo, 116
Müşelleşe, 72, 73, 111, 145, 190, 239, 240, 243, 246, 247, 248, 255, 257, 258, 259, 260
Müstaḳimü't-ṭulūʿ, 145
Müstaʿlī, 145
Müstevī, 145, 213
Müstevlī, 70, 145, 222
Müşterī, iii, 9, 11, 13, 14, 17, 19, 25, 32, 69, 72, 73, 74, 75, 77, 79, 85, 86, 87, 90, 100, 101, 102, 104, 106, 107, 109, 111, 113, 114, 123, 145, 161, 163, 170, 181, 183, 184, 186, 187, 192, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 209, 213, 217, 219, 224, 225, 231, 232, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 249, 250, 251, 252, 253, 255, 257, 262, 264, 271, 274, 275, 278, 279, 281, 283, 284, 288, 292, 293, 294, 297, 298, 305, 309, 313, 314, 316, 317, 318, 322, 333, 335, 336, 339, 340, 344, 346, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 358, 359, 360, 361, 364, 367, 368, 370, 376, 378, 379, 382, 383, 384, 385, 387, 388, 389, 390, 394, 395, 414, 416, 417, 418, 419, 420, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 437, 445

N

Naḥs-ı aṣfer, 146
Naḥs-ı ekber, 18, 24, 33, 146
Na'ili, 27
Nāḳışü'n-nūr, 146
Nārī, 146
Nasîrüddin et-Tûsî, 43
Naşid Bey, 47
Nazif-zâde Ahmed Hâmid, 62
Neʿāʾim, 146
Nebatiler, 5
Necatî Bey, 27
Nedîm, 31, 36, 38, 39, 40, 63, 468
Nef'i, 28
Nehārī, 146, 207
Neşre, 38, 146, 192
Nesrü'l-vāḳi, 146
Nesrü't-ṭāir, 146
Neşati, 27
Nev'î, 27, 470
Neyyireyn, 146
Neyyir-i aṣġar, 146
Neyyir-i aʾẓam, 146
Neyyir-i fekke, 126, 146, 444, 445
Neptün, 9, 25, 41
Nıṣf en-nehār, 146
Nizâmî, 32, 33, 466
Noḳṭa-i iʾtidāl, 142
Noḳṭa-i maġrīb, 146
Noḳṭa-i maşrıḳ, 146
Numan Efendi, 47

O

Oğuz Destanı, 27
Oğuz Kağan, 27, 469
Osman Kâmil Efendi, 47
Osman Saib Efendi, 47
Oğlak, 10, 18, 19, 24, 26, 36, 107, 138, 141, 144, 145, 147, 192, 470

Ö

Ömer Şifâî, 60

P

Pasban, 24
Pāye, 146, 444
Peren, 37
Pervîn, 37
Plüton, 9, 41

R

Ratip Efendi, 52
Ravzî, 34, 40, 463
Recül-i Cevzā yesārī, 146
Refāh, 147
Reʾs, 126, 146, 147, 201, 443, 445
Reʾsü'l-hevā, 147
Reşā, 147, 192
Revânî, 28, 32, 467
Rubʿ-ı evvelī, 147
Rubʿ-ı rābiʿ, 147
Rubʿ-ı sāliş, 147
Rubʿ-ı sānī, 147
Rücūʿ, 147

S

Sa'dî b. İshak Çelebi, 44
Saʿat el-muʿtedil, 147
Saʿat el-zamāniyye, 147
Sābiʿ, 95, 147, 412
Sabit, xv, 10, 147
Saʿd-ı aṣġar, 147
Saʿd-ı ekber, 147
Sadi b. İshak, 45
Sadullah Mehmet Efendi, 47
Sâilî-i Şîrâzî, 28
Sakibü'l-mâ, 25
Şamim, 147
Şarfe, 126, 147, 445

S

Satürn, xv, 9, 18, 30, 36, 51, 66, 103, 107, 143, 146, 148, 152
Saymarî, 49, 116
Sebʿa-i Seyyāre, 147
Sehl b. Bişr, 3
Sehm, 148
Selikî, 36
Semt, 148
Sereṭān, 57, 67, 83, 90, 109, 123, 148, 161, 172, 174, 183, 188, 190, 192, 193, 202, 204, 205, 210, 215, 216, 217, 219, 230, 234, 242, 245, 247, 249, 260, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 284, 291, 314, 320, 333, 349, 353, 367, 375, 423, 431
Seretân, v, 9, 10, 19, 21, 34
Şevāni nücūm, 148
Sevr, v, 10, 14, 18, 19, 20, 34, 38, 41, 67, 107, 108, 109, 125, 126, 137, 139, 148, 161, 182, 188, 190, 192, 202, 203, 204, 206, 208, 210, 215, 217, 218, 219, 224, 225, 232, 233, 244, 246, 248, 264, 266, 267, 268, 269, 273, 278, 290, 291, 310, 313, 320, 352, 365, 375, 383, 393, 404, 406, 415, 424, 426, 443, 444, 445
Seydi İbrahim b. Seyyid, 44
Seyyâre, x, 9, 30, 141
Seyyāre-i suflīyye, 148
Seyyāre-i ʿulviyye, 148
Si Fasl, 49
Simāk, 148, 192
Simākü'l-aʿzel, 148
Simākü'r-rāmih, 148
Sindhind, 43
Sirius, 38
Solbon, 29
Subhî Ahmed Efendi, 60
Ṣubḥ-i ṣādık, 148
Sünbüle, v, 10, 13, 19, 22, 31, 35, 67, 78, 83, 148, 161, 171, 184, 188, 189, 192, 202, 203, 204, 206, 217, 219, 225, 233, 244, 246, 248, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 280, 281, 291, 310, 313, 320, 321, 338, 353, 362, 379, 415, 423, 437, 445
Süreyyā, 37, 38, 135, 142, 148, 192, 442

Ş

Şarṭeyn, 149
Şehādet, 69, 149, 220
Şemʿî, 31, 34, 467
Şems, iii, v, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 30, 32, 35, 41, 74, 75, 76, 80, 84, 85, 96, 100, 110, 113, 117, 149, 164, 181, 184, 186, 187, 189, 192, 197, 200, 201, 202, 208, 213, 221, 250, 251, 253, 254, 262, 271, 273, 274, 275, 276, 281, 282, 284, 285, 287, 291, 292, 294, 297, 299, 304,

305, 306, 307, 309, 313, 315, 316, 318, 323, 325, 335, 344, 345, 346, 349, 350, 356, 360, 362, 366, 372, 407, 445
Şemsiyye, 49, 232, 233, 236
Şeref, 33, 66, 69, 96, 123, 129, 149, 157, 161, 163, 174, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 204, 205, 223, 276, 312, 385, 387, 422, 424, 426, 463
Şerîf el-Bekrî, 61
Şeyh Galib, 28
Şeyhülislam Kadızade Şemsettin Efendi, 44
Şi'râ, 38
Şihāb, 149
Şimālī, 143, 149
Şiʿrāyān, 149
Şiʿrü'l-ġumeyḍā, 149
Şiʿrü'l-ʿubūr, 126, 149, 444
Şuʿarā-yı Şāmī, 149, 443
Şuʿarā-yi Yemānī, 149

T

Takımyıldızı, 38, 137, 142, 147, 149, 151
Taküyiddin Rasıd, 46
Ṭāliʿ, 76, 82, 84, 90, 95, 149, 237, 273, 306, 325, 339, 349, 368, 375, 408
Ṭarfa, 149
Taşköprülüzâde, xiii, 6, 30, 471
Tenbîhâtü'l-Müneccimîn, 49
Terazi, 10, 14, 19, 23, 26, 35, 41, 114, 137, 138, 144, 145, 147, 149, 192
Terbîʿ, 39
Terbīʿ, 149, 252, 253, 254, 270, 271, 272
Tercüme-i Eşkâl-i Nasır-ı Tûsî, 49
Tercüme-i Kırânât-ı İnşirâh b. Alî al-Nîsâbûrî, 116
Tercüme el-Madhal fi Ahkâmü'n-Nücûm li Kuşyâr b. Labbân, 116
Tercüme-i Burhânü'l-Kifâye, vi, 61, 117
Tercüme-i Câmiü'l-Ahkâm li Yaʿkub el-Kasrânî, 116
Tercüme-i Cevâmiü'l-Ahkâm li Ebû'l-Hasan 'Alî b. Zeyd el-Bayhakî, 117
Tercüme-i İhtiyârât-ı Nasîruddîn et-Tûsî, 117
Tercüme-i Risâle-i Ebû Saʿîd Belhî, 116
Tercüme-i Suvarü'l-Kevâkib li'l-Sûflî, 116
Tercüme-i Tanbîhât el-Munaccimîn li Muzaffar b. Muhammed Kâsım el-Cunâbâzî, 117
Tesdīs, 150
teslîs, 39
Teslīs, 70, 110, 150, 158, 166, 226, 250, 251, 252
Tesviye, 150, 327
Tesyīrāt, 150
Tesyīr-i Aṣfār, 150
Tesyīr-i Aʿẓīm, 150
Tesyīr-i Ekber, 150
Tesyīr-i Evsāṭ, 150
Teşrīk, 150
Tetrabiblos, xv, 43, 49
Tev'eman, 21, 34
Tevʾem, 150
Tūl, 150
Tulūʿ, 150
Turābī, 150

U

Ubeydullah Efendi, 46
ʿUbūr, 150
Ûdî, 29
ʿUḳde, 150, 201, 425
Uluğ Bey, 43, 50, 470
Umdetü'l-İlhâniyye, vi, 59
Uranüs, 9, 25, 41
Usulü'l-Melhame, 49
ʿUṭārid, 9, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 30, 31, 34, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 90, 91, 101, 102, 107, 108, 111, 113, 114, 123, 133, 151, 157, 158, 161, 163, 164, 166, 170, 171, 174, 181, 182, 183,

184, 185, 186, 187, 192, 195, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 213, 217,218, 219, 221, 222, 225, 236, 240, 241, 243, 244, 246, 247, 248, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 263, 269, 272, 275, 276, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 287, 288, 292, 294, 298, 305, 309, 310, 311, 312, 315, 316, 317, 319, 321, 322, 335, 340, 341, 342, 343, 345, 347, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 358, 360, 361, 362, 364, 365, 367, 368, 369, 370, 371, 375, 377, 379, 380, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 394, 400, 415, 417, 419, 420, 421, 423, 426, 427, 428, 429, 430, 433, 434, 435, 437, 441, 445
ʿUyūḳ, 151

Ü

Ülker, 26, 37, 148

V

Vâmık u Azrâ, 27, 28, 39
Vebāl, 66, 151
Veffak Muhammed, 49
Venüs Tableti, 5, 447
Venüs, xv, 5, 9, 14, 29, 30, 35, 41, 51, 66, 99, 102, 108, 114, 143, 147, 148, 152, 447
Veted, 94, 95, 147, 151, 405, 412

Y

Yay, 10, 17, 19, 24, 26, 33, 36, 51, 138, 142, 143, 145, 147, 192
Yeddü'l-Cevzā, 126, 151, 443, 444
Yemīn, 151
Yengeç, 10, 13, 19, 21, 26, 34, 138, 141, 143, 145, 147, 148, 192
Yıldızname, iii, xi, xii, xvi, 49, 117, 449
Yusuf b. Ömer Es-Saati, 45

Z

Za'idü'n-nūr, 151
Zaʿaf-ı Kevkeb, 151
Zâti, 28
Zāyiçe, 151
Zebānā, 151, 192
Zebre, 152, 192, 443
Ẕeneb, 151
Ẕenebü'd-dücāce, 151, 444
Zevāl, 151
Ẕevātü'z-ẕenāb, 151
Zîc, xv, 50, 59, 471
Zîc-i Şâhî, 59
Zirāʿ, 151, 192, 443
Zodyak, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 33, 49, 463
Zuḥal, v, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 25, 26, 33, 36, 39, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 83, 86, 87, 88, 90, 96, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 123, 124, 152, 158, 161, 170, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 192, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 212, 213, 218, 219, 224, 225, 228, 229, 231, 232, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 249, 250, 252, 255, 261, 263, 270, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 288, 289, 290, 293, 294, 297, 298, 305, 306, 309, 312, 314, 316, 317, 319, 320, 321, 322, 333, 335, 338, 339, 344, 346, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 362, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 391, 393, 394, 400, 406, 415, 417, 418, 419, 421, 423, 424, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 433, 434, 435, 437, 445
Zücesedeyn, 21
Zühre, iii, v, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 23, 26, 29, 30, 32, 35, 39, 41, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 96, 100, 101, 102, 104, 106, 107, 108,

109, 111, 113, 114, 123, 133, 134, 152, 157, 161, 163, 164, 166, 168, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 192, 196, 200, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 213, 215, 218, 219, 222, 224, 225, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 263, 268, 271, 275, 278, 279, 281, 283, 287, 288, 294, 298, 305, 308, 309, 310, 311, 313, 315, 316, 317, 320, 321, 322, 335, 337, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 347, 350, 351, 352, 356, 357, 358, 359, 360, 362, 363, 364, 365, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 375, 379, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 394, 414, 415, 417, 418, 419, 421, 423, 424, 426, 427, 428, 429, 430, 433, 434, 435, 437, 439, 441, 445, 464, 465

KAYNAKÇA

Adıvar, Adnan. *Osmanlı Türklerinde İlim*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1982.

Afyoncu, Erhan. "Osmanlı Hekimbaşıları ve Hassa Hekimleri." (ed. Coşkun Yılmaz, Necdet Yılmaz). *Osmanlılarda Sağlık*. C.1. İstanbul: Biofarma, 2006.

Ağbal, Davut. "Kur'an'da Burçlar Mahiyeti ve İnsana Etkisi Bağlamında." *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.38. 2012: 249-276.

Ahmed-i Dâ'î. *Çengnâme*. (haz. Gönül Alpay Tekin). Published at Harvard University, Harvard, 1992.

Akbayar, Nuri. *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2001.

Akkuş, Metin. *Nef'î Dîvânı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1993.

Alpaydın, Bilal. "Refî-i Kâlâyî Divanı (inceleme-metin)." Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2007.

And, Metin. *Minyatürlerle Osmanlı – İslam Mitologyası*. İstanbul: YKY, 2020.

Arat, Reşit Rahmeti. *Kutadgu Bilig III-İndeks*. İstanbul: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 1979.

Arslan, Mehmet. *Zîver Paşa - Divan ve Münşe'ât.* Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2009.

Aveni, Anthony. *Yıldız Hikâyeleri*. (çev. Erdem Gökyaran). İstanbul: YKY, 2019.

Ay, Ümran. "Divan Şiirinde Güneşin Sevgili Tipine Yansıması Hakkında Bir Değerlendirme." *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S.2. 2009: 117-162.

Aydar, Hidayet. *Kurân-ı Kerîm'in Tercümesi Meselesi*. İstanbul: Kur'an Okulu Yayıncılık, 1996.

Aydemir, Adem. "Divânü Lûgati't-Türk'te Astronomiye Dair Sözcükler-The Words of Astronomy in Divânü Lûgatı't-Türk." *International Journal of Language Academy*. Volume 3/1. Spring 2015:169-198.

Aydemir, Yaşar. *Behiştî Dîvânı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2007.

Aydemir, Yaşar. *Ravzî Dîvânı*. Ankara: Birleşik Kitabevi, 2007.

Aydın, Ferit. *Tercüme Sanatının Gerçekleri*. İstanbul: Kültür Basın Yayın Birliği, 1984.

Aydın, Mehmed. "Fal." *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995.

Aydüz, Salim. "Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılık." *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1995: 159-207

Babacan, İsrafil. "Ferheng-i Istılâhât-ı Nücumî ve Divan Şiiri Araştırmaları Açısından Önemi." *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, C.2. S.1, 2019:109-124.

Bakkal, Ali. *İslam Astronomi Tarihi*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2017.

Bayat, Ali Haydar. *Osmanlı Devleti'nde Hekimbaşılık Kurumu ve Hekimbaşılar*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999.

Berksan, Emine. "Hekimbaşı Abdülaziz Efendi"nin Güfte Mecmuası"ndaki Şarkılar." Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2010.

Beydilli, Kemal. "Mustafa III." *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.31. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2020.

Bulut, Gülden. *Mitolojik Astroloji ve Psikoloji*. İzmir: Zodyak Astroloji Yayıncılık, 2021.

Boyraz, Şeref. "Türk Halkbiliminin Yazılı Kaynakları Olarak Melhemeler." Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2000.

Campion, Nick. "The Concept of Destiniy in Islamic Astrology & Its impact on European Thought." *ARAM (The Journal for Syro-Mesopotamian Culture)*, C.1. S.2, Summer 1989: 281-289.

Cemâleddîn Mahmûd Hulvî. *Câm-ı Dil-Nüvâz (Gülşen-i Râz Şerhi)*. (haz. Sait Okumuş). İstanbul: İnsan Yayınları, 2012.

Çavuşoğlu, Mehmed. *Zâtî Dîvânı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1987.

Çelebi, İlyas. “Zâyirçe.” *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. 44. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Çelik, Ahmet. *İhva-ı Safa Risaleleri*. C.1. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2012.

Çelikden, Günay. “Teşbîh” ve “İstiâre”nin Belâgat Kitaplarındaki Görünümü Üzerine.” *TÜBAR*. XXXV/2014: 61-83.

Çulha, Tülay. *Kutlu Talih Uğurlu Fal (Metaliʿüʾs-Saʾâde Yenâbiʿüʾs-Siyâde)*. İstanbul: Ürün Yayınları, 2021.

Dalkırdan, Tuğçe. “Osmanlı’da İlm-i Nücûm ve Müneccimler (1580-1839).” Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, 2019.

Dayday Necmi, Vural Altın. *Gök Biliminde Türk-İslâm Bilginleri*. İstanbul: Türksat, 2010.

Değirmenci, Özlem. “Muhibbî Divânı’nda Kozmik Unsurlar.” Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, 2015.

Demir, Remzi. *Takîyüddin’de Matematik ve Astronomi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000.

Demirhan Erdemir, Ayşegül ve Nuri Özcan. “Abdülaziz Efendi, Hekimbaşı.” *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C.1. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 1988.

Deniz, Sebahat. “16. Yüzyıl Bazı Dîvân Şâirlerinin Türkçe Dîvânlarında Kozmik Unsurlar (Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî Beğ, Nev'î, Yahya Beğ).” Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 1992.

Devellioğlu, Ferit. *Ansiklopedik Osmanlıca Türkçe Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2008.

Durkaya, Hayriye. “Divan Şiirinde Zühre.” *Kadın*. (ed. Gülden Sağol Yüksekkaya vd. İstanbul: Kesit Yayınları, 2021.

Dönmez, Mustafa İsmail. “İhtifalci Mehmed Ziya’nın Rehber-i Usûl-i Tercüme Adlı Eseri.” *Ases İnternational Social Sciences Conference* May 27-29, 2022, Diyarbakır, Türkiye Conference Book.

Ecevit, Yıldız. *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayınları. 2008.

Erciyas, Osman. “15. yy. Astroloji Eseri Kitâbu Esrâri’n-Nücûm ve Havvâs’ın Türk Bilim Dili ve Astroloji - Kronoloji Terimleri Açısından Önemi.” *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. S.1. 2010: 45-58.

Erdem, Sadık. *Subhîzâde Azîz ve Dîvânı*. Isparta: Fakülte Kitabevi, 2001.

Erdem, Sargon. “BUHÂRİ, Ali Şah b. Muhammed.” *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.6. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1992.

Fehd, Tevfik. ‘’İlm-i Ahkâm-ı Nücûm.’’ *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. 22. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000.

Fehd, Tevfik. ‘’İlm-i Felek.’’ *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. 22. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000.

Firdevs-i Tavîl. *Davetname.* (Sadeleştiren: İdris Çelebi), pdf.

Gökdemir, Raşit. “Osmanlı Memleketinde Müneccimler.” *Yeni Türk*. S.78. 1939: 231-237.

Gülüm, Emrah. “Sünbülzade Vehbî Divanı’nda (Sünbülistan) Kozmik Unsurların Kullanımı.” *Turkish Studies International Periodical for he Languages, Literature and History of Turkish*, S.9, 2014: 519-546.

Işıkhan, Dilek. “Gökyüzünün En Zarif ve Estetik Gezegeni: Zühre.” *Kültürk*. S.5. 2022: 21-34.

Işıkhan, Dilek. “Hekimbaşı Abdülaziz Efendi.” *TEİS*. Ahmet Yesevi Üniversitesi. 22.06.2022 http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/2022-1.

Işıkhan, Dilek. “Terceme-i Eşcâr u Esmâr.” *TEES*. Ahmet Yesevi Üniversitesi. 22.06.2022 http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/terceme-i-escar-u-esmar.

İçli, Ahmet. “Mihr ü Mâh - Gelibolulu Mustafa Âlî İnceleme-Metin.” Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, 2009.

İhsanoğlu, Ekmeleddin. “Batı Bilimi ve Osmanlı Dünyası: Bir İnceleme Örneği Olarak Modern Astronomi’nin Osmanlı’ya Girişi (1660- 1860).” *Belleten*. C. LVI, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1992.

İhsanoğlu, Ekmeleddin. *Kevâkib-i Sebʿa – Yedi Gezegen*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2022.

İhsanoğlu, Ekmeleddin; Ramazan Şeşen, vd., *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*. C.2. İstanbul: İslam, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Merkezi, 2011.

İhsanoğlu, Ekmeleddin; Ramazan Şeşen, vd. *Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi*. C.2. İstanbul: İslam, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Merkezi, 1997.

İhsanoğlu, Ekmeleddin; Serdar Bekar, vd. *Osmanlı Mûsikî Literatürü Tarihi*, İstanbul: İrcica Yayınları, 2003.

İlhan, Barış. *Astroloji Dersleri*. İstanbul: Barış İlhan Yayınevi, 2019.

İpekten, Haluk. *Karamanlı Nizâmî Hayatı Edebî Kişiliği ve Divanı*, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1974.

İz, Fahir. *Eski Türk Edebiyatında Nesir*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2011.

Kaçar, Mustafa, vd. *XVI. Yüzyıl Osmanlı Astronomu Takiyüddin'in Gözlem Araçları (Âlât-ı Rasadiyye li Zîc-i Şehinşâhiyye.* İstanbul: İş Bankası Yayınları, 2011.

Kadızade Rûmî. *Fergânî, Cevâmî İlmü'n-Nücûm ve Usûlü'l-Harekâtü's-Semaviyye Şehü'l-Mülahhas fi İlmi'l-Hey'e*. (çev. Yavuz Unat, Ömer Türker). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012.

Kahya, Esin; Ayşegül D. Erdemir. *Tıp ve Sağlık Kurumları*. Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 2000.

Kam, Ömer Ferit. *Divan Şiirinin Dünyasına Giriş-Âsâr-ı Edebiyye Tedkikâtı*. Ankara: Birleşik Yayınları, 2008.

Kapal, Nurefşan. "Zati Divanı'nda Kozmik Unsurlar." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. C.6, S.24. 2013:160-170.

Karaduman, Ruken. "Ahmedî Divânı'nda Kozmik Unsurların Kullanımı." *Hars Akademi Uluslararası Hakemli KültürSanat-Mimarlık Dergisi*. S.6. 2020: 274-292.

Karavelioğlu, Murat. *Şem'î Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eser Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2014.

Karcı, Tülin. Revânî Dîvânı'nın Tahlili. Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, 2004.

Kardaş, Sedat. “Divan Şiirinde Sihir ve Büyü Kaynağı: Hârût ve Mârut.” *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.50. Erzurum, 2013:33-34.

Kavruk, Hasan. *Eski Türk Edebiyatı'nda Mensur Hikâyeler*. Ankara: MEB Yayınları, 1998.

Kaya, Seyfettin. “Ortaçağ Arap-İslam Devletlerinde İlm-i Nücûm ve Müneccimlik.” *History Studies*. 11/6. 2019: 2311-2324.

Kaya, Seyfettin. *Orta Çağ İslam Dünyasında Astronomi, Astroloji ve Gözlemevleri*. İstanbul: Selenge Yayınları, 2021.

Kazancıgil, Aykut. *Osmanlı'da Bilim ve Teknoloji*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2020.

Kılıç, Erdal, “Mecmûa-yı Letâif fî Sandukatiʾl-Meʿârif (Metin ve Değerlendirme).” Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2013.

Kılıç, Erdal, “Hekimbaşı Edvarının Sistematik Müzikoloji Açısından İncelenmesi.” *Rast Müzikoloji Dergisi*, 2017: 1430-1446.

Kılınç, Abdülhakim. *Fuzûlî Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2021.

Kırkoğlu, Hakan. *Göklerin Bilgeliği*. İstanbul: Doğan Kitap, 2005.

Kırkoğlu, Hakan. *Sultan ve Müneccimi*. İstanbul: Doğan Kitap, 2017.

Kızılırmak, Abdullah. *Gökbilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1969.

Koç, Gülçin Tunalı. “Sadullah el-Ankaravî: Daily Concerns of an Ottoman Astrologer.” Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, 2002.

Koç, Gülçin Tunalı. “Osmanlı Siyaset Kültürünü Anlamada Kaynak Olarak İlm-i Nücûm: Sadullah el-Ankaravî.” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. C.2. S.1. 2004:184.

Köksal, Fatih. *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2012.

Köksal, Fatih. “Metin Neşrinin Ana Esasları.” *Türklük Bilimi Araştırmaları*. 2012: 179-209.

Köksal, Fatih. “Nesir ve Seci.” *Klasik Dönem Osmanlı Nesri.* İstanbul:Kesit Yayınları, 2012.

Köprülü, O. Fuat. “İlm-i Nücûm’a Ait Bir Risalenin Tarihi Kaynak Olarak Ehemmiyeti.” *Tarih Dergisi*. İstanbul: 1950, 309-324.

Kundak, Ali Nihat. “XVIII. Yüzyıl Osmanlı Minyatüründe Yıldızlar ve Burçlar: Tercüme-i ‘İkdü’l-Cümân Fî Târih-i Ehli’z-Zamân Nüshalarının Tasvirleri.” Doktora Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlat Üniversitesi, 2011.

Kurnaz, Cemal. “Felek.” *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 1995.

Kutluer, İlhan. “Felek.” *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.12. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 1995.

Küçük, Sabahattin. *Bâkî Dîvânı (tenkitli basım)*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 1994.

Levend, Agâh Sırrı. “Attar ile Tutmacı’nın Gül ü Hüsrev Mesnevileri.” *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*. C. 7. 1959: 161-203.

Levend, Agâh Sırrı. *Divan Edebiyatı*. İstanbul: Enderun Kitapevi, 1984.

Levend, Agâh Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015.

Macit, Muhsin. *Nedîm Dîvânı*. Ankara: Akçağ, 1997.

Mahdum, Abid Nazar. “Ravzatü’ş-Şühedâ ile Hadîkatü’s-Sü’edâ Mukayesesinin Işığında Eski Türk Edebiyatında Tercüme Anlayışı.” Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2001.

Mahmûd Şebüsterî. *Gülşen-i Râz*. (haz. Fatih Ermiş). İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021.

Matthew Melvin-Koushki. “Another Scientific Revolution, The occult sciences in theory and experimentalist practice.” *Routledge Handbook on the Sciences in Islamicate Societies*. London: 2023: 328-339.

Mehmed Süreyya. *Sicill-i Osmanî*. (haz. A.Aktan, A.Yuvalı, M.Keskin) C.V. İstanbul: Sebil Yayınevi, 1995.

Mengi, Mine. “Eski Türk Edebiyatında Nesir: Gelişimi ve Kaynakçası.” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi.* C.5. S.10. 2007: 43-76.

Mengi, Mine. *Mesihî Dîvânı.* Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, 1995.

Mermer, Ahmet. *Karamanlı Aynî ve Dîvânı.* Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.

Meyan, Faruk. *Erzurumlu İbrahim Hakkı, Mârifetnâme*. İstanbul: Bedir Yayınevi, 1999.

Mirzaoğlu-Sıvacı, Gülay. “Türkülerde Mitolojik Unsurlar.” *Türkbilig*. 2005/10: 34-53.

Onay, Ahmet Talat. *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. (haz: Prof. Dr. Cemal Kurnaz). Ankara: Kurgan Yayınları, 2013.

Özer, Zeynep. Divan Şiirinde Burçlar. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, 2015.

Paker, Saliha. “Terceme, te’lif ve özgünlük meselesi.” (ed. Hanife Koncu, vd.). *Metnin halleri: Osmanlı’da te’lif, tercüme ve şerh* (I. Baskı). İstanbul: Klasik Yayınları, 2014: 37-71.

Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.

Pamukçu, Oğuzhan. “Oğuz Kağan Destanı’nda Erkek Çocuklarına Verilen Adların Mitolojik Açıdan Değerlendirilmesi.” *Türk Kültürü ve Medeniyeti Araştırmaları Dergisi – Journal of Turkish Culture and Civilization Researches* [TÜRKÜM] 1(1). 2020: 172-197.

Pultar, Mustafa. *Yıldız Adları Sözlüğü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2007

Redhouse, Sir James. *Turkish And English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2011.

Sadıkov, Kasımcan. “Kutadgu Bilig’de Gök Bilimiyle İlgili Tespitler - Determinations Regard of Astronomy in Kutadgu Bilig.” *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* [TAED] 42, Erzurum 2010: 33-39.

Sagan, Carl. *Cosmos*. (çev: Reşit Aşçıoğlu). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 2019.

Sakaoğlu, Necdet. *Bu Mülkün Sultanları*. İstanbul: Oğlak Bilimsel Kitaplar, 2012.

Saraç, Yekta. *Emrî Dîvânı*. İstanbul: Eren Kitabevi, 2002.

Sayılı, Aydın. *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik*, Astronomi ve Tıp. Ankara: TTK, 1982.

Sayılı, Aydın. *Uluğ Bey ve Semerkanddeki İlim Faaliyeti Hakkında Gıyasüddin-i Kâşî'nin Mektubu*. Ankara: Ankara Kültür Merkezi Yayını, 1991.

Sefercioğlu, Mustafa Nejat. *Nev'î Divanı'nın Tahlîli.* Ankara: Akçağ Yayınları, 2001.

Sezer, Sennur. *Osmanlı'da Fal ve Falnameler*. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1998.

Sinan Paşa. *Maârifnâme*. (haz. İsmail Hikmet Ertaylan). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1961.

Sunar, Cavit. "İslam Meşşai Felsefesinde İlk Adım (El-Kindi)." *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C. XVII. 1969: 29.49.

Şen, Ahmet Tunç. "Astrology In The Servıce Of The Empıre: Knowledge, Prognostıcatıon, And Polıtıcs At The Ottoman Court, 1450s-1550s." Phd thesis. Department Of Near Eastern Languages And Cıvılızatıons. The Unıversity Of Chıcago, 2016.

Şenduran, Fatma Münevver. "Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'nin Bayâtî Nakış Yürük Semâi'sinin İncelemesi." *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*. C.7. S.2. 2021: 264-284

Şenödeyici, Özer. *Osmanlı'nın Gizemli İlimleri*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2017.

Şentürk, Ahmet Atilla. "Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyâre ve Sabiteler." *Türk Dünyası Araştırmaları,* N.90. 1994:156.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiir Kılavuzu – IV*. İstanbul: DBY Yayınları, 2020.

Tarlan, Ali Nihat. *Ahmed Paşa Dîvânı,* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1966.

Tarlan, Ali Nihat. *Hayâlî Bey Dîvânı*. Ankara: Akçağ, 1992.

Taşköprülüzâde Ahmet Efendi. *Mevzuat'ül Ulûm İlimler Ansiklopedisi*. (Sad. Mümin Çevik). İstanbul: Üç Dal Neşriyat, 1966.

Tez, Zeki. *Astronomi ve Coğrafyanın Kültürel Tarihi*. İstanbul: Doruk Yayınları, 2021.

Tez, Zeki. *Ortaçağ İslam Dünyasında Bilim & Teknik*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları 14, 1991.

Tolasa, Harun. *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*. Ankara: Akçağ, 2001.

Unat, Yavuz. "Eski Astronomi Metinlerinde Karşılaşılan Astronomi Terimlerine İlişkin Bir Sözlük Denemesi." *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, C.11, S.11. 2000: 633-696.

Unat, Yavuz, "Zîc." *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. 44. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.

Unat, Yavuz. *İlkçağlardan Günümüze Astronomi*. Ankara: Nobel Yayınları, 2001

Unat, Yavuz. "Zîc-i İlhânî." *TDV İslam Ansiklopedisi*. C.44. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 2013.

Uslu, Yazgan Nesibe. "Alî Şîr Nevâyî'nin Türkçe Divanlarında Yıldızlarla İlgili Kullanımlar." *Türk Dilinin Başçısı Alî Şîr Nevâyî – 2*. (ed. Ahmet Kartal ve Saniye Eraslan). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2022: 649-661.

Uzun, Mustafa. " Edebiyatta Burç." *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C.6. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 1992.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Devleti Saray Teşkilatı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1984.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi*. C. IV. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1995.

Üst, Sibel. Edirneli Nazmî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük). Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2011.

Yavuz, Kemal. *Muhibbî Dîvânı*. C.1-2. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2016.

Yazar, Sadık. "Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği." Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2011.

Yenikale, Ahmet. *Sünbülzâde Vehbî Divânı.* Kültür Turizm Bakanlığı, 2012. e-kitap

Yıldırım, Hafsanur. "Divan Şairlerine Göre Burçlar", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C.8, S.41, 2015: 340-352.

Yıldırım, Nimet. *Fars Mitolojisi Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2008.

Yüksel, Ahmet Turan. *İslâm'da Bilim Tarihi*. İstanbul: Kitap Dünyası Yayınları, 2017.

Zavotçu, Gencay. *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

Zülfe, Ömer. *Hecrî Kara Çelebi Muhyi'd-din Mehmed Dîvânı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010, e-kitap.

Zülfe, Ömer. *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selîkî ve Şiirleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2009.

Farsça Matbu Nüsha: Semere-i Şecere-i Nücûm, Leknev, 1903

https://archive.org/details/20210613_20210613_1317/page/n5/mode/2up

Farsça Yazma Nüshalar: Kitâbü'l- Eşcârü'l-Esmâr, Amasya Beyazıt Kütüphanesi, No. 853**;** El-Eşcâr ve'l-Esmâr, Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye, No. 823; Kitâb-ı Eşcâr u Esmâr, Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, No. 3425; Muhammed el-Hâfıd el-Gûmî, Eşcâr u Esmâr, 14 Muharrem 827, Nuruosmaniye Kütüphanesi – Nuruosmaniye, No. 2777.

https://www.kuranmeali.com/

https://www.luggat.com/

https://www.parsi.wiki (Farsça beyitler için)

https://ganjoor.net/

https://www.deepl.com/translator (İngilizce çeviriler için)

TIPKIBASIM

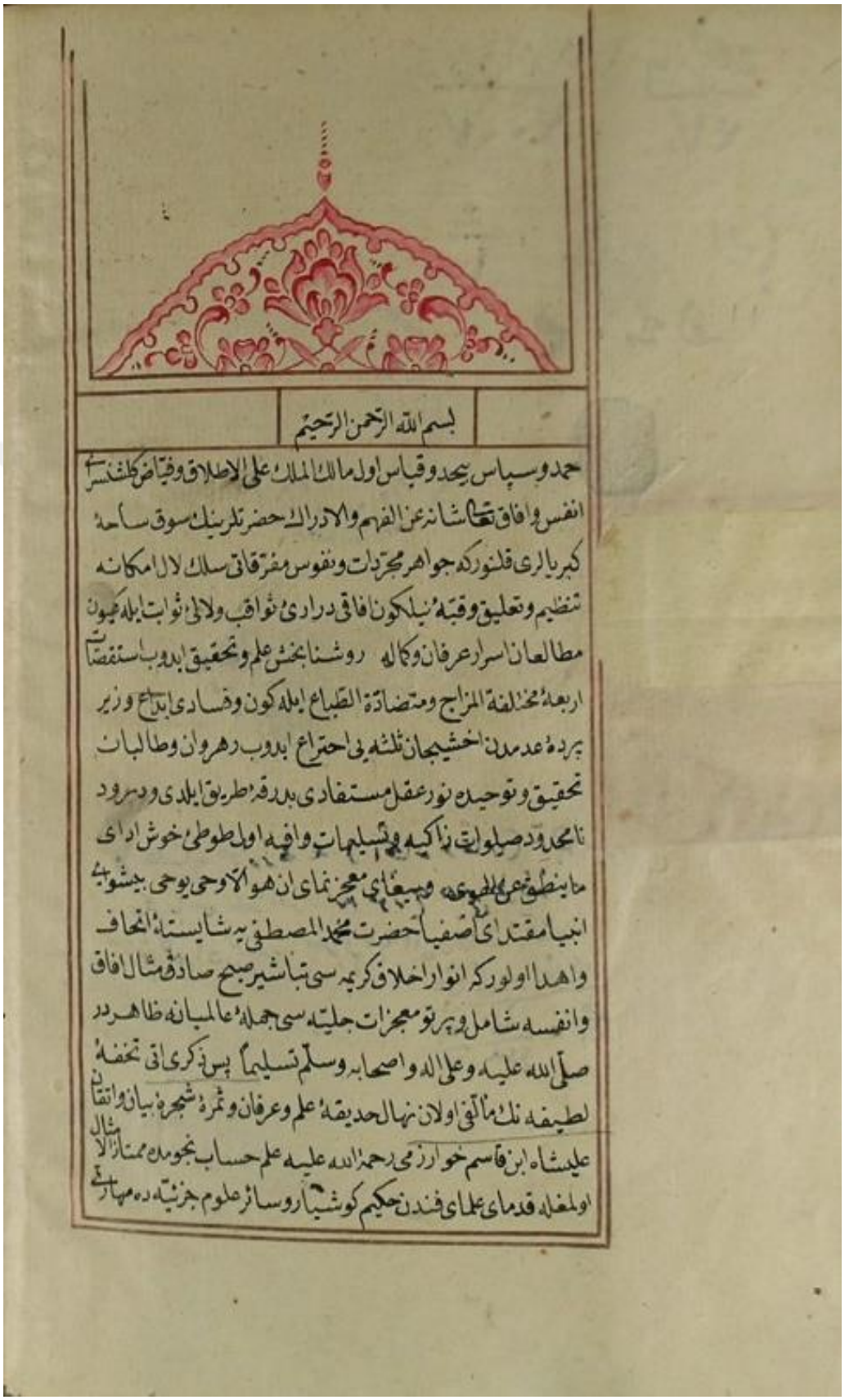

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وسپاس بیحد وقیاس اول مالک الملک علی الاطلاق وفیاض کلشئ
انفس وافاق تعالی شانه عن الفهم والادراک حضرتلرینک سوق ساحه
کبریالری قلنورکه جواهر مجردات ونفوس مفرقاتی سلک لال امکانه
تنظیم وتعلیق وقبه نیلگون افاقی دراری ثواقب ولالی ثوابت ایله عیون
مطالعان اسرار عرفان وکماله روشنا بخش علم وتحقیق ابدوب استقصات
اربعه مخالفة المزاج ومتضادة الطباع ایله کون وفسادی ابداع وزیر
پرده عدد مدن اخشیجان ثلثه یی اختراع ابدوب دهروان وطالبان
تحقیق وتوحیدی نور عقل مستفادی بدرقه طریق ایلدی ودرود
نامحدود صلوات زاکیه وتسلیمات وافیه اول اطوطی خوش ادای
ما ینطق عن الهوی ویبغای معجز نمای ان هو الا وحی یوحی بیشوای
انبیا مقتدای اصفیا حضرت محمد المصطفی یه شایسته اتحاف
واهدا اولورکه انوار اخلاق کریمه سی تباشیر صبح صادق مثال افاق
وانفسه شامل وبرتو معجزات جلیله سی جمله عالمیانه ظاهر در
صلی الله علیه وعلی اله واصحابه وسلم تسلیما پس ذکری اتی تحفه
لطیفه تک مالقی اولان نهال حدیقه علم وعرفان وثمره شجره بیان واتقان
علیشاه ابن قاسم خوارزمی رحمة الله علیه علم حساب نجومدن ممتاز الامثال
اولمغله قدمای علمای فندن حکیم کوشیار وسائر علوم جزئیه ده مهارتی

[1b]

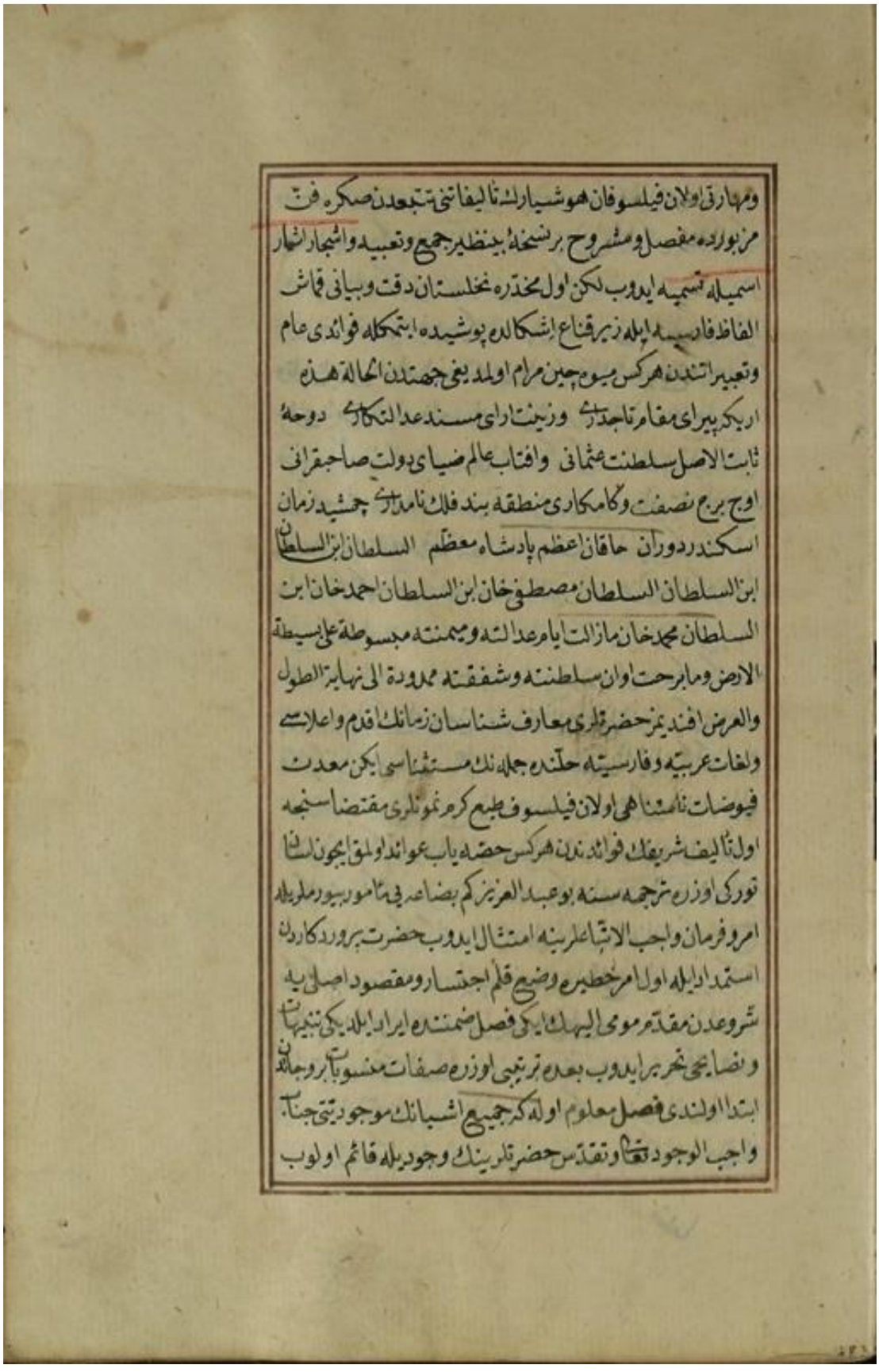

وماهارتی اولان فیلسوفان هوشیار لك تالیفاتنی تتبعدن صکره فن
مزبوره مفصل و مشروح برنسخه بینظیر جمع وتعبیه واشجار اشعار
اسمیله تسمیه ایدوب لکن اول مخدره نخلستان دقت وبیانی قماش
الفاظ فارسیه ایله زیر قناع اشکاله پوشیده ایتمکله فوائدی عام
وتعبیر اتندن هرکس میسور چین مرام اولمدیغی جهتدن الحاله هذه
اریکه پیرای مقام تاجدارنی وزینت ارای مسند عدالتکاری دوحه
ثابت الاصل سلطنت عثمانی وافتاب عالم ضیای دولت صاحبقرانی
اوج برج نصفت وکامکاری منطقه بند فلك نامدار جمشید زمان
اسکندر دوران حاقان اعظم پادشاه معظم السلطان ابن السلطان
ابن السلطان السلطان مصطفی خان ابن السلطان احمد خان ابن
السلطان محمد خان مازالت ایام عدالته ومیمنته مبسوطة علی بسیطة
الارض ومابرحت اوان سلطنته وشفقته ممدودة الی نهایة الطول
والعرض افندیمز حضرتلری معارف شناسان زمانك اقدم واعلاسی
ولغات عربیه وفارسیته حائزه جمله نك مستثناسی ایکن معدن
فیوضات نامتناهی اولان فیلسوف طبع کرم نمونلری مقتضاسنجه
اول تالیف شریفك فوائدندن هرکس حصه یاب عوائد اولمق ایچون لسان
تورکی اوزره ترجمه سنه بوعبد العزیز کم بضاعه فی مامور بیورملریله
امر وفرمان واجب الاذعان علیه امتثال ایدوب حضرت پروردکاردن
استمداد ایله اول امر خطیری وضع قلم اجتسار ومقصود اصلی یه
شروعدن مقدم موصی الیهك ایکی فصل ضمننده ایراد ایله یکی تنبیهات
ونصایحی تحریر ایدوب بعده ترتیبی اوزره صفات منسوبات بروجهاتن
ابتدا اولندی فصل معلوم اولکه جمیع اشیانك موجودیتی جناب
واجب الوجود تعالی وتقدس حضرتلرینك وجودیله قائم اولوب

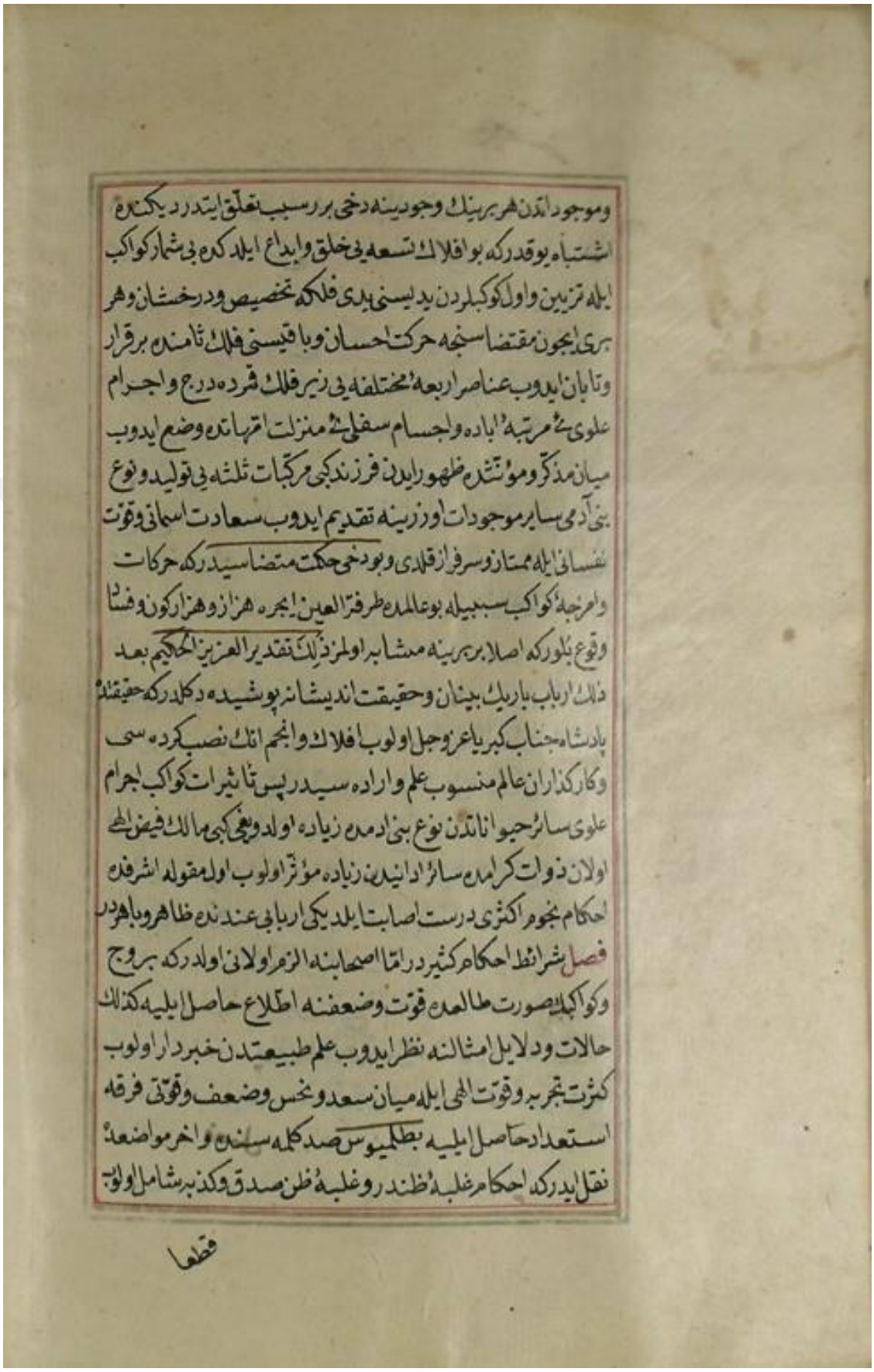

وموجود اندن هر برینك وجودینه دخی بر رسبب تعلق ایتدر دیکندن
اشتباه یوقدر که بو افلاك تسعه یی خلق وابداع ایلدکدن بی شمار کواکب
ایله تزیین واول کوکبلردن بدیسنی یدی فلکه تخصیص ودرخشان وهر
بری ایچون مقتضا سنجه حرکت احسان وباقیسنی فلك ثامنه برقرار
وتابان ایدوب عناصر اربعه مختلفه یی زیر فلك قمره درج واجرام
علوی یی مرتبه اباده واجسام سفلی یی منزلت امتهانده وضع ایدوب
میان مذکر ومؤنثده ظهور ایدن فرزندکی مرکبات ثلثه یی تولید ونوع
بنی آدمی سایر موجودات اوزرینه تقدیم ایدوب سعادت اسمانی وقوت
نفسانی ایله ممتاز وسرفراز قلدی وبو دخی حکمت متضا سیدر که حرکات
وامرجه کواکب سببیله بو عالمده طرفة العین ایچره هزاروهزارکون وفسا
وقوع بلورکه اصلا بر برینه مشابه اولمز ذلك تقدیر العزیز الحکیم بعد
ذلك ارباب باریك بینان وحقیقت اندیشانه پوشیده دکلدرکه حقیقتده
پادشاه جناب کبریا عزوجل اولوب افلاك وانجم انك نصبکرده سی
وکارکذاران عالم منسوب علم واراده سیدر پس تاثیرات کواکب اجرام
علوی سائر حیوانات دن نوع بنی ادمده زیاده اولدوبغی کبی مالك فیض الهی
اولان ذوات کرامده سائر ادانیدن زیاده مؤثر اولوب اول مقوله اشرفده
احکام نجوم اکثری درست اصابت ایلدیکی اربابی عندنده ظاهر وباهردر
فصل شرائط احکام کثیر در امّا اصحابنه الزم اولانی اولدرکه بروج
وکواکبك صورت طالعده قوت وضعفنه اطلاع حاصل ایلیه کذلك
حالات ودلایل امثالنه نظر ایدوب علم طبیعتدن خبردار اولوب
کثرت تجربه وقوت الهی ایله میان سعد ونحس وضعف وقوتی فرقه
استعداد حاصل ایلیه بطلمیوس صدکلمه سنده واخر مواضعده
نقل ایدرکه احکام غلبه ظنده روغلبه ظن صدق وکذبه شامل اولوب

قطعا

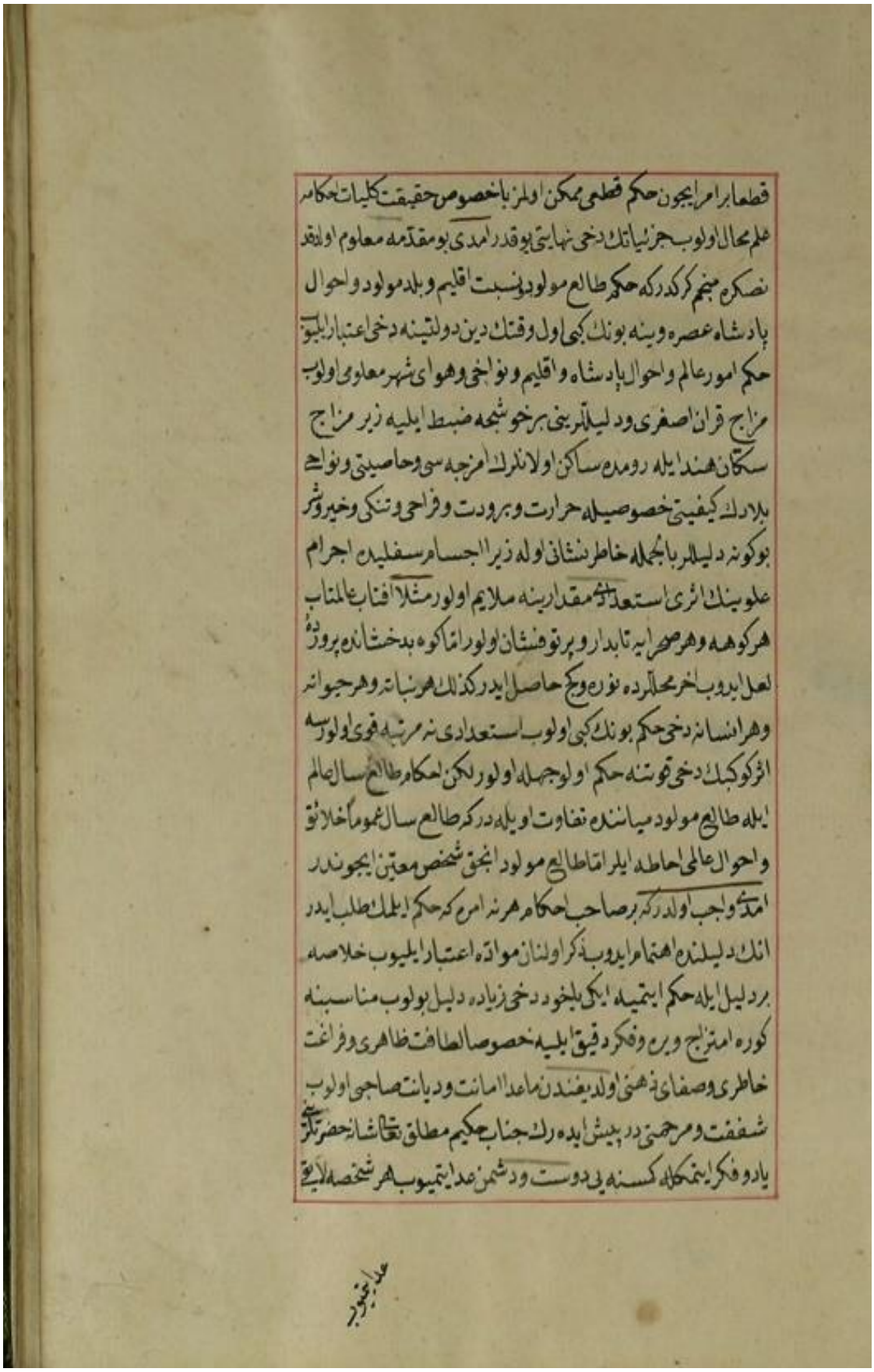

[3a]

اوزره ایراد کلام و وقت حالده کوزه حکمنده احتمام تام ایلیه حتی حکمی صوابه
مقارن اوله لکن اگر برکسنه نک درجهٔ طالع مولودی سهم الغیب اولسه
یاخود مشتری سهم الغیب ایله معاً بولنسه یا ناظر اولسه خصوصاً علم
خانه لرندن یا اوتددن ونده یا اوجنبی یا طقوز نجی ده انکله بولنوب یاخود
اکا ناظر بولنسه ویاخود عطارد بیدنجیده بولنوب یا بیدنجیده برسعد کوکب
اولسه خصوصیله که عطارد اوجنبی یا طقوز نجی بیتدن اول سعده
ناظر اولسه اول شخصک حکمی اکثر تخلف ایتمیوب مصیب اولور ولو
بوعلم شریفدن بی خبر وکم بضاعه اولسون امّا بوکونه حالت نادر واقع
اولمغله بوفقه راغب وطالب اولانلر کرکدر که شرائط مذکوره یی حفظ
ودرك وسعی واهتمامده قصور ایلیه پس امتدّ بالاده ایراد اولندیغی
اوزره ایکی فصلك علی قدر الطاقه ترجمه سی تمام اولمغله اصل مقصوده
شروع اولنوب مؤلف مزبور کتابنی بش اشجار اوزره ترتیب وهر شجره یی
شعبات وهر شعبه یی ثماره تقسیم ایتمکله فقیر دخی اول سیاقده
تحریر وموما الیهه اقتدا ایلدم والله ولی التوفیق شجرهٔ اول صفات
ومنسوبات بروج وکواکب بیانندہ در شجرهٔ ثانی احکام قرانات
واتصالات بیانندہ در شجرهٔ ثالث احکام عالم بیانندہ در شجرهٔ رابع
احکام موالید بیانندہ در شجرهٔ خامس اعمال تسییرات بیانندہ در
امدی شجرهٔ اول یدی شعبه واون دورت ثمره یی مشتملدر ثمرهٔ اول
صفات ومنسوبات حمل بیانندہ برج حمل خانهٔ مریخ شرف شمس و
وبال زهره وهبوط زحل اولوب مانند مزاج آتش حار ویابس وبهاری
ومذکر ونهاری ومشرقی ومنقلب والواندن بیاضه وصورتی خوب
ومیکون جثه وخفیف الروح وصلاحدن لاابالی وتیز شهوت وتناسلده
متوسط اولانلره منسوبدر انسانده ملوك وامرا ولشکریان ومبارزان

والمحبد

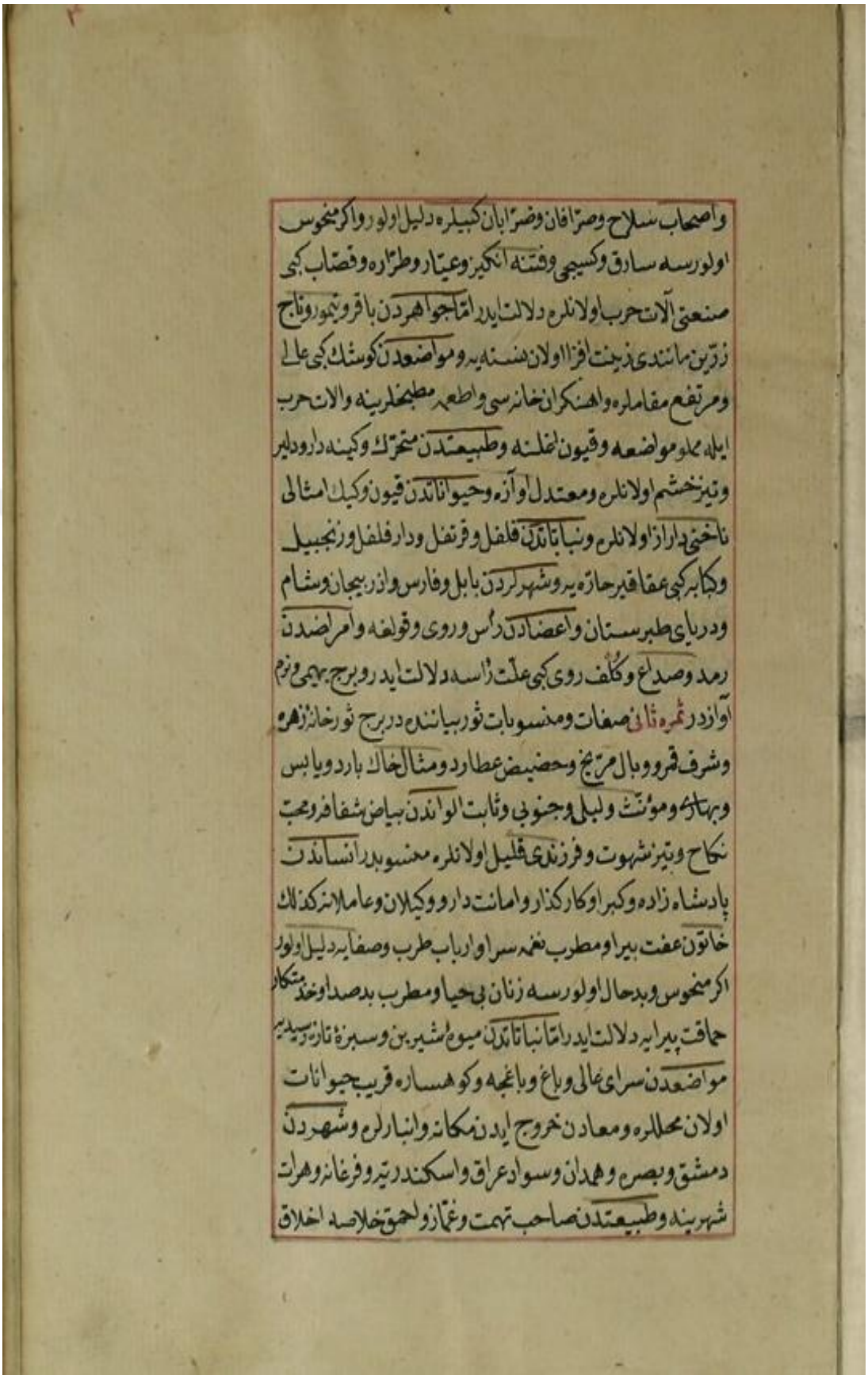

واصحاب سلاح وصرافان وضرابان کبیره دلیل اولور واکر منحوس
اولورسه سارق وکسیجی وفتنه انکیز وعیار وطراره وقصاب کبی
صنعتی آلات حرب اولانلره دلالت ایدر اما جواهر دن باقر وتیمور وتاج
زرین مانندی زینت افزا اولان نسنه یه ومواضعدن کوشك کبی عالی
ومرتفع مقاملره واهنکران خانه سی واطعمه مطبخلریه والات حرب
ایله مملو مواضعه وقیون اغلنه وطبیعتدن متحرك وکینه دار ودلیر
وتیز خشم اولانلره ومعتدل اوازه وحیوانلردن قیون وکبك امثالی
ناخنی دراز اولانلره ونباتاتدن فلفل وقرنفل ودار فلفل وزنجبیل
وکبابه کبی عقاقیر حارّه یه وشهرلردن بابل وفارس واذربیجان وشام
ودریای طبرستان واعضادن راس وروی وقولغه وامر اضدن
رمد وصداع وکلف روی کبی علتلره دلالت ایدر وبرج بهمی ونوم
آوازدر ثمره ثانی صفات ومنسوبات ثور بیانندر دربرج ثور خانه زهره
وشرف قمر ووبال مریخ وحضیض عطارد ومثال خاك بارد ویابس
وبهتاری وموئنث ولیل وجنوبی وثابت الواندن بیاض شفاف ومحبت
نکاح وتیز شهوت وفرزندی قلیل اولانلره منسوب در انسانلردن
پادشاه زاده وکبر اوکارکذار وامانت دار ووکیلان وعاملانر کذلك
خاتون عفت پیرا ومطرب نغمه سرا وارباب طرب وصفا یه دلیل اولور
اکر منحوس وبدحال اولورسه زنان بی حیا ومطرب بدصدا وخدمتکار
حماقت پیرایه دلالت ایدر اما نباتاتدن میوه شیرین وسبزه تازه وسیدیر
مواضعدن سرای عالی وباغ وباغچه وکوهساره قریب حیوانات
اولان محللره ومعادن خروج ایدن مکانه وانبارلره وشهرلردن
دمشق وبصره وهمدان وسواد عراق واسکندریه وفرغانه وهرات
شهرینه وطبیعتدن صاحب تهمت وغماز ولحوق خلاصه اخلاق

[4a]

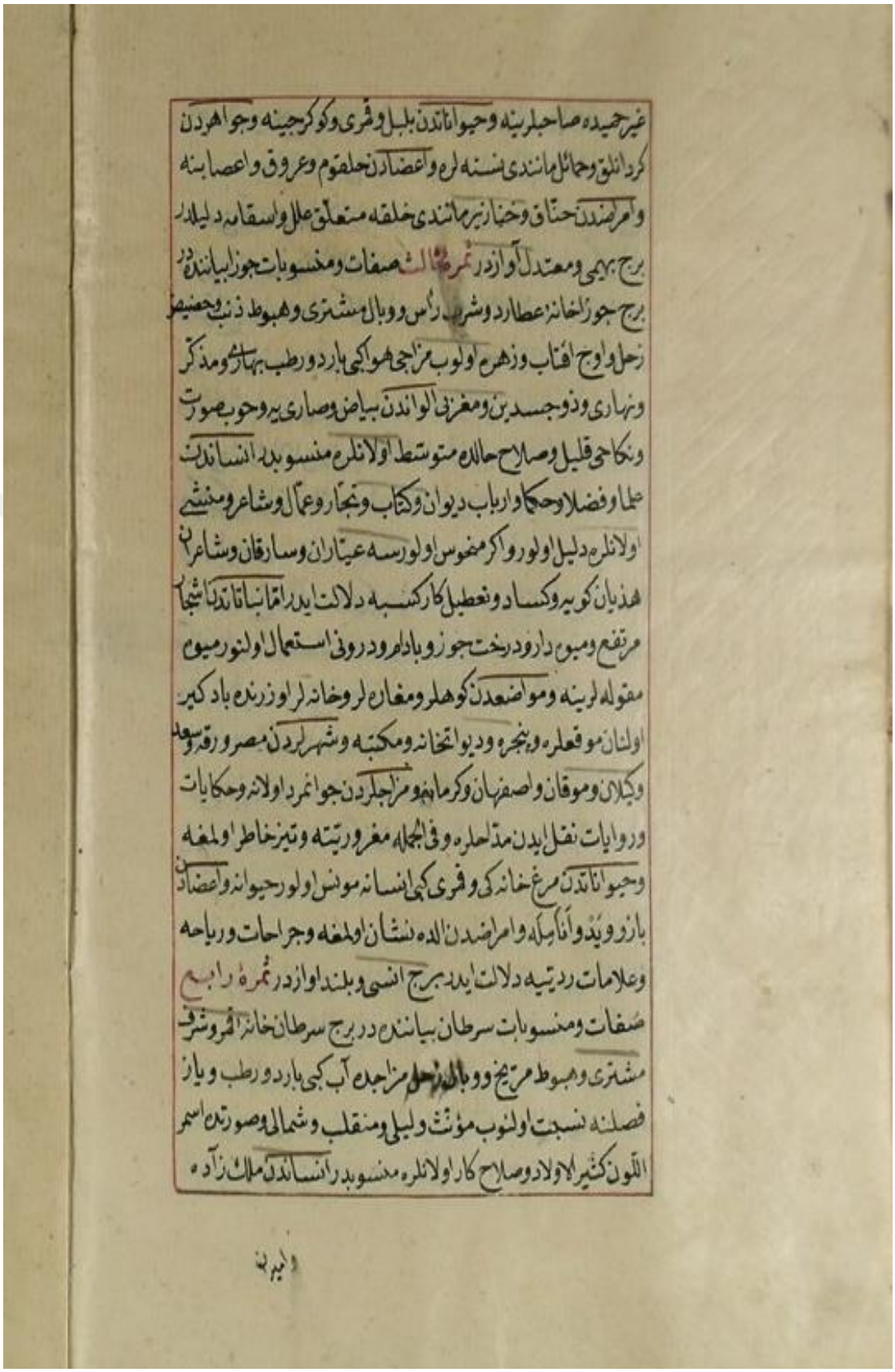

غیر حمیده صاحبلرینه وحیوانلاندن بلبل وقمری وکوکرجینه وجواهردن
کردانلق وحائل مانندی نسنه لره واعضادن خلقوم وعروق واعصابنه
وامراضدن خناق وخنازیر مانندی خلقه متعلق علل واسقامه دلیلدر
برج بهیمی ومعتدل آوازدر ثمره ثالث صفات ومنسوبات جوزبیاننده در
برج جوزاخانه عطارد وشرف رأس ووبال مشتری وهبوط ذنب وحضیض
زحل واوج آفتاب وزهره اولوب مزاجی هوایی بارد ورطب بهاری ومذکر
ونهاری وذوجسدین ومغرفی الواندن بیاض وصاری یه وحوب صورت
ونکاحی قلیل وصلاح حالده متوسط اولانلره منسوبدر انساندن
علما وفضلا وحکما وارباب دیوان وکتاب وتجار وعمال وشاعر ومنشی
اولانلره دلیل اولور واکر منحوس اولورسه عیاران وسارقان وشاعرین
هذیان کویه وکساد ونعطیل کارکسبه دلالت ایدر اما نباتاندن اشجار
مرتفع ومیوه دار ودرخت جوز وبادام ودرونی استعمال اولنور میوه
مقوله لرینه ومواضعدن کوهلر ومغارلر وخانه لر اوزرنده بادکیر
اولنان موقعلره وبنجره ودیوانخانه ومکتبه وشهرلردن مصر ورقه وسعد
وکیلان وموقان واصفهان وکرمانیه ومزاجلردن جوانمرد اولانه وحکایات
وروایات نقل ایدن مدلعلره وفی الجمله مغروریته وتیزخاطر اولمغه
وحیواناتدن مرغ خانه کی وقمری کبی انسانه مونس اولور حیوانه واعضادن
بازو ویدوانامله وامراضدن الده نشان اولمغه وجراحات ورياحه
وعلامات ردیته دلالت ایدر برج انسی وبلند اوازدر ثمره رابع
صفات ومنسوبات سرطان بیاننده در برج سرطان خانه قمر وشرف
مشتری وهبوط مریخ ووبال زحل مزاجده آب کبی بارد ورطب ویاز
فصلنه نسبت اولنوب مؤنث ولیلی ومنقلب وشمالی وصورتده اسمر
اللون کثیر الاولاد وصلاح کار اولانلره منسوبدر انساندن ملک زاده

والیرینه

[4b]

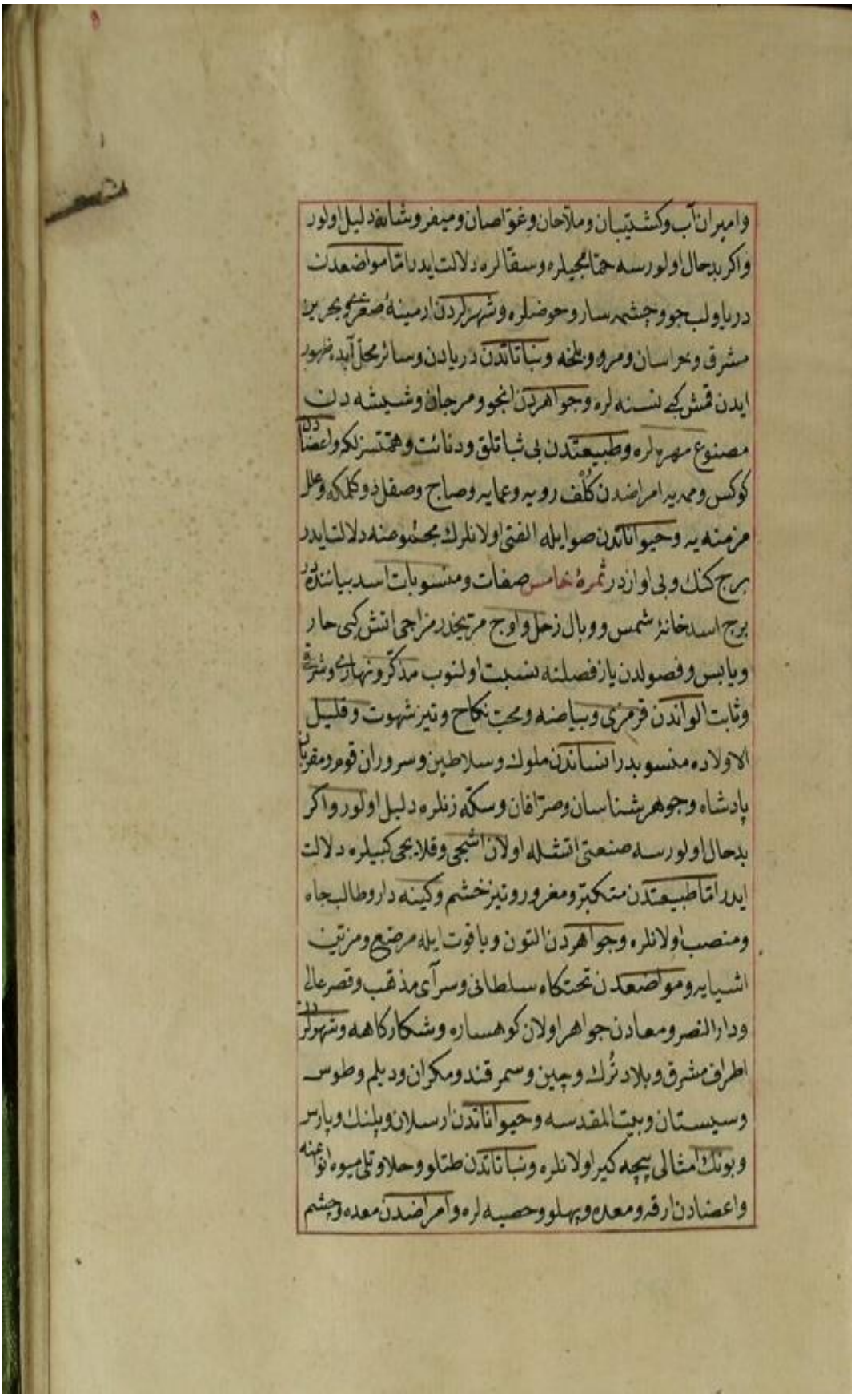

[5a]

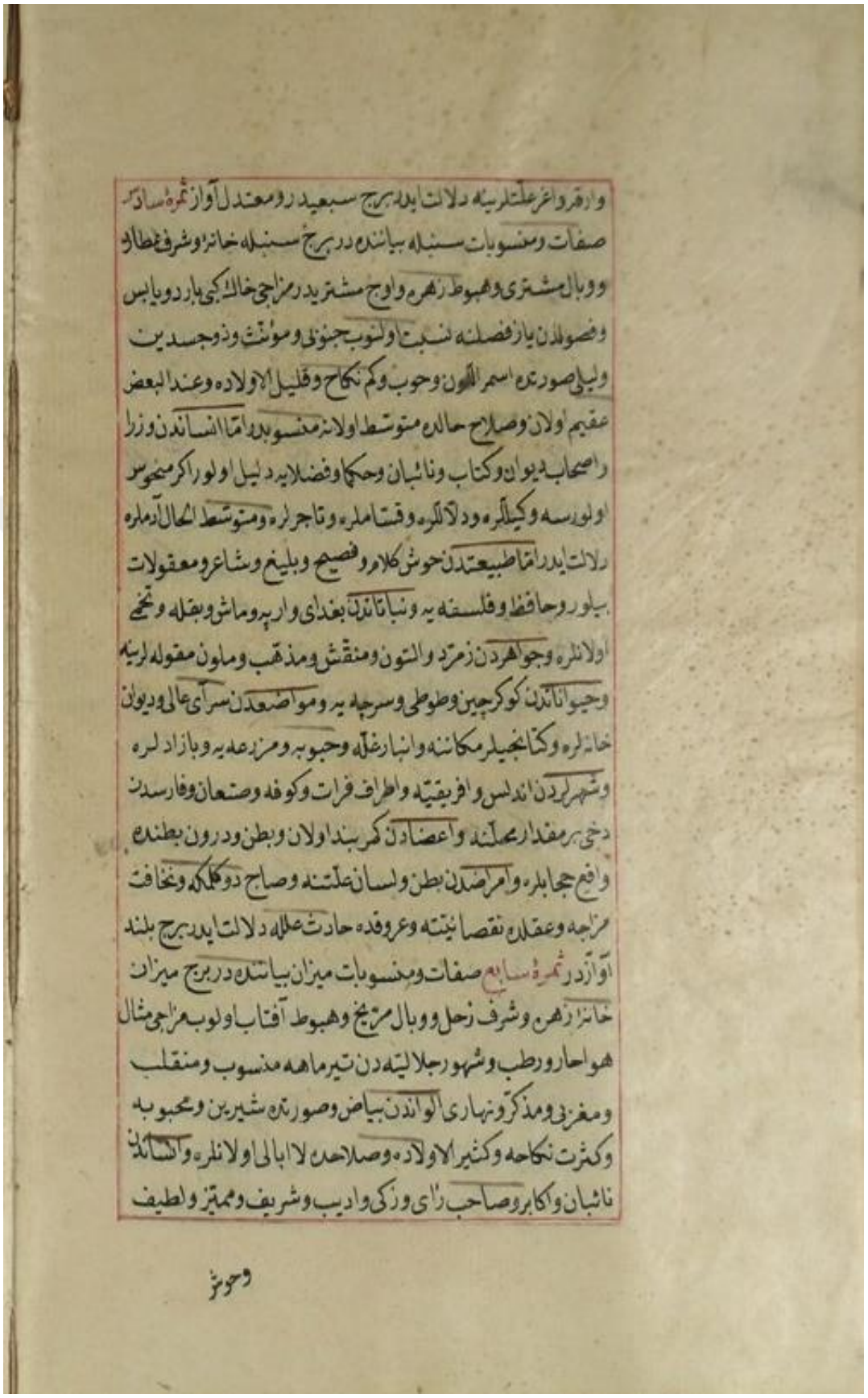

وارقم واغر علتلریه دلالت ایدر برج سبعید رومعتدل آوازثمره سادسه
صفات ومنسوبات سنبله بیانندر برج سنبله خانه‌سی وشرف عطارد
ووبال مشتری وهبوط زهره واوج مشتریدر مزاجی خالک یی بارد ویابس
وفصولدن یازفصلنه نسبت اولنوب جنوبی ومؤنث وذوجسدین
ولیلی صورتده اسمر اللون وحوب وکم نکاح وقلیل الاولاده وعند البعض
عقیم اولان وصلاح حالده متوسط اولانر منسوبدر اما انساندن وزرا
واصحاب دیوان وکتاب وناشیان وحکما وفضلایه دلیل اولور اگر منحوس
اولورسه وکیللره ودلاللره وقسامللره وتاجرلره ومتوسط الحال آدملره
دلالت ایدر اما طبیعتدن خوش کلام وفصیح وبلیغ وشاعر ومعقولات
بیلور وحافظ وفلسفه یه ونباتاتدن بغدای وارپه وماش وبقله وتخمی
اولانلره وجواهردن زمرد والتون ومنقش ومذهب وماون مقوله لریه
وحیواناتدن کوکرچین وطوطی وسرچه یه ومواضعدن سرای عالی ودیوان
خانه‌لره وکتابخیلر مکانه وانبار غله وحبوبه ومزرعه یه وبازارلره
وشهرلردن اندلس وافریقیه واطراف فرات وکوفه وصنعان وفارسدن
دخی هر مقدار محلنه واعضادن کمر بند اولان وبطن ودرون بطنده
واقع حجابلره وامراضدن بطن ولسان علتنه وصاح دوکلمکه وخفاف
مزاجه وعقله نقصانیته وعروقده حادث علله دلالت ایدر برج بلند
آوازدر ثمره سابعه صفات ومنسوبات میزان بیانندر برج میزان
خانه‌سی زهره وشرف زحل ووبال مریخ وهبوط آفتاب اولوب مزاجی مثال
هواحار ورطب وشهور جلالیه دن تیر ماهه منسوب ومنقلب
ومغربی ومذکر ونهاری الواندن بیاض وصورتده شیرین ومحبوبه
وکثرت نکاحه وکثیر الاولاده وصلاحدن لاابالی اولانلره وانساندن
ناشیان واکابر وصاحب رای وذکی وادیب وشریف ومتمیز ولطیف

وحوش

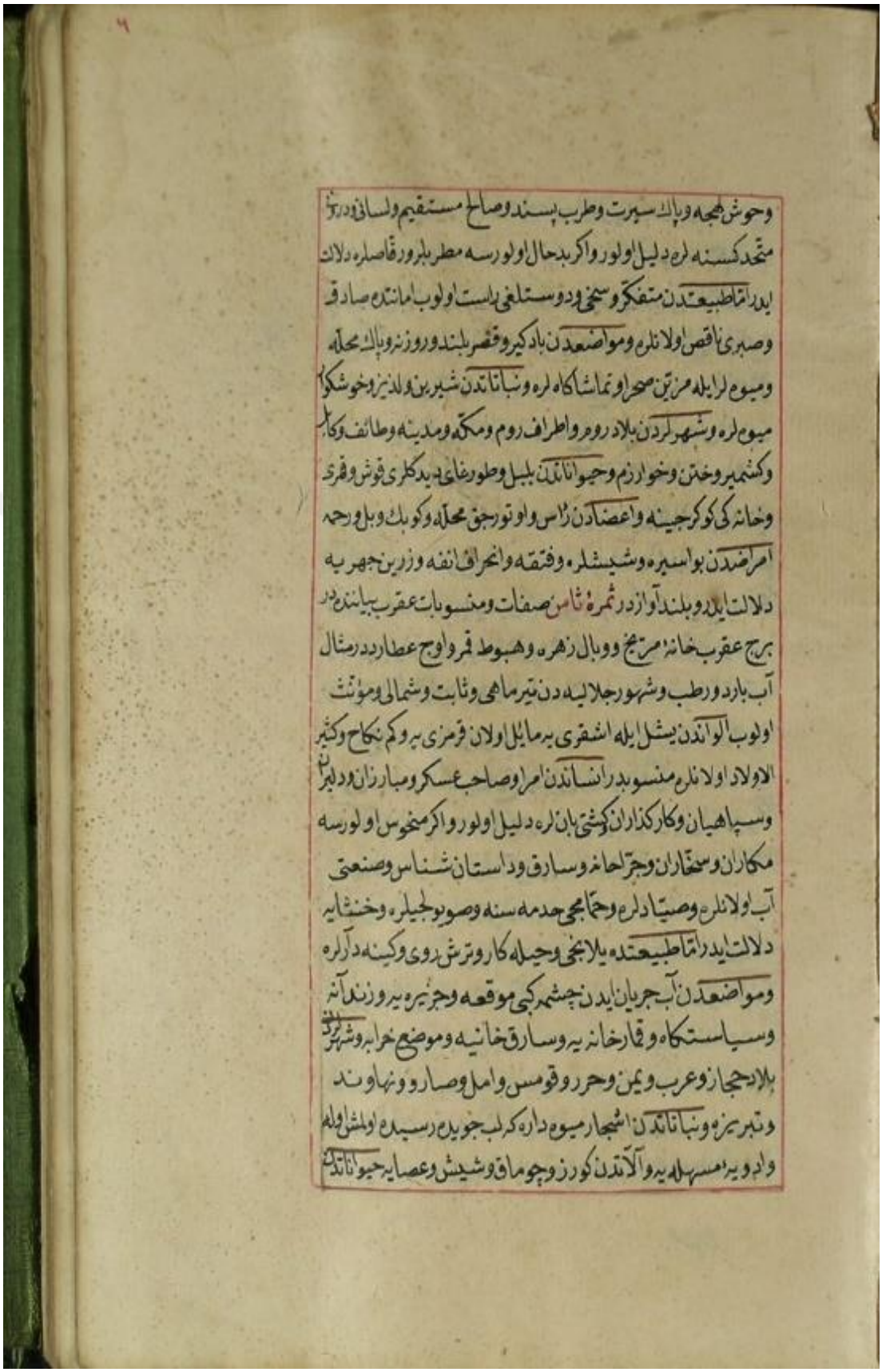

وحوش لهجه وپاك سیرت وطرب پسند وصاحب مستقیم ولسانی درست
متحد کسنه لره دلیل اولور واکر بدحال اولورسه مطربلور وقاصلره دلالت
ایدر اما طبیعتدن متفکر وسخی ودوستلغی راست اولوب امانتده صادق
وصبری ناقص اولانلره ومواضعدن بادکیر وقصر بلند ورو زنه وپاك محله
ومیوه لرایله مزین صحرا ونماشاکاه لره ونباتاتدن شیرین ولذیز وخوشکوار
میوه لره وشهرلردن بلاد روم واطراف روم ومکه ومدینه وطائف وکابل
وکشمیر وختن وخوارزم وحیواناتدن بلبل وطورغای وبدکلری قوش وقمری
وخانه کی کوکرجینه واعضادن راس واو تورجق محله وکوبك وبل ورحمه
امراضدن بواسیره وشیشلره وفتقه وانحراف نفه وزرین جهریه
دلالت ایدر وبلند آوازدر ثمرة ثامن صفات ومنسوبات عقرب بیاننده در
برج عقرب خانه مریخ ووبال زهره وهبوط قمر واوج عطارد در رمثال
آب بارد ورطب وشهور جلالیه دن تیر ماهی وثابت وشمالی ومؤنث
اولوب آلوانلدن یشل ایله اشقری یه مایل اولان قومزی یه وکم نکاح وکثیر
الاولاد اولانلره منسوبدر انسانلدن امرا وصاحب عسکر ومبارزان ودلیران
وسپاهیان وکارکذاران وکشتی بانلره دلیل اولور واکر منحوس اولورسه
مکاران وسحاران وجراحانه وسارق وداستان شناس وصنعتی
آب اولانلره وصیادلره وحمامجی حدمه سنه وصوبولجیلره وخنثایه
دلالت ایدر اما طبیعتده یلانجی وحیله کار وترش روی وکینه دارلره
ومواضعدن آب جریان ایدن چشمه کبی موقعه وجزیره یه وزندانه
وسیاستکاه وقمارخانه یه وسارق خانیه وموضع خرابه وشهرلرده
بلاد حجاز وعرب ویمن وحرر وقومس واهل وصارو ونهاوند
وتبریزه ونباتاندن اشجار میوه داره کرلب جویده رسیده اولمش اولانه
واد ویه مسهله یه وآلاتدن کورز وچوماق وشیش وعصایه حیواناتدن

[6a]

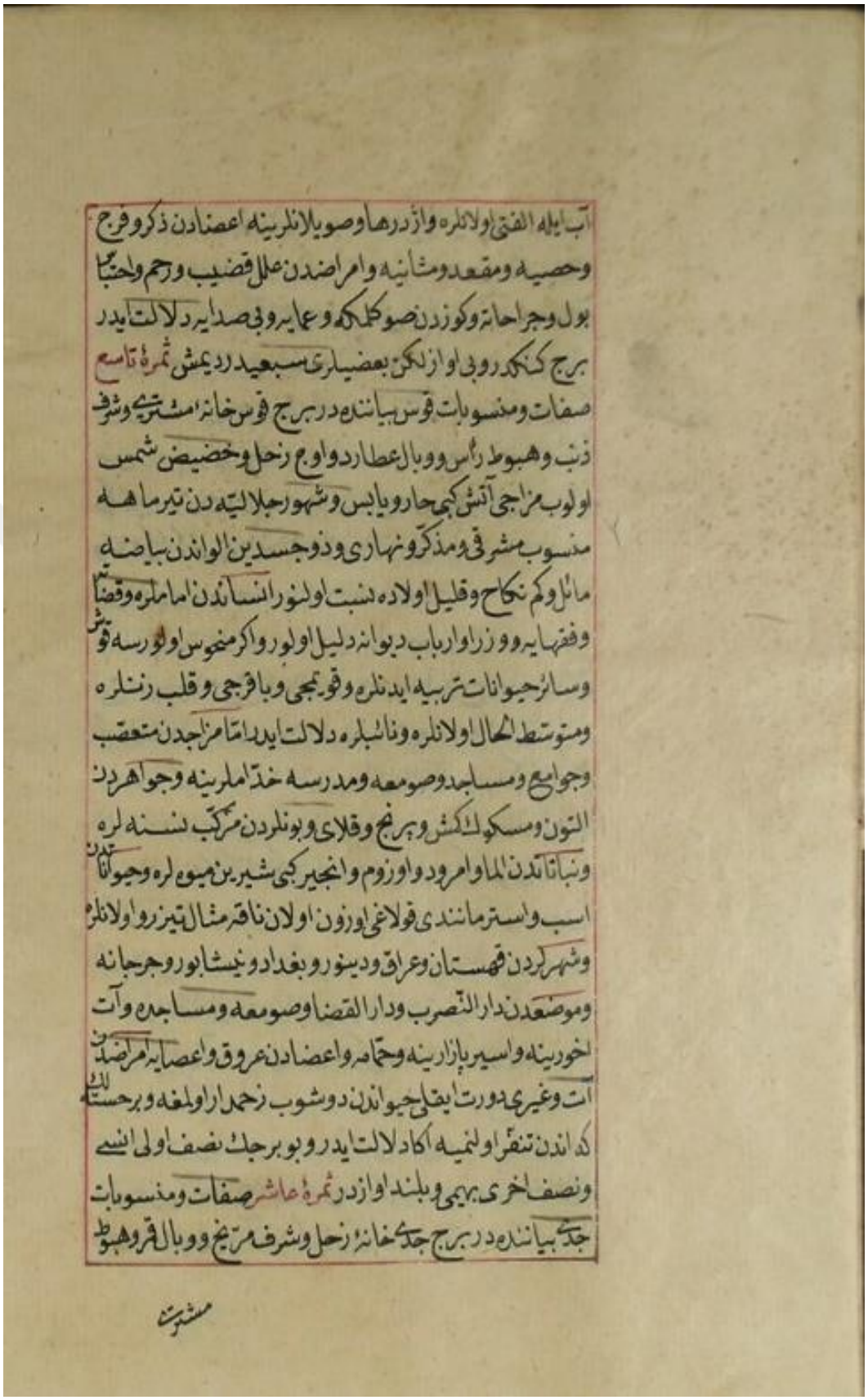

[6b]

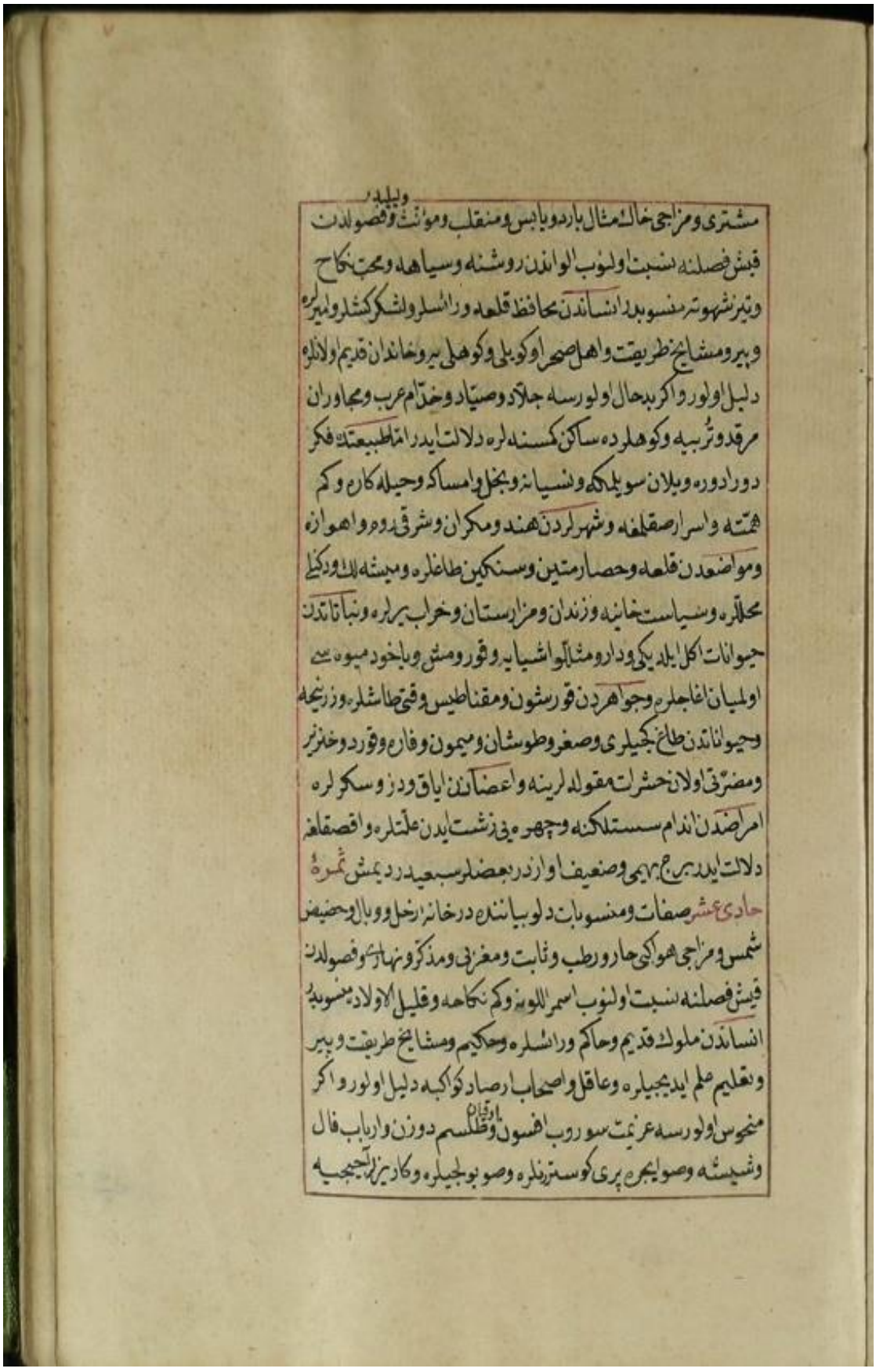

مشتری ومزاجی خالک مثال بارد ویابس ومنقلب ومونث وقصولدن ویلدیر
قیش فصلنه نسبت اولنوب الواندن روشنه وسیاهه ومحب نکاح
وتیز شهوت منسوب بدانساندن محافظ قلعه ورائسلر ولشکر کشلر ولیدر لره
وپیر ومشایخ طریقت واهل صحرا وکویلی وکوهلی پیر وخاندان قدیم اولانلره
دلیل اولور واکر بدحال اولورسه جلاد وصیاد وخدام عرب ومجاوران
مرقد وتربیه وکوهلرده ساکن کمسنه لره دلالت ایدر امتطبیعتنه فکر
دور ادوره ویلان سویلمکه ونسیانه وبخل وامساکه وحیله کاره وکم
همته واسرار صقلمغه وشهر لردن قهند ومکران وشرقی دوه واهوازه
ومواضعدن قلعه وحصار متین وسنکین طاغلره ومیشه لک ودکلی
محللره وسیاست خانه وزندان ومارستان وخراب یرلره ونباتاندن
حیوانات اکل ایلدیکی ودارو مثللو اشیایه وقورومش وباخود میوه سی
اولمیان اغاجلره وجواهردن قورشون ومقناطیس وفتی طاشلره وزرنیخه
وحیوانلردن طاغ کجیلری وصغر وطوشان وسمیون وفاره وقورد وخنزیر
ومضرتی اولان حشرات مقوله لرینه واعضادن یاقودز وسکر لره
امراضدن اندام سستلکنه وچهره یی زشت ایدن علتلره واقصقلغه
دلالت ایدر برج مهیمی وضعیف اولدیغی بعضلو سعید ردیمش ثمره
حادی عشر صفات ومنسوبات دلو بیانندہ درخانه رخل ووبال وحضیض
شمس ومزاجی هوائی حار ورطب وثابت ومغربی ومذکر ونهاری وقصولدن
قیش فصلنه نسبت اولنوب اسمر اللون وکم نکاحه وقلیل الاولاد منسوبدر
انساندن ملوک قدیم وحاکم ورائسلره وحکیم ومشایخ طریقت وپیر
وتعلیم علم ایدیجیلره وعاقل واصحاب ارصاد کواکبه دلیل اولور واکر
منحوس اولورسه عزیمت سوروب افسون وطلسم دوزن وارباب فال
وشیشه وصولیجی پری کوسترنلره وصو بوجیلره وکاریز لر تجهیه

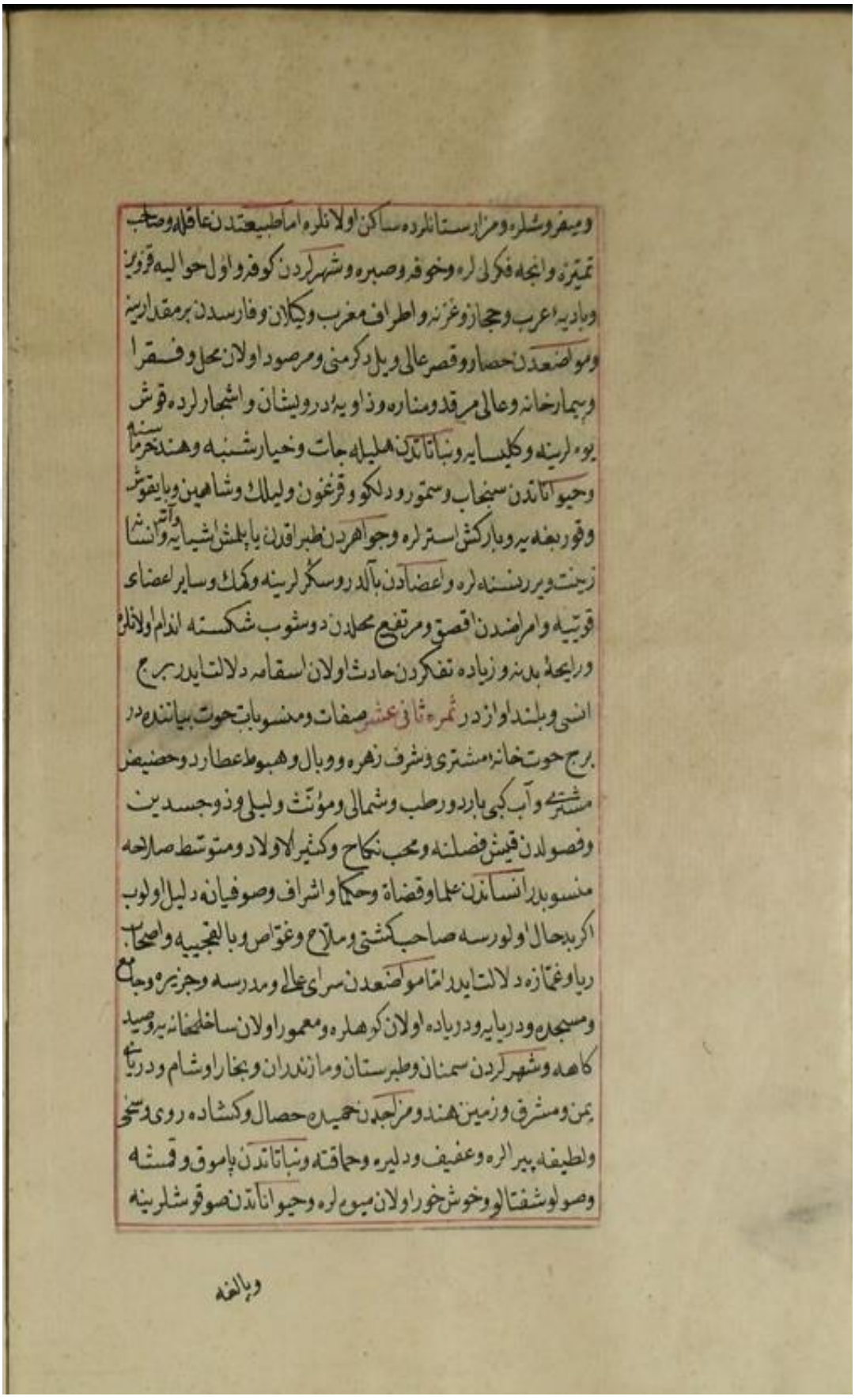

وبالله

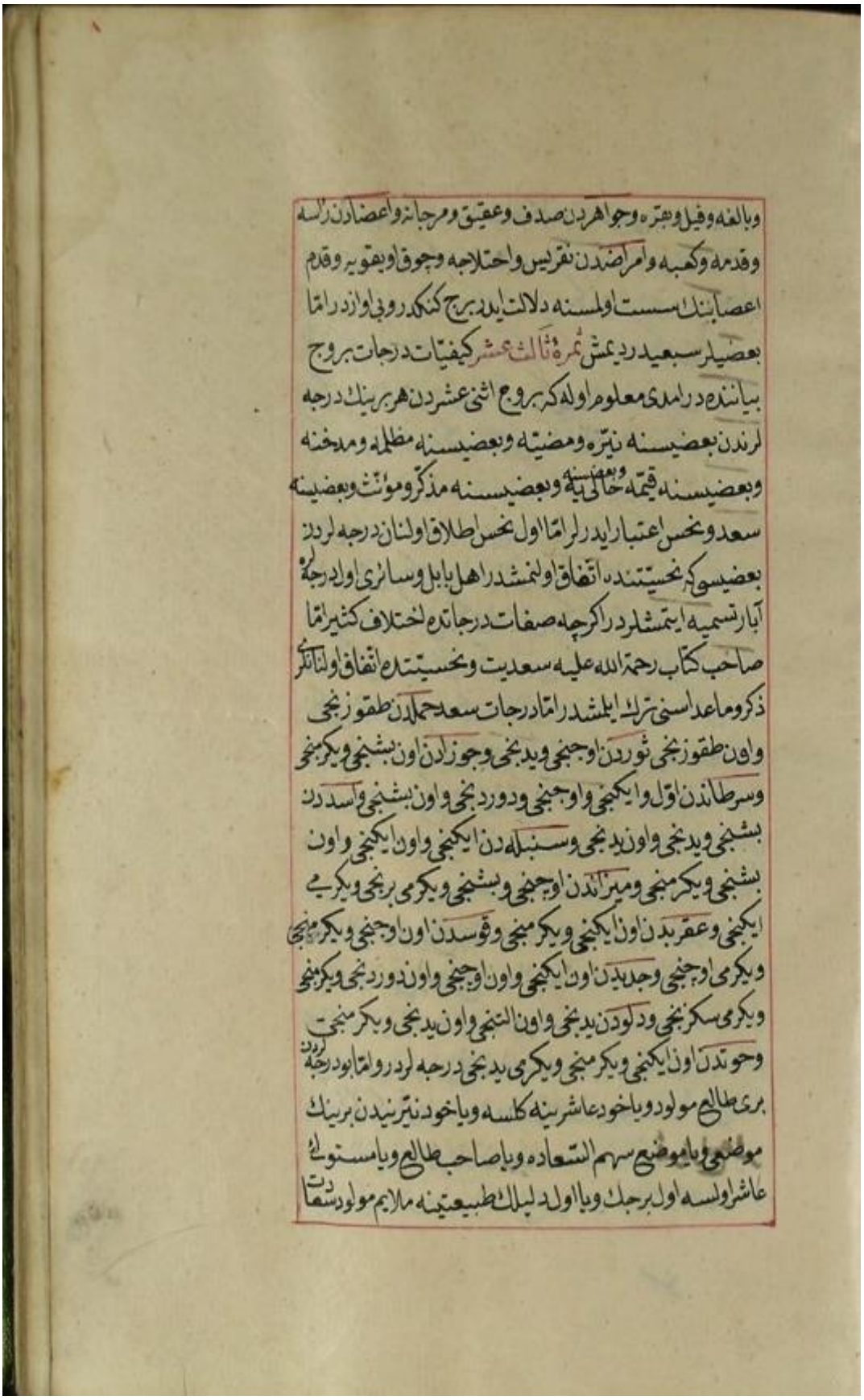

وبالغه وفیل وبقره وجواهر دن صدف وعقیق ومرجانه واعضادن راسه
وقدمه وکعبه وامراضدن تقریس واحتلاجه وجوق اویقویه وقدم
اعصابنك سستی اولمسنه دلالت ایدر برج کنکدر وبنی اوازدر اما
بعضیلر سبعید ردیمش ثمرة ثالث عشر کیفیات درجات بروج
بیاننده درامدی معلوم اولمکه بروج اثنی عشردن هربرینك درجه
لرندن بعضیسنه نیّره ومضیئه وبعضیسنه مظلمه ومدخنه
وبعضیسنه قیمه وبعضیسنه خالیه وبعضیسنه مذکر ومونث وبعضیسنه
سعد ونحس اعتبار ایدرلر اما اول نحس اطلاق اولنان درجه لردن
بعضیسنی نحیستنده اتفاق اولنمشدر اهل بابل وسائری اول درجه لره
آبار تسمیه ایتمشلردر اگرچه صفات درجاتده اختلاف کثیر اما
صاحب کتاب رحمة الله علیه سعدیت ونحسیتده اتفاق اولنانلری
ذکر وماعداسنی ترك ایلمشدر اما درجات سعد حملدن طقوزنجی
واون طقوزنجی ثوردن اوجنجی ویدنجی وجوزدن اون بشنجی ویکرمنجی
وسرطاندن اوّل وایکنجی واوجنجی ودوردنجی واون بشنجی واسددن
بشنجی ویدنجی واون یدنجی وسنبله دن ایکنجی واون ایکنجی واون
بشنجی ویکرمنجی ومیزاندن اوجنجی وبشنجی ویکرمی برنجی ویکرمی
ایکنجی وعقربدن اون ایکنجی ویکرمنجی وقوسدن اون اوجنجی ویکرمنجی
ویکرمی اوچنجی وجدیدن اون ایکنجی واون اوچنجی واون دوردنجی ویکرمنجی
ویکرمی سکزنجی ودلودن یدنجی واون التنجی واون یدنجی ویکرمنجی
وحوتدن اون ایکنجی ویکرمنجی ویکرمی یدنجی درجه لردر واما ابودرجه لردن
برى طالع مولود ویاخود عاشر بینه کلسه ویاخود نیّر بیدن برینك
موضعی ویاموضع سهم السعاده ویاصاحب طالع ویامستولی
عاشر اولسه اول برجك ویااول دلیلك طبیعتینه ملایم مولود سعادت

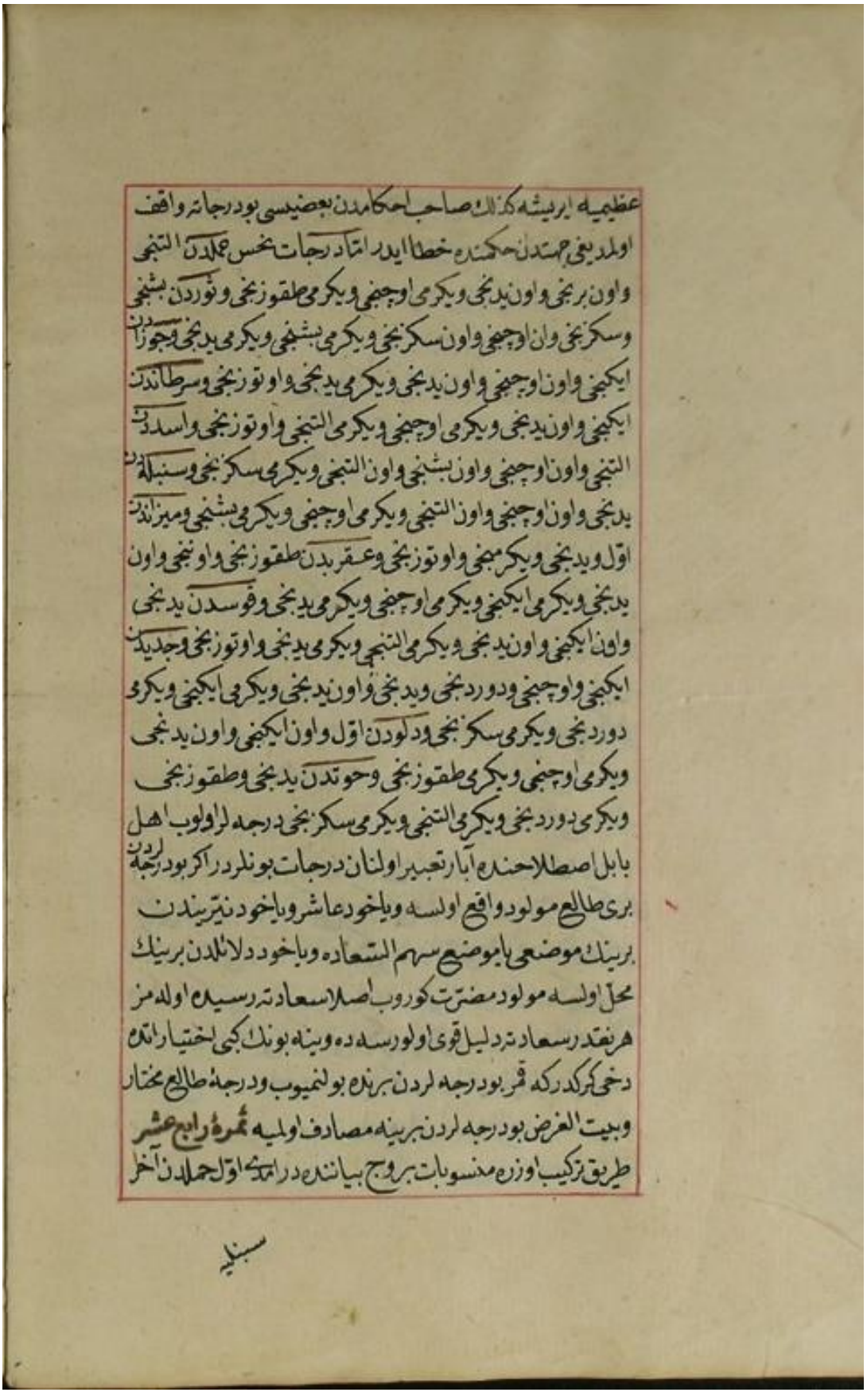

[8b]

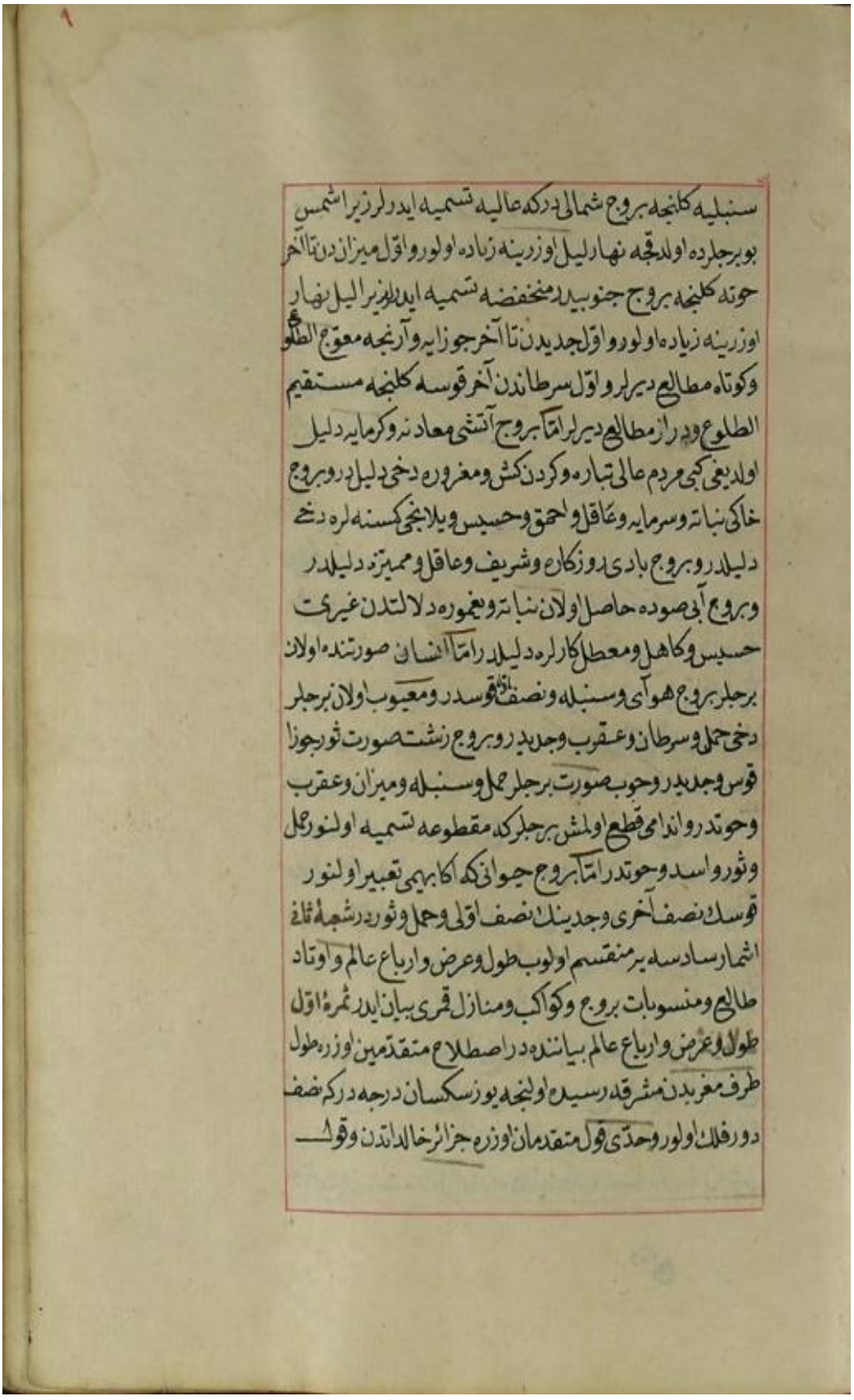

سنبلیه کلنجه بروج شمالی درکه عالیه تسمیه ایدر لرزیرا شمس
بو برجلرده اولدقجه نهار لیل اوزرینه زیاده اولور و اوّل میزان دن تا آخر
حوته کلنجه بروج جنوبیه درکه منخفضه تسمیه ایدرلر زیرا لیل نهار
اوزرینه زیاده اولور و اوّل جدیدن تا آخر جوزایه وآرنجه معوّج الطلوع
وکوتاه مطالع دیرلر و اوّل سرطاندن آخر قوسه کلنجه مستقیم
الطلوع ودیرلر مطالع دیرلر امّا بروج آتشی معادنه وکرمایه دلیل
اولدیغی کبی مردم عالی تباره وکردن کش ومغروره دخی دلیل در وبروج
خاکی نباته وسرمایه وعاقل و لحمق وحسیس ویلانجی کسنه لره دخی
دلیلدر وبروج بادی دوزکار وشریف وعاقل و ممیز ده دلیلدر
وبروج آبی صوده حاصل اولان نباته ویغموره دلالتدن غیری
حسیس وکاهل ومعطل کارلره دلیلدر امّا انسان صورتنده اولان
برجلر بروج هوآی وسنبله ونصف اوّل قوسدر ومعیوب اولان برجلر
دخی حمل وسرطان وعقرب وجدیدر وبروج زشت صورت ثور وجوزا
قوس وجدیدر وخوب صورت برجلر حمل وسنبله ومیزان وعقرب
وحوتدر وانداملری قطع اولمش برجلر که مقطوعه تسمیه اولنور حمل
وثور واسد وحوتدر امّا بروج حیوانی که کابهیی تعبیر اولنور
قوسك نصف آخری وجدینك نصف اولی وحمل وثور در شعبهٔ ثالثهٔ
اثمار سادسه بر منقسم اولوب طول وعرض وارباع عالم واوتاد
طالع ومنسوبات بروج وکواکب ومنازل قمری بیان ایدر ثمرهٔ اوّل
طول وعرض وارباع عالم بیانندهدر اصطلاح متقدمین اوزره طول
طرف مغربدن مشرقه رسیده اولنجه یوزسکسان درجه درکه نصف
دور فلك اولور وحدّی قول متقدمان اوزره جزائر خالدانتدن وقولـــ

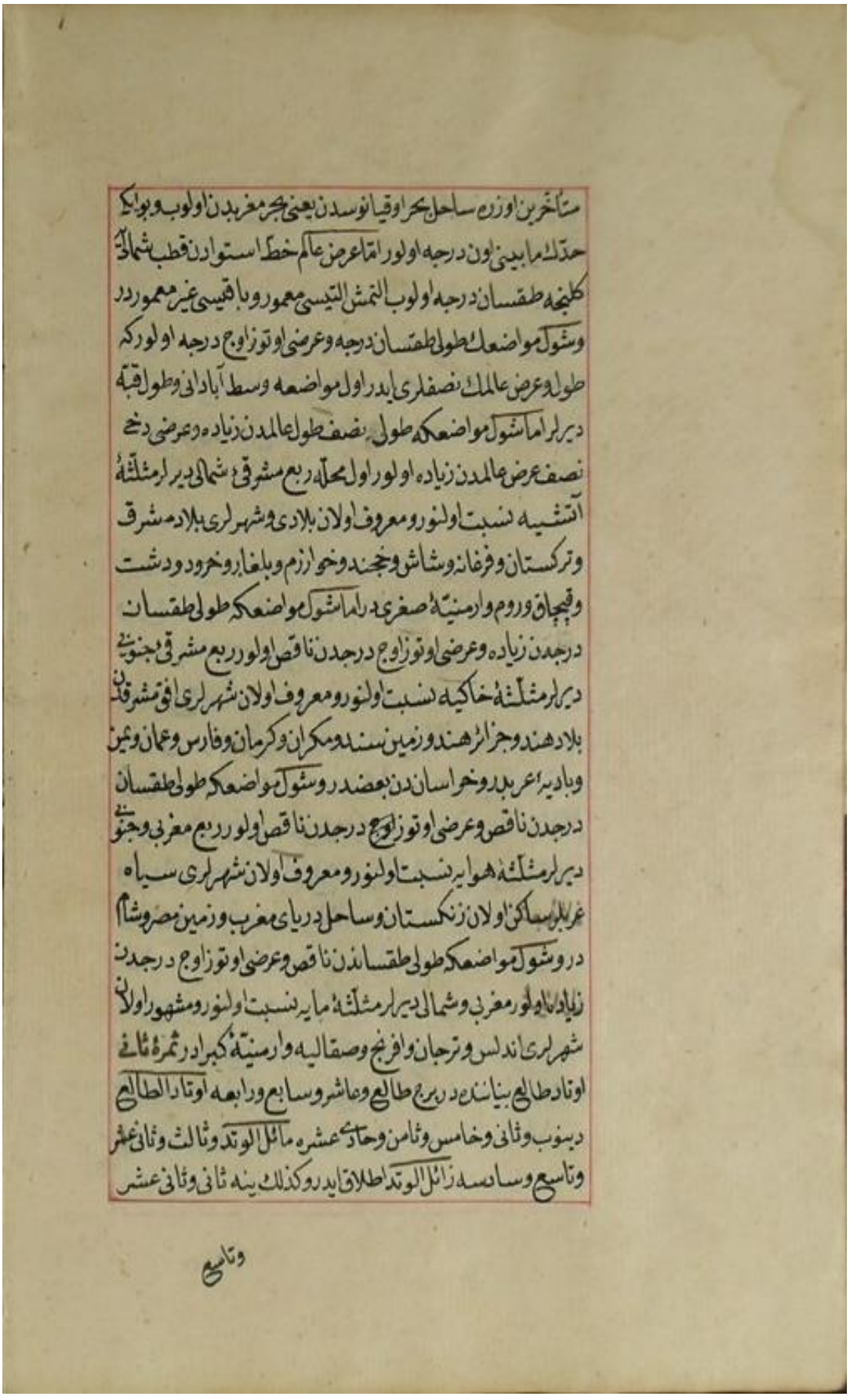

مستاخرین اوزره ساحل بحر اوقیانوسدن یعنی بحر مغربدن اولوب و بواسطه
حدلك مابینی اون درجه اولور اما عرض عالم خط استوادن قطب شمالیه
کلنجه طقسان درجه اولوب النمش التیسی معمور و باقیسی غیر معمور در
وشول مواضعك طولی طقسان درجه و عرضی اوتوز اوچ درجه اولورکه
طول و عرض عالمك نصفلری ایدر اول مواضعه وسط آبادانی و طول اقلیم
دیر لر اما شول مواضعکه طولی نصف طول عالمدن زیاده و عرضی دخی
نصف عرض عالمدن زیاده اولور اول محله ربع مشرقی و شمالی دیر لر مثلثهٔ
آتشیه نسبت اولنور و معروف اولان بلادی و شهر لری بلاد مشرق
و ترکستان و فرغانه و شاش و خجند و خوارزم و بلغار و خرود و دشت
و قبچاق و روم و ارمنیهٔ صغری در اما شول مواضعکه طولی طقسان
درجدن زیاده و عرضی اوتوز اوچ درجدن ناقص اولور ربع مشرقی جنوبی
دیر لر مثلثهٔ خاکیه نسبت اولنور و معروف اولان شهر لری اقصی مشرقدن
بلاد هند و جزائر هند و زمین سند و مکران و کرمان و فارس و عمان و یمن
و بادیه عربدر و خراسان دن بعضدر و شول مواضعکه طولی طقسان
درجدن ناقص و عرضی اوتوز اوچ درجدن ناقص اولور ربع مغربی و جنوبی
دیر لر مثلثهٔ هوایه نسبت اولنور و معروف اولان شهر لری سیاه
عربلر ساکن اولان زنکستان و ساحل دریای مغرب و زمین مصر و شام
در و شول مواضعکه طولی طقساندن ناقص و عرضی اوتوز اوچ درجدن
زیاده اما اولور مغربی و شمالی دیر لر مثلثهٔ مایه نسبت اولنور و مشهور اولان
شهر لری اندلس و ترجان و افرنج و صقالیه و ارمنیهٔ کبیر در ثمرهٔ ثانی
اوتاد طالع بیانندر بر طالع و عاشر و سابع و رابعه اوتاد الطالع
دیو نوب و ثانی و خامس و ثامن و حادی عشره مائل الوتد و ثالث و ثانی عشر
و تاسع و سادسه زائل الوتد اطلاق ایدر و کذلك بنه ثانی و ثانی عشر

و تاسع

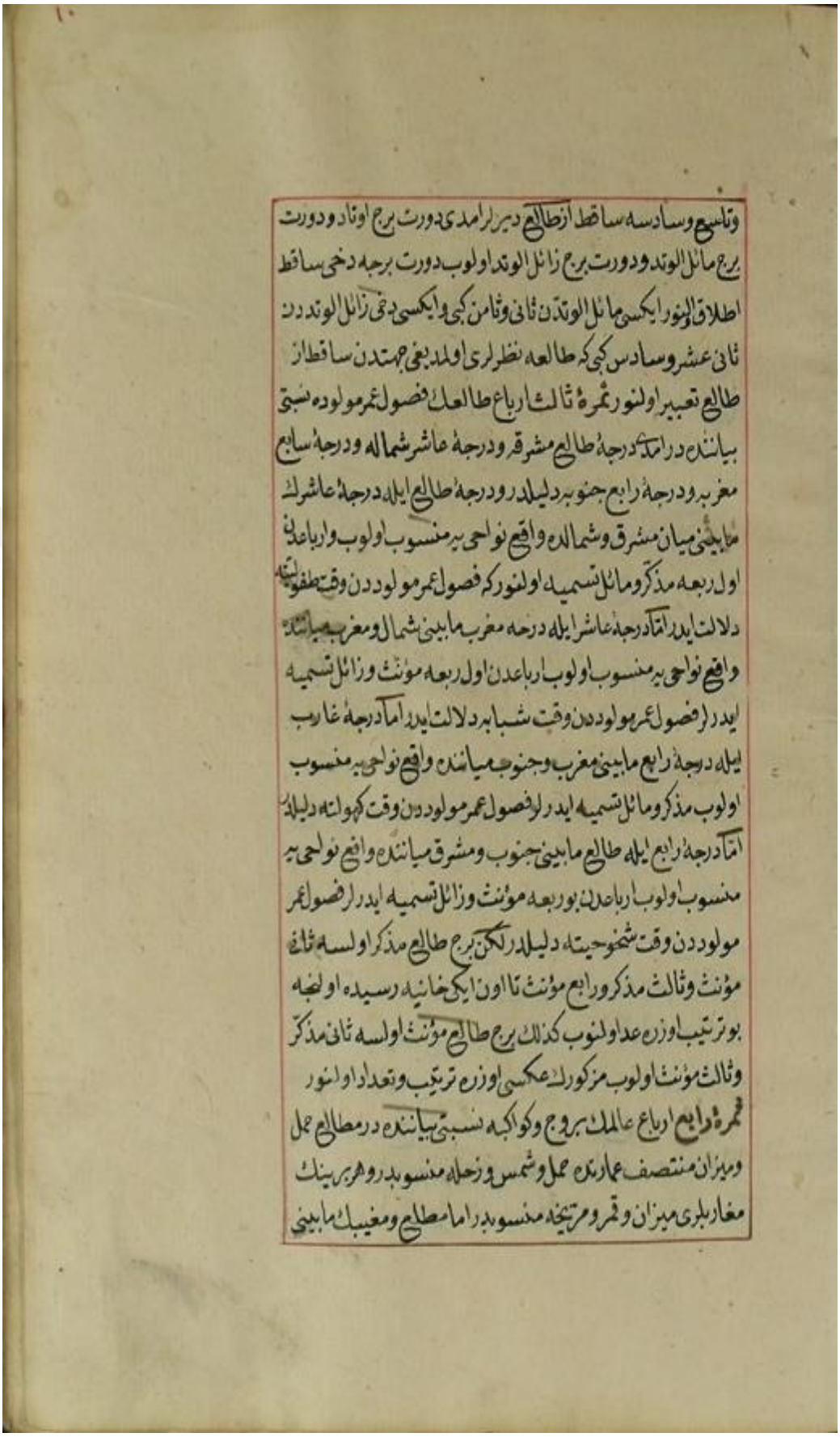

وتاسع وسادسه ساقط از طالع دیر امدی دورت برج اوتاد ودورت
برج مائل الوتد ودورت برج زائل الوتد اولوب دورت برجه دخی ساقط
اطلاق النور ایکسی مائل الوتدن ثانی وثامن کبی وایکسی دخی زائل الوتد دن
ثانی عشر وسادس کبی که طالعه نظر لری اولدیغی جهتدن ساقط از
طالع تعبیر اولنور ثمره ثالث ارباع طالعك فصول عمر مولوده نسبتی
بیانندہ در امدکدرجهٔ طالع مشرقه ودرجهٔ عاشر شمالیه ودرجهٔ سابع
مغربیه ودرجهٔ رابع جنوبیه دلیلدر ودرجهٔ طالع ایله درجهٔ عاشر لك
مابینی میان مشرق وشمالده واقع نواحی یه منسوب اولوب وارباعدن
اول ربعه مذکر ومائل تسمیه اولنور که فصول عمر مولوددن وقت طفولیته
دلالت ایدر امادرجهٔ عاشر ایله درجه مغرب مابینی شمال ومغربه میانندہ
واقع نواحی یه منسوب اولوب ارباعدن اول ربعه مؤنث وزائل تسمیه
ایدر لر فصول عمر مولوددن وقت شبابه دلالت ایدر امادرجهٔ غارب
ایله درجهٔ رابع مابینی مغرب وجنوب میانندہ واقع نواحی یه منسوب
اولوب مذکر ومائل تسمیه ایدر لر فصول عمر مولوددن وقت کهولته دلیلدر
امادرجهٔ رابع ایله طالع مابینی جنوب ومشرق میانندہ واقع نواحی یه
منسوب اولوب ارباعدن بو ربعه مؤنث وزائل تسمیه ایدر لر فصول عمر
مولوددن وقت شیخوخیته دلیلدر لکن برج طالع مذکر اولسه ثانی
مؤنث وثالث مذکر ورابع مؤنث تا اون ایکی خانیه رسیده اولنجه
بو ترتیب اوزره عدا اولنوب کذلك برج طالع مؤنث اولسه ثانی مذکر
وثالث مؤنث اولوب مزکور لك عکسی اوزره ترتیب وتعداد اولنور
ثمره رابع ارباع عالمك بروج وکواکبه نسبتی بیانندہ در مطالع حمل
وميزان منتصف عامرندہ حمل وشمس وزحله منسوبدر وهر برینك
مغاربلری میزان وقمر ومریخه منسوبدر امامطالع ومغیبك مابینی

[10a]

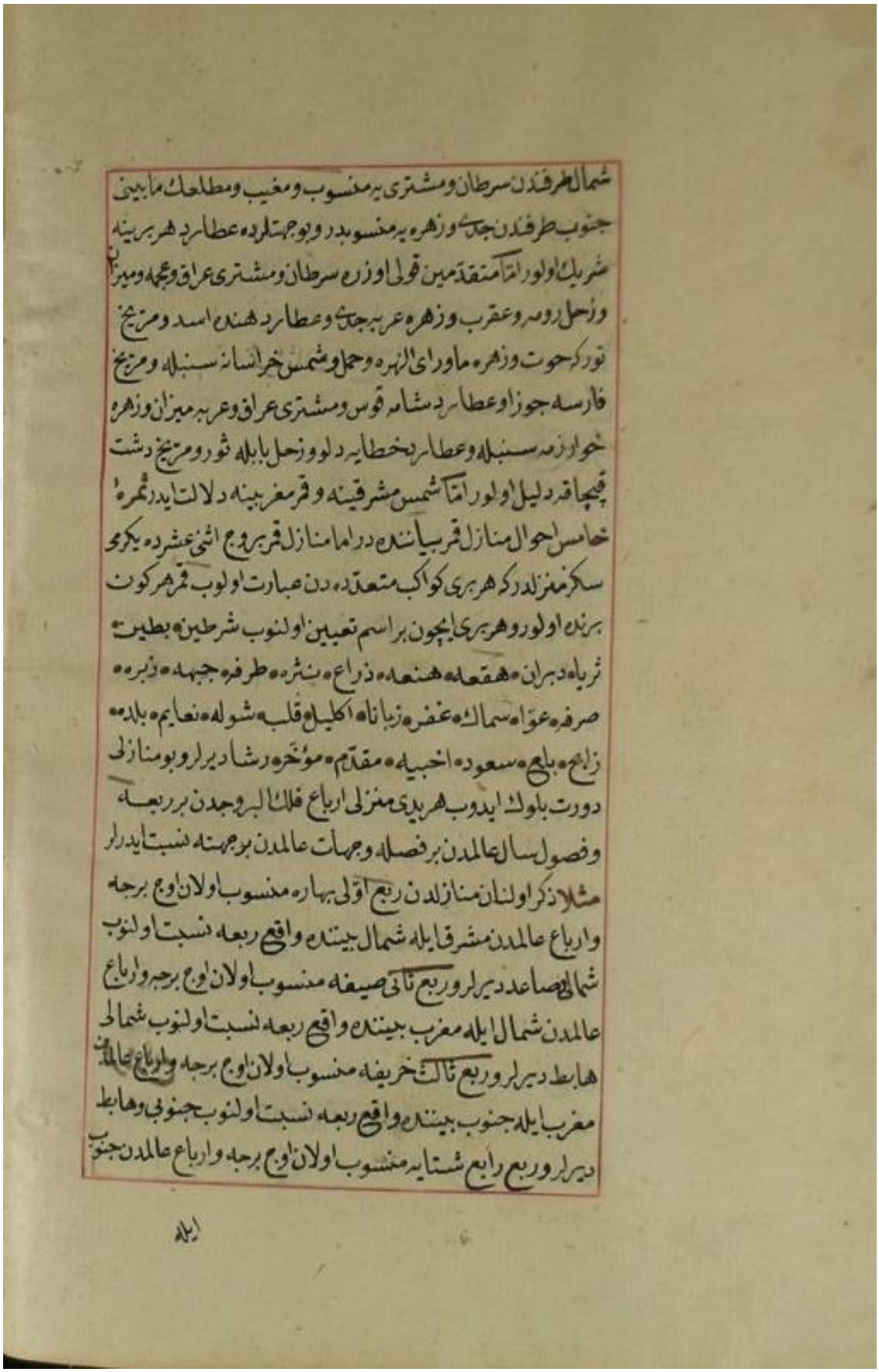

شمال طرفدن سرطان ومشتری بر منسوب ومغیب ومطالع مابین
جنوب طرفدن جدی وزهره بر منسوبدر وبو جهتلرده عطارد هر بر ینه
شریك اولور امامتقدمین قولی اوزره سرطان ومشتری عراق وعجمه ومیزان
وزحل روم وعقرب وزهره عربه جدی وعطارد هندوستان واسد ومرزبخ
تورکستان حوت وزهره ماوراء النهره وحمل وشمس خراسانه سنبله ومرزبخ
فارسه جوزا وعطارد شامه قوس ومشتری عراق وعربه میزان وزهره
خوارزمه سنبله وعطارد مخطایه دلو وزحل بابله ثور ومرزبخ دشت
قپچاقه دلیل اولور امامشمس مشرقینه وقمر مغربینه دلالت ایدر ثمره
خامس احوال منازل قمر بیانندر امامنازل قمر بروج اثنی عشرده یکرمی
سکز منزلدر که هر بری کواکب متعدده دن عبارت اولوب قمر هر کون
برنده اولور وهر بری ایچون بر اسم تعیین اولنوب شرطینه بطین
ثریاه دبران هقعه هنعه ذراع نثره طرفه جبهه زبره
صرفه عوا سماك غفر زبانا اکلیل قلب شوله نعایم بلده
زابح بلع سعود اخبیه مقدم مؤخره رشا دیرلر وبو منازلی
دورت بلوك ایدوب هر بیدی منزلی ارباع فلك البروجدن بر ربعه
وفصول سال عالمدن بر فصله وجهات عالمدن بر جهته نسبت ایدرلر
مثلا ذکر اولنان منازلدن ربع اولی بهاره منسوب اولان اوج برجه
وارباع عالمدن مشرقا یله شمال بینده واقع ربعه نسبت اولنوب
شمالی صاعد دیرلر وربع ثانی صیفه منسوب اولان اوج برجه وارباع
عالمدن شمال ایله مغرب بینده واقع ربعه نسبت اولنوب شمالی
هابط دیرلر وربع ثالث خریفه منسوب اولان اوج برجه وارباع عالمدن
مغرب ایله جنوب بینده واقع ربعه نسبت اولنوب جنوبی وهابط
دیرلر وربع رابع شتایه منسوب اولان اوج برجه وارباع عالمدن جنوب

ایله

[10b]

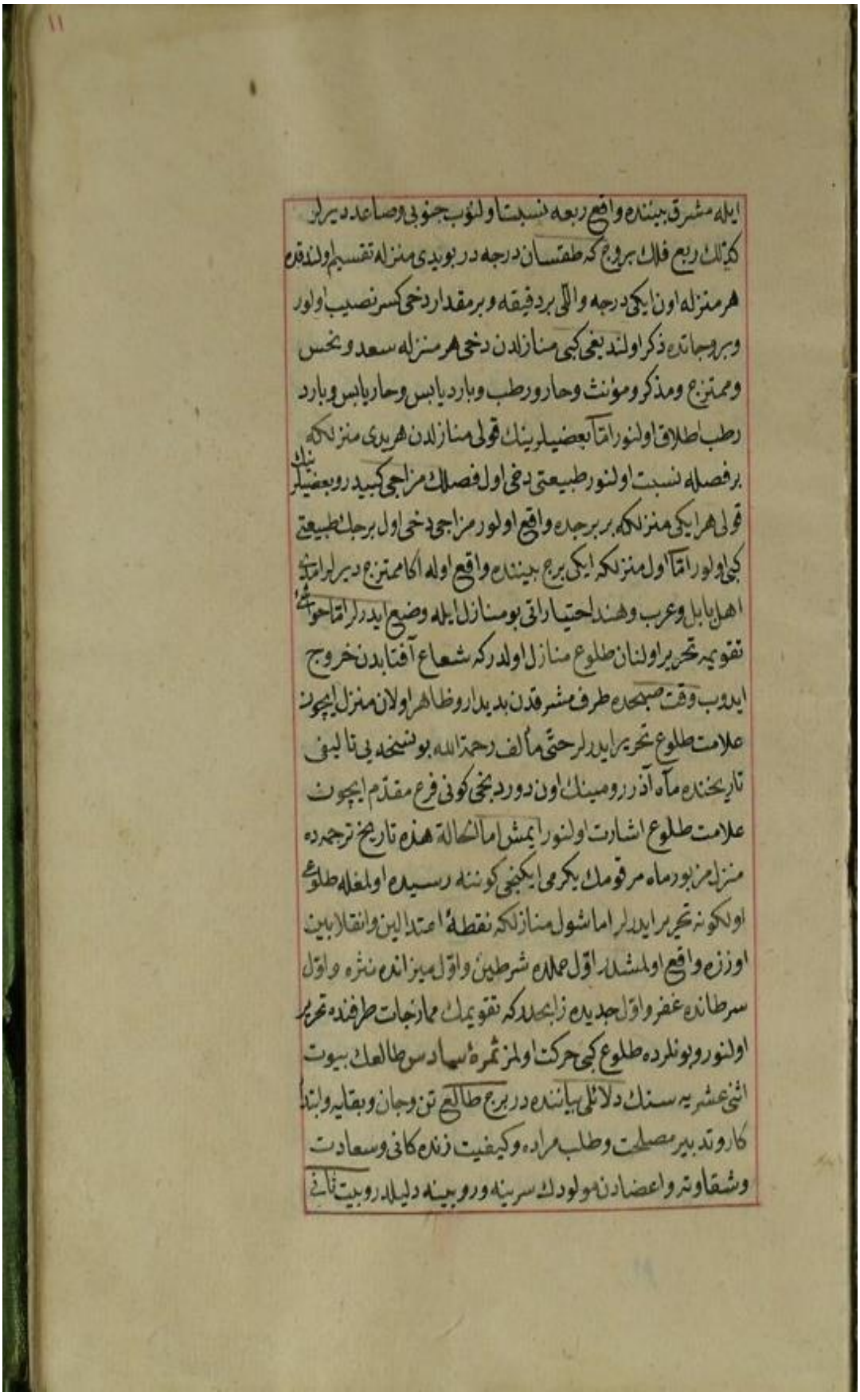

[11a]

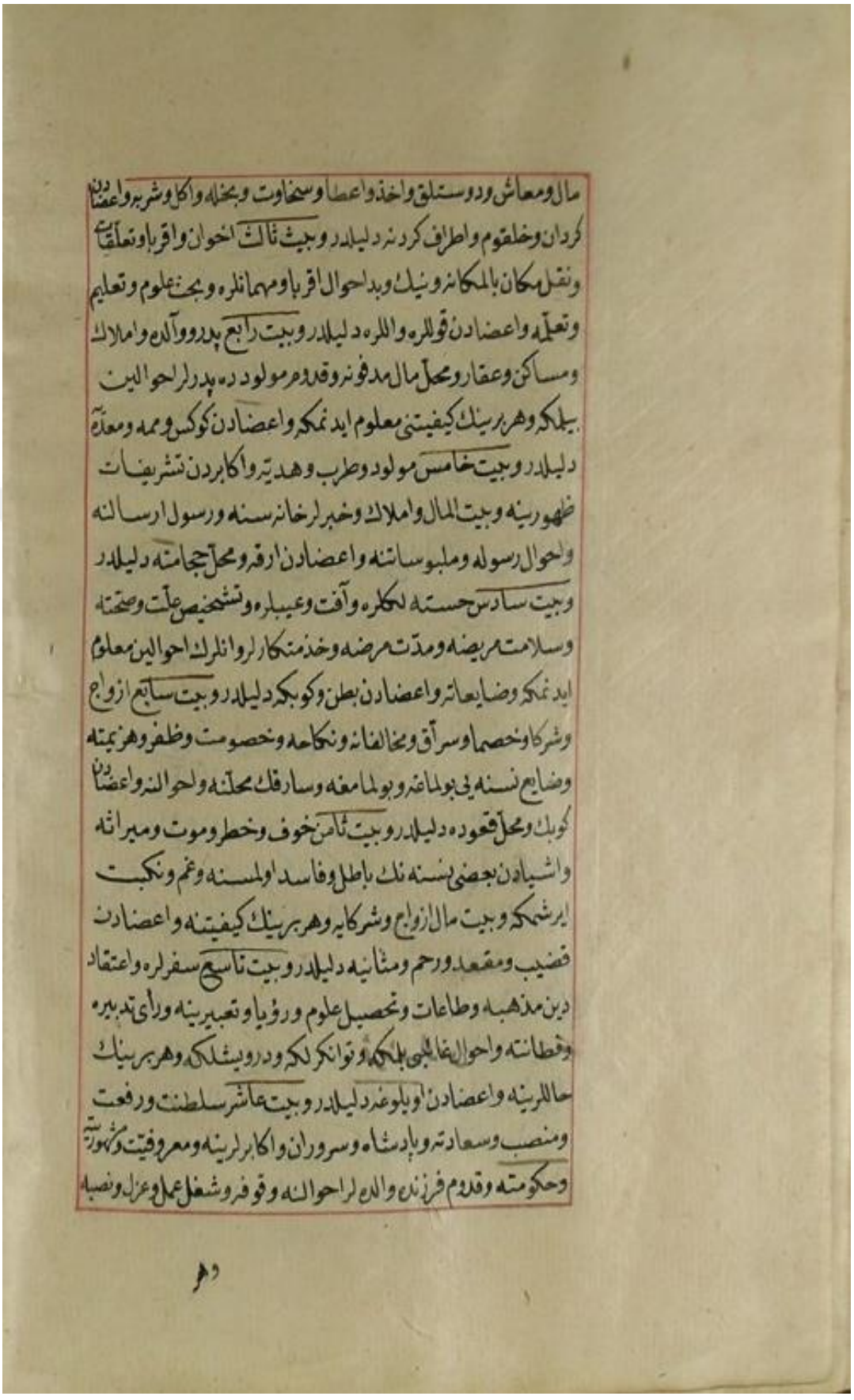

مال ومعاش ودوستلق واخذ واعطا وسخاوت وبخله واكل وشربه واعضادن
كردان وخلقوم واطراف كردنه دليلدر وبيت ثالث اخوان واقربا وتعلقاتي
ونقل مكان بالمكانه ونيك وبد احوال اقربا ومهمانلره وبحث علوم وتعليم
وتعلمه واعضادن قوللره واللره دليلدر وبيت رابع پدر ووالده واملاك
ومساكن وعقار ومحل مال مدفونه وقدوم مولوده پدرلر احوالين
بيلمكه وهر برينك كيفيتني معلوم ايدنمكه واعضادن كوكس ورئه ومعده
دليلدر وبيت خامس مولود وطرب وهديه واكابردن تشريفات
ظهورينه وبيت المال واملاك وخبرلرخانه سنه ورسول ارسالنه
واحوال رسوله وملبوساتنه واعضادن ارقه ومحل حجامته دليلدر
وبيت سادس حسته لكلره وآفت وعيبلره وتشخيص علت وصحته
وسلامت مريضه ومدت مرضه وخدمتكارلر وانلرك احوالين معلوم
ايدنمكه وضايعاتره واعضادن بطن وكوبكه دليلدر وبيت سابع ازواج
وشركا وخصما وسراق ومخالفانه ونكاحه وخصومت وظفر وهزيمته
وضايع نسنه يي بولماغه وبولمامغه وسارقك محلنه واحوالنه واعضادن
كوبك ومحل قعوده دليلدر وبيت ثامن خوف وخطر وموت ومبراثه
واشيادن بعضي نسنه نك باطل وفاسد اولمسنه وغم ونكبت
ايرشمكه وبيت مال ازواج وشركايه وهر برينك كيفيتنه واعضادن
قضيب ومقعد ورحم ومثانيه دليلدر وبيت تاسع سفرلره واعتقاد
دين مذهبه وطاعات وتحصيل علوم ورؤيا وتعبيرينه ورأي تدبيره
وفطانته واحوال غالبي بلكه وتوانكرلكه ودرويشلكه وهر برينك
حاللرينه واعضادن اويلوغدر دليلدر وبيت عاشر سلطنت ورفعت
ومنصب وسعادته وپادشاه وسروران واكابرلرينه ومعروفيت وشهرته
وحكومته وقدوم فرزند والدلرك احوالنه وقوفه وشغل عمل وعزل ونصبه

دهر

[11b]

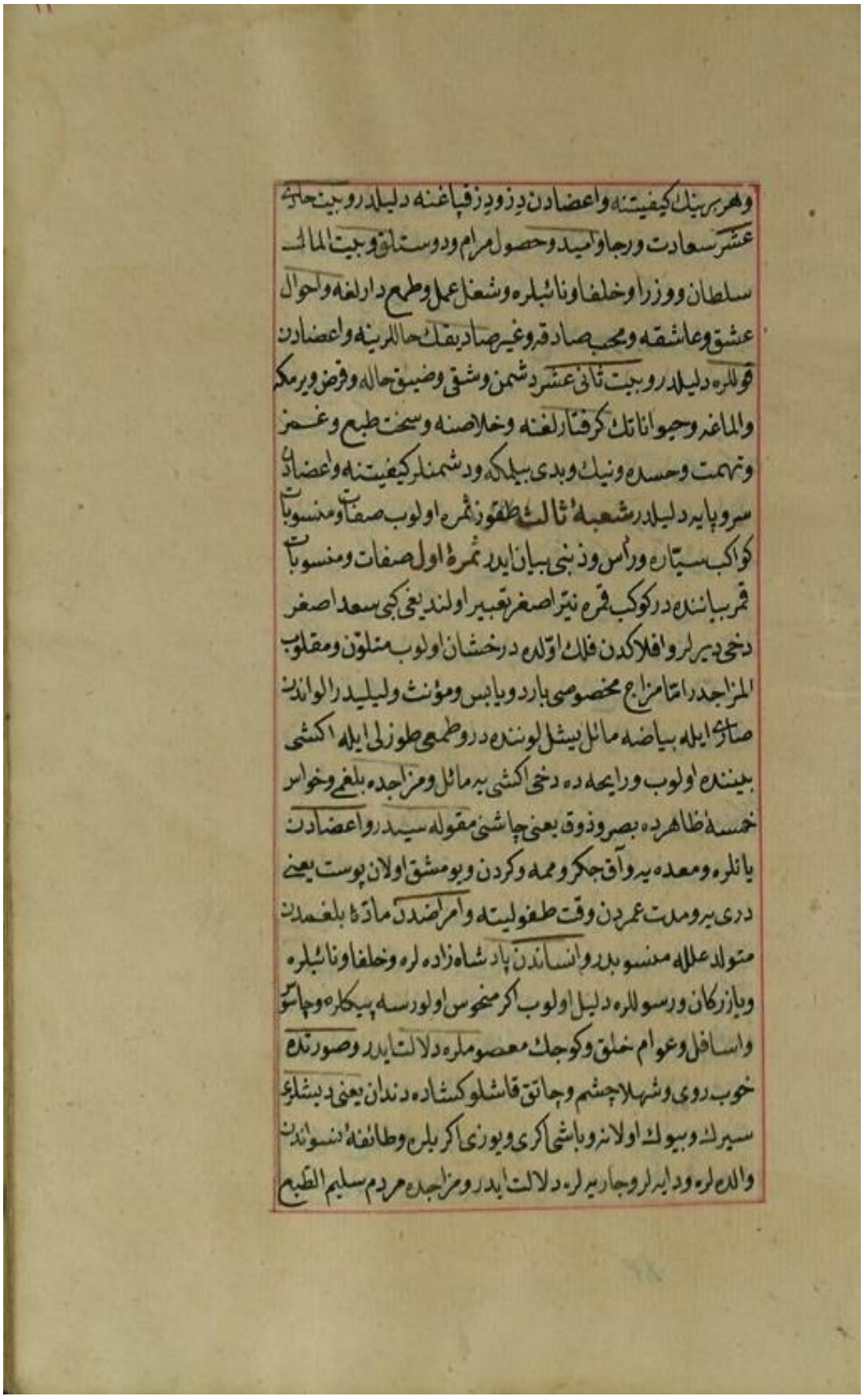

[12a]

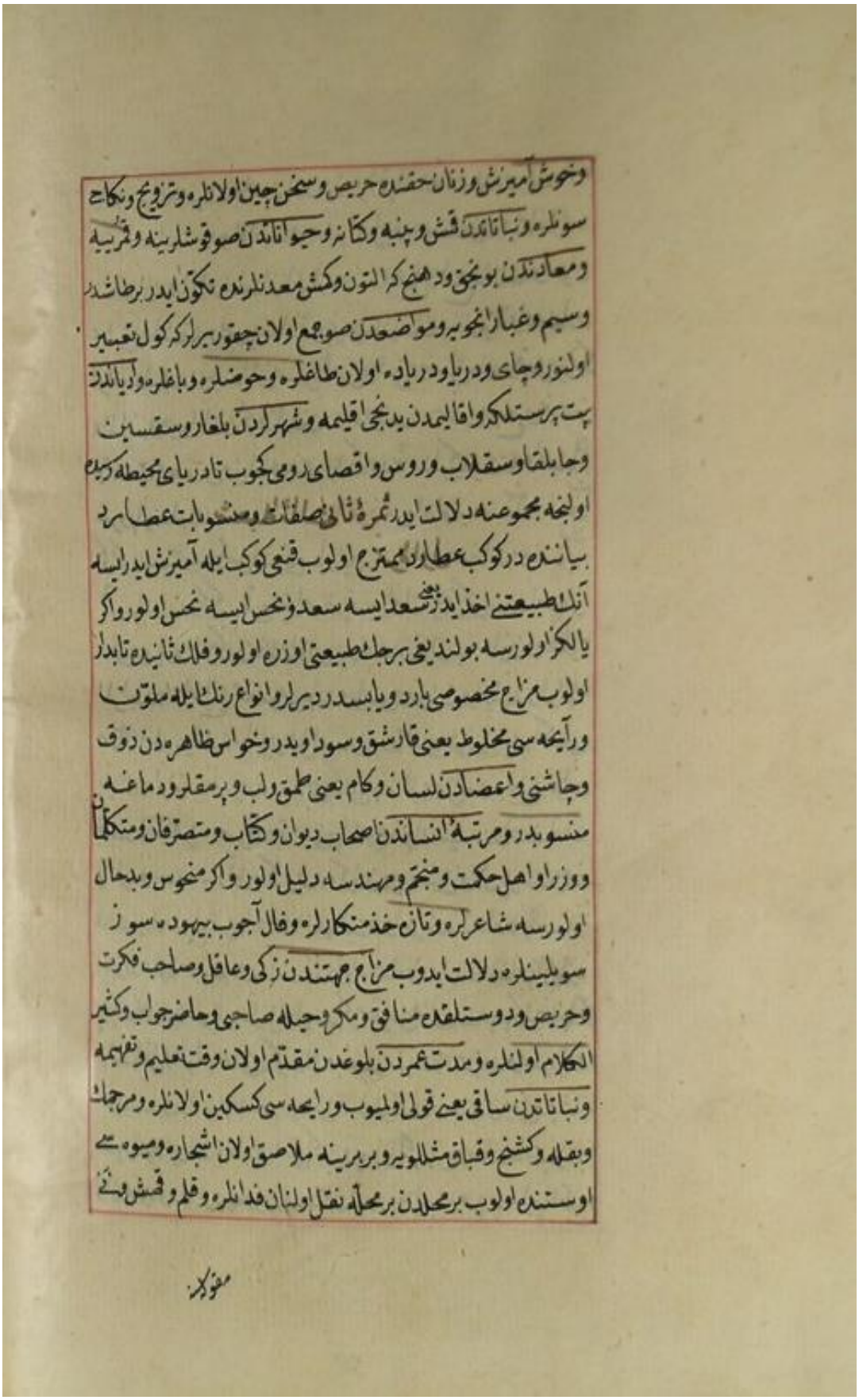

[12b]

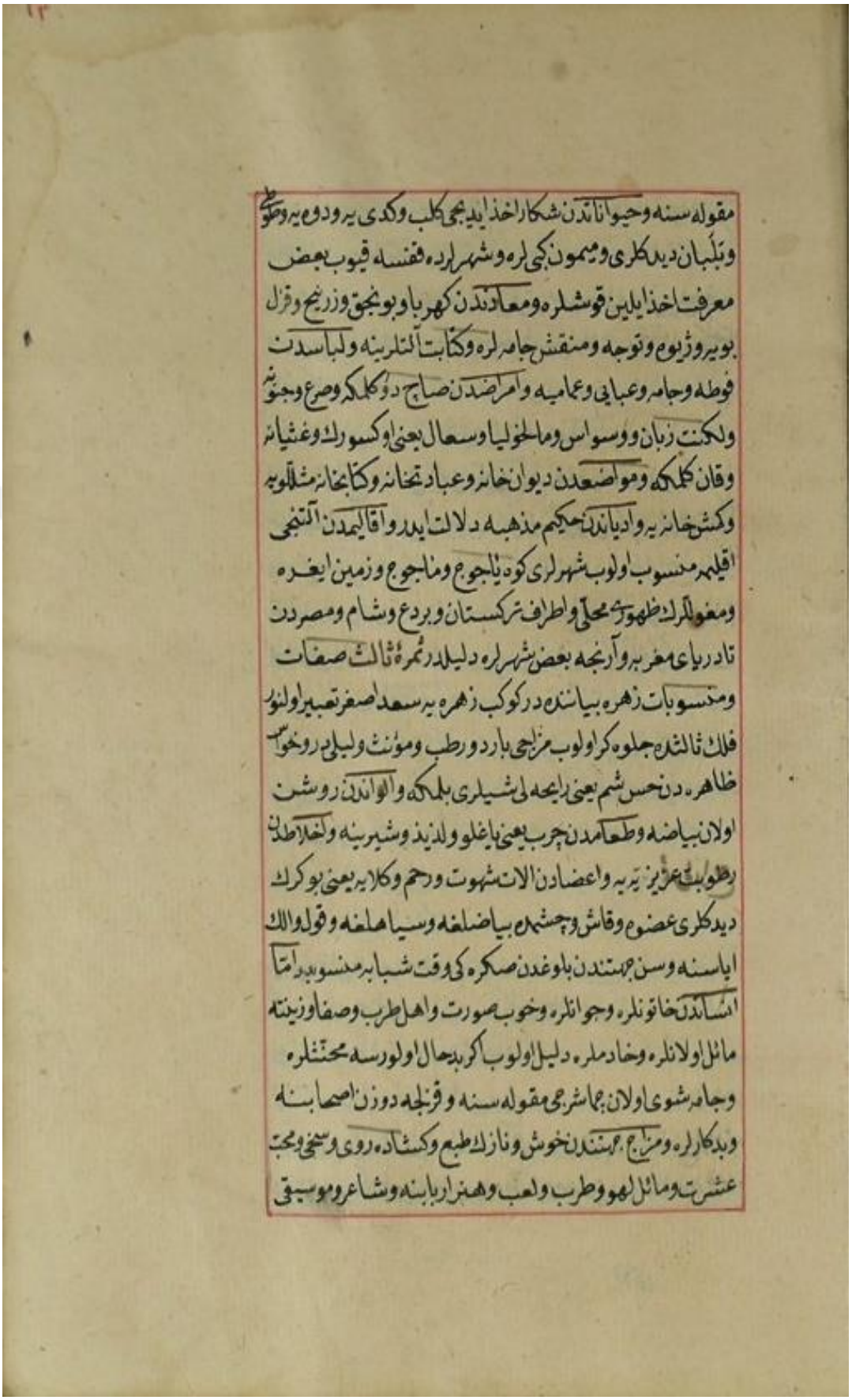

مقوله سنه وحیوانات دن شکار اخذ ایدیجی کلب وکدی یه ودوه یه وطوغ
وبلبان دیدکلری ومیمون کبی لره وشهرلره قفسه قیوب بعض
معرفت اخذ ایلین قوشلره ومعادندن کهربا وبونجق وزریج وقزل
بویره وژیوه وتوجه ومنقش جامه لره وکتابت آلتلرینه ولباسدن
فوطه وجامه وعبایی وعمامیه وامراضدن صاچ دوکلمکه وصرع وجنونه
ولکنت زبان ووسواس ومالخولیا وسعال یعنی اوکسورك وغشیانه
وقان کلمکه ومواضعدن دیوان خانه وعباد تخانه وکتابخانه مثللو یه
وکنش خانه یه وادیاندن حکیم مذهبه دلالت ایدر واقالیمدن آلتنجی
اقلیمه منسوب اولوب شهرلری کوه یاجوج ومأجوج وزمین ایغره
ومغولدرك ظهور محلی واطراف ترکستان وبردع وشام ومصردن
تادریای مغربه وآنجه بعض شهرلره دلیلدر ثمرهٔ ثالث صفات
ومنسوبات زهره بیاننده درکوکب زهره یه سعد اصغر تعبیر اولنور
فلك ثالثده جلوه کر اولوب مزاجی بارد ورطب ومؤنث ولیلی در وخواص
ظاهره دن حس شم یعنی رایحه لی شیلری بلمکه والواندن روشن
اولان بیاضه وطعامدن چرب یعنی یاغلو ولذیذ وشیرینه ولخلاطدن
رطوبت عزیزیه واعضادن الات شهوت ورحم وکلایه یعنی بوکرك
دیدکلری عضوه وقاش وچشمه بیاضلغه وسیاهلغه وقوله والك
ایاسنه وسن جهتندن بلوغدن صکره کی وقت شبابه منسوبدر اما
انسانلردن خاتونلره وجوانلره وخوب صورت واهل طرب وصفا وزینته
مائل اولانلره وخادملره دلیل اولوب کوبدجال اولورسه محتشلره
وجامه شوی اولان جماشرجی مقوله سنه وقرنجه دوزن اصحابنه
وبدکارلره ومزاج جهتندن خوش ونازك طبع وکشاده روی وسخی ومحب
عشرت ومائل لهو وطرب ولعب وهنرارباسنه وشاعر وموسیقی

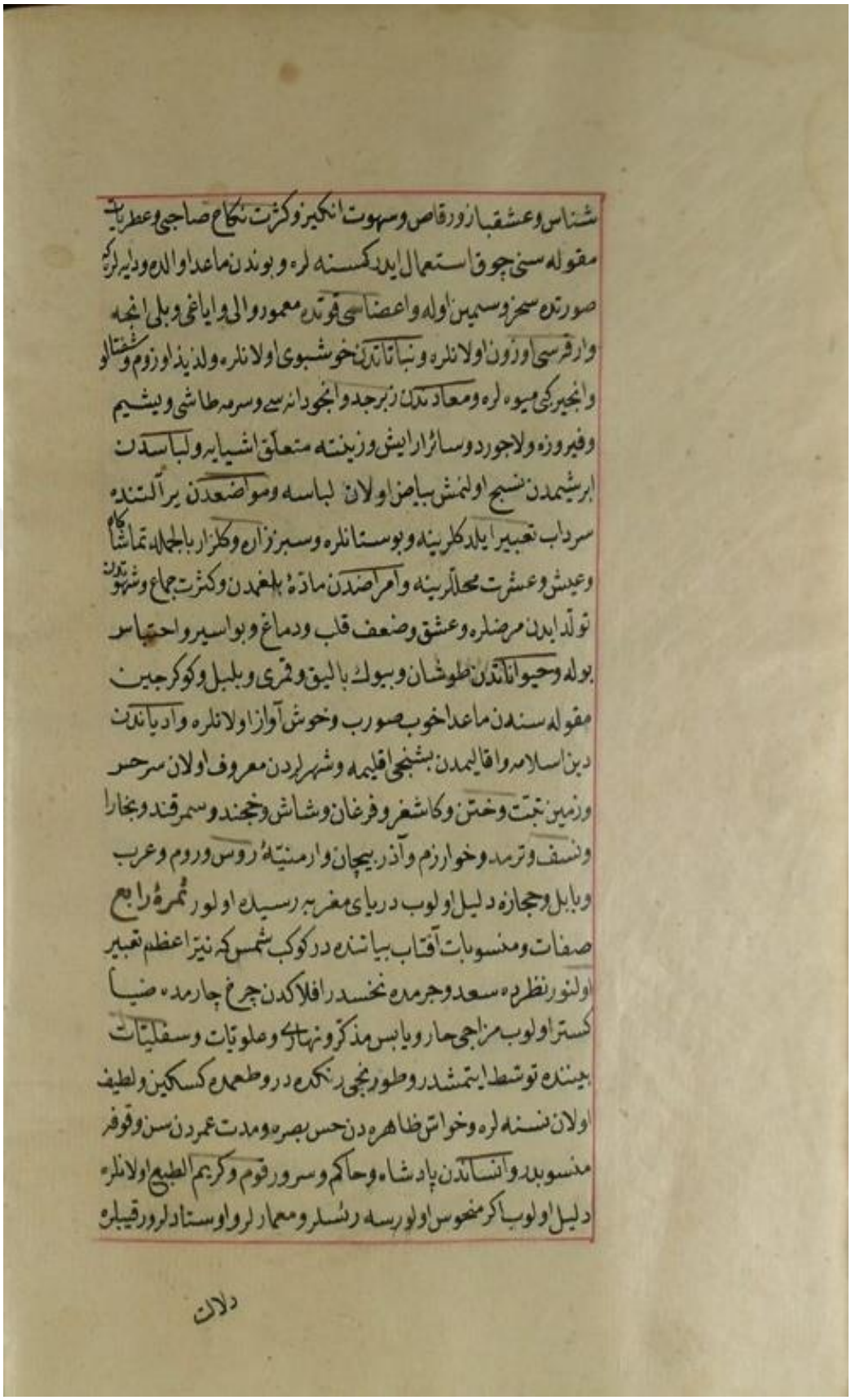

شناس وعشقباز ورقاص وسهوت انگیز وکثرت نکاح صاحبی وعطریات
مقوله سنی چوق استعمال ایدر کسنه لره و بوندن ماعدا والده ولیره لره
صورتده سحر وسیمین اوله واعضاسی قوتلو معمور والی وایاغی ویلی انجه
وارقرسی اوزون اولانلره ونباتاتدن خوشبوی اولانلره ولذیذ اوزوم وشفتالو
وانجیر کبی میوه لره ومعادندن زبرجد وانجودانه سی وسرمه طاشی وبیشم
وفیروزه ولاجورد وسائر ارایش وزینته متعلق اشیایه ولباسدن
ابریشمدن نسج اولنمش بیاض اولان لباسه ومواضعدن یر آلتنده
سرداب تعبیر ایدلر کلرینه وبوستانلره وسبزه زار وکلزار باجمله تماشاگاه
وعیش وعشرت محلرینه وامراضدن مادهٔ بلغمدن وکثرت جماع وشهوتدن
تولد ایدن مرضلره وعشق وضعف قلب ودماغ وبواسیر واحتباس
بوله وحیواناتدن طوشان وبیوك بالیق وقمری وبلبل وکوکرجین
مقوله سندن ماعدا خوب صورت وخوش آواز اولانلره وادیاندن
دین اسلامه واقالیمدن بشنجی اقلیمه وشهرلردن معروف اولان سرحد
وزمین تبت وختن وکاشغر وفرغانه وشاش وخجند وسمرقند وبخارا
ونسف وترمذ وخوارزم وآذربیجان وارمنیهٔ روس وروم وعرب
وبابل وحجازه دلیل اولوب دریای مغربه رسیده اولور ثمرهٔ رابع
صفات ومنسوبات آفتاب بیانندر کوکب شمس کهنیر اعظم تعبیر
اولنور نظرده سعد وجرمده نحس رافلاکدن چرخ چارمده ضیا
کستر اولوب مزاجی حار ویابس مذکر ونهاری وعلویات وسفلیات
بینده توسط ایتمشدر وطوریجی رنگده در وطعمده کسکین ولطیف
اولان نسنه لره وحواس ظاهره دن حس بصره ومدت عمردن سن وقوفر
منسوبدر وانسانلردن پادشاه وحاکم وسرور قوم وکریم الطبع اولانلره
دلیل اولوب اکر منحوس اولورسه رئیسلر ومعمار لر واوستادلر ورقیلره

دلان

دلالت ایدر اما صورتده ملحم و مجتمع و کوکسی بیوك و واسع و صدای
قوی اولانلره و طبیعتدن عاقل و زکی و فهیم و متکبر اولره و طالب عز و جاه
و حریص و سرعت غضب و رضا اصحابنه و عالی همت و جمع مالده راغب
اولانلره و اعضادن چشم و مستقیم و دوغری اولان عضولره
و علمدن حرارت و یبوستدن حادث اولوب قلبه تعلق ایدن امراضه
و کوز اغریسنه و نبات تلردن شکر قمیشینه و قدرت حلواسنه و اوزمکرن
انواعنه و حرما و طتلو اناره و معادندن یاقوت و لعل و زمرد و الماس
و فیروزه و التونه و حیوانادن کحیلان و بهاسی قیمتلو اتلره و طاغ
قیونه و آهو یه و ارسلان و شاهین و سقردیدکلری قوشه و بال
اریسینه و مواضعدن معدنلره و کوشك و سرای عالی و تختگاه
سلطانی یه و لباسلردن تاج زرین و کلاه و باشه صاریلهٔ چق
نسنه و کمربند مرصع و زرین جامه لره و ادیاندن دین نصاری یه
و آتش پرستلره و اقالیمدن اقلیم رابعه دلالت ایدر که شهرلری بلاد
کشمیر و چین و کوه بلور و بدخشان و غور و کورجستان و بلخ
و زمین خراسان و کوه دماوند و الموت و قزوین و قصر سیاه و همدان
و شهرزور و مازندران و مرغه و بیت المقدس اولوب تا دریای مغربه
رسیده اولور ثمرهٔ خامس صفات و منسوبات مریخ بیانده در
کوکب مریخ کرنحس اصغر تعبیر اولنور فلك خامسده تابدار اولوب
مزاجی افراط ایله حار و یابس و مذکر و نهاری بعضیلر مؤنث دیمشلر
الواندن قرمزی و بیاض و سیاه رنکلره و اطعمدن آجی و طعمی
کسکین نسنه یه و رایحه ده ناخوش اولانه و اخلاطدن صفرایه
و عناصردن آتشه منسوبدر انسانلردن ملوك و امرایه دلیل اولوب
اکر بد حال اولورسه مفسد و کسیجی و سارق و جلاد و خونیلره

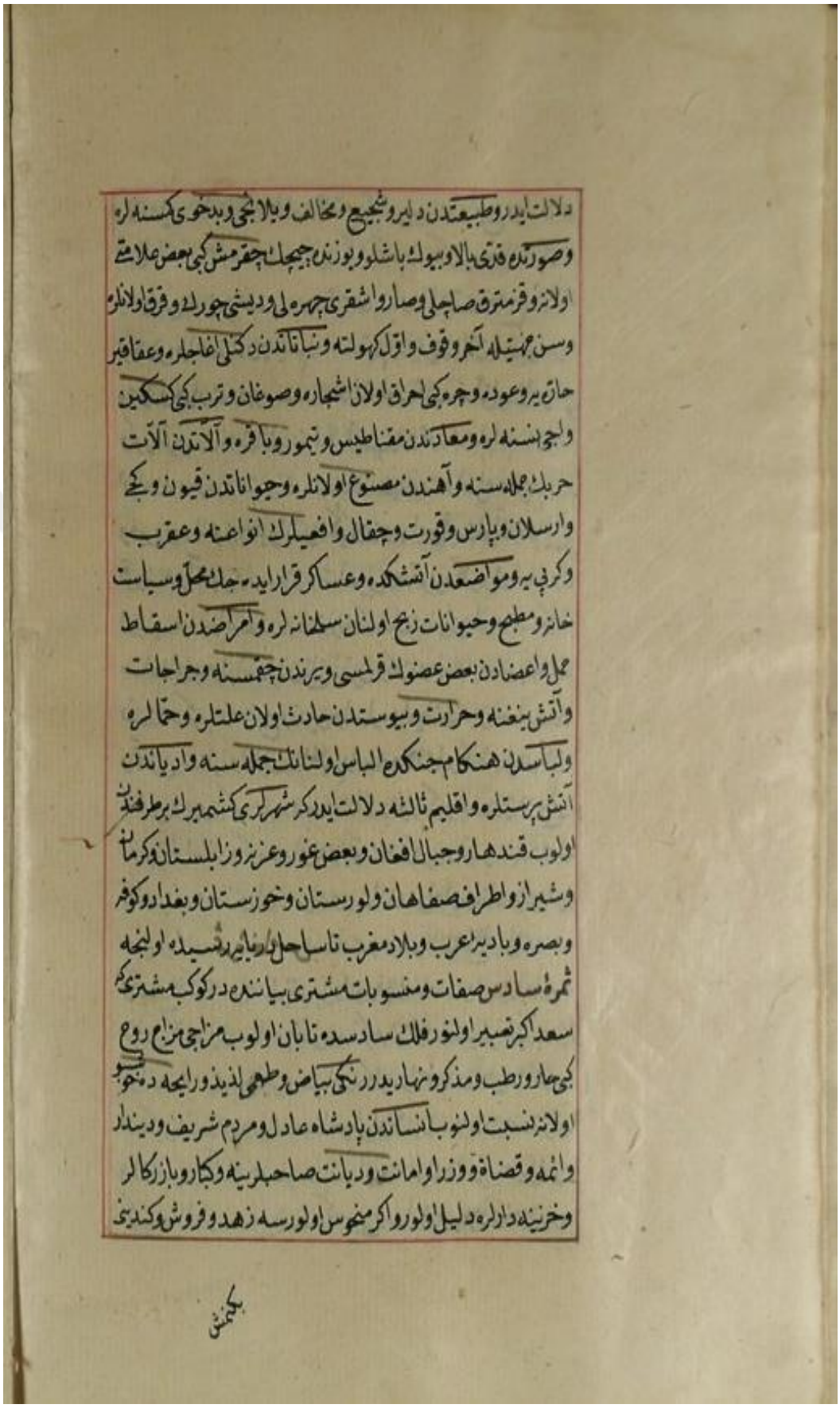

دلالت ایدر وطبیعتدن دلیر وشجیع ومخالف وبلا بجی وبدخوی کسنه لره
وصورتده قدی بالا وبیوك باشلو وبوزندن چیچك چقرمش کبی بعض علامتی
اولانلره قرمترق صاچلی وصاری واشقری چهره لی ودیشی چورك وقرق اولانلره
وسن جهتیله اخر وقوف واول کهولته ونباتاتدن دکلی اغاجلره وعقاقیر
حارّه یره وعوده وچوره کبی احراق اولان اشجاره وصوغان وترب کبی کسکین
ولجوجسنه لره ومعادندن مقناطیس وتیمور وباقره والاتدن آلات
حربك جمله سنه وآهندن مصنوع اولانلره وحیواناتدن قیون وبکی
وارسلان وپارس وقورت وچقال وافعیلرك انواعنه وعقرب
وکرپی یه ومواضعدن آتشکده وعساکر قرارایده جك محل وسیاست
خانه ومطبخ وحیوانات زبح اولنان سلخانه لره وامراضدن اسقاط
حمل واعضادن بعض عضولك قرلمسی ویرندن چقمسنه وجراحات
وآتش یغنه وحرارت وبیوستدن حادث اولان علتلره وحمالره
ولباسدن هنکام جنکده الباس اولنانك جمله سنه وادیاندن
آتش پرستلره واقلیم ثالثه دلالت ایدر کرشهرلری کشمیر برك برطرفندن
اولوب قندهار وجبال افغان وبعض غور وغزنه وزابلستان وکرمان
وشیراز واطراف صفاهان ولورستان وخوزستان وبغداد وکوفه
وبصره وبادیه عرب وبلاد مغرب تا ساحل دریایه رسیده اولنجه
ثمره سادس صفات ومنسوبات مشتری بیانندہ درکوکب مشتری کم
سعد اکبر تصییر اولنور فلك سادسده تابان اولوب مزاجی مزاج روح
کبی حار ورطب ومذکر ونهاریدر رنکی بیاض وطعمی لذیذ ورایحه دلجو
اولانه نسبت اولنوب انسانلردن پادشاه عادل ومردم شریف ودیندار
وائمه وقضاة ووزرا وامانت ودیانت صاحبلرینه وبکار وبازرکانلر
وخزینه دارلره دلیل اولور واکر منحوس اولورسه زهد وفروش وکندینی

بکمش

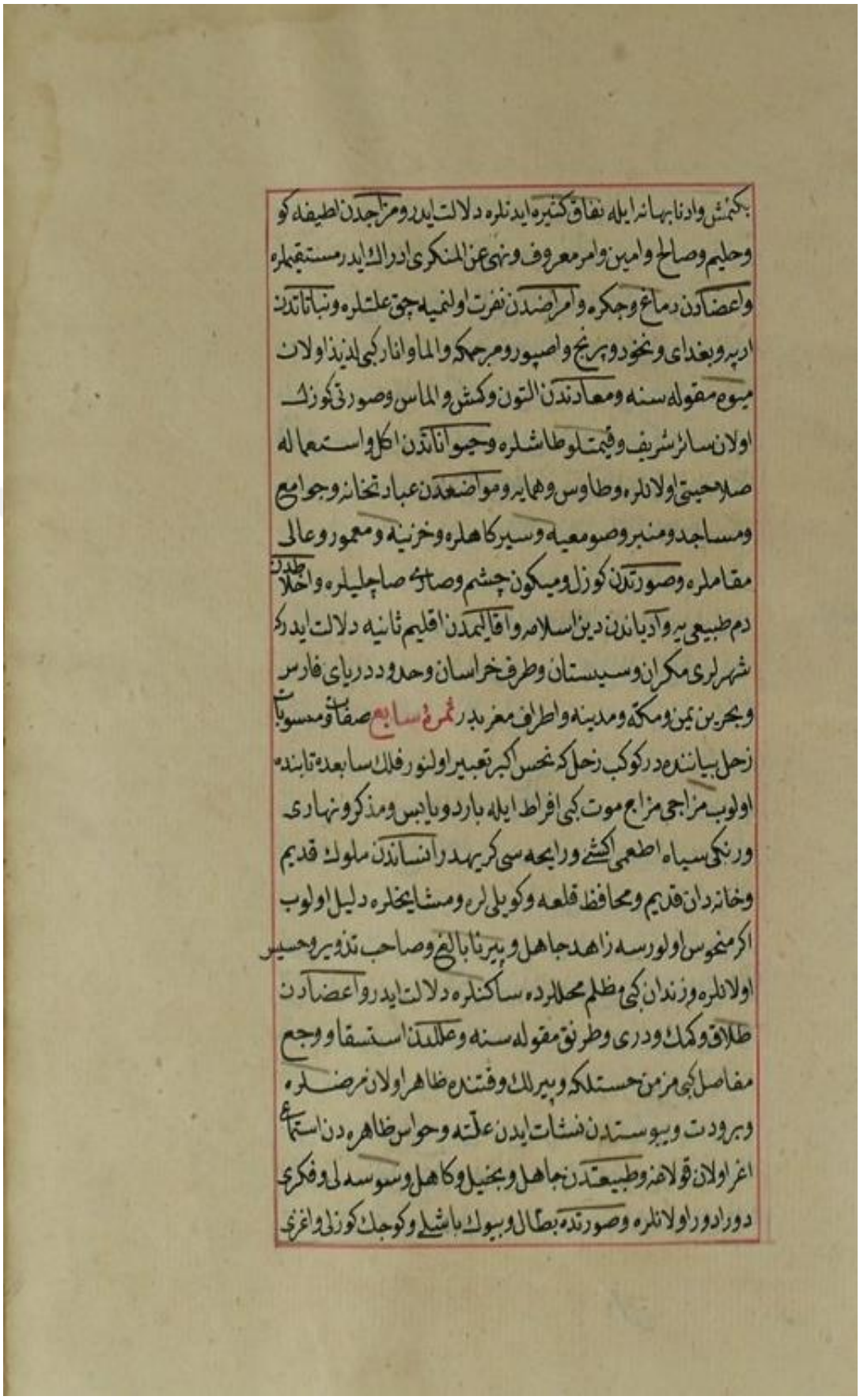

بکمش وادنا بهانه ایله نفاق کثیره ایدنلره دلالت ایدر ومزاجدن لطیفه کو
وحلیم وصالح وامین وامر معروف ونهی عن المنکری ادراک ایدر مستقیملره
واعضادن دماغ وجکره وامراضدن نفرت اولنمیه جق علتلره ونباتاتدن
ارپه وبغدای ونخود وپرنج واصپورومرجمکه والماوانار کبی لذیذ اولان
میوه مقوله سنه ومعادندن التون وکمش والماس وصورتی کوزلک
اولان سائر شریف وقیمتلو طاشلره وحیواناتدن اکل واستعماله
صلاحیتی اولانلره وطاوس وهمایه ومواضعدن عباد تخانه وجوامع
ومساجد ومنبر وصومعیه وسیر کاهلره وخزینه ومعمور وعالی
مقاملره وصورتدن کوزل ومیکون چشم وصاحب صاحب جلیلره واخلاطدن
دم طبیعی یره وادیاندن دین اسلامه وافالیمدن اقلیم ثانیه دلالت ایدرک
شهرلری مکران وسیستان وطرف خراسان وحدود دریای فارس
وبحرین یمن ومکه ومدینه واطراف مغربدر **ثمره سابع** صفات ومسوبات
زحل بیانندر درکوکب زحل کنحس اکبر تعبیر اولنور فلک سابعدن تابنده
اولوب مزاجی مزاج موت کبی افراط ایله بارد ویابس ومذکر ونهاری
ورنکی سیاه اطعمی اکشنی ورایحه سی کریهدر انساندن ملوک قدیم
وخانه دان قدیم ومحافظ قلعه وکویلی لره ومشایخلره دلیل اولوب
اکر منحوس اولورسه زاهد جاهل وپیر نابالغ وصاحب تدویر وحسیس
اولانلره وزندان کبی مظلم محللرده ساکنلره دلالت ایدر واعضادن
طلاق وکمک ودری وطرنق مقوله سنه وعللدن استسقا ووجع
مفاصل کبی مزمن حسته لکه وپیرلک وفتنه ظاهر اولان مرضلره
وبرودت ویبوستدن نشات ایدن علته وحواس ظاهره دن استماعه
اغر اولانلره قولاغه وطبیعتدن جاهل وبخیل وکاهل وسوسه لی وفکری
دور اندیش اولانلره وصورتده بطال ویبوك باشلی وکوجك کوزلی واغزی

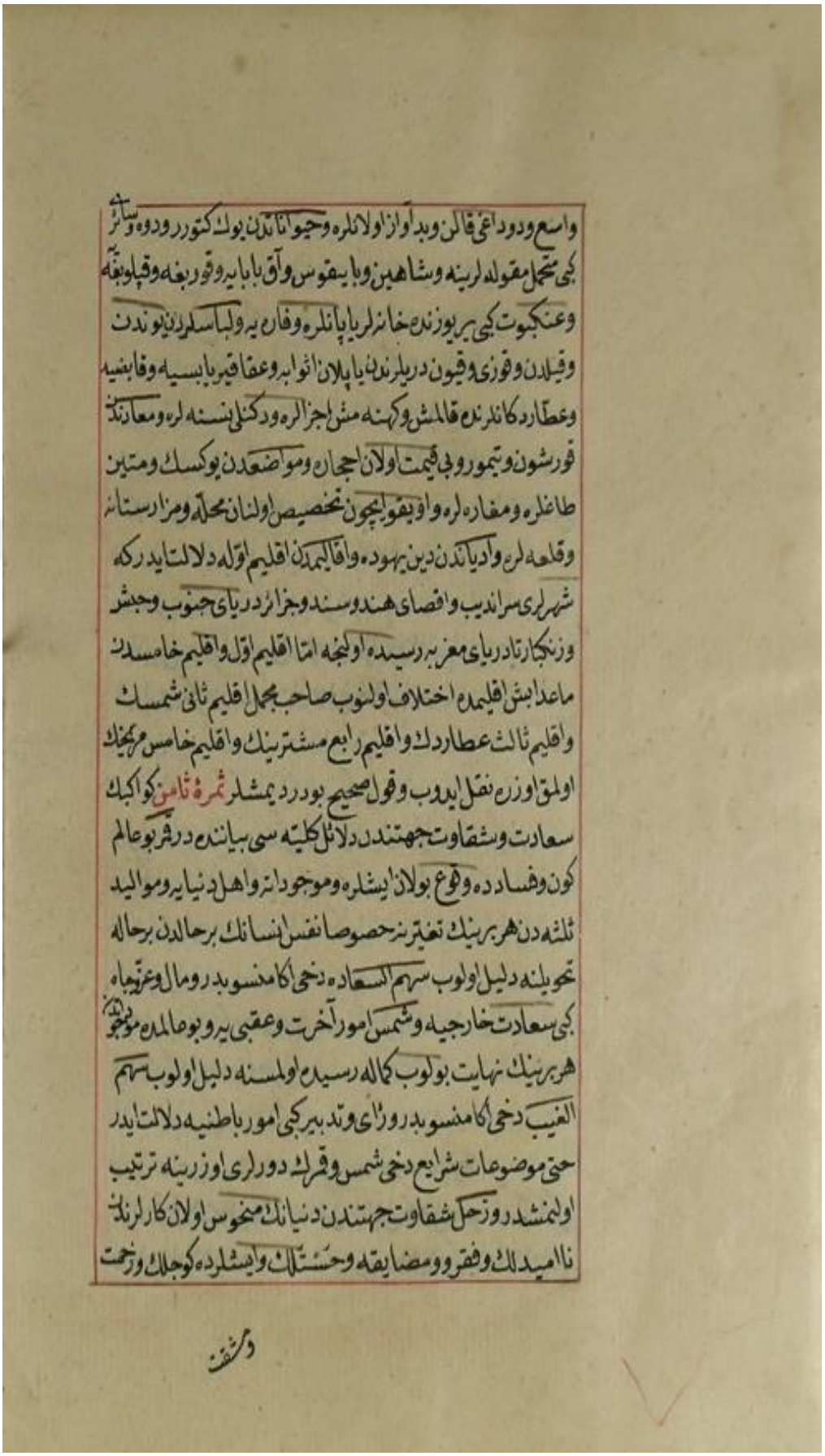

واسع ودود اغی قالن وبد اواز اولانلره وحیوانلاردن یولک کتورر ودوه وسائر
کبی تحمل مقوله لرینه وشاهین وبایقوس وآق بابایه وقوربغه وقپلوبغه
وعنکبوت کبی یر یوزنده خانه لریا پانلره وفاره ولباسلردن یوندن
وقیلدن وقوزی وقیون دریلرندن یاپیلان اثوابه وعقاقیر یابسیه وفابضیه
وعطاردکانلرنده قالمش وکهنه مش اجزالره ودکنلی نسنه لره ومعادندن
قورشون وتیمور وبی قیمت اولان احجاره ومواضعدن یوکسك ومتین
طاغلره ومفاره لره واویقولیچون تخصیص اولنان محلّه ومزارستانه
وقلعه لره وادیاندن دین یهوده واقالیمدن اقلیم اوّله دلالت ایدرکه
شهرلری سراندیب وافصای هند وسند وجزائر دریای جنوب وحبش
وزنجبار تا دریای مغربه رسیده اولنجه امّا اقلیم اوّل واقلیم خامسدن
ماعدابش اقلیمده اختلاف اولنوب صاحب مجمل اقلیم ثانی شمسك
واقلیم ثالث عطاردك واقلیم رابع مشتریك واقلیم خامس مریخك
اولمق اوزره نقل ایدوب وقول صحیح بو ردیمشلر ثمرهٔ ثامن کواکبك
سعادت وشقاوت جهتندن دلائل کلیه سی بیانندہ در بو عالم
کون وفساد ده وقوع بولان ایشلره وموجودات واهل دنیایه ومواليد
ثلثه دن هر برینك تغیرنه خصوصا نفس انسانك برحالدن برحاله
تحویلنه دلیل اولوب سهم السعاده دخی اکا منسوب در ومال وعزّوجاه
کبی سعادت خارجیه وشمس امور آخرت وعقبی یه وبو عالمده موجود
هر برینك نهایت بولوب کماله رسیده اولمسنه دلیل اولوب سهم
الغیب دخی اکا منسوب در رؤای وتدبیر کبی امور باطنیه دلالت ایدر
حتی موضوعات شرایع دخی شمس وقمرك دورلری اوزرینه ترتیب
اولنمشدر وزحل شقاوت جهتندن دنیانك منحوس اولان کارلرندن
نا امیدلك وفقر وومضایقه وحبسلك وایشلرده کوجلك ورخصت

[15b]

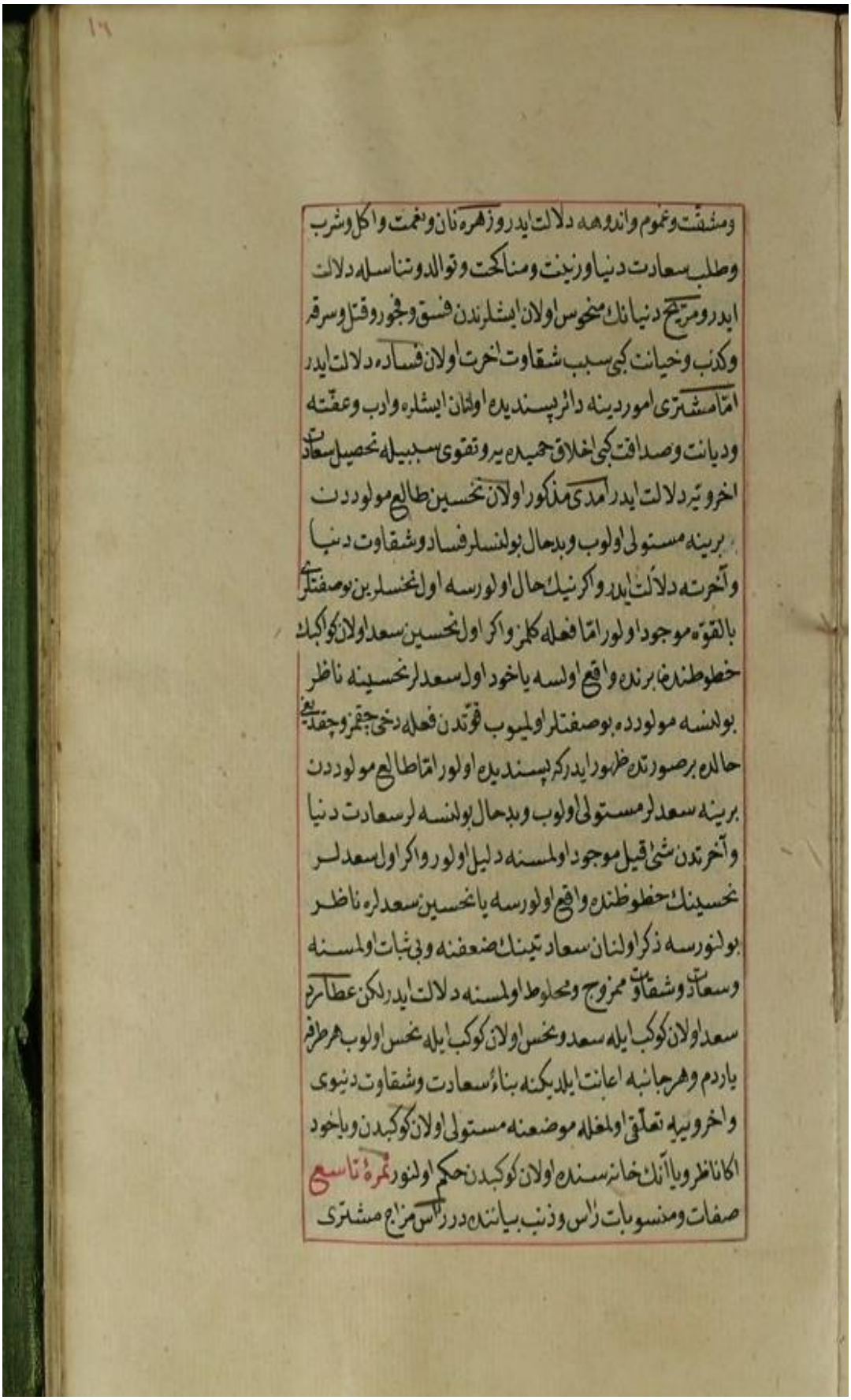

ومشقت وغموم واندوهه دلالت ايدر زهره نان ونعمت واكل وشرب
وطلب سعادت دنيا وزينت ومناكحت وتوالد وتناسله دلالت
ايدر ومريخ دنيانك منحوس اولان ايشلرندن فسق وفجور وقتل وسرقه
وكذب وخيانت كبي سبب شقاوت اخرت اولان فساده دلالت ايدر
امامشترى امور دينه دائر پسنديده اولنان ايشلره وادب وعفته
وديانت وصداقت كبي اخلاق حميده يه وتقوى سبيله تحصيل سعادت
اخرويه دلالت ايدر امدى مذكور اولان تحسين طالع مولودن
برينه مستولى اولوب وبدحال بولنسه فساد وشقاوت دنيا
وآخرته دلالت ايدر واكر نيك حال اولورسه اول تحسلرين بوصفتلرك
بالقوه موجود اولور امافعله كلمز واكر اول تحسين سعد اولان كواكبك
خطوطندن برنده واقع اولسه ياخود اول سعدلر تحسينه ناظر
بولنسه مولوده بوصفتلر اوليوب قوتدن فعله دخي جقمز وچقدغي
حالده برصورتده ظهور ايدركه پسنديده اولور اما طالع مولودن
برينه سعدلر مستولى اولوب وبدحال بولنسه لر سعادت دنيا
وآخرتدن شئ قيل موجود اولمسنه دليل اولور واكر اول سعدلر
تحسينك خطوطندن واقع اولورسه يا تحسين سعدلره ناظر
بولنورسه ذكر اولنان سعادتينك ضعفنه وبي ثبات اولمسنه
وسعادت وشقاوت ممزوج ومخلوط اولمسنه دلالت ايدر لكن عطارد
سعد اولان كوكب ايله سعد ونحس اولان كوكب ايله نحس اولوب هر طرفه
يادرم وهر جانبه اعانت ايلديكنه بناء سعادت وشقاوت دنيوى
واخرويه تعلقى اولمغله موضعنه مستولى اولان كوكبدن ويا خود
اكا ناظر ويا آنك خانه سنده اولان كوكبدن حكم اولنور ثمره تاسع
صفات ومنسوبات راس وذنب بيانندە در راس مزاج مشترى

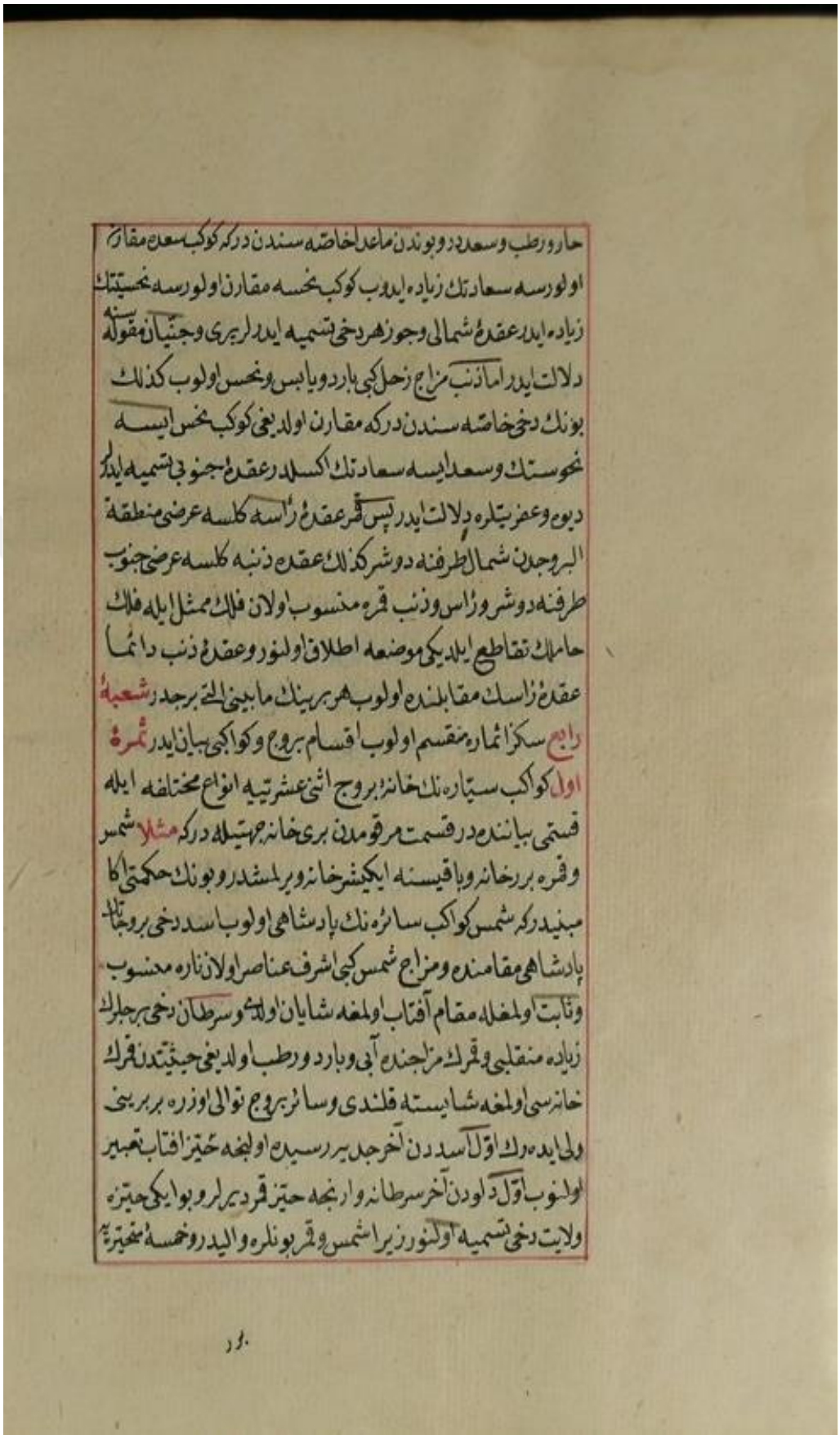

حار و رطب و سعد دوبوندن ماعدا خاصه سندن درکه کوکب سعد مقارن
اولورسه سعادتك زیاده ایدوب کوکب نحسه مقارن اولورسه نحسیتك
زیاده ایدر عقدهٔ شمالی وجوزهر دخی تسمیه ایدرلر بری وجنیان مقوله
دلالت ایدر اما ذنب مزاج زحل کبی بارد و یابس و نحس اولوب کذلك
بونك دخی خاصه سندن درکه مقارن اولدیغی کوکب نحس ایسه
نحوستك و سعد ایسه سعادتك اکسلدر عقدهٔ جنوبی تسمیه ایدرلر
دیو و عقر بیلدره دلالت ایدر پس قمر عقدهٔ راسه کلسه عرضی منطقة
البروجدن شمال طرفنه دوشر کذلك عقده ذنبه کلسه عرضی جنوب
طرفنه دوشر و راس و ذنب قمره منسوب اولان فلك ممثل ایله فلك
حامل تقاطع ایلدیکی موضعه اطلاق اولنور و عقدهٔ ذنب دائما
عقدهٔ راسك مقابلنده اولوب هر بریسنك مابینی الیشر درجه در **شعبهٔ**
رابع سکز ثمره منقسم اولوب اقسام بروج و کواکبی بیان ایدر **ثمرهٔ**
اول کواکب سیاره نك خانهٔ بروج اثنی عشریه انواع مختلفه ایله
قسمتی بیانندهٔ در قسمت مرقومدن بری خانه جهتیله درکه **مثلا** شمس
و قمره بر خانه و باقیسنه ایکیشر خانه ویرلمشدر و بونك حکمتی اکا
مبنیدرکه شمس کواکب سائره نك پادشاهی اولوب اسد دخی بروجك
پادشاهی مقامندهٔ و مزاج شمس کبی اشرف عناصر اولان ناره منسوب
و ثابت اولمغله مقام آفتاب اولمغه شایان اولمش و سرطان دخی برجلرك
زیاده منقلبی و قمرك مزاجنده آبی و بارد و رطب اولدیغی جهتیله قمرك
خانهسی اولمغه شایسته قلندی و سائر بروج نوالی اوزره بر بر بیخی
ویرلمایدهرك اول اسد دن آخر جدی بر رسیده اولنجه حیز آفتاب تعبیر
اولنوب اول دلو دن آخر سرطانه وارنجه حیز قمر دیرلر و بو ایکی حیزه
ولایت دخی تسمیه اولنور زیرا شمس و قمر بونلره والیدر و خمسهٔ متحیره

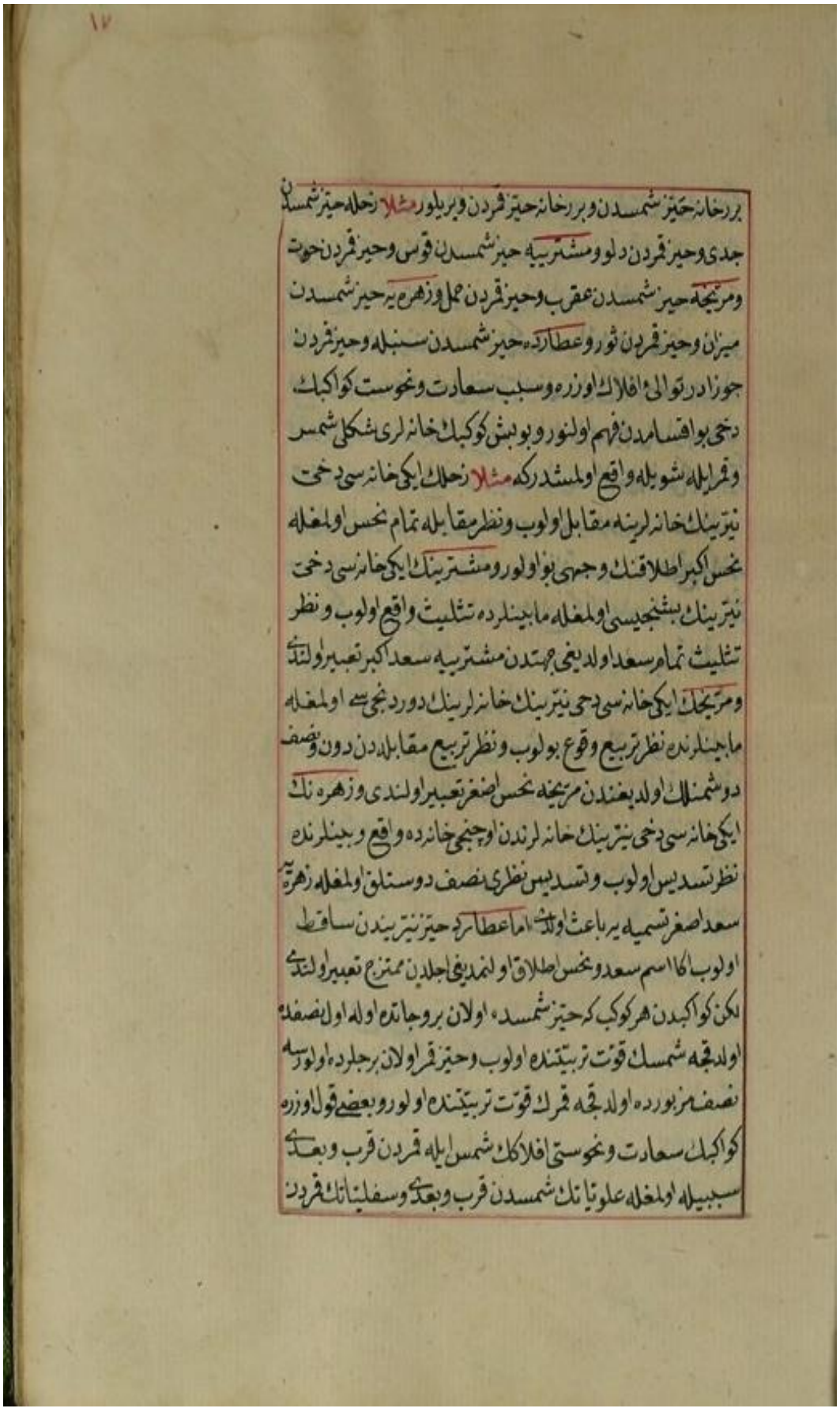

برر خانه حیز شمسدن و بر رخانه حیز قمردن و بریلور مثلا زحله حیز شمسدن
جدی و حیز قمردن دلو و مشتریه حیز شمسدن قوس و حیز قمردن حوت
و مریخه حیز شمسدن عقرب و حیز قمردن حمل و زهره یه حیز شمسدن
میزان و حیز قمردن ثور و عطارده حیز شمسدن سنبله و حیز قمردن
جوزا در تو الی افلاک اوزره و سبب سعادت و نحوست کواکبک
دخی بو اقسامدن فهم اولنور و بو بش کوکبک خانه لری شکلی شمس
و قمر ایله شو یله واقع اولمشدر که مثلا زحلک ایکی خانه سی دخی
نیتر ینک خانه لرینه مقابل اولوب و نظر مقابله تمام نحس اولمغله
نحس اکبر اطلاقنک وجهی بو اولور و مشتر ینک ایکی خانه سی دخی
نیتر ینک بشنجیسی اولمغله مابینلرنده تثلیث واقع اولوب و نظر
تثلیث تمام سعد اولدیغی جهتدن مشتریه سعد اکبر تعبیر اولندی
و مریخک ایکی خانه سی دخی نیتر ینک خانه لرینک دوردنجی سی اولمغله
مابینلرنده نظر تربیع وقوع بولوب و نظر تربیع مقابلدن دون و نصف
دوشمکله اولدیغندن مریخه نحس اصغر تعبیر اولندی و زهره نک
ایکی خانه سی دخی نیتر ینک خانه لرندن اوچنجی خانه ده واقع و بینلرنده
نظر تسدیس اولوب و تسدیس نظری نصف دوسنلق اولمغله زهره یه
سعد اصغر تسمیه یه باعث اولدی اما عطارده حیز نیتر یندن ساقط
اولوب اکا اسم سعد و نحس اطلاق اولنمدیغی اجلدن ممتزج تعبیر اولندی
لکن کواکبدن هر کوکب که حیز شمسده اولان بروجاتده اولهٔ اول نصفده
اولدقجه شمسک قوت تربیتنده اولوب و حیز قمر اولان برجلرده اولورسه
نصف مزبورده اولدقجه قمرک قوت تربیتنده اولور و بعضی قول اوزره
کواکبک سعادت و نحوستی افلاکک شمس ایله قمردن قرب و بعدی
سببیله اولمغله علویاتک شمسدن قرب و بعدی و سفلیاتک قمردن

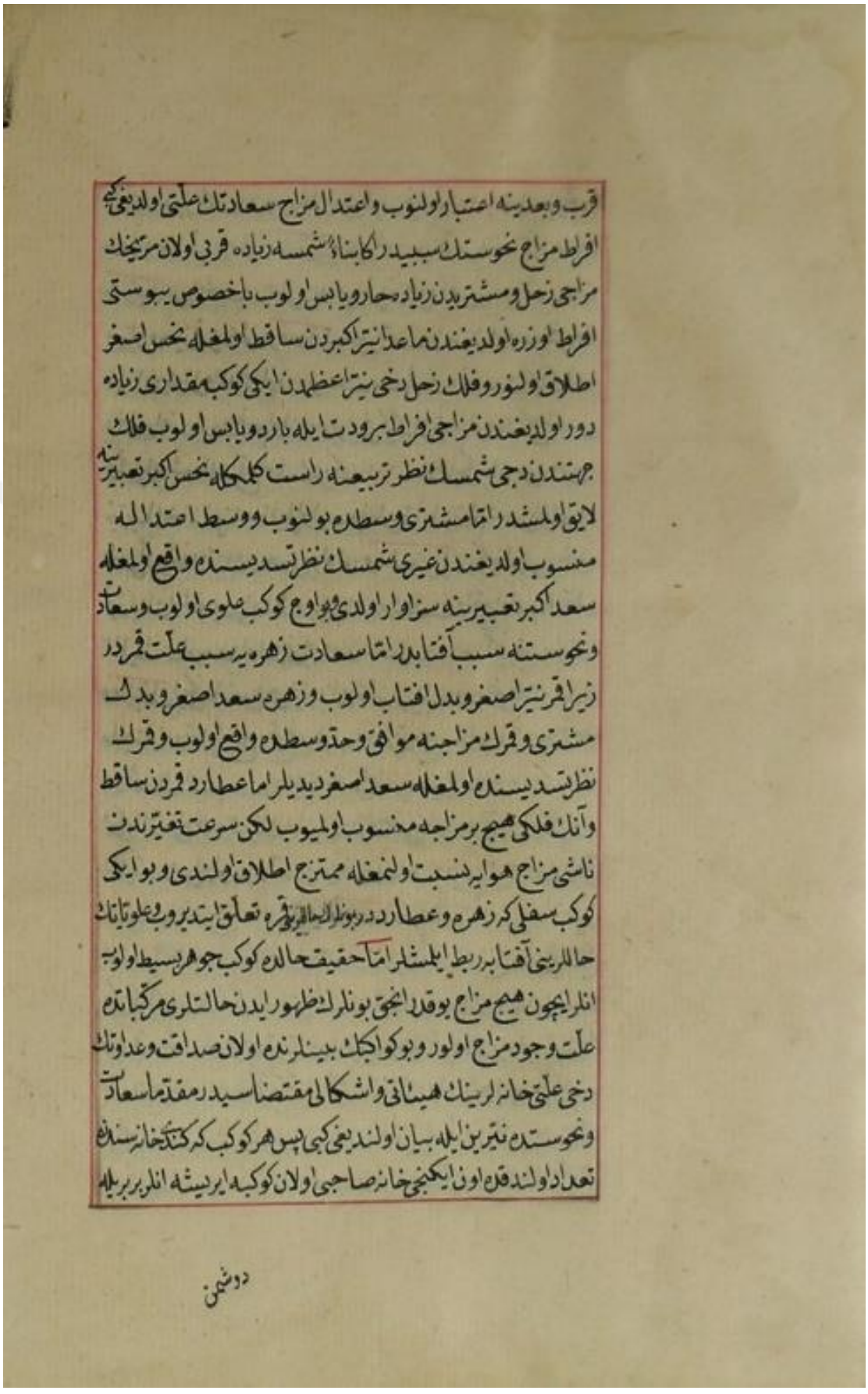

قرب وبعدینه اعتبار اولنوب واعتدال مزاج سعادتلك علتی اولدیغی کبی
افراط مزاج نحوستلك سببیدر لکابناء شمسه زیاده قربی اولان مریخلك
مزاجی زحل ومشتریدن زیاده حار ویابس اولوب باخصوص یبوستی
افراط اوزره اولدیغندن ماعدا نیتر اکبردن ساقط اولمغله نحس اصغر
اطلاق اولنور وفلك زحل دخی نیتر اعظمدن ایکی کوکب مقداری زیاده
دور اولدیغندن مزاجی افراط برودت ایله بارد ویابس اولوب فلك
جهتندن دخی شمسلك نظر تربیعنه راست کلمکله نحس اکبر تعبیرینه
لایق اولمشدر اما مشتری وسطدن بولنوب ووسط اعتداله
منسوب اولدیغندن غیری شمسلك نظر تسدیسنده واقع اولمغله
سعد اکبر تعبیرینه سزاوار اولدیغی وبو اوج کوکب علوی اولوب وسعادت
ونحوستنه سبب آفتابدر اما سعادت زهره یه سبب علت قمردر
زیرا قمر نیتر اصغر وبدل افتاب اولوب وزهره سعد اصغر وبدلك
مشتری وقمرلك مزاجنه موافق وحد وسطدن واقع اولوب وقمرلك
نظر تسدیسنده اولمغله سعد اصغر دیدیلر اما عطارد قمردن ساقط
وآنلك فلکی هیچ بر مزاجه منسوب اولمیوب لکن سرعت تغیرندن
ناشی مزاج هوایه نسبت اولنمغله ممتزج اطلاق اولندی وبو ایکی
کوکب سفلی کره زهره وعطارد دربونلرك حالریله قمره تعلق ایدیروب وعلویاتلك
حالرینی آفتابه ربط ایلمشلر اما حقیقت حالده کوکب جوهر بسیط اولوب
انلر ایچون هیچ مزاج یوقدر انجق بونلرك ظهور ایدن حالتلری مرکبات
علت وجود مزاج اولور وبو کواکبك بینلرنده اولان صداقت وعداوتلك
دخی علتی خانه لرینك هیئاتی واشکالی مقتضاسیدر مفده ما سعادت
ونحوستده نیترین ایله بیان اولندیغی کبی پس هر کوکب که کندی خانه سنده
تعداد اولندقده اون ایکینجی خانه صاحبی اولان کوکبه ایریشه انلر بربرلیله

دوشمن

دوشمن اولور لر وحکم مقابله وتربیع دخی بویلدر وهر کوکبکه آخرلك نظر
تسدیسنده یا تثلیثنده واقع اوله بر برینه محبت ودوستلق وزره اولور لر
مثلا میزان سنبله نك اون ایکنجیسی وجوزا ثورك اون ایکنجیسی اولدیغندن
عطارد ایله زهره بینلرنده دوشمنلك درکار در وسنبله ایله عقرب
وحمل ایله جوزا مابینده تسدیس واقع اولمغله عطارد ایله مریخ
بر برینه دوست کجمور لر مثلا زهره ومریخ بینده عداوت وزهره ومشتری
بینده محبت وزهره وزحل بینده عداوت ومریخ وزحل بینده محبت
عطارد ومشتری بینده عداوت وعطارد وزحل بینده محبت
ونیرین وزحل بینده عداوت ومشتری ایله محبت وزحل ومشتری بینده
محبت ومشتری ومریخ
بینده عداوت وزهره
ایله محبت وعطارد
ایله وآفتاب ایله
عداوت وقمر
ایله محبت
اولور وبوندن
معلوم اولسونکه
ایکی شخص مابینده
اولان دوستلغه ودشمنلکه
برسبب دخی بونلر در ایمدی بو اوضاعلرین تفهیمی اسان اولمق ایچون

بو دائره ایله تمثیل اولندی ثمرهٔ ثانی شرف خانه لرینك قسمتی بیانندادر
هر کوکب ایچون بر برج شرف خانه سیدر وخانه مزبوره ده درجهٔ شرف
دخی معین بر درجه دوشول کوکبکه شرفی خانه سنه نقل ایلیه شرفی

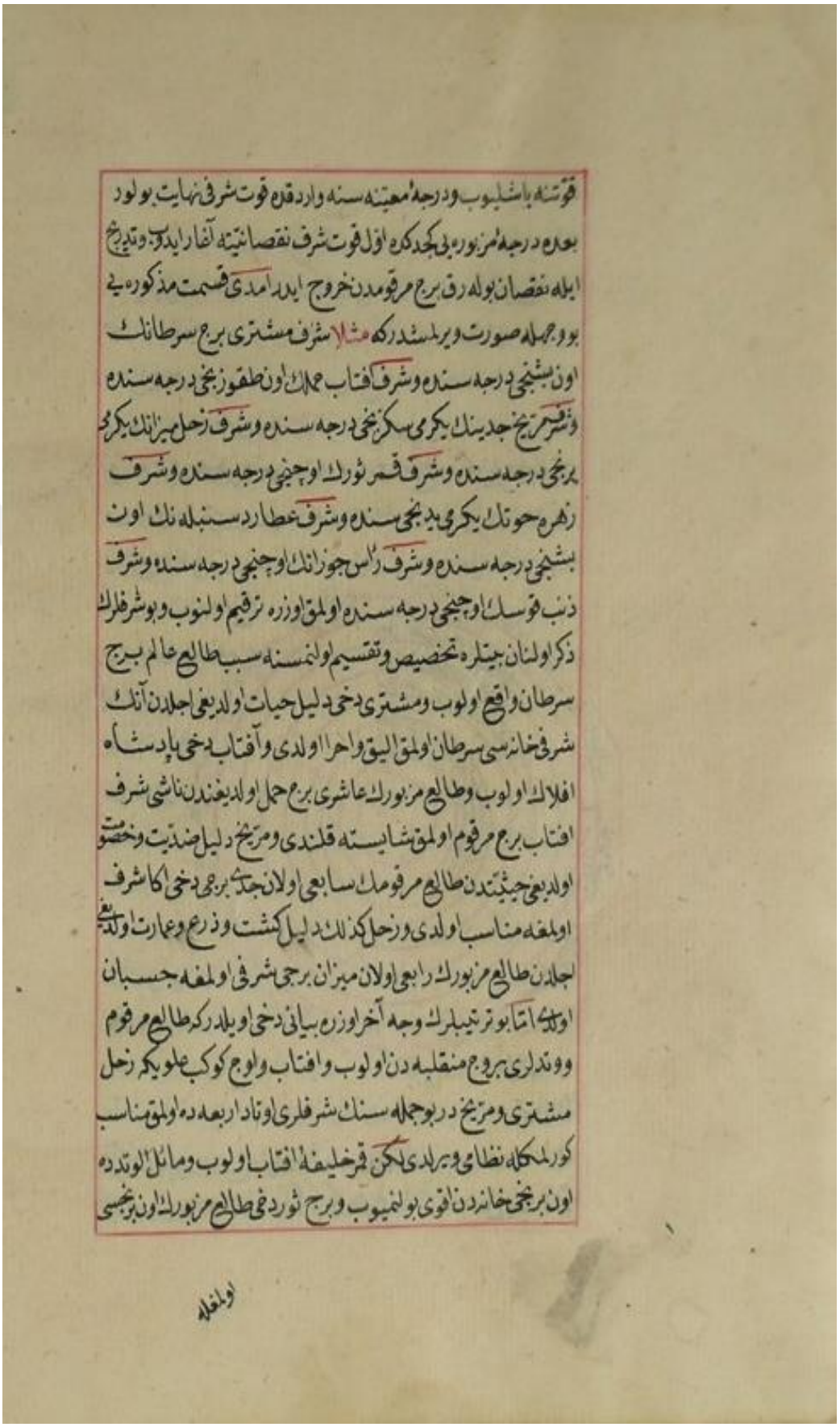

[18b]

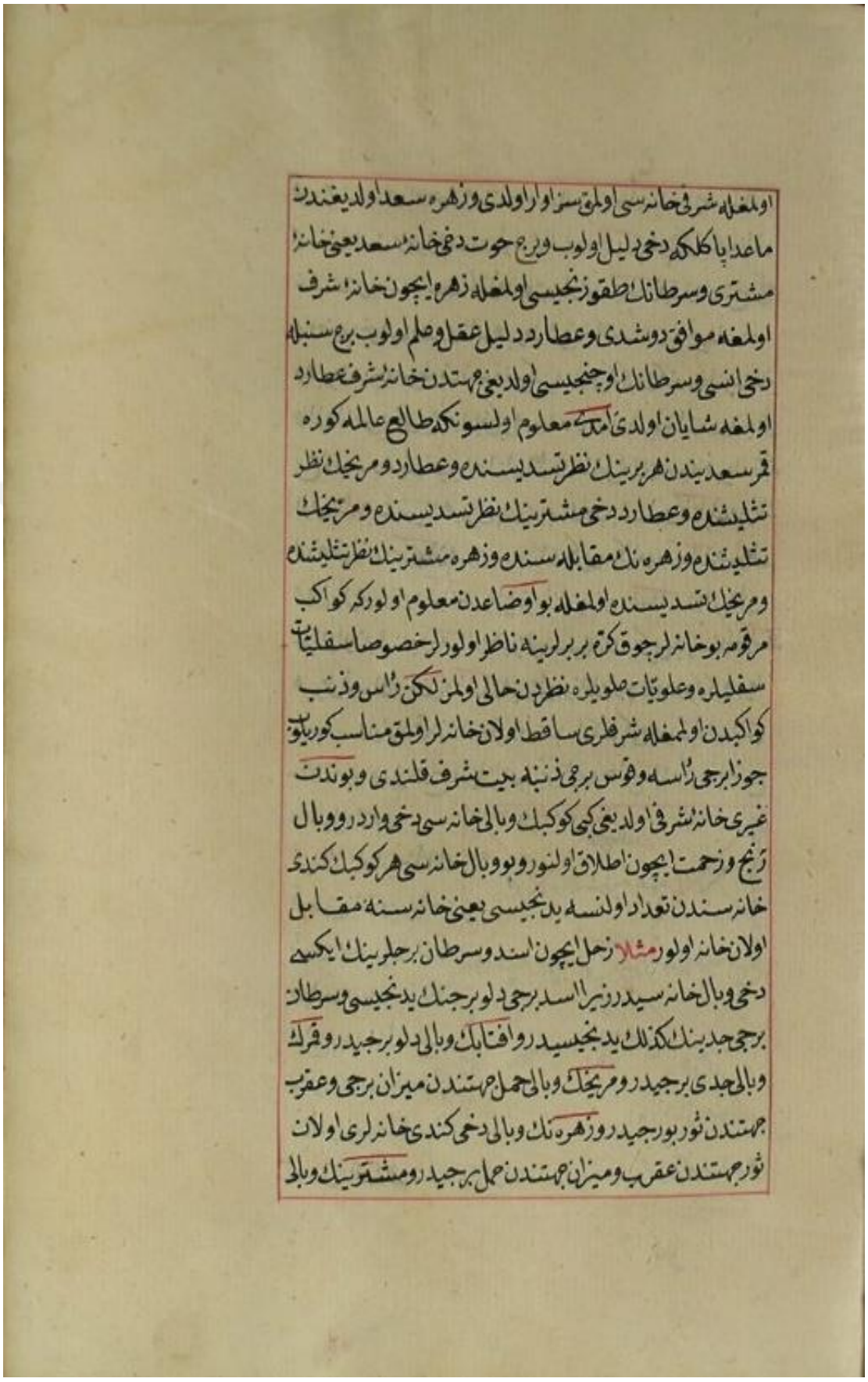

اولمغله شرفی خانه سی اولمق سزاوار اولدی وزهره سعد اولدیغندن
ماعدا یا کلکه دخی دلیل اولوب ویرج حوت دفی خانه سعد یعنی خانه
مشتری وسرطان طقوز نجیسی اولمغله زهره ایچون خانه شرف
اولمغه موافق دوشدی وعطارد دلیل عقل وعلم اولوب برج سنبله
دخی انسی وسرطان اوچنجیسی اولدیغی جهتدن خانه شرف عطارد
اولمغه شایان اولدی امدی معلوم اولسونکه طالع عالمه کوره
قمر سعد بیندن هر برینك نظر تسدیسنده وعطارد ومریخك نظر
تثلیثنده وعطارد دخی مشتریك نظر تسدیسنده ومریخك
تثلیثنده وزهره نك مقابله سنده وزهره مشتریك نظر تثلیثنده
ومریخك تسدیسنده اولمغله بو اوضاعدن معلوم اولورکه کواکب
مرقومه بوخانه لرجوق کره بربرلرینه ناظر اولورلر خصوصا سفلیات
سفلیلره وعلویات علویلره نظردن خالی اولمز لکن راس وذنب
کواکبدن اولمغله شرفلری ساقط اولان خانه لرا ولمق مناسب کوریلور
جوزا برجی راسه وقوس برجی ذنبه بیت شرف قلندی وبوندن
غیری خانه شرفی اولدیغی کی کوکبك وبالی خانه سی دخی وارد رووبال
رنج وزحمت ایچون اطلاق اولنور وبووبال خانه سی هر کوکبك کندی
خانه سندن تعداد اولنسه بدنجیسی یعنی خانه سنه مقابل
اولان خانه اولور مثلا زحل ایچون اسد وسرطان برجلرینك ایکسی
دخی وبال خانه سیدر زیرا اسد برجی دلو برجنك بدنجیسی وسرطان
برجی جدینك کذلك بدنجیسیدر وافتابك وبالی دلو برجیدر وقمرك
وبالی جدی برجیدر ومریخك وبالی حمل جهتندن میزان برجی وعقرب
جهتندن ثور بوربجیدر وزهره نك وبالی دخی کندی خانه لری اولان
ثور جهتندن عقرب ومیزان جهتندن حمل برجیدر ومشتریك وبالی

[19a]

قوس جهتندن جوزا و حوت جهتندن سنبله در و عطارد ك وبالی سنبله
جهتندن حوت و جوزا جهتندن قوس اولمشدر ایمدی شول کوکبکه وبالی
خانه سنده بولنه ضعف الحال و زحمتده اولور و بوندن بشقه اوضاع مرقومه
بروضع دخی هبوط در و خانهٔ هبوط شرف خانه سندن یدنجی خانه در
و هبوط درجه سی شرف درجه سی کبیدر یعنی کوکبك کندی خانه سندن
وبالی خانه سی یدنجی برج اولدیغی کبی هبوط دخی کذلك شرفی خانه سندن یدنجی
برج اولوب و شرفده تعیین اولنان درجه نك مقابلی اولان درجه هبوط درجه سی
اولور مثلا مشتریك هبوطی جدی برجنك اون بشنده و آفتابك میزانك
اون طقوزنده و مریخك هبوطی سرطانك یکرمی سکزنده و زحلك هبوطی
حملك یکرمی برنده و قمرك هبوطی عقربك اوچنده و عطارد ك هبوطی
حوتك اون بشنده و زهره نك هبوطی سنبله نك یکرمی بدیسنده و رأسك
هبوطی قوسك اوچنده و ذنبك هبوطی جوزانك اوچنده در و کوکب هبوط
درجه سنده اولدقجه زندانده قید و بنده اولمش کبی ضعیف اولور پس
حالات مزبوره یی ایضاح و بیان ایچون بو زایچه طالع عالمه کوره وضع
و تمثیل اولندی

ثمرهٔ ثالث ارباب مثلثاتك قسمتی بیانده در بو قسمت شول و جهله بیان اولنور کم طبایعدن بر طبیعتده اولان هر اوج برجه مثلثه تعبیر اولنور و بو صورتده مثلثه عناصر اربعه مثلو در ت اولمش اولور و هر مثلثه اوج کوکبه و بر یاوب مثلثه مؤلثه صاحبلر

کواکب

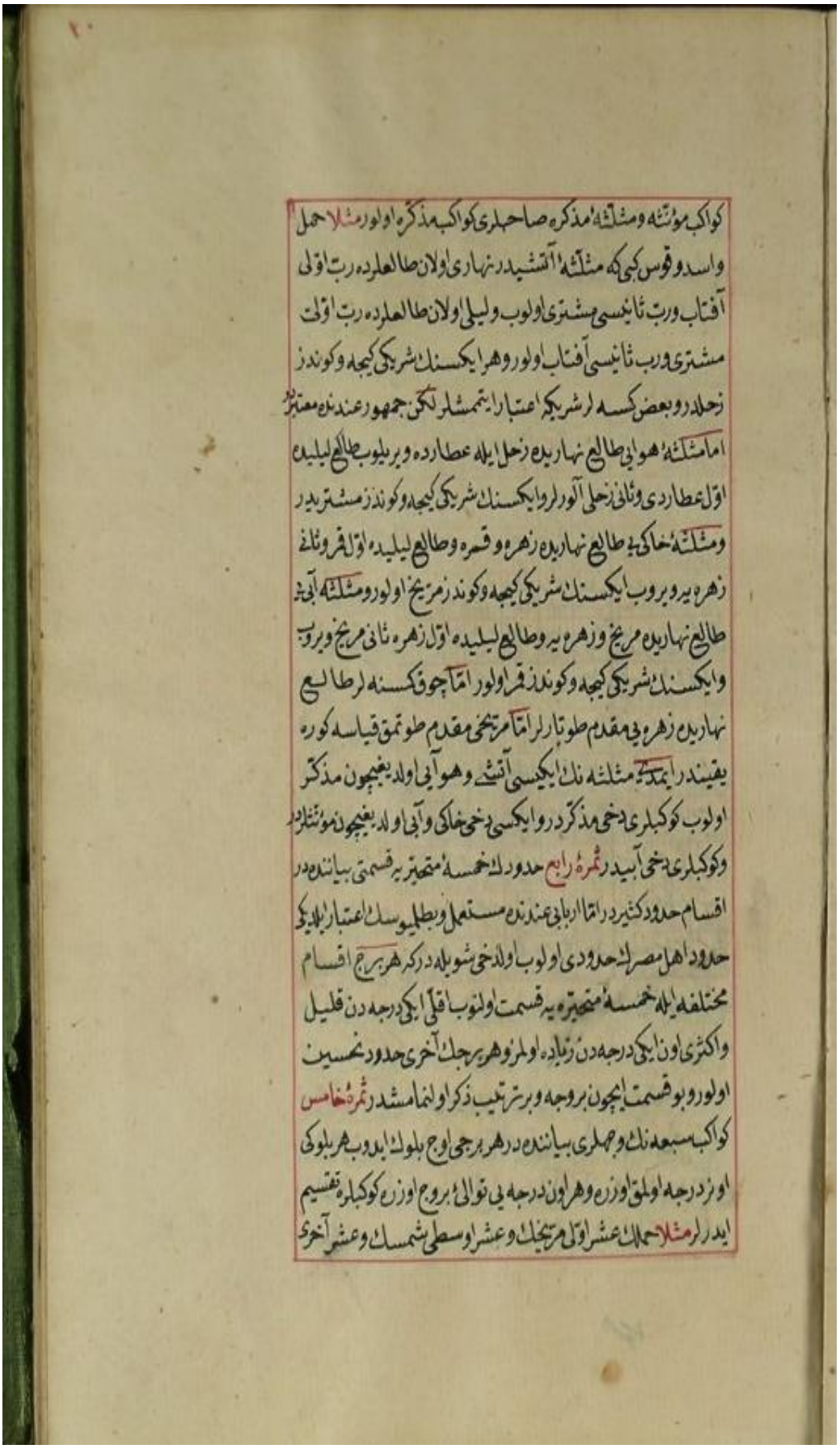

[20a]

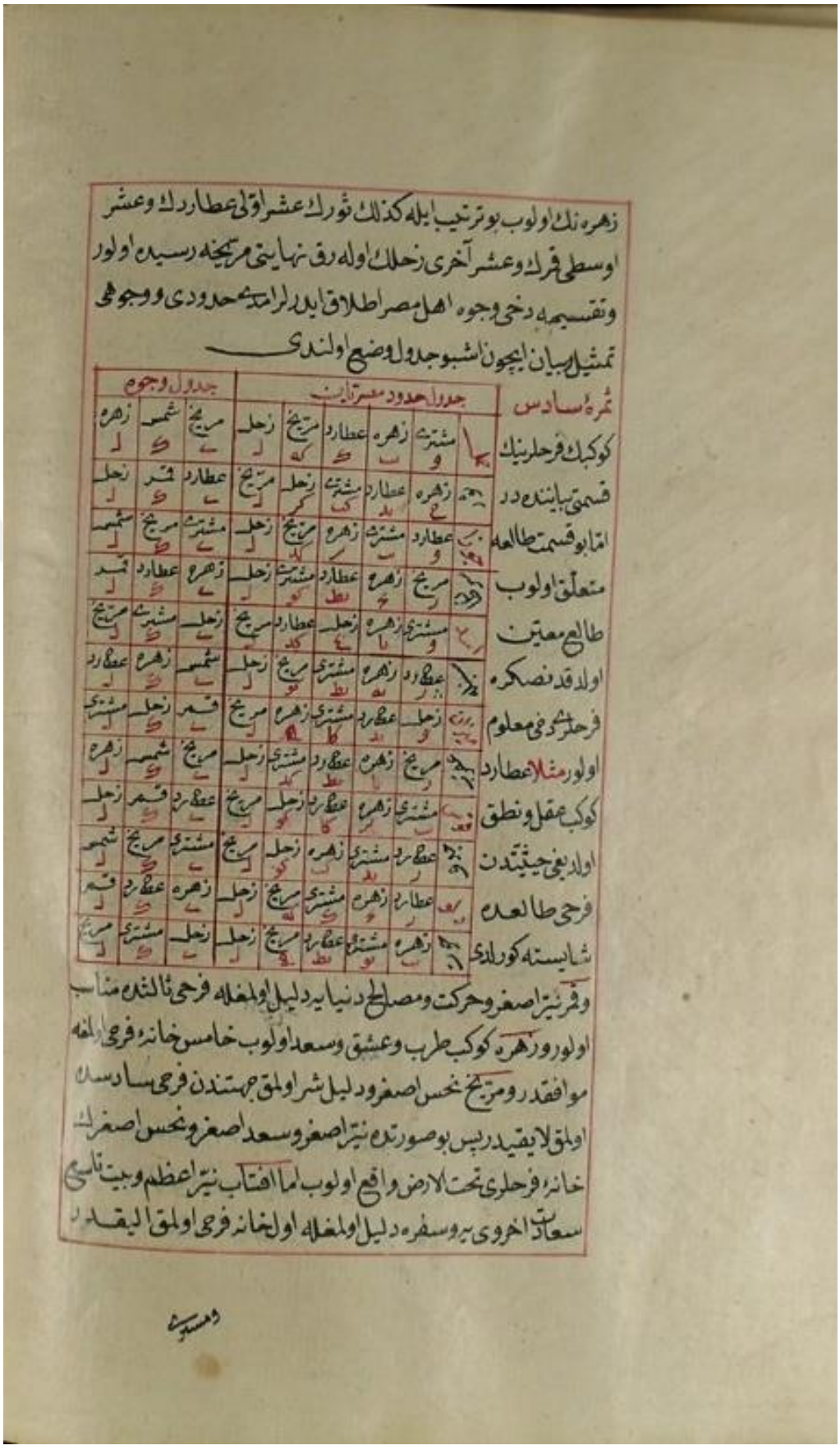

زهره نك اولوب بو ترتيب ايله كذلك ثورك عشر اولى عطارد ك وعشر
اوسطى قرك وعشر آخرى زحلك اوله رق نهايتى مريخه رسيده اولور
وتقسيمه دخى وجوه اهل مصر اطلاق ايدر لرامدى حدودى ووجوهى
تمثيل ربيان ايچون اشبو جدول وضع اولندى

ثمره سادس

كوكبك فرحلرينك
قسمتى بيانيده در
اما بو قسمت طالعه
متعلق اولوب
طالع معينن
اولدقده نصكره
فرحلرندن معلوم
اولور مثلا عطارد
كوكب عقل ونطق
اولديغى حيثيتدن
فرحى طالعده
شايسته كورلدى

جدول حدود مصر تايب							جدول وجوه		
	مشترى	زهره	عطارد	مريخ	زحل		مريخ	شمس	زهره
	زهره	عطارد	مشترى	زحل	مريخ		عطارد	قمر	زحل
	عطارد	مشترى	زهره	مريخ	زحل		مشترى	مريخ	شمس
	مريخ	زهره	عطارد	مشترى	زحل		زهره	عطارد	قمر
	مشترى	زهره	زحل	عطارد	مريخ		زحل	مشترى	مريخ
	عطارد	مشترى	زهره	مريخ	زحل		شمس	زهره	عطارد
	زحل	عطارد	مشترى	زهره	مريخ		قمر	زحل	مشترى
	مريخ	زهره	عطارد	مشترى	زحل		شمس	مريخ	زهره
	مشترى	زهره	عطارد	مريخ	زحل		مريخ	عطارد	قمر
	عطارد	مشترى	زهره	مريخ	زحل		زحل	شمس	مشترى
	عطارد	زهره	مشترى	مريخ	زحل		زهره	قمر	عطارد
	زهره	مشترى	عطارد	مريخ	زحل		زحل	مشترى	مريخ

وقمر نيز اصغر وحركت ومصالح دنيايه دليل اولمغله فرحى ثالثده مناسب
اولور وزهره كوكب طرب وعشق وسعد اولوب خامس خانه فرحى الفه
موافقدر ومريخ نحس اصغر ودليل شر اولمق جهتندن فرحى سادسده
اولمق لايقيدر پس بو صورتده نير اصغر وسعد اصغر ونحس اصغر ك
خانه فرحلرى تحت الارض واقع اولوب اما افتاب نير اعظم وبيت تاسع
سعادت اخرويه وسفره دليل اولمغله اول خانه فرحى اولمق ليقدر

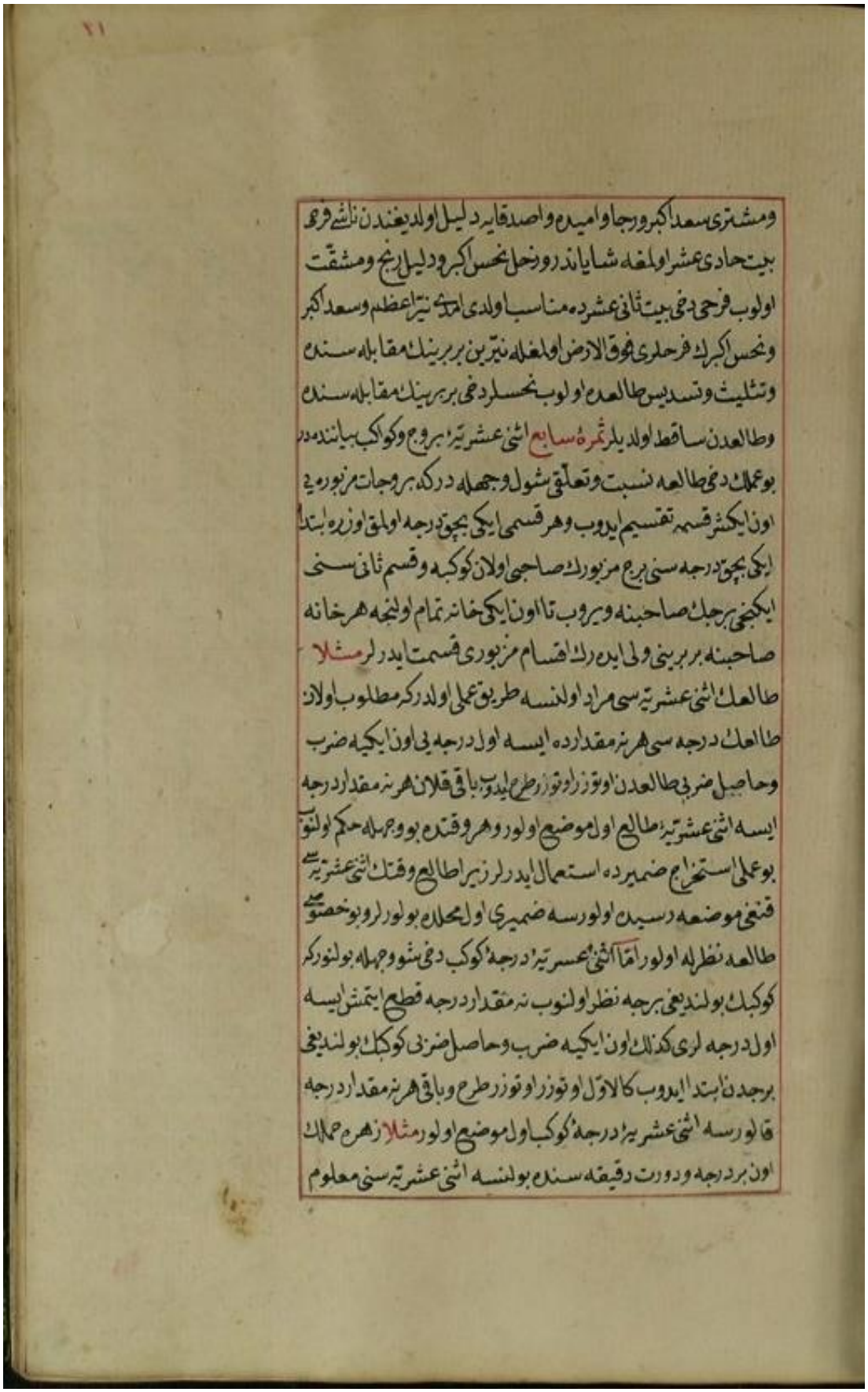

ومشتری سعد اکبر و رجا و امید و اصدقا یه دلیل اولدیغندن ناشی فرحی
بیت حادی عشر اولمغله شایاندر و نحل نحس اکبر و دلیل رنج و مشقت
اولوب فرحی دخی بیت ثانی عشره مناسب اولدیغی امدن نیز اعظم و سعد اکبر
و نحس اکبرك فرحلری فوق الارض اولمغله نیرین بر برینك مقابله سندن
و تثلیث و تسدیس طالعدن اولوب نحس اکبر دخی بر برینك مقابله سندن
و طالعدن ساقط اولدیلر ثمره سابع اثنی عشریه بروج و کواکب بیانندن در
بو عملك دخی طالعه نسبت و تعلقی شول وجهله درکه بروجات مزبوره یی
اون ایکشر قسمه تقسیم ایدوب و هر قسمی ایکی بچوق درجه اولمق اوزره ابتدا
ایکی بچوق درجه سنی برج مزبورك صاحبی اولان کوکبه و قسم ثانی سنی
ایکنجی برجك صاحبنه و یروب تا اون ایکی خانه تمام اولنجه هر خانه
صاحبنه بر برینی ولی ایدرك اقسام مزبوری قسمت ایدرلر مثلا
طالعك اثنی عشریه سی مراد اولنسه طریق عملی اولدرکه مطلوب اولان
طالعك درجه سی هر نه مقداردهٔ ایسه اول درجه یی اون ایکیه ضرب
و حاصل ضربی طالعدن اوتوزر اوتوزر طرح ایدوب باقی قلان هر نه مقدار درجه
ایسه اثنی عشریه طالع اول موضع اولور و هر وقتده بو وجهله حکم اولنوب
بو عملی استخراج ضمیرده استعمال ایدرلر زیرا طالع وقتك اثنی عشریه سی
قنغی موضعه رسیدن اولورسه ضمیری اول محلده بولورلر و بو خصوصیه
طالعه نظرله اولور امّا اثنی عشریه درجه کوکب دخی شو وجهله بولنورکه
کوکبك بولندیغی برجه نظر اولنوب نه مقدار درجه قطع ایتمش ایسه
اول درجه لری کذلك اون ایکیه ضرب و حاصل ضربی کوکبك بولندیغی
برجدن ابتدا ایدوب کالاول اوتوزر اوتوزر طرح و باقی هر نه مقدار درجه
قالورسه اثنی عشریه درجه کوکب اول موضع اولور مثلا زهره حملك
اون بر درجه و دورت دقیقه سنده بولنسه اثنی عشریه سنی معلوم

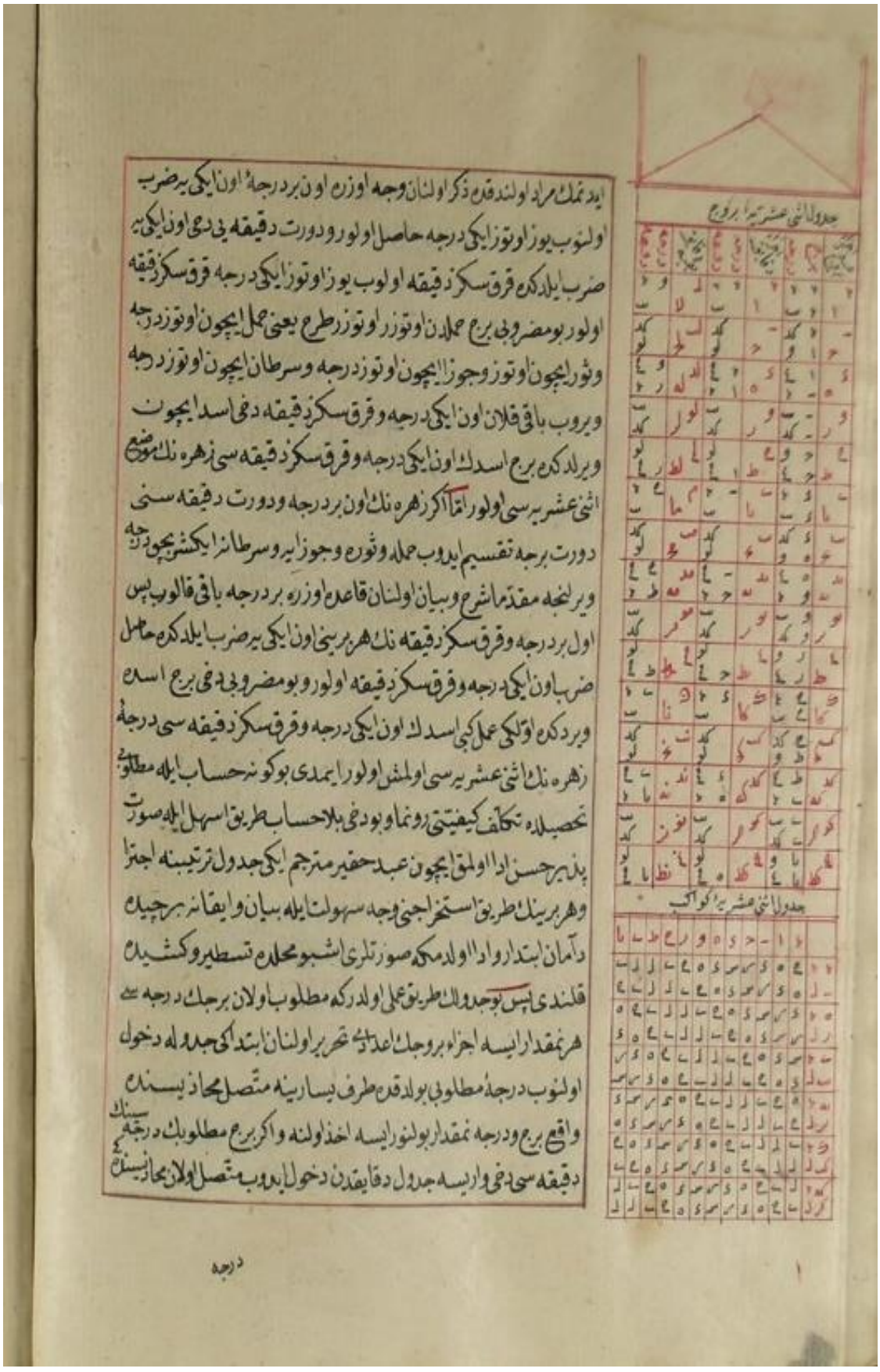

[21b]

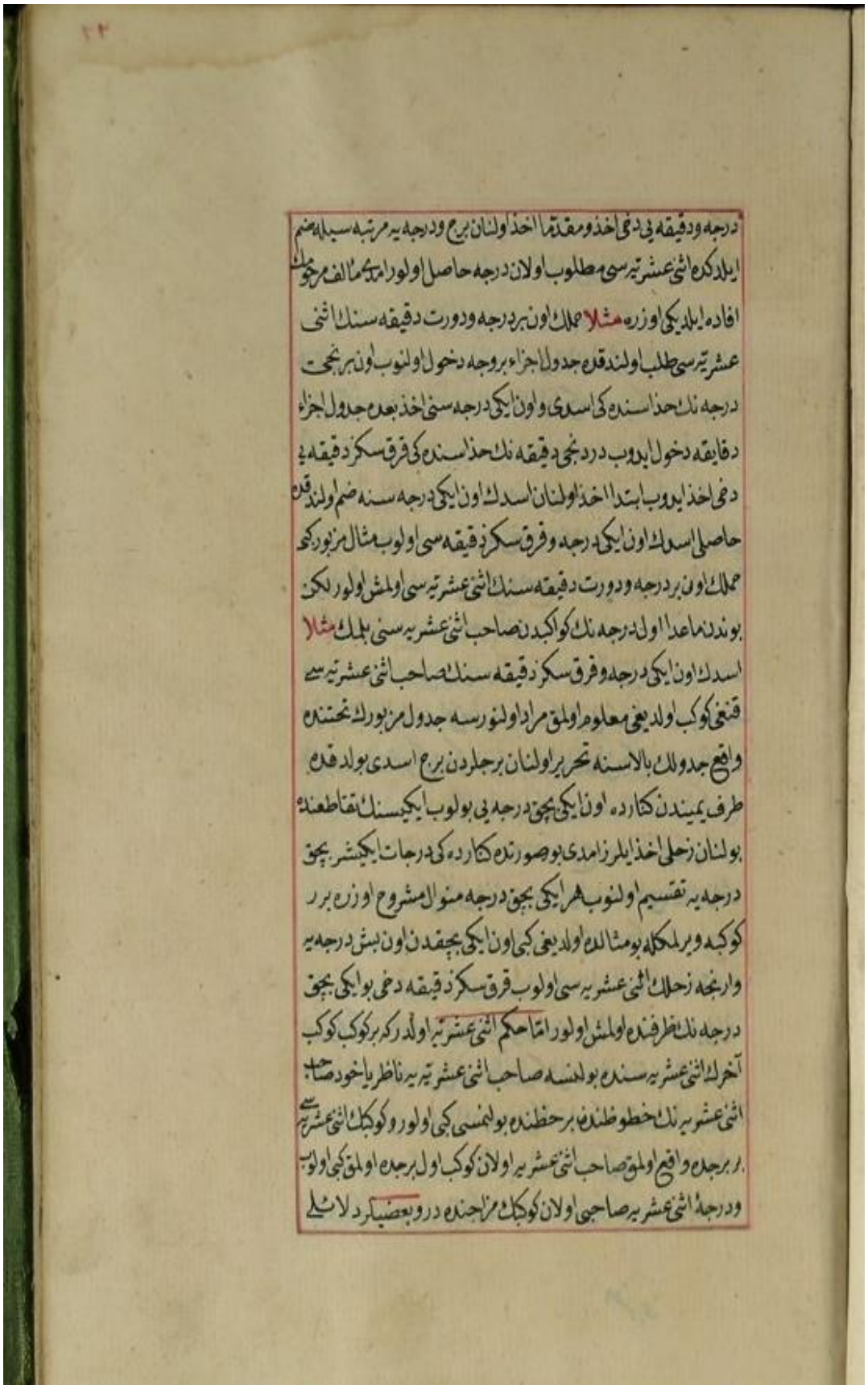

[22a]

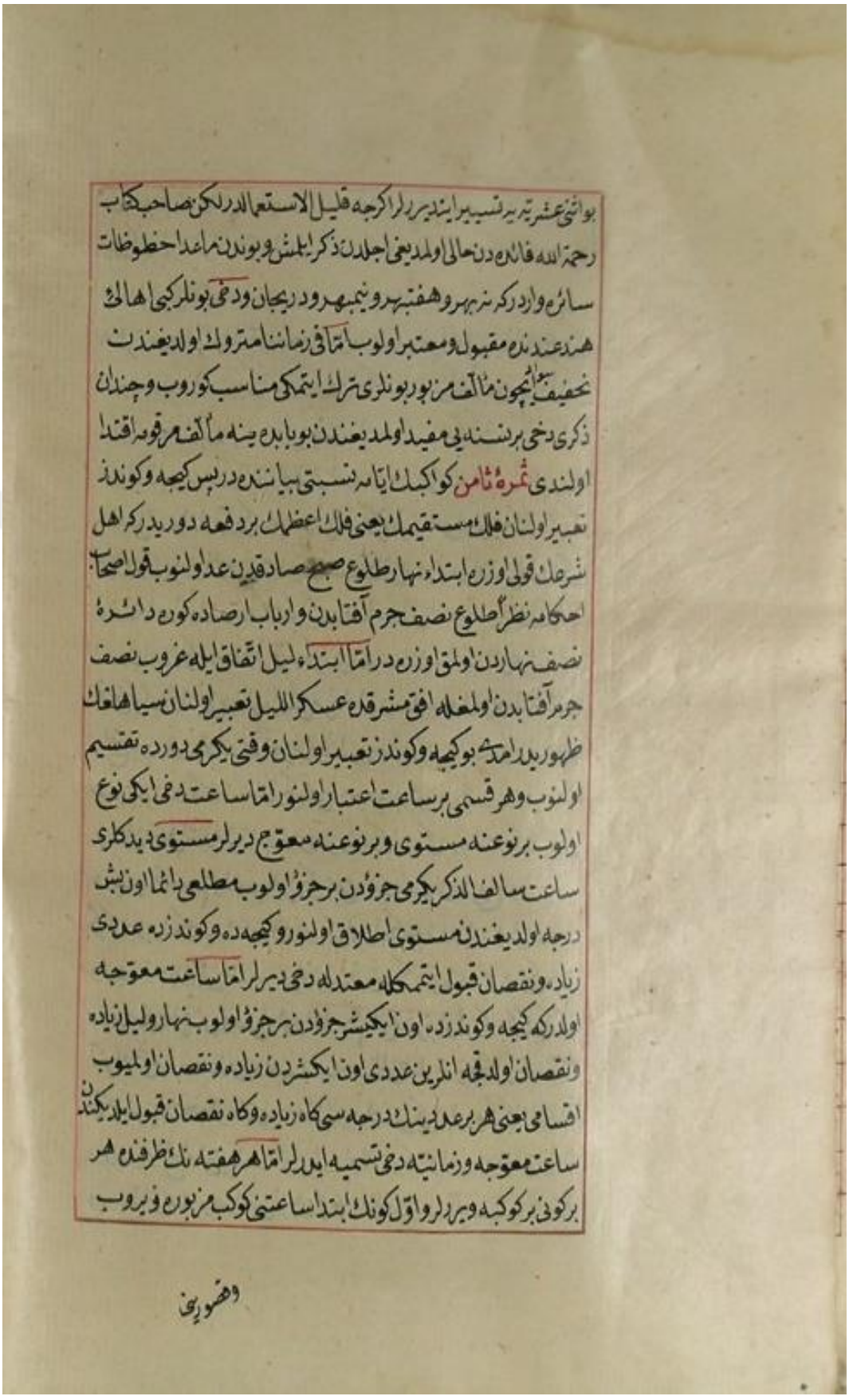

[22b]

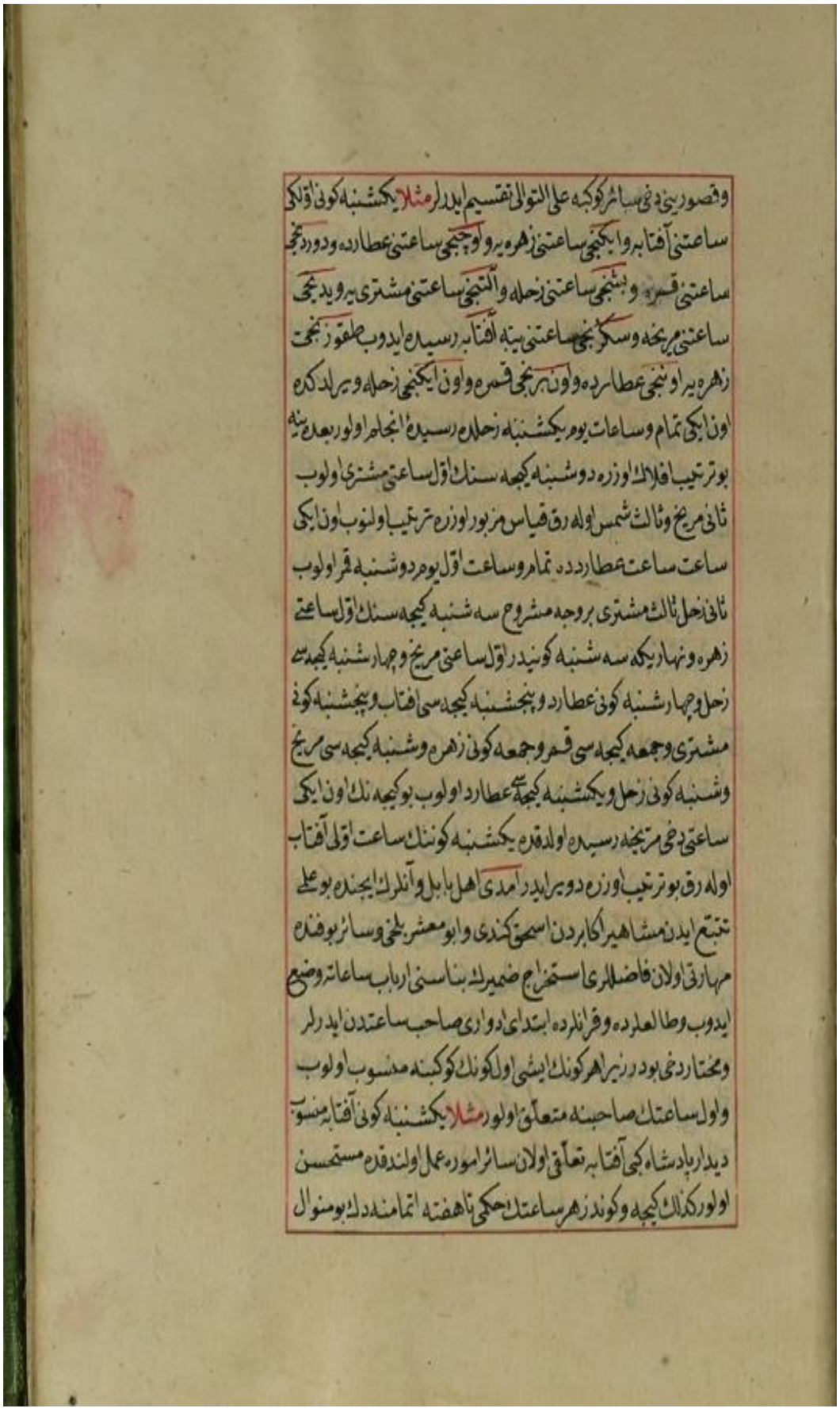

وقصور بنده فی سائر کوکبه علی التوالی تقسیم ایدرلر مثلا یکشنبه کونی اوّلکی
ساعتی آفتابه وایکنجی ساعتی زهره یه واوچنجی ساعتی عطارده ودوردنجی
ساعتی قمره وبشنجی ساعتی زحله والتنجی ساعتی مشتری یه ویدنجی
ساعتی مریخه وسکزنجی ساعتی یینه آفتابه رسیده ایدوب طقوزنجی
زهره یه اونجی عطارده واون برنجی قمره واون ایکنجی زحله ویرلدکده
اون ایکی تمام وساعات یوم یکشنبه زحله رسیده انجام اولور بعده یینه
بو ترتیب افلاک اوزره دوشنبه کیجه سنك اوّل ساعتی مشتری اولوب
ثانی مریخ وثالث شمس اوله رق قیاس مزبور اوزره ترتیب اولنوب اون ایکی
ساعت ساعت عطارده تمام وساعت اوّل یوم دوشنبه قمر اولوب
ثانی زحل ثالث مشتری بروجه مشروح سه شنبه کیجه سنك اوّل ساعتی
زهره ونهاریکه سه شنبه کونیدر اوّل ساعتی مریخ وچهارشنبه کیجه سی
زحل وچهارشنبه کونی عطارد وپنجشنبه کیجه سی آفتاب وپنجشنبه کونی
مشتری وجمعه کیجه سی قمر وجمعه کونی زهره وشنبه کیجه سی مریخ
وشنبه کونی زحل ویکشنبه کیجه سی عطارد اولوب بو کیجه نك اون ایکی
ساعتی دخی مریخه رسیده اولدقده یکشنبه کونك ساعت اوّلی آفتاب
اوله رق بو ترتیب اوزره دوبر ایدرامدی اهل بابل وآنلرك ایجنده بوعلمه
تتبع ایدن مشاهیر اکابردن اسحق کندی وابو معشر بلخی وسائر بوفنده
مهارتی اولان فاضللری استخراج ضمیرلك بناسنی ارباب ساعاته وضع
ایدوب وطالعلره وقرانلره ابتدای ادواری صاحب ساعتدن ایدرلر
ومختار دخی بودر زیرا هر کونك ایشی اول کونك کوکبه منسوب اولوب
واول ساعتك صاحبنه متعلق اولور مثلا یکشنبه کونی آفتابه منسوب
دیدار پادشاه کبی آفتابه تعلقی اولان سائر امور ده عمل اولندقده مستحسن
اولور کذلك کیجه وکوندزهر ساعتك حکمی تاهفته اتمامنه دك بومنوال

[23a]

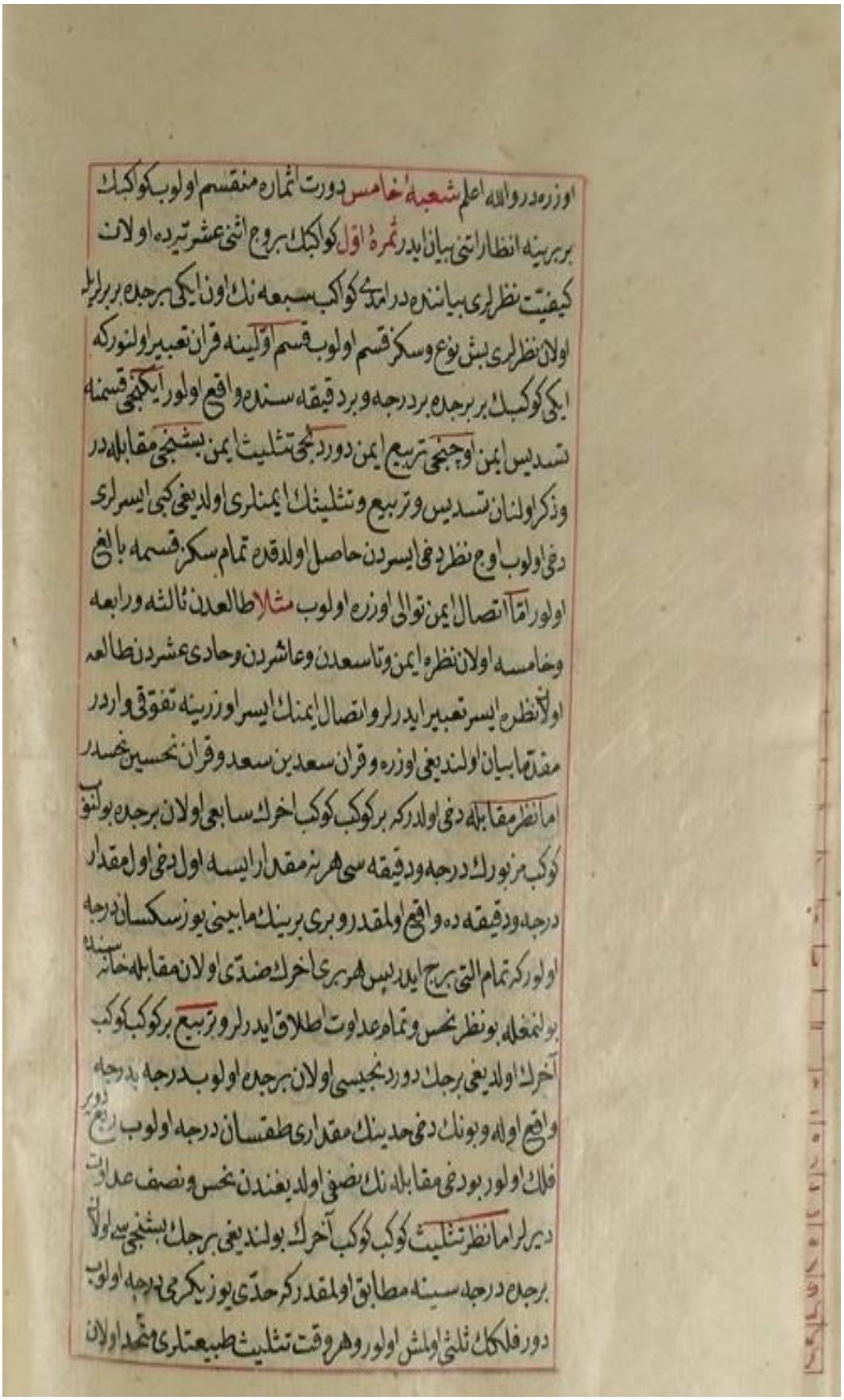

اوزره در والله اعلم شعبه خامس دورت ثماره منقسم اولوب کوکبك
بر برینه انظار اثنی بیان ایدر ثمره اول کواکبك بروج اثنی عشر تیره اولان
کیفیت نظریی بیانده در امدی کواکب سبعه نك اون ایکی برجده بر برلرله
اولان نظریی بش نوع وسکز قسم اولوب قسم اولینه قران تعبیر اولنور که
ایکی کوکبك بر برجده بر درجه وبر دقیقه سنده واقع اولور ایکنجی قسمنه
تسدیس ایمن اوچنجی تربیع ایمن دوردنجی تثلیث ایمن بشنجی مقابله در
وذکر اولنان تسدیس وتربیع وتثلیثك ایملری اولدیغی کبی ایسر لری
دخی اولوب اوچ نظر دخی ایسر دن حاصل اولدقده تمام سکز قسمه بالغ
اولور امّا اتصال ایمن توالی اوزره اولوب مثلا طالعدن ثالثه ورابعه
وخامسه اولان نظره ایمن وتاسعدن وعاشردن وحادی عشردن طالعه
اولان نظره ایسر تعبیر ایدر لر واتصال ایملك ایسر اوزرینه تفوقی واردر
مقدمتا بیان اولندیغی اوزره وقران سعدین سعد وقران نحسین نحس در
امّا نظر مقابله دخی اولدرکه برکوکب کوکب اخرك سابعی اولان برجده بولنوب
کوکب مزبورك درجه ودقیقه سی هر بر مقداری ایسه اول دخی اول مقدار
درجه ودقیقه ده واقع اولمقدر وبری بریندن مابینی یوز سکسان درجه
اولورکه تمام التی برج ایدر پس هر بری اخرك ضدّی اولان مقابله خانه سنده
بولنمغله بو نظر نحس وتمام عداوت اطلاق ایدر لر وتربیع برکوکب کوکب
آخرك اولدیغی برجك دوردنجیسی اولان برجده اولوب بدرجه
واقع اوله وبونك دخی حدینك مقداری طقسان درجه اولوب ربع دور
فلك اولور بو دخی مقابله نك نصفی اولدیغندن نحس ونصف عداوت
دیر لر امّا نظر تثلیث کوکب کوکب آخرك بولندیغی برجك بشنجی سی اولان
برجده درجه سینه مطابق اولمقدرکه حدّی یوز یکرمی درجه اولوب
دور فلكك ثلثی اولمش اولور وهر وقت تثلیث طبیعتلری متحد اولان

[23b]

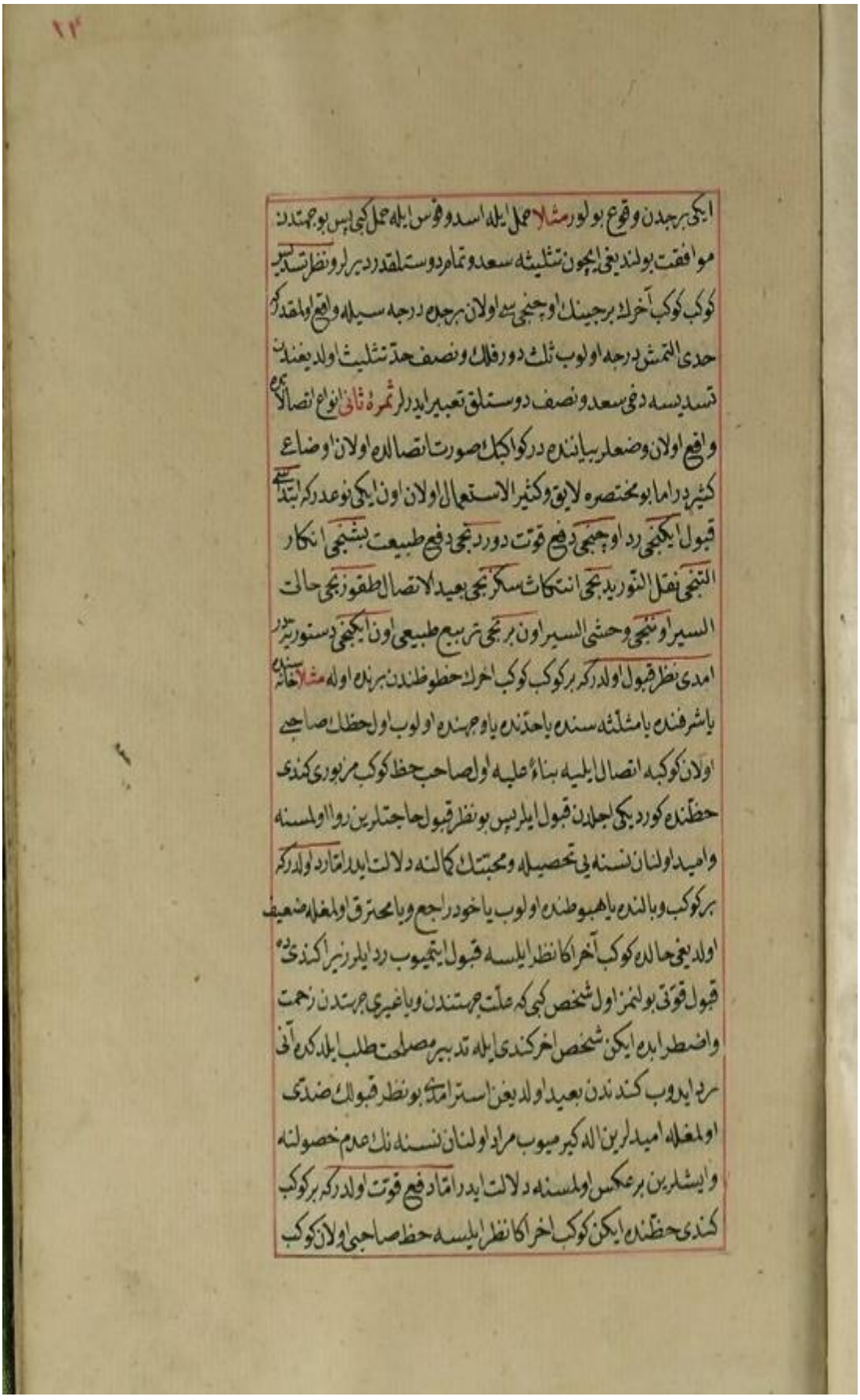

ایکی برجدن وقوع بولور مثلا حمل ایله اسد وقوس ایله حمل کبی پس بو جهتدن
موافقت بولندیغی ایچون تثلیثه سعد وتمام دوستلقدر دیرلر ونظر تسدیس
کوکب کوکب آخرك برجینك اوچنجی بیله اولان برجده درجه سیله واقع اولمقدر کم
حدی التمش درجه اولوب ثلث دور فلك ونصف حد تثلیث اولدیغندن
تسدیسه دخی سعد ونصف دوستلق تعبیر ایدرلر ثمره ثانی انواع اتصالاتك
واقع اولان وضعلر بیاننده درکه اکمل صورت اتصالده اولان اوضاع
کثیره دراما بو مختصره لایق وکثیر الاستعمال اولان اون ایکی نوعدر کم ابتدا بیله
قبول ایکنجی رد اوچنجی دفع قوت دوردنجی دفع طبیعت بشنجی انکسار
التنجی نقل التوربد یدنجی انتکاث سکزنجی بعید الاتصال طقوزنجی حالت
السیر اونجی وحشی السیر اون برنجی تربیع طبیعی اون ایکنجی دستور یزدر
امدی نظر قبول اولدرکه برکوکب کوکب آخرك حظوظندن برنده اوله مثلا آخاذ
یاشرفنده یامثلثه سنده یاحدنده یاوجهنده اولوب اول حظ صاحبی
اولان کوکبه اتصال ایلیه بناء علیه اول صاحب حظ کوکب مزبوری کندی
حظنده کوردیکی اجلدن قبول ایلر پس بو نظر قبول حاجتلرین روا اولمسنه
وامید اولنان نسنه یی تحصیله ومحبتك کائنه دلالت ایدر امادر اولدرکه
برکوکب وبالنده یاهبوطنده اولوب یاخود راجع ویامحترق اولمغله ضعیف
اولدیغی حالده کوکب آخر اکا نظر ایلسه قبول ایتمیوب رد ایلر زیرا کندی
قبول قوتی بولنمز اول شخص کبی که علت جهتندن ویاغیری جهتدن زحمت
واضطرابده ایکن شخص اخر کندی ایله تدبیر مصلحت طلب ایلدکده آنی
رد ایدوب کندندن بعید اولدیغنی استرامدیغی بو نظر قبولك ضدی
اولمغله امیدلرینك الدکیر صیوب مراد اولنان نسنه نك عدم حصولنه
وایشلرینك برعکس اولمسنه دلالت ایدر امادفع قوت اولدرکه برکوکب
کندی حظنده ایکن کوکب آخر اکا نظر ایلسه حظ صاحبی اولان کوکب

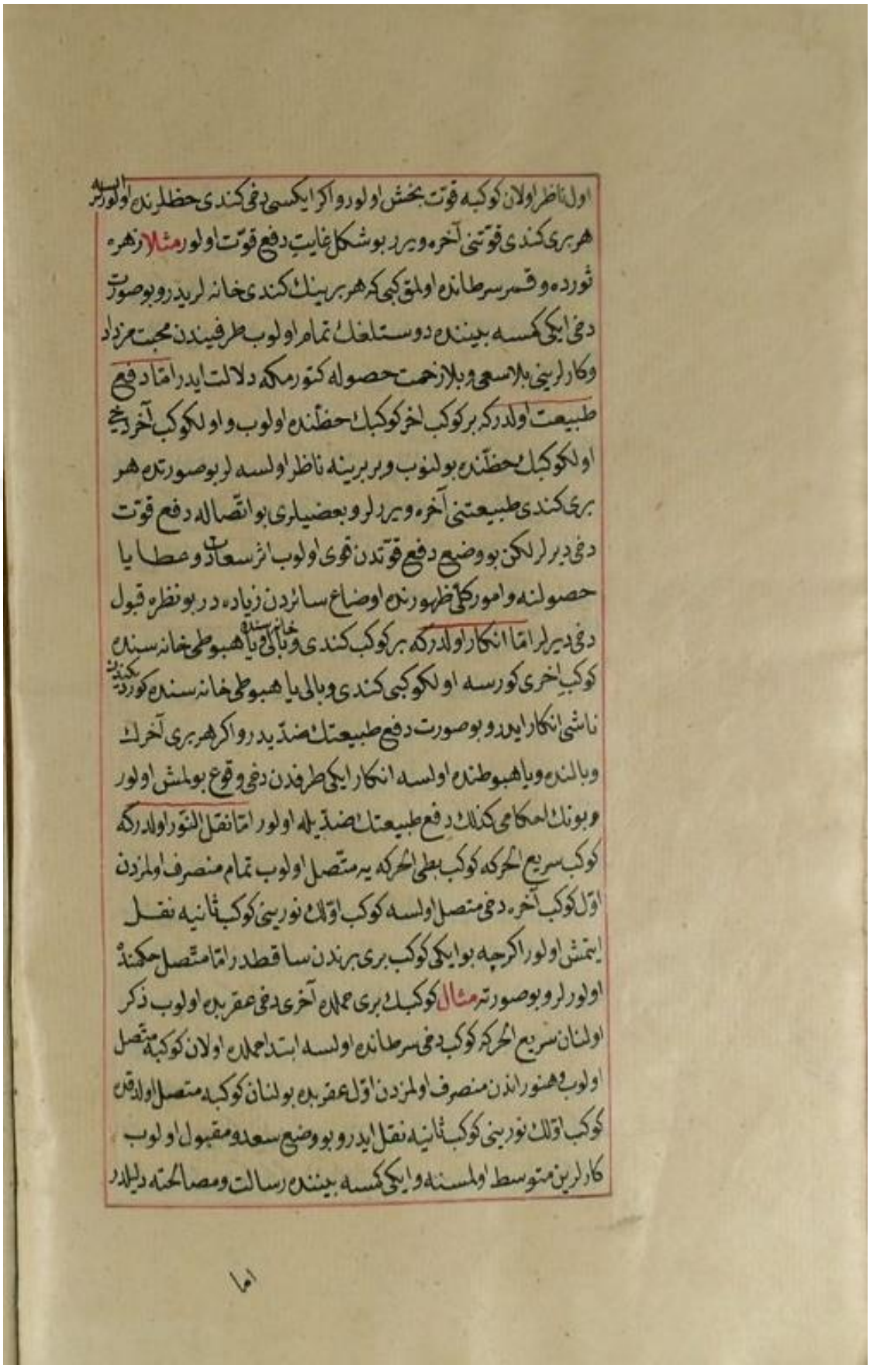

[24b]

اما انکاث اولدرکه کوکب سریع الحرکه ثقیل الحرکه اولان کوکبه یتشوب
متصل اولمق مراد ایدرکن هنوز مرکزه مرکزه کلمزدن اول سریع الحرکه اولان کوکب
مزبور رجعت ایلسه واول اتصالی شکست ایدر وتمام متصل اولمه مزبور رکونه
دخی اولورکه کوکب سریع رجوع اولدیغی اشاده بر ثقیله اتصال مراد ایدرکن
مستقیم اولوب اتصالی تمام اولمزدن بوعهد شکست اولمکه وایشبو بن صورتی
نظامه رسیده اولمشیکن خلاف ظهور ایلسه وبشیما نلغه وکار لرده
تردده وامید اولنان نسنه نك رجعتنه وایکی کسه بینده خلاف
عهده دلالت ایدر اما حالی السیر اولدرکه برکوکب اوائل برجده کوکب اخره
متصل اولوب بعده اول برجدن نقل وتحویل ایلیجیه ذلك هیچ برکوکبله
دخی اتصالی اولمز کابناء حالی السیر تعبیر اولنور واول وضعده کوکب
ضعیف اولور وبوندن دخی بتری اولدرکه اول کوکب نحس اولمش اولسه
فراق وهجرتی وناسدن عزلته ومخالف اولان وعدلره وطمع اوزره
اولمغه دلالت ایدر اما بعید الاتصال اولدرکوکب بر برجه نقل ایدوب
اوائلنده هیچ برکوکبه متصل اولیوب آخر برجده برکوکبه متصل اولسه
اول حالده کوکب ضعیف اولوب ایشبو بن تعویق وتعطیلنه وامورده
تقصیراته وفردایه تعلیقه دلالت ایدر اما وحشی السیر اولدرکه کوکب
بر برجه تحویل ایدوب اول برجدن برج اخره نقل ایدنجه اصلا برکوکبه
متصل اولمیه اکثری بوحال قمره واقع اولوب نحس اولور اما دخی برتر اولان
اولدرکه بوحال قوسده قمره واقع اولمه زیرا هبوط خانه سندن صوبالی خانه سنه
متوجه اولمش اولدیغی جهتدن ضعفی تشدید اولور وبوندن غیری غریب
اولدیغی برجلوده جوزادن ایوسی اولمزکه شرفی اولان ثوردن خانه سی اولان
سرطانه متوجه اولدیغی اجلدن قوی اولور اما مریخك بوخانه لرده حالی
قمرك عکسیدر امدی بوحالت دخی حقارتره وایشبو بن نقصانیتنه

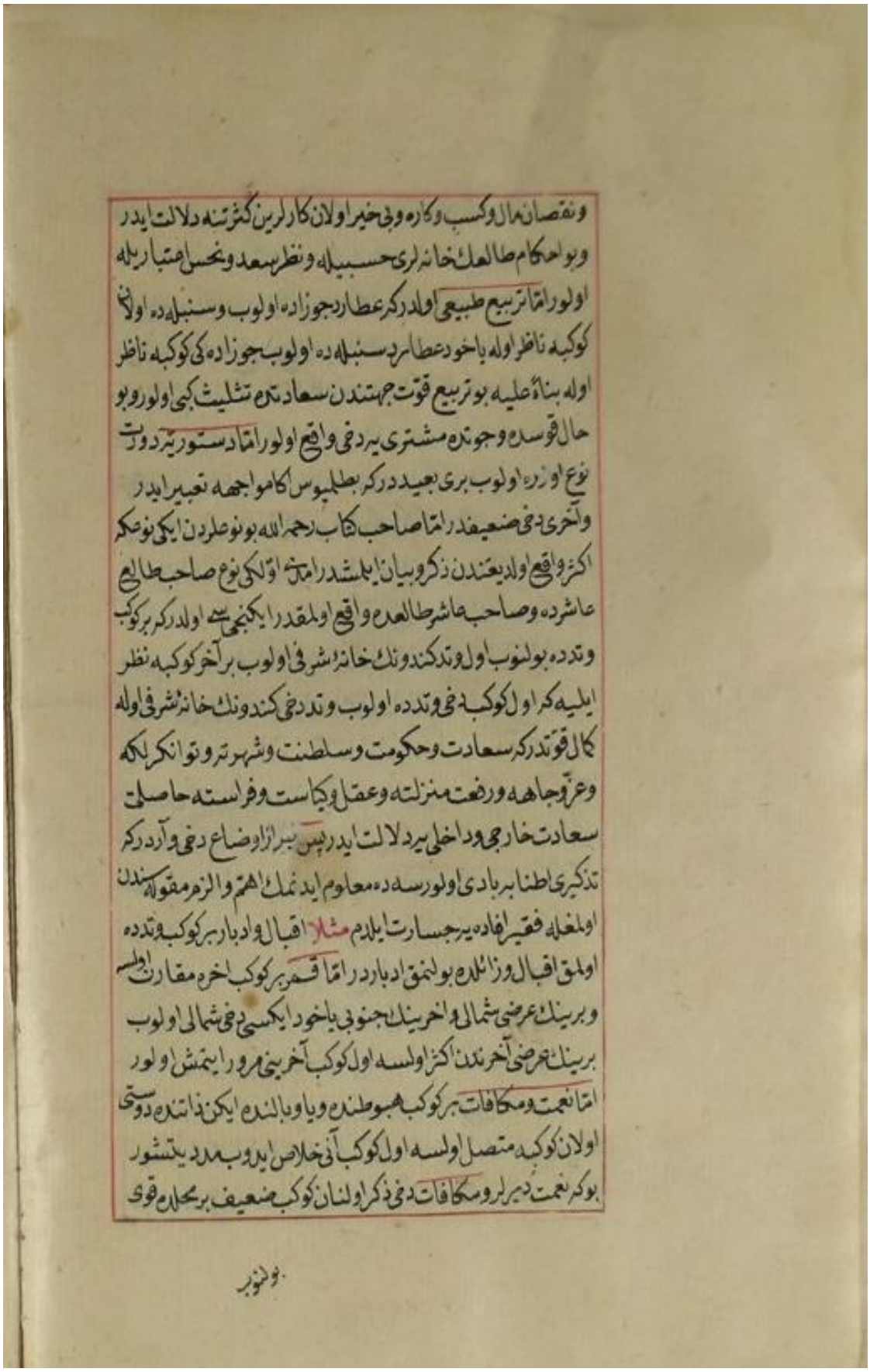

ونقصان مال وکسب وکاره وبی خیر اولان کارلرین کثرتنه دلالت ایدر
وبو احکام طالعلک خانه لری حسبیله ونظر سعد ونحس اعتباریله
اولور اما تربیع طبیعی اولدرکه عطارد جوزاده اولوب وسنبله ده اولان
کوکبه ناظر اوله یاخود عطارد سنبله ده اولوب جوزاده کی کوکبه ناظر
اوله بناءً علیه بو تربیع قوت جهتندن سعادتدن تثلیث کبی اولور وبو
حال قوسده وجوزده مشتری یردنی واقع اولور اما دستور یردورت
نوع اوزره اولوب بری بعیددرکه بطلیوس کاموا جهه تعبیر ایدر
واخری دنی ضعیفدر اما صاحب کتاب رحمه الله بونوعلردن ایکی نوعکه
اکثر واقع اولدیغندن ذکر وبیان ایلمشدر اما اولکی نوع صاحب طالع
عاشرده وصاحب عاشر طالعده واقع اولمقدر ایکنجی نوع اولدرکه برکوکب
وتدده بولنوب اول وتدکندونك خانه شرفی اولوب برآخر کوکبه نظر
ایلیه کراول کوکب دنی وتدده اولوب وتد دنی کندونك خانه شرفی اوله
کال قوتدرکه سعادت وحکومت وسلطنت وشهرتر وتوانکرلکه
وعز وجاهه ورفعت منزلته وعقل وکیاست وفراسته حاصل
سعادت خارجی وداخلی یردلالت ایدر پس بوندن اوضاع دنی وآردرکه
تذکیری اطنابه بادی اولورسه ده معلوم ایدنمك اهم والزم مقوله سندن
اولمغله فقیر افاده یه جسارت ایلدم مثلا اقبال وادبار برکوکب وتدده
اولمق اقبال وزائلده بولنمق ادبار درامّا قمر برکوکب اخره مقارن اولسه
وبرینك عرضی شمالی واخرینك جنوبی یاخود ایکسی دنی شمالی اولوب
برینك عرضی آخرندن اکثر اولسه اول کوکب آخرینی مرور ایتمش اولور
اما نعمت ومکافات برکوکب هبوطنده ویا وبالنده ایکن ذاتنده دوستی
اولان کوکبه متصل اولسه اول کوکب آنی خلاص ایدوب مدد یتشور
بوکه نعمت دیرلر ومکافات دنی ذکر اولنان کوکب ضعیف بر محلده قوی

ولنور

بولنوب اول دوستی اولان کوکب برمحلده برجهتله ضعیف بولنمغله
اکا متصل اولوب قوت ویرر و امداد ایدر معناً مکافات ایتمش اولور
امام مرادفه ایکی کوکب راجع بربریله متصل اولوب قبول دخی بولنمیوب
خیرتده ایکن بعده ایکسیده مستقیم اولوب تکرار متصل اولوب
تحیرده ایکن استقامته رسیده اولور لرنا امید ایکن امید لك حصولنه
دلیل در خصوصاکه قبول بولنه اما متهم برکوکب رجعت و یا هبوطی
و یا وبالی حالنده برنحسه متصل اولوب متهم اولور اما قطع النور
برکوکب خفیف ثقیله متصل اولمق استرکن ثقیل دخی کندودن اثقله
متصل اولور و تجاوز ایدر اول خفیفك ثقیلدن قطع ایدوب خفیف
مزبور ثقیله متصل اولورکن اثقله متصل اولمق اقتضا ایدر مثلا زهره
مملك بیشنده و مریخ اون اوجنده و زحل اون بیشنده اولسه لر زهره
مریخه رسیده اولمزدن اول مریخ زحله مقارن اولوب زهره نك نوریني
مریخدن قطع ایتمش اولور و بو قطع النور لك برکونه سی دخی اولدرکه مثلا
زهره مملك یکرمیسنده و عطارد ثور لك ایکسنده و زحل اسد لك یکرمی
بدیسنده بولنسه زهره زحله تثلیثاً اتصاله اغاز ایدوب هنوز
اتصال تمام اولمزدن مقدم مزبور عطارد رجعت ایدوب زهره یه
مقارن اولور و زهره نك نوریني زحلدن قطع ایدر فوت دخی بوکونه
اولور ایشلرین حصول پذیر اولمشیکن برعکس اولمسنه دلالت
ایدر والله اعلم ثمره ثالث اتصال محل بیانده در بو اتصالات
اتصالات نظر لك غیری اولوب و بو اتصاله تناظر و اتصالات طبیعی
دخی دیرلر و اتصال نظر یرنده استعمال ایدرلر هر نقدر بری برینه ناظر
دکللر ایسه دخی و بو اتصالات اوچ نوع اوزره اولوب تسدیس و تربیع
و مقابله دیمك اولور و بونلرین نسبتی ایکی نوع اولوب بر نوعی

[26a]

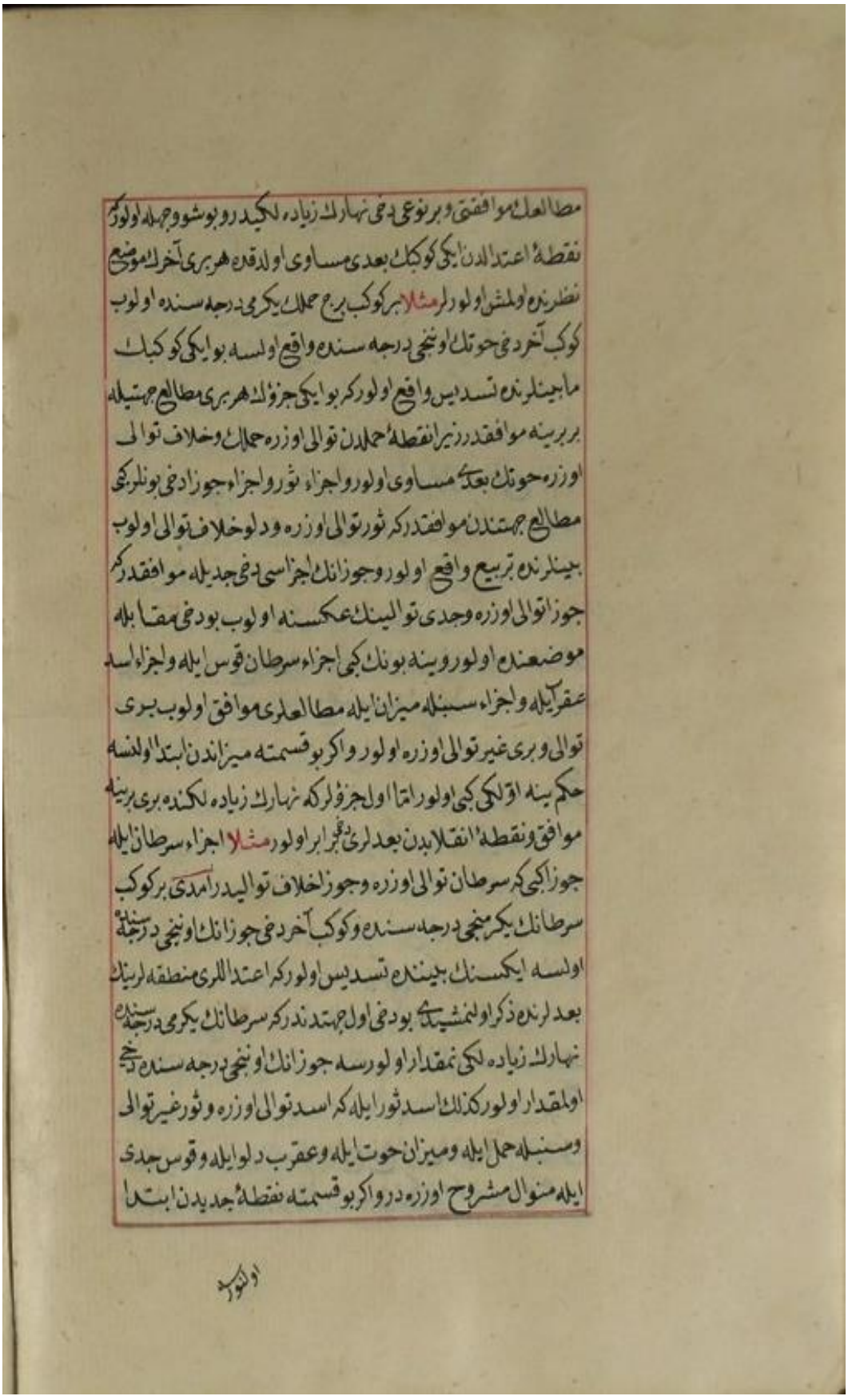

مطالعك موافق و برنوعی دخی نهارك زیاده لكیدر و بوشو وجهله اولور
نقطهٔ اعتدالدن ایكی كوكب بعدی مساوی اولدقده هر بری آخرك موضع
نظرنده اولمش اولور لر مثلا برج حملك یكرمی درجه سنده اولوب
كوكب آخردخی حوتك اونجی درجه سنده واقع اولسه بو ایكی كوكبك
مابینلرنده تسدیس واقع اولور كه بو ایكی جزؤلك هر بری مطالع جهتیله
بربرینه موافقدر زیرا نقطهٔ حملدن توالی اوزره حملك وخلاف توالی
اوزره حوتك بعدی مساوی اولور واجزاء ثور واجزاء جوزادخی بونلرگی
مطالع جهتندن موافقدر كه ثور توالی اوزره ودلو خلاف توالی اولوب
بینلرنده تربیع واقع اولور وجوزانك اجزاسی دخی جدیله موافقدر كه
جوزانك توالی اوزره وجدی توالیسنك عكسنه اولوب بودخی مقابله
موضعنده اولور وبینه بونلرگی اجزاء سرطان قوس ایله واجزاء اسد
عقرب ایله واجزاء سنبله میزان ایله مطالعلری موافق اولوب بری
توالی وبری غیر توالی اوزره اولور واكر بو قسمته میزاندن ابتدا اولنسه
حكم بینه اوزره كی اولور امّا اول جزؤلر كه نهارك زیاده لكنده بری بربرینه
موافق ونقطهٔ انقلابدن بعدكی دخی برابر اولور مثلا اجزاء سرطان ایله
جوزاكی كه سرطان توالی اوزره وجوزا خلاف توالیدر امدی برج كوكب
سرطانك یكرمنجی درجه سنده وكوكب آخردخی جوزانك اونجی درجه سنده
اولسه ایكسنك بینلرنده تسدیس اولور كه اعتدالدكری منطقه لرینك
بعد لرنده ذكر اولنمشیدی بودخی اول جهتندر كه سرطانك یكرمی درجه سنده
نهارك زیاده لكی نمقدار اولور سه جوزانك اونجی درجه سنده دخی
اولمقدار اولور كذلك اسد ثور ایله كه اسد توالی اوزره وثور غیر توالی
وسنبله حمل ایله ومیزان حوت ایله وعقرب دلو ایله وقوس جدی
ایله منوال مشروح اوزره در واكر بو قسمته نقطهٔ جدیدن ابتدا

اولنور

[26b]

اولنور سه حکم بینه بو وجه اوزره اولور حقیقت اتصال محل بودر
ثمره رابع اتصالاتک حدودی و کوکبلرین ماقبلندن و مابعدندن
جرملری بیاننده در اتصالات ایچون برحد وارد رکه اول حده رسیده
اولمدقجه اتصاله شروع ایلمز و برحد دخی وارد رکه اول حدده مرور ایلمدکجه
اتصال باطل اولمز و بو حدلر اجرام کواکب اوزره بنا اولنمشدر زیرا
هر کوکبک ماقبلندن و مابعدندن بعد معینی وارد رو اکا انوار دیرلر
امدی آفتابک نور جرمی اون بش درجه در و ماهک جرمینک نوری
اون ایکی درجه در و مشتریک نور جرمی و زحلک نور جرمی طقوز
درجه در و مریخک نور جرمی سکز درجه در و زهره و عطارد نور
جرملری یدیشر درجه در و عقده ذأس و ذنبدن هر برینک نور جرمی
اون ایکشر درجه در لکن اتصالاتک اوج حالی وارد رهر وقتکه کوکبک
نوری بر کوکبه بتسه اتصاله اغاز ایلمش اولور وقتاکه مرکز مرکزه
ایریشه غایت قوة اتصال اولور و چونکه جرم جرمدن منقطع اوله
اتصال تمام اولور امّا اعتبار جرملرین نصفنه در جمیع اتصالاتده
و بعضیلر نصف جرمدن نقصانه اعتبار اولنور دیرلر مثالی اولدرکه
جرم مشتری طقوز درجه و جرم قمر اون ایکی درجه در ایکسنی
جمع ایلدکده یکرمی بر درجه اولدی و ایکسنک نصفی اون بچق درجه
اولمغله هر وقتکه قمر و مشتریک بینده یکرمی بر درجه بعد قاله قوتر
اغاز ایدر و مرکز مرکزه ایرشدکده اتصال تمام و قوتک غایتی اولور و جرملرک
نصفنه ایرشدکده قوت نهایت بولور و یکرمی بر درجه بعید اولدقده
قمر منصرف اولمش اولور لکن نصف جرمدن قلیل اولانه اعتبار ایدنلر
دورت بچق درجه قالدقده قوتر اغاز ایدر دیرلر و قوت اوّل بو قوتدن
قویدر شعبه سادس بدی ثمره یه منقسم اولوب کواکبک شهادتلرین

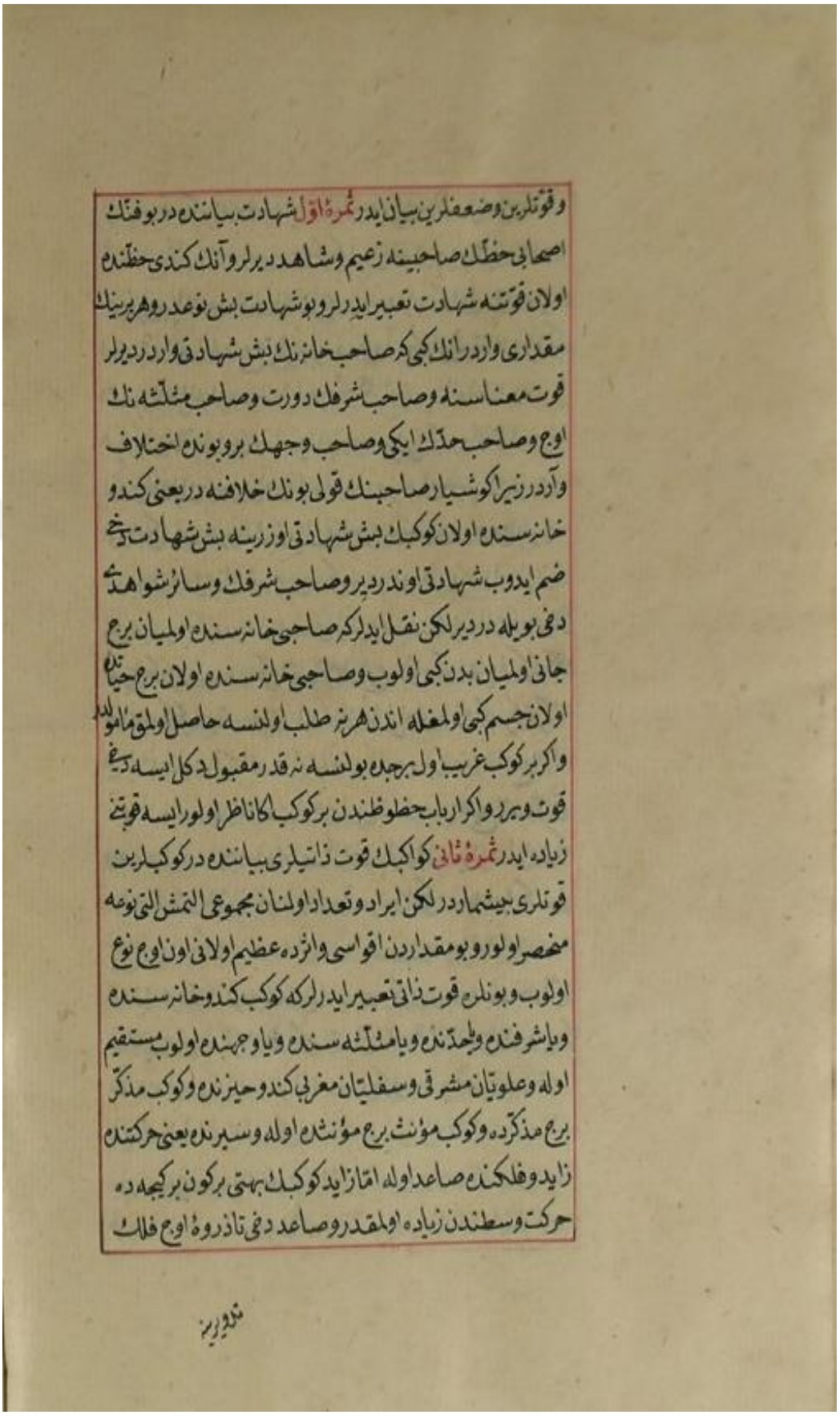

و قوتلرین وضعفلرین بیان ایدر ثمرهٔ اول شهادت بیانندہ در بوفنك
اصحابی حظك صاحبینه زعیم وشاهد دیرلر وآنك کندی حظندہ
اولان قوتنه شهادت تعبیر ایدرلر وبو شهادت بش نوعدر وهر برینك
مقداری واردر انك کبی کہ صاحب خانه نك بش شهادتی واردر دیرلر
قوت معناسنه وصاحب شرفك دورت وصاحب مثلثه نك
اوج وصاحب حدك ایکی وصاحب وجهك بر بوندہ اختلاف
وآردر زیرا کوشیار صاحبینك قولی بونك خلافنه در یعنی کندو
خانه سنده اولان کوکبك بش شهادتی اوزرینه بش شهادت دخی
ضم ایدوب شهادتی اوندر دیر وصاحب شرفك وسائر شواهدك
دخی بویله در دیر لکن نقل ایدرلر کہ صاحبی خانه سنده اولمیان برج
جانی اولمیان بدن کبی اولوب وصاحبی خانه سنده اولان برج حیاتلی
اولان جسم کبی اولمغله اندن هر نه طلب اولنسه حاصل اولوب مأمول
واکر بر کوکب غریب اول برجده بولنسه نه قدر مقبول دل کل ایسه دخی
قوت ویررواکر ارباب حظوظ اندن بر کوکب کاناظر اولور ایسه قوتنی
زیاده ایدر ثمرهٔ ثانی کواکبك قوت ذاتیلری بیانندہ در کوکبلرین
قوتلری بیشمار در لکن ایراد وتعداد اولنان مجموعی التمش التی نوعه
منحصر اولوروبو مقداردن اقواسی واثرده عظیم اولانی اون اوچ نوع
اولوب وبونلرده قوت ذاتی تعبیر ایدرلر کہ کوکب کندو خانه سنده
ویاشرفنده ویاحدنده ویامثلثه سنده ویاوجهنده اولوب مستقیم
اوله وعلویان مشرقی وسفلیان مغربی کندو حیزنده وکوکب مذکر
برج مذکرده وکوکب مؤنث برج مؤنثده اوله وسیرنده یعنی حرکتنده
زاید وفلکنده صاعد اوله امازاید کوکبك بهتی برکون برکچه ده
حرکت وسطندن زیاده اولمقدر وصاعد دخی تاذروهٔ اوج فلك

تدویر

[27b]

تدویر بینه وارنجه صعود اوزره اولمقدر وحیز تنده دیمکدر مرادی نهاری
اولان کوکب فوق الارض اولوب ولیلی اولان کوکب تحت الارض اولدیمکدر
امّا تصمیم ایچون دخی بو قوتلردن بریدر دیمشلر وصمیم دیدکلری کوکبك
مرکز آفتابه بعدی اون التی دقیقه دن نقصان قالوب ومرکزی مرکز آفتابدن
یعنی احتراقدن بینه اول مقدار بعید اولنجه دیمکدر بو ایکی وقته صمیم
اطلاق ایدرلر وصمیم عطارد زیاده قوی اولوب ایکی شمس مناسبتنده
اولورامدی کوکبده بودر ذاتی اولان قوتلر سعادت باطنیه دلیل اولوب
موالیده دخی عقل وفراست وفهم وادراك وکیاسته حاصل اولر شیك
غور نر واصل اولمغه دلالت ایدر ثمرهٔ ثالث کواکبك قوت عرضیسی
بیاننده درکواکبك قوت عرضیسی طالع سبیله ظهور کلور مثلا
اتفاقاً بر طالعك اوتادندن برنده واقع اولمق کبی ووتدلرین اقواسی وتد
طالع اولوب بعده عاشر وبعده سابع وبعده رابع درو کوکب وتدده
اولدیغی صورتده قوتی تقدیر اولنسه برالتون مقداری فرض اولنوب
مائل الوتده اولدیغی تقدیرجه دورت دانك وزائل الوتده ایکی دانك
قوتی اولمش اولور ومائل الوتددن اقواسی حادی عشر اولوب بعده خامس
وثانیدر وزائل الوتده اقواسی تاسع اولوب بعده ثالثدر امّا ساقط
اولان خانه لرایچون هیچ بر قوت تقدیر وفرض اولنمامشدر امّا وجه آخر
دخی اولدرکه کوکب سعد لرین حظوظنده اوله یاخود سعد لرنظر محبت
ایله ناظر اوله لرویری بریله هم مزاج اوله لرامدی بو عرضی اولان قوتلر
دخی مال وعزّ وجاه وشهرت کبی سعادت خارجیه دندر جمله سنه
دلیل اولور ووقت اولورکه کوکب قوت ذاتی وعرضیسیله آراسته
اولور مثلا طالع حمل اولوب مریخ خانه شرفی اولان جدی ده بولنسه کم
طالع مزبورله عاشری دوشر قوت ذاتی وعرضیسی جمع ایتمش اولورکم

[28a]

بو دستوریه نوعندن ثمرهٔ رابع کواکبك ضعفلری بیانندہ در کواکبك
قوتلری حد وحصر دن زیاده اولدیغی کبی ضعفلری دخی تعداده کلمز امّا
اهل فنك حسابلری اوزره الی بش نوعه حصر اولنوب وبو مقداردن
زیاده ظاهر اولمادیغی اون سکز نوعدر واولدخی اویله در کہ مثلا کوکب
وبالنده ویاهبوطنده اولوب ویاخود راجع یا محترق یاتحت الشعاع
ویاخود نیرّین کسوف یاخسوفنده ویاعقدهٔ ذنبده وقمرك طریقهٔ
محترقه سی اولان محل کہ میزانك اون طقوزنجی درجه سندن عقربك
اوچنجی درجه سنه دکدر قمر اندہ اولہ ویاخود قمرك حالی السیر
ویاوحشی السیر اولمسی وسیرنده نقصان اوزره حرکتی ویاافلاکده
هابط اولمسی یعنی نقطهٔ اوجدن ویافلك تدویری ذروه سندن
حضیضه عودت ایتمسی ویاخود طالعده برخلاف خانه ده یعنی سافط
یاخود برکوکبك وبالی خانه سنده ویاهبوطی خانه سنده اولوب خصوصا
اول کوکبك دخی عدوهٔ نظری اولہ ویاخود بر ربعه وبر برجه دوشه کہ
کندونك مزاجنه مخالف اولہ ویاخود نحسلرین حظوظندن اولوب
یانحسلرك ناظر اولہ لرباخصوص نظرد خی عداوت اولہ امدر بو اون
سکز نوعه ضعف کوکب تعبیر اولنور امّا اکبر کوکب اوتادطالعدن
بروتده اولوب اول موضع وبالی ویاهبوطی اولورسه آنك ضعفی قوت
عارضیسی اولان وتده اولمدن زیاده اولور ثمرهٔ خامس تشریق وتغریب
وانلرین حدودی بیاننده درهر کوکبکه آفتابدن مقدم طلوع ایدرسه
مشرقی دیرلر وآفتابدن صکره غروب ایدرسه مغربی تعبیر ایدرلر وکواکب
علویه نك تشریق وتغریبنده حدلری التمش درجه در یعنی آفتاب
احتراقدن بحد کدن صکره انلرین تسدیسنه وارنجیه دك انلره مشرقی
تعبیر ایدرلر وآفتاب انلره رسیده اولمغه التمش درجه بعد قالورسه

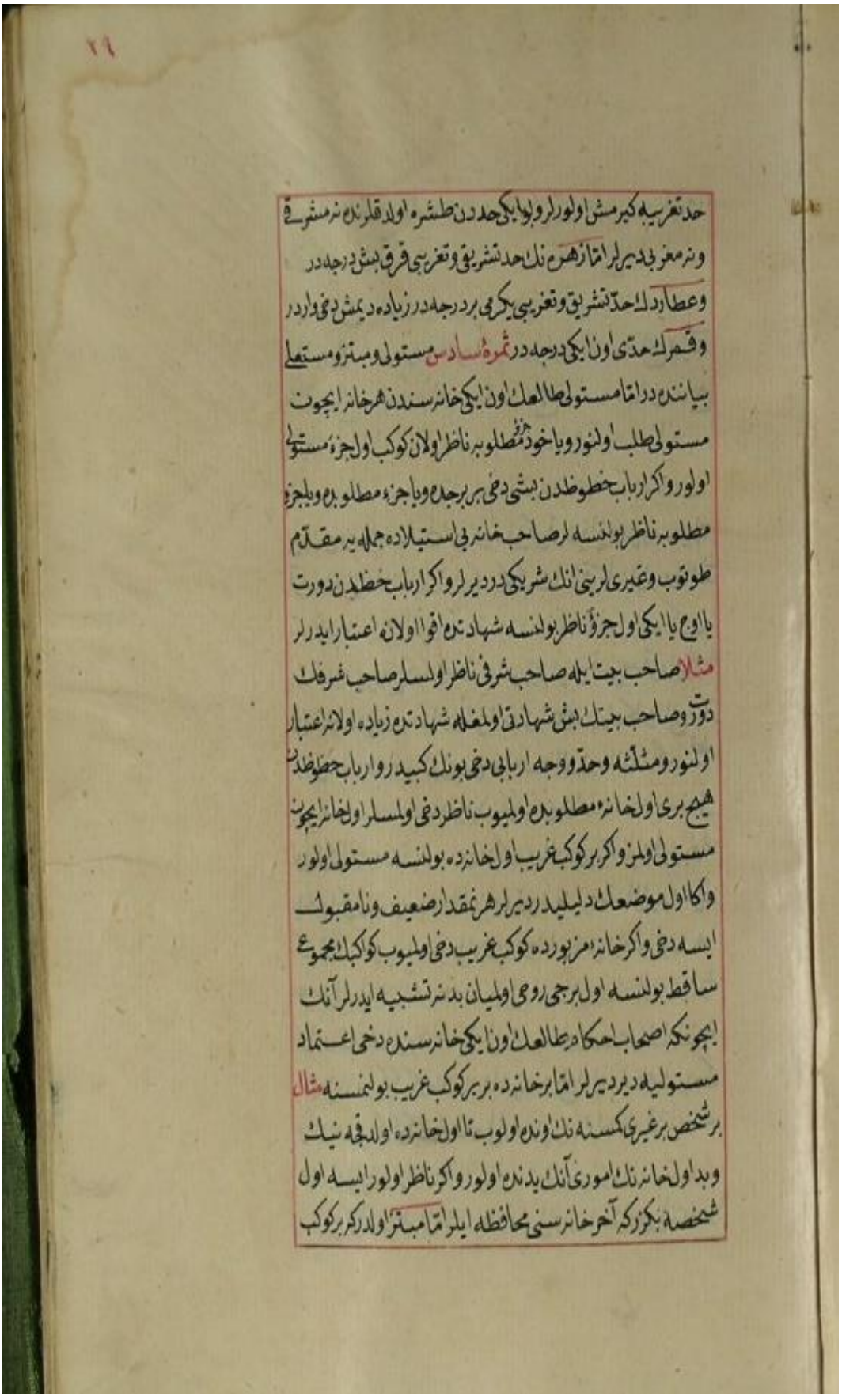

حد تغریبه کیرمش اولورلر ولیکن بر حد دن طشره اولدقلرنده نر مشرقه
ونر مغربه دیرلر امتاز هرنك حد تشریق وتغریبی فرق بش درجه در
وعطارد نك حد تشریق وتغریبی یکرمی بر درجه در زیاده دیمش دخی وارد ر
وقمرك حدی اون بکی درجه در ثمره سادس مستولی ومستتر ومستعلی
بیاننده در امتا مستولی طالعك اون بکی خانه سندن هرخانه ایچون
مستولی طلب اولنور ویا خود مطلوبه ناظر اولان کوکب اول جزء مستولی
اولور واکر ارباب خطوط دن بشی دخی بر برجده ویا جزء مطلوبده ویا جزء
مطلوبه ناظر بولنسه لر صاحب خانه بی استیلاده جمله یه مقدم
طوتوب وغیری لرینی انك شریکی دیرلر واکر ارباب خطوط دن دورت
یا اوچ یا ایکی اول جزؤ ناظر بولنسه شهادتده اقوا اولانه اعتبار ایدرلر
مثلا صاحب بیت ایله صاحب شرفی ناظر اولسلر صاحب شرفك
دورت وصاحب بیتك بش شهادتی اولمغله شهادتده زیاده اولانه اعتبار
اولنور ومثلثه وحده ووجه ارباب دخی بونك کبیدر وارباب خطوط دن
هیچ بری اول خانه مطلوبده اولیوب ناظر دخی اولمسلر اول خانه ایچون
مستولی اولمزلر واکر برکوکب غریب اول خانه ده بولنسه مستولی اولور
واکا اول موضعك دلیلیدیرلر هرنه مقدار ضعیف ونامقبول
ایسه دخی واکر خانه مزبوره کوکب غریب دخی اولیوب کوکبك مجموع
ساقط بولنسه اول برجی رومی اولیان بدنه تشبیه ایدرلر انك
ایچونکه اصحاب احکام طالعك اون بکی خانه سنده دخی اعتماد
مستولیه دیرلر امتا برخانه ده بر برکوکب غریب بولنمسنه مثال
بر شخص برغیری کمسنه نك اوندن اولوب تا اول خانه ده اولدقجه نیك
وبد اول خانه نك اموری آنك یدنده اولور واکر ناظر اولور ایسه اول
شخصه بکزر که آخر خانه سنی محافظه ایلر امتا مبتز اولدرکه برکوکب

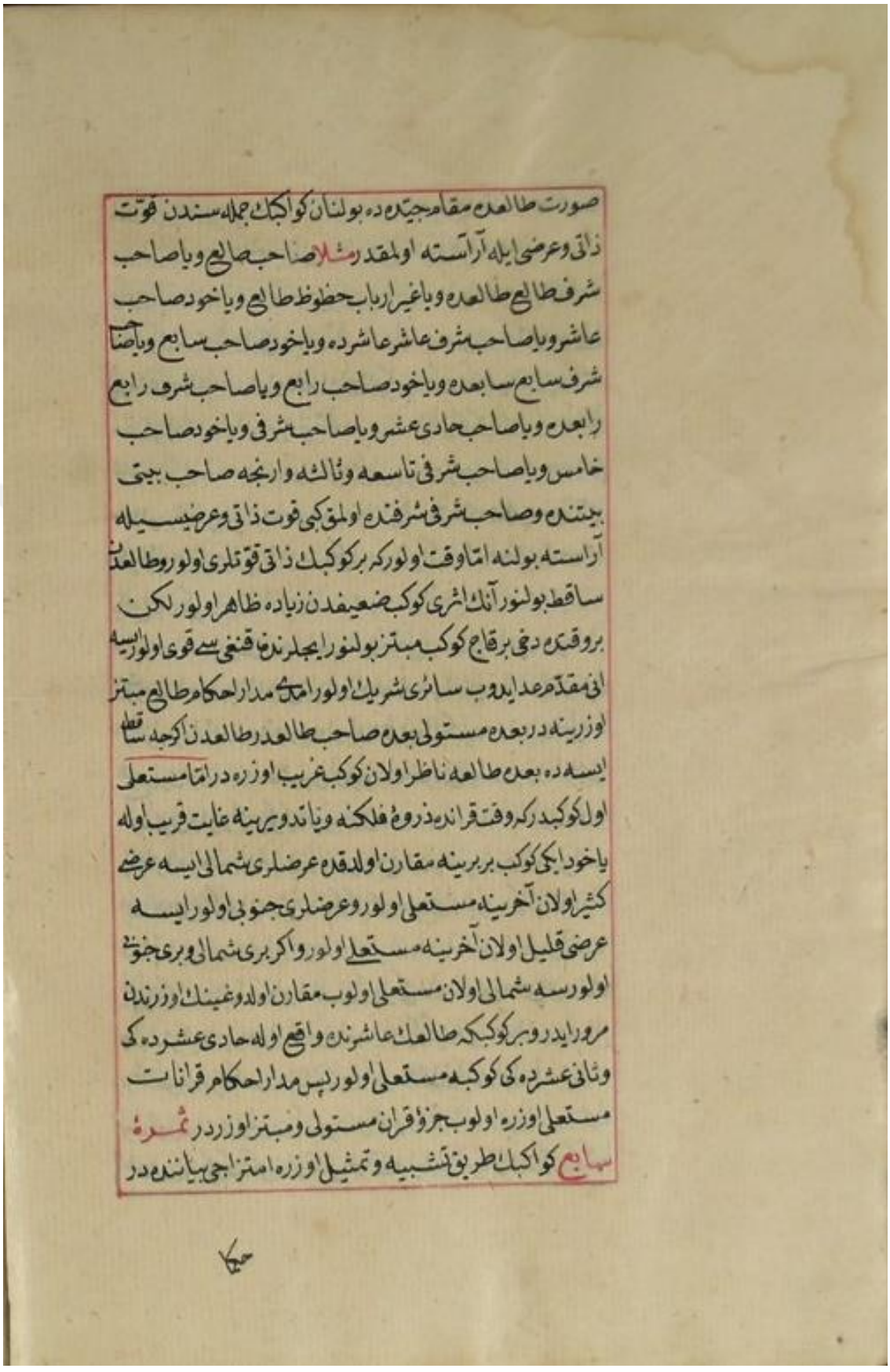

صورت طالعده مقام جیده ده بولنان کواکبك جمله سندن قوت
ذاتی وعرضی ایله آراسته اولمقدر مثلا صاحب طالع ویا صاحب
شرف طالع طالعده ویا غیر ارباب حظوظ طالع ویا خود صاحب
عاشر ویا صاحب شرف عاشر عاشرده ویا خود صاحب سابع ویا صاحب
شرف سابع سابعده ویا خود صاحب رابع ویا صاحب شرف رابع
رابعده ویا صاحب حادی عشر ویا صاحب شرفی ویا خود صاحب
خامس ویا صاحب شرفی تاسعه وثالثه وارنجه صاحب بیتی
بیتنده وصاحب شرفی شرفنده اولمق کبی قوت ذاتی وعرضیسیله
آراسته بولنه امتاوقت اولورکه برکوکبك ذاتی قوتلری اولور وطالعدن
ساقط بولنور آنك اثری کوکب ضعیفدن زیاده ظاهر اولور لکن
بروقتده دخی برقاچ کوکب مبتز بولنور ایجلرندن قنغی سی قوی اولورایسه
انی مقدم عد ایدوب سائری شریك اولور امتی مدار احکام طالع مبتز
اولزرینه دربعده مستولی بعده صاحب طالعدر طالعدن اکرچه ساقط
ایسه ده بعده طالعه ناظر اولان کوکب غریب اوزره در امتا مستعلی
اول کوکبدرکه وقت قراندن ذروهٔ فلکنه ویاتدویرینه غایت قریب اوله
یاخود ایکی کوکب برینه مقارن اولدقده عرضلری شمالی ایسه عرضی
کثیر اولان آخرینه مستعلی اولور وعرضلری جنوبی اولورایسه
عرضی قلیل اولان آخرینه مستعلی اولور واکر بری شمالی وبری جنوبی
اولورسه شمالی اولان مستعلی اولوب مقارن اولدوغینك اوزرندن
مرور ایدروبر کوکبکه طالعك عاشرندن واقع اوله حادی عشرده کی
وثانی عشرده کی کوکبه مستعلی اولور پس مدار احکام قرانات
مستعلی اوزره اولوب جزؤ قران مستولی ومبتز اوزره در ثمرهٔ
سابع کواکبك طریق تشبیه وتمثیل اوزره استراجی بیاننده در

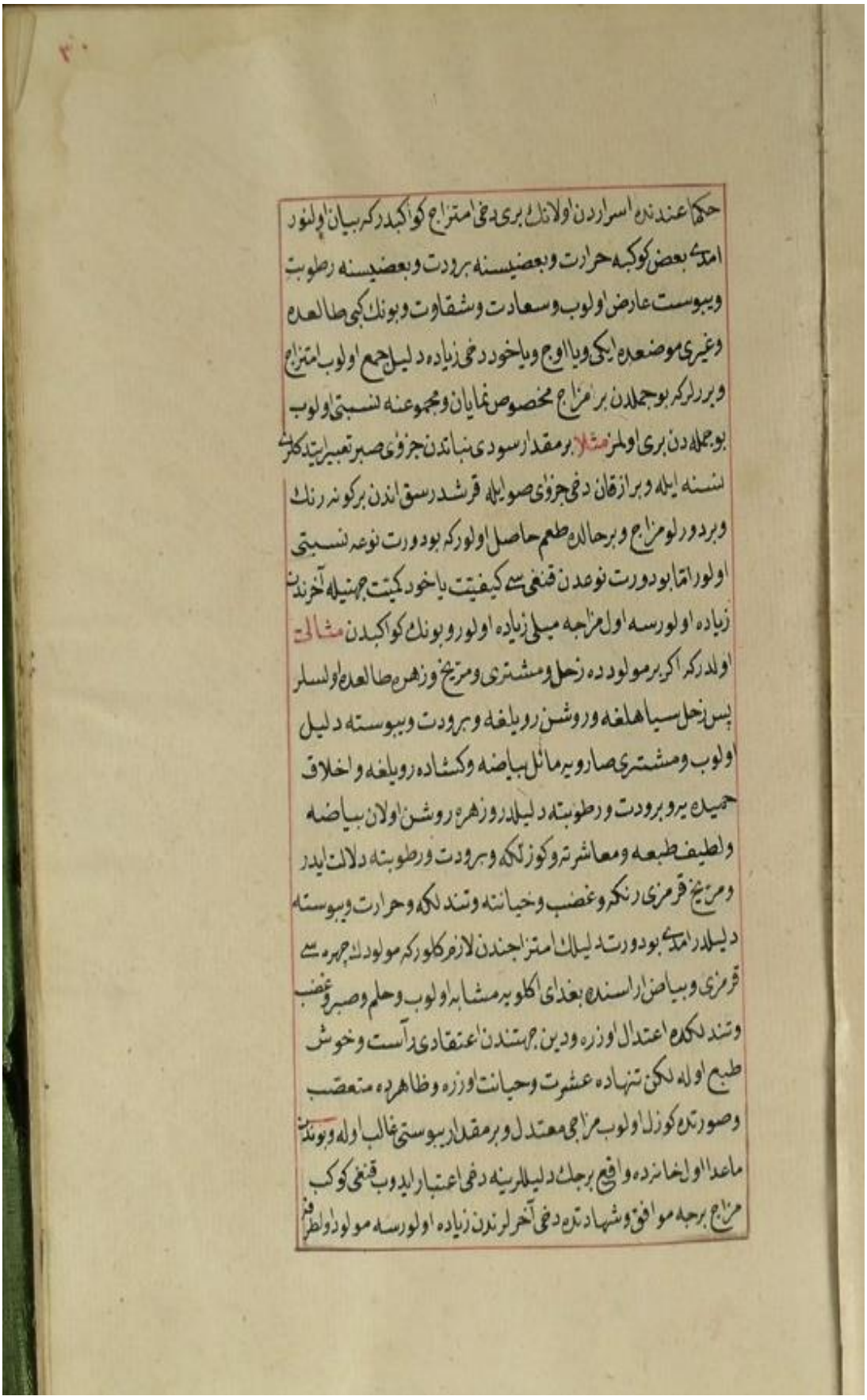

حکما عندنده اسراردن اولانلر بری دخی امتزاج کواکبدر کربیان اولنور
امدی بعض کوکبه حرارت وبعضیسنه برودت وبعضیسنه رطوبت
ویبوست عارض اولوب وسعادت وشقاوت وبونلرکی صالحده
وغیری موضعده ایکی ویا اوچ ویاخود دخی زیاده دلیل جمع اولوب امتزاج
وبررلرکه بوجملدن بر مزاج مخصوص نمایان ومجموعه نسبتی اولوب
بوجملهدن بری اولمز مثلا برمقدار سودی بیاندن جزوی صبر تعبیر ایدلکده
نسنه ایله وبرازقان دخی جزوی صوایله قرشدرسق اندن برکونه رنگ
وبرده ورلو مزاج وبرحالده طعم حاصل اولورکه بودورت نوعه نسبتی
اولورامابودورت نوعدن قنغی سی کیفیت یاخود کمیت جهتیله آخرلردن
زیاده اولورسه اول مزاجه میلی زیاده اولورو بونلرکواکبدن مثالا
اولدرکه اکربر مولوده زحل ومشتری ومریخ وزهره صالحده اولسلر
پس زحل سیاهلغه وروشن رویلغه وبرودت وبیوسته دلیل
اولوب ومشتری صاروییه مائل بیاضه وکشاده رویلغه واخلاق
حمیده یروبرودت ورطوبته دلیلدروزهره روشن اولان بیاضه
ولطیف طبعه ومعاشرته وکوزلکه وبرودت ورطوبته دلالت ایدر
ومریخ قرمزی رنکه وغضب وخیانته وتندلکه وحرارت ویبوسته
دلیلدرامدی بودورت دلیلک امتزاجندن لازم کلورکه مولودک چهره سی
قرمزی وبیاض راسنده بغدای اکلویه مشابه اولوب وحلم وصبر وغضب
وتندلکده اعتدال اوزره ودین وحیتندن اعتقادی راست وخوش
طبع اوله لکن تنهاده عشرت وحیاتی اوزره وظاهرده متعصب
وصورتده کوزل اولوب مزاجی معتدل وبرمقدار یبوستی غالب اوله وبوندن
ماعدا اولخاصه واقع برجک دلیللریله دخی اعتبار ایدوب قنغی کوکب
مزاج برجه موافق وشهادتده دخی آخرلردن زیاده اولورسه مولود اولطرفه

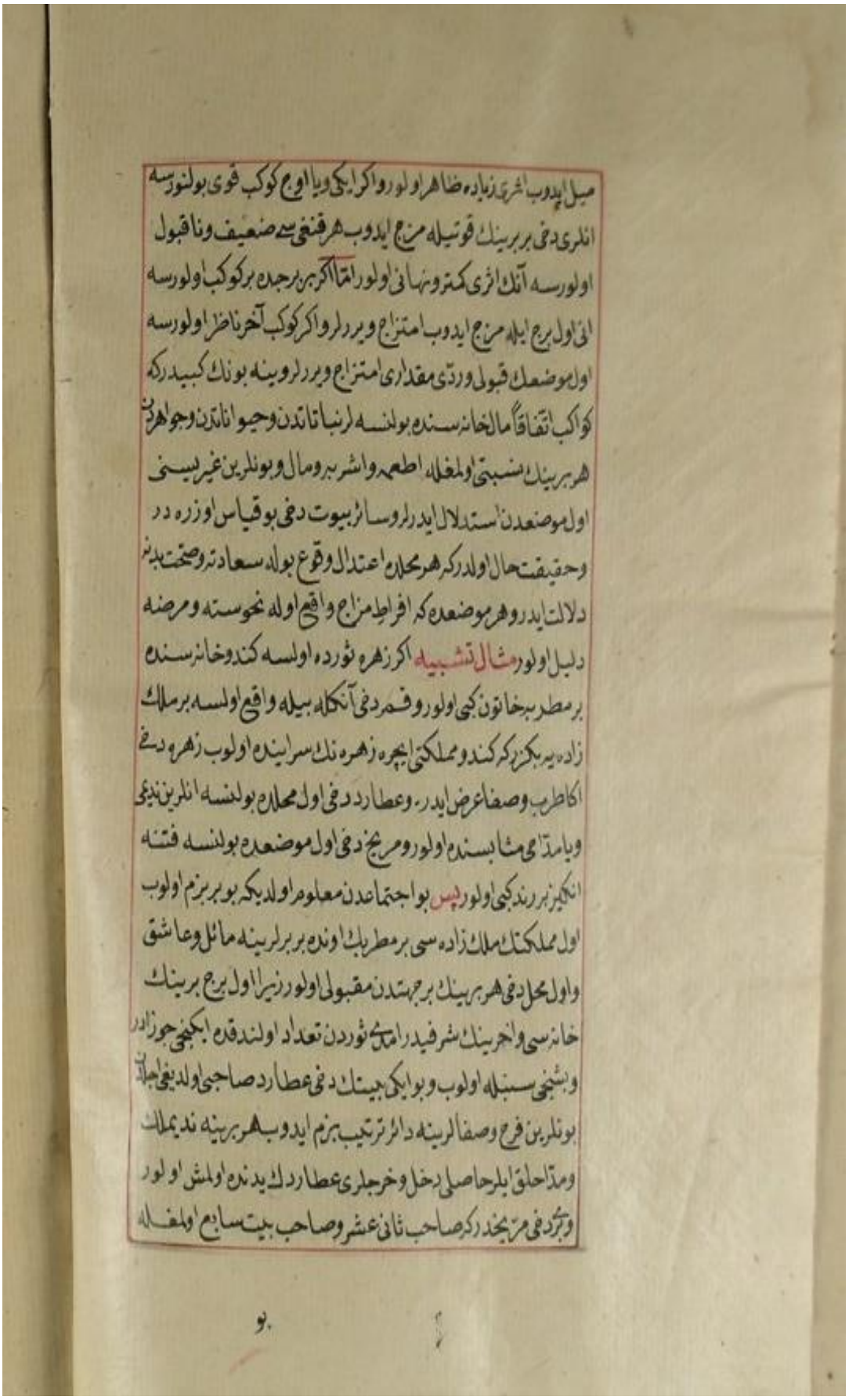

میل ایدوب اثری زیاده ظاهر اولور واکر ایکی ویا اوچ کوکب قوی بولنورسه
انلری دخی بربرینك قوتیله مزاج ایدوب هر فنغی سیء ضعیف وناقبول
اولورسه آنك اثری کمتر ونهانی اولور امّا اکر بر برجده برکوکب اولورسه
انی اول برج اهله مزاج ایدوب امتزاج ویررلر واکر کوکب آخر ناظر اولورسه
اول موضعك قبولی وردّی مقداری امتزاج ویررلر وبینه بونك کبیدر که
کواکب اتفاقاً مالخانه سنده بولنسه لر نباتاتدن وحیواناتدن وجواهردن
هر بربنك نسبتی اولمغله اطعمه واشربه ومال وبونلرین غیر بیننی
اول موضعدن استدلال ایدرلر وسائر بیوت دخی بو قیاس اوزره در
وحقیقت حال اولدرکه هر محلده اعتدال وقوع بولسه سعادتر وصحت بدنه
دلالت ایدر وهر موضعده که افراط مزاج واقع اوله نحوسته ومرضه
دلیل اولور مثال تشبیه اکر زهره ثور ده اولسه کندوخانه سنده
بر مطربه خاتون کبی اولور وقمر دخی آنکله بیله واقع اولسه برملك
زاده یه بکزر که کندو مملکتی ایچره زهره نك سراینده اولوب زهره دخی
اکا طرب وصفا عرض ایدر. وعطارد دخی اول محلده بولنسه انلرین ندیمی
ویامدّاحی مثابسنده اولور ومریخ دخی اول موضعده بولنسه فتنه
انکیز بر رند کبی اولور پس بو اجتماعدن معلوم اولدیکه بو بر بزم اولوب
اول مملکتك ملك زاده سی بر مطربك اوده بر بر لریله مائل وعاشق
واول محل دخی هر بربنك برجهتدن مقبولی اولور زیرا اول برج بربنك
خانه سی واخر بنك شرفیدر امدی ثوردن تعداد اولندقده ایکنجی جوزادر
وبشنجی سنبله اولوب وبو ایکی بینك دخی عطارد صاحبی اولدیغی جهتله
بونلرین فرح وصفا لریله دائر ترتیب بزم ایدوب هر بریله ندیملك
ومداحلق یلرحاصلی دخل وخرجلری عطارد ك یدنده اولمش اولور
وبرجدخی مریخدر که صاحب ثانی عشر وصاحب بیت سابع اولمغله

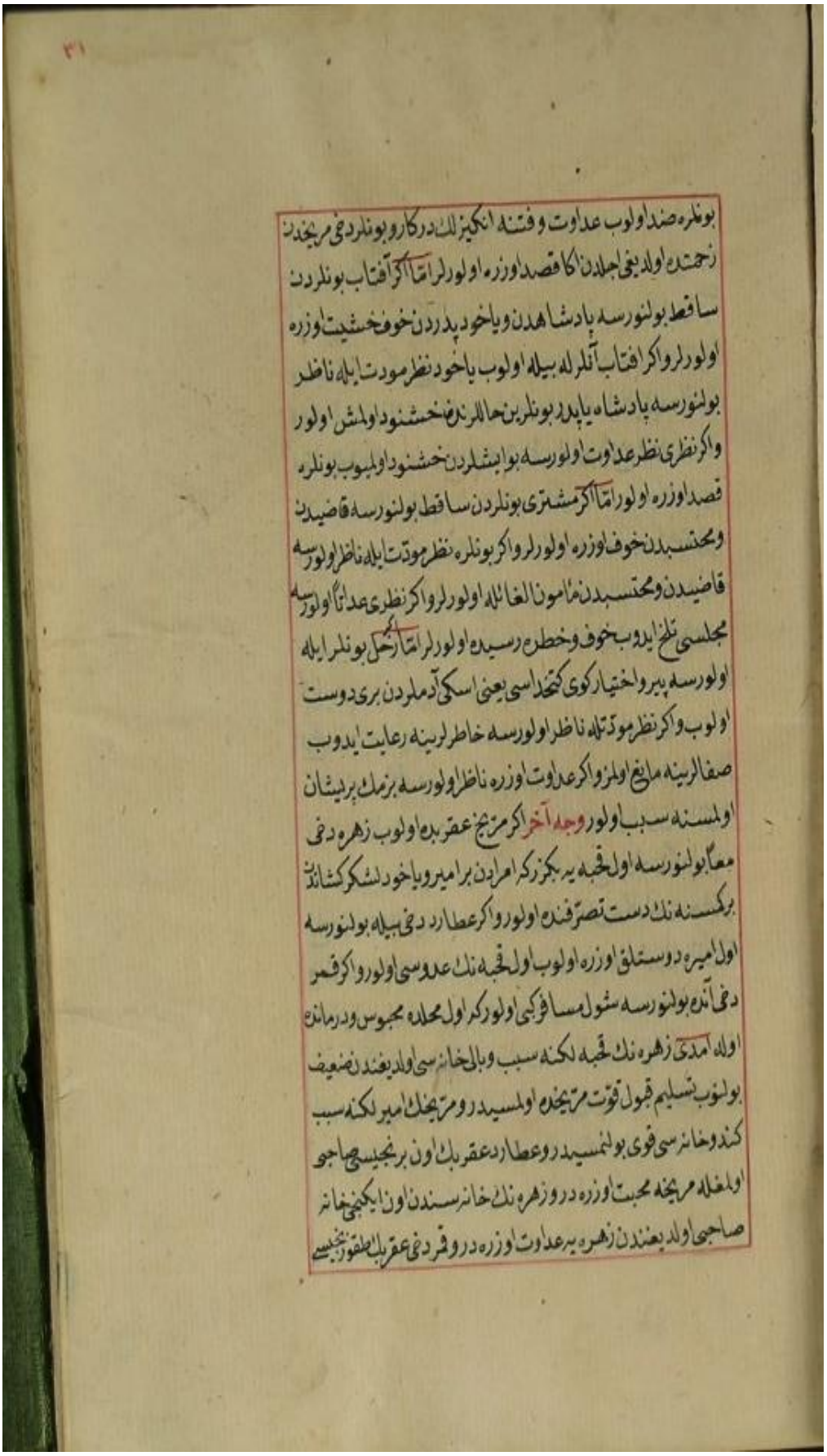

بونلره ضد اولوب عداوت و فتنه انگیزلك درکار و بونلردن
زحمتده اولدیغی جلدن اکا قصد اوزره اولورلر اما اگر آفتاب بونلردن
ساقط بولنورسه پادشاهدن و یاخود پدردن خوف خشیت اوزره
اولورلر و اگر آفتاب آنلرله بیله اولوب یاخود نظر مودت ایله ناظر
بولنورسه پادشاه یا پدر بونلرین حالرندن خشنود اولمش اولور
و اگر نظری نظر عداوت اولورسه بوایشلردن خشنود اولمیوب بونلره
قصد اوزره اولورلر اما اگر مشتری بونلردن ساقط بولنورسه قاضیدن
و محتسبدن خوف اوزره اولورلر و اگر بونلره نظر مودت ایله ناظر اولورسه
قاضیدن و محتسبدن مامون الغائله اولورلر و اگر نظری عدانا اولورسه
مجلسی تلخ ایدوب خوف و خطره رسیده اولورلر اما زحل بونلره ایله
اولورسه پیر و اختیارکوی کتخدا سی یعنی اسکی آدملردن بری دوست
اولوب و اگر نظر مودت ایله ناظر اولورسه خاطرلرینه رعایت ایدوب
صفالرینه مانع اولمزو اگر عداوت اوزره ناظر اولورسه برزمان پریشان
اولمسنه سبب اولور وجه آخر اگر مریخ عقربده اولوب زهره دخی
معا بولنورسه اول قحبه یه بکزر کی امرادن برامیر و یاخود لشکر کشاندن
برکسنه نك دست تصرفنده اولورو اگر عطارد دخی بیله بولنورسه
اول امیره دوستلق اوزره اولوب اول قحبه نك عدوسی اولورو اگر قمر
دخی آنده بولنورسه شول مساقوکی اولورکه اول محلده محبوس و درمانده
اوله امدی زهره نك قحبه لکنه سبب و بالخانه سی اولدیغندن ضعیف
بولنوب تسلیم قبول قوت مریخده اولمسیدرو مریخك امیرلکنه سبب
کندوخانه سی قوی بولنمسیدرو عطارد عقربك اون برنجیسی صاجو
اولمغله مریخه محبت اوزره درو زهره نك خانه سندن اون ایکنجی خانه
صاحبی اولدیغندن زهره یه عداوت اوزره درو قمر دخی عقربك طقوزنجیسی

ثمرهٔ خامس اگر سعد اولان کوکب راجع ویا محترق اولمق کبی برحال ایله
ضعیف ویاخود محلی جهتیله درمانده اولسه سعادتی رسیده اولمیوب
کیرویرقالور ویو جهتدن دیرلرکه سعد مقبول شخص کریم وتوانکر درلر اما سعد
نامقبول شخص کریمدر لکن درویش مثابسنده درواکر نحس مقبول اولوب
کندی حظنده ومستقیم اولسه نحوستدن بعید اولور امدیو جهتیله
نحس مقبول سعد نامقبولدن ممتاز اولور ثمرهٔ سادس اگر امن ورجا
موقعنه مستولی اولان کوکب سعد اولسه کندودن کارنیکو صادر
اولور نکسنه دن سعادتی دائر نسنه ایرشمکه وامید لك وجه سهولتله
حصولنه دلیلدر اما اگر نحس مستولی اولسه فساد مامول اولان نکسنه لردن
غم واندوه ایرشمکه دلالت ایدر ثمرهٔ سابع اگر خوف وخطر محلنه سعد
مستولی اولسه مضرت مامول اولیسان جماعتدن کارمکروه ایرشمکه دلیل
اولور واگر نحس مستولی اولسه واقعا کندیدن بدلك مامول اولور ظالم
نکسنه لردن ظلم وتعدی وغم واندوه ایرشمکه دلالت ایدر ثمرهٔ ثامن
اگر طالع مولوده برمحلده نحس واقع اولسه واتفاقا بر مولود لك دخی اول
جزوسنده سعد واقع اولسه اول ایکی شخصك بری آخرینك ضدی اولوب
طالع مولوده نحس واقع اولان نکسنه سعد واقع اولان شخصه ضرر
اوزره اولوب وسعد واقع اولان دخی اول نحس واقع اولانه خیر ومنفعت
اوزره اولور اما هر ایکی موضعه سعد واقع اولسه ایکی شخصك دخی
مابینلرنده محبت وقوع بولوب بربرلرندن نفع کورلر واگر هر ایکی موقعه
نحس واقع اولسه بربرینه قصد عداوت اوزره اولورلر مثلا سعد ونحسدن
هربری مال خانه سنده واقع اولسه هربرینك نفع ضرری مال ومعاش
جهتندن اولور واگر هربری عاشره اولسه هربرینك نفع ضرری عز وجاه
وشغل سلطان جهتندن اولوب باقی خانه لردخی بوکر قیاس اولنور ثمرهٔ

[32a]

تاسع اگر ایکی طالع مولودلك بر برجزوجنده آفتاب واقع اولسه اول ایکی
کسنه نك میانده دوستلق اولوب بر برینی سیولك طوتارلر وقمرلك دخی حکمی
بویله در واگر تثلیث وتسدیس واقع اولورسه حکم ینه بومنوال اوزره در
امامقابله وتربیع اولورسه دوشمنلك ظاهر اولور اما سهم السعاده نك
ایکی طالع مولودلك بر برجزوینه واقع اولسی ایکی کسنه نك کرچه دوستلغنه باعث
در اما اول محبت طمع ویا برامید سببیله اولور ثمره عاشر اگر برخاتونك
طالع مولودی برکسه نك سابعینه دوشسه ویاخود طالع مخدوم
حدمتکارك طالعینك عاشرینه دوشسه ویاخود طالع معشوق
عاشقك طالعینك حادی عشری واقع اولسه بوجماعتك میانده موافقت
ومحبت نهایته رسیده اولوب بر برلریله مدت مدید الفت وانسیت
اوزره اولورلر وهر بری آخرندن علامت برخورداری بولور اما بود لائلك ضدی
واقع اولورسه حکم دخی عکسینه اولوب باقی بروج بومنوال اوزره تامل
اولنور اما اگر ایکی شخص بر برلریله الفت ایدوب صحبتلری نوعلردن برنوعه
متفق دوشسه وایکسنك دخی طالعی برمثلثه دن اولسه مثلا برینك
طالعی حمل وآخرینك اسد یاخود قوس واقع اولسه امدیه بونلر اکثر
اموردہ بر برینه موافقت ایدوب مدت مدید بر بریله الفتده دائم اولورلر
هر بری آخرندن برجلرینك جوهرینه کوره فائده مند اولور مثلا حمل
قوسدن فائده علم اولوب وحملك طلوعی نجمی اولمغله طلوعی نجمی خانه یه
منسوب اولان نسنه اولور وقوسه دخی حملدن ذوق وطرب وبشبخی
خانه یه منسوب اولان سائر نسنه اولور وباقی حکم دخی بویله در
ثمره حادی عشر آفتابه نحوست وزیان مقارنه مریخ ومقابله زحلدن
وقمره نحوست وزیان مقارنه زحل ومقابله مریخدن ثمره ثانی عشر
نحسلرین زیاده نحس اولانی اولدرکه هر ایکی نحس افتادن اول ظهور ایده

اول

[32b]

اول وقتکه تحت الشعاع آفتابده اوله ویاخود شردن صکره ظهور ایدوب
وقمر دخی نوریتی انلره یتشدرمش اوله ثمرهٔ ثالث عشر نحس مشرقی آفته
ونحس مغربی علته دلالت ایدر اما آفت اولدرکه خارجدن برشی ظهور ایدوب
بدنک ومالک وعرض وجاهک فسادینه باعث وسبب اوله وعلت
اولدرکه بدنده برشی ظهور ایلیه کرحستلکه وبرازعارضه لره سبب
وبادی اولوب کون بکون متزائد اوله ثمرهٔ رابع عشر کواکب علوی ثلثه
وکواکب سفلی تسدیسده قوی اولور ثمرهٔ خامس عشر برکوکب برکوکبه
متصل اولمق ابتدا وکاره وبرازشیلره راغب اولوب آنک طلبنده اولمغه
دلالت ایدر مثلا اگر صاحب طالع صاحب عاشره متصل اولسه خدمت
سلاطین واکابرده بولنمغه مائل اولمغه وطلب شغل عمله دلیلدر واگر
صاحب عاشر صاحب طالعه متصل اولسه اول مولودی سلطان
ویااکابردن برامیر طلب ایتمکه واکابر خدمت امرایلکه دلالت ایدر
وبرغیری کوکبک دخی صاحب طالعه اتصالی بوکونه در اما اتصالدن
مراد سریع الحرکه کوکب بطی الحرکه اولان کوکبه رسیده اولوب وتدبیری
دخی اکاویرمکدرکه کوکب سریع الحرکه یردافع التدبیر وبطی الحرکه یه قابل
التدبیر دیدکلری بوجهتدندر ثمرهٔ سادس عشر اوتاد طالع قدرت
وقوتنه واشیانک ظهورینه وتمام رسیده اولسنه دلالت ایدر
خصوصا اوتد طالع وعاشر قوت جمیله سائر وتدلردن اقوادر ومائل
الوتد قوت متوسطه یر وتوسطدن دخی زیاده یه دلالت ایدر خصوصا
حادی عشر واخامس اما زائل الوتد برشیئ طمع ایدوب امید واعلمه
دلیلدر وخانه ساقط هرشیئ حالی اوزره پوشیده قالمسنه وبلکه
باطل اولمسنه دلالت ایدر ثمرهٔ ثامن عشر آثار کواکب بیاننده در
کواکب علویدن آثاری زیاده عظیم اولوب مدتی دخی زیاده مدید در خصوصا کم

[33a]

ثابت اولان برجلرده واوتارد طالعده اوله وکواکب سفلیه‌نك آثاری زیاده
حقیر اولوب مدتی دخی قصیرد رخصوصاکه سفلیده ومنقلب اولان
برجلرده وزائل اولوتدده اوله امّا نقل اولنورکه کواکب سفلیه‌نك آثاری
تیز ظاهر اولور زیرا انلرك فلکلری بوعالمه زیاده یقیندر وکواکب
علویه‌نك آثاری بعد الامتزاج اولمسی بوعالمه زیاده بعیداولدقلرندن
امّا مصنف رحمه الله کندوقتنده تجربه ایلدیکی کواکبك جمله احوالی
امتزاجدن اوّل اثرایلر وشول کوکبکه اثری زیاده عظیمدر تیز حادث
اولوب وتیز ظاهر اولور وشول کوکبکه اثری زیاده حقیردر امتزاجه
زیاده قریب اولدیغی وقت ظاهر اولور وتیز منقطع اولور وهیچ شبهه
یوقدرکه اثار زحل امتزاجدن اوّل ظاهر اولوب واول امتزاجدن توقّع
ومأمول اولنان امور مقدّم حادث اولور وابو المحامد غزنوی دیرکه زحل
حوادثده هم اوّل وهم صکره اثرایدر وصاحب کتاب دخی تجربه سی جهتیله
بوقولی استحسان وتحقیق ایدوب دیرکه اکر برکسنه بوقولی قبول
ایلمز ایسه تجربه ایلدکده معلومی اولور امّا شبهه سز اثر مرّیخ مما زجندن
اوّل ظاهر اولور زیرا مرّیخ حوادثه پیشرو درامدن چونکه کواکب علویه‌نك
اثری مدّت مدیده دراول اجلدن انلرك اثری بعد الوقوع کوردکلرندن
بعد الامتزاج اولور دیرلر وکواکب سفلیه‌نك اثری آز مدّتده اولمغله
آنلرك اثری قبل الامتزاج اولور دیرلر واحوال کواکبك جمله سنده
حقیقت نقل اولندیغی کبی اولوب وانلرك اثر امتزاجلری اول امتزاجك
ظهورندن صکره توقّع اولنوب ونیجه مدّت مرور ایدرکه امتزاج کورلمز
لکن اثری کرك وقت امتزاجده وکرك قوت امتزاجه کوره نیجه مدّت صکره
کورلور ومثلثه هوآییه دورت قران علوی وایکی قران نحسین
سرطانی وآخر برجلرده سائر قرانات سعدین ونحسین نیجه انواع

مختلف

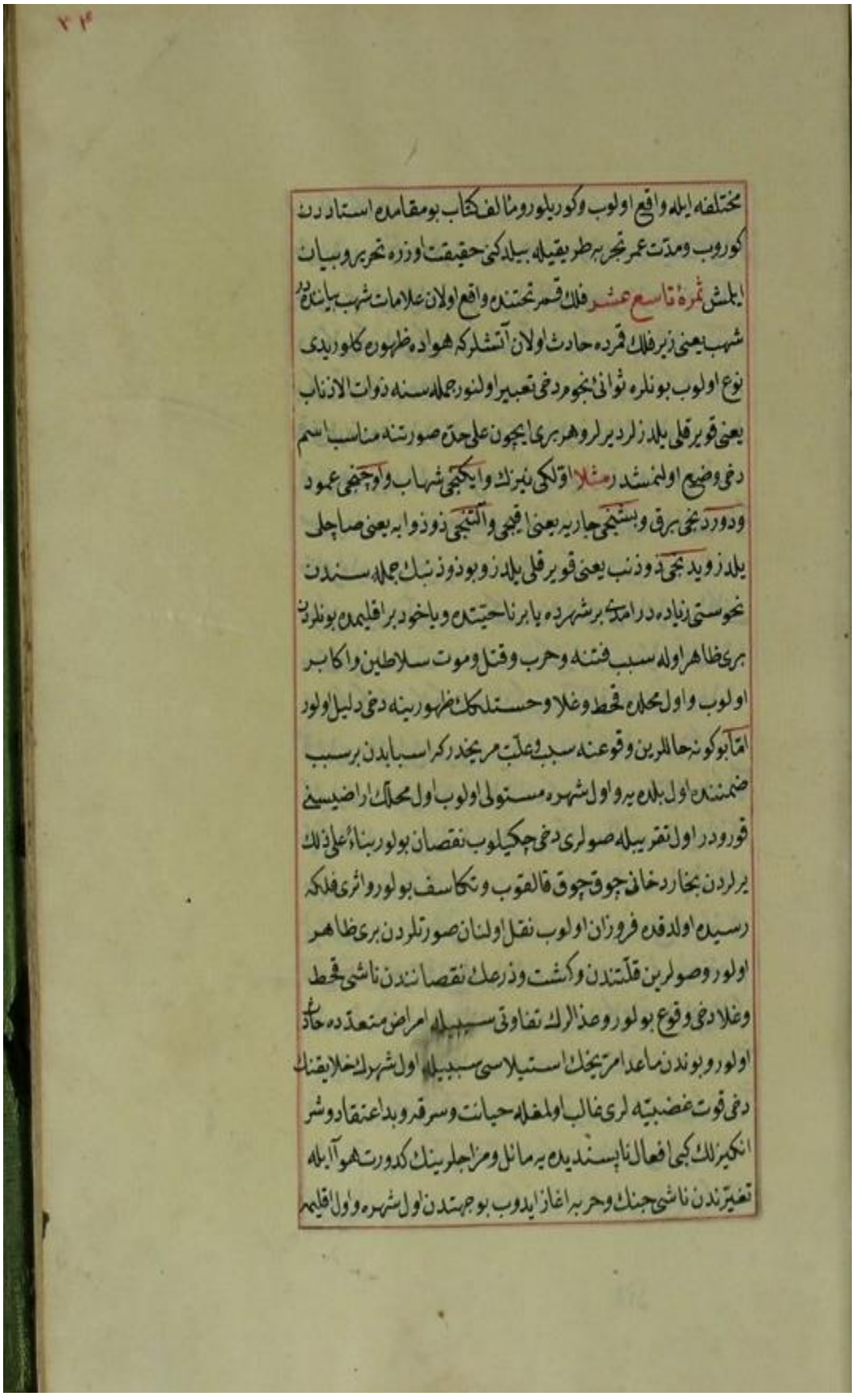

مختلفه ایله واقع اولوب وکوریلور ومالف کتاب بومقامده استاد دن
کوروب ومدت عمر نجربه طریقیله بیلدکی حقیقت اوزره تحریر وبیان
ایلمش ثمرهٔ تاسع عشر فلك قمر تحتنده واقع اولان علامات شهب یاخود
شهب یعنی زیر فلك قمرده حادث اولان آتشلرکه هواده ظهور کلوریدی
نوع اولوب بونلره ثوانی نجوم دخی تعبیر اولنور جمله سنه ذوات الاذناب
یعنی قویرقلی یلدز لردیر لروهر بری بیچون علی حده صورتنده مناسب اسم
دخی وضع اولنمشدر مثلا اوتلکی نیزك وایکیجی شهاب واوچنجی عمود
ودوردنجی برق وبشنجی جاریه یعنی اقیجی والتنجی ذوذوایه یعنی صاچلی
یلدز ویدنجی ذوذنب یعنی قویرقلی یلدز وبوذوذنبلك جمله سندن
نحوستی زیاده درامدی برشهرده یابرناحیتده ویاخود براقلیمده بونلردن
بری ظاهر اولمه سبب فتنه وحرب وقتل وموت سلاطین واکابر
اولوب واول محلده قحط وغلا وحسته لکلك ظهوربنه دخی دلیل اولور
امّا بوکونه حالدرین وقوعنه سبب وعلت مرتبخدر کراسیابدن برسبب
ضمننده اول بلده یه واول شهره مستولی اولوب اول محلك اراضیسنی
قورودر اول تقریبله صولری دخی چکیلوب نقصان بولور بناءً علی ذلك
یرلردن بخار دخانی چوق چوق قالقوب ونکاسف بولور واثری فلکه
رسیده اولدقده فروزان اولوب نقل اولنان صورتلردن بری ظاهر
اولور وصولرین قلّتندن وکشت وزرعك نقصانندن ناشی قحط
وغلا دخی وقوع بولور وعذالك تفاوتی سببیله امراض متعدده حادث
اولور وبوندن ماعدا مرتبخك استیلاسی سببیله اول شهرك اخلاقینك
دخی قوت غضبیه لری غالب اولمغله حیات وسرقه وبداعتقادوشر
انگیزلك کبی افعال ناپسندیده یه مائل ومزاجلرینك کدورت هوآیله
تغیرندن ناشی جنك وحربه اغاز ایدوب بوجهتدن اول شهره واول اقلیمه

عساکر بیکانه طفر بولوب قصد ایدر وزیاده شدید و مضطرب روزکارلر
ظهور ایدوب نتیجه ولایت خرابه یوز طوتر و ملوك و سلاطینك حکمی باطل
اولوب نتیجه لری عزل و فقیر اولورلر امتا بویدی صورتله دن دوزدوابر
دیدکلری آدم باشی کبی اولوب اندن آتشلرن کیسولرپیدا اولور وزنب
برکره آتش اولوب برطرفده قویروغی اولور ومشهوردرکه قویروغی
قنغی طرفه دوغری اولورایسه فتنه اولطرفدن ظاهر اولور وبعضیلر
قویروغی متوجه اولدیغی محل خراب اولوردیرلر وزوزدوابر هر وقت
صبحدم طرف مشرقدن طالع اولور وزنب دخی کیجه لرو فتنه مغربدن
ظاهر اولوردیرلر لکن بونك خلافی اوزره کورلمشدر وهر برینك
حرکتی وسیری وآردیرو بوایکسندن هر قنغی سی ظاهر اولوب کلتمسی
مدتی زیاده اولورسه انك فتنه سی کثیر اولوب وزیاده سخت اولور
وبیوکلکی وکوچکلکی دخی بونك کبیدر امتا باقی قلان بش نوعك
قرارلری وقتی قلیل اولدیغی جهتدن اثرلری دخی قلیلدر مثلا اکر شهاب
کثیر اولورسه هر طرفده روزکارلر اسمکه دلالت ایدر ونقل ایدرلرکه شهابلر
کواکبك خلیفه سی وناشیلری اولوب بوآتشلر عالم اجسامده وانلرك
طبیعتلرنده کواکب کبیدر شجره ثانی احکام قرانات وسائر اتصالات
بیاننده اولوب وبو شجره اون ایکی شعبه اوزرینه وضع اولنمشدر
شعبه اول احوال قرانات بیان ایدر وبو دخی دورت ثمره یه منقسم
اولوب ثمره اول ادوار بیاننده درامدی احوال کلیات عالم ایچون ایکی
دلیل اولوب بری ادوار آخری زحل ومشتریك قرانیدر وادوار دورت
قسم اولوب اعظم واکبر واوسط واصغر تعبیر اولنورکه بوکم تسییرات
وانتهاآت دیرلر امتا دور اعظم اولدرکه سنه شمسی اولمق اوزره
هر برینك سنه ده بردرجه حرکت ایدوب انتهاسی بر برج حرکت ایدر

[34b]

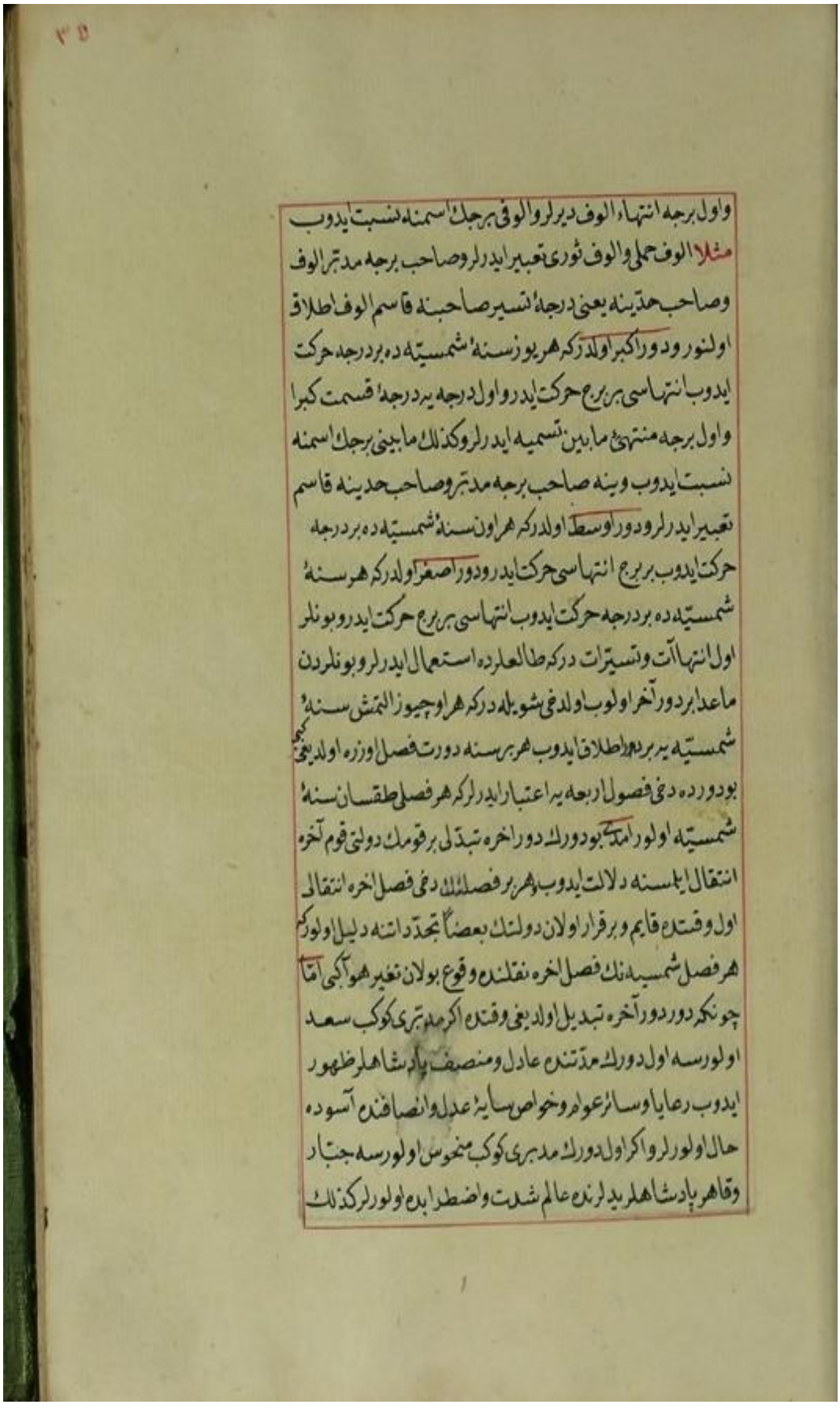

واول برجه انتهاء الوف دیرلر والوفی برجك اسمنه نسبت ایدوب
مثلا الوف حملی والوف ثوری تعبیر ایدرلر وصاحب برجه مدبر الوف
وصاحب حدینه یعنی درجهٔ تسییر صاحبنه قاسم الوف اطلاق
اولنور ودور اکبر اولدرکه هر یوز سنهٔ شمسیه ده بر درجه حرکت
ایدوب انتهاسی بر برج حرکت ایدر واول درجه یه درجهٔ قسمت کبرا
واول برجه منتهیٔ مابین تسمیه ایدرلر وکذلك مابینی برجك اسمنه
نسبت ایدوب وینه صاحب برجه مدبر وصاحب حدینه قاسم
تعبیر ایدرلر ودور اوسط اولدرکه هر اون سنهٔ شمسیه ده بر درجه
حرکت ایدوب بر برج انتهاسی حرکت ایدر ودور اصغر اولدرکه هر سنهٔ
شمسیه ده بر درجه حرکت ایدوب انتهاسی بر برج حرکت ایدر وبونلر
اول انتهاآت وتسییرات درکه طالعلرده استعمال ایدرلر وبونلردن
ماعدا بر دور آخر اولوب اولدنی شویله درکه هر اوچیوز التمش سنهٔ
شمسیه یه بر دور اطلاق ایدوب هر بر سنه دورت فصل اوزره اولدیغی کبی
بو دورده دخی فصول اربعه یه اعتبار ایدرلرکه هر فصل طقسان سنهٔ
شمسیه اولور امدی بو دورلك دور اخره تبدلی بر قومك دولتی قوم آخره
انتقال ایلسنه دلالت ایدوب هر بر فصلنك دخی فصل اخره انتقالی
اول وقتده قایم وبرقرار اولان دولتك بعضاً تجدداتنه دلیل اولورکه
هر فصل شمسیه نك فصل اخره نقلنده وقوع بولان تغیر هوا کبی امتا
چونکه دور دور آخره تبدیل اولدیغی وقتده اکر مدبری کوکب سعد
اولورسه اول دورلك مدتنده عادل ومنصف پادشاهلر ظهور
ایدوب رعایا وسائر عوام وخواص سایهٔ عدل وانصافنده آسوده
حال اولورلر واکر اول دورلك مدبری کوکب منحوس اولورسه جبار
وقاهر پادشاهلر پیدا اولوب عالم شدت واضطرابده اولورلرکذلك

[35a]

فصلدر بیان دنی تبدل و تغیر عنده بو حالات ظاهر اولور اما تبدل دوردن
ناقص واقع اولور واکر دورلرك حین تبدلنده اتفاقاً قران علویتین واقع اولسه
مشتری و زحلك اول دورده اثری کرك خیراً و کرك شراً کاله رسیده اولور
اکرچه حکماء اوائل واهالی هند بو دورلره عظیم اعتبار ایلمشلر لکن
مصنف قدس سره بو بابده بو قدر جه ذکر ایله اکتفا ایلدی ثمرهٔ ثانی
قرانات بیانندہ دراصحاب احکامدن اکثر بیك قولی اوزره آثار قرانات آثار
ادوارکن عظیمدر و قرانلرکن زیاده مؤثری مشتری و زحلك قرانیدر که
قران علویتین تعبیر اولنور و بو قران دنی دورت نوع اوزره اولوب ادوارکی
اعظم و اکبر و اوسط و اصغر دیرلر پس قران اعظم اولدرکه مزبور کواکبلر
ابتداء حمله ده قران ایدوب بوندن صکره سنهٔ شمسی اولمق اوزره ایکی بیك
طقوز یوز قرق سنه مدتنده دورت مثلثه ده اوچ دفعه ده یوز قرق
یدی قران ایدرلرکه هر دفعه سی قرق طقوز کسور سببیله زیاده و نقصان
دنی اولور خلاصه هر مثلثه ده اون ایکی و بعضیسنده اون اوچ قران واقع
اولوب و بینه حمله رسیده اولور اما تفصیلی شویلدرکه ابتدا حملك اول
درجه سنده قران ایدوب بعده ایکنجی قران دنی قوسك ایکی بچوق درجه سنده
واقع اولور زیرا هر قران ایکی بچوق درجه ایلرویه واقع اولوب بو سیاق اوزره
اوچنجی قرانی دنی اسدك بشنجی درجه سنده ایلرویه حمله کلوب دوردنجی
قرانی حملك یدی بچوق درجه سنده ایدوب بعده قوسك اونجی درجه سنده
و بعده اسدك اون ایکی بچوق درجه سنده و بعده بینه حملك اون بشنجی درجه سنده
ایدر حاصلی مثلثهٔ آتشی تمام اولنجه بو ترتیب اوزره ایکی بچوق درجه زیاده
اولهرق هر قرانك تقریباً مدتی یکرمی سنه اولمق اوزره ایکی یوز قرق بش
سنه ظرفنده اون ایکی قران تمام اولوب بعده اون اوچنجی قران مثلثهٔ خاکیدن
ثوره نقل ایدرو بو مثلثه ابتدا سنده واقع اولان قرانه قران اوسط تعبیر ایدرلر

[35b]

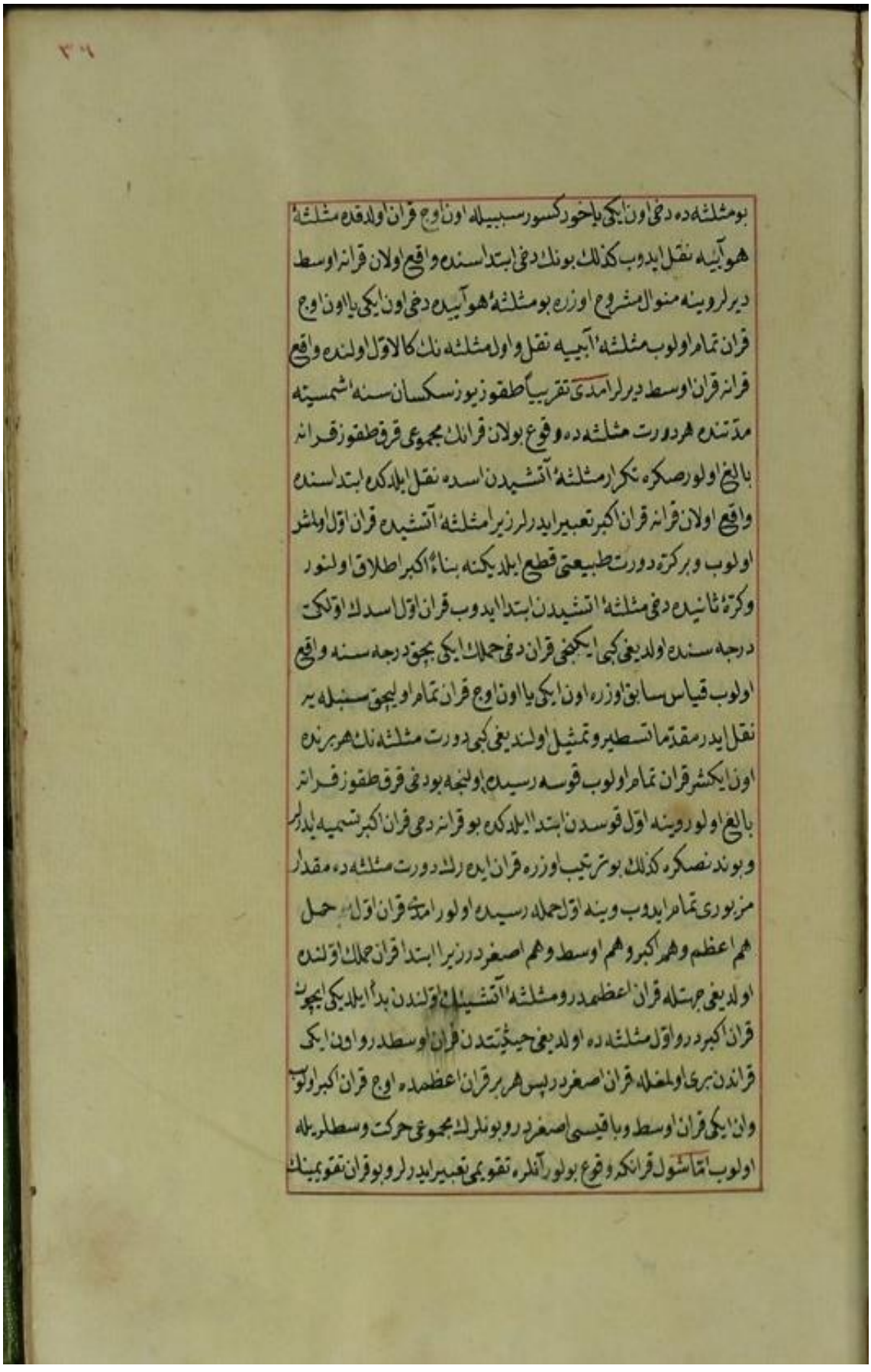

بو مثلثه ده دخی اون ایکی یاخود کسور سبیله اون اوج قران اولدقده مثلثه
هو آیه نقل ایدوب کذلك بونك دخی ابتدا سنده واقع اولان قرانه اوسط
دیرلر وینه منوال مشروح اوزره بو مثلثه هو آیده دخی اون ایکی یا اون اوج
قران تمام اولوب مثلثه آبیه نقل و اول مثلثه نك کالاول اولنده واقع
قرانه قران اوسط دیرلر امدی تقریبا طقوز یوز سکسان سنه شمسیه
مدتنده هر دورت مثلثه ده وقوع بولان قرانك مجموعی قرق طقوز قرانه
بالغ اولور صکره تکرار مثلثه آتشیدن اسده نقل ایلدکده ابتدا سنده
واقع اولان قرانه قران اکبر تعبیر ایدرلر زیرا مثلثه آتشیده قران اول اولمش
اولوب و برکره دورت طبیعتی قطع ایلدیکنه بناء اکبر اطلاق اولنور
وکره ثانیده دخی مثلثه آتشیدن ابتدا ایدوب قران اول اسدك اولنکله
درجه سنده اولدیغی کبی ایکنجی قران دخی حملك ایکی بچوق درجه سنده واقع
اولوب قیاس سابق اوزره اون ایکی یا اون اوچ قران تمام اولیجق سنبله یه
نقل ایدرمقدما تسطیر و تمثیل اولندیغی کبی دورت مثلثه نك هر برنده
اون ایکشر قران تمام اولوب قوسه رسیده اولنجه بودخی قرق طقوز قرانه
بالغ اولور وینه اول قوسدن ابتدا ایلدکده بو قرانه دخی قران اکبر تسمیه ایدرلر
و بوندن صکره کذلك بو ترتیب اوزره قران ایده رك دورت مثلثه ده مقدار
مزبوری تمام ایدوب وینه اول حمله رسیده اولور امدی قران اول حمل
هم اعظم و هم اکبر و هم اوسط و هم اصغر درزیرا ابتدا قران حملك اولنده
اولدیغی جهتله قران اعظمدر و مثلثه آتشیلك اولندن بدا ایلدیکی ایچون
قران اکبر در اول مثلثه ده اولدیغی حیثیتدن قران اوسطدر و اون ایکی
قراندن بری اولمغله قران اصغردر پس هر بر قران اعظمده اوچ قران اکبر اولوب
و اون ایکی قران اوسط و باقیسی اصغر در و بونلرك مجموعی حرکت وسطیه له
اولوب تماشول قرانکه وقوع بولور آنلره تقویمی تعبیر ایدرلر و بو قران تقویمیدك

[36a]

مدتی وعددی مزبور قرانك مدت وعدد دن زیاده ونقصان اولوب اعتبار
دخی بو جمله اولان قرانه در ومولف رحمه الله نقل ایدرکه بنم وقتمده قرانلر مثلثه هوآیده
دور ایدردایدی وواقع اولان اول تقویمی سنه الهجریه دن ۶۲۳ سنه سی ماه ربیع
اولنده بحسب زیج ایلخانی دلوده اولوب مثلثه ارضیه دن نقل ایلمش ایدیکه
جزو قران دلوك ایکنجی درجه سنده وطالع جوزاده ایدی صکره میزانك
اوچنجی درجه سنده وبعده جوزانك دوردنجی درجه سنده قرانلر دوب بعده
ینه دلوه رسیده اولدیکه سنه الهجریه دن ۶۸۴ سنه سی ماه ذی الحجه نك
ایکنجی دوشنبه کیجه سی ایدی کرسنه ایزدجردیه دن ۶۵۴ سنه سی ماه
اسفندارمذ یکرمی برنجی کونته موافق کلوب جزو قران ۲۱ ایدی
وبعض زیجلرده تفاوت ایدوب جمله نك تاریخلری بوتاریخدن مقدم اولمق
اوزره درویوندنصکره بشنجی قران دخی میزانده واقع اولوب وبو قرانك
اثری برقومك میاساندن برمتغلبه ظهوریله دلیل اولوروبو مثلثه
هوآیده وقوع بولان قران تقویمی برکوره دوردنجی ووسطی برنسبتاً
آلتنجی واهل عرب قتنده قران اولدراما وقتاولورکه کواکبك اکثری برجده
جمع اولورلرکا الجتماع تعبیرایدرلرامابجموعی برد رجه ده اولمق امربعیددر
ومالف کتابدیرکه بن ذکر اولنان مثلثه ده آلتی کوکب جمع اولدیغنی کوردم
ومرتبخ دخی جدیده ایدی اثری شویله واقع اولدیکه منکوخان خروج ایدوب
نیجه اتباع واقربالریله لشکر لریله قتل ایلدی وعالمك ملکنی دست تصرفنه
آلوب ضبط ایلدی وبوندن ماعدا دلوده واقع دوردنجی قراندن برسنه
اولجدیده آلتی کوکب دخی کوردم وقمرسرطانده منخسف ایدی وبونك
دخی اثری شو وجهله ظاهر اولدیکه ارغون خان قیدوبندن خلاص اولوب
وامرای لشکری واحمدخانی قتل ایدوب تخته جلوس ایلدی اما انوری
وقتنده میزانده بدی کوکب اجتماع ایتمکله طوفان روزکاره حکم ایدوب

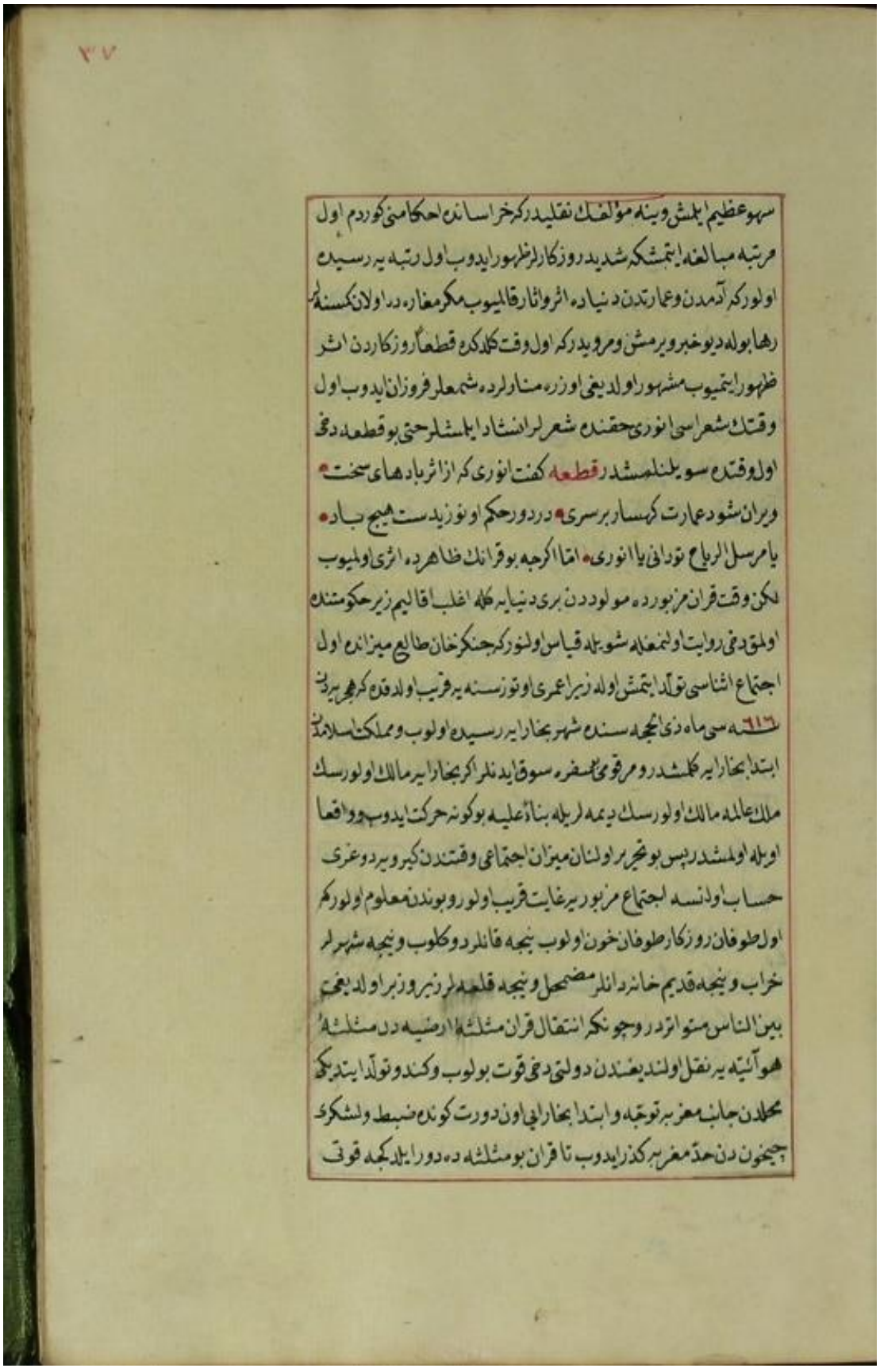

سهو عظیم ایلمش وبنه مؤلفك نقلیدر کرخراساندن احکامنی کوردم اول
مرتبه مبالغه ایتمشکه شدید روزکارلرظهور ایدوب اول رتبه یه رسیده
اولورکه آدمدن وعمارتدن دنیاده اثر واثار قالمیوب مکر مغاره ده اولان کسنه لر
رهابوله دیو خبر ویرمش ومرویدرکه اول وقت کلدکده قطعاً روزکاردن اثر
ظهور ایتمیوب مشهور اولدیغی اوزره منارلرده شمعلر فروزان ایدوب اول
وقتك شعراسی انوری حقنده شعرلر انشاد ایلمشلر حتی بو قطعه دخی
اول وقتده سویلنلمشدر قطعه کفت انوری که از اثر بادهای سخت
ویران شود عمارت کهسار بر سری • در دور حکم او نوزید دست هیچ باد •
یا مرسل الریاح تو دانی یا انوری • امّا اکرچه بو قرانك ظاهرده اثری اولمیوب
لکن وقت قران مزبوره مولود دن بری دنیایه کله اغلب اقالیم زیر حکومتنده
اولمق دخی روایت اولنمغله شو یله قیاس اولنورکه جنکز خان طالع میزانده اول
اجتماع اثناسی تولد ایتمش اولدیغی زیرا عمری اوتوز سنه یه قریب اولدقده کرچه یرده
سنه ٦١٦ سی ماه ذی الحجه سنده شهر بخارایه رسیده اولوب ومملکت اسلامده
ابتدا بخارایه کلمشدر ومرقومی مسفره سوق ایدنلر اکر بخارایه مالك اولورسك
ملك عالمه مالك اولورسك دیمه لریله بنا أعلیه بوکونه حرکت ایدوب وواقعا
اویله اولمشدر پس بو تحریر اولنان میزان اجتماعی وقتندن کیرو یرده وغری
حساب اولنسه اجتماع مزبور یرغایت قریب اولوروبوندن معلوم اولورکه
اول طوفان روزکار طوفان خون اولوب بنجه قانلر دوکلوب وبنجه شهرلر
خراب وبنجه قدیم خانه دانلر مضمحل وبنجه قلعه لر زیروزبر اولدیغی
بین الناس متواتر دروچونکه انتقال قران مثلثه ارضیه دن مثلثه
هوائیه یه نقل اولندیغندن دولتی دخی قوت بولوب وکندو تولد ایتدیکی
محلدن جانب مغربه توجه وابتدا بخارایی اون دورت کونده ضبط ولشکری
جیحون دن حدّ مغربه کذر ایدوب تا قران بو مثلثه ده دور ایلدکجه قوتی

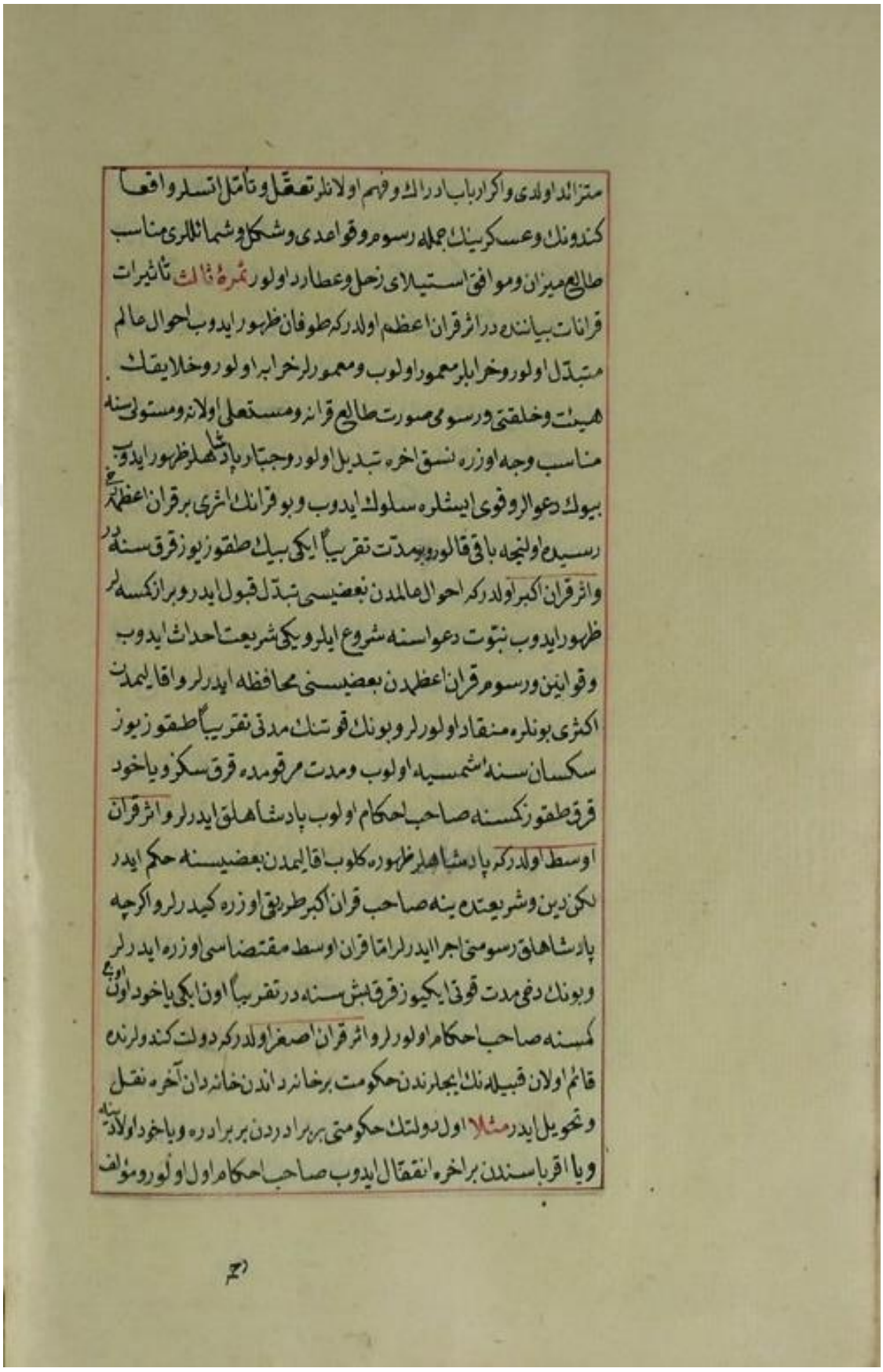

[37b]

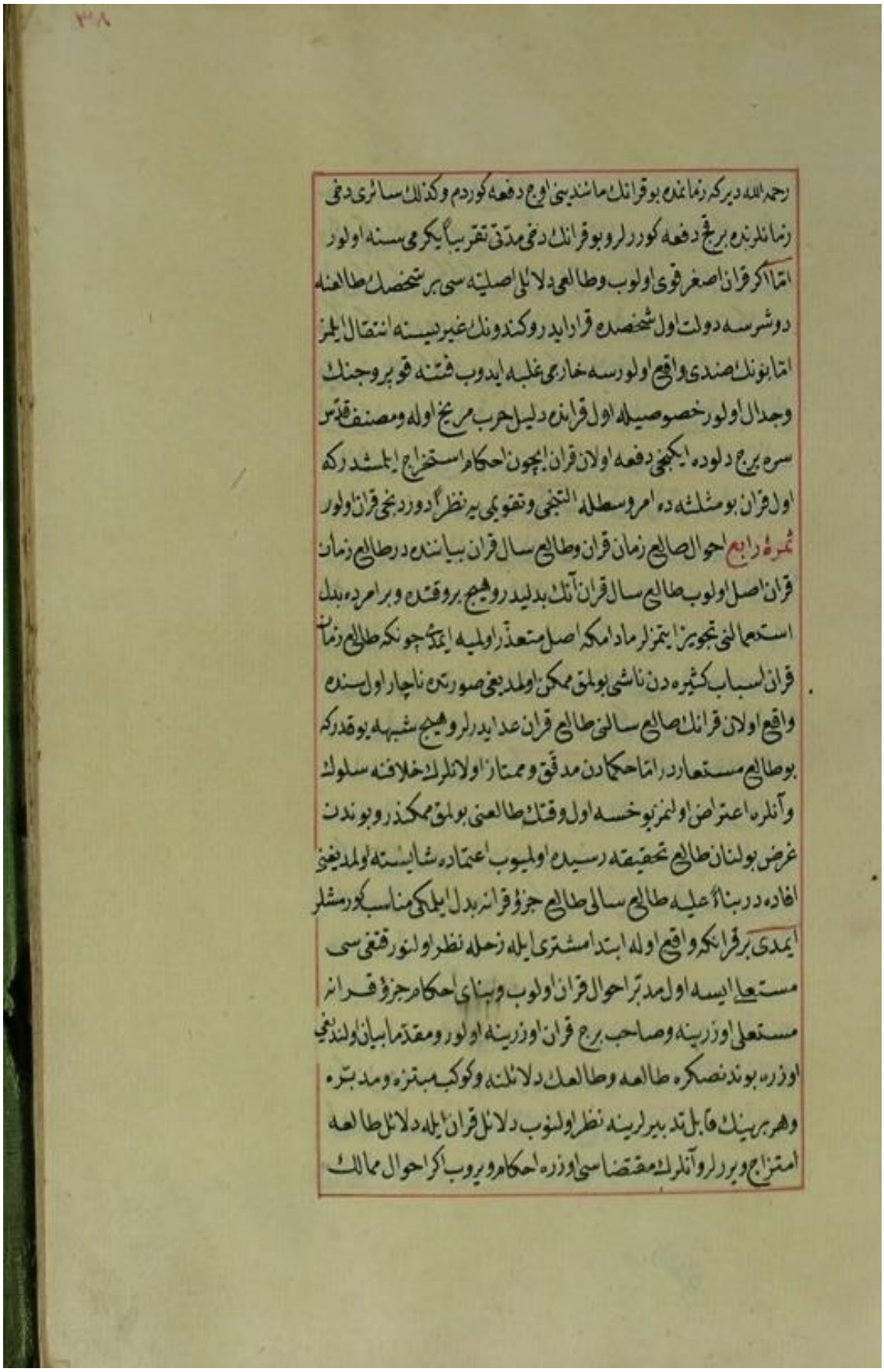

رحمه الله دیرکه زمانمزده بوقرانك ماسندینی اوچ دفعه کوردم وکذلك سائری دخی
زمانلرنده برچ دفعه کوررلر وبوقرانك دخی مدتی تقریبا یکرمی سنه اولور
امّا اکر قران اصغر قوی اولوب وطالعی دلائلی اصلیه سی بر تخصص طالعنه
دوشرسه دولت اول شخصده قرارایدروکندونك غیر بیسنه انتقال ایلمز
امّا بونك ضدی واقع اولورسه خارجی غلبه ایدوب فتنه قوپروجنك
وجدال اولور خصوصیله اول قرانده دلیل حرب مریخ اوله ومصنف قدس
سره برچ دلوده ایکنجی دفعه اولان قران ایچون احکام استخراج ایلمشدرکه
اول قران بوسلسله ده امر وسطله التجنی وتقویمی یه نظرًا دوردنجی قران اولور
ثمرهٔ رابع احوال صالح زمان قران وطالع سال قران بیاننده درطالع زمان
قران اصل اولوب طالع سال قران آنك بدلیدروهیچ بروقتده وبرامرده بدل
استعمالی تجویز ایتمزلر مادامکه اصل متعذر اولمیه ایمدی چونکه طالع زمان
قران اسباب کثیره دن ناشی بولنق ممکن اولمدیغی صورتده ناچار اولسنده
واقع اولان قرانك صالح سالی طالع قران عدایدرلر وهیچ شبهه یوقدرکه
بوطالع مستعار درامّا احکامدن مدقق وممتاز اولانلرك خلافنه سلوك
وآنلره اعتراض اولنمز بوخسه اول وقتك طالعنی بولنق ممکذروبوندن
غرض بولنان طالع تحقیقه رسیده اولیوب اعتماده شایسته اولمدیغی
افاده درسنا اعلیه طالع سالی طالع جزؤ قرانه بدل ایلمکی مناسب کورمشلر
ایمدی برقرانکه واقع اوله ابتدا مشتری ایله زحله نظر اولنور قنغی سی
مستعلی ایسه اول مدبّر احوال قران اولوب وبنای احکام جزؤ قرانه
مستعلی اوزرینه وصاحب برج قران اوزرینه اولور ومقدما بیان اولندیغی
اوزره بوندنصکره طالعه وطالعك دلائلنه وکوکب مبتزه ومدبّره
وهربرینك قابل تدبیر اولدیغی نظر اولنوب دلائل قران ایله دلائل طالعه
امتزاج ویررلر وآنلرك مقتضاسی اوزره احکام ویروب اکر احوال ممالك

مضطرب ایسه البته مزاج قران سببیله دولتك انتقالنه دلیل اولور
واکر حکم بونك خلافنه اولورسه دولت نقلنه حکم لایق دکلدر وخوشجه
تامل کرکدر کربوایکی کوکبدن قنغی سی ممرّدر یعنی قنغی سنك عرضی شمالیدر
واکر ایکسنك دخی عرضلری شمالی اولورسه قنغی سنك عرضی کثیردر
زیرا بوندن اوّل ذکر اولندیغی کبی عرضی کثیر اولان قلیل اولانك اوزرندن مرور
ایتمش اولور وهر بریندك قبول ورد ینه دخی نظر اولنوب برج قران وطالع
سال قراندہ واجتماع واستقبال مقدمہ هر بریندہ احوال دلائل
حسبیله احکام ویرہ لر امدی اکر مستعلی زحل اولورسه اول مدتده
خصوصیله اول سالده خلایقك مشقت واضطرابلرینه وبربرندن امین
اولمیوب زحمت عظیمه یه مبتلا اولمرینه ومهلك ومزمن مرضلر ظهورینه
واکابر وقتك فسادحاللرینه دلیل اولور واکر طالع سال دلائللری منحوس
اولورسه بوندن بترو زیاده اولور واکر دلائل طالع سال زحله موافقت
ایدرسه قحط وغلا ظهورینه دلالت ایدر واکر دلائل سال قوی اولورسه
فساد نقصان اولوره اولور اکر مستعلی مشتری اولورسه خلایقك
راحت حال وفرح بالرینه وسعادت وامن وفراغتلرینه دلیل اولور
واکر دلائل سال دخی موافقت ایدوب یعنی مسعود اولورسه سعادتده
عالمك بحالی کماله رسیده اولور وکذلك تابرقران آخر وقوع بولنجه عالمك
حاللری بوقرانه ودلائلنه موافقت ایدر وهر سنه اول قرانك برج انتهاسنه
وساحذاسنه دخی نظر اولنور کربرج قراندن نمقدار برجده دروساحذانه
موضعه رسیده اولمشدر وقوت وضعفی نر وجهله دروقت قراندہ
نرکونه ایدی وصورت قرانه نسبتی نر مثللو در خلاصه مقدم ذکر اولندیغی
کبی اول موضعدن احکام سالی استخراج ایدر لر اما هر قرانك اوآخرنده
عالمك احوالی فساده یوز طوتوب سلاطینك واکابرك حاللری دیکرکون

واضطراب

[38b]

واضطرابدن اولور وبودخی اول جهتدن درکه عالم کون فساد اوزره اولوب
هیچ برکون فسادسز وهیچ برفساد کون سز اولمز بناءً علیه زحل فساده
ومشتری کونه دلیل اولمغله یکسنك امتزاجی سببیله کون وفساد وقوع
بولور امدی برشی که فساده مستعد اوله استعدادی سببیله آزشیدن
چوق فساد قبول ایتمکله زیاده فساد ظاهر اولور مثالی شول شخصکه مزاجی
عارضه دن برینه مستعد اوله ادناشیدن اول عارضه قوت بولوب مرضی
کتدیکجه ممتد ومتزائد اولور وبو بابده نتیجه بو اولور که هرکاه که برقرانك
قوتنك مدتی قران آخره رسیده اولوب وقران آخر وقوعه اغاز اوزره اوله
مزبور قرانك قوتی تدریجله فساده استعداد حاصل ایدوب تا قران آخرك
قوتی موجود اولنجیه دك کامله یتشور واول کسه لرك سعادت واقبالیکر
قران اولك مدتنده قائم وبرقرار ایدی وقت مرقومده کرکی کبی فساد وادباره
مستعد اولور وقتاکر واقع اوله چونکه قرانك قوتی ظاهر اولمغله باشلادقدن
کندومدلولی اولانلرا یچون کون ایجاد ایدوب وشول کسه لرکه فساده
غایت مستعد وادباره یوزطوتمش ایدی ضعفی کتدیکجه مزداد اولوب
حکمی اول آندن باطل اولور امّا شول کسنه ککه فساده استعدادی وسط
اوزره ایدی بر ازمدت قالوب وبنه باطل اولور وشول کسه ککه فساده
استعدادی غایت جزوی اوله اول وقت برقرار اولور مکر سبب آخر اله باطل
اوله وبونك دخی مثالی اولدرکه اوچ کسنه بر رعلته مبتلا اولسلر بر ینك
فساد مزاجی کامله اولوب ایکنجی سنك دخی فساد مزاجی رتبه وسطده واوچنجی
سنك فساد مزاجی شئ قلیل ضمنده اولسه چونکه سنه دور
ایلدیکجه فصول سببیله هوا تبدل وتغیر قبول ایلدکده شخص اولك
فساد مزاجی کامله رسیده اولدیغندن تحمل ایده میوب وجودی فنا بولور
وفساد مزاجی وسطده اولان شخص دخی اکرچه فصولك برینی ویا ایکیسنی دفع

[39a]

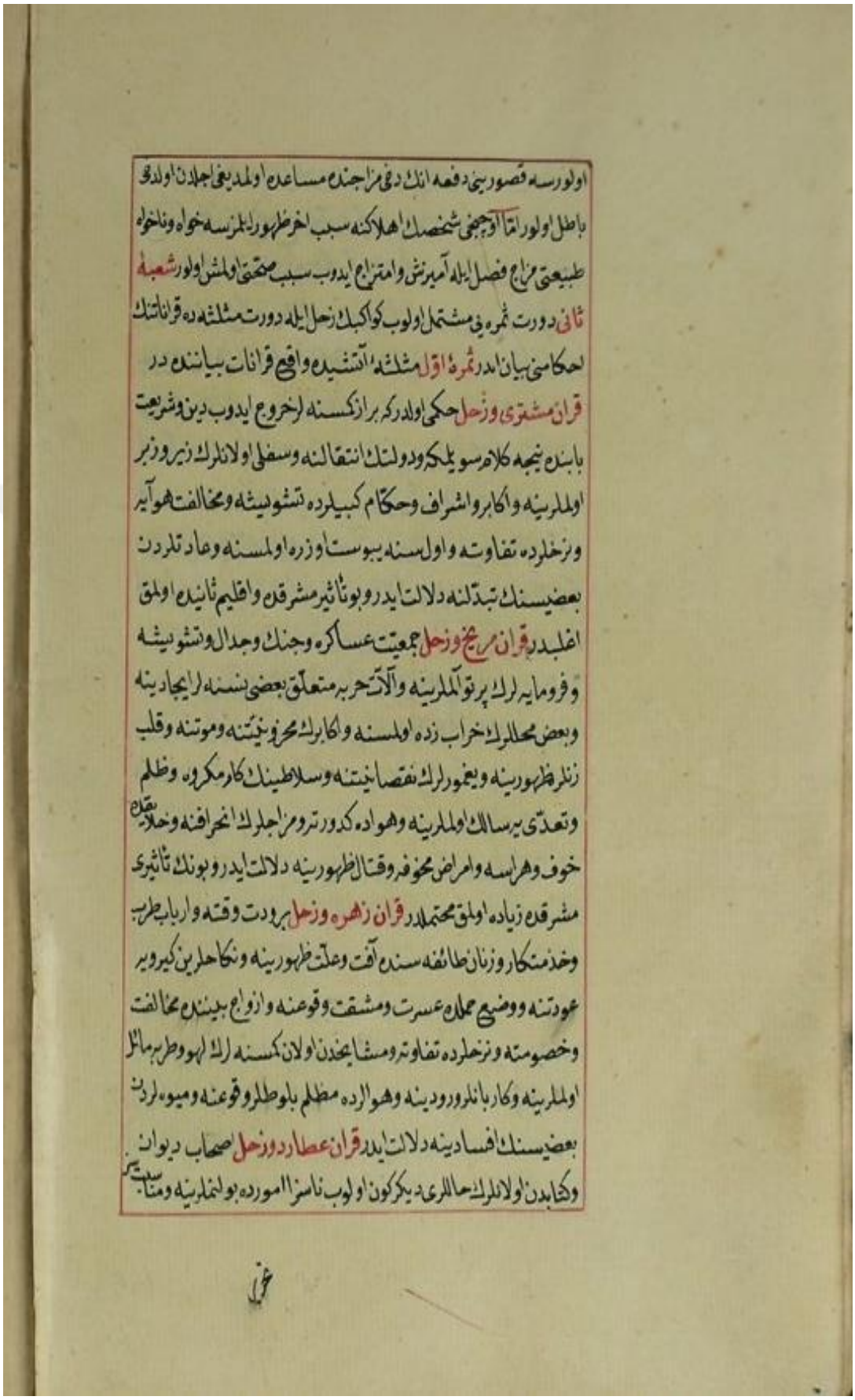

اولورسه قصور بینی دفعه انك دخی مزاجنده مساعده اولمدیغی اجلدن اولدغی
باطل اولورانتا آوجمغی شخصك اهلاکنه سبب اخر ظهور ایلمزسه خواه وناخواه
طبیعتی مزاج فصل ایله آمیزش وامتزاج ایدوب سبب محقق اولمش اولور شعبه
ثانی دورت ثمره دن مشتمل اولوب کواکبك زحل ایله دورت مثلثه ده قرانلرینك
احکامنی بیان امدر ثمره اول مثلثه آتشیده واقع قرانات بیاننده در
قران مشتری وزحل حکمی اولدرکه برازکسنه لرخروج ایدوب دین وشریعت
بابنده نیجه کلام سویلمکه ودولتك انتقالنه وسفلی اولانلرك زیر وزبر
اولمرینه واکابر واشراف وحکام کبیلرده تشویشه ومخالفت هوآیه
ونرخلرده تفاوته واول سنه یبوست اوزره اولمسنه وعادتلردن
بعضیسنك تبدلنه دلالت ایدر وبو تاثیر مشرقی واقلیم ثانیده اولمق
اغلبدر قران مریخ وزحل جمعیت عساکره وجنك وجدال وتشویشه
وفرومایه لرك پرتو آلمرینه والآخر به متعلق بعضی نسنه لرایجادینه
وبعض محللرك خراب زده اولمسنه واکابرك محزونیتنه وموتنه وقلب
زنلرظهورینه ویغمورلرك نقصانیتنه وسلاطینك کارمکروه وظلم
وتعدی یه سالك اولمرینه وهوادهکدورتروم اجلرك انحرافنه وخلایقدن
خوف وهراسه وامراض مخوفه وقتال ظهورینه دلالت ایدر وبونك تاثیری
مشرقده زیاده اولمق محتملدر قران زهره وزحل بردت وقته وارباب طرب
وخدمتکار وزنان طائفه سنده آفت وعلت ظهورینه ونکاحلرین کیروبر
عودتنه ووضیع حملرده عسرت ومشقت وقوعنه وازواج بینلرده مخالفت
وخصومته ونرخلرده تفاوته ومشایخدن اولانکسنه لرك لهو وطربه مائل
اولمرینه وکاربانلرورودینه وهوالرده مظلم بلوطلرو قوعنه ومیوه لردن
بعضیسنك افسادینه دلالت ایدر قران عطارد وزحل اصحاب دیوان
وکتابدن اولانلرك حالرینی دیکرکون اولوب ناصزا امورده بولنمرینه ومناسب

غیر

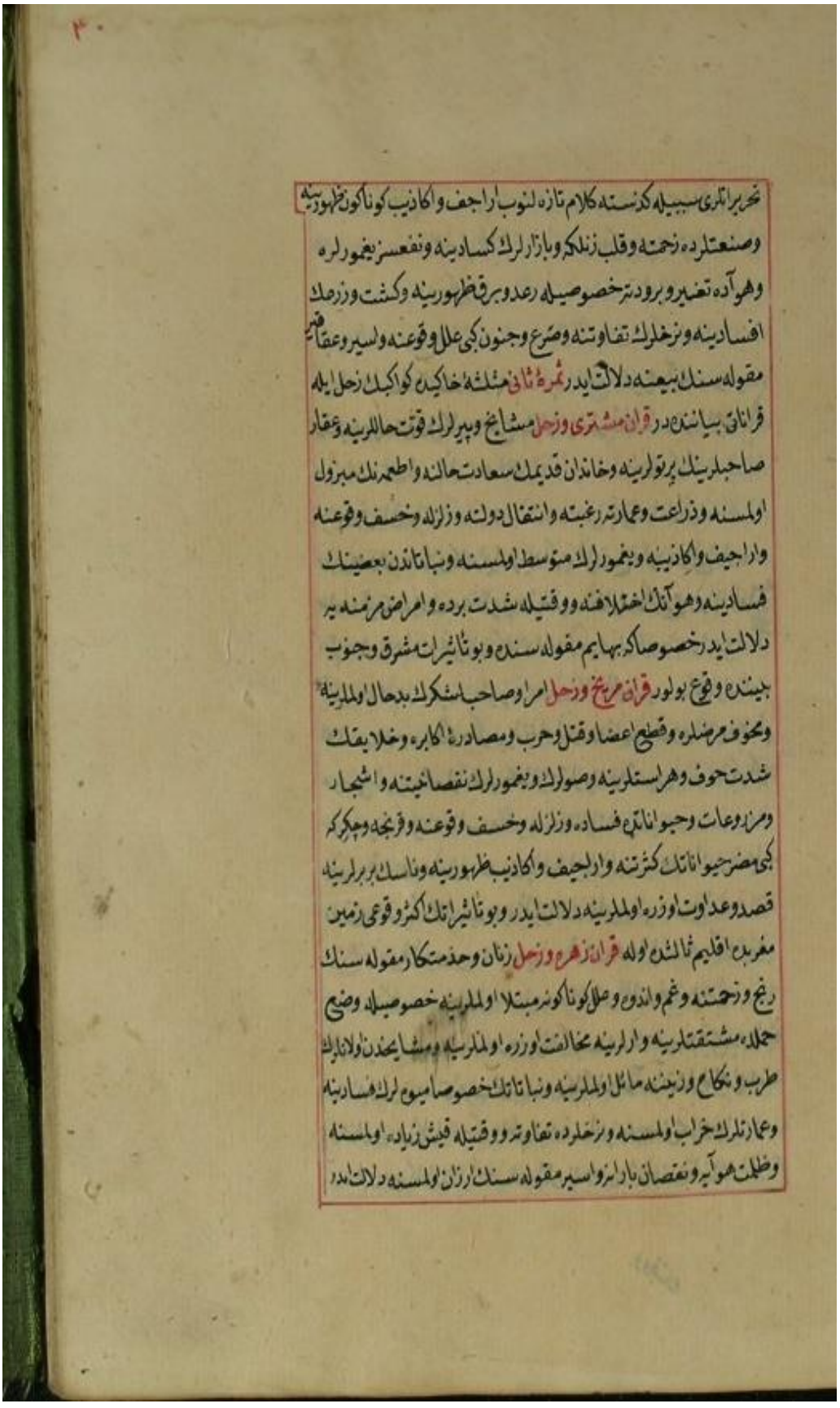

تحریر اتری سبیله کدسته کلام تازه لنوب اراجف واکاذیب کوناکون ظهوریه
وصنعتلرده زحمته وقلب زلکه وبازارلرك کسادینه ونفعسز یغمورلره
وهوآده تغییر وبرودتر خصوصیله رعد وبرق ظهوریه وکشت وزرعك
افسادینه ونرخلرك تفاوتنه وصرع وجنون کبی علل وقوعنه واسیر وعقار
مقوله سنك بیعنه دلالت ایدر ثمرهٔ ثانی مثلثهٔ خاکیه کواکبك زحل ایله
قرانلری بیانندر قران مشتری وزحل مشایخ وپیرلرك قوت حالریه وعقار
صاحبلرینك پرتولریه وخاندان قدیمك سعادت حالنه واطعمه نك مبزول
اولمسنه وزراعت وعمارتر رغبته وانتقال دولته وزلزله وخسف وقوعنه
واراجیف واکاذیبه ویغمورلرك متوسط اولمسنه ونباتاتدن بعضینك
فسادینه وهوانك اختلافنه ووقتیله شدت برده وامراض مزمنه یه
دلالت ایدر خصوصاکه بهایم مقوله سندن وبوتاثیرات مشرق وجنوب
بینندن وقوع بولور قران مریخ وزحل امراوصاحب اشکرك بدحال اولمریه
وخوف مرضلره وقطع اعضا وقتل وحرب ومصادرهٔ اکابره وخلایقك
شدت خوف وهراسلریه وصولرك ویغمورلرك نقصانیته واشجار
ومزروعات وحیواناتك فساده وزلزله وخسف وقوعنه وقرنجه وچکرکه
کبی مضر حیواناتك کثرتنه واراجیف واکاذیب ظهوریه وناسك بربرلریه
قصد وعداوت اوزره اولمریه دلالت ایدر وبوتاثیراتك اکثر وقوعی زمین
مغربك اقلیم ثالثده اولمه قران زهره وزحل زنان وحدمتکار مقوله سنك
رنج وزحمته وغم واندوه وعلل کوناکونه مبتلا اولمریه خصوصیله وضع
حملده مشتقتلریه واراریه مخالفت اوزره اولمریه ومشایخدن ولاناریك
طرب ونکاح وزینته مائل اولمریه ونباتاتك خصوصا میوه لرك فسادینه
وعمارتلرك خراب اولمسنه ونرخلرده تفاوت ووقتیله قیش زیاده اولمسنه
وظلمت هوآیه ونقصان بارانه واسیر مقوله سنك ارزان اولمسنه دلالت ایدر

[40a]

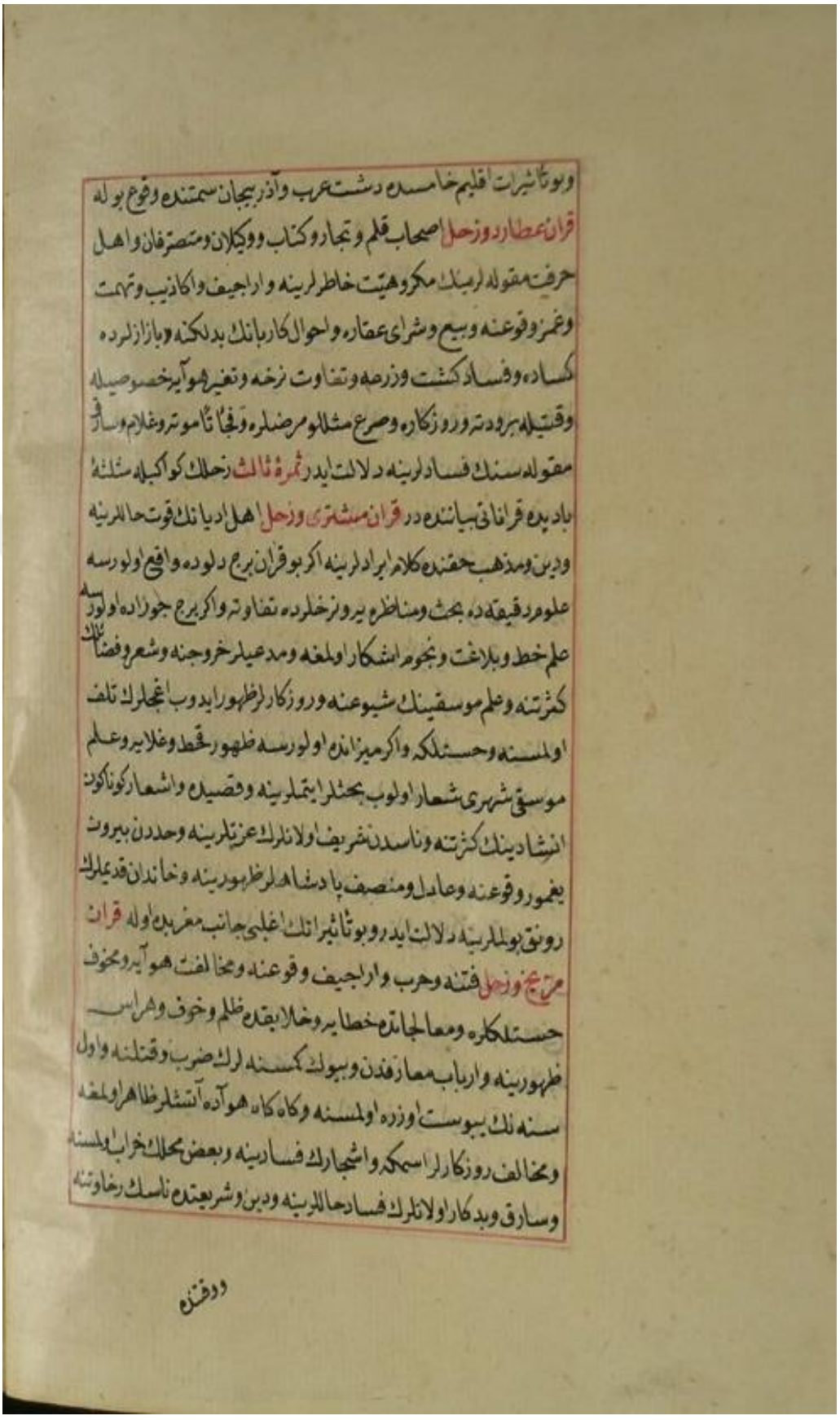

[40b]

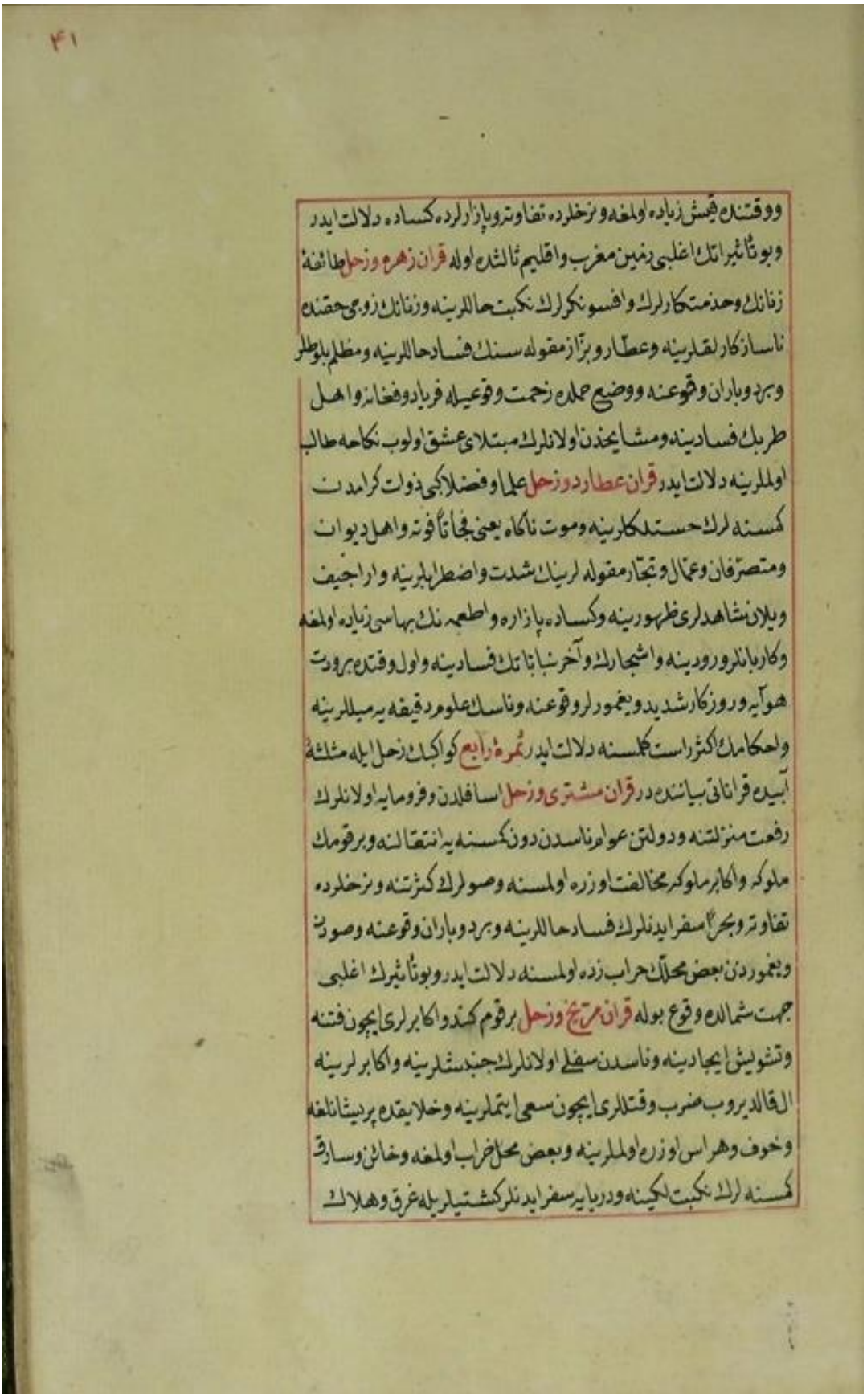

ووقتنده قیش زیاده اولمغه و نرخلرده تفاوتر و پازارلرده کساده دلالت ایدر
وبو تأثیرات اغلبی زمین مغرب واقلیم ثالثده اولور قران زهره وزحل طائفه
زنانك وحدمتکارلرك وافسونکرلرك نکبت حالرینه وزنانك زوجی حقنده
ناسازکارلقلرینه وعطار وبزاز مقوله سنك فسادحالرینه ومظلم بلوطلو
وبردوباران وقوعنده ووضیع حملده زحمت وقوعیله فریاد وفغانه واهل
طربك فسادینه ومشایخدن اولانلرك مبتلای عشق اولوب نکاحه طالب
اولملرینه دلالت ایدر قران عطارد وزحل علما وفضلانکی ذوات کرامدن
کمسنه لرك حبسته کلرینه وموت ناکاه یعنی فجأتاً فوته واهل دیوان
ومتصرفان وعمال وتجار مقوله لرینك شدت واضطرابلرینه واراجیف
ویلای نشاهدلری ظهورینه وکساده پازاره واطعمه نك بهاسی زیاده اولمغه
وکاربانلر ورودینه واشجارلرك وآخر شباتاتك فسادینه واول وقتده برودت
هوایه وروزکار شدیده ویغمورلرو قوعنه وناسك علوم دقیقه یه میللرینه
واحکامك اکثراست کمسنه دلالت ایدر ثمرهٔ رابع کواکبك زحل ایله مثلثهٔ
آییده قرانلری بیاننده در قران مشتری وزحل اسافلدن وفرومایه اولانلرك
رفعت منزلتنه ودولتلی عوام ناسدن دون کمسنه یه انتقالنه وبرقومك
ملوکه واکابر ماوکه مخالفت اوزره اولمسنه وصولرك کثرتنه ونرخلرده
تفاوته وبحرده سفرایدنلرك فسادحالرینه وبردوباران وقوعنه وصودن
ویغمور دن بعض محلاتك خراب زده اولمسنه دلالت ایدر وبو تأثیرك اغلبی
جهت شمالده وقوع بوله قران مریخ وزحل برقوم کمسنه واکابر لری ایچون فتنه
وتشویش ایجادینه وناسدن سفلی اولانلرك جنبشلرینه واکابر لرینه
الفالدیروب ضرب وقتللری ایچون سعی ایتملرینه وخلایقده پریشانلغه
وخوف وهراس اوزره اولملرینه وبعض محل خراب اولمغه وخائن وسارق
کمسنه لرك نکبت لکینه ودریایه سفرایدنلرك کشتیلریله غرق وهلاك

اولمدینه وعساکرك بدکارلغینه واکر بوقران برج سرطانده اولورسه ایشلر
غایته رسیده اولوب واسافلدن اولان مدعیلر خروج ایدوب وینه تیز باطل
اولمسنه واکر برج عقربده اولورسه خرابلق سارق مقوله سندن اولوب
ولشکر بیکانه وفرومایه فرجه بولوب خاندان قدیم وصحرا وجزیره وساحلخانه لره
ساکن اولان کمسنه لره زحمت ویرمدینه واکر برج حوتده اولورسه وزرا
وعلما وقضاة وخصوصیله دریامسافری اولنلر زیانه رسیده اولمدینه
وشدت باراندن بعض محلك خراب اولمسنه وآبر متعلق جوهر مقوله سنك
فسادینه دلالت ایدر وبو تأثیرك اغلبی اقلیم ثالثده وطرف شمالده اولور
قران زهره وزحل صولرك کثرت اوزره اولمسنه ووقت شتاده برودت
زیاده اولوب ووقت صیفده حرارت غایت قلیل اولمسنه ومیوه وسائر
نباتك زیانسنه وسببی برودت اولان حستلکلر ظهور ایدوب اکثر طائفه
زنانه مستولی اولمغه وبنجه محللرك سیلاب زده وخراب اولمسنه وکشت
وزرعك کثرتنه واطعمه نك مبذول اولمسنه دلیل اولوب واکر بوقران برج
حوتده اولورسه خاتونلرك زحمتنه ومطربلرك توبه کار اولمسنه دلیل اولور
واکر عقربده اولورسه بدکار اولان زنانك فسادحاللرینه دلیلدر واکر
سرطانده اولورسه محبوسلرك خلاص اولمسنه وناسك سفر دریایه
عزیمتلرینه دلالت ایدر قران عطارد وزحل مظلم بلوطلر ویمورلره ووقتیله
قیش شدید اولمغه ونباتاتك زیانسنه ودریاسفرینه عزم ایدنلرك فسادحاللرینه وکیلرك غرق اولمسنه وکاربان ورودینه وبازارلرده کساده
واراجیف ظهورینه وصویولجی وکویلی وبوستانجیلرك رونق حاللرینه
وارباب قلم وتجار طائفه سنده حستلك ومشقت وقوعنه دلالت
ایدر وکاه اولورکه اول سنه شواهد آخرایله یبوست اوزره اولور وبو حالتله
نرخلرده غلا تفاوت ایدر وکذلك کذبر متعلق تحریرات ویلان شاهدك ظهورینه

دقی

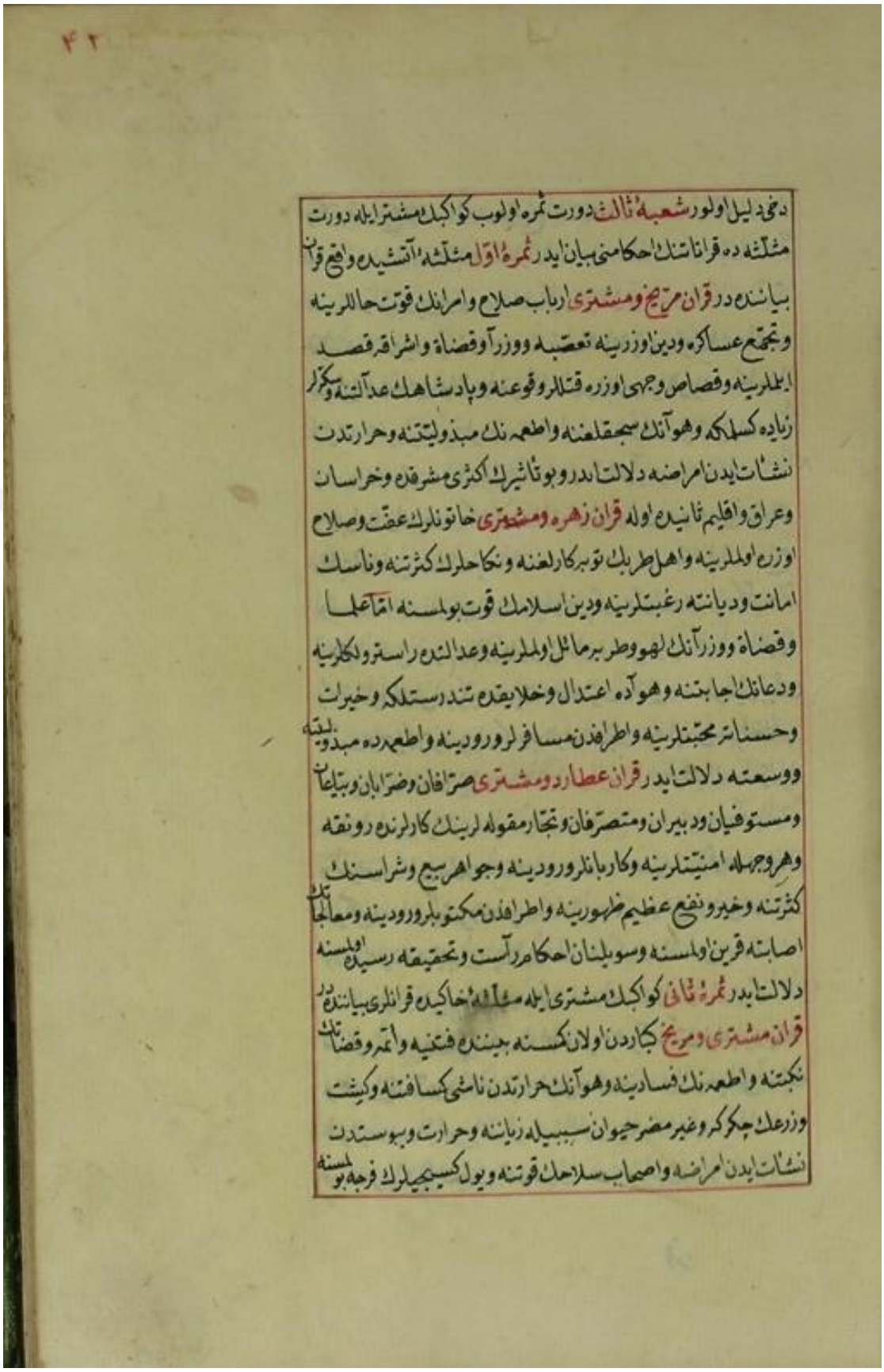

[42a]

واگر بو قران برج ثوره اولورسه جمیع نبات فاسد اولمسنه واگر سنبله ده
اولورسه انبار لرده رونده اولانلرك فسادینه وعلماده مکروهیتنه واطبانك
فساده واگر جدیده اولورسه لشکر وامرانك قوتنه وبازرکان وائمه نك
زیاننه دلالت ایدر قران زهره ومشتری اهل طرب وزینتك حاللری
خوش اولمغه وعلما وائمه وفقهانك اهو وطربه میللرینه ونکاحلرك
کثرتنه وخیر لو جمعیتلره ودعالرك اجابتنه ونعمتلرك فراوان ومبذول
اولمسنه وملبوساتك کثرتنه واعتدال هوایه وخلایقك تندرستلکنه
وبربرلرندن امنیتنه وکشت زرعك خوش اولمسنه وتعمیر خیراته
راغب اولملرینه دلالت ایدر قران عطارد ومشتری بازارلرك رواج
بولمسنه واجوزلق وبوللغه ونباتاتك کوزللکنه ووزراوکتاب وائمه
واطبا واهل تنجیم وبازرکان وبیاعان واهل بازارك قوت حاللرینه
وکاربانلر وخوش خبرلر ورودینه ومتصرف وعمال ومستوفیان بینلرنك
راست وحق کلام سویلمکه ویوللرده امنیتنه وعلومده مباحثه یه
ویغمورلرك نقصانیتنه دلالت ایدر ثمرهٔ ثالث کواکبك مشتری ایله
مثلثهٔ بادیه قرانلری بیاننده در قران مریخ ومشتری وزرآ وعلما وقضات
واشراف سائره بینلرده فتنه واراجیف وخصومت وقوعنه ومخالف
هوالرینه ومناسبتسز ومضر روزکارلره وحمره یعنی یلانجق تعبیر
اولنان مرضه وچیچك دیدکلری علتنه وبوکونرماده سی دم اولانلر
سائر علله وقتل ومصادره وقوعنه وقضاة وحکامك بوکونرشیلره
میللرینه وخیانتلره وفساد اطمریره وهوالره آتشلر ظهورینه
ویغمورلرك قلتنه وکاتبلرك طریق حقدن عدولی وخیانتی جهتیله
فتوالرده وسائر تحریراتلرنده خطا ظهورینه دلالت ایدر قران زهره
ومشتری اهالی ادیانك مجموعنك خصوصادین اسلام اصحابنك

قران

قوت حالرینه وخیر لو جمعیتلره وشریف ومتبرك مرقدلرزیارتنه
ودعالرك اجابتنه وناسك اماندارلغنه وخلایقدن شریف اولانلرك
لهوطربه مائل اولملرینه وعطریات وملبوسات مقوله سنك قیمتنه
ومعتدل دوزکارلرو قوعنه وناسك تندرستلکنه ونباتاتك کثرتنه
خصوصا میوه واطعمه نك مبذول اولمسنه ووفتیله کاه کاه یغمور حقلر
وقوعنه دلالت ایدر قران عطارد ومشتری وزرآو کتاب ومستوفیان
وعمال وتجار واهل بازارك سعادت حالرینه وعلوم حقنده بحث
ومجادلیه ودرسلرك رونق بولمسنه وکاربانلرو رودینه واسیرلرین
چوقلغنه واعتدال هوایه وخلایقك تندرستلکنه واشجارك کوزللکنه
واطعمه نك مبذول اولمسنه واحکامك دوغریلغنه وعلاجلرك اصابتنه
وفضلانك رونق کارلرینه وعدل ودآده وکلامدرست وشاهد حقه
دلالت ایدر ثمره رابع کواکبك مشتری ایله مثلثه آیده قرانلری
بیاننده در قران مریخ ومشتری سفر دریاده مخاطره یه وجاهلرك
علما وائمه یه قصد اوزره اولملرینه واکر بو قران برج عقربده واقع اولورسه
لشکر وکسنیجی مقوله سنك قونلرینه واکر سرطانده اولورسه محبوسلرك
خلاصنه وبدکارلرك قصد نه وفرومایه وسفلی اولانلرك قوتنه واکر
حوتده اولورسه قضانك بدکار اولمسنه وصولرك فسادینه وکیلرك
زحمته رسیده اولمسنه واکابر وعلما بینده مخالفته وفتنه وقوعنه
دلالت ایدر قران زهره ومشتری وزرآو علما وقضاة واشراف ناس
وخاتونلر وخدمرنك قوت حالرینه وصولرك ویغمورلرك کثرتنه
وهوانك اعتدالنه وخلایقك تندرستلکنه وامنیتنه ونرخلرده
وسعته ودریاسفرینك سهولتنه ونباتك خصوصا میوه مقوله سنك
کوزللکنه واکر بو قران برج حوتده اولوسه خیر لو مصلحت ایچون جمعیته

[43a]

وخاتونلرك حاللری خوش اولمسنه ودعالرك اجابتینه واكابردن اولانلر
نكاحه میل ایتملرینه ورونق دین اسلامه واكر عقربده اولورسه بدكار
اولانلرتوبه ایلمسنه ومحبوسلرك خلاص بولمسنه واكر سرطاندہ اولورسه
وزائك اصلاح حالنه وعوام ومسافر مقوله سنك حاللرینك خوب اولمسنه
دلالت ایدر قوان عطارد ومشتری دریاسفرنده اولانلرك واهل بازارلرك
حاللری خوش اولمسنه ونباتات وصودن حاصل اولان جواهرلرك وغدا اولوبه
مقوله سنك بیع وشراسنه واطبانك كارلری رونق بولمسنه ومعالجانك
مصیب اولملرینه وهواده یبوسته وكاه كاه یغمور جقلره ونرخلرین ارزان
اولمسنه وصولرك كثرتنه وعقارك بیع وشراسنه واكابرلك جمعیتلرینه
وصلاح كارلقلرینه وبحث ومناظره یه وبربرلرینك دار القضایه دعوتلرینه
ومحبوسلرك خلاصنه وكتابلك حاللری خوش اولمغه وصوایله الفتی اولانلرك
منفعتنه دلالت ایدر شعبهٔ رابع دورت ثمره اولوب سفلیینك
مریخ ایله مثلثهٔ اربعه ده قرانلرینك احكامنی بیان ایدر ثمرهٔ اول مثلثهٔ
آتشیده واقع قرانلر بیانندہ در قوان زهره ومریخ عورتلرك ارلری میانندہ
فسادینه وغضب وضرب وقتله وفسق فجورك كثرتنه وناسك
ناسزا ایشلرده بولنوب فاحش ومرد ارشیلرك ظهورینه وجراحت
واسقاط حمل كبی حادثلر وقوعنه وزنانلرك قوت غضبیه لرینك تحركندن
ناشی نكاحلرینی زوایله كیرویه آلملرینه ویغمورلرك نقصانیتنه وهوانك
مخالفتنه وسارق وزناوفاسقلرین غلبه لرینه دلالت ایدر قوان عطارد
ومریخ صنعتی آلات حرب اولانلرك رونق بازارلرینه وعساكرك حركتنه
وخلایقك غضب وسفاهتلری مزداد اولمغه وارباب قلم وتجار واهل
بازار ومحاسب اولانلرك زحمت حاللرینه وخیانتلری ظهورینه واراجیفك
وبدخبرلرك كثرتنه وفتنه وغوغاظهورینه وسكرده وسائر اشیاده

فكر

قلب زنلرك وعيار وطرار لرك فرجه بولسنه وكيميا كرلر ظهورينه وحيوانلرده
داغ اورملرينه وسارق وكسيجيلرك غلبه لرينه وهو آنك مخالفته
وبوستنه دلالت ايدر ثمرهٔ ثانی مثلثهٔ خاكيده واقع قرانلر بيانندر در
قران زهره ومريخ سارق مقوله سنك شجاعت اظهار لرينه وفسق
وفجور وهو وطربك شيوعنه ونباتلرك فسادينه وهو آنك ظلمت
وتغيرينه ونرخلرك تفاوتنه وزنانك حسنلكلرينه وارلرى حقنده
ناسازكارلقلرينه وعاشقلق سببيله طلاق وفراق وقوعنه واكر
بو قران برج ثوردن اولورسه سارق وبدكار اولانلرك فسادلرينه واكر
جديدن اولورسه امراو صاحب عساكرك حالارى ديكركون اولوب
ولايتلرده اسيردوشملرينه واكر سنبله ده اولورسه اطعمه نك فسادينه
وزنان وخدمه مقوله سنك رنج ومشقتلرينه وتجار وحياط وعطارلرك
فسادحاللرينه دلالت ايدر قران عطارد ومريخ فضولرك خروجنه
وراهلرك مخاطرلغينه وعيار وطرار وكسيجى مقوله سنك غلبه سنه
واحوال تجار ومزروعات واطعمه ونباتاتك فسادينه وكاربانلر
ورودينه واراجيف وقوعنه ومتصرفان ووكيلان ومحاسب اهل
ديوانك حاللرينك بدلكينه وحيواناتن آفته ويغمورلرين نقصانيته
واكر بو قران برج جديدن اولورسه لشكرك ترتيبكارلرينه وعلما وحكما
ظهورينه واكر سنبله ده اولورسه ظلم وتعدى وقوعنه وفساد
كشت وزرعه واكر ثوردن اولورسه زنانك ونباتاتك وحيواناتك
فسادينه دلالت ايدر ثمرهٔ ثالث مثلثهٔ باديده واقع قران بيانندر در
قران زهره ومريخ اهل طربك ومغنى مقوله سنك فسادحاللرينه وزنان
وخدمتكار طائفه سندن فسق وفجوره خصوصا زنانك ارلرينه
خصومت اوزره اولمرينه واشجار ومیوه ونباتات سائره ده آفت وقوعنه

[44a]

وخلايقده حسنه كلره واسقاط حمل وجراحات كبي علله وارباب زفافك
وكاردن اولانلرك فسادحاللرينه وجبروزور ايله نكاحلرك كيرويه عودتنه
ومخالفت هوآيه وفاحش ايشلرك اشكاراولمسنه وزنانك شجاعت اظهارينه
وبدكارلقلرينه واكر بوقران برج ميزانده اولورسه فساد براز قليل اولوب
اهل طريك رونقلرينه وروزكارلرزياده جه اسمكه دلالت ايدر قران عطارد
ومريخ كتاب ومستوفي يعني مالدار ودفتدارلرك ومتصرفان وعمال وتجار
واهل بازار مقوله سنك زحمتنه واهل فضل وشعراده اندوه وغصه
وبونلرك حقلرنده اكاذيب وهجو كبي نسنه لرك كثرتنه وحيوانلرك
واسيرلرك آلوب صاتلمسنه وهوانك مخالفتنه وحيوانانك امراضه
مبتلا اولمسنه وناسك خمره وصرع كبي علل ايله زحمتلرينه وقانلرد وكلمكه
وسارق وعيار وطرار ظهوريله فسادكوناكونه ومزوروكذب آميز بعضي
تحريرات ظهورينه واكر بوقران برج جوزاده وقوع بولورسه فساد مذكور
نقصان بولوب خطاط ونقاشلرك فسادحاللرينه واشجارك بركشته
اولمسنه واكر دلوده اولورسه حيله وطلسماتر واكر ميزانده اولورسه
مطرب وزنان وخدمتكار وند يملرك فسادحاللرينه دلالت ايدر ثمره
رابع مثلثه آيده واقع قرانلر بيانده در قران زهره ومريخ صولرك
وصويه متعلق حيوانانك فسادينه وزنان وبدكارلرك لحوالي دخي بد اولوب
چوچوقلرد وشورملرينه وارلرايله خصومت اوزره اولملرينه ونكاحلري
فاسد اولمغه وبرودت وباران وقوعنه واختلاف هوآيه ونباتاته آفت
رسيده اولمغه واكر بوقران برج سرطانده اولورسه محبوسلرك خلاصنه
واكر عقربده اولورسه زنانك كندكجه بدوسردار كارلره سالك اولملرينه واكر
حوتده اولورسه خدمات واهل نسبك تهمته رسيده اولمسنه ودريايه
اولان مسافرلك رنجيده اولمسنه دلالت ايدر قران عطارد ومريخ كيلرك

غرقه رسیده اولمسنه وصولرك فسادینه ودورلودورلوارا جیف وقوعنه
ویرلردن بخارخروجنه واعضالرك سستی اولدیغندن زحاوت وحشته
وقوعنه ولکنت زبانه ورطوبت دماغه وظلم وهراس وغمز وتهمتك
کثرتنه واکربو قران برج حوته اولورسه ذکر اولنان کیفیتلرخصوصیله
دریاسفری نه‌ی زیاده اولوب ومضرتی رسیده اولمغه وکتابك دخ وزحمته
واکرعقربده اولورسه کشتیلرك سلامتنه واکرسرطانده اولورسه
سارق وخائن اولانلرك خیانت وفسادی مزداد اولمسنه خصوصا
سفرده زیاده زحمته ومشقته دلالت ایدر شعبه خامس عطاردك
زهره ایله دورت مثلثه ده قرانلری بیان ایدر وبو دخی دورت ثمره اولوب
ثمره اول مثلثه آتشیده واقع قران بیان ایدر قران عطارد وزهره
قیومجی کبی صنعتی بیرایر وزینت اولانلرك ونقاش وعطار وبزاز واهل
بازارك واسیر آلوب صاتر مقوله سنك رونق کارلرینه وهوآده بخار
وظلمته ورعد وبرقه وخلایقده عداوت وخصومته وغضبه وحیواناتك
کثرتنه دلالت ایدر ثمره ثانی مثلثه خاکیده واقع قران بیاننده در قران
عطارد وزهره بیع وشرانك رونقنه واطعمه وحیواناتك ارزان اولمسنه
وخوش ومفرح البسه لره وغله وکشت وزرعك کوزلکنه وکثرتنه
وکاربانلر ومسافرلرورودینه وخبرلره وعداوت وخصومتك کثرتنه
وصیاد وآوجی مقوله سنك رونق بازارلرینه ووکیلان ومتصرفانك
حاللری دیکرکونه اولمسنه وبارانك نقصانیتنه واولوقتده یوسته
وبرودت عارض اولمغه واکربو قران برج سنبله ده اولورسه اطعمه مبذوله
اولوب بیع وشرانك کثرتنه واکرثوره ده اولورسه میوه لرفراوان اولمسنه
دلالت ایدر ثمره ثالث مثلثه بادیده اولان قران بیاننده در قران عطارد
وزهره مستوفیان وکتاب وعمال وتجار ومتصرفان مقوله لرینك رونق

کارلرینه واهل علوملك اجتماع وبحثلرینه واسیرلرك وحیواناتك وعطریاتك
والبسه لرك کثرتنه وشعراو فضلاناك رواج کارلرینه وزنان وجوانان
وچوچوقلرجمعیتنه وعشق بازلقلره ومحبت نامه لرتحریراتنه واشجارلك
کوزلکنه وخوش ولطیف روزکاره وبلوطلره وکاهی یغمورچقلره وکارباك
ورودینه ورونق دین اسلامه وسورروضیافته ومغنیلرك کسب وکارینك
رواج بولمغه دلالت ایدر ثمرهٔ رابع مثلثهٔ آبیده واقع قران بیانندهٔ در
قران عطارد وزهره مسافرلرورودینه وبیع وشرای جواهره وباغ
وبوستان وسردابلرك معموراولمسنه وتغیرهوایه ویغمورلرك کثرت
اوزره اولمغه وشدت ستایه ومیخانه رجی وکیمیجی وغواص مقوله سنك کارینك
رواج بولمغه وعوام الهوه وطربه میللرینه وعداوت انکیز لکلرینه واکر
بوقران برج عقربده اولورسه لواطه وفواحش زیاده اولمغه واکر سرطانده
اولورسه بیع جواهر وطرب عوام وخبرلرورودی زیاده اولمغه واکر
حوتده اولورسه ملاحه وغواصلرك حاللری خوش اولمغه ونکاحلرك
کثرتنه ودرمانده اولانلرك صلاح حالنه وصولرویغمورلرکثیر اولمغه
دلالت ایدر والله اعلم واحکم شعبهٔ سادس ایکی ثمره اولوب احوال
قران سعدین ونحسینی بیان ایدر ثمرهٔ اول قران نحسین بیانندهٔ در
امدی قران علویتین دنصکره اثرده اقوی اولان ایکی قران دنی اولوب
بری مریخك زحل ایله برج سرطانده قرانیدرکه قران نحسین سرطانی
دیرلرواکیجیسی دنی زهره نك مشتری ایله برج حوتده قرانیدرکه
قران سعدین تعبیر اولنور امدی قران نحسین هرایکی سنه ده بردفعه
واقع اولورو بعضی دفعه مریخ رجعت ایدوب بربرجده اوچ کره قران
ایدرلرامّا قران نحسین سرطانی اوتوزسنه ده بردفعه واقع اولوب
ونحوسته ونامقبولیتده بوقران غایته رسیده اولمشدر زیرا برج

کرطان

سرطان زحلك وبالی ومریخك هبوطی خانه سی اولدیغی اجلدن بکی خمس
بر برینك زهرابه جش نحوستی اولوب وخانه مزبوره ده هر بری برجهتله
اضعف اولدقلرینجون نحستیلری مشتد اولوب ماردم بریده یعنی قوبروغی
قطع اولمش یلانز تشبیه ایدرلر ونحس مقبولی دخی کورك آموخته یعنی
معلم قورده بکزه دیرلر وبو مثالردن مراد افنی مزبوره قوبروق آجیسی اولدیغندن
سائر وقتی کبی اولیوب اندن حذر واجب اولوب ومعلم اولان قوردك دخی
خیانت وفساد هرنه قدر جبلیتنده مزکور آیسه ینه طاغ قوردی کبی اولدیغی
طریق تشبیه وتمثیل ایله افاده اولنمشدر ایمدی سرطاندن واقع قران
نحسینك احکامی اولدرکه مدعیلر خروج ایدوب ناسدن فرومایه وسفلی
اولانلر قوت بولوب عاقبه غلو ایدرلر وشریف وبکاردن اولانلر نکبته
رسیده اولوب وفتنه عظیمه ظهور ایدوب ینه تیز باطل اوله وملوك وسلاطین
واکابر ومعارفدن اولانلرك حاللری مضطرب اوله وحرب وقتل وقوع بولوب
چوق یرلر خراب اوله وبو قران هر قنغی کوکل حدنده واقع اولورسه فتنه دخی
صاحب حدلك منسوب اولدیغی قومدن ظهور ایدر واول کسه لرنکبته رسیده
اولدقلرندن بو قران دورلك ویاخود فصلك انتقالنده ویاخود انتقال دولته
ویاخود قران علویینده قریب وقوع بولورسه اثری عظیم واقوی اولوب
قتال وحروبك کثرتنه وچوق محل خراب اولمغه دلالت ایدر والله اعلم
بحقیقة الحال حق مالف رحمه الله بوکابی تالیفندن مقدم آلتیوز طقسان
سکزنسنه سی دلوده قران علویین وقوع بولمغه قریب بو قران دخی واقع
اولمغله احکامنی استخراج ایله یکنی بیان ایدرز ثمرة ثانی قران سعدین
بیانده در بو قران دخی هر سنه ظرفنده بر وجاندن بر برجده بر دفعه
واقع اولور وبعضی کره رجعت سببیله اوچ دفعه وقوع بولور لکن
سعادتده اقواسی واسعدی برج حوتده اولمقدرکه اون بکی سنه ده بر دفعه

واقع اولور وسائر برجلرده نظر محوده اقوا واسعد اولمسی حالنده مزبور
مشتریك حالنه سی وزهره نك شرفی حیثی اولدیغندن ناشی بینلرنده قبول
بولنه یعنی بودر واکر بوقران دنی انتقال دوره ویا فصله ویاخود دولتك
انتقالی وقتنه قریب مصادف اید رسه جمیع خلایقك راحت وآسایشنه
وپادشاهلرك عدل ودادلرینه وفقرا وضعفا سایر اعدالتلرنده آسوده
حال اولوب امنیت ووسعت ورفاهیتنه دلالت اید ر شعبهٔ سابع دورت
ثمره یی مشتمل اولوب احکام تثلیثات وتسدیسات کواکبی بیان اید ر
ثمرهٔ اوّل کواکك زحل ایله اتصالی بیاننده در تثلیث وتسدیس مشتری
وزحل ملوك ایله وزرا واعیان دولت بینلرنده الفت وانسیتنه وامورلرك
صلاحیتنه وپادشاهك عدل ودادینه وخلایقك خیرات حسناتنه
واطعمه نك وسعت مبذولیتنه ومشایخدن اولانلرك وخاندان قدیملرك
امن وراحتنه دلالت اید ر تثلیث وتسدیس مریخ وزحل ملوكك فقرا
وضعفا اوزرینه ترحمنه وکارلرینه حسابك رونقنه وحق وباطلك
بربرندن امتیازینه وحقك اشکار اولمسنه وقلعه لرك تعمیر ویکیدن
بنا اولمغه وارباب فتنه نك مشایخ وعزلت کزینلر ایله دوست اولمسنه
وماکولات مقوله سنك متوسط اولمسنه وهوانك یبوستنه دلالت
ایدر تثلیث وتسدیس شمس وزحل فرومایه واهل صحرا ودهاقینه
مقوله لرینك منصب ورياسته نائل اولملرینه وخاندان قدیملرك رونقنه
ومزروعاتك خوش وکوزلکنه وجور وستمك نقصان بولمسنه واطعمه
خصوصا میوه لرك مبذول اولمسنه وملوك واکابر ملوکك عنایت
واحسانلرینه وهوانك تغیرینه وبرودت وحرارتك وفتیله وقوع
بولمسنه دلالت اید ر تثلیث وتسدیس زهره وزحل زنانك ارلرینه
موافقتنه وپیر ولختیار وکویلی مقوله سنك فرح حاللرینه واسیرلرك

[46b]

بیع وشراسنه واطعمه وملبوسات ارزان اولمسنه ویاز وقتنده هوا
معتدل اولوب فیش وقتنده برودت زیاده اولمغه وکثرت باراندن دلالت
ایدر تثلیث وتسدیس عطاردوزحل کارلرك استقراریه وعهدلر
بغلنمغه وعهدنامه لر تحریر اتسنه واهل بازار رونقنه ومحال ومرزو
کلام ظهوریه واملاك وغلامان معقوله سنك بیع وشراسنه وحیوانات
رونق کارلریه وتغیر هوا یه وبرودت وبادوباران وقوعنه دلالت ایدر
ثمرهٔ ثانی کواکب مشتری ایله اتصالی بیانندن تثلیث وتسدیس
مریخ ومشتری ارباب سلاحك قوت حالنه واهل شر وفسادك توبه کارلغنه
ووزرا وامرا بینندن مصالحك کثرت ظهوریه وخیرات رغبتلریه ومینته
وقصاص جهتیله بعضاً قان دوکلمکه ونرخلرك ارزان اولمسنه وهوانك
کرمیتنه وبرودتك فتوریه دلالت ایدر تثلیث وتسدیس شمس
مشتری ملوك وسلاطین واکابرك قوت حالریه ووزرانك وسائر
مقرب پادشاه وائمه قضاة واشرافك منزلتلری وعزوجاهلری ترقی
بولوب مرحمت وعنایت پادشاهی یه مظهر وشایسته اولمریه وعدل
ودادده وطرف ملوکدن واکابر ملوکدن نقودانك روان اولوب خیرات
وحسناتك کثرتنه واجوزلق وبولغه وکرمیت هوایه دلالت ایدر
تثلیث وتسدیس زهره ومشتری اهل ادیانك رونق وپرتولریه
وعلمانك واشرافك فرح بالریه واهل طربك توبه کار اولمسنه وزنان
وخدمتکار مقوله سنك سعادت حالریه وزینت وپریجه اشیانك
وملبوساتك عزتنه وخلایقك بربرلریله الفت وانسیتلریه ونرخلرك
ارزانیتنه واعتدال هوایه وکاه کاه یغمورجقلره دلالت ایدر تثلیث وتسدیس
عطارد ومشتری علما وفضلانك رونقنه وکتاب ومستوفیان ومتصرفان
وتجار مقوله سنك قوت حالریه وخلایقك جمیع امورده راستی

رو له کلرینه و بازارلرك کرمیتنه وخیر ومنفعت ظهورینه ویوللرك
امنیتنه ورآست کلامه وخوش خبرلره ودرسلرك رونقنه وتحریراتك
انواعنه وعدل وداد وامانته وراستی کلام شریعته وارزانی نرخلره
وخوش ومفرح بادلره وکاهیمجه حرارت هوایه دلالت ایدر ثمرهٔ ثالث کواکبك
مریخ ایله اتصالی بیانندہ در تثلیث وتسدیس شمس ومریخ امرا واکابره
عنایت پادشاهی ظهورینه وعساکره لازم اولان کارلرك رونقنه والآ
حربك عزتنه وامن وفراغته ومزاج اکابرده یبوست وحرارتره وهوآده
کرمیته وضربخانه وسائر مخرج نقود اولان محللرك رونق بولمسنه
دلالت ایدر تثلیث وتسدیس زهره ومریخ نکاحلره وشرکتلره وامرا
ولشکر واهل طرب بینلرنده الفت ومحبته ولهو وطرب وسور
وضیافتك کثرتنه وفسق وفجورك شیوعنه وزفافلر واقیع اولمغه
واعتدال هوآیره واطعمه ومیوه نك مبذول اولمسنه دلالت ایدر
تثلیث وتسدیس عطارد ومریخ دیوانلرك رونقنه ومتصرف
وعمال وتجارك رواج کارلرینه وکسبه کرلرك ظهورینه وصنعت آلات
حربك کثرتنه ورونقنه وکوزل وخوش خبرلر ورودینه ویوللی اولانلرك
قوت حاللرینه وحیوان واسیر اولوب صاتانلرك وآلات حربه متعلق
صنعتلرك کرمیتی بازارلرینه واهل فضلك فسق وفجوره میللرینه
واصحاب احکامك رواجنه دلالت ایدر ثمرهٔ رابع عطارد زهره ایله
تثلیث وتسدیسنك احکامی بیانندہ در وزرا واصحاب دیوانه ومتصرفان
واهل بازار وتجار معقوله لرینك لهو وطربه مائل اولملرینه واسیر وعطریات
ولباسلر وفروختایدنلرك کرمیتی بازارینه وغوغا ایدنلر میانندہ
مصالحته وازواج بینندہ محبته وکارموسقیدہ رونقه وحکما وشعرا
وندما وارباب فضائلك فرح بالملرینه دلالت ایدر شعبهٔ ثامن اوج

عشره

ثمره اولوب احکام تربیعات ومقابلات کواکب بیانده در ثمره اوازحل ایله
واقع اولان تربیعات ومقابلاتی بیان ایدر تربیع ومقابله مشتری
وزحل علما ومشایخ وقضاة بینده مخالفت وخصومته وسلاطینك
غم واندوهنه وامرا واکابر بینده خیانتلر فاحش وعداوتلر ظاهر اولمغه
وکم قدر اولانلرك شرف وعلما اوزرینه جور وتعدیلرینه واکابردن ذوات
کرامك حسته لکلرینه وبنجه محل خراب اولمغه واحوال عمالکك تغییرینه
واهل ادیانك تعصبنه وهوآنك مخالفتنه وترخلرك تفاوتنه دلالت
ایدر تربیع ومقابله مریخ وزحل فتنه وقتل وعداوت مثللوسنه لرك
وقوعنه وسارق مقوله سنك اشراف ناسه مصلت اولمسنه وخلایقك
حزننه واهل صحرا وکویلی وارباب سلاحك حالرینه دیکرکون اولمغه ومرضلك
مرضلره ویوللرك مخاطره لغینه وحیواناتك ومزروعاتك فسادینه
وخاندان قدیملرك اندوهنه وظلم وجور وقوعنه مخالفت هوآیه وخیانت
ودوشمنلکك آشکار اولمسنه دلالت ایدر تربیع ومقابله شمس
وزحل معارف واکابراوزرینه ملوکك غضبنه ووکیل وراشر اولانلرك
ظلم وتعدیلرینه وخیانتلری آشکار وعداوت وخصومتلری ظاهر
اولوب ملوك یانده رسوا اولمرینه وملوکده واکابرده حسته لکلر
ظهورینه ونقودك فسادینه ورنج وتعبه ورعایانك پریشان اولمسنه
وخلایقده خیرتر وهوانك تغییرینه وبرودت ورطوبتاوزره اولمغه
دلالت ایدر تربیع ومقابله زهره وزحل ازواج بینده برودت ومخالفته
وزنانك حسته لکلرینه وموتنه ووضع حملده دشوارلغه واسرار
وخیانتلرك فاش اولمسنه وعداوتلر ظاهر اولمغه وفتنه لروقوعنه
واسیر بازارینك کسادینه ومکر وهیتنه ومشایخده تهمته واطعمه
ومیوه لرك فسادینه وتغیر هوآیه وسیاه ومظلم بلوطلر ظاهر اولمغه

[48a]

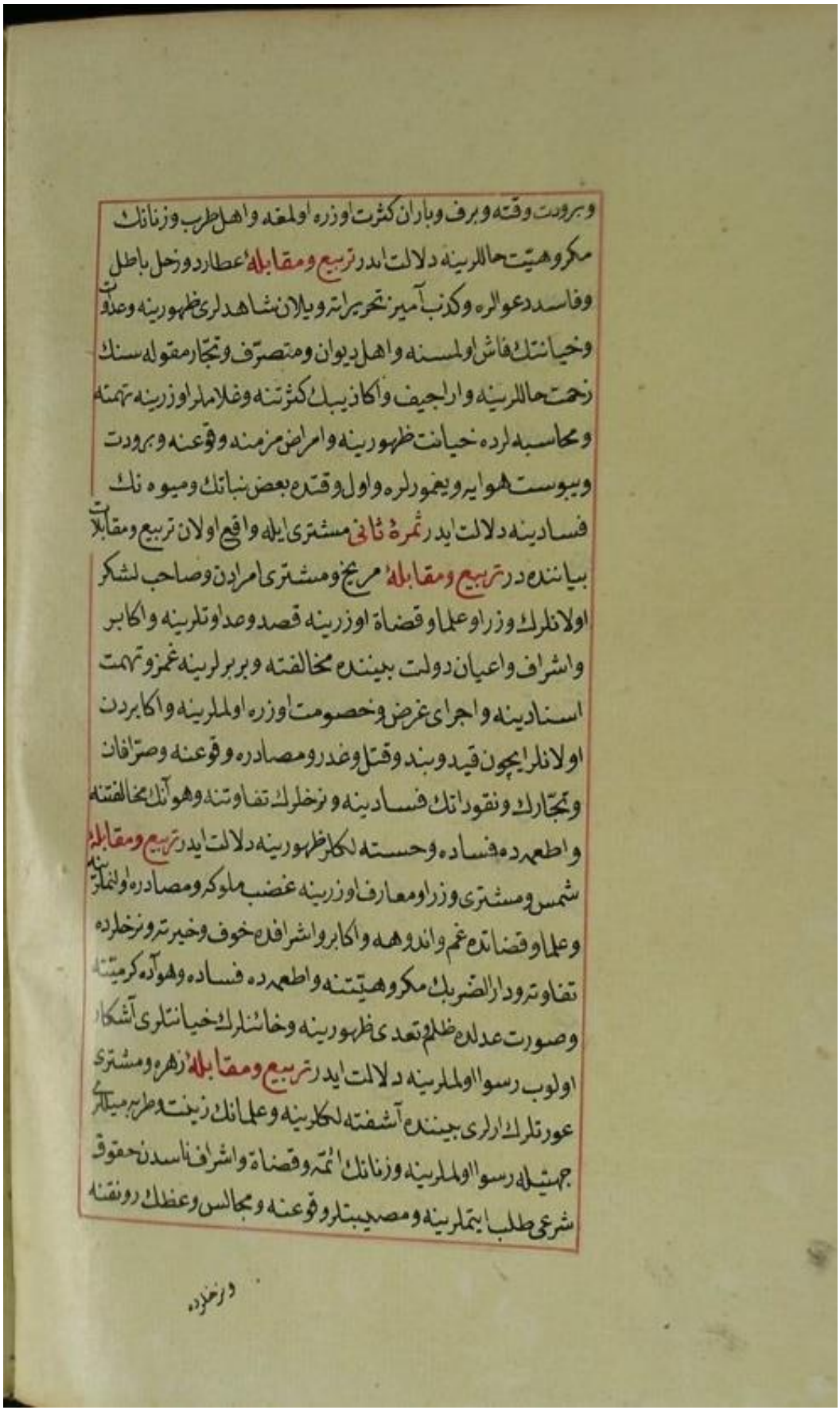

وبرودت وقته وبرف وباران كثرت اوزره اولمغه واهل طرب وزنانك
مكروهيت حاللرينه دلالت ايدر تربيع ومقابله عطارد وزحل باطل
وفاسد دعوالره وكذب آميز تحريراته ويالان شاهدلرى ظهورينه وعدالت
وخيانتك فاش اولمسنه واهل ديوان ومتصرف وتجار مقوله سنك
زحمت حاللرينه وارا جيف واكاذيبك كثرتنه وغلامارك اوزرينه تهمنه
ومحاسبه لرده خيانت ظهورينه وامراض مزمنه وقوعنه وبرودت
وييوست هوايه ويمورلره واول وقتده بعض نباتك وميوه نك
فسادينه دلالت ايدر ثمرهٔ ثانى مشترى ايله واقع اولان تربيع ومقابلات
بيانندن در تربيع ومقابله مريخ ومشترى امرادن وصاحب لشكر
اولانلرك وزرا وعلما وقضاة اوزرينه قصد وعداوتلرينه واكابر
واشراف واعيان دولت بينندن مخالفته وبربرلرينه غمز وتهمت
اسنادينه واجراى غرض وخصومت اوزره اولملرينه واكابردن
اولانلرايچون قيد وبند وقتل وغدر ومصادره وقوعنه وصرافان
وتجارك ونقودانك فسادينه ونرخلرك تفاوتنه وهوانك مخالفته
واطعمه ده فساده وحسته لكلر ظهورينه دلالت ايدر تربيع ومقابله
شمس ومشترى وزرا ومعارف اوزرينه غضب ملوكر ومصادره اولنملرينه
وعلما وقضاتده غم واندوهه واكابر واشرافده خوف وخيرتر ونرخلرده
تفاوت ترود ارالضربك مكروهيتنه واطعمه ده فساده وهوآده كرميتنه
وصورت عدالت ظلم وتعدى ظهورينه وخانلرك خيانتلرى آشكار
اولوب رسوا اولملرينه دلالت ايدر تربيع ومقابله زهره ومشترى
عورتلرك ارلرى بينندن آشفته لكلرينه وعملرك زينت وطرب ميللرى
جهتيله رسوا اولملرينه وزنانك ائمه وقضاة واشراف ناسدن حقوق
شرعى طلب ايتملرينه ومصيبتلره وقوعنه ومجالس وعظك رونقنه

ورخلره

[48b]

ونرخلرده تفاوتر واطعمه نك لذیذ اولمسنه واعتدال هوا یر وخوشتر
ونرم روزکارلر اسمکه ونباتاتك کوزلکنه دلالت ایدر **تربیع ومقابله**
عطارد ومشتری اهل ادیانه مجادله ومناظره ومباحثه وبغضه
واشرافه نفاق وقوعنه ومزاوفتوالره وکذب آمیز تحریراتر وعلماده
غمز وتهمته وبرلرینه خصومتلرینه ونرخلرك تفاوتنه ومتصرف
وتجار مقوله سنك دوغریلق یوزندن خیانتلرینه وروزکار چقلره
وکاهی یغمور وقوعنه دلالت ایدر **ثمرهٔ ثالث** مریخ ایله واقع تربیعات
ومقابلات بیانندن در **تربیع ومقابله** شمس ومریخ امراولشکرك
ملوك وسلاطینه مخالفتلرینه وخیانتلری ظهور ایدوب حرب
وقتال وفتنه وقوعنه ومفسداولانلرك خیرتنه واراضیك کثرتنه
وناسك خوف وهراس اوزره اولمسنه وسارق وکسبجی ظهور ایدوب
بنجه یرلری خراب زده ایلملرینه وبدکارلرك درماندن اولمسنه واول
سنه قورق اولمسنه واکابرك امراضه مبتلا اولملرینه وفوتلرینه
وصرافان وکیمیاکرانك وجواهر ونقودك فسادینه **تربیع ومقابله**
زهره ومریخ ارباب فسق فجورك رسوایلقلرینه وزور وجبرایله نکاحلر
وزفافلر وقوعنه وزنانلرك بدکار اولملرینه وارلری بینلرنده عداوت
وخصومتلرینه واسقاط حمل وطلاق وفراق وحسته لکلر واقع اولسنه
وخذمتکارلرك مفسد لکینه ونرخلرك تفاوتنه وهوانك کدورت وظلمته
ومیوه لرك فسادینه ومخالف روزکارلره واهل طریقك مکر وهیتنه
وبدنا ملقلرینه وحسارته مبتلا اولملرینه **تربیع ومقابله** عطارد
ومریخ امراوارباب قلم ومتصرفان میانلرنده غم واندوهه وبرلرینه عداوت
اوزره اولملرینه واصحاب حرف واهل بازار وتجار ایله لشکریانك خصومتلرینه
واطبانك علاجده خطا ایلملرینه وکیمیاکرلرك وساحرلرك فساد

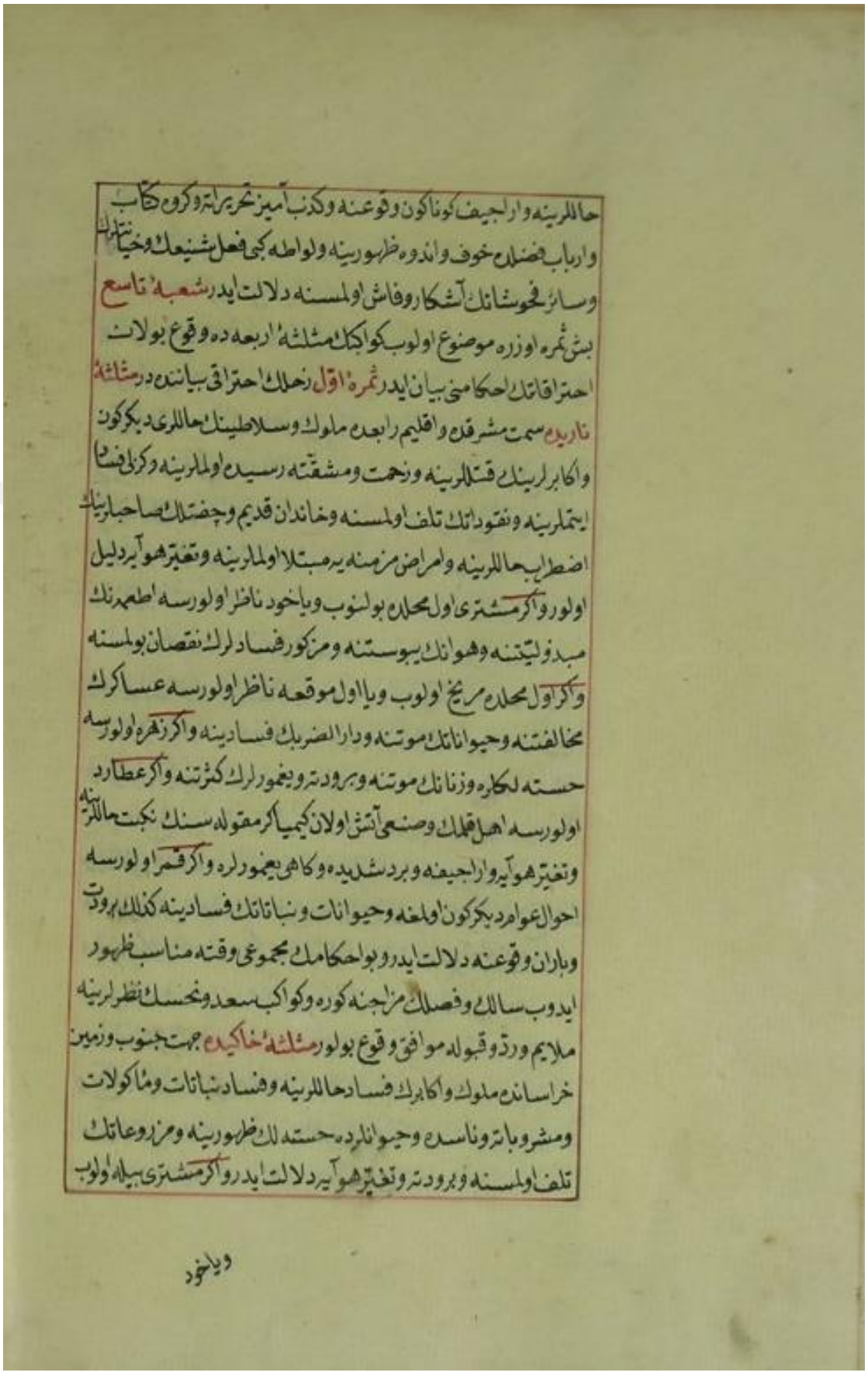

حالرینه وارلجیف کوناکون وقوعنه وکذب آمیز تحریراته وکروه کتاب
وارباب فضلك خوف واندوه ظهوریه ولواطه کبی فعل شنیعك وخیانتلرك
وسائر فحوشاتك آشکار وفاش اولمسنه دلالت ایدر شعبه تاسع
بش ثمره اوزره موضوع اولوب کواکبك مثلثه اربعه ده وقوع بولان
احتراقاتك احکامنی بیان ایدر ثمره اول زحلك احتراقی بیانندہ در مثلثه
ناریده سمت مشرقده واقلیم رابعده ملوك وسلاطینك حالری دیکرکون
واکابرلرینك قتللریه ونخمت ومشقته رسیده اولمریه وکرلی فساد
ایتملریه ونقودلرینك تلف اولمسنه وخاندان قدیم وچفتلك صاحبلرینك
اضطراب حالریه وامراض مزمنه یه مبتلا اولمریه وتغیر هوایه دلیل
اولور واکر مشتری اول محلده بولنوب ویاخود ناظر اولورسه اطعمه نك
مبدولیتنه وهوانك یبوستنه ومزکور فسادلرك نقصانی بولمسنه
واکر اول محلده مریخ اولوب ویا اول موقعه ناظر اولورسه عساکرك
مخالفتنه وحیواناتك موتنه ودار الضربك فسادینه واکر زهره اولورسه
حسته لکاره وزنانك موتنه وبرودته ویمورلرك کثرتنه واکر عطارد
اولورسه اهل قلمك وصنعی آتش اولان کیمیاکر مقوله سنك نکبت حالریه
وتغیر هوایه واراجیفه وبرد شدیده وکاهی یمورلره واکر قمر اولورسه
احوال عوامدیکر کون اولغه وحیوانات ونباتاتك فسادینه کذلك برودت
وباران وقوعنه دلالت ایدر وبو احکامك مجموعی وقته مناسب ظهور
ایدوب سالك وفصلك مزاجنه کوره وکواکب سعد ونحسك نظرلرینه
ملایم ورد وقبوله موافق وقوع بولور مثلثه خاکیه جهت جنوب وزمین
خراسانده ملوك واکابرك فسادحالریه وفساد نباتات ومأکولات
ومشروباتره وناسده وحیواناتده حسته لك ظهوریه ومزروعاتك
تلف اولمسنه وبرودته وتغیر هوایه دلالت ایدر واکر مشتری بیله اولوب

ویاخود

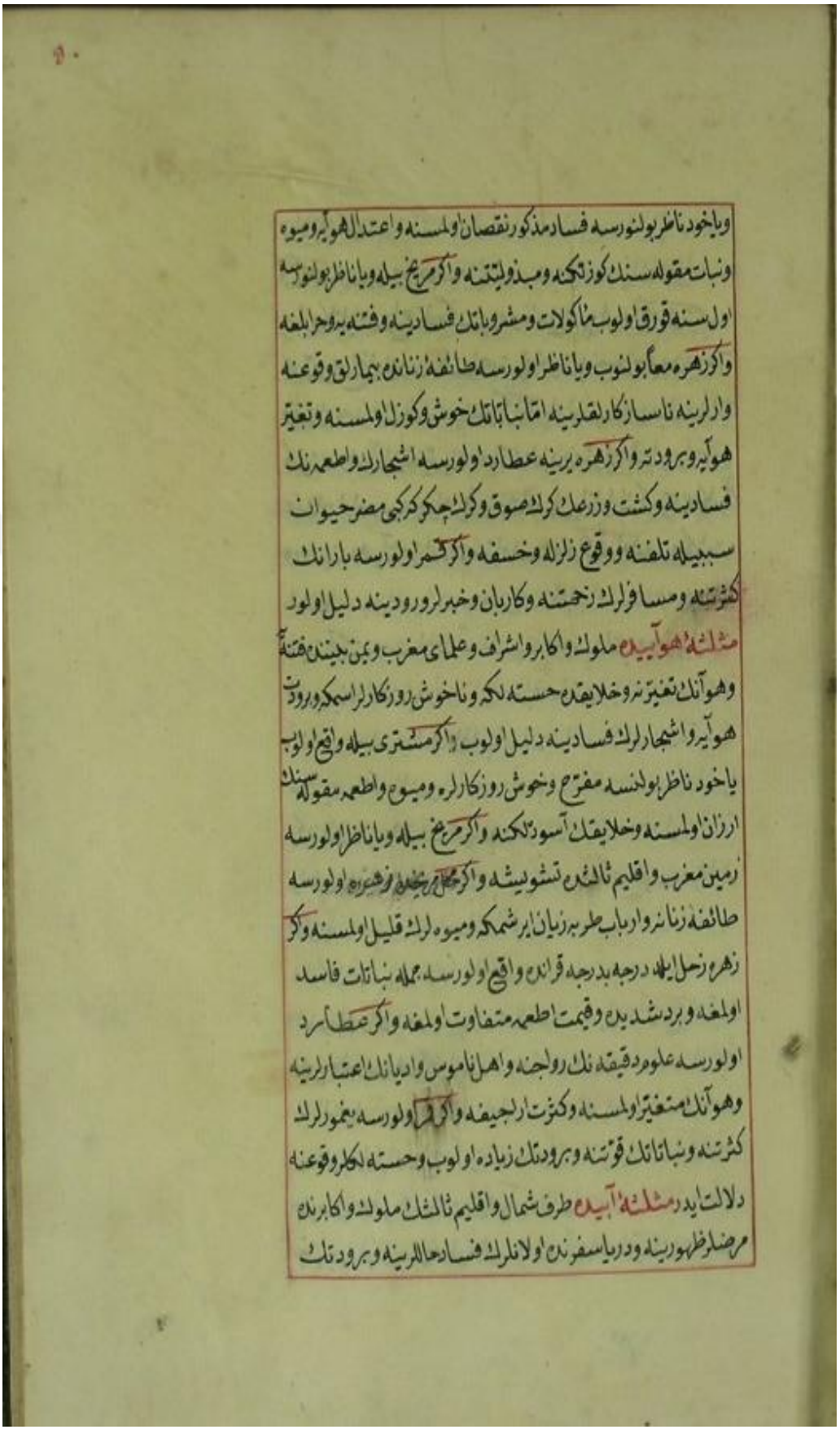

[50a]

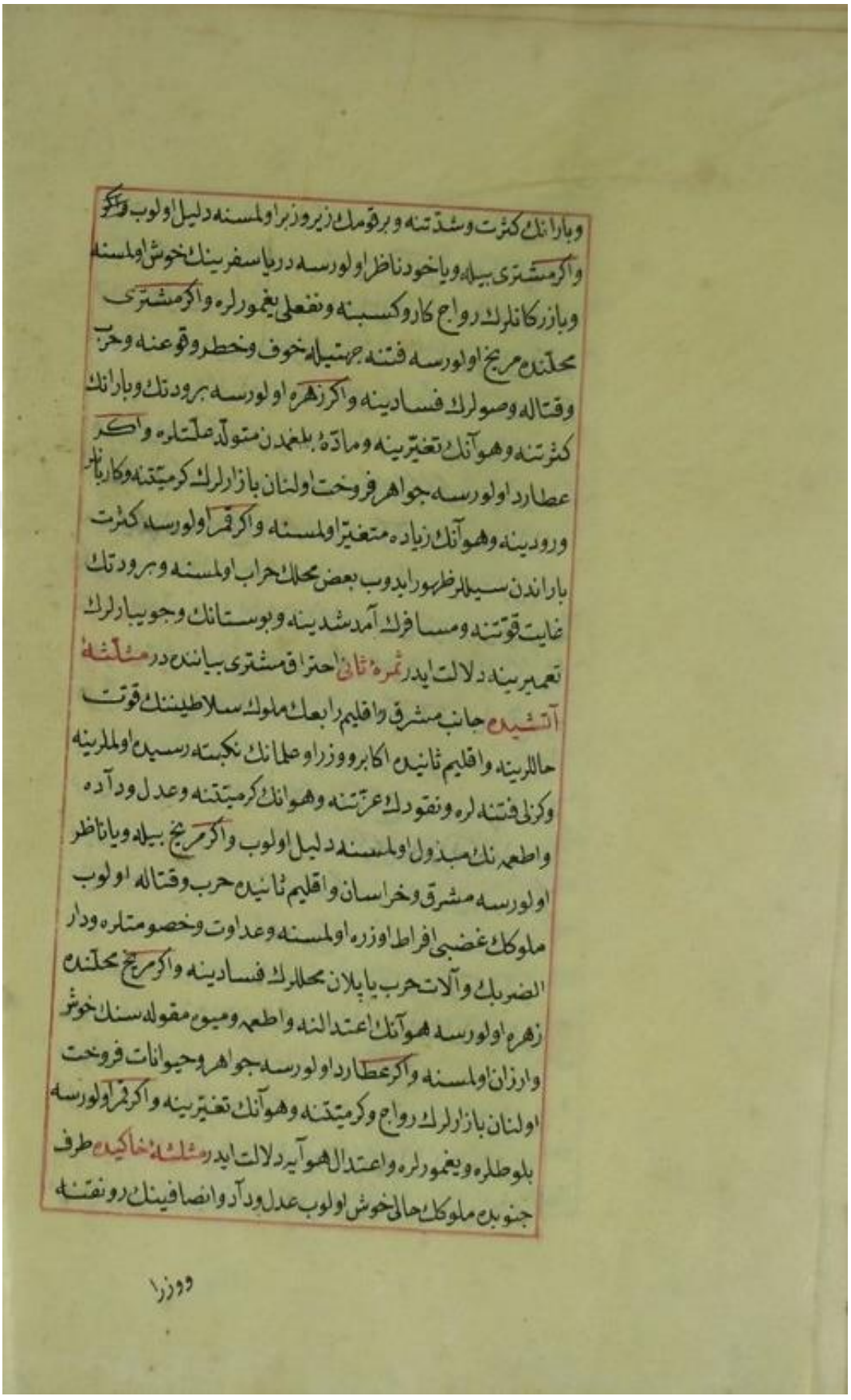

وبارانك كثرت وشدتنه وبرقومك زيروزبر اولمسنه دليل اولوب وانكو
واكر مشترى بيله ويا خود ناظر اولورسه دريا سفرينك خوش اولمسنه
وبازركانلرك رواج كار وكسبنه ونفعلى يغمورلره واكر مشترى
محلنده مريخ اولورسه فتنه جهتيله خوف وخطر وقوعنه وحرب
وقتاله وصولرك فسادينه واكر زهره اولورسه برودتك وبارانك
كثرتنه وهوآنك تغيريينه ومادهٔ بلغمدن متولد علتلره واكر
عطارد اولورسه جواهر فروخت اولنان بازارلرك كرميتنه وكاربانلر
ورودينه وهوآنك زياده متغير اولمسنه واكر قمر اولورسه كثرت
باراندن سيللر ظهور ايدوب بعض محلك خراب اولمسنه وبرودتك
غايت قوتنه ومسافرك آمد شدينه وبوستانك وجويبارلرك
تعميرينه دلالت ايدر ثمرهٔ ثانى احتراق مشترى بياننده در مثلثهٔ
آتشيده جانب مشرق واقليم رابعك ملوك سلاطينك قوت
حالرينه واقليم ثانيده اكابر ووزراو علمانك نكبته رسيده اولمرينه
وكزلى فتنه لره ونقودك عزتنه وهوآنك كرميتنه وعدل ودآده
واطعمه نك مبذول اولمسنه دليل اولوب واكر مريخ بيله ويا ناظر
اولورسه مشرق وخراسان واقليم ثانيده حرب وقتاله اولوب
ملوكك غضبى افراط اوزره اولمسنه وعداوت وخصومتلره ودار
الضربك وآلات حرب ياپلان محللرك فسادينه واكر مريخ محلنده
زهره اولورسه هوآنك اعتدالنه واطعمه ومیوه مقوله سنك خوش
وارزان اولمسنه واكر عطارد اولورسه جواهر وحيوانات فروخت
اولنان بازارلرك رواج وكرميتنه وهوآنك تغيريينه واكر قمر اولورسه
بلوطلره ويغمورلره واعتدال الهوآيه دلالت ايدر مثلثهٔ خاكيده طرف
جنوبيده ملوكك حالى خوش اولوب عدل ودآد وانصافينك رونقنه

ووزرا

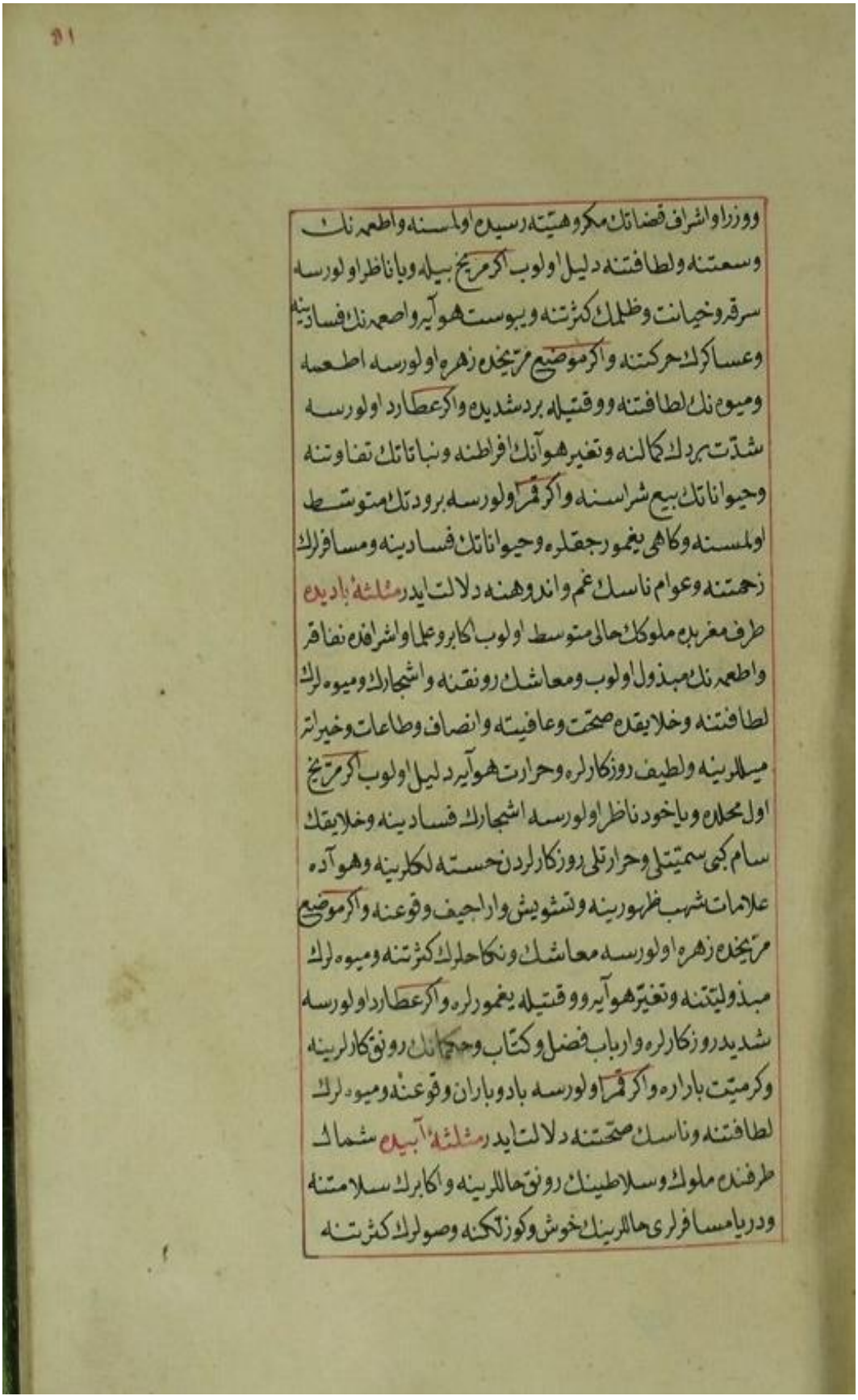

ووزرا واشراف قضاتك مكروهيته رسيده اولمسنه واطعمه نك
وسعتنه ولطافتنه دليل اولوب اكر مريخ بيله وياناظر اولورسه
سرقه وخيانت وظلمك كثرتنه ويبوست هوايه واصعمه نك فسادينه
وعساكرك حركتنه واكر موضع مريخده زهره اولورسه اطعمه
وميوه نك لطافتنه ووقتيله بردشديده واكر عطارد اولورسه
شدت برودك كمالنه وتغير هوانك افراطنه ونباتاتك تفاوتنه
وحيواناتك بيع شراسنه واكر قمر اولورسه برودتك متوسط
اولمسنه وكاهى يغمور جقلره وحيواناتك فسادينه ومسافرلرك
زحمتنه وعوام ناسك غم واندوهنه دلالت ايدر مثلثه باديده
طرف مغربده ملوكك حالى متوسط اولوب اكابر وعلما واشرافك نفاقر
واطعمه نك مبذول اولوب ومعاشك رونقنه واشجارك وميوه لرك
لطافتنه وخلايقك صحت وعافيته وانصاف وطاعات وخيراته
ميللرينه ولطيف روزكارلره وحرارت هوايه دليل اولوب اكر مريخ
اول محلده وياخود ناظر اولورسه اشجارك فسادينه وخلايقك
سام كبى سمتيتلى وحرارتلى روزكارلردن حسته لكلرينه وهوايه
علامات شهب ظهورينه وتشويش واراجيف وقوعنه واكر موضع
مريخده زهره اولورسه معاشك ونكاحلرك كثرتنه وميوه لرك
مبذوليتنه وتغير هوايه ووقتيله يغمورلره واكر عطارد اولورسه
شديد روزكارلره وارباب فضل وكتاب وحكمانك رونق كارلرينه
وكرميت باداره واكر قمر اولورسه بادوباران وقوعنه وميوه لرك
لطافتنه وناسك صحتنه دلالت ايدر مثلثه آبيده شمالك
طرفنده ملوك وسلاطينك رونق حاللرينه واكابرك سلامتنه
ودريامسافرلرى حاللرينك خوش وكوزلكنه وصولرك كثرتنه

[51a]

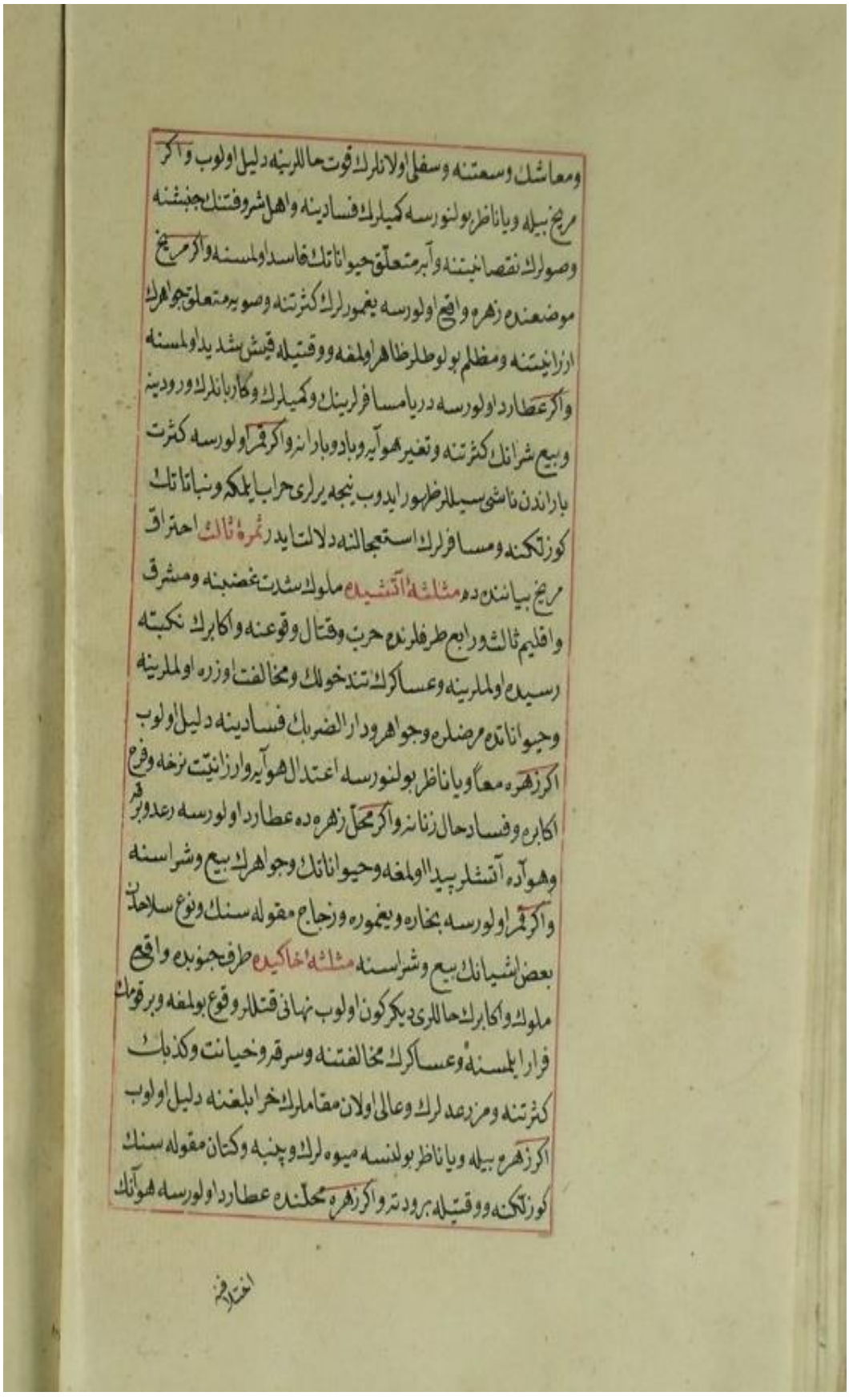

[51b]

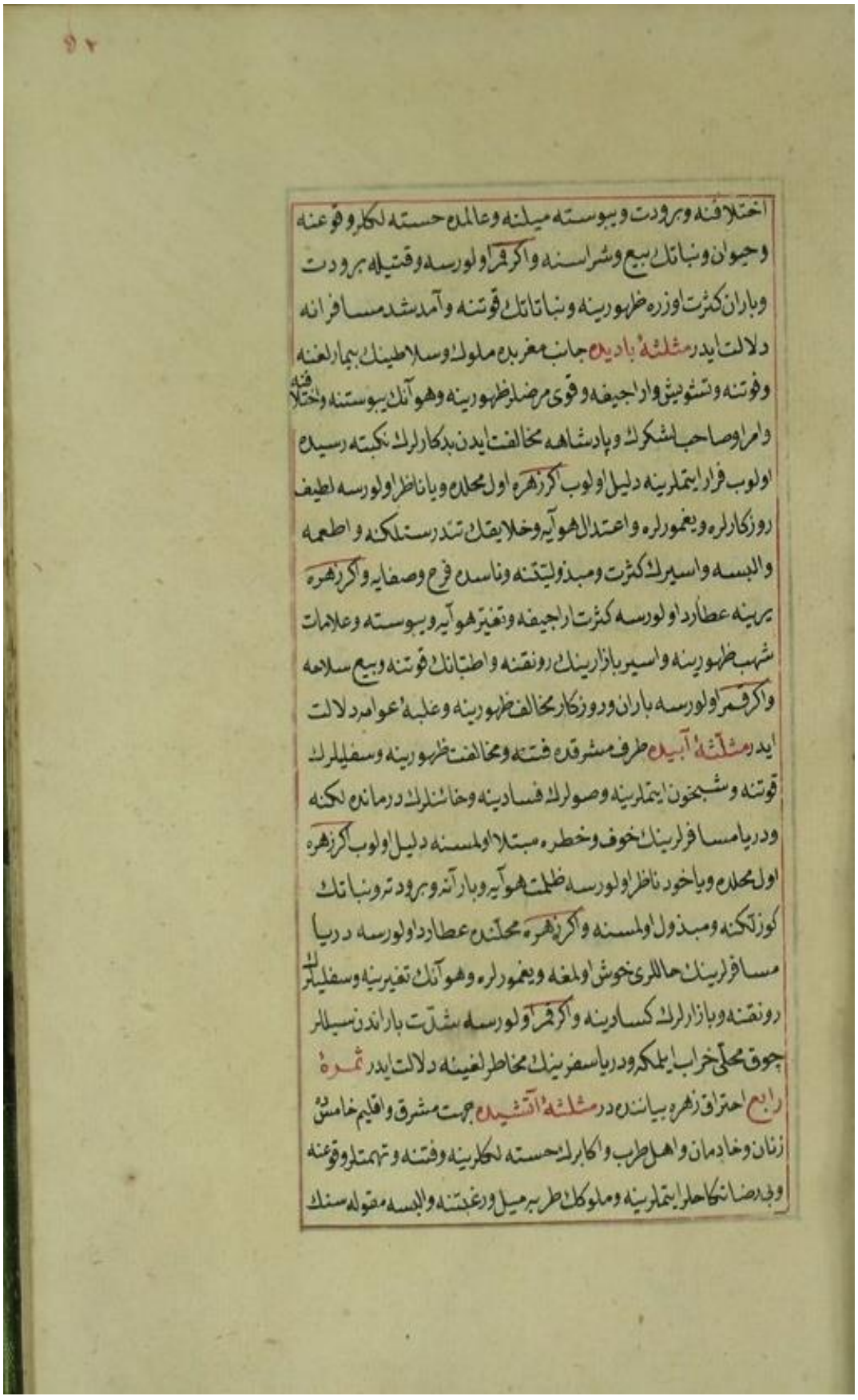

اختلافنه وبرودت وبیوسته میلنه وعالمده حسته لکلر وقوعنه
وحیوان ونباتک بیع وشراسنه واکر قمراولورسه وقتیله برودت
وباران کثرت اوزره ظهوریته ونباتاتک قوتنه وآمدشد مسافرانه
دلالت ایدر مثلثه بادیه جانب مغربدن ملوک وسلاطینک بیمارلغنه
وفوتنه وتشویش واراجیفه وقوی مرضلر ظهوریته وهوآنک بیوستنه واختلافنه
وامراوصاحب اشکرلک وپادشاهه مخالفت ایدن بدکارلرلک نکبته رسیده
اولوب فرارایتملرینه دلیل اولوب اکر زهره اول محلده ویاناظر اولورسه لطیف
روزکارلره ویغمورلره واعتدال هوآیه وخلایقک تندرستلکنه واطعمه
والبسه واسیرلک کثرت ومبذولیتنه وناسدن فرح وصفایه واکر زهره
برینه عطارد اولورسه کثرت اراجیفه وتغیرهوآیه وبیوسته وعلامات
شهب ظهوریته واسیربازارینک رونقنه واطبانک قوتنه وبیع سلاحه
واکر قمراولورسه باران ودوزکار مخالف ظهوریته وغلبه عوامه دلالت
ایدر مثلثه آبیه طرف مشرقدن فتنه ومخالفت ظهوریته وسفیلرلک
قوتنه وشبخون ایتملرینه وصولرلک فسادینه وخاشاکلرلک درمانده لکنه
ودریامسافرلرینک خوف وخطره مبتلا اولمسنه دلیل اولوب اکر زهره
اول محلده ویاخود ناظر اولورسه ظلمت هوآیه وباراتنه وبرودتره ونباتاتک
کوزلکنه ومبذول اولمسنه واکر زهره محلنده عطارد اولورسه دریا
مسافرلرینک حاللری خوش اولمغه ویغمورلره وهوآنک تغیرینه وسفیلرلک
رونقنه وبازارلرلک کسادینه واکر قمراولورسه شدت باراندن سیلار
جوق محلی خراب ایلمکه ودریاسفرینک مخاطرلغینه دلالت ایدر ثمره
رابع احتراق زهره بیاننده در مثلثه آتشیده جهت مشرق واقلیم خامسدن
زنان وخادمان واهل طرب واکابرلرحسته لکلرینه وفتنه وتهمتلره وقوعنه
وبی رضانکاحلرایتملرینه وملوکلک طربه میل ورغبتنه والبسه مقوله سنک

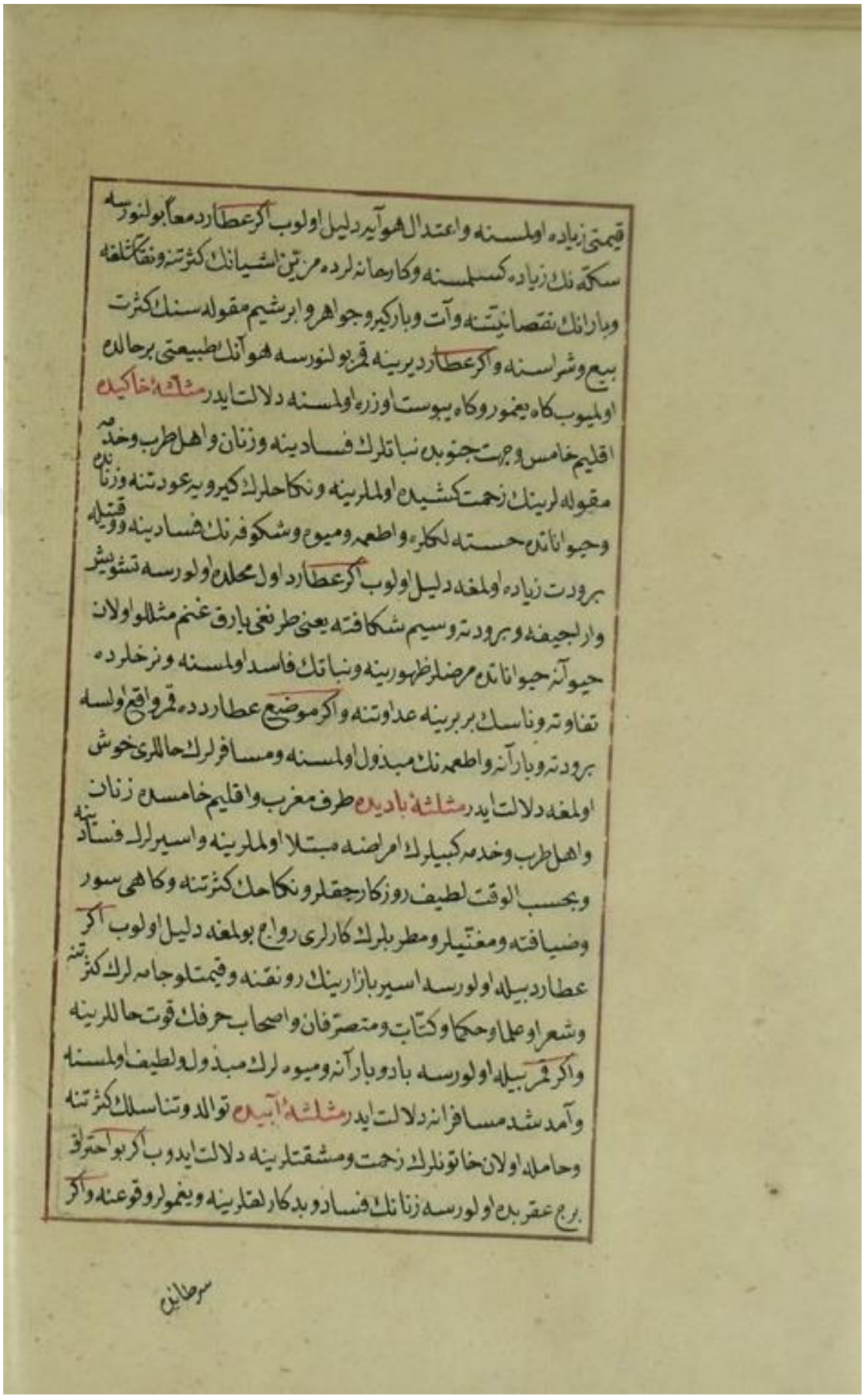

قیمتی زیاده اولمسنه واعتدال هوآیه دلیل اولوب اگر عطارد معا بولنورسه
سکه نك زیاده کسلمسنه وکارهانه لرده مزین اشیانك کثرتنه وتفاوتله
وبارانك نقصانیتنه وآت وبارکیر وجواهر وابریشیم مقوله سنك کثرت
بیع وشراسنه واگر عطارد دیرینه قمر بولنورسه هوانك طبیعتی برحالده
اولیوب کاه یمنور وکاه یبوست اوزره اولمسنه دلالت ایدر مثلثه خاکیه
اقلیم خامس وجهت جنوبدن نباتلرك فسادینه وزنان واهل طرب وخدمه
مقوله لرینك زحمت کشیدن اولملرینه ونکاحلرك کیرو یرعودتنه وزنانك
وحیوانات حسته لکلره واطعمه ومیوه وشکوفه لرنك فسادینه ووقتیله
برودت زیاده اولمغه دلیل اولوب اگر عطارد اول محلده اولورسه تشویش
وارلجیفه وبرودته وسیم شکافته یعنی طرنغی بارق غنم مثللو اولان
حیوانه حیوانات مرضلر ظهورینه ونباتك فاسد اولمسنه ونرخلرده
تفاوته وناسلك بربرینه عداوتنه واگر موضع عطارد ده قمر واقع اولسه
برودته وبارآنه واطعمه نك مبذول اولمسنه ومسافرلرك حالرینه خوش
اولمغه دلالت ایدر مثلثه بادیه طرف مغرب واقلیم خامسده زنان
واهل طرب وخدمه کبیلرك امراضه مبتلا اولملرینه واسیرلرك فسادینه
وبحسب الوقت لطیف روزکار جقلرو ونکاحلرك کثرتنه وکاهی سور
وضیافته ومغتیلر ومطربلرك کارلری رواج بولمغه دلیل اولوب اگر
عطارد بیله اولورسه اسیر بازارینك رونقنه وقیمتلو جامه لرك کثرتنه
وشعرا وعلما وحکما وکتاب ومتصرفان واصحاب حرفك قوت حالرینه
واگر قمر بیله اولورسه بادوبارآنه ومیوه لرك مبذول ولطیف اولمسنه
وآمد شد مسافرانه دلالت ایدر مثلثه آبیه توالد وتناسلك کثرتنه
وحامله اولان خاتونلرك زحمت ومشقتلرینه دلالت ایدوب اگر بولحتوق
برج عقربده اولورسه زنانك فساد وبدکارلقلرینه ویمورلوقوعنه واگر

سرطانین

سرطانده اولورسه آبه متعلق جواهرك ارزان اولمسنه وعوامك طربه
میللرینه واگر حوتده اولورسه بكاردن اولانلرك نكاحلری كیروبه رد
اولمغه ودریاسفرینك خوش اولمسنه وجهت شمالده اولان زنانك
واكابرك قوت حاللرینه واگر عطارد اول محلده اولورسه شدت باران
وآمد شد مسافران دریایه وآنی اولان جواهرك وباغ وبوستان وحمام
مقوله سنك بیع وشراسنه واگر قمر اول موضعده اولورسه شدت
باراندن چوق محلك خراب اولمسنه وصولك وجویبارلرك كثرت جریانینه
دلیل اولور ثمره خامس احتراق عطارد بیاننده در مسئله اقتشیده دیانك
رونقنه وجهت مشرق واقلیم ثالثی خراجه كسملرینه ومتصرف وعمال
مقوله سنك رنج وزحمتلرینه وحسنه لكلرینه ونقوش صورة وسكه نك
درستلكنه وجواهر ومرصعاتك بیع وشراسنه ومحاسبه لرك غم واندوهنه
واگر قمر معاویاناظر اولورسه نجاره وكدورت هوایه وكاهی بغموره ومعدنه
تولد ایدن بی قیمت بونجق كبی اشیانك بیعنه دلالت ایدر مسئله خاكیده
فساد اطعمه ونباتاتره وكاربانلرك وارباب تجارتك زحمتنه ووقتیله
برودتره وطرنغی یارق حیوانلره حسنه لكه وكتاب ومتصرف مقوله سنك
مشقتنه وهوانك ربوبستنه خصوصا جهت جنوبده وبیع عقارك
كثرتنه دلیل اولور واگر قمر بیله ویاناظر بولنورسه برودتك شدتنه
وحیواناتك وحبوباتك تغیر حاللرینه وبوستانلرك وكشت زارلرك
ومسافرلرك فساد حاللرینه مسئله هوا آیده اهل قلم ووزرا ومستوفیان
وعمال وتجار مقوله سنك كرمیت مزاجلرینه وكاروانلرك كلوب كمتر سنه
واسیرلرك وعالی عمارتلرك بیع وشراسنه وتحریرات كوناكون ونقاشلغه
ومسافر ملوكه واكابره واهل دیوانك ستم وجوره لایق اولمزینه ولطیف
وخوش روز كارلره دلالت ایدر خصوصا كه بو احتراق جوزاده واقع اوله

[53a]

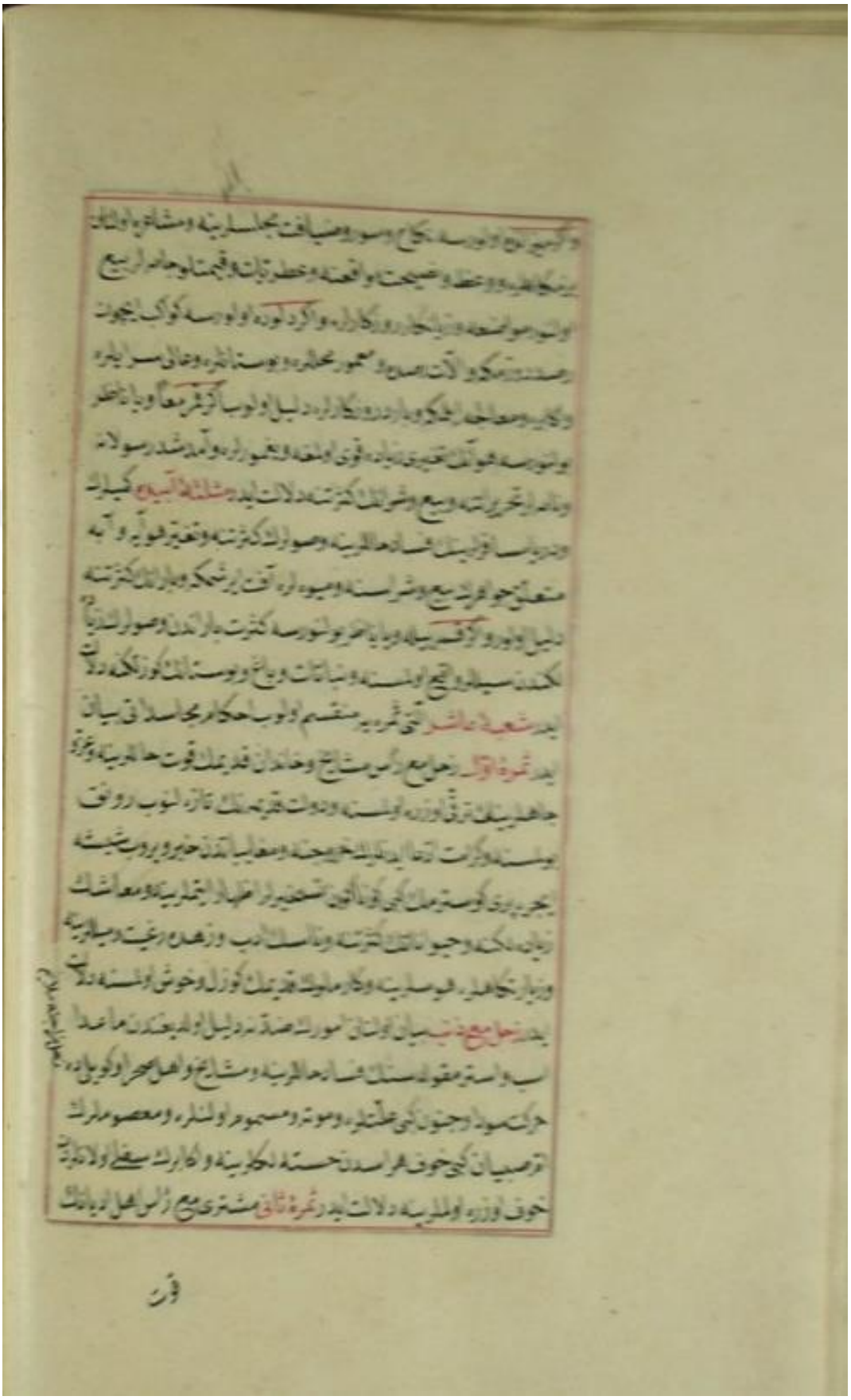

[53b]

قوت حالرینه وخیرات وطاعاتك کثرتنه وخلایقك بیت مقدسی آرزو
ایلمکرینه ومزارستان ومرقد شریف ومتبرك زیارتلرینه ودعالرك اجابتنه
وپادشاهك عدل وانصافنه وحاکملرك دار القضاده راستروالکرینه
واقلیم ثانیده وسعت وامنیتنه وخلایقك دخوشلغنه وصدقات
ویرملرینه دلالت ایدر مشتری مع ذنب مزکورك عکسنه ملابس اولوب
هوآنك مخالفتنه وخلایقك مخالف شریعت حرکتلرینه وکابروالشرافك
حسنه لکلره وبربرلرینه نفاق اوزره اولمرینه ومفتیلرك ترویرینه
وقاضیلرك باطل اولان امورده میللرینه ومحرومیت مستحقانه دلالت
ایدر ثمرهٔ ثالث مریخ مع رأس بدکار وخائن اولانلرك توبه کارلقلرینه
ولشکریان وترکاندن صالح آدملرك ظهورینه وعساکرك کاری رونق
بولمسنه واقلیم ثالثده اطبا مقوله سنك علاجاری اصابت ایدوب
تدبیر ایلدکاری علیللرك صحت یاب اولمسنه وفرومایه اولانلرسودایه
مبتلا اولوب عزیمت خوانلرجمع وپری وجن دعوت ایتدرملرینه دلالت
ایدر مریخ مع ذنب ذکر اولنان امورك عکسنه اکابردن اولانلرده منحیث
وقصد وعداوته وصرع وجن علامتیله برزده وبی هوش ایدن خسته لکلر
ظهورینه وعیبلرك آشکار اولمسنه وترکان ولشکریان مقوله سنده
قتال وفتن وآفت وقوعنه وخلایقك بربرندن امنیتی رفع اولمغه
دلالت ایدر ثمرهٔ رابع شمس مع رأس ملوکك واکابر ملوکك عدل ودادرینه
وممالکك زیاده اولمسنه ومعدنلرظهور ایدوب جوهر خروج ایلمکه واشرافك
ناسك خیرات وطاعاته رغبت ومیللرینه وصدقه ویرملرینه وعزو
جاهلرینك ترقی بولمسنه خصوصاکه اقلیم رابعك اکابرندن اوله
وخلایقك تندرستلکنه دلالت ایدر شمس مع ذنب مرقومك
ضدینه دلیل اولوب خصوصاخسته لکلره وکوزاغریسنه واکابرك

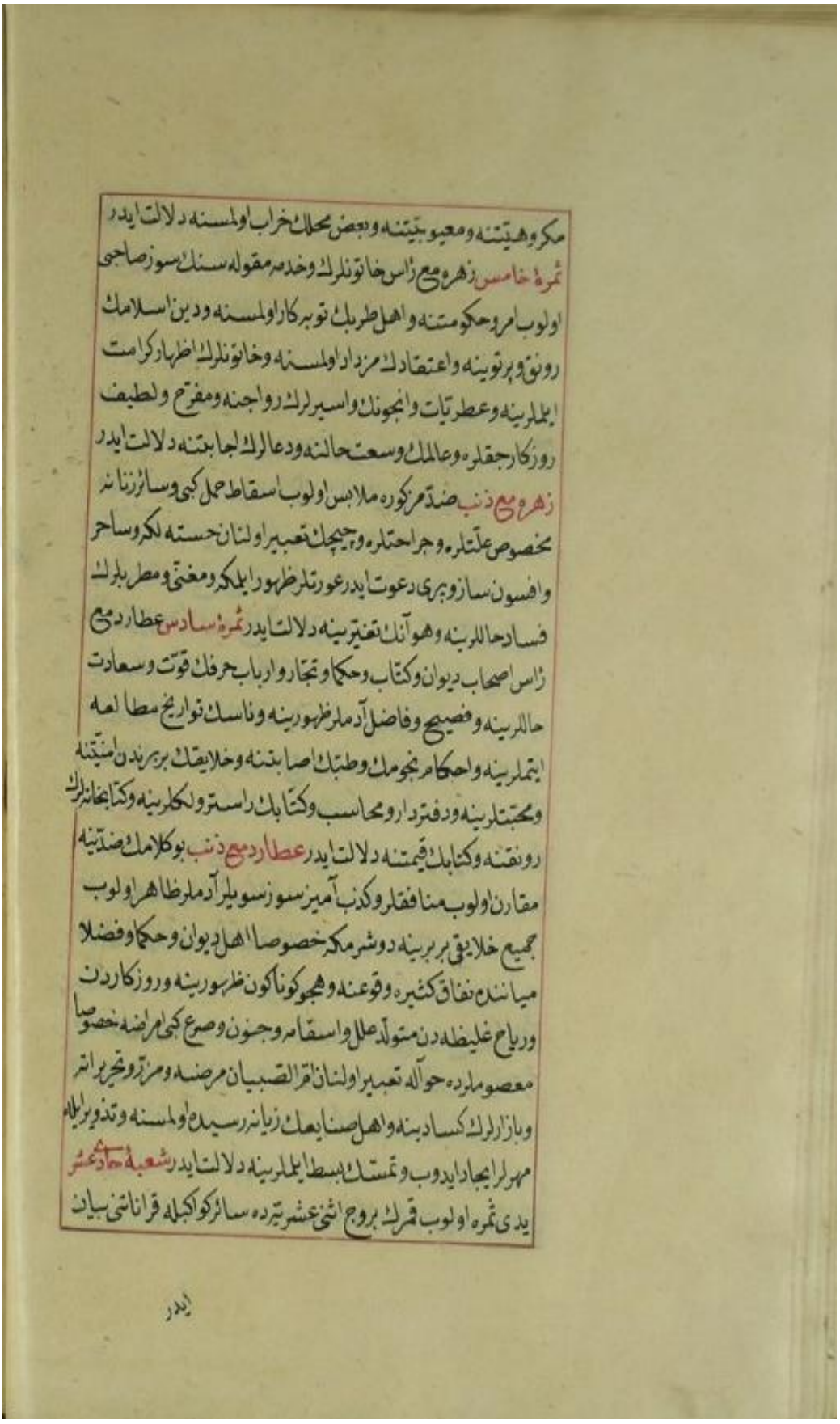

مکروهیتنه ومعیوبیتنه وبعض محللک خراب اولمسنه دلالت ایدر
ثمرهٔ خامس زهره مع راس خاتونلرلک وخدمه مقوله سنلک سوز صاحبی
اولوب امر وحکومتنه واهل طربلک توبه کار اولمسنه ودین اسلامک
رونق وبرتوینه واعتقادلک مزید اولمسنه وخاتونلرلک اظهار کرامت
ایملرینه وعطریات وانجونلک واسیرلرلک رواجنه ومفرح ولطیف
روزکار جقلره وعالمک وسعت حالنه ودعالرلک اجابتنه دلالت ایدر
زهره مع ذنب ضدّ مرکوره ملابس اولوب اسقاط حمل کبی وسائر زنانه
مخصوص علتلره وجراحتلره وچیچک تعبیر اولنان خسته لکره وساحر
وافسون سازوبری دعوت ایدر عورتلر ظهور ایلکره ومغنی ومطربلرلک
فسادحاللرینه وهوانک تغیرینه دلالت ایدر ثمرهٔ سادس عطارد مع
راس اصحاب دیوان وکتاب وحکما وتجار وارباب حرفک قوت وسعادت
حاللرینه وفصیح وفاضل آدملرظهورینه وناسک تواریخ مطالعه
ایتملرینه واحکام نجومک وطبک اصابتنه وخلایقک بربرندن امینلنه
ومحتشملرینه ودفتردار ومحاسب وکتابلک راستر ولکلرینه وکتابخانه لرلک
رونقنه وکتابلک قیمتنه دلالت ایدر عطارد مع ذنب بوکلامک ضدینه
مقارن اولوب منافقلر وکذب آمیز سوزسویلر آدملرظاهر اولوب
جمیع خلایقی بربرینه دوشرمکه خصوصا اهل دیوان وحکما وفضلا
میانلرنده نفاق کثیره وقوعنه وهجوکوناکون ظهورینه وروزکاردن
ورياح غليظه دن متولد علل واسقامه وجنون وصرع کبی امراضه خصوصا
معصوملرده حوالله تعبیر اولنان ام الصبیان مرضنه ومزه وتحریراتنه
وبازارلرلک کسادینه واهل صنایعلک زیانه رسیدن اولمسنه وتدویرایلهٔ
مهرلرایجادایدوب وتمسک بسط ایملرینه دلالت ایدر شعبهٔ حادی عشر
یدی ثمره اولوب قمرلک بروج اثنی عشریده سائرکواکبله قرانانی بیان

ایدر

[54b]

ايدر ثمره اولر قمرك زحل ايله قرانى بيانيدر اكر بو قران حملده واقع اولورسه
هوانك تغيرينه وبخار ظهورينه وحيوانات فسادينه وعوامك بدحالك
اولمسنه وعساكرك زحمتنه دلالت ايدر واكر ثوردة اولورسه اكابرك
واشراف ناسك غم واندوهلرينه واكابرزاده كانك وزنان محترمه نك بدكار
اولمسنه ونباتك ودواب مقوله سنك فسادينه وبرودت وقته دلالت
ايدر جوزاده اولورسه مضطرب روزكارلره وعوام ناسك وفضلانك
مكروهيتنه وبازارلرك كسادينه وظلمت هوايه دلالت ايدر سرطانده
اولورسه برودتر وبارانر واشراف خلايقك مكروهيتنه وبدحالـ
اولمسنه ودريا سفرينك مخاطره لغينه وبارد روزكارلره دلالت
ايدر اسددة اولورسه عوامك كارى مكروه اولمسنه واكابرك بدحالكنه
وارباب سفرلك وجاسوسلرك خطره رسيد اولمرينه دلالت ايدر
سنبلده اولورسه نكبت مسافرانر وزحمت متصرفانر وبرودت
وقته وفساد طعامه ومخوف خبرلره دلالت ايدر ميزانده اولورسه
مخالف روزكارلره ونكاح ايچون خبر لركوندرمكه وبرودت وقته ويغمورلره
واسير لرك بيع وشراسنه دلالت ايدر عقربده اولورسه جاسوس
اولانلرك درماندلكنه وخلايقده انواع حسته لك ظهورينه
وحيوانات نكبته رسيد اولمرينه وبدكار اولانلرك كرفتار اولمسنه
ويغمور ومظلم بلوطلره دلالت ايدر قوسده اولورسه اكابرك مكروهيتنه
وحيوانات فسادينه وهوانك ظلمتنه وبخاره دلالت ايدر جديده
اولورسه برودتر وروزكارلره ومسافرلرك وجاسوسلرك بدحال
اولمسنه وكشت وزرعك وحيوانات فسادينه واعتدال هوايه
وبرودت وقته دلالت ايدر دلوده اولورسه اكابرك وحكمانك وپير
ومشايخدن اولانلرك مكروهيتنه ويغمورلره وروزكارلره وعوام ناسك

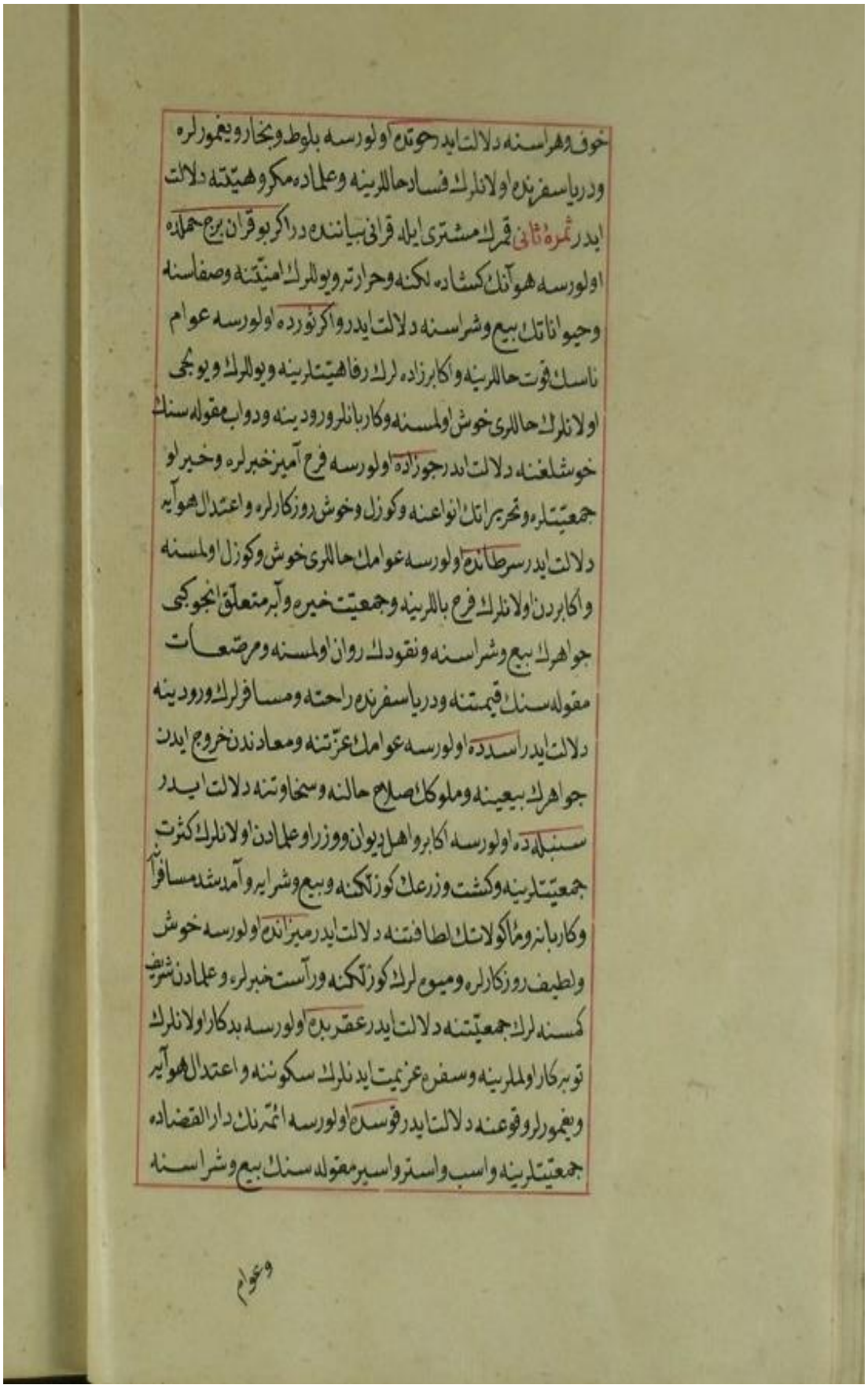

خوف وهراسنه دلالت ایدر حوتده اولورسه بلوط وبخار ویغمور لره
ودریاسفرینده اولانلرك فسادحاللرینه وعلماده مکروهیتنه دلالت
ایدر ثمره ثانی قمرك مشتری ایله قرانی بیاننده دراکر بوقران برج حمله
اولورسه هوانك کشاده لکنه وحرارتره ویولرك امنیتنه وصفاسنه
وحیوانات بیع وشراسنه دلالت ایدر واکر ثوردده اولورسه عوام
ناسك قوت حاللرینه واکابرزاده لرك رفاهیتلرینه ویولرك ویوبجی
اولانلرك حاللری خوش اولمسنه وکاربانلرورودینه ودواب مقوله سنك
خوشلغنه دلالت ایدر جوزاده اولورسه فرح آمیز خبرلره وخیرلو
جمعیتلره وتحریرات انواعنه وکوزل وخوش روزکارلره واعتدال هوایه
دلالت ایدر سرطانده اولورسه عوامك حاللری خوش وکوزل اولمسنه
واکابردن اولانلرك فرح بالرینه وجمعیت خیره وآبره متعلق انجوبکی
جواهرك بیع وشراسنه ونقودك روان اولمسنه ومرتعات
مقوله سنك قیمتنه ودریاسفرینده راحته ومسافرلرك ورودینه
دلالت ایدر اسدده اولورسه عوامك عزتنه ومعاندن خروج ایدن
جواهرك بیعینه وملوکك اصلاح حالنه وسخاوتنه دلالت ایدر
سنبله ده اولورسه اکابر واهل دیوان ووزراوعلمادن اولانلرك کثرت
جمعیتلرینه وکشت وزرعك کوزلکنه وبیع وشرایه وآمدشد مسافرانه
وکاربانه ومأکولاتك اطافتنه دلالت ایدر میزاندہ اولورسه خوش
ولطیف روزکارلره ومیوه لرك کوزلکنه ورآست خبرلره وعلمادن شریف
کمسنه لرك جمعیتنه دلالت ایدر عقربده اولورسه بدکار اولانلرك
توبه کار اولملرینه وسفره عزیمت ایدنلرك سکونته واعتدال هوایه
ویغمورلره وقوعنه دلالت ایدر قوسده اولورسه اثمرنك دار القضاده
جمعیتلرینه واسب واستر واسیر مقوله سنك بیع وشراسنه

وعوام

[55b]

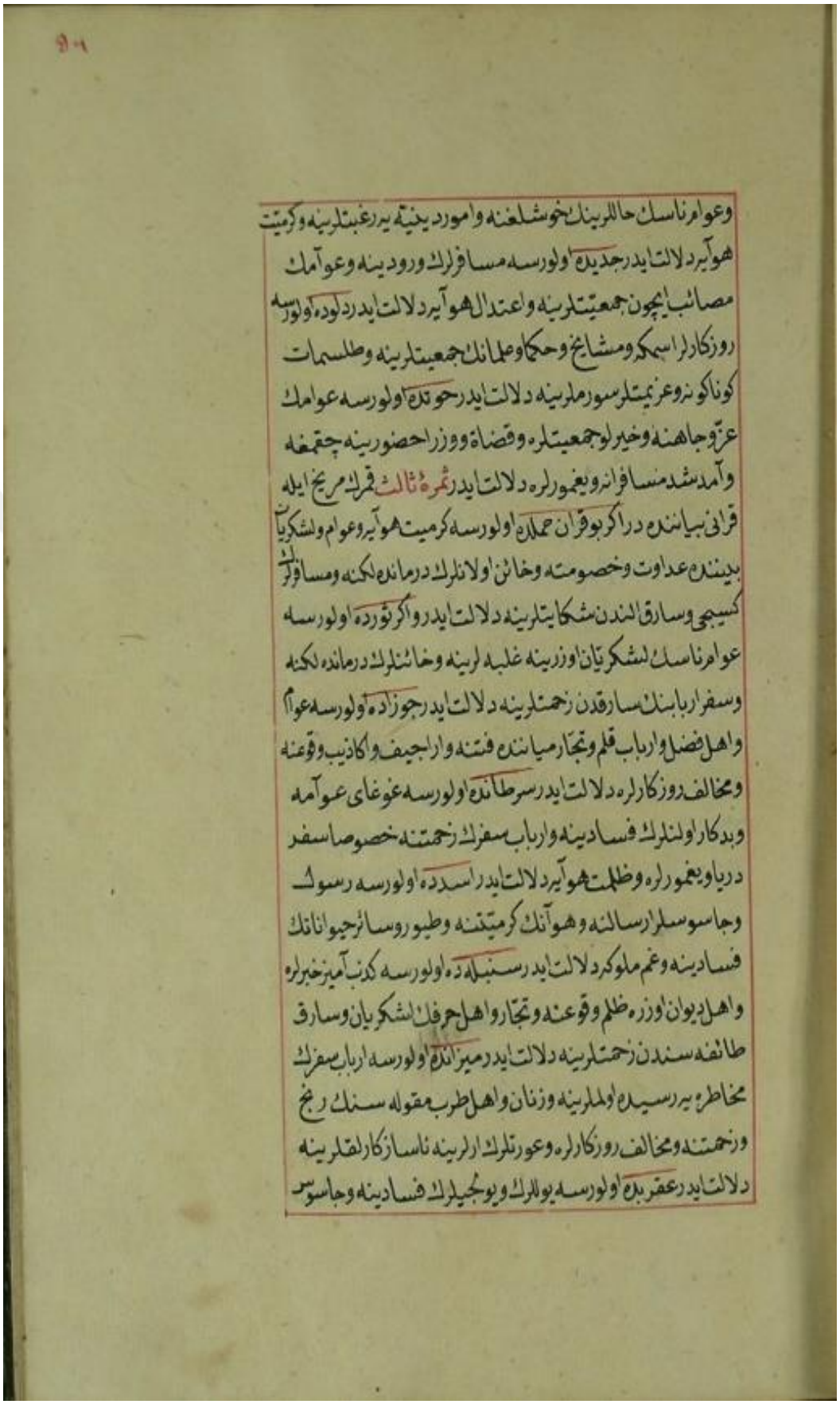

وعوام ناسك حالرينك خوشلغنه وامور دينيه يه رغبتلرينه وكرميت
هوايه دلالت ايدر جديده اولورسه مسافرلرك ورودينه وعوامك
مصائب ايچون جمعيتلرينه واعتدال هوايه دلالت ايدر دلوده اولورسه
روزكارلر اسمكه ومشايخ وحكما وعلمانك جمعيتلرينه وطلسمات
كوناكونه وعزيمتلر سورملرينه دلالت ايدر حوتده اولورسه عوامك
عزوجاهنه وخيرلو جمعيتلره وقضاة ووزراحضورينه چقمغه
وآمد شد مسافرانه ويغمورلره دلالت ايدر ثمره ثالث قمرك مريخ ايله
قرانى بيانيده دراكر بوقران حملده اولورسه كرميت هوايه وعوام ولشكريات
بينده عداوت وخصومته وخائن اولانلرك درماندكنه ومسافرلرك
كسيلمجى وسارق اللدن شكايتلرينه دلالت ايدر واكر ثوردده اولورسه
عوام ناسك لشكريان اوزرينه غلبه لرينه وخائنلرك درماندكنه
وسفرايه بنك سارقدن زحمتلرينه دلالت ايدر جوزاده اولورسه عوام
واهل فضل وارباب قلم وتجار ميانده فتنه واراجيف واكاذيب وقوعنه
ومخالف روزكارلره دلالت ايدر سرطانده اولورسه غوغاى عوامه
وبدكارلرك فسادينه وارباب سفرك زحمتنه خصوصا سفر
دريا ويغمورلره وظلمت هوايه دلالت ايدر اسدده اولورسه رسولك
وجاسوسلرك رسالنه وهوانك كرميتنه وطيور وسائر حيوانانك
فسادينه وغم ملوكه دلالت ايدر سنبله ده اولورسه كذب آميز خبرلره
واهل ديوان اوزره ظلم وقوعنه وتجار واهل حرفك لشكريان وسارق
طائفه سندن زحمتلرينه دلالت ايدر ميزانده اولورسه ارباب سفرك
مخاطره يه رسيده اولمرينه وزنان واهل طرب معقوله سنك رنج
وزحمتنه ومخالف روزكارلره وعورتلرك ارلرينه ناسازكارلقلرينه
دلالت ايدر عقربده اولورسه يولرك ويوليلرك فسادينه وجاسوس

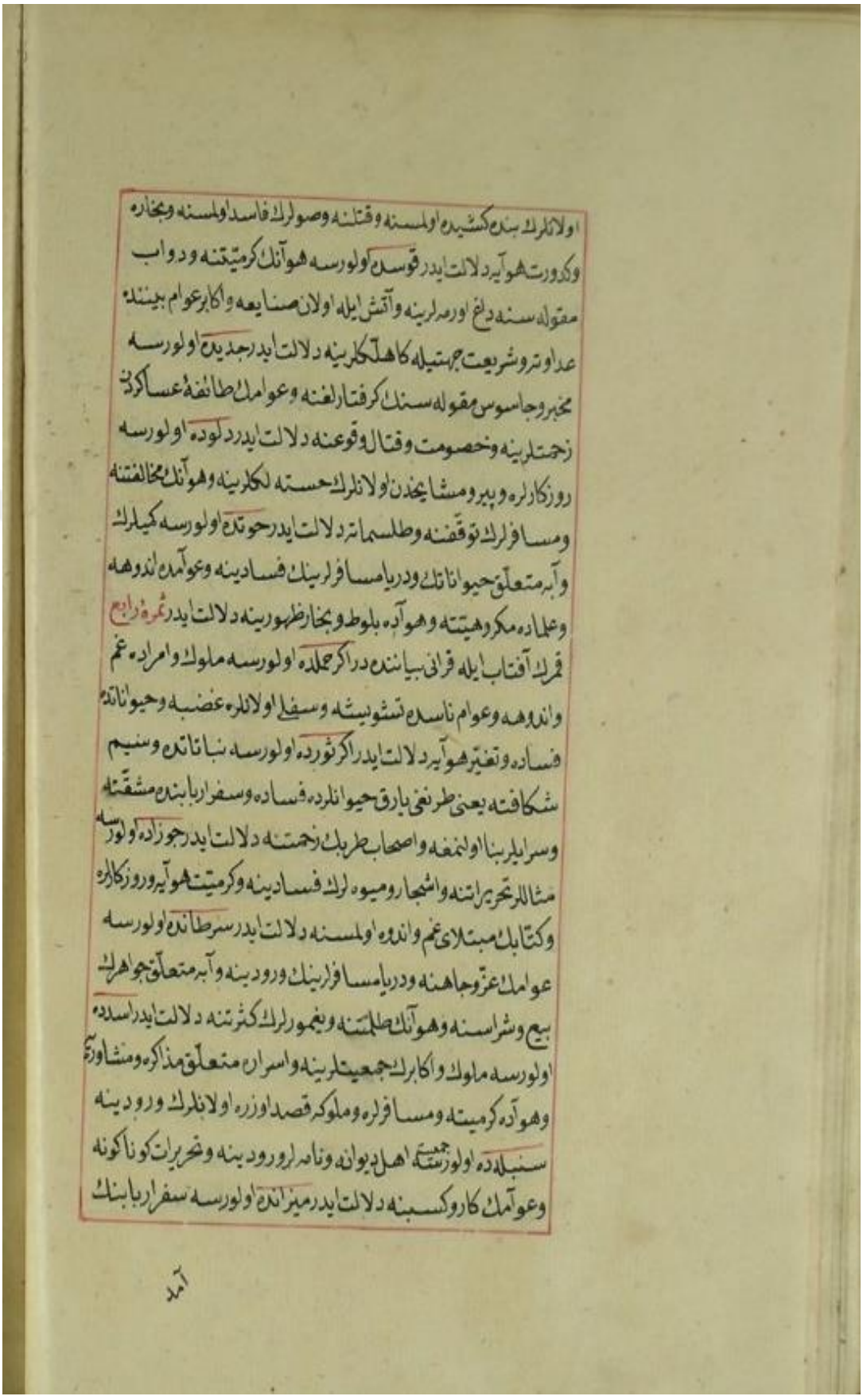

اولانلرك بنده كشيده اولمسنه وقتلنه وصولرك فاسد اولمسنه وبخاره
وكدورت هوآيه دلالت ايدر قوسك اولورسه هوآنك كرميتنه ودواب
معقوله سنه دلغ اورمه لرينه وآتش ايله اولان صنايعه واكابر عوام بينلرنده
عداوتر وشريعت جهتيله كاهلكلرينه دلالت ايدر جديدن اولورسه
مخبر وجاسوس معقوله سنك كرفتارلغنه وعوامك طائفه عساكرك
زحمتلرينه وخصومت وقتال وقوعنه دلالت ايدر دلوده اولورسه
روزكارلره وپيرومشايخدن اولانلرك حسنه لكلرينه وهوآنك مخالفتنه
ومسافرلرك توقفنه وطلسماتر دلالت ايدر حوتده اولورسه كميلرك
وآبه متعلق حيواناتك ودرياسافرلرينك فسادينه وعوآمدن اندوهه
وعلماده مكروهيته وهوآده بلوط وبخار ظهورينه دلالت ايدر ثمره رابع
قمرك آفتاب ايله قرانى بيانندن دراكر حمله اولورسه ملوك وامراده غم
واندوهه وعوام ناسده تشويشه وسفلى اولانلره غضبه وحيواناتده
فساده وتغير هوآيه دلالت ايدر اكر ثوردده اولورسه نباتاتدن وسنبل
شكافته يعنى طرنغى بارق حيواناتده فساده وسفر اربابندن مشقته
وسرايلر بنا اولنمغه واصحاب طربك زحمته دلالت ايدر جوزاده اولورسه
مثالله تحريراتنه واشجار ومیوه لرك فسادينه وكرميته هوآيه وروزكارلره
وكتابك مبتلاى غم واندوه اولمسنه دلالت ايدر سرطاندن اولورسه
عوامك عزوجاهنه ودرياسافرلرينك ورودينه وآبه متعلق جواهرك
بيع وشراسنه وهوآنك صلمسنه ونيمورلرك كثرتنه دلالت ايدر اسدده
اولورسه ملوك واكابرك جمعيتلرينه واسرار متعلق مذاكره ومشاورته
وهوآده كرميته ومسافرلره وملوكه قصد اوزره اولانلرك ورودينه
سنبله ده اولورسه جمعيته اهل ديوانه ونامه لرورودينه وتحريرات كوناكونه
وعوآمك كاروكسبنه دلالت ايدر ميزاندن اولورسه سفر اربابنك

آمد

آمد شد دینه وملوکك غم واندوهنه ونکاحله وروزکارلرك اسمکه وظلمت
هوآیه وکاهی یغمور جقلره دلالت ایدر عقربده اولورسه برودت وفته
ویغمورلره وجاسوس ومسافرلرك مکثنه وتوقفنه وهوآده بخار
وظلمته وصولرك فسادینه دلالت ایدر قوسده اولورسه کرمیت
هوآیه واکابر وعلما وقضاتك مکروهیته واسیر وحیواناتك بیع وشراسنه
واکابر وعوام میاننده خصومته وآتشه متعلق صنایعه ودین جهتیله
عوام ناسك کاهلکنه دلالت ایدر جدیده اولورسه برودت هوآیه
وارباب سفرك کفتارلغنه وعوامك طائفهٔ لشکریدن زحمتنه وبینلرنده
عداوتلره وحیواناتك فسادینه دلالت ایدر دلوده اولورسه ملوك
واکابرك وپیر ومشایخدن اولانلرك امراضه مبتلا اولمسنه وهوآنك
مخالفتنه وبارد روزکارلره ویوکیلرك زحمت ومشقتنه دلالت ایدر
حوتده اولورسه دریاسفرنده اولنلرك ورودینه وعوامك حضور شرعه
جمعیتلرینه وهوآده ظلمته وبخاره ویغمورلره دلالت ایدر ثمرهٔ خامس
قمرك زهره ایله قرانی بیاننده دراکر بوقران حملده اولورسه جواهر وزینت
وبریجی اشیانك بیع وشراسنه ومسکوك التونروزقافره وعیش
وعشرته وطرب صفایه وکاه کاه یغموره وتغیر هوآیه دلالت ایدر وراکر
ثوردده اولورسه ملوك واکابرزاده لرك قوت حالله رینه وزنان واهل طربك
اجتماع وصفالرینه وسوروضیافته ومسافرلرورودینه وهوآنك
برودتنه دلالت ایدر جوزاده اولورسه لطیف روزکارلره ومحبت ناصر
تحریرینه وعشق بازلقلره ومشاعره ومکالمه یرونقاشلغه وخوش
رسملره ومکتوبلرورودینه وکتابك وعلمانك وارباب طربك حالله رینك
خوشلغنه دلالت ایدر سرطانده اولورسه صودن خروج ایدن جواهرك
کثرتنه وکیلرك ودریاسفرنده اولنلرك سلامتنه وعوامك لب جوده

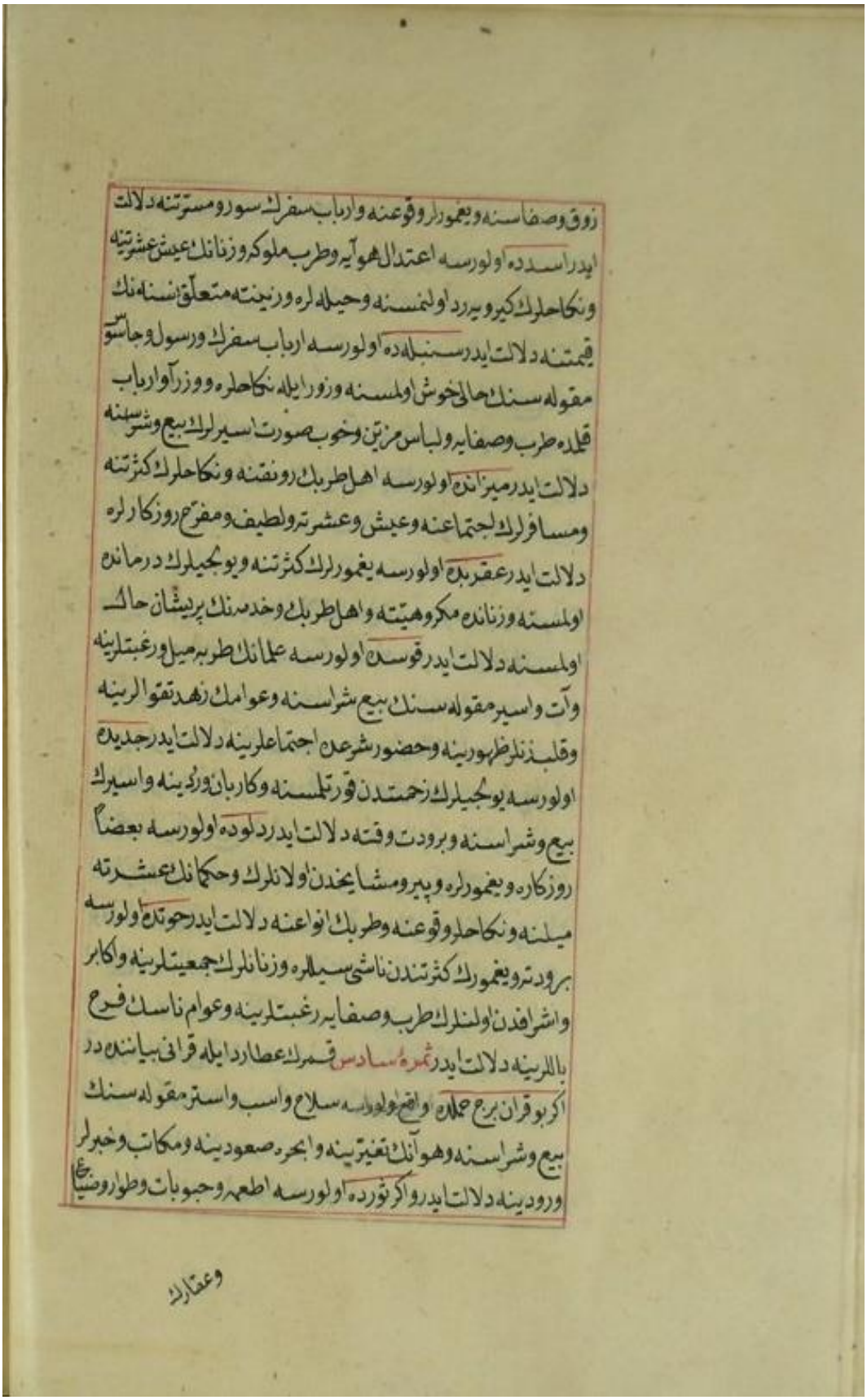

ذوق وصفاسنه ویغمورلر وقوعنه وارباب سفرك سوروسترتنه دلالت
ایدر اسده اولورسه اعتدال هوایه وطرب ملوکه وزنانك عیش عشرتینه
ونکاحلرك کیرو یررد اولمسنه وحیله لره ورزینته متعلق اسنه نك
قیمتنه دلالت ایدر سنبله ده اولورسه ارباب سفرك ورسول وجاسوس
مقوله سنك حالی خوش اولمسنه وزور ایله نکاحلره ووزرآوارباب
قلمده طرب وصفایه ولباس مزین وخوب صورت اسیرلرك بیع وشراسنه
دلالت ایدر میزانده اولورسه اهل طربك رونقنه ونکاحلرك کثرتنه
ومسافرلرك لجتماعنه وعیش وعشرت ولطیف ومفرح روزکارلره
دلالت ایدر عقربده اولورسه یغمورلرك کثرتنه ویوکیلرك درماندہ
اولمسنه وزنانده مکروهیتنه واهل طربك وخدمتك پریشان حالك
اولمسنه دلالت ایدر قوسده اولورسه علمانك طربه میل ورغبتلرینه
وآت واسیر مقوله سنك بیع شراسنه وعوامك زهد تقوالرینه
وقلبزنلرك ظهورینه وحضور شرعدن اجتماعلرینه دلالت ایدر جدیده
اولورسه یوکیلرك زحمتدن قورتلمسنه وکاربان ورودینه واسیرلرك
بیع وشراسنه وبرودت وقته دلالت ایدر دلوده اولورسه بعضاً
روزکاره ویغمورلره وپیرومشایخدن اولانلرك وحکمانك عشرتنه
میلنه ونکاحلره وقوعنه وطربك انواعنه دلالت ایدر حوتده اولورسه
برودته ویغمورلرك کثرتندن ناشی سیللره وزنانلرك جمعیتلرینه واکابر
واشرافدن اولنلرك طرب وصفایه رغبتلرینه وعوام ناسك فرح
باللرینه دلالت ایدر ثمره سادس قمرك عطارد ایله قرانی بیاننده در
اکر بوقران برج حملده واقع اولورسه سلاح واسب واستر مقوله سنك
بیع وشراسنه وهوانك تغیرینه وبحره صعودینه ومکاتب وخبرلر
ورودینه دلالت ایدر واکر توردہ اولورسه اطعمه وحبوبات وطوار وصیاغ

وعقارك

وعقارك بيع وشراسنه وكشت وزرعك كوزتكنه وخبرلر كلوب
كتمكه وبرودتر دلالت ايدر جوزاده اولورسه كتابك ونقاشك رونقنه
وكوناكون تحريراته ونامه لر ورودينه وروزكارلر اسمكه وعقارك واسيرلرك
رونق بازارينه دلالت ايدر سرطانده اولورسه دريا مسافرلرينك وكشتيلرك
كلوب كمنه سنه وآبدن خروج ايدن جواهرلك رواجنه وبازارنه وظلمت
هوآيه وعوام ناسك فرح حاللرينه ودخوشلقلرينه اسدده اولورسه
ملوكك سفره وحركتنه ورسوللرك ورودينه وملكدن خبرويرملرينه
وسيروشكارلرك اهلره عزيمته وطلب ماله وكان معدندن خروج ايدن
جواهره دلالت ايدر سنبله ده اولورسه رسول ومخبرلرك آمدشدينه
ودويانلرك رونقنه وبيع غلهنك كثرتنه واسيربازارينك رواجنه وكتابت
ومكاتب ورودينه دلالت ايدر اكر ميزانده اولورسه كاه كاه يمورجقلره
وروزكارلره واسيرلوب صانمغه وخوش خبرلره وشعراوندماواربابك
طرباندرونوحاللرينه عقربده اولورسه بلوطلره وكدورت هوآيه واهل
سفرك فسادحالنه واراجيف واكاذيبك كثرتنه ومخبرلرك توقفنه
وبيع سلاحه دلالت ايدر قوسده اولورسه اسيرلك وسائر حيوان
مقوله سنك بيع وشراسنه وحرارت هوآيه وتجار وصنايعك
رونقنه وآمدشد مسافرانه وفتوايه ومناظره ومباحثه يه وخلاصه
محبوسانه دلالت ايدر جديده اولورسه مسافرلرك توقفنه وطوار
مقوله سنك بيع وشراسنه وهوانك اختلافنه وبرودتر ومباحثه
حكمته دلالت ايدر دلوده اولورسه مخالف روزكارلره مخالايقك اخبارك
مايوسيتنه وعلوم دقيقه وطلسماته ونقش صوره دلالت ايدر
حوته اولورسه آمدشد مسافرانه وكدورت هوآيه ويمورلره ودعوالر
ايچون جمعيتلره وكلام كثيراير ادينه ومجلسك توقفنه وحبس

[58a]

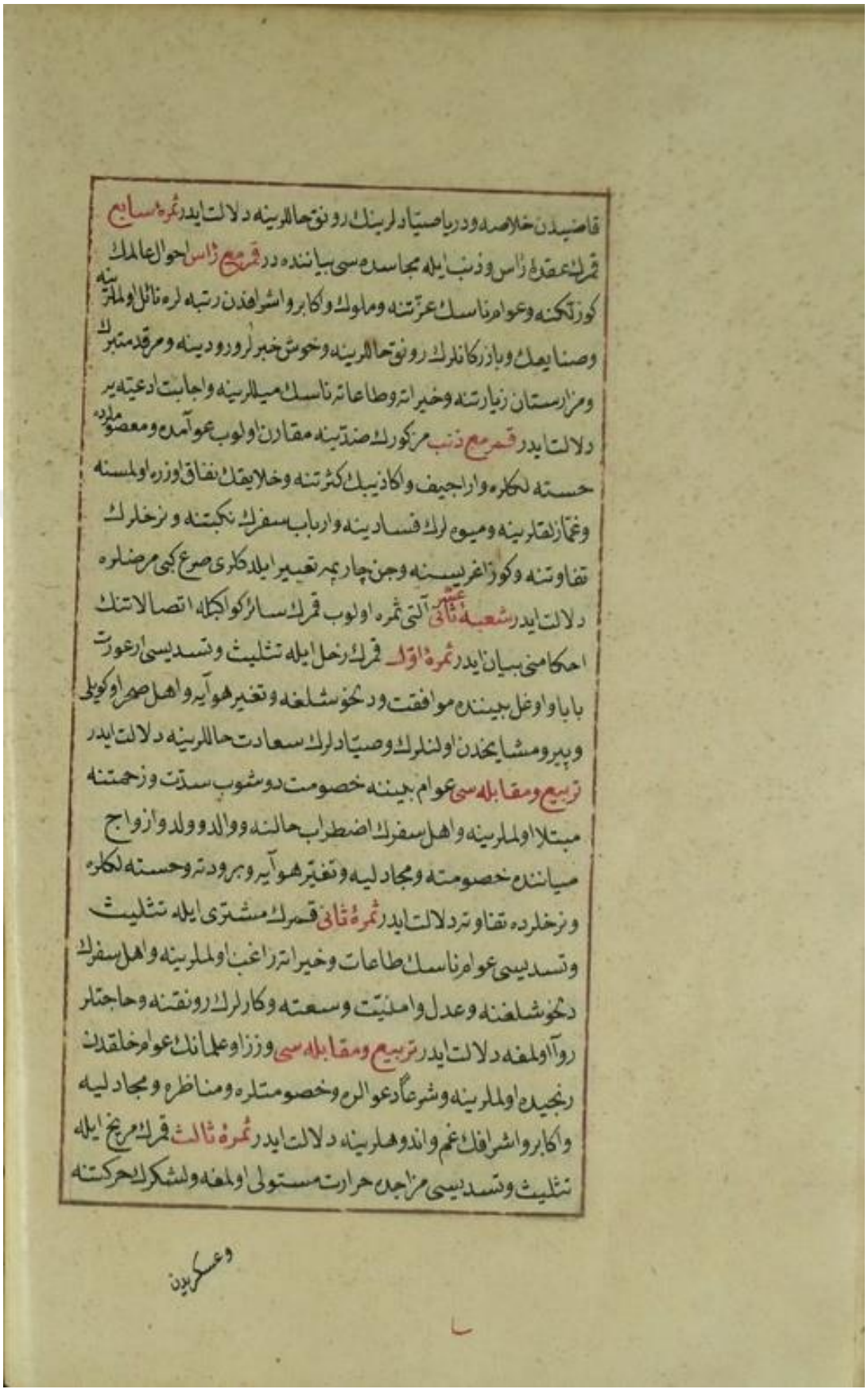

قاصیدن خلاصه و دریاصیاد لرینك رونق حاللرینه دلالت ایدر ثمره سابع
قمرك عقده راس و ذنب ایله مجاسده سی بیاننده در قمر مع راس احوال عالمك
کوزلکنه و عوام ناسك عزتنه و ملوك و کابر و اشراف‌ك رتبه لره نائل اولمه‌لرینه
وصنایعك و بازرکانلرك رونق حاللرینه و خوش خبر لر ورودینه و مرقد منورك
و مزارستان زیارتنه و خیرات و طاعات ناسك میللرینه و اجابت ادعیه یه
دلالت ایدر قمر مع ذنب مزکورك ضدتینه مقارن اولوب عوائمدن و معصولدن
حسته لکلره و اراجیف و اکاذیبك کثرتنه و خلایقك نفاق اوزره اولمسنه
وغمازلقلرینه و میوه لرك فسادینه و ارباب سفرك نکبتنه و نرخلرك
تفاوتنه و کوزاغریسینه و جن چارپمه تعبیر ایلدکلری صرع کبی مرضلره
دلالت ایدر شعبه ثانی آلتی ثمره اولوب قمرك سائر کواکبله اتصالاتنك
احکامنی بیان ایدر ثمره اولی قمرك زحل ایله تثلیث و تسدیسی ارعورت
بابا و اوغل بیننده موافقت و دخوشلغه و تغیر هوا یه و اهل صحراو کویلی
و پیر و مشایخدن اولنلرك و صیادلرك سعادت حاللرینه دلالت ایدر
تربیع و مقابله سی عوام بیننه خصومت دوشوب سدت و زحمتنه
مبتلا اولمه‌لرینه و اهل سفرك اضطراب حالنه و والد و ولد و ازواج
میاننده خصومته و مجادلیه و تغیر هوا یه و بحر و دته و حسته لکلره
و نرخلرده تفاوته دلالت ایدر ثمره ثانی قمرك مشتری ایله تثلیث
و تسدیسی عوام ناسك طاعات و خیراته راغب اولمه‌لرینه و اهل سفرك
دخوشلغنه و عدل و امنیت و وسعته و کارلرك رونقنه و حاجتلر
روا اولمغه دلالت ایدر تربیع و مقابله سی وزرا و علمانك عوام خلقدن
رنجیده اولمه‌لرینه و شرعاً دعوالرده و خصومتلره و مناظره و مجادلیه
و اکابر و اشرافك غم و اندوهلرینه دلالت ایدر ثمره ثالث قمرك مریخ ایله
تثلیث و تسدیسی مزاجده حرارت مستولی اولمغه و لشکرك حرکتنه

وعسکریون

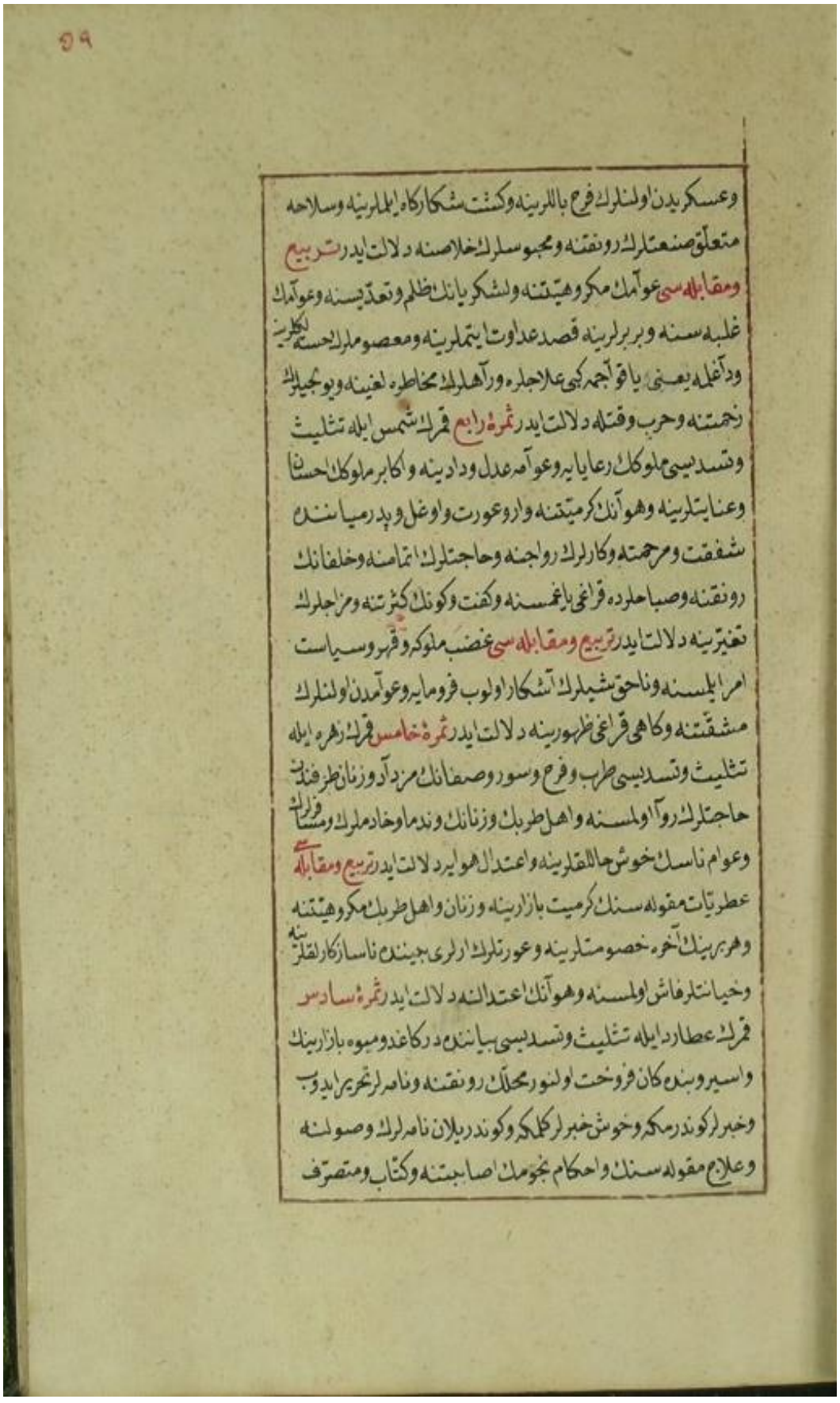

وعسکریدن اولنلرك فرح بالله رینه وکشت شکارکاه ایلمارینه وسلاحه
متعلق صنعتلرك رونقنه ومجموسلرك خلاصنه دلالت ایدر ثر بیع
ومقابله سی عوامك مکر وهیتنه ولشکریانك ظلم وتعدیسنه وعوامك
غلبه سنه وبربرلرینه قصد عداوت ایتملرینه ومعصوملرك حسه لکلرینه
ودغله یعنی یاقوآجمه کبی علاجلره ورآهللرك مخاطره لغینه ویوجیلرك
زحمتنه وحرب وقتله دلالت ایدر ثمرهٔ رابع قمرك شمس ایله تثلیث
وتسدیسی ملوکك رعایایه وعوامه عدل ودادینه واکابر ملوکك احسان
وعنایتلرینه وهوآنك کرمیتنه وارعورت واوغل وپدرمیانندهٔ
شفقت ومرحمته وکارلرك رواجنه وحاجتلرك اتمامنه وخلفانك
رونقنه وصباحلرده قراغی یاغمسنه وکفت وکونك کثرتنه ومزاجلرك
تغیرینه دلالت ایدر تربیع ومقابله سی غضب ملوکه وقهروسیاست
امرایلمسنه وناحق شیلرك آشکار اولوب فرومایه وعوامدن اولنلرك
مشقتنه وکاهی قراغی ظهورینه دلالت ایدر ثمرهٔ خامس قمرك زهره ایله
تثلیث وتسدیسی طرب وفرح وسور وصفانك مزدآوزنان طرفندن
حاجتلرك روآاولمسنه واهل طربك وزنانك وندماوخادملرك ومسانك
وعوام ناسك خوش حالقلرینه واعتدال هوایه دلالت ایدر تربیع ومقابله سی
عطریات مقوله سنك کرمیت بازارینه وزنان واهل طربك مکر وهیتنه
وهربرینك آخره خصومتلرینه وعورتلرك اولری بیننده ناسازکارلقلرینه
وخیانتلرفاش اولمسنه وهوآنك اعتدالنه دلالت ایدر ثمرهٔ سادس
قمرك عطارد ایله تثلیث وتسدیسی بیاننده درکاغدومیوه بازارینك
واسیروبنده کان فروخت اولنور محلّك رونقنه ونامه لرتحریر ایدوب
وخبرلرکوندرمکه وخوش خبرلرکلمکه وکوندریلان نامه لرك وصولنه
وعلاج مقوله سنك واحکام نجومك اصابتنه وکتاب ومتصرف

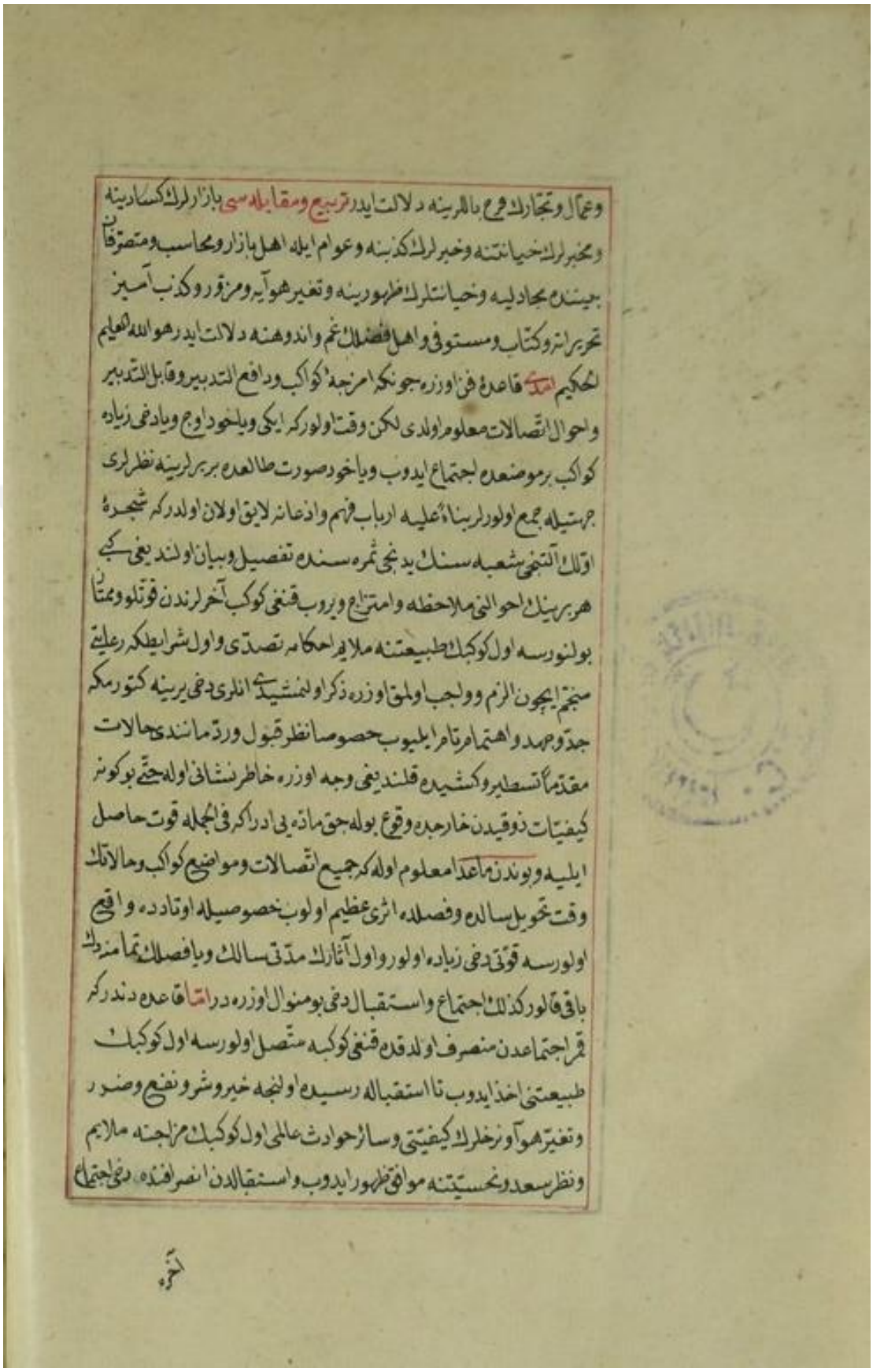

[59b]

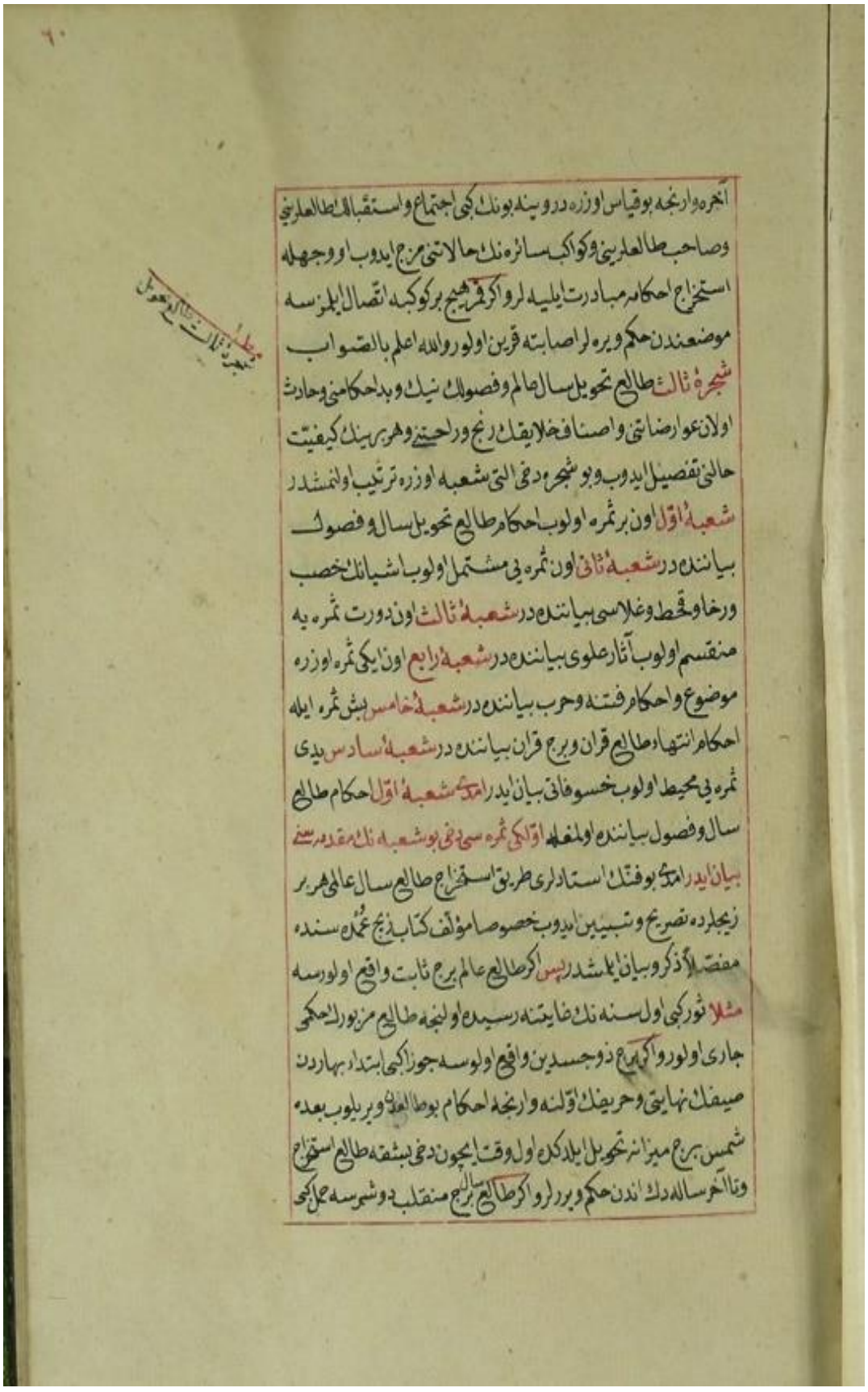

[60a]

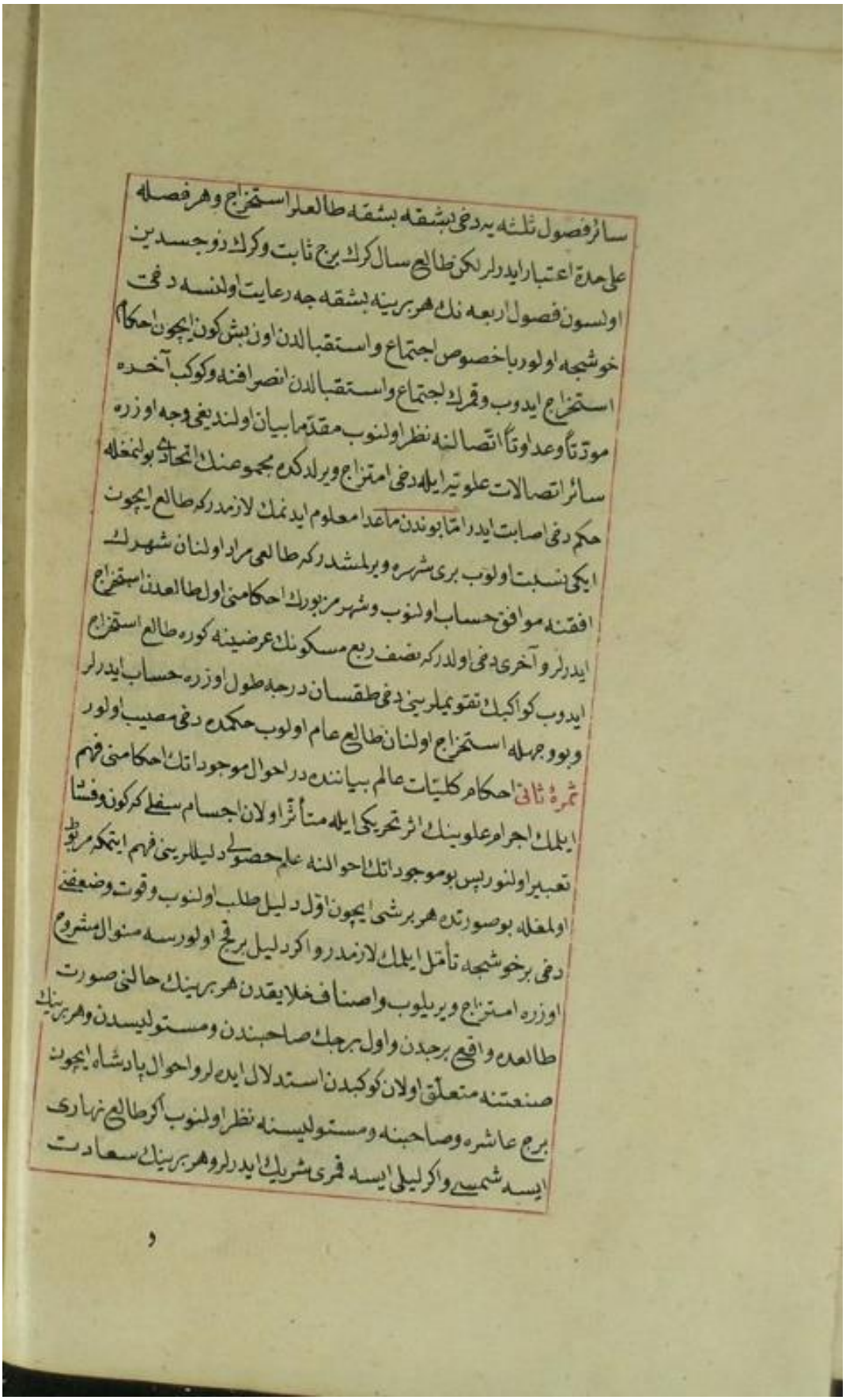

سائر فصول ثلثه یه دخی بشقه بشقه طالعلر استقراج و هر فصله
علی حده اعتبار ایدرلر لکن طالع سال کرک برج ثابت و کرک ذوجسدین
اولسون فصول اربعه نک هر برینه بشقه بشقه جه رعایت اولنسه دخی
خوشجه اولور باخصوص اجتماع و استقبالدن اون بش کون ایچون احکام
استقراج ایدوب و قمرک اجتماع و استقبالدن انصرافنه وکوکب آخره
موذتا و عدا و تا اتصالنه نظر اولنوب مقدما بیان اولندیغی وجه اوزره
سائر اتصالات علویه ایله دخی استقراج و یرلدکده مجموعنک اتحاد بولنمغله
حکم دخی صابت ایدر امتا بوندن ماعدا معلوم ایدنمک لازمدرکه طالع ایچون
ایکی نسبت اولوب بری شهره و برلمشدرکه طالعی مراد اولنان شهرلک
افقنه موافق حساب اولنوب و شهر مزبورک احکامنی اول طالعدن استقراج
ایدرلر و آخری دخی اولدرکه نصف ربع مسکونک عرضینه کوره طالع استقراج
ایدوب کواکبک تقویملرینی دخی طقسان درجه طول اوزره حساب ایدرلر
وبوو جمله استقراج اولنان طالع عام اولوب حکمده دخی مصیب اولور
ثمره ثانی احکام کلیات عالم بیاننده دراحوال موجوداتک احکامنی فهم
ایلمک اجرام علویه نک اثر تحریکی ایله متأثر اولان اجسام سفلی کرکون و فسا
تعبیر اولنور پس بو موجوداتک احوالنه علم حصولی دلیللرینی فهم ایتمکه مربوط
اولمغله بوصورتله هر برشی ایچون اول دلیل طلب اولنوب و قوت و ضعفنی
دخی برخوشجه تأمل ایلمک لازمدر و اکر دلیل برج فی اولور سه منوال مشروح
اوزره استقراج و یریلوب و اصناف خلایقدن هر برینک حالنی صورت
طالعده واقع برجدن و اول برجک صاحبندن و مستولیسندن و هر برینک
صنعتنه متعلق اولان کوکبدن استدلال ایدرلر و احوال پادشاه ایچون
برج عاشره و صاحبنه و مستولیسنه نظر اولنوب اکر طالع نهاری
ایسه شمسی و اکر لیلی ایسه قمری شریک ایدرلر و هر برینک سعادت

[60b]

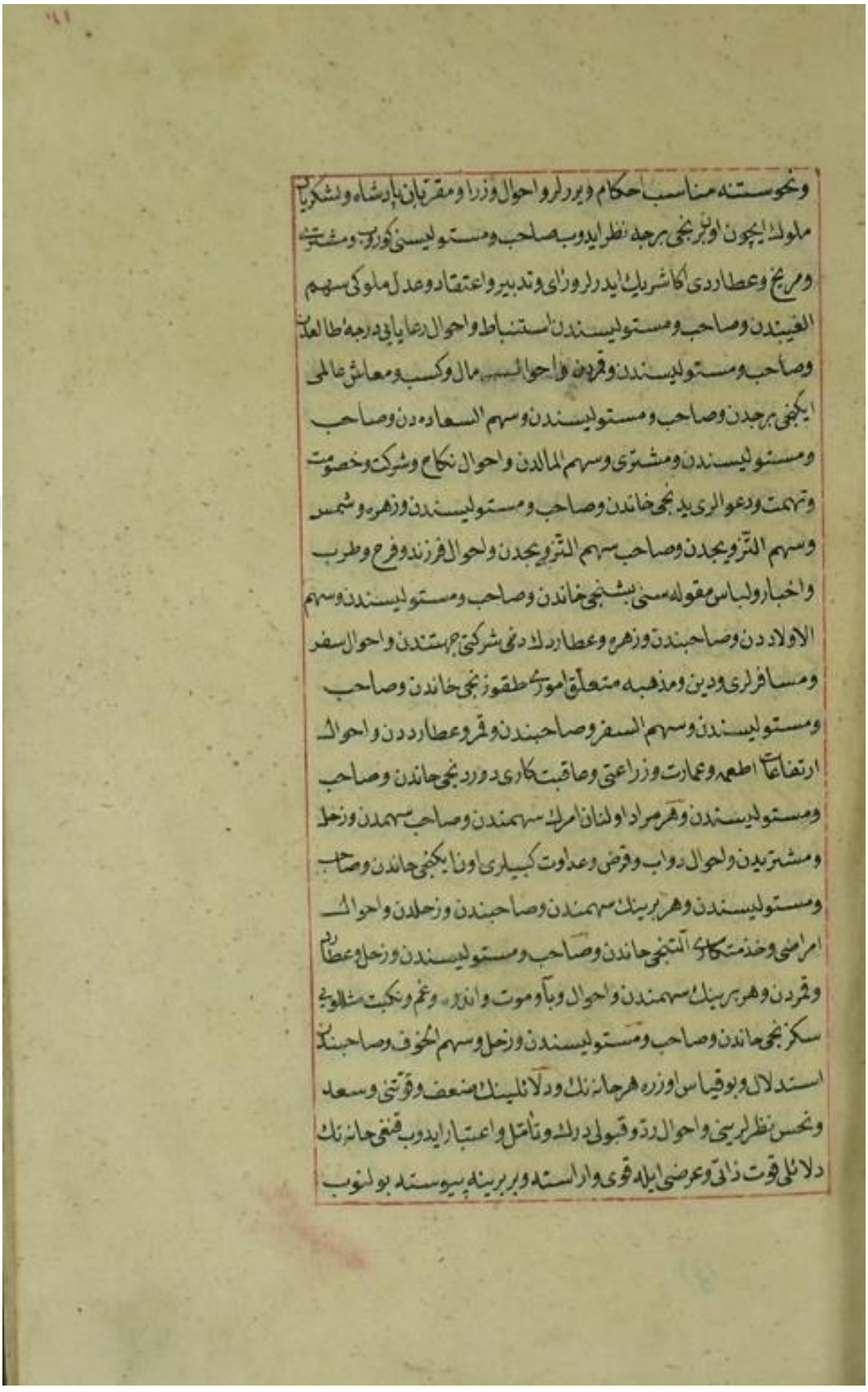

وبخوسته مناسب احکام وبرر لرواحوال وزرا ومقربان بادشاه ولشکریان
ملوک ایجون اولور بخی برجه نظر ایدوب صاحب ومستولیسی کورر ومشتری
ومریخ وعطاردی کاشریک ایدر لروزای وتدبیر واعتقاد وعدل ملوکی سهم
الغیبدن وصاحب ومستولیسندن استنباط واحوال رعایایی درجه طالعدن
وصاحب ومستولیسندن وقمردن واحوالسز مال وکسب ومعاش عالمی
ایکنجی برجدن وصاحب ومستولیسندن وسهم السعاده دن وصاحب
ومستولیسندن ومشتری وسهم المالدن واحوال نکاح وشرکت وخصومت
وتهمت ودعوالری یدنجی خاندن وصاحب ومستولیسندن وزهره وشمس
وسهم التزویجدن وصاحب سهم التزویجدن واحوال فرزند وفرح وطرب
واخبار ولباس مقوله سنی بشنجی خاندن وصاحب ومستولیسندن وسهم
الاولاددن وصاحبندن وزهره وعطاردلک دنی شرکتی جهتندن واحوال سفر
ومسافرلری ودین ومذهبه متعلق امورک طقوزنجی خاندن وصاحب
ومستولیسندن وسهم السفر وصاحبندن وقمر وعطاردن واحوال
ارتفاعات اطعمه وعمارت وزراعتی وعاقبت کاری دوردنجی خاندن وصاحب
ومستولیسندن وهر مراد اولنان امرلک سهمندن وصاحب سهمندن وزحل
ومشتریدن واحوال دواب وقرض وعداوت کبیلری اونایکنجی خاندن وصاحب
ومستولیسندن وهر بریلک سهمندن وصاحبندن وزحلدن واحوال
امراضی وخدمتکارلری آلتنجی خاندن وصاحب ومستولیسندن وزحل وعطارد
وقمردن وهر بریلک سهمندن واحوال وبا وموت واندوه وغم ونکبت مثالویه
سکزنجی خاندن وصاحب ومستولیسندن وزحل وسهم الخوف وصاحبندن
استدلال وبو قیاس اوزره هرجانبک ودلائلینک ضعف وقوتنی وسعد
ونحس نظرلرینی واحوال ردوقبولی دلکله وتامل واعتبار ایدوب قنغی جانبک
دلائلی قوت ذاتی وعرضی ایله قوی واراسته وبر برینه پیوسته بولنوب

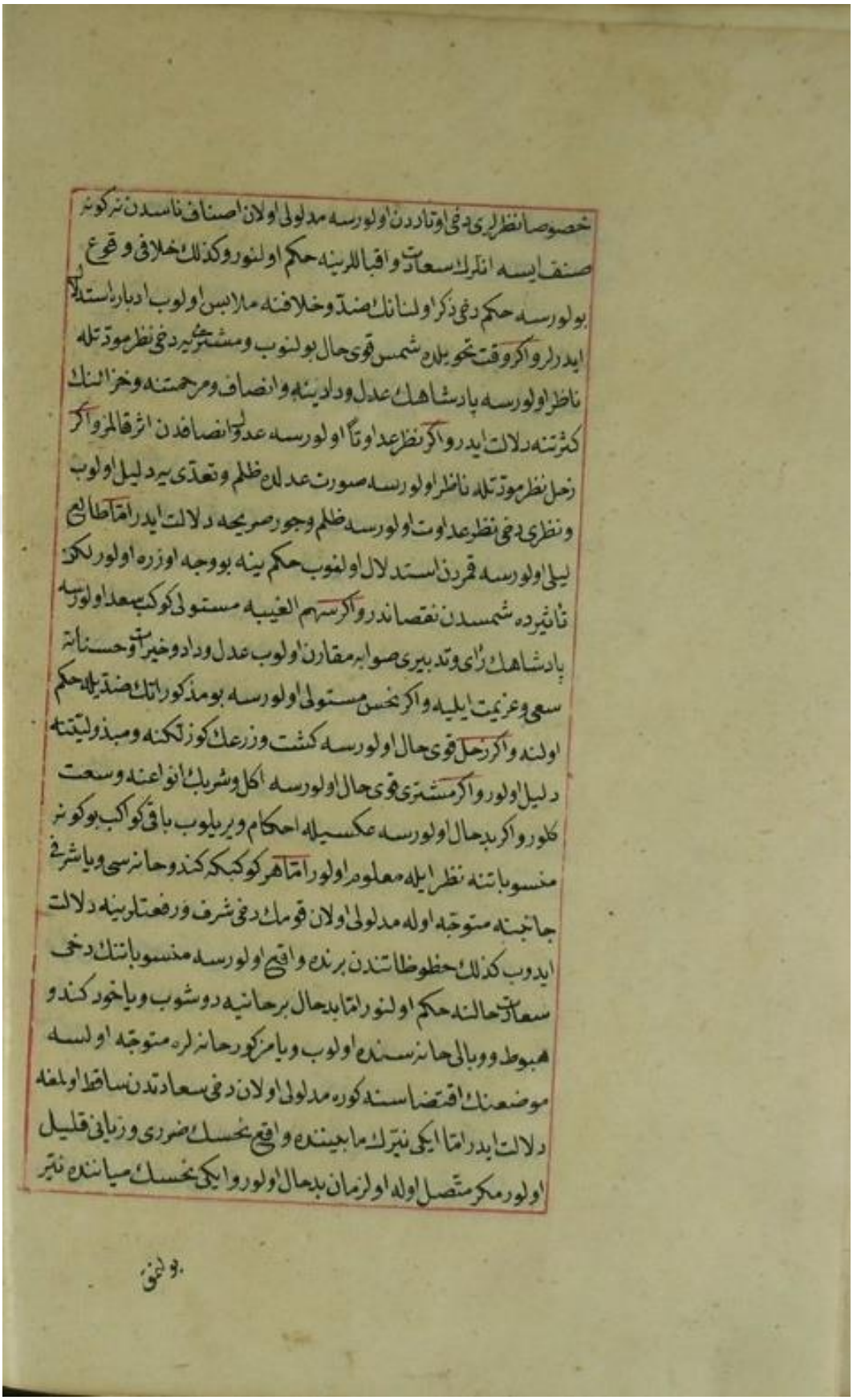

[61b]

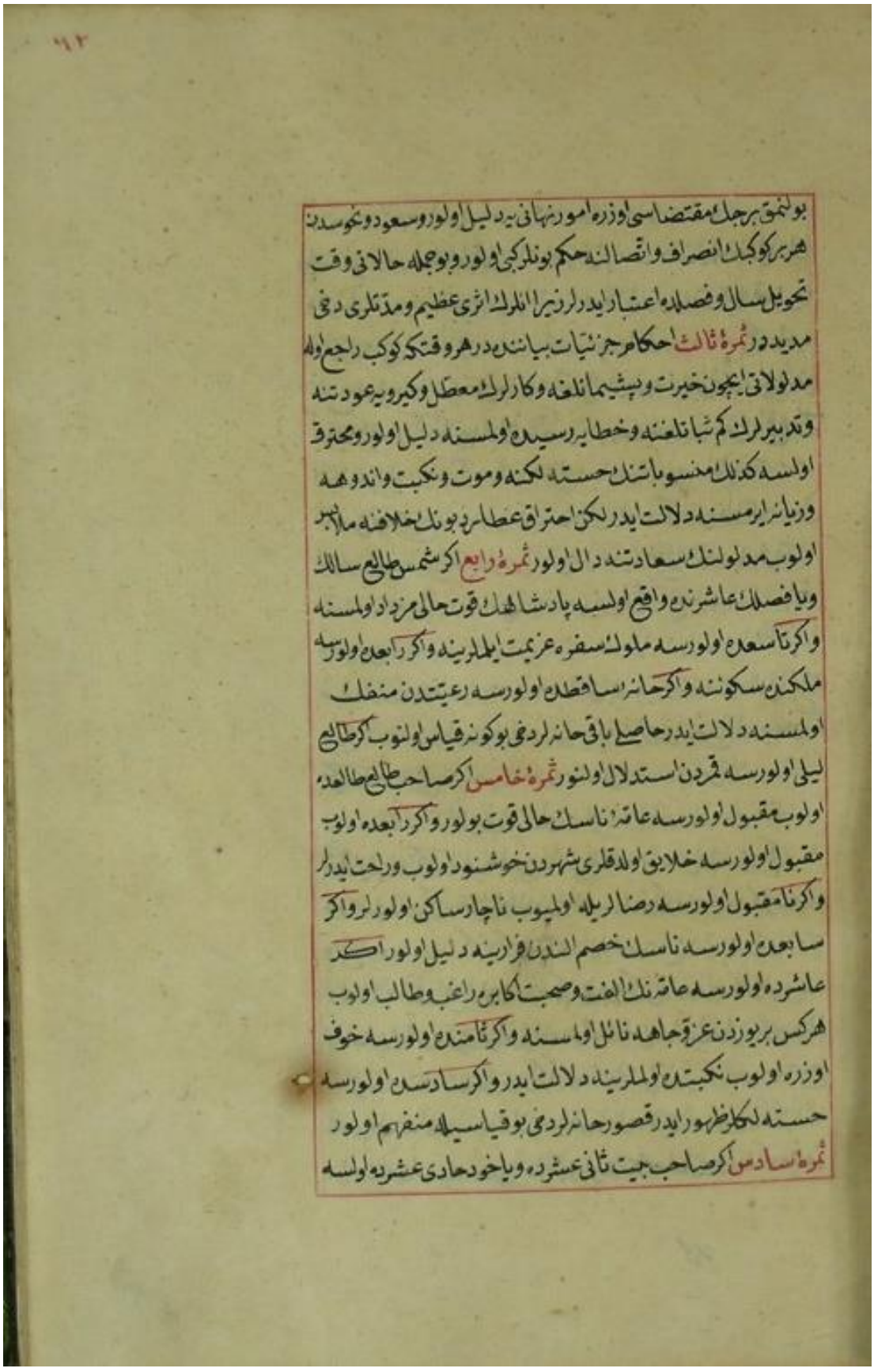

بولنمق برجل مقتضاسی اوزره امور نهانی یه دلیل اولور وسعود ونحوسدن
هربر کوکبك انصراف واتصالنه حکم بولنرکیم اولور وبوجمله حالاتی وقت
تحویل سال وفصلده اعتبار اید رلر زیرا الملك اثری عظیم ومدتلری دخی
مدیده در ثمرهٔ ثالث احکام جزئیات بیانندر هرهوقتکه کوکب راجع اوله
مدلولاتی ایجون خیرت وپشیمانلغه وکار لرك معطل وکیرویه عودتنه
وتدبیرلرك کم شبانلغنه وخطایه رسیدن اولمسنه دلیل اولور ومحترق
اولسه کذلك منسوباتنك حسته لکنه وموت ونکبت واندوهه
وزیانه ایرمسنه دلالت اید رلکن احتراق عطارد بونلك خلافنه مالابد
اولوب مدلولنك سعادتنه دال اولور ثمرهٔ رابع اکر شمس طالع سالك
ویا فصلك عاشرنده واقع اولسه پادشاهك قوت حالی مزداد اولمسنه
واکر تاسعده اولورسه ملوك سفره عزیمت ایلمرینه واکر رابعده اولورسه
ملکنده سکونته واکر حانه اسافطده اولورسه رعیتدن منفعل
اولمسنه دلالت اید رحاصل باقی حانه لردخی بوکونه قیاس اولنوب اکر طالع
لیلی اولورسه قمردن استدلال اولنور ثمرهٔ خامس اکر صاحب طالع طالعده
اولوب مقبول اولورسه عاقبتا ناسك حالی قوت بولور واکر رابعده اولوب
مقبول اولورسه خلایق اولد قلری شهردن خوشنود اولوب ورلحت اید رلر
واکر نامقبول اولورسه رضا لریله اولمیوب ناچار ساکن اولورلر واکر
سابعده اولورسه ناسك خصم الندن فرارینه دلیل اولور اکر
عاشرده اولورسه عاقبتك الفت وصحبت اکابره راغب وطالب اولوب
هرکس بریوزدن عزوجاهه نائل اولمسنه واکر تاسعده اولورسه خوف
اوزره اولوب نکبتده اولمرینه دلالت اید رواکر سادسده اولورسه
حسته لکلر ظهور اید رقصور حانه لردخی بوقیاسیله منفهم اولور
ثمرهٔ سادس اکر صاحب بیت ثانی عشرده ویاخود حادی عشرده اولسه

[62a]

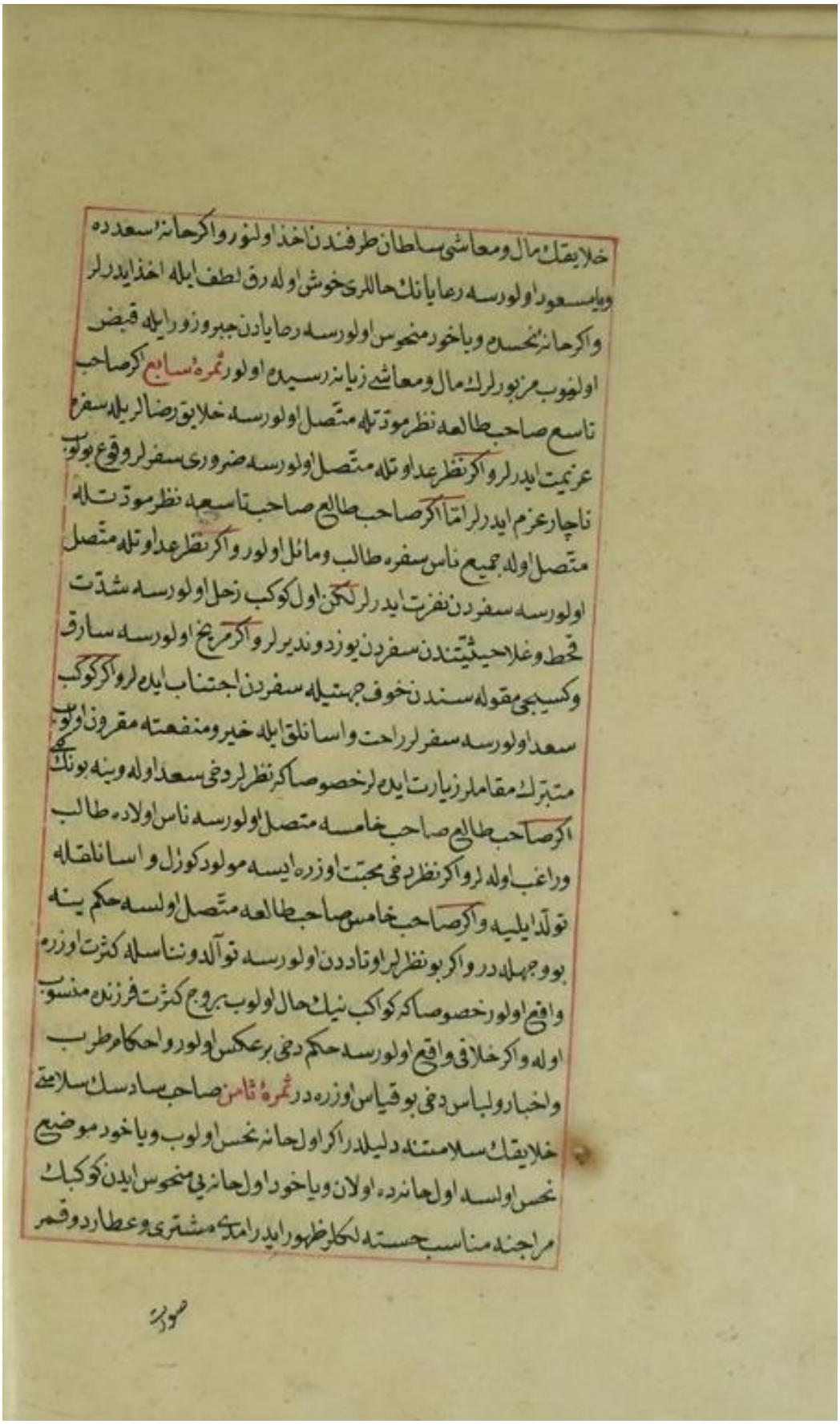

خلایقك مال ومعاشی ساطان طرفندن اخذ اولنور واکر خانه سعد ده
ویا سعود اولورسه رعایانك حالری خوش اولهرق لطف ایله اخذ ایدرلر
واکر خانه نحس ویا خود منحوس اولورسه رعایادن جبر وزور ایله قبض
اولنوب مزبورلرك مال ومعاشی زیانه رسیده اولور ثمره سابع اکر صاحب
تاسع صاحب طالعه نظر مودته متصل اولورسه خلایق رضالریله سفره
عزیمت ایدرلر واکر نظر عداوته متصل اولورسه ضروری سفرلر وقوع بولوب
ناچار عزم ایدرلر امّا اکر صاحب طالع صاحب تاسعه نظر مودته
متصل اوله جمیع ناس سفره طالب ومائل اولور واکر نظر عداوته متصل
اولورسه سفردن نفرت ایدرلر لکن اول کوکب زحل اولورسه شدت
قحط وغلا حیثیتندن سفردن یوزدوندیرلر واکر مریخ اولورسه سارق
وکسیجی مقوله سندن خوف جهتیله سفردن اجتناب ایدرلر واکر کوکب
سعد اولورسه سفرلر راحت واسانلق ایله خیر ومنفعته مقرون اولوب
متبرك مقاملره زیارت ایدنلر خصوصا کر نظر لرد فی سعد اوله وینه بونلك
اکر صاحب طالع صاحب خامسه متصل اولورسه ناس اولاده طالب
وراغب اوله لرواکر نظر لرد فی بحبت اوزره ایسه مولود کوزل واسانلقله
تولد ایلیه واکر صاحب خامس صاحب طالعه متصل اولسه حکم ینه
بو وجهله در واکر بو نظرلر اوتادد ن اولورسه توالد وتناسله کثرت اوزره
واقع اولور خصوصا کر کواکب نیك حال اولوب بروج کثرت فرزند منسوب
اوله واکر خلافی واقع اولورسه حکم دخی برعکس اولور واحکام طرب
واخبار ولباس دخی بو قیاس اوزره در ثمره ثامن صاحب سادسك سلامتی
خلایقك سلامتنه دلیلدر اکر اول خانه نحس اولوب ویا خود موضع
نحس اولسه اول خانه رده اولان ویا خود اول خانه نی منحوس ایدن کوکبك
مراجنه مناسب جسته لکلر ظهور ایدر امّا مشتری وعطارد وقمر

صورت

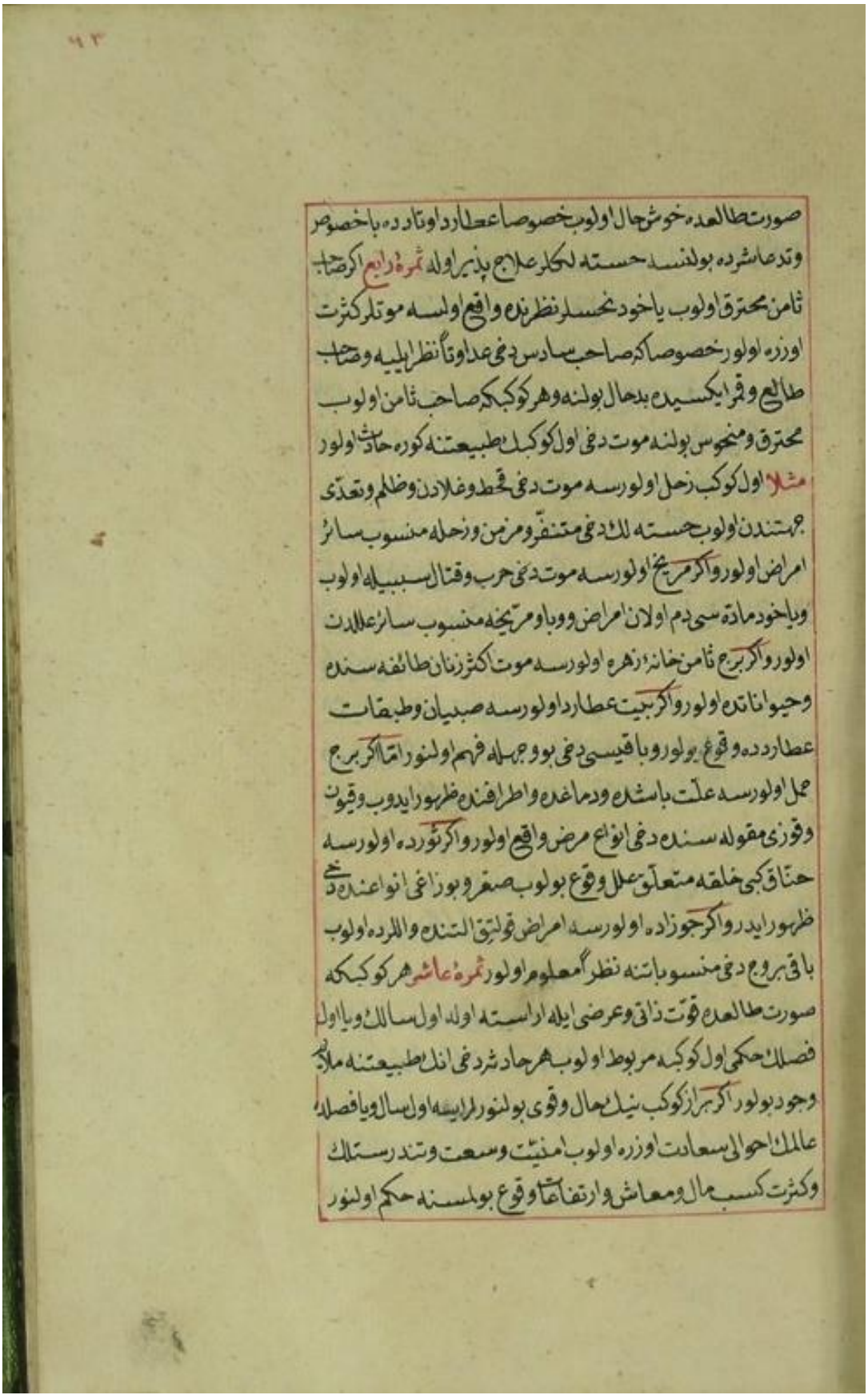

صورت طالعده خوش حال اولوب خصوصا عطارد اوتارده باخصوص
وتدعاشرده بولنسه حسته لکلر علاج پذیر اولمه ثمره رابع اگر صاحب
ثامن محترق اولوب یاخود نحسلر نظرنده واقع اولسه موتلر کثرت
اوزره اولور خصوصا که صاحب سادس دخی عداوتا نظر ایلیه وصاحب
طالع وقمر ایکسیده بدحال بولنه وهر کوکبکه صاحب ثامن اولوب
محترق ومنحوس بولنه موت دخی اول کوکبک طبیعتنه کوره حادث اولور
مثلا اول کوکب زحل اولورسه موت دخی قحط وغلادن وظلم وتعدی
جهتندن اولوب حسته لک دخی متنفر ومزمن وزحله منسوب سائر
امراض اولور واگر مریخ اولورسه موت دخی حرب وقتال سببیله اولوب
ویاخود مادهٔ سی دم اولان امراض ووبا ومریخه منسوب سائر علللردن
اولور واگر برج ثامن خانه زهره اولورسه موت اکثر زنان طائفه سندن
وحیوانات اولور واگر بیت عطارد اولورسه صبیان وطبقات
عطارددن وقوع بولور وباقیسی دخی بو وجهله فهم اولنور امتا اگر برج
حمل اولورسه علت باشدن ودماغدن واطرافندن ظهور ایدوب وقیوت
وقوزی مقوله سندن دخی انواع مرض واقع اولور واگر ثور اولورسه
حناق کبی خلقه متعلق علل وقوع بولوب صغر وبوزاغی انواعندن دخی
ظهور ایدر واگر جوزا اولورسه امراض قولنج التنده والمرده اولوب
باقی برجلر دخی منسوب باشنه نظر اگر معلوم اولور ثمره عاشر هر کوکبکه
صورت طالعده قوت ذاتی وعرضی ایله اراسته اولمه اول سالک ویا اول
فصلک حکمی اول کوکبه مربوط اولوب هر حادثه دخی انک طبیعتنه ملائم
وجود بولور اگر برز کوکب نیک حال وقوی بولنور ایسه اول سال ویا فصلده
عالمک احوالی سعادت اوزره اولوب امنیت وسعت وتندرستلک
وکثرت کسب مال ومعاش وارتفاعات وقوع بولمسنه حکم اولنور

وکذلک بادشاهلک عدل و دادی و خلایق اوزرینه سایه اندازشفقت
و مرحمت اولمسی و ناسلک بر بریله الفت و انسیت ایدوب توالد و تناسلک
کثرت و قوتی و مقبول مولود و خیر لو سفر لرک ظهوری اوزره احکام و یرملو
و اکر احوال کواکب بو مثالک ضدی اولورسه حکم دخی عکسی ایله اولور
ثمره حادی عشر اوقات ازدواجی و اسایشدن وقوع بولان اتصالات سعد
اثرده عظیم اولور زیرا بو حادث اولان اتصال سعد اسایشی تأکید و قوی
ایدر و بو جهتدن عالمک راحت و فراغتی و بادشاهلک دخوشلغی متزاید
اولور و اوقات خوف و تشویشدن واقع اولان اتصالات نحس مؤید فتن
و تشویش اولدیغی جهتدن مقدما ذکر اولندیغی کبی فتنه و سعت یاب
اولور شعبه ثانی اون ثمره اولوب احوال کرانی و ارزانی یعنی اوجوزلق و بوللق
کیفیتی بیان ایدر ثمره اول بو خصوصک مقدمسی بیانندر در امدی
اشیاده بو مقوله تنکلک و بهاسی اغر اولمق حالتلری زحلدن اخذ اولنور
و بهالرینک اوجوزلغی و اشیانک چوقلغی احکامی دخی مشتریدن منفهم
اولوب و بو ایکی کوکبدن هر برینک اثری قران و فتنه زیاده سیله ظاهر
اولور ثمره ثانی تحویل و یاخود فصلدن مقدم واقع اولان اجتماع و استقبالک
طالعنه و صاحب طالعنه و قمره نظر اولنور اکر بو اوج دلیل مسعود
اولورسه و بو ایکی کوکبک دخی موضعلری خوش اولوب سیره زاید و فلکده
صاعد بولنورلر ایسه نرخلر کران یعنی اغر اولوب خصوصا وسط السماده
اولان کوکبه دخی ناظر بولنورلر ایسه کار قوی و اشیانک بهاسی زیاده
و نرخلر کران اوزره اولورو اکر دلائل احوالی ذکر اولنانک خلافنه اولورسه
ارزانیت یعنی اوجوزلق وقوع بولور ثمره ثالث هر کوکبک صورت طالعده
قوت ذاتی و عرضی ایله قوی اوله منسوب اولدیغی قیمتلو اولمسنه دلیل
اولدیغی کبی بولندیغی برجک منسوب اولدیغی دخی قیمتلو کران بهالو اولمسنه

دلیل

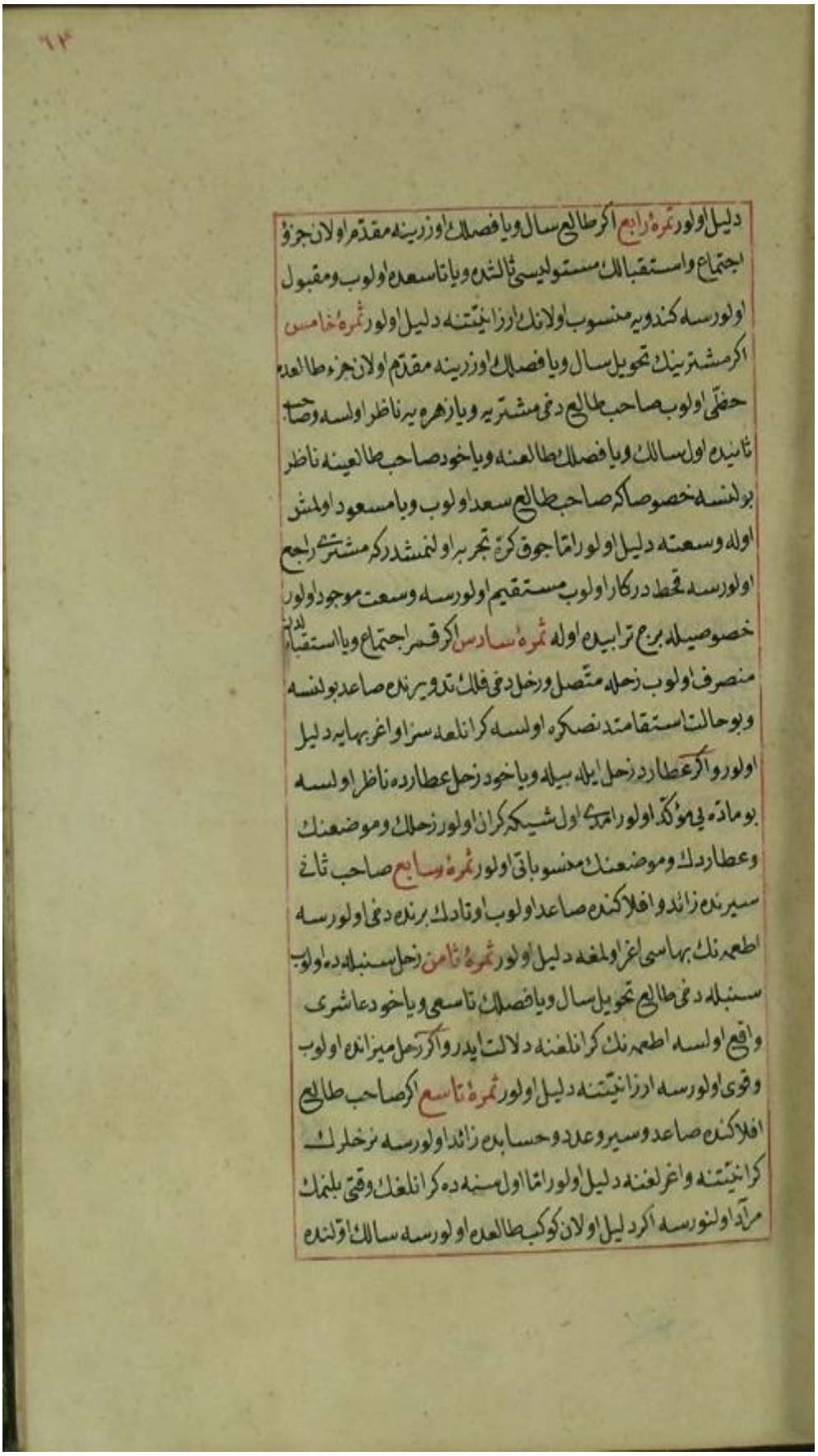

دلیل اولور ثمرهٔ رابع اگر طالع سال ویا فصلك اوزرینه مقدم اولان جزؤ
اجتماع واستقبالك مستولیسی ثالثده ویا تاسعده اولوب ومقبول
اولورسه کندویه منسوب اولانك ارزانیتنه دلیل اولور ثمرهٔ خامس
اگر مشتریك تحویل سال ویا فصلك اوزرینه مقدم اولان جزء طالعده
حضّی اولوب صاحب طالع دنی مشتریه ویا زهره یه ناظر اولسه وصاحب
ثانیده اول سالك ویا فصلك طالعنه ویا خود صاحب طالعینه ناظر
بولنسه خصوصاکه صاحب طالع سعد اولوب ویا مسعود اولمش
اوله وسعته دلیل اولور اما جوق کره تجربه اولنمشدر که مشتریك رابع
اولورسه قحط درکار اولوب مستقیم اولورسه وسعت موجود اولور
خصوصیله برج ترابیده اوله ثمرهٔ سادس اگر قمر اجتماع ویا استقبالده
منصرف اولوب زحله متصل ورخل دنی فلك تدویرنده صاعد بولنسه
وبو حالت استقامتده نصکره اولسه کرانلغه سزاوار غربهایه دلیل
اولور واگر عطارد زحل ایله بیله ویا خود زحل عطارده ناظر اولسه
بو مادهٔ یی مؤکد اولور امری اول شیکه کران اولور زحلك وموضعنك
وعطاردك وموضعنك منسوبانی اولور ثمرهٔ سابع صاحب ثانی
سیرنده زائد وافلاکنده صاعد اولوب اوتادك برنده دنی اولورسه
اطعمه نك بهاسی اغر اولمغه دلیل اولور ثمرهٔ ثامن زحل سنبله ده اولوب
سنبله دنی طالع تحویل سال ویا فصلك تاسعی ویا خود عاشری
واقع اولسه اطعمه نك کرانلغنه دلالت ایدر واگر زحل میزانده اولوب
وقوی اولورسه ارزانیتنه دلیل اولور ثمرهٔ تاسع اگر صاحب طالع
افلاکنده صاعد وسیرو عدد وحسابده زائد اولورسه زحلك
کرانیتنه واغرلغنه دلیل اولور اما اول سنه ده کرانلغك وقتی بلیمك
مرّاد اولنورسه اگر دلیل اولان کوکب طالعده اولورسه سالك اوتلنده

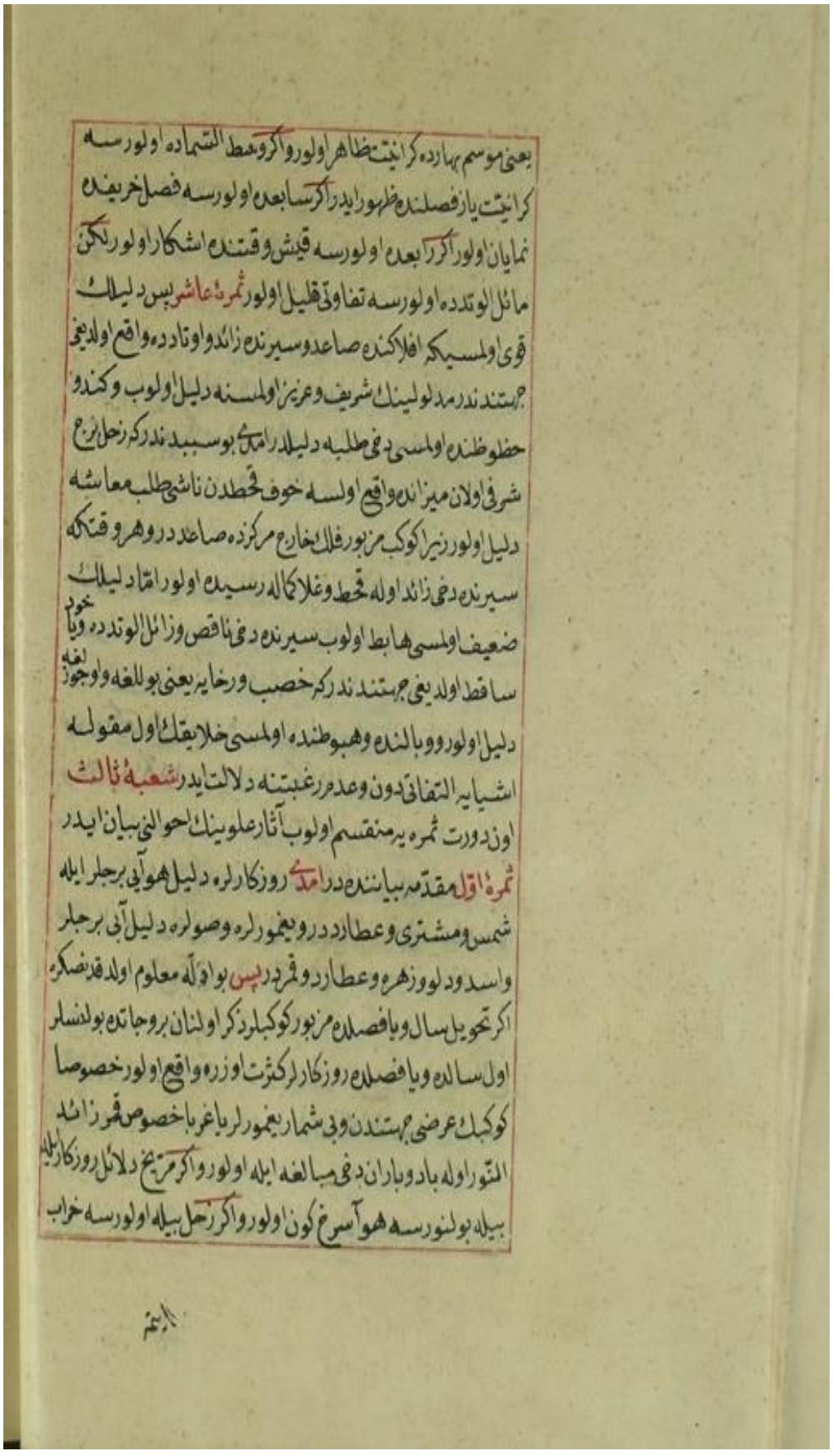

یعنی موسم بهاره کرانیت ظاهر اولور واکر وسط الشماده اولورسه
کرانیت یاز فصلنده ظهور ایدر اکر سابعده اولورسه فصل خریفده
نمایان اولور اکر رابعده اولورسه قیش وقتنده اشکار اولور لکن
مائل الوتده اولورسه تفاوتی قلیل اولور ثمره عاشر پس دلیلك
قوی اولمسیله افلاکنده صاعد وسیرنده زائد واوتارده واقع اولدیغی
جهتله ندرمدلولینك شریف وعزیز اولمسنه دلیل اولوب وکندو
حظوظنده اولمسی دخی طلبه دلیلدر امدی بو سببدندر که زحل برج
شرفی اولان میزانده واقع اولسه خوف قحطدن ناشی طلب معاشه
دلیل اولور زیرا کوکب مزبور فلك خارجه مرکزده صاعد در وهر وقتکه
سیرنده دخی زائد اوله قحط وغلا کماله رسیده اولور امتاد لیلك
ضعیف اولمسی هابط اولوب سیرنده دخی ناقص وزائل الوتده وبا خود
ساقط اولدیغی جهتله ندر که خصب ورخایه یعنی بوللغه ولوجوز
دلیل اولوروبالنده وهبوطنده اولمسی خلایقك اول مقوله
اشیایه التفاتی دون وعدم رغبتنه دلالت ایدر شعبه ثالث
اون دورت ثمره یه منقسم اولوب آثار علویه نك احوالنی بیان ایدر
ثمره اول مقدمه بیاننده در امدی روزکارلره دلیل هوایی برجلر ایله
شمس ومشتری وعطارد در ویمورلره وصولره دلیل آبی برجلر
واسد ودلو وزهره وعطارد وقمر در پس بو اوله معلوم اولدقده فصلکره
اکر تحویل سال ویا فصلده مزبور کوکبلردن کر اولنلر بروجاتده بولنسلر
اول سالده ویا فصلده روزکارلر کثرت اوزره واقع اولور خصوصا
کوکبك عرضی جهتلرنده وبی شمار یمورلر یا غرباخصوص قمر زائله
التور اوله باد وباران دخی مبالغه ایله اولور واکر مریخ دلائل روزکار ایله
بیله بولنورسه هوا سرخ کون اولور واکر زحل بیله اولورسه خراب

الاربعة

[64b]

ایتمه مرتبه سنده روزکارلر اسوب صوق دمی زیاده اولور واکر دلیل
زهره اولورسه معتدل ولطیف روزکارلر ظهور ایدوب وکاه اولورکه
صباحلوده قراغی دوشر وقسمك حکمی دمی بوو جهله دروا کر زحل باران
دلیللریله بیله اولورسه یمورلر آهسته یاغوب برودت زیاده
اولور وطولو یاغار واکر مشتری اولورسه فائده لی یمورلر ظهور
ایدر وهوا معتدل ومفرح اولور واکر مریخ اولورسه زمینلرن
بخار صعود ایدوب هوا دمی پوس ورعد وبرق ظهور ایدر ومریخ آنی
وبادی برجلرده صولرك قلتنه ویاز فصللرنده باد سموم دلیللر
واکر عطارد اول محلده بولنورسه باران ورعد وبرق دلالت ایدر
ثمرهٔ ثانی فتح باب بیاننده در فتح باب اولدرکه خانه لری بربرینه مقابل
اولان ایکی کوکب بربرینه نظر ایلیه مثلا عطارد ایله مشتری کبی که
برینك خانه سی حوت وآخرینك سنبله اولدیغی جهتدن بو ایکی خانه
بربرینه مقابل دوشمشدر کذلك قوس ایله جوزادمی مقابل بکدیکردر
اکر فتح باب عطارد ومشتری ایله اولورسه نرم ولطیف روزکارجقلر
ظهور ایدر واکر اول ایکی کوکبدن بری آبی برجده واقع اولمش اولورسه
باد وباران وقوع بولور واکر خاکی برجده اولورسه روزکار وصوق ظهور
ایدر واکر آتشیده اولورسه پریشان بولوطلر اولوب سیجق وحرارتلی
روزکارلر اسوب وقتده مناسب کاهی ثقلت هوا وبخار وپوس واقع اولور
امّا اکر قمر زهره دن منصرف وزحله متصل اوله بروجك مناسبنه کوره
برودت ظاهر اولور واکر بونلردن بری آبی برجده اولورسه یمورلر یاغار
واکر هوا آبی برجده اولورسه مقدّما بیان اولندیغی کبی روزکارلر اسر واکر
زحل برج هوا آیده اولورسه روزکارلر شدّت بولوب واکر برج خاکیده
اولورسه برودت شدید اولور واکر برج آتشیده اولورسه هوا مظلم

[65a]

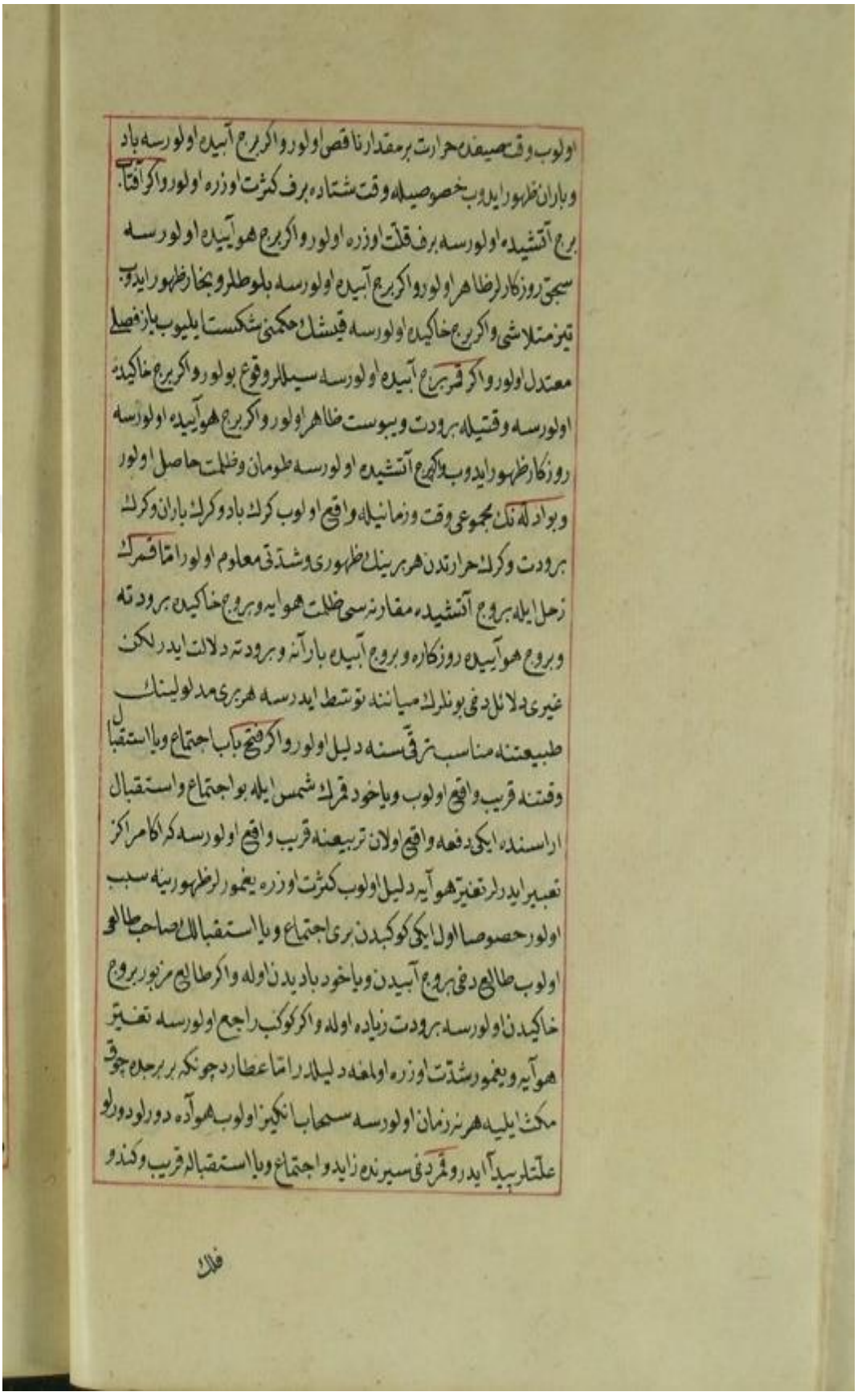

اولوب وقت صیفده حرارت برمقدار ناقص اولور واکر برج آبیده اولورسه باد
وباران ظهور ایدوب خصوصیله وقت شتاده برف کثرت اوزره اولور واکر افتاب
برج آتشیده اولورسه برف قلت اوزره اولور واکر برج هوآیده اولورسه
سیحی روزکار اظاهر اولور واکر برج آبیده اولورسه بلوطلو وبخار ظهور ایدوب
تیز متلاشی واکر برج خاکیده اولورسه قیشل حکمنی شکستا بلیوب بازنفصلی
معتدل اولور واکر قمر برج آبیده اولورسه سیللر وقوع بولور واکر برج خاکیده
اولورسه وقتیله برودت ویبوست ظاهر اولور واکر برج هوآیده اولورسه
روزکار ظهور ایدوب واکر برج آتشیده اولورسه طومان وظلمت حاصل اولور
وبوادله نك مجموعی وقت وزمانیله واقع اولوب کرك باد وکرك باران وکرك
برودت وکرك حرارتدن هربرینك ظهوری وشدتی معلوم اولورامّا قمرك
زحل ایله بروج آتشیده مقارنه سی ظلمت هوایه وبروج خاکیده برودته
وبروج هوآیده روزکاره وبروج آبیده بارآنه وبرودته دلالت ایدر لکن
غیری دلائل دخی بونلرك میانده توسط ایدرسه هربری مدلولینك
طبیعتنه مناسب ترقی سنه دلیل اولور واکر فتح باب اجتماع ویا استقبال
وقتنده قریب واقع اولوب ویاخود قمرك شمس ایله بو اجتماع واستقبال
اراسنده ایکی دفعه واقع اولان تربیعنه قریب واقع اولورسه کرکامراکز
تغییر ایدر لر تغیر هوآیه دلیل اولوب کثرت اوزره یغمور لرظهور ینه سبب
اولور خصوصا اول ایکی کوکبدن بری اجتماع ویا استقبالك صاحب طالعی
اولوب طالع دخی بروج آبیدن ویاخود بادیدن اوله واکر طالع مزبور بروج
خاکیدن اولورسه برودت زیاده اوله واکر کوکب راجع اولورسه تغیر
هوآیه ویغمور شدّت اوزره اولمغه دلیلدر امّا عطارد چونکه بر برجده چوق
مکث ایلیه هرنه زمان اولورسه سحاب انکیز اولوب هوآده دورلودورلو
علتلر پیدا آیدروقمر دخی سیرنده زایدواجتماع ویا استقباله قریب وکندو

فلك

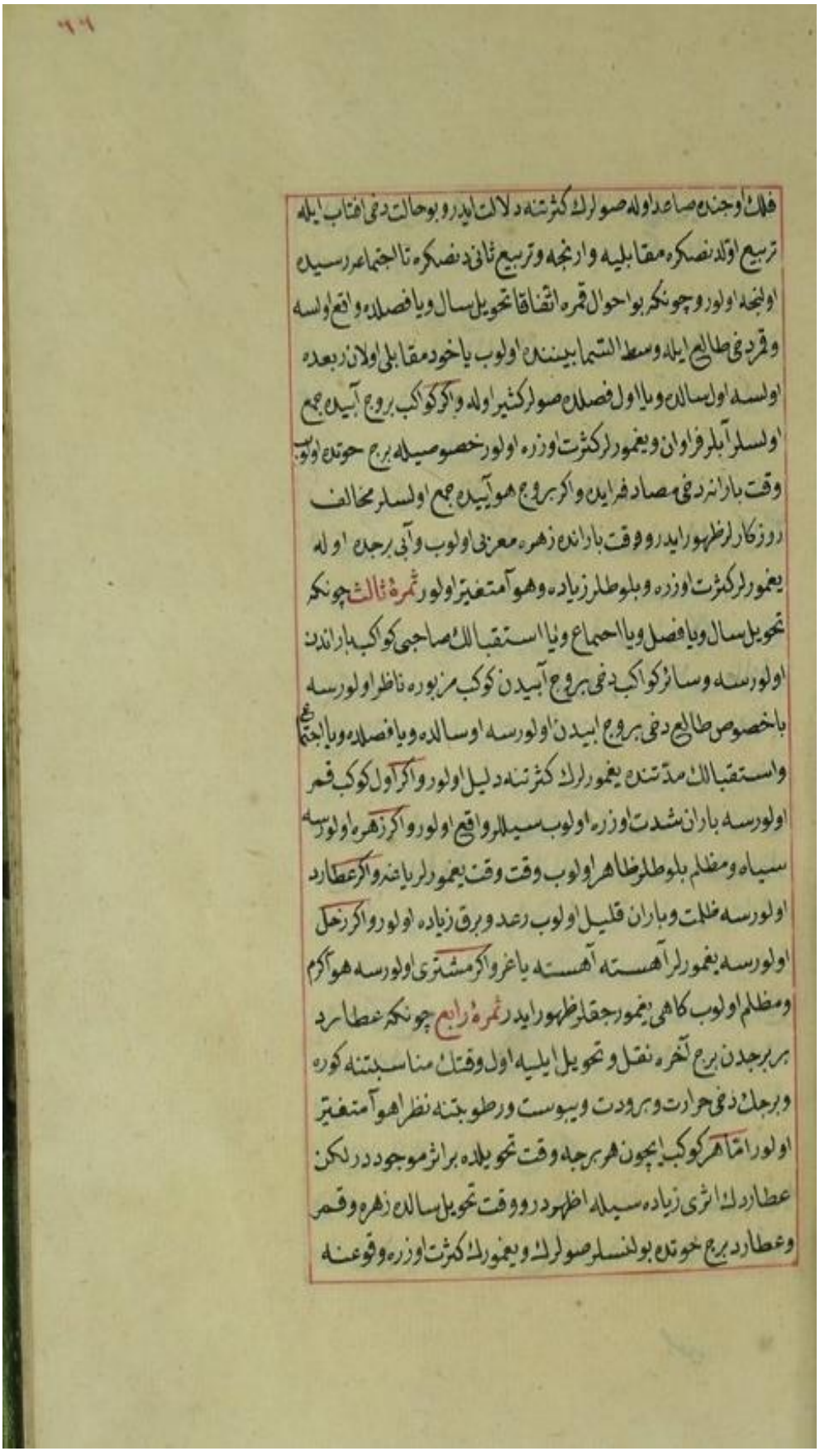

[66a]

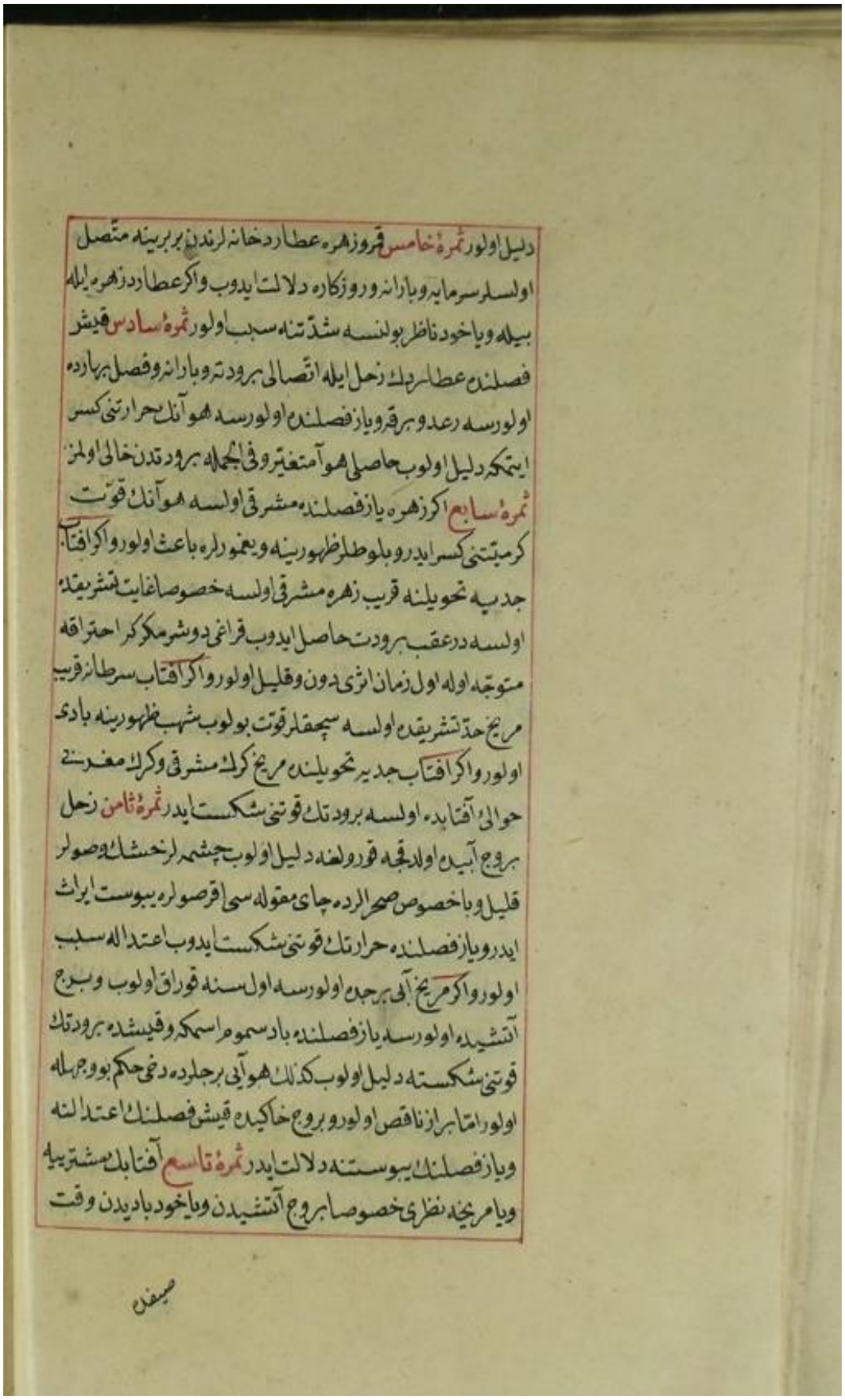

دلیل اولور ثمرهٔ خامس قروزهره عطارد خانه لرندن بربرینه متصل
اولسلر سرمایه وبارانه وروزکاره دلالت ایدوب واکر عطارد زهره ایله
بیله ویاخود ناظر بولنسه شدّتنه سبب اولور ثمرهٔ سادس قیش
فصلنده عطارد ایله زحل ایله اتصالی برودته وبارانه وفصل بهارده
اولورسه رعد وبرق ویاز فصلنده اولورسه هوآنك بحرارتنی کسر
ایتمکه دلیل اولوب حاصلی هوآ متغیر وفی الجمله برودتدن خالی اولمز
ثمرهٔ سابع اکر زهره یاز فصلنده مشرقی اولسه هوآنك قوّت
کرمیتنی کسر ایدر وبلوطلر ظهورینه وبعمولره باعث اولور واکر آفتاب
جدیه تحویلنه قریب زهره مشرقی اولسه خصوصا غایت تشریقده
اولسه درعقب برودت حاصل ایدوب قراغی دوشرمکه کراحتراقه
متوجه اوله اول زمان اثری دون وقلیل اولور واکر آفتاب سرطانه قریب
مریخ حدّ تشریقده اولسه سیحقلر قوّت بولوب شهب ظهورینه بادی
اولور واکر آفتاب جدیه تحویلنده مریخ کرك مشرقی وکرك مغربنه
حوالی آفتابده اولسه برودتك قوتنی شکست ایدر ثمرهٔ ثامن زحل
برجوج آیده اولدقجه قورولغه دلیل اولوب چشمه لرخشك وصولر
قلیل وباخصوص صحرالرده چای مقوله سی اقر صولره یبوست ایراث
ایدر ویاز فصلنده حرارتك قوتنی شکست ایدوب اعتدالله سبب
اولور واکر مریخ آبی برجده اولورسه اول سنه قوراق اولوب وبرج
آتشیده اولورسه یاز فصلنده بادسموم اسمکر وقیشده برودتك
قوتنی شکسته دلیل اولوب کذلك هوآبی برجلرده دخی حکم بوو جهله
اولورامتابرازناقص اولور وبروج خاکیده قیش فصلنك اعتدالنه
ویاز فصلنك یبوستنه دلالت ایدر ثمرهٔ تاسع آفتابك مشتریله
ویامریخله نظری خصوصا بروج آتشیدن ویاخود بادیدن وقت

صیفده

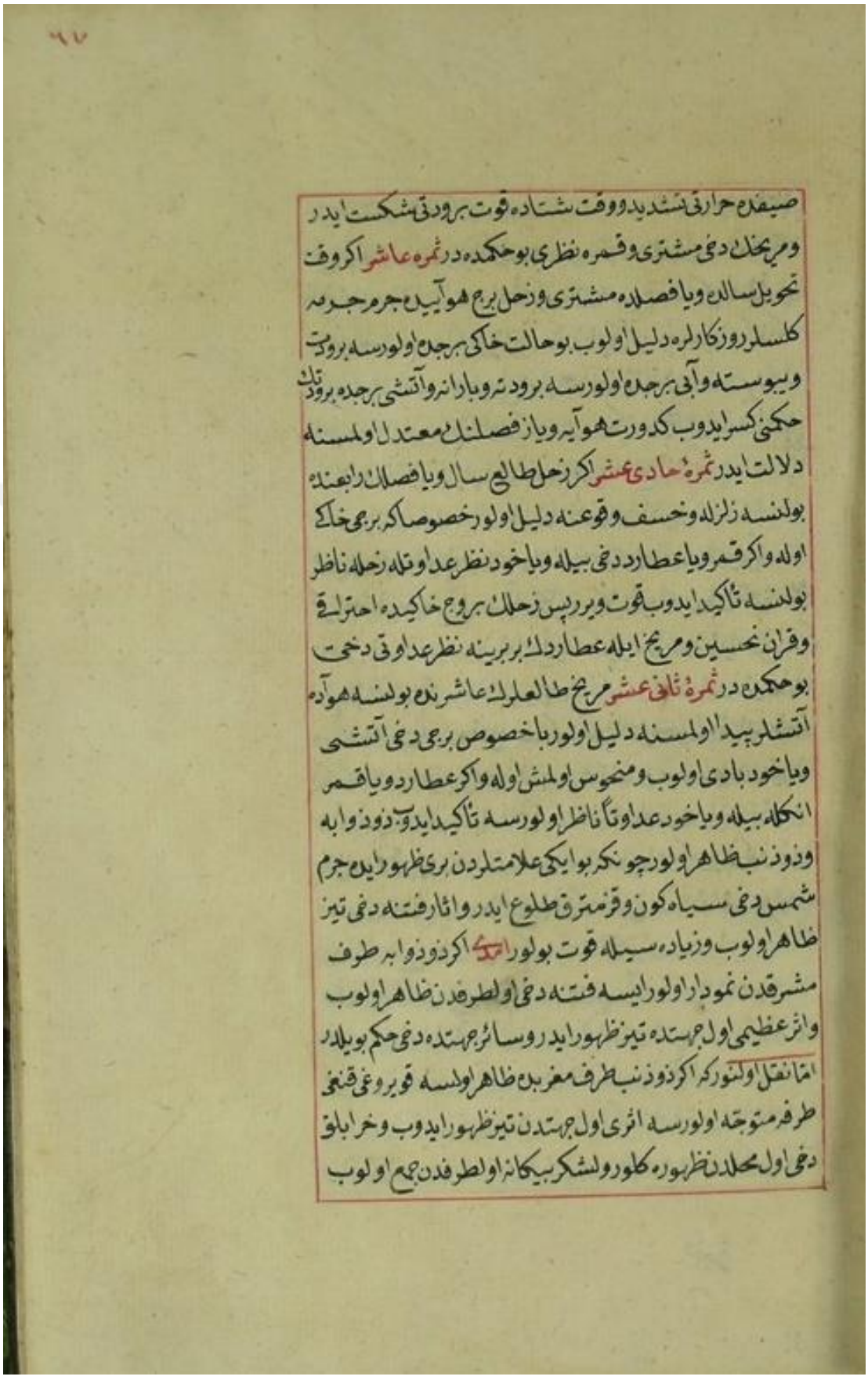

صیفده حرارتی تشدید و وقت شتاده قوت برودتی شکست ایدر
و مریخک دخی مشتری و قمره نظری بوحکمده در ثمره عاشر اکر وقت
تحویل سالده ویا فصلده مشتری و زحل برج هوا ییده جرم جرمه
کلسلر روزکارلره دلیل اولوب بوحالت خاکی برجده اولورسه برودت
و یبوسته و آبی برجده اولورسه برودتله رطوبت و آتشی برجده برودتله
حکمنی کسر ایدوب کدورت هوا یه ویا زفصلنک معتدل اولمسنه
دلالت ایدر ثمره حادی عشر اکر زحل طالع سال ویا فصلک رابعنده
بولنسه زلزله و خسف و قوعنه دلیل اولور خصوصا کر برجی خاکی
اوله و اکر قمر ویا عطارد دخی بیله ویا خود نظر عداوتله زحله ناظر
بولنسه تاکید ایدوب قوت ویرر پس زحلک بروج خاکیده احتراقی
و قران نحسین و مریخ ایله عطارد لک بر برینه نظر عداوتی دخی
بوحکمده در ثمره ثانی عشر مریخ طالعلرک عاشرنده بولنسه هوا ده
آتشلر پیدا اولمسنه دلیل اولور باخصوص برجی دخی آتشی
ویا خود بادی اولوب و منحوس اولمش اوله و اکر عطارد ویا قمر
انکله بیله ویا خود عداوتا ناظر اولورسه تاکید ایدوب ذوذوابه
و ذوذنب ظاهر اولور چونکه بو ایکی علامتلرک بری ظهور ایدن جرم
شمس دخی سیاه کون و قرمتراق طلوع ایدر و آثار فتنه دخی تیز
ظاهر اولوب و زیاده سیله قوت بولور امدی اکر ذوذوابه طوغ
مشرقدن نمودار اولورایسه فتنه دخی اولطرفدن ظاهر اولوب
و اثر عظیمی اول جهتده تیز ظهور ایدر و سائر جهتده دخی حکم بویلدر
امانقل اولنور کر اکر ذوذنب طرف مغربدن ظاهر اولسه قویروغی قنغی
طرفه متوجه اولورسه اثری اول جهتدن تیز ظهور ایدوب و خراباق
دخی اول محلدن ظهوره کلور و لشکر بیکانه اولطرفدن جمع اولوب

[67a]

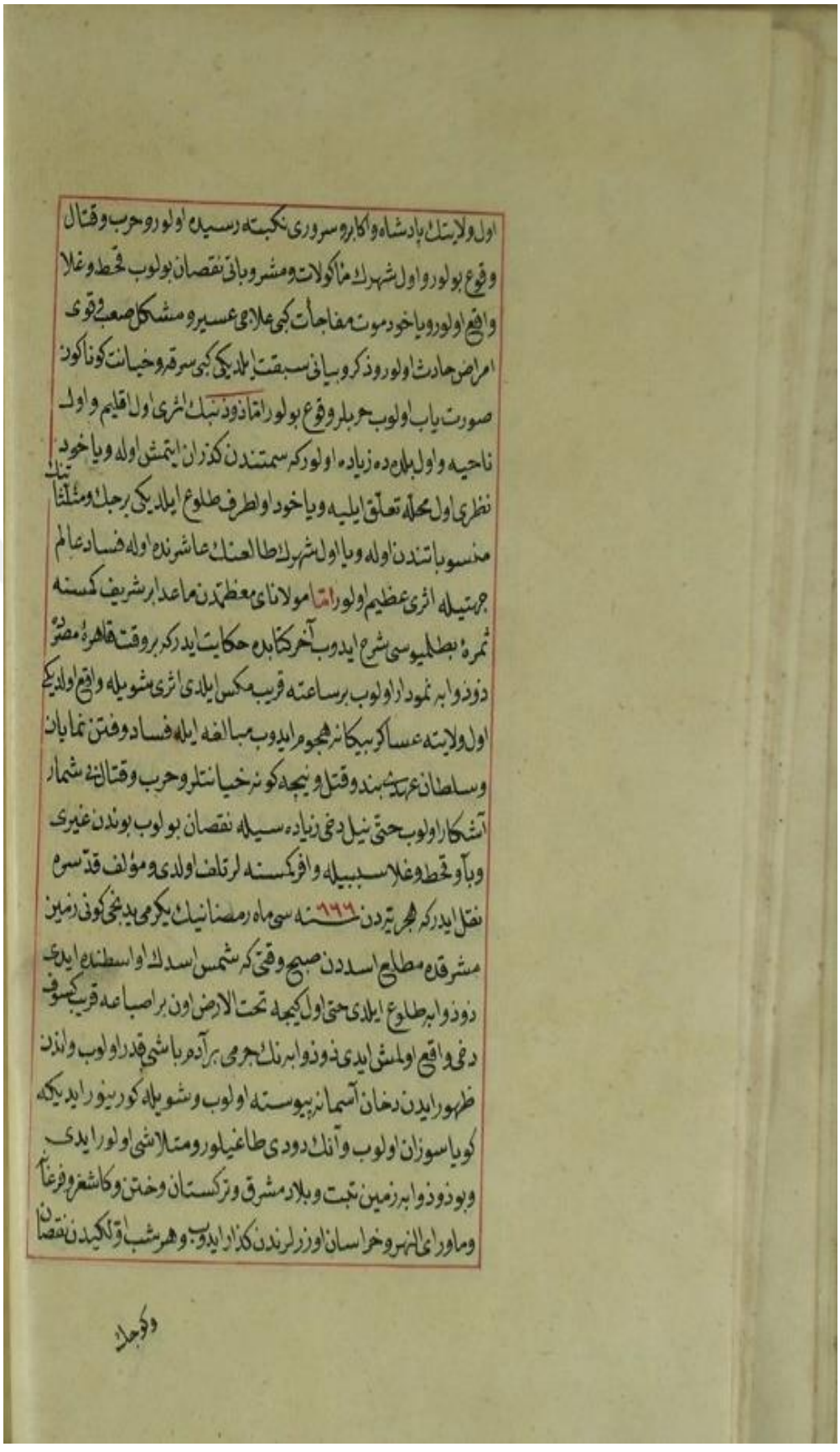

اول ولایتک پادشاه و اکابرو سروری نکبته رسیده اولور و حرب و قتال
وقوع بولور و اول شهرک مأکولات و مشروباتی نقصان بولوب قحط و غلا
واقع اولور و یاخود موت مفاجأت کبی علامی عسیر و مشکل صعب و قوی
امراض حادث اولور و ذکر و بیانی سبقت ایلدیکی کبی سرقه و خیانت کوناکون
صورت یاب اولوب حربلر وقوع بولور امّا ذوذنبک اثری اول اقلیم و اول
ناحیه و اول بلاده زیاده اولور که سمتندن کذرلر ایتمش اوله و یاخود
نظری اول محله تعلق ایلیه و یاخود اول طرف طلوع ایلدیکی رجل و مثلثات
منسوبا تندن اوله و یا اول شهرک طالعنک عاشرنده اوله فساد عالم
جهتیله اثری عظیم اولور امّا مولانای معظم دن ماعدا بر شریف کمسنه
ثمره بطلمیوسی شرح ایدوب آخر کتابده حکایت ایدر که بر وقت قاهره مصرده
ذوذنابه نمودار اولوب برساعته قریب مکس ایلدی اثری شویله واقع اولدیکی
اول ولایته عساکر بیکانه هجوم ایدوب مبالغه ایله فساد و فتن نمایان
و سلطان عهدینه بند و قتل و یغما کونه خیانت و حرب و قتال حد شمار
آشکار اولوب حتی نیل دخی زیاده سیله نقصان بولوب بوندن غیری
وبا و قحط و غلا سببیله وافر کمسنه لر تلف اولدی و مؤلف قدس سره
نقل ایدر که هجرتیدن ٦٦٦ سنه سی ماه رمضانیک یکرمی بیدنجی کونی زمین
مشرقده مطلع اسدن صبح وقتی که شمس اسدک اواسطنده ایدی
ذوذنابه طلوع ایلدی حتی اول کیجه تحت الارض اون بر اصباعه قریب کسوف
دفعی واقع اولمش ایدی ذوذنابه نک جرمی برآدم باشی قدر اولوب و لذت
ظهور ایدن دخان آسمانه پیوسته اولوب و شویله کورینور ایدیکه
کویا سوزان اولوب و آنک دودی طاغیلور و متلاشی اولور ایدی
و بو ذوذنابه زمین تبت و بلاد مشرق و ترکستان و ختن و کاشغر و فرغانه
و ماورای النهر و خراسان اوزرلرندن کذار ایدوب و هر شب اوّل کیدن نقصان

دوکجلر

[67b]

وکوچك اولەرق قبلەنك جنوب طرفندە غروب ایلدیکی ذی الحجەنك یکرمی
ایکنجی کونندە رسید اولنجە مکس ایدوب مدت مکثی سکسان بش کونە
پیوستە اولدی آمدی برج اسد دە پیدا اولمغلە اثری شویلە واقع اولدیکی
سمت مشرقدە اختلاف واختلال وحرب وقتال قوی ظاهر اولوب پادشاهلر
نکبتە رسیدی وهلاك اولدیلر واول مرتبە قحط وغلا ووبا محوف علتلر
ظهور ایلدیکی نقل اولندیغی اوزرە اول زمیندە کمال پیوستدن ناشی بنجە
مدت اونر متعلق نسنە حاصل اولمیوب واول سمتدە اولان پادشاهلردن
صاغ غلانی ذی ترکستان طرفندە طوغری فرار ایلدیلر ودورلو دورلو سارق
وکسیجی وخائنلر ظهور ویولری ضبط ایدوب خلاصە والی لرك ذی
اوغللرینە مرحمت وشفقتلری ذائل وخلایقك بربرلرندن امینتی قالقوب
ظلم وخیانت آشکار وبیکانە عساکر ظهور ایتمکلە ماوراء النهر خراب
وملوك واکابر لرینی قتل ایدوب وقتلدن قورتلان کبار لردن فقیر اولوب
وهر سنە وبا وقحط وغلا وفتنە اکسیلمیوب وطرف خراساندە ذی
اثری شوو جهلە اولدیکی براق خان چیخوفی خجوب وبنجە شهری غارت وکنج
قتل وکمنی اسیر وبند ایدوب حرب عظیم اولدقدە عسکرە شکستە ونومید
کیرو یرغودت وماوراء النهردە علت اکلە وقلجدن بنجە لری هلاك اولدی
وطقوز سنە دنصکرە خراساندن ذی عساکر ظهور ایدوب قتال وحرب
عظیم وقوع بولوب بعدە باقی خلایق طرف چیخونە روانە وبوندن صکرە اون
اوچ دفعە ذی غارت عظیمە یە مبتلا اولدیلر اللهم احفظنا من هذه
الشدايد والبلا ثمرهٔ ثالث عشر کواکبك آفتابە قریب وبعدی سببیلە
وقوع بولان تغیر هوا بیانندە درچونکە قراجتماعدن منصرف اولدقدا
آفتابك ترببعنە رسیدی اولنجە هوا نك رطوبتنە وترببعدن ذی
استقبالە دك حرارتنە واستقبالدن تربیع ثانیە وارنجە یبوستە

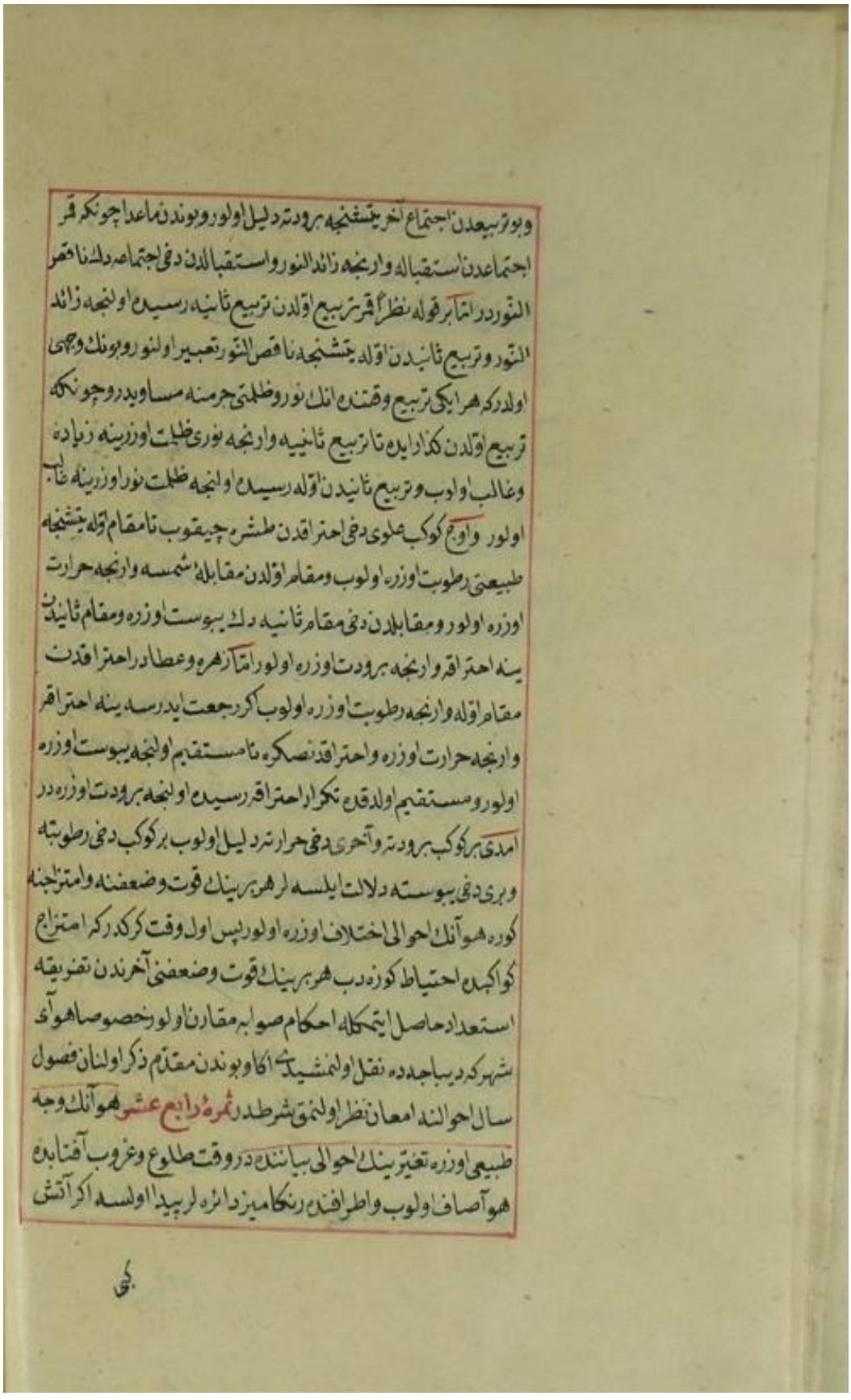

[68b]

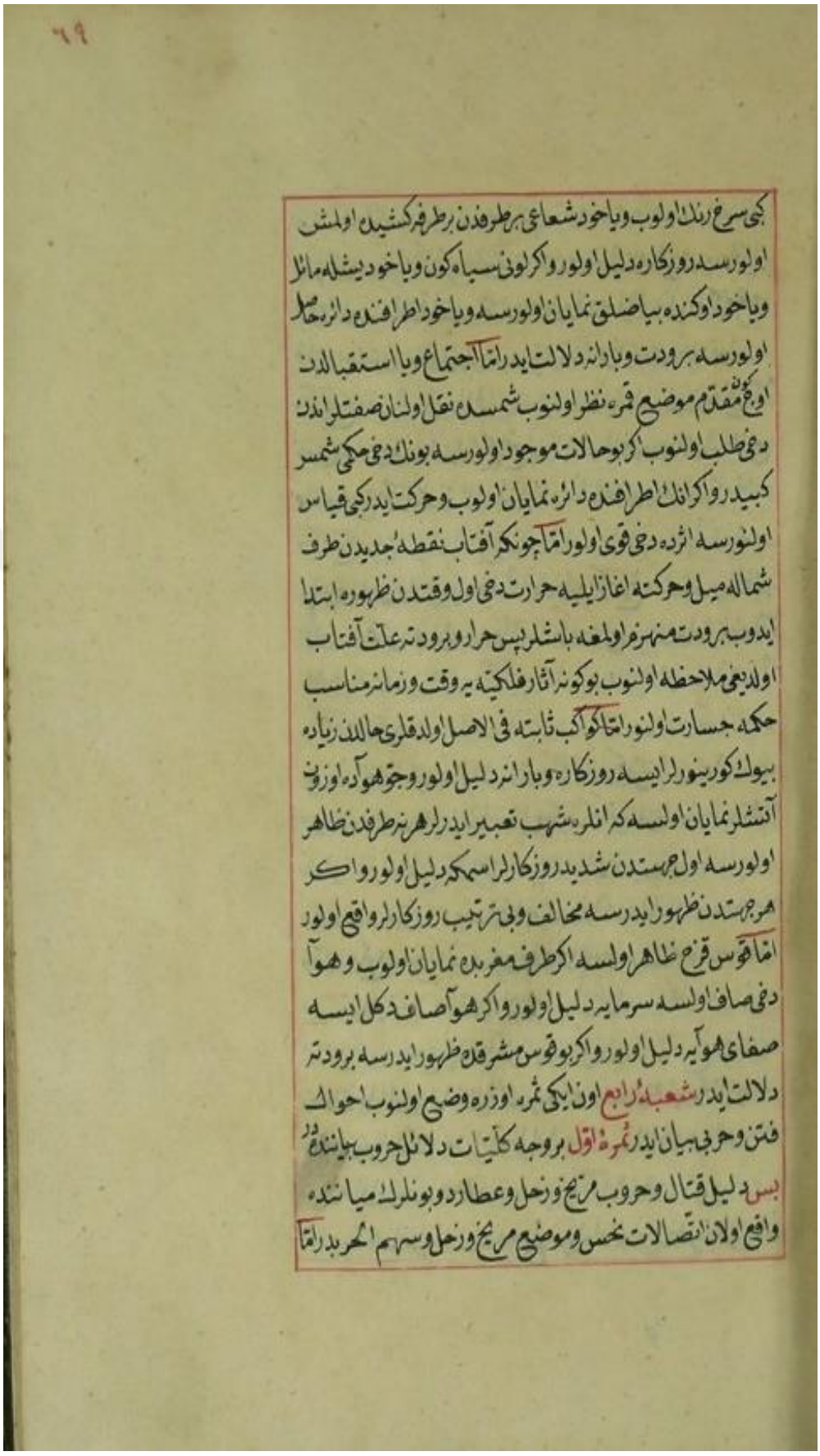

کبی سرخ رنگ اولوب ویاخود شعاعی هر طرفدن برطرف کشیده اولمش
اولور سه روزکاره دلیل اولور واکر لونی سیاه کون ویاخود یشیلمائل
ویاخود اوکنده بیاضلق نمایان اولور سه ویاخود اطرافنده دائره حاصل
اولور سه بارودت وبارانه دلالت ایدر امّا اجتماع ویا استقبالدن
اوچ مقدم موضع قمره نظراولنوب شمسدن نقل اولنان صفتلر اندن
دخی طلب اولنوب اکر بو حالات موجود اولور سه بونك دخی محکی شمس
کبیدر واکر انك اطرافنده دائره نمایان اولوب وحرکت ایدرکبی قیاس
اولنور سه اثرده دخی قوی اولور امّا چونکه آفتاب نقطه جدیدن طرف
شماله میل وحرکته اغاز ایلیه حرارت دخی اول وقتدن ظهوره ابتدا
ایدوب برودت منهزم اولمغه باشلر پس حرارو برودتك علت آفتاب
اولدیغی ملاحظه اولنوب بوکونه آثار فلکیه یه وقت وزمانه مناسب
حکمه جسارت اولنور امّا کواکب ثابته فی الاصل اولدقلری حالدن زیاده
بیوك کورینور لر ایسه روزکاره وبارانه دلیل اولور وجوهوآده اوزون
آتشلر نمایان اولسه که انلره شهب تعبیر ایدرلر هر نه طرفدن ظاهر
اولور سه اول جهتدن شدید روزکارلر اسمکه دلیل اولور واکر
هر جهتدن ظهور ایدر سه مخالف وبی ترتیب روزکارلر واقع اولور
امّا قوس قزح ظاهر اولسه اکر طرف مغربده نمایان اولوب وهوآ
دخی صاف اولسه سرمایه دلیل اولور واکر هوا صاف دکل ایسه
صفای هوایه دلیل اولور واکر بو قوس مشرقده ظهور ایدر سه برودتر
دلالت ایدر شعبه رابع اون ایکی ثمره اوزره وضع اولنوب احوالك
فتن وحربه بیان ایدر ثمره اوّل بروجه کلیات دلائل حروب بیانندهدر
بس دلیل قتال وحروب مریخ وزحل وعطارد وبونلرك میانندهکی
واقع اولان اتصالات نحس وموضع مریخ وزحل وسهم الحرب دراما

آفتاب پادشاهه دلیل اولوب مشتری مدعی وخارجی وزهره دلیل مصالحه
ومقرر دلیل رسولدر واگر قران علویتین وقتنده بوادله نك مابینده بدنظرلر
واقع اولورسه اول قرانك مدتنده حربلر وفتنه لر ظهور ایدر واگر وقت
قرانده مشتری مستعلی اولورسه مدعی وخارجی ظهوری وجود بولور
واگر مریخ وقت تحویل سال قرانده مشتریدن خانه لرندن برنده واقع اولورسه
مدعی وخارجی مقوله لری لشکر جمع ایدر لر اما زمان ظهوری انتهای طالع
وانتهای برج قران مشتریدن خانه لرندن خانه مطلوبه یتشدیکی وقتدر
واگر مریخ برج انتهاویا طالع سالده بولنسه عوام ورعایا مقوله سی
مدعی وخارجی اولنلره یاروفادار اولورلر واگر مریخ مشتری یه ناظر
اولورسه قوتنی دخی زیاده ایلر واگر مشتری طالع سالك عاشرنده بولنورسه
خارجی تخت نشین اولور واگر غیری خانه لرده واقع اولورسه قوت بوله
واگر ظهور بنجی خانه ده اولورسه فرار ایدر واگر رابعده اولورسه اول
بلده ده واول ناحیه ده اولمش اولور واگر اون ایکنجی خانه ده اولورسه
درمانده اولوب برایشه یاره مزلر واگر سکزنجی خانه ده اولورسه کارلری
باطل اولور اما مریخ اول وقتده مشتریدن نوریتی زحله نقل ایدوب
وعطارد بدحال وزهره ساقط بولنسه فتنه عام اولوب وحرب
وقتال وقوع بولور اما مشتری وقت قرانده ضعیف اولوب وزحل
مستعلی اولورسه مدعی اولانلر ضعیف اولوب بدکار وفرومایه
اولانلر اگرچه خروج ایدر لر لکن تیز باطل اولورلر اما مریخ وقت قرانده
زحلك خانه لرنده بولنمش اولسه مدعی وخارجی تیز باطل ایدر لر
مگر جدیده اوله که بر مقدار قوتلی اوله ومدعیلك خروجی وفتنه زهره
نیك حال اولورسه صلحه نتیجه ویرر واگر اول وقت علویتین دخی
نظر مودتله ناظر اولورلرسه صلح خیر لو اولور واگر زهره وقمر لك حالی

خوش اولورسه رسولر فالده ویرلر والا مفید اولمز واکر بدحال اولورلرسه
رسالت سببیله فساد ظاهر اولور واکر طالع سال قران ورمان قرانی
مریخ قوی حال وکندو موضعنده مقبول اولورسه اول قرانك مدتنده
فتنه وقتال آز واقع اولور واکر ضعیف ونامقبول اولورسه فتنه وقتال
ظاهر اولور خصوصا کر آفتاب ایله زحل بینلرنده نظر نحس دفی واقع اولوب
ورزحل آفتابك موضعنه مستولی وبدحال اولورسه دفی زیاده اولور واکر
مریخ مستقیم اولورسه لشکر دفی جسور اولورلر واکر راجع اولورسه
هراس وحیرت اوزره اولوب منهزم اولورلر ثمرهٔ ثانی دلائل جزئیات
بیانلرنده درپس اکر وقت تحویل سال وفصلده مریخ ایله زحلك تربیعی
ویامقابله سی واقع اولورسه اول سالده ویاخود فصلده حرب وقتالك
ظهورینه دلالت ایدر لکن اثر تربیع مقابله دن قلیل اولور وبو احوال
اول وقت ظاهر اولورکه توالی اوزره حرکت وسط آفتاب کبی اللی طقوز
دقیقه وسکز ثانیه ویره رك مریخك تسییری زحله ویاخود تربیع
ویامقابله سنك شعاعنه ویاخود اوتاردطالعدن وتدلك برینه رسیده
اوله وبوندن زیاده مؤثر اول زمان اولورکه مریخ ایله زحل میانلرنده بعد
نمقدارایسه توالی اوزره وتدلك برینك دفی نحسه ویاخود نحسك
شعاعنه بعدك اولمقداردده اوله فی الواقع تسییر مریخ زحل یتشنجه
اول وتدلك دفی تسییری اول نحسه ویاشعاعنه رسیده اولور امدی
اول وقتده فساد وفتن دفی تیز ظهور ایدوب واثر قران نحسین تیز
ظاهر اولور خصوصا کر سالك فصل اولنده اوله مدعی وخارجی قوت
بولور ثمرهٔ ثالث ابتداء سالده ویافصلده مریخ تحت الشعاع اولورسه
فتنه وحرب انکیز اولوب یعنی فتنه حرکتده کلوب شیخون وقتل
نهانی کبی شیلو واقع اولور واکر بوحالت وتددده اولوب اول وتد دفی برج

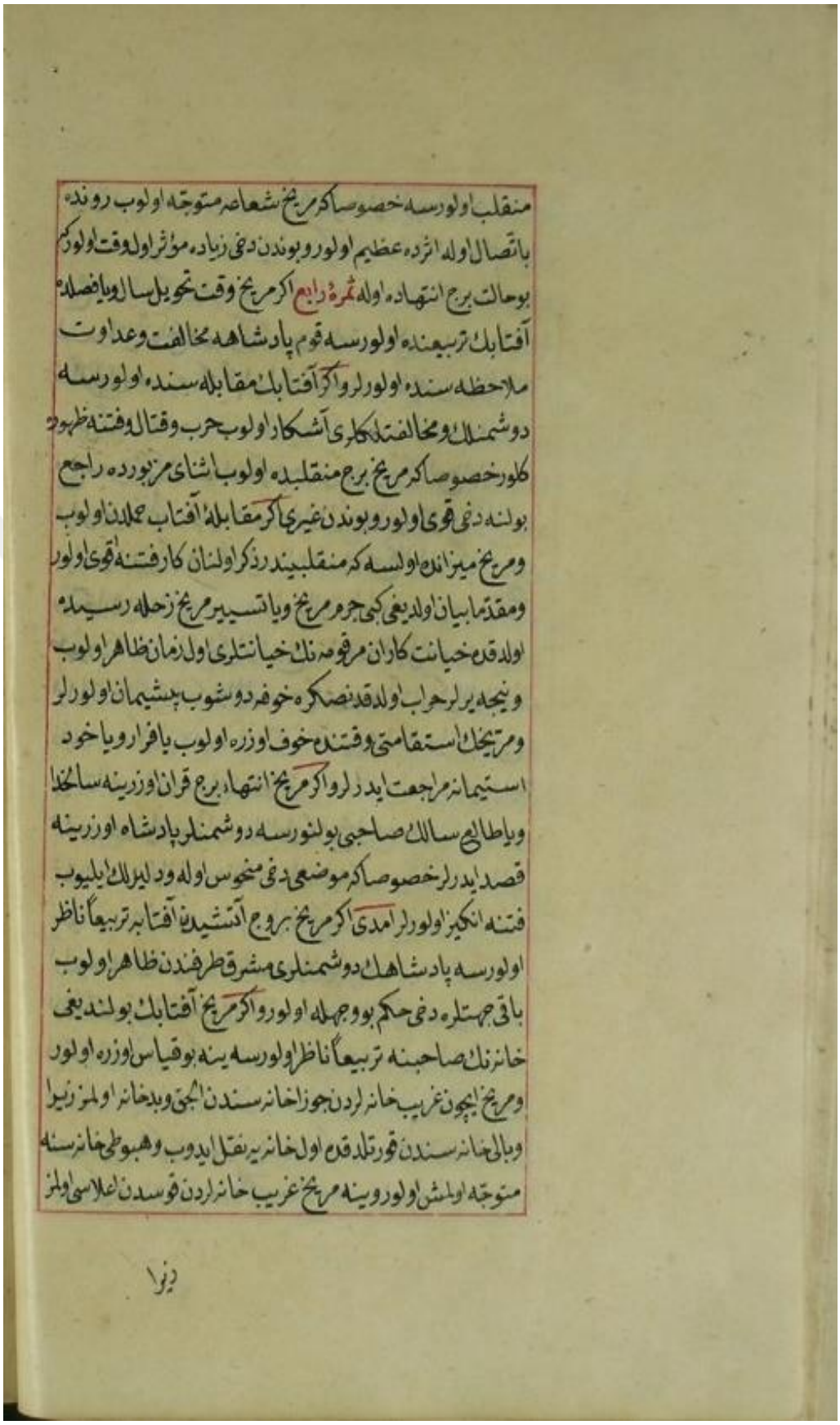

منقلب اولورسه خصوصاکر مریخ شعاعه متوجه اولوب روئده
باتصال اوله اثرده عظیم اولور وبوندن دخی زیاده مؤثر اولوقت اولورکم
بوحالت برج انتهاده اوله ثمرهٔ رابع اکر مریخ وقت تحویل سال ویا فصلده
آفتابك تربیعنده اولورسه قوم پادشاهه مخالفت وعداوت
ملاحظه سنده اولور لرواکر آفتابك مقابله سنده اولورسه
دوشمنلك ومخالفتلکلری آشکار اولوب حرب وقتال وفتنه ظهوره
کلور خصوصاکر مریخ برج منقلبده اولوب اثنای مزبوره راجع
بولنه دخی قوی اولور وبوندن غیری اکر مقابلهٔ آفتاب حاصل اولوب
ومریخ میزاندن اولسه که منقلبیندر ذکر اولنان کار فتنه قوی اولور
ومقدما بیان اولدیغی کبی جرم مریخ ویا تسییر مریخ زحله رسیده
اولدقده خیانت کاران مرقومه نك خیانتلری اول زمان ظاهر اولوب
وینجه یرلرحراب اولدقدن صکره خوف ودوشوب پشیمان اولورلر
ومرتیخك استقامتی وقتنده خوف اوزره اولوب یا فرار ویا خود
استیمانه مراجعت ایدرلر واکر مریخ انتهاء برج قوان اوزرینه سالخدا
ویاطالع سالك صاحبی بولنورسه دوشمنلر پادشاه اوزرینه
قصد ایدرلر خصوصاکر موضعی دخی منحوس اوله ودلیرلك ایلیوب
فتنه انکیز اولورلر امدی اکر مریخ بروج آتشیده آفتابه تربیعاً ناظر
اولورسه پادشاهك دوشمنلری مشرقطرفندن ظاهر اولوب
باقی جهتلره دخی حکم بوو جهله اولورواکر مریخ آفتابك بولندیغی
خانه نك صاحبینه تربیعاً ناظر اولورسه بینه بوقیاس اوزره اولور
ومریخ ایچون غریب خانه لردن جوزاخانه سندن الجی وبدخانه اولمز زیرا
وبالی خانه سندن قورتلدقدن اول خانه یه نقل ایدوب وهبوطی خانه سنه
متوجه اولمش اولورویینه مریخ غریب خانه لردن قوسدن اعلاسی اولمز

دیرلر

زیرا کند و خانه سندن اول خانیه نقل ایلدکده شرفنه متوجه اولمش
اولور و بو جهتدن فی الجمله شرفده در اطلاق اولنور و مریخ ابتدا سال
و یا فصلده زحلدن ضعیف بولنمسی فتنه و حرب و قتل و قوعنه
دلیلدر ثمره خامس چونکه مریخ وقت تحویل سال و یا فصلده سهم السعاد
و یاخود سهم الغیبه عدو تا ناظر اوله سارق و کسیجی مقوله لرینه انواع
خیانته و فتنه و حرب و مقاتلیه دلیل اولور و اگر مریخ موضعنده زحل
اولورسه و با آیر و قحط غلایه و ظلم و تعدی یه دلالت ایدر ثمره سادس
مبدأ سال و یا فصلده نظر اولنور پادشاهک طالع ولادتی نک
برج انتهاسی و یاخود اول طالعک عاشرینک انتهاسی و یاخود طالع
جلوسنک انتهاسندن قنغسی موجود بولنورسه و مریخ دخی
اول طالعلرک وتدندن خصوصیله وتد عاشرندن اولورسه فتنه یه
و پادشاهک اضطراب حالنه دلیل اولور و اولزمان دخی زیاده مؤثر
اولور کر اول وتد اوتاد طالع سالله موافق دوشه ثمره سابع اگر مریخ
حرب و قتال هنگامنده ربع مشرقده بولنورسه پادشاه دوشمنه
ظفر یاب اولور و اگر مقابلی اولان ربعلرده اولورسه ظفر خصم
طرفندن اولور و اگر برج مشرقده واقع اولمش اولورسه ظفر یاب اولان
مشرق عساکری اولور و باقی اوچ جهت دخی بو قیاس اوزره در و بو قوله
ابو معشر ندر اما ابو نصیر مظفر یکه اصحاب احکامدن اولوب نقل
ایدر کر مریخ ثورک اونجی درجه سندن اسدک اونجی درجه سنده رسیده
اولنجه مشرقیدر و اول محلدن تا عقربک اونجی درجه سنه وارنجه جنوبی
اولوب اول موضعدن دخی دلوک اونجی درجه سنه دک مغربی و اولک
موضعدن بنه ثورک اونجی درجه سنه یتشنجه شمالی اولور امدی
مریخ بوارباعدن قنغی ربعده واقع اولورسه اول طرفک لشکری ظفر بولور

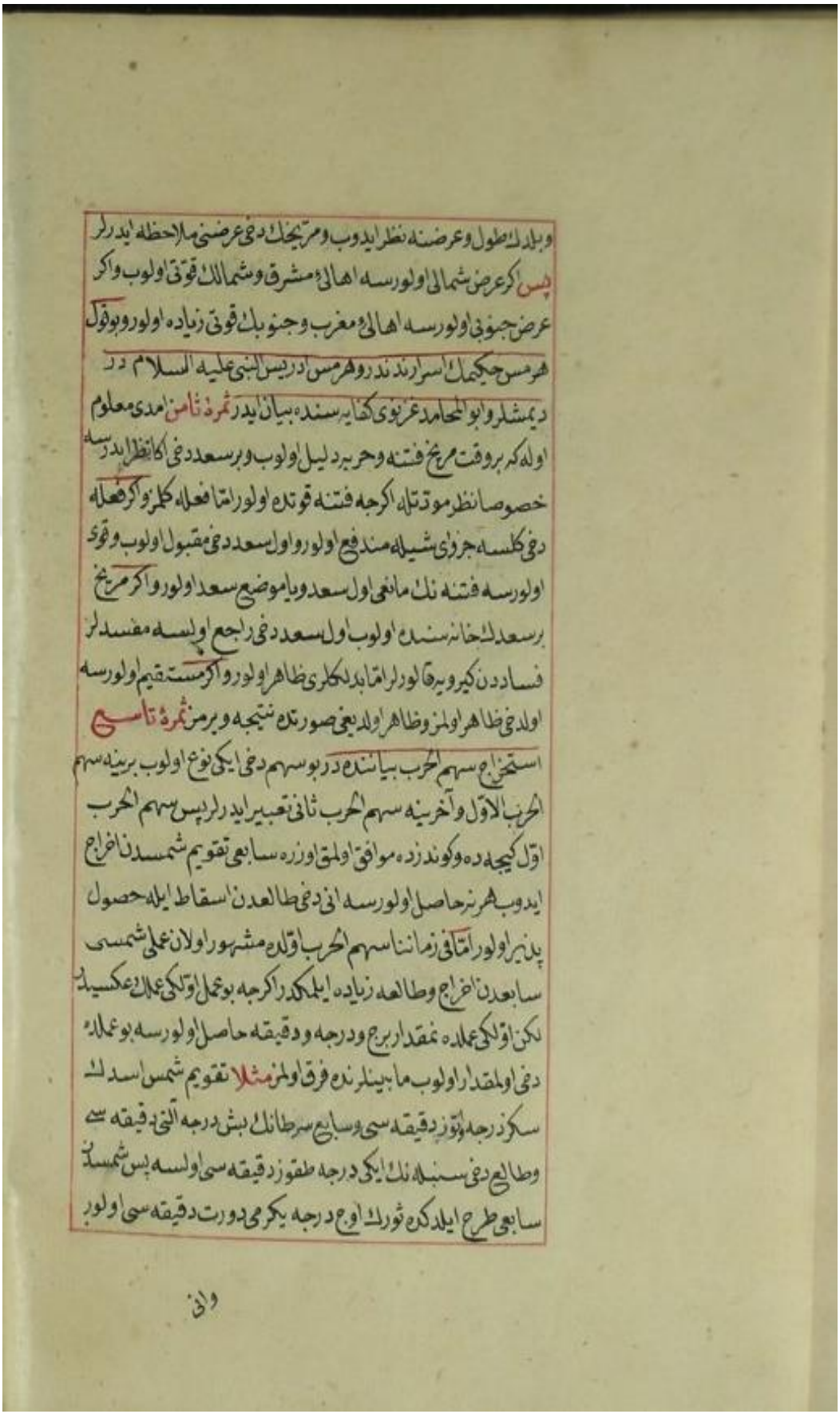

وبلدك طول وعرضنه نظر ايدوب ومرتبخك دخى عرضنى ملاحظه ايدرلر
پس اكر عرض شمالى اولورسه اهالى مشرق وشمالك قوتى اولوب واكر
عرض جنوبى اولورسه اهالى مغرب وجنوبك قوتى زياده اولورووقوك
هرمس حكيمك اسرارندندر وهرمس ادريس النبى عليه السلام در
ديمشلر وابو المحامد غرنوى كفايه سنده بيان ايدر ثمرة ثامن امدى معلوم
اوله كه بروقت مريخ فتنه وحربه دليل اولوب وبرسعد دخى اكا نظر ايدرسه
خصوصا نظر موتلله اكرچه فتنه قوتلو اولور امّا فعله كلمز واكر فعله
دخى كلسه جزوى شيله مندفع اولور واول سعد دخى مقبول اولوب وقوى
اولورسه فتنه نك مانعى اول سعد ويا موضع سعد اولور واكر مريخ
برسعدك خانه سنده اولوب اول سعد دخى راجع اولسه مفسدلر
فساد دن كيرويه قالورلر امّا بدلكلرى ظاهر اولور واكر مستقيم اولورسه
اولدخى ظاهر اولمز وظاهر اولديعنى صورتده نتيجه ويرمز ثمرة تاسع
استخراج سهم الحرب بيانندە در بو سهم دخى ايكى نوع اولوب برينه سهم
الحرب الاوّل وآخرينه سهم الحرب ثانى تعبير ايدرلر پس سهم الحرب
اوّل كيجه ده وكوندزده موافق اولمق اوزره سابقى تقويم شمسدن اخراج
ايدوب هرنه حاصل اولورسه انى دخى طالعدن اسقاط ايله حصول
پذير اولورامّا فى زماننا سهم الحرب اوّلده مشهور اولان عملى شمسى
سابعدن اخراج وطالعه زياده ايلمكدر اكرچه بو عمل اوّلكى عمله عكسيدر
لكن اوّلكى عمله نمقدار برج ودرجه ودقيقه حاصل اولورسه بو عمله
دخى اولمقدار اولوب مابينلرنده فرق اولمز مثلا تقويم شمس اسدك
سكزدرجه اوتوز دقيقه سى وسابع سرطانك بش درجه اتنى دقيقه سى
وطالع دخى سنبلەنك ايكى درجه طقوز دقيقه سى اولسه پس شمسدن
سابعى طرح ايلدكده ثورك اوچ درجه يكرمى دورت دقيقه سى اولور

واذ

واني دخي طالعدن اسقاط ايلدكدن سرطانك يكرمي سكز درجه فروسين دقيقه
حاصل اولوب سهم الحرب اوّل اولمش اولور كذلك عمل مشهور ايله دخي حساب
اولنسه ينه مذكور لك عيني صورتياب حصول اولور اما سهم الحرب ثاني
موضع مريخي قمردن طرح وشمسه زياده ايله دخي حصول پذير اولور امدي
اكر مريخ بو ايكي سهمك برنده واقع اولوب وياخود نظر عداوتله ناظر اولورسه
خصوصاكر وتددده اولوب واول وتددده دخي بروج آتشيددن اولدقده وحرب
دركار وظاهر اولور ثمرهٔ عاشر شمسك مريخه حظوظ سعددن
اتصالي پادشاهك وعساكرك نصرت ياب اولمليه والدروعطاردك
دخي مشتري يه نظر موددي خزينهٔ پادشاه مزداد اولوب ومستوفي اولنلرك
راست رولكلرينه دلالت ايدر ثمرهٔ حادي عشر سهم السعاده وسهم
الغيبه مستولي اولان كوكبك قوت ذاتيسي ملوكك وسائر خلايقك
تندرستلكنه دليلدر وقمر وسط السماده راس ايله بيله اولمق
پادشاهك ملك دولتي متزايد اولمغه دليل اولوب خصوصاكه قمر
مقبول اوله اولسنده ده تولّد ايدن مولود دخي مقبل دوغرلرودولته رسيده
اولورلر وآفتابك وسط السماده اولمسي ملوكك عدواوزرينه غلبه
ايلمسنه دلالت ايدر باخصوص مشتري دخي ناظر اوله ثمرهٔ ثاني عشر
چونكه قرانجتماع ويا استقبالدن منصرف اولدقده اكر سعده متصل
اولورسه خير وسعادتروخلايقك تندرستلكنه دليل اولور
خصوصاكه اتصالي نظر موددتاً اولوب ومقبول اوله واكر نحسه متصل
اولورسه حكم دخي ضديه مقارن اولورپس بو عملي حفظ ايدوب هر
اجتماع واستقبالده اون بشر كون دك اول كوكبك طبيعتندن وقمرك
انكله واقع اولان نظر سعادت ونحوستندن ذكر اولندي بنا بر كي احكام
ويريلور اما هر وقتكه قمر آفتابدن منصرف اولوب عطارده متصل اوله

هر نه کونه نظر ایله متصل اولور سه دخی اراجیف و اکاذیبه و موحش
خبرلره و بازارلرك کساد ینه دلیل اولور باخصوص که نظر عطارد
نحس اوله و اکر قمر نحسدن منصرف اولوب عطارده متصل اولور سه
خلایقده شدت و زحمته و نرخلرك تفاوتنه دلیل اولور خصوصیله
نظر دخی نحس اوله امّا اکر سعدن منصرف اولوب عطارده متصل
اولور سه خوش خبرلره و بازارلرك کرمیتنه و عوامك فرحلرینه و نرخلرك
ارزانیتنه و خلایقك دلخوشلغنه دلالت ایدر شعبهٔ خامس
بش ثمره یی متضمن اولوب انتهاء طالع قرانك و برج قرانك احکامنی
بیان ایدر ثمرهٔ اول دلائل کلی بیانندہ درامدی دلائل قران اصل اولوب
دلائل سال قران آنك فرعی و فصول دخی سالك فرعی ودلائل اجتماع
و استقبال فصولك فرعیدر و احکام طالع سال عالمده دلائلك
زیاده معظمی انتهاء طالع و برج قران اولوب آنك صاحبنه سالخدا
و صاحب دور اطلاق ایدرلر و بو دخی اول جهتدندر که طالع قران و برج
قران و سائر اوله هر نیه که وعده ایلمش اوله اول قرانك وقتنده اول شیء
بالقوه موجود اولور و چونکه نوبت اول دلیله رسیده اوله اول شیء قوتدن
فعله کلور و اول مواعیدك موجود اولمسنك وقتی انتهاء برج قران و یاخود
طالع قران اول دلیلك موضعنه یتشمسیدر و باقی دلائل دخی بونك
کبیدر امدی واجب اولدر که هر سنه انتهاء آتر و سالخدا و صاحب دوره
نظر اولنوب کواکب هفتکانه دن هر قنغی کوکب واقع اولمش ایسه
احکام کلیات سال عالم اول دلائلدن استخراج اولنه و بو قراندن دخی
مراد قران اصغر اولوب تقریبا حکمی بکرمی سنه اولور پس بو مقدمه معلوم
اولدقده نصکره اول سالده برج قراندن برج انتهاکه اکا اعتماد سائرلرندن
زیاده در و سالخدا و صاحب دور معلوم اولدقده اکر سالخدا و یا صاحب

دور

دور اتفاقا جزو قران اوزره مستعلی و یاخود مستولی اولان کوکب واقع
اولورسه پادشاهك و کابر و اشرافك قوت حالرینه و سعادتلرینك
و سعادت عالمیانك یوما فیوما مضاعف اولمسنه دلیل اولور
خصوصا کر سعد لردن ساالخذ ایر و یاخود برج انتهایر و یا صاحب
دوره نظر مودته ناظر اوله لر خصوصیله مستعلی و یا مستولی
و یا صاحب دور مشتری اولوب و یاخود انتها برج قرانر رسیده اولمش
اوله امتا اکر مستعلی زحل اولوب مریخ دخی کا ناظر اولورسه محاربه
و مقاتله دن نیجه فساد لر حادث اولور باخصوص نظر دخی عداوتا اوله
قحط و غلاد خی ظهور ایدوب خلایقده اندوه و پادشاهده اضطرابر
دلالت ایدر امتا اکر وقت قرانده قوی بولنوب و بوسالده ضعیف
بولنمش ایسه دولت و سعادت صاحبلرینك اقبالری نقصان بولوب
و مدلولی اولانلرك بدحال اولمسنه دلیل اولور و اکر وقت قرانده ضعیف
بولنوب بووقتده قوی بولنورسه پادشاهك و صاحب عز و جاه
اولنلرك دولت و اقبالری بالاکبر اولور خصوصا کر انتها اصلنه
یتشمش اوله و اکر سعد لرك نظری دخی منضم اولورسه قوتنی زیاده
ایلر و اکر بو دلائله قران وسطیده دخی نظر اولنورسه حکم بینه بوکونه
اولور امتا اول قرانك قوتی دخی زیاده اولوب و دلیللری دخی اقوی اولور
و بوندن ماعدا قران اکبر و اعظم بربرندن قوتده متزاید اولدیغنه
رعایت اولنه ثمره ثانی دلائل جزئیات بیانندہ درج اولنکه انتها طالع
قران و یا برج قران ایکینجی برجه رسیده اوله صاحب دور اول کوکب
اولورکه آنك فلکی صاحب طالع قران و یا صاحب برج قرانك فلکنك
نحسنده واقع اولمش اوله و اوجنجی سنه ده اول کوکب دخی فلکنك
نحسنده کی فلکده اولان کوکب صاحب دور اولوب بوقیاس اوزره سکزنجی

سنه ده صاحب دور بنه صاحب طالع قران ویا برج قران اولور و بونك
تفصیلی اولدرکه مثلا طالع سال قران جدی فرض اولنسه صاحبی اولان
زحل ساالخدا اولور ایرتسی سنه انتهاسنه بر برج
حرکت ایتمکله انتهاء طالع سال قران دلو برجی اولوب صاحبی اولان
زحل ساالخدا اولور امتا صاحب دور ترتیب اوزره صاحب طالع سا
قرانك فلکنك تحتنده کی فلکده اولان کوکب اولمغله بو مثاله کوره
مشتری صاحب دور اولمش اولور کذلك ایرتسی سنه مریخ ودخی
ایرتسی سنه شمس اولوب بو ترتیب اوزره نوبت زهره یه وعطارده
وقمره کله رك سکز نجی سنه ینه زحل صاحب دور اولور امتا ساالخدا
هر سنه برج انتهاسنك صاحبنه اطلاق اولنور وبعضا ساالخدا
وصاحب دور ایکیسی کوکب واحد دخی اولورسه کذلك انتهاء برج
قرانده دخی بو قیاس اوزره در امدی اکر برج انتهاء برج قرانك ایکنجی سی
اولوب ومسعود وساالخدا قوی حال وصاحب دور سعد اولورسه
اول سنه ناسك وسعت حالنه وکشت وزرعك کما ینبغی اولسنه
وبازارلرك کرمیتنه وخلق بربرینه معاونت اوزره اولسنه دلالت
ایدر واکر بو اوج دلیل دخی منحوس اولورسه حکم دخی عکسنه ملابس
اولور امتا چونکه انتهاء وجنجی خانیه رسیده اولوب وساالخدا قوی
حال وصاحب دور سعد بولنسه خلایقك بربرینه سازکار لقلرینه
وحرکت وسفرلرك کثرت وقوعنه وطلب علم وطاعات وبالك اعتقاده
وبازرکان اولنلرك منفعتنه دلیل اولور واکر دلائل بد حال اولورسه
حکم دخی ضدّیله اولوب بی اختیار انتقالا تر دلالت ایدر امتا اکر انتهاء
دور رنجی خانیه یتشوب ساالخدا وصاحب دور سعد ویا مسعود
اولورلرسه معمورلغه وضیاع وعقارلرك کوزلکنه وارتفاعاتك

کوشتر

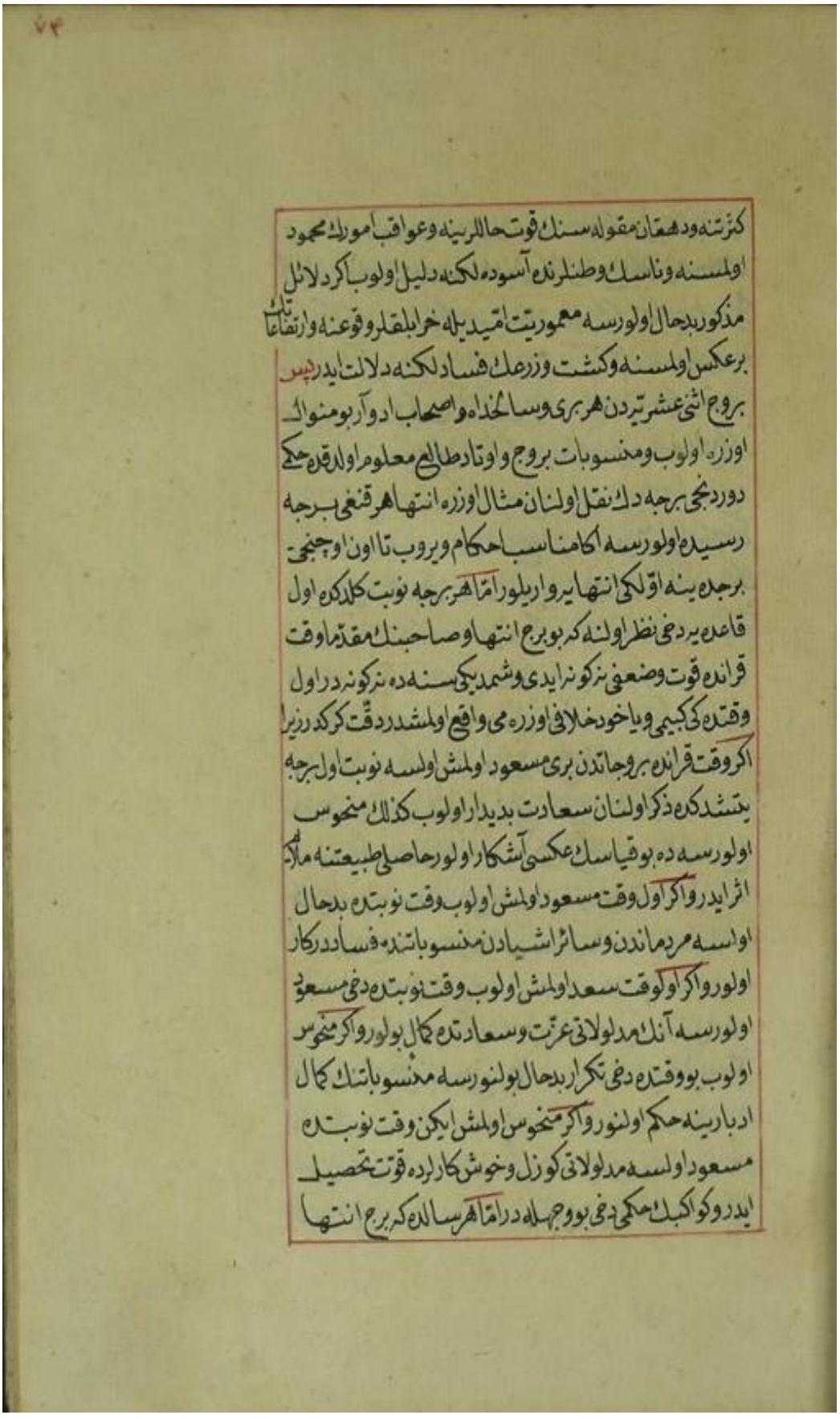

کنز تنه ودهقان مقوله سنك قوت حالل رینه وعواقب امور لك محمود
اولمسنه وناسك وطنلرنده آسوده لکنه دلیل اولوب اکر دلائل
مذکور بدحال اولورسه معموریت امید یله خراب قلر وقوعنه وارتفاعات
برعکس اولمسنه وکشت وزرعك فساد لکنه دلالت ایدر پس
برج اثنی عشر تیردن هر بری وسائحذاه واصحاب ادوار بومنوال
اوزره اولوب ومنسوبات بروج واوتاد طالع معلوم اولدقده حکم
دور دنجی برجه دك نقل اولنان مثال اوزره انتها هر قنغی برجه
رسیده اولورسه اکا مناسب احکام ویروب تا اون اوچنجی
برجده ینه اول کی انتها یه وارلور اما هر برجه نوبت کلدکده اول
قاعده یه دخی نظر اولنه کر بو برج انتها او صاحبنك مقدما وقت
قرانده قوت وضعفی نه کونه ایدی وشمدیکی سنه ده نه کونه در اول
وقتده کی کبیمی ویا خود خلافی اوزره می واقع اولمشدر دقت کرکدر زیرا
اکر وقت قرانده برجاندن بری مسعود اولمش اولسه نوبت اول برجه
یتشدکده ذکر اولنان سعادت بدیدار اولوب کذلك منحوس
اولورسه ده بوقیاسك عکسی آشکار اولور حاصلی طبیعتنه ملائم
اثر ایدر واکر اول وقت مسعود اولمش اولوب وقت نوبتده بدحال
اولسه مرد ماندن وسائر اشیادن منسوب باتنده فساد در کار
اولور واکر اول وقت سعد اولمش اولوب وقت نوبتده دخی مسعود
اولورسه آنك مدلولاتی عزت وسعادتده کمال بولور واکر منحوس
اولوب بو وقتده دخی تکرار بدحال بولنورسه منسوباتنك کمال
ادبارینه حکم اولنور واکر منحوس اولمش ایکن وقت نوبتده
مسعود اولسه مدلولاتی کوزل وخوش کار اولوب قوت تحصیل
ایدر وکواکب حکمی دخی بو وجهله در اما هر سالده کر برج انتها

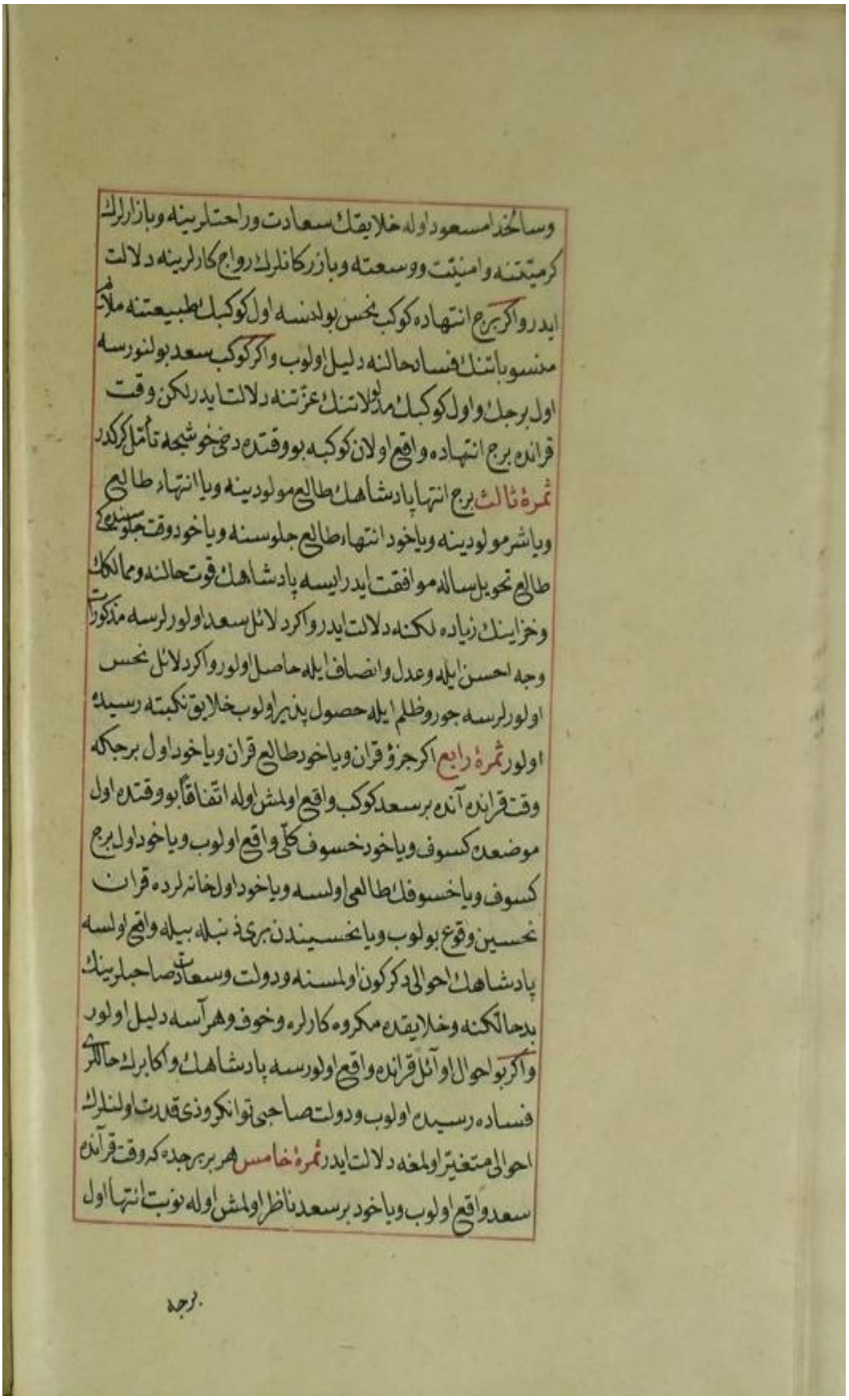

وساحد اسعود اوله خلایقك سعادت وراحتلرینه وبازارلرك
كرمیتنه وامنیت ووسعته وبازركانلرك رواج كارلرینه دلالت
ایدر واكر برج انتهاده كوكب نحس بولنسه اول كوكبك طبیعتنه ملائم
منسوبانك فسادحالنه دلیل اولوب واكر كوكب سعد بولنورسه
اول برجك واول كوكبك مدلولاتنك عزتنه دلالت ایدر لكن وقت
قرانده برج انتهاده واقع اولان كوكبه بووقتده دخی خوشبخه تأمل كركدر
ثمرهٔ ثالث برج انتهاپادشاهك طالعی مولودینه ویا انتهاء طالع
ویاشر مولودینه ویاخود انتهاء طالع جلوسنه ویاخود وقت جلوسنده
طالع تحویل سالده موافقت ایدرایسه پادشاهك قوت حالنه ومالكك
وخزاینك زیاده لكنه دلالت ایدر واكر دلائل سعد اولور لرسه مذكورات
وجه احسن ایله وعدل وانصاف ایله حاصل اولور واكر دلائل نحس
اولور لرسه جور وظلم ایله حصول پذیر اولوب خلایق تكبته رسیده
اولور ثمرهٔ رابع اكر جزؤ قران ویاخود طالع قران ویاخود اول برجكه
وقت قرانده آنده برسعد كوكب واقع اولمش اوله اتفاقاً بووقتده اول
موضعده كسوف ویاخود خسوف كلی واقع اولوب ویاخود اول برج
كسوف ویاخسوف طالعی اولسه ویاخود اول خانه لرده قران
نحسین وقوع بولوب ویانحسیندن برینده نبله بیله واقع اولسه
پادشاهك احوالی دكركون اولمسنه ودولت وسعادت صاحبلرینك
بدحالكنه وخلایقده مكروه كارلره وخوف وهراسه دلیل اولور
واكر بو احوال اوائل قرانده واقع اولورسه پادشاهك واكابرلك حالتلری
فساده رسیده اولوب ودولت صاحبی توانكر وذی قدرت اولنلرك
احوالی متغیر اولمغه دلالت ایدر ثمرهٔ خامس هر برجده كه وقت قرانده
سعد واقع اولوب ویاخود برسعد ناظر اولمش اوله نوبت انتهاء اول

برجه

برجه کلدکده اول سعدك جوهر ینه کوره سعادت نمایان اولوب واکر نحس
اولورسه کذلك نحسك جوهر ینك مقتضاسی اوزره شقاوت صورتیله
ظهور اولور واحوال پادشاهه دخی اول برجدن حکم بوروجهله اولور امّا
اول برجده کروفت قرانده نیّر ینلدن بری خصوصیله نیّر اعظم واقع
اولسه نوبت انتها اول برجه کلدکده قوت حال پادشاه کماله رسیده
اولوب ومقربلرینك واکابر وخواجکانك قوت حالاری متزائد اولور
خصوصا کر اول برج پادشاهك اوتارد العینه راست کله وسهم
السعاده نك حکمی دخی بویله در واکر سهم الغیب اولورسه کار ممالکده
تدبیره دلیل اولوب سعادتی رأی وتدبیرك سعادتنه ونحوستی
کذلك تدبیر ومشاوره نك نحوستنه دلالت ایدر شعبهٔ سادسه
یدی ثمره ایله احکام کسوفات وخسوفاتی بیان ایدر ثمرهٔ اولی
دلائل کلّی بیانندہ درامّا احوال عالمده کسوف ایچون اثر عظیم وآرد
خصوصیله وسط السماده واقع اولمش اولد وکسوف کندوذاتیله
ملوك وسلاطین واکابر ومقربان ملوك وحاکم اولنلرك جمله سنی
مضرّتر یتشدیروب وبرج کسوف وآنك طالعی منسوبانندن اولان
جواهر ونقودی افساد ایدر وخسوف دخی کندوذاتیله وزراء وبوّاب
وزنان وخدمه ومسافرلری ونباتاتی ومیاه مقوله سنی وسائر برجنك
منسوباتی خصوصیله حامله خاتونلری ومعصوملری مضرّته
رسیده ایلر ونکبت ومضرّت کسوف وخسوف مقدارینه ملایم
اولوب اکر کسوف ویاخسوف کلی اولورسه اثری دخی عظیم اولور
کذلك جزوی اولورسه مضرّتده دخی نقصان اوزره اولوب چندان
آفاقه مؤثر اولمه مزامّا فاعل مضرّت کسوف وخسوفك طالعینه
وهر برینك برجلرینه مستولی اولان کوکبدرکه اول کوکب کیفیت

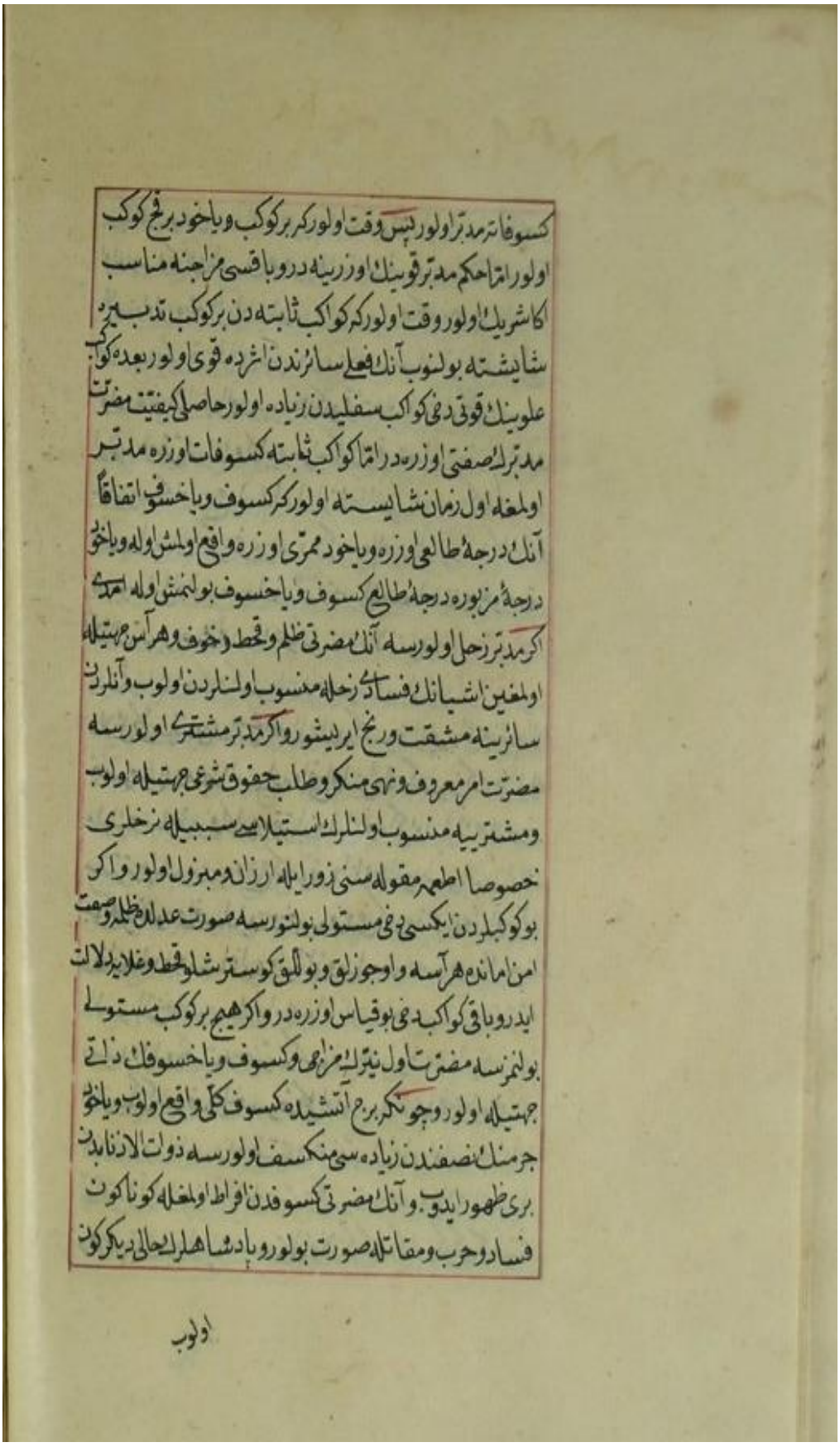

کسوفاته مدبر اولور پس وقت اولورکه برکوکب ویاخود برفرج کوکب
اولورا تا احکم مدبر قوینک اوزرینه دروباقسی مزاجنه مناسب
کاشریک اولور وقت اولورکه کواکب ثابته دن برکوکب تدبیرده
شایسته بولنوب آنک فعلی سائرلردن اشرده قوی اولور بعده کوکب
علویک قوتی دخی کواکب سفلیدن زیاده اولور حاصلی کیفیت مضرت
مدبرلرک صفتی اوزره در اما کواکب ثابته کسوفات اوزره مدبر
اولمغله اول زمان شایسته اولورکه کسوف ویاخسوف اتفاقا
آنک درجهٔ طالعی اوزره ویاخود ممری اوزره واقع اولمش اوله ویاخود
درجهٔ مزبوره درجهٔ طالع کسوف ویاخسوف بولنمش اوله امدی
اگر مدبر زحل اولورسه آنک مضرتی ظلم وقحط وخوف وهرآس جهتیله
اولمغین اشیانک فسادی زحله منسوب اولمغله زحل اولوب وآنلردن
سائرینه مشقت ورنج ایریشورو اگر مدبر مشتری اولورسه
مضرت امر معروف ونهی منکر وطلب حقوق شرعی جهتیله اولوب
ومشتریه منسوب اولمغله استیلا سببیله نرخلری
خصوصا اطعمه مقوله سنی زورایله ارزان ومبذول اولور واگر
بوکوکبلردن بریکسی دخی مستولی بولنورسه صورت عدالت ظلم وصعوبت
امن امانده هرآسه واوجوزلق وبوللق کوسترشلو قحط وغلایه دلالت
ایدروباقی کواکبه دخی بوقیاس اوزره دروا گر هیچ برکوکب مستولی
بولنمزسه مضرت اول نیتله مزاجی وکسوف ویاخسوفک ذاتی
جهتیله اولور وچونکه برج آتشیده کسوف کلی واقع اولوب ویاخود
جرمنک نصفندن زیاده سی منکسف اولورسه دولت الارنابدن
بری ظهور ایدوب وآنک مضرتی کسوفدن افراط اولمغله کونا کون
فساد وحرب ومقاتله صورت بولورو پادشاهلرک بعالی دیگر کون

اولوب

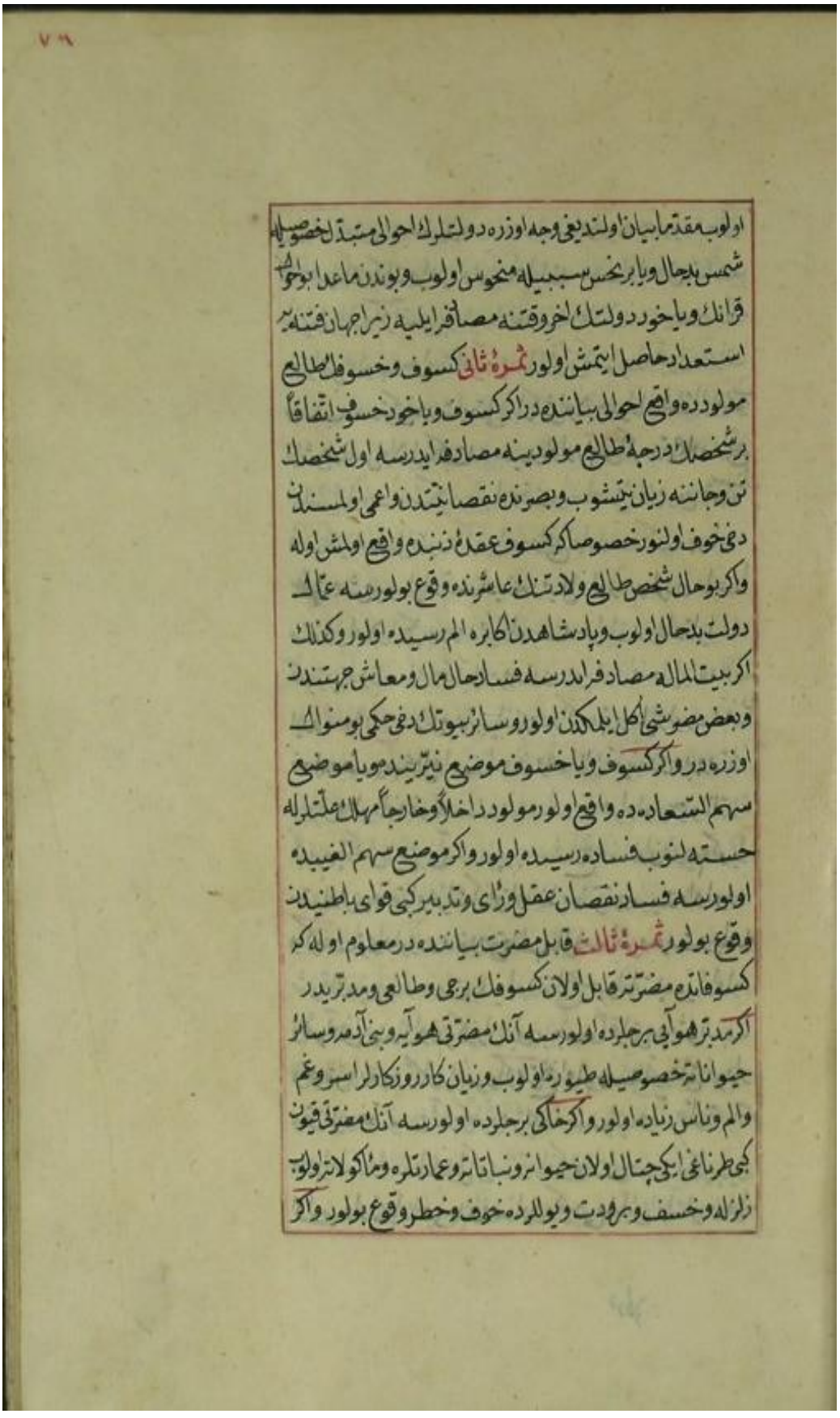

اولوب مقدما بیان اولندیغی وجه اوزره دولتلوك احوالی متبدل خصوصیله
شمس بدحال ویا برخس سبیله منحوس اولوب وبوندن ماعدا بوحوالی
قرانك ویاخود دولتك اخروقتنه مصادف ایلیه زیرا جهان گشته پیر
استعداد حاصل ایتمش اولور ثمرهٔ ثانی کسوف وخسوف طالع
مولوده واقع احوالی بیانده دراکر کسوف ویاخود خسوف اتفاقاً
برشخصك درجهٔ طالع مولودینه مصادف ایدرسه اول شخصك
تن وجانینه زیان یتشوب وبصرنده نقصان یتدی واعمی اولمسندن
دخی خوف اولنور خصوصاکر کسوف عقدهٔ ذنبده واقع اولمش اوله
واکر بوحال شخص طالع ولادتنك عاشرنده وقوع بولورسه عمالك
دولت بدحال اولوب وپادشاهدن اکابره الم رسیده اولور وکذلك
اکر بیت المال مصادف ایدرسه فساد حال مال ومعاش جهتندن
وبعض مضرشیی اکل ایلمکدن اولور وسائر بیوتك دخی حکمی بومنوالله
اوزره در واکر کسوف ویاخسوف موضع نیرینده ویا موضع
سهم السعاده ده واقع اولور مولود داخلاً وخارجاً مهلك علتلره
حسته لنوب فساده رسیده اولور واکر موضع سهم الغیبده
اولورسه فساد نقصان عقل ورأی وتدبیر کبی قوای باطنیدن
وقوع بولور ثمرهٔ ثالث قابل مضرت بیانده درمعلوم اوله کر
کسوف فائده مضرتر قابل اولان کسوفك برجی وطالعی ومدبریدر
اکر مدبر ترهوایی برجلرده اولورسه آنك مضرتی هوایه وبنی آدم وسائر
حیوانات خصوصیله طیورده اولوب وزیان کار وزکارلر اسر وغم
والم وناس زیاده اولور واکر خاکی برجلرده اولورسه آنك مضرتی قیون
کبی طرنانی ایکی جنال اولان حیوانر ونباتاتر وعمارتلره ومأکولاتر اولوب
زلزله وخسف وبرودت ویولدرده خوف وخطر وقوع بولور واکر

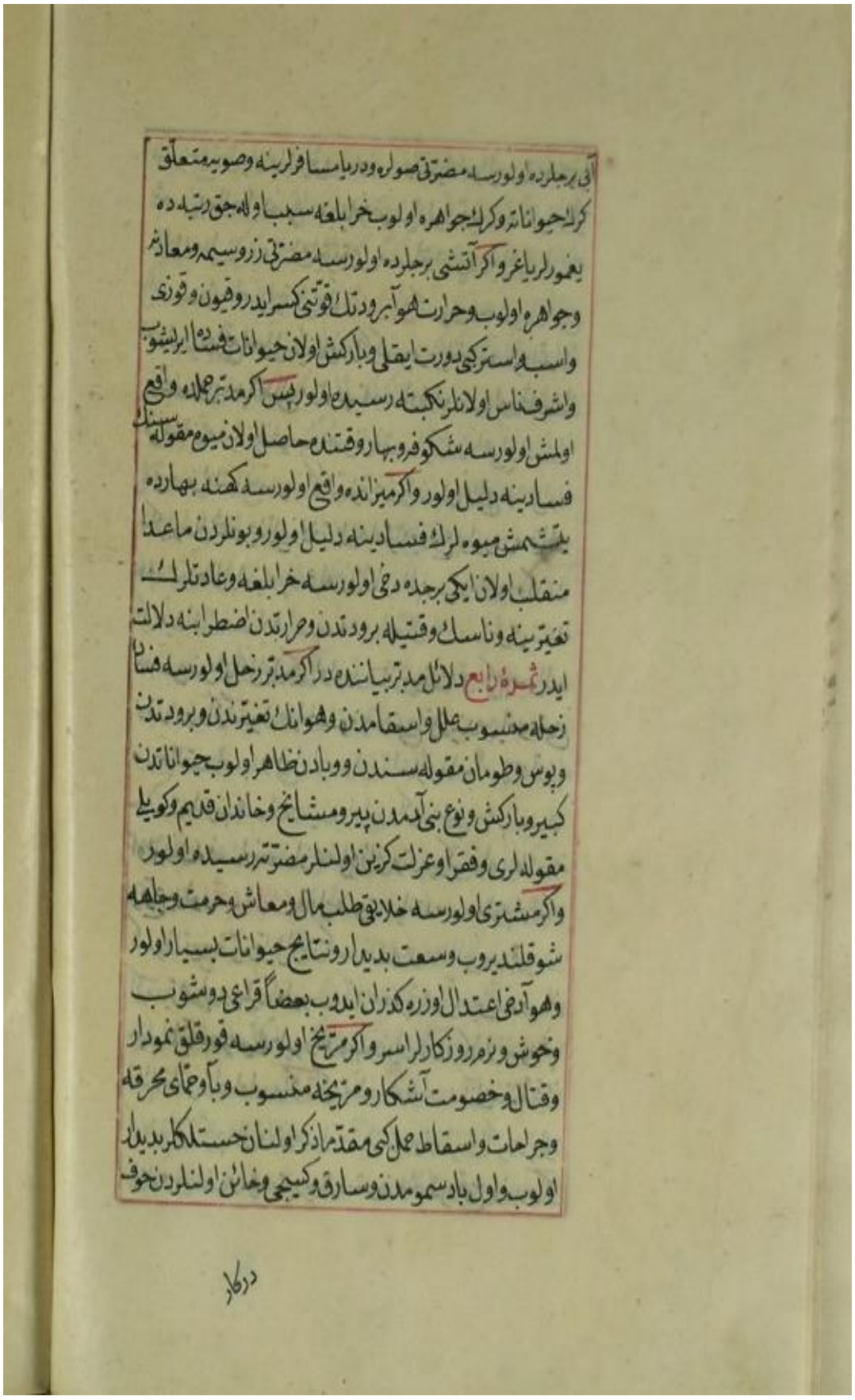

[76b]

درکار اولور و خصوصا یغمور لرك نقصان اوزره وهوا ده آتشلر
پیدا اولوب اشجار لرك فاسد ولشکر لرك احوالی متغیر وقیون وقوزی
واسب مقوله سنده حسنلکلر ظاهر اولور وبرودتك حرارتدن
ناشی قوتی شکست اولوب وارا جیف واکاذیب کثرت اوزره اولور
واکر زهره اولورسه آنك فعلی دخی مشتریدك فعلنه مناسب اولوب
ناسك تندرستلکنه وطالب تزویج ومعاشرت اوزره اولمسنه
دلیل اولوب وبوندن ضرر مأمول اولمز مکر ملبوسات ومأکولات
مقوله سنی ازدیاد اولدیغندن ناشی فساده مقارن اولور واکر
عطارد اولورسه کندویه قمغی کوکب متصل اولورسه آنك مزاجنی
اخذ ایدر والا بولندیغی برجك مزاجی اوزره اولوب کندندن اول
کوکبك ویا اول برجك فعلی صادر اولدقدنصکره تغیر هوا یه ومضطرب
روزکارلره وارا جیفه وکذب آمیز تحریرات وخیانتلك انواعنه
دلیل اولور امّا حکم کلی اولدرکه اکر مدبر کسوف ویا خسوف سعد
اولورسه موضعنی دخی مسعود ایدوب آنك تأثیری خیره مائل اولور
واکر نحس اولورسه کذلك موضعنی دخی منحوس ایدوب تأثیری دخی
نحوسته مائل اولور واکر مدبّر لر سعد لرك نظرنده مسعود
اولورلرسه فساد ومضرّت نقصان بولور واکر نحسانك نظرنه
مصادف ایدرسه کندوطبیعتنه ملایم شرّ وشقاوتده اثری
افراط اولور ثمره خامس تأثیر مکان بیانندهدر کسوف وخسوف
واقع اولدیغی برج قمغی شهره منسوب ایسه اثری دخی اولشهرده
زیاده اولوب کذلك هر برینك طالعی قمغی مثلثه دن ایسه واول
مثلثه ارباع عالمدن قمغی ربعه منسوب ایسه اثری اول ربعده
زیاده مؤثر اولور ثمره سادس مدت تأثیر بیانندهدر پس

کسوفاتک مدت تاثیری ساعت مستوی ابتدا و انتهاسی معلوم
اولدقده کسوف شمسده هر ساعتی برسنه و هر دقیقه سی التی کون
املق اوزره حساب اولنور مثلا اگر کسوفک تمامنده ک بر ساعت
و ایکی دقیقه اولورسه آنک مدت تاثیری برسنه و اون ایکی کوندر
اما قمرک خسوفنده هر ساعتی برآی و هر دقیقه سی بر کون فرض اولنور
لکن بو حسابده چندان عسرت درکار اولمغله بودخی آسان و جهله حصول
پذیر املق ایچون بو جدول وضع اولندی که مدت تاثیر کسوف و خسوف
ثانیه سیله نمایان اولور اما طریق عملی شویله درکه مبدأ کسوف و یاخسوفدن
تمام انجلایه رسیده اولنجه نمقدار ساعت و دقیقه و ثوانی و ثوالث
اولورسه ابتدا ساعتیله بالاده عدد ساعاتی تحریر اولنان جدوله
کسوف و یاخسوف فردخول و عدد ساعت مطلوبک تحتنده واقع ساعاتی
واکر خسوف ایسه ماهی اخذ و بر محله تحریر و بعده دقیقه سنی دخی
اعداد تحریر اولنان ایکی جدوله برنده بولدقده اول حذا ایله بالاسنده
دقایق کسوف و خسوف تحریر اولنان جدوله نمقدار عدد موجود اولورسه
کذلک اخذ و مقدما تحریر اولنان عدد ک تحتنه منحط املق اوزره وضع
اولنوب و ثانیه و ثالثه سنی دخی دقیقه ده اولنان عمل کبی تکرار اعداد
جدولی ایله عنوانلنده ثوانی و ثوالث ترقیم اولنان جدوله رک اخذ
و ماخوذاتی وجه مشروح اوزره ترتیب انحطاطه رعایت ایده رک بربری
تحتنه وضع و جمع اولندقده مدت تاثیر کسوف و یاخسوف ثانیه سیله
نمایان اولور مثلا کسوف اولدیغی تقدیرجه ساعت سقوط برساعت
دورت دقیقه التی ثانیه اون ایکی ثالثه اولورسه تضعیف اولندقده
ایکی ساعت سکز دقیقه اون ایکی ثانیه یکرمی دورت ثالثه اولور بعده
هر بریسنی ذکر اولندیغی کبی جدولدن اخذ و بو ترتیب اوزره تحریر و جمع

اولنوب

[77b]

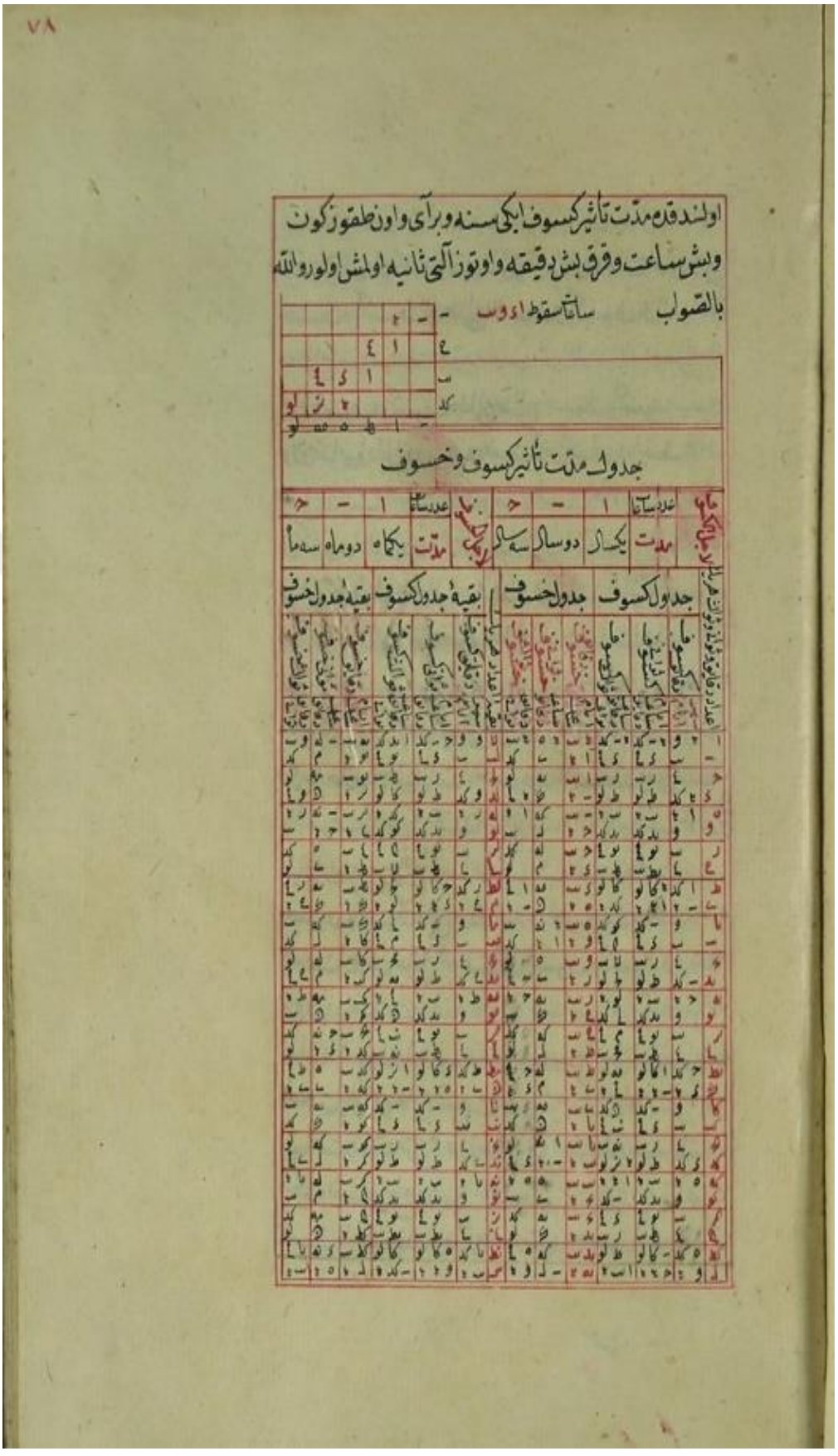
اولسدقدر مدت تاثیر کسوف ایکی سنه و برای و اون طقوز کون
و بش ساعت و قرق بش دقیقه و اوتوز آلتی ثانیه اولمش اولور والله
بالصواب

ساعات سقوط اووب

جدول مدت تاثیر کسوف و خسوف

عدد ساعات	١	-	ح	٥	عدد ساعات	١	-	ح
مدت	یکسال	دوسال	سه سال		مدت	یکماه	دوماه	سه ماه

جدول کسوف | جدول خسوف | بقیه جدول کسوف | بقیه جدول خسوف

[78a]

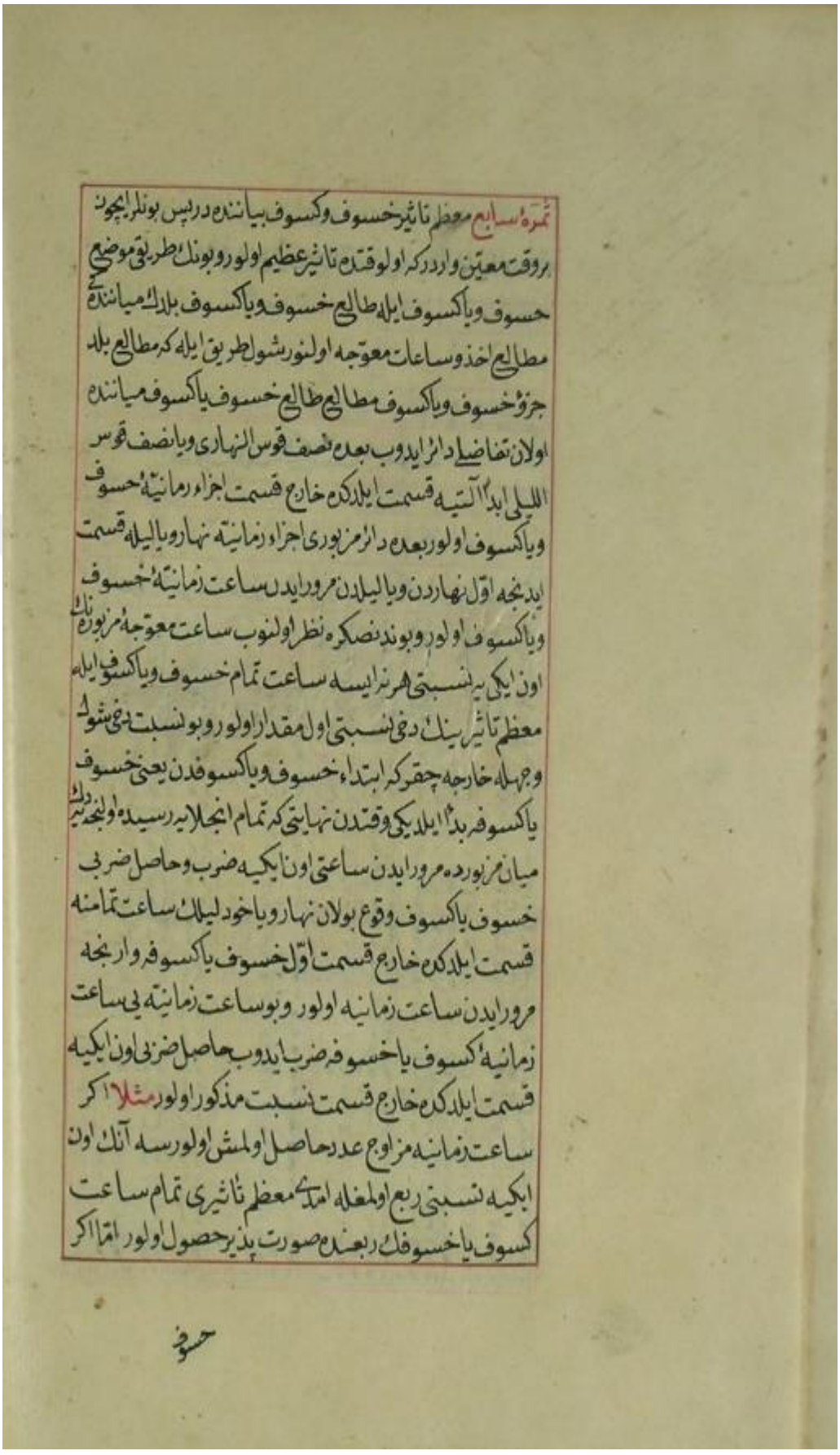

ثمره سابع معظم تاثیر خسوف وکسوف بیانندر پس بونلر ایچون
بر وقت معین وارد رکه اولوقتده تاثیر عظیم اولور وبونك طریقی موضح
خسوف ویاکسوف ایله طالع خسوف ویاکسوف بلدك میانندكی
مطالع اخذ وساعات معوجه اولنور شول طریق ایله که مطالع بلد
جزؤ خسوف ویاکسوف مطالع طالع خسوف یاکسوف میانندہ
اولان تفاضلی دائرایدوب بعده نصف قوس النهاری ویانصف قوس
اللیلی ابدآ آلتیه قسمت ایلدکده خارج قسمت اجزاء زمانیهٔ خسوف
ویاکسوف اولور بعده دائر مزبوری اجزاء زمانیه نهار ویالیله قسمت
ایدنجه اول نهاردن ویالیلدن مرور ایدن ساعت زمانیهٔ خسوف
ویاکسوف اولور وبوندن صکره نظر اولنوب ساعت معوجهٔ مزبورهٔ نك
اون ایکی یه نسبتی هر نر ایسه ساعت تمام خسوف ویاکسوف ایله
معظم تاثیر بینلرنده نسبتی اول مقدار اولور وبو نسبت دخی شول
وجهله خارجه چقرکه ابتداء خسوف ویاکسوفدن یعنی خسوف
یاکسوفه بدءًا ایلدیکی وقتدن نهایتی که تمام انجلایه رسیده اولنجه دیرلر
میان مزبورده مرور ایدن ساعتی اون ایکیه ضرب وحاصل ضربی
خسوف یاکسوف وقوع بولان نهار ویاخود لیلك ساعت تمامنه
قسمت ایلدکده خارج قسمت اول خسوف یاکسوفه وارنجه
مرور ایدن ساعت زمانیه اولور وبو ساعت زمانیه یی ساعت
زمانیهٔ کسوف یاخسوفه ضرب ایدوب حاصل ضربی اون ایکیه
قسمت ایلدکده خارج قسمت نسبت مذکور اولور مثلا اگر
ساعت زمانیه مزاوج عددحاصل اولمش اولور سه آنك اون
ایکیه نسبتی ربع اولمغله امدی معظم تاثیری تمام ساعت
کسوف یاخسوفك ربعنده صورت پذیر حصول اولور امّا اگر

حسوف

[78b]

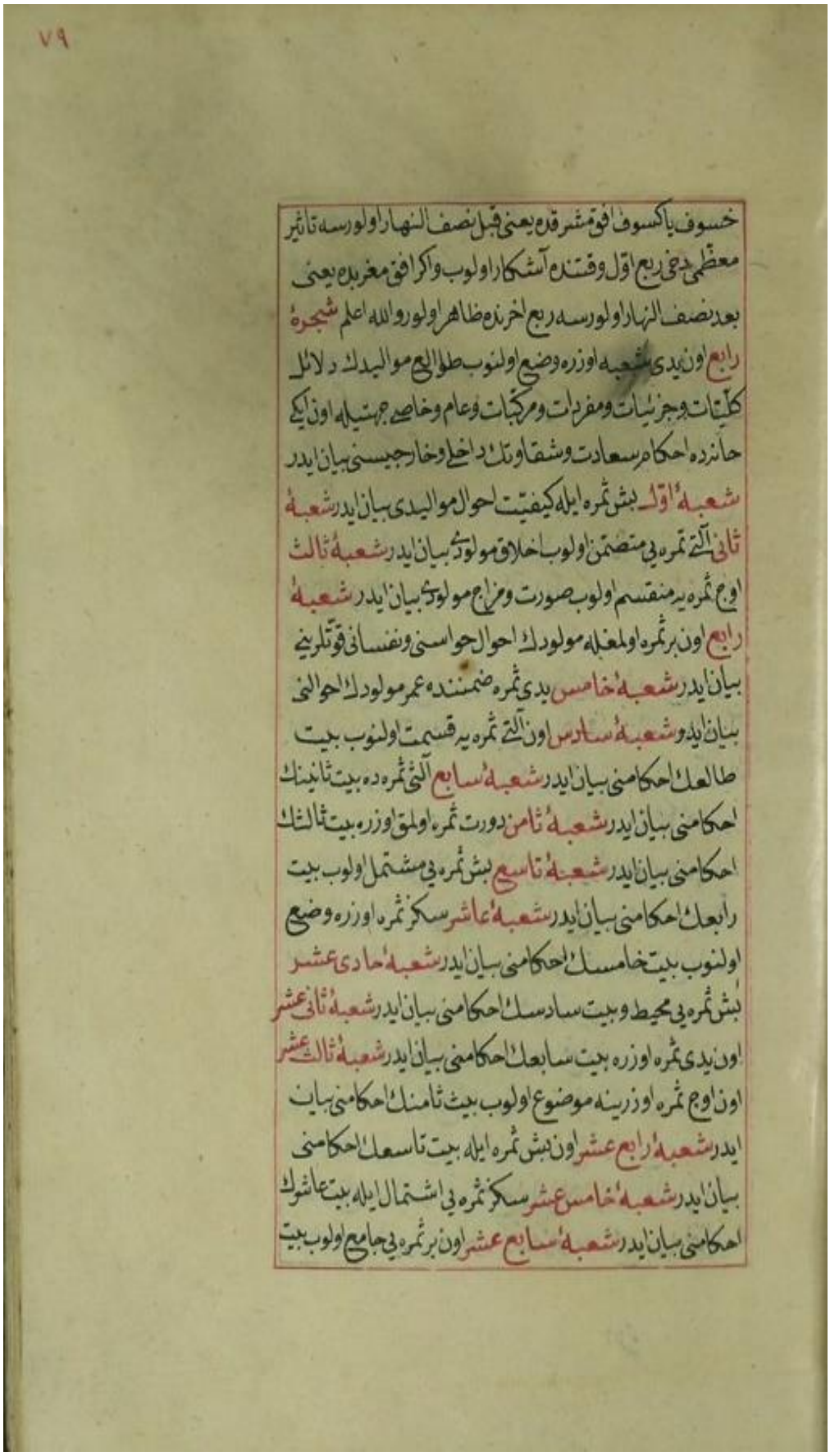

خسوف یا کسوف افق مشرقده یعنی قبل نصف النهار اولورسه تاثیر
معظمی دخی ربع اول وقتنده آشکار اولوب واکر افق مغربده یعنی
بعد نصف النهار اولورسه ربع اخرنده ظاهر اولور والله اعلم شجره
رابع اون یدی شعبه اوزره وضع اولنوب طوالع موالیدك دلائل
کلیات وجزئیات ومفردات ومرکبات وعام وخاصی جهتیله اون ایکی
حانده احکام سعادت وشقاوتك داخلی وخارجیسی بیان ایدر
شعبهٔ اولی بش ثمره ایله کیفیت احوال موالیدی بیان ایدر شعبهٔ
ثانی آلتی ثمره یی متضمن اولوب اخلاق مولودی بیان ایدر شعبهٔ ثالث
اوچ ثمره یه منقسم اولوب صورت ومزاج مولودی بیان ایدر شعبهٔ
رابع اون بر ثمره اولمغله مولودك احوال حواسی ونفسانی قوتلرینی
بیان ایدر شعبهٔ خامس یدی ثمره ضمننده عمر مولودك احوالنی
بیان ایدر شعبهٔ سادس اون آلتی ثمره یه قسمت اولنوب بیت
طالعك احکامنی بیان ایدر شعبهٔ سابع آلتی ثمره ده بیت ثانینك
احکامنی بیان ایدر شعبهٔ ثامن دورت ثمره اولمق اوزره بیت ثالثك
احکامنی بیان ایدر شعبهٔ تاسع بش ثمره یی مشتمل اولوب بیت
رابعك احکامنی بیان ایدر شعبهٔ عاشر سکز ثمره اوزره وضع
اولنوب بیت خامسك احکامنی بیان ایدر شعبهٔ حادی عشر
بش ثمره یی محیط وبیت سادسك احکامنی بیان ایدر شعبهٔ ثانی عشر
اون یدی ثمره اوزره بیت سابعك احکامنی بیان ایدر شعبهٔ ثالث عشر
اون اوچ ثمره اوزرینه موضوع اولوب بیت ثامنك احکامنی بیان
ایدر شعبهٔ رابع عشر اون بش ثمره ایله بیت تاسعك احکامنی
بیان ایدر شعبهٔ خامس عشر سکز ثمره یی اشتمال ایله بیت عاشرك
احکامنی بیان ایدر شعبهٔ سابع عشر اون بر ثمره یی جامع اولوب بیت

[79a]

ثانی عشرك احکامی بیان ایدر امدی شعبهٔ اول بش ثمره ایله موالیدك
کیفیت احوالی بیان ایتمکله ثمرهٔ اول دخی اول شعبه نك مقدمه سنی
بیاندر پس طالع مولود اول برجدن عبارتدر کہ زمان ولادتده حین
رحم مادردن جدا اولدیغی حینده اول برج افقی مشرقی اولوزرنده اولور
وبرج مذکور لك درجه سی معلوم ایدنمکه آلت رصده محتاج اولنمعین
مؤلف نقل ایدرکہ آلتارتفاعیه دن اولمق اوزره اسطرلابدن اعلا آلت
اولمز اگر مولود لك ولادتی نهاره مصادف ایدرسه شمسدن ارتفاع
اخذ اولنوب وایلده ظهور ایدرسه اسطرلابده مرتسم اولان کوکبدن
ارتفاع النور امّا اسطرلابدن ماعدا آلتلرده آردرکہ انلر ایله دخی ارتفاع
اخذ اولنوب کیجه ده ویاکوندزده ساعت ولادت معلوم اولدقده اول
محلدن طالع استخراج اولنورکہ طریق استخراجی زیجلرده شرح وبیان
اولنمشدر لکن مؤلف نقل ایلدیکی اسطرلاب فی زماننا استعمال اولنان
اسطرلابلرکی صغیر اولنوب غایت کبیر ویارمشره چیرلمکله آنك ایله
اخذ اولنان ارتفاع البته صحیح اولورامّا اوکونرآلتلك تدارکی امرعسیر
وبین الناس مستعمل اولان اسطرلابلردخی صغیر اولدیغی اجلدن چندان
صحت مأمول اولنمغله الحاله هذه آلت ربع اربابی عندنده مسلّم
وهرو جهله صحته قریب اولدیغندن ناشی انکله اخذ ارتفاع اولنسه
مناسب اولمق ملاحظه اولنورامّا بوتقدیرجه یعنی اسطرلاب
معهوده بولنمدیغی حینده ولادت لیلده واقع اولورسه کوکبدن اخذ
اولنان ارتفاعك غیر صحیح اولمسی اولوتیرده فالمغله اول وقت ساعته
نشان اولنوب ایرتسی کونه تأخیر وبعد طلوع آفتاب ربع مزبور ایله
اخذ ارتفاع وساعت مرقوم تصحیح اولنمق لازم کلورامّا اولزمانکه
منجم موجود بولنمیوب وباخود آلات مزبوره دن هیچ بری بولنمزایسه

[79b]

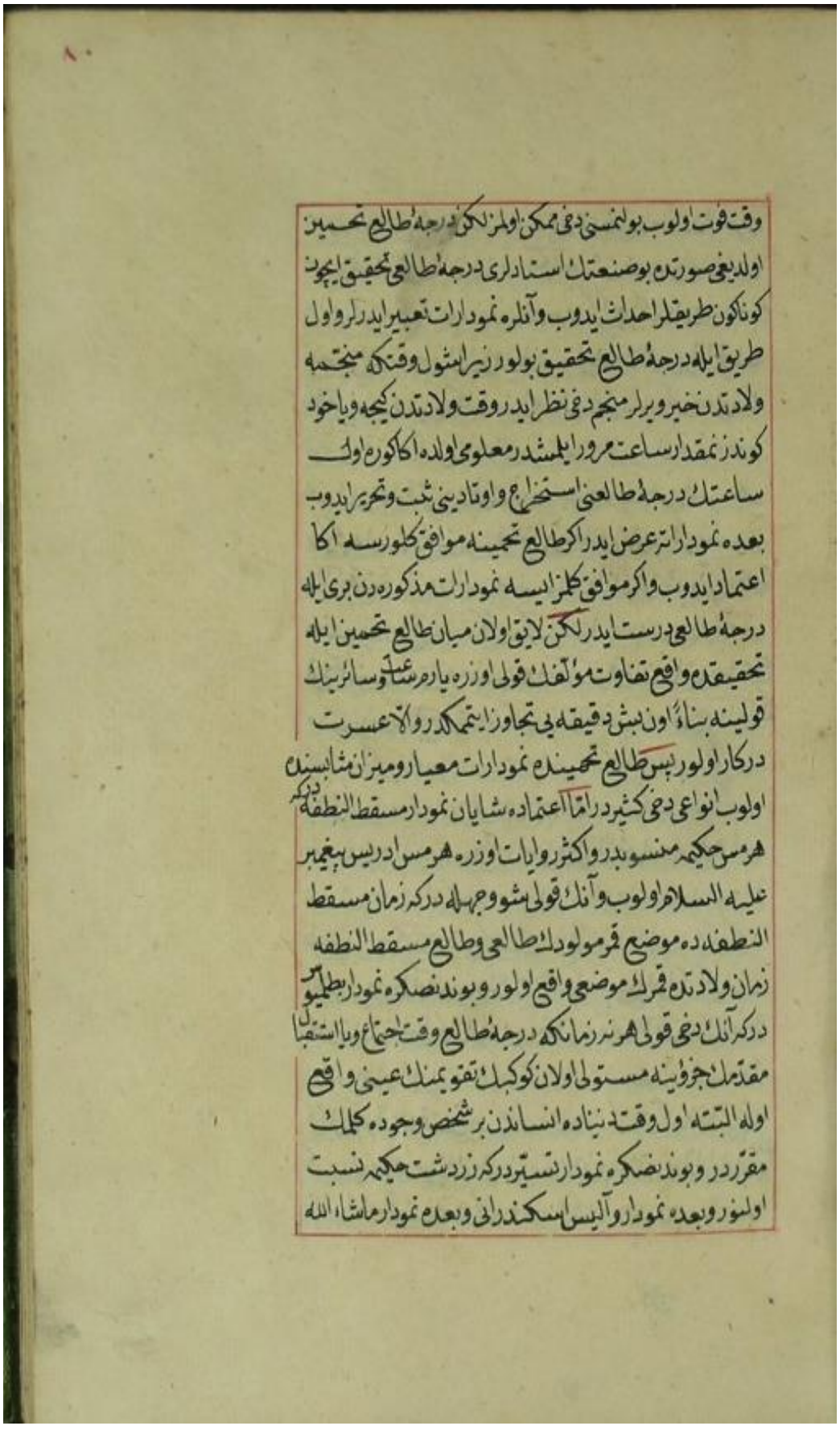

وقت فوت اولوب بولنمسی دخی ممکن اولمز لکن درجهٔ طالع تحمین
اولدیغی صورتده بوصنعتك استادلری درجهٔ طالعی تحقیق ایچون
کوناکون طریقلر احداث ایدوب وآنلره نمودارات تعبیر ایدرلر اول
طریق ایله درجهٔ طالع تحقیق بولور زیرا شول وقتکه منجمه
ولادتدن خبر ویرلر منجم دخی نظر ایدر وقت ولادتدن کیجه ویا خود
کوندز نمقدار ساعت مرور ایلمشدر معلومی اولده اکا کوره اول
ساعتك درجهٔ طالعنی استخراج واوتادینی ثبت وتحریر ایدوب
بعده نمودارات عرض ایدر اکر طالع تحمینه موافق کلور سه اکا
اعتماد ایدوب واکر موافق کلمز ایسه نمودارات مذکوره دن بری ایله
درجهٔ طالعی درست ایدر لکن لایق اولان میان طالع تحمین ایله
تحقیقده واقع تفاوت مؤلفك قولی اوزره یارم ساعت وسائر بنك
قولینه بناءً اون بش دقیقه یی تجاوز ایتمکدر والا عسرت
درکار اولور پس طالع تحمینده نمودارات معیار ومیزان مثابسنده
اولوب انواعی دخی کثیردر امّا اعتماده شایان نمودار مسقط النطفه در که
هرمس حکیمه منسوبدر واکثر روایات اوزره هرمس ادریس پیغمبر
علیه السلام اولوب وآنك قولی شو وجهله درکه زمان مسقط
النطفه ده موضع قمر مولودك طالعی وطالع مسقط النطفه
زمان ولادتده قمرك موضعی واقع اولور وبوندن صکره نمودار بطلمیوس
درکه آنك دخی قولی هر نه زمانکه درجهٔ طالع وقت اجتماع ویا استقبال
مقدمك جزوینه مستولی اولان کوکبك تقویمك عینی واقع
اوله البته اول وقت دنیاده انساندن بر شخص وجوده کلمك
مقرّردر وبوندن صکره نمودار تسییر درکه زردشت حکیمه نسبت
اولنور وبعده نمودار وآلیس اسکندرانی وبعده نمودار ماشاء الله

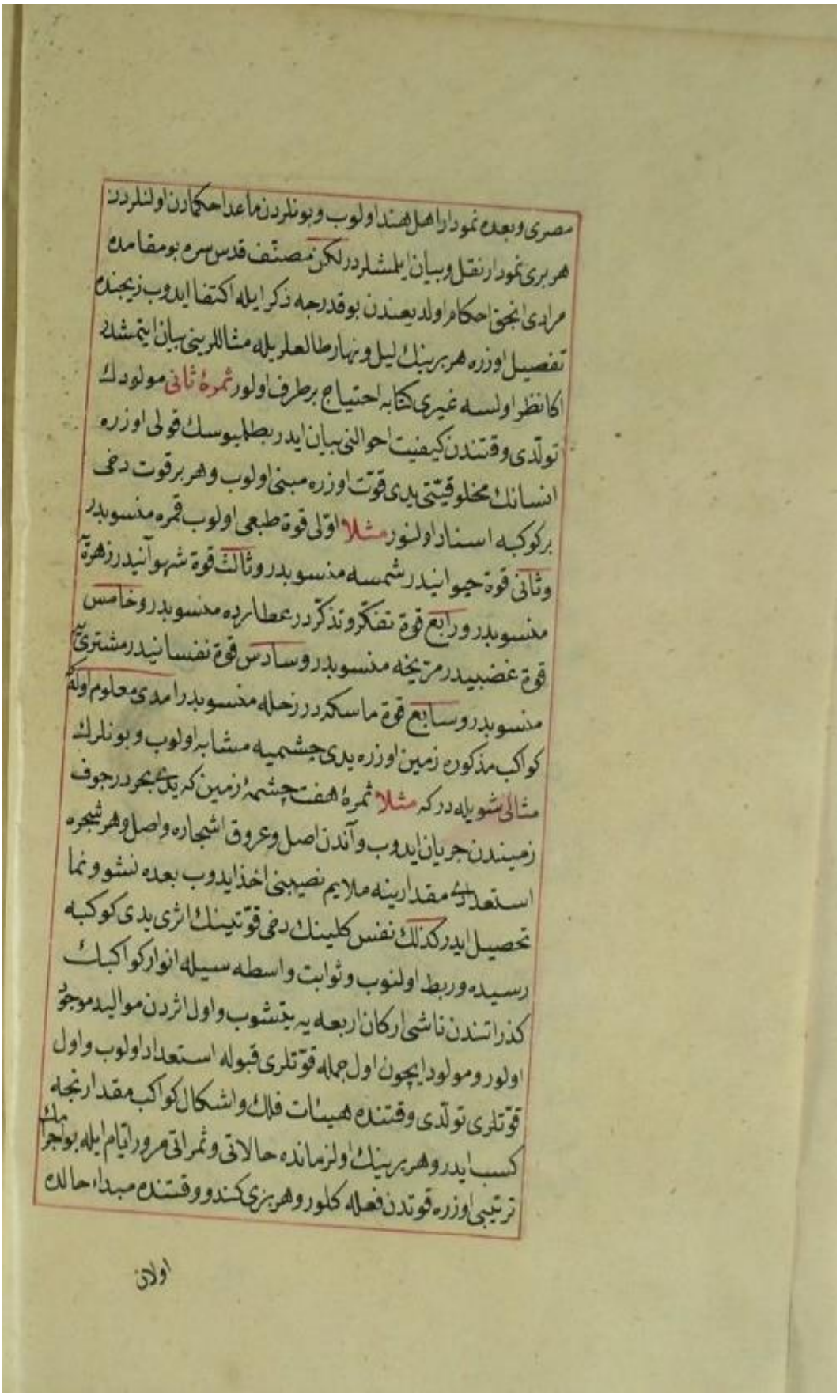

مصری وبعده نمودار اهل هند اولوب وبونلردن ماعدا حکمادن اولنلردن
هربری نمودار نقل وبیان ایلمشلردر لکن مصنف قدس سره بومقامده
مرادی انجق احکام اولدیعندن بوقدرجه ذکر ایله اکتفا ایدوب زیجنده
تفصیل اوزره هربرینک لیل ونهار طالعلریله مثاللرینی بیان ایتمشلدر
اکا نظراولسه غیری کتابه احتیاج برطرف اولور ثمره ثانی مولودک
تولدی وقتندن کیفیت احوالنی بیان ایدر بطلیوسک قولی اوزره
انسانک مخلوقیتی یدی قوت اوزره مبنی اولوب وهربرقوت دخی
برکوکبه اسناد اولنور مثلا اولی قوة طبعی اولوب ثمره منسوبدر
وثانی قوة حیوانیدر شمسه منسوبدر وثالث قوة شهوانیدر زهرة
منسوبدر ورابع قوة تفکر وتذکر دررعطارده منسوبدر وخامس
قوة غضبیدر مریخه منسوبدر وسادس قوة نفسانیدر مشتریه
منسوبدر وسابع قوة ماسکه درزحله منسوبدر امدی معلوم اولکه
کواکب مذکوره زمین اوزره یدی چشمیه مشابه اولوب وبونلرک
مثالی شویله درکه مثلا ثمره هفت چشمه زمین کریک بحور درجوف
زمینندن جریان ایدوب وآندن اصل وعروق اشجاره واصل وهرشجره
استعدادنه مقدارینه ملایم نصیبنی اخذ ایدوب بعده نشو ونما
تحصیل ایدرکذلک نفس کلینک دخی قوتینک اثری یدی کوکبه
رسیده وربط اولنوب وثوابت واسطه سیله انوارکواکبک
کذراتندن ناشی ارکان اربعه یه یتشوب واول اثردن موالید موجود
اولور ومولود ایچون اول جمله قوتلری قبوله استعداد اولوب واول
قوتلری تولدی وقتنده هیئات فلک واشکال کواکب مقدارنجه
کسب ایدروهربرینک اولزمانده حالاتی وثمراتی مرور ایام ایله بوجهله
ترتیبی اوزره قوتدن فعله کلور وهربری کندو وقتنده مبدا احوالک

اولان

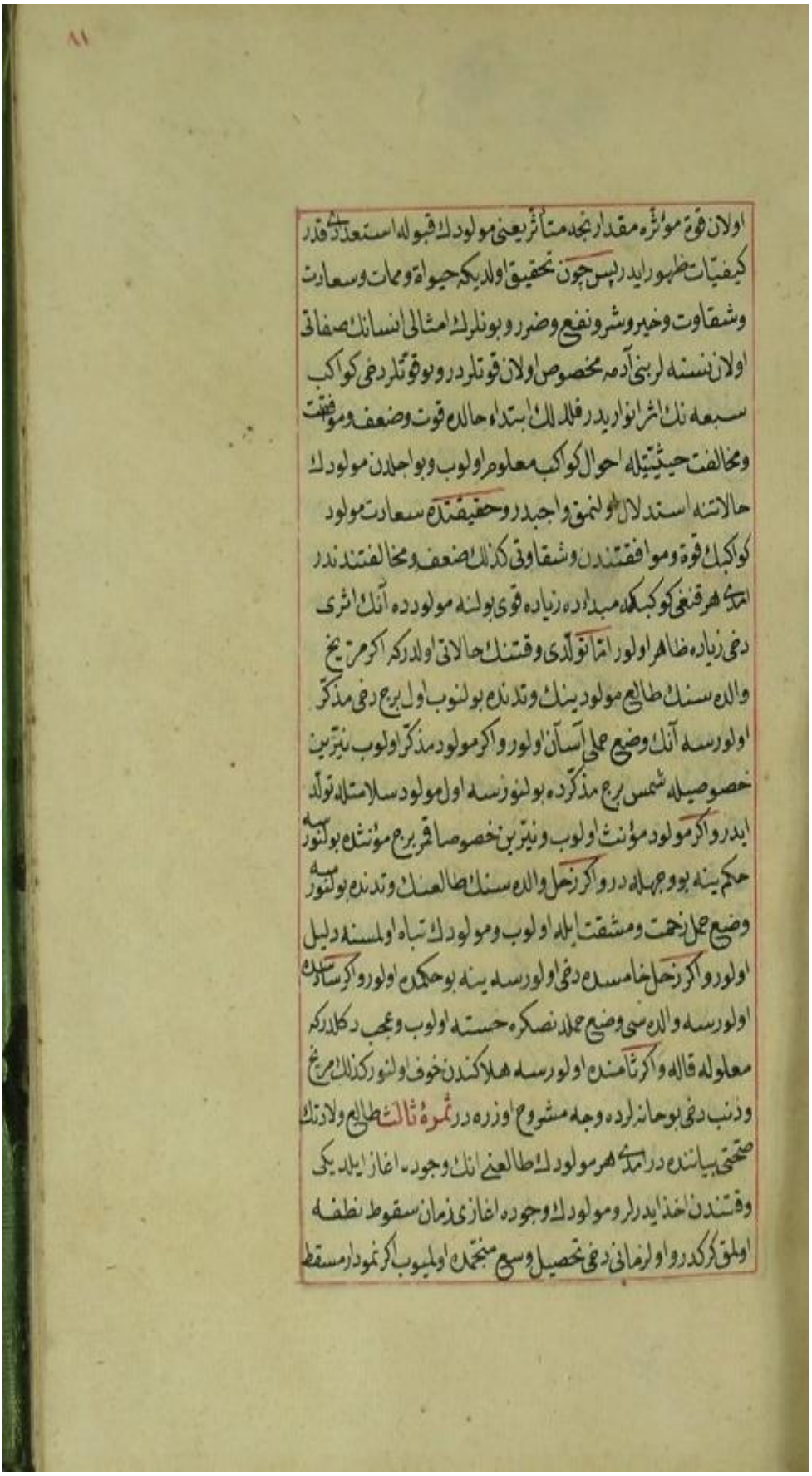

اولان قوة مؤثره مقدار نجد متأثر یعنی مولودك قبوله استعداد قدر
كيفيات ظهور ايدر پس چون تحقيق اولديكه حيوة وممات وسعادت
وشقاوت وخير وشر ونفع وضرر وبونلرك امثالی انسانك صفاتی
اولان نسنه لر بنی آدمه مخصوص اولان قوتلر در وبو قوتلر دخی كواكب
سبعه نك اثر انوار يدر فلذلك ابتداء حالده قوت وضعف وموافقت
ومخالفت حيثيتيله احوال كواكب معلوم اولوب وبو اجلدن مولودك
حالاتنه استدلال اولنمق واجبدر وحقيقتده سعادت مولود
كواكبك قوة وموافقتندن وشقاوتی كذلك ضعف ومخالفتندندر
امدی هر قنغی كوكبك مبدأده زياده قوی بولنه مولوده آنك اثری
دخی زياده ظاهر اولور امّا تولدی وقتنك حالاتی اولدركه اكر مريخ
والده سنك طالع مولودينك وتدنده بولنوب اول برج دخی مذكر
اولورسه آنك وضع حملی آسان اولور واكر مولود مذكر اولوب نيترين
خصوصيله شمس برج مذكرده بولنورسه اول مولود سلامتله تولد
ايدر واكر مولود مؤنث اولوب ونيترين خصوصا قمر برج مؤنثده بولنورسه
حكم يينه بو وجهله در واكر زحل والده سنك طالعنك وتدنده بولنور
وضع حمل زحمت ومشقتله اولوب ومولودك تباه اولمسنه دليل
اولور واكر زحل خامسده دخی اولورسه يينه بوحكمدر اولور واكر ساكن
اولورسه والده سی وضع حمله نصكره حسته اولوب وعجب دكلدركه
معلوله قاله واكر ثامنده اولورسه هلاكندن خوف اولنور كذلك مريخ
وذنب دخی بوحمانه لرده وجه مشروح اوزره در ثمرهٔ ثالث طالع ولادتك
صحتی بياننده در امدی هر مولودك طالعنك انك وجوده اغاز ايلديكی
وقتندن اخذ ايدر لر ومولودك وجوده اغازی زمان سقوط نطفه
اولمق كركدر واول زمانی دخی تحصيل وسع منجمدن اولميوب اكر نمودار مسقط

النطفه ایله معلوم اولمق اولور لکن بنه اعتماد طالع ولادت اوزرینه
زیاده در زیرا احکام نفسانی قوتلر اوزرینه اولوب و اول قوتلر ایسه
زمان ولادتده حاصل اولور اگرچه طالع مسقط النطفه ایچون دخی
بی شبهه اثر وارد راتما بو اثر مولود رحم مادرده اولدیغی صورتده درپس
وجوده کلدکده برحال عظیمدن برغیری حاله تحویل ایتمش اولور که اول
حال اولکندن اعظم اولور بو تقدیرجه حکم دخی اولکی طالعدن رفع
اولوب طالع مزبور اوزرینه موضع اولور زیرا اول وقتده مولودك
خلقت صوریی تمام اولمغله کیفیت وکمیت حالات مولود وصفات
حمیده وذمیمه یه قابلیتی اولوقتده ضروری ادراك اولنور چونکه
بو اصول معلوم اولدقده کمال عقل وفضل ایله آراسته اولان هر
برعاقله واجبدرکه زمان ولادتده احوال کواکب وبروجی برخوشجه
فهم ایلیوب وقت مرقومده داخلدن وخارجدن وحیات وممات
وسعادت وشقاوت مولودی وهرصفتکه آدمی زاده متعلق اوله آنی
کرکی کبی اذعان ایلیه رتمره رابع مولودك زمان ولادتده تصکره اولان
احوالنی بیان اید رچونکه مولود رحم مادردن جدا اولدیغی وقتده
قوروغه تشبیه اولنور وبونك وجهی اولدرکه قوروغه هنوز قوروقه
ایکن اوزوم اطلاقی جائز اولدیغی کبی مولود دخی اولوقتده انسان
مثابسنده دکلدر زیرا دخی آنده کندویه نسبت اولنان صفتلرنا تمام
اولوب وحکمه دخی شایسته اولمزکه کندوده خلقت آدمیدن اکثری
تمام اولمامشدر چونکه بی وسیله حرکات وسکنات قدرت حاصل
ایلیوب اولدقجه دیشلری دخی نظام بولوب وقوة نطق وبو مثللو
سائر حالات ظاهره اوله که اولدخی شمسیه اولمق اوزره دوت سنه دحصول
بذیر اولوب وبو دوت ساله مدت تربیت تعبیر اولنور بو مدتده مولودی

تنبیه

تربیته یر ایکی دلیل اولوب بری دلیل خاص و بری دلیل عام در اما خاص
اولان دلیل درجه طالع وصاحبی و اول درجه یه مستولی بولنان کوکب
وطالعك ارباب مثلثه سید روعام اولان دلیل دخی شمس و قمر در که
هر شخصك بقاسیله بر ایکی نیر ایله در خصوص صاکر قمر معصوم ملرك
احوالنه مخصوص در زیرا معصوم ملر سریع التغیر اولدیغی جلدن مزاج
قمره مناسب اولور خصوصیله قمر صاحب النوبه بولنه یعنی اکر مولود
کیجه واقع اولور سه صاحب نوبت قمر اولوب واکر کوندز وقوع بولور سه
صاحب نوبت فرداریت یوزندن شمس اولور امدی اکر طالع وصاحبی
ونیر ینك ایکیسی دخی وارباب مثلثات طالع خصوصا رب اول مسعود
وبر بریله ناظر بولنسه ر خصوصیله دلائل مزبوره تادره اولوب
وهر بری کندو محلنده مقبول اولور سه مولود برقراره تندرست
وصحیح المزاج وعشیرتلر بینده شهرت شعار وعزیز ومحترم اولور
امتا اکر بعض دلائل نیك حال اولوب ویاخود سعد ونحسیتده متوسط
اولور سه مولودك احوالی دخی اول دلائلنك وموضعلرینك مناسبتنه
کوره متوسط اولور امتا اکر وقت ولادتده نیر ینلدن بری خصوصیله
صاحب نوبت کسوف ویاخسوف ایله منحوس اولور سه ویاخود
خداوندبیت ثامن ویارابع کوکب نحس ویا منحوس اولش اولور سه
خصوصا کوندطالعده اوله مولود وفات ایدر واکر صاحب طالع
ویارب مثلثه اول محترق اولوب ویاخود صاحب ثامن ویاصاحب
رابع ایله منحوس اولور سه خصوصیله اولکوکب نحس اوله مولودینه
تیز وفات ایدر یاخصوص صاحب ثامن ویارابع مریخ اوله امتا اکر بر نحس
طالع مولودك ایکینی حائز سنده بولنور سه مولود غدایی عسرت ایله
قبول ایدر واکر قمر قبل الولادت ویابعد الولادت وقوع بولان اجتماع

[82a]

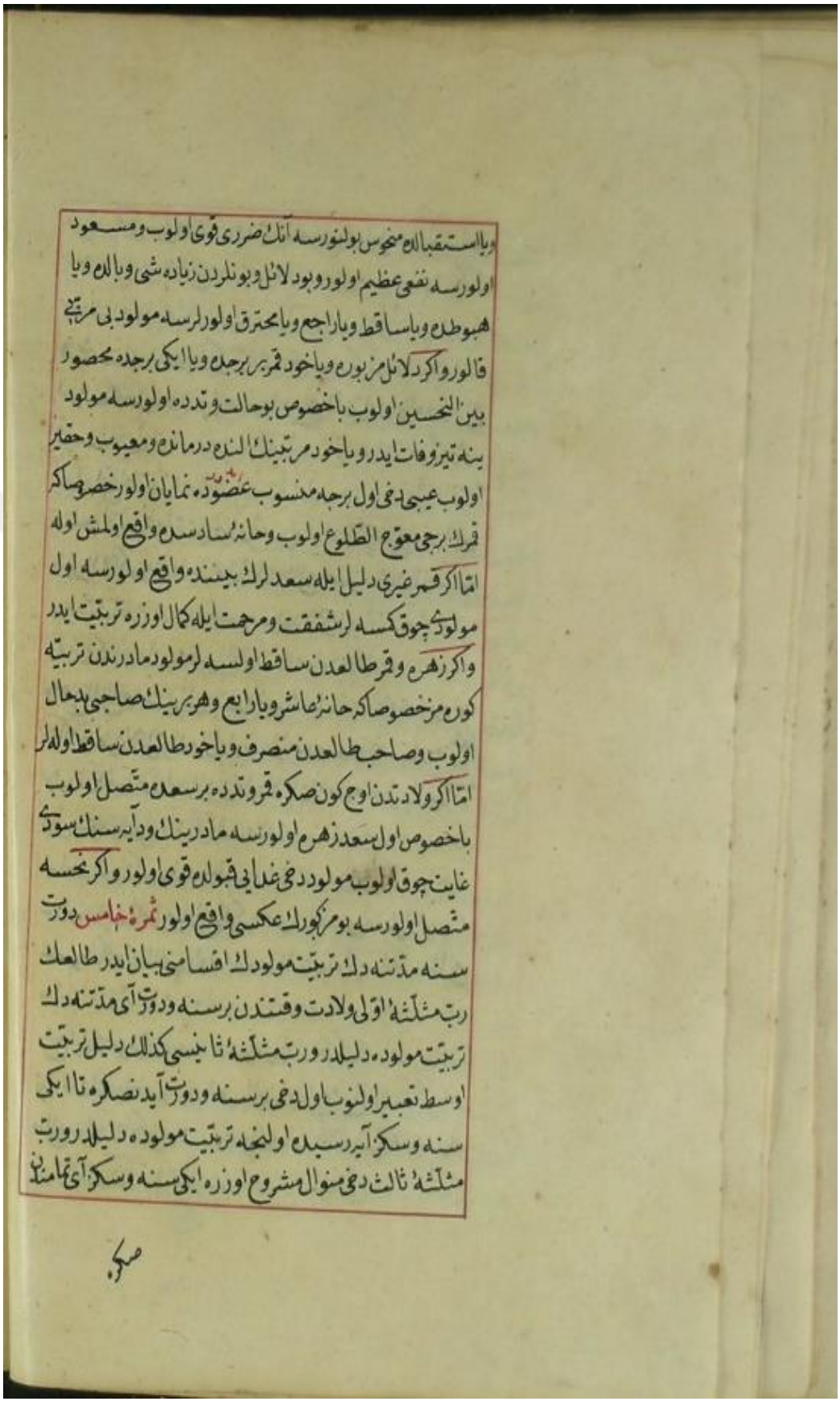

[82b]

صکره تادورت سنه نهایت بولنجه تربیت مولوده دلیل اولور پس
امدی ذکر اولنان ارباب مثلثاندن قنغسی قوی اولوب ومناحسدن
سالم اولور ایسه مولود دخی آنك نوبت تربیتنده تندرست
وصحیح المزاج اولوب تربیتی دخی کوزل اخذ ایدر واکر بدحال اولور سه
حکم ضدیله اولور خصوصا کوکب مزبور یعنی مریخ وقت صاحب
سادس ویا صاحب ثامن واقع اوله واکر راجع اولور سه والده سی
ودایه سی مولودی ترك ایدر لر امّا اکر مزبور کوکب عاشره بولنوب یا نحس
ویا خود برحال ایله منحوس اولمش اولور سه ویا خود کندو افلاکنده
هابط اولوب ویا خود برغیری نحس بوصفتله اکا متصل اولور سه
مولود برمرتفع محلدن دوشر خصوصا کر اول کوکب زحل اوله واکر
برجی یابی اولور سه مولود آبر ویا خود جاهه افتاده اولور واکر هوایی
اولور سه مولود پنجره دن ویا خود قپودن دوشر واکر آتشی اولور سه
تنوردن وسائر آتشه متعلق محلدن دوشر واکر حاکی اولور سه دیوارندن
ویا خود سقف حانردن افتاده اولور واکر کوکب مرقوم صاحب ثامن
اولوسه مولود وفات ایدر واکر صاحب سادس اولور سه بولنده یعنی
برجك ویا کوکبك منسوب اولدیغی عضوده عیب ظاهر اولور که
مقدما شرح اولنمشدر مثلا حمل برجی باشنه واطرافنه دلیل اولدیغی کبی
طالع دخی آنك کبی راسه دلیل اولوب تا اون ایکی حانه تمام اولنجه بوقیاسله
اوزره درلر اکر اول کوکب نحسدن سعد ویا نظر سعد سببیله مسعود
اولمش اولوب وصاحب طالعه دخی مودّتاً ناظر اولور سه مولوده
آفت رسیده اولمز واکر آفت دخی یتشور سه صحت بولور واکر برسعد
اوتارده ویا سادسده ویا ثامنده بولنور سه سلامتده دائم اولوب
وزحمت چکمز شعبهٔ ثانی الثی ثمره ایله اخلاق مولودی بیان ایدر

ثمرهٔ اول دلائل کلی بیانندہ درامزهٔ انسانك خلقی طبیعتی مناسب اولوب
وطبیعتك انواعی کثیر در واسانك صور تلری بر برینه متغایر اولدیغی
کبی حویلرینك دخی هر بری آخرینه بکزمیوب بلکه خلافی اوزره اولور
لکن جمله سنك اصلی اوچ قوت اولوب اولکی قوهٔ عقلیه در که عطارده
منسوبدر وایکنجی قوهٔ غضبیه در که مریخه منسوبدر اوچنجی قوت
شهوانیه در که زهره منسوبدر امّا بو اوچ اصلك بر برلرینه ویاخود
کواکب آخر ایله ممازجاتی سببیله وهر بری آخرینك برجنده بولنمسی
جهتیله فروعاتنك حدّ و پایانی یوقدر امّا عطارد دك مشتری ایله
امتزاجی قوهٔ عقله ورأی صوابه ونافع اولان علومی طلبه ودیانت
وامانت وصیانت وحق گذاری وعدل وانصافه وحقایق اشیایه
وصوله وامور آخرته نظر ایلمکه دلیل اولور امّا عطارد زحل ایله امتزاج
ایدرسه رأی وتدبیرلرده خطا وفساد واقع اولوب علوم مطعونیه
طالب وغور معانیی مدرك وانواع کارده باریك اندیش اولور امّا
اگر مریخ ایله امتزاج ایدرسه آنك رأی حیله ومکر وهیبتا اولوب
حروب وخدیعت ونیرنجات وسیمیایه وبونلرکبیره طالب ومائل
وسخت دل وموزی وغضوب اولور امّا اگر شمس ایله امتزاج ایدرسه
آنك رأی سروره وپادشاهلق وامیرلکه دائر اولوب علم شهامت وسیاسته
واقف ومتکبر وکارحکومته طالب وراغب اولور امّا اگر زهره ایله
امتزاج ایدرسه آنك رأیی معاشرت ومناکحت اوزره اولوب شعر وموسیقی
واصوات واحان ومزامیر واوتار مقوله سنه طالب ولطیفه گو وخوش
کلام وخیرخواه عالم وامور دین اسلامه قوی حال اولور امّا اگر قمر
ایله امتزاج ایدرسه آنك رأیی سفر وحرکت وعلم سیاحت وکیمیایه
اولوب ونظری امور اسفارده اولور امّا اگر ایکی ویاخود اوچ کوکب

عطارد

عطارد ایله امتزاج ایدرسه کرکدرکه اول کتابده ذکر اولندیغی وجهه اوزره
ترکیب اولنوب غالبی مغلوبدن ومعطی یی مانعدن امتیاز وبنای احکامک
آنک اوزرینه وباقیسی آنک شریکی ایدوب اتفاق مزبور حسبیله کلام
ایراد اولنور امّا اکر عطارد کندو ذاتیله صورت طالعده قوی حال بولنورسه
اول مولود برقومه بیشوا اولوب وخلایق آنک رأی وتدبیریله حرکت ایدوب
قولنی حجت اتخاذ ایدرلر امّا اکر عطارد ضعیف بولنورسه مولود کم تدبیر
وزمرهٔ شاکردانندن اولور لکن اکر قوة عارضی ایله اراسته اولورسه مولود
علم جهتیله قوی حال ومشهور ومحترم وصاحب عزّ وجاه اولور واکر
برسعد ایله مسعود اولورسه هر برعلم سببیله فائق ومنفعته رسیده
اولور واکر برنحس سببیله منحوس اولورسه بیلدیکی شیدن مضرت
کورر ثمرهٔ ثانی اخلاق اوزرینه دلائل خاص وعام بیانندہ درپس
بوقضیته ده دلیل خاص وعام ایکی نوع اوزره در امّا دلائل عام کواکب
وبروج اولمغله کواکبدن دلیل عطارد اولوب زهره ومریخ وقمر اکا
شریک اولورلر امّا برجدن سنبله وجوزا ومیزان دلیل فکرت واسد
وعقرب وجدی دلیل غم وسنبله ومیزان وقوس دلیل عقل ونور
وعقرب وحوت دلیل لحق اولورود لائل خاص طالع وصاحبی ومستولیه
طالع وکوکب مبتز وقابل تدبیر قرار اولوب وبوجمله دن اقواسی کوکب
مبتز درکه خصوصیله وتد طالعده وبیاخود عاشره واقع اولوب
واول موضع حانرسی ویاشرفی اوله واندن نصکره قوی اولان کوکب
مستولیدرکه خصوصیله اول درجی صاحب طالع اوله وبعده قوی
اولانی قابل تدبیر قرار درامدی هروقتکه برکوکب صورت طالعده مبتز
بولنه اول مولود دلخلقنک مدبری اول مبتز اوزرینه اولورواکر
مبتز بولنمزسه مدار خلق مولود طالعک مستولیسی اوزرینه

موضوع اولور واگر مستولی دخی بولنمزسه مدار خلق مولود مزاج قابل تدبیر
قمر اوزره اولور واولدخی بولنمدیغی صورتده مدار خلق مولود طالع وصاحب
اوزرینه اولور ولوصاحب طالع طالعدن ساقط بولنورسه دخی امدکی
بوندن صکره خلق مولودك عام اولان دلیللرینه نظر اولنور اگر برجده
واقع اولوب واول برج دخی عام وجهیله اولدلیللرك مزاجنه موافق ایسه
کلور پس اول مولودك اخلاقنك دلیللرینی وجه عام وخاصدن ایدرلر
مثلا عطارد عقله منسوبیت جهتیله سائرکواکبدن شریفدر واما عقله
عقله منسوب اولان برجده بولنورسه مولود ایجون عقل وفراست
کماله رسیده اولور خصوصا کر عطارد صورت طالعده مبتر بولنمش
اولسه امدکی هرنه محلده کر دلیل خاص وعام جمع اولسه لرانلرك مدلولاتی
کمال بولور ثمره امتزاجده شرح اولندیغی کبی دلائل خاص وعامدن هربرینه
کندو ذاتیله قوی اولسه آنلرك اثری خلق مولوده زیاده ظاهر اولوب ضعیف
اولدیغی صورتده اثری نهانی اولور ثمره ثالث اخلاق اوزرینه موضوع
دلائل اجزوی بیانندن در اخلاق مولود اوزرینه اولان دلائل اجزئی کثیر
اولوب یقینه قریب اولانی اولدرکه خلقه دلیل اولانلر مجموعی ویاخود
اکثری برج ثابتده بولنورلرایسه مولود ساکن وصاحب وقار وآهسته رو
وکندوزاینه مغرور ومتواضع اولور واگر برج ذوجسدینده اولورسه
مولود فن نقش وصورده ماهر وکاریله مشغول اولور واگر برج منقلبده
بولنورسه مولود مداح وشاکار ومتکبر وبی التفات وهر صنعتی
وهر علمی معلوم ایدنمکه هوسکار وخلایق ایله آمیزش صاحبی اولور
امتا اکثر دلائل خلقدن جمله سی ویا اکثری بهمی اولان برجلرده اولورلرسه
مولود عزلت کزین وخلایقدن متنفر اولور واگر دلیل راجع اولورسه
رأی وتدبیرده خیرت اوزره اولوب هیچ برامرده قرار ممکن اولمزواگر موضع

دلائل

دلائل خلقه نحسلر مستولی اولسه مولود اشیادن بی طعم و بی مزه اولنلره
مائل و محبت ایدوب ناخوش رایحه سی اولانلردن خوشلنور و ناپسندیده
اولان افعالی تحسین و لمعه شایسته کورر و قبول ایدر و اکر زهره
و مریخ طالعدن ساقط و خصوصیله بهمی برجده بولنسه اول مولود
احمق و بدکو و متهم و کذاب اولور امّا اکر مریخ قوی بولنوب زهره آنك
شریکی بولنورسه مولود فسق و فجور و لهو و طرب و زینته مائل اولور
لکن طریق عنف و زور و عربده یه اید و اکر قوة زهره ده غالب اولوب
شرکتی مریخ ایدرسه بینه بو منوال اوزره اولور امّا معامله عنف
تلطفه مبدل اولور و اکر مریخ قوی و عطارد شریك اولورسه مولود
کاذب و کدبنده ناشی حجتلر ایراد ایدوب سخن کولکده شدید و تیز
و چابك اولور امّا اکر عطارد قوی و مریخ شریك اولورسه مولود غمز
کار و مزوّر و منافق و نمّام و متهم اولور امّا اکر زهره قوی اولوب
عطارد شریك اولورسه مولود عزلت و حلوته میل ایدوب طالب
حکمت و حقیقت و شیرینکو و خوش ادا و معانی شناس و اشعار
آشنا و موسیقی و نغمانرد لبسته اولور و اکر قوة عطارد ده اولوب
شرکت زهره ده اولورسه مولود شاعر و عالم و آداب مناظره لی عارف
و ندیم و طتلو سوزلو و خوش روش و طرب انکیز و رقاص و موسیقیدن
خبردار اولور خصوصا که دلائل برج میزانده اولوب میزان طالعه
کلمش اوله اکر عطارد برج باکره آزده اولورسه مولود شعر خوان
اولور و اکر زهره برج باکره آزده اولورسه مولود نای زن اولور خصوصیله
برج میزان اوله و بو قوتلرك وجه ذاتی و عرضی ایله تفاوتی اولمغله
زیاده اهتمام و احتیاط کرکدر ثمره رابع حکم مفردات بیانندن در
امثلی معلوم اوله که جمیع کارده مهارت طبع دلائل خلقك قوتندن

[85a]

ناشیدروحمافت طبع دخی کذلک دلائل خلاقل اضعفنک مقتضاسی
اولور ومنفعت دلیل سعادتدن ومضرت دلیل نحوستدن وشهرت
اوتادون ورفعت افلاکدن صاعد اولمقدن وبی نامی دلائل اسقوطندن
وحضیضدن وتخت الارض وتخت الشعاع بولنمسندن وعزت
شرفدن وذلت هبوطدن وراحت وصحت حاصل دن ورنج وزحمت
وبالدن وشادی فرحدن وغم ترحدن وحیرت وکارلرده تعویق وپشیمانلق
رجعتدن وحسته لك احتراقدن موجود اولور واکر صورة طالعده
دلائل صفات پسندیده ایله موصوف اولوب موضعلری دخی خوش
وقوة ذاتی وعرضی ایله ارآسته اولورلرایسه مولود نادر جهان
اولوب خارجاً وداخلاً فضیلت آدمی اولان کمال شرف واخلاق حمیده
وصفات ایله پیراسته اولور امّا اکر دلائل ضعیف ومنحوس وساقط
وباتخت الارض وباتخت الشعاع وهابط ومخالف موضعده اولورسه
خصوصاکر هیچ بری طالعه ناظر اولمیه مولود ناجیز اولوب بهایم
رتبه سنده قالور ودخی زیاده مضر اولدرکه دلائل مزکور برج بهمی
ویاخود برج کنکده یعنی کفت وشنیده دن بی بهره اولان برجده
اولوب خصوصیله طالع بوبرجلردن بری اوله ثمرهٔ خامس مواضع
عطارد بیانندہ دراکر عطارد زحلك حاصل لرندن برنده واقع اولوب
خصوصیله دلوده بولنورسه مولود فکر صوابه مقارن اولوب علم
فلسفه وطلسمات وهندسه وسائر بوکمر مشابه علوم طلبنده
اولور واکر مریخك حاصل سنده بولنورسه مولود بد کلام وبد اندیش
اولوب باخصوص حملده اولورسه غدار وحیله کار ومکروه کار اولور
واکر حاصل زهره ده بولنوب خصوصا ثوردہ اولورسه مولود هزال
وعیش وعشرتده غایت حریص آمد رسیده اولمش وهرشیئی ارتکاب

ایدر

ایدر کذاب و متهم و کندوسنه مغرور و متعجب اولوب اگر میزان اولورسه
مولود عاقل و آمیزش والفت صاحبی اولور و اگر مشتریسنک خانه لرنده بولنوب
خصوصا قوسده اولورسه مولود کاتب و منشی و مدرس و فقیه
ماهر اولوب اگر حوتده اولورسه حکیم و علوم دقیقه ده بی نظیر اولور
و اگر حمله ده قرده اولورسه مولود میان عوامده درست معامله اولوب
عمارته مائل و معیشتنده مدقق و معجب و کندو اراده سی اوزره حرکت
ایدر و اگر حمله ده شمسده اولورسه مولود تند خو و تیز خشم و قهار
و متکبر اولور و اگر سنبله ده اولورسه صاحب رای و تدبیر و ملوک
و اکابر یانده عزیز رای و کامل و فاضل و کاتب و منشی اولور و اگر جوزاده
اولورسه حکمت شناس و کم ثبات و عاقل و فاضل و نقاش و کار
عجیب و غریبده ماهر اولور ثمره سادس دلائل بروج مفردات بیانندر
هرکاهکه برشخصک طالعی سنبله اولسه اول شخص مصالحلریخی
طبیعتیله کوروب و رای و عقلی جهتیله کندوسنی مرتبه علیایه یعنی وزارت
و وکالت کبی عزوز رفعته یتشدیرر و اگر طالع حوت اولورسه حکم یله
بو وجهله اولور لکن مولود کندوسنی منصب قضا و حکومته رسیده
ایدر و اگر طالع جوزا اولورسه مولود امورده کاهل و مصالحده عاطل
اولوب کندوسنی مرتبه اعلادن ادنایه افتاده ایدر و اگر طالع قوس اولورسه
حکم یله بو وجهله اولوب لکن مولود کندوسنی وزرا و علما یانندن بی قدر
ایلر و اگر طالع حمل اولورسه مولود دلیرلک و مبارزلک کوستروب
خیانت و حباثتی سبیلیله کندوسنی یه کندوسنده هلاک ایدر
و اگر طالع میزان اولورسه یله بوکونه اولوب لکن سبب زنا و شاهدلک
و مطربان و کثرت شهوت و تناول اغذیه شیرین و کوناکون اولور و اگر
طالع عقرب اولورسه مولود کندوسنی زحمته مبتلا ایدوب و بیمارلق

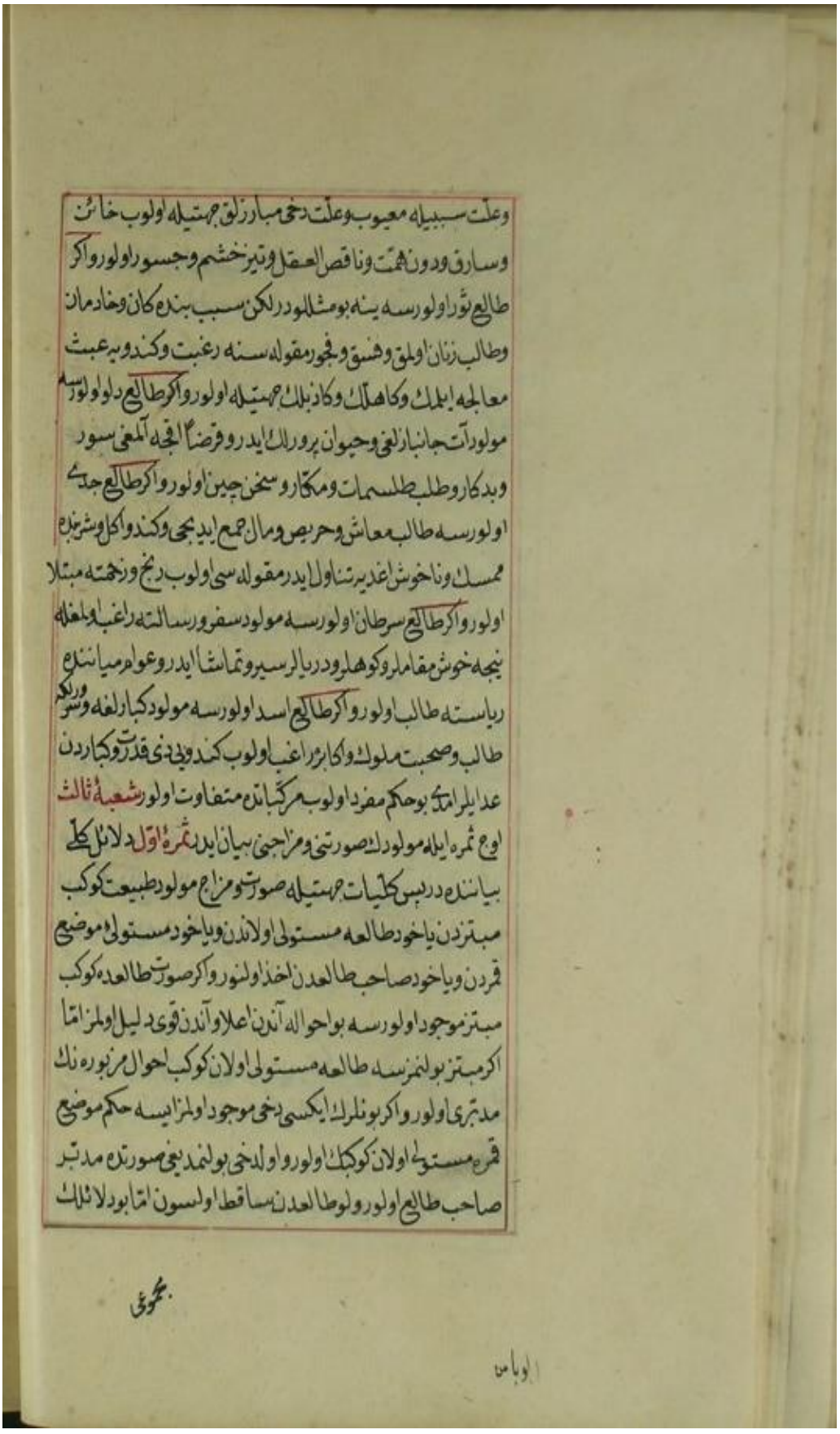

وعلت سببیله معیوب وعلت دخی مبارزلق جهتیله اولوب خائن
وسارق ودون همت وناقص العقل وتیز خشم وجسور اولور واکر
طالع ثور اولورسه یینه بومثللودر لکن سبب بنده کان وخادمان
وطالب زنان اولق وفسق وفجور مقوله سنه رغبت وکندو یه عبث
معالجه ایملك وکاهلك وکاذبلك جهتیله اولور واکر طالع دلو اولورسه
مولودآت جانبازلغی وحیوان پرورلك ایدر وقرضدار الجه المغی سور
وبدکار وطلب طلسمات ومکار وسخن چین اولور واکر طالع جدی
اولورسه طالب معاش وحریص ومال جمع ایدیجی وکندو اکل وشربنده
ممسك وناخوش اغدیه تناول ایدر مقوله سی اولوب دیخ ورنجه مبتلا
اولور واکر طالع سرطان اولورسه مولود سفر ورسالته راغب اولغله
بنجه خوش مقاملر وکوهلر ودریالرسیر وتماشا ایدر وعوام میانسنده
ریاسته طالب اولور واکر طالع اسد اولورسه مولود کبارلغه وسورلکه
طالب وصحبت ملوك وکابرراغب اولوب کندوینی قدرت وکباردن
عد ایلر امدی بوحکم مفرد اولوب مرکبات منفاوت اولور شعبهٔ ثالث
اوج ثمره ایله مولودك صورتی ومزاجی بیان ایدر ثمرهٔ اول دلائل کلی
بیانندهدر پس کلیات جهتیله صورت ومزاج مولود طبیعت کوکب
مبترددن یاخود طالعه مستولی اولاندن ویاخود مستولی موضع
قمردن ویاخود صاحب طالعدن اخذ اولنور واکر صورت طالعده کوکب
مبتر موجود اولورسه بواحواله آندن اعلا وآندن قوی دلیل اولمز امّا
اکر مبتر بولنمزسه طالعه مستولی اولان کوکب احوال مزبوره نك
مدبری اولور واکر بونلرك ایکیسی دخی موجود اولمزایسه حکم موضع
قمره مستولی اولان کوکبك اولور واولدخی بولنمدیغی صورتده مدبر
صاحب طالع اولور ولوطالعدن ساقط اولسون امّا بودلائلك

بجموعی

اوبامن

مجموعی حاصل اولوسه ایجلرندن قنغیسی اقوا بولنورسه آنی مقدم
طوتوب باقیسنی شریک اتخاذ ایدرلر امدی چونکه بو مقدمه معلوم
اولدی دلائل مفردی دخی یاد ایلمک مناسب اولور ثمرهٔ ثانی دلائل مفرد
بیانندہ در پس بو حالده مدبر زحل اولوب وزحل دخی مشرقی اولورسه
مولود سیاه چرده ویاخود انکبینی رنگ ومعمور تن وسیاه موی
وکوکسی قیللو وحلیم الطبع ومعتدل قامه واغز مشروب اولوب مزاجنده
برودت غالب اولور امّا اگر مغربی اولورسه بعد ذلک اکللو وقره کوزلو
ووجودی ضعیف ولاغر وکوچرك وشعری قلیل ومزاجنده برودت
ویبوست غالب اولور واگر مدبر مشتری اولوب ومشرقی اولورسه
مولود بیاض وپاکیزه اندام وشعری کثیر وچشمی کبیر وبالاقد
وسکونت اوزره وقلیل آواز وقلیل الکلام اولوب مزاجنده حرارت
ورطوبت غالب اولور امّا اگر مغربی اولورسه مولود بیاض وکوزلك
اولمیوب وموی ده قلیل وچشمی شهلا واندامی کوچرك ومزاجنده رطوبت
غالب اولور واگر مدبر مریخ اولوب ومشرقی اولورسه مولود بیاض
وقرمزی رنکده ومائی کوزلو وقامتی کوزل وتنی معمور وشعری کثرت
وقلتده متوسط ومزاجنده حرارت ویبوست غالب اولور امّا اگر
مغربی اولورسه مولود کوزل اندام وکوچرك وقرمزی رنك وقرمزی
صچلو وکردنی کوتاه ومزاجنده یبوست غالب اولور واگر مدبر زهره
اولوب ومشرقی اولورسه مولود پاکیزه روی وخوب اندام وخوب
صورت ومعتدل قامت ونازك تن ودراز وسیاه موی وزنان
قیافتلو ومقبول وخوش شکل ونازنین حرکات وقره کوزلو ویاخود
شهلا وتیز شهوت ومزاجی برودت ورطوبتده معتدل اولور امّا
اگر مغربی اولورسه مولودك لونی صاروی یه مائل بیاضه مشابه

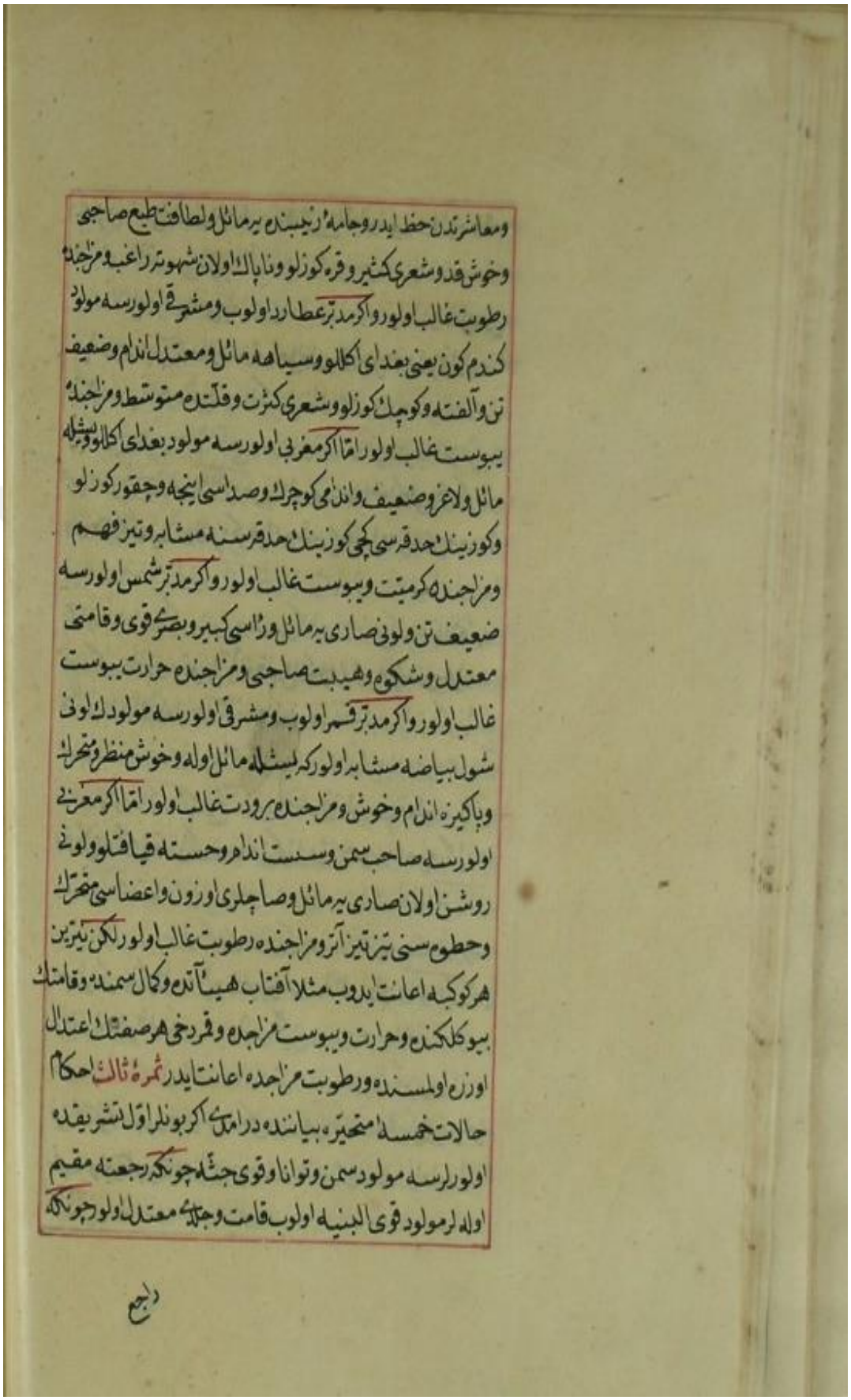

[87b]

راجع اولله لر مولود کوجك وضعیف اولور وچونکه استقامته مقیم
اولله لر مولود اعتدال اوزره اولور وشمسك تحت الشعاعنده بولنه لر
مولود حسیس ودون همت اولوب وکندوندن آفت رسیده اولور اما اکر
صاحب طالع قلك تدویرینك ذروه سنده اولورسه مولود بلند
وبالاقد وسمین وطرف بالاسی زیاده قوی اولور واکر حضیضده اولورسه
مولود کوتاه قامت واندامی کوچك وبلندن اشاغیسی زیاده قوی اولور
واکر بعد اوسطده یعنی ذروه ایله حضیض میانده اولورسه مولودك
میانده قوه زیاده ومعتدل اندام اولور واکر صاحب طالع اتفاقاً
اوجنده ویاخود اوجنه قریب خصوصیله روندهٔ باوج یعنی اوجنه متوجه
وهم ذروهٔ فلك تدویرنده بولنورسه مولودك قامتی دراز لقده حد
اعتدالی تجاوز ایدر واکر بوحالت اتفاقاً حضیضده وقوع بولورسه
مولودك قدی کوتاهلقده غایته رسیده اولور اما اکر درجهٔ طالع
برجك اوائلی اولورسه مولود بالاقد اولور واواخری اولورسه مولود
کوتاه قد واواسطی اولورسه مولودك قدی معتدل اولور واکر
بالالغه وکوتاهلغه وسمنه ولاغرجثه وقوتر وضعفه ورنکه
ومزاجه دلیل اولانلرك اکثری بربرلریله موافقت ایدرلرایسه مولود
اولصفات وهیئات ورنك ومزاجده حد اعتدالی تجاوز ایدر پس
لایق اولان وقت احکامده احتیاط ایلمکدر شعبهٔ رابع اون بر
ثمره یی مشتمل اولوب احوال حواس ونفسانی قوتلری بیان ایدر
ثمرهٔ اول حواس ظاهره بیانندهٔ در پس حواس ظاهره تعبیر اولنان
پنج حس در اولکسی حس سمع یعنی هوای کلبنك توسطی سببیله
آوازه الحاقی استماع ایلمکدر رکه آنك حدوثی کوشدن اولوب وجسك
مرتبه سی زحل وشریکی مشتری اولور وایکنجیسی حس بصر یعنی الوان

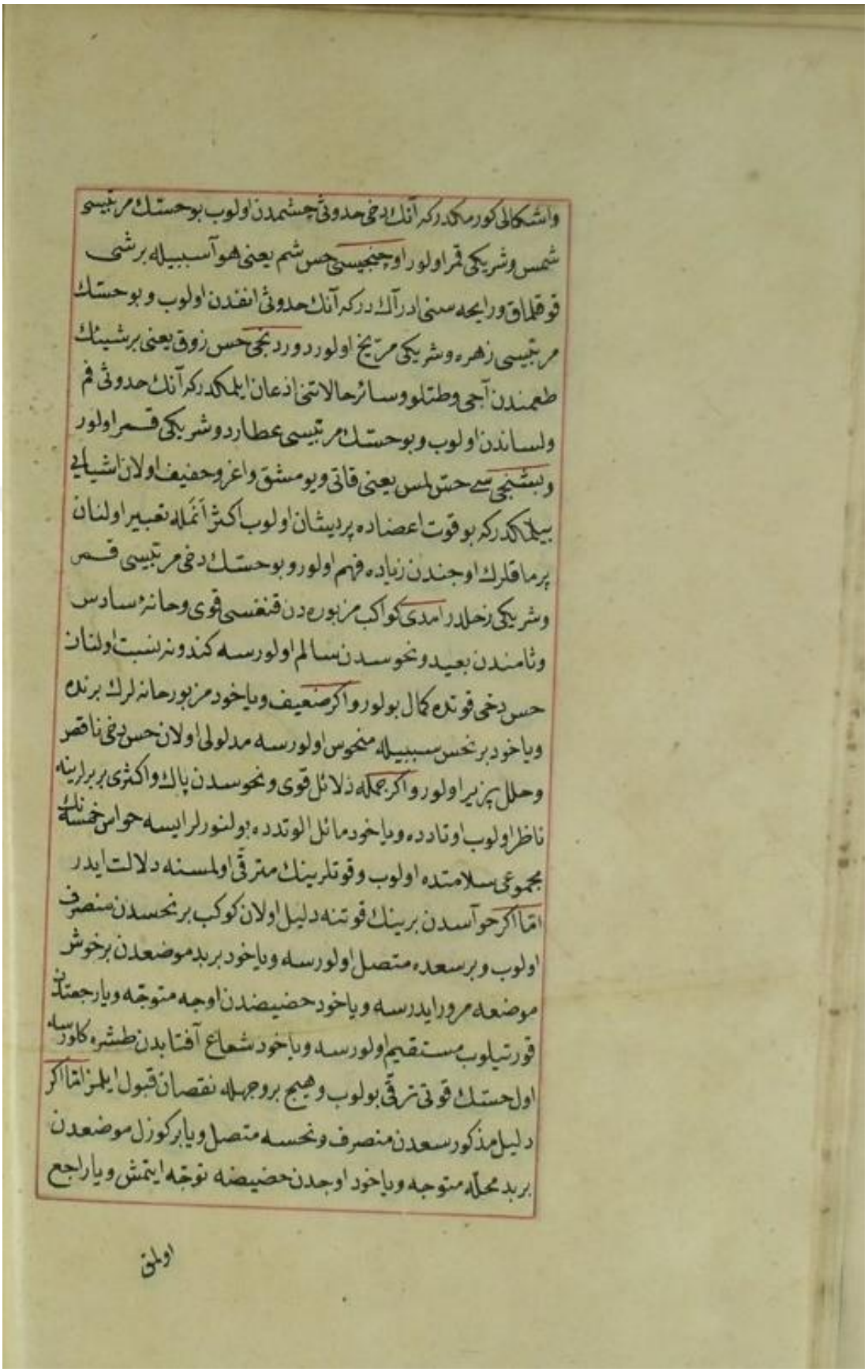

واشکالی کورمکدرکه آنك دخی حدوثی چشمدن اولوب بوحسك مرتبسی
شمس وشریکی قمر اولور اوچنجیسی حس شم یعنی هوا سببیله برشی
قوقماق ورایحه سنی ادراك درکه آنك حدوثی انفدن اولوب وبوحسك
مرتبسی زهره وشریکی مریخ اولور دوردنجی حس ذوق یعنی برشیئك
طعمندن آجی وطتلو وسائرحالاتنی اذعان ایلمکدرکه آنك حدوثی فم
ولساندن اولوب وبوحسك مرتبسی عطارد وشریکی قمر اولور
وبشنجی سی حس لمس یعنی قاتی ویومشق واغر وحفیف اولان اشیایی
بیلمکدرکه بوقوت اعضاده پریشان اولوب اکثر آنمله تعبیر اولنان
برماقلرك اوجندن زیاده فهم اولور وبوحسك دخی مرتبسی قمر
وشریکی زحل درامدی کواکب مزبوره دن قنغسی قوی وحانه سادس
وثامندن بعید ونحوسدن سالم اولورسه کندونسبت اولنان
حس دخی قوتده کمال بولور واکر ضعیف ویاخود مزبورحانه لرك برنده
ویاخود برنحس سببیله منحوس اولورسه مدلولی اولان حس دخی ناقص
وخلل پزیر اولور واکر جمله دلائل قوی ونحوسدن پاك واکثری بربرایله
ناظر اولوب اوتاده ویاخود مائل الوتده بولنورلرایسه حواس خمسه نك
مجموعی سلامتده اولوب وقوتلرینك مترقی اولمسنه دلالت ایدر
امااکر حوآسدن برینك قوتنه دلیل اولان کوکب برنحسدن منصرف
اولوب وبرسعده متصل اولورسه ویاخود بربد موضعدن برخوش
موضعه مرور ایدرسه ویاخود حضیضدن اوجه متوجه ویارجعتدن
قورتیلوب مستقیم اولورسه ویاخود شعاع آفتابدن طشره کاورسه
اول حسك قوتی ترقی بولوب وهیچ بروجهله نقصان قبول ایلمز امااکر
دلیل مذکور سعدن منصرف ونحسه متصل ویابرکوزل موضعدن
بربد محله متوجه ویاخود اوجدن حضیضه توجه ایتمش ویارا جع

اولمق

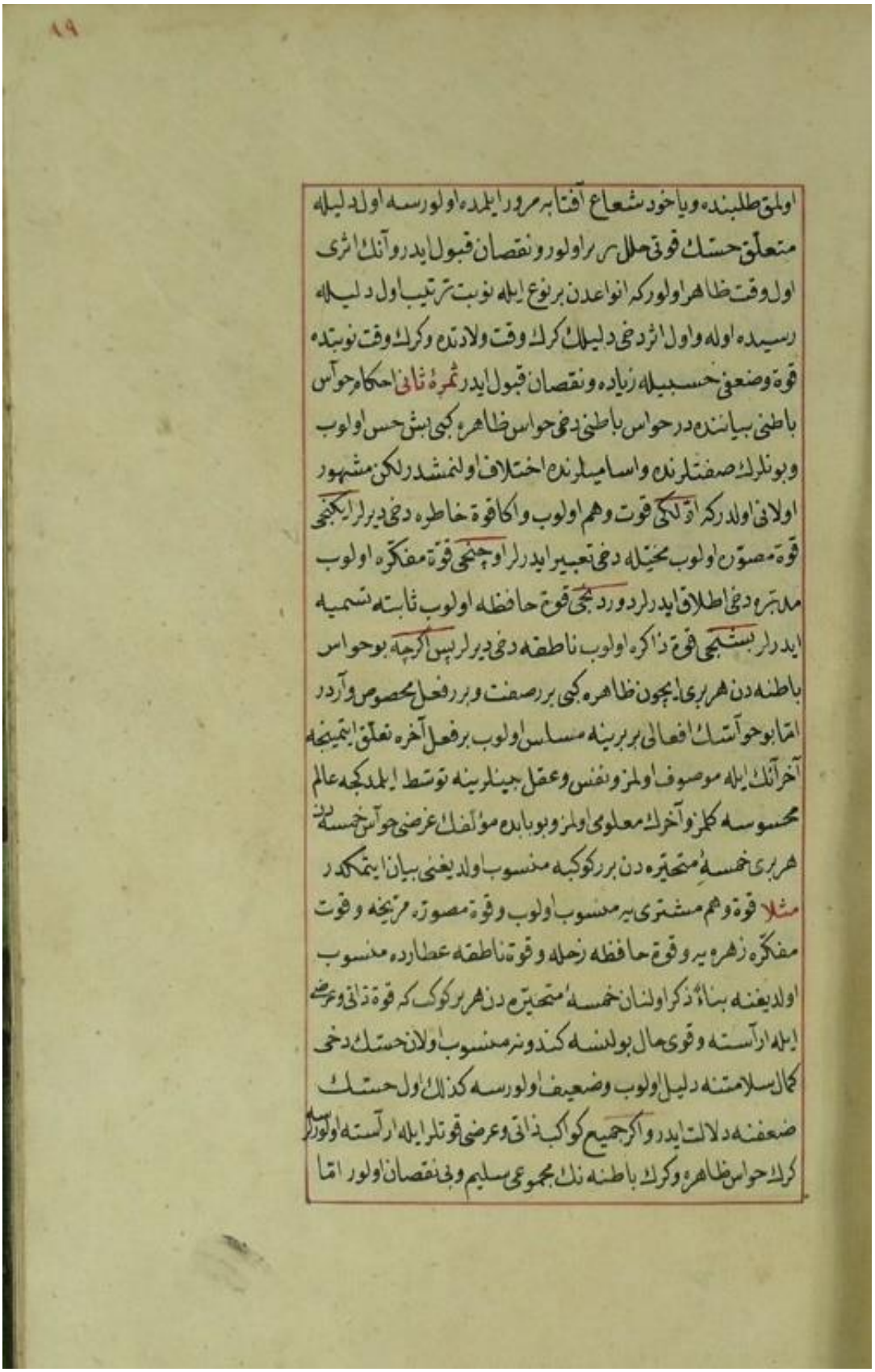

اولمق طلبنده و یاخود شعاع آفتاب مرور ایلمده اولورسه اول دلیله
متعلق حسك قوتی حال بر اولور و نقصان قبول ایدر و آنك اثری
اول وقت ظاهر اولور کر انواعدن بر نوع ایله نوبت ترتیب اول دلیله
رسیده اوله و اول اثر دخی دلیلك کرك وقت ولادتده و کرك وقت نوبتده
قوة وضعی حسب یله زیاده و نقصان قبول ایدر ثمرهٔ ثانی احکام حواس
باطنی بیاننده در حواس باطنی دخی حواس ظاهره کبی بش حس اولوب
و بونلرك صفتلرنده و اسامیلرنده اختلاف اولمشدر لکن مشهور
اولانی اولدر کر اوللکی قوت وهم اولوب و اکا قوة خاطره دخی دیرلر ایکنجی
قوة مصوره اولوب مخیله دخی تعبیر ایدرلر اوچنجی قوة مفکره اولوب
مدبره دخی اطلاق ایدرلر دوردنجی قوة حافظه اولوب ثابته تسمیه
ایدرلر بشنجی قوة ذاکره اولوب ناطقه دخی دیرلر پس اگرچه بو حواس
باطنه دن هر بری ایچون ظاهره کبی بر صفت و بر فعل مخصوص وارد
اما بو حواسك افعالی بر برینه مسلسل اولوب بر فعل آخره تعلق ایتمیجه
آخر آنك ایله موصوف اولمز و نفس و عقل بینلرینه توسط ایلمدکجه عالم
محسوسه کلمز و آخرك معلومی اولمز و بو بابده مؤلفك غرضی حواس خمسه دن
هر بری خمسهٔ متحیره دن بر رکوکبه منسوب اولدیغنی بیان ایتمکدر
مثلا قوة وهم مشتری یه منسوب اولوب و قوة مصوره مریخه و قوت
مفکره زهره یه و قوة حافظه زحله و قوة ناطقه عطارده منسوب
اولدیغنه بناءً ذکر اولنان خمسهٔ متحیره دن هر بر کوکب که قوة ذاتی و عرضی
ایله ارسته و قوی حال بولنسه کندو نه منسوب اولان حسك دخی
کمال سلامتنه دلیل اولوب وضعیف اولورسه کذلك اول حسك
ضعفنه دلالت ایدر و اکر جمیع کواکب ذاتی و عرضی قوتلر ایله ارسته اولورلر
کرك حواس ظاهره و کرك باطنه نك مجموعی سلیم و بی نقصان اولور اما

حواس مزبوره نك قوة وضعفنه شول طريق ايله دخى استدلال ايدر لركه
حواس ظاهره ده بيان اولندى يعنى اوزره دلائل اتصال وانصرافنه واول
حواسك زياده ونقصان اوزره اولمسنه دليل اولان سائر حالاتدن دخى
نظر اولنور ثمره ثالث دليل عقل بيانده در بو دخى بنى آدمده ايكى قوت
اولوب برينه عقل عملى ومعاش تعبير ايدوب آخرينه عقل نظرى وعزيزى
اطلاق ايدرلر پس عقل عملى اولدركه انسان آنكله امور دين وعالم شهوده
نيك وبدى وظلم وعدلى امتيازه قادر اولوب امور دنياوبده كندوينه
نه كونه مصلحت مناسب ولايق اولدينى معلومى اولور واكا اسم كونا
كون وضع اولنمشدر وبو عقل قره منسوبدر وعقل نظرى دخى اولدركه
انسان آنكله ذات وصفت خداى تعالا حضرتلرينه وحقايق اشيا
ومعقولاته اطلاع تحصيل ايدوب حدوث وقدمك وارواح واجسامك
مابينلرنى تفريقه قدرت حاصل ايلر وبونك دخى دورلودورلو اسملرى
اولوب بو عقل دخى شمسه منسوبدر امدى وقت ولادتده نيتريندن
قنغيسى قوى حال بولنورسه مولوددە اول عقل كمال بولور واكر قمر
عرضى قوتلر ايله ارآسته بولنورسه آنك اثرى زياده سيله قوى
اولور واكر آفتاب قوت ذاتى ايله ارآسته بولنورسه آنك دخى اثرى
عظيم اولور واكر نيترين بربرينه وياخود طالعه وصاحب طالعه
نظر مودته ناظر خصوصيله هربرى اوتاردە بولنورسه ذكر اولنان
قوتلرك ايكسى دخى غايت كماله رسيده اولوب مولود امور دينجه
ودنياويده زيرك ودانا وهر مصلحتى كما ينبغى ادا ايدوب وصاحب ناموس
اولور واكر نظر لرعدآوت اوزره اولورسه مصلحتنده عنف ايله معامله
ايدبجى اولوب وعلم سياستى خوش بيلور واكر هربرى ضعيف وطالعدن
وصاحب طالعدن ساقط اولورسه مولود دنياوى واخروى امورده

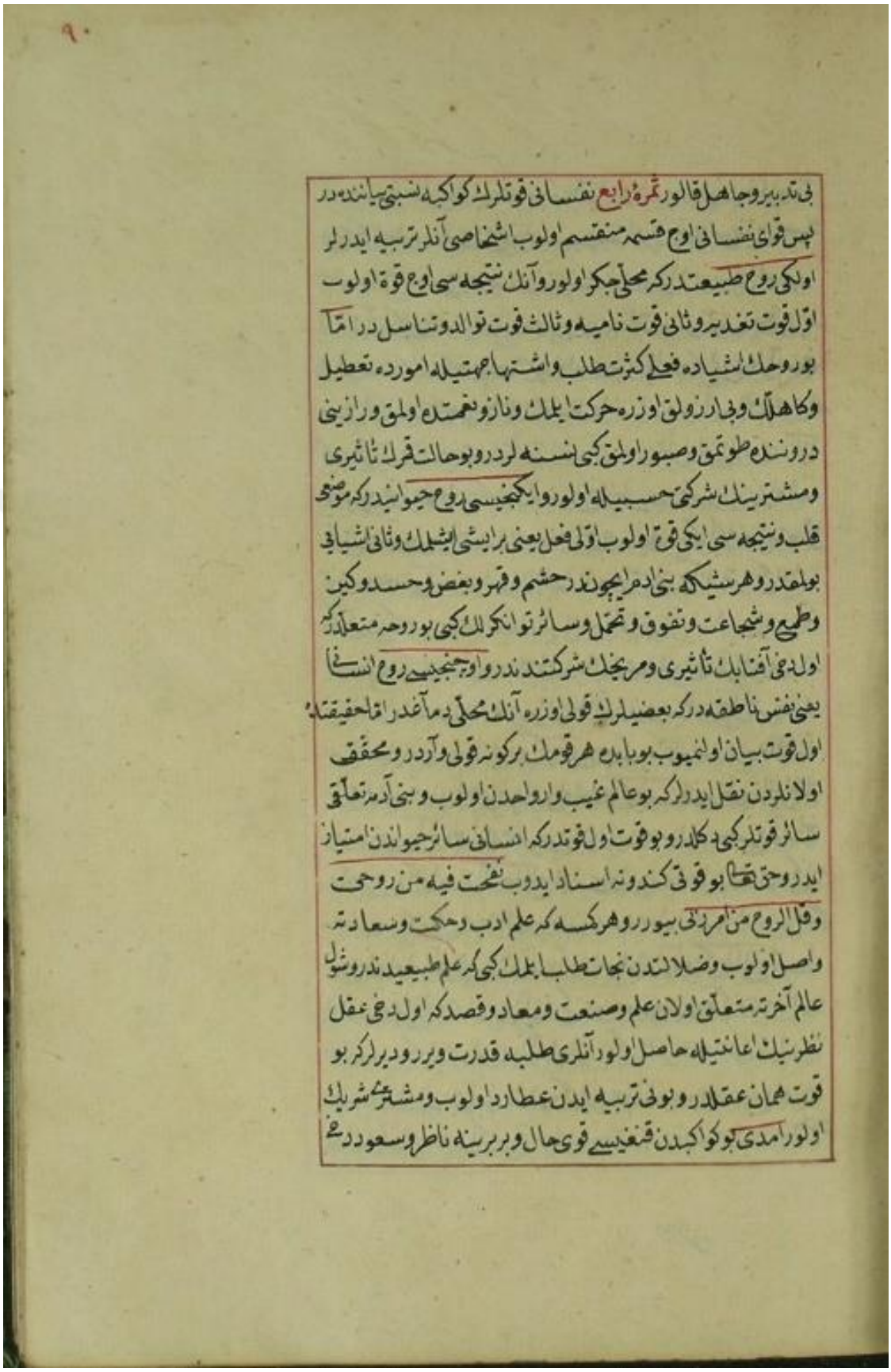

بی تدبیر وجاهل قالور ثمره رابع نفسانی قوتلرك کواکبه نسبتی بیانندہ در
پس قوای نفسانی اوچ قسمه منقسم اولوب اشخاصی آنلر تربیه ایدرلر
اولکی روح طبیعتدرکه محلی جگر اولور وآنك نتیجه سی اوچ قوة اولوب
اول قوت تغذیه وثانی قوت نامیه وثالث قوت توالد وتناسل در اما
بو روحك اشیاده فعلی کثرت طلب واشتهاجهتیله امورده تعطیل
وکاهلك وجبار زولق اوزره حرکت ایلمك ونازونعمتده اولمق وراز یتی
درونده طوتمق وصبور اولمق کبی نسنه لردر وبو حالت قمرك تاثیری
ومشتریك شرکی حسبیله اولور وایکنجیسی روح حیوانیدرکه موضعی
قلب ونتیجه سی ایکی قوة اولوب اولی فعل یعنی برایشی ایشلمك وثانی اشیایی
بولمقدر وهرشیکه بنی آدم ایچوندر حشم وقهر وبغض وحسد وکین
وطمع وشجاعت وتفوق وتحمل وسائر توانکرلك کبی بو روحه متعلقدر
اولدخی آفتابك تاثیری ومریخك شرکتلرندر واوچنجیسی روح انسانی
یعنی نفس ناطقه درکه بعضیلرك قولی اوزره آنك محلی دماغدر اما حقیقتده
اول قوت بیان اولمیوب بو بابده هرقومك برکونه قولی وآردر ومحقق
اولانلردن نقل ایدرلرکه بو عالم غیب وارواحدن اولوب وبنی آدمه تعلقی
سائر قوتلرکبی دکلدر وبو قوت اول قوتدرکه انسانی سائر حیواندن امتیاز
ایدر وحق تعالی بو قوتی کندونه اسناد ایدوب نفخت فیه من روحی
وقل الروح من امر ربی بیورر وهرکسه کم علم ادب وحکمت وسعادته
واصل اولوب وضلالتدن نجات طلب ایلمك کبی کم علم طبیعیدندر وشول
عالم آخرته متعلق اولان علم وصنعت ومعاد وقصدکه اول دخی عقل
نظریدیك اعانتیله حاصل اولور آنلری طلبه قدرت ویرر ودیرلرکه بو
قوت همان عقلدر وبونی تربیه ایدن عطارد اولوب ومشتریك شریك
اولورامدی بو کواکبدن قمغنیسی قوی حال وبربینه ناظر وسعود دخی

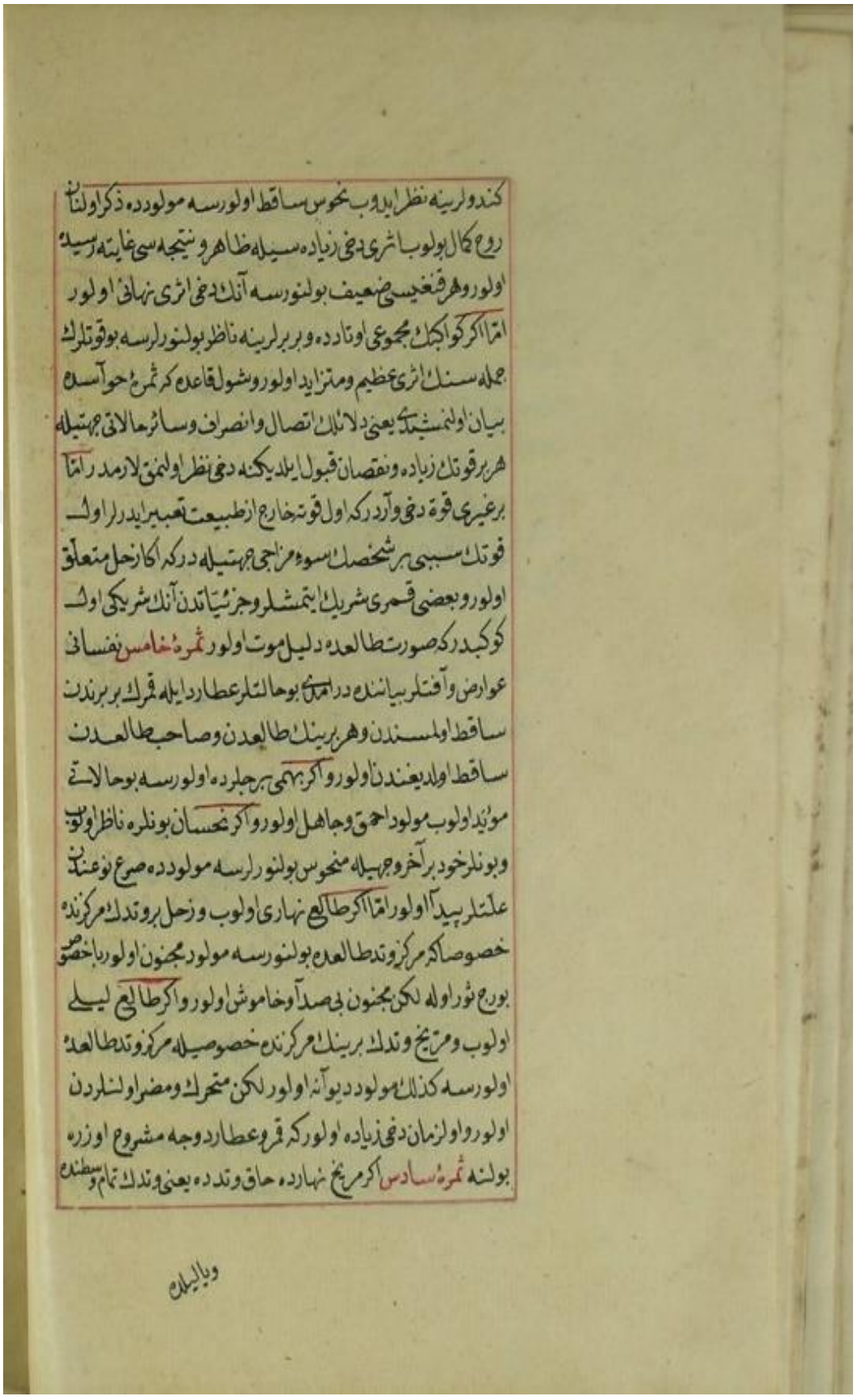

کندولرینه نظرایدوب نحوس ساقط اولورسه مولوده ذکراولنان
روح کمال بولوب اثری دخی زیاده سیله ظاهر و نتیجه سی غایته رسیده
اولور وهر قنغیسی ضعیف بولنورسه آنك دخی اثری نهایی اولور
امّا اگر کواکبك مجموعی اونادده و بر برلرینه ناظر بولنورلرسه بوقوتلرك
جمله سنك اثری عظیم ومتزاید اولور وشول قاعده کر ثمره حواسده
بیان اولنمشدر یعنی دلائل اتصال وانصراف وسائر حالاتی جهتیله
هر بر قوتك زیاده ونقصان قبول ایلدیکنه دخی نظر اولنمق لازمدر امّا
بر غیری قوة دخی وار درکه اول قوته خارج از طبیعت تعبیر ایدرلر اول
قوتك سببی بر شخصك سوء مزاجی جهتیله درکه اکا زحل متعلق
اولور وبعضی قمری شریك ایتمشلر وجزئیاتدن آنك شریکی اول
کوکبدرکه صورت طالعده دلیل موت اولور ثمره خامس نفسانی
عوارض وآفتلر بیانندهدر امّا بوحالتلر عطارد ایله قمرك بر برلرینه
ساقط اولمسندن وهر بر بینك طالعدن وصاحب طالعدن
ساقط اولدیغندن اولور واگر بهمی بر جلرده اولورسه بوحالاتی
مؤید اولوب مولود احمق وجاهل اولور واگر نحسان بونلره ناظر اولوب
وبونلر خود بر آخر وجهیله منحوس بولنورلرسه مولوده صرع نوعندن
علتلر پیدا اولور امّا اگر طالع نهاری اولوب وزحل بروندك مرکزنده
خصوصاکه مرکز وندطالعده بولنورسه مولود مجنون اولور باخصوص
بورج ثور اوله لکن مجنون بی صدا وخاموش اولور واگر طالع لیلی
اولوب ومریخ وندك بر بینك مرکزنده خصوصیله مرکز وندطالعده
اولورسه کذلك مولود دیوانه اولور لکن متحرك ومضراولنلردن
اولور واولزمان دخی زیاده اولورکه قمر وعطارد وجه مشروح اوزره
بولنه ثمره سادس اگر مریخ نهارده حاق وندده یعنی وندك تمام وسطنده

وبالیلده

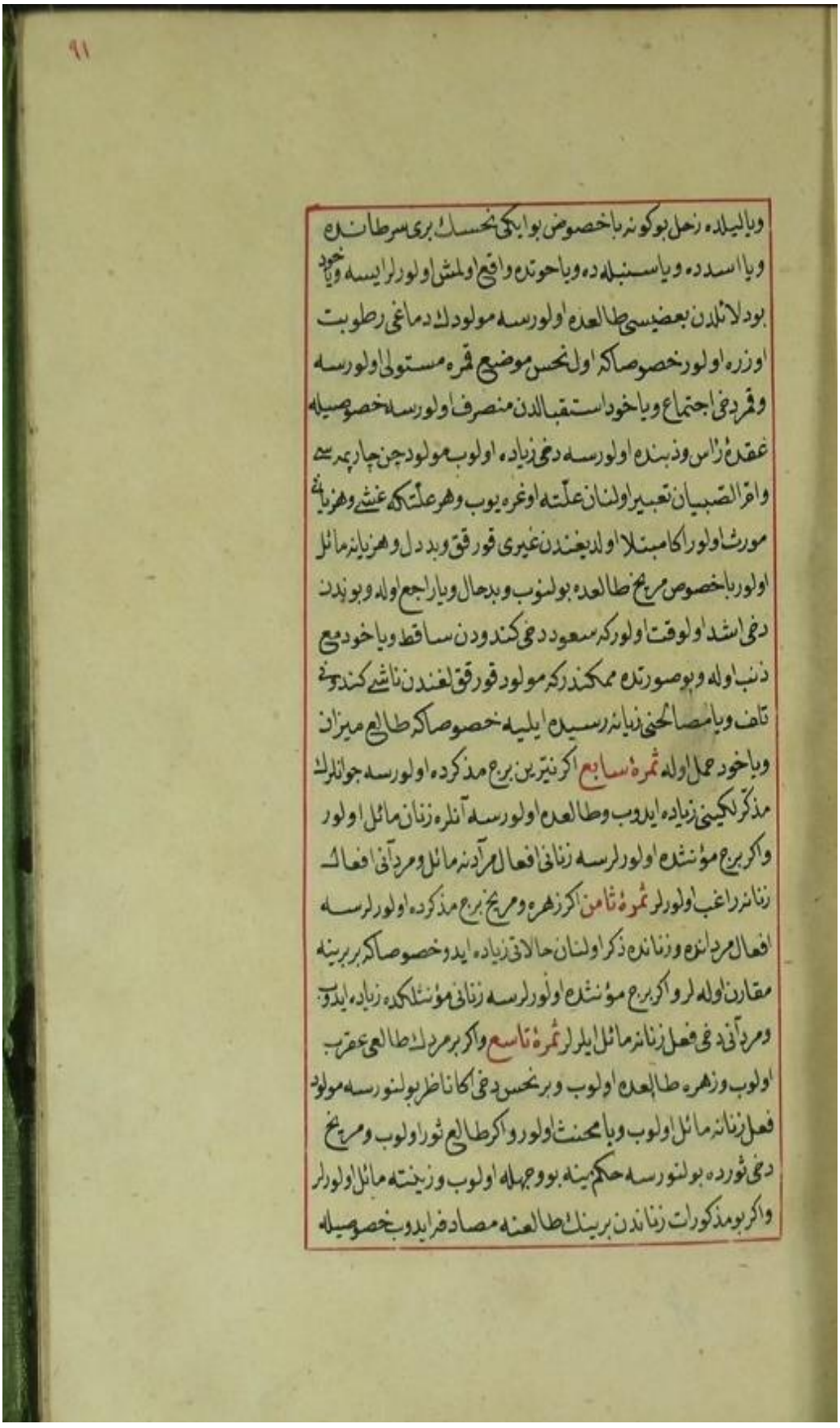

ویا لیلاده زحل بوکونه باخصوص بوایکی نحسك بری سرطانده
ویا اسددده ویاسنبله ده ویاحوتده واقع اولمش اولورلرایسه ویاخود
بودلاتلدن بعضیسی طالعده اولورسه مولودك دماغی رطوبت
اوزره اولورخصوصاکه اول نحس موضع قمره مستولی اولورسه
وقمر دخی اجتماع ویاخود استقبالدن منصرف اولورسه خصوصیله
غصه وزاس وذبنده اولورسه دخی زیاده اولوب مولود چن چارپمه سنه
واقع التصبیان تعبیر اولنان علتله اوغره یوب وهر علتکه غشی وهزیانه
مورث اولورا کامبتلا اولدیغندن غیری قورقو وبددل وهزیانه مائل
اولورباخصوص مریخ طالعده بولنوب وبدحال ویاراجع اوله وبولندن
دخی اشد اولوقت اولورکه سعود دخی کندودن ساقط ویاخودمع
ذنب اوله وبوصورتده ممکندرکه مولود قورقو لغندن ناشی کندوسنه
تلف ویامصالحنی زیانه رسیده ایلیه خصوصاکه طالع میزان
ویاخود حمل اوله ثمرهٔ سابع اکرنیرین برج مذکرده اولورسه جوانلرك
مذکرلکینی زیاده ایدوب وطالعده اولورسه آنلره زنان مائل اولور
واکربرج مؤنثده اولورلرسه زنانی فعال امرآدنه مائل ومردآنی افعالك
زنانه راغب اولورلر ثمرهٔ ثامن اکرزهره ومریخ برج مذکرده اولورلرسه
افعال مردانه وزنانه ذکر اولنان حالاتی زیاده ایدوخصوصاکه بربرینه
مقارن اوله لرواکربرج مؤنثده اولورلرسه زنانی مؤنثلکده زیاده ایدوب
ومردآنه دخی فعل زنانه مائل ایلرلر ثمرهٔ تاسع واکربرمردك طالعی عقرب
اولوب وزهره طالعده اولوب وبرنحس دخی اکا ناظر بولنورسه مولود
فعل زنانه مائل اولوب وبامحنث اولورواکرطالع ثوراولوب ومریخ
دخی ثوردده بولنورسه حکم بینه بووجهله اولوب وزینته مائل اولورلر
واکربومذکورات زنانه دن برینك طالعنه مصادف اولوب خصوصیله

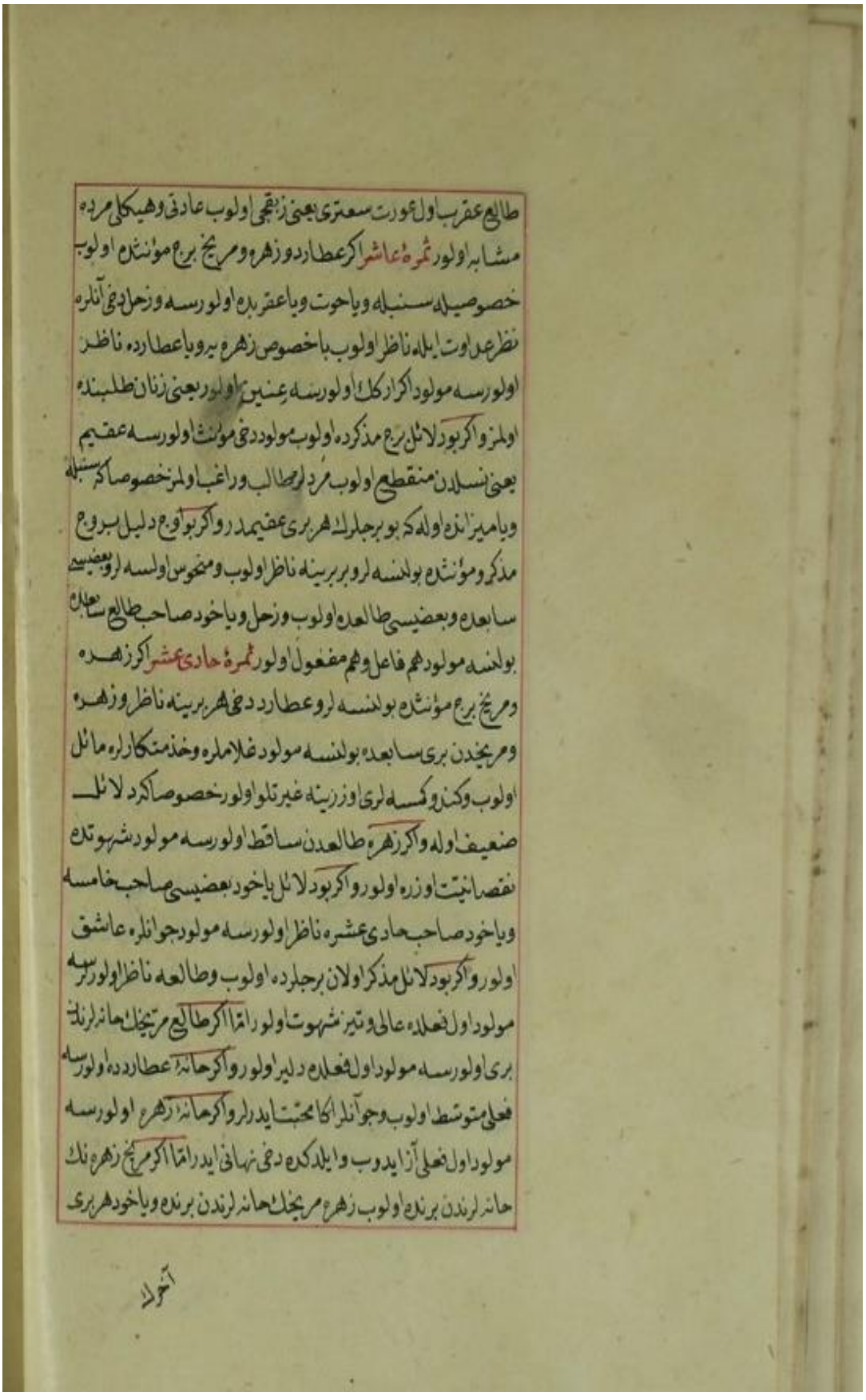

طالع عقرب اول عورت سعتری یعنی زیقی اولوب عادتی وهیکلی مرده
مشابه اولور ثمره عاشر اکر عطارد وزهره ومریخ برج مؤنثده اولوب
خصوصیله سنبله ویاحوت ویاعقربده اولورسه وزحل دخی آنلره
نظر عداوت ایله ناظر اولوب باخصوص زهره یه ویاعطارده ناظر
اولورسه مولود اکر ارکك اولورسه عنین اولور یعنی زنان طلبنده
اولمز واکر بود لائل برج مذکرده اولوب مولود دخی مؤنث اولورسه عقیم
یعنی نسلدن منقطع اولوب مرد طالب وراغب اولمز خصوصا که سنبله
ویامیزانده اوله کوبو برجلرك هر بری عقیمدر واکر بو اوچ دلیل بروج
مذکر ومؤنثده بولنسه لرو بربرینه ناظر اولوب ومنحوس اولسه لرو بعضیسی
سابعده وبعضیسی طالعده اولوب وزحل ویاخود صاحب طالع ساعلان
بولنسه مولودهم فاعل وهم مفعول اولور ثمره حادی عشر اکر زهره
ومریخ برج مؤنثده بولنسه لرو عطارد دخی هر بربرینه ناظر وزهره
ومریخدن بری سابعده بولنسه مولود غلامله وخدمتکارله مائل
اولوب وکندو کسه لری اوزرینه غیرتلو اولور خصوصا که دلائل
ضعیف اوله واکر زهره طالعدن ساقط اولورسه مولود شهوتده
نقصانیت اوزره اولور واکر بود لائل یاخود بعضیسی صاحب خامسه
ویاخود صاحب حادی عشره ناظر اولورسه مولود جوانلره عاشق
اولور واکر بود لائل مذکر اولان برجلرده اولوب وطالعه ناظر اولورسه
مولود اول فعلده عالی وتیز شهوت اولور اما اکر طالع مریخك خانه لرندن
بری اولورسه مولود اول فعلده دلیر اولور واکر خانه عطارده اولورسه
فعلی متوسط اولوب وجوانلرکا محبت ایدر لر واکر خانه زهره اولورسه
مولود اول فعلی آز ایدوب وایلدکده دخی نهانی ایدر اما اکر مریخ زهره نك
خانه لرندن برنده اولوب زهره مریخك خانه لرندن برنده ویاخود هر بری

آخر

[91b]

آخرلك حائر سنده بولنسه مولود نيز شهوت وحماقتكار اولوب افعال
مزبوره نك هر نوعنى قبول وهر كسك مرامنه مساعده ايدركذلك
زنانك طالعنده دخى حاكم بوو جهله دروا كر صاحب طالع سابعده
زهره ايله بولنوب اول برج دخى بهمى اولورسه مولود هر كمال ايله جمع
اولورسه يا كر معانقه ايله انزال اولورولذتى كندندن بولورخصوصا
عطارد زهره ايله اولوب وياخود ناظر بولنسه شعبهٔ خامس بدى
ثمره يى مشتمل اولوب احوال عمر مولوده بيان ايدر ثمرهٔ اول بو اصولك
مقدمه سى بيانندە در فى الحقيقه احوال اعمار حق تعاليدن غيرى كسنه نك
معلومى دكلدر امابو فنده مشار بالبنان اولانلر تجربه ومقايسه طريقى
ايله قاعده لرذكروبيان ايلمشلردركه برى هيلاج وايكنجيسى كتخدادر
وهيلاج تعبير اولنان روحه وكيفيت عمره كتخدا دخى جسمه وكميت
عمره دليلدر امانه كيفيت وكميت عمر ايچون كلام ايراد ايدنلردن ابتدا
هرمس عليه السلام وبعده بطلميوس سدركه شاكرديدر وآنلردن نصكره
بو فنك اولو لرندن اولان كسنه لردخى بسط كلامه ايلمشلردر پس
چونكه هيلاج روحه دليلدر حكماى طبيعيدن نقل ايدرلركه مولودك
عمرى ميراث مثللو اولوب پدرينك وجدينك وقبيله سنك عمرلرينه
نمقدار ايسه عمر مولود دخى اول مقدار اولور وكاهيجه جزوى نقصان
وزياده دخى قبول ايدر وابو معشر كليسا تنده دركه اكر ميلاد اتفاقا
وقت تحويل قران وسطى يه مصادف ايدوب وطالع دخى زحل ومشترينك
حائر لرندن برى واقع اولوب ونهارده تولد ايدن مولوده آفتاب
هيلاج اولوب وياخود ليلده تولد ايدن مولوده قمر هيلاج اولسه
وبونلردن هر برى دخى كندو يه كتخداه اولوب وسائر كواكب دخى قوى
حال واوتارده وهيلاج وكتخدا يه موده تله ناظر بولنسه لر ممكندركه

مولود مدت قران وسطی کہ تقریباً ایکی یوز قرق سکز سنہ در معمرا اولہ
واکر بو اتفاق تحویل قران اکبرہ اولوب ودلائل دخی وجہ مشروع اوزرہ
بولنورسہ مولود مدت قران اکبر معمرا ولمق ممکندر کہ اولدخی تقریباً طقوز
یوز سکسان سنہ ایدروبو مادہ تمر یوع علیہ السلام ایلہ اشتہاد
ایدرلر اما بعض یلرک قولی اولدر کہ چونکہ آفتاب ھیلاج واقع اولوب
حائز سندہ ویاشر فندہ بولنوب کتخداہ دخی اولورسہ کندو عطیت کبری سنی
ویررکہ یوز یکرمی سنہ ایدر پس اکر قمر وتد دن آفتابہ نظر مودتلہ ناظر
اولورسہ یکرمی بش سنہ دخی زیادہ ایدر کذلک زھرہ سکز سنہ وعطارد
یکرمی سنہ ومشتری اون ایکی سنہ زیادہ ایدوب مجموعی یوز سکسان
بش سنہ اولور خصوصیلہ ایکی نحس دخی کتخداہ دن ساقط اولورلرسہ
امید درکہ مولود بو عطیتہ رسیدہ اولہ وابو معشر دخی بو قولی استحسان
ایلمشدر اما جمہور شول قولک اوزرینہ درکہ آفتاب یوز یکرمی سنہ
عطیۂ کبری سی اولوب مولود آنی تجاوز ایلمز ولایتی اولان دخی اولدرکہ
اولوقت آفتاب ھیلاج اولوب کندو حدندہ ونحوسدن سالم وطالع
وسائر کواکب دخی قوی حال بولنہ لر اما اکر بو حال شروط مذکورہ ایلہ
قمرہ واقع اولورسہ ممکندر کہ مولود یوز سکرنسنہ معمرا اولہ زیرا
قمرلک عطیۂ کبریسی اولمقدار در ثمرۂ ثانی طلب ھیلاج بیاننده در
بو بابدہ متقدمین بش قاعدہ یاد ایدوب ھر برینہ ھیلاج اطلاق
ایدرلر اولکی نیر اعظمدرکہ چشمہ قوت حیوانی ومایۂ زندہ کائیدر
وایکنجی نیر اصغردرکہ چشمہ قوت طبیعی ومایۂ کون وفسادر
اوچنجی ودوردنجی نیرینک نسبانجی درکہ جزؤ مقدم وسہم
السعادہ اولور وبشنجی طالعدرکہ میان بدنده روح کبیدر پس چونکہ
درجۂ طالع واوتاد ومواضع کواکب تحقیق اولنہ اکر طالع نہارکی اولورسہ

آفتاب

آفتابه نظر اولنور اکر طالعده ویا عاشرده ویا سابعده ویا رابعده ویا حادی عشرده
ویا ثانیده ویا خامسده ویا تاسعده بولنورسه هیلاجیتیه
شایسته اولور واکر آفتاب بوحانر لرده بولنمرسه قمره نظر اولنور
اولدخی طالعده ویا عاشرده ویا سابعده ویا رابعده ویا حادی عشرده
ویا خامسده ویا ثانیده ویا تاسعده ویا ثامنده ویا ثالثده بولنورسه
هیلاجیتیه شایسته اولور والا آنی دخی ترك ایدوب هر بریسنك مناسبجه
نظر اولنور امدی اکر طالع اجتماعی اولورسه کرك نهاری وکرك لیلی ابتدا
جزو اجتماعه نظر اولنوب اکر اوتادده ویا مائل الوتدده بولنورسه هیلاجیتیه
شایان اولور یعنی جزو اجتماع بولنمدیغی تقدیرجه سهم السعاده یه
نظر اولنوب اکر بیوب مزبوره ده بولنورسه هیلاجیتیه شایسته
اولور اکر طالع استقبالی اولورسه کذلك نهاری ویا لیلی ابتدا سهم
السعاده یه نظر اولنوب اکر شایسته اولمرسه بعده جزو استقباله
نظر اولنور واکر بو ایکی نتیجه نیتریندن بری دخی اوتادده ویا خود مائل
الاوتادده بولنمیوب ونیتریسنك دخی هیلاجیتیه صلاحیتی اولمرایسه
اولوقت هیلاجیت درجه طالع اوزرینه ثابت اولور که طبیعت
هیلاجده در امّا اکر طالع لیلی اولورسه اولزمان قمر شمس اوزرینه
مقدم اولوب اکر اوتادده ویا مائل الاوتادده وتاسعده وثالثده بولنمز
اولوقت شمسه نظر اولنور واکر اولدخی اوتادده ویا مائل الاوتادده بولنمز
هر بریسنك مناسبجه نظر اولنوب مقدما نیان اولندیغی اوزره روز
وشبده اجتماع واستقبال مقدمه اعتبار ایدرلر واکر بونلرده دورد
دخی هیلاجیتیه شایان اولمرایسه درجه طالعی هیلاج اخذ ایدرلر
واولدخی شایسته اولمدیغی صورتده مولود لك دخی عمری اولمزاما متقدمینك
قولی اولدرکه کرك نهاری وکرك لیلی اولان طالعده اکر آفتاب ربع مذکوره

[93a]

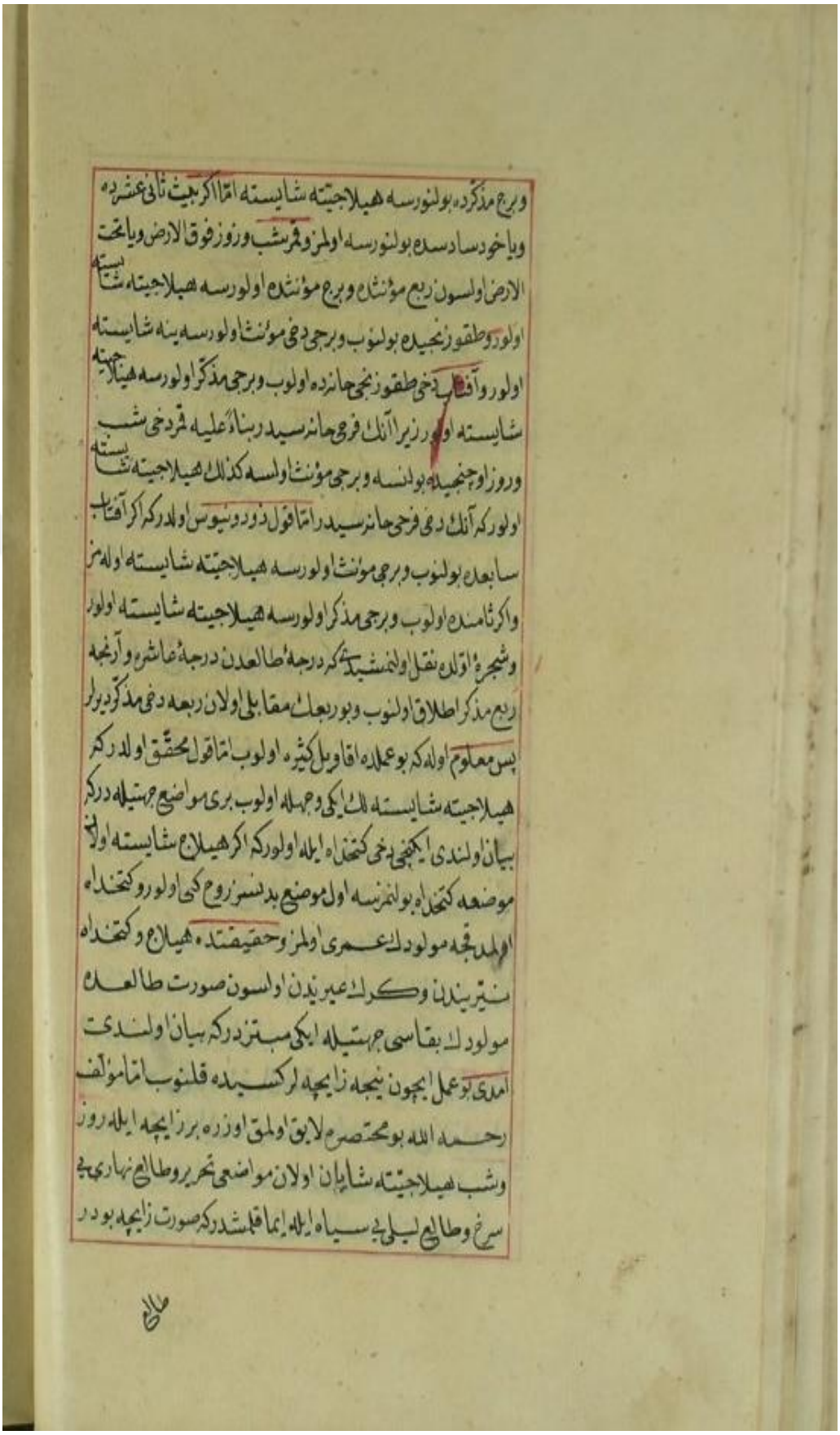

[93b]

طالع اجتماعیدن شب و روز جزو سهم اوزرینه قمر اولوب و طالع استقبالیده سهم مقدم اولور

ثمرهٔ ثالث

طلب کتخداه بیاننده در چونکه هیلاجیت ذکر اولنان اصول خمسه دن برنده ثابت اوله آنك اوزرینه کتخداه طلب اولنور و کتخداه

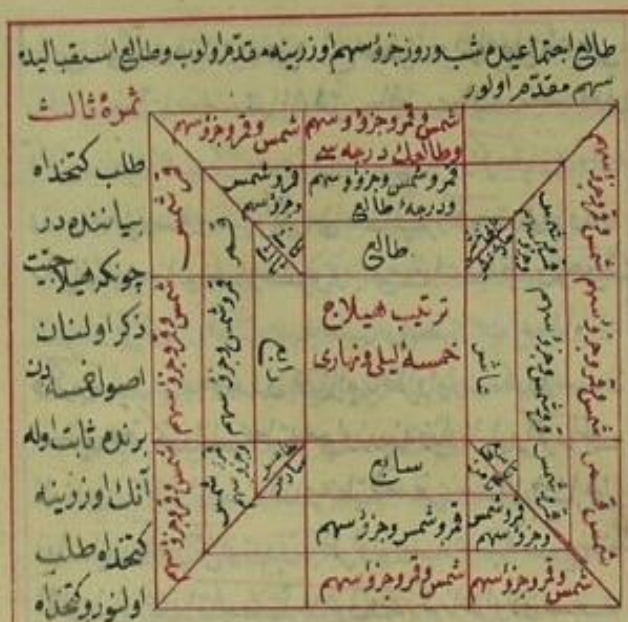

دخی ارباب حظوظدن موضع هیلاجه مستولی و ناظر اولان کوکبه اطلاق اولنور و اگرچه نظارت درجه بدرجه اولمزایسه دخی برجاگاهی وجائزدر امّا بعض کسنه لر اتصال محلی دخی رواطو تر لر پس اگر شمس و یاخود قمر هیلاجیته شایسته و بیتلردن ویابیت شرقلوندن بولنسلر کتخداله زیاده سیله اولی اولور لر امّا وقت اولورکه صورة طالعده اصول خمسه دن هربری هیلاج و کتخداه بولنورلر اولوقت هرقنغی سی موضع هیلاجیتده و کتخداله قوی بولنورسه حکم دخی آنکدر امّا کثرت هیلاج قوة حیات مولوده و مزاجنك سلامته و صحت بدنه و دخوشلغه وزنه کافی لکن دلیل اولوب کذلك کتخداه دخی طول عمره و رفاهیته و تندرستلکه و خوشبخته بر ور شیاب اولمغه دلیلدر ثمرهٔ رابع کمیت عمر بیاننده در هربرکوکب ایچون دورت عطیت اولوب اوّلـ

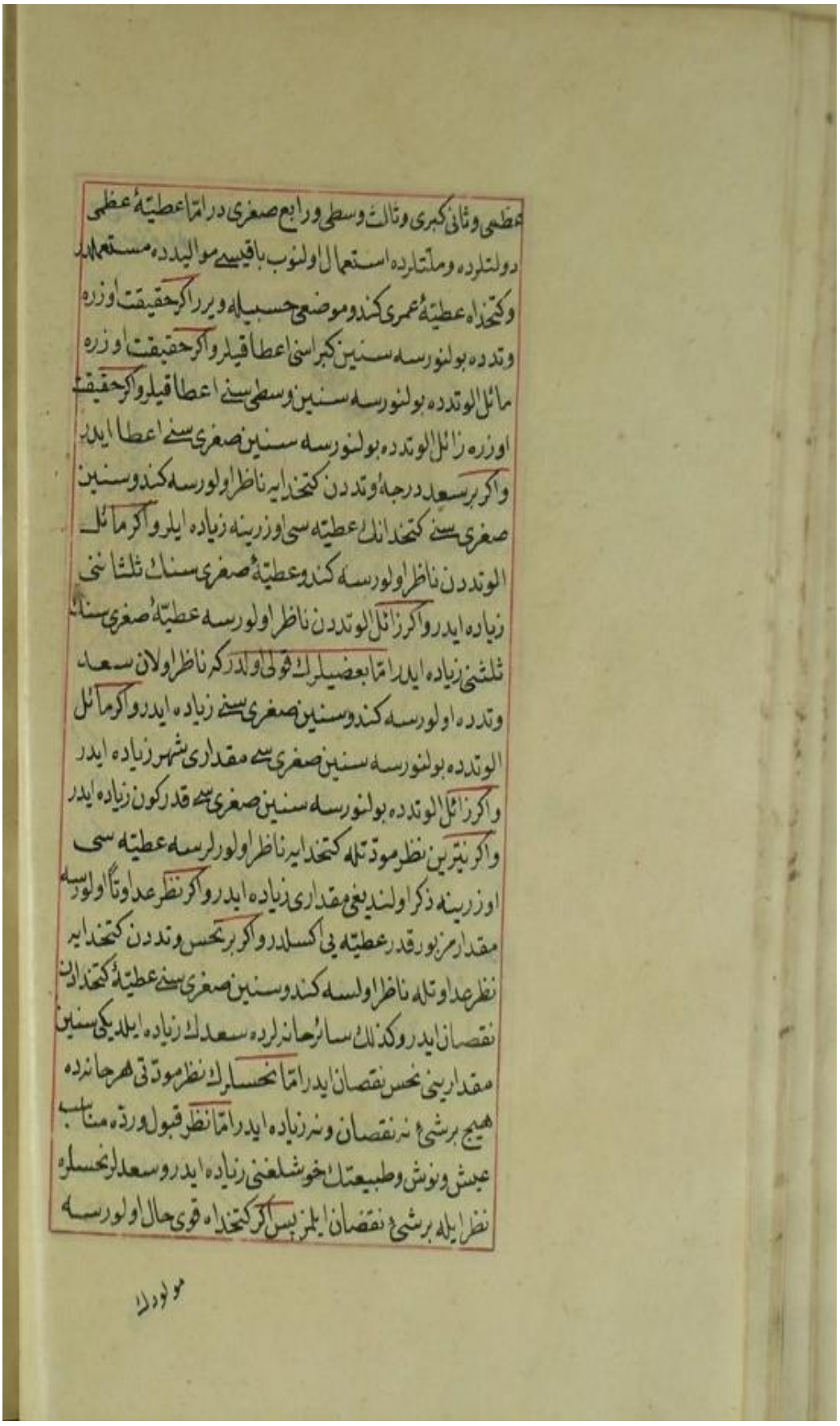

عظمی وثانی کبری وثالث وسطی ورابع صغری در امّا عطیهٔ عظمی
دولتلرده وملتلرده استعمال اولنوب باقیسی موالیده مستعمل
وکتخداه عطیهٔ عمری کندو موضعی حسبیله ویرر اکر حقیقت اوزره
وتدده بولنورسه سنین کبراسنی اعطا قیلر واکر حقیقت اوزره
مائل الوتدده بولنورسه سنین وسطی سنی اعطا قیلر واکر حقیقت
اوزره زائل الوتدده بولنورسه سنین صغری سنی اعطا ایدر
واکر برسعد درجهٔ وتددن کتخدایه ناظر اولورسه کندو سنین
صغری سنی کتخدانك عطیه سی اوزرینه زیاده ایلر واکر مائل
الوتددن ناظر اولورسه کندو عطیهٔ صغری سنك ثلثانی
زیاده ایدر واکر زائل الوتددن ناظر اولورسه عطیهٔ صغری سنك
ثلثینی زیاده ایدر امّا بعضیلرك قولی اولدرکه ناظر اولان سعد
وتدده اولورسه کندو سنین صغری سنی زیاده ایدر واکر مائل
الوتدده بولنورسه سنین صغری سی مقداری شهر زیاده ایدر
واکر زائل الوتدده بولنورسه سنین صغری سی قدر کون زیاده ایدر
واکر نحس نظر مودتله کتخدایه ناظر اولورلرسه عطیه سی
اوزرینه ذکر اولندیغی مقداری زیاده ایدر واکر نظر عداوتاً اولورسه
مقدار مزبور قدر عطیه یی اکسلدر واکر برنحس وتددن کتخدایه
نظر عداوتله ناظر اولسه کندو سنین صغری سنی عطیهٔ کتخدانك
نقصان ایدر وکذلك سائر حائز لرده سعدلك زیاده ایلدیکی سنین
مقداریني نحس نقصان ایدر امّا نحسلرك نظر مودتی هر حائزده
هیچ برشیء نه نقصان ونه زیاده ایدر امّا نظر قبول ورزه مناسب
عیش ونوش وطبیعتلك خوشلغنی زیاده ایدر وسعدلرك نحسلره
نظر ایله برشیء نقصان ایلمز پس اکر کتخداه قوی حال اولورسه

مولودك

مولودك حالی خوش و راحتده اولوب معاش جهتیله دخی قسمتی مزداد
وکوزل ترتیب بولور و تندرست اولوب عطیه سنی تمام ایدرواکر
ضعیف اولورسه مولود دخی ضعیف و نزار و علیل و غمناك و ترتیبی
ناقص اولوب عطیه سنی تمام ایدر امّا اکر کتخداه محترق اولورسه
کتخدالغه شایسته اوله مزمکر که کندو حانه سنده و یاخود
شرفنده بولنوب سعوددن ناظر بولنه امّا اکر کتخدایه ناظر اولان
سعد قوی حال اولوب نظری مائل الوتددن و مقبول اولورسه
دورت دانك مقداری کندو سنین صغری سنی زیاده ایدرواکر نظر
زائل الوتددن اولورسه ایکی دانك زیاده ایدرکه مقدما بیان
اولنمشیدی وجمله سنی تمام ایدرواکر ضعیف و ناقبول اولورسه سنه
برینه ماه و روز زیاده ایدر امّا نحسك حکمی که نقصان ایلمکدر اولدخی
اکر ضعیف اولوب و بد موضعدن ناظر اولورسه سنین نقصان ایدر
واکر قوی حال اولوب خوش محلدن نظر ایدرسه شهر و یوم نقصان ایلر
امّا ابو معشر موالید کبیرنده نقل ایدرکه اکر موضع هیلاج و کتخداه
بروتدك مرکزندن مقدم بولنوب مرکز وتده وارمغه غایتی بش
درجه دن زیاده اولمزسه بینه اول وتده اعتبار اولنور لکن اکر
اول درجه اول برجدن اولوب آنك اولنده اولان برجدن اولماموکرکدر
ومصنف نقل ایدرکه چوق طالع مولود کوردمکه هیلاج و کتخداه
وسائر دلائله معروف استادلرك عملی ایدی تسویه و بیوتر اعتبار
ایلیوب برجیته اعتبار و التفات ایلمشلر و بعض طالعلرده
کورلمشدرکه اول برجك حکمنی صاحبندن ایلمشلر و درجهٔ طالع
برجك آخری واقع اولمش وشول بش درجه کرهر بیتك مرکزندن
مقدم اعتبار اولنوب میتته تعبیر ایدرلر و اول درجه لره التفات

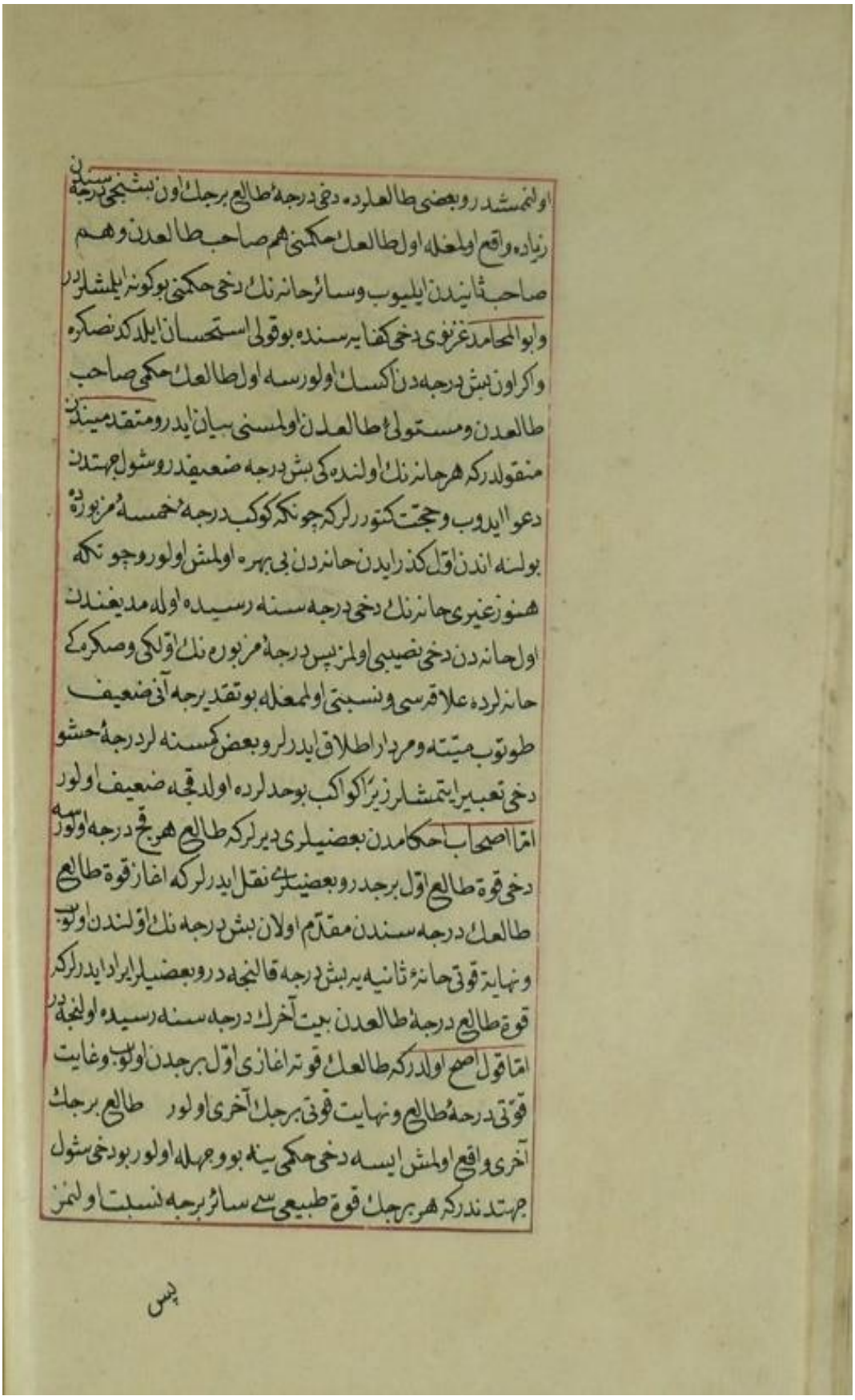

[95b]

پس چونکه کوکب طالعه مرور ایلیه طالعك مزاجیله امتزاج
ایدوب کندو طبیعتندن طالعه قوه ویرمکه اغاز ایلر وچونکه
درجهٔ طالعه رسیده اوله تدریج ایله قوتی کمال بولور وچونکه
اول درجه دن کذار ایدوب تاغیری برجه وارنجه قوتی نقصانیته
یوزطوتر وچونکه ایکنجی برجه انتقال ایلیه کذلك اول برجك
طبیعتی وکندونك مزاجی اوزره قوتنك اثری ذکر اولندیغی کبی
ابتدایه اغاز ایلر وبیوت سائره دخی بوحکمده اولور پس بومقدمه
حکمی اوزره کوکب هر بیته کر بولنه حکمی دخی اول بیتدن ایدرلر
امّا بعضیلرك قولی مولودك ظاهر حالنه وسعادت اخار جیسنه
حکم اولندیغی صورتده اولزمان مشروح اوزره برجیته نظر
اولنور واکر مولودك باطنی حالنه وسعادت احیاسنه نظر
اولنورسه تسویهٔ بیوتر اعتبار لازمدر امّا استخراج هیلاجه
تسویهٔ بیوتر اعتبار اولنمق واجب اولور زیرا بو عمل داخل بدندن
اولوب بروج ایسه مخارج بدنه متعلقدر امّا استخراج
کتخداده اختلاف اولنوب بعضیلر دیمشلرکه تسویهٔ بیوتر
اعتبار اولنور زیرا دلیل عمر اولوب وعمر دخی جملهٔ قوای
باطنیدندر وبعضیلر دخی دیرلرکه طلب کتخداده برجیته
نظر اولنورکه دلیل بدن واحوال خارجیهٔ بدندر امّا قول اصح
هیلاجی وکتخدایی طلبنده تسویهٔ بیوتر بیان اولندیغی وجهه
اوزره اعتبار اولنمقدرکه بوعلم شریفك حقیقتیدر امدی
معلوم اوله که فضلاء مدققیندن استاد صناعت بوریحان
بیرونیدنك اختراع ایلدیکی تسویهٔ بیوتکه آنکله استخراج
اولنان بیوت ثمانیتنك مراکزنیه مراکز محققه تسمیه بیورمشلردر که

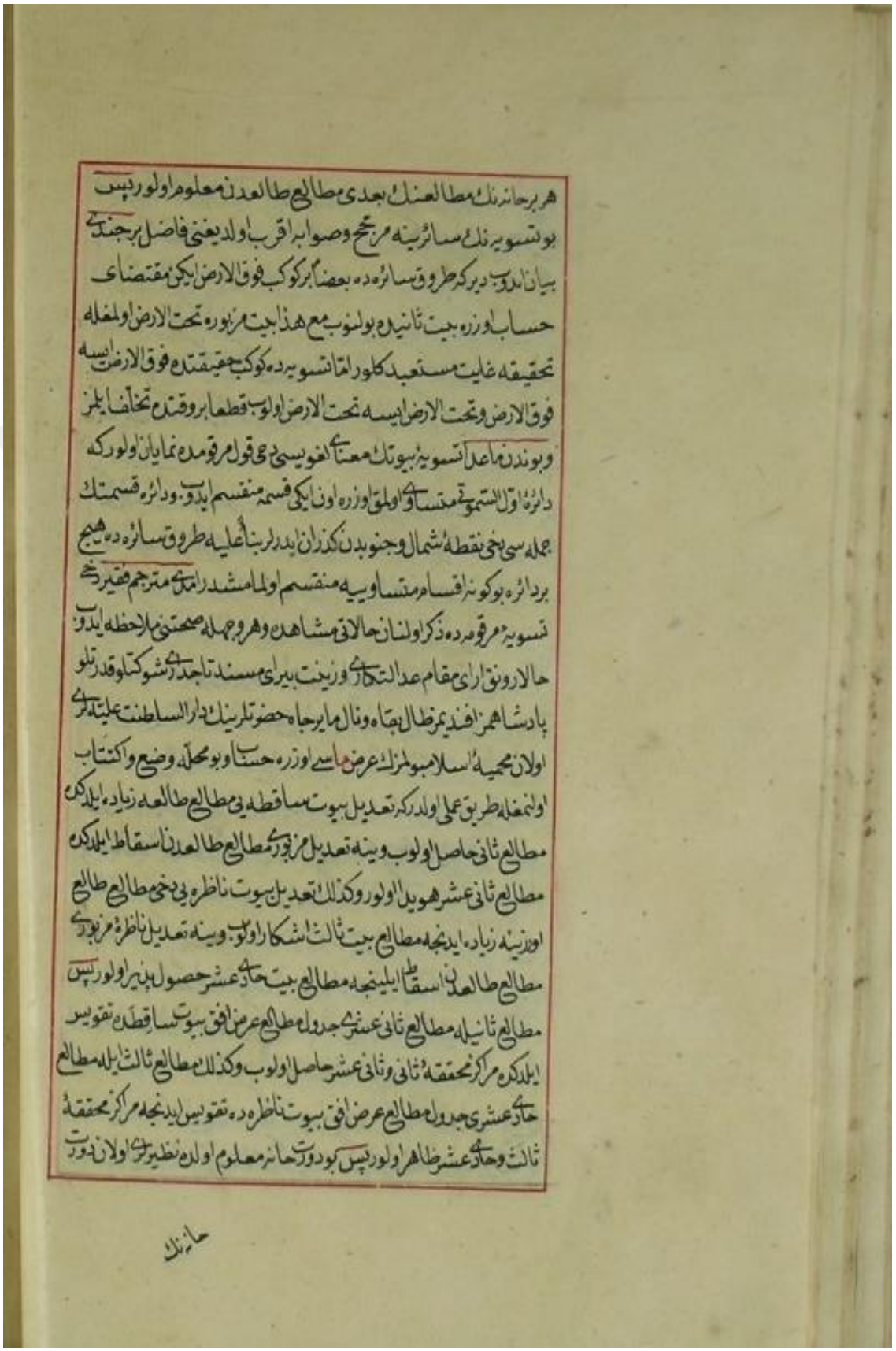

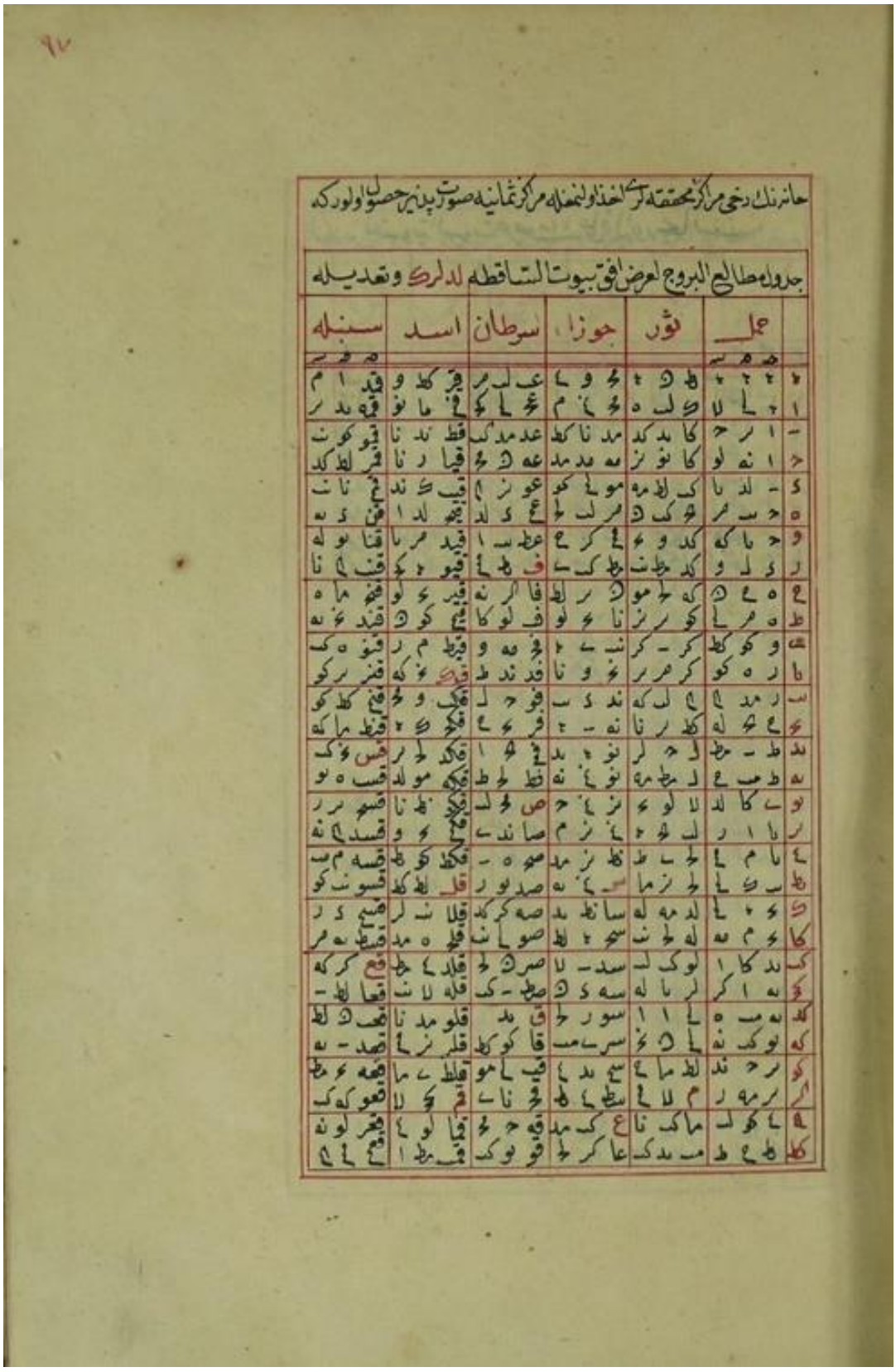

[97a]

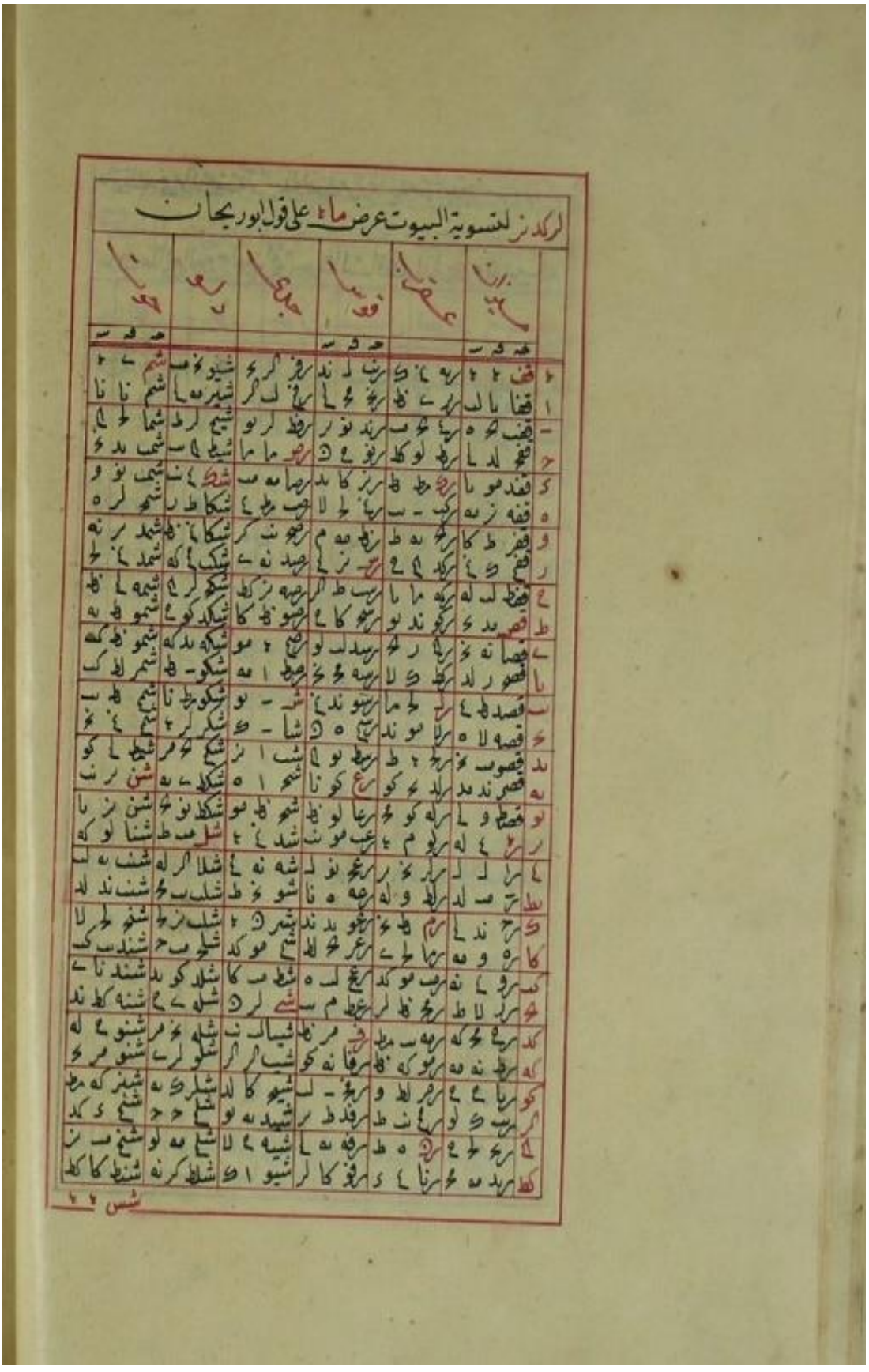

[97b]

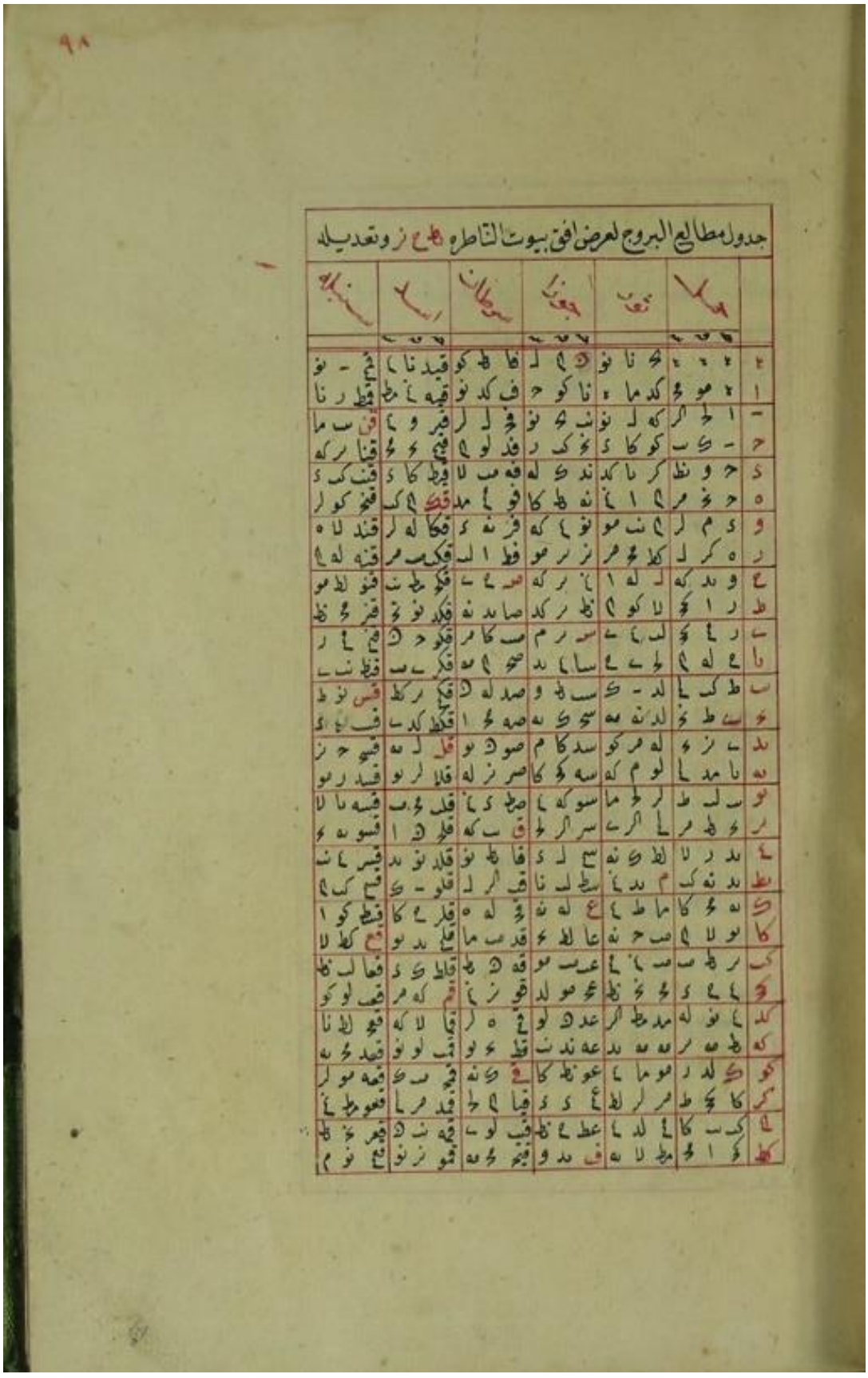

جدول مطالع البروج لعرض افقی بیوت الناظره طع ز وتعدیله

	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله
ا	ا ب ج	ح نا نو	ك ل ل	فا ط كو	قيد نا ل	فح - نو
ب	ا هو ح	كد ما ء	نا كو ح	ف كد نو	قيه ل ط	قط ر نا
ج	- ا ط	كه ل نو	ب ك نو	فير و ل	فن س ما	
د	ح - ك	كو كا ك	ز ك ر	فد لو ل	فح ك ح	قنا ر كه
ه	د ح و	كر نا كد	ند ك له	فه ص لا	قط كا ك	قنب ك ك
و	ح ز ط	ح ا ل	نه ط كا	فو ل مد	قك ل ك	فنح كو ل
ز	ك م ل	ل ب هو	نو ل كه	فز نه ك	فكا له ل	قند لا ه
ح	ه كر ل	كط ز ط	ز ر هو	فط ا لب	فكب ص ط	قنه له ل
ط	و يد كه	ل له ا	ل ر كه	صه ل ب	فكو ط ب	فنو لط هو
ى	ر ا ز	لا كو ل	ط ر كد	صا يد نه	فكد نو ز	فنز ز ظ
يا	ر ل ز	لب ل ب	س ر م	ص كا ط	فكو ح ك	فح ل ر
يب	ل له ل	ط ب ل	سا ل يد	صح ل هه	فكر ب ب	فظ ن ب
يج	ط ك ل	لد - ك	س ط و	صد له ك	فح ر كط	فس نو ط
يد	ب ط ز	لد نه هه	سح ك ه	صه ز ا	فكط كد ب	ف ل ك
يه	ب ز ء	له مر كو	سد كا م	صو ك نو	فل ل هه	فيح ح ز
يو	ا يد ل	لو م كه	سه ز كا	صر ز له	فلا ل نو	فسد ر هو
يز	ب ك ط	ل ط ما	سو كه ل	صط ك ل	فكل ز ب	فسه ما لا
يح	ز ط م	ل ل ك ب	سر ل ط	ق ب كه	فلح ك ا	فسو ه ز
يط	يد د لا	لط ك نه	سح ل ك	فا ط نو	فكد نو يد	فبر ل ب
ك	يد نه ك	م يد ل	سط ل نا	ف ل ل	فلو - ك	فح ك ل
كا	ه ز كا	ما ط ل	ع له نه	فح له ه	فكر ل كا	فنط كو ا
كب	نو لا ل	ص ح نه	عا لط ز	قد ب ما	فلح يد نو	فح كط لا
كج	ر ط ب	ص ل ل	عب ب هو	فه ك ط	فباط ك ك	فعا ب نط
كد	ل ل ك	ز ز ظ	ز ح هو لد	قو ز ل	فح كه م	فض لو كو
كه	ل نو له	يد ط ل	عد ك لو	فح ه ل	فبا لا كه	فيو لط نا
كو	ط هه ر	هه هه يد	عه ند ب	فط ز نو	فنب لو نو	فصد ز ه
كز	ك لد ر	هو ما ل	عو ط كا	ل ك نه	فيح ب ك	فنه هو لر
كح	كا ز ط	م ر لط	ل ك ك	فبا ل ط	فيد م ما	فهو ط ل
كط	ك ب كا	ل لد ل	عط ل ظ	فب لو ب	فنه ب ك	فير ز ظ
ل	كو ا ز	ط لا ه	ف يد و	فيح ز هه	فنو ز نو	فح نو م

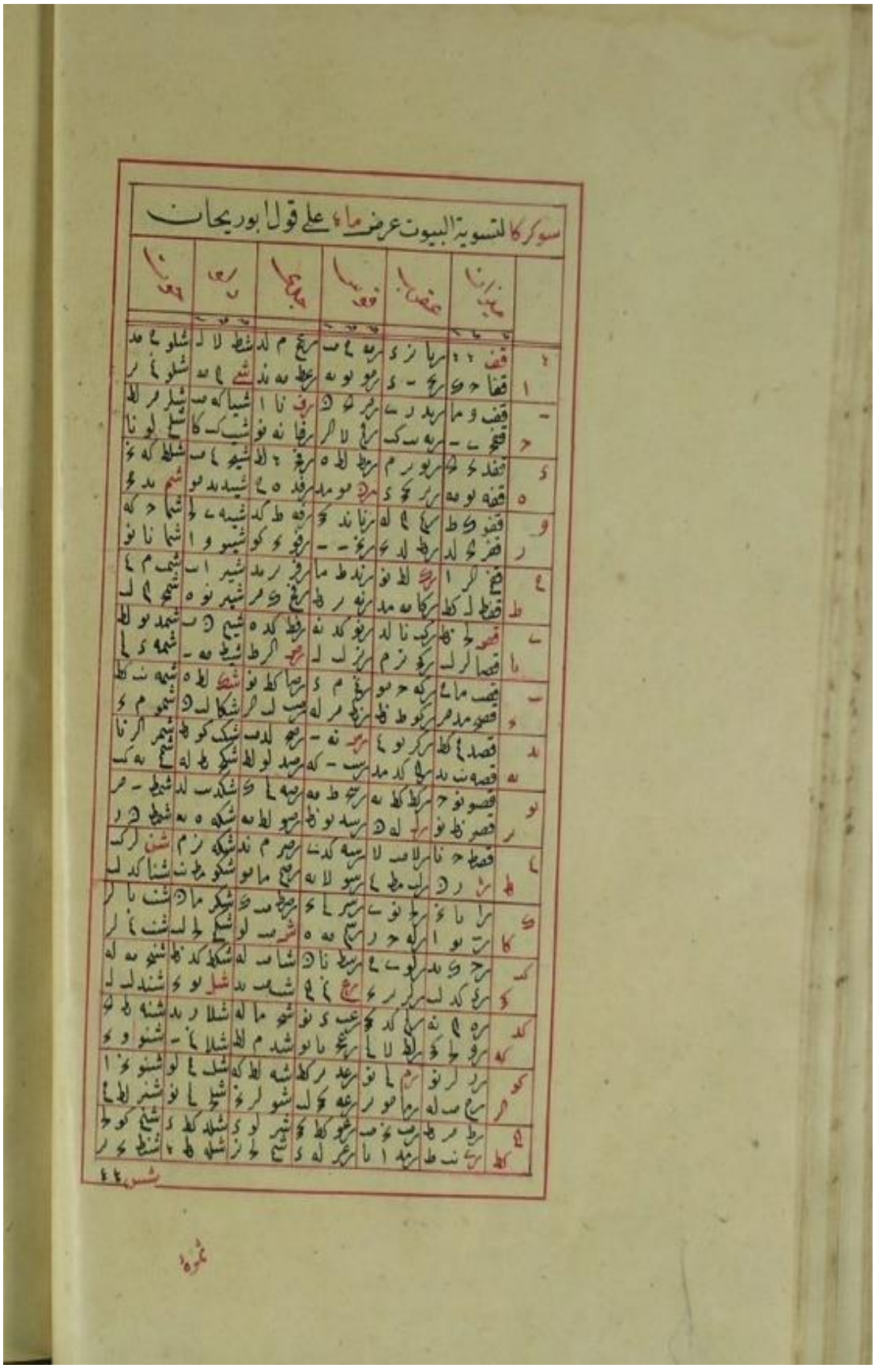

[98b]

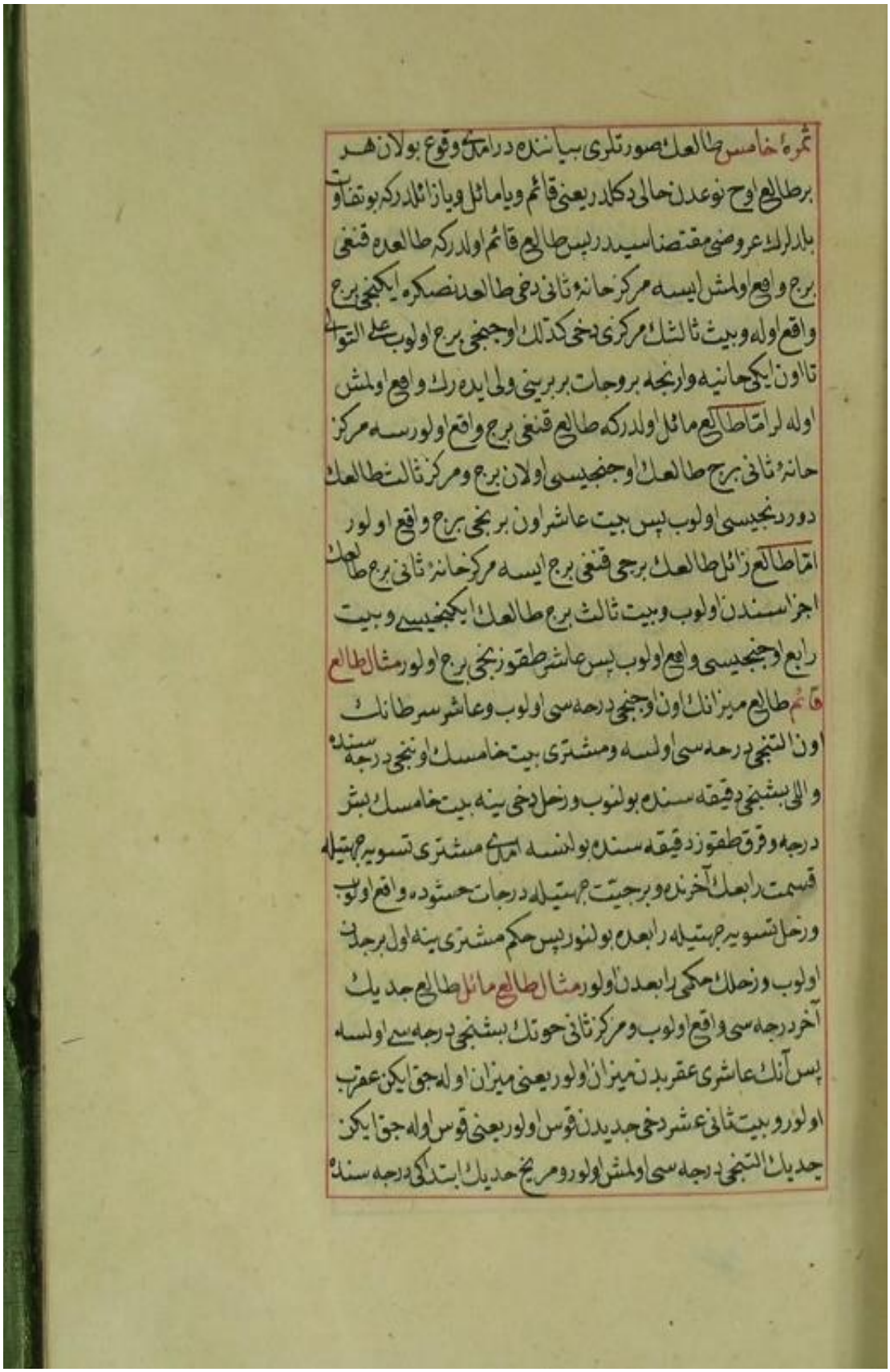

ثمره خامس طالع صور تلری بیانندہ در امتحان وقوع بولان هر
برطالع اوح نوعدن خالی دکلدر یعنی قائم ویا مائل ویا زائلدر کہ بو تفاوت
بلدرلک عروضی مقتضاسیدر پس طالع قائم اولدرکہ طالعدہ قنغی
برج واقع اولمش ایسہ مرکز خانہ ثانی دخی طالعدہ نصکرہ ایکنجی برج
واقع اولہ وبیت ثالث مرکزی دخی کذلک اوجنجی برج اولوب علی التوالی
تا اون ایکی خانیہ وارنجہ بروجات بربرینی ولی ایدہ رک واقع اولمش
اولہ لر امّا طالع مائل اولدرکہ طالع قنغی برج واقع اولور سہ مرکز
خانہ ثانی برج طالعدن اوجنجیسی اولان برج ومرکز ثالث طالعدن
دوردنجیسی اولوب پس بیت عاشر اون بر نجی برج واقع اولور
امّا طالع زائل طالعدن برجی قنغی برج ایسہ مرکز خانہ ثانی برج طالعدن
اجزاسندن اولوب وبیت ثالث برج طالعدن ایکنجیسی وبیت
رابع اوجنجیسی واقع اولوب پس عاشر طقوزنجی برج اولور مثال طالع
قائم طالع میزان اولہ اون اوجنجی درجہ سی اولوب وعاشر سرطان
اون التنجی درجہ سی اولسہ ومشتری بیت خامسدن اونبنجی درجہ سندہ
والی بشنجی دقیقہ سندہ بولنوب وزحل دخی بینہ بیت خامسدن بشر
درجہ وقرق طقوز دقیقہ سندہ بولنسہ امر اج مشتری تسویہ جہتیلہ
قسمت رابعدن آخرندہ وبرجیت جہتیلہ درجات حسوبہ واقع اولوب
وزحل تسویہ جہتیلہ رابعدہ بولنور پس حکم مشتری بینہ اول برجدن
اولوب وزحل حکمی رابعدن اولور مثال طالع مائل طالع جدیدن
آخر درجہ سی واقع اولوب ومرکز ثانی حوتدن بشنجی درجہ سے اولسہ
پس آنکہ عاشری عقربدن میزان اولور یعنی میزان اولہ جق ایکن عقرب
اولور وبیت ثانی عشر دخی جدیدن قوس اولور یعنی قوس اولہ جق ایکن
جدیدن التنجی درجہ سی اولمش اولور ومریخ جدیدن ابتدائی درجہ سندہ

[99a]

محاقده واقع اولمغله یوز یکرمی درجه دن نقص اولنوب وباقی قلان درجه لر
سال اعتبار اولندقده عطیهٔ کبرای قمر یوز سکسن درجه اولمش اولور اما
آفتاب عطیهٔ صغرا سی درجهٔ شرفی مقداریدر هر بر درجه کذلك سال
اعتبار اولنوب اون طقوز سنه اولور و آفتاب عطیهٔ وسطی سی عطیه
کبرا سنك ربعی و عطیهٔ صغری سنك نصفیدر کم اوتوز طقوز بچوق سنه
ایدر اما قول آخره نظراً آفتاب عطیه وسطی سی عطیه کبری و صغری سنك
نصفلری اولوب بو تقدیرجه التمش طقوز بچوق سنه اولمش اولور اما
قمر اعطیهٔ صغری سی یکرمی بش سنه در اکا بناءً که قمر هر جزوده که
اجتماع ایلیه یکرمی بش سنه مرور ندن صکره بینه اول جزوده مجتمع اولور
و قمر اعطیه وسطی سی عطیه کبری سنك ربعی و عطیهٔ صغری سنك
نصفیدر کم مانند آفتاب بو نوك دخی مجموعی اوتوز طقوز بچوق سنه اولور کم
بیان اولنمشدر اما قول آخره نظراً هر ایکی عطیه سنك یعنی کبری
و صغری سنك نصفلری اولمغله بوحسابه التمش التی سنه مقدارنده
اولور اما خمسهٔ متحیره نك عطیهٔ کبرا لری هر بر سنك حدود مصر یاندن
اولمق اوزره درجات حدودینك مثلیدر کم هر بر درجه بینه بر سنه
اعتبار اولنور اما عطیهٔ صغرا لری هر بری محترق اولدیغی جزوده تکرار احتراقه
رسیده اولنجه نه مقدار مدت کذارایدرسه اولمقدار اتخاذ اولنمشدر
مثلاً زهره هر قنغی جزوده که محترق اوله سکرسنه دن صکره بینه اول
جزوده احتراقه رسیده اولمغله عطیهٔ صغری سی سکرسنه اولمش
اولور وکذلك بوحالت مریخه اون بش سنه ده و مشتریه اون ایکی
سنه ده و زحله اوتوز سنه ده و عطارده یکرمی سنه ده و اقسام
اولمغله مقادیر مرقومه هر بر سنك عطیهٔ صغری سی اولمش اولور
و عطیهٔ وسطی لری عطیهٔ کبری و صغرا لرنك نصفلرینك مجموعی اولوب

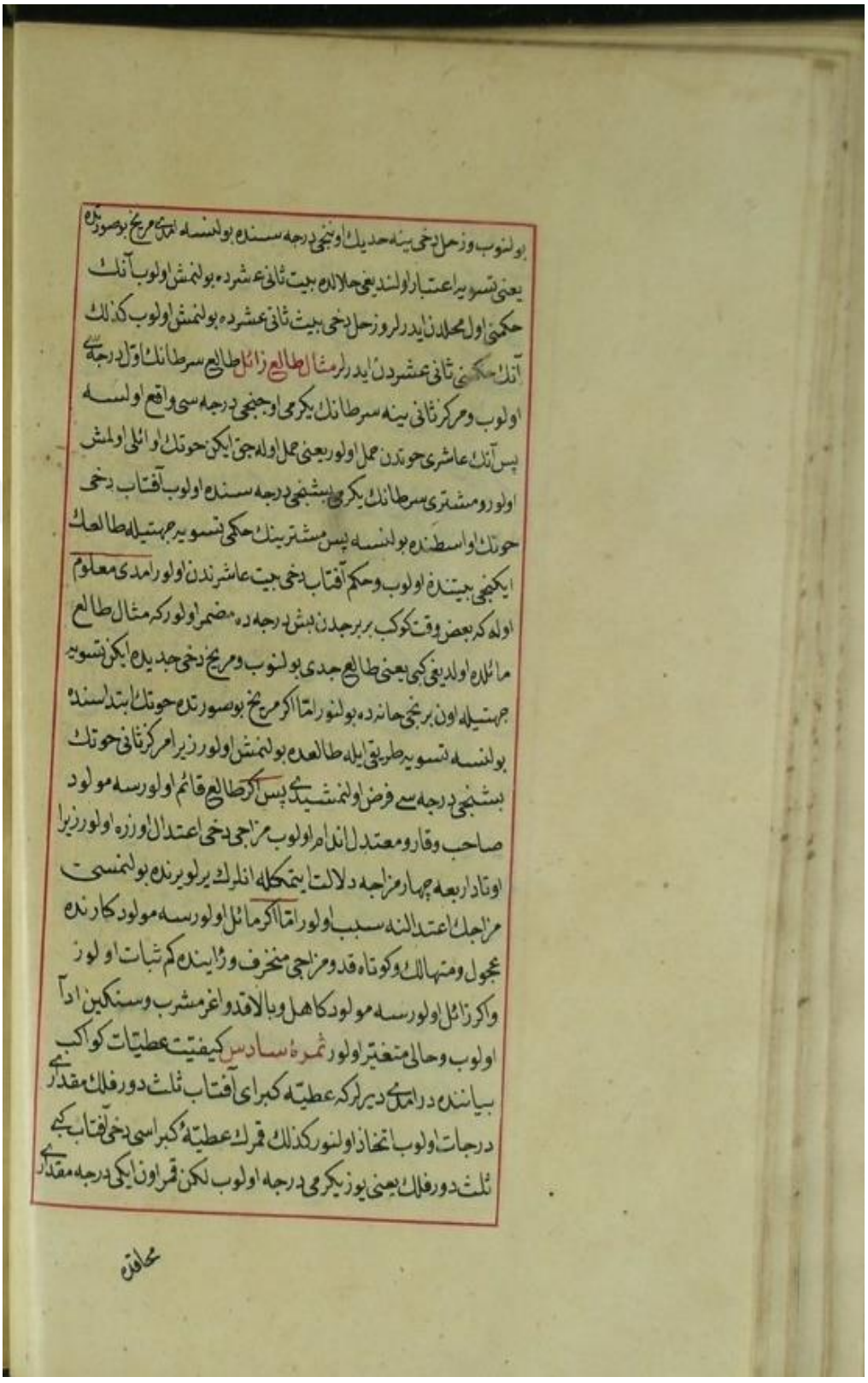

[100a]

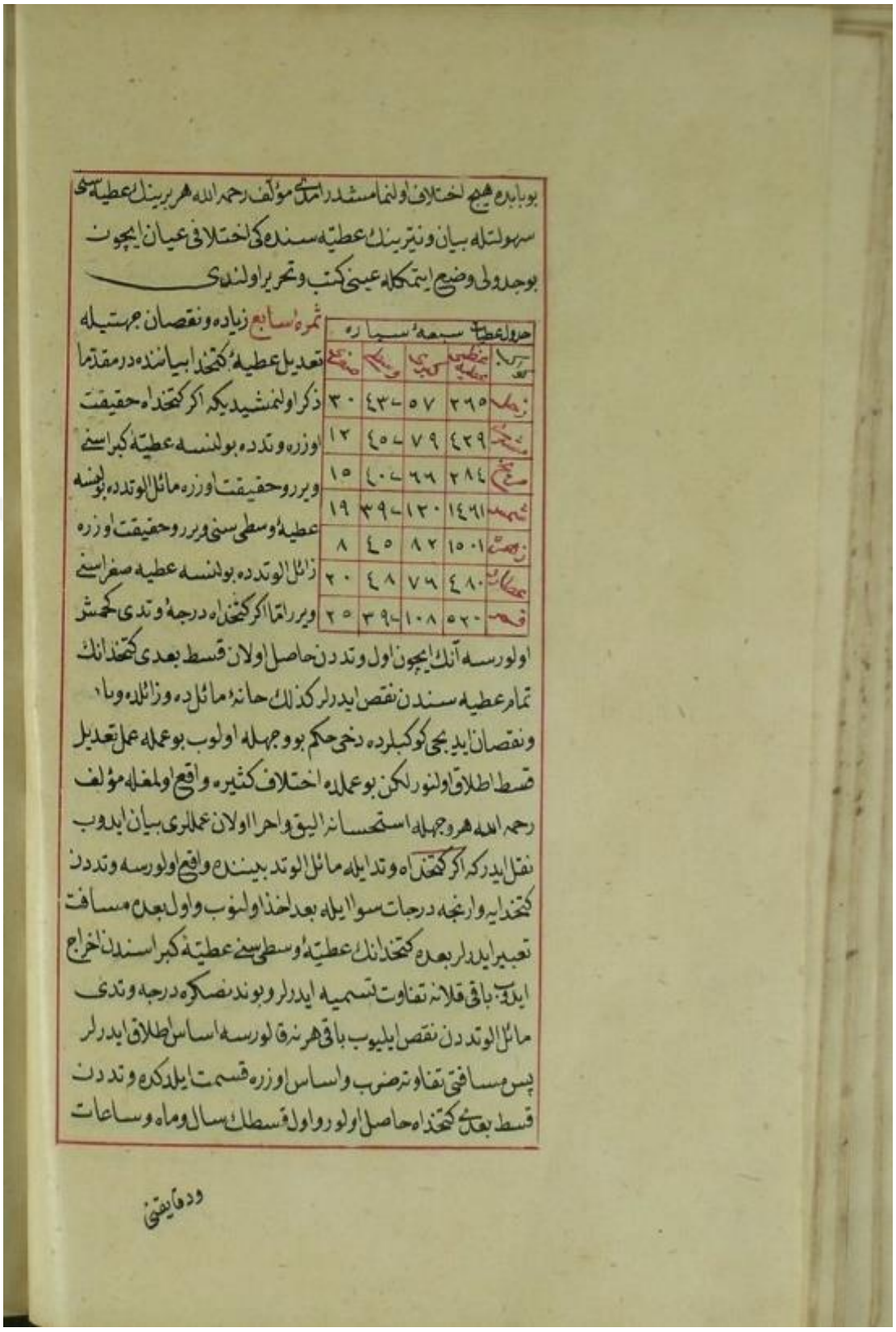

بو بابده هیچ اختلاف اولنمامشدر امدی مؤلف رحمه الله هر بریسنك عطیه سی سهولتله بیان و نیر بسنك عطیه سنده کی اختلافی عیان ایچون بوجدولی وضع ایتمکله عینی کتب و تحریر اولندی

جدول عطا	سبعهٔ سیاره			
برج	عطیه	کبری	وسطی	صغری
زحل	۲۶۵	۵۷	۴۳-۰	۳۰
مشتری	۴۲۹	۷۹	۴۵-۰	۱۲
مریخ	۲۸۴	۶۶	۴۰-۰	۱۵
شمس	۱۴۶۱	۱۲۰	۳۹-۰	۱۹
زهره	۱۵۰۱	۸۲	۴۵	۸
عطارد	۴۸۰	۷۶	۴۸	۲۰
قمر	۵۲۰	۱۰۸	۳۹-۰	۲۵

ثمره اسابع زیاده و نقصان جهتیله تعدیل عطیهٔ کتخدا بیانندن مقدما ذکر اولنمشیدیکه اگر کتخداه حقیقت اوزره و تدده بولنسه عطیهٔ کبرا سنی ویرر و حقیقت اوزره مائل الوتدده بولنسه عطیهٔ وسطی سنی ویرر و حقیقت اوزره زائل الوتدده بولنسه عطیه صغرا سنی ویرر امّا اگر کتخداه درجهٔ وتدی کمشر اولورسه آنك ایچون اول وتددن حاصل اولان قسط بعدی کتخدانك تمام عطیه سندن نقص ایدرلر کذلك حانهٔ مائلده و زائلده وبا ونقصان ایدیلمکله بو کبلرده دخی حکم بو وجهله اولوب بو عمله عمل تعدیل قسط اطلاق اولنور لکن بو عمله ده اختلاف کثیره واقع اولمغله مؤلف رحمه الله هر وجهله استحسانه لیق و احرا اولان عملری بیان ایدوب نقل ایدرکه اگر کتخداه وتدایله مائل الوتد بینندن واقع اولورسه وتددن کتخدایه وارنجه درجات سوایله بعد اخذ اولنوب و اول بعد مسافت تعبیر ایدرلر بعده کتخدانك عطیهٔ وسطی سنی عطیهٔ کبرا سندن اخراج ایدوب باقی قلانه تفاوت تسمیه ایدرلر و بوندن نصکره درجه وتدی مائل الوتددن نقص ایلیوب باقی هر نرقه لورسه اساس اطلاق ایدرلر پس مسافتی تفاوته ضرب و اساس اوزره قسمت ایلدکده وتددن قسط بعدی کتخداه حاصل اولورو اول قسطك سال و ماه و ساعات

ودقایقی

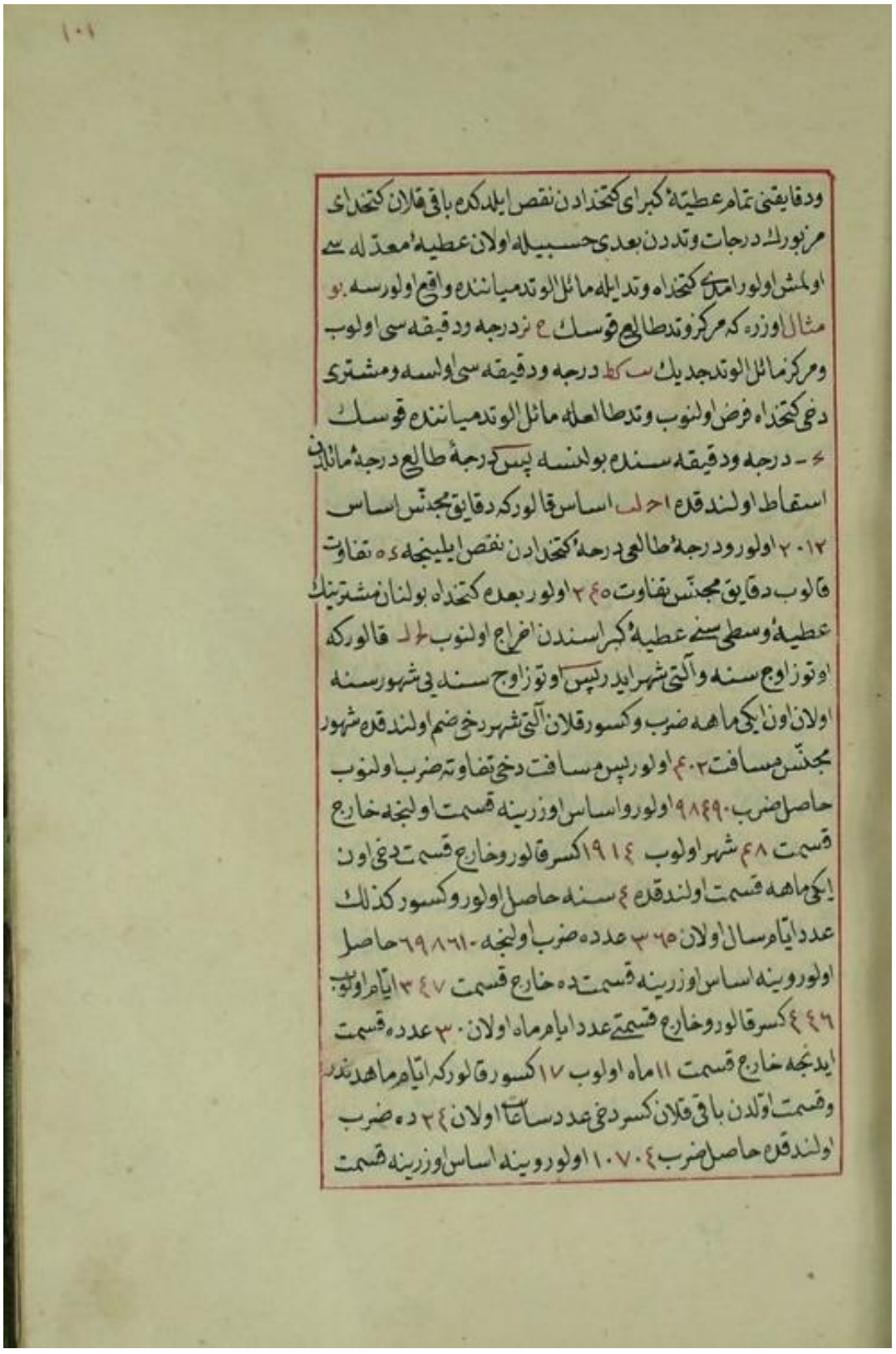

ودقایقی تمام عطیهٔ کبرای کتخدادن نقص ایلدکده باقی قلان کتخدای
مزبورك درجات وتددن بعدی حسبیله اولان عطیهٔ معدله سی
اولمش اولور امدی کتخداه وتدایله مائل الوتد میانندهٔ واقع اولورسه بو
مثال اوزره که مرکز وتد طالع قوسك ع نزد درجه ودقیقه سی اولوب
ومرکز مائل الوتد جدیك س كط درجه ودقیقه سی اولسه ومشتری
دخی کتخداه فرض اولنوب وتد طالعله مائل الوتد میانندهٔ قوسك
ح - درجه ودقیقه سندهٔ بولنسه پس ح درجهٔ طالع درجهٔ مائلدن
اسقاط اولندقده اح لب اساس قالورکه دقایق مجنس اساس
٢٠١٢ اولور ودرجهٔ طالعی درجهٔ کتخدادن نقص ایلینجه ٥٥ تفاوت
قالوب دقایق مجنس تفاوت ٣٥٤٠ اولور بعده کتخداه بولنان مشتریك
عطیهٔ وسطی سنی عطیهٔ کبرا سندن اخراج اولنوب لط قالورکه
اوتوز اوج سنه وآلتی شهر اید رپس اوتوز اوج سنه یی شهور سنه
اولان اون ایکی ماهه ضرب وکسور قلان آلتی شهر دخی ضم اولندقده شهور
مجنس مسافت ٤٠٢ اولور پس مسافت دخی تفاوته ضرب اولنوب
حاصل ضرب ٩٨٤٩٠ اولور واساس اوزرینه قسمت اولنجه خارج
قسمت ٨ شهر اولوب ١٩١٤ کسر قالور وخارج قسمت دخی اون
ایکی ماهه قسمت اولندقده ٤ سنه حاصل اولور وکسور کذلك
عدد ایام سال اولان ٣٦٥ عدده ضرب اولنجه ٦٩٨٦١٠ حاصل
اولور وینه اساس اوزرینه قسمت ده خارج قسمت ٣٤٧ ایام اولوب
٤٦ کسر قالور وخارج قسمتجه عدد ایام ماه اولان ٣٠ عدده قسمت
ایدنجه خارج قسمت ١١ ماه اولوب ١٧ کسور قالورکه ایام ماهدندر
وقسمت اولدن باقی قلان کسور دخی عدد ساعات اولان ٢٤ ده ضرب
اولندقده حاصل ضرب ١٠٧٠٤ اولور وینه اساس اوزرینه قسمت

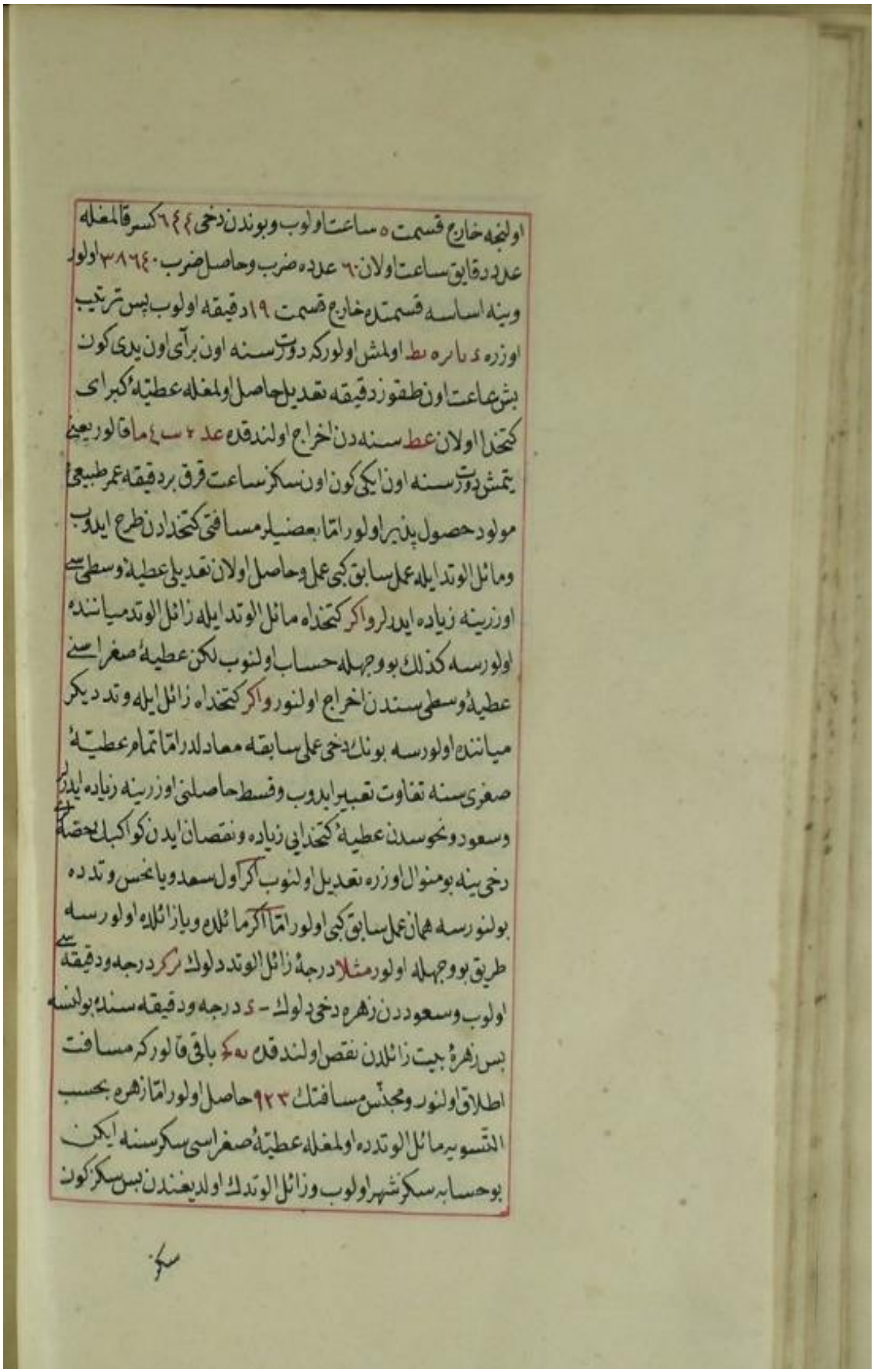

[101b]

سکزماهدن اسقاط اولندقده رکب باقی قالورایدی آی ویکرمی
ایکی کون ایدرکه تفاوت تسمیه اولنورودقایق مجنس تفاوت ٢٣٢
اولورومرکز مائل الوتد جدیك سکط درجه ودقیقه سی اولوب
ومرکز زائل الوتد اولان دلوك برکرد درجه ودقیقه سندن طرح
اولنیجه ای قالورکه اساس تعبیر اولنوب ودقایق مجنس اساس
٢٠٤٠ اولورپس تفاوت مسافته ضربده حاصل ضرب ٢١٤١٣٦
اولورویوحاصل ضربی ودقایق مجنس اساسه قسمت ایلینجه خارج
قسمت ١٠٢ کون اولوب ٤٠ کسرقالوروبوخارج قسمت عدد ایام
ماه اولان ٣٠ عدده تکرار قسمت اولنوب خارج قسمت ٣ ماه اولوب
١٢ کسرقالورکه ایام اولورو قسمت اوتدن قلان کسردخی عدد ساعات
اولان ٢٤ ده ضرب اولنوب حاصل ضرب ٣٣٦٠ اولورویینه دقایق
مجنس اساسه قسمت اولندقده خارج قسمت اساعت اولوب
١٣٦٢ کسرقالوروبودخی عدد دقایق ساعت اولان ٦٠ عدده ضرب
اولنوب حاصل ضرب ٧٥٧٢٠ اولورویینه اساسه قسمت اولنجه
خارج قسمت ٣٦ دقیقه اولوب امدن ترتیب اوزره تحریر اولندقده
حس الو اولورکه اوج آی اون ایکی کون برساعت واتوز آلتی دقیقه
اولوب وزهره بحسب التسویه مائل ایله زائل بینلرنده بولنمغله
عطیهٔ حانه زائل که سکز کوندر بوتعدیلك اوزرینه زیاده ایلینجه
حدی الو اولورکه یعنی اوج آی یکرمی کون برساعت اوتوز آلتی دقیقه
قسط زهره اولوب وسعد اولدیغندن ناشی کتخدا اولان مشتریك
عطیه سنه زیاده ایدرلر امدن بومثال مثال اولمك عکسیدرکه
مائلی بولندیغیچون مسافت زهره درجهٔ زائلدن اخذ اولندی
لکن مثال اولمق وتدده بولنمغله مسافت مشتری درجهٔ مائلدن

اخذ اولنمشدر اما مؤلف برمثال دخی عطیه کتحدانی نقص ایدن نحس
ایچون کتوروب ونحسی زائل اولندده فرض ایلدیکدرحتی وتدده ومائل
اولندده وزائل اولندده بولندقلرینه بشقه بشقه مثال حاصل اوله
مثلا نحس اولان زحل زائل ایله وتد بینلرده واقع اولوب مرکز زائل
اولتاسدلك مرکز درجه ودقیقه سی ومرکز عاشر سنبله نك که نه
درجه ودقیقه سی بولنمغله زحل دخی سنبله نك حد لا درجه ودقیقه
بولنسه پس مرکز زائل تقویم زحلدن اسقاط اولنوب بوی مسافت
قالورودقایق مجنس مسافت ۹۶۴ اولورودرجه عاشردن درجه
زائل اولتددخی طرح اولندقده ۴۷۱ اساس اولنوب ودقایق مجنس
اساس ۲۳۰۸ اولورامّا عطیه صغرای زحل وتدده بولندیغی تقدیرجه
۳۰ سنه وزائلده بولنمغله اوتوزکون اولوب پس اوتوزسنه دن
اوتوزکون طرح اولنوب کط یعنی یکرمی طقوزسنه واون برشهر
باقی قالورامدّه بوسنه نی اون ایکی ماهه ضرب وحاصل ضرب ایله
کسورا ولان ماه جمع اولنجه ۳۰۹ تفاوت حاصل اولوب وبودخی دقایق
مجنس مسافته ضرب اولندقده ۳۴۶۰۷۶ اولوروا ساس اوزره
قسمت اولنجه خارج قسمت ۱۴۹ ماه اولوب ۲۱۸۴ کسرقالوروبو
خارج قسمت دخی اون ایکی ماهه قسمت اولندقده ۱۲ سنه ۵ ماه حاصل
وقسمت اولدن باقی قلان کسرعدد ایام اولان ۳۶۰ عدده ضرب اولنوب
حاصل ضرب ۷۹۷۱۶۰ اولوروبنه اساسه قسمت اولندقده خارج
قسمت ۳۴۵ ایام اولوب ۹۰۰ کسرقالوروبو خارج قسمت دخی عدد
ایام اولان ۳۰ عدده قسمت اولنجه ۱۱ ماه ۱۵ کون حاصل اولوب باقی
قلان کسردخی عدد ساعات اولان ۲۴ ده ضرب اولنوب حاصل ضرب ۲۱۶
اولوروا ساسه قسمت ده خارج قسمت ۹ ساعت ایله ۸۲۸ کسرقالوب

وبو

[102b]

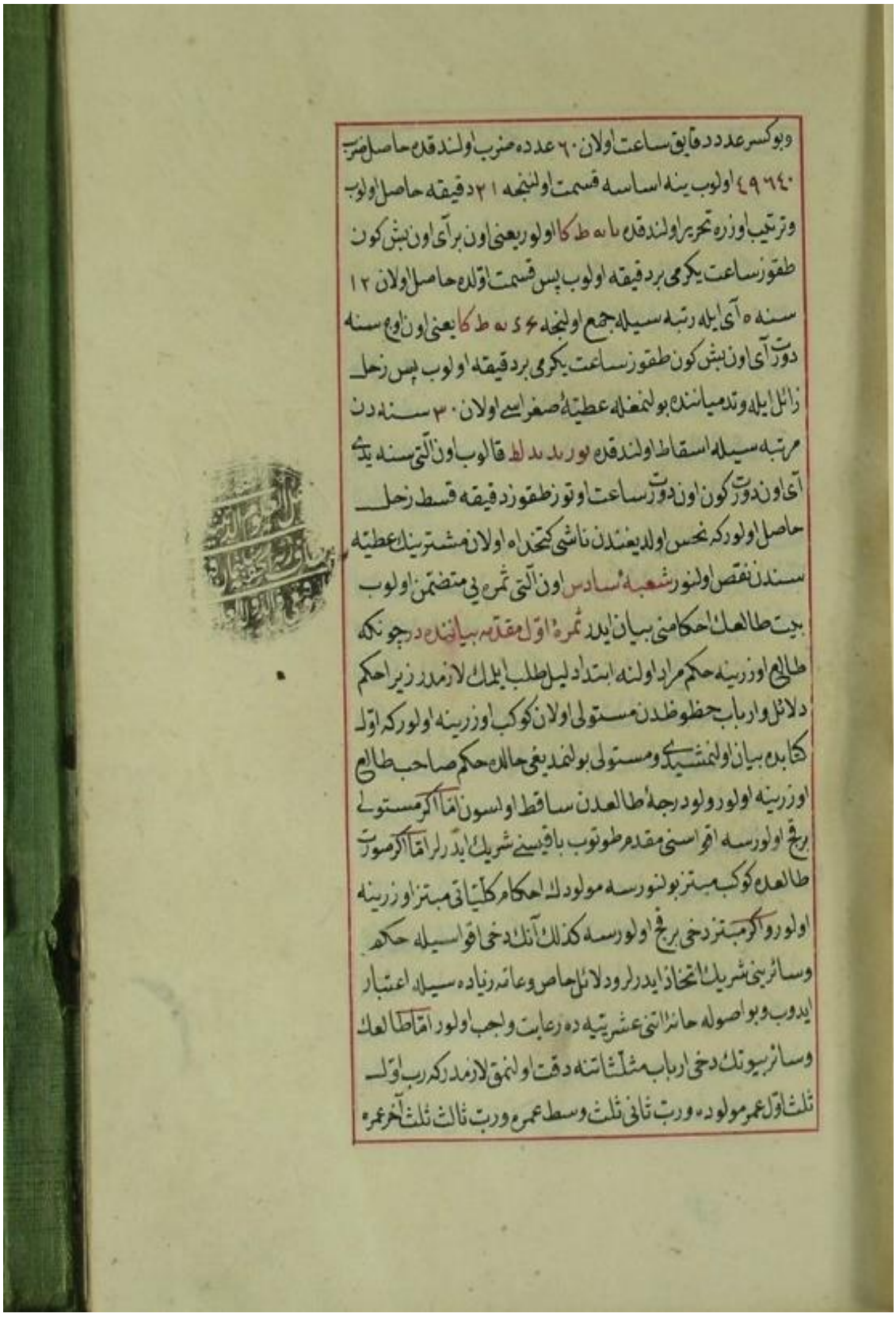

وبو کسر عدد دقایق ساعت اولان ۶۰ عدده ضرب اولندقده حاصل ضرب
۴۹۶۴۰ اولوب بینه اساسه قسمت اولنجه ۲۱ دقیقه حاصل اولوب
وترتیب اوزره تحریر اولندقده نا یه ط کا اولور یعنی اون برآی اون بش کون
طقوز ساعت یکرمی برد قیقه اولوب پس قسمت اولدقده حاصل اولان ۱۲
سنه ۵ آی ایله رتبه سیاله جمع اولنجه ۶ ز یه ط کا یعنی اون اوچ سنه
دورت آی اون بش کون طقوز ساعت یکرمی برد قیقه اولوب پس زحل
زائل ایله وتدمیاننده بولنمغله عطیهٔ صغراسی اولان ۳۰ سنه دن
مرتبه سیاله اسقاط اولندقده بورید ید لط قالوب اون آلتی سنه یدی
آی اون دورت کون اون دورت ساعت اوتوز طقوز دقیقه قسط زحل
حاصل اولورکه نحس اولدیغندن ناشی کتخداه اولان مشتریٰ عطیه
سندن نقص اولنور شعبهٔ سادس اون آلتی ثمره ی متضمن اولوب
بیت طالعك احکامنی بیان ایدر ثمرهٔ اولی مقدمه بیانندهدر چونکه
طالع اوزرینه حکم مراد اولنه ابتدا دلیل طلب ایلمك لازمدر زیرا حکم
دلائل وارباب حظوظ دن مستولی اولان کوکب اوزرینه اولورکه اوله
کتابده بیان اولنمشدیکی ومستولی بولنمدیغی حالده حکم صاحب طالع
اوزرینه اولور ولورد رجهٔ طالعدن ساقط اولسون اما اکر مستولی
برج اولورسه اقواسنی مقدم طوتوب باقیسینی شریك ایدرلر اما اکر صورت
طالعده کوکب مستتر بولنورسه مولود لك احکام کلیاتی مبتر اوزرینه
اولور واکر مستتر دخی برج اولورسه کذلك آنك دخی اقواسیله حکم
وسائر بنی شریك اتخاذ ایدرلر ودلائل حاصر وعائده زیاده سیاله اعتبار
ایدوب وبو اصوله حائز اثنی عشریته ده رعایت واجب اولور اما طالعك
وسائر بیوتك دخی ارباب مثلثاتنه دقت اولنمق لازمدرکه رب اولی
ثلث اول عمر مولوده ورب ثانی ثلث وسط عمره ورب ثالث ثلث آخر عمره

[103a]

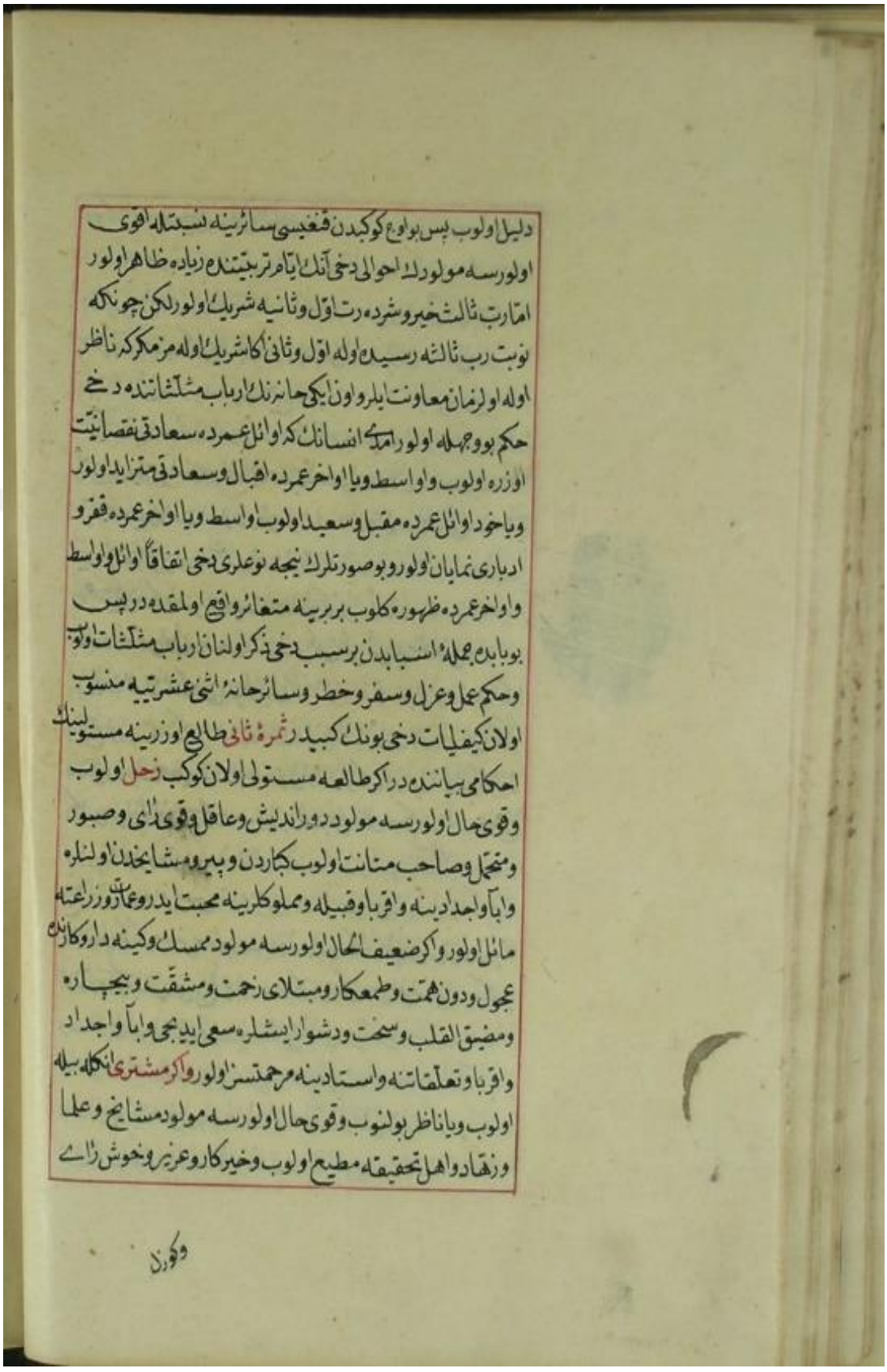

دلیل اولوب پس بواوج کوکبدن فغیسی سائرینه نسبتله اقوی
اولورسه مولودك احوالی دخی آنك ایام تربیتنده زیاده ظاهر اولور
امارت ثالث خیر وشرده رتبه اول وثانیه شریك اولورلکن چونکه
نوبت رب ثالثه رسیده اوله اول وثانی کاشریك اوله مزمکرکه ناظر
اوله اولزمان معاونت ایلرواون ایکی حانه نك ارباب مثلثاتنده دخی
حکم بوو جهله اولورامدکه انسانك که اوائل عمرده سعادتی نقصانیت
اوزره اولوب واواسط ویا اواخر عمرده اقبال وسعادتی متزاید اولور
ویاخود اوائل عمرده مقبل وسعید اولوب اواسط ویا اواخر عمرده فقر و
ادباری نمایان اولورو بوصورتلرك نیجه نوعلری دخی اتفاقاً اوائل واواسط
واواخر عمرده ظهوره کلوب بربرینه متغائر واقع اولمقده درپس
بوبابده جمله اسنبایدن برسبب دخی ذکر اولنان ارباب مثلثات اولوب
وحکم عمل وعزل وسفر وخطر وسائر حانه اثنی عشریه منسوب
اولان کیفیات دخی بونك کبیدر ثمره ثانی طالع اوزرینه مستولیدر
احکامی بیانندن دراکر طالعه مستولی اولان کوکب زحل اولوب
وقوی حال اولورسه مولود دوراندیش وعاقل وقوی رای وصبور
ومتحمل وصاحب متانت اولوب کبارذن وپیرومشایخدن اولنلره
واباواجداد دینه واقربا وقبیله ومملوکلرینه محبت ایدروعمارت وزراعته
مائل اولورواکرضعیف الحال اولورسه مولود ممسك وکینه دار وکاراندن
عجول ودون همت وطمعکار ومبتلای زحمت ومشقت وبیچاره
ومضیق القلب وسخت ودشوار ایشلره سعی ایدیجی واباواجداد
واقربا وتعلقاتنه واستادینه مرحمتسز اولورواکر مشتری انکله بیله
اولوب ویاناظر بولنوب وقوی حال اولورسه مولود مشایخ وعلما
وزهاد واهل تحقیقه مطیع اولوب وخیرکار وعزیز وخوش رای

وکورز

وكوزل خلق صاحبي ورآست كلام ورآست قول وادب اولور اما اكر
مشترى ضعيف اولورسه مولود معالج يعنى طبيب وعزيمت خوان
والفت وآميزشدن بى بهره ومرابى ومزوروطمعكار اولورواكر مريخ
قوى الحال اوله رقاصلكله بيله ويا ناظر اولورسه مولود بى تميز ومحنت
كش وبدول وبدمعامله وبى رحم وبدمحضر ومانع خيرات وكارلرده
غالب وغضوب وايوكسنه لره دوشمن وسخت كوش يعنى اصم اولور
اما اكر مريخ ضعيف الحال بولنورسه زيانكار وسارق وكاروكسبى
خيانت وظلم وازاروجناب باريدن عدم خوف ايله شروجوردن بى باك
اولمغله بى حيا وبى نام ومزارقار بحى وموتاكش اولوروآنك ايچون دوست
اولمز خصوصيله زحل دخى بدحال اولورسه سعادة دنيا وآخرتدن
محروم وبى بهره اولوروا كر زهره نيك حال اولوب بيله ويا ناظر بولنورسه
مولود چندان زناندن محفوظ اولمزوكوزل وخوش كارلره محبت ايدوب
صحبت مشايخه طالب اولورلكن حسود وزنده كانيلك خصوصنده
ضعيف ومردماندن مستنفروازواجى ودوستلرى اوزرينه غيورلر اولور
اما زهره بدحال اولورسه مطلق زناندن حظ ايدوب وحريص اولوب
عجوزه وزشت صورتلرك صحبتنه طالب ومائل اولورحاصلى نيك
وبدى فرقه قدرتى اولميوب ميخوار وكارنده مذموم عالم اولورواكر
عطارد قوى اولديغى صورتده بيله ويا ناظر بولنورسه مولود كوزل
وخوش اعماله وخيراته ساعى اولوروكزلى وعجيب شيلر ايشلر وفتان
وتلخ كلام وعاقل اولوب علم فلسفه وهندسه ونجوم وطب
وسائر علوم دقيقه ده صاحب مهارت ومحب علم اولور اما اكر عطارد
بدحال اولورسه مولود حقير واقرباسنه دوشمن وساحر وخلايقى
الدتمق ايچون نسخه لر يازوب آيدوب افسون اوقومق عقل الق كبى كارلره

[104a]

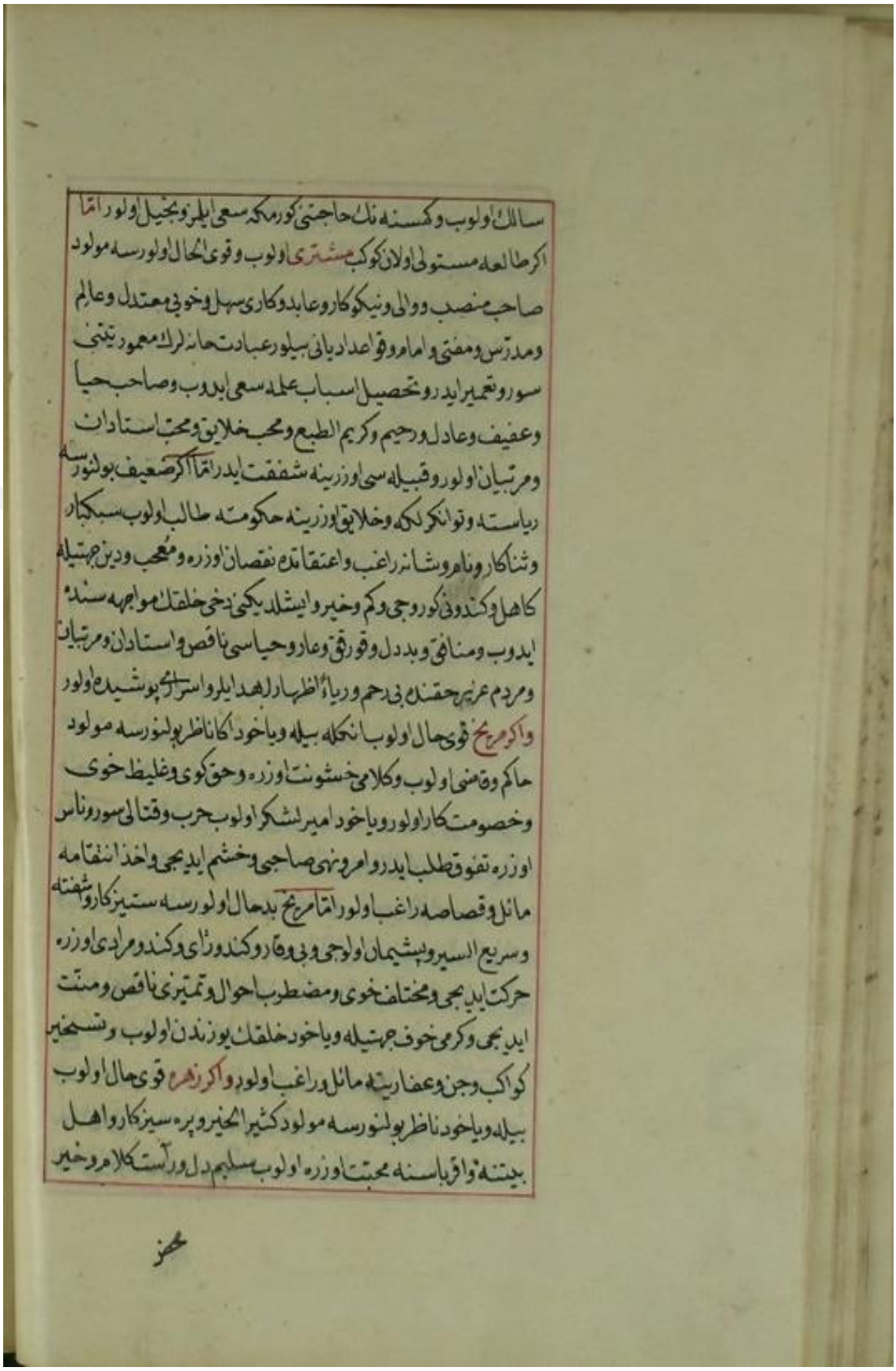

سالك اولوب وكسنه نك حاجتني كورمكه سعي ايلر وبخيل اولور اما
اكر طالعه مستولي اولان كوكب مشتري اولوب وقوي الحال اولورسه مولود
صاحب منصب ووالي ونيكوكار وعابد وكاري سهل وخوبي معتدل وعالم
ومدرس ومفتي وامام وقواعد ديانتي بيلور عبادتخانه لرك معمور ايتمني
سور وتعمير ايدر وتحصيل اسباب عمله سعي ايدوب وصاحب حيا
وعفيف وعادل ورحيم وكريم الطبع ومحب خلايق ومحب استادان
ومربيان اولور وقبيله سي اوزرينه شفقت ايدر اما اكر ضعيف بولنورسه
رياسته وتوانكرلكه وخلايق اوزرينه حكومته طالب اولوب سبكبار
وشناكار ونام وشانه راغب واعتقادنه نقصان اوزره ومعجب ودين جهتيله
كاهل وكندوني كورجي وكم وخير وايشلديكني ذهني خلقك مواجهه سنده
ايدوب ومنافق وبددل وقورقق وعار وحياسي ناقص واستادان ومربيان
ومردم عزيز حقنده بي رحم وريايه اظهار لهد ايلر واسرارني پوشيده اولور
واكر مريخ قوي حال اولوب انكله بيله وياخود اكا ناظر بولنورسه مولود
حاكم وقاضي اولوب وكلامي خشونت اوزره وحق كوي وغليظ خوي
وخصومت كار اولور وياخود اميرلشكر اولوب حرب وقتالي سور وناس
اوزره تفوق طلب ايدر وامر ونهي صاحبي وخشم ايدبجي واخذ انتقامه
مائل وقصاصه راغب اولور اما مريخ بدحال اولورسه ستيزكار وشهتله
وسريع السير وپشيمان اولوجي وبي وقار وكندوراي وكندو مرادي اوزره
حركت ايدبجي ومختلف خوي ومضطرب احوال وتميزي ناقص ومنت
ايدبجي وكرمي خوف جهتيله وياخود خلقك پوزندن اولوب وتسخير
كواكب وجن وعفاريته مائل وراغب اولور واكر زهره قوي حال اولوب
بيله وياخود ناظر بولنورسه مولود كثير الخير وپره سيزكار واهل
بيته واقربا سنه محبت اوزره اولوب سليم دل ورآست كلام وخير

محفوظ

[104b]

محض وصاحب دیانت وپاکیزه سیرت وپاکیزه روی ودرست اعتقاد
ومتبصم اولور اما اگر زهره بدحال اولورسه مولود نازلک مزاج وملوک
وعیش ونوشه مائل وزنانه حریص وکثیر الشهوه ومال جهتیله مسرف
وزنان واد یسنده ولعب همزله راغب اولوب اما امین وصاحب طاعت
ومحب ناس اولور واگر عطارد قوی حال اولوب بیلده بولنوب ویا ناظر
بولنورسه مولود عالم اولوب خصوصا علم ادیانی خوش بیلوب امام
ویا مفتی ویا واعظ ومعنی شناس وتیز خاطر وصاحب تدبیر وپسندیده
مشورت وحسن ظن صاحبی ودیانت وامانت دار وادیب وکوزلک
خلق وحاجتلر روایه بجی وبلدیکی شیلرده مصنف وعلم الهیه
وشرایعه ومقولات ومنقولاتده راغب اولور اما اگر عطارد بدحال
اولورسه بدزبان وهذیان کو ونظر خلایقده حقیر وکند وعندلک
اولوق وهر شیئ اهلیت وحکمت شناسلق طن ایدر ومضطرب
حال وبارد کلام ورعایا وملوک یاننده نامقبول وحیله ساز ودرونی
فاسد وبعض اشکال وهیکال وطومار وحاتملر تحریر ایدیجی ومنافق
اولور اما اگر طالعه مستولی اولان کوکبه مریخ اولوب وقوی حال
بولنورسه مولود لشکر کش وامیر وحاکم وصاحب ولایت وحمایت
ودلیر ومردانه وشجاعتده دست ومتغلب وجبار وجنگ محللرینه
مائل واولولغه طالب وضعفا وزیردستان اوزرینه خشم وتندلک
اظهار ایدیجی اولور واگر ضعیف الحال اولورسه مولود دشنام کار
وبی حیا وبارد کلام وآغرسوز لو وبی رحم وخون ریز وبداد آوکینه دار
وحسود وسارق وفتنه خیز وقورقو وعذاب ویریجی وحرامخور
وجامه فا یبجی ودیوانه شکل وخیالناک اولور واگر زهره قوی حال
اولوب انکله بیله ویا ناظر اولورسه مولود شادمان ورندخوش

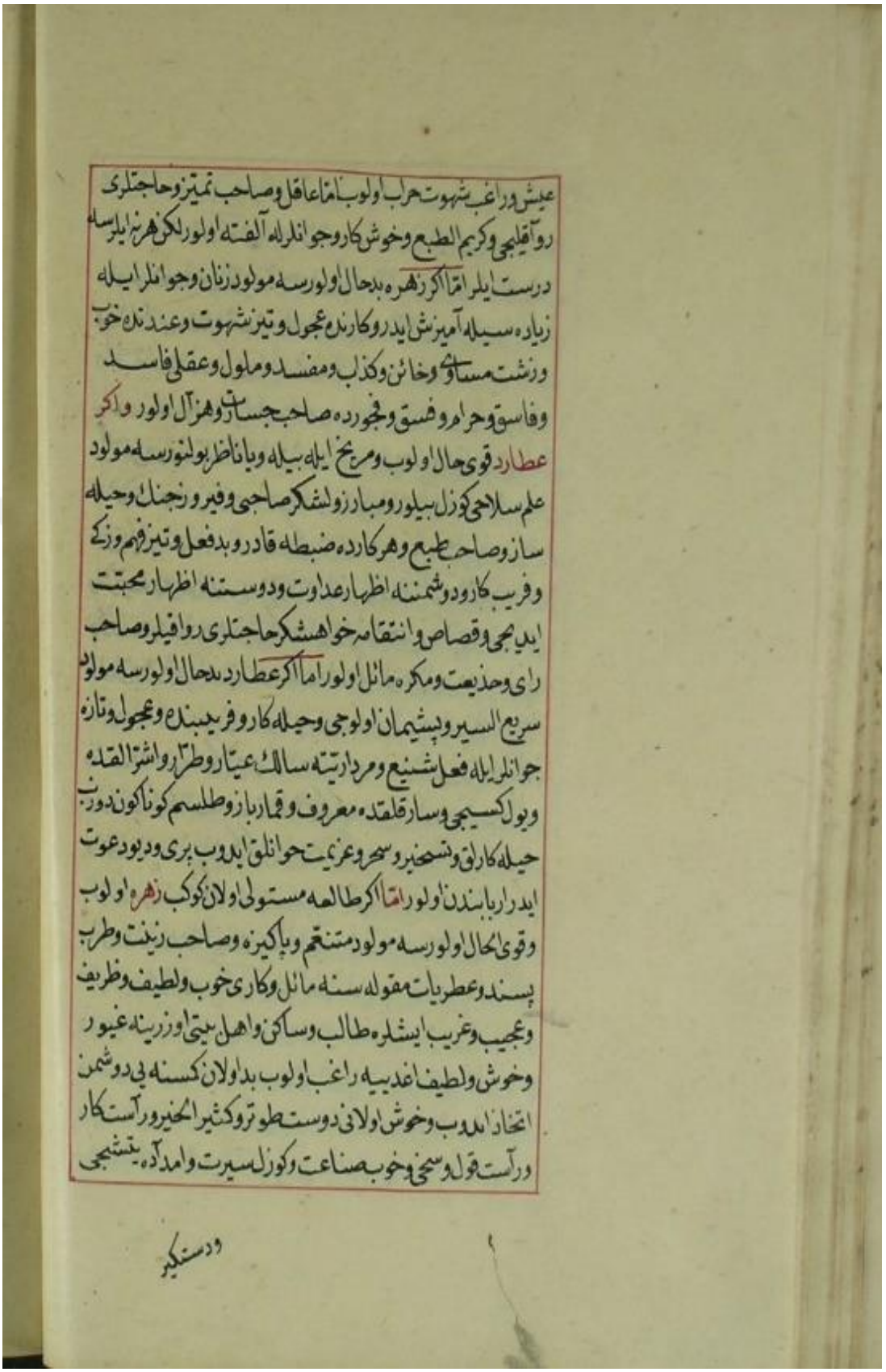

عیش و راغب شهوت حراب اولوب اما عاقل و صاحب تمیز و حاجتلری
رو آقلیجی و کریم الطبع و خوش کار و جوانلرله آلفته اولورلکن زهره ایلرسه
درست ایلر اما اگر زهره بدحال اولورسه مولود زنان و جوانلر ایله
زیاده سیله آمیزش ایدر و کارنده عجول و تیز شهوت و عندنده خوب
و زشت مساوی و خائن و کذاب و مفسد و ملول و عقلی فاسد
و فاسق و حرام و فسق و فجور ده صاحب جسارت و هر آل اولور و اگر
عطارد قوی حال اولوب و مریخ ایله بیله و یا ناظر بولنورسه مولود
علم سلاحی کوزل بیلور و مبارز و لشکر صاحبی و فیر و زجنك و حیله
ساز و صاحب طبع و هر کارده ضبطه قادر و بدفعل و تیز فهم و زکی
و فریب کار و دوشمنه اظهار عداوت و دوستنه اظهار محبت
ایدیجی و قصاص و انتقامه خواهشکر حاجتلری رو فیلر و صاحب
رای و حذیعت و مکره مائل اولور اما اگر عطارد بدحال اولورسه مولود
سریع السیر و پشیمان اولوجی و حیله کار و فریبنده و عجول و تازه
جوانلر ایله فعل شنیع و مرد اریته سالك و عیار و طرار و راشتر القده
و یول کسیجی و سار قلقده معروف و قمار باز و طلسم کوناکون دوزب
حیله کار لق و تسخیر و سحر و عزیمت حوانلق ایدوب پری و دیو دعوت
ایدر ار یابندن اولور اما اگر طالعه مستولی اولان کوکب زهره اولوب
و قوی الحال اولورسه مولود متنعم و پاکیزه و صاحب زینت و طرب
پسند و عطریات مقوله سنه مائل و کاری خوب و لطیف و ظریف
و عجیب و غریب ایشلره طالب و ساکن و اهل بیتی و زرینه غیور
و خوش و لطیف اغدیه یه راغب اولوب بد اولان کسنه یی دوشمن
اتخاذ ایدوب و خوش اولانی دوست طوتر و کثیر الخیر و راست کار
و راست قول و سخی و خوب صناعت و کوزل سیرت و امد آده یتشیجی

ودستکیر

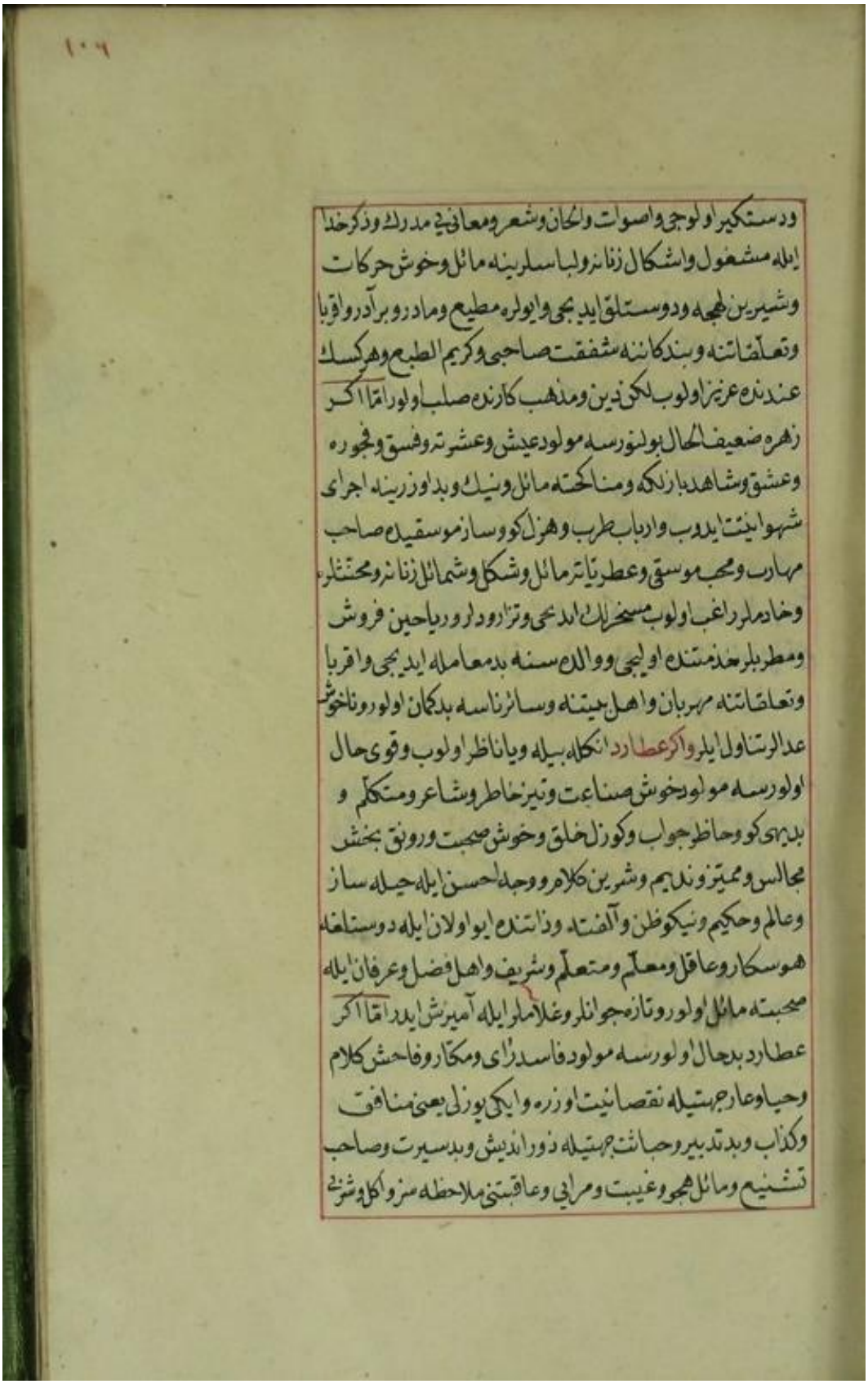

ودستكير اولوجى واصوات والحان وشعر ومعانى يى مدرك وذكر خدا
ايله مشغول واشكال زنانه ولباسلرينه مائل وخوش حركات
وشيرين لهجه ودوستلق ايدبجى وايولره مطيع ومادر وبرادر واقربا
وتعلقاتنه وبندكانه شفقت صاحبى وكريم الطبع وهركسك
عندنده عزيز اولوب لكن دين ومذهب كارنده صلب اولور امّا اكر
زهره ضعيف الحال بولنورسه مولود عيش وعشرت وفسق وفجوره
وعشق وشاهد بازلكه ومناكحته مائل ونيك وبداوزرينه اجراى
شهوانيت ايدوب وارباب طرب وهزل كو وساز موسقيده صاحب
مهارت ومحب موسقى وعطريات مائل وشكلى وشمائل زنانه ومحتشم
وخادملر راغب اولوب مسخرلك ايدبجى وتزاروددار ودياحين فروش
ومطربلر مغنيلر اولبجى ووالدينه بدمعامله ايدبجى واقربا
وتعلقاتنه مهربان واهل بيتنه وسائر ناسه بدكمان اولور وناخوش
عدالرتاول ايلر واكر عطارد انكله بيله ويا ناظر اولوب وقوى حال
اولورسه مولود خوش صناعت وتيز خاطر وشاعر ومتكلم و
بديهى كو وحاظر جواب وكوزل خلق وخوش صحبت ورونق بخش
مجالس ومميز ونديم وشيرين كلام ووجه احسن ايله حيله ساز
وعالم وحكيم ونيكوظن وآلفته وذاتنده ايو اولان ايله دوستلغه
هوسكار وعاقل ومعلم ومتعلم وشريف واهل فضل وعرفان ايله
صحبته مائل اولور وتازه جوانلر وغلاملر ايله آميزش ايدر امّا اكر
عطارد بدحال اولورسه مولود فاسد راى ومكار وفاحش كلام
وحيا وعار جهتيله نقصانيت اوزره وايكى يوزلى يعنى منافق
وكذاب وبدتدبير وخباثت جهتيله دوراندىش وبدسيرت وصاحب
تشنيع ومائل هجو وغيبت ومرايى وعاقبتى ملاحظه سز واكل وشربنه

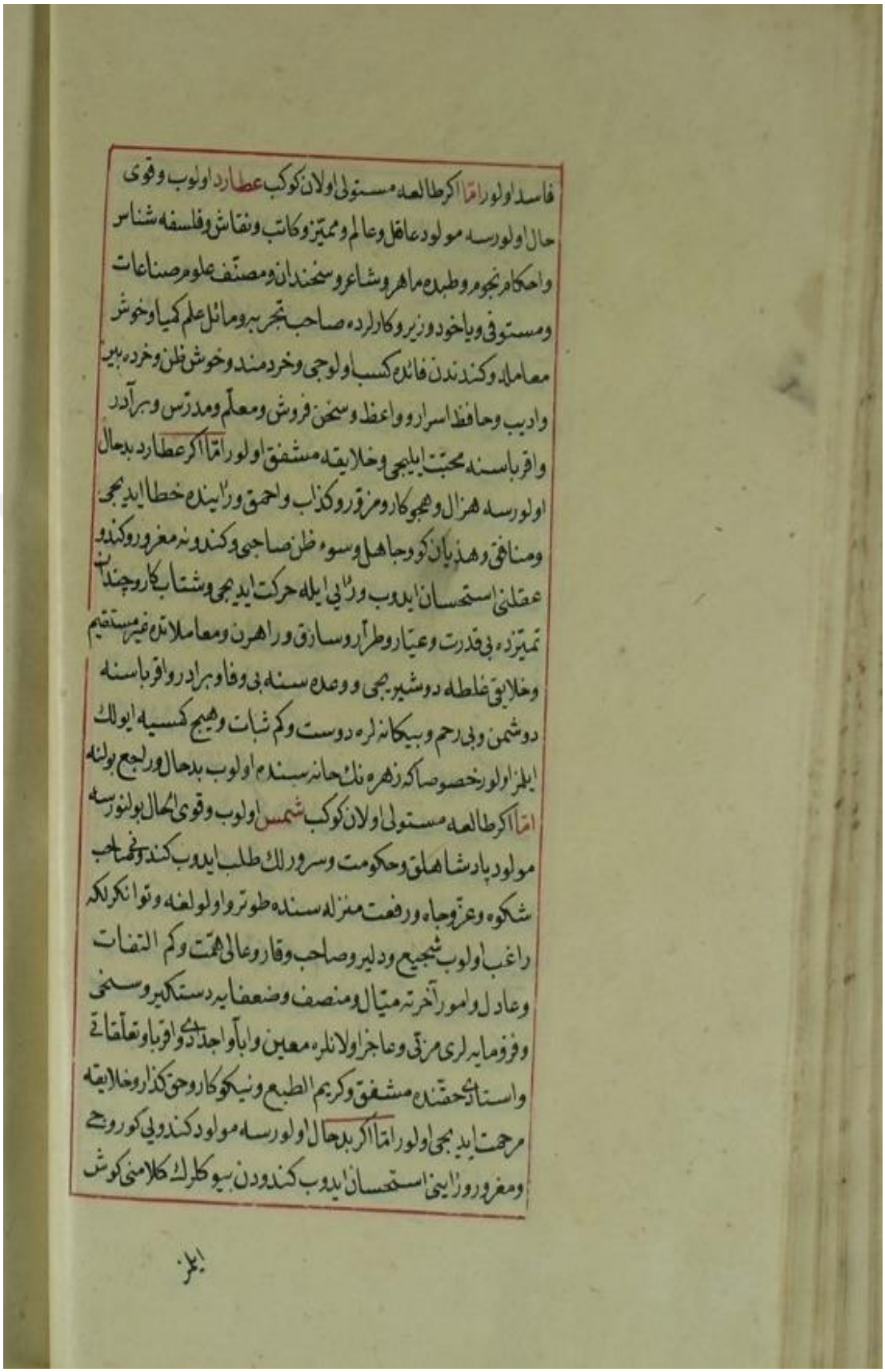

فاسد اولور اما اگر طالعده مستولی اولان کوکب عطارد اولوب وقوی
حال اولورسه مولود عاقل وعالم ومميز وكاتب ونقاش وفلسفه شناس
واحكام نجوم وطبده ماهر وشاعر وسخندان ومصنف علوم وصناعات
ومستوفی ویاخود وزیر وکارلرده صاحب تجربه ومائل علم کیمیا وخوش
معامله وکندندن فائده کسب اولوجی وخردمند وخوش ظن وخرده بین
وادیب وحافظ اسرار وواعظ وسخن فروش ومعلم ومدرس وبرآدر
واقربا سنه محبت ایلیجی وخلایقه مشفق اولور اما اگر عطارد بدحال
اولورسه هزال وهجو کار ومزور وکذاب واحمق ورایندن خطا ایدیجی
ومنافق وهذیان کو وجاهل وسوء ظن صاحبی وکندونه مغرور وکندو
عقلنی استحسان ایدوب ورایی ایله حرکت ایدیجی وشتاب کار وچندان
تمیزده بی قدرت وعیار وطرار وسارق وراهزن ومعاملاتده غیر مستقیم
وخلایقی غلطه دوشیریجی ووعده سنه بی وفا وبرادر واقربا سنه
دوشمن وبی رحم وبیکانه لره دوست وکم ثبات وهیچ کسیه ایولك
ایلز اولور خصوصا که زهره نك خانه سنده اولوب بدحال ورابع بولنه
اما اگر طالعده مستولی اولان کوکب شمس اولوب وقوی الحال بولنورسه
مولود پادشاهلق وحکومت وسرور لك طلب ایدوب کندوسی صاحب
شکوه وعز وجاه ورفعت منزله سنده طوتر واولولغه وتوانگرلکه
راغب اولوب شجیع ودلیر وصاحب وقار وعالی همت وکم التفات
وعادل وامور آخرته میال ومنصف وضعفایه دستگیر وسخی
وفرومایه لری مرتی وعاجز اولانلره معین واباو اجداد ی اولیا وتعلقاتی
واستاذ یحسنده مشفق وکریم الطبع ونیکوکار وحق گذار وخلایقه
مرحمت ایدیجی اولور اما اگر بدحال اولورسه مولود کندوی کوروجی
ومغرور ورایینی استحسان ایدوب کندودن بیوکلرك کلامنی کوش

ایلز

ایلمز وعالمه تفوق وتوانگر لکر طالب وجاهل وبداندیش ومعارض
ومالله محبت ایدیجی وبی رحم ونامراد وآباواجدادینه واستاد ومربیلرینه
نامشفق وظالم وامور اخرت ودین جهتیله کاهل اولور واکر زحل شمس ایله
بیله ویاخود ناظر وقوی الحال اولورسه مولود ثقیل وجبار وکبر
وعظمت اظهار ایدیجی وسخت کوش یعنی قولاغی اغر وزور ایله انصاف
ایتدیریجی مشکل ودشوار کارلره سالك وعالی عمارتلر ومتین
قلعه لر بنا ایدیجی اولور امّا اکر زحل بدحال اولورسه مولود ظالم
واثقل ومبتلای رنج وزحمت وخلایقه کج ادا آید رمقوله سندن
وقلیل المال وخرابه املاکه مائل ومضر ومعجب وکندوسنه مغرور اولور
واکر مشتری شمسله بیله ویاناظر اولوب وقوی حال اولورسه مولود
محلّنده عالی وعادل اولوب هرنه ایلرسه وقتیله ایدر واشلدیکی کاردہ
ثابت وصاحب مملکت ویاحاکم ویاقاضی وعالم ودیانتده مستقیم
وراست کلام وراست کار ومردانه ووقتیله حلیم وغضوب وسخی
وخدوم وخشم صاحبی وزخایر ادخار ایدیجی ووزیر اولور امّا اکر مشتری
بدحال اولورسه مولود صورت عدالتده ظالم ووآدی سخاده بخیل
اولوب کندوسی راست کار ومشفق کوستریجی ومنافق ووعده نه
بیوفا وریاکار اولور واکر مریخ شمسله بیله ویاناظر بولنوب وقوی
حال اولورسه مولود حمایت یوزندن قاهر وسیاست کار واعدایه
اوزرینه مظفر ولشکر جمع ایدیجی وطبل وعلم وولایت صاحبی
وامر ونهی مأمول اولوب وکرم وبخلی کندوایچون اولور امّا اکر مریخ
بدحال اولورسه خونریز اولوب لشکری ویارانی کندوسنه مخالفت
اوزره وقورقی ومنهزم وسارق وخائن وجناب باریدن بی خوف
وبدکار وجاهل اولور واکر زهره شمسله بیله اولوب وقوی بولنورسه

مولود صاحب دیانت وعاقل وعدالتکار وملبس وطوروزینتله وعطریاتله
وزنانه مائل وشهوانی غالب وزندکانیلك جهتیله مالی خوش ولطیف غذیر
اکل ایدیجی وکوزل اثوابر راغب ومحب خلایق وهوسکار معاشرت وتوانکر
وکریم الطبع وعاقل ومقبول مشرب اولوب کوناکون صورتلر تصویر ایدیجی
وعجایب وغرایب شیلر کوستریجی وزینت وبیرآیینه متعاقی صنعتلرده
وجامه منقش ایداعنده ماهر اولورامّا اکر زهره بدحال اولورسه زنانه
خصومت ایدیجی وشهوانیتی نقصان وتنها محل طلب ایدیجی واوباش
وسارقلقدن تعیش ایدرمقوله سی اولوب ملبوساتی واکل وشربنی
چندان خوش اولمیوب صورتی دخی خوب اولمزواکر زهره محترق اولورسه
جور ایدیجی وزنان اورزینه ظالم اولوب وکندوعورتی علیله اولور
وبلکه کندوالندن هلاك اولورخصوصاکه راجع اولوب وبدموضعده
بولنسه واکر عطارد شمسله بیله بولنوب وقوی اولورسه مولود ذی
قدرت وعاقل وعلوم الهی ومعانی ومعقولاتی وسیاستی مدرك وکاتب
وعارف بالله وصاحب رأی وتدبیر وصاحب خدم وخشم وارباب
بصیرتدن اولوب علومك وصنایعك اکثریله واقف خصوصا نقاشلق
ومصورلك ومذهبلکده وجوهرشناسلقده صاحب مهارت ورسوم
شناس وسالکر قاعده لروضع ایدیجی ونازك طبع وتیزخاطر وصاحب
موزنت وافعالی مقبول ومعتدل وعالمك کوکلنی اخذ ایدیجی اولوب
ورزقی دخی اسان وجهله مرتبا اولورامّا اکر عطارد بدحال اولورسه
مولود غدار ومکار وظالم وهرکسك سوزیله حرکت ایدیجی واحمق
اولورواکر عطارد محترق اولورسه مولود علیل اولوب ومستوفی
وظالم اولورامّا اکر صمیمده بولنورسه قوی اولورکه مقدما بیان
اولنمشدیکی واکر راجع بولنورسه اولزمان مولود دخی کار وتدبیرنده

علجز

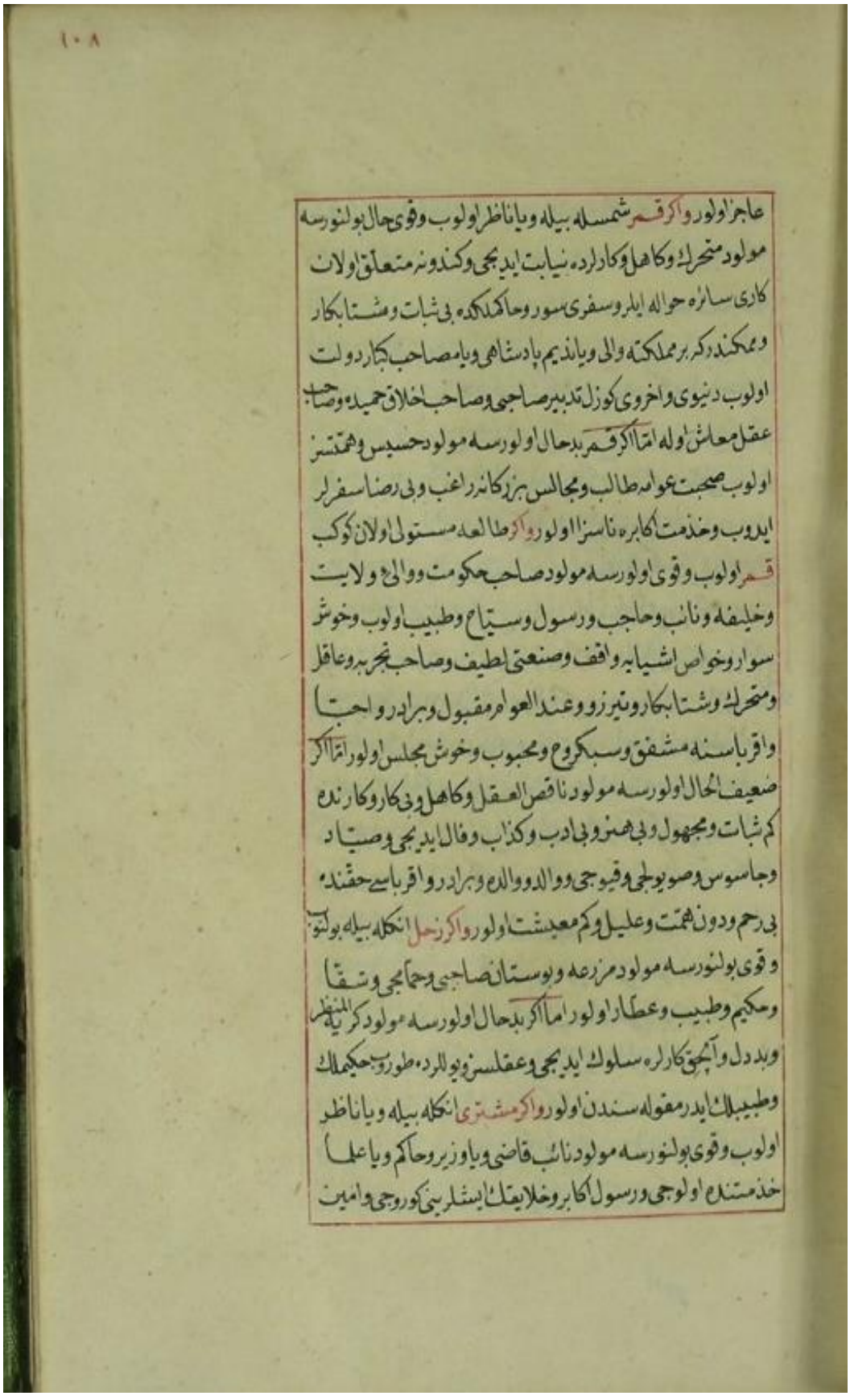

عاجز اولور واگر قمر شمسله بیله ویا ناظر اولوب وقوی حال بولنورسه
مولود متحرك وکاهل وکارلرده نیابت ایدیجی وکندونه متعلق اولان
کاری سائره حواله ایدر وسفری سور وحاکملکده بی ثبات ومشتابکار
وممکندر که برمملکته والی ویاندیم پادشاهی ویا مصاحب کبار دولت
اولوب دنیوی واخروی کوزل تدبیر صاحبی وصاحب اخلاق حمیده وصاحب
عقل معاش اوله امّا اگر قمر بدحال اولورسه مولود حسیس وهمتسز
اولوب صحبت عوامه طالب ومجالس بزرکانه راغب ورضا سفرلر
ایدوب وخدمت اکابره ناسزا اولور واگر طالعده مستولی اولان کوکب
قمر اولوب وقوی اولورسه مولود صاحب حکومت ووالی ولایت
وخلیفه ونائب وحاجب ورسول وسیاح وطبیب اولوب وخوش
سوار وخواص اشیایه واقف وصنعتی لطیف وصاحب تجربه وعاقل
ومتحرك وشتابکار وتیرزو وعند العوام مقبول وبرادر واجبا
واقربایه مشفق وسبکروح ومحبوب وخوش مجلس اولور امّا اگر
ضعیف الحال اولورسه مولود ناقص العقل وکاهل وبی کار وکارنده
کم ثبات ومجهول وبی همت وبی ادب وکذاب وفال ایدیجی وصیاد
وجاسوس وصویوللجی وقیوجی ووالده ووالده وبرادر واقربایه حقنده
بی رحم ودون همت وعلیل وکم معیشت اولور واگر زحل انکله بیله بولنوب
وقوی بولنورسه مولود مزرعه وبوستان صاحبی وحمامجی وسقا
وحکیم وطبیب وعطار اولور امّا اگر بدحال اولورسه مولود کریه المنظر
وبددل وآیچوق کارلره سلوك ایدیجی وعقلسز وبوالرده طوروب حکیملك
وطبیبلك ایدر مقوله سندن اولور واگر مشتری انکله بیله ویا ناظر
اولوب وقوی بولنورسه مولود نائب قاضی ویاوزیر وحاکم ویا عالم
خدمتنده اولوجی ورسول اکابر وخلایقك ایشلرینی کوروجی وامین

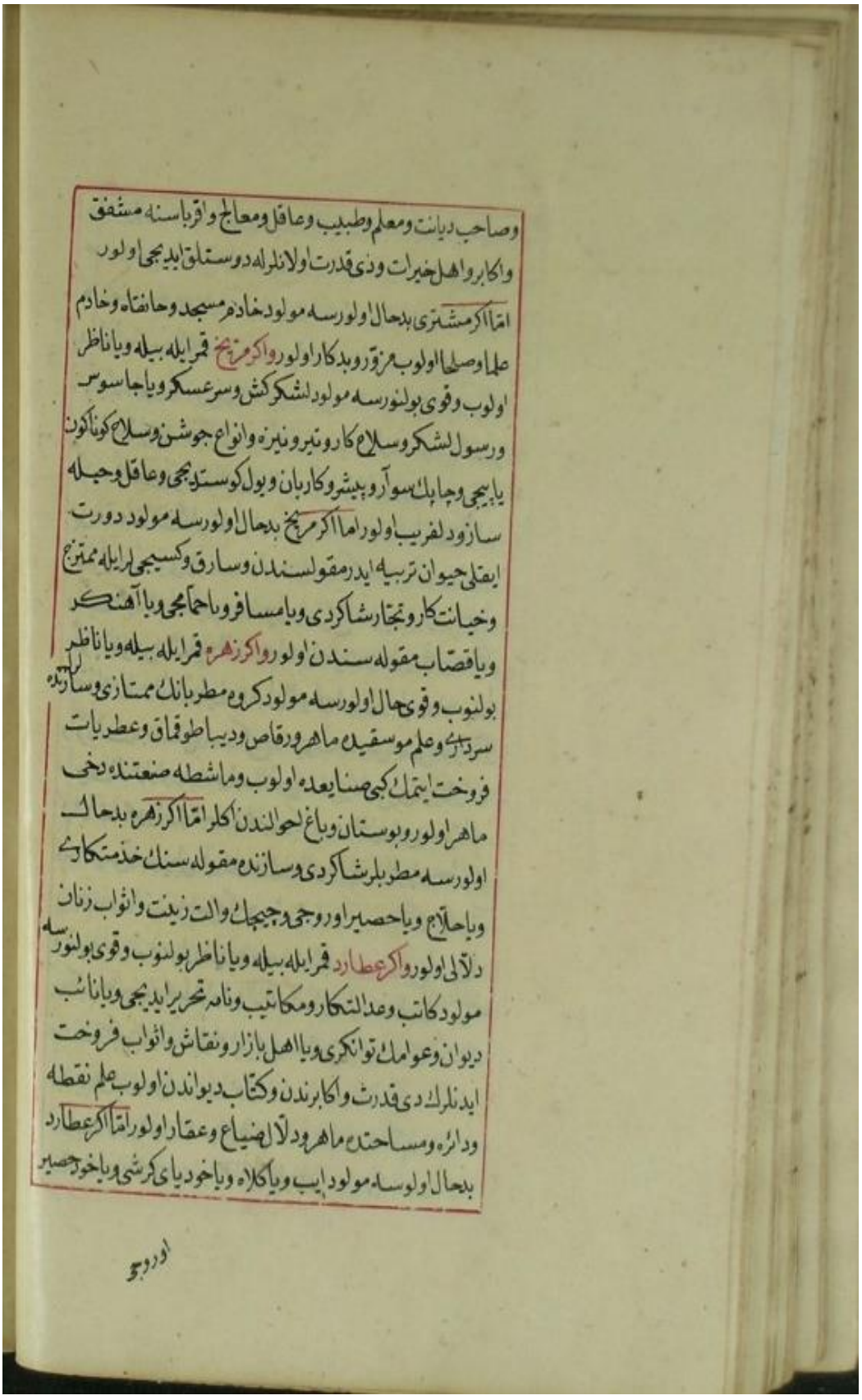

وصاحب دیانت ومعلم وطبیب وعاقل ومعالج واقربا سنه مشفق
واکابر واهل خیرات وذی قدرت اولانلره دوستلق ایدیجی اولور
امّا اگر مشتری بدحال اولورسه مولود خادم مسجد وحانقاه وخادم
علما وصلحا اولوب مزوّر وبدکار اولور واگر مریخ قمر ایله بیله ویا ناظر
اولوب وقوی بولنورسه مولود لشکرکش وسرعسکر ویاجاسوس
ورسول لشکر وسلاح کاروتیر ونیزه وانواع جوشن وسلاح کوناکون
یاپیجی وچاپك سوآر وپیشرو وکاربان ویول کوستریجی وعاقل وحیله
سازود لفریب اولور امّا اگر مریخ بدحال اولورسه مولود دورت
ایقلی حیوان تربیه ایدر مقوله سندن وسارق وکسیجی لر ایله ممتزج
وخیانت کار وتجار شاکردی ویامسافر وباحمامجی ویا آهنگر
ویاقصاب مقوله سندن اولور واگر زهره قمر ایله بیله ویا ناظر
بولنوب وقوی حال اولورسه مولود کروه مطربانك ممتازی وسازنده
سرداری وعلم موسقیده ماهر ورقاص ودیباطو قماق وعطریات
فروخت ایتمك کبی صنایعده اولوب وماشطه صنعتنده دخی
ماهر اولور وبوستان وباغ لحوالندن اکلر امّا اگر زهره بدحال
اولورسه مطربلر شاکردی وسازنده مقوله سنك خدمتکاری
ویاحلاج ویاحصیر اور وحجم وچیجك والت زینت واثواب زنان
دلالی اولور واگر عطارد قمر ایله بیله ویا ناظر بولنوب وقوی بولنورسه
مولود کاتب وعدلتکار ومکاتیب ونامه تحریر ایدیجی ویا نائب
دیوان وعوامك توانگری ویااهل بازار ونقاش واثواب فروخت
ایدنلرك ذی قدرت واکابرندن وکتاب دیواندن اولوب علم نقطه
ودائره ومساحتده ماهر ودلال اضیاع وعقار اولور امّا اگر عطارد
بدحال اولورسه مولود ایب ویاکلاه ویاخود یای کرشی ویاخود حصیر

اوردیجی

اوروجی وقمشدن سائر شیلر یا بیجی مقوله سندن ویادولکرلك
ودام وطوزق کبی صنعتلرده ماهر اولور امدی مستولیدن هر قنغیسی
عقده راسده بولنورسه اول مستولینك قوة وسعادتی زیاده ایدر
مدلولینك حالتی دخی زیاده ایدر لکن عقده دنبده واقع اولورسه
قوة وسعادتی نقصان ایدوب ومدلولنده دخی نقصانیت نمایان
اولور امامعلوم اولمق کرکدر کدذکر اولنان مستولیلرك وتدده و
مائل اولنده اولمرنده احکام عجیبه تفاوت کثیر اولوب خصوصا
موضع علویینه ونظر وقبوو ورد ومودت وعداوة مقوله سیه حالتلرینه
نظر اولنمق لازمدرکه مقدما بیان اولندیغی کبی قوة وضعفلرینی
ادراك وامتزاجده احتیاط اولنوب شرایط مزبوره دن غفلت
اولنمیوب حتی اکثر احکام راست ظهور ایلیه ثمرة ثالث احکام
کلمات طالع بیانندہ درپس معلوم اولکه اکر درجهٔ طالع ومستولی
درجهٔ طالع وصاحب طالع وارباب مثلثاتی ونیترین واوتادسائره
وسهم السعاده وآلهٔ صاحبی قوی حال اولوب ونحوس دخی بولنمیوب
ساقط اولورسه مولود اوقات کثیرده تن درست وسلیم وقوی حال
ومتنعم وآسوده ومحترم وذی قدرت وعندالناس مقبول اولور
امااکر دلائل مذکوره نك ضدی واقع اولورسه حکم دخی برعکس
اولور واکر دلائلك بعضیسی قوی اولوب وبعضیسی ضعیف
بولنورسه حکم دخی وسط الحال اولور واکر صاحب طالع ویاخود
قرویا ایکسی دخی برسعددن منصرف اولوب وسعد آخره متصل
اولورسه مولودك عمری اولندن تا آخره رسیده اولنجه صفای
خاطر ایله کذران ایلر زیرا دلیلك منصرف اولدیغی کوکب اوائل
عمره دلیل اولوب ومتصل اولدیغی کوکب دخی آخر عمره دلیل اولور

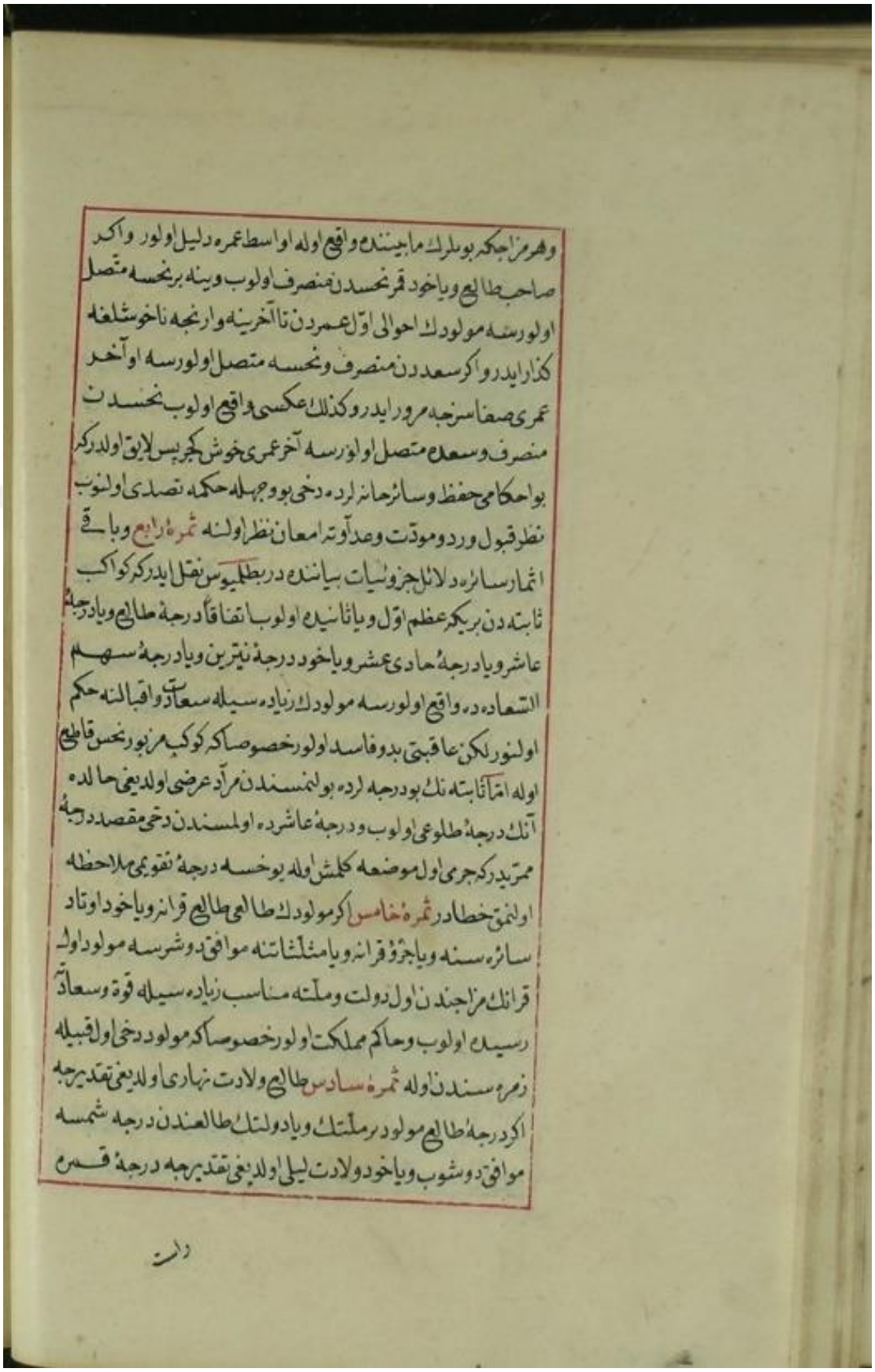

وهر مزاجکه بوملک مابینند واقع اولد اواسط عمره دلیل اولور واکر
صاحب طالع ویاخود قمر نحسدن منصرف اولوب وینه برنحسه متصل
اولورسه مولودك احوالی اوّل عمردن تا آخرینه وارنجه ناخوشلغه
کذارایدر واکر سعددن منصرف ونحسه متصل اولورسه اوآخر
عمری صفاسرنجه مرورایدر وکذلك عکسی واقع اولوب نحسدن
منصرف وسعده متصل اولورسه آخر عمری خوش کچر پس لایق اولدرکه
بواحکامی حفظ وسائرحالنه لرده دخی بوو جهله حکمه تصدی اولنوب
نظر قبول وردو موودّت وعدآوتدامعان نظر اولنه ثمرهٔ رابع وباقی
اثمار سائره دلائل جزوّیات بیاننده دربطلمیوس نقل ایدرکه کواکب
ثابته دن بریکر عظم اوّل ویاثانیده اولوب اتفاقاً درجهٔ طالع ویادرجهٔ
عاشر ویادرجهٔ حادی عشر ویاخود درجهٔ نیترین ویادرجهٔ سهم
السّعاده ده واقع اولورسه مولودك زیاده سیله سعادت واقبالنه حکم
اولنور لکن عاقبتی بدوفاسد اولور خصوصاکر کوکب مزبور نحس قاطع
اوله امّا ثابته نك بودرجه لرده بولنمسندن مرّاد عرضی اولدیغی حالده
آنك درجهٔ طلوعی اولوب ودرجهٔ عاشرده اولمسندن دخی مقصد درجهٔ
ممّتدیدرکه جزوّی اول موضعه کلمش اوله یوخسه درجهٔ تقویمی ملاحظه
اولنمق خطادر ثمرهٔ خامس اکرمولودك طالعی طالع قرانز ویاخود اوتاد
سائره سنه ویاجزوّ قرانه ویامثلثاتنه موافق دوشرسه مولوداولد
قرانك مزاجندن اول دولت وملّته مناسب زیاده سیله قوة وسعادته
رسیده اولوب وحاکم مملکت اولور خصوصاکر مولود دخی اول قبیله
زمره سندن اوله ثمرهٔ سادس طالع ولادت نهاری اولدیغی تقدیرجه
اکر درجهٔ طالع مولود برملّتك ویادولتك طالعندن درجه شمسه
موافق دوشوب ویاخود ولادت لیلی اولدیغی تقدیرجه درجهٔ قمره

دانه

[109b]

راست کلورسه مولود اول دولت وملتده مناسبت سعادة قوی بولور
ثمرهٔ سابع اگر طالع مولود اتفاقاً طالع سال قرانه مصادف ایدوب
ودلائل دخی جزوی قوتده اولورسه مولود اول قرانك معاونتیله مزاج
قرانه مناسب سعادت عظمی وعطایای اقوایه نائل اولورامّا اگر دلائل
دخی زیاده قوی اولورسه مولود قران مزبوره نك مدّتنده اول دولتك
حاکملرندن صاحب منصب اولور وبو معلوم اولدی امّا حانهٔ اثنی عشریه دن
قنغی برج وقنغی دلیل اقوا اولورسه مولودك دخی سعادت ودولتی اولك
حانیه واولدلیل طبیعتنه ملایم ظاهر اولوب اول قرانه مناسب عطیه یه
نائل اولور واگر مولود زماندن ایسه حکم اینه بو وجهله درلکن سعادت
احوال زمانه موافق ظهور ایدر امّا اگر حالات مذکوره اتفاقاً سال قران
نحسینه مصادف ایلرسه حکم دخی مذکوراتك عکسیله اولوب
خصوصیله قمر دخی سرطانده بولنورسه ودلائل دخی قوی بولنسه خوش
عطیه یه نائل اولهٔ مزبور مزاج قران مانع اولوب دلائلك قوتنی شکست
ایلر امّا معلوم اولکه بعضاً مولودك طالعی ضعیف ایکن مولود مقبل
ونیك حال اولمسی وبعضاً دخی طالعی قوی اولوب مولود مدبر بدحال
اولدیغنه سبب ذکر اولنان مواد اولوب ومنجمانك واقف اولهٔ مدقق
اموركه بری دخی بو حالات نه سببدن ایراث ایلیوب وبو مادّه یه دلیل
نه اولدیغنی ادراکدن بی بهره اولدقلریچون طالع ولادت طالع سال قران
نحسینه راست کلمکله مولود بدحال وطالع سال قران علو تیسینه
مصادف جهتیله فرخنده حال اولدیغندن غافل اولمایه دیر ثمرهٔ ثامن
اگر درجهٔ طالع مولود طالع قراندن ویاخود برج قراندن ویاخود برصاحب
دولتك طالع مولودندن برسعدك درجهٔ بسنه موافق ویاخود
اول سعدك درجه سی عاشر طالع مولوده راست کلورسه مولود

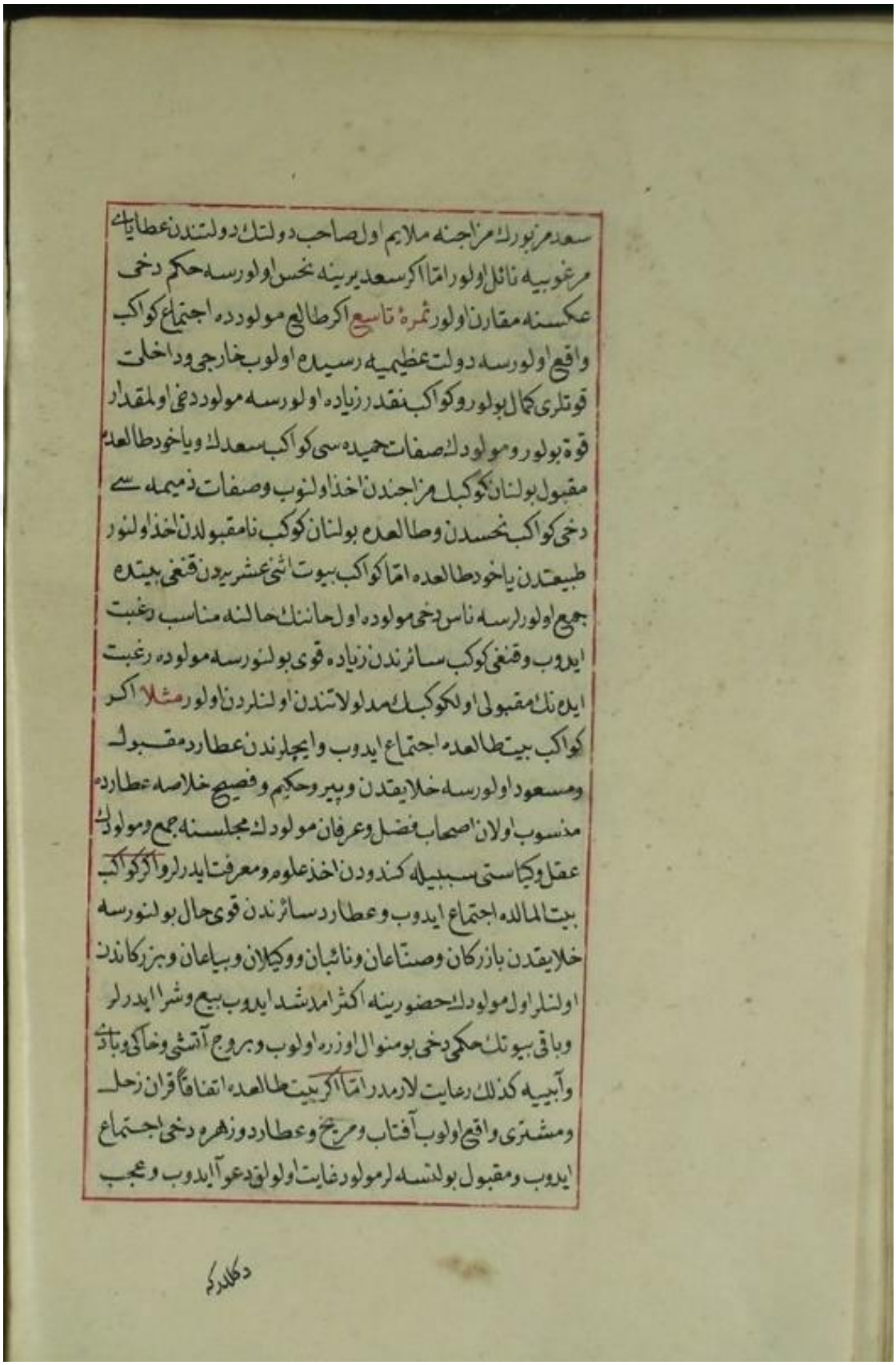

سعد مزبورك مزاجنه ملايم اولصاحب دولتك دولتندن عطايا
مرغوبيه نائل اولور اما اكر سعد برينه نحس اولورسه حكم دخى
عكسنه مقارن اولور ثمرهٔ تاسع اكر طالع مولوده اجتماع كواكب
واقع اولورسه دولت عظيميه رسيده اولوب خارجى وداخلى
قوتلرى كمال بولور وكواكب نقدر زياده اولورسه مولود دخى اولمقدار
قوة بولور ومولودك صفات حميده سى كواكب سعدك وياخود طالعده
مقبول بولنان كوكبك مزاجندن اخذ اولنوب وصفات ذميمه سى
دخى كواكب نحسدن وطالعده بولنان كوكب نامقبولدن اخذ اولنور
طبيعتدن ياخود طالعده اما كواكب بيوت اثنى عشريدن قنعى بيتده
جميع اولورلرسه ناس دخى مولوده اولجانبك حالنه مناسب رغبت
ايدوب وقنعى كوكب سائرلرندن زياده قوى بولنورسه مولوده رغبت
ايدهنك مقبولى اولكوكبك مدلولاتندن اولنلردن اولور مثلا اكر
كواكب بيت طالعده اجتماع ايدوب وايجلرندن عطارد مقبول
ومسعود اولورسه خلايقدن وپير وحكيم وفصيح خلاصه عطارده
مذسوب اولان اصحاب فضل وعرفان مولودك مجلسنه جمع ومولودك
عقل وكياستى سببيله كندودن اخذ علوم ومعرفت ايدرلر واكر كواكب
بيت المالده اجتماع ايدوب وعطارد سائرلرندن قوى حال بولنورسه
خلايقدن بازركان وصناعان وناشبان ووكيلان وبياعان وبزركاندن
اولنلر اولمولودك حضورينه اكثر امد شد ايدوب بيع وشرا ايدرلر
وباقى بيوتك حكمى دخى بومنوال اوزره اولوب وبروج آتشى وخاكى وباد
وآبيه كذلك رعايت لازمدر اما اكر بيت طالعده اتفاقا قران زحل
ومشترى واقع اولوب آفتاب ومريخ وعطارد وزهره دخى اجتماع
ايدوب ومقبول بولنسه لر مولود غايت اولوالدعوا ايدوب وعجب

دكلدركه

دكلدركه دعواى نبوت دخى ايليه خصوصيله صاحب تاسيع عطارد
وياخود طالعده جمع اولان كواكبك برى اولوب ويا بيت طالع علويتدن
برينك خانه سى واقع اوله اولوقت مولود دعواسى كندو موضعى ايچون
اولوب وياخود دعواى ولايته سالك اولور پس اكر مريخ مقبول
اولورسه قوى حربلره سلوك ايدر واكر مشترى وزهره ومريخ قوى الحال
بولنورسه حصول دولت آسان وجهله اولوب واقاليمدن اكثرى امرينه
انقياد اوزره اولور واكر مريخ نامقبول اولورسه سارق وكسبجى وظالم
وخائن مقوله سندن اولوب اكثر ممالكه حرب ومقاتله دوشوروب
نيجه محلى خراب ايلر ثمرهٔ عاشر اكر آفتاب نهارده وتلطالعده بولنورسه
مولود حاكم ووالى ولايت اولوب خصوصيله شمس مقبول وفلكنده
صاعد اوله مولودك صورتى هيبتلو اولور اما اكر ولادت ليله مصادف
ايدوب قمر طالعده بولنوب اكر صاعد وعرضى شمالى وزائد النور اولورسه
مولودك صورتى پاكيزه وشيرين وبر مملكته حاكم ويانائب اولوب
وحكم ايلديكى ونائب اولديغى ولايت آفتابه ويا خود قمره منسوب اولور
اما اكر ولادت نهارده واقع اولوب آفتاب دخى عاشرده سهم السعاده
بولنوب ومقبول وطالع ويا صاحب طالعه ناظر بولنورسه مولود
آفتابك موضعى ونظرى حسبيله حاكم اولور واكر طالع ليلى اولورسه
قمر قائم مقام آفتاب اولوب حكم يينه بوقياس اوزره اولور لكن اكر
بو اتفاق سهم الغيبه مصادف ايلرسه مولود ينه حاكم اولور اما
كرامت وغيبه متعلق كلام وفراست وكياست سببيله اولور
ثمرهٔ حادى عشر اكر مريخ بر مولودك درجهٔ طالعنده ويا خود درجهٔ
طالعنه قريب بولنوب وقوى حال اولورسه مولودك سرنده زخم
نشانه سى ويا خود ندانده اوكونه برحالت اولوب جهاندن مشهور

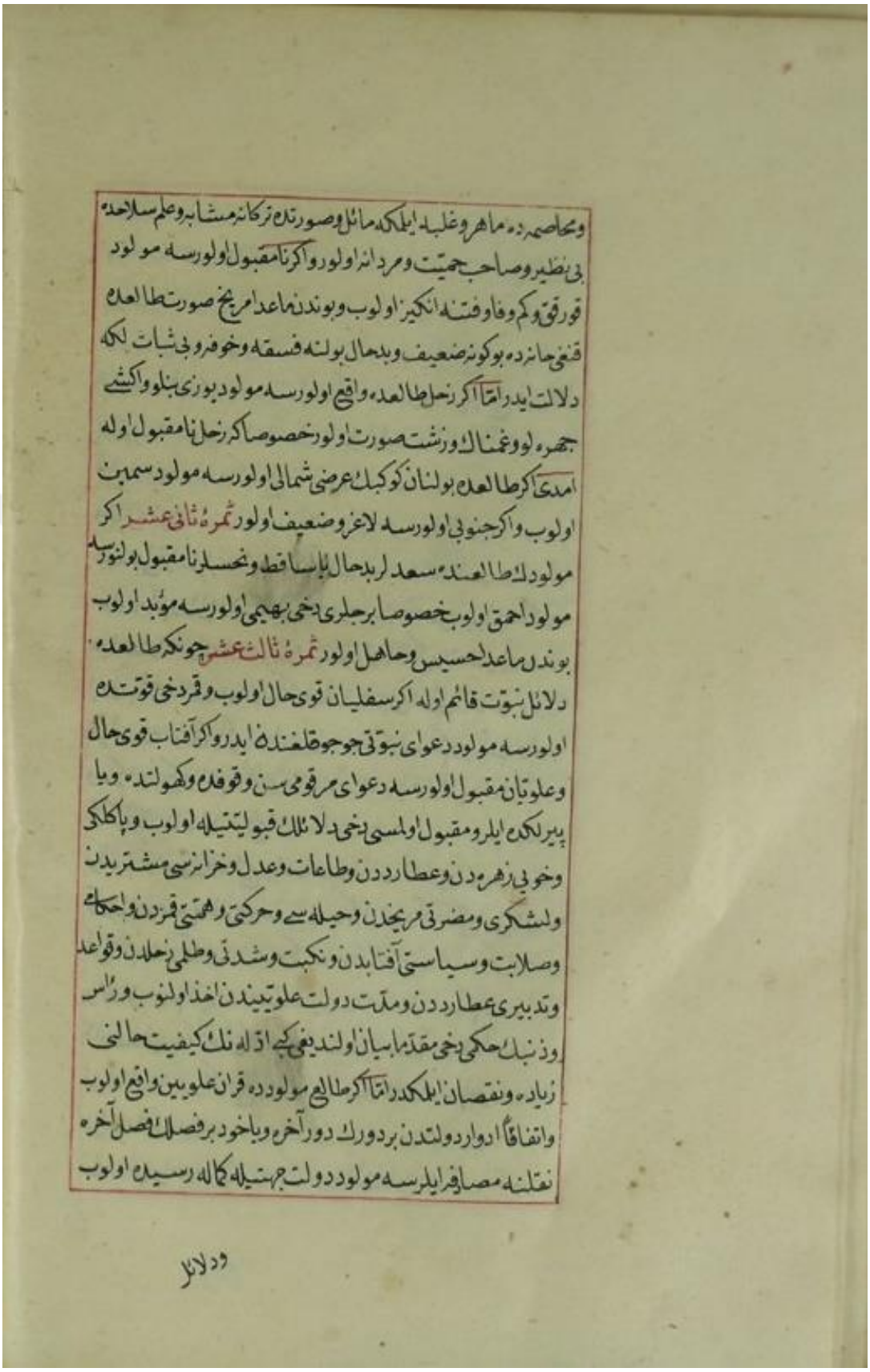

[111b]

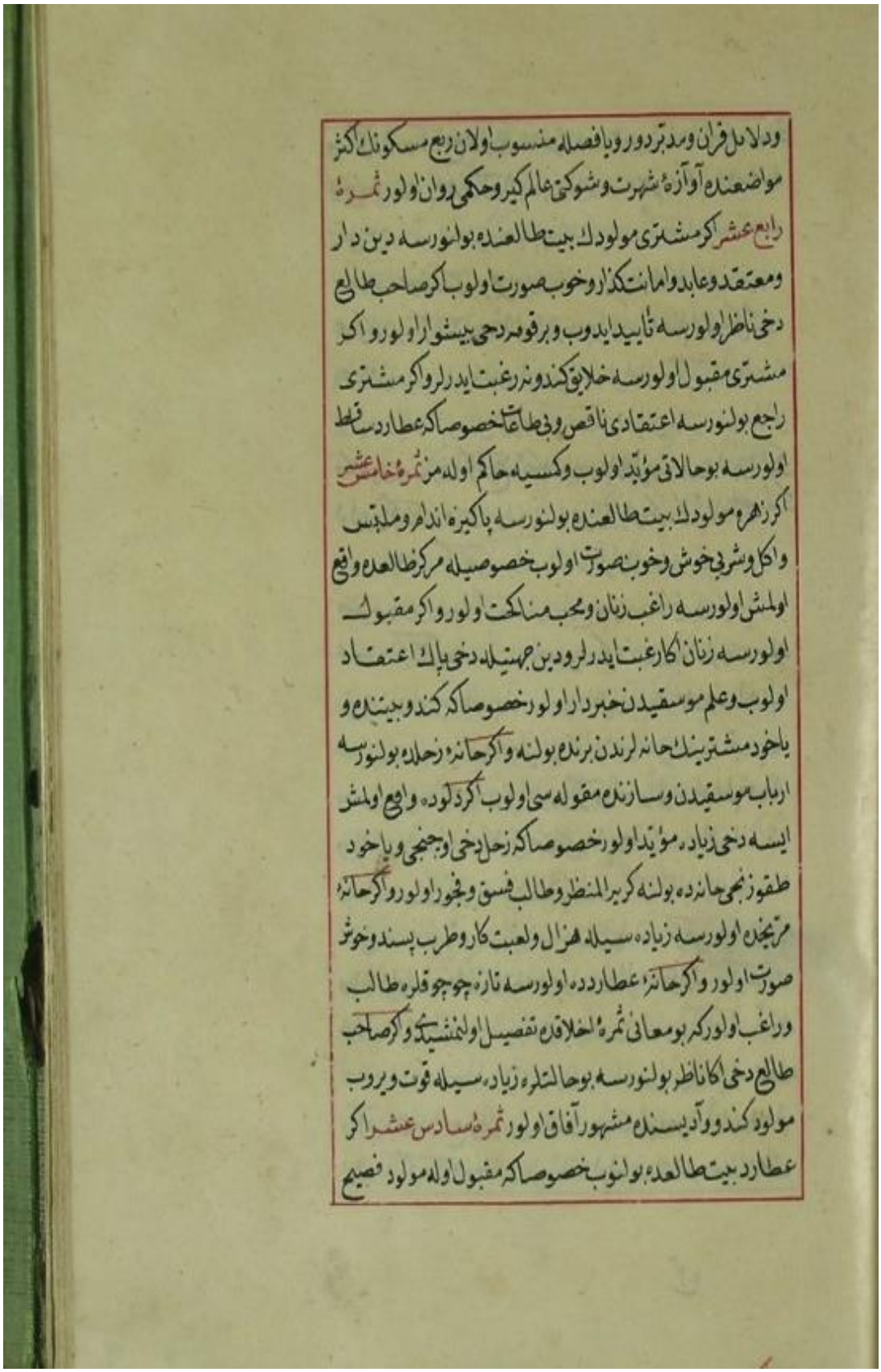

ودلائل قران وسد بتردور ویا فصله منسوب اولان ربع مسکونك اکثر
مواضعنده آوازهٔ شهرت وشوکتی عالم کیر وحکمی روان اولور ثمرهٔ
رابع عشر اکر مشتری مولودك بیت طالعنده بولنورسه دین دار
ومعتقد وعابد وامانت کذار وخوب صورت اولوب اکر صاحب طالع
دخی ناظر اولورسه تأیید ایدوب وبر قومدن بیشوا اولور واکر
مشتری مقبول اولورسه خلایق کندونه رغبت ایدرلر واکر مشتری
راجع بولنورسه اعتقادی ناقص وذی طاعات خصوصا که عطارد ساقط
اولورسه بوحالاتی مؤید اولوب وکسیه حاکم اوله مرثمرهٔ خامس عشر
اکر زهره مولودك بیت طالعنده بولنورسه پاکیزه اندام وملبس
واکل وشربی خوش وخوب صورت اولوب خصوصیله مرکز طالعده واقع
اولمش اولورسه راغب زنان ومحب مناکحت اولور واکر مقبول
اولورسه زنان اکا رغبت ایدرلر ودین جهتیله دخی پاك اعتقاد
اولوب وعلم موسقیدن خبردار اولور خصوصا که کندو بیننده و
یاخود مشتریسنك خانه لرندن برنده بولنه واکر خانهٔ زحلده بولنورسه
ارباب موسقیدن وسازنده مقوله سی اولوب اکر دلوده واقع اولمش
ایسه دخی زیاده مؤید اولور خصوصا که زحل دخی اوجنجی ویاخود
طقوزنجی خانده بولنه کربر المنظر وطالب فسق وفجور اولور واکر خانهٔ
مریخده اولورسه زیاده سیله هزل ولعبت کار وطرب پسند وخوش
صورت اولور واکر خانهٔ عطارده اولورسه نازه چوچوقلره طالب
وراغب اولورکه بو معانی ثمرهٔ اخلاقده تفصیل اولنمشدر واکر صاحب
طالع دخی اکا ناظر بولنورسه بوحالتلره زیاده سیله قوت ویروب
مولود کندو وآدیسندن مشهور آفاق اولور ثمرهٔ سادس عشر اکر
عطارد بیت طالعده بولنوب خصوصا که مقبول اوله مولود فصیح

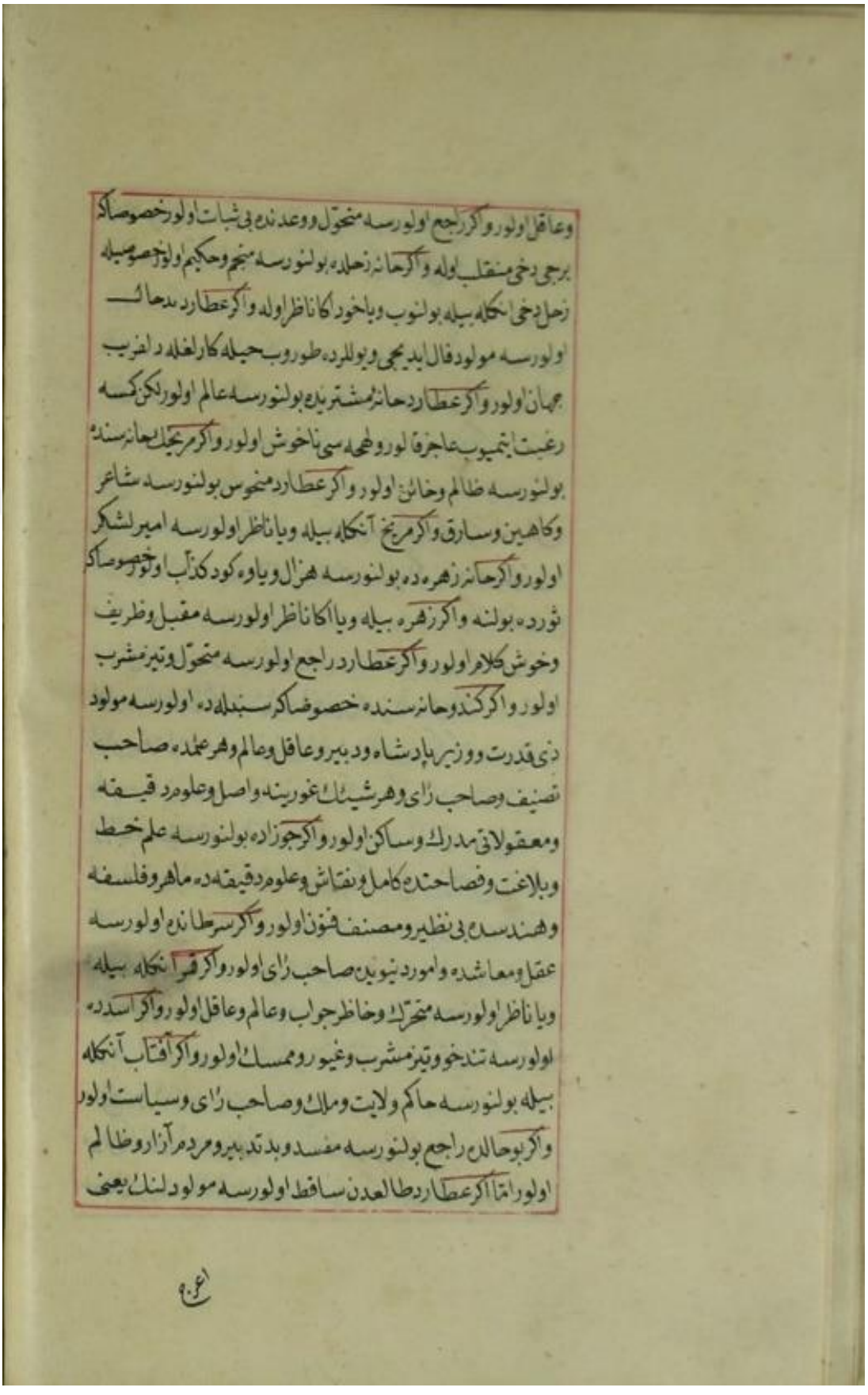

[112b]

اعرج ویاخود اعضاسنك برنده عیب واقع اولور خصوصاکه مریخك
ویازحلك حانه لرندن برنده واقع اولمش اوله پس اگر زحل ایله منحوس اولوب
ویاخود زحلك حانه سنده بولنورسه اعرج ایلکنه سبب اسب واستر
مقوله سی ویاخود برمحلدن دوشمك ویاخود حسنك اولورواگر
مشتریك حانه سنده بولنورسه سبب شیش وحرارت ورطوبت
اولورواگر مریخ ایله منحوس ویاخود مریخك حانه سنده بولنورسه زخم
داراولمق ویاآهن ویاآتشی اولورواگر عطارد طالعدن ساقط اولوب
ویابرجی بهیمی ویاکنك اولورسه مولود برخوشحه تکلم ایده میوب
زبانده حلل نمایان اولورواگر عقربده اولورسه دخی زیاده اولوب وقت
تکلمده دهانندن آب فشان اولورواگر قمر شعاعدن خروجی عندنده
عطارده متصل اولوب وعطارد دخی زحل ایله منحوس بولنورسه
مولود خوش تکلم ایده مزخصوصا برج دخی کنك یعنی لآل اولورسه
دخی زیاده اولورواگر قمر طالعده بولنوب وطالع دخی یاحوت ویادلو
اولوب وزحل ایله منحوس وعطارد ساقط ویااول دخی زحل ایله منحوس
اولورسه مولود تکلمدن قالوپس صاحب طالع طالعده بولنوب
وکواکبدن هیچ بری ناظراولمزسه مولودك مزاجی اولکوکبك مزاجی
وطالعك طبیعتی اوزره اولورامااگر طالعده بولنان کوکب صاحب
طالع دکل ایسه حکم ینه بووجهله درلکن ضعیف اولورو هرکوکبکه
طالعده بولنه اگر راجع اولورسه مولود متحول اولوب وتدبیری
صوآبه مفارق اوله مزومستولی طالع ناظراولوب امتاراجع ویاخود
صاحب صالع راجع بولنورسه ینه بوقیاس اوزره حکم ویریلور
خصوصاکه نحس اوله امتاطالعده واقع اولورسه مولود مستجاب
الدعوه اولوب زهد وتقوی وطاعات وعباداته مشغول وجناب

باریسنك ذات وصفاتنی ادراك واذعان طالب وصاحب كرامت ومغیبات دن
خبرور یمی اولور خصوصاكه سهم الغیب یاله بیله واقع اولورسه مزاجی
دخی صحیح وسالم اولور اتمادنبك طالعده بولنمسی بومذكور اتك خلافنه
اولمغله مولود بیمارناك وصاری یوزلی ومعیوب وبدزبان وهذیان كو
وكذاب اولوب چشمنده ویاسائر اعضاسنده اختلال واقع اولور والله
اعلم شعبه سابع آلتی ثمره ی جامع اولوب بیت ثانیتك احكامنی بیان
ایدر ثمره اول احكام كلیات بیاننده درامدی بوبیتك دلالتی بیله
حاننك كندی وصاحبی ومستولیسی وسهم السعاده وسهم المال وهر
بریسنك صاحبلری ومشتری وآنده بولنان كوكب وارباب مثلثات اولور
پس اكر ذكر اولنان دلائل ویا اكثری قوی الحال ومناحسندن دور وبریسنه
وطالعه وصاحب طالعه ناظر اولورلرسه مولود توانكر وصاحب
رفاهیت ورلحت اولوب معاش جهتیله دخی وسعتی اولور خصوصاكه
دلائل مرقومه اوتادده ویاماثل الاوتاده بولنورسه مال ومعاشدن
فائده وبرخوردارلق كوروب دوستلری روزبروز زیاده وكندویه مطیع
اولوب ومعاونت ایدرلر واكر احوال دلائل مذكوراتك خلافنه ملابس
اولورسه حكم دخی برعكس اولور اتما حاننك وصاحبنك ومستولیسنك
وسهم المالك وصاحب سهم المالك سعادتی ماله دلیل اولوب وسهم
السعاده مالك كثرتنه وبرخوردارلغه ومشتری توانكر لكه وآسانلغه
وحلال ماله وارباب مثلثات اوقات توانكر لكه وفقره دلالت ایدر
واكر بركوكب بوحانرده بولنورسه حكم دخی آنك حالی حسبیله اولور
ودلیلك اوتاده بولنمسی مالك كثرتنه دلالت ایدوب ومائل الوتده
اولمسی آندن قلیل اولدیغنه دلالت اولور واكر زائل الوتده بولنورسه
فقره دلیل اولوب واون ایكنجی حانرده والتنجی حانرده بولنمسی قرضه دلالت

اندر

[113b]

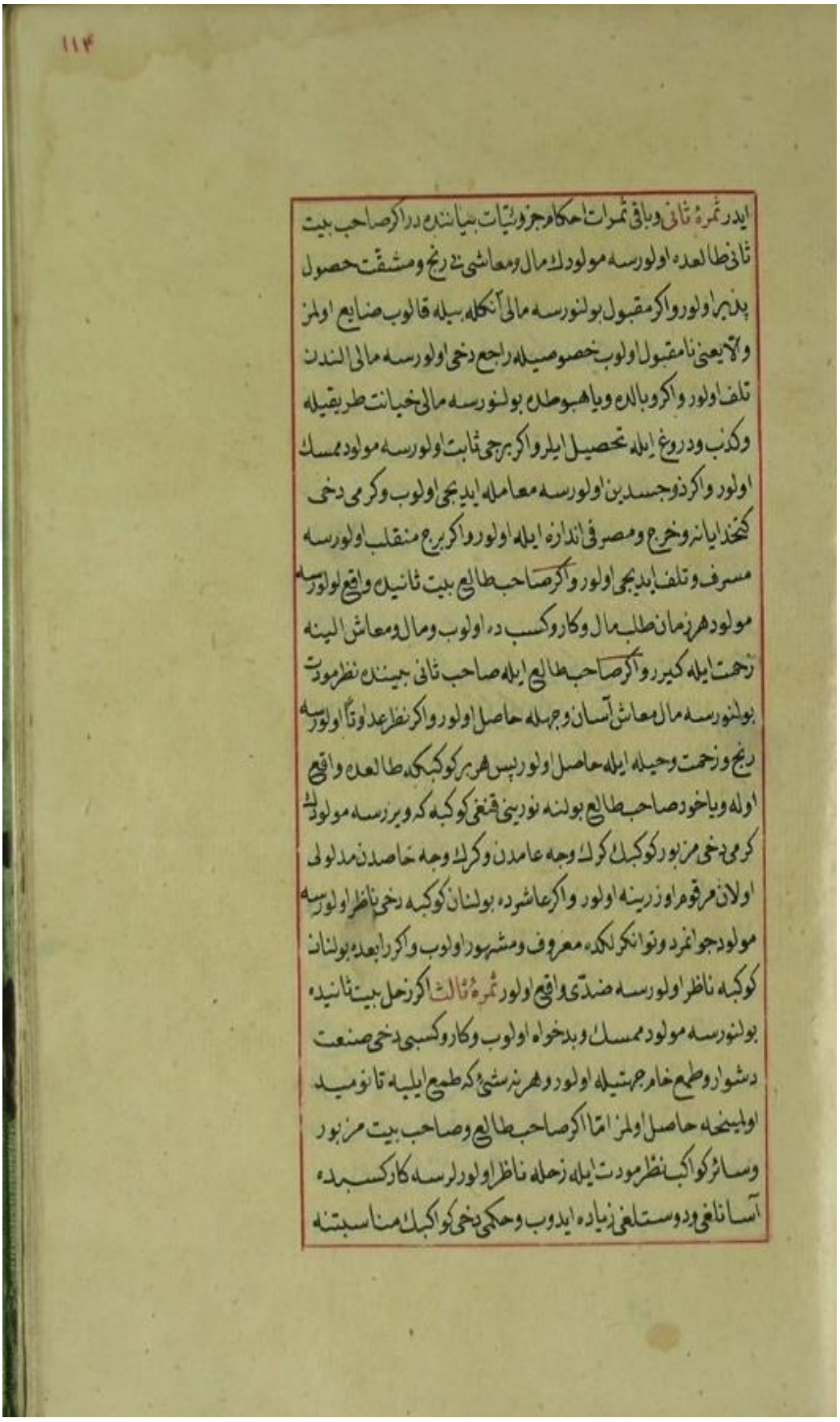

ایدر ثمرهٔ ثانی وباقی ثمرات احکام جزوییات بیانندن دراکر صاحب بیت
ثانی طالعده اولورسه مولودك مال ومعاشی تعب ریخ ومشقت حصول
پذیر اولور واکر مقبول بولنورسه مالی آنکله سیله قالوب ضایع اولمز
ولایعنی نامقبول اولوب خصوصیله راجع دخی اولورسه مالی النمدن
تلف اولور واکر وبالده ویاهبوطده بولنورسه مالی خیانت طریقیله
وکذب ودروغ ایله تحصیل ایلر واکر برجی ثابت اولورسه مولود ممسك
اولور واکر ذوجسدین اولورسه معامله ایدیجی اولوب وکرمی دخی
کتخدایانه وخرج ومصرفی اندازه ایله اولور واکر برج منقلب اولورسه
مسرف وتلف ایدیجی اولور واکر صاحب طالع بیت ثانیده واقع اولورسه
مولود هرزمان طلب مال وکار وکسب ده اولوب ومال ومعاش الینه
زحمت ایله کیرر واکر صاحب طالع ایله صاحب ثانی بینلرنده نظر مودت
بولنورسه مال معاش آسان وجهله حاصل اولور واکر نظر عداوتا اولورسه
ریخ وزحمت وحیله ایله حاصل اولور پس هرهر کوکبکه طالعده واقع
اوله ویاخود صاحب طالع بولنه نوریتی قنغی کوکبه کدویرسه مولودك
کرمی دخی مزبور کوکبك کولك وجه عامدن وکرك وجه حاصدن مدلولی
اولان مرقومه اوزرینه اولور واکر عاشره بولنان کوکبه دخی ناظر اولورسه
مولود جوانمرد وتوانکر لکده معروف ومشهور اولوب واکر رابعده بولنان
کوکبه ناظر اولورسه ضدی واقع اولور ثمرهٔ ثالث اکر زحل بیت ثانیده
بولنورسه مولود ممسك وبدخواه اولوب وکار وکسبی دخی صنعت
دشوار وطمع خام جهتیله اولور وهرنرسنی که طمع ایلیه تا نومید
اولمینجه حاصل اولمز امّا اکر صاحب طالع وصاحب بیت مزبور
وسائر کواکب نظر مودت ایله زحله ناظر اولورلرسه کار کسبده
آسانلغی ودوستلغی زیاده ایدوب وحکمی دخی کواکبك مناسبتنه

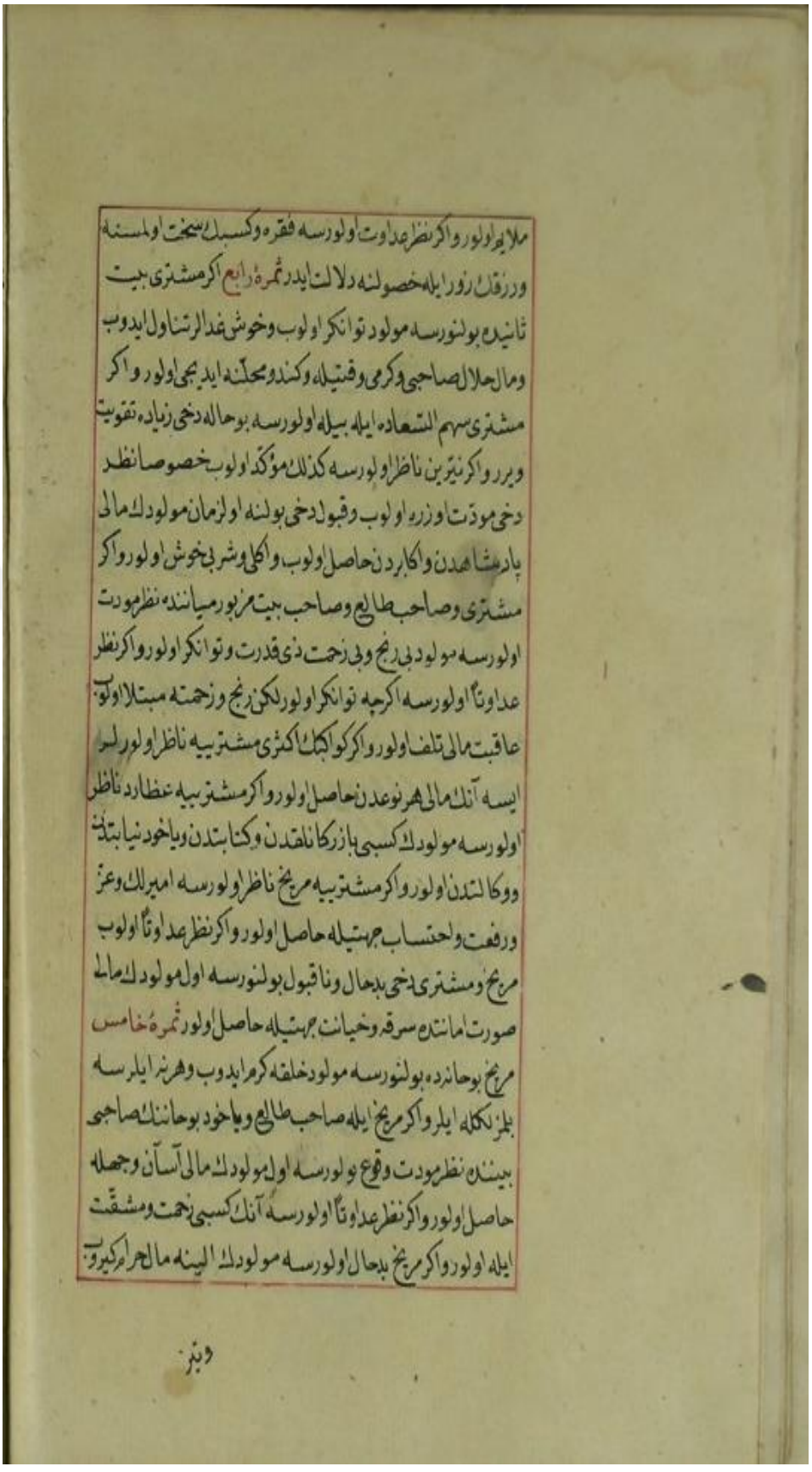

ملایم اولور واکر نظر عداوت اولورسه فقره وکسبک سخت اولمسنه
ورزق رزور ایله خصوصنه دلالت ایدر ثمرهٔ رابع اکر مشتری بیت
ثانیده بولنورسه مولود توانکر اولوب وخوش غذا لرتناول ایدوب
ومال حلال صاحبی وکرمی وفضیلت وکندو محلنه ایدیجی اولور واکر
مشتری سهم السعاده ایله بیت اولورسه بوحاله دخی زیاده تقویت
ویرر واکر نیرین ناظر اولورسه کذلک مؤکد اولوب خصوصا نظر
دخی مودت اوزره اولوب وقبول دخی بولنه اولزمان مولودك مالی
پادشاهدن واکابردن حاصل اولوب واکلی وشربی خوش اولور واکر
مشتری وصاحب طالع وصاحب بیت مزبور میانده نظر مودت
اولورسه مولود بی رنج وبی زحمت ذی قدرت وتوانکر اولور واکر نظر
عداوتا اولورسه اکرچه توانکر اولورلکن رنج وزحمته مبتلا اولوب
عاقبت مالی تلف اولور واکر کواکبك اکثری مشتریه ناظر اولورلسه
ایسه آنك مالی هر نوعدن حاصل اولور واکر مشتریه عطارد ناظر
اولورسه مولودك کسبی بازرکانلقدن وکتابتدن ویاخود نیابتدن
ووکالتدن اولور واکر مشتریه مریخ ناظر اولورسه امیرلك وعز
ورفعت ولحتساب جهتیله حاصل اولور واکر نظر عداوتا اولوب
مریخ ومشتری دخی بدحال ونا قبول بولنورسه اول مولودك مالی
صورت مامتده سرقه وخیانت جهتیله حاصل اولور ثمرهٔ خامس
مریخ بوحانده بولنورسه مولود خلقه کرم ایدوب وهرنه ایلرسه
بلز بکله ایلر واکر مریخ ایله صاحب طالع ویاخود بوحانك صاحبی
بینده نظر مودت وقوع بولورسه اول مولودك مالی آسان وجمله
حاصل اولور واکر نظر عداوتا اولورسه آنك کسبی زحمت ومشقت
ایله اولور واکر مریخ بدحال اولورسه مولودك الینه مال حرام کیروب

وبتر

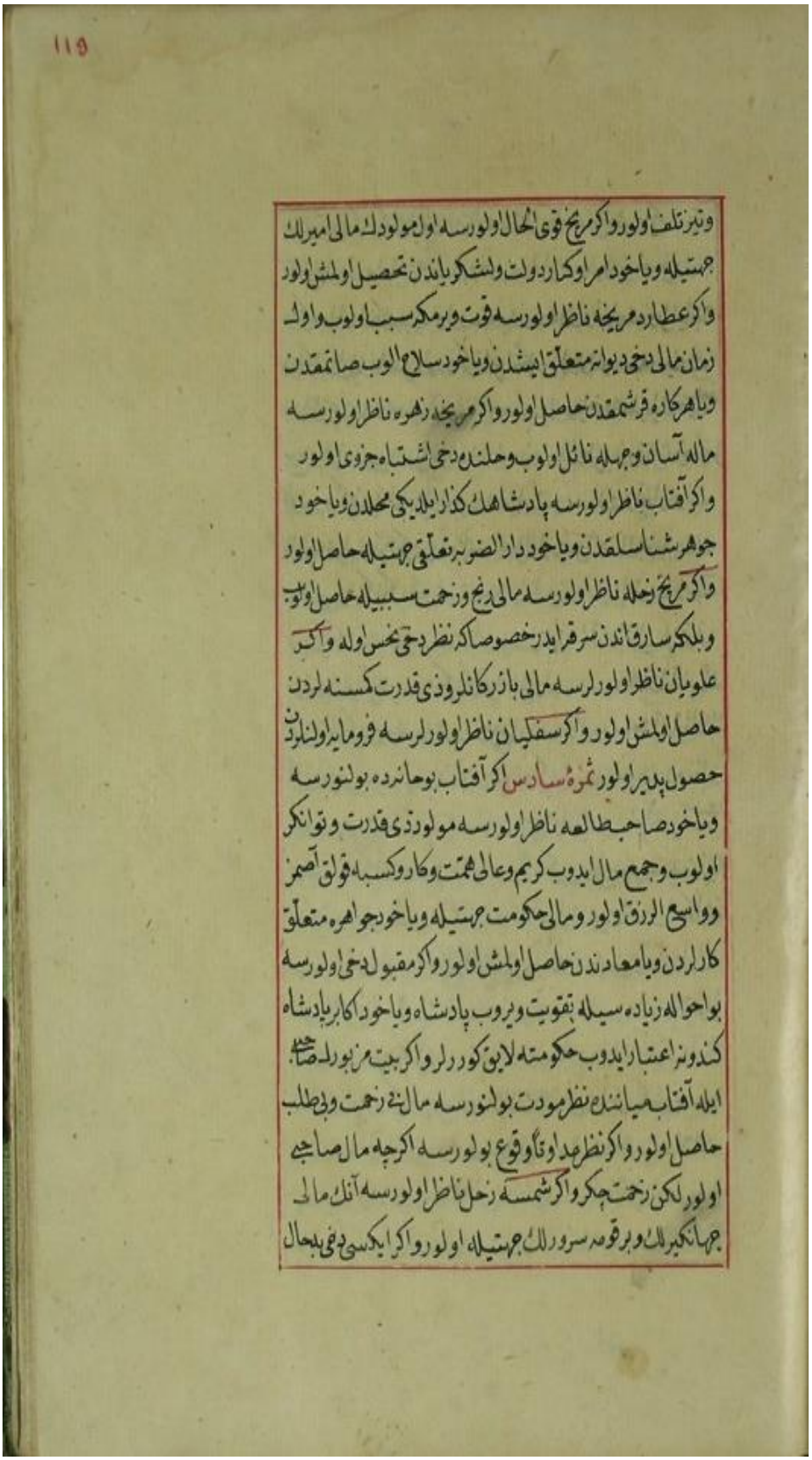

وتیر تلف اولور واکر مریخ قوی الحال اولورسه اول مولودك مالی امیرلك
جهتیله ویاخود امر اوکماردولت ولشکر یاندن تحصیل اولنش اولور
واکر عطارد مریخه ناظر اولورسه قوت ویرمکه سبب اولوب واول
زمان مالی دخی دیوانه متعلق ایشدن ویاخود سلاح الوب صاتمقدن
ویاهرکاره فرشمقدن حاصل اولور واکر مریخ زهره ناظر اولورسه
ماله آسان وجهله نائل اولوب وحلندن دخی اشتباه جزوی اولور
واکر آفتاب ناظر اولورسه پادشاهك کذا ایلدیکی محللدن ویاخود
جوهرشناسلقدن ویاخود دار الضربه تعلقی جهتیله حاصل اولور
واکر مریخ زحله ناظر اولورسه مالی رنج وزحمت سببیله حاصل اولوب
وبلکه سارق اندن سرقت ایدر خصوصا که نظر دخی نحس اوله واکر
علویان ناظر اولورلرسه مالی بازرکانلر وذی قدرت کمسنه لردن
حاصل اولنش اولور واکر سفلیان ناظر اولورلرسه فرومایه اولنلردن
حصول پذیر اولور ثمرهٔ سادس اکر آفتاب بوحانرده بولنورسه
ویاخود صاحب طالعه ناظر اولورسه مولود ذی قدرت وتوانکر
اولوب وجمع مال ایدوب کریم وعالی همت وکار وکسبه قولق آصمز
وواسع الرزق اولور ومالی حکومت جهتیله ویاخود جواهره متعلق
کارلردن ویامعادندن حاصل اولنش اولور واکر مقبول دخی اولورسه
بواحواله زیاده سیله بقویت ویروب پادشاه ویاخود اکابر پادشاه
کذونه اعتبار ایدوب حکومته لایق کورورلر واکر بیت مزبور له صاحب
ایله آفتاب میانندن نظر مودت بولنورسه مالی زحمت وذی طلب
حاصل اولور واکر نظر عداوتا وقوع بولورسه اکرچه مال صاحبی
اولور لکن زحمت چکر واکر شمسه زحل ناظر اولورسه آنك مالی
جهانکیرلك وبرقومه سرورلك جهتیله اولور واکر ایکسی دخی بدحال

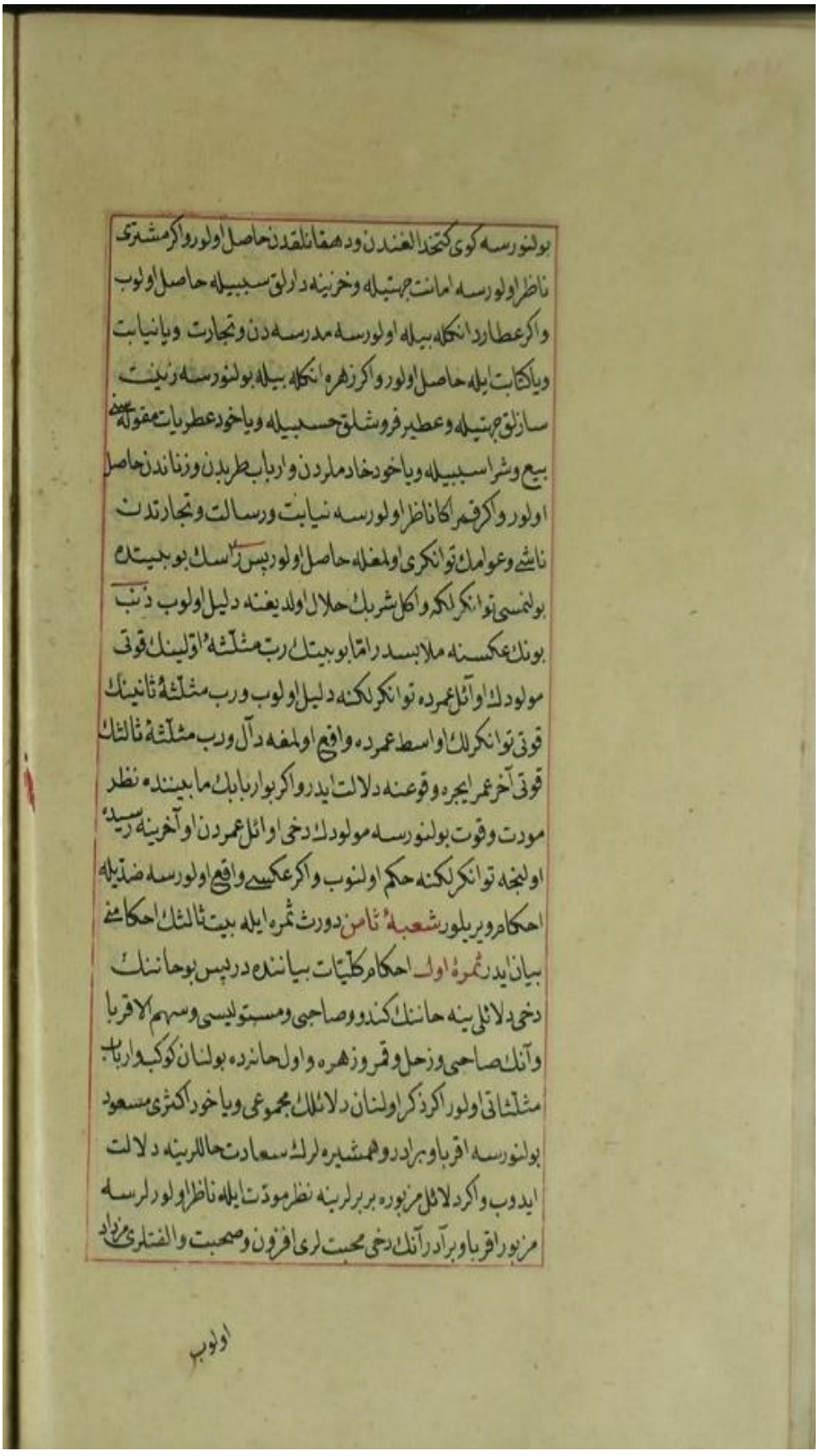

بولنورسه کوی کتخدا لغندن ودیعه نلقدن حاصل اولور واکر مشتری
ناظر اولورسه امانت جهتیله وخزینه دارلق سببیله حاصل اولوب
واکر عطاردانکله بیله اولورسه مدرسه دن وتجارت ویا نیابت
ویا کتابت ایله حاصل اولور واکر زهره انکله بیله بولنورسه زینت
سازلق جهتیله وعطیر فروشلق حسببیله ویاخود عطریات مقوله سنک
بیع وشراسببیله ویاخود خادملردن وارباب طربدن وزناندن حاصل
اولور واکر قمر کاناظر اولورسه نیابت ورسالت وتجارتدن
ناشی وعوامل توانکری اولمغله حاصل اولور پس زحل بو بیتک
بولنمسی توانکر لکه واکل شرب حلال اولدیغنه دلیل اولوب ذنب
بونک عکسنه ملابسدر امّا بو بیتک ربّ مثلثهٔ اولینک قوتی
مولودک اوائل عمرده توانکر لکنه دلیل اولوب ورب مثلثهٔ ثانینک
قوتی توانکر لک اواسط عمرده واقع اولمغه دالّ ورب مثلثهٔ ثالثک
قوتی آخر عمر ایجره وقوعنه دلالت ایدر واکر بو ارباب مابینده نظر
مودت وقوت بولنورسه مولودک دخی اوائل عمردن اوآخرینه رسیده
اولنجه توانکر لکنه حکم اولنوب واکر عکسی واقع اولورسه ضدّیله
احکام ویریلور شعبهٔ ثامن دورت ثمره ایله بیت ثالثک احکامنی
بیان ایدر ثمرهٔ اولک احکام کلّیات بیانندهدر پس بوحانتک
دخی دلائلی بنه حانتک کندو وصاحبی ومستولیسی وسهم الاقربا
وآنک صاحبی وزحل وقمر وزهره واول حانده بولنان کوکب ارباب
مثلثاتی اولور اکر ذکر اولنان دلائلک مجموعی ویاخود اکثری مسعود
بولنورسه اقربا وبرادر وهمشیره لرک سعادت حالرینه دلالت
ایدوب واکر دلائل مزبوره بربرلرینه نظر مودت ایله ناظر اولورلرسه
مزبور اقربا وبرادر آنک دخی محبت لری افزون وصحبت والفتلری مزداد

اولوب

اولوب بربرلرندن فائده مند اولورلر واكر دلائل اوتادده بولنورسه
همشيره وبرادر واقربانك كثرت وشهرتنه دليل اولورلر اما اكر دلائل
منحوس اولوب وما بينلرنده نظر عداوت دخى بولنورسه مزبورانك
رنج ومشقتنه ومیانلرنده خصومت وقوعنه دلالت ايدرواكر دلائل
ساقط حاله لرده بولنورلرسه بربرلرندن دور وجدا اولوب الفت
وآميزش ايليه مزلرواكر صاحب طالع ايله بود لائل ما بينده نظر
مودت واقع اولورسه مولود جماعت مزبوره ايله دوست اولوب مولودك
مقدمى انلرك اوزرينه مبارك اولورواكر نظر عداوتا اولورسه ميانلرنده
خصومت وناسازكارلق درکار اولورلر اما صاحب طالعك بيت مزبوره
بولنمسى مولود برادر واقربا سنك طبيعتلرينه موافق حركت ايدوب
انلره مطيع اولديغنه دليلدر لكن اكر اولجانده مقبول اولمزسه
اطاعتى ناچار اولورواكر صاحب بيت مزبور طالعده بولنورسه مولودك
اقربا وتعلقاتى كندوسنه منقاد اولوب واكر نامقبول اولورسه انقياد كرى
ايسنكرلهاً وجبروزور سببيله اولورواكر صاحب طالع ايله زحل
ميانلرنده نظر مودت وقوع بولورسه مولود اقربا وتعلقاتى ايله زياده
دوست اولوب وبربرلرندن منافع كثيره كورلرواكر نظر عداوتا اولورسه
حكم دخى برعكس اولورلر اما اكر صاحب طالع قمره وبازهره يه موديتاً
ناظر اولورسه مولود برآدر وهمشيره سنه محبت اوزره اولوب
وبربرلرينى خيراته تشويق ايدرلرواكر نظر عداوتا اولورسه كذلك حكم
دخى ضديله اولورواكر بود لائل اوتادده واقع اولوب وبرجلرى مذكر
ودلائل دخى بووجه اوزره اولورسه مولود ايچون غيرى برادرلرظهور
ايدوب واكر برجلرى مؤنث واقع اولمش اولورسه همشيره لرواقع اولور
ثمرهٔ ثانى وباقى ثمرات احكام جزئيات بيانندن دراكر نحسينه برى

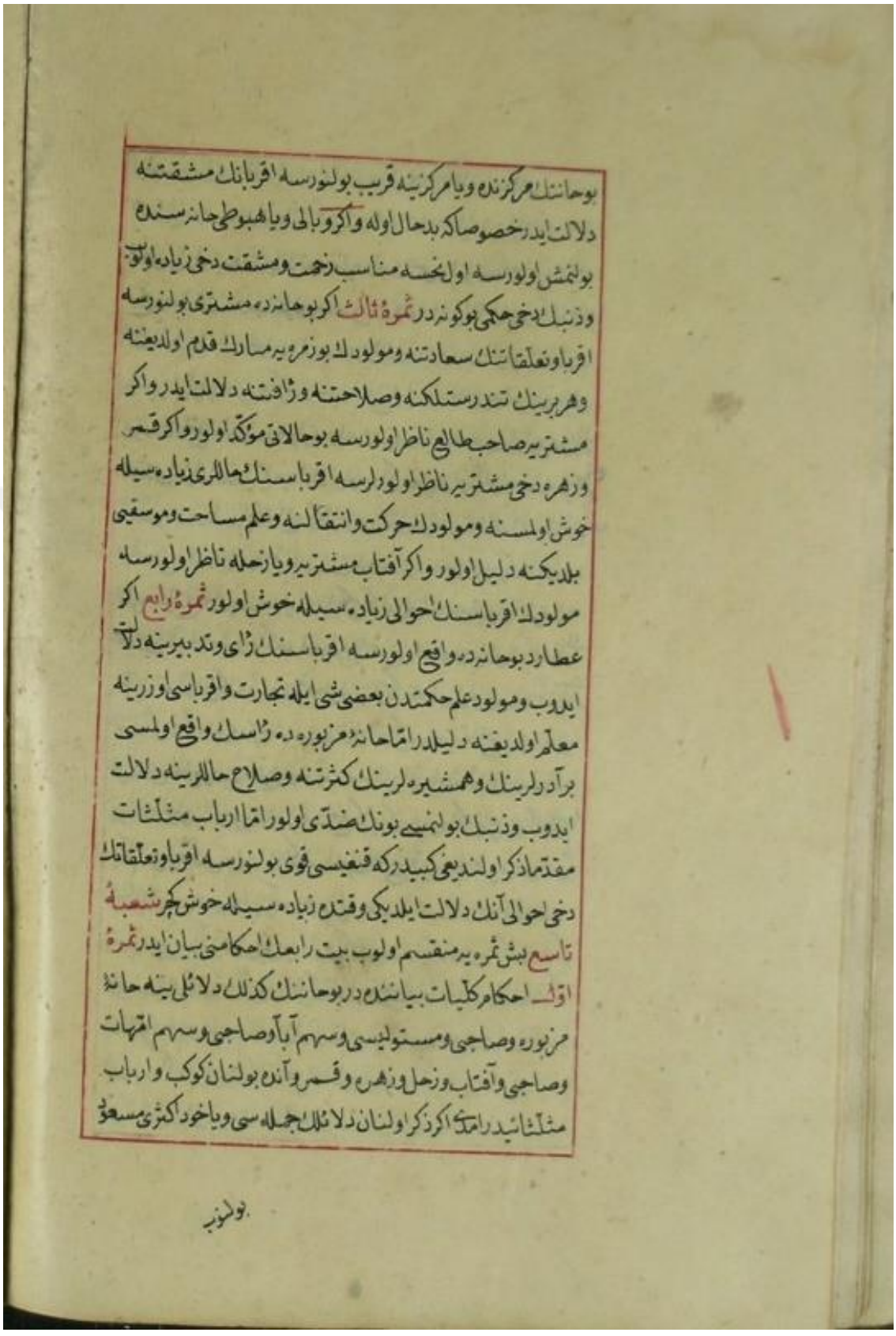

بوحانك مركزنده ويا مركزينه قريب بولنورسه اقربانك مشقتنه
دلالت ايدر خصوصاكه بدحال اوله واكر وبالى ويا هبوطى حانه سنده
بولنمش اولورسه اولخسه مناسب زحمت ومشقت دخى زياده اولور
وذنبك دخى حكمى بوكونه در ثمرة ثالث اكر بوحانده مشترى بولنورسه
اقرباوتعلقاتنك سعادتنه ومولودك بوزمريه مباركك قدم اولديغنه
وهر برينك تندرستلكنه وصلاحتنه وزافتنه دلالت ايدر واكر
مشترى صاحب طالع ناظر اولورسه بوحالاتى مؤكد اولور واكر قمر
وزهره دخى مشترى يه ناظر اولورلرسه اقرباسنك مالارى زياده سيله
خوش اولمسنه ومولودك حركت وانتقالنه وعلم مساحت وموسيقى
بلديكنه دليل اولور واكر آفتاب مشترى يه ويا زحله ناظر اولورسه
مولودك اقرباسنك احوالى زياده سيله خوش اولور ثمرة رابع اكر
عطارد بوحانده واقع اولورسه اقرباسنك زاى وتدبيرينه دلالت
ايدوب ومولود علم حكمتدن بعضى شى ايله تجارت واقرباسى اوزرينه
معلم اولديغنه دليلدر اما حانة مزبوره ده راسك واقع اولمسى
برآدرلرينك وهمشيره لرينك كثرتنه وصلاح حالارينه دلالت
ايدوب وذنبك بولنمسى بونك ضدى اولور اما ارباب مثلثات
مقدما ذكر اولندبغى كبيدركه قنغيسى قوى بولنورسه اقرباوتعلقاتك
دخى احوالى آنك دلالت ايلديكى وقتده زياده سيله خوش كچر شعبة
تاسع بش ثمره يه منقسم اولوب بيت رابعك احكامنى بيان ايدر ثمرة
اولى احكام كليات بيانندە در بوحانك كذلك دلائلى بينه حانة
مزبوره وصاحبى ومستوليسى وسهم آباوصاحبى وسهم امتهات
وصاحبى وآفتاب وزحل وزهره وقمر وآنده بولنان كوكب وارباب
مثلثاتيدر اما اكر ذكر اولنان دلائلك جمله سى ويا خود اكثرى مسعود

بولنوب

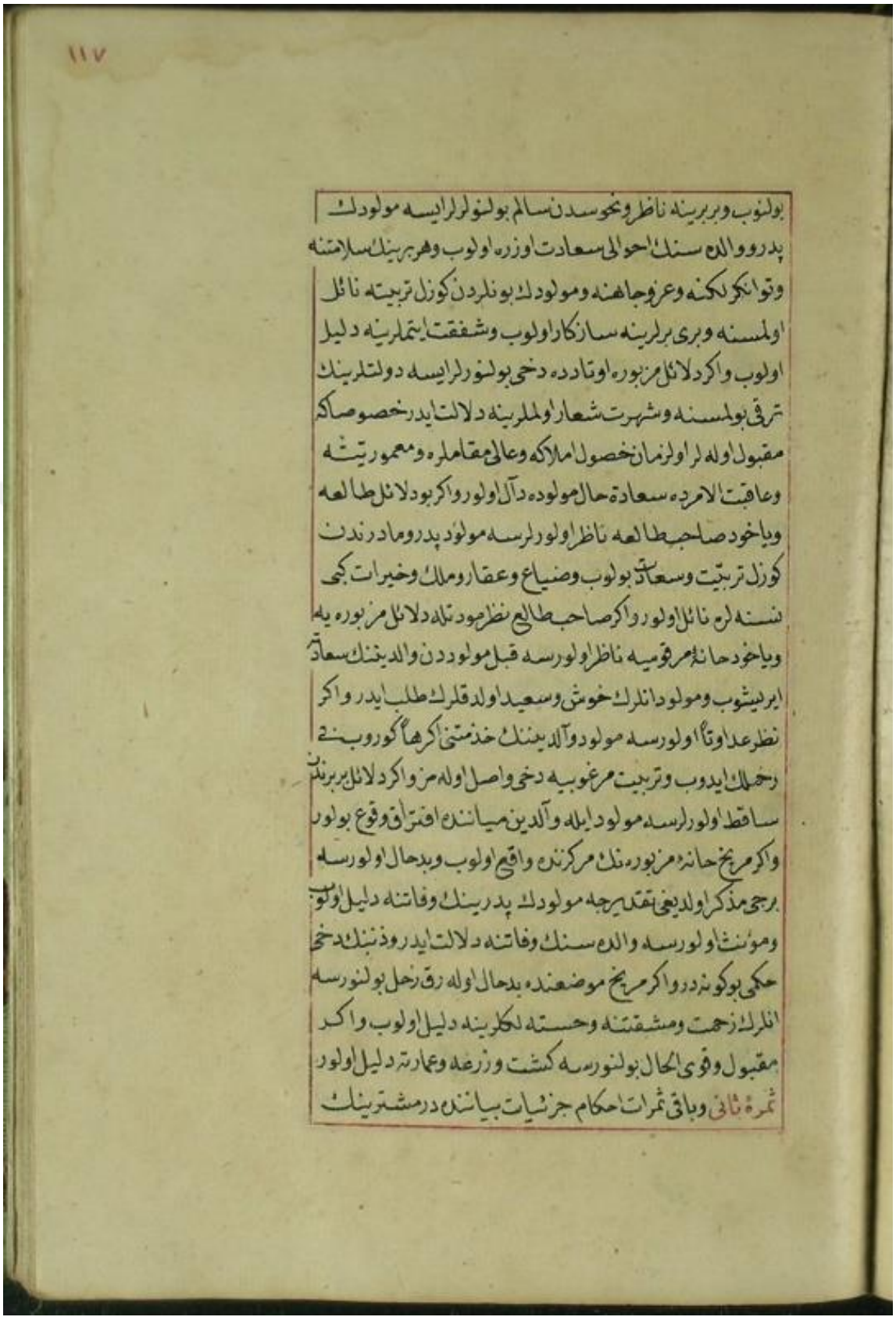

بولنوب وبربرینه ناظر ونحوسدن سالم بولنولرایسه مولودك
پدر ووالده سنك احوالی سعادت اوزره اولوب وهربرینك سلامتنه
وتوانکر لکنه وعزوجاهنه ومولودك بولنردن کوزل تربیته نائل
اولمسنه وبری برلرینه سازکار اولوب وشفقت ایتملرینه دلیل
اولوب واکر دلائل مزبوره اوتادده دخی بولنولرایسه دولتلرینك
ترقی بولمسنه وشهرت شعار اولملرینه دلالت ایدر خصوصاکه
مقبول اوله لر اولزمان خصول املاکه وعالی مقاملره ومعمور یتشه
وعاقبت الامرده سعادة حال مولوده دآل اولور واکر بود دلائل طالعه
ویاخود صاحب طالعه ناظر اولورایسه مولود پدر ومادرندن
کوزل تربیت وسعادت بولوب وضیاع وعقار وملك وخیرات کبی
نسنه لره نائل اولور واکر صاحب طالع نظر ایتمز ایسه دلائل مزبوره یه
ویاخود خانهٔ مرقومیه ناظر اولورسه قبل مولوددن والدینك سعادت
ایرلیشوب ومولود انلرك خوش وسعید اولدقلرك طلب ایدر واکر
نظر عداوتا اولورسه مولود وآلدینك خذمتنی اکرهاً کورووب نفی
رحملك ایدوب وتربیت مرغوبیه دخی واصل اوله مز واکر دلائل بربرندن
ساقط اولورایسه مولود ایله وآلدین میانلرنده افتراق وقوع بولور
واکر مریخ خانهٔ مزبوره نك مرکزنده واقع اولوب وبدحال اولورسه
برجی مذکر اولدیغی تقدیرجه مولودك پدرینك وفاتنه دلیل اولوب
ومؤنث اولورسه والده سنك وفاتنه دلالت ایدر وذنبنك دخی
حکمی بوکونه در واکر مریخ موضعنده بدحال اوله رق زحل بولنورسه
انلرك زحمت ومشقتنه وحسته لکلرینه دلیل اولوب واکر
مقبول وقوی الحال بولنورسه کشت وزرعه وعمارته دلیل اولور
ثمرهٔ ثانی وباقی ثمرات احکام جزئیات بیانندن درمشتریدنك

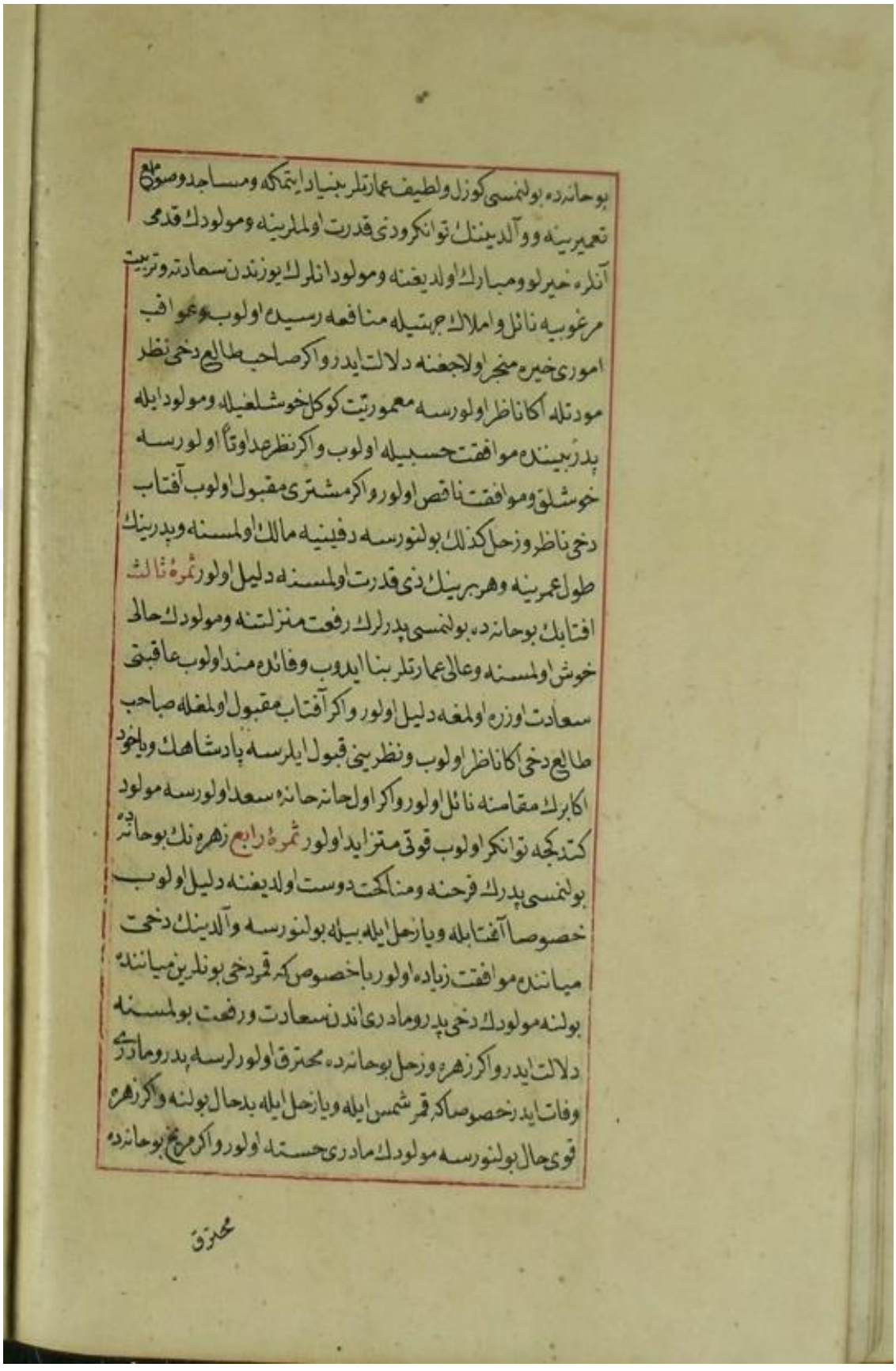

بوحانده بولنمسی کوزل و لطیف عمارتلر بنیاد ایتمکه و مساجد و صوامع
تعمیر اینه و آلدینك توانگر و دنی قدرت اولمایینه و مولودك قدمی
آنلره خیر لو و مبارك اولدیغنه و مولودانلرك یوزلرندن سعادت و تربیت
مرغوبه نائل و املاك جهتیله منافعه رسیده اولوب و عواقب
اموری خیره منجر اولاجغنه دلالت ایدر و اگر صاحب طالع دخی نظر
مودتله اکا ناظر اولورسه معموریت کوکل خوشلغیله و مولود ایله
پدر بینده موافقت حسبیله اولوب و اگر نظر عداوتاً اولورسه
خوشلق و موافقت ناقص اولور و اگر مشتری مقبول اولوب آفتاب
دخی ناظر و زحل کذلك بولنورسه دفینیه مالك اولمسنه و پدرینك
طول عمرینه و هر بر بینك دنی قدرت اولمسنه دلیل اولور ثمره ثالث
افتابك بوحانده بولنمسی پدرلرك رفعت منزلتنه و مولودك حالی
خوش اولمسنه و عالی عمارتلر بنا ایدوب و فائده مند اولوب عاقبتی
سعادت اوزره اولمغه دلیل اولور و اگر آفتاب مقبول اولمغله صاحب
طالع دخی اکا ناظر اولوب و نظریتی قبول ایلرسه پادشاهك و یاخود
اکابرك مقامنه نائل اولور و اگر اول خانه حانه سعد اولورسه مولود
کندیکه توانگر اولوب قوتی متزاید اولور ثمره رابع زهره نك بوحانده
بولنمسی پدرك فرحنه و مناکحت دوست اولدیغنه دلیل اولوب
خصوصا آفتابله و یا زحل ایله بیله بولنورسه و آلدینك دخی
میانده موافقت زیاده اولور و باخصوص که قمر دخی بونلرین میانده
بولنه مولودك دخی پدر و مادری اندن سعادت و رفعت بولمسنه
دلالت ایدر و اگر زهره و زحل بوحانده محترق اولورلرسه پدر و مادرك
وفات ایدر خصوصا که قمر شمس ایله و یا زحل ایله بدحال بولنه و اگر زهره
قوی حال بولنورسه مولودك مادری حسنه اولور و اگر مریخ بوحانده

محترق

محترق اولورسه مولودك پدرینه آفت ایریشوب واملاکی یغمایه آتشه
یاخمدن خوف اولنور واگر صاحب طالع بوحانرده محترق اولورسه
مولود ناکام ودرماندہ اولور خصوصا صاحب طالعك وبالی ویا
هبوطی حانرسی اولمش اولورسه مولود محبوس اولور ثمره خامس
عطارد مقبول اوله رق بوحانرده بولنوب وزهره کاناظر اولورسه
مولود منقش حانه لربنا ایلر واگر قمر یخی انکله بیله بولنورسه
جویلر جریان ایتدیروب وحوضلر بیارخصوصا کر آبی برجده واقع
اولمش اوله پدر ومادرلرك زای وتدبیرسنه ومولودك زیاده سیاله
اندیشه سنه وکارلرك عاقبتنه وبیع واملاکه وباغ وبوستان
تعمیرینه ومدرسه وکتابخانه بنا ایلمسنه دلیل اولور واگر زحل کا
ناظر اولورسه زاویه وخانقاه وخراب زده محلرك معمور ایلر واگر زحل
بیت ثامنده بولنوب ویاخود بدحال بولنورسه مزارستان وحصن کبی
بیوك محلرك تعمیر ایدر واگر مشتری کاناظر اولوب وبدحال اولورسه مدرسه
ومسجد کبی مواضعده ساکن اولور واگر مریخ کاناظر اولورسه مطبخ
وبالشکر کاه ویا اشقیا میانده ویاحمامده ویاخود آهن وآتش اولان
محللرده ساکن اولور واگر آفتاب انکله بیله بولنورسه سرای زرین
ویاخود مواقع اکابرده ساکن اولور واگر قمر ناظر اولورسه باغلرده
وکنار آب روانده ساکن اولور امدی بوکواکبدن هرقنغیسی کم سائرندن
اقوا اوله مولودی اولکوکبه ودلائل سائره یه مناسب خوش ونازك
محللره رسیده ایدوب وهرقنغیسی کم ضعیف بولنه ناسزا مواضعه
یتشدیرر ونظر مودت وعداوت دخی بوسیاق اوزره ملاحظه
اولنمق کرکدر مثلا اگر نظر مشتری مودتا واقع اولورسه مقدما
مدرسه ذکر اولنان ماده سرای وزرا ومقام عالی ایله حکم اولنوب

[118a]

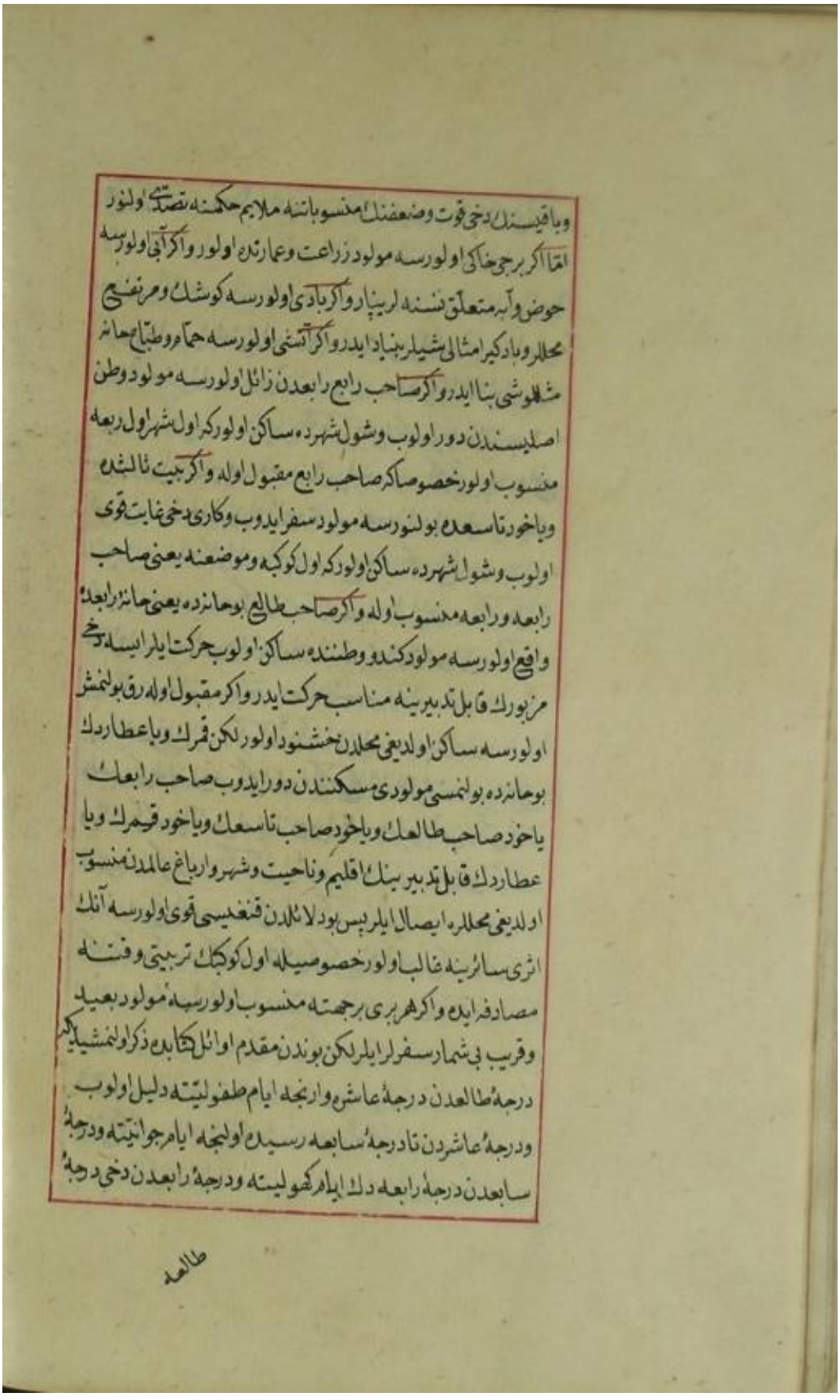

وباقیسنك دخی قوت وضعفنك منسوباتنه ملایم حکمنه تصدی اولنور
امّا اگر برجی خاکی اولورسه مولود زراعت وعمارتده اولور واگر آبی اولورسه
حوض وآبه متعلق نسنه لریپار واگر بادی اولورسه کوشك ومرتفع
محللر وبادگیر امثالی شیلر بنیاد ایدر واگر آتشی اولورسه حمام وطباخ خانه
مثللو شی بنا ایدر واگر صاحب رابع رابعدن زائل اولورسه مولود وطن
اصلیسندن دور اولوب وشول شهرده ساکن اولورکه اول شهر اول ربعه
منسوب اولور خصوصاکه صاحب رابع مقبول اوله واگر بیت ثالثده
ویاخود تاسعده بولنورسه مولود سفر ایدوب وکاری دخی غایت قوی
اولوب وشول شهرده ساکن اولورکه اول کوکبه وموضعنه یعنی صاحب
رابعه ورابعه منسوب اوله واگر صاحب طالع بوخانه ده یعنی خانه رابعده
واقع اولورسه مولود کندو وطننده ساکن اولوب حرکت ایلر ایسه دخی
مزبورك قابل تدبیرینه مناسب حرکت ایدر واگر مقبول اوله رق بولنمش
اولورسه ساکن اولدیغی محللردن خشنود اولور لکن قمرك ویاعطاردك
بوخانه ده بولنمسی مولودی مسکنندن دور ایدوب صاحب رابعك
یاخود صاحب طالعك ویاخود صاحب تاسعك ویاخود قمرك ویا
عطاردك قابل تدبیر بنك اقلیم وناحیت وشهر وارباغ عالمدن منسوب
اولدیغی محللره ایصال ایلر پس بودلالتدن قنغیسی قوی اولورسه آنك
اثری سائرینه غالب اولور خصوصیله اول کوکبك تربیتی وفتنه
مصادف ایده واگر هر بری برجهته منسوب اولورسه مولود بعید
وقریب بی شمار سفرلر ایلر لکن بوندن مقدم اوائل کتابده ذکر اولنمشیدی کیم
درجهٔ طالعدن درجهٔ عاشره وارنجه ایام طفولیته دلیل اولوب
ودرجهٔ عاشردن تا درجهٔ سابعه رسیده اولنجه ایام جوانیته ودرجهٔ
سابعدن درجهٔ رابعه دك ایام کهولیته ودرجهٔ رابعدن دخی درجهٔ

طالعه

[118b]

طالعه وارنجه ایام شیخوخیته دلالت ایتمکله پس بودورت ارباعدن
قنغی ربعده که نیرین ویاخود سعود موجود بولنورسه مولودك
اول سنده احوالی اولکوکبك طبیعتنك وموضعنك اقتضاسنه
کوره غایت قوی اولور وشرایط سفر دخی موجود اولورسه مولود اول
سنده کوکب مرقومك منسوب اولدیغی اقلیم وناحیته وشهره
زیاده سفر ایدر وبوقاعده ارباب فن عندنده مجرب ومعتبردر امّا
راسك بوحانده بولنمسی کثرت املاکه وصلاح حال وآلدینه دلیل
اولوب ذنبك بولنمسی بونك خلافنه ملابسدر امّا صاحب طالعك
رب مثلثهٔ اوّل مودتا نظری مولودك پدر ومادرندن تربیت بولمسنه
دلالت ایدوب اکر نظر عداوتا وقوع بولورسه حکم برعکس اولور واکر
صاحب طالعك نظری رب مثلثهٔ ثانیه اولورسه مولوده بوحالت
اواسط عمرده واقع اولوب اکر نظر رب مثلثهٔ ثالثه اولورسه اواخر
عمرده وقوع بولور لکن قبولیت شرطدر شعبهٔ عاشر سکز ثمره
اولوب بیت خامسك احکامنی بیان ایدر ثمرهٔ اوّل احکام کلیات
بیاننده در امدی بوحانك دلائلی بنه حانك کندو وصاحبی
ومستولیسی وسهم الاولاد وصاحب سهم الاولاد وآفتاب وزهره
وقمر وحانهٔ مزبورك ارباب مثلثاتی وآنده موجود اولان کوکبدر
پس اکر بودلائل وياخود اکثری قوی الحال اولورسه ظهور اولاده دلیل
اولوب واکر دلائل اوتادده واقع اولمش اولورسه اولادك کثرتنه وعزو
جاهه دلائل اولمدیغنه دلالت ایدر لکن بودلائلك احوالی مزکورك
ضدینه مقارن اولورسه حکم دخی برعکس اولور واکر دلائل مزبوره
ربع مذکوره بولنورلرسه ظهوره کلان اولاد مذکر اولورخصوصا که
دلیل قوی دخی کوکب مذکر اوله واکر ربع مؤنثه بولنورلرسه وجوده

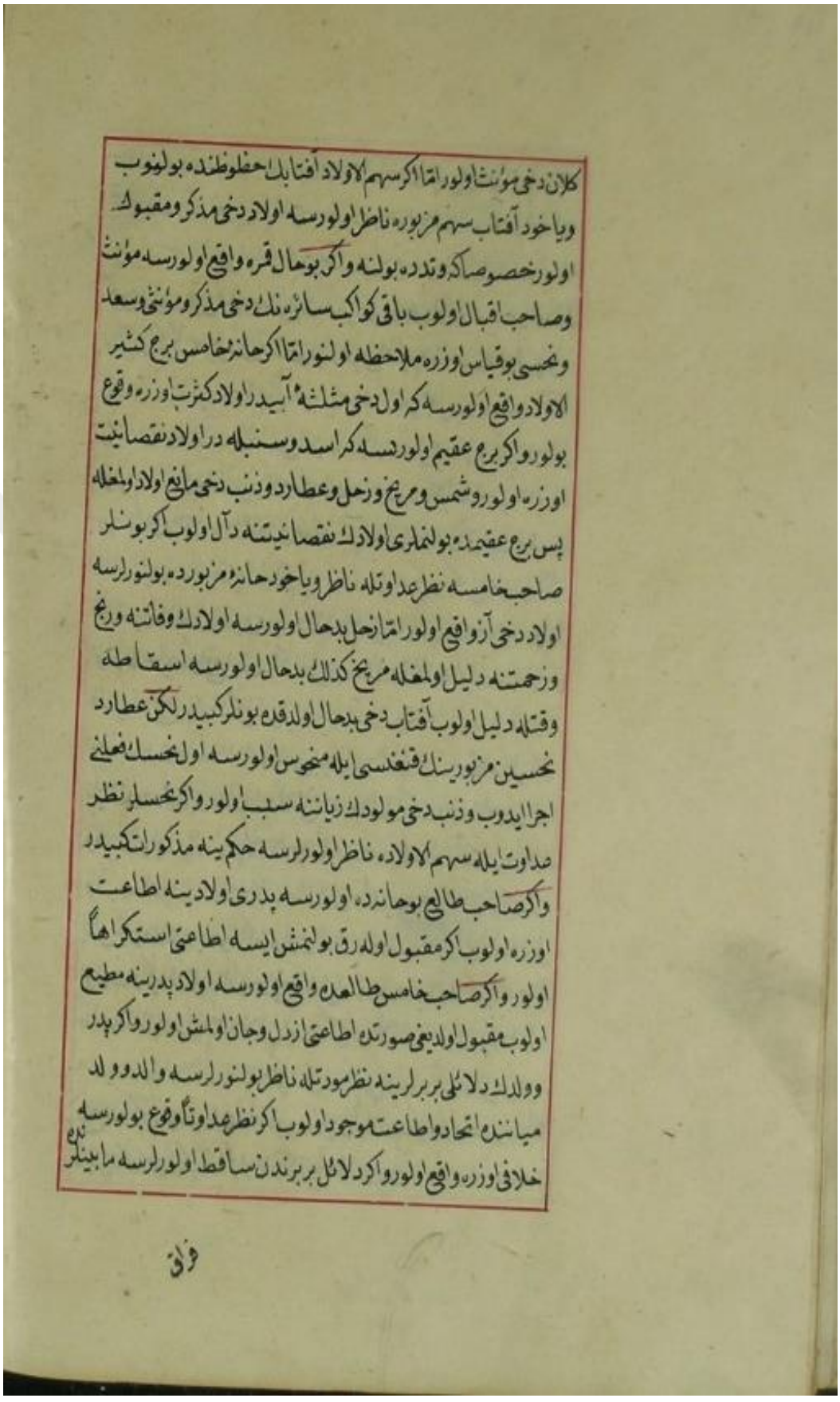

کلان دخی مؤنث اولور امّا اگر سهم الاولاد آفتاب حفظ وطنده بولنوب
ویا خود آفتاب سهم مزبوره ناظر اولور سه اولاد دخی مذکر و مقبول
اولور خصوصاً که وتده بولنه و اگر بو حال قمره واقع اولور سه مؤنث
وصاحب اقبال اولوب باقی کواکب سائره نك دخی مذکر و مؤنث وسعد
ونحسی بو قیاس اوزره ملاحظه اولنور امّا اگر حانهٔ خامس برج کثیر
الاولاد واقع اولور سه که اول دخی مثلثهٔ آبیدر اولاد کثرت اوزره وقوع
بولور و اگر برج عقیم اولور سه که اسد و سنبله در اولاد نقصانیت
اوزره اولور و شمس و مریخ و زحل و عطارد و ذنب دخی مانع اولاد اولمغله
پس برج عقیمده بولنمادی اولادك نقصانیتنه دلالت اولوب اگر بو سکز
صاحب خامسه نظر عداوتله ناظر ویا خود حانهٔ مزبوره بولنور ارسه
اولاد دخی آز واقع اولور امّا زحل بدحال اولور سه اولادك وفاتنه و برج
وزحمتنه دلیل اولمغله مریخ کذلك بدحال اولور سه اسقاطه
وقتله دلیل اولوب آفتاب دخی بدحال اولدقده بونلر کبیدر لکن عطارد
نحسین مزبورینك قتغلسی ایله منحوس اولور سه اول نحسك فعلنی
اجرا ایدوب وذنب دخی مولودك زیانته سبب اولور و اگر نحسلر نظر
عداوت ایله سهم الاولاده ناظر اولور ارسه حکم ینه مذکور اتکبیدر
واگر صاحب طالع بوحانده اولور سه پدری اولادینه اطاعت
اوزره اولوب اگر مقبول اوله رق بولنمش ایسه اطاعتی استکراهاً
اولور و اگر صاحب خامس طالعده واقع اولور سه اولاد پدرینه مطیع
اولوب مقبول اولدیغی صورتده اطاعتی ازدل وجان اولمش اولور و اگر پدر
وولدك دلائلی بر برلرینه نظر مودتله ناظر بولنور ارسه والد و ولد
میانلرنده اتحاد و اطاعت موجود اولوب اگر نظر عداوتاً وقوع بولور سه
خلافی اوزره واقع اولور و اگر دلائل بر برلرندن ساقط اولور ارسه مابینلر

ورق

[119b]

فراق وقوع بولوب وفراق دخی دلالتك ویاخسك بولندیغی ساقط
حائلك منسوباتندن وقوع بولور اما صاحب خامسك صاحب سابعله
ویاخود سابعدن بولنان کوکبله اتصالی مولودك اولادی زوجه سندن اولمغله
دلیل اولوب واکر صاحب سادسه نظر ایدرسه مولودك اولادی جاریه
مقوله سندن اولمغه دلالت ایدر ثمرهٔ ثانی وباقی ثمرات احکام جزئیات
بیانندہ دراکر زهره ومریخدن بری صاحب خامس بولنوب ویاصاحب
خامسه ناظر ویاخود بوحانده واقع اولوب ویاخود صاحب طالع ایله
ممازجت ایلیه مولودك اولادی معشوقه سندن اولور خصوصاکه مذکور تنی
بری صاحب حادی عشر اولوب ویاخود صاحب حادی عشر بونلره ناظر
ویابیت مزبوره ده واقع اولمش اوله واکر دلائل اولاد طالع ایله عاشر
میانندہ بولنورسه مولودك اولادی سن شبابده ظهور ایدر واکر عاشر
ایله سابع میانندہ اولورسه سن وقوفده واکر سابع ایله رابع بینندہ
اولورسه سن کهولیتده واکر رابع ایله طالع مابینندہ واقع اولورسه
سن شیخوخیتده وقوع بولور وبوندن ماعدا لایق اولان اولادرکه ظهور
ایده جك اولادك دخی مذکر ومؤنثی بوارباعدن وبروج ودلالتلرنك
اسندلائی اولمغه یعنی مؤلفك بو محلده مرادی ارباعدن وبروجدن ودلالتلرنك
مذکر ومؤنثی جمع اولنوب تذکیره ویاخود تانیثه هرقنغی طرف اقوا
اولورسه انك ایله حکم اولنمق ملاحظه اولنور ثمرهٔ ثالث طرب
وعشقبازی بیانندہ دراکر زهره بوبیتده واقع اولوب ویاخود بیت
مزبوره یر ویاصاحبینه ناظر بولنورسه مولود طرب پسند ومائل
لعبت وهزل وزینت وعاشق اولور خصوصاکه عطارد دخی زهره
ایله بیله ویاخود بربرینه ناظر اولدقده واکر عطارد محلنده مریخ اولورسه
فسق وفجور وعشقبازلق کمال بولوب ودلیرانه حرکتلر ظهور ایدر ثمرهٔ رابع

[120a]

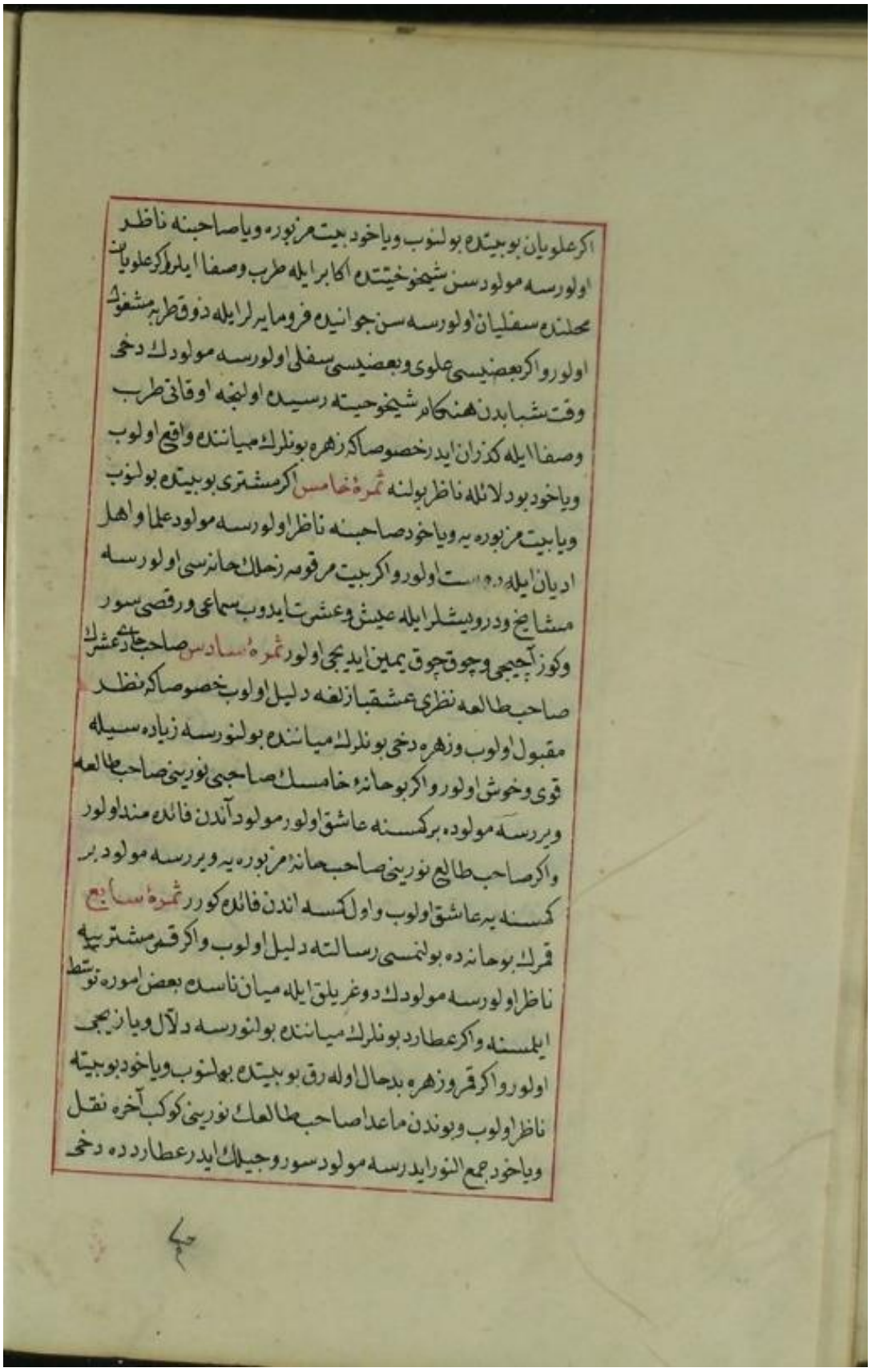

اگر علویان بو بیتده بولنوب ویاخود بیت مزبوره ویا صاحبنه ناظر
اولورسه مولود سن شیخوخیتده اکابر ایله طرب وصفا ایدر اگر علویان
محلنده سفلیان اولورسه سن جوانیده فرومایه لر ایله ذوق طرب مشغول
اولور واگر بعضیسی علوی وبعضیسی سفلی اولورسه مولودك دخی
وقت شبابدن هنگام شیخوخیته رسیده اولنجه اوقاتی طرب
وصفا ایله گذران ایدر خصوصا کوکبه زهره بونلرك میانلرنده واقع اولوب
ویاخود بو دلائله ناظر بولنه ثمره خامس اگر مشتری بو بیتده بولنوب
ویا بیت مزبوره یه ویاخود صاحبنه ناظر اولورسه مولود علما واهل
ادیان ایله ده دوست اولور واگر بیت مرقومه زحل خانه سی اولورسه
مشایخ ودرویشلر ایله عیش وعشرت ایدوب سماعی ورقصی سور
وکوزلر آچیجی وچوق چوق یمین ایدیجی اولور ثمره سادس صاحب خانه عشرك
صاحب طالعه نظری عشقبازلغه دلیل اولوب خصوصا کوکبه ناظر
مقبول اولوب وزهره دخی بونلرك میانلرنده بولنورسه زیاده سیله
قوی وخوش اولور واگر بو خانه خامسك صاحبی نورینی صاحب طالعه
ویررسه مولوده برکسنه عاشق اولور مولود آندن فائده مند اولور
واگر صاحب طالع نورینی صاحب خانه مزبوره یه ویررسه مولود بر
کسنه یه عاشق اولوب واول کسه اندن فائده کورر ثمره سابع
قمرك بو خانه ده بولنمسی رسالته دلیل اولوب واگر قمر مشتری یه
ناظر اولورسه مولودك دوغریلغی ایله میانه ناسده بعض امورده توسط
ایلمسنه واگر عطارد بونلرك میانلرنده بولنورسه دلاللق ویازیجی
اولور واگر قمر وزهره بدحال اولهرق بو بیتده بولنوب ویاخود بو بیته
ناظر اولوب ویوندن ماعدا صاحب طالعك نورینی کوکب آخره نقل
ویاخود جمع النور ایدرسه مولود سور وجیلك ایدر عطارد ده دخی

حج

حکم بوو جمله اولوب لکن بونلردن قویدر خصوصا که منحوس اوله ثمره
ثامن امدی ارباب مثلثاتک حکمی که بوندن مقدم ذکر اولنوب و اوقات
تربیتی دخی بیان اولنمشدی پس بوحانرنک ارباب مثلثاتی کواکب مزبوره
واقع اولسه یعنی قمر و زهره و عطارد مولودک زیاده اولمسنه دلالت
ایدوب اثری دخی هر بریک وقت تربیه سنده ظاهر اولور اما اراسک
بوحانرده بولنمسی اولادک و سائر مدلولاتنک کثرتنه دلیل اولوب
ذنب خلافنه ملابس اولمغله احوال عشق و اولادک بد لکنه ورسه
خیانته دلالت ایدر شعبه حادی عشر بیش ثمره اوزره موضوع
اولوب بیت سادس احکامنی بیان ایدر ثمره اولی احکام کلیات
بیانندر بوحانرنک دخی دلائلی بینه حانرنک کندو و صاحبی
و مستولیسی و سهم المرض و صاحبی و قمر و آنده بولنان کوکب و ارباب
مثلثاتیدر پس اکر بو دلائلک مجموعی و یاخود اکثری مسعود و قوی
الحال و بر برینه ناظر اولوب نحسلر دخی ساقط اولور سه مولودک
صحت و سلامتنه و عیبدن پاک اولمسنه دلیل اولوب والا اکر
بدحال و منحوس اولور سه حکم دخی ضدینه مقارن اولور اما اکر دلائل
مذکوره زحل ایله منحوس اولور ایسه مرض دخی زحل طبیعتندن اولوب
یعنی زحله منسوب حسته لکلر ظهور ایدر و اکر مریخ ایله منحوس
اولور سه کذلک حسته لک طبیعت مریخه متعلق اولور و دلائل
هر قنغی موضعده بدحال اولور سه حسته لک و عیبه دخی اولبرجک
مدلولی اولان عضوده ظهور ایدر مثلا اکر دلائل حمله و یاخود
طالع ده واقع اولور سه اثری دخی سرده و یا اطراف سرده ظاهر
اولوب باقی بروج دخی بو قیاس اوزره در و اکر دلائل مرض برج
آتشیده بولنسه علت حار و یابس و صفرادن تولد ایدن مادّه اولمش

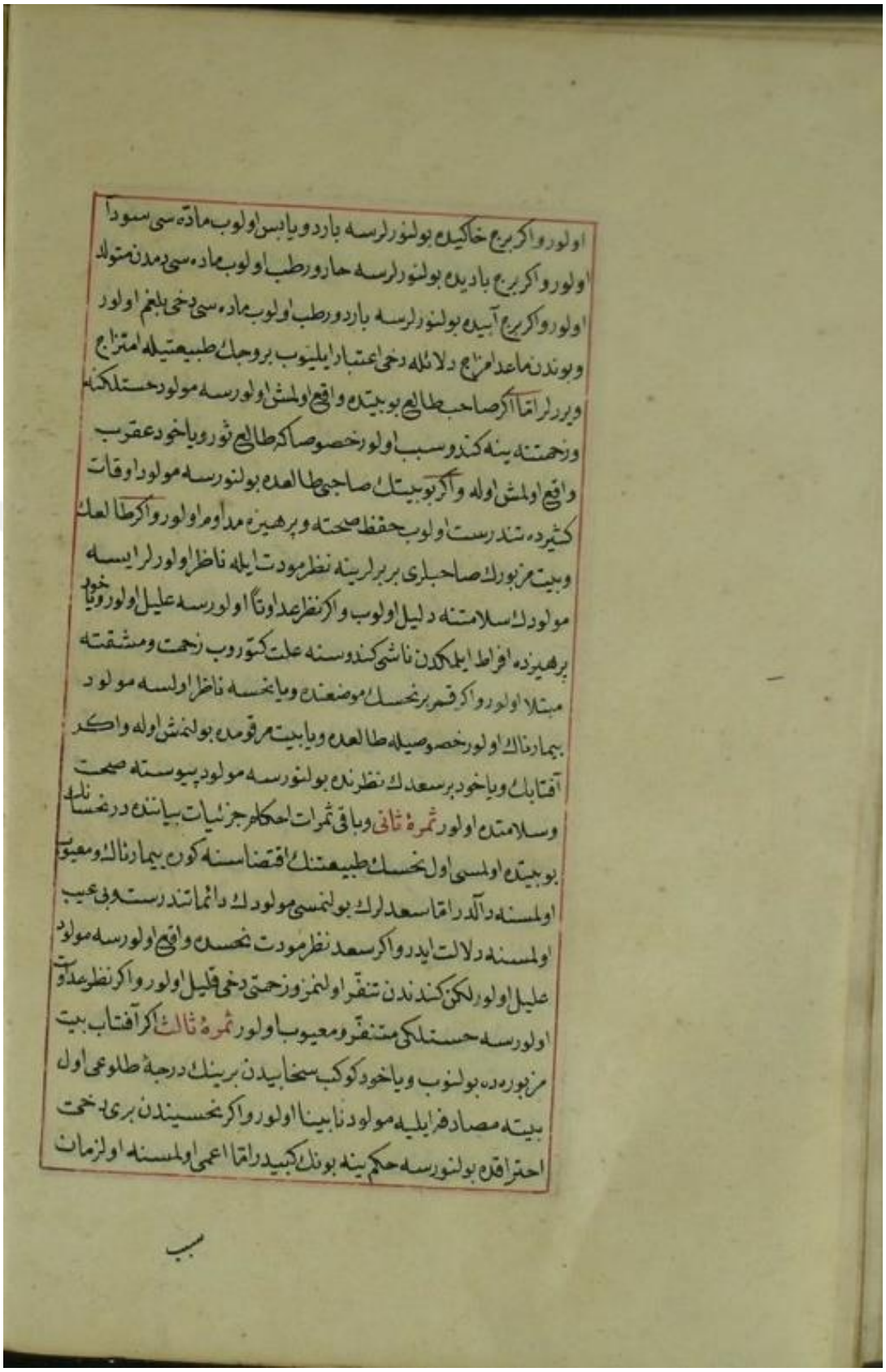

اولور واکر برج خاکیده بولنور ایسه بارد ویابس اولوب ماده سی سودا
اولور واکر برج بادیده بولنور ایسه حار ورطب اولوب ماده سی دمدن متولد
اولور واکر برج آبیده بولنور ایسه بارد ورطب اولوب ماده سی دخی بلغم اولور
وبوندن ماعدا امزاج دلائله دخی اعتبار ایلیوب بروجك طبیعتیله امتزاج
ویرر ایسه اکر صاحب طالع بو بیتده واقع اولمش اولور ایسه مولود حسنلکنه
وزحمتنه بنه کندو سبب اولور خصوصا کر طالع ثور ویاخود عقرب
واقع اولمش اوله واکر بو بیتك صاحبی طالعده بولنور ایسه مولود اوقات
کثیره ده تندرست اولوب حفظ صحته و پرهیزه مداومه اولور واکر طالعك
وبیت مزبورك صاحبلری بر برلرینه نظر مودت ایله ناظر اولور لر ایسه
مولودك سلامتنه دلیل اولوب واکر نظر عداوتا اولور ایسه علیل اولور وتا خود
پرهیزده افراط ایلمکدن ناشی کندوسنه علت کتوروب زحمت ومشقته
مبتلا اولور واکر قمر برنحسك موضعنده ویا نحسه ناظر اولمسه مولود
بیمارناك اولور خصوصیله طالعده ویا بیت مرقومده بولنمش اوله واکر
آفتابك ویاخود برسعدك نظرنده بولنور ایسه مولود پیوسته صحت
وسلامتده اولور ثمرهٔ ثانی وباقی ثمرات احکام جزئیات بیانندن درخسالله
بو بیتده اولمسی اول نحسك طبیعتنك اقتضاسنه کوره بیمارناك ومعیوب
اولمسنه دلالت ایدر واما سعدلرك بولنمسی مولودك دائما تندرستده عیب
اولمسنه دلالت ایدر واکر سعد نظر مودت نحسه واقع اولور ایسه مولود
علیل اولور لکن کندندن تنفر اولنمز ورحمتی دخی قلیل اولور واکر نظر عداوت
اولور ایسه حسنلکی متنفر ومعیوب اولور ثمرهٔ ثالث اکر آفتاب بیت
مزبوره ده بولنوب ویاخود کوکب سخا بیدن برینك درجهٔ طلوعی اول
بیته مصادف اولیله مولود نابینا اولور واکر نحسیندن برینك دخی
احتراقده بولنور ایسه حکم بنه بونك کبیدر واما اعمی اولمسنه اولزمان

مب

سبب کوز اغریسی اولور امدی اگر محترق اولان زحل اولورسه فساد چشمنه
باعث ودماغنك یوستی وخیره ونزول ماء سیاه اولوب واگر مریخ
اولورسه فساد چشمنه بادی اهن ویا آتش ویاخود زخم ناکهانی ویاخود
تاثیری مربع اولان دار اولور واگر آفتاب وقت ولادتده منکسف اولورسه
خصوصا که عقده ذنبده واقع اوله مولودك اعمی اولمسندن خوف
اولنور واگر شمس ذنب ایله بیله بولنوب وکسوف اولمرایسه دخی چشمنده
چپچك اثری وطمرکبی نسنه لر پیدا اولور واگر شمس میع راس اولورسه
مولودك چشمنده اگرچه بعضا طمرکبی شیلر اولور لکن ضرری اولمز وقمرك
دخی بوعقده لرده حکمی بوکونه اولوب امّا آفتابدن ناقص اولور لکن اگر قمر
زحله مقارن اولورسه مولودك چشمندن صوکلور واگر قمر اول وقت
ناقص النور بولنورسه مولودك چشمنده پرده پیدا اولوب ویاخود
آقدوشوب نقصانیت بصر ظهوره کلور واگر مریخه مقارن بولنورسه
قمر دخی طمر لر ظهور ایدوب ظفره وسبل وجرب کبی نسنه لر پیدا اولوب
خلاصه علاجه محتاج اولور امّا اگر قمر عقده ذنبده بولنوب مریخ زحل
آنکله بیله ویاخود اکا ناظر اولورسه مولودك چشمنه زخم یتشوب
باطل اولور واگر آفتابك نحوسه مودتا نظری چشمنده تاب ظاهر اولوب
یعنی مولودك شهلا اولمسنه دلیل اولور خصوصا که آفتاب بروج
معوج الطلوعده اولوب وبولندن ماعدا طالع دخی برج معوج الطلوع
واقع اولمش اولکه بروج معوج الطلوع اول جدیدن تا اول سرطانه رسیده
اولنجه دور واگر آفتابك نحوسه نظری عداوتا واقع اولورسه نقصان بصره
دلیل اولوب یعنی نسنه یی برخوشجه کورممکه باعث اولور واگر بودلائل
بدحال اولورلرسه بصرده فساد دخی زیاده اولوب خصوصیله صباغ کوز
زیانه رسیده اولور واگر بوحالات قمره واقع اولورسه اکثر زیان صولك

[122a]

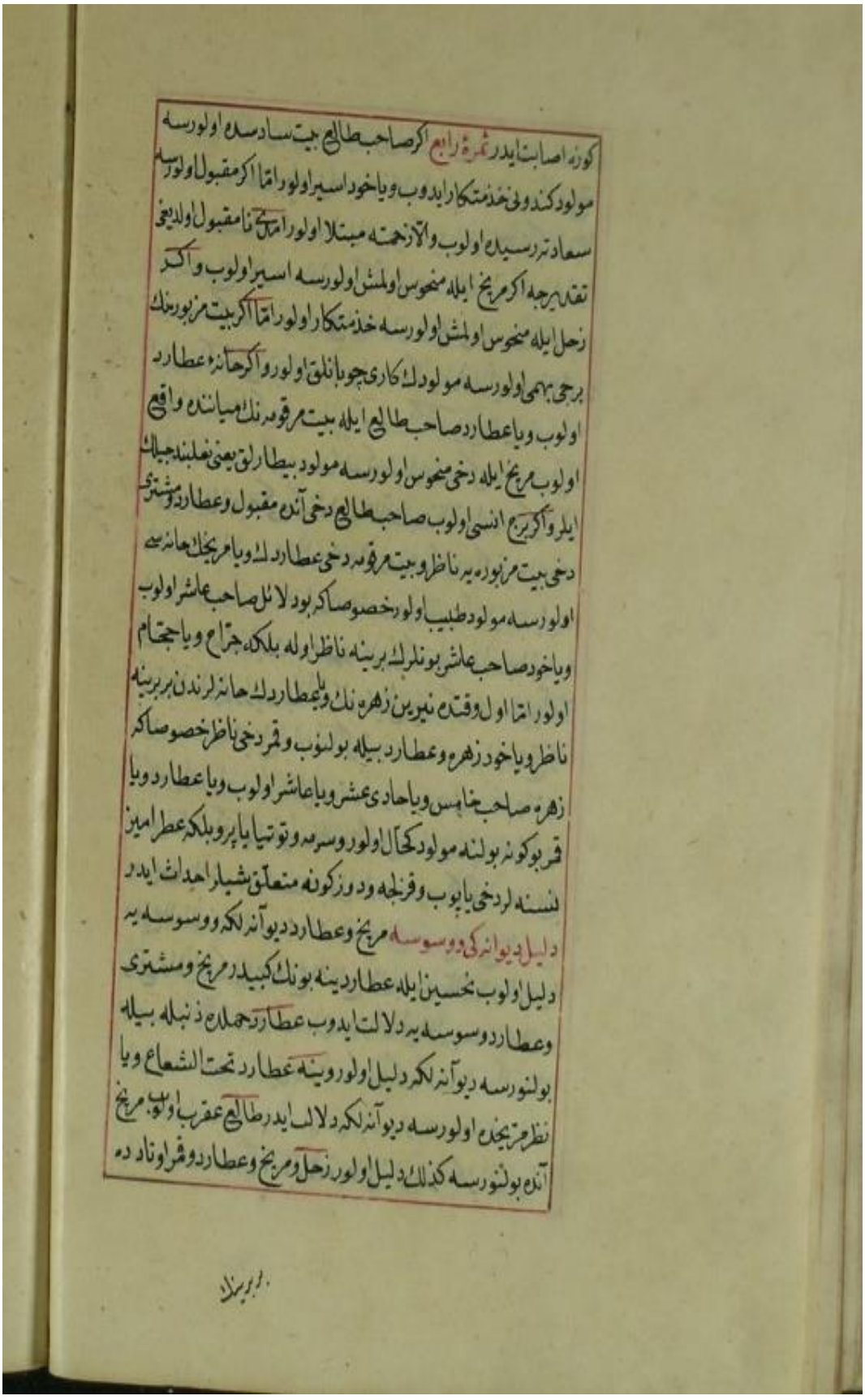

[122b]

بر برینك ترتیبعنده بولنور لرسه بنه دیوانه لکه دلالت ایدر لر نحسلر
طالعده سهم السعاده ویا نیرین ایله و مریخ تاسعده زحل ایله عطارد
شعاعنده بولنمسی دخی دیوانه لکه و هم حسستلکه دلیل اولور و زحل
وسهم الغیب جدیده مریخك نظرنده بولنمسی دیوانه لکه دلیل اولور
وطالع عقرب اولوب زحل طالعده بولنسه دخی کذلك اکا دلالت ایدر
ثمرهٔ خامس احوال بنده کان بیانندہ در طالعك وصاحب طالعك
قوتی وصاحب سادسك بولنره مودتا نظری وسهم بنده کانك
وصاحبنك کذلك قوتی مولودك بنده کان صاحبی اولمسنه دلالت
ایدر واکر اول قوت نحسینك خانه لرندن اولورسه آنك بنده لری
زحمت کش اولور لر واکر سعدلرن خانه لرندن اولورسه آنك بنده لری
معتقد ومشفق اولوب آنلردن خیر حاصل اولور امّا بنده سیاهه
دلیل زحل اولوب وبنده ترکه مریخ وبیاض اولان سائر بنده لره زهره
وعطارد دلیل اولور امّا اکر بنده کانك دلائلی زهره وعطارد وقمر
اولورلرسه آنك غلامی وجاریسی یرسی تازه وجوان وخوب صورت وبیاض
اولور خصوصا که مشرقی اوله لر واکر خانهٔ سادس زهره نك خانه سنه
ویا عطاردك خانه سی اولورسه بو حالاته دخی زیاده قوت ویروب
وبونلرك بیع وشراسندن خیر ونفع حاصل اولور باخصوص
بو دلائل بری صاحب ثانی اولوب ویا خود صاحب ثانیه یرمودتا
ناظر بولنه وطوارلرك دخی حکمی بوکونه در واکر دلائل بنده کان وبنده
مشتریسی اوتارده ویا مائل الوتده اولورلرسه آنك بنده کثیر ومعروف
اولور واکر زائل الوتده ویا ساقط بولنورلرسه حکم دخی برعکس
اولور واکر دلائل بنده کان ربع مذکر وبرج مذکرده واقع اولمش
اولورسه غلامل صاحبی اولوب واکر ربع مؤنث وبرج مؤنثده بولنورسه

[123a]

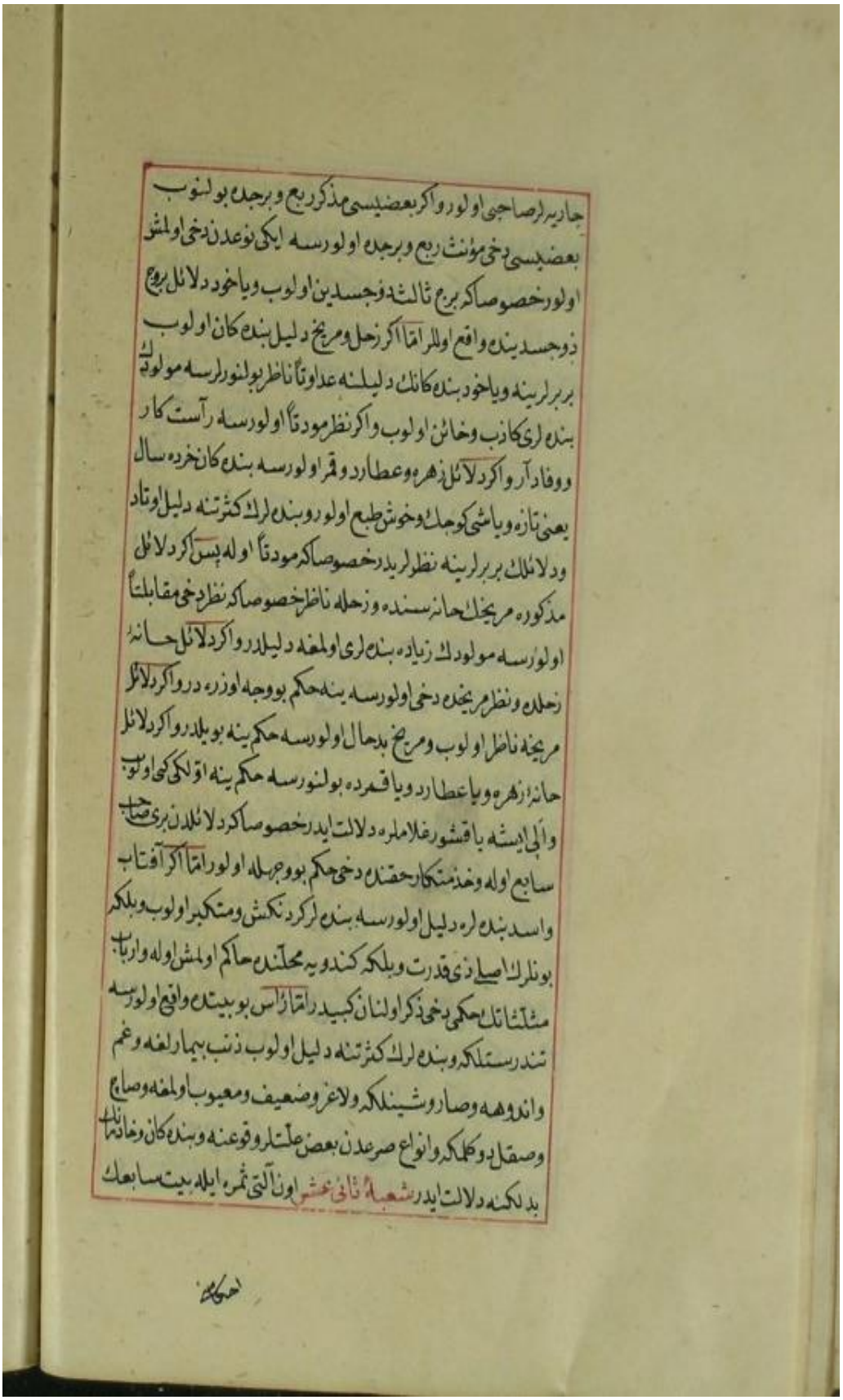

جاریه لرصاحبی اولور واکر بعضیسی مذکر ربع و برجده بولنوب
بعضیسی دخی مؤنث ربع و برجده اولورسه ایکی نوعدن دخی اولمش
اولور خصوصاکه برج ثالثه و جسدین اولوب و یاخود دلائل بروج
ذوجسد بنده واقع اولدراما اکر زحل و مریخ دلیل بنده کان اولوب
بربرلرینه و یاخود بنده کائك دلیلنه عداوتاً ناظر بولنورلرسه مولودك
بنده لری کاذب و خائن اولوب واکر نظر مودتاً اولورسه بنده راست کار
و وفادار اولور واکر دلائل زهره و عطارد و قمر اولورسه بنده کان خرده سال
یعنی تازه و یاشی کوچك و خوش طبع اولور و بنده لرك کثرتنه دلیل اولور
و دلائلك بربرلرینه نظرلریدر خصوصاکه مودتاً اوله پس اکر دلائل
مذکوره مریخك خانه سنده و زحله ناظر خصوصاکه نظر دخی مقابلتاً
اولورسه مولودك زیاده بنده لری اولمغه دلیلدر و اکر دلائل خانه
زحله و نظر مریخده دخی اولورسه بنه حکم بووجهله اوزره در و اکر دلائل
مریخه ناظر اولوب و مریخ بدحال اولورسه حکم بنه بویلدر و اکر دلائل
خانه زهره و یا عطارد و یا قمرده بولنورسه حکم بنه اولکی کبی اولوب
و آلچی ایشه یاقشور غلامله دلالت ایدر خصوصاکه دلائلدن بری صاحب
سابع اوله و خذمتکار حقنده دخی حکم بووجهله اولور اما اکر آفتاب
واسد بنده لره دلیل اولورسه بنده لرکردنکش و متکبر اولوب و بلکه
بونلرك اصیل ذی قدرت و بلکه کنده یه محلنده حاکم اولمش اوله و ارباب
مشلشاتك حکمی دخی ذکر اولنان کبیدر اما راس بوبیتده واقع اولورسه
تندرستلکه و بنده لرك کثرتنه دلیل اولوب ذنب بیمارلغه و غم
واندوهه و صاروشینلکه و لاغر و ضعیف و معیوب اولمغه و صاچ
و صقال و کلکه و انواع صرعدن بعض علتلره و قوعنه و بنده کان و غائبك
بد لکنه دلالت ایدر شعبه ثانی عشر اون آلتی ثمره ایله بیت سابعك

احکامنی بیان ایدر ثمره اوّل احکام کلیات بیانندہ درامدی بو بینك
دلائلی بینه حانه نك کندو وصاحبی و مستولیسی وسهم التزویج صاحبی
وزهره وقمر وارباب مثلثاتی وآنده موجود اولان کوکبلر لکن طالع زنانده
زهره وقمر بر بینه آفتاب وزحل دلیل اولور پس اکر دلائل مذکوره قوی
حال وبر بینه ناظر اولوب بود لائل ایله طالعك دلائلی بیننده مودتاً
نظر واقع اولورسه منالکتدن وبرخوردار لقدن وموافقتدن ودلخواه
اوزره عیش ایتمکدن سعادت بولمغه دلیل اولوب واکر دلائل اونادده
واقع اولورسه دخی زیاده قوی اولوب مدّت مدیده صحبته خصوصاً
معروف کسنه لرایله وقبیلهٔ اکابرایله کثرت نکاحه باخصوص
دلائل کندو حظوظندن اوله شرکتك دخی حکمی بولنه کبیدر واکر احوال
دلائل وجه مشروحك عکسی واقع اولورسه حکم دخی ضدینه مقارن
اولور امّا اکر صاحب سابع ویاخود مستولیسی طالعك دلائلنه
ناظر ویاخود روندہ بنظر یعنی دلائل طالعه نظر ایتمکه مرور ایدر
اولورسه زنان مولوده رغبت ایدرلر واکر دلائل طالع دلائل سابعه
ناظر ویاخود روندہ بنظر اولورسه مولود زنانلر راغب اولور امّا
میانلرنده واقع اولان نظرلر سعد ایسه میانلرنده موافقت اولوب
واکر عدا وتا ایسه مخالفت درکار اولور واکر برزنك دلائلی برمردك
طالعنه مصادف ایلرسه اولوزن اول مرده مطیع ومنقاد اولوب
زیردستنده اولور واکر مردك دلائلی سابعده اولورسه زنان مطیع
ومنقاد اولور وخصوصنده دخی حکم بوکونه اولور ثمره ثانی وباقی
ثمرات احکام جزئیات بیاننده دراکر زحل بوحانده بولنورسه
مولودك عورتی پیره زن اولور خصوصاکه آخر برجده واقع اولوب
وبوندن ماعدا مغربی اوله هم توجه قادی وهم زشت صورت اولور

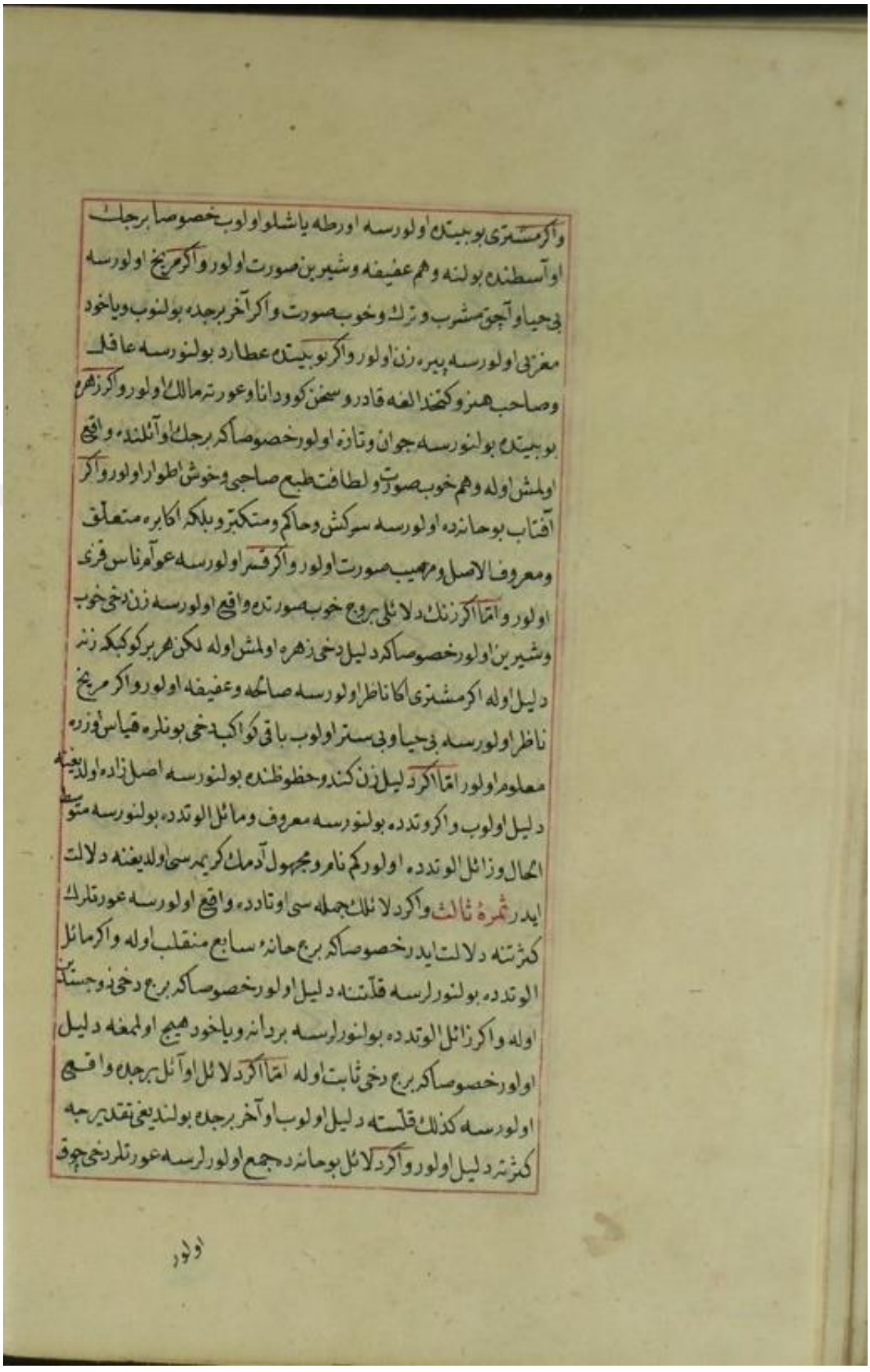

[124b]

اولور واكر بوحالتك صاحبي وياخود مستوليسنده وياخود اولحالده بولنان
كوكبه كواكبك اكثرى ناظر اولورلرسه يندكثرت دليل اولوروشركنده دخي
حكم بوصورتله در ثمرهٔ رابع اكر صاحب سابع محترق اولورسه مولودك
اهل بيتي وفات ايدروياخود عيلله اولور واكر راجع اولورسه هرجايي
وبي وفا اولوب اكر مقام اولده اولورسه كوكلندن اهلني استمز واكر
مقام ثانيده اولورسه خواه وناخواه اهليله قرار ايدر خصوصاكه صاحب
طالعه مودتله نظر ايليه واكر نظر عداوتاً اولورسه اهلنه دوشمن اولوب
واكر منصرف اولمش اولورسه بينلرنده فراق واقع اولور رجالك دخي
دليلنده حكم بوكونه در ثمرهٔ خامس اكر برسعد اوائل برجده اولمق
اوزره بوحالنده واقع اولوب مشرقي ونحساندن پاك بولنورسه مولود
پاك وبي عيب وتازه عورته مالك اولور خصوصاكه اول سعد زهره اوله
هم خوب صورت اولور واكر سعد برينه نحس اولورسه حكم دخي ضديله
خصوصاكه اول نحس مريخ اوله اما اكر صاحب بيت مزبور مقام ثانيده
اولوب وبر كوكبه مقبولدن منصرف وصاحب طالعه متصل اولمش
اولورسه مولودك اهلينك برغيرى اهلي دخي اولور اما اكر اول كوكب
سعد اولوب واكا متصل اولان دخي سعد اولورسه مزبور عورت ايكي
اهلنه دخي خوش اولوب واكر سعد برينه نحس اولورسه حكم دخي عكسنه
اولور واكر برى سعد وبرى نحس اولورسه سعد اولان قفي سنك دليلي
ايسه آنكله خوش كجنوب دليلي نحس واقع اولانه عداوت اوزره اولور
ثمرهٔ سادس اكر صاحب طالع ايله زهره ميانده نظر واقع اولوب
وزهره دخي سابعده وياخود خامسده بولنوب وايكسنك بينه مريخ
توسط ايلرسه خصوصاكه مريخ طالعده اوله مولود تيز شهوت وزنان
حقنده حريص وعشقباز اولوب وبلكه زن مطربيه مائل اولور واكر

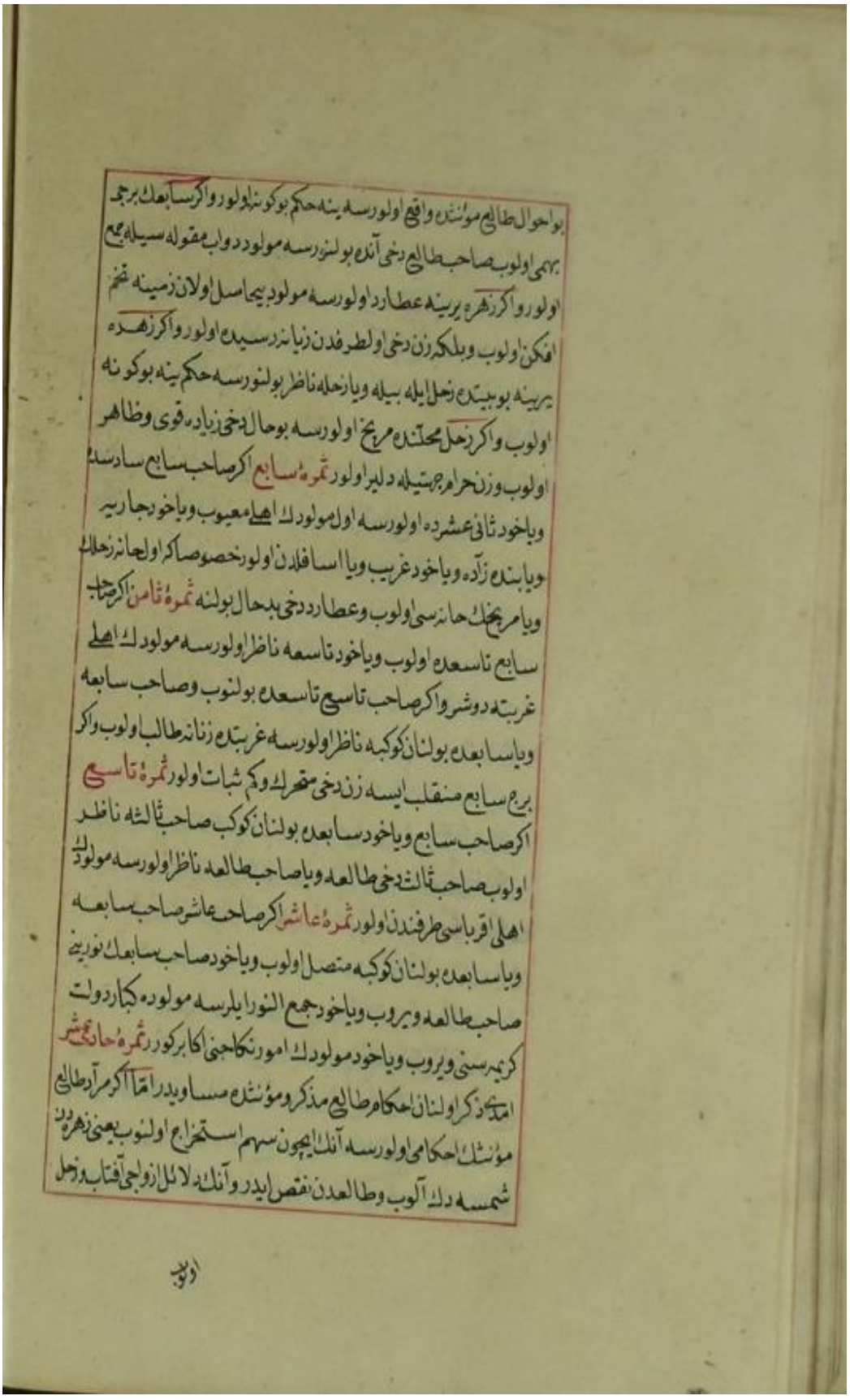

[125b]

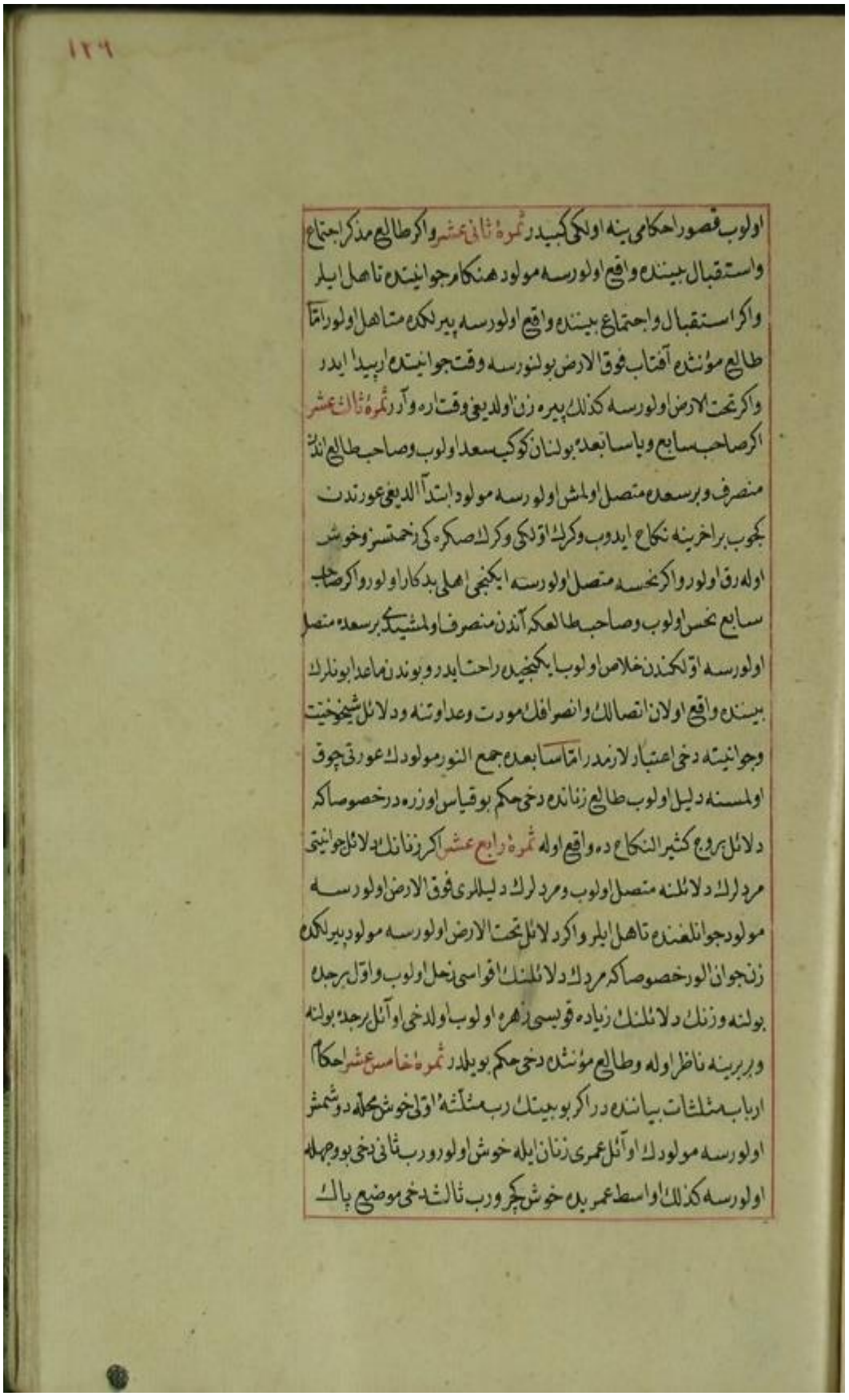

اولوب قصور احکامی بینه اولکی کبید ثمره ثانی عشر واکر طالع مذکر اجتماع
واستقبال بیننده واقع اولورسه مولود هنکام جوانیده تاهل ایلر
واکر استقبال واجتماع بیننده واقع اولورسه پیر لکده متاهل اولورامّا
طالع مؤنثده آفتاب فوق الارض بولنورسه وقت جوانیده اریدا ایدر
واکر تحت الارض اولورسه کذلك پیره زن اولدیغی وقتاره وآر ثمره ثالث عشر
اکر صاحب سابع ویاسابعده بولنان کوکب سعد اولوب وصاحب طالع اندن
منصرف وبرسعده متصل اولمش اولورسه مولود ابتدا آلدیغی عورندن
کجوب براخرینه نکاح ایدوب وکرك اولکی وکرك عسکره کی زحمتسز وخوش
اوله رق اولورواکر نحسه متصل اولورسه ایکنجی اهلی بدکار اولورواکر صاحب
سابع نحس اولوب وصاحب طالعه کلدن منصرف اولمشیکن برسعده متصل
اولورسه اولکندن خلاص اولوب ایکنجیدن راحت ایدر وبوندن ماعدا بونلرك
بیننده واقع اولان اتصالك وانصرافك مودت وعداوتنه ودلائل شیخوخیت
وجوانیته دخی اعتبار لازمدر امّا سابعدن جمع النور مولودك عورتی چوق
اولمسنه دلیل اولوب طالع زنانده دخی حکم بوقیاس اوزره درخصوصاکه
دلائل بروج کثیر النکاح ده واقع اوله ثمره رابع عشر اکر زنانك دلائل جوانیتی
مردلرك دلائلنه متصل اولوب ومردلرك دلیللری فوق الارض اولورسه
مولود جوانلغنده تاهل ایلر واکر دلائل تحت الارض اولورسه مولود پیرلکده
زن جوان الور خصوصاکه مردك دلائلنك اقواسی زحل اولوب واول برجده
بولنه وزنك دلائلنك زیاده قویسی زهره اولوب اولدخی اوآنل برجده بولنه
وبربرینه ناظر اوله وطالع مؤنثده دخی حکم بویله در ثمره خامس عشر احکام
ارباب مثلثات بیاننده دراکر بوبینك رب مثلثه اولی خوش محله ده وشمس
اولورسه مولودك اوائل عمری زنان ایله خوش اولورورب ثانی دخی بووجهله
اولورسه کذلك اواسط عمریده خوش کچرورب ثالثه دخی موضع پاك

[126a]

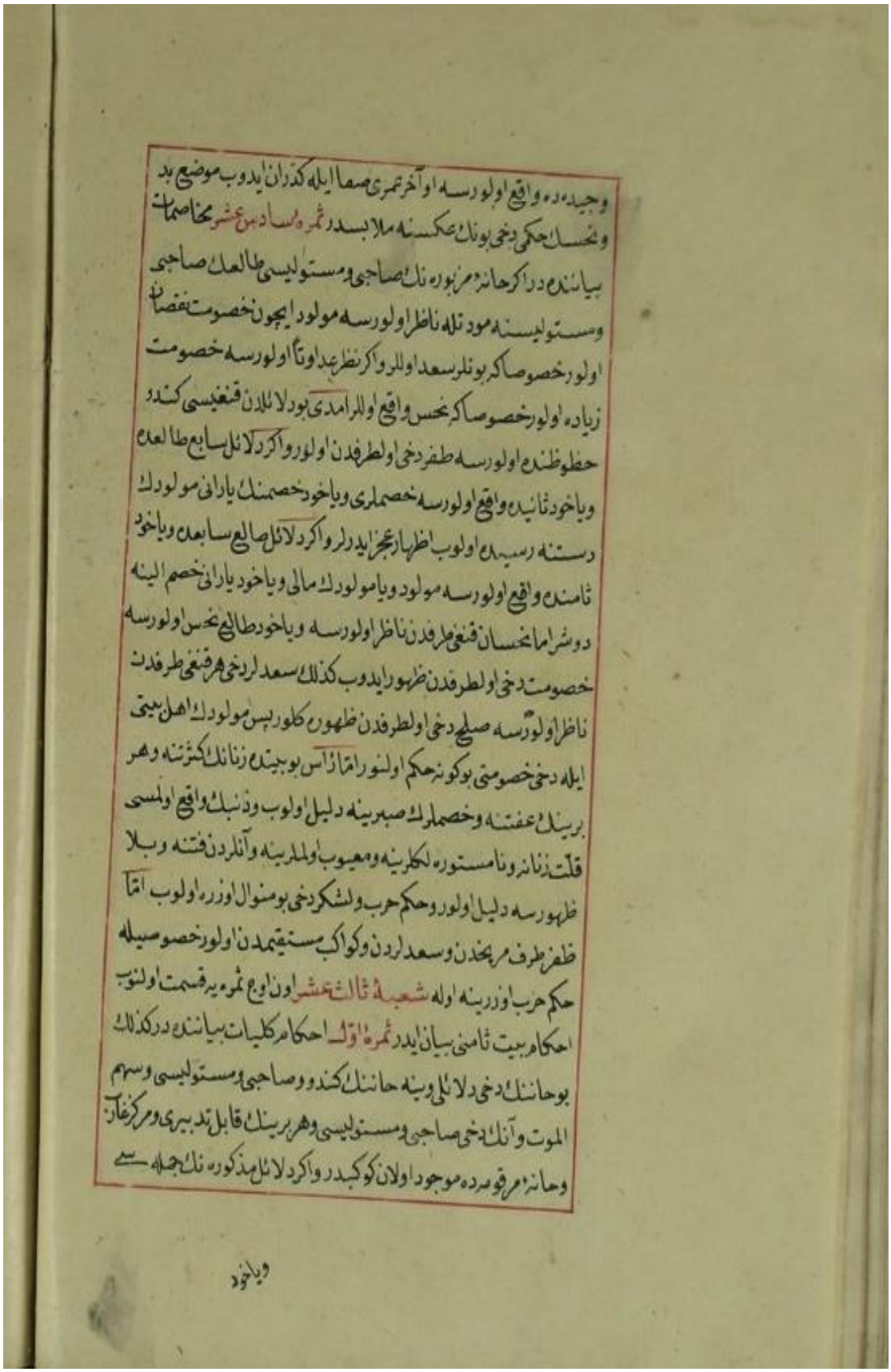

[126b]

ویاخود اکثری قوی الحال و بر بینه ناظر اولوب خوسدن دخی سالم اولور ارسه
مولود لسه وفاتی طبیعی اولوب کندو عطیه سی تمام ایدر و همیشه امن و راحت
و فراغتده اولوب بی نکبت عمری کذران و اکر دلائل مرقومه بر نحس ایله منحوس
اولورسه موت دخی اول نحسک طبیعتی اوزره حادث اولوب مثلا اکر
اول نحس زحل ایسه حستلکی مزمن و دخی سائر زحله منسوب اولان شدت
و تشکلک کبی حالات صورت بولور و اکر مریخ اولورسه کذلک آثار مریخیدن
امراض دموی و قتل حوبلک مانندی نسنه لر ظاهر اولور و اکر آفتابدت
منحوس اولمش ایسه موت افتابه متعلق حستلکلردن و طرف پادشاهیدن
ظهور ایدر امتا علتلو دخی بروج و کواکبک منسوب اولدیغی عضوده ظاهر
اولورکه مقدما بیان اولنمشدر امتا سبب موت نحسان اولوب خصوصیله
بدمواضعده بولنور ارسه موت دخی غیر محمود اولور و اکر سبب سعدلر
اولورسه موت دخی محمود اولور ثمره ثانی ویاخود ثمرات احکام جزئیات
بیانندہ در صاحب ثامنک مرکز ثامنده ویاخود غاربده ویاخود درجه
طالعده احتراقی مادهٔ حرارتدن ویاخود آتش ویاخود باد سموم و بونلر
مانندی نسنه لر سببیله موته ویاخود شدت غضب ملوکدن ناشی
هلاک اولمغه دلیلدر خصوصیله احتراق آتشی برجده واقع اولمه ثمرهٔ
ثالث صاحب طالعک ویا صاحب ثامنک مریخ ایله مقارنتی و سعدلرک
کرکله بولنمدن و کرکله بوبیدن سقوطی آهن ویا آتش سببیله هلاکه دلیل
اولور خصوصا که برج دخی آتشی اوله ثمرهٔ رابع اکر صاحب طالع ثامنده
صاحب سابع ایله منحوس اولوب و سعدلر دخی ساقط بولنورسه اول
کوکب نحسک و اول برجک طبیعتنک اقتضاسنه کوره مولود خصما
الندن هلاک اولور ثمرهٔ خامس چونکه مریخ راس الغول ایله بیله بولنوب
و تسییر درجه طالع ویا کتخداه ویا هیلاج برقاطعه رسیده اولوب

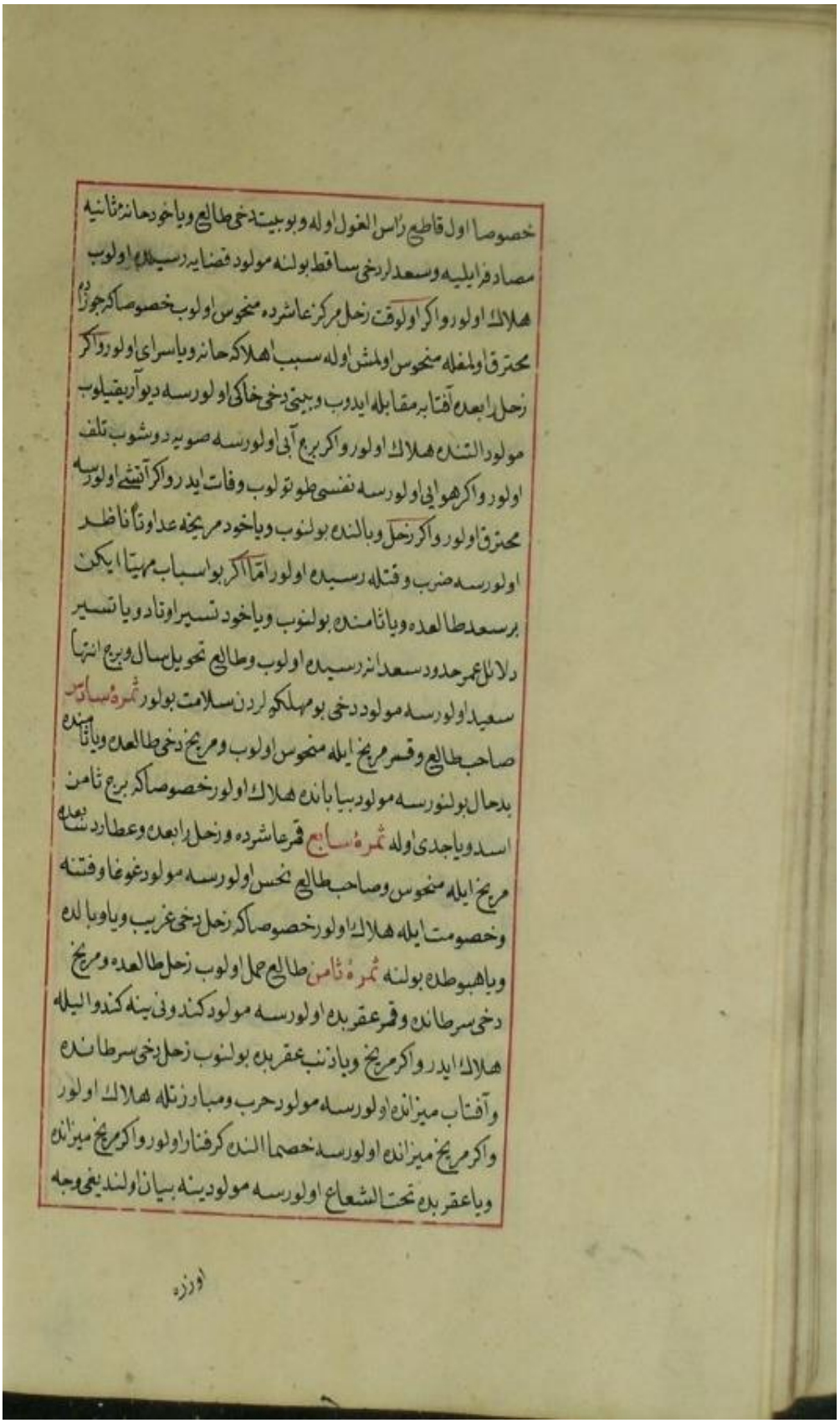

خصوصا اول قاطع راس الغول اوله و بو بیته دخی طالع و یاخود خانه ثانیه
مصادف ایلیه و سعد اردخی ساقط بولنه مولود قضایه رسیدلو اولوب
هلاك اولور و اگر اولوقت زحل مرکز عاشره منحوس اولوب خصوصا که جوزا
محترق اولمغله منحوس اولمش اوله سبب اهلاکه خانه ویا سرای اولور و اگر
زحل رابعده آفتابه مقابله ایدوب و بیتی دخی خاکی اولورسه دیوار یقیلوب
مولود التده هلاك اولور و اگر برج آبی اولورسه صویه دوشوب تلف
اولور و اگر هوایی اولورسه نفسی طوتولوب وفات ایدر و اگر آتشی اولورسه
محترق اولور و اگر زحل وبالنده بولنوب و یاخود مریخه عداوتا ناظر
اولورسه ضرب و قتله رسیده اولور امّا اگر بو اسباب مهیّا ایکن
برسعد طالعده و یا نامنده بولنوب و یاخود تسییر اوناد و یا تسییر
دلائل عمر حدود سعد انه رسیده اولوب و طالع تحویل سال و برج انتها
سعید اولورسه مولود دخی بو مهلکه دن سلامت بولور ثمره سادس
صاحب طالع و قمر مریخ ایله منحوس اولوب و مریخ دخی طالعده و یا نامنده
بدحال بولنورسه مولود بیاباندہ هلاك اولور خصوصا که برج ثامن
اسد و یا جدی اوله ثمره سابع قمر عاشره و زحل رابعده و عطارد سابعده
مریخ ایله منحوس و صاحب طالع نحس اولورسه مولود غوغا و فتنه
و خصومت ایله هلاك اولور خصوصا که زحل دخی غریب و یا وبالده
و یا هبوطده بولنه ثمره ثامن طالع حمل اولوب زحل طالعده و مریخ
دخی سرطانده و قمر عقربده اولورسه مولود کندو دنی بنه کندو الیله
هلاك ایدر و اگر مریخ و یا ذنب عقربده بولنوب زحل دخی سرطانده
و آفتاب میزانده اولورسه مولود حرب و مبارزتله هلاك اولور
و اگر مریخ میزانده اولورسه خصما التده کرفتار اولور و اگر مریخ میزانده
و یا عقربده تحت الشعاع اولورسه مولود دینه بیان اولنده یغی وجه

اوزره

اوزره هلاك اولور ثمرهٔ تاسع طالع میزان اولوب زهره دخی مرکز غاربده
محترق وزحل ثامنده ومریخ درجهٔ طالعده بولنورسه مولود کذوفی زنان
وشهوت وخصما سبیله هلاك ایدر واکر زهره عقربده بولنوب ویاخود
طالع حمل اولوب مریخ ثورده ویا اسدده اولوب سعد لردخی ساقط اولورسه
ویاخود طالع میزان اولوب مریخ طالعده ویا طالع حمل اولوب زحل طالعده
اولورسه مولود سرقه سبیله هلاك اولور ثمرهٔ عاشر نحوسدن بری
ثانیده بدحال بولنوب وبوندن ماعدا برغیری نحس ایله دخی منحوس اولوب
وعطارد دخی هر نحس سبیله منحوس اولورسه خصوصا کر ایکیسی برج
حاکی ویاخود آبی اولوب حانره ثامن وصاحبی دخی بدحال اوله مولود لك وفاتی
دآر وسقوله سندن اولور خصوصیله طالع دخی حمل ویا میزان اوله واکر
برسعد ثانیده ویا ثامنده نظر مودته نظر ایدرسه دفع مضرت ایدر
خصوصا اول سعد مشتری ویاخود افتاب اوله ثمرهٔ حادی عشر بیت
سابعك صاحبی رابعده زحل ایله منحوس ورابع دخی کذوهبوطی اولوب
صاحب طالع دخی محترق ویا آخروعده منحوس بولنورسه مولود زندانده
محبوس اولور واکر صاحب سابع رابعده مریخ ایله منحوس ورابع دخی
ویالی حانرسی اولوب وصاحب طالع زحل ایله منحوس وقمر دخی صاحب
طالعه ویا صاحب ثامنه عداوتاً ناظر بولنورسه مولود لك وفاتی
شکنجه وازیت والم ضرب ایله اولور اما طریق کلی ایله دلائل موت
هیلاجك وکتخذاتك واوتاد اربعه نك تسییر وجه اصلی وفرعی اوزره
صورت طالعده برمخوف موضعده ویا کواکب ثابتهٔ قاطعدن برینه رسیده
اولمسیدر کی عمل تسییر اتده ذکر اولنمشدر ثمرهٔ ثانی عشر مکروهات
بیانده درمقدمه بیان اولنمشدیکه اکر برسعد مواضع مخوفیه
مستولی اولورسه مکروه کذندن توقع اولنمیان کسنه لردن ایریشور

[128a]

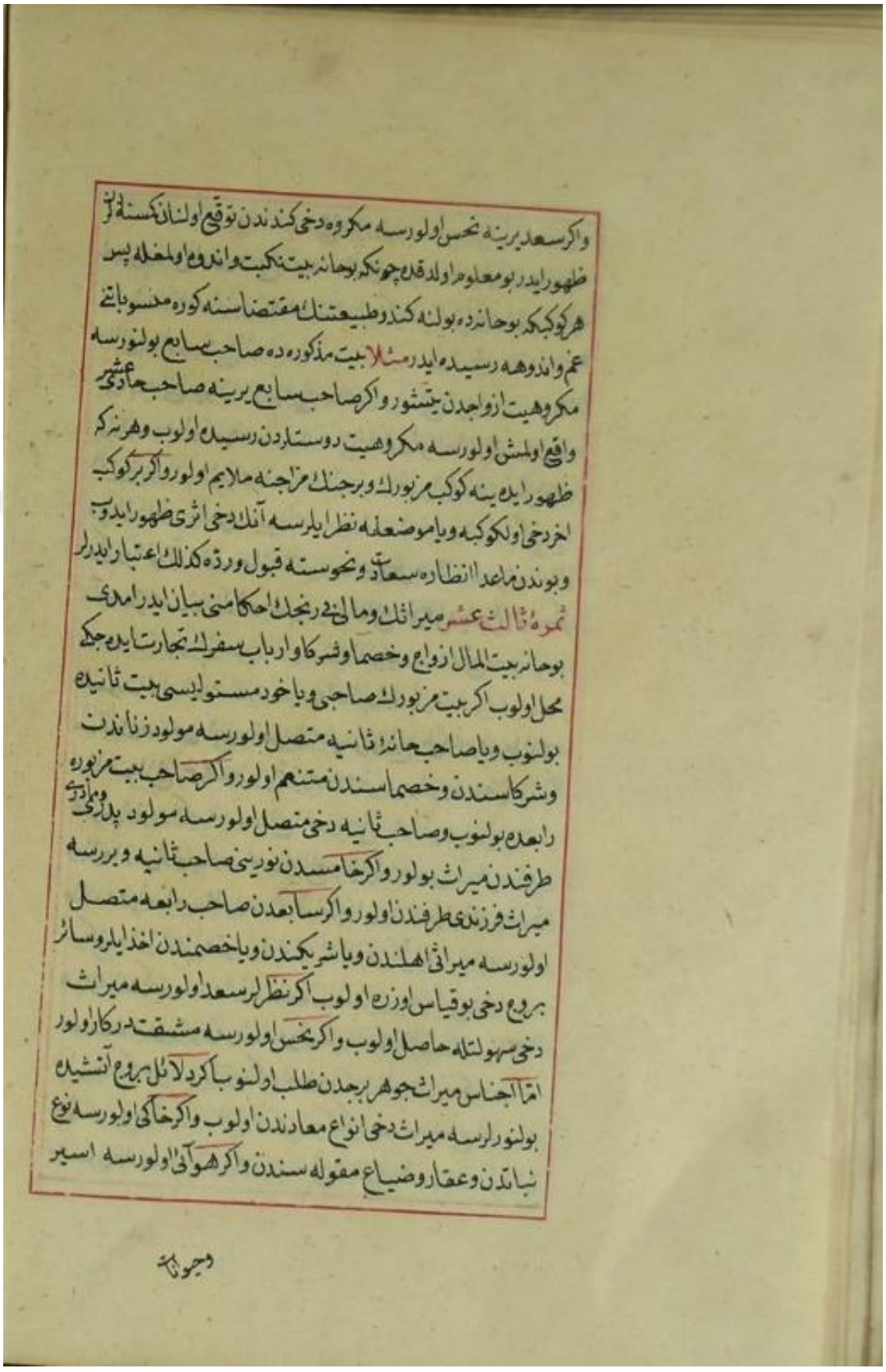

[128b]

وحیوانات کبیلردن واکرآنی اولورسه حوض وجوی وبوستان کبی نسنلردن
اولور لکن اکر برج بهیمی اولورسه بهایم متعلق اولوب ومقدما بادی
اولان بروج وکواکبدن دخی سائر منسوبات اولور بناءً علیه کواکبله
بروجلرك امتزاج ویرلدکی اجناس میراث دخی خصوص پذیر اولور امادرس
مالك بقاسنه وکثرتنه وایمنلکه ومیراث حلاله دلیل اولوب ذنب بونك
خلافنه ملابسدر شعبهٔ رابع عشر اون بش ثمره ضمننده بیت تاسعك
احکامی بیان ایدر ثمرهٔ اولی احکام کلیات بیاننده در امدی بوحانك
کذلك دلائلی بینه حانك کندو وصاحبی ومستولیسی وسهم السفر
وآنك صاحبی ومریخ وعطارد وقمر وارباب مثلثاتی وآنده موجود اولان
کوکبلر پس اکر دلائل قوی حال وبربرینه ناظر بولنورسه خوش سفرلره
ومنفعت عظیمیه وخیره وعلم کیاسنه وپاك مذهب وپاك اعتقاد
اولغه وصحت رؤیا ویه وتعبیرك راستلغنه وعلم وعمل مقبوله دلیل اولوب
واکر احوال دلائل خلاف مذکور اولورسه حکم دخی برعکس اولور واکر بوبیتك
صاحبی بیتنده بولنورسه مولود مرادی اوزره چوق سفرلر ایدر واکر
برسعد ایله مسعود ومقبول ایسه نفعی دخی زیاده کورر واکر طالعده
دخی بولنورسه حکمرینه بویلجه اولور وتحصیل علم ایلك آسان اولوب
وتحصیلنه دخی راغب وطالب اولوب علومنك اکثریني سفرده حاصل
ایدوب وعلم ومذهبنده شهرشعار اولور امااکر صاحب طالع بوحانزده
بولنورسه مولود بی رضا سفرلر ایدوب وزحمت ومشقته رسیده
اولور وتحصیل علمده دخی کاهل اولوب خصوصا نامقبول اولورسه دخی
زیاده اولور واکر مقبول بولنورسه سفره رغبت ایدر واکر اکابر سعد
ناظر اولورسه برکسنه سبیله سفر ایدوب وبلکه اولکسه مولودی
سفره مأمور ایدوب ونفعی دخی کورر امااکر سعد محلنده نحس اولورسه

[129a]

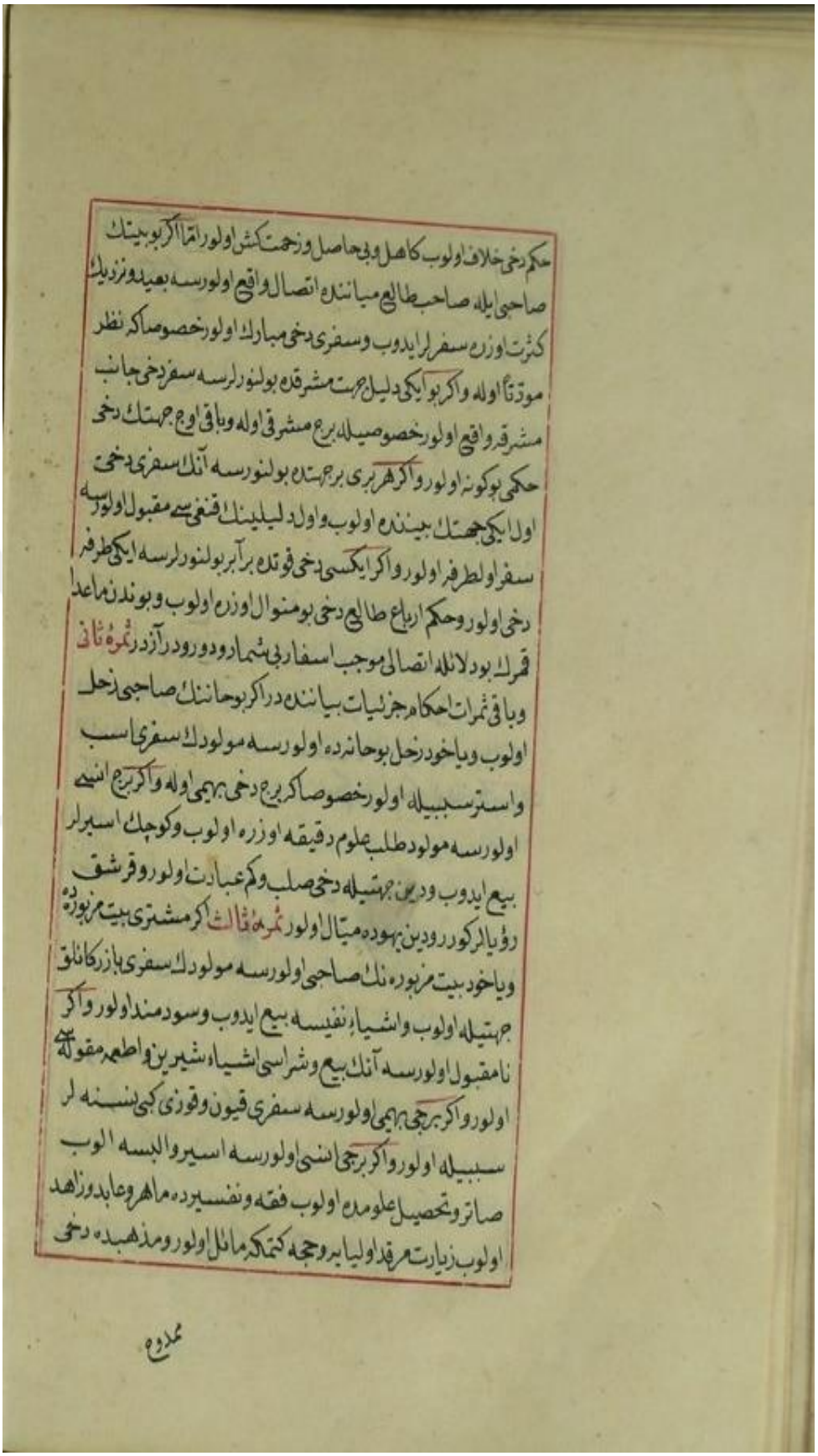

[129b]

ممدوح ورآست رؤیالرکوریجی و وفادار وصاحب اخلاق حمیده اولور
ثمرهٔ رابع واکر بوحانلك صاحبی مریخ اولوب ویاخود بوحانرده بولنورسه
مولود محوف بولور سفر ایدوب واضطراب چکوب وسفری دخی لشکریان
وترکان میانده اولور واکر مقبول اولورسه سرعسکر وسرور لشکر اولور
واکر بهیمی برجده بولنورسه دوآب دار اولوب واکر برج آنسیده نامقبول
بولنورسه سارق وکسیمجی مقوله سندن اولوب علم سلاح وسوآریی
ایوبیلور واکر آتشی برجده بولنورسه آتشکار اولوب وسفری دخی فرار
جهتیله اولور ودین ومذهبده سست اولوب وقریشق رؤیالرکورر
ثمرهٔ خامس اکر آفتاب بوحانرده اولوب ویاخود بوحانلك صاحبی اولورسه
مولود ملوك اطرفندن سفره عزیمت ایدر ویاخود ملوك واکابرك مصاحبی
اولوب ویابازرکان اولوب خیر ومنفعته رسیده اولور ویاخود طالب
صحبت ملوك واکابر اولوب اول جهتله فرح ودولت بولوب وتحصیل علوم
معقولات وکیمیا کرلك ایدوب خواص جواهره نائل اولور خصوصا کر برجی
دخی آتشی ویاخود انسی اوله واکر نامقبول اولورسه خدمتکار ویاخود
مردم فرومایه دن اولوب دین مذهب جهتیله دخی جاهل ودین نصاراً میال
اولور ثمرهٔ سادس اکر زهره بوحانرده بولنوب ویاخود بوحانلك صاحبی
اولورسه مولود خوش سفر لرایدوب عیش ونوشده اولوب وسفری دخی
خدمهٔ کثیره ویازنان ایله ویاخود انواع لباس ویاعطریات ویاخود جاریه
فروشلق ایله بازرکانلق جهتیله اولور ودین اسلامده خوش اعتقاد
وصاحب طاعات اولور واکر نامقبول اولورسه بوصفتلرنا قص اولور
واکر برج انسیده واقع اولمش اولورسه موسیقی شناس ومائل عطریات
وزینت اولوب وخوش رؤیالرکورر ثمرهٔ سابع اکر عطارد بوحانرده بولنوب
ویاخود بیت مزبوره نك صاحبی اولورسه مولود بازرکانلق جهتیله چوق

[130a]

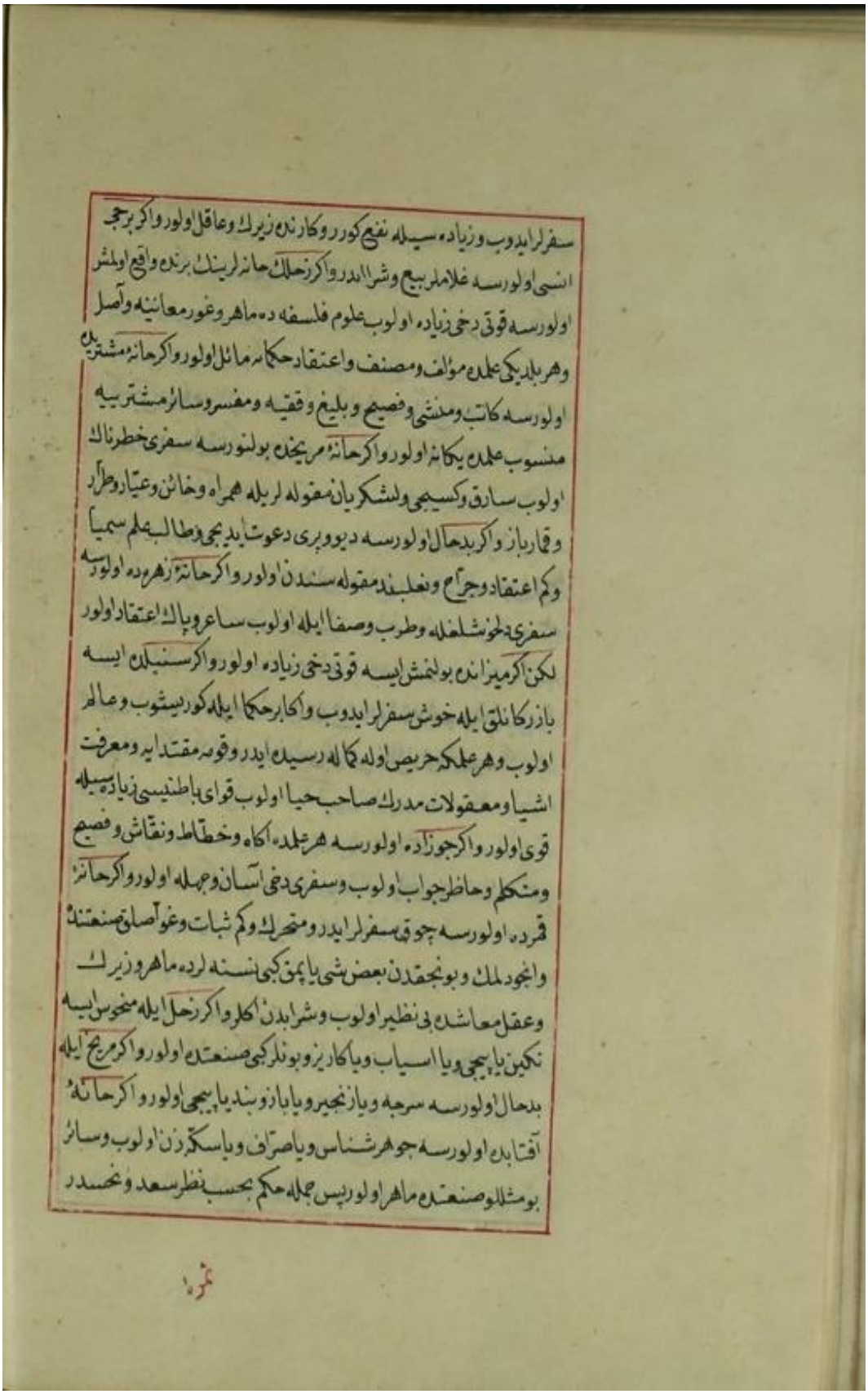

[130b]

ثمرهٔ ثامن اگر قمر بوحانده بولنوب ویاخود بوحانك صاحبی اولورسه مولود
اکثر سفرلرایلر خصوصاکه رسالت وجهیله وبولندیغی ماعدا علم مساحت
وجاسوسلقده ماهر واعتقادمذهبده کم ثبات اولوب وکواکبك باقی
حانلرنده دخی حکمی عطارد لك حکمی کبیدر لکن معلوم اولمق کرکدرکه صاحب
طالع بوحانده قمغی کوکبه متصل اولورسه مولود دخی اولکوکبك منسوباتنه
اولان علمه رغبت ایدوب اکر نظر مودتا اولورسه علم دخی آسان وجهله
حصول پذیر اولوب واکر نظر عداوتا اولورسه دشوار ایله حاصل اولور
واکر بوبیتك صاحبی بیت مزبوره ده بولنان کوکبه نظر مودتله متصل
اولورسه مولود دخی اولکوکبه منسوب اولان علمده یکانه اولوب واکر نظر
عداوتا اولورسه علم مزبوری مشقت وزحمت ایله تحصیل ایدوب وبلکه
حصوله کتوره مز ثمرهٔ تاسع اکر صاحب حانهٔ مزبوره حانه سنده بولنوب
ورب مثلثهٔ اوّله ناظر اولورسه مولود اوائل عمرده سفرلر ایدر وتحصیل
علومده اولور واکر رب مثلثهٔ ثانیه ناظر اولورسه بوحالت اواسط عمرده
واقع اولوب ورب مثلثهٔ ثالثه ناظر اولورسه اواخر عمرده وقوع بولور
امّا کثرت وقلتی قبول وردّ ورع انسیدن حکم ایدوب نفع وضرریی
دخی نظر مودت وعداوتدن استخراج ایدرلر ثمرهٔ عاشر اکر بوحانك
صاحبی صاحب حانهٔ ثانیه ناظر اولورسه مولود لك سفری امر معاشر
ایچون اولور واکر صاحب حانهٔ رابعه ناظر اولورسه املاك پدر ومادر
ایچون اولور واکر صاحب بیت خامسه ناظر اولورسه فرزند وعیش
ومعشوق ایچون اولور واکر صاحب سادسه ناظر اولورسه بنده ایچون
وبیمارلق جهتیله اولور واکر صاحب سابعه ناظر اولورسه ازواج
وشریك وخصم جهتله اولور واکر صاحب ثامنه ناظر اولورسه خوف
خطر ومیراث ویامال ویاعورت مالی وبااورطاقلق اجلی ایچون اولور

[131a]

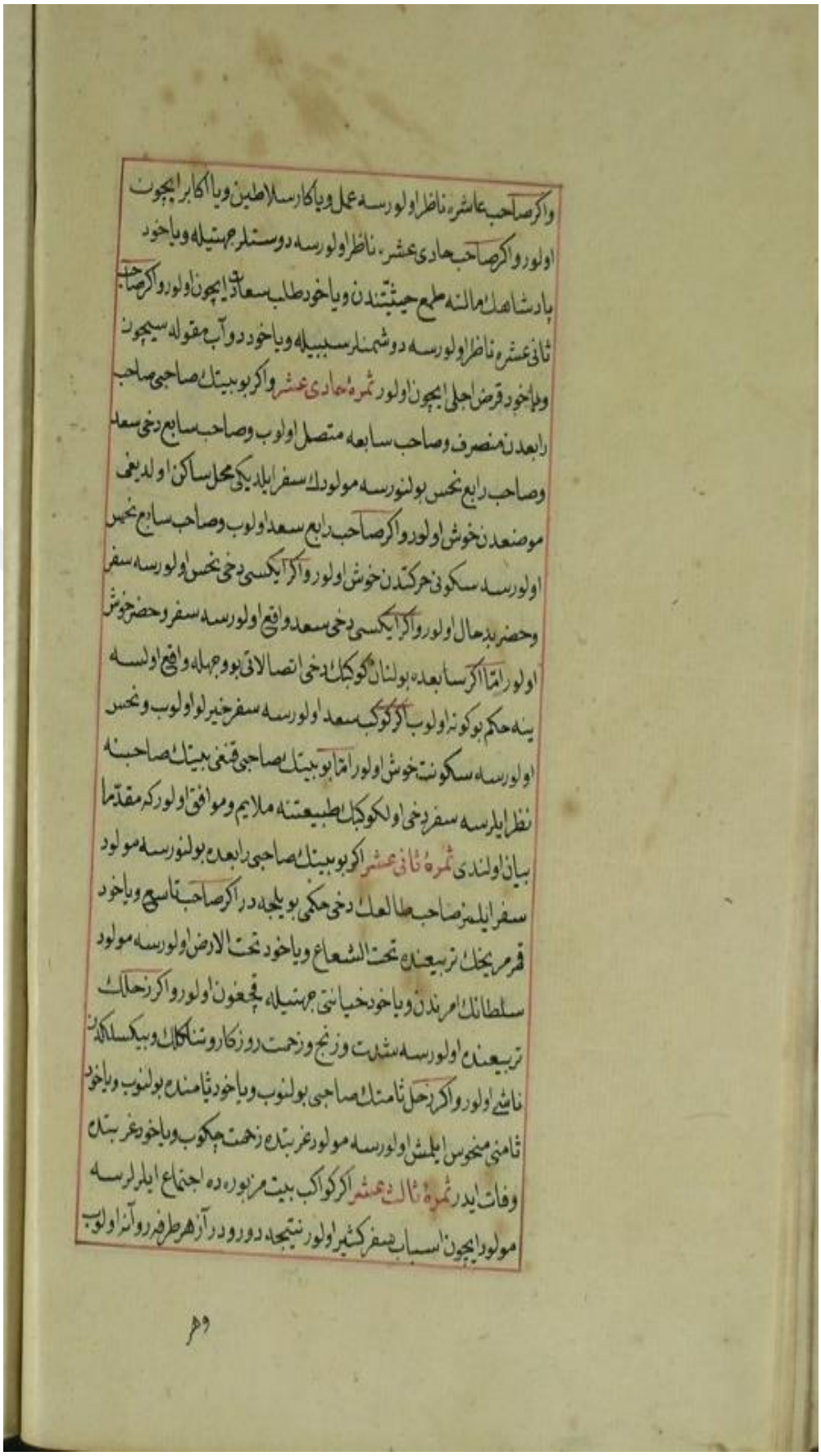

[131b]

وعلمدن دخی خبردار وعاقل اولور لکن هر قنغی کوکب مقبول بولنور سه
مذهب واعتقادی دخی اول طرفه مائل اولور واگر صاحب بیت مرقومه
بیتنده ایکی کواکب سائره کندویه ناظر اولور ایسه حکم بینه اولکی
کبی اولوب ومولود هر شیء وهر مذهبی بیلوب لکن کندو مذهبنده صاحب
قدر اولور ثمرهٔ رابع عشر اگر صاحب بیت مزبور سابعده ویاخود صاحب
سابعه ویا سابعده بولنان کوکبه ناظر اولور سه مولود هیچ برشهرده
قرار ایده مز خصوصا که برجی دخی منقلب اوله واگر صاحب طالع سابعده
بولنوب صاحب تاسیع اکا ناظر اولور سه حکم بینه بو منوال اوزره در
لکن سفر ینه سبب زنان ویاخود مشترك اولدیغی کسنه اولوب
ویاخود بونلرایله سفر ایدر وبوندن ماعدا قنغی حالنك صاحبی دخی ناظر
بولنور سه اولکوکبه منسوب اولان قومدن بر ازکسنه لر مولود ایله
سفرده بیله بولنوب وبلکه غربتده دخی ساکن اولور لر لکن نظر لرمودتاً
اولور سه سفر کذلك کوکل خوشلغی ورضا ایله اولوب عداوتاً اولور سه
خلافی وقوع بولور ثمرهٔ خامس عشر امدی معلوم اوله که صاحب طالع و
مثلثات طالع قنغی محله منسوب ایسه مولودك سفری دخی اول طرفه
اولوب ویاخود صاحب سابعك ویا قابل تدبیرینك ویاخود قابل تدبیر
قمرك بولندیغی موضعك مدلولا اولان محله اولور لکن بو دلائلدن قنغیسی
اقوی بولنور سه مولودك سفری دخی آنك مدلولی اولان طرفه زیاده اولور
وارباع طالعه دخی حکم بو وجهله اولوب مثلا دلائل ربع زائله بولنور سه
سفر لرجوق واقع اولور واگر ربع مائله اولور سه سفر وقوع بولمیوب
اگرچه واقع اولور سه دخی آز اولوب ویاخود یقین محله اولور که قومك
ربع زائل اطلاق ایلدکلری طالعدن رابعه وسابعدن عاشره وارنجه
اولوب وبونلرك مقابلی اولان ربعلره ربع مائل تعبیر ایدرلر امتداسك

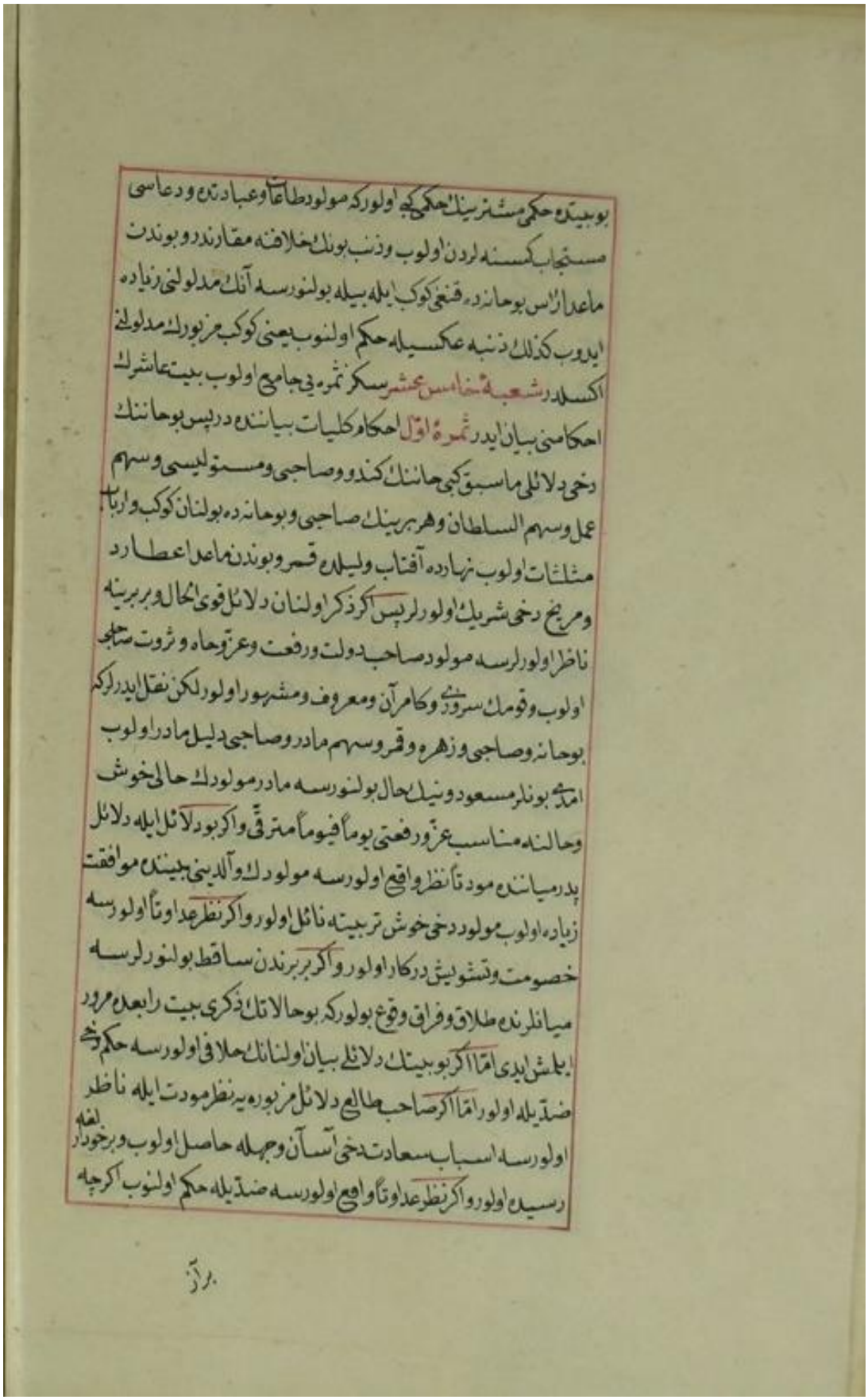

[132b]

برآرشی و دخی حاصل اولورسه زحمت و مشقت سببیله اولورامّا اگر
دلائل بعضیسی قوی الحال اولورسه اولزمان امتزاج و بریلوب قنغیسی
اقوی بولنورسه سعادت دخی اولکوکبک منسوباتی حاصل اولدن نمایان
اولوب وهر قنغیسی بدحال بولنمش اولورسه زحمت دخی آنک مدلولی
طرفندن ظهور کلور ثمرهٔ ثانی صناعات مولود بیاننده دراکرد لائل
صناعاتی حمل اولورسه مولود شول صنعتده اولورکه اول صنعت سرینه
ورویه واطرافنه متعلق اولور واگر ثور ده اولورسه صناعت کردنه
وکرد آنک حوالیسنه تعلق یلر وسائر بروج دخی بوقیاس اوزره در لکن
نفس صنعت طبیعت کوکب دلیللدن و موضعندن اخذ اولنورنس اگر
دلیل بولندیغی برجده مقبول و انظار سعدایله مسعود بولنورسه
مولود شریف ومقبول صنعتده اولوب واول صنعته دخی لاکوزلک
یاخشور واگر نامقبول و انظار نحس سببیله منحوس بولنورسه صنعتی
صنعت حسیس والدن چقان شی دخی دنی قیمت اولوب وعند الخلایق
مردود اولور مثلا اگر آفتاب صناعاته دلیل اولوب وحمل بولنورسه
مولود لک صنعتی تاج وسائر راسه متعلق اشیانک قیمتلوسی اولور
واگر دلیل زهره اولوب وحمل بولنورسه مولود کلاه دیکیجی و یاخکاک
ویامشاطه و ناآینه جی اولور واگر دلیل عطارد اولورسه مولود عمامه
وطاقیه دیکیجی اولور واگر قمر اولورسه شاشه یاپیجی و قرمزی و بیاض
صولر وخضابه متعلق نسنلر یاپر واگر زحل اولورسه حیوانات
پوستندن وکچدن کلاه یاپر واگر مشتری اولورسه عالی و معتبر عمامه لر
وقیمتلو فوطه ودستاره متعلق نسنلر یاپر واگر مریخ اولورسه آهندن خودی
یعنی مغفر دیدکلریکه تولغه دخی دیرلر هنکام جنکده باشه کیلورانی
ویاخود سائر جنکه وآهنه متعلق سرد روئی یچون شیلر یاپر امّا اگر

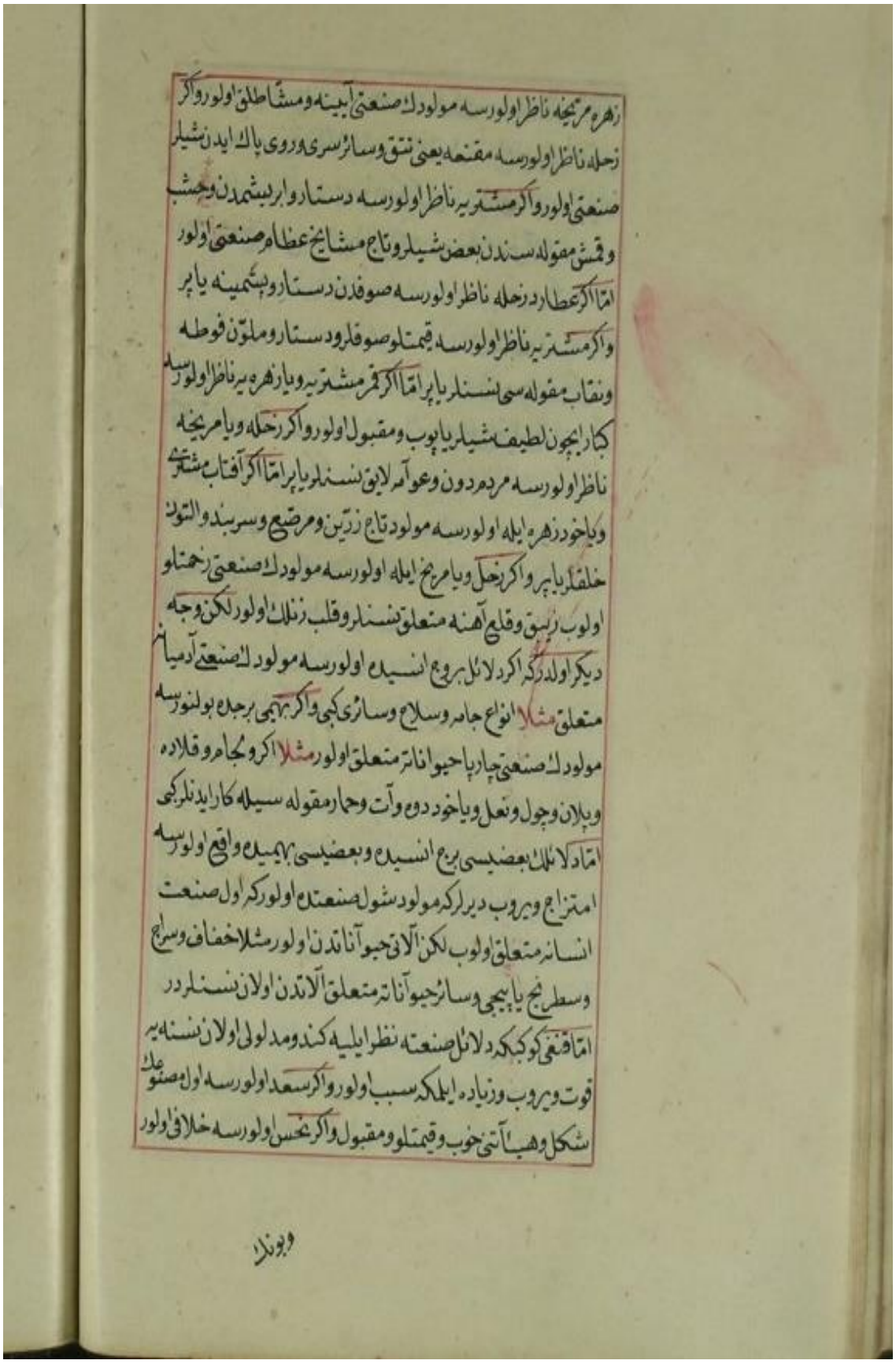

زهره مرتبه ناظر اولورسه مولود لك صنعتی آیینه ومشاطلق اولور واگر
زحله ناظر اولورسه مقنعه یعنی تشق وسائر سری وروی پاك ایدن شیلر
صنعتی اولور واگر مشتریه ناظر اولورسه دستار وابریشم دن وچشب
وقمش مقوله سندن بعض شیلر وتاج مشایخ عظام صنعتی اولور
امّا اگر عطارد زحله ناظر اولورسه صوفدن دستار وپشمینه یاپر
واگر مشتریه ناظر اولورسه قیمتلو صوفلر ودستار وملوّن فوطه
ونقاب مقوله سی نسنلر یاپر امّا اگر قمر مشتریه ویا زهره یه ناظر اولورسه
کبار ایچون لطیف شیلر یاپوب ومقبول اولور واگر زحله ویا مریخه
ناظر اولورسه مردم دون وعوامّ لایق نسنلر یاپر امّا اگر آفتاب مشتریه
ویاخود زهره ایله اولورسه مولود تاج زرّین ومرصّع وسربند والتون
خلقلر یاپر واگر زحل ویا مریخ ایله اولورسه مولود لك صنعتی زحمتلو
اولوب زیبق وقلیح آهنه متعلق نسنلر وقلب زنلك اولور لکن وجه
دیگر اولدرکه اگر دلائل بروج انسیده اولورسه مولود لك صنعتی آدمیانه
متعلق مثلا انواع جامه وسلاح وسائری کبی واگر بهیمی برجده بولنورسه
مولود لك صنعتی چارپا حیوانات متعلق اولور مثلا اگر وبجام وقلاده
وپالان وچول ونعل ویاخود دوه وآت وحمار مقوله سیله کار ایدنلر کبی
امّا دلائل بعضیسی برج انسیده وبعضیسی بهیمیده واقع اولورسه
امتزاج ویروب دیرلرکه مولود شول صنعتده اولورکه اول صنعت
انسانه متعلق اولوب لکن آلاتی حیوانات دن اولور مثلا خفاف وسراج
وسطرنج یاپیجی وسائر حیوانات متعلق آلاتدن اولان نسنلر در
امّا فنّی کوکبکه دلائل صنعته نظر ایلیه کندو مدلولی اولان نسنه یه
قوت ویروب وزیاده ایلمکه سبب اولور واگر سعد اولورسه اول مصنوعك
شکل وهیأتی خوب وقیمتلو ومقبول واگر نحس اولورسه خلافی اولور

ویونلر

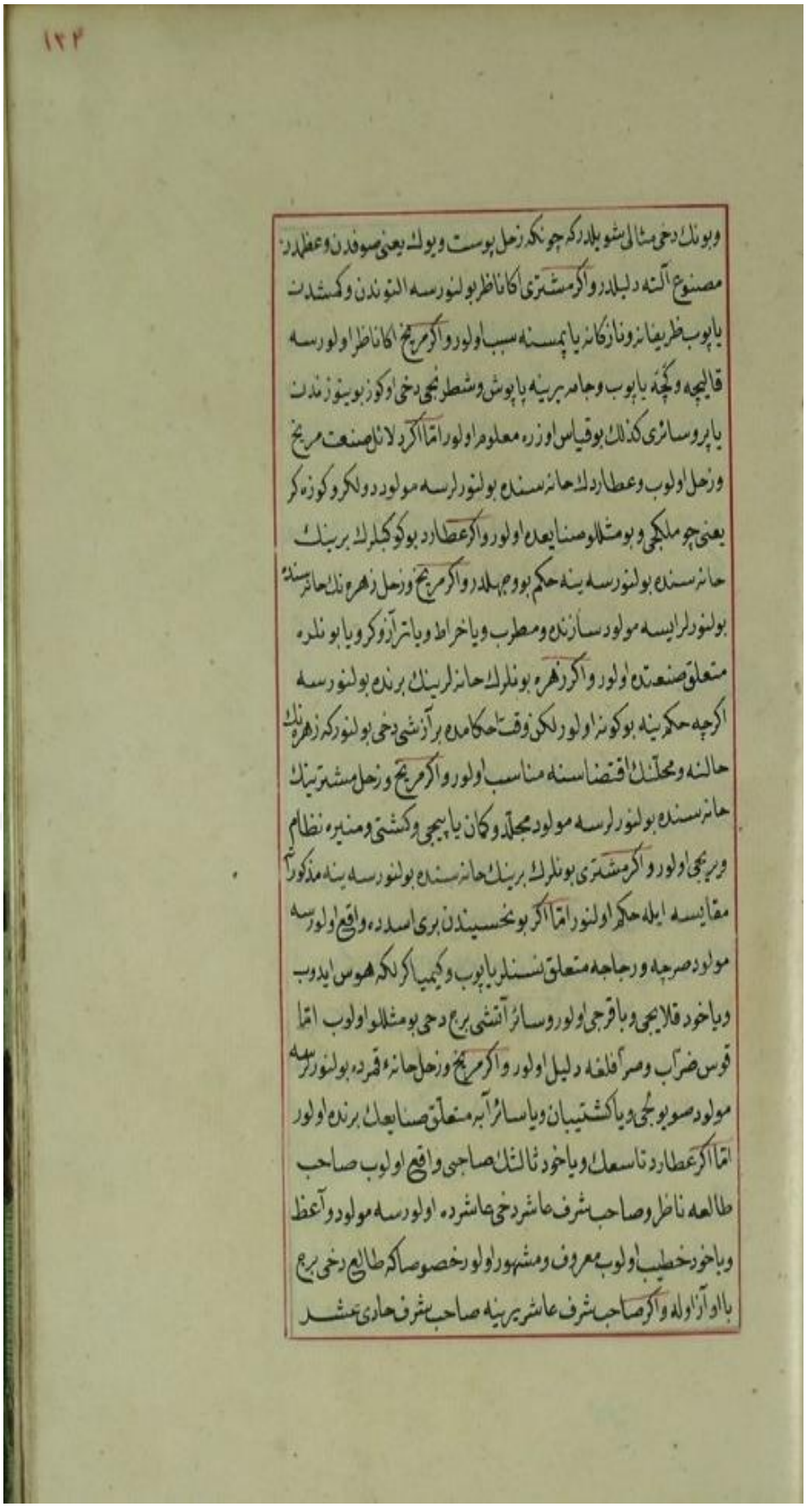

وبونك دخی مثالی شو بلدر که چونکه زحل پوست ویولك یعنی صوفدن وعظمدن
مصنوع آلته دلیلدر واکر مشتری اکا ناظر بولنورسه التوندن وکمشدن
یاپوب ظریفانه ونازکانه یاپمسنه سبب اولور واکر مریخ اکا ناظر اولورسه
قالیچه وکچه یاپوب وجامه برینه یاپوش وشطرنجی دخی اوکوزبویندن
یاپروسائری کذلك بوقیاس اوزره معلوم اولور امّا اکر دلالتی صنعت مریخ
وزحل اولوب وعطارد دلالت حائز سنده بولنورلرسه مولود دولکر وکوزه کر
یعنی چوملکچی وبومثللو صنایعده اولور واکر عطارد بوکو کبلرك بربنك
حائز سنده بولنورسه بنه حکم بوو جهله در واکر مریخ وزحل زهره نك حائز سنده
بولنورلرایسه مولود سازنده ومطرب ویاخراط ویاتراز وکر ویابونلره
متعلق صنعتده اولور واکر زهره بونلرك حائزلرینك برنده بولنورسه
اکرچه حکم بنه بوکونه اولور لکن وقت احکامده برآزشی دخی بولنورکه زهره نك
حالنه ومحلّنك اقتضاسنه مناسب اولور واکر مریخ وزحل مشتریتك
حائز سنده بولنورلرسه مولود مجلّد وکتان یاپیجی وکشتی ومنیره نظام
وبریجی اولور واکر مشتری بونلرك بربنك حائز سنده بولنورسه بنه مذکور
مقایسه ایله حکم اولنور امّا اکر بونحسیندن بری اسدده واقع اولورسه
مولود صرچه ورجاجه متعلق نسنه یاپوب وکیمیا کرلکه هوس ایدوب
ویاخود قلایجی وباقرجی اولور وسائر آتشی برج دخی بومثللو اولوب امّا
قوس ضرّاب وصرّاف لغه دلیل اولور واکر مریخ وزحل حائزه قمرده بولنورلرسه
مولود صویوجی ویاکشتیبان ویاسائر آبه متعلق صنایعك برنده اولور
امّا اکر عطارد تاسعك ویاخود ثالثك صاحبی واقع اولوب صاحب
طالعه ناظر وصاحب شرف عاشر دخی عاشره اولورسه مولود وآغظ
ویاخود خطیب اولوب معروف ومشهور اولور خصوصا که طالع دخی برج
باالوآزاوله واکر صاحب شرف عاشر برینه صاحب شرف حادی عشر

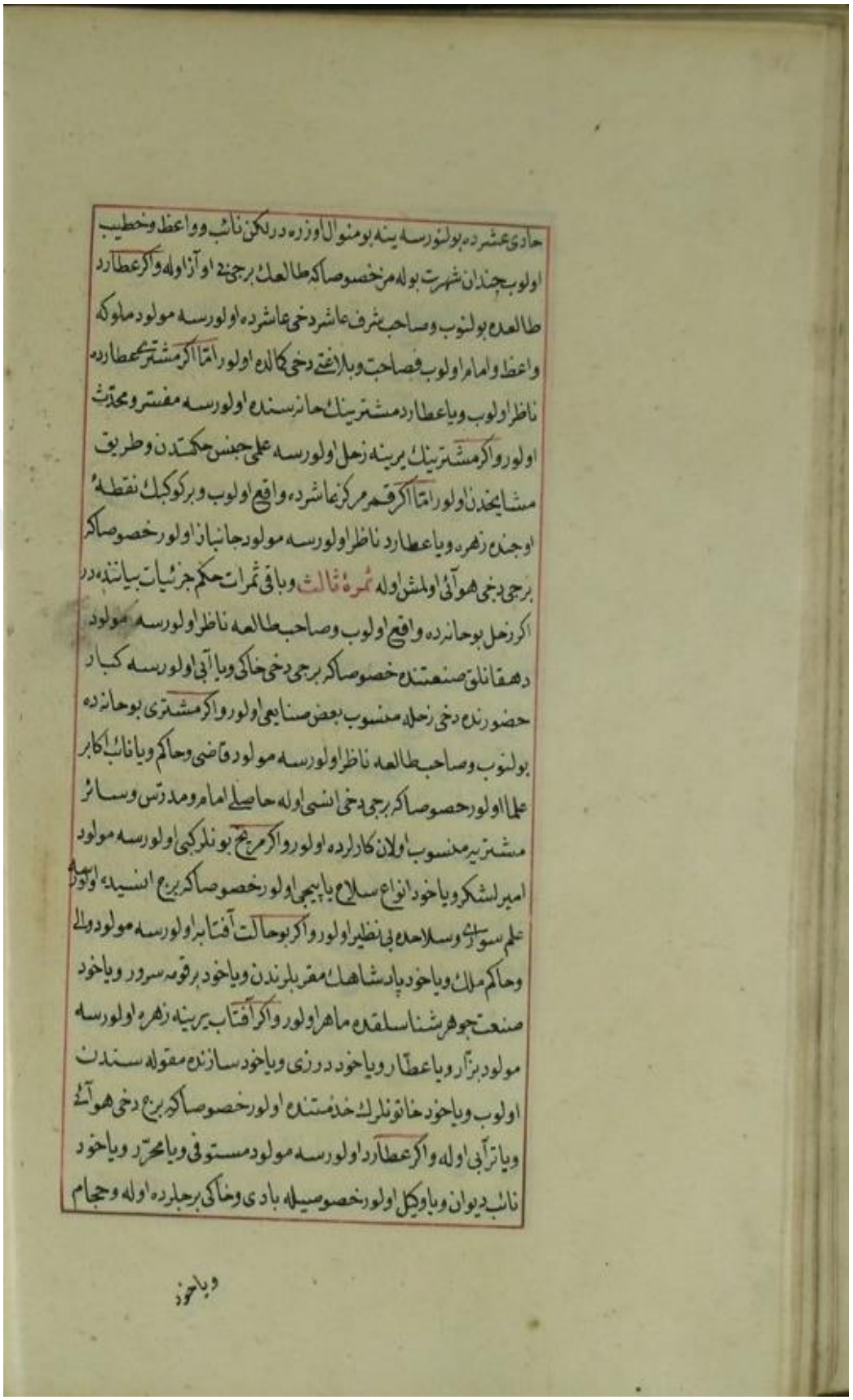

حادی عشرده بولنورسه ینه بومنوال اوزره درلکن نائب و واعظ وخطیب
اولوب چندان شهرت بوله مزخصوصاکه طالعك برجنده اوآزاوله واکرعطارد
طالعده بولنوب وصاحب شرف عاشردخی عاشرده اولورسه مولود مالوکه
واعظ وامام اولوب فصاحت وبلاغتی دخی کامل اولورامّا اکرمشتری محطارده
ناظراولوب ویاعطارد مشتریك حائرسنده اولورسه مفسّر ومحدّث
اولورواکرمشتریك برینه زحل اولورسه علمی جنس حکمتدن وطریق
مشایخدن اولورامّا اکرقمر مرکزعاشرده واقع اولوب وبرکوکبك نقطهٔ
اوجنده زهره ویاعطارد ناظراولورسه مولود جانباز اولورخصوصاکه
برجی دخی هوائی اولمش اوله ثمرهٔ ثالث وباقی ثمرات حکم جزئیات بیانندهدر
اکرزحل بوحانرده واقع اولوب وصاحب طالعه ناظراولورسه مولود
دهقانلق صنعتنده خصوصاکه برجی دخی خاکی ویاآبی اولورسه کبار
حضورنده دخی زحله منسوب بعض صنایعی اولورواکرمشتری بوحانرده
بولنوب وصاحب طالعه ناظراولورسه مولود قاضی وحاکم ویانائب کابر
علمااولورخصوصاکه برجی دخی انسی اوله حاصلی امام ومدرّس وسائر
مشتریه منسوب اولان کارلرده اولورواکرمریخ بونلرکبی اولورسه مولود
امیرلشکر ویاخود انواع سلاح یاپیجی اولورخصوصاکه برج انسیده اولوب
علم سوارلق وسلاحده بی نظیراولورواکربوحالت آفتابه اولورسه مولود والی
وحاکم ملك ویاخود پادشاهك مقربلرندن ویاخود برقومه سرور ویاخود
صنعت جوهرشناسلقده ماهراولورواکرآفتاب برینه زهره اولورسه
مولود بزّاز ویاعطّار ویاخود درزی ویاخود سازنده مقوله سندن
اولوب ویاخود خاتونلرك خدمتنده اولورخصوصاکه برج دخی هوائی
ویاترآبی اوله واکرعطارد اولورسه مولود مستوفی ویامحرّر ویاخود
نائب دیوان وباوکیل اولورخصوصیله بادی وخاکی برجلرده اوله وحجام

ویاخود

[134b]

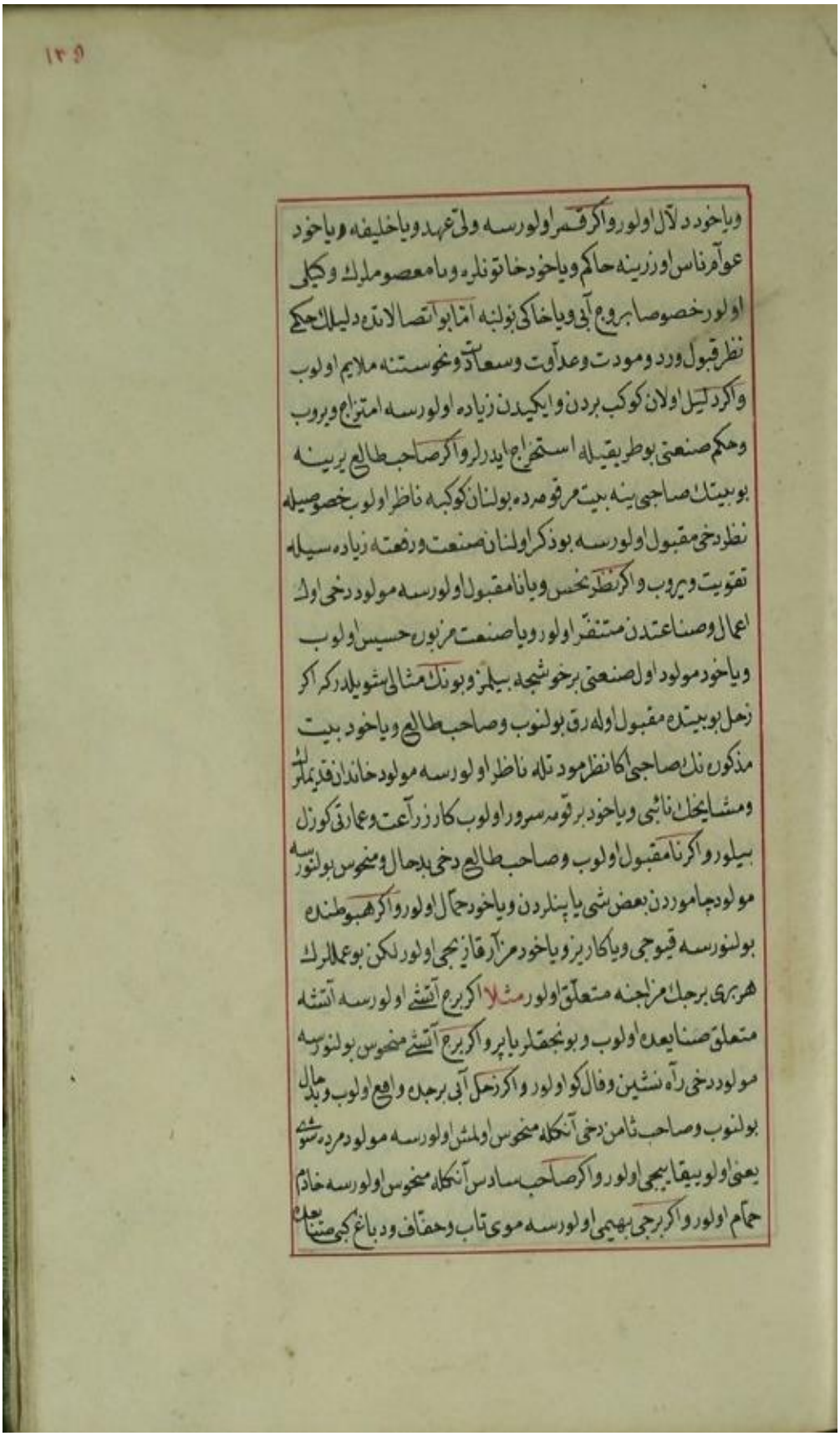

[135a]

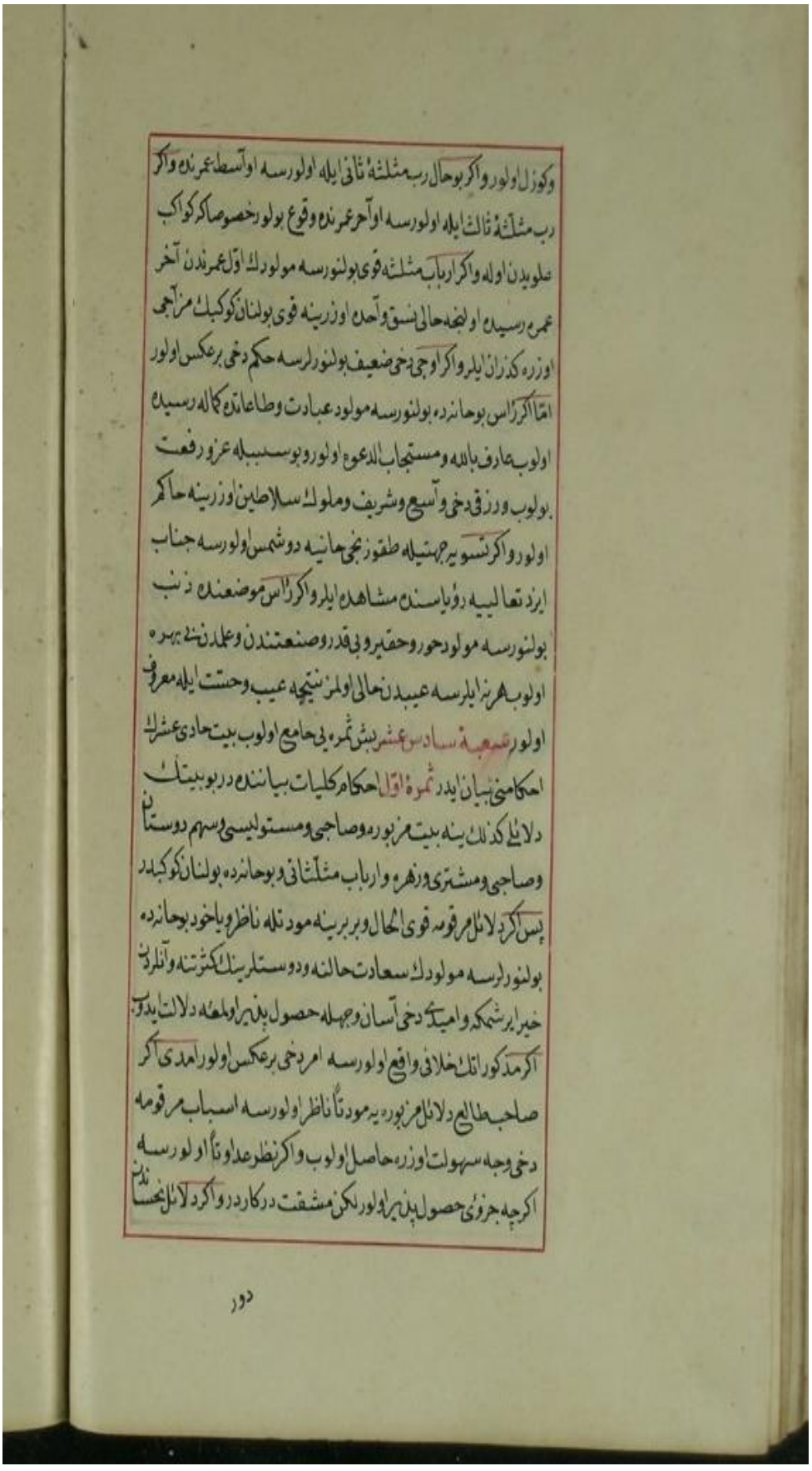

وکوزل اولور واکر بوحال رب مثلثهٔ ثانی ایله اولورسه اوآسط عمرنده واکر
رب مثلثهٔ ثالث ایله اولورسه اوآخر عمرنده وقوع بولور خصوصا کر کواکب
علویدن اوله واکر ارباب مثلثهٔ قوی بولنورسه مولودك اول عمرندن آخر
عمره رسیده اولنجه حالی نسق وآحد اوزرینه قوی بولنان کوکبك مزاجی
اوزره کذران ایلر واکر اوجی یخی ضعیف بولنورلرسه حکم دخی برعکس اولور
امّا اکر اس بوحانرده بولنورسه مولود عبادت وطاعاتده کاله رسیده
اولوب عارف بالله ومستجاب الدعوه اولور وبوسببله عزو رفعت
بولوب ورزقی دخی وآسع وشریف وملوك سلاطین اوزرینه حاکم
اولور واکر تسویه جهتیله طقوز نجی حانیه دوشمس اولورسه جناب
ایزد تعالیبه رؤیاسنده مشاهده ایلر واکر اس موضعنده ذنب
بولنورسه مولود حور وحقیر وبی قدر وصنعتندن وعلمدن بهره
اولوب هرنه ایلرسه عیبدن خالی اولمز نتیجه عیب وحشت ایله معروف
اولور شعبهٔ سادس عشر بش ثمره یی جامع اولوب بیت حادی عشرك
احکامنی بیان ایدر ثمرهٔ اوّل احکام کلیات بیاننده در بو بیتك
دلائلی کذلك بنه بیت مزبوره وصاحبی ومستولیسی وسهم دوستدن
وصاحبی ومشتری وزهره وارباب مثلثاتی وبوحانرده بولنان کوکبلر
پس اکر دلائل مرقومه قوی الحال وبربرینه مودتله ناظر ویاخود بوحانرده
بولنورلرسه مولودك سعادت حالنه ودوستلرینك کثرتنه وآنلردن
خیر ایرشمکه وامیدك دخی آسان وبهله حصول پذیر اولمغله دلالت ایدر
اکر مذکور اتك خلافی واقع اولورسه امر دخی برعکس اولور امدی اکر
صاحب طالع دلائل مزبوره یه مودتاً ناظر اولورسه اسباب مرقومه
دخی وجه سهولت اوزره حاصل اولوب واکر نظر عداوتاً اولورسه
اکرچه جزوی حصول پذیر اولور لکن مشقت درکار در واکر دلائل نحسانه

دور

بوسئله وخذمتده اولور واکر مشتری اولورسه امین ومعتمد الدوله اولور
واکر مستولی مریخ اولورسه امیر لشکر ویاسردار عساکر اولور واکر
زهره اولورسه سر مجلس اولوب ویاخود اثواب وعطریات ایله کاراید ذلك
اعلاسندن اولور واکر عطارد اولورسه کاتب ودبیر ویامستوفی ویاندیم
ویامداح شهریاری اولوب خلاصه هر بر کوکبك حالی انك قدر قوت وضعفنه
ملایم اولور واکر ایکی ویاخود اوچ کوکب مستولی اولورلرسه امتزاج وبرابر
اقواسنی تقدیم ایتدیرلر لکن اکرسهم وتدده بولنورسه قوتی کمال اولوب
ومائل الوتدده اولورسه متوسط اولور ومستولیلرینك دخی حکمی
بوو جهله در ثمره سابع احکام مبتر بیاننده در اکر صورت طالعده مبتر
بولنان کوکب بوحانرده واقع اولورسه مولودك عمله احوالی بوحانیه و
وکوکب مزبورك طبیعتنه تعلق ایدوب عمل وصنعت مولود کوکب مبترك
مزاجنه ملایم اولور مثلا اکر مبتر آفتاب اولورسه مولود معروف ومشهور
اولوب یامالك ویاحاکم ویابر قوم سرور اولوب علم سیاست وولایتی کوزل
بیلور وبرجی دخی قنعی شهره منسوب اولورسه بوذکر اولنان صفات
مولود دخی اولشهره زیاده ظاهر اولوب وسائر کواکبك احوالی دخی
بوقیاس اوزره اولور کر بوقاعده مقدما شعبهٔ اخلاقده بیان اولنمشدی
غفلت اولنماملق کرکدر اما اکر صورت طالعده کوکب مبتر ومستولی
بولنمیوب وکواکبك اکثری طالعدن ساقط بولنورلرسه مولود مجهول
وبی کار وکاهل اولوب وهیچ برایشه یاره مز واحوالی درجهٔ طالعك
مزاجنه موافق اولور ثمره ثامن اکر صاحب طالع بوبیتك رب مثلثهٔ
اولنه مودتله ناظر اولوب وهر بری مسعود ومقبول بولنورلرسه
مولودك عزو رفعتی اوائل عمرنده بدید آر اولور خصوصا کوکب سفلیتدن
اوله مولودك حرفت وصنعتی قوی بولنان کوکبه وموضعنه مناسب

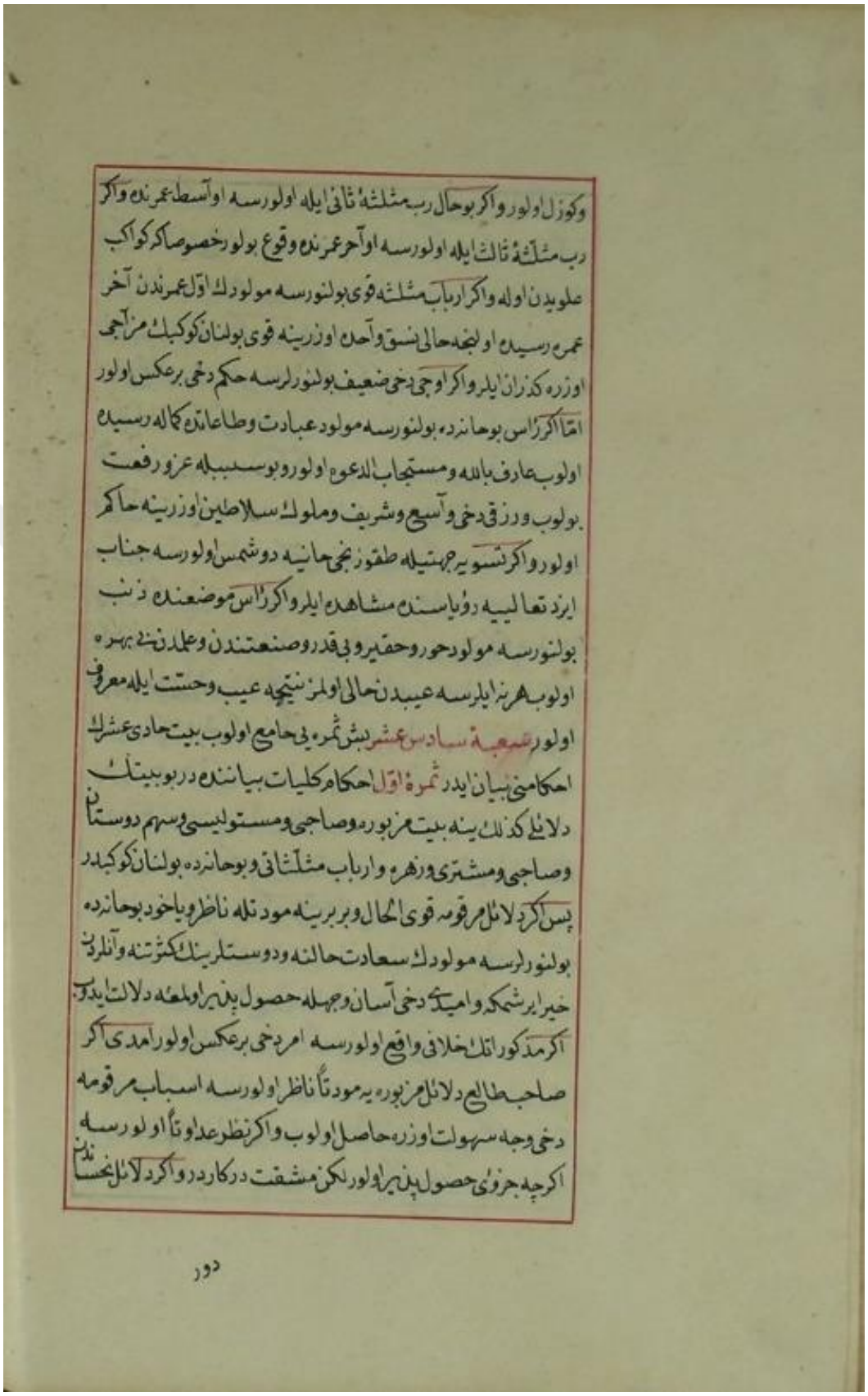

وکوزل اولور واکر بوحال رب مثلثهٔ ثانی ایله اولورسه اوآسط عمرنده واکر
رب مثلثهٔ ثالث ایله اولورسه اوآخر عمرنده وقوع بولور خصوصاکر کواکب
علویدن اوله واکر ارباب مثلثه قوی بولنورسه مولودك اوّل عمرندن آخر
عمره رسیده اولنجه حالی نسق واحد اوزره قوی بولنان کوکبك مزاجی
اوزره کذران ایلر واکر اوجی دخی ضعیف بولنورلرسه حکم دخی برعکس اولور
امّا اکر اس بوحانده بولنورسه مولود عبادت وطاعاتده کماله رسیده
اولوب عارف بالله ومستجاب الدعوه اولور وبوسببله عزو رفعت
بولوب ورزقی دخی واسع وشریف وملوك سلاطین اوزرینه حاکم
اولور واکر تسویه جهتیله طقوز نجی حانیه دوشمس اولورسه جناب
ایزد تعالیه رویاسنده مشاهده ایلر واکر اس موضعنده ذنب
بولنورسه مولود حور وحقیر وبی قدر وصنعتسز وعلمدن بی بهره
اولوب هرنه ایلرسه عیبدن خالی اولمز نتیجه عیب وحشت ایله معروف
اولور شعبهٔ سادس عشر بش ثمره یی حامع اولوب بیت حادی عشرك
احکامنی بیان ایدر ثمرهٔ اوّل احکام کلیات بیاننده در بوبیتك
دلائلی کذلك بینه بیت مزبوره وصاحبی ومستولیسی وسهم دوستدن
وصاحبی ومشتری وزهره وارباب مثلثاتی وبوحانده بولنان کوکبلر
پس اکر دلائل مرقومه قوی الحال وبربرینه مودتله ناظر ویاخود بوحانده
بولنورلرسه مولودك سعادت حالنه ودوستلرینك کثرتنه وآنلردن
خیر ایرشمکه وامیدی دخی آسان وجهله حصول پذیر اولمغله دلالت ایدر
اکر مذکور دلائل خلافی واقع اولورسه امر دخی برعکس اولور امیدی اکر
صاحب طالع دلائل مزبوره یه مودتاً ناظر اولورسه اسباب مرقومه
دخی وجه سهولت اوزره حاصل اولوب واکر نظر عداوتاً اولورسه
اکرچه جزوی حصول پذیر اولور لکن مشقت درکار در واکر دلائل نحسدن

دور

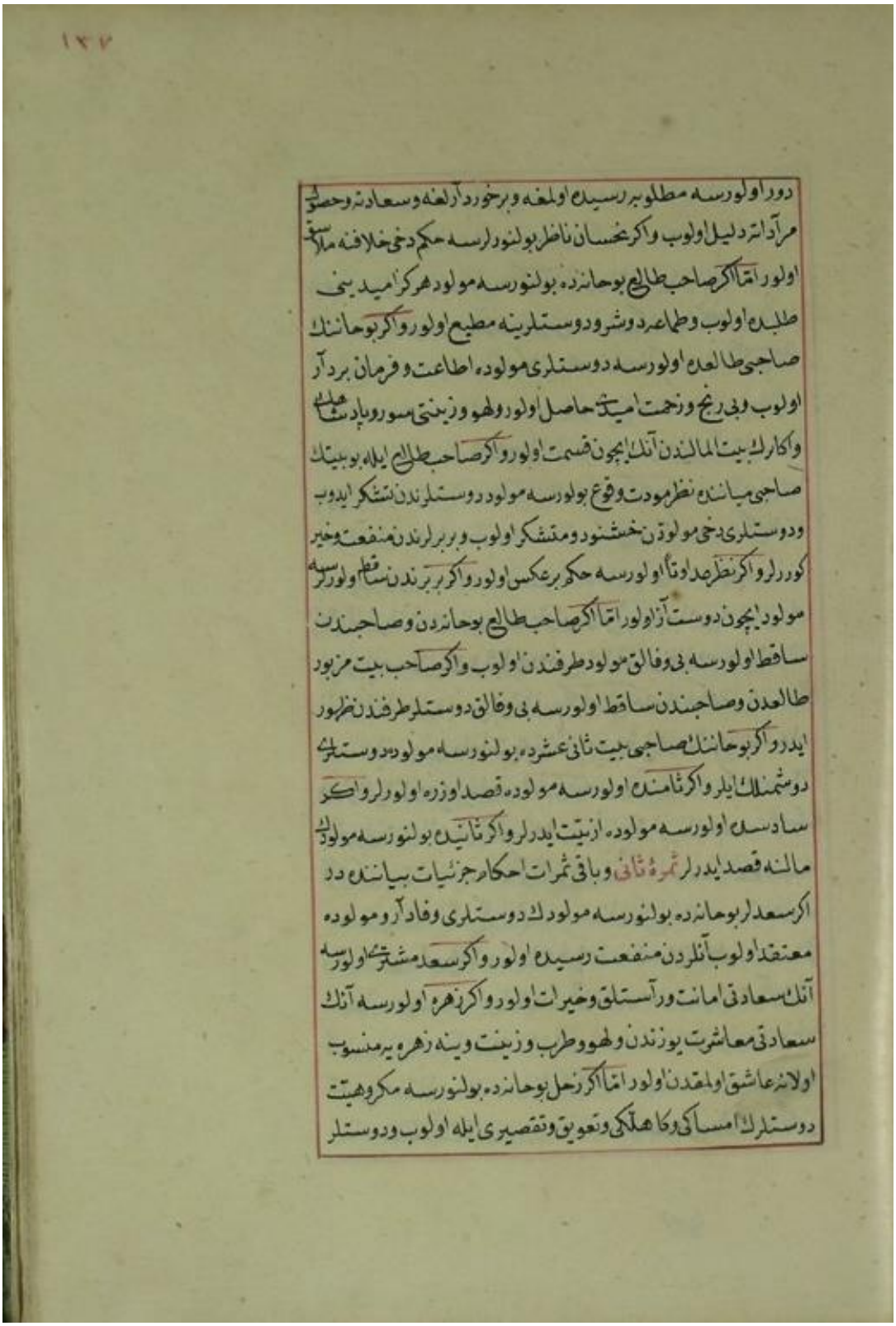

دور اولورسه مطلوبه رسیده اولمغه و برخورد آرلغه وسعادته وحصولی
مرآدانه دلیل اولوب واکر نحسان ناظر بولنورلرسه حکم دخی خلافنه ملاقی
اولور امّا اکر صاحب طالع بوحانده بولنورسه مولود هرکز امید بنی
طلبده اولوب وطماعه دوشرود وستلرینه مطیع اولورواکر بوحانك
صاحبی طالعده اولورسه دوستلری مولوده اطاعت و فرمان بردآر
اولوب وبی رنج وزحمت امیدی حاصل اولور وهو وزینتی سوروپادشاهلرك
واکابرك بیت المالندن آنك ایچون قسمت اولورواکر صاحب طالع ایله بو بیتك
صاحبی میانده نظر مودت وقوع بولورسه مولود دوستلرندن تشکر ایدوب
ودوستلری دخی مولودن خشنود ومتشکر اولوب وبربرلرندن منفعت وخیر
کورلرواکر نظر عداوتا اولورسه حکم برعکس اولورواکر برلرندن ساقط اولورلرسه
مولود ایچون دوستآر اولور امّا اکر صاحب طالع بوحاندن وصاحبندن
ساقط اولورسه بی وفالق مولود طرفندن اولوب واکر صاحب بیت مزبور
طالعدن وصاحبندن ساقط اولورسه بی وفالق دوستلر طرفندن ظهور
ایدرواکر بوحانك صاحبی بیت ثانی عشرده بولنورسه مولوده دوستلرك
دوشمنلك ایلرواکر ثامنده اولورسه مولوده قصد اوزره اولورلرواکر
سادسده اولورسه مولوده ازیتت ایدرلرواکر ثانیده بولنورسه مولودك
مالنه قصد ایدرلر ثمرهٔ ثانی وباقی ثمرات احکام جزئیات بیانده در
اکر سعدلر بوحانده بولنورسه مولودك دوستلری وفادآر و مولوده
معتقد اولوب آنلردن منفعت رسیده اولورواکر سعد مشتریك اولورسه
آنك سعادتی امانت ورآستلق وخیرات اولورواکر زهره اولورسه آنك
سعادتی معاشرت یوزندن ولهو وطرب وزینت وینه زهره یه منسوب
اولانه عاشق اولمقدن اولور امّا اکر زحل بوحانده بولنورسه مکر وهیت
دوستلرك امساکی وکاهلکی وتعویق وتقصیری ایله اولوب ودوستلر

[137a]

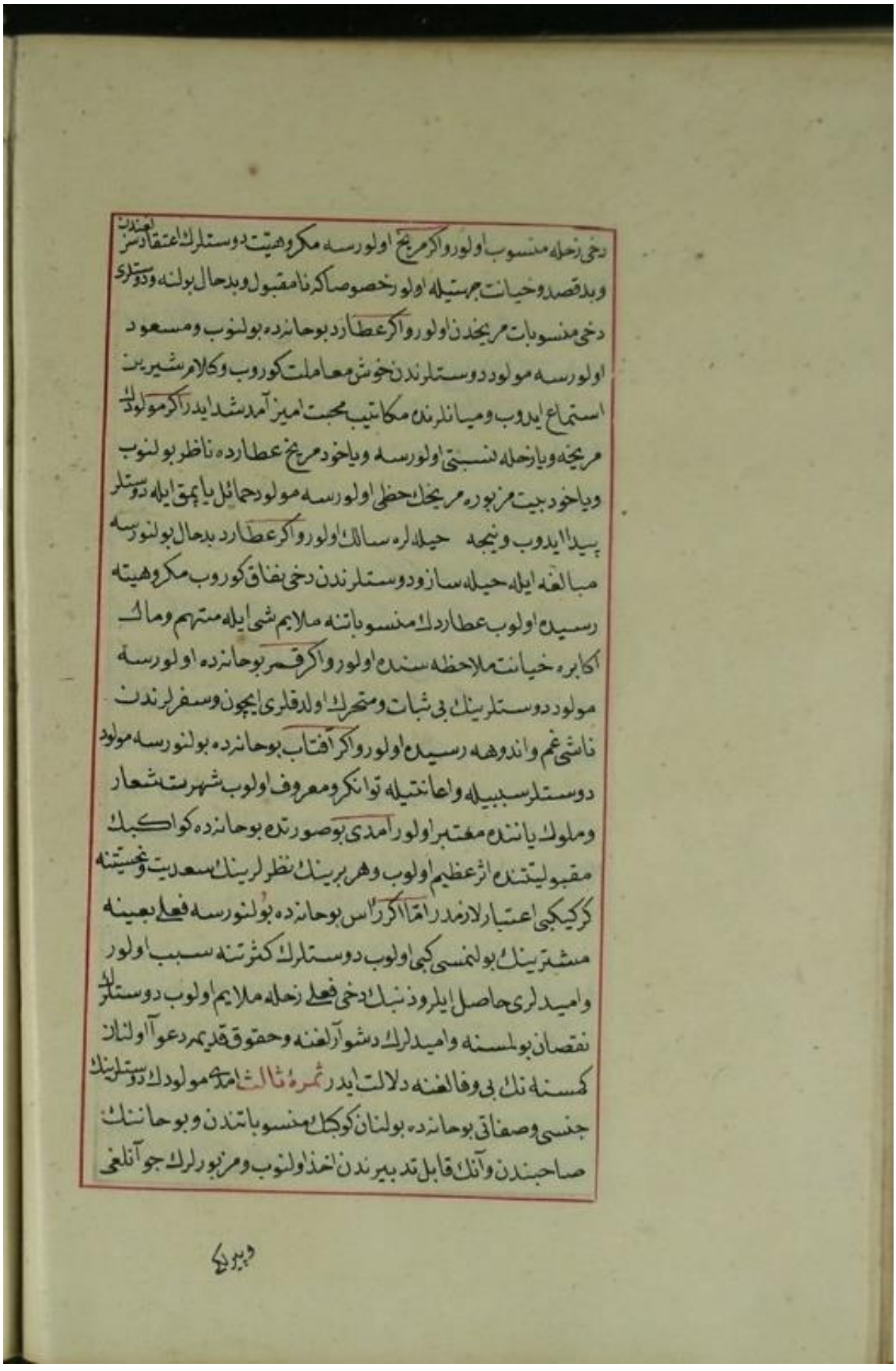

[137b]

وبیرلکی دخی تشریق وتغریب کواکبدن واوائل واواخر بروجده بولنملرندن
آشکار اولور امّا کوزلك وزشتلك وخوش ولطافت طبیعت ومعاشرت
وزینت ومخالفت وبونلرامثالی حالات زهره وعطارد ومریخدن کوریلور
پس اگر حانهٔ کوکب بولنمز سه صاحبندن وآنلك قابل تدبیرندن نظر
اولنوب اگر قابل تدبیر دخی بولنمز ایسه یالکز صاحب بیت مذکوره دن
احکام ویریلور مثلا اگر صاحب بیت اوتارده بولنور سه مولودلك
دوستلری کثیر اولوب ومائل اولتارده بولنور متوسط وزائل اولتارده
اولور سه مولود ایچون دوست اولمز امّا وجه دیکر اولدرکه هر بریتك
صاحبیکه بوحانیه ویاصاحبنه مودتله ناظر بولنه مولودلك
دوستلری دخی اولکوکبلك منسوبلرندن اولور مثلا اگر اوچنجی حانتك
دلائلی بیت مزبوره یه ویاخود صاحبنه ناظر اولور سه مولودلك اقربالری
کندونه دوست اولورلر وسائر بیوت دخی نظر عداوت ومودت جهتیله
بوکه مقایسه ایله معلوم اولور وشول قومکه بوحانتك مثلثاتی
اولان سابع وثالثه منسوب اوله مولوده دوست اولور وطالعك
دخی مثلثاتنك حکمی بوکونه اولورکه اول دخی تاسع وخامس در ثمرهٔ
رابع اگر سهم دوستلرنز مستولی سعدلر اولور سه مولود دوستلرندن
سعادتر نائل اولور واگر نحسلر اولور سه شقاوت کورر وظاهر اولا
سعادت ونحوست ونفع وضرر وخیر وشر اول سعدلك ونحسلك
طبیعتنه ملایم اولور وسهم مزبورلك اوتارده بولنمسی دوستلرلك
کثرتنه دلیل اولوب ومولودلك دوستلری دخی موضع سهمه مستولی
اولان کوکبلك منسوبلرندن اولور وکذلك سعادت ونحوستلری قوت وضعف
سهمدن وسهمه مستولی اولان کوکبدن وصاحبندن اخذ اولنور
ثمرهٔ خامس اگر صاحب طالع بیت مرقومه نك رب مثلثه اولنه ناظر

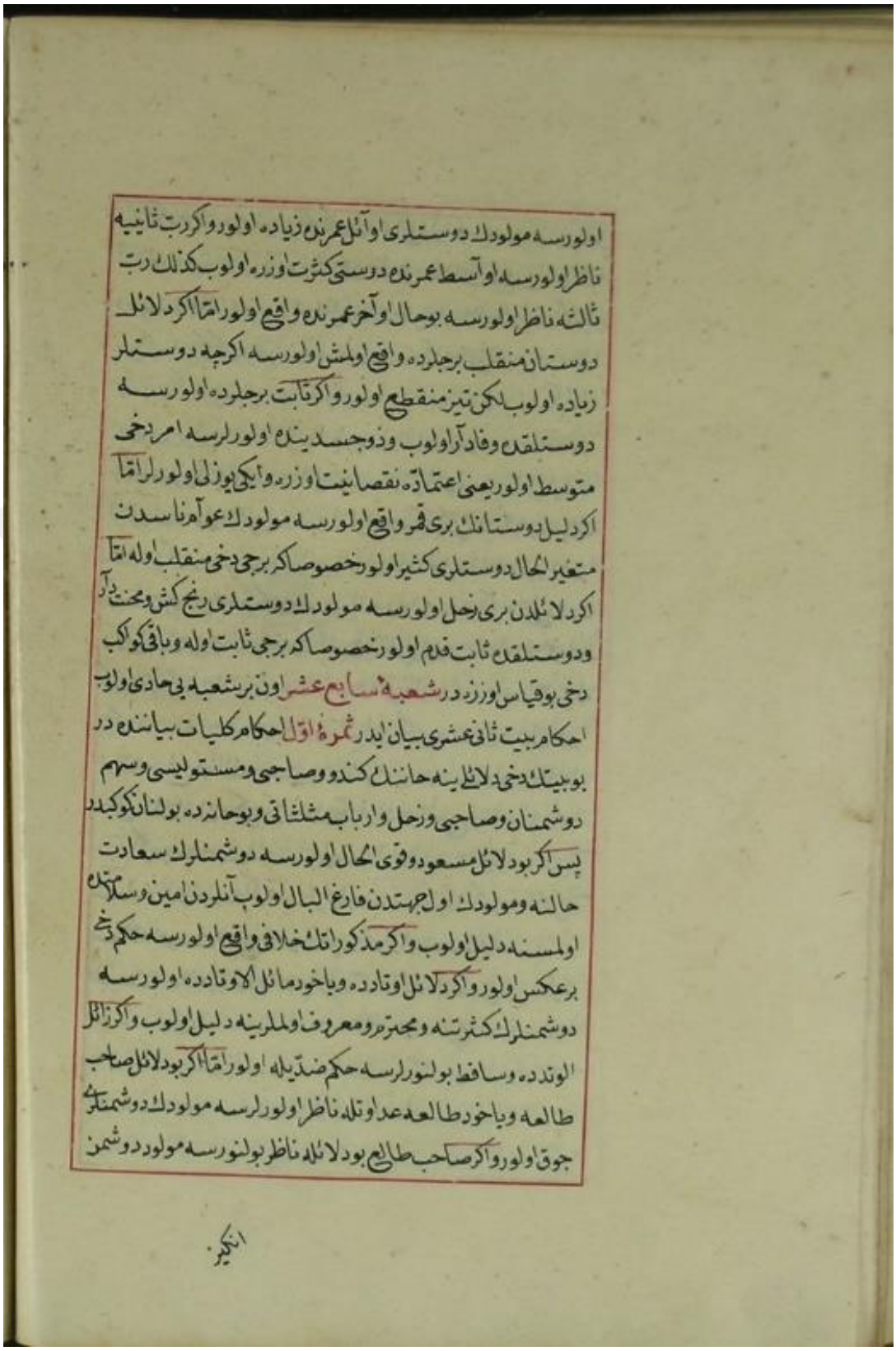

اولورسه مولودك دوستلری اوائل عمرنده زیاده اولور واکر ربت ثانیه
ناظر اولورسه اواسط عمرنده دوستی کثرت اوزره اولوب کذلك ربت
ثالثه ناظر اولورسه بوحال اوآخر عمرنده واقع اولور امّا اکر دلائل
دوستان منقلب برجلرده واقع اولمش اولورسه اکرچه دوستلر
زیاده اولوب لکن تیز منقطع اولور واکر ثابت برجلرده اولورسه
دوستلقده وفادار اولوب وذوجسدینده اولورلرسه امر دخی
متوسط اولور یعنی اعتمادده نقصانیت اوزره وایکی یوزلی اولورلر امّا
اکر دلیل دوستانك بری قمر واقع اولورسه مولودك عوام ناسدن
متغیر الحال دوستلری کثیر اولور خصوصا کر برجی دخی منقلب اوله امّا
اکر دلائلدن بری زحل اولورسه مولودك دوستلری رنج کش ومحنت دار
ودوستلقده ثابت قدم اولور خصوصا کر برجی ثابت اوله وباقی کواکب
دخی بوقیاس اوزره در شعبه سابع عشر اون بر شعبه یی حاویدر اولوب
احکام بیت ثانی عشری بیان ایدر ثمره اوّل احکام کلیات بیاننده در
بو بیتك دخی دلائلی یینه حاننك کندو وصاحبی ومستولیسی وسهم
دوشمنان وصاحبی وزحل وارباب مثلثاتی وبوحانده بولنان کواکبدر
پس اکر بو دلائل مسعود وقوی الحال اولورسه دوشمنلرك سعادت
حالنه ومولودك اول جهتدن فارغ البال اولوب آنلردن امین وسلامتده
اولمسنه دلیل اولوب واکر مذکور اتك خلافی واقع اولورسه حکم دخی
برعکس اولور واکر دلائل اوتادده وباخود مائل الاوتادده اولورسه
دوشمنلرك کثرتنه ومحترم ومعروف اولملرینه دلیل اولوب واکر زائل
الوتدده وساقط بولنورلرسه حکم ضدّیله اولور امّا اکر بو دلائل صاحب
طالعه وباخود طالعه عداوتله ناظر اولورلرسه مولودك دوشمنلرك
جوق اولور واکر صاحب طالع بو دلائله ناظر بولنورسه مولود دوشمن

انکیر.

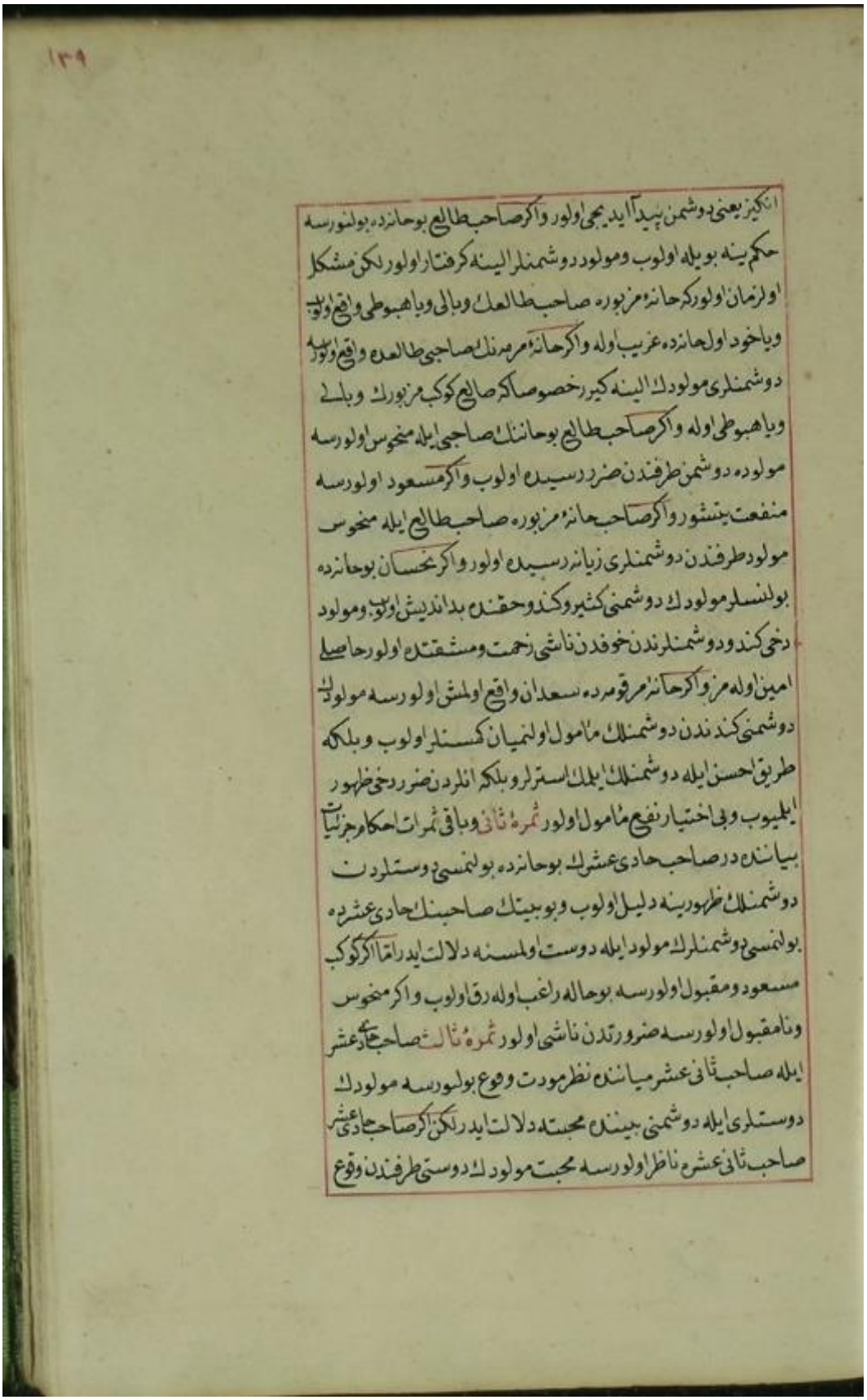

[139a]

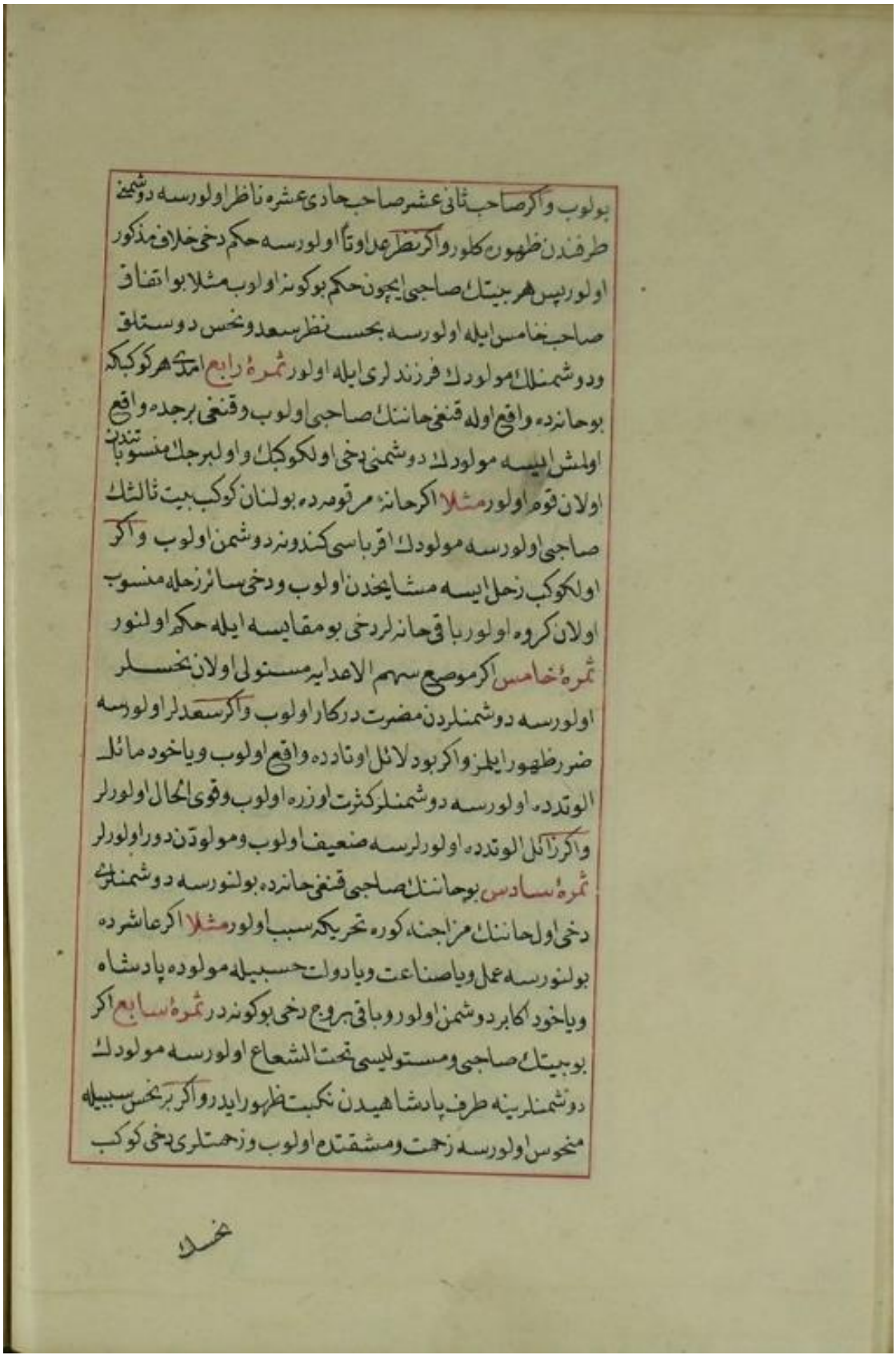

بولوب واگر صاحب ثانی عشر صاحب حادی عشره ناظر اولورسه دوشمنی
طرفندن ظهور کلور واگر نظر عداوتا اولورسه حکم دخی خلاف مذکور
اولور پس هر بیتك صاحبی ایچون حکم بوکونه اولوب مثلا بوا تفاق
صاحب خامس ایله اولورسه بحسب نظر سعد ونحس دوستلق
ودوشمنلك مولودك فرزندلری ایله اولور ثمره رابع امدی هر کوکبك
بوحانده واقع اولدقنی حاننك صاحبی اولوب ودقنی برجده واقع
اولمش ایسه مولودك دوشمنی دخی اولکوکبك واولبرجك منسوباتندن
اولان قوم اولور مثلا اگر حانه مرتومرده بولنان کوکب بیت ثالثك
صاحبی اولورسه مولودك اقرباسی کندونه دوشمن اولوب واگر
اولکوکب زحل ایسه مشایخدن اولوب ودخی سائر زحله منسوب
اولان کروه اولور باقی حانه لردخی بومقایسه ایله حکم اولنور
ثمره خامس اگر موضع سهم الاعدایه مستولی اولان نحسلر
اولورسه دوشمنلردن مضرت درکار اولوب واگر سعدلر اولورسه
ضرر ظهور ایلمز واگر بود لائل اوتادده واقع اولوب ویاخود مائل
الوتده اولورسه دوشمنلر کثرت اوزره اولوب وقوی الحال اولورلر
واگر زائل الوتده اولورلرسه ضعیف اولوب ومولودن دوراولورلر
ثمره سادس بوحاننك صاحبی قنغی حانده بولنورسه دوشمنلرك
دخی اول حاننك مزاجنه کوره تحریکه سبب اولور مثلا اگر عاشره
بولنورسه عمل ویاصناعت ویادولت حسبیله مولوده پادشاه
ویاخود اکابر دوشمن اولور وباقی بروج دخی بوکونه در ثمره سابع اگر
بوبیتك صاحبی ومستولیسی تحت الشعاع اولورسه مولودك
دوشمنلرینه طرف پادشاهیدن نکبت ظهور ایدر واگر برنحس سبیله
منحوس اولورسه زحمت ومشقتده اولوب وزحملری دخی کوکب

غلك

تحسل طبیعتندن نشات ایدر واکر وبالده ویاهبوطده اولورسه
بختسز ودرمانده اولورلر واکر کندوحائز سنده ویاشرفنده بولنورسه
قوی الحال وصاحب اقبال ودولت اولورلر ثمره ثامن پس ایکی شخص بینده
دوستلغك ودوشمنلكك سببینه دخی نظر اولوب وبو دخی شویله درکه
مثلا اکر ایکی مولودك طالعی برجرج اولورسه اول ایکی مولود بربرینه
دوست اولورلر واکر برینك طالعنك برجی آخرینك ثانی عشری واقع
اولورسه دوشمنلك درکار اولور کذلك اکر ایکی طالعك صاحبی برکوکب
اولورسه بربرلرینه دوست اولورلر واکر ایکی صاحب طالع بربرینه
عداوتا ناظر اولورلرسه بینه میانلرنده عداوت ودوشمنلك بدید آر
اولورکه مقدما دوردنجی شجره ده بیان اولنمشدر ثمره تاسع حبس
وقرض بیاننده اکر صالع ثور ویاعقرب اولوب وصاحب طالع ثانی عشرده
بولنورسه مولود دوشملرالتده محبوس اولورلر واکر صاحب طالع
صاحب ثانی ایله ثانی عشرده منحوس بولنورلرسه حبسنه سبب
مال وقرض اولورلر واکر عاشرك صاحبی ایله منحوس اولورسه خدمت
پادشاهی وصنعت وعمل اکابر حسبیله حبس اولنمش اولوب وسائر
بروج دخی بوکر قیاس اولنورامتا اکر صاحب ثانی ثانی عشرده منحوس
اولورسه مولود مال ومعاش وقرض ویرمك سببیله اولوب ودوشملرك
هلاك اولورلر واکر مسعود اولورسه مال مولود قرض ویرمك جهتیله
مزدآر اولوب ومعاشی دخی اول محلدن حاصل اولورلر واکر مریخ اکا ناظر
اولوب ویاخود دلیل حائزه مریخله بولنمش اولورسه زیاده اولان مال
مال حرآمه اولورلر واکر بوحال مشتری ایله واقع اولورسه رخصت
شریعت وجهیله زیاده اولورلر واکر کوکب مزبور منحوس اولوب ونحس
ایله بیله بولنوب وبرسعد دخی اکا ناظر اولورسه مال حرآمی صورت

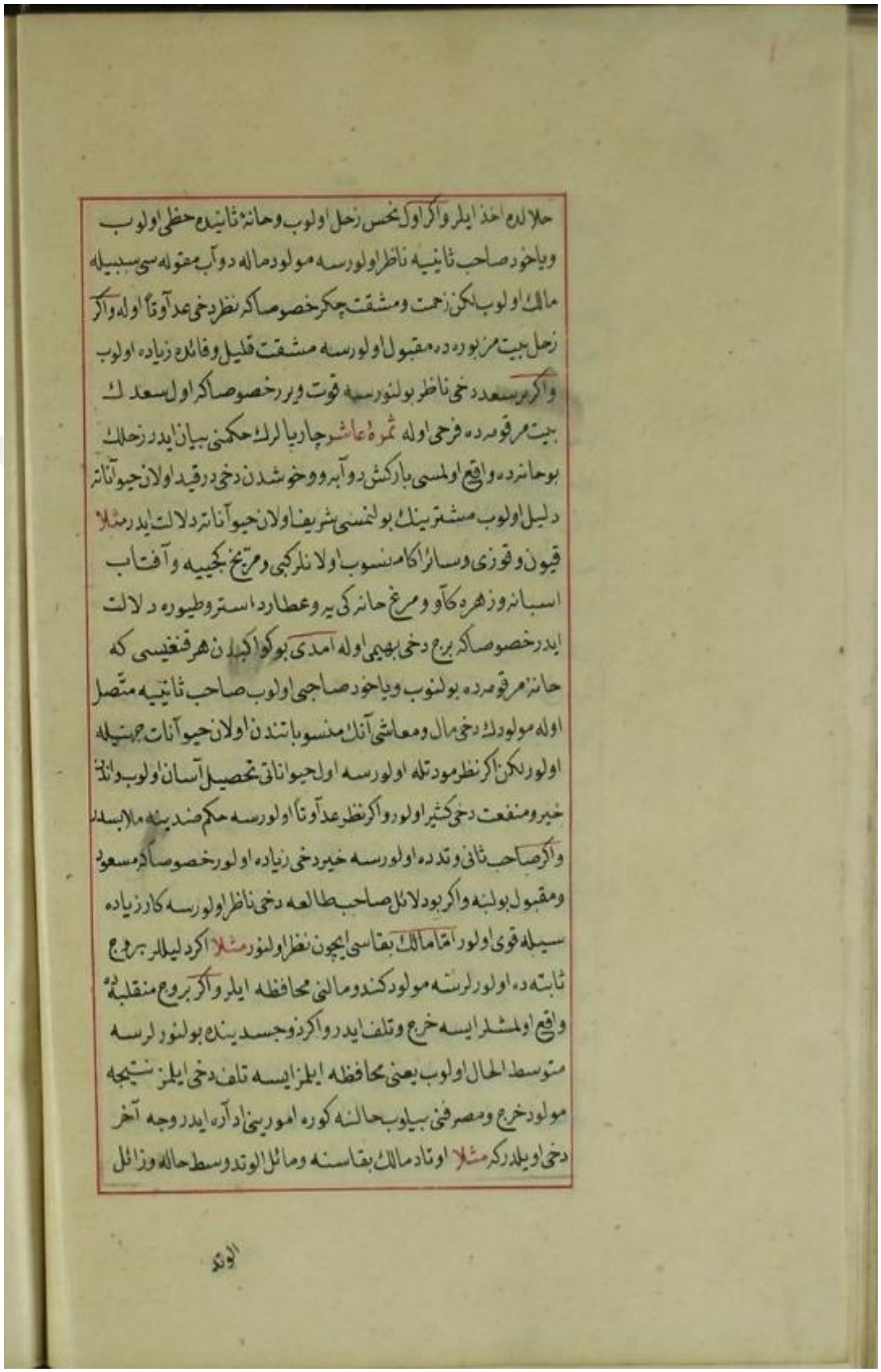

حلا لده اخذ ایلر واگر اول نحس زحل اولوب وحانه ثانیده حظی اولوب
ویاخود صاحب ثانیه ناظر اولورسه مولود مالده دوآب معقوله سی سبیله
مالك اولوب لکن زحمت ومشقت چکر خصوصا که نظر دخی عدآ وتا اوله واگر
زحل بیت مزبوره ده مقبول اولورسه مشقت قلیل وفائده زیاده اولوب
واگر مریخ سعد دخی ناظر بولنورسه قوت ویرر خصوصا که اول سعد لك
بیت مرقومده فرحی اوله ثمره عاشر چاریالرك حکمنی بیان ایدر زحلك
بوحانه ده واقع اولمسی بارکش دوآبروخوشدن دخی درقید اولان حیوانات
دلیل اولوب مشتریك بولنمسی شریفا اولان حیوانات دلالت ایدر مثلا
قیون وقوزی وسائر اکا منسوب اولانلر کبی ومریخ بکیه وآفتاب
اسبانه وزهره کاو ومرغ حانه کی یه وعطارد استر وطیوره دلالت
ایدر خصوصا که برج دخی بهیمی اوله امدی بوکواکبلرك هرقنغیسی که
حانه مرقومده بولنوب ویاخود صاحبی اولوب صاحب ثانیه متصل
اوله مولودك دخی مال ومعاشی آنلر منسوب باتندن اولان حیوانات جنسیله
اولور لکن اگر نظر مودته اولورسه اول حیوانانی تحصیل آسان اولوب وانلر
خیر ومنفعت دخی کثیر اولور واگر نظر عدآ وتا اولورسه حکم ضدینه ملابسدر
واگر صاحب ثانی وتده اولورسه خیر دخی زیاده اولور خصوصا که مسعود
ومقبول بولنه واگر بو دلائل صاحب طالعه دخی ناظر اولورسه کار زیاده
سیله قوی اولور امامالك بقاسی ایچون نظر اولنور مثلا اگر لیللر برجی
ثابته ده اولور لرسه مولود کندو مالنی محافظه ایلر واگر بروج منقلبه ده
واقع اولمشلر ایسه خرج وتلف ایدر واگر دوجسدینك بولنورلرسه
متوسط الحال اولوب یعنی محافظه ایلز ایسه تلف دخی ایلز نتیجه
مولود خرج ومصرفنی بیلوب حالنه کوره امور بینی ادآ ایدر وجه آخر
دخی اویلدرکه مثلا اوتاد مالك بقاسنه ومائل اوتد وسط حاله وزائل

الوتد

الوتد مالك نابود اولمسنه وسقوط وفقره وزحمته دلالت ايدر اما مالك
محفوظ اولوب وتلف اولمسی کواکب سعد ونحس وراجع ومستقیمه
متعلقدر ثمرهٔ حادی عشر حکم ارباب مثلثاتکه هر بیتده بیان اولنمشدر
امدک ارباب ثلاثه دن هرقنغی سه سائرلدن قوی بولنورسه ایلهایام تربیتینك
دخی اثری زیاده سیله ظاهر اولور اما اگر رب اول وثانی بوحانیه مستولی
بولنوب ومسعود اولورسه مولودك احوالی حائز مزبوره نك وارباب
مرقومه نك مزاجنه ملایم اول عمردن تا آخر عمره رسیده اولنجه سعادت
جهتیله نسق واحده اوزرینه اولور خصوصاکر ایکیسی ویاخود اوچ
دخی بربرینه مودتا ناظر اولهلر واگر منحوس بولنورلرسه شقاوت جهتیله
کذلك بینه نسق واحده اوزره اولور امثال بو بیتده بولنمیه مشتریك
بولنمیه کبی اولوب حیوانات مقوله سنی وبوحانیك دخی سائر مدلولاتنی
زیاده ایدوب ودوشمندن ضرری دفعه سبب اولور امتاذنب مزبورك
عکسی اولمغله دوشمن انکیز اولوب وحیوانات معیوب وسرقه اولنمسنه
دلالت ایدر شجرهٔ خامس بیش شعبه اوزرینه وضع اولنوب اعمال
تسییرات وهرجزؤ اوزرینه مدبر وقاسمك ومولود ایچون زمان
سبعه نك احکامی واحوال عمل فرد آرات واصحاب ادوار وموالفك طالع
مولودندن مثالله احوال کذشته وعلم موسیقی وختم کتاب بیانندہ در
شعبهٔ اول آلتی ثمره یه منقسم اولوب کیفیت تسییراتی بیان ایدر
شعبهٔ ثانی دورت ثمره یی جامع اولوب اعمال تسییراتی بیان ایدر
شعبهٔ ثالث طقوز ثمره یی متضمن اولوب تسییر اعظمی بیان ایدر
شعبهٔ رابع آلتی ثمره ضمننده مدبر وقاسمك احکامنی بیان ایدر
شعبهٔ خامس بیش ثمره ایله زمانلرك وصاحب دور وفرد آراتك
احکامی واحوال علم موسیقیی بیان ایدر پس امدك شعبهٔ اول کیفیت

[141a]

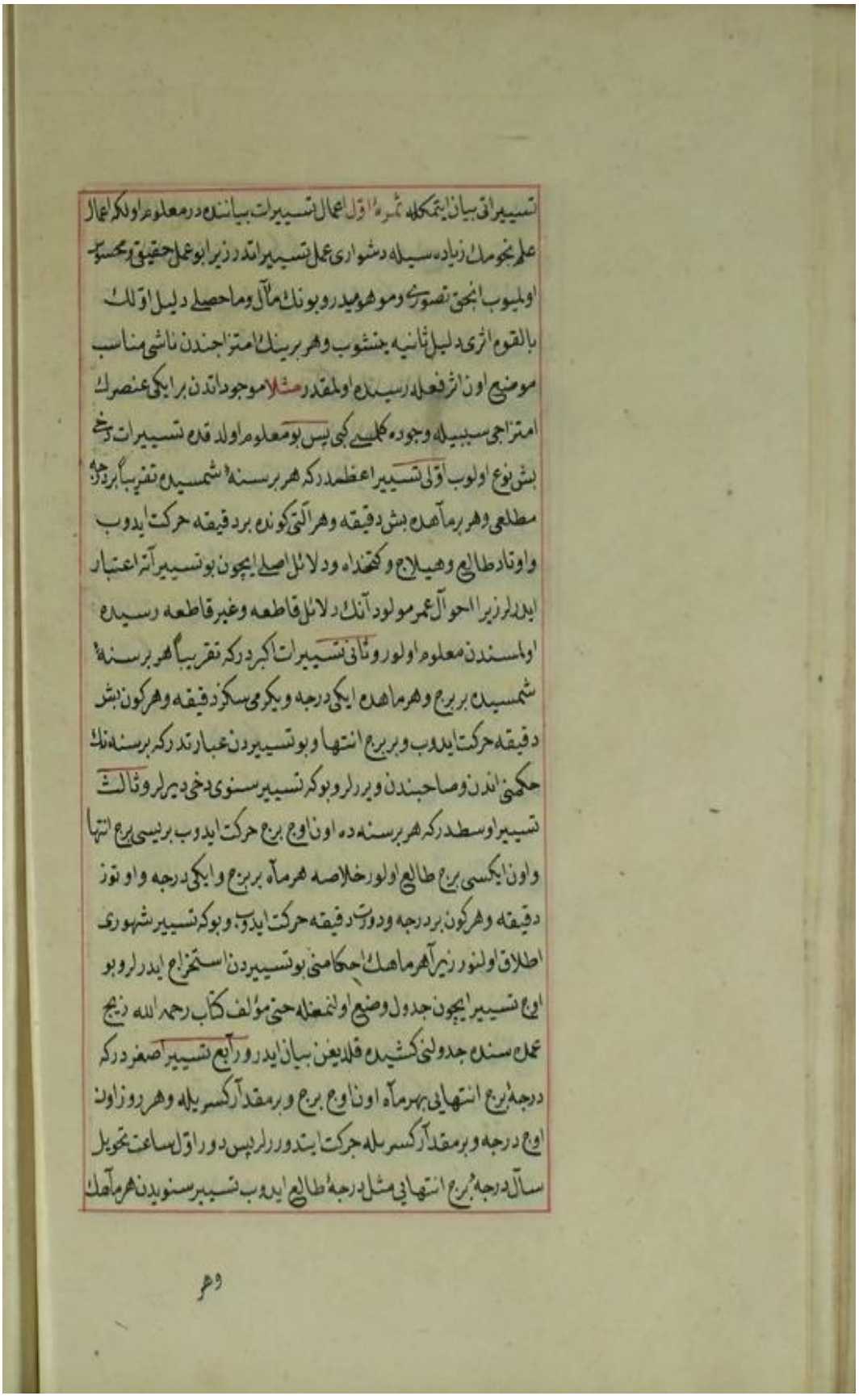

تسییراتی بیان ایتمکله ثمره اول اعمال تسییرات بیانند در معلوم اولکه اعمال
علم نجوملك زیاده سیله دشواری عمل تسییراتدر زیرا بو عمل حقیقی و محسوب
اولیوب انجق تصوری و موهومیدر و بونك مآل و ماحصلی دلیل اولك
بالقوه اثری دلیل ثانیه بنشوب و هر بریك امتزاجندن ناشی مناسب
موضع اون اثر فعله رسیده اولمقدر مثلا موجوداتدن بر ایکی عنصرك
امتزاجی سبیله وجوده کلمیسه کبی پس بو معلوم اولدقده تسییرات دخی
بش نوع اولوب اولی تسییر اعظمدر که هر برسنه شمسیده تقریبا بر دوره
مطلعی و هر برماهده بش دقیقه و هر آلتی کونده بر دقیقه حرکت ایدوب
واوتاد طالع و هیلاج و کتخدا و دلائل اصلی ایچون بو تسییر آتی اعتبار
ایدلر زیرا احوال عمر مولود آنك دلائل قاطعه وغیر قاطعه رسیده
اولمسندن معلوم اولور و ثانی تسییرات اکبر در که تقریبا هر برسنه
شمسیده بر برج و هر ماهده ایکی درجه و یکرمی سکز دقیقه و هر کون بش
دقیقه حرکت ایدوب و بر برج انتها و بو تسییردن عبارتدر که برسنه نك
حکمی اندن و صاحبندن و یرر لر و بو که تسییر سنوی دخی دیرلر و ثالث
تسییر اوسط در که هر برسنه ده اون اوج برج حرکت ایدوب بر یسی برج انتها
و اون ایکسی برج طالع اولور خلاصه هر ماه بر برج و ایکی درجه و اوتوز
دقیقه و هر کون بر درجه و دورت دقیقه حرکت ایدوب و بو که تسییر شهوری
اطلاق اولنور زیرا هر ماهك احکامنی بو تسییردن استخراج ایدرلر و بو
اوج تسییر ایچون جدول وضع اولنمغله حتی مؤلف کتاب رحمه الله دیچ
عمل سنده جدولنی کشیده قلدیغن بیان ایدر و رابع تسییر اصغر در که
درجه برج انتهایی بر هر ماه اون اوج برج و برمقدار کسر یله و هر روز اون
اوج درجه و برمقدار کسر یله حرکت ایدوب و رر لر پس دور اول ساعت تحویل
سال درجه برج انتهایی مثل درجه طالع ایدوب تسییر سنویدن هر ماهك

وهر

[141b]

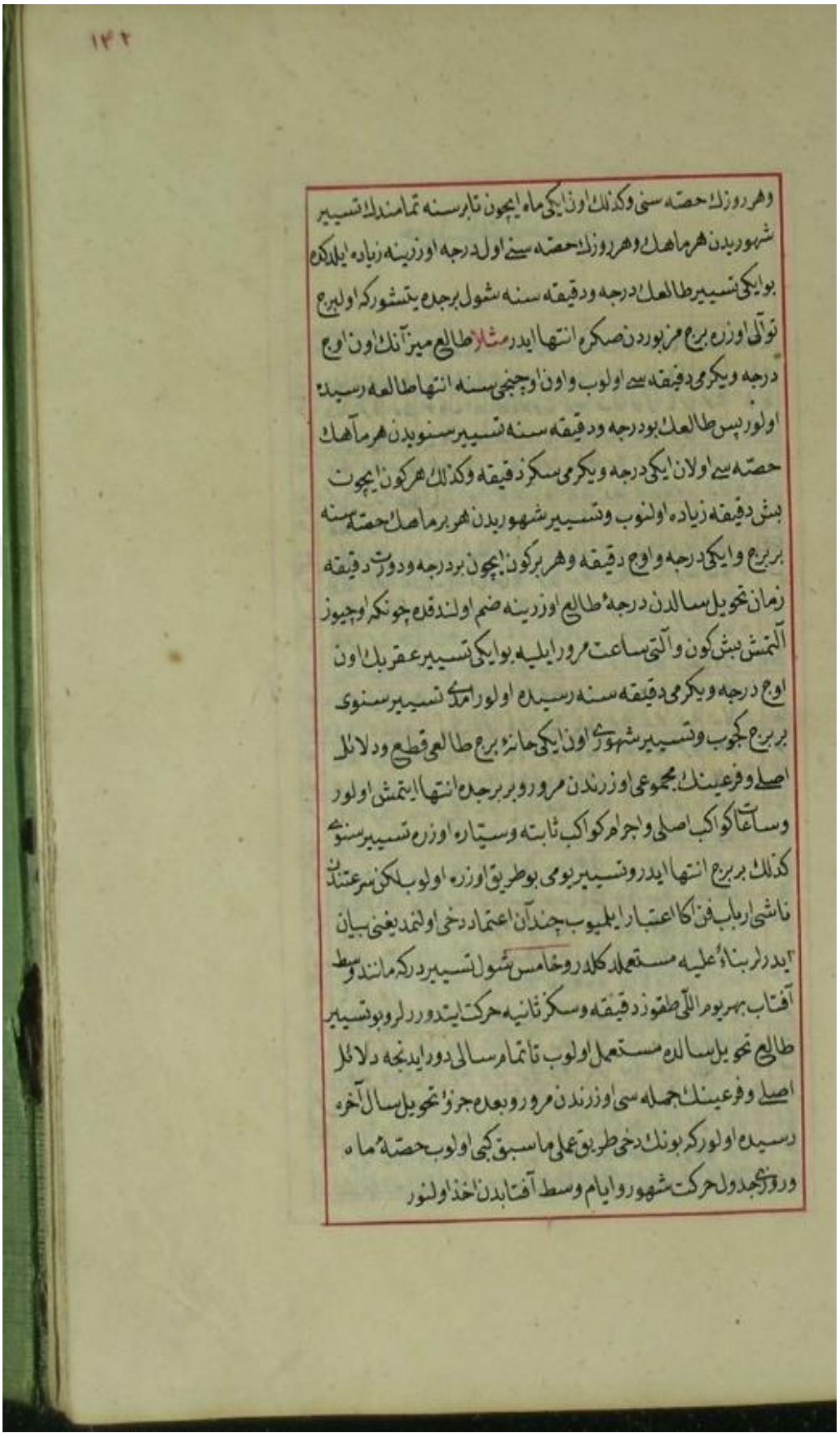

وهر روزك حصه سنی وكذلك اون ایكی ماه ایچون تا برسنه تمامندك تسییر
شهوریدن هر ماهك وهر روزك حصه سنی اولدرجه اوزرینه زیاده ایلدكده
بو ایكی تسییر طالعك درجه ودقیقه سنه شمول برجده یتشورکه اولبرج
توالی اوزره برج مزبوردن صكره انتها ایدر مثلا طالع میزانك اون اوج
درجه ویكرمی دقیقه سی اولوب واون اوچنجی سنه انتها طالعه رسیده
اولور پس طالعك بو درجه ودقیقه سنه تسییر سنویدن هر ماهك
حصه سی اولان ایكی درجه ویكرمی سكز دقیقه وكذلك هر كون ایچون
بش دقیقه زیاده اولنوب وتسییر شهوریدن هر بر ماهك حصه سنه
بر برج وایكی درجه واوچ دقیقه وهر بر كون ایچون بر درجه ودورت دقیقه
زمان تحویل سالدن درجه طالع اوزرینه ضم اولندقده چونكه اوچیوز
التمش بش كون والتی ساعت مرور ایلیه بو ایكی تسییر عقربك اون
اوچ درجه ویكرمی دقیقه سنه رسیده اولور امدی تسییر سنوی
بر برج كوب وتسییر شهوری اون ایكی حصه سنه برج طالعی قطع ودلائل
اصلی وفرعیسنك مجموعی اوزرندن مرور وبر برجده انتها ایتمش اولور
وساعاتا كواكب اصلی واجرام كواكب ثابته وسیاره اوزره تسییر سنوی
كذلك بر برج انتها ایدر وتسییر یومی بو طریق اوزره اولوب لكن سرعتلرندن
ناشی ارباب فن كا اعتبار ایلیوب چندان اعتماد دخی اولنمز یعنی بیان
ایدر لربنا علیه مستعمل كلدر وخامس شمول تسییر درکه مانند وسط
آفتاب بهر یوم الی صقوز دقیقه وسكز ثانیه حركت ایدوررلر وبو تسییر
طالع تحویل سالده مستعمل اولوب تا تمام سالی دوراید نجه دلائل
اصلی وفرعیسنك جمله سی اوزرندن مرور وبعده جزو تحویل سال آخره
رسیده اولورکه بونك دخی طریق عملی ماسبق كبی اولوب حصه ماه
ورور نجدول حركت شهور وایام وسط آفتابدن اخذ اولنور

[142a]

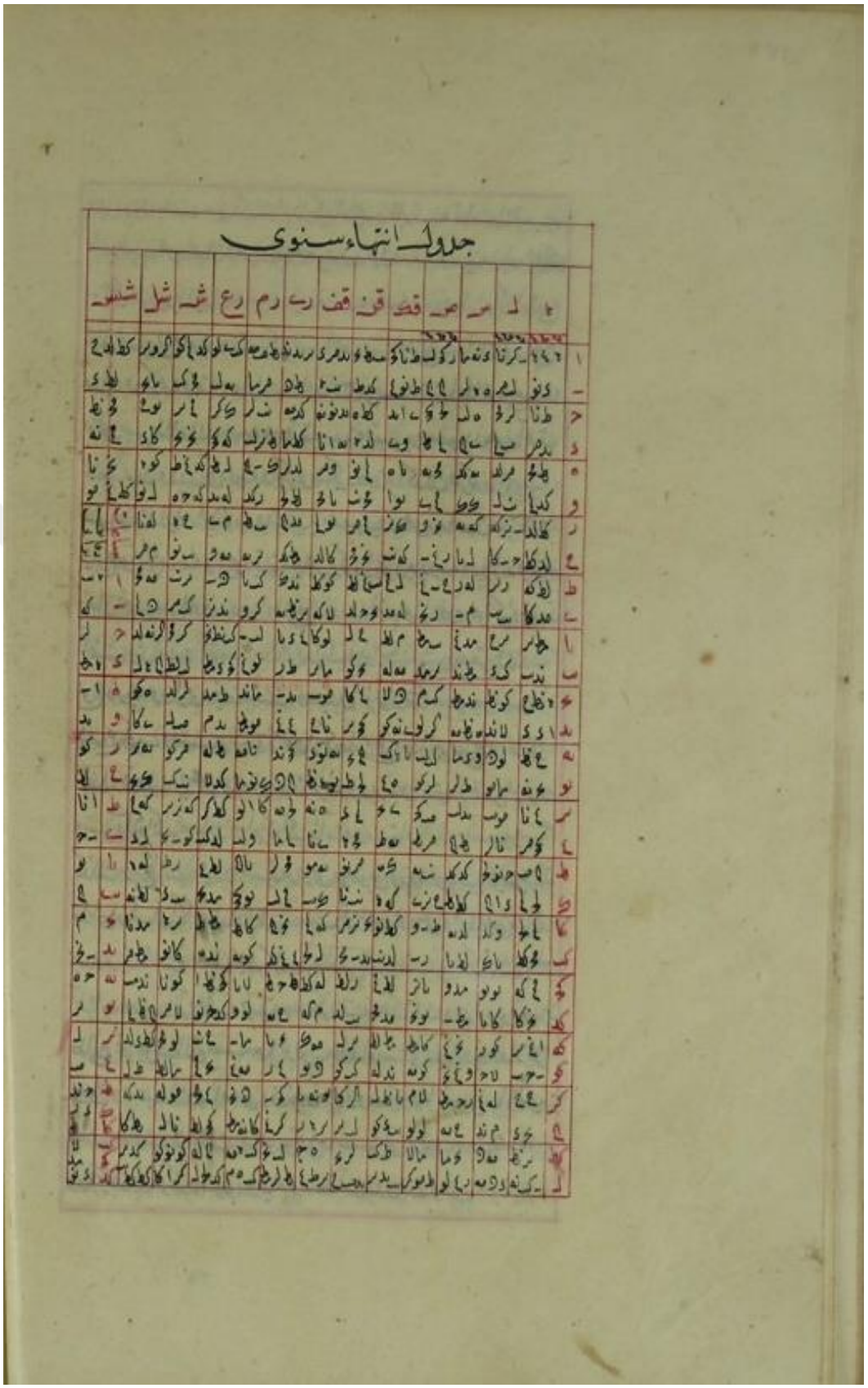

[142b]

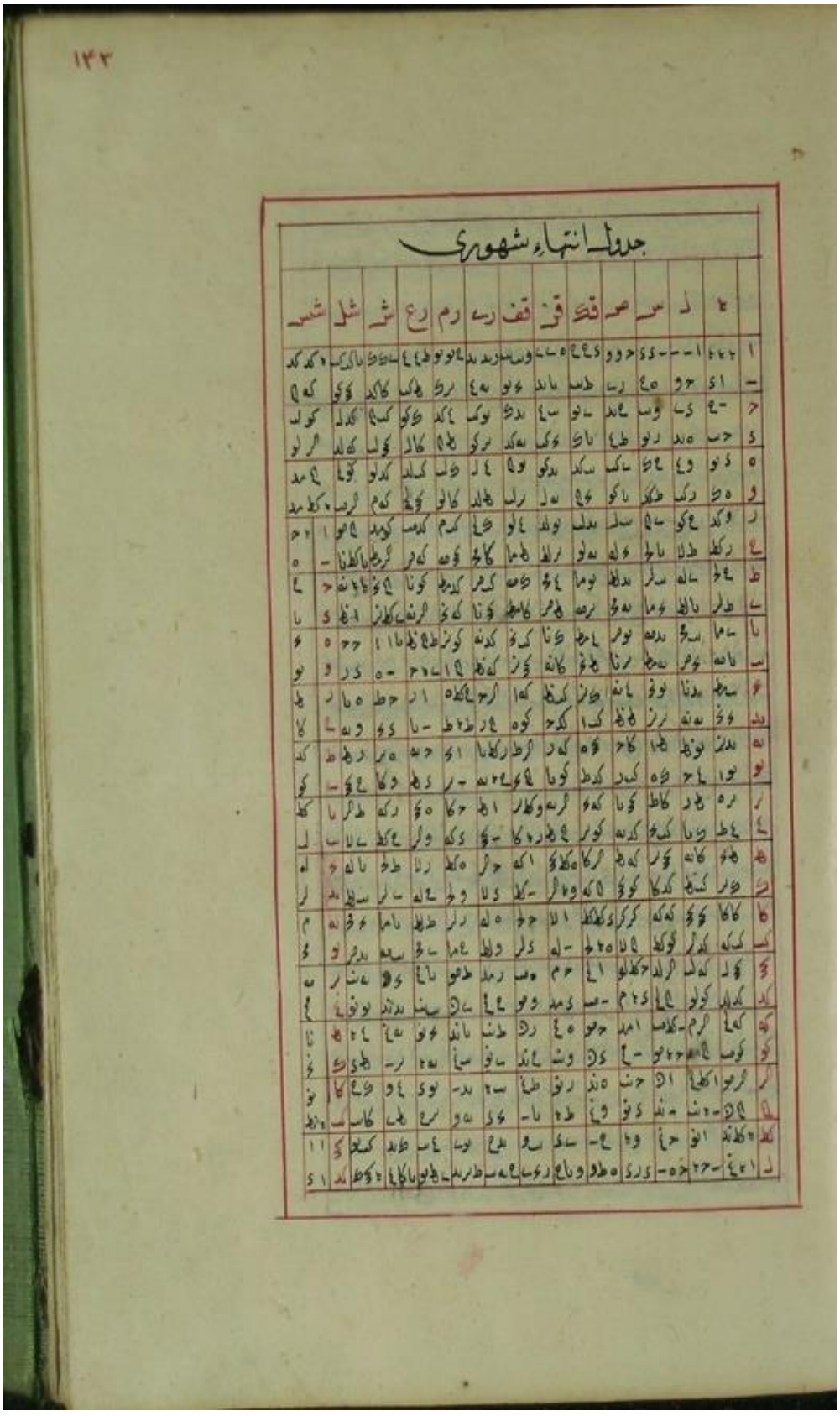

جدول انتهاء شهوری

	ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	س	ع	ف	ص	ق	ر	ش	ت	ث
ا	۲۲۱	۱۰۰	۷۷	۶۶	۵۵	۴۴	۳۳	۲۲	۱۱	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰
ب	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰
ج	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸	۲۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱۰۰	۱۲۰	۱۴۰	۱۶۰	۱۸۰	۲۰۰	۴۰۰	۶۰۰	۸۰۰	۱۰۰۰
د	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷	۳۰	۶۰	۹۰	۱۲۰	۱۵۰	۱۸۰	۲۱۰	۲۴۰	۲۷۰	۳۰۰	۶۰۰	۹۰۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰
ه	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	۲۸	۳۲	۳۶	۴۰	۸۰	۱۲۰	۱۶۰	۲۰۰	۲۴۰	۲۸۰	۳۲۰	۳۶۰	۴۰۰	۸۰۰	۱۲۰۰	۱۶۰۰	۲۰۰۰
و	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵	۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۲۰۰	۲۵۰	۳۰۰	۳۵۰	۴۰۰	۴۵۰	۵۰۰	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۵۰۰
ز	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۳۰	۳۶	۴۲	۴۸	۵۴	۶۰	۱۲۰	۱۸۰	۲۴۰	۳۰۰	۳۶۰	۴۲۰	۴۸۰	۵۴۰	۶۰۰	۱۲۰۰	۱۸۰۰	۲۴۰۰	۳۰۰۰
ح	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۳۵	۴۲	۴۹	۵۶	۶۳	۷۰	۱۴۰	۲۱۰	۲۸۰	۳۵۰	۴۲۰	۴۹۰	۵۶۰	۶۳۰	۷۰۰	۱۴۰۰	۲۱۰۰	۲۸۰۰	۳۵۰۰
ط	۸	۱۶	۲۴	۳۲	۴۰	۴۸	۵۶	۶۴	۷۲	۸۰	۱۶۰	۲۴۰	۳۲۰	۴۰۰	۴۸۰	۵۶۰	۶۴۰	۷۲۰	۸۰۰	۱۶۰۰	۲۴۰۰	۳۲۰۰	۴۰۰۰
ی	۹	۱۸	۲۷	۳۶	۴۵	۵۴	۶۳	۷۲	۸۱	۹۰	۱۸۰	۲۷۰	۳۶۰	۴۵۰	۵۴۰	۶۳۰	۷۲۰	۸۱۰	۹۰۰	۱۸۰۰	۲۷۰۰	۳۶۰۰	۴۵۰۰
ک	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰	۸۰۰	۹۰۰	۱۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۴۰۰۰	۵۰۰۰
ل	۲۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱۰۰	۱۲۰	۱۴۰	۱۶۰	۱۸۰	۲۰۰	۴۰۰	۶۰۰	۸۰۰	۱۰۰۰	۱۲۰۰	۱۴۰۰	۱۶۰۰	۱۸۰۰	۲۰۰۰	۴۰۰۰	۶۰۰۰	۸۰۰۰	۱۰۰۰۰
م	۳۰	۶۰	۹۰	۱۲۰	۱۵۰	۱۸۰	۲۱۰	۲۴۰	۲۷۰	۳۰۰	۶۰۰	۹۰۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰	۱۸۰۰	۲۱۰۰	۲۴۰۰	۲۷۰۰	۳۰۰۰	۶۰۰۰	۹۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۵۰۰۰
ن	۴۰	۸۰	۱۲۰	۱۶۰	۲۰۰	۲۴۰	۲۸۰	۳۲۰	۳۶۰	۴۰۰	۸۰۰	۱۲۰۰	۱۶۰۰	۲۰۰۰	۲۴۰۰	۲۸۰۰	۳۲۰۰	۳۶۰۰	۴۰۰۰	۸۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۶۰۰۰	۲۰۰۰۰
س	۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۲۰۰	۲۵۰	۳۰۰	۳۵۰	۴۰۰	۴۵۰	۵۰۰	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۵۰۰	۳۰۰۰	۳۵۰۰	۴۰۰۰	۴۵۰۰	۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۵۰۰۰
ع	۶۰	۱۲۰	۱۸۰	۲۴۰	۳۰۰	۳۶۰	۴۲۰	۴۸۰	۵۴۰	۶۰۰	۱۲۰۰	۱۸۰۰	۲۴۰۰	۳۰۰۰	۳۶۰۰	۴۲۰۰	۴۸۰۰	۵۴۰۰	۶۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۴۰۰۰	۳۰۰۰۰
ف	۷۰	۱۴۰	۲۱۰	۲۸۰	۳۵۰	۴۲۰	۴۹۰	۵۶۰	۶۳۰	۷۰۰	۱۴۰۰	۲۱۰۰	۲۸۰۰	۳۵۰۰	۴۲۰۰	۴۹۰۰	۵۶۰۰	۶۳۰۰	۷۰۰۰	۱۴۰۰۰	۲۱۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۵۰۰۰
ص	۸۰	۱۶۰	۲۴۰	۳۲۰	۴۰۰	۴۸۰	۵۶۰	۶۴۰	۷۲۰	۸۰۰	۱۶۰۰	۲۴۰۰	۳۲۰۰	۴۰۰۰	۴۸۰۰	۵۶۰۰	۶۴۰۰	۷۲۰۰	۸۰۰۰	۱۶۰۰۰	۲۴۰۰۰	۳۲۰۰۰	۴۰۰۰۰
ق	۹۰	۱۸۰	۲۷۰	۳۶۰	۴۵۰	۵۴۰	۶۳۰	۷۲۰	۸۱۰	۹۰۰	۱۸۰۰	۲۷۰۰	۳۶۰۰	۴۵۰۰	۵۴۰۰	۶۳۰۰	۷۲۰۰	۸۱۰۰	۹۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۷۰۰۰	۳۶۰۰۰	۴۵۰۰۰
ر	۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰	۸۰۰	۹۰۰	۱۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۴۰۰۰	۵۰۰۰	۶۰۰۰	۷۰۰۰	۸۰۰۰	۹۰۰۰	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰۰۰۰
ش	۲۰۰	۴۰۰	۶۰۰	۸۰۰	۱۰۰۰	۱۲۰۰	۱۴۰۰	۱۶۰۰	۱۸۰۰	۲۰۰۰	۴۰۰۰	۶۰۰۰	۸۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۴۰۰۰	۱۶۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۸۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
ت	۳۰۰	۶۰۰	۹۰۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰	۱۸۰۰	۲۱۰۰	۲۴۰۰	۲۷۰۰	۳۰۰۰	۶۰۰۰	۹۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۱۰۰۰	۲۴۰۰۰	۲۷۰۰۰	۳۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۹۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰
ث	۴۰۰	۸۰۰	۱۲۰۰	۱۶۰۰	۲۰۰۰	۲۴۰۰	۲۸۰۰	۳۲۰۰	۳۶۰۰	۴۰۰۰	۸۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۶۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۴۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۲۰۰۰	۳۶۰۰۰	۴۰۰۰۰	۸۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۶۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰
خ	۵۰۰	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۵۰۰	۳۰۰۰	۳۵۰۰	۴۰۰۰	۴۵۰۰	۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۳۰۰۰۰	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۵۰۰۰	۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰
ذ	۶۰۰	۱۲۰۰	۱۸۰۰	۲۴۰۰	۳۰۰۰	۳۶۰۰	۴۲۰۰	۴۸۰۰	۵۴۰۰	۶۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۴۰۰۰	۳۰۰۰۰	۳۶۰۰۰	۴۲۰۰۰	۴۸۰۰۰	۵۴۰۰۰	۶۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۲۴۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
ض	۷۰۰	۱۴۰۰	۲۱۰۰	۲۸۰۰	۳۵۰۰	۴۲۰۰	۴۹۰۰	۵۶۰۰	۶۳۰۰	۷۰۰۰	۱۴۰۰۰	۲۱۰۰۰	۲۸۰۰۰	۳۵۰۰۰	۴۲۰۰۰	۴۹۰۰۰	۵۶۰۰۰	۶۳۰۰۰	۷۰۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۲۸۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰
ظ	۸۰۰	۱۶۰۰	۲۴۰۰	۳۲۰۰	۴۰۰۰	۴۸۰۰	۵۶۰۰	۶۴۰۰	۷۲۰۰	۸۰۰۰	۱۶۰۰۰	۲۴۰۰۰	۳۲۰۰۰	۴۰۰۰۰	۴۸۰۰۰	۵۶۰۰۰	۶۴۰۰۰	۷۲۰۰۰	۸۰۰۰۰	۱۶۰۰۰۰	۲۴۰۰۰۰	۳۲۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰
غ	۹۰۰	۱۸۰۰	۲۷۰۰	۳۶۰۰	۴۵۰۰	۵۴۰۰	۶۳۰۰	۷۲۰۰	۸۱۰۰	۹۰۰۰	۱۸۰۰۰	۲۷۰۰۰	۳۶۰۰۰	۴۵۰۰۰	۵۴۰۰۰	۶۳۰۰۰	۷۲۰۰۰	۸۱۰۰۰	۹۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰
ظ	۱۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۴۰۰۰	۵۰۰۰	۶۰۰۰	۷۰۰۰	۸۰۰۰	۹۰۰۰	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۷۰۰۰۰	۸۰۰۰۰	۹۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰

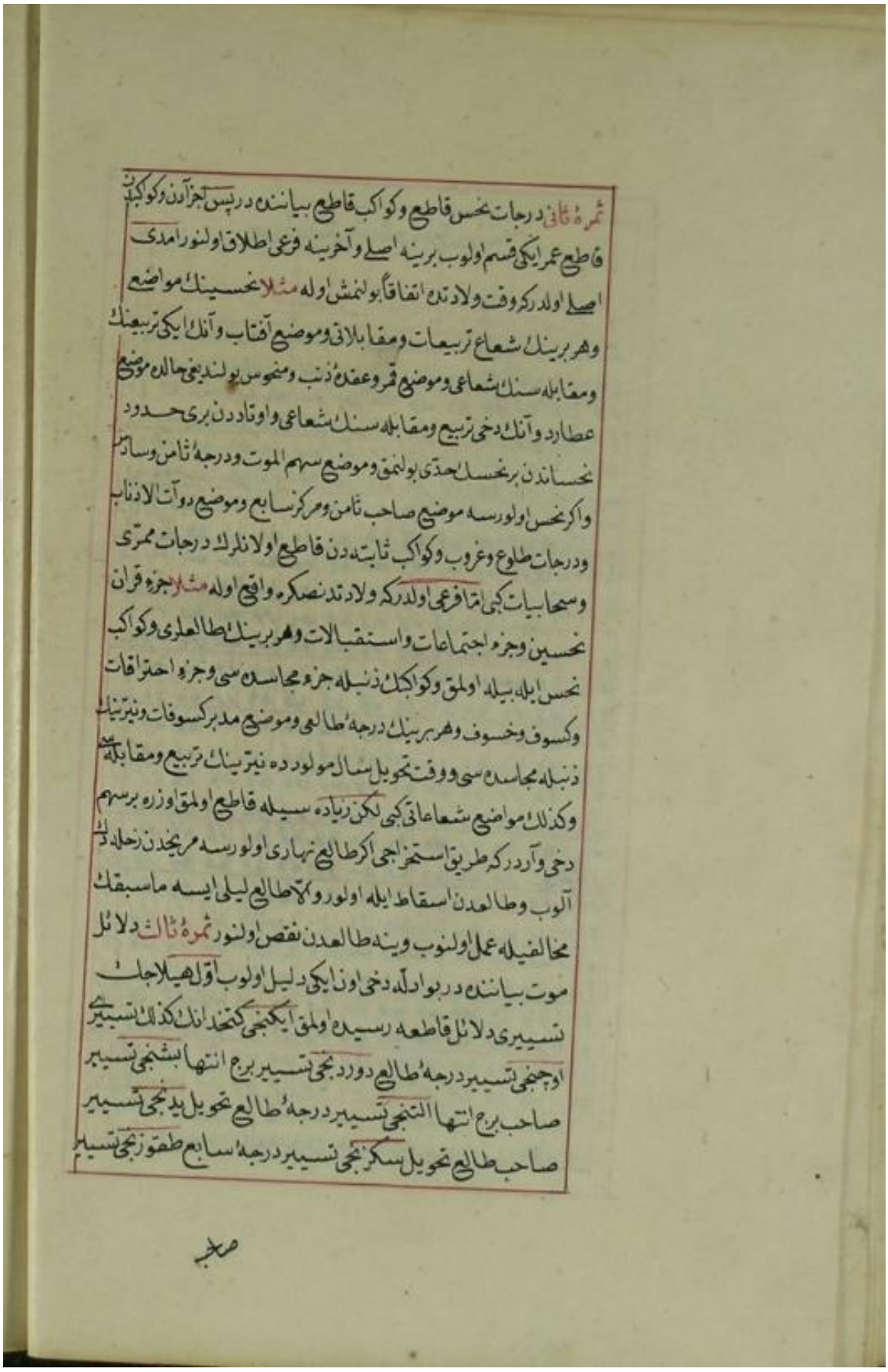

ثمرهٔ ثانی درجات نحس قاطع وکواکب قاطع بیاننده درپس آجزآدن وکواکبدن
قاطع عمر ایکی قسم اولوب برینه اصلی وآخرینه فرعی اطلاق اولنور امدی
اصلی اولدرکه وقت ولادتده اتفاقاً بولنمش اوله مثلا نحسینك مواضع
وهر برینك شعاع تربیعات ومقابلاتی وموضع آفتاب وآنك ایکی تربیعنك
ومقابله سنك شعاعی وموضع قمر وعقدهٔ ذنب ومنحوس بولندیغی حالده موضع
عطارد وآنك دخی تربیع ومقابله سنك شعاعی واوتادن بری حدود
نحساندن برنحسك حدی بولنمق وموضع سهم الموت ودرجهٔ ثامن وسادس
واکر نحس اولورسه موضع صاحب ثامن ومرکز سابع وموضع دوآت الاذناب
ودرجات طلوع وغروب وکواکب ثابتهدن قاطع اولانلرك درجات ممرّی
وسحابیات کبی اتا فرعی اولدرکه ولادتده نصکره واقع اوله مثلا جزء قران
نحسین وجزء اجتماعات واستقبالات وهر برینك طالعلری وکواکب
نحس ایله بیله اولمق وکواکبك ذنبله جزء مجاسده سی وجزء احتراقات
وکسوف وخسوف وهر برینك درجهٔ طالعی وموضع مدبر کسوفات ونیّرینك
ذنبله مجاسده سی ووقت تحویل سال مولوده نیّرینك تربیع ومقابله سی
وکذلك مواضع شعاعاتی کبی لکن زیاده سیله قاطع اولمق اوزره برسهم
دخی وآردرکه طریق استخراجی اکر طالع نهاری اولورسه مریخدن زحلدن
آلوب وطالعدن اسقاط ایله اولور ولیلی طالع لیلی ایسه ماسبقك
مخالفیله عمل اولنوب وینه طالعدن نقص اولنور ثمرهٔ ثالث دلائل
موت بیاننده دربوادله دخی اونایکی دلیل اولوب اوّل هیلاجات
تسییری دلائل قاطعه رسیده اولمق ایکنجی کتخدانك کذلك تسییری
اوچنجی تسییر درجهٔ طالع دوردنجی تسییر برج انتها بشنجی تسییر
صاحب برج انتها التنجی تسییر درجهٔ طالع تحویل یدنجی تسییر
صاحب طالع تحویل سکزنجی تسییر درجهٔ سابع طقوزنجی تسییر

صاحب

[143b]

صاحب سابع او نجی تسییر درجه ثامن اون بر نجی تسییر صاحب
ثامن اون بکنجی طالع اصله مستولی بولنان کوکب تسییر بدر پس
ذکر اولنان دلائل خصوصیله هیلاج ویا کتخدانك تسییری بیان اولنان
مواضع قاطعه یه رسیده اولورسه قطع عمر دن خوف اولنور باخصوص
فی الاصل هیلاج ویا کتخدا ضعیف بولنمش اوله ویاخود کتخدانك عطیه سی
ثلثه ویا تصعده ویا ثلثانه وارمش اوله امّا تسییر دلائل عمر ویا برج انتها
ویا طالع تحویل ویاخود هر بریسنك صاحبلری مواضع قاطعه یه رسیده
اولدقلرنده اگر برسعد ناظر بولنوب ویاخود برج انتها طالعك اون بکی درجه سنه
موضع جیده یه یتشمش اوله خصوصا اول موضع وتدده مصادف اولیده
ویاخود طالع اصلده کی موضع نیرینه یتشه ویا طالع تحویل وصاحبی
مسعود بولنه ویا بواوج طالعك برنده سعد واقع اولوب ویاخود نظر
مودته ناظر اوله خصوصا کرو تدده نظر ایدوب ونحوس دخی بواوج
طالعدن ساقط اوله ویا طالع اصل مواضع مخوفه دن دور ویا بر سعد
هیلاج ویا کتخداه اوزرینه ویاخود موضع نیرینه مستولی بولنه
ویا تسییر دلائل اصل ویا تسییر انك اکثری سعد لرك حدودنده واقع
اوله ویا صاحبلر فردآ وانك شریکی سعد اوله اول فسادی مانع ودافع
اولوب واثری دخی سلامتله گذران ایدر خصوصا کرفی الاصل دلائل
عمر قوی بولنمش اوله امّا چونکه دلائل دافع ومانع قائم اوله لر اگرچه
جزوی عارضه ظهور ایلدگرینه دلیل مفسد مناسب وتسییرلك
کرلك اعظم وکرلك اکبر وکرلك اوسطدن مقتضاسی اوزره ظاهر اولوب
کذلك دفع مضرت دخی مناسب مزاج دلیل دافع اولور امّا اگر تسییر
دلائل اصل مواضع سعوده رسیده اولوب وبرج انتها وسائحداه
سعد وطالع تحویل مسعود وصاحبی کذلك سعد ونحوسدن پاك

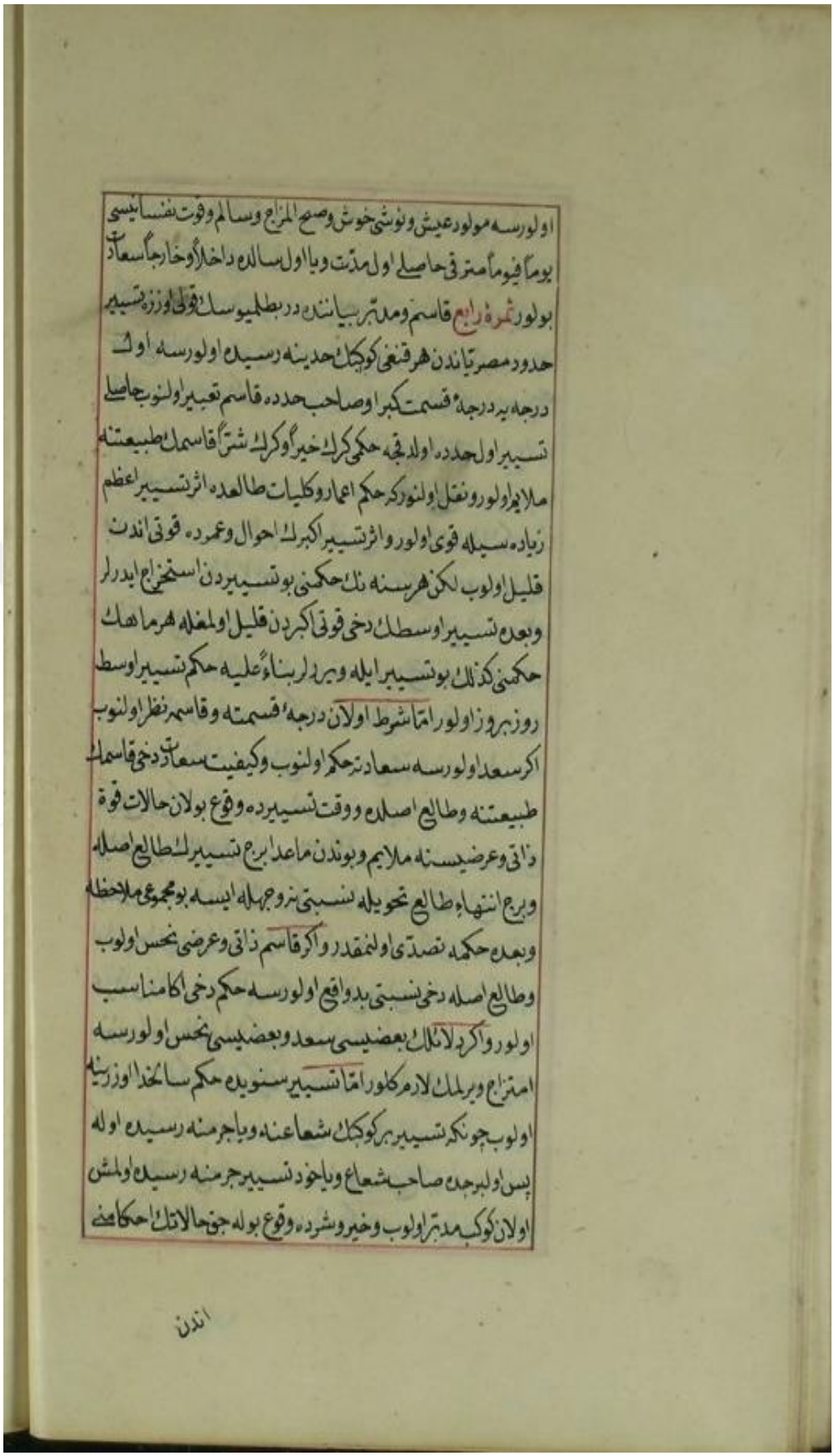

اولورسه مولود عیش ونوشی خوش وصحح المزاج وسالم وقوت نفسانیسی
یومافیوما متزاید حاصل اولمدت ویا اول سالده داخلاً وخارجاً سعادت
بولور ثمره رابع قاسم ومدبر بیانندر بطلمیوس قولی اوزره تسییر
حدود مصر یاندن هر قنغی کوکبک حدینه رسیده اولورسه اولک
درجه یه درجه قسمت کبر اوصاحب حدده قاسم تعبیر اولنوب حاصل
تسییر اول حدده اولدیجه حکمی کرک خیراً وکرک شراً قاسمک طبیعتنه
ملایم اولورونقل اولنور کرحکم اعمار وکلیات طالعده اثر تسییر اعظم
زیاده سیله قوی اولور واثر تسییر اکبرک احوال وعمرده قوتی اندن
قلیل اولوب لکن هر سنه نک حکمنی بو تسییردن استخراج ایدرلر
وبعده تسییر اوسطک دخی قوتی اکردن قلیل اولمغله هرماهک
حکمنی کذلک بو تسییر ایله ویرلر بناءً علیه حکم تسییر اوسط
روزبروز اولور امّا شرط اولان درجه قسمته وقاسمه نظر اولنوب
اکر سعد اولورسه سعادتر حکم اولنوب وکیفیت سعادت دخی قاسمک
طبیعتنه وطالع اصلده ووقت تسییرده وقوع بولان حالات قوة
ذاتی وعرضیسنه ملایم وبوندن ماعدا برج تسییرک طالع اصله
وبرج انتهاء طالع تحویله نسبتی نزوجهله ایسه بو مجموعی ملاحظه
وبعده حکمه تصدی اولنمقدر واکر قاسم ذاتی وعرضی نحس اولوب
وطالع اصله دخی نسبتی بد واقع اولورسه حکم دخی اکا مناسب
اولور واکر دلالتلک بعضیسی سعد وبعضیسی نحس اولورسه
امتزاج وبرلمك لازم کلور امّا تسییر سنویده حکم سالخذا اوزرینه
اولوب چونکه تسییر برکوکبک شعاعنه ویاجرمنه رسیده اوله
پس اولبرجده صاحب شعاع ویاخود تسییر جرمنه رسیده اولمش
اولان کوکب مدبر اولوب وخیر وشرده وقوع بوله جق حالاتک احکامنی

اندن

[144b]

اندن استدلال ایدرلر وچونکه تسییر اول محلدن مرور ایلیه تا کوکب
آخرك شعاعنه ویاجرمنه رسیده اولنجه حکم اینه سالخدانك اولور
امدی معلوم اولدکه اتصالاتده نصف جرمینه نظر اولندیغی کبی تسییرلرك
دخی نصف شعاع جرم کوکبه یتشمسنه اعتبار اولنوب برجك وکوکبك
وطالعك مناسب حالی ایله احکام ویریلور ثمرهٔ خامس مطرح الشعاعات
جهتیله تعدیل اجزاء ساعات کواکب بیاننده درنقل ایدرلرکه اگر کوکب
راست وتدعاشره ویاخود رابعده بولنورسه اجزاء ساعتی دخی فلك
مستقیم ایله تمام اون بش درجه اولوب واگر راست درجهٔ طالع
ویاخود سابعده واقع اولورسه آنك اجزاء ساعتی بحسب الموضع
مطالع بلده تسییرنك مقتضاسنه کوره اولور امّا اگر اوتاد میانده واقع
اولمش اولورسه متفاوت اولوب اول وقت عمله محتاج اولنمغله طریق
استخراجی بوکونده درکه اگر کوکب طالع ایله رابع میانده ویاخود ربع
مقابلی بینده اولورسه ابتدا آنك اجزاء ساعتنی وتدلردن حاصل
اولان بعدنی معلوم ایدندکدن صکره اجزاء ساعتی ایله اون بش درجه
بینده تفاضل اخذ اولنوب وتدطالعدن ویاخود غاربدن حاصل اولان
ساعات بعدینه ضرب وحاصل اولانی آلتی یرقسمت ایلدکده خارج
قسمت تعدیل اولور امّا اگر فضل اجزاء ساعت ایچون اولورسه تعدیل
مرتبورینه آلدن اخراج ایدوب والّا یعنی فضل اون بش درجه ایچون اولورسه
اجزای ساعتك اوزرینه زیاده ایلینجه کوکب مطلوبك وتددن بعدی
حسبیله اجزاء ساعت درجهٔ معدلی حصول پذیر اولوب چونکه
بوساعت معدّل اوتوزدن اسقاط اولنه نظیری دخی صورتیاب اولور
امّا اگر کوکب مطلوب عاشر ایله طالع ویاخود مقابلی اولان رابعده واقع
اولورسه اون بش درجه ایله اجزای ساعتی بینده تفاضل اخذ

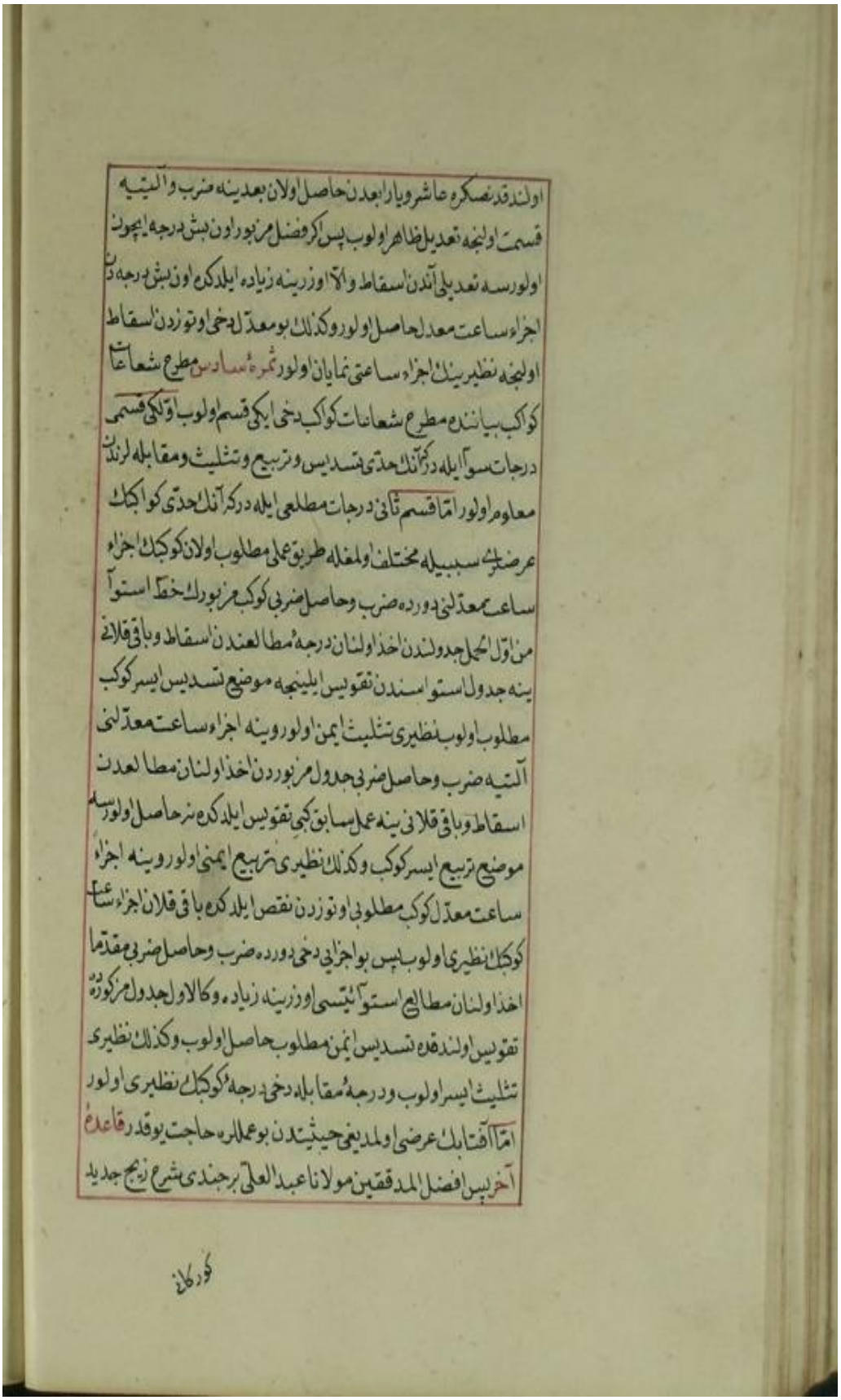

اولند قدنصکره عاشر ویارابعدن حاصل اولان بعدینه ضرب والتیه
قسمت اولنجه تعدیل ظاهر اولوب پس اگر فضل مزبور اون بشدرجه ایسون
اولورسه تعدیلی آندن اسقاط والا اوزرینه زیاده ایلدکده اون بشدرجه دن
اجزاء ساعت معدل حاصل اولور وکذلک بو معدل دخی اوتوزدن اسقاط
اولنجه نظیرینک اجزاء ساعتی نمایان اولور ثمره سادس مطرح شعاعات
کواکب بیاننده مطرح شعاعات کواکب دخی ایکی قسم اولوب اولکی قسمی
درجات سوآ ایله درکه آنک حدتی تسدیس وتربیع وتثلیث ومقابله لرندن
معلوم اولور اما قسم ثانی درجات مطلعی ایله درکه آنک حدتی کواکبک
عرضلرینه سببیله مختلف اولمغله طریق عملی مطلوب اولان کوکبک اجزاء
ساعت معدلنی دورده ضرب وحاصل ضربی کوکب مزبورک خط استوآ
من اول الحمل جدولندن اخذ اولنان درجه مطالعندن اسقاط وباقی قلانی
یینه جدول استوآسندن تقویس ایلینجه موضع تسدیس ایسر کوکب
مطلوب اولوب نظیری تثلیث ایمن اولور وینه اجزاء ساعت معدلنی
آلتیه ضرب وحاصل ضربی جدول مزبوردن اخذ اولنان مطالعدن
اسقاط وباقی قلانی ینه عمل سابق کبی تقویس ایلدکده نر حاصل اولورسه
موضع تربیع ایسر کوکب وکذلک نظیری تربیع ایمن اولور وینه اجزاء
ساعت معدل کوکب مطلوبی اوتوزدن نقص ایلدکده باقی قلان اجزاء ساعت
کوکبک نظیری اولوب پس بو اجزای دخی دورده ضرب وحاصل ضربی مقدما
اخذ اولنان مطالع استوآ ایتسی اوزرینه زیاده وکالاول جدول مزکوره
تقویس اولندقده تسدیس ایمن مطلوب حاصل اولوب وکذلک نظیری
تثلیث ایسر اولوب ودرجه مقابله دخی درجه کوکبک نظیری اولور
اما آفتابک عرضی اولمدیغی حیثیتدن بو عمللره حاجت یوقدر قاعده
آخر پس افضل المدققین مولانا عبد العلی برجندی شرح زیج جدید

کورکانی

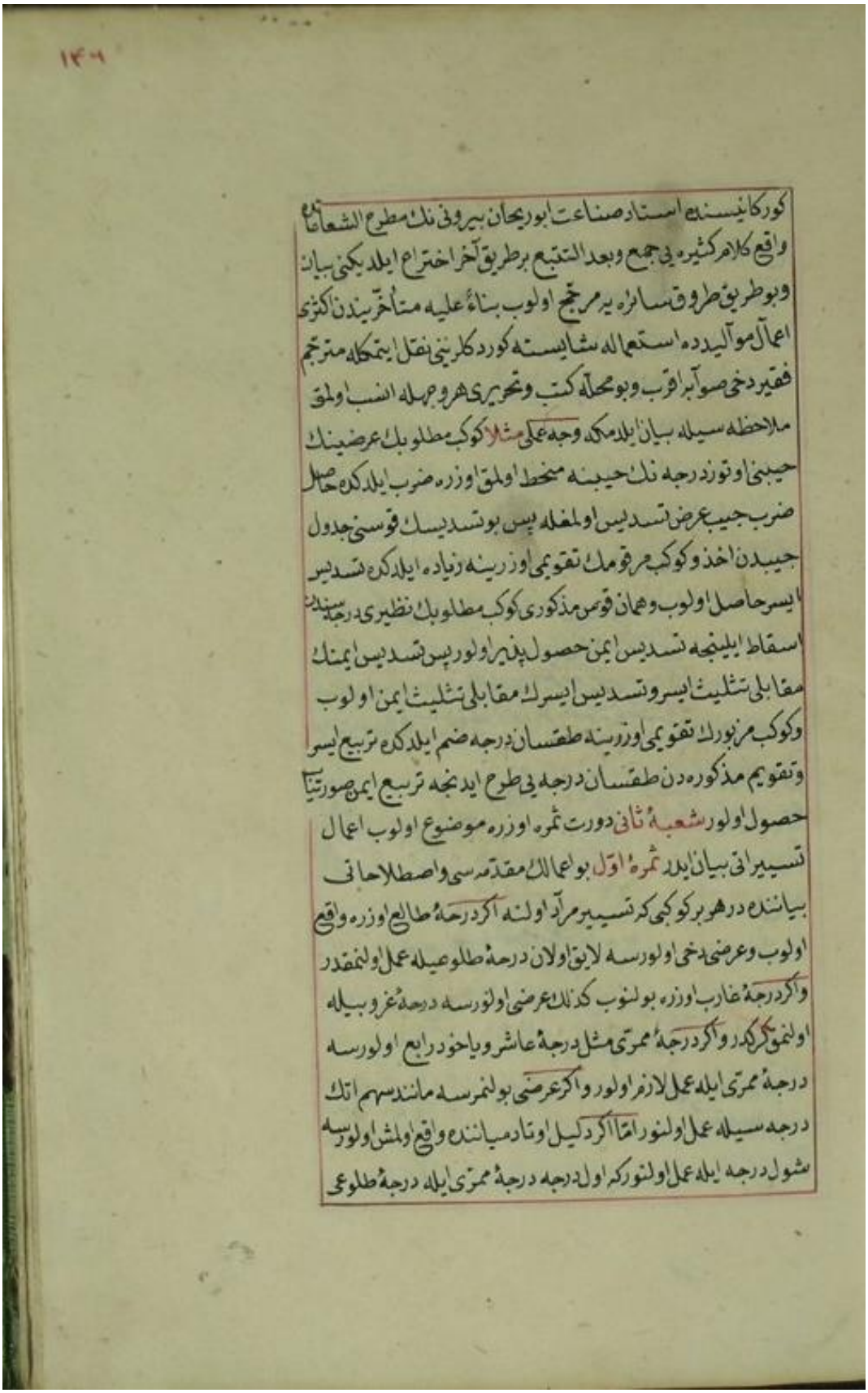

کور کانیسنده استاد صناعت ابوریحان بیرونی نك مطرح الشعاعات
واقع کلام کثیره یی جمع وبعد التتبع بر طریق آخر اختراع ایلدیکنی بیان
وبو طریق طرق سائره یه مرجح اولوب بناءً علیه متأخرینك اکثری
اعمال موالیده استعماله شایسته کورد کلرینی نقل ایتمکله مترجم
فقیر دخی صو آبراقوب وبو محله کتب وتحریری هر وجهله انسب اولمق
ملاحظه سیله بیان ایلدمکله وجه علی مثال کوکب مطلوبك عرضینك
جیبنی اوتوزدرجه نك جیبنه منحط اولمق اوزره ضرب ایلدکده حاصل
ضرب جیب عرض تسدیس اولمغله پس بو تسدیسك قوسنی جدول
جیبدن اخذ وکوکب مرقومك تقویمی اوزرینه زیاده ایلدکده تسدیس
ایسر حاصل اولوب وهمان قوس مذکوری کوکب مطلوبك نظیری درجه سندن
اسقاط ایلیلمجه تسدیس ایمن حصول پذیر اولور پس تسدیس ایمنك
مقابلی تثلیث ایسر وتسدیس ایسرك مقابلی تثلیث ایمن اولوب
وکوکب مزبورك تقویمی اوزرینه طقسان درجه ضم ایلدکده تربیع ایسر
وتقویم مذکوردن طقسان درجه یی طرح ایدیلمجه تربیع ایمن صورتیله
حصول اولور شعبهٔ ثانی دورت ثمره اوزره موضوع اولوب اعمال
تسییراتی بیان ایلدر ثمرهٔ اول بو اعمالك مقدمه سی واصطلاحاتی
بیاننده در هو برکوکبی کر تسییر مرآد اولنه اکر درجهٔ طالع اوزره واقع
اولوب وعرضی دخی اولورسه لایق اولان درجهٔ طلوعیله عمل اولنمقدر
واکر درجهٔ غارب اوزره بولنوب کذلك عرضی اولورسه درجهٔ غروبیله
اولنمق کرکدر واکر درجهٔ ممری مثل درجهٔ عاشر ویاخود رابع اولورسه
درجهٔ ممری ایله عمل لازم اولور واکر عرضی بولنمرسه مانند سهم اتك
درجه سیله عمل اولنور امّا اکر دلیل اوتاد میاننده واقع اولمش اولورسه
شول درجه ایله عمل اولنورکه اول درجه درجهٔ ممری ایله درجهٔ طلوعی

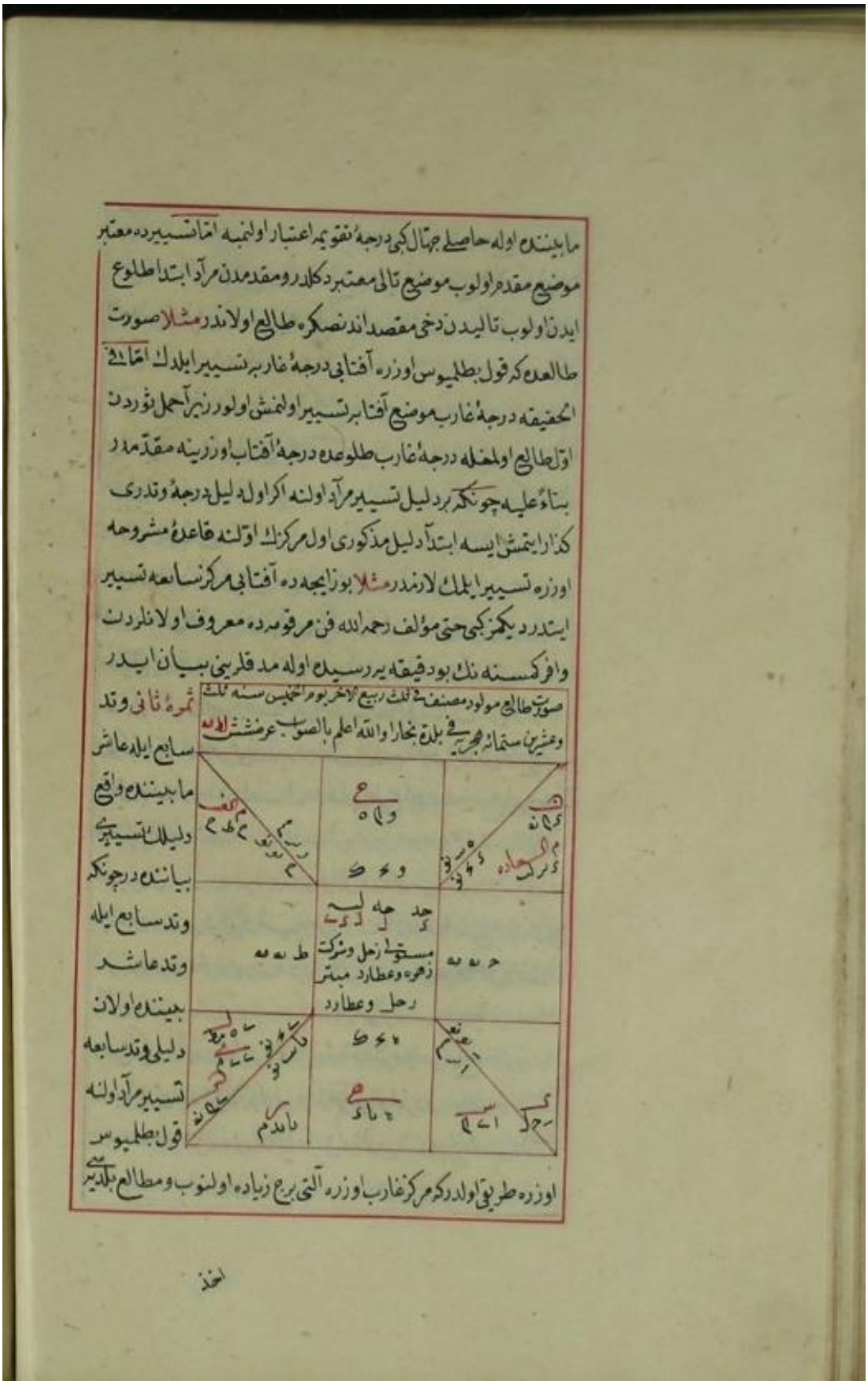

[146b]

اخذ اولنور کہ حقیقتدہ اول مطالع طالع اولوب کا مقدم اطلاق ایدرلر
بعدہ آلتی برج دخی موضع دلیلہ زیادہ وکذلک مطالع بلادیہ سی اخذ اولنوب
واکا تالی تعبیر ایدرلر کہ اول مطالع برج دلیلک نظیری اولمش اولور پس
مقدمو تالیدن اسقاط ایلینجہ باقی قلان ہر بر درجہ تقریبا برسال وہر
بر دقیقہ آلتی کون اولور امتا آلتی برج زیادہ اولنمغہ سبب ہر بر جدن ہر
درجہ نک مطالعی مغاربنہ مساوی اولدیغی درکہ مثلا مطالع میزانک
اون اوچ درجہ سی اولنجہ درجہ مطالعی حملک کذلک اون اوچ درجہ سی اولور
زیرا فلک بر وجدن ہر بر درجہ کہ طلوع ایلیہ اولدرجہ نک نظیری غروب
ایتمش اولور مثلا مطالع میزانک ۶ درجہ ودقیقہ سی اولوب وغارب
حملک ۶ درجہ ودقیقہ سیدر وآفتاب دخی ثورک ۱۰ درجہ
ودقیقہ سندہ بولنمغلہ پس مرکز غارب اوزرہ آلتی برج زیادہ ایلدک
میزانک ۶ درجہ ودقیقہ سی اولور کہ مطالع بلادیہ سی فصولدہ در
بو مطالع طالع اولوب مقدمہ تعبیر اولنور بعدہ موضع آفتابہ کذلک
آلتی برج زیادہ ایلدکدہ عقربک ۱۰ درجہ ودقیقہ سی اولوب وبونک
مطالع بلادیہ سی ۱۲ اولورکہ بودخی تالی اطلاق اولنور امدی مقدمی
بالیدن اخراج ایلدکدہ باقی ۶ ند قالوب درجاتی اوتوز اوچ سال حساب
اولنور والی دوت دقیقہ بی آلتیہ ضرب ایلیوب واوتوزہ قسمت ایلینجہ
خارج قسمت ۴ کہ یعنی تقریبا اون آی ویکرمی دورت کون اولور ثمرہ ثالث
زیادہ ونقصان عطیہ کواکب بیانندہ درا کر برنحس کتخدایہ عدا وتلہ
ناظر اولورسہ آنک عطیہ سندن برمقداری نقص ایدر نقصان
اولان دخی نحسک فوق الارض ویا تحت الارض اولان اجزاسا عتی
وطالعدن ویاخود غاربدن بعدینہ مقداری اولوب وطریق عملی اولدرکہ
اکر کوکب فوق الارض اولورسہ طالعک مطالع بلادیہ سنی کوکب نحسک

[147a]

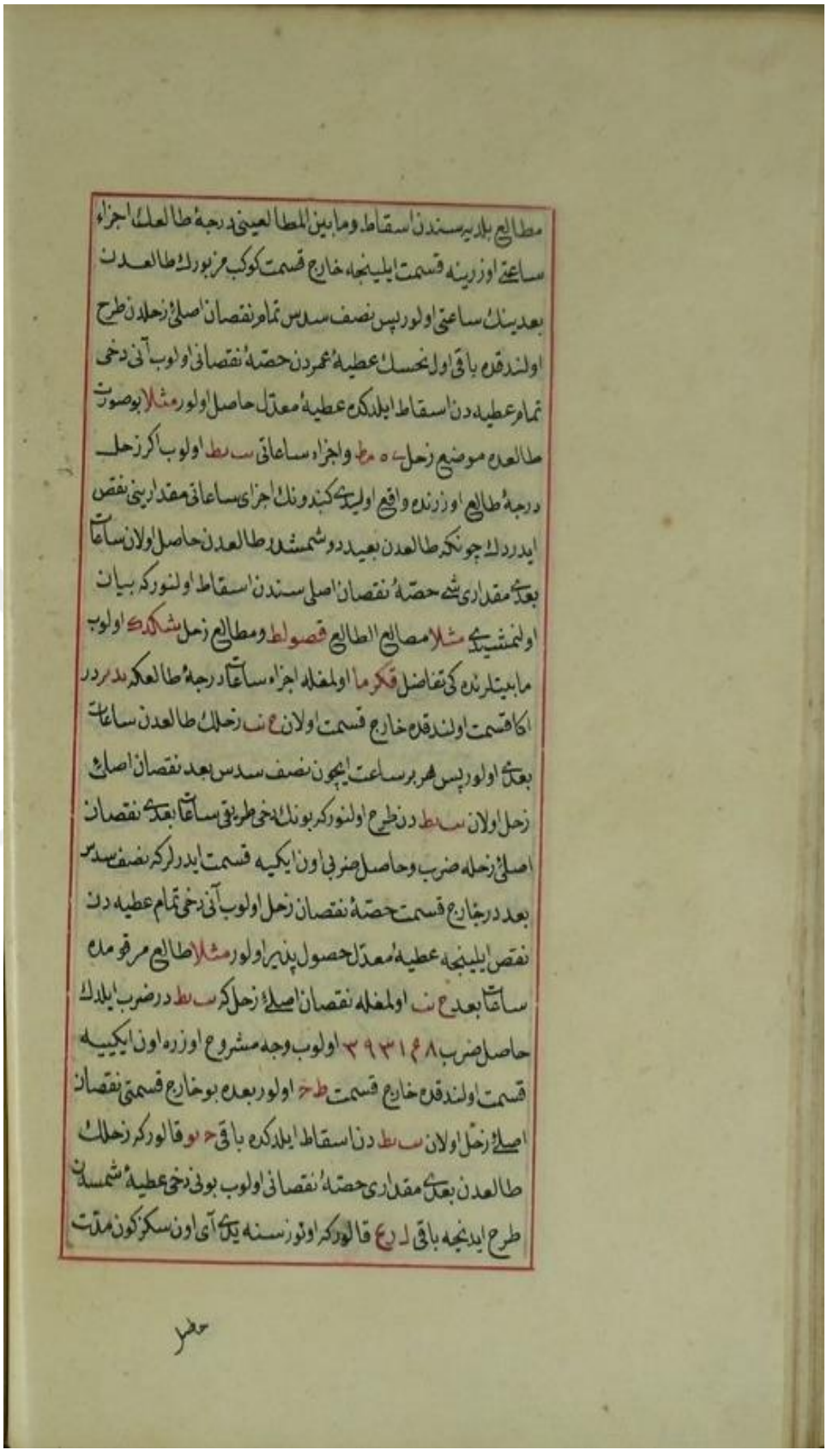

مطالع بلاد بر سنه دن اسقاط و مابین المطالعین ذ درجهٔ طالعهٔ اجزاء
ساعتی او زرینه قسمت ایلیه نجه خارج قسمت کوکب مزبورك طالعدن
بعد یك ساعتی اولور پس نصف سدس تمام نقصان اصلی زحلدن طرح
اولنه قده باقی اول نحسك عطیهٔ عمردن حصهٔ نقصانی اولوب آنی دخی
تمام عطیه دن اسقاط ایلدکده عطیهٔ معدل حاصل اولور مثلا بو صورت
طالعده موضع زحل ٥ مط و اجزاء ساعاتی س نط اولوب اکر زحل
درجهٔ طالع اوزرنده واقع اولیدی کندونك اجزای ساعاتی مقداریجه نقص
ایدردك چونکه طالعدن بعید دوشمشدر طالعدن حاصل اولان ساعات
بعدك مقداری شی حصهٔ نقصان اصلی سنه دن اسقاط اولنور که بیان
اولنمشدی مثلا مصالع الطالع قصولط و مطالع زحل شکدك اولوب
مابینلرنده کی تفاضل فکرما اولمغله اجزاء ساعات درجهٔ طالعهٔ بدر در
اکا قسمت اولنه قده خارج قسمت اولان ع ن زحلك طالعدن ساعات
بعدك اولور پس هر بر ساعت ایچون نصف سدس بعد نقصان اصلی
زحل اولان س نط دن طرح اولنور کرونك دخی طریقی ساعات بعدك نقصان
اصلی زحله ضرب و حاصل ضربی اون ایکیه قسمت ایدرلر که نصف سدس
بعد درجاری قسمت حصهٔ نقصان زحل اولوب آنی دخی تمام عطیه دن
نقص ایلیه نجه عطیهٔ معدل حصول پذیر اولور مثلا طالع مرقومده
ساعات بعد ع ن اولمغله نقصان اصلی زحل که س نط در ضرب ایلدك
حاصل ضرب ٢٩٣١٤٨ اولوب وجه مشروح اوزره اون ایکیه
قسمت اولنه قده خارج قسمت ط ح اولور بعده بو خارج قسمتی نقصان
اصلی زحل اولان س نط دن اسقاط ایلدکده باقی ح یو قالور کرونك
طالعدن بعد مقداری حصهٔ نقصانی اولوب بونی دخی عطیهٔ شمسدن
طرح ایدنجه باقی ا ر ع قالور کرونوز سنه یدك آی اون سکز کون مدت

صفر

[147b]

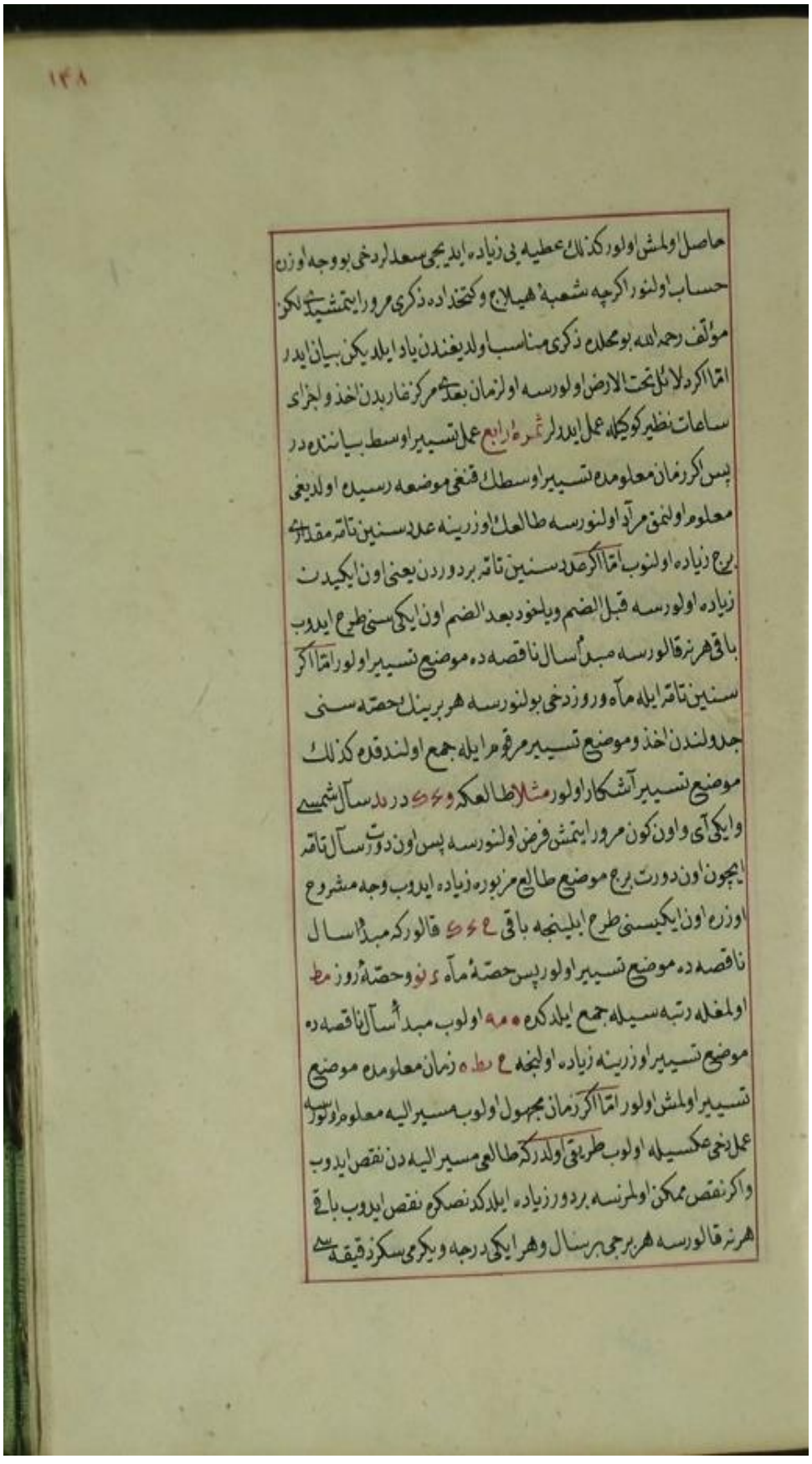

حاصل اولمش اولور کذلک عطیه نی زیاده ایدیجی سعد اردخی بو وجه اوزن
حساب اولنور اگرچه شعبهٔ هیلاج و کتخداده ذکری مرور ایتمشدر لکن
مولف رحمه الله بو محلده ذکری مناسب اولدیغندن یاد ایلدیکن بیان ایدر
امّا اگر دلائل تحت الارض اولورسه اولزمان بعد مرکز غاربدن اخذ و بجزای
ساعات نظیر کویکله عمل ایدلر ثمرهٔ رابع عمل تسییر اوسط بیانندہ در
پس اگر زمان معلومدہ تسییر اوسطک قنغی موضعه رسیده اولدیغی
معلوم اولمق مراد اولنورسه طالعک اوزرینه عدد سنین تامّه مقدارنجه
برج زیاده اولنوب امّا اگر عدد سنین تامّه بر دوردن یعنی اون ایکیدن
زیاده اولورسه قبل الضم ویلخود بعد الضم اون ایکی سنی طرح ایدوب
باقی هر نه قالورسه مبدأ سال ناقصه ده موضع تسییر اولور امّا اگر
سنین تامّه ایله ماه و روز دخی بولنورسه هر برینک حصّه سنی
جدولندن اخذ و موضع تسییر مرقوم ایله جمع اولندقده کذلک
موضع تسییر آشکار اولور مثلا طالعکه ۶۶ درجه سال شمسی
و ایکی آی و اون کون مرور ایتمش فرض اولنورسه پس اون دورت سال تامّه
ایچون اون دورت برج موضع طالع مزبوره زیاده ایدوب وجه مشروح
اوزره اون ایکیسنی طرح ایلینجه باقی ۶۶ قالور که مبدأ سال
ناقصه ده موضع تسییر اولور پس حصّهٔ ماه ۲ نو حصّهٔ روز ۶
اولمغله رتبه سیله جمع ایلدکده ۸۸ اولوب مبدأ سال ناقصه ده
موضع تسییر اوزرینه زیاده اولنجه ۶۵ زمان معلومده موضع
تسییر اولمش اولور امّا اگر زمان مجهول اولوب مسیر الیه معلوم اولورسه
عمل دخی عکسیله اولوب طریقی اولدرکه طالعی مسیر الیه دن نقص ایدوب
و اگر نقص ممکن اولمزسه بر دور زیاده ایلدکدن صکره نقص ایدوب باقی
هر نه قالورسه هر برجی بر سال و هر ایکی درجه بیکرمی سکز دقیقه یه

برماه وهر بش دقیقه سی برکون اوله رق جمع اولندقده تسییرك درجهٔ
طالعدن موضع معلومه رسیده اولدیغی مدت هویدا اولور رکه مثلا
طالع وعك موضع مسیر الیه اعلا اولمغله پس موضع مسیر الیهه
اون ایکی برج ضم اولندقده نصکره طالعی اسقاط ایلینجه باقی وکرع
قالوب یعنی آلتی برجدن آلتی سنه ویکرمی یدی درجه سکز دقیقه دن
دخی حساب سابق اوزره اون برآی اخذ اولنمغله امدی مدت مزبوره ده
درجهٔ طالعك تسییرك موضع آفتابه رسیده اولدیغی معلوم اولور
شعبهٔ ثالث طقوز ثمره ایله تسییرات عظمی بیان ایدر ثمرهٔ اولك
مرکز عاشرك ودرابعك تسییری بیاننده درچونکه بوایکی وتددن
برینی موضع سهمه ویاخود برکوکبك موضعنه ویاخود شعاعنه
تسییر مراد اولنه اکر اول کوکبك عرضی اولمزسه طریقی اولدرکه مثلا
درجهٔ عاشرك خط استوآ ایله مطالعی اخذ اولنوب مقدم اولورکذلك
دلیلك دخی مطالع خط استوآسی اخذ اولندقده تالی اولوب بعده
مقدمی تالیدن نقص وهر بنرقالورسه هر درجه برسال وهر دقیقه
آلتی کون اعتبار اولندقده پس حاصل اولان مدت مقدمك تسییرینك
تالیه رسیده اولمسی اولور امّا اکر بوایکی مرکزدن برینی عرضی اولان
کوکبه تسییر مراد اولورسه ابتدا دلیل مزبورك عرضی معلوم اولوب
ودرجهٔ ممری استخراج اولنوب خط استوآ ایله مطالع درجهٔ ممری
اخذ اولندقده تالی اولور بعده مطالع عاشر ویاخود رابعکه مقدمدر تالیدن
نقص اولنجه مابین درجات تسییر اولورکه کذلك هر درجه برسنه
وهر دقیقه آلتی کون اولمش اولور مثلا درجهٔ عاشر حه مه فرض
اولنوب خط استوآ ایله مطالعی قرو اولورکه مقدمدر وموضع سهم
السعاده دخی ی ربك اولمغله آنك دخی مطالع خط استوآسی قم ٤

اولورکه

اولورکه تالیدرامدی مقدمی تالیدن اسقاط ایلیمجه لـ ندباقی قالورکه
بومدت تسییر وندعاشوك سهم السعاده یه رسیده اولمسیدرپس
مرکز رآبعك دخی علی بوکونه اولور ثمرهٔ ثانی طالع ایله مرکز غاربك
تسییری بیانندہ درپس بووتدلردن دخی بریخی موضع سهم ویاخود
عرضی اولمیان کوکبه ویاشعاعه تسییر مرآد اولنه مثلا تسییر اولنه جق
طالع ایسه مطالع بلدیرسنی اخذ ایلدکده مقدم اولوب کذلك دلیلك
دخی مطالع بلدیرسنی اخذ ایلیمجه تالی اولورلکن دلیل مزبورك عرضی
اولورسه ابتدآعرضی معلوم اولوب درجهٔ طلوعی استخراج ومطالع
درجهٔ طلوعی اخذاولنوب آنی تالی فرض ایدرلرپس مقدمی تالیدن اسقاط
ایلیمجه باقی فلان هربرد رجه برسآل وهربرد قیقه آلتی کون اولورکه
مقدما بیان اولنمشیدی امآاکر درجهٔ غاربی تسییر مرآد اولنورسه آنك
نظیری اولان طالعك مطالع بلدیرسی اخذاولنوب مقدم اولورتسییر
کندویه رسیده اوله جق دلیلك نظیرینك دخی مطالع بلدیرسی اخذ
اولندقده تالی اولورکه مقدما آلتی ضم اولنمق دخی بومعنایه در امآاکر
مسیرالیه ایچون عرض اولورسه درجهٔ غروبی استخراج ونظیرینك
مطالع بلدیرسی آلنوب تالی اعتبار اولنورپس بنه مقدمی تالیدن اسقاط
ایدیلیمجه باقی فلان درجات تسییر اولوب کذلك هربرد رجه برسآل وهر
برد قیقه آلتی کون فرض اولندقده زمدت حاصل اولورسه موضع
غاربك تسییری دخی موضع دلیله اولمدتده واصل اولوهوالله اعلم
ثمرهٔ ثالث دلیلك اوتادون حاصل اولان ساعات بعدینك استخراجی
بیاننده امدن پیش ازین تقریر مطلوبه کمقدمه تعییر اولنوب اولدخی
مشغول وجهله بیان اولنورکه مثلا حقیقت اوزره معلومدرکه ارباع
معدل النهاردن هربربع ساعات معوج اولمق اوزره آلتی ساعتده طالع

[149a]

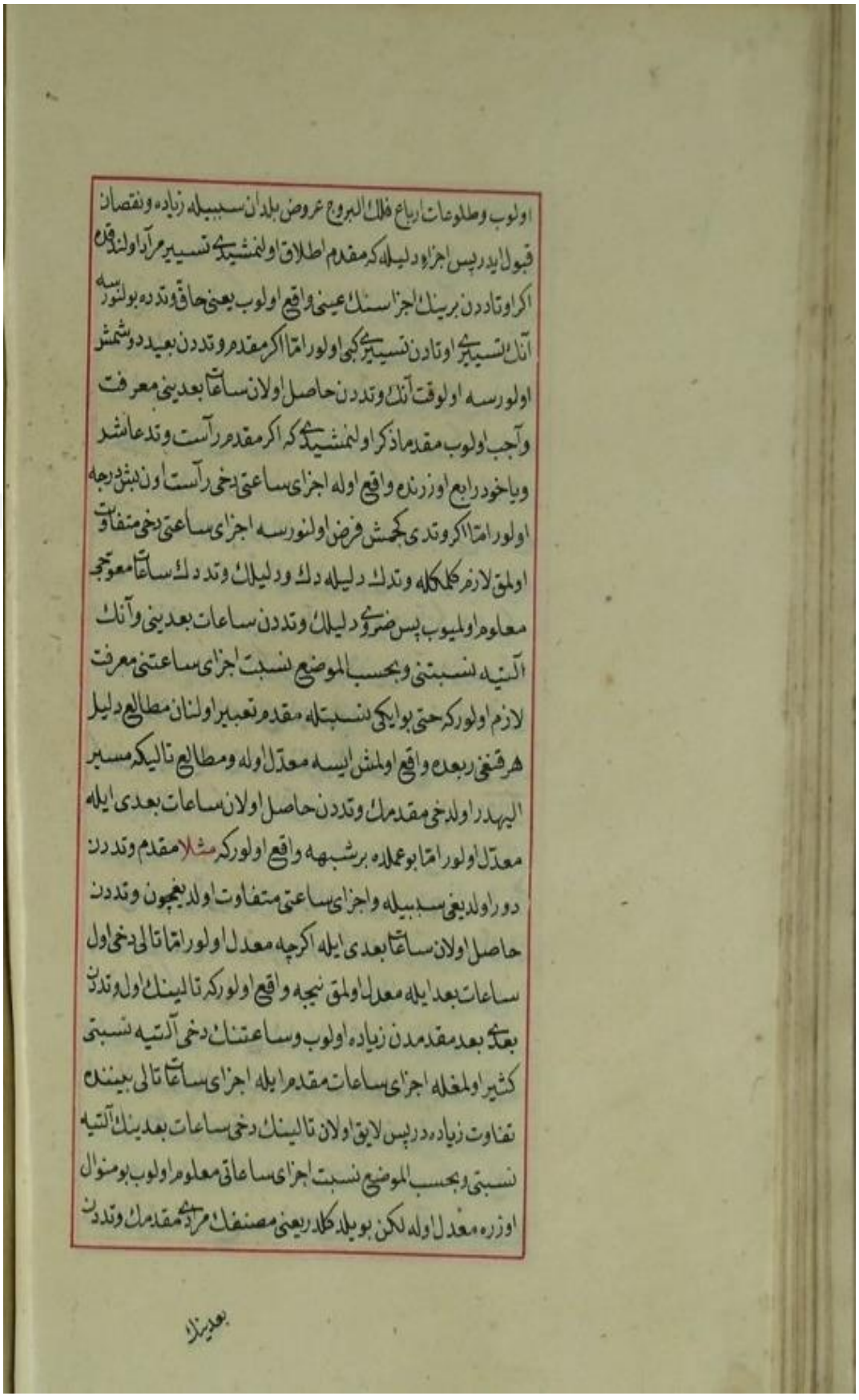

اولوب وطلوعات ارباع فلك البروج عروض بلدان سببيله زياده ونقصان
قبول ايدر پس اجزاء دليله كه مقدم اطلاق اولنمشيدر تسيير مرآد اولندقده
اكر اوتادن برينك اجزاسنك عيني واقع اولوب يعني حاق وتده بولنورسه
آنك تسييري اوتادن تسييرى كبى اولور اما اكر مقدم وتددن بعيد دوشمش
اولورسه اولوقت آنك وتددن حاصل اولان ساعات بعديني معرفت
واجب اولوب مقدما ذكر اولنمشيدر كه اكر مقدم رآست وتد عاشر
ويا خود رابع اوزرنده واقع اوله اجزاى ساعتى دخى رآست اون بش درجه
اولور اما اكر وتدى كحمش فرض اولنورسه اجزاى ساعتى دخى متفاوت
اولمق لازم كلمكله وتدك دليله دك ودليلك وتددك ساعات معوجه
معلوم اولميوب پس ضرورى دليلك وتددن ساعات بعديني وآنك
آلتيه نسبتنى وبحسب الموضع نسبت اجزاى ساعتنى معرفت
لازم اولور كه حتى بوايكى نسبتله مقدم تعبير اولنان مطالع دليل
هر قنغى ربعده واقع اولمش ايسه معدل اوله ومطالع تاليكه مسير
اليهدر اولدخى مقدمك وتددن حاصل اولان ساعات بعدى ايله
معدل اولور اما بو عمليه برشبهه واقع اولور كه مثلا مقدم وتددن
دور اولديغى سببيله واجزاى ساعتى متفاوت اولديغجون وتددن
حاصل اولان ساعات بعدى ايله اكرچه معدل اولور اما تالى دخى اول
ساعات بعد ايله معدل اولمق نيجه واقع اولور كه تاليك اوله وتددن
بعدى بعد مقدمدن زياده اولوب وساعتنك دخى آلتيه نسبتى
كثير اولمغله اجزاى ساعات مقدم ايله اجزاى ساعات تالى بينده
تفاوت زياده در پس لايق اولان تاليك دخى ساعات بعديك آلتيه
نسبتى وبحسب الموضع نسبت اجزاى ساعاتى معلوم اولوب بو منوال
اوزره معدل اوله لكن بويله كلديغى مصنفك مرادى مقدمك وتددن

بعديزاد

[149b]

بعد ینك اجزای ساعتی نمقدار اولورسه تالینك دخی اجزای ساعاتك
اکا نسبتله معلوم اولور دیمکدر مثلا مقدم وتدی بش درجه کچمش
اولوب وتالی دخی اون درجه کچمش اولورسه پس مقدمك وتددن
بعد ینك اجزای ساعاتی نمقدار ایسه تالینك اجزای ساعاتی بعدك
مقدمه نسبت اولندقده ضعفی دوشمکله بو تقدیرجه تالینك
دخی وتددن بعد ینك اجزای ساعاتنی بلشقه استخراجه حاجت
قالمز امدی اجزای ساعاتی معلوم ایدن نمنك طریقی اولدرکه دلیلك
قوس النهار بلدینی سنی اون ایکیه قسمت ایلدکده اجزای ساعاتی حاصل
اولوب آتی دخی اوتوزدن نقص ایلینجه باقی نظیر ینك اجزاء ساعاتی
اولورچونکه بو مقدمات معلوم اولدی اکر دلیل ایکی وتد میانده
واقع اولوب وتددن بعد ینك ساعاتی معلوم اولمق مراد اولنورسه
وتددن دلیل مذکوره رسیده اولنجه حاصل اخذ واجزاء ساعتنی
استخراج ایدوب بعد مرقومی حاصل اولان اجزاء ساعاته قسمت
ایلدکده خارج قسمت دلیلك وتددن بعدك اولور مثلا اکر دلیل وتد
عاشری کچمش اولورسه خط استوا من اول الحمل جدولندن اخذ
وعاشرك مطالع خط استوا سنی نقص ایلدکده هریه قالورسه دلیلك
وتد عاشردن بعدك اولوب بو حاصل اولان بعدك دخی طقساندن نقص
ایلدکده باقی قلان دلیلدن وتد طالعه وارنجه اولان بعد اولور پس
وتد عاشر ایچون حاصل اولان بعدك دخی اجزاء ساعات موضع دلیله
قسمت ایتدکده خارج قسمت وتد عاشردن تا دلیله وارنجه اولان
بعدك ساعات معوجی اولوب چونکه بو ساعت دخی آلتیدن اسقاط
اولنه دلیلدن تا وتد طالعه رسیده اولنجه حاصل اولان بعدك
ساعات معوجی اولور امدا اکر دلیل رابع ایله سابع بینده واقع اولورسه

وتدرابعك مطالع خط استوآسنی مطالع دلیلدن نقص ایلدکده باقی دلیلك
وتدرابعه وارتجه اولان بعدك اولوب آنی دخی اجزاء ساعات نظیر دلیله قسمت
ایدنجه وتدرابعدن دلیل ایچون حاصل اولان ساعات بعد اولور امّا اگر دلیل
مطالع ایله رابع میانده اولورسه طالعك مطالع بلدیرسی اخذ اولنوب
مطالع دلیلدن نقص اولندقده باقی قلان وتدطالعه وارتجه دلیلك
بعدك اولوب کذلك اجزاء ساعات نظیر دلیله قسمت اولندقده خارج
قسمت دلیل مزبوردن وتدطالعه رسیده اولنجه حاصل اولان ساعات
بعد اولور امّا اگر دلیل سابع ایله عاشر بینده واقع اولورسه وتدسابعك
نظیرینك مطالع بلدیرسی یعنی مطالع طالع اخذ ومطالع نظیر دلیلدن
نقص اولنجه دلیلك وتدسابعدن بعدك نمایان اولوب کذلك اجزاء ساعات
دلیله قسمتده وتدسابعدن ساعات بعد دلیل آشکار اولور ثمره رابع
عاشر ایله طالع میانده اولان دلیلی یینه بورجده واقع دلیله تسییرك
طریقی بیانده در مقدما بیان اولنمشدیکه بر دلیلی تسییر مراد اولنه اکا
مقدم تعبیر اولنوب مسیر الیهه تالی اطلاق ایدرلر بوقضیه معلوم
اولدقده چونکه مقدم عاشر ایله طالع بینده واقع اولمش اولوب کذلك
تالی دخی یینه بورجده بولنه مقدمك مطالع خط استوآئیه سنی
وبلدیرسنی اخذ وبوایکی مطالع مابینده تفاضل الوب ووتدعاشرك
ساعات بعدیه ضرب وآلتیه قسمت ایلدکده تعدیل حصول پذیر اولور
پس اکر فضل مطالع خط استوآئیه نك اولورسه تعدیلی مطالع خط
استوآئیه دن نقص اولنوب واکر فضل مطالع بلدیر ایچون اولورسه
تعدیلی مطالع خط استوآ اوزرینه زیاده اولنورحتی بوایکی وجهله دخی
مطالع خط استوآ معدل اولور ویینه بونك کبی تالینك دخی مطالع خط
استوآئیه وبلدیرسنك مابینده کی تفاضلی اخذ ووتدعاشردن حاصل

اولان

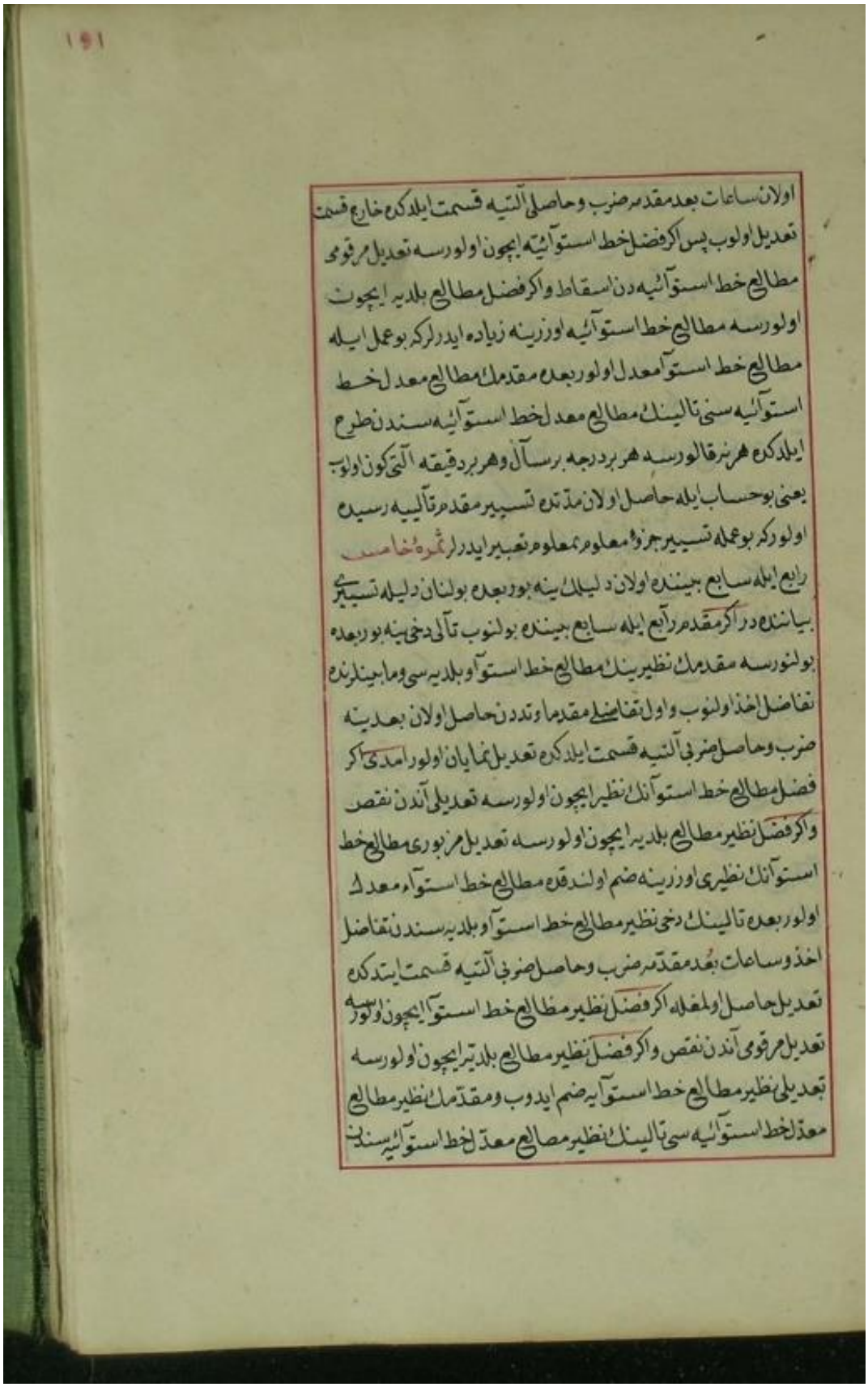

اولان ساعات بعد مقدم ضرب و حاصلی آلتیه قسمت ایلدکده خارج قسمت
تعدیل اولوب پس اگر فضل خط استوآئیه ایچون اولورسه تعدیل مرقومی
مطالع خط استوآئیه دن اسقاط و اگر فضل مطالع بلدیه ایچون
اولورسه مطالع خط استوآئیه اوزرینه زیاده ایدرلر کر بو عمل ایله
مطالع خط استوآ معدل اولور بعده مقدمك مطالع معدل خط
استوآئیه سنی تالیسنك مطالع معدل خط استوآئیه سندن طرح
ایلدکده هر نرقالورسه هر بر درجه برساآت و هر بر دقیقه آلتی کون اولوب
یعنی بوحساب ایله حاصل اولان مدتده تسییر مقدم تالیه رسیده
اولورکر بو عمله تسییر جزو معلوم معلوم تعبیر ایدرلر ثمره خامس
رابع ایله سابع بینده اولان دلیلك بینه بور بعده بولنان دلیله تسییری
بیانده در اگر مقدم رابع ایله سابع بینده بولنوب تالی دخی بینه بور بعده
بولنورسه مقدمك نظیرینك مطالع خط استوآ و بلدیه سی و مابینلرنده
تفاضل اخذ اولنوب و اول تفاضلی مقدما وتدن حاصل اولان بعدیه
ضرب و حاصل ضربی آلتیه قسمت ایلدکده تعدیل نمایان اولورامدی اگر
فضل مطالع خط استوآنك نظیر ایچون اولورسه تعدیلی آندن نقص
و اگر فضل نظیر مطالع بلدیه ایچون اولورسه تعدیل مزبوری مطالع خط
استوآنك نظیری اوزرینه ضم اولندقده مطالع خط استوآء معدل
اولور بعده تالیسنك دخی نظیر مطالع خط استوآ و بلدیه سندن تفاضل
اخذ و ساعات بعد مقدم ضرب و حاصل ضربی آلتیه قسمت ایلدکده
تعدیل حاصل اولمغله اگر فضل نظیر مطالع خط استوآ ایچون اولورسه
تعدیل مرقومی آندن نقص و اگر فضل نظیر مطالع بلدیه ایچون اولورسه
تعدیلی نظیر مطالع خط استوآیه ضم ایدوب و مقدمك نظیر مطالع
معدل خط استوآئیه سنی تالیسنك نظیر مطالع معدل خط استوآئیه سندن

[151a]

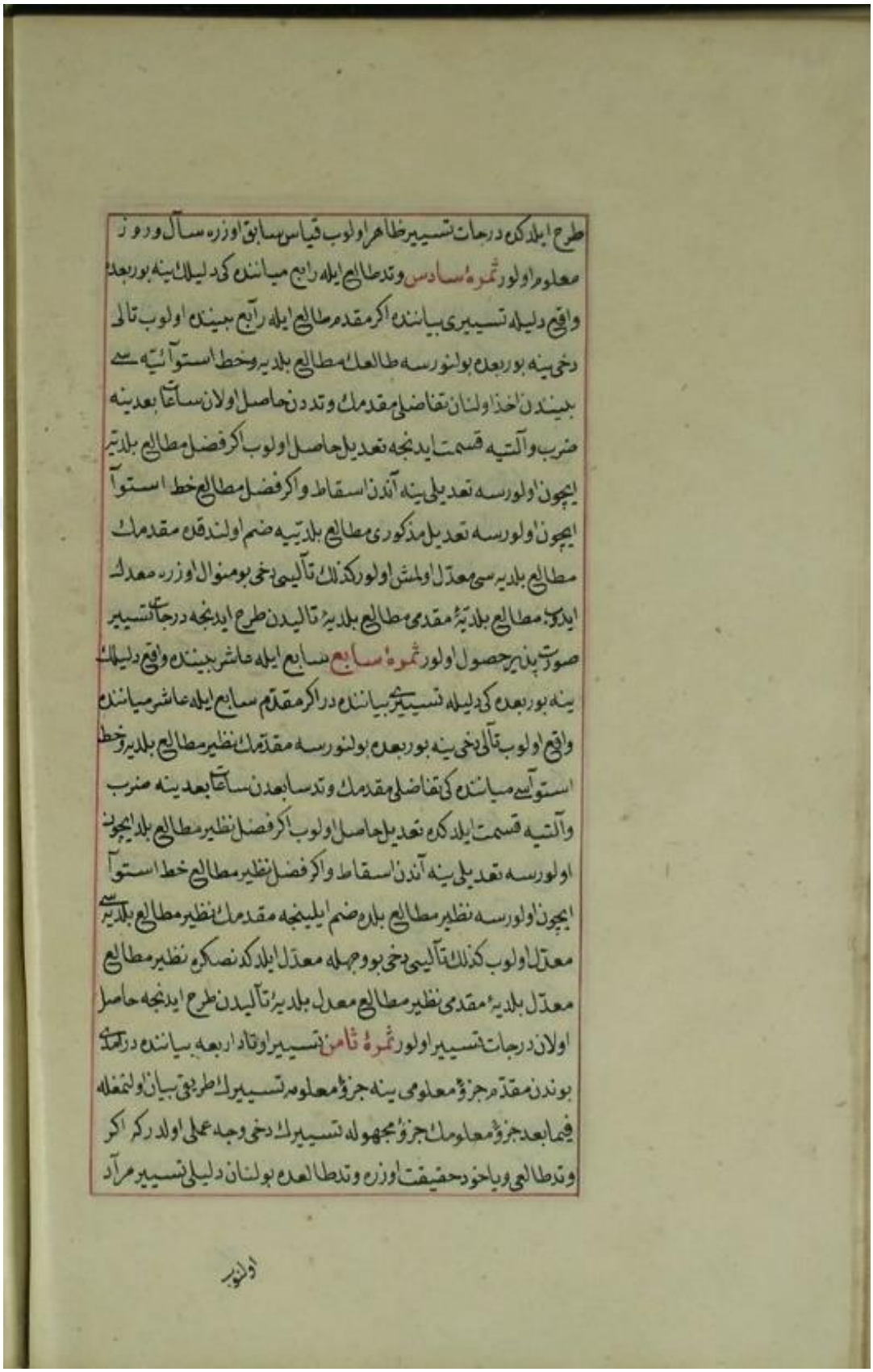

[151b]

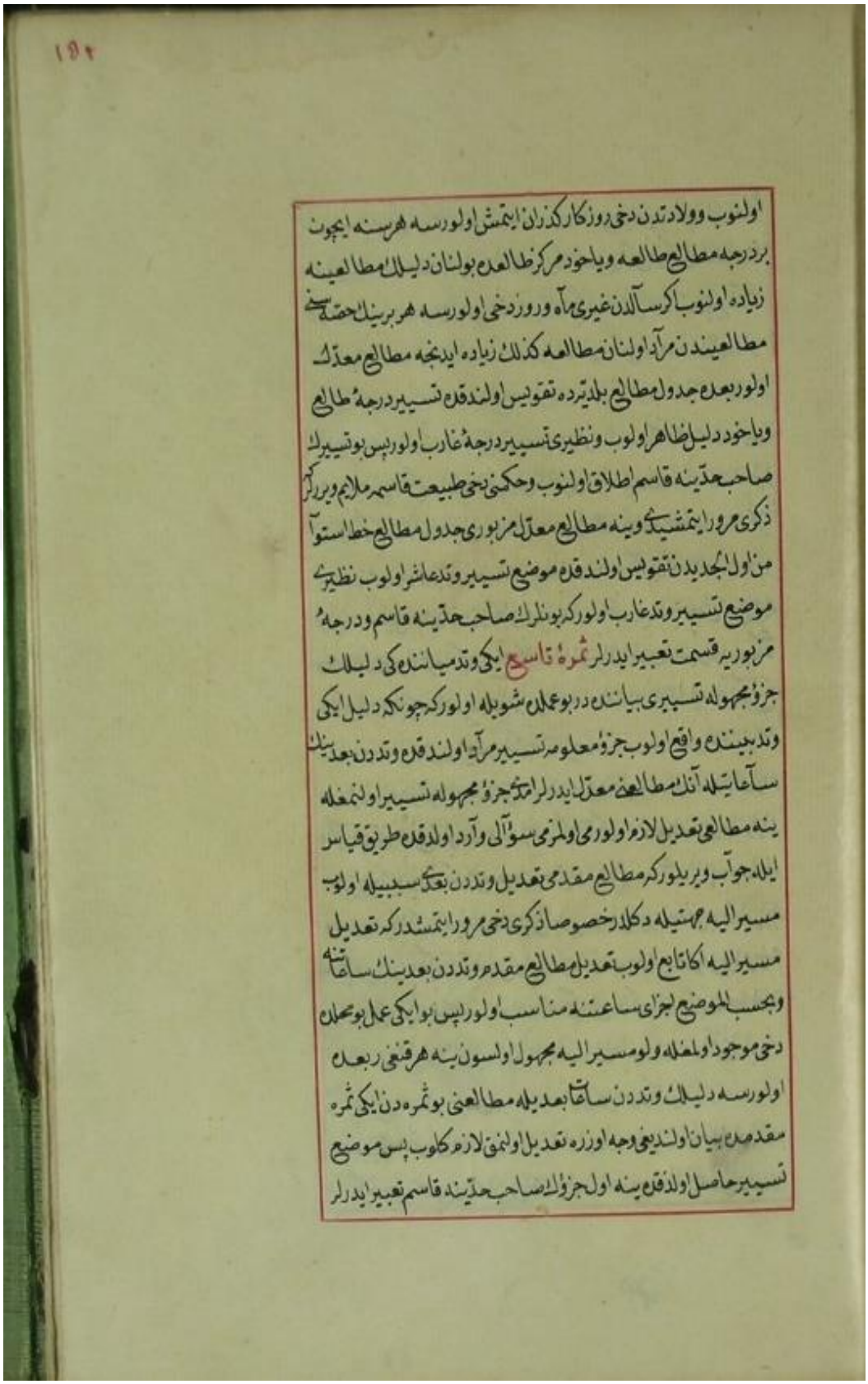

اولنوب وولادتدن دخی روزکار کذران ایتمش اولورسه هرسنه ایچون
بردرجه مطالع طالعه ویاخود مرکز طالعده بولنان دلیلك مطالعینه
زیاده اولنوب اکرسالدن غیری ماه وروز دخی اولورسه هربرینك حصه سنی
مطالعیندن مرآد اولنان مطالعه کذلك زیاده ایدنجه مطالع معدله
اولور بعده جدول مطالع بلدیترده تقویس اولندقده تسییر درجهٔ طالع
ویاخود دلیل ظاهر اولوب ونظیری تسییر درجهٔ غارب اولور پس بوتسییرك
صاحب حدیقه قاسم اطلاق اولنوب وحکمی دخی طبیعت قاسمه ملایم ویررکن
ذکری مرور ایتمشدر وبنه مطالع معدل مزبوری جدول مطالع خط استوآ
من اول الجدیدن تقویس اولندقده موضع تسییر وتد عاشر اولوب نظیری
موضع تسییر وتد غارب اولورکه بونلرك صاحب حدیقه قاسم ودرجهٔ
مزبوریه قسمت تعبیر ایدرلر ثمرهٔ تاسع ایکی وتد میانندهکی دلیلك
جزؤ مجهوله تسییری بیانندهدر بوعملده شویله اولورکه چونکه دلیل ایکی
وتد بینندهواقع اولوب جزؤ معلومه تسییر مرآد اولندقده وتددن بعد بنك
ساعاتیله آنك مطالعی معدل ایدرلر امدی جزؤ مجهوله تسییر اولنمغله
بنه مطالعی تعدیل لازم اولورمی اولمزمی سوآلی وآرد اولدقده طریق قیاسله
جوآب ویریلورکه مطالع مقدمی تعدیل وتددن بعدکی سبیله اولوب
مسیر الیه جهتیله دکلدرخصوصا ذکری دخی مرور ایتمشدرکه تعدیل
مسیر الیه اکا تابع اولوب تعدیل مطالع مقدم وتددن بعد بنك ساعاتنه
وبحسب الموضع لجزای ساعتنه مناسب اولورپس بوایکی عمل بوعملده
دخی موجود اولمغله ولو مسیر الیه مجهول اولسون بنه هرقنغی ربعده
اولورسه دلیلك وتددن ساعاتی بعدیله مطالعی بوثمره دن ایکی ثمره
مقدمه بیان اولندیغی وجهه اوزره تعدیل اولنمق لازم کلوب پس موضع
تسییر حاصل اولدقده بنه اول جزؤ له صاحب حدیقه قاسم تعبیر ایدرلر

[152a]

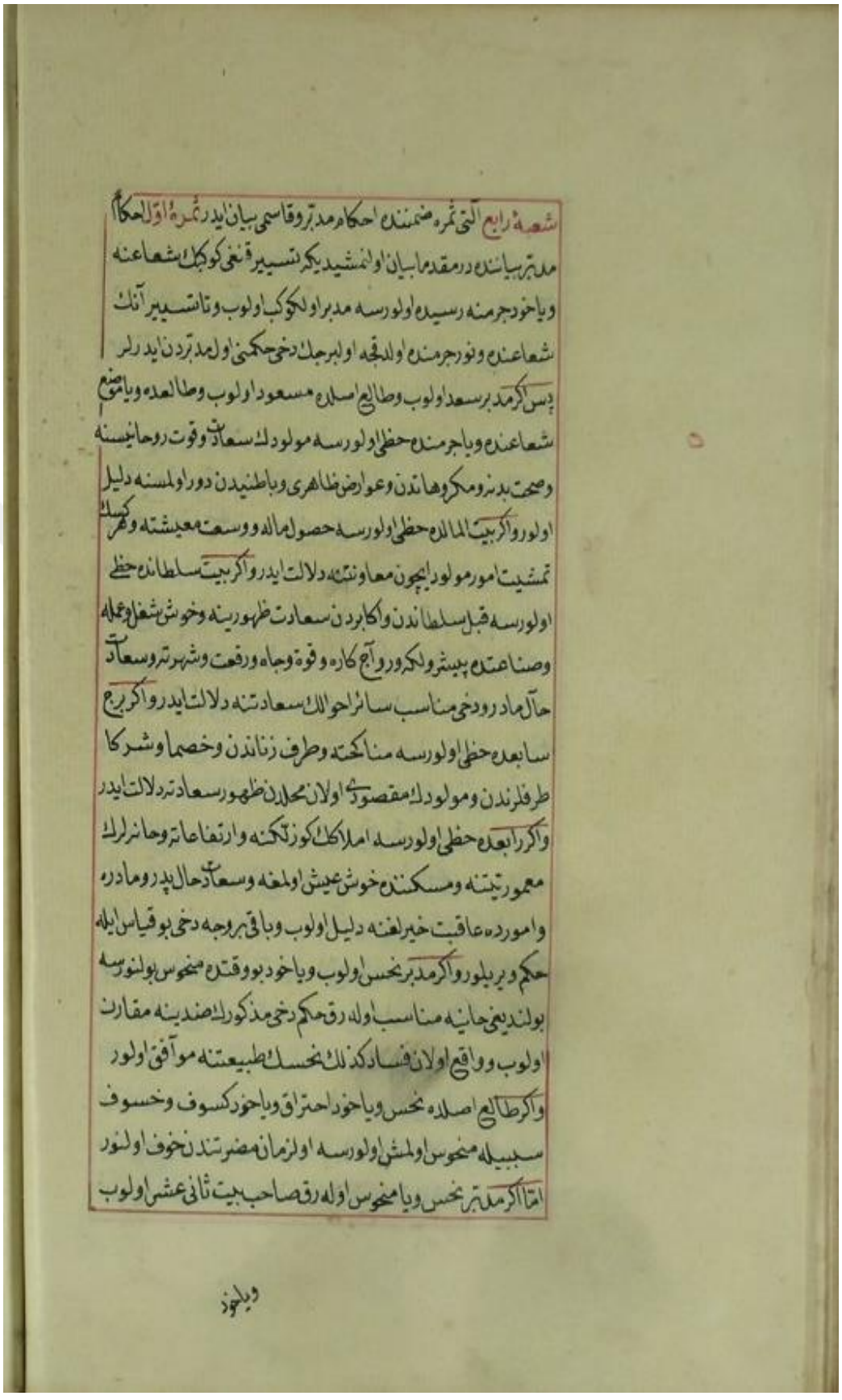

شعبهٔ رابع الّتی ثمره ضمنند احکام مدبّر وقاسمی بیان اید ثمرهٔ اوّل احکام
مدبّر بیاننده درمقدما بیان اولنمشدیکه تسییر قنمی کوکب شعاعنه
ویاخود جرمنه رسیده اولورسه مدبر اولکوکب اولوب وتاتسییر آنك
شعاعنده ونور جرمنده والدّجه اولبرجك دخی حکمنی اولمدبّردن اید رلر
پس اگرمدبر سعد اولوب وطالع اصلده مسعود اولوب وطالعده ویاموضع
شعاعنده ویاجرمنده حظّی اولورسه مولودك سعادت وقوت روحانیسنه
وصحت بدنه ومکروهاندن وعوارض ظاهری وباطنیدن دور اولمسنه دلیل
اولور واگربیت المال حظّی اولورسه حصول مال ووسعت معیشته وکهرکسك
تمشیت امور مولود ایچون معاونته دلالت اید رواگربیت سلطانده حظّی
اولورسه قبل سلطاندن واکابردن سعادت ظهوریله وخوش شغل وعمله
وصناعتده پیشرولکه ورواج کاره وقوة وجاه ورفعت وشهرتله وسعادت
حال مادر ودخی مناسب سائر احوالك سعادتنه دلالت اید رواگربرج
سابعده حظّی اولورسه مناکحته وطرف زناندن وخصما وشرکا
طرفلرندن ومولودك مقصودی اولان محللدن ظهور سعادته دلالت اید ر
واگرراابعده حظّی اولورسه املاکك کوزلکنه وارتفاعاته وحانرلرك
معمورتینه ومسکنده خوش عیش اولمغه وسعادت حال پدر ومادره
وامورده عاقبت خیرلغنه دلیل اولوب وباقی برروجه دخی بوقیاس ایله
حکم ویریلور واگرمدبر نحس اولوب ویاخود بووقتده منحوس بولنورسه
بولندیغی حانیه مناسب اولدرق حکم دخی مذکورك ضدینه مقارن
اولوب وواقع اولان فسادکذلك نحسك طبیعتنه موافق اولور
واگرطالع اصلده نحس ویاخود احتراق ویاخود کسوف وخسوف
سببیله منحوس اولمش اولورسه اولزمان مضرتندن خوف اولنور
امّا اگرمدبر نحس ویامنحوس اولدرق صاحب بیت ثانی عشر اولوب

ویاخود

ویاخود ثانی عشره بولنورسه مولودك لحوالی پریشان اولوب دوشملرینك
غلبه ایلملرینه ومحبوس ودرماندہ ودرقید اولمسنه وقرض جهتیله اندوه
وقوعنه وفساد دوآبرد لالت ایدر واگر مدبر نحس ویا منحوس اوله رفیع ساده
صاحبی ویاخود سادسده بولنورسه مولود بیمار وحرکتده سنکین اولوب
اشتهاسیه دخی نقصان اولور خصوصا کرایام کهولت وشیخوخیته مصادفه
ایلیه وبوندن ماعدا آبنده لرندن وخدمتکارلرندن واسافل ناسدن مضرت
کوروب زحمت کشیده اولورکر مثالی اگر مدبر زهره اولوب طالع اصلده
ویاخود مدبر اولدیغی وقتده منحوس بولنورسه مضرت اکل وشربك کثرتندن
وشهوتدن وعشق وطرب کبی نسنلردن اولور امّا اگر زهره نك منحوسیتی
مریخ سببیله اولورسه ضرر دخی فسق وفجور ولواطه وطلب حرام وکثرت
شهوت ومرد آرلق ورنانلر وهمشیره وآلدره خیانت وضرب وقید ومادهٔ
صفرآدن خستلك وخصومت برزکاندن ولشکر یاندن ومردم مفسد
وکذاب ومیخور معقوله لرندن اولور واگر منحوسیت زهره زحل سببیله اولورسه
مضرت پیرزن زشت صورتدن ومعاشك تنکلکندن وسختلکندن
وتهمتدن وفقردن وناستوده شهوتدن وبند وزندن آندن ومادهٔ برودتدن
ناشی حستلکدن ومشایخ ومرد مصحرآیی وبندکان معقوله لرندن اولور
امّا اگر مدبر مشتری اولوب طالع اصلده ویابو وقتده مریخ ایله منحوس
بولنورسه مضرت یاغلو وطتلو طعامدن ولحمدن خصوصا کرلحم شکار
اوله ورخصت شرعی جهتیله طلب مآل حرامدن ومرآیی لکدن وکذب ونفاقدن
وقسم ایتمکدن وحاکم وائمه وقضاتدن مکروهیته رسیده اولمقدن وحرارتدن
ناشی حستلکدن وقصاص وحقوق شرعیدن اولور واگر منحوسیت مشتری
زحل سببیله اولورسه مضرت اسکی دعوآردن ورئیسلر واهل صحرآیله
قدیم اموردن وبندہ وخدمتکاردن ومشایخ ودهاقین معقوله لرندن

[153a]

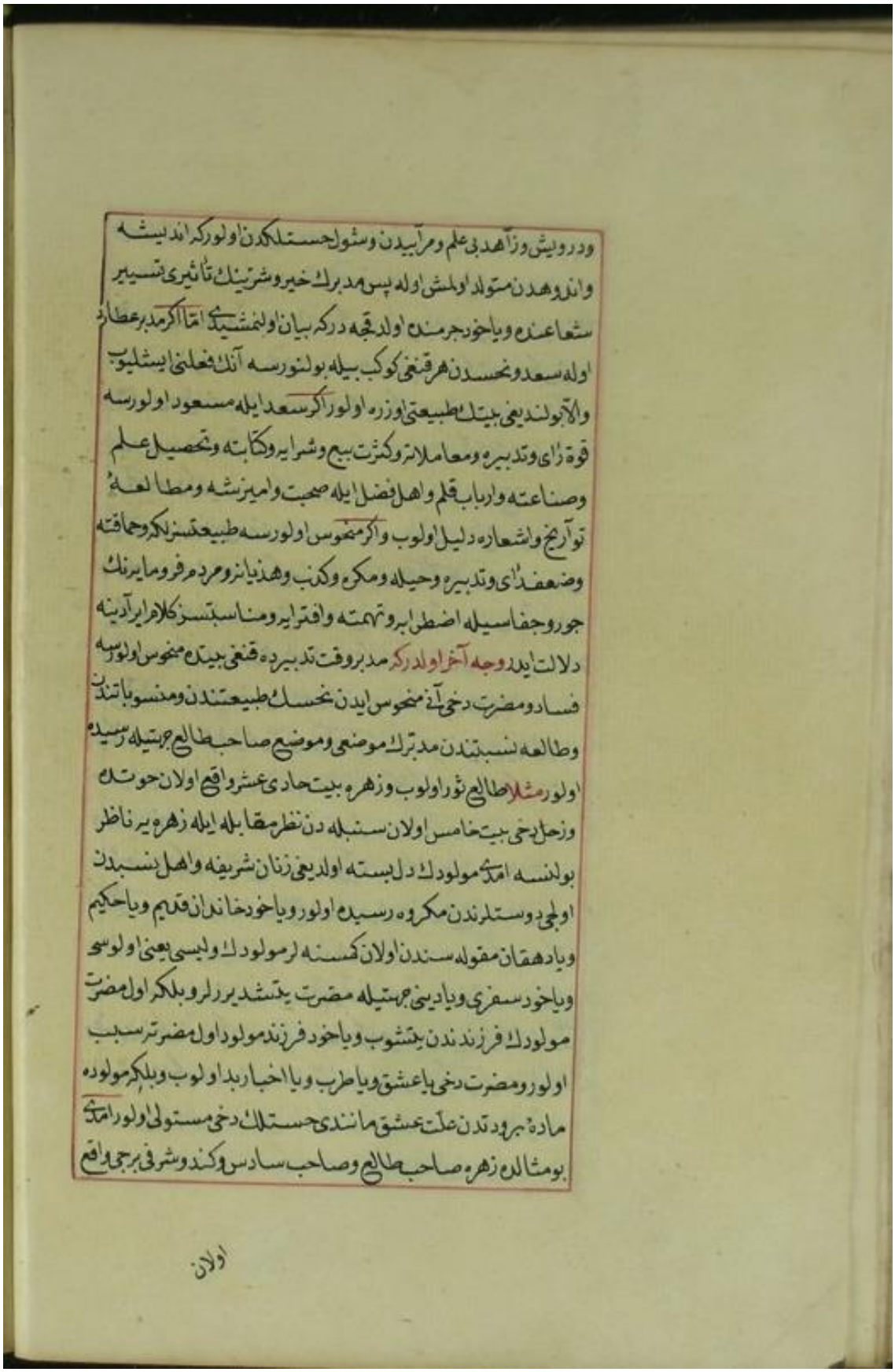

[153b]

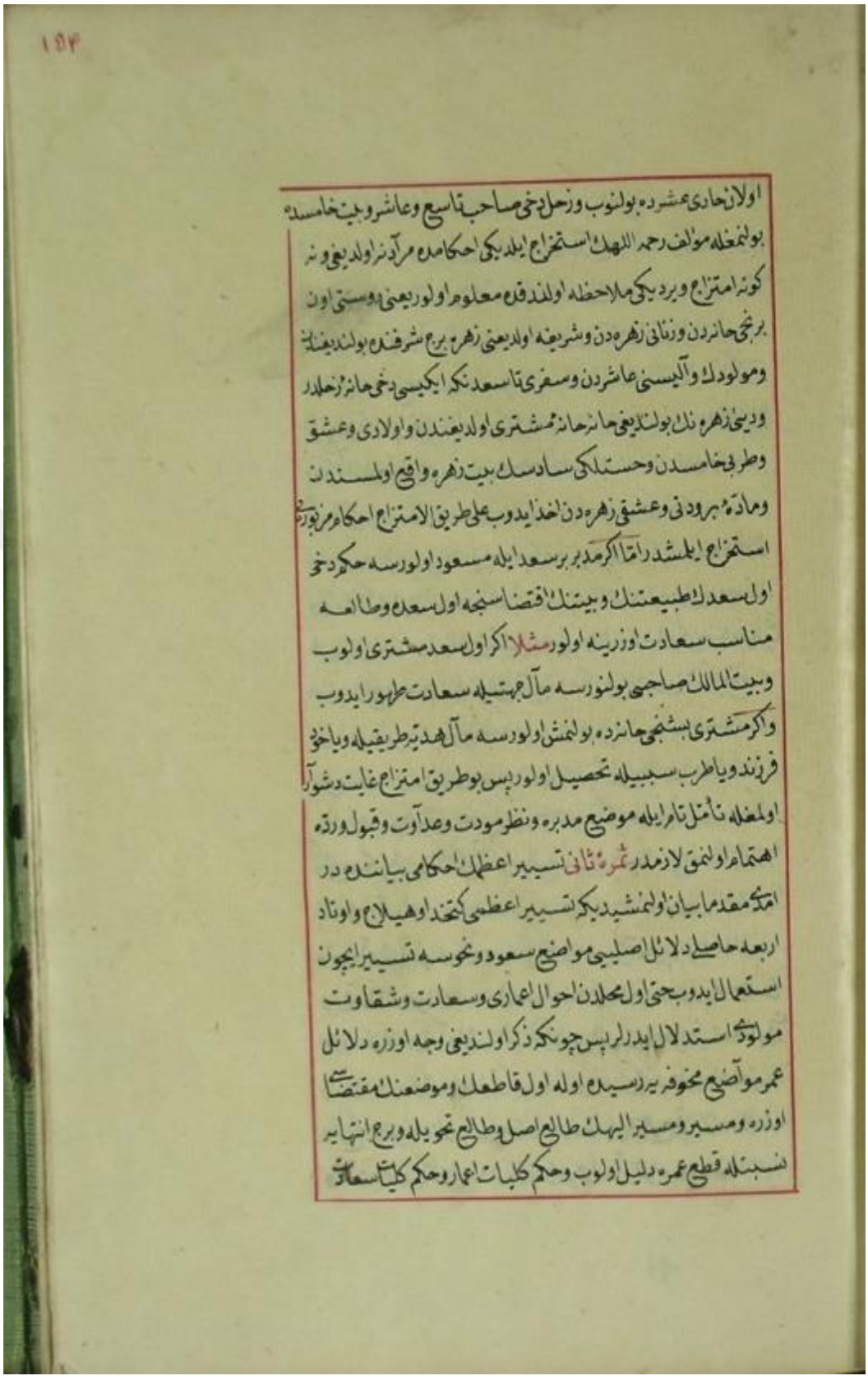

اولان حادی عشرده بولنوب وزحل دخی صاحب تاسع وعاشر وبیت خامسده
بولنمغله مولف رحمه الله استخراج ایلدیکی احکامده مرادنز اولدیغی وجه
کونه امتزاج ویردیکی ملاحظه اولندقده معلوم اولور یعنی وسطی اون
برنجی حانه دن ونثانی زهره دن وشریعه اولدیغی زهره برج شرفنده بولندیغنه
ومولودك والیسنی عاشردن وسفری تاسعدنکه ایکیسی دخی حانهٔ زحلدر
ودیمك زهره نك بولندیغی حانه حانهٔ مشتری اولدیغندن واولادی وعشق
وطربی خامسدن وحسنلکی سادسك بیت زهره واقع اولمسندن
ومادهٔ مبرودتی وعشقی زهره دن اخذ ایدوب علی طریق الامتزاج احکام مزبوره نك
استخراج ایلمشدر اما اگر مدبر برسعد ایله مسعود اولورسه حکم دخی
اول سعدك طبیعتنك وبیتنك اقتضاسنجه اول سعده وطالعه
مناسب سعادت اوزرینه اولور مثلا اگر اول سعد مشتری اولوب
وبیت المالك صاحبی بولنورسه مآل مهتیله سعادت ظهور ایدوب
واگر مشتری بشنجی حانهده بولنمش اولورسه مآل هدیه طریقیله ویاخود
فرزند ویاطرب سببیله تحصیل اولور پس بوطریق امتزاج غایت درجه آ
اولمغله تأمل تام ایله موضع مدبره ونظر مودت وعداوت وقبول ورده
اهتمام اولنمق لازمدر ثمرهٔ ثانی تسییر اعظمك احکامی بیانندهدر
امدی مقدما بیان اولنمشدیکه تسییر اعظمی کتخدا وهیلاج واوتاد
اربعه حاصل دلائل اصلیهی مواضع سعود ونحوسه تسییر ایچون
استعمال ایدوب حتی اول محلدن احوال اعماری وسعادت وشقاوت
مولودك استدلال ایدرلر پس چونکه ذکر اولندیغی وجه اوزره دلائل
عمر مواضع مخوفه یه رسیده اوله اول قاطعك وموضعنك مقتضا
اوزره ومسیر ومسیر الیهك طالع اصل وطالع تحویله وبرج انتهایه
نسبتله قطع عمره دلیل اولوب وحکم کلیات اعمار وحکم کلیات سعادت

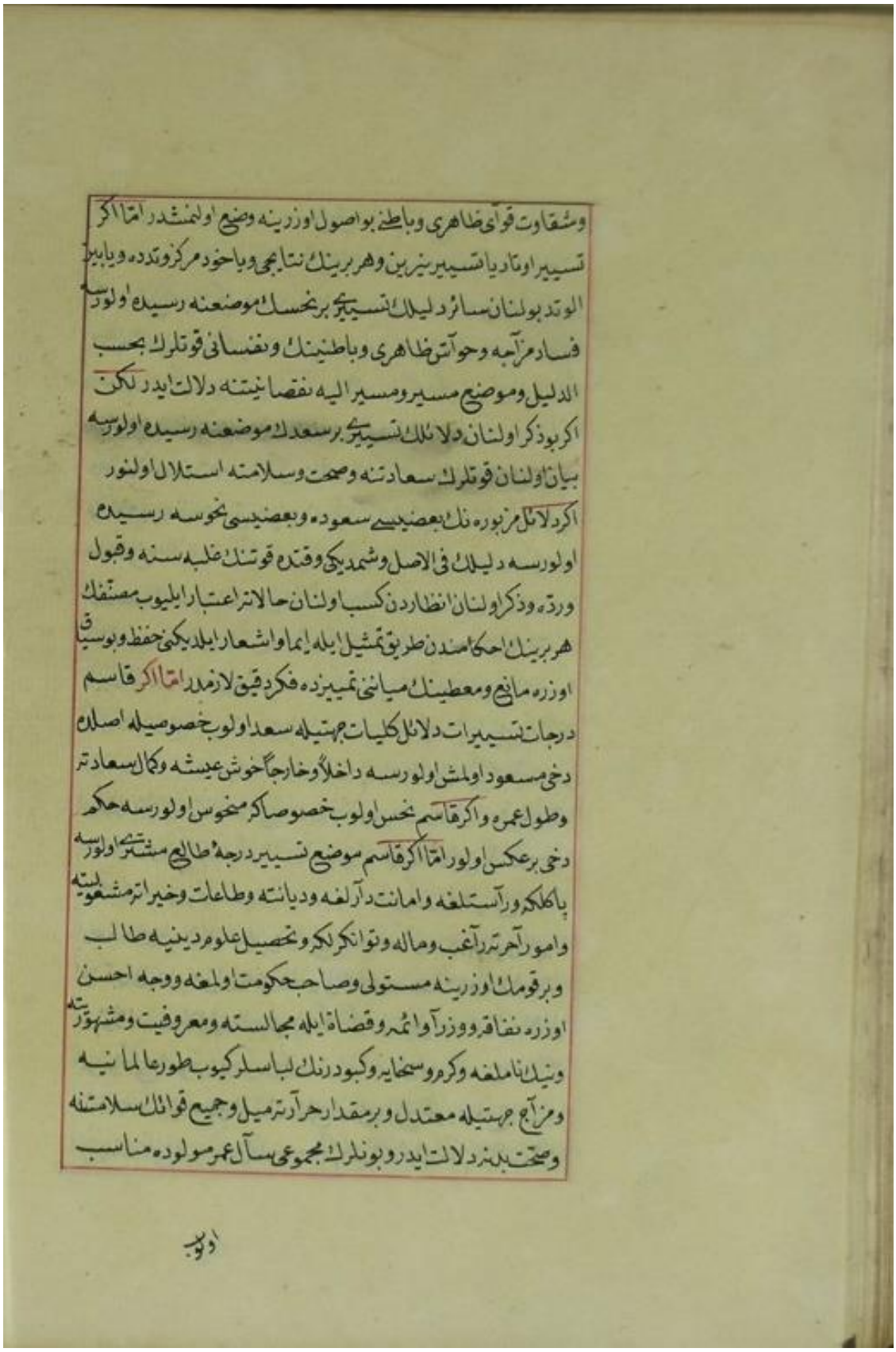

وشقاوت قوای ظاهری وباطنی بو اصول اوزرینه وضع اولنمشدر امّا اگر
تسییر اونادیا تسییر بزرین وهر برینك نتایجی وياخود مرکوزوندده ویابیر
الوتدبولنان سائر دلیلك تسییرینه برنحسك موضعنه رسیده اولورسه
فسادمزاجه وحوآتش ظاهری وباطنینك ونفسانی قوتلرك بحسب
الدلیل وموضع مسیر ومسیر الیه نقصانیتنه دلالت ایدر لکن
اگر بوذکر اولنان دلائلك تسییرینه برسعدك موضعنه رسیده اولورسه
بیان اولنان قوتلرك سعادتنه وصحت وسلامتنه استدلال اولنور
اگر دلائل مزبوره نك بعضیسی سعوده وبعضیسی نحوسه رسیده
اولورسه دلیلك فی الاصل وشمدیکی وقتده قوتنك غلبه سنه وقبول
وردّه وذکر اولنان انظاردن کسب اولنان حالاتن اعتبار ایلیوب مستفك
هر برینك احکامندن طریق تمثیل ایله ایما واشعار ایلدیکی حفظ وبوسیله
اوزره مانع ومعطینك میانی تمییزده فکر دقیق لازمدر امّا اگر قاسم
درجات تسییرات دلائل کلیات جهتیله سعد اولوب خصوصیله اصلدن
دخی مسعود اولمش اولورسه داخلاً وخارجاً خوش عیشه وکمال سعادتر
وطول عمره واگر قاسم نحس اولوب خصوصاً کر منحوس اولورسه حکم
دخی برعکس اولور امّا اگر قاسم موضع تسییر درجهٔ طالع مشترك اولورسه
پاکلکه ورآستلغه وامانت دآرلغه ودیانته وطاعات وخیراته مشغولیته
وامور آخرته رآغب ومایله وتوانگرلکه وتحصیل علوم دینیه طالب
وبرقومك اوزرینه مستولی وصاحب حکومت اولمغه ووجه احسن
اوزره نفاقه ووزرآ وائمه وقضاة ایله مجالسته ومعروفیت ومشهوریته
ونیك نامله وکرم وسخایه وکبود رنك لباسلر کیوب طور عالمانیه
ومزاج جهتیله معتدل وبرمقدار حرآرتر میل وجمیع قوائك سلامتله
وصحتلرینه دلالت ایدر وبونلرك مجموعی سآل عمر مولوده مناسب

اولور

اولوب وبواصله زیاده سیله اعتبار ایدر واگر قاسم زهره اولورسه
طلب لذاته ومنلکته وچرب وشیرین غذالره وشهوتره وخوبان واصحاب
طرب ایله صحبته ومعاشی اولان کسله وزنان وکودکان ایله هزل ولعبه
واصوات والحاندن وخوش رایحه لی نسنه لردن متلذذ اولمغه وبیاض ولطیف
ونازك لباسلر کیمله وزینت ویریجی اشیایه مائل اولمغه ولعتدال مزاجه
وبرمقدار رطوبته میله وصحته وتندرستلکه دلالت ایدر واگر قاسم
زحل اولورسه کران جان وثقیل وکاهل عوق وتاخیر ایدیجی وسال عمره
نسبته بطی الحرکه اولمغه وفقره وتنك دستلکه وعجزه وصبره ویتسزلکه
وطمع ونومید اولمغه وقرومایردن جور وجفا وظلم ایرشمکه وپریشانی
خاطره وخوف وخطره ودلشکسته لکه وکهنه وبی قیمت لباسلر کیمکه
وقوقش وبدغدالرتناولنه ومردم جاهل ایله انسیت سببیله عمرینی
ضایع ایلمکه وبند وحبسه ومزاجك برودته میلنه وامراض مزمنه
دلالت ایدر واگر قاسم مریخ اولورسه تندخو وتیز مشرب وعجول وعیار
وشرکس ودلیر وشجیع اولمغه وبیهوده وباطل کلام ایرآدینه وخلقدن
دشنام ایرشمکه وضعفایه بی رحم اولمغه وتلف مال ومناله وارباب
سلاح واهل حرب وعیار وطرار مقوله لریله اختلاطه وخصومته وانواع
سلاح امورینی سیلکه وامور آخرتك فسادینه وفسق وفجوره وحیوانات
قانینی دوکمکه وسرخ رنك لباسلر وهنکام جنکده الباس اولنمق جامه لر
کیمکه ومزاجك صفرایه ویوسته میلنه وسال عمره مناسب
ومادة دمدن متولد امراضدن احتسلکه دلالت ایدر واگر قاسم عطارد
اولورسه قوة رای وتدبیره وجولان طبعه وفصاحت وبلاغته وعقل
وتمیزه وتواریخ سلف ایله آشنالغه وارباب قلم واصحاب هنر وحکیم
ایله صحبت طلبنه وعلوم دقیقه یه وتجارته وبیع وشرای غلامه مائل

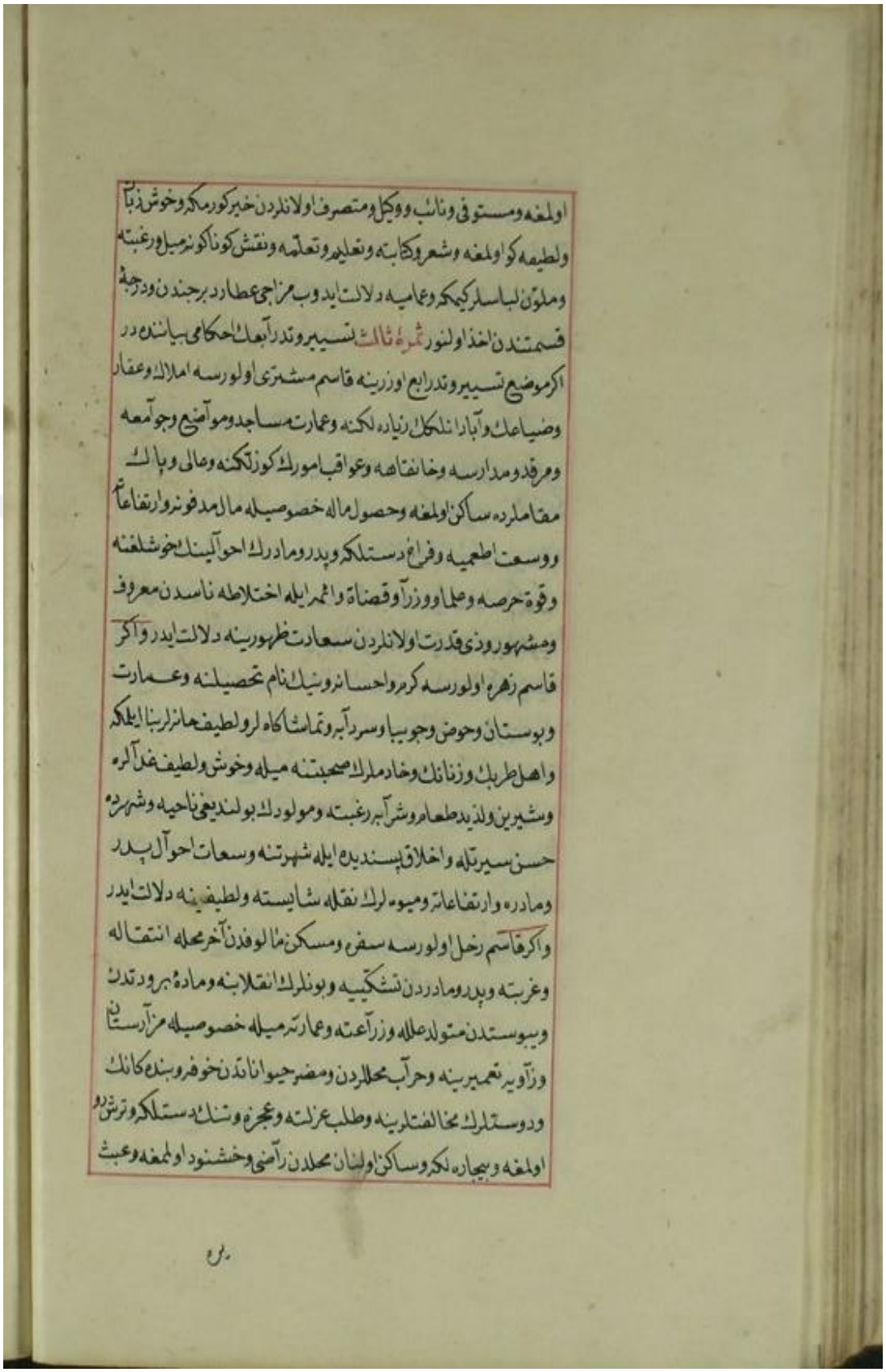

اولمغه ومستوفی وناظر ووکیل ومتصرف اولانلردن خیر کورمکه وخوش زبان
ولطیفه کو اولمغه وشعر وکتابته وتعلیم وتعلمه ونقش کوناکون میل ورغبته
وملون لباسلر کیمکه وعمامه دلالت ایدوب مزاجی عطارد برجندن ودرجه
قسمتدن اخذ اولنور ثمره ثالث تسییر وتدرآبعك احکامی بیاننده در
اکر موضع تسییر وتدرابع اوزرینه قاسم مشتری اولورسه املاك وعقار
وضیاعك وآبادانلکك زیاده لکنه وعمارت مساجد ومواضع وجوامعه
ومرقد ومدارسه وخانقاهه وعواقب امورك کوزلکنه وعالی وپاك
مقاصلرده ساکن اولمغه وحصول ماله خصوصیله مال مدفونه وارتفاعاته
ووسعت اطمعیه وفراغ دستلکه وپدر ومادرك احوالینك خوشلغنه
وقوة حرصه وعلما ووزرآ وقضاة والمه ایله اختلاطه ناسدن معروف
ومشهور وذی قدرت اولانلردن سعادت ظهوریه دلالت ایدر واکر
قاسم زهره اولورسه کرم واحسان وشیك نام تحصیلنه وعمارت
وبوستان وحوض وجویبا وسرآبه وتماشاکاه لرولطیف عمارتلرینا ایلمکه
واهل طربك وزنانك وخادملرك صحبتنه میله وخوش ولطیف غذالره
وشیرین ولذیذ طعام وشرآبه رغبته ومولودك بولندیغی ناحیه وشهرده
حسن سیرتله واخلاق پسندیده ایله شهرتنه وسعات احوال پدر
ومادره وارتفاعاته ومیوه لرك نقله شایسته ولطیفه دلالت ایدر
واکر قاسم زحل اولورسه سفره ومسکن مألوفدن آخر محله انتقاله
وغربته وپدر ومادردن تشکیه وبونلرك انقلابنه ومادهٔ بهبودتدن
وبیوستدن متولد علله وزرآعته وعمارتنه میله خصوصیله مزارستان
وزاویه تعمیرینه وخراب محللردن ومضر حیوانادن خوفه وبنده کانك
ودوستلرك مخالفتلرینه وطلب عزلته وعجزه وتنك دستلکه وترش رو
اولمغه وبیچاره لکه وساکن اولنان محللردن زاضی وخشنود اولمغه وعبث

یره عاقبت اندیش اولوب زیانه رسیده اولمغه دلالت ایدر واکر قاسم مریخ
اولورسه خانمان خرابلغه ووطن واملاك وضیاع وعقار جهتیله پریشانلغه
وترکمان ولشکریان میانسنده حائز بنیاد ایلمکه وارباب سلاح وکسبجی
وعیار وطرار مقوله سندن خوف وهراسه وشر وفتنه وقتله وخیانته
وسرقه وکذبه وپدر ومادره دشنام وازار مائل اولمغه ووالدین اوزرینه
دمدن متولد علل عارض اولوب بربرندن جدا اولمغه وعقارك احتراقه وجام
ومطبخ بنیادینه وهر امرده بی عاقبتلکه دلالت ایدر واکر قاسم عطارد
اولورسه عالی مقاملره وسرآیلره وکوشکلره وزینت ویرمکه وخان وکاربان
سرآی کبی نسنلر بنیادینه وبیع وشرای املاك وضیاع وعقاره ووطندن
تجارت ایچون نقل وحرکته واصحاب حرف واهل صنایعك توانکر لرندن
اولمغه واهل دیوان ومتصوف وعالملرندن اولانلرایله امیرنشه وعلم بنا
ومساحته رغبته وپدر ومادرك قوة تدبیرینه وخجات املاك تحریرینه
ودیوان خدمتلرندن برخدمتده اولمغه دلالت ایدر ثمرهٔ رابع احکام تسییر
وتدسابع بیانندہ دراکر قاسم موضع تسییر مرکز سابع مشتری
اولورسه خصماوضدان طرفندن امن وفراغته وبونلردن مصالحت
طلبنه وتدرستلکه وصحته ودلخوشلغه ورای وتدبیرده اصابته
وصلاح حال اهل بیته وشرکادن واهل عیالدن منفعت کورملکله
وبونلرك مولود اوزرینه فرایدوکی ومسلط اولملرینه وبوجهتدن شرعاً
دعوالرظهورینه وبی زحمت حصول ماله وتوانکرلکه وبیع وشرائك کثرتنه
وشرکتده وخیره وفرزند مبارك قدومه وعقد نکاحه ومبارك ومیمون
سفرلره وحضور غائبه وغائب اولمش نسنه یی بولمغه دلالت ایدر واکر
قاسم زهره اولورسه طرف زنادن وشرکادن وخدمادن وضدان وخصمانلدن
قبولیته وعز وشرف وشهرت وبیلك نامله ومعروفیت قوم مزبور

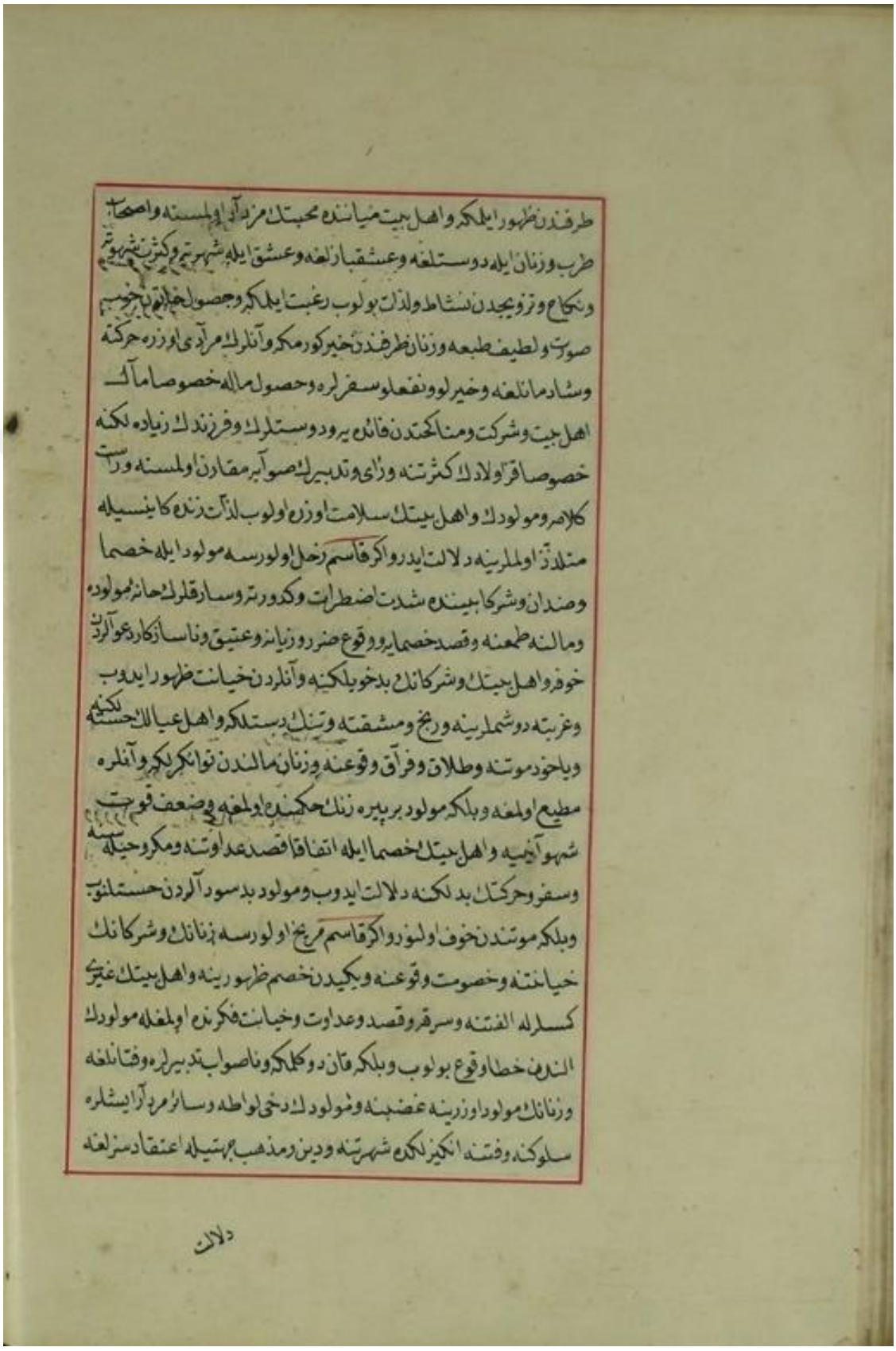

طرفندن ظهور ایلمکدر و اهل بیت میانده محبتک مزدآد اولمسنه و اصحاب
طرب و زنان ایله دوستلغه و عشقبازلغه و عشق ایله شهرتپرستی و کثرت شهوتی
و نکاح و تزویجدن نشاط و لذات بولوب رغبت ایلمکدر و حصول اخلاق ذمیمه
صورت و لطیف طبعه و زنان ظرفندن خیر کور مکر و آنلرک مرادی اولوزره حرکته
و شاد مانلغه و خیر لوو نفعلو سفرلره و حصول مالله خصوصا مالک
اهل بیت و شرکت و منازعتدن فائده یرود و ستلرک و فرزندلرک زیاده لکنه
خصوصا قزلرک کثرتنه و رای و تدبیرلرک صوابه مقارن اولمسنه و راست
کلامه و مولودلرک و اهل بیتک سلامت اوزره اولوب لذات زندکانیسیله
متلذذ اولملرینه دلالت ایدر و اکر قاسم زحل اولورسه مولود ایله خصما
و صدان و شرکا بینده شدت اضطرابات و کدورتلر و سار قلرک حائز مولوده
و مالنه طمعنه و قصد خصمایه و وقوع ضرر و زیانه و عتیق و ناسازکارلرک عوارضدن
خوف و اهل بیتک و شرکانک بدخو بلکنه و آنلردن خیانت ظهور ایدوب
و غربته دوشملرینه و رنج و مشقتنه و تنک دستلکه و اهل عیالک لکنه
و یاخود موتنه و طلاق و فراق و قوعنه و زنان مالندن توانکر یلکه و آنلره
مطیع اولمغه و بلکه مولود بر پیره زنک حکمنده اولمغه و ضعف قوت
شهوانیه و اهل بیتک خصما ایله اتفاقا قصد عداوتنه و مکر و حیله
و سفر و حرکتک بد لکنه دلالت ایدوب و مولود بدسود آلردن حسترلنوب
و بلکه موتندن خوف اولنور و اکر قاسم مریخ اولورسه زنانک و شرکانک
خیانتنه و خصومت و قوعنه و یکیدن خصم ظهورینه و اهل بیتک غیری
کسرله الفتنه و سرقه و قصد و عداوت و خیانت فکرنده اولمغله مولودک
النلرن خطا وقوع بولوب و بلکه قان و کلمکه و ناصواب تدبیرلره و فتانلغه
و زنانک مولوداوزرینه غضبنه و مولودک دخی لواطه و سائر مرد آرایشلره
سلوکنه و فتنه انکیز لکده شهرتپرستنه و دین و مذهب بهتیله اعتقادسزلغه

دلالت

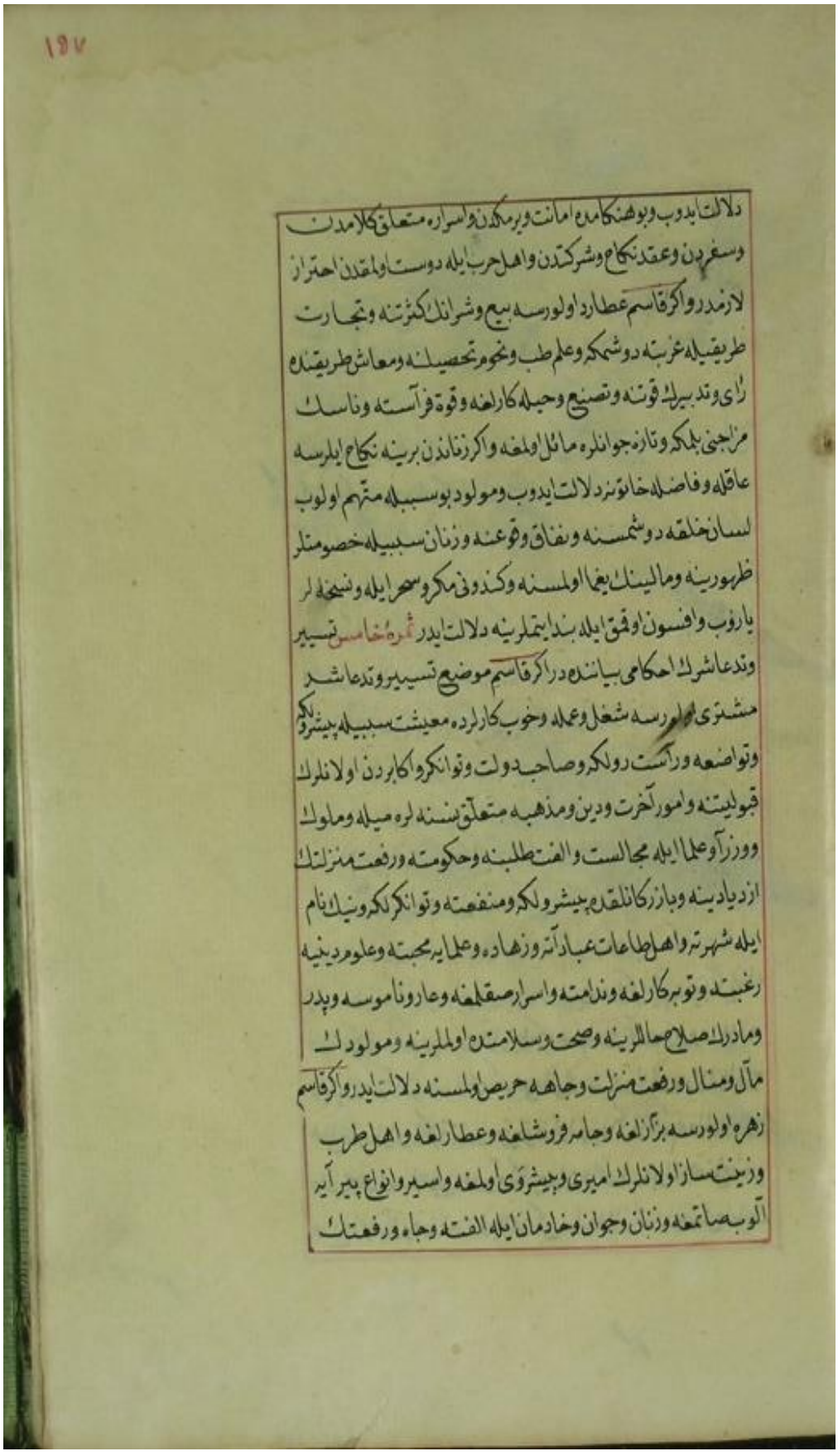

دلالت ایدوب ویوهنکامده امانت ویرمکدن واسراره متعلق کلامدن
وسفر دن وعقد نکاح وشرکتدن واهل حرب ایله دوست اولمقدن احتراز
لازمدر واکر قاسم عطارد اولورسه بیع وشرانك کثرتنه وتجارت
طریقیله غربته دوشمکه وعلم طب ونجوم تحصیلنه ومعاش طریقنده
رای وتدبیرك قوتنه وتصنیع وحیله کارلغه وقوة فراستنه وناسك
مزاجنی بلکه وتازه جوانلره مائل اولمغه واکر زناندن برینه نکاح ایلرسه
عاقله وفاضله خاتوندر دلالت ایدوب ومولود بوسببله متهم اولوب
لسان خلقه دوشمسنه ونفاق وقوعنه وزنان سببیله خصومتلر
ظهورینه ومالینك یغما اولمسنه وکذونی مکر وسحر ایله ونسخه لر
یازوب وافسون اوقمق ایله بند ایتملرینه دلالت ایدر ثمره خامس تسییر
وتدعاشرك احکامی بیانده دراکر قاسم موضع تسییر وتدعاشر
مشتری محل اولورسه شغل وعمله وخوب کارلرده معیشت سببیله پیشرو لکه
وتواضعه ورأست رولکه وصاحب دولت وتوانکر واکابردن اولانلرك
قبولیتنه وامور آخرت ودین ومذهبه متعلق نسنه لره میله ومالك
ووزرا وعلما ایله محالست والفت طلبنه وحکومته ورفعت منزلتك
ازدیادینه وبازرکانلقده پیشرو لکه ومنفعته وتوانکر لکه ونیك نام
ایله شهرته واهل طاعات عبادات وزهاده وعلمایه محبته وعلوم دینیه
رغبته وتوبه کارلغه وندامته واسرار صقلمغه وعار وناموسه وپدر
ومادرك صلاح حالرینه وصحت وسلامتلرینه ومولودلك
مآل ومنالنه ورفعت منزلت وجاهه حریص اولمسنه دلالت ایدر واکر قاسم
زهره اولورسه بزازلغه وجامه فروشلغه وعطارلغه واهل طرب
وزینت سازاولانلرك امیری وپیشروی اولمغه واسیر وانواع پیرایه
آلوب صاتمغه وزنان وجوان وخادمان ایله الفته وجاه ورفعتك

[157a]

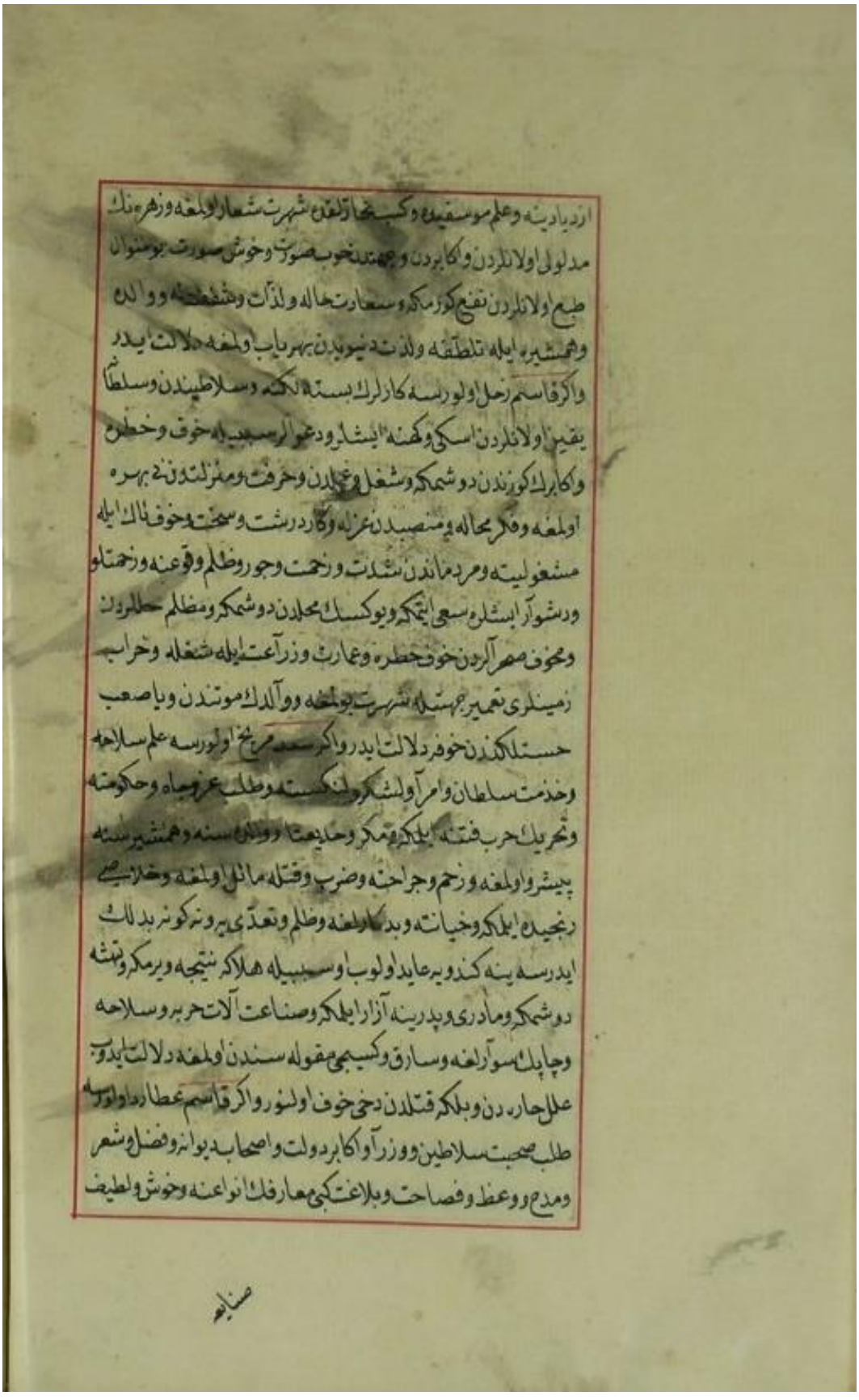

[157b]

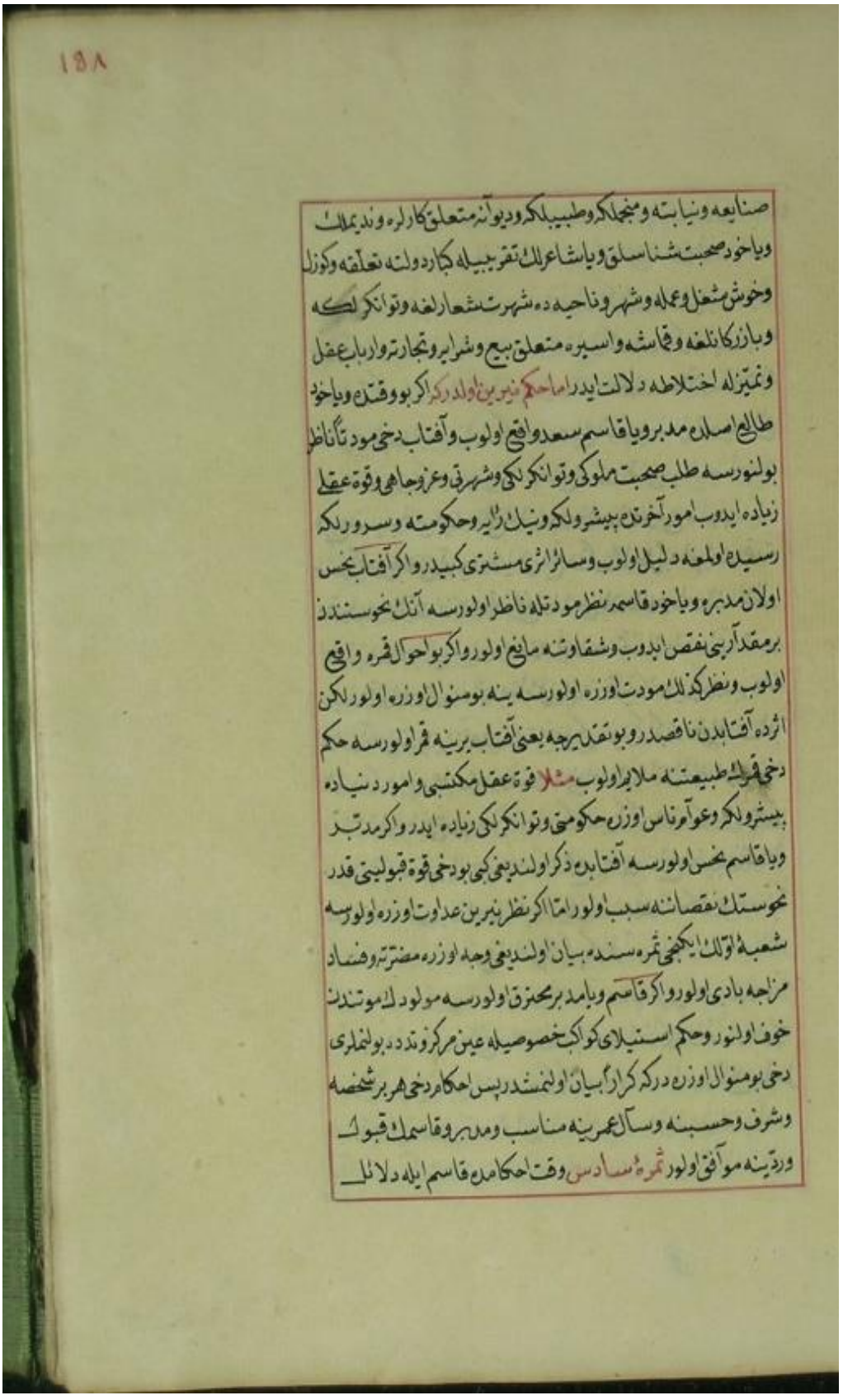

صنایعه ونیابته ومنجلکه وطبیبلکه ودیوانه متعلق کارلره وندیملك
ویاخود صحبت شناسلق ویاشاعرلك تقویبیله کیارده ولنه تعلقه وکوزل
وخوش شغل وعمله وشهر وناحیه ده شهرت شعارلغه وتوانکرلکه
وبازرکانلغه وقماشه واسیره متعلق بیع وشرایر وتجارته وارباب عقل
ونمیزله اختلاطه دلالت ایدر اما حکم نیرین اولدرکه اگر بو وقتده ویاخود
طالع اصلده مدبر ویاقاسم سعد واقع اولوب وآفتاب دخی مودتاً ناظر
بولنورسه طلب صحبت ملوکی وتوانکرلکی وشهرتی وعز وجاهی وقوة عقلی
زیاده ایدوب امور آخرتده پیشرولکه ونیل رأیه وحکومته وسروریکه
رسیدن اولمغه دلیل اولوب وسائر ثری مشتری کبیدر واگر آفتاب نحس
اولان مدبره ویاخود قاسمه نظر مودته ناظر اولورسه آنلر نحوستندن
برمقدار بنی نقص ایدوب وشقاوته سابق اولور واگر بو احوال قمره واقع
اولوب ونظر کذلك مودت اوزره اولورسه ینه بومسئوال اوزره اولور لکن
اثره آفتابدن ناقصدر وبو تقدیرجه یعنی آفتاب برینه قمر اولورسه حکم
دخی قمرك طبیعتنه ملایم اولوب مثلا قوة عقل مکتسبی وامور دنیاده
پیشرولکه وعوام الناس اوزره حکومتی وتوانکرلکی زیاده ایدر واگر مدبر
ویاقاسم نحس اولورسه آفتابده ذکر اولندیغی کبی بودخی قوة قبولیتی قدر
نحوستك نقصانته سبب اولور امتا اگر نظر بینرین عداوت اوزره اولورسه
شعبهٔ اولیٰ ایکنجی ثمره مسنده بیان اولندیغی وجه اوزره مضرتره وفساد
مزاجه بادی اولور واگر قاسم ویامدبر محترق اولورسه مولودك موتندن
خوف اولنور وحکم استیلای کواکب خصوصیله عین مرکوزنده بولنمقدری
دخی بومسئوال اوزره درکه کرارًا بیان اولنمشدر پس احکام دخی هر برشخصه
وشرف وحسبنه وسائر عمرینه مناسب ومدبر وقاسمك قبولك
وردینه موافق اولور ثمرهٔ سادس وقت احکامده قاسم ایله دلائل

اصلک طریق امتزاجی و مصنفک طالعیله مثالدی بیانندہ در پس بو صنعتدہ
شرط اولان وقت احکامدہ قاسمہ نظر اولنمقدر کہ طالع اصلدہ قوت ذاتی
وعرضیسیله قویمدر و یاخود ضعیف میدر اگر قوی بولنمش ایسه قوتی
مقدار نجه سعادتی زیاده ایدوب و شقاوتی اکسلدر و اگر ضعیف ایسه
سعادتی اکسلدوب شقاوتی زیاده ایدر امتا قاسمک سعادت و شقاوتنک
دلائل اصلیه نسبتی اولدرکه قاسمه و برج تسییره نظر اولنوب طالع
اصله نسبتی نرکونه در یعنی قاسم طالع اصلدن قنغی بیتک صاحبیدر
و برج تسییر قنغی بیت واقع اولمشدر و قاسمک موضع تسییردن
ماعدا محلده حظی و آرمیدر و یاخود برج مذکورا کا نظر ایدب شهادت و قوت
و قبول در حیثیتندن بد محلده واقع اولمشمی ملاحظه و قاسمک دلائل
اصلیه ایله طالع اصلده و وقت مزبوره اتصال و انصرافی و هر
بریسنک قبول و ردی برخوشجه تأمل اولنه رق احکام و یریلور و بولندقدن
ماعدا یعنی تسییرات اعتبار اولندیغی کبی سیر کواکبه دخی اعتبار
لازمدرکه هر بری علی حده بر وقتده طالع اصلک حانه اثنی عشر بریسنده
بردوری تمام ایتمش اولورپس واجبدرکه سیر کواکب هفتکانه نیدخی هر
بریسنک قاسمه نظریندخی ملاحظه و هیچ برطرفی ضایع ایتمیه رک علی
قدر الطاقه هر بریسنک سرتبه رسیده اولندقده احکامی جمله سندن
قوی اولان اوزرینه وضع اولنمق کرکدرکه اقوا سنک اثری زیاده ظاهر
اولورامتدی معلوم اولهکه مؤلف رحمه الله بو علم شریفی تحصیلدن مقدم
سنین کذسته ده واقع حالاتک دلائلی مرور ایتمکله واقف اولهمیوب
بعد التحصیل تسییرات و سیر کواکب و حالات سائره یه اطلاع حاصل
اولدقده هر نوعدن برنبزه اولمق اوزره قلمه الوب علی طریق القیاس
واقعات سابقه و لاحقه نک احکامی عندنده دستور اتخاذ اولنمق

ایچون ایراده اغاز اولندی و بو بسط ایله یکی مقاله لطیفه در مثلا مقدما
کشیده قلنان صورت طالع میزاندر مرکز و تدعاشر واقع اولان خانه ده در کم
تسییری اون ید نجی سنه نک اوآسطنده اوتل اسده حد مشتری یه
ونظیری اولان تسییر و تدرابع دخی اوتل ده اولوده حد عطارده رسیده اولوب
وینه وقت مزبورده مشتری آخر جولاده بیت شرفی اولان سرطانه متوجه
وعطارد دخی مشتری یه مقارن و زحل سنبله ده بولنمغله کندو آرا تمله
شیخ الشیوخ وسلطان الطریقه والحقیقه جلیس الله فی الارضین
سیف الملة والدین ابی المعالی سعید ابن المطهر الباخرزی قدس الله
روحه العزیز حضرتلرینک بنده لکینی قبول ایلدم زیرا مشتری طالع اصلده
بیت ثالث اصاحبی اولمغله علمه ونقل مکانه واقربایه دلالت ایدوب
وبوندن ماعدا زحل قرانلرندن منصرف وحانه فرح وطرب اولان بیت
خامسدن آفتابه تربیعا و زهره یه تسدیسا متصل وعطارد دخی
کذلک طالع اصلده بیت تاسع واقع اولان جوزادن زهره نک تسدیسینه
وزحل و مشتریnک تثلیثنه اتصاله متوجه در پس بو اسباب ایله
علم شعر و موسیقیدن بهره و آشنالق پیدا ایدوب وقت مزبورده
مشتری قاسم وندعاشر و قوی الحال بولنوب بناءً علیه علم شعر
وموسیقی حضرت شیخه انتسابر و قبولیتینه وسیله اولمغله
مجالس وعظده شعر طریقیله وظائف ثناسنه مشغول و شعرای
عهدلک اشعاریني ایراد و بعض غزللر انشاد اولنوب خصوصا حلوتلرده
کاه کاه اوآخرینه ایله ترانه در پیشانیه اغاز اولنور ایکی وینه بونلک کبی
طالع اصلده زحل بیت خامسده قوة ذاتی و عرضیسیله آرآسته
وصاحب بیت خامس و رابع وصاحب شرف طالع بولندیغندن ماعدا
ایکی کوکب سعد دخی آنکله بیله اولمغله قبولیت وشهرت یوما فیوما

[159a]

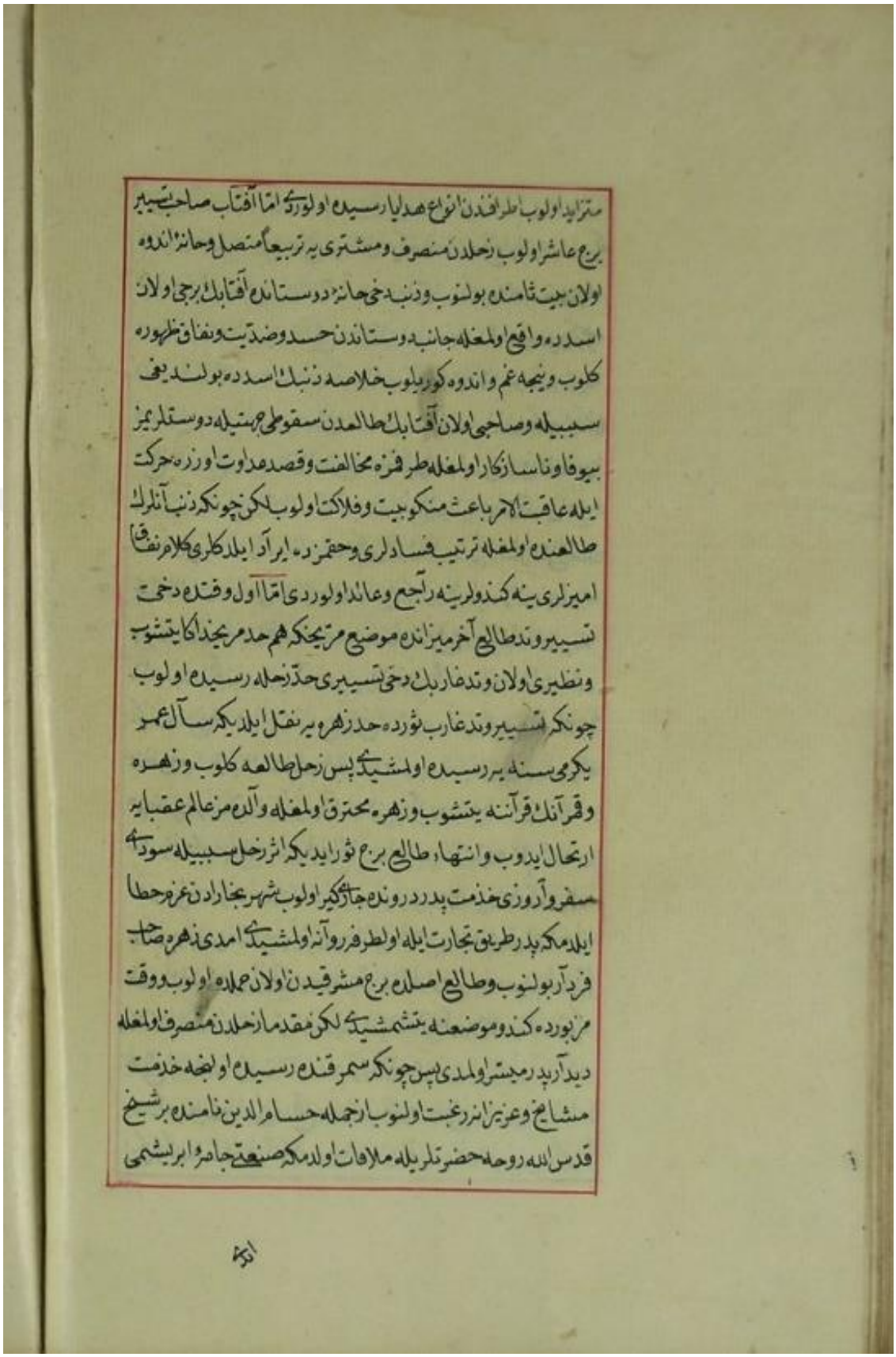

[159b]

ایدی وهنگام جوانیتده ملوك اسلامیه دن پادشاهلر خدمتنده
اولوب وبنجه مرد لکلر اظهار ایدوب مظهر نظر تربیت وعنایتلری اولمش
الحالة هذه خانقاهنده اولرمانك جوانلرینه تعلیم علم سلاح ومبارزت
ایدرکن پس بنی کوشه تربیتنه آلوب وبو تقریبیله علم تیر وکمان
وهنر سپر وشمشیر وسوآرانه تیر زولکدن حاصلی بهلوانلق وعلم
سلاح جنکه متعلق وآنونسنه تعلیم وتحصیل ایلدکده شویلکه شجاعت
ورجولیت جوانلغنده نه قدر قوی ایسه پیرلکده دخی هیچ برخصمدن
روکردان اولمدیغی خصوصا حضرت شیخ بوحالاتی مشاهده ایدوب
کرایتله کار سلاح ومبارزتدن انواعنی کوزل تعلیم وتحصیل ایلدیکی
شمدیکره بوهنری ترك لایق دکلدر دیوروب وبردخی پاکیزه اخترینی
اولمغله چوق همت ایلدیکه بکا عقد وناهل سببیله شهر مزبوره
درقید ایلیه لکن چونکه اولوقتده تسییر درجه طالع عقربده
حدتمریخده ومریخ طالع اصلك عاشرنده ایدی بو اثر لرظهور ایلیوب
لکن مریخ طالع اصلده راجع وضعیف بولنمغله علم سلاحده
بی ثباتلغه سبب ومدت مدیدده نصکره شهر حجنده کیدیلوب
اولوقتده مشتری طالعه کلمکله هربرشهر وهربرخانقاهه
وزاویه یه رسیده اولدقده اول مقاملرك ساکنلری وعزیزلری
قبول وپسندیده ایدوب وبرطریق ایله اقامتمزه آیدرلرایدی
چونکه سرحد ترکستان اولان شهر شاشك مزآرستانده
بابا ماچین نامنده برذاتك خدمتنه رسیده اولدمکه اول زمینك
اهالیسندن بعضیسنك قولی اوچیوز یاشنده اولوب وجاریه دن
اولمق اوزره عبدالله نامنده آلتی آیلق ومحمود نامنده اون طقوز
یاشنده ایکی اوغلی وآریکی پس حضورنده سماع ایلدکده برنان پاره

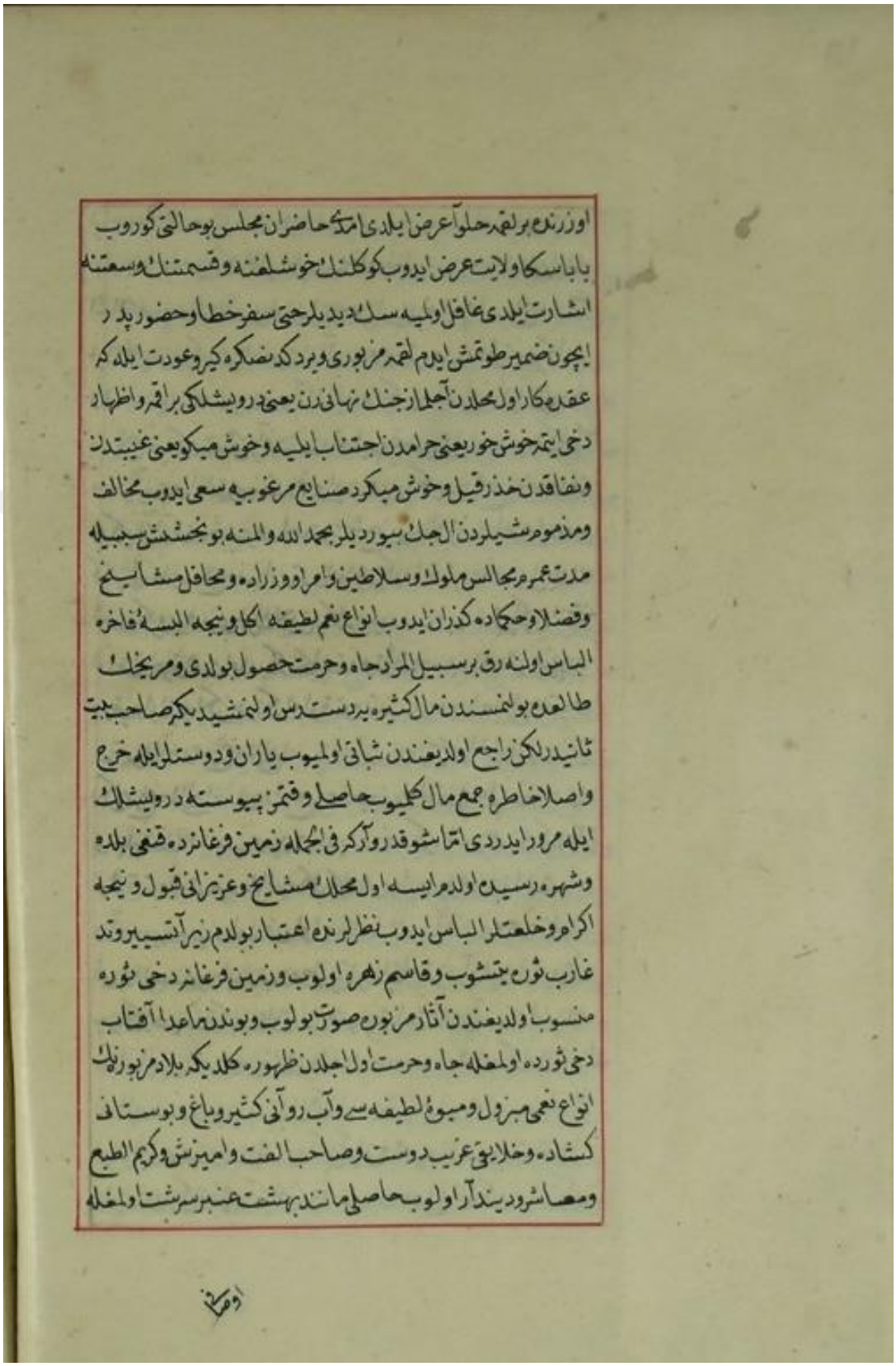

او زرنده برلقمه حلوا عرض ایلدی امدی حاضران مجلس بوحالتی کوروب
یا باسکا ولایت عرض ایدوب کوکلنك خوشلغنه وقسمتنك وسعتنه
اشارت ایلدی غافل اولمیه سك دیدیلر حتی سفر خطا وحضور پدر
ایچون ضمیر طوتمش ایدم لقمه مزبوری ویردکده نصکره کیروعودت ایلدکده
عقده کار اول محلدن آجلمازجنك نهاندن یعنی رویشلکی براقمه واظهار
دخی ایتمه خوش خو یعنی حرامدن اجتناب ایلیه وخوش میکو یعنی غیبتدن
ونفاقدن خذر قیل وخوش میکرد صنایع مرغوبیه سعی ایدوب مخالف
ومذموم شیلردن الجك بیوردیلر بحمد الله والمنه بونجه شش سببیله
مدت عمرم مجالس ملوك وسلاطین وامراووزراده ومحافل مشایخ
وفضلاوحکماده کذران ایدوب انواع نعم لطیفه اکل ونیجه البسهٔ فاخره
الباس اولنه رق برسبیل المراد جاه وحرمت حصول بولدی ومر یخك
طالعده بولنمسندن مال کثیره یردستدس اولنمشیدیکدن صاحب بیت
ثانیدرلکن زاجع اولدیغندن ثباتی اولمیوب یاران ودوستلر ایله خرج
واصلاخاطره جمع مال کلمیوب حاصلی وقتمز پیوسته درویشلك
ایله مرور ایدردی امّا شوقدروآرکه فی الجمله زمین فرغانزده قنغی بلده
وشهره رسیده اولدم ایسه اول محلك مشایخ وعزیزانی قبول ونیجه
اکرام وخلعتلر الباس ایدوب نظرلرنده اعتبار بولدم زیرآتشیپروتد
غارب ثور یتشوب وقاسم زهره اولوب وزمین فرغانزدخی ثوره
منسوب اولدیغندن آثار مزبوره صورت بولوب وبوندن ماعدا آفتاب
دخی ثورده اولمغله جاه وحرمت اول اجلدن ظهوره کلدیکه بلاد مزبورنك
انواع نعمی مبذول ومبسوط لطیفه سی وآب روانی کثیروباغ وبوستانی
کشاده وخلایق غریب دوست وصاحب الفت وامیزش وکریم الطبع
ومعاشرودیندار اولوب حاصلی مانند بهشت عنبرسرشت اولمغله

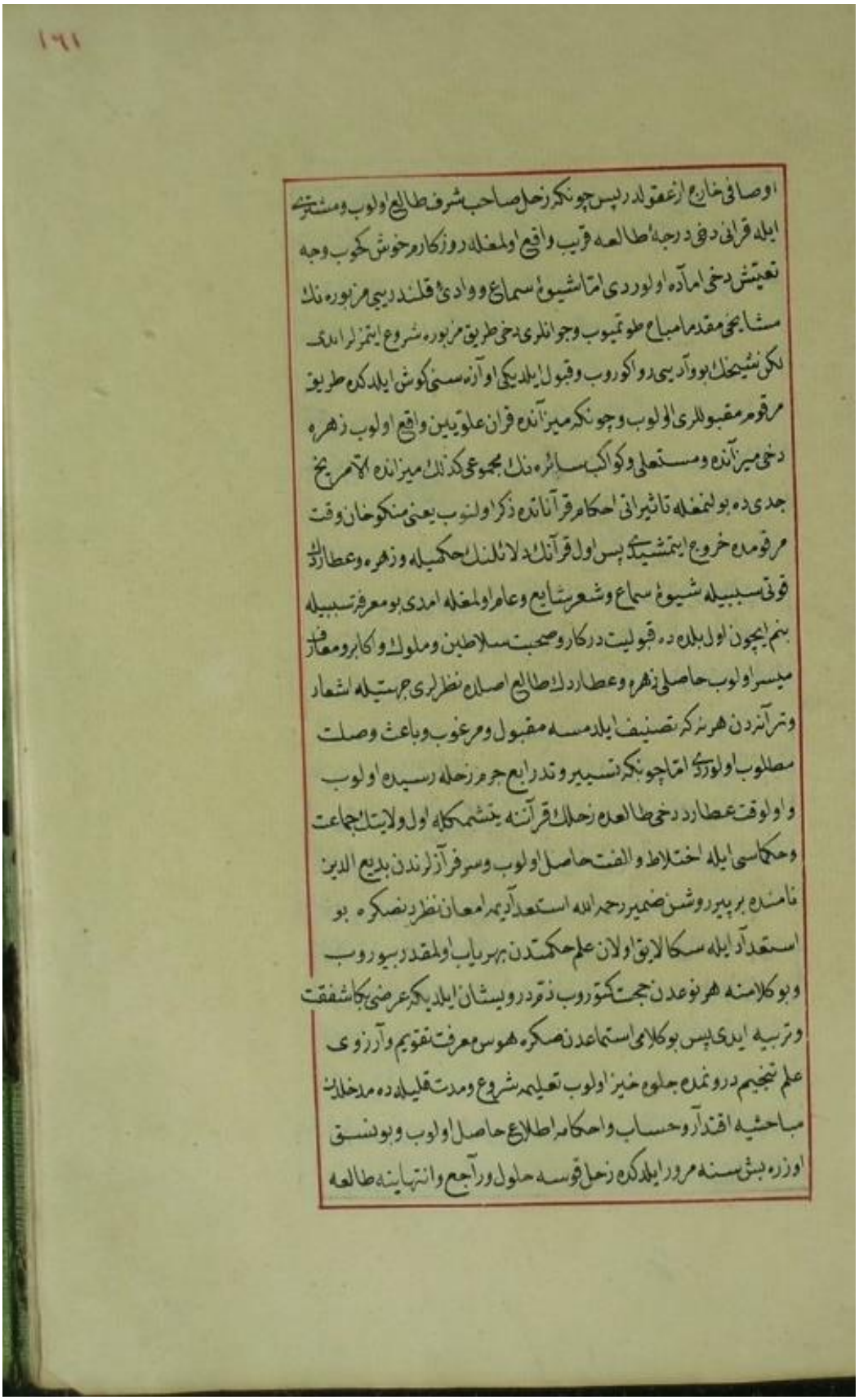

[161a]

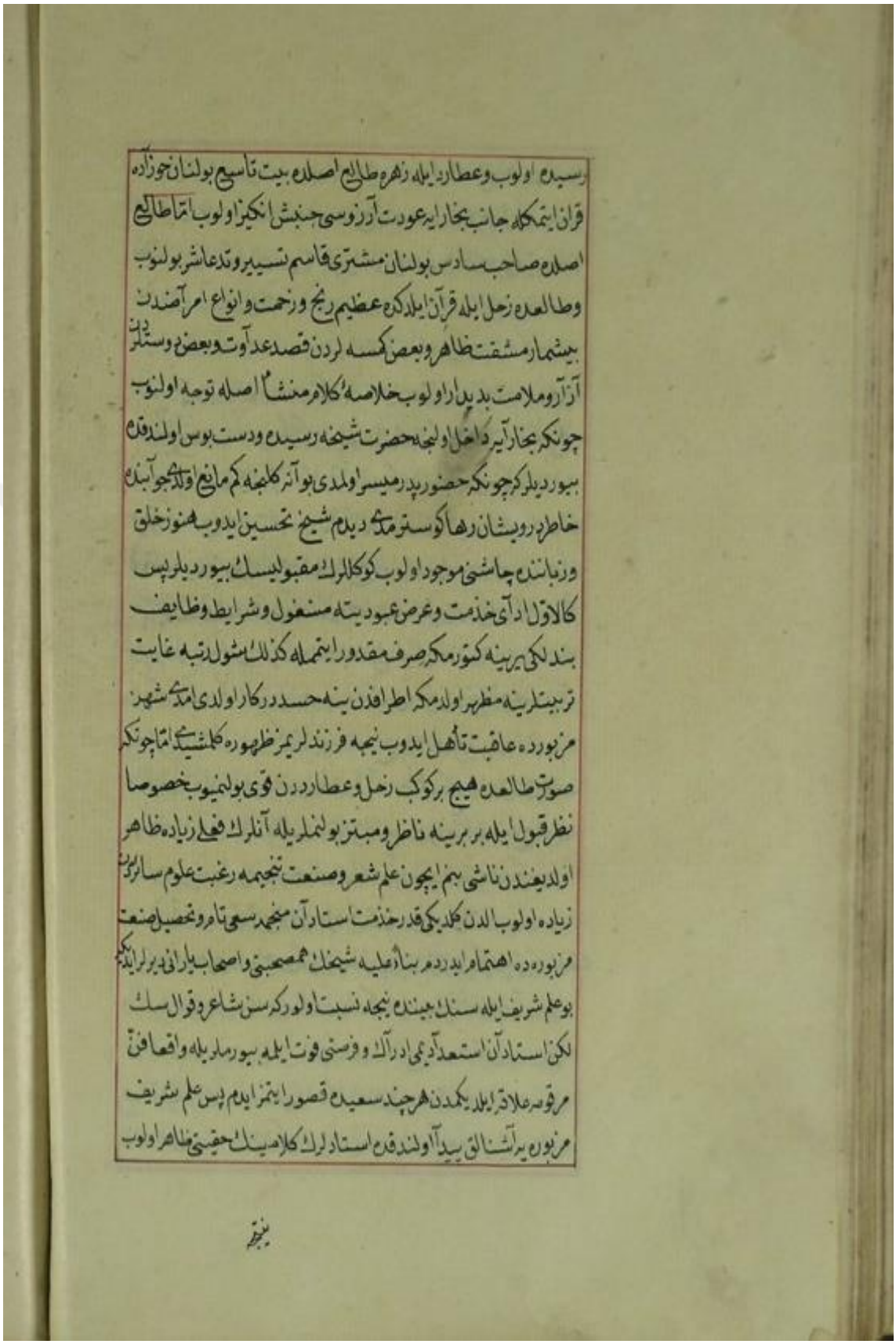

[161b]

نتیجه بونسق اورره عمر کذران ایدوب تاریخ هجریه آلتی یوز اللی طقوز سنه
رسیده اولدقده حضرت شیخ قدس الله روحه یدی کون مقداری جسته اولوب
پس ماه ذی القعده نك یکرمی دوردنجی پنجشنبه کیجه سی وقت صلاة عشاده
قالبنی خالی قیلوب یعنی دار بقایه رحلت ایلدی امدی بو فقیر صدهزار شکسته
دل و پریشان خاطر سرکردان اولدمکه حتی اول سنه پادشاهان مغول
میانده مخالفت پیدا و عظیم حرب قتل و غارت یعنی ظاهر اولوب حاصلی
بر برینی متعاقب جنك و ستیز سبیله شهر بخارا دن تا حدود خطایه
رسیده اولنجه نیجه ولایتلر خراب و اهالی آیسی اسیر و پراضطراب اولدیلر
لکن مقدما حضرت شیخ کرار ایسه ورایدیکه حروب و فتن بنم غیبتمه موقوف
اولوب چونکه غیبت ایدم یعنی قدم بوکاشانه دن بیرون اوله برنهج عزیز اولوب
پریشان اولوب اکرچه اهنین جزئیه اطراف عالمی کشت ایلسلر بردم
جمعیت خاطر کوره مزلر و آفاقا شیخ راست سویلیوب چونکه اصحاب
شیخ بوفراقه مبتلا اولدقلرنده ایجلرندن سبکبار اولانلری سفری
اختیار و متاهل و کرانبار بولنانلر کسنه لرده نخی ضرر و ز شهر مزبوره
ساکن اولوب خلاصه مقدما بیان اولنان غارت عظیم صورت بولوب
نیجه شدت و اضطرابه مبتلا اولدیلر پس شیخك حین وفاتنده بو فقیر
ستم اوتوز آلتی سنه یه بالغ اولمشیدی و تسعیر و تدعاشر و رابع و سابع
حدود مریخه و تسعیر و تدطالع حد زهره یه رسیدی اولوب زحل حملده
و مشتری قوسدن زحل ثلثیه نه متوجه اولمغله بنا علیه بنم ایچون
علم مرقومدن ذوق حاصل و شهرت پیدا اولوب خصوصا حوادث روزکار
روز بروز متزاید و کتدکجه فساد و فتن دخی متزاید اولمغله هرآن و هرآن
تقویملر حساب و استخراج احکام کلیات و احکام موالیده اصابت ایلدیکمدن
کرك اهل روزکار و کرك اکابر عهد اعتبار ایدوب و احکامی تقویملریمزی

پادشاهاذ وقته ایصال وکرم عنایتلرینه مظهر اولندیغی جهتله بو علم
شریفه جنبش وشوق یوماً فیوماً ترقی بولوب سعی واهتمامه جد وجهد
درکار اولوردی امّا طالع اصل میزان وعطارد حدی وعطارد تاسعده
وزحل خامسده ومریخ طالعده اولمق سببیله پیوسته خاطرده آرزوی
سفر عرب وزیارت حرمین شریفین جلوه خیز ایدی امّا نوبت ترتیب فرق
ایکنجی سنه ده مریخه رسیده اولوب وصورت طالع اصلده طالعده بولنوب
ووقت مذکورده قوت بولدیغندن بنجه کره سفره مستعد اولدم لکن
مقدما راجع بولنمغله کاه علت وکاه سائر موانع ظهوریله میسر اولمدی
چونکه تسییر عاسرك ورابعك وسابعك حدی اوزرینه قاسم مریخ
اولوب وصاحب نوبت دخی بولنمغله غارت ویغما سببیله برّی دخی
مسکن اصلمزدن دور ایلدیلر زیرا زحل اولوقت ثانی عشرده بولنمشدیکه
آنك بومانرده فعلی مولودی پریشان وآوآره ایلمکدر وبوندن ماعدا آدون
دوده باشنده براوغلم وارایدیکه آنك دخی طالعی میزان اولوب دست
کهاره اسیر اولدی پس درجه طالع راس الغوله غایت قریب اولمغله بنی
اوم دفعه شهید ایلمك مرادایلدیلر لکن تسییر درجه طالع زهره نك
حدّنده وهیلاج وزهره کتخداه بولنوب وبونلر قوی بولنمغله بتقدیر الله
تعالی دفع اولدی امّا طالع ومثلثاتی عربی اولوب دلائل دخی بروج عربیده
واولوقت مریخ دخی راجع وقران زحلدن منصرف اولمغله طالب فرزند
اسیر جهتیله بخارادن جانب عربه سفر وقوع بولوب وطالع بخارا که
حوت اسکرنجی درجه سی ایدی واولوقت مریخ مرکز طالعده ومشتری
هبوطی اولان جدیده وزهره دلوده محترق وقمر حوته نقل ایتمش امّا نحوسی
محاقده وعطارد دلوده تحت الشعاعده وبوندن ماعدا آمشتری وعطارد
وزهره وآفتاب عمده ذنبده بولنوب وانتهاء طالع میزانه یتشوب چونکه

دلائل

دلائلك اكثری بدحال وتسییر اوتادنحی بدمواضعه رسیده اولمغله کلیا
خرابه شیجه وبردی پس چونکه عراقه رسیده اولدم زحل طالعه کاوب اوغلوم
سیاه کوه تعبیر اولنان محلدن اکابر عهدلك سعیدی سببیله حاصل
اولدی وبعده نیجه کره سفر حجازه عزیمت اولنمشیدی لکن بامرالله تعالی ممکن
اولمیوب اولوقت سنه آلتمش بش سنه یه قریب اولوب وشام شریفه سفر
هوسی درونمده جای کیر اولمشیدیکه براوغلم دخی اولطوفردوشمشدر انشاءالله
تعالی بعد الغارت اولمقای دخی کورمك واولادفرزند هنرمنده واصل اولمق
میسر اولور امدی بوشعبه نك تتمه سنه اولدرکه کواکبدن ومراکزبیوتدن
وسهاماتدن دلائل اصلینك مجموعی هرتحویل سال تسییر ایدیروب
وبرج انتهاحاصل اولدقده قنغی دلیلك تسییری موضع سعده ونحسه
رسیده اولورسه مدلولك دخی سعادت ونحوستی فوآسمك وبروجك
طالعه نسبتی جهتیله مقدماذکر اولندیغی وجهه اوزره اول محلدن اخذ
ایدرلر اما طالع اصلك وتحویلك تسییر سنوی وشهوریله سعود
ونحوسه وهربرینك شعاعنه رسیده اولمسیله اول سال وشهور
وایامنك حکمنی آندن اخذ ایدوب وبو تسییرات قوه وضعف وسعادت
ونحوست جهتیله دلائل اصله موافق ویامخالف اولدیغنی ملاحظه
ایدرك اقتضاسنجه احکامه شروع اولنور پس اگر تسییر اعظمه حد
سعددن حد نحسه نقل ایلدکده اگر قطع عمر ایلرایسه آنك مضرتی
سالموده اولوب واگر تسییر سنوی حد سعددن حد نحسه نقل
ایدرسه آنك مضرتی ماهلوده اولور واگر تسییر شهوری حد سعددن
حد نحسه نقل ایدرسه آنك فسادی ایامده اولور اما اگر تسییرات
حدود نحساندن حدود سعدآنه نقل وتحویل ایدرسه هربرینك
مضرتی منفعته تبدیل اولوب مثلا رنجدن راحته وعللدن صحته

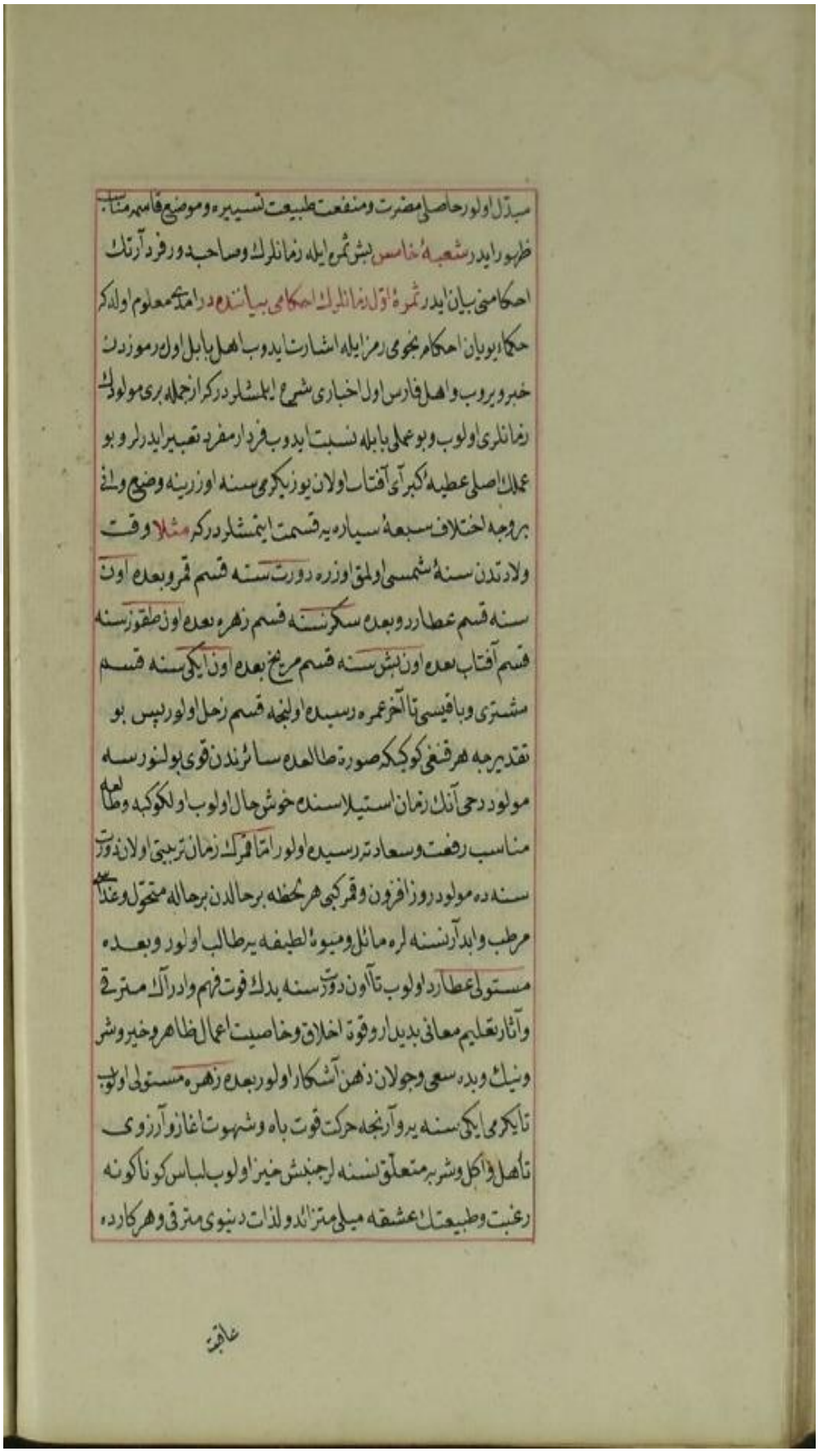

[163b]

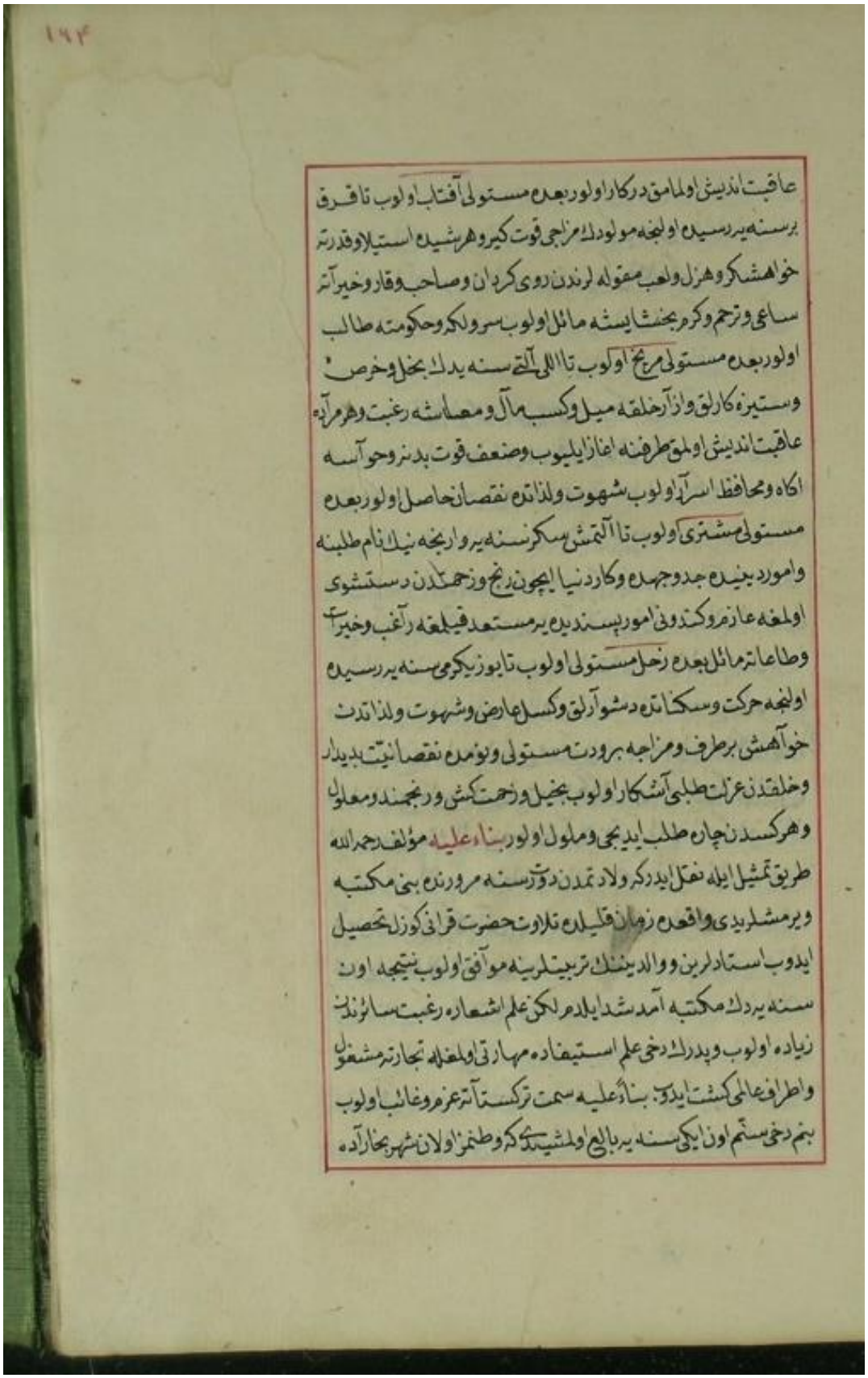

عاقبت اندیش اولماق درکار اولور بعده مستولی آفتاب اولوب تا فرق
برسنه یه رسیده اولنجه مولودك مزاجی قوت کیرو هر شیده استیلا وقدرته
خواهش کر و هزل ولعب معقوله لرندن روی کردان وصاحب وقار وخیر آته
ساعی وترحم وکرم بخشایشه مائل اولوب سرولکر وحکومته طالب
اولور بعده مستولی مریخ اولوب تا الی آلتی سنه یدك بخل وحرص
وستیزه کارلق واز آرخلقه میل وکسب مال ومعاشه رغبت وهوس آیه
عاقبت اندیش اولمق طرفنه اغاز ایلیوب وضعف قوت بدنه وحواسه
اکاه ومحافظ اسرآ اولوب شهوت ولذاتدن نقصان حاصل اولور بعده
مستولی مشتری اولوب تا آلتمش سکز سنه یه وارنجه نیك نام طلبنه
وامورده بیننده جدوجهده وکاردنیا ایچون رنج وزحمتدن دستشوی
اولمغه عازم وکندوی امور پسندیده یه مستعد قیلمغه راغب وخیرات
وطاعاته مائل بعده زحل مستولی اولوب تا یوز یکرمی سنه یه رسیده
اولنجه حرکت وسکناتده دشوارلق وکسل عارض وشهوت ولذاتدن
خواهشی برطرف ومزاجه برودت مستولی وتوهم نقصانیت بدیدار
وخلقدن عزلت طلبی آشکار اولوب بخیل وزحمت کش ورنجمند ومعلول
وهرکسدن چاره طلب ایدیجی وملول اولور بناء علیه مؤلف رحمه الله
طریق تمثیل ایله نقل ایدرکه ولاد تمدن دوزسنه مرورنده بنی مکتبه
ویرمشلردی واقعه زمان قلیلده تلاوت حضرت قرانی کوزل تحصیل
ایدوب استادلرینن ووالدینك تربیتلرینه موافق اولوب نتیجه اون
سنه یه دك مکتبه آمد شدایلدم لکن علم اشعاره رغبت سائرلدن
زیاده اولوب ویدرك دخی علم استیفاده مهارتی اولمغله تجارته مشغول
واطراف عالمی کشت ایدوب بناءً علیه سمت ترکستانه عزم وغائب اولوب
بنم دخی ستم اون ایکی سنه یه بالغ اولمشیدی که وطنمز اولان شهر بخارا آده

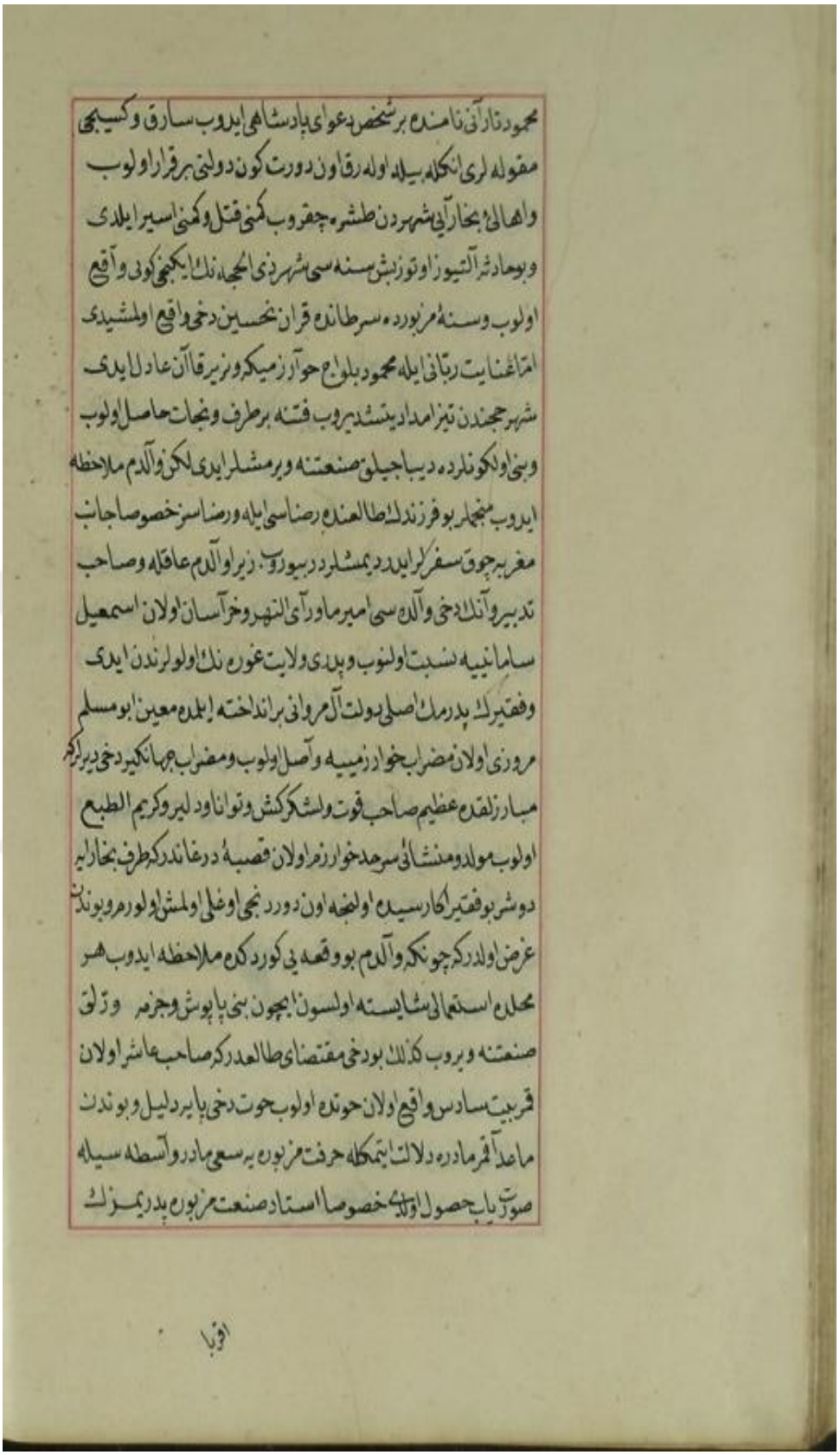

محمود نارانی نامنده بر شخص بدعوای پادشاهی ایدوب سارق و کسیبجی
مقوله لری انکله بیله اوله رقاون دورت کون دولتی برقرار اولوب
واهالی بخارا آی شهردن طشره چقوب کمنی قتل و کمنی اسیر ایلدی
وبوحادثه آلتیوز اوتوز بش سنه سی شهر ذی الحجه نک ایکنجی کونی واقع
اولوب وسنهٔ مزبوره سرطانده قران نحسین دخی واقع اولمشیدی
امّا عنایت ربانی ایله محمود بلوغ حوآرزمیکه وزیر قاآن عادل ایدی
شهر جمعدن تیز امداد ایتشدیروب فتنه برطرف ونجات حاصل اولوب
وبنی اولکونلرده دیباجیلق صنعتنه ویرمشلر ایدی لکن وآلدم ملاحظه
ایدوب منجملهٔ بوفرزندلک طالعنده رضاسی ایله ورضاسز خصوصا جانب
مغربه چوق سفر کرایدر دیمشلر دربیوروب. زیرا وآلدم عاقله وصاحب
تدبیر وآنک دخی وآلده سی امیر ماوراءالنهر وخراسان اولان اسمعیل
سامانیه نسبت اولنوب وبدی ولایت غوزنک اولولرندن ایدی
وفقیرلک پدرمک اصلی دولت آل مروانی براندا خته ایلدوه معین ابومسلم
مروزی اولان مضراب خوارزمیه وآصل اولوب ومضراب جهانکیر دخی دیرلر کهٔ
مبارز لقده عظیم صاحب قوت ولشکرکش وتوانا ودلیر وکریم الطبع
اولوب مولد ومنشائی سرحد خوارزم اولان قصبهٔ درغاندر کهٔ طرف بخارایه
دوشر بوفقیرلکارسیده اولنجه اون دوردنجی اوغلی اولمش اولورم وبوندن
غرض اولدرکه چونکه وآلدم بوقصه یی کوردکده ملاحظه ایدوب هر
محلده استعمالی شایسته اولسون ایچون بنی پاپوش وجزمه وزلق
صنعتنه ویروب کذلک بودخی مقتضای طالعدرکه صاحب عاشر اولان
قربیت سادس واقع اولان خونده اولوب حوت دخی پایه دلیل وبوندن
ماعدآ قمر مادره دلالت ایتمکله حرفت مزبوره یه سعی مادر وآسطه سیله
صورت یاب حصول اولمق خصوصا استاد صنعت مزبور پدریمز لک

اوبا

[164b]

اقربالرندن اولوب برمدت یاشده ساکن اولدم اما چونکه اوآزم خوش وهوس علم
موسیقی پرجوش اولوب ومشهور درکاهالی ماوراآنهر علم فقه وتفسیر ده
ماهر اولوب واهالی خوآرزم دخی علم کلام وموسیقیی کوزل بیلورلر بناءً علیه
استادلر استعدادیمی مشاهده ایله علم الحاندن وآفرینلر تعلیم ایدوب
مقدماً وصف اولنان حضرت شیخل بخذمتنه ایصال ایلدیلر کم اولزمان
سنم اون بدی سنه یروآصل اولمشیدم چونکه بیکرمی ایکی سنه یرده خوک
اولندی آفتاب مستولی اولدقده خذمت ملوک وسلاطین واکابر ملوک
میسر اولوب بنجه دوستلر پیدا آیدوب وشهرت شعار اولدم کرتاقوق برسنه
وآرتیجه احوالم مزبوره روزبروز متزآید اولوب بعده مستولی مریخ اولنجه امرآ
ولشکریان ایله الفت وامیزشم پیدا آیدوب وبنجه کره خوف وخطر میانده
بولنوب وطرف پادشاهیدن دخی طلب اولنمشیدم لکن مریخل طالع
اصلده ضعیف ومبتریک طالعدن سقوطی سببیله میسر اولیوب واول
طالب دخی دفع اولوب ووقت مزبوره دیجه حرب وقتال وقحط وغلا
وظلم ومصادره وقوع بولمشیدی وبنه ضعف مریخدن ناشی بوفقیر
هرچند کرحسن ادب وسیرت وانواع هنروخصوصا بوقده مهارت
سببیله پیشکاه اکابره رسیده اولدقده شومی طالع مآل سببیله عاقبت
کندومی بارگاه دولت ورفعتدن فتاده بولورایدم لاجرم پیوسته احتیاج
درکارخلاصه مآل عجبتیله سعادتدن بری اولوب والیمز کیرن دخی تیز
خروج ایتمکله ناچارماننده قلم سررضای حظ قضایه نهاده ایدوب
کوشهٔ قناعتی اختیار ایلدم القصه تا الی آلتی سنه یه رسیده اولنجه
اوقاتمز بومنوال اوزره کذران ایدوب وبعده مشتری مستولی اولمغله
وزرآوخواجکان معروفان خذمتلرنده استخدام اولنوب لکن چونکه مشتری
صاحب سادس وبیت خامسده منحوس بولنمغله ماتم فرزندآنه باعث

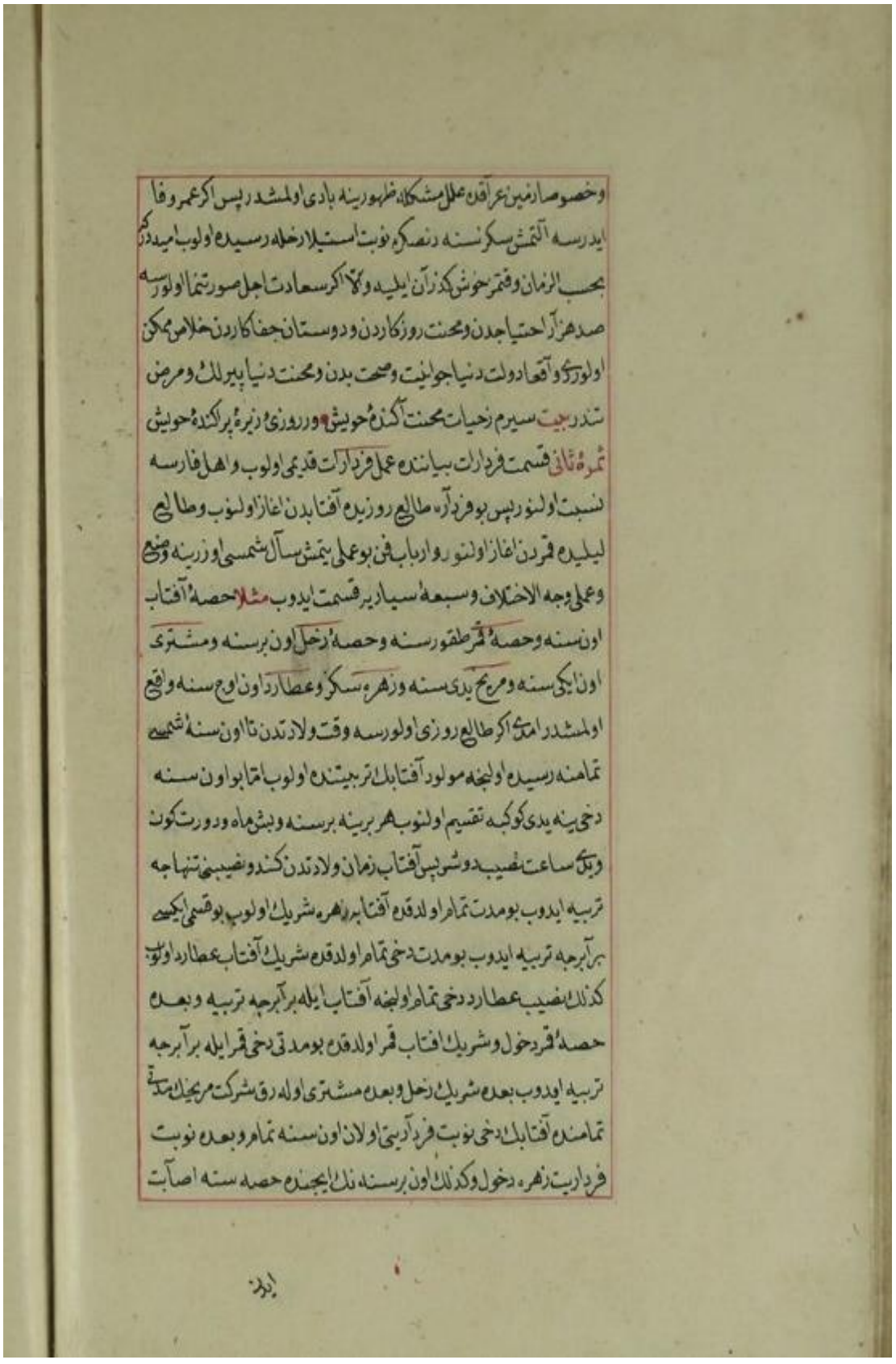

[165b]

ایدن مدتی شریکسز یا لکوجه ترتیبه یه اغاز ایدوب و نصیب مزبوره تمامنده
شریک عطارد و بعده قمر و بعده زحل منوال مشروح اوزره کواکب سائره
بر بر بینی وقی ایدرلر زهره یه شریک اولوب خلاصه شرکت آفتابده فرد آریت
زهره دخی نهایته رسیده و بعده نوبت فرد آریت عطارده نقل و بو قیاسر
ایله تایتمش سنه تمام اولنجه هر کوکب حصه سنی علی وجه الاشتراک
ترتیبه ایدرلر اما اگر طالع لیلی اولورسه قمردن اغاز ایدوب یعنی هنگام
ولادتده طلوع سنه تمامنده دلک صاحب فرد آر قمر اولوب وکذلک بینه
یدی کوکبه قسمت اولندقده هر برینک حصه سنه برسنه اوچ ماه اون
ایکی کون یکرمی برساعت اصابت ایدوب پس قرکنده نصیبی تنها ترتیبه
و بعده شریکی زحل اولوب آنک دخی نصیبی معا ترتیبه ایدوب و بعده شریکی
مشتری و بعده مریخ و بعده آفتاب و بعده زهره اولهرق شرکت عطارده
فرد آریت قمر دخی نتیجه ویردکده نوبت فرد آریت زحله رسیده اولوب اولدخی
ذکر اولندیغی وجه اوزره ابتدا آنتها و بعده شریکلری ایله نوبتی تمام
ایلدکده نوبت مشتری اغاز و اولدخی انجام و پرنجه نوبت مریخه رسیده
و بناءً علیه کواکب هفتکانه بو ترتیب اوزره یتمش سنه ده نوبتلریی
تمام ایتمش اولورلر لکن مصنف رحمه الله بو حسابه دخی احتیاج برطرف
اولمق ایچون برجدول ملاحظه ایدوب وقاوقت عمارده بلا تقسیم هر
برکوکبک مدت فرد آریتی وحصه لرینه اصابت ایدن اوقاتی علی وجه السهوله
نمایان اولمغله بو محله کشیده قلنمشدر
امدی کواکب هفتکانه دن هر قنغیسی طالع
اصلده سائردن قوی بولنورسه چونکه
نوبت فرد آریت اولکوکبه رسیده اوله
کذا وطبیعتلرنده شریکنه وبیتنه

جدول حصه‌لر فرد آریت						
کواکب	حصه‌لر					
شمس	ط	ا	ه	ک	ر	
زحل	ما	ا	و	که	ر	
مشتری	س	ا	ح	ر	ح	
مریخ	ر	ا	ز	ز	ز	
زهره	ع	ا	ا	کا	ب	
عطارد	ک	ا	ب	ع	لد	
قمر	ط	ا	ح	س	کا	

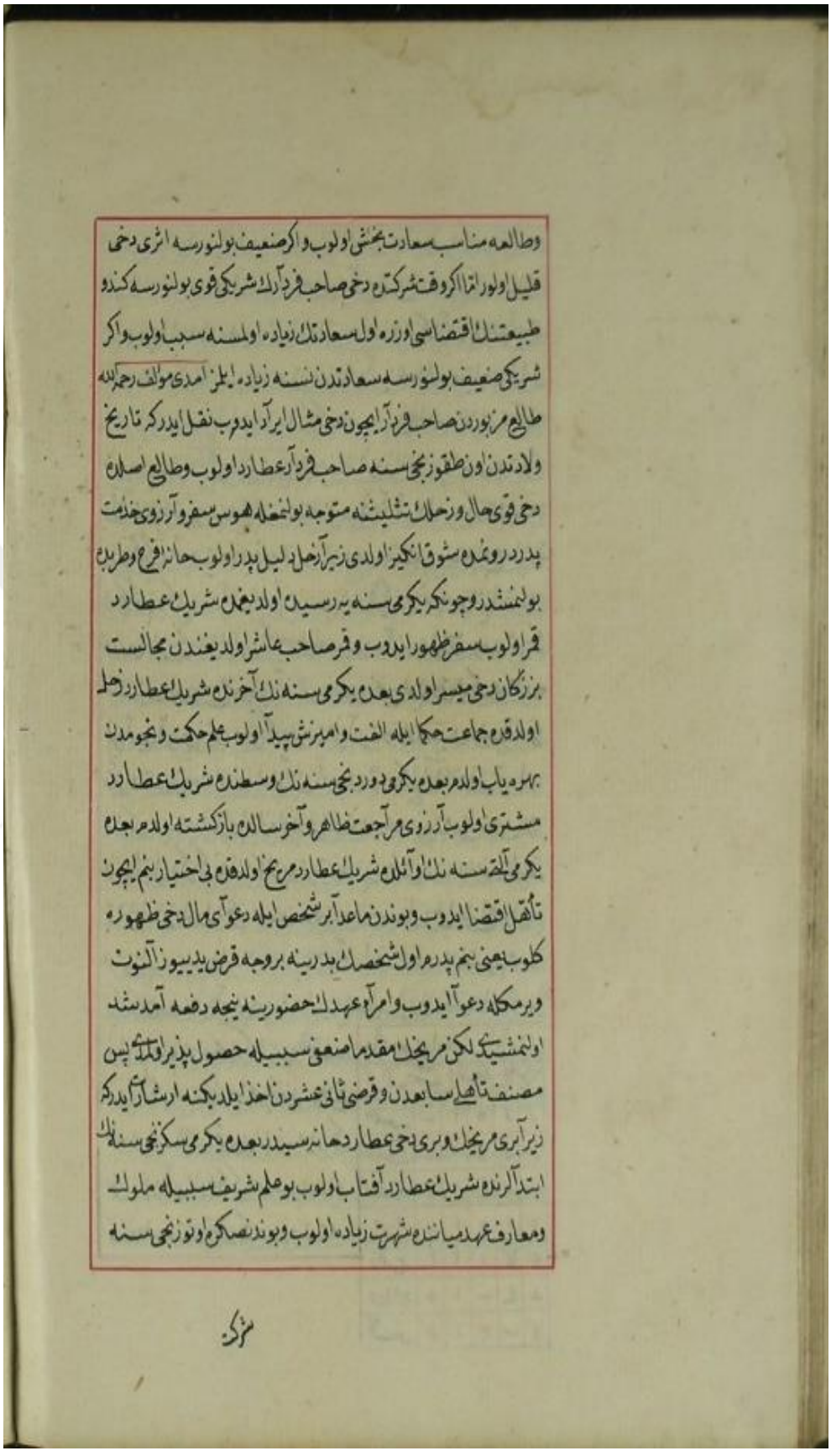

وطالعه مناسب سعادت بخش اولوب واگر ضعیف بولنورسه اثری دخی
قلیل اولور اما اگر وقت شرکده دخی صاحب فرد آرك شریکی قوی بولنورسه کندو
طبیعتنك اقتضاسی اوزره اول سعادتك زیاده اولمسنه سبب اولوب واگر
شریکی ضعیف بولنورسه سعادتدن نسنه زیاده ایلمز آمدی مولف رحمه الله
طالع مزبوردن صاحب فرد آر ایچون دخی مثال ایراد ایدوب نقل ایدر که تاریخ
ولادتدن اون طقوز نجی سنه صاحب فرد آر عطارد اولوب وطالع اصلده
دخی قوی حال وزحل ثالثیشنه متوجه بولنمغله هوس سفر وآرزوی خدمت
پدر روئمده شوق انگیز اولدی زیرا زحل دلیل پدر اولوب حانه فرح وطربده
بولنمشدر وچونکه یکرمی سنه یه رسیده اولدیغندن شریك عطارد
قمر اولوب سفر ظهور ایدوب وقمر صاحب عاشر اولدیغندن مجالست
بزرگان دخی میسر اولدی بعده یکرمی سنه نك آخرنده شریك عطارد زحل
اولدقده جماعت حکما ایله الفت وامیزشی پیدا اولوب علم حکمت ونجومدن
بهره یاب اولدم بعده یکرمی دورد نجی سنه نك وسطنده شریك عطارد
مشتری اولوب آرزوی مراجعت ظاهر وآخر سالده بازگشته اولدم بعده
یکرمی التی سنه نك اوائلنده شریك عطارد مریخ اولدقده بی اختیار بنم ایچون
تأهل اقتضا ایدوب وبوندن ماعدا بر شخص ایله دعوای مال دخی ظهوره
گلوب یعنی بنم پدرم اول شخصدن بدرینه بروجه قرض یدییوز آلتون
ویرمکله دعوا ایدوب وامر آه عهدنك حضوریته بنجه دفعه آمد شد
اولنمشیدیگ لکن مریخك مقدما صنعی سببیله حصول پذیر اولمدی پس
مصنف تأهله سابعدن وقرضی ثانی عشردن اخذ ایلدیگنه ارشاد ایدر که
زیرا بری مریخك وبری دخی عطارد خانه سیده بعده یکرمی سکز نجی سنه نك
ابتدا لرنده شریك عطارد آفتاب اولوب بو علم شریف سببیله ملوك
ومعارف عهد میانده شهرت زیاده اولوب وبوندن صکره اوتوز نجی سنه

ترکه

شرکت زهره ایله واقع اولمغله استاد لرایله عیش و عشرت و ذوق و صحبت
و زنان و جوان مقوله لریله دخی قربیت و کرمیت حاصل اولدی ثمرهٔ ثالث
احکام صاحب دور بیانده در صاحب دور تعبیر اولنان اهل فارس
عندنده ولادتدن برسنه تمامنه دک صاحب طالع اولوب ایکنجی سنه
صاحب طالعک فلکنک تحتنده کی فلکده اولان کوکب صاحب دور اولور
واوچنجی سنه کذلک صاحب دور ثانینک فلکنک تحتنده کی فلک
صاحبی اولوب بو قیاس اوزره سکزنجی سنه صاحب دور ینه صاحب
طالع اولور خلاصه اون بشنجی سنه صاحب دور کذلک صاحب طالع
اولوب مدت عمر مولوده دک بو ترتیب اوزره نظام و یرمشلر در اما
اهل بابل عندنده صاحب دور حین ولادتده صاحب ساعت بولنان
کوکب اولوب ایکنجی سنه ایکنجی ساعتک صاحبی اولان کوکب اوچنجی سنه
کذلک اوچنجی ساعتک صاحبی اولان کوکب اوله رق بو کونه ترتیب ایلمشلر در
خلاصهٔ کلام هر قنغی کوکبکه طالع اصلده قوی بولنه مولود دخی آنک
نوبتده ورنده کوکب مزبورک مقتضای طبیعتی اوزره خوش حال اولور
ثمرهٔ رابع علم موسیقینک کواکبه نسبتی بیانده در امدی معلوم اوله کم
علوم ایکی قسم اولوب قسم اولی نقلی و قسم ثانیسی عقلیدر و نقلی تعبیر
اولنان علوم شرایع اولوب اولدخی اوچیوزاون اوچ نوع اولمغله ایمان
و اعتقاد یمز دخی بولنک اوزره در که پیغمبران صلوة الله علیهم حضراتی
خبر و یرمشلر در و عقلی اولان دخی اوچ قسم اولوب طبیعی و ریاضی و الهی در
اما بعضیلری دخی قسمه ردیوب اولی علم منطقدر که علم مزبور میزان
و معیار اولوب انکله دلائل و براهین و قوانین و سائر علملر صوابه رسیدک
اولور و فائدهٔ علم طبیعی حفظ صحت و دفع علت و فائدهٔ علم ریاضی اشیاء
نهایتیه اطلاع و فائدهٔ علم الهی نیل امانی و سعادت آیندر و بوندن صکره

[167a]

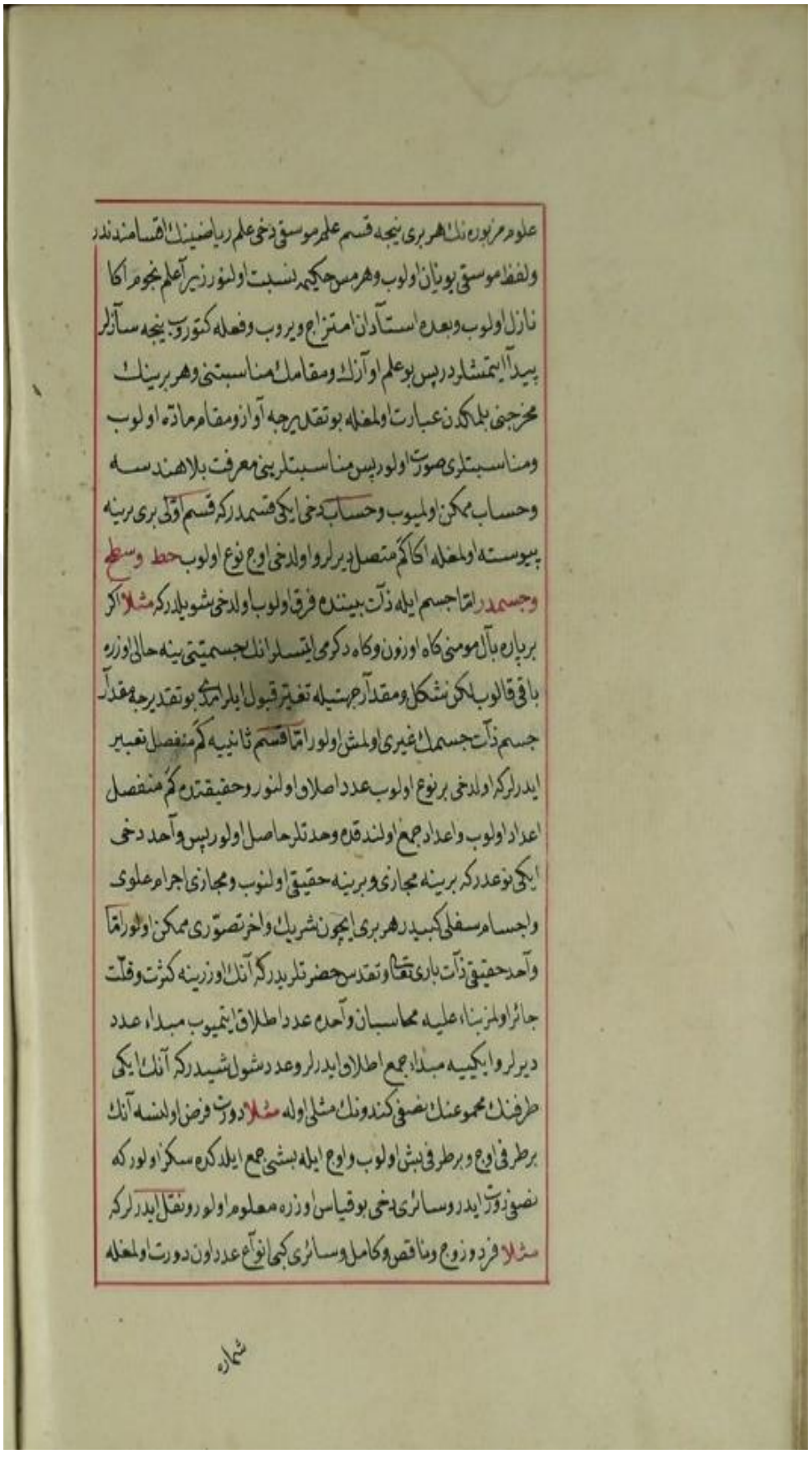

[167b]

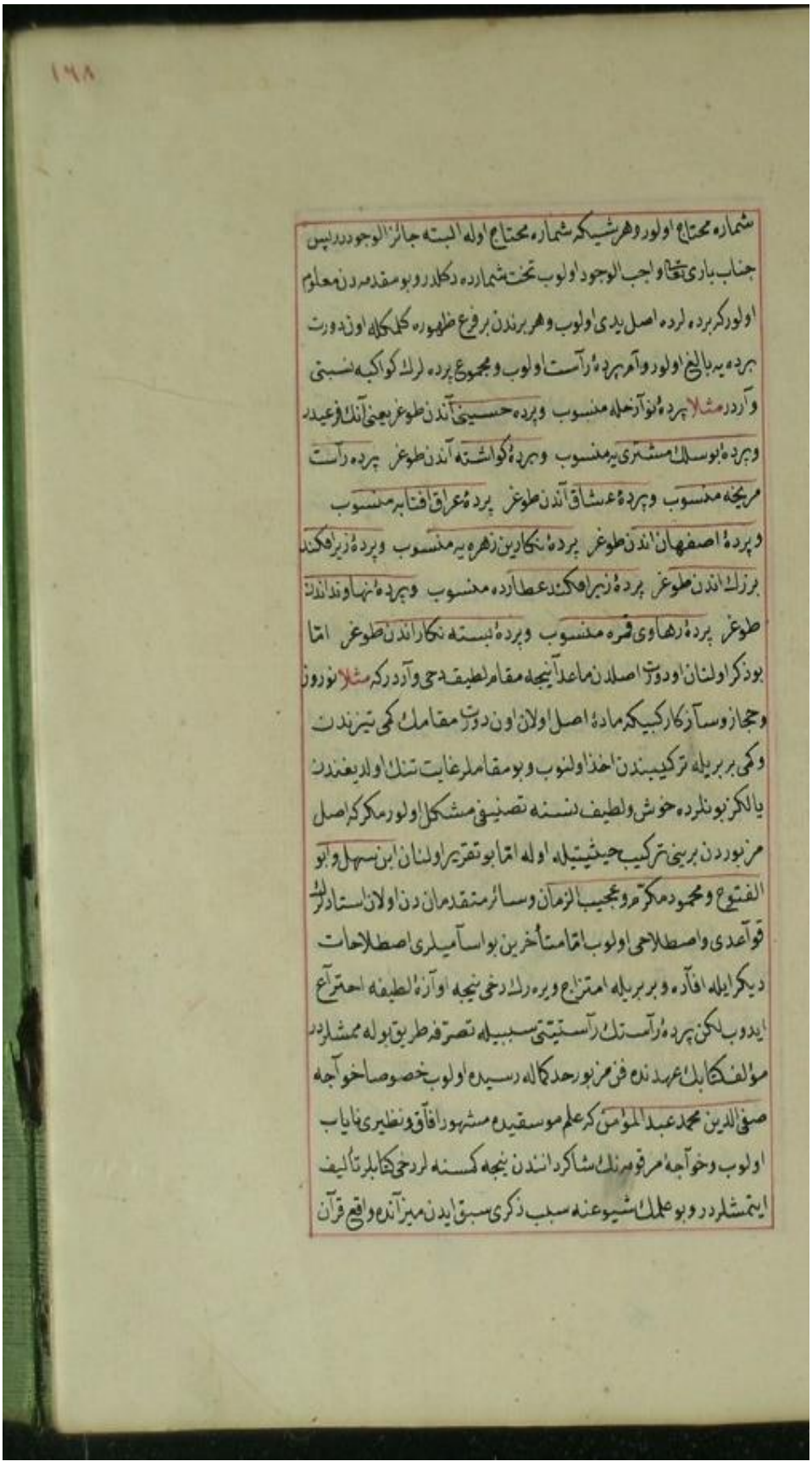

[168a]

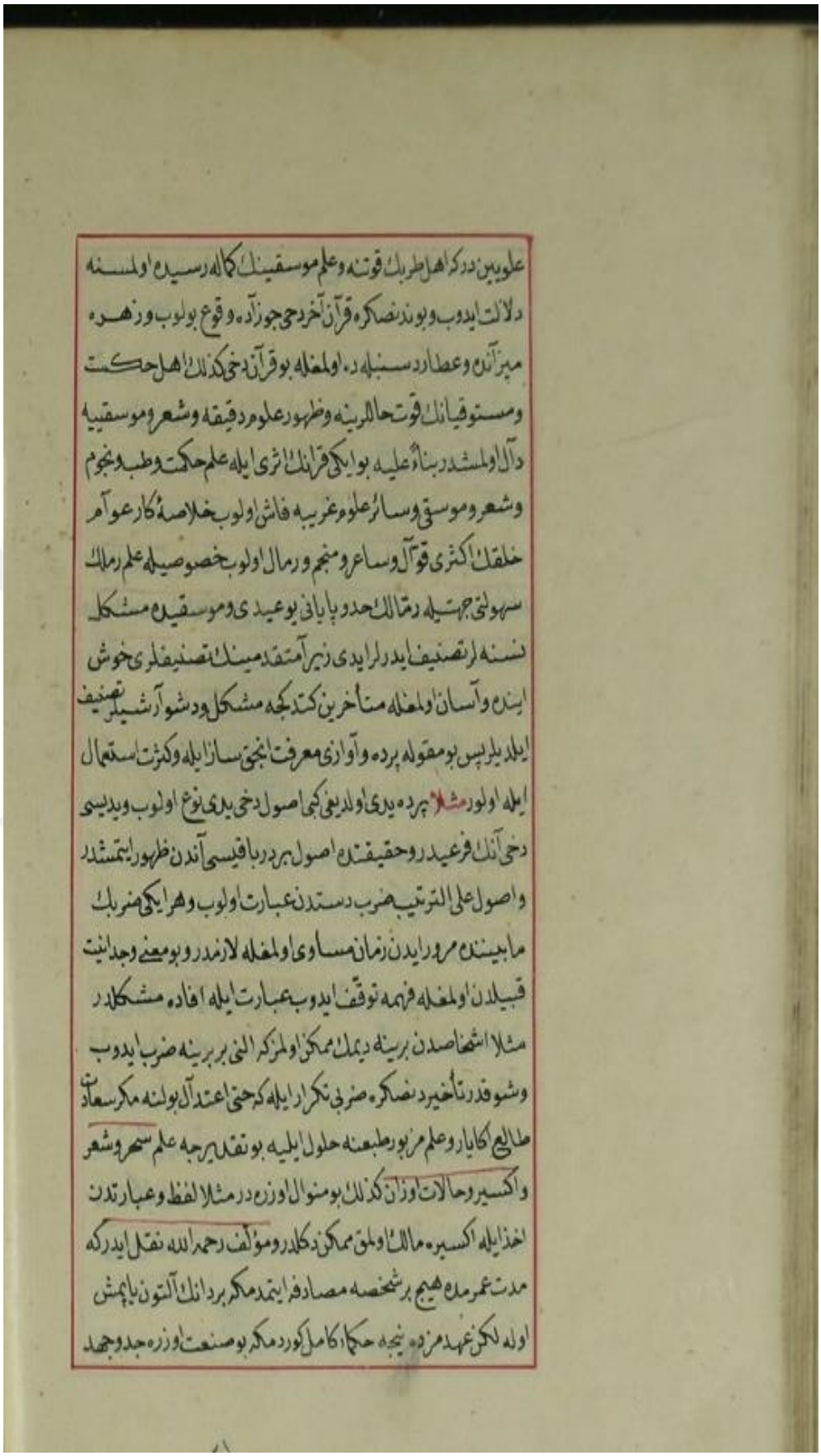

علویین درکه اهل طرب قوتنه وعلم موسقینك کماله رسیده اولمسنه
دلالت ایدوب وبوندن صکره قرآن آخر دخی جوزاده وقوع بولوب وزهره
میزانده وعطارد سنبله ده اولمغله بو قرآن دخی کذلك اهل حکمت
وموسقیانك قوت حالریه وظهور علوم دقیقه وشعر وموسقیه
دائر اولمشدر بناءً علیه بو ایکی قرانك اثری ایله علم حکمت وطب ونجوم
وشعر وموسقی وسائر علوم غریبه فاش اولوب خلاصهٔ کار عوام
خلقك اکثری قوآل وساعر ومنجم ورمال اولوب خصوصیله علم رمالك
سهولتی جهتیله رمالك حد وپایانی یوعیدی وموسقیده مشکل
نسنه ارتصنیف ایدرلر ایدی زیرا متقدمینك تصنیفلری خوش
ایندره وآسان اولمغله متأخرین کندیلرینه مشکل ودشوار شیلر تصنیف
ایلدیلر پس بو مقوله پرده وآوازی معرفت انجق ساز ایله وکثرت استعمال
ایله اولور مثلا پرده یدی اولدیغی کبی اصول دخی یدی نوع اولوب ویدیسی
دخی آنك فرعیدر وحقیقتده اصول بر در باقیسی آندن ظهور ایتمشدر
واصول علی الترتیب ضرب دستدن عبارت اولوب وهر ایکی ضربك
مابینده مرور ایدن زمان مساوی اولمغله لازمدر وبو معنی وجدانیت
قبیلدن اولمغله فرضه توقف ایدوب عبارت ایله افاده مشکلدر
مثلا اشخاصدن برینه دیملك ممکن اولمزکه الینی بر برینه ضرب ایدوب
وشو قدر تأخیرده نصکره ضربی تکرار ایله که حتی اعتدال بولنه مکر سعادت
طالع کایار وعلم مزبور طبیعته حلول ایلیه بو تقدیرجه علم سحر وشعر
واکسیر وحالات اوزان کذلك بو منوال اوزره در مثلا لفظ وعبارتدن
اخذ ایله اکسیره مالك اولمق ممکن دکلدر ومؤلف رحمه الله نقل ایدرکه
مدت عمرمده هیچ بر شخصه مصادف اولمدم مکر بر دانك آلتون یاپمش
اوله لکن عهد مزده بنجه حکما کامل کورد مکر بو صنعت اوزره جد وجهد

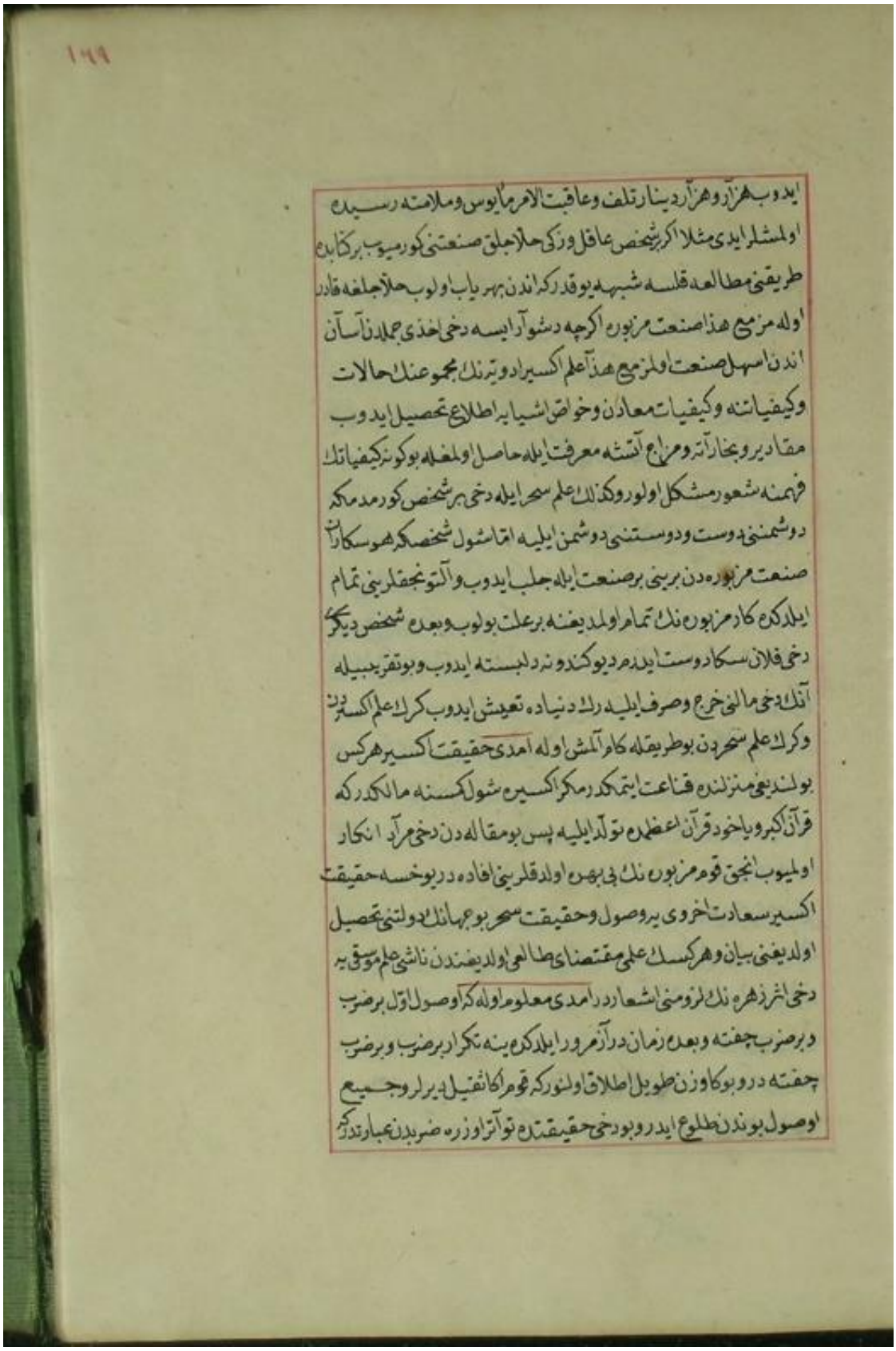

ایدوب هزار و هزار دینار تلف و عاقبت الامر مأیوس و ملامته رسیده
اولمشلر ایدی مثلا اگر شخص عاقل و زکی حلاجلق صنعتنی کورمیوب برکتابده
طریقتی مطالعه قلسه شبهه یوقدر که اندن بهره یاب اولوب حلاجلغه قادر
اوله مزمع هذا صنعت مزبوره اگرچه دشوار ایسه دخی اخذی جملدن آسان
اندن اسهل صنعت اولمزمع هذا علم اکسیر اولوب تمام بحموعنك احوالات
وکیفیاتنه وکیفیات معادن وخواص اشیایه اطلاع تحصیل ایدوب
مقادیر و بخار آته و مزاج آتشه معرفت ایله حاصل اولمغله بوکونه کیفیاتك
فهمنه شعور مشکل اولور وکذلك علم سحر ایله دخی هر شخص کورمدمکه
دوشمنی دوست ودوستنی دوشمن ایلیه اما شول شخصکه هوسکارانه
صنعت مزبوره دن بربنی برصنعت ایله جلب ایدوب والتو نجقلربنی تمام
ایلدکده کار مزبورنك تمام اولمدیغنه برعلت بولوب وبعده شخص دیکر
دخی فلان سکا دوست ایدر دیوکندو نه دلبسته ایدوب وبوتقریبیله
آنك دخی مالنی خرج وصرف ایلیه رك دنیاده تعیش ایدوب کرك علم اکسیر دن
وکرك علم سحر دن بوطریقله کام آلمش اوله امدی حقیقت اکسیر هرکس
بولمدیغی متزلنده قناعت ایتمکدر مکر اکسیره شول کسنه مالکدرکه
قرآن اکبر و یاخود قرآن اعظمده توله ایلیه پس بومقاله دن دخی مرآد انکار
اولمیوب انجق قوم مزبورنك بی بهره اولدقلربنی افاده در بوخسه حقیقت
اکسیر سعادت اخروی یه وصول وحقیقت سحر بوعهانك دولتنی تحصیل
اولدیغنی بیان وهرکسك علمی مقتضای طالعی اولدیغندن ناشی علم موسیقی یه
دخی اثر ذهره نك لزومنی اشعار در امدی معلوم اوله کر اوصول اول برضرب
دو برضرب چفته وبعده زمان در آزمر و رایلدکده ینه تکرار برضرب و برضرب
چفته در و بوکا وزن طویل اطلاق اولنور کر قوم اکا ثقیل دیرلر وجمیع
اوصول بولندن طلوع ایدر و بودخی حقیقتده توآتراوزره ضربدن عبارتدر کر

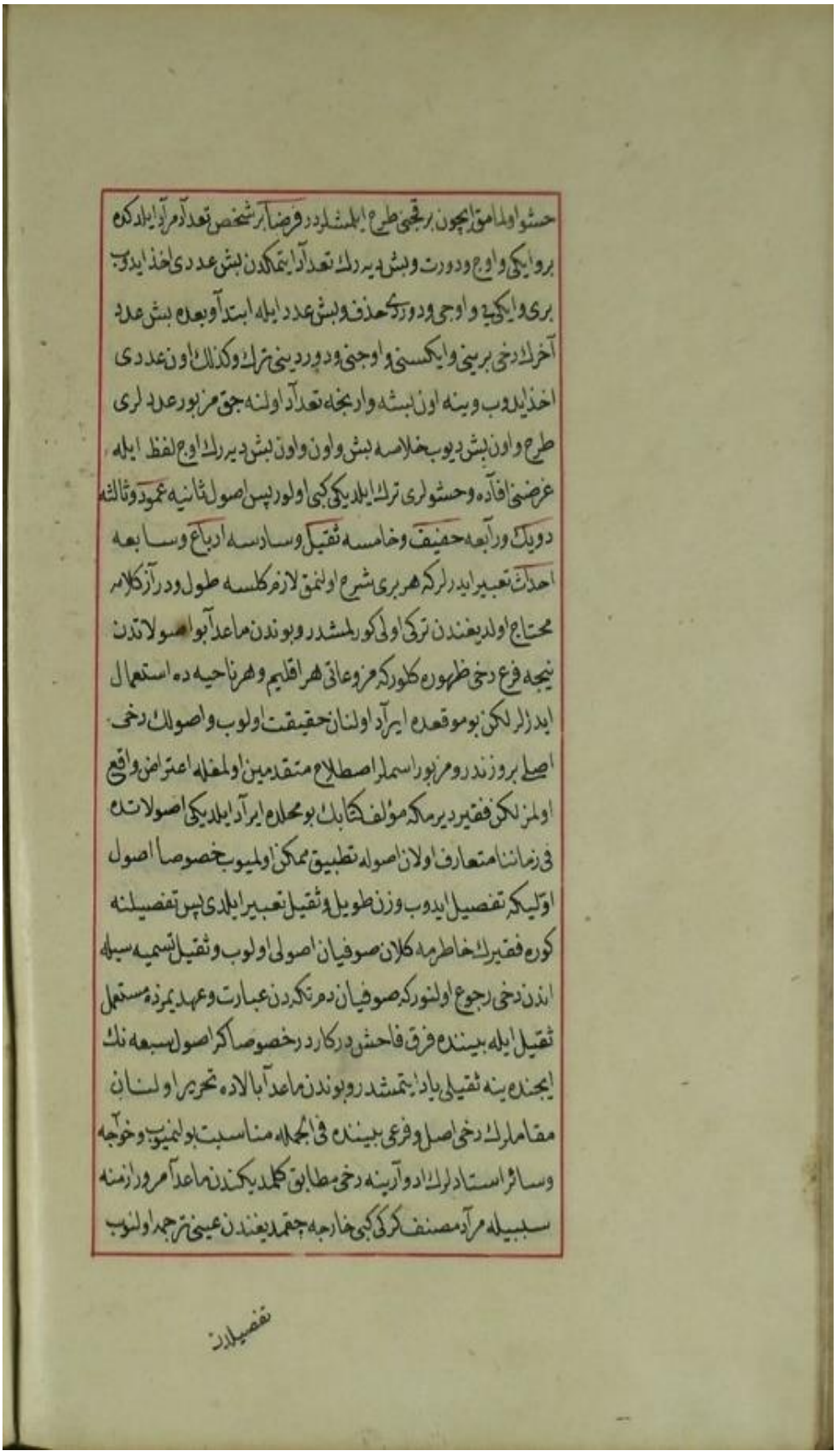

[169b]

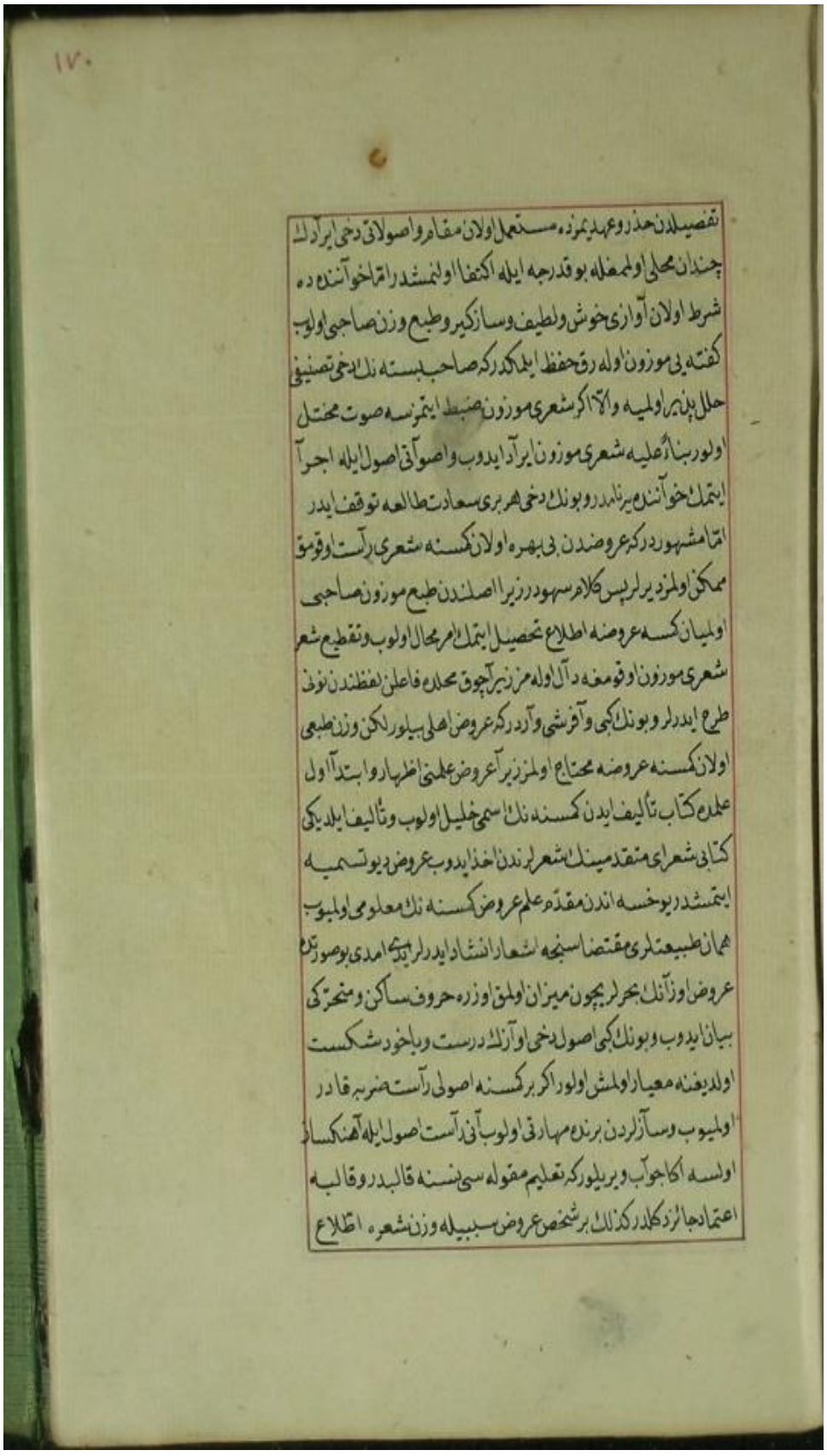

تفصیلدن حذر وعهدیمزده مستعمل اولان مقام واصولاتی دخی ایراد ایله
چندان محلی اولمغله بو قدرجه ایله اکتفا اولنمشدر اما خوانندهده
شرط اولان آوازی خوش ولطیف وساز کیر وطبع وزن صاحبی اولوب
کفته یی موزون اوله رق حفظ ایلاکدرکه صاحب بسته نک دخی تصنیفی
حلل پذیر اولمیه والا اکر شعری موزون ضبط ایتمونسه صوت محتل
اولور بناءً علیه شعری موزون ایراد ایدوب واصولاتی اصول ایله اجرا
ایتمک خوانندهیه لازمدر وبونک دخی هر بری سعادت طالعه توقف ایدر
امامشهوردرکه عروضدن بی بهره اولان کمسنه شعری راست وقومق
ممکن اولمزدیر لرپس کلام سهو درزیرا اصلندن طبع موزون صاحبی
اولمیان کسنه عروضه اطلاع تحصیل ایتمک امر محال اولوب وتقطیع شعر
شعری موزون اوقومغه دال اوله مززیرآچوق محلده فاعلن لفظندن توقف
طرح ایدرلر وبونک کبی وآقوشی وآردرکه عروض اهلی بیلور لکن وزن طبعی
اولان کمسنه عروضه محتاج اولمزبر آعروض علمنی اظهار وابتدآ اول
علمده کتاب تالیف ایدن کمسنه نک اسمی خلیل اولوب وتالیف ایلدیکی
کتابی شعرای متقدمینک شعرلرندن اخذ ایدوب عروض دیو تسمیه
ایتمشدر بوخسه اندن مقدمه علم عروض کمسنه نک معلومی اولمیوب
همان طبیعتلری مقتضاسنجه اشعار انشاد ایدرلر ایدی امدی بوصورتده
عروض اوزآنک بحرلرینچون میزان اولمق اوزره حروف ساکن ومتحرکی
بیان ایدوب وبونک کبی اصول دخی اوزآنک درست وباخود شکست
اولدیغنه معیار اولمش اولور اکر برکمسنه اصولی راست ضربه قادر
اولمیوب وساز اردن برنده مهارتی اولوب آنی راست اصول ایله آهنکساز
اولسه اکا جواب ویریلور کہ تعلیم مقوله سی نسنه قالبدر وقالبه
اعتماد جائز دکلدر کذلک برشخص عروض سبیله وزن شعره اطلاع

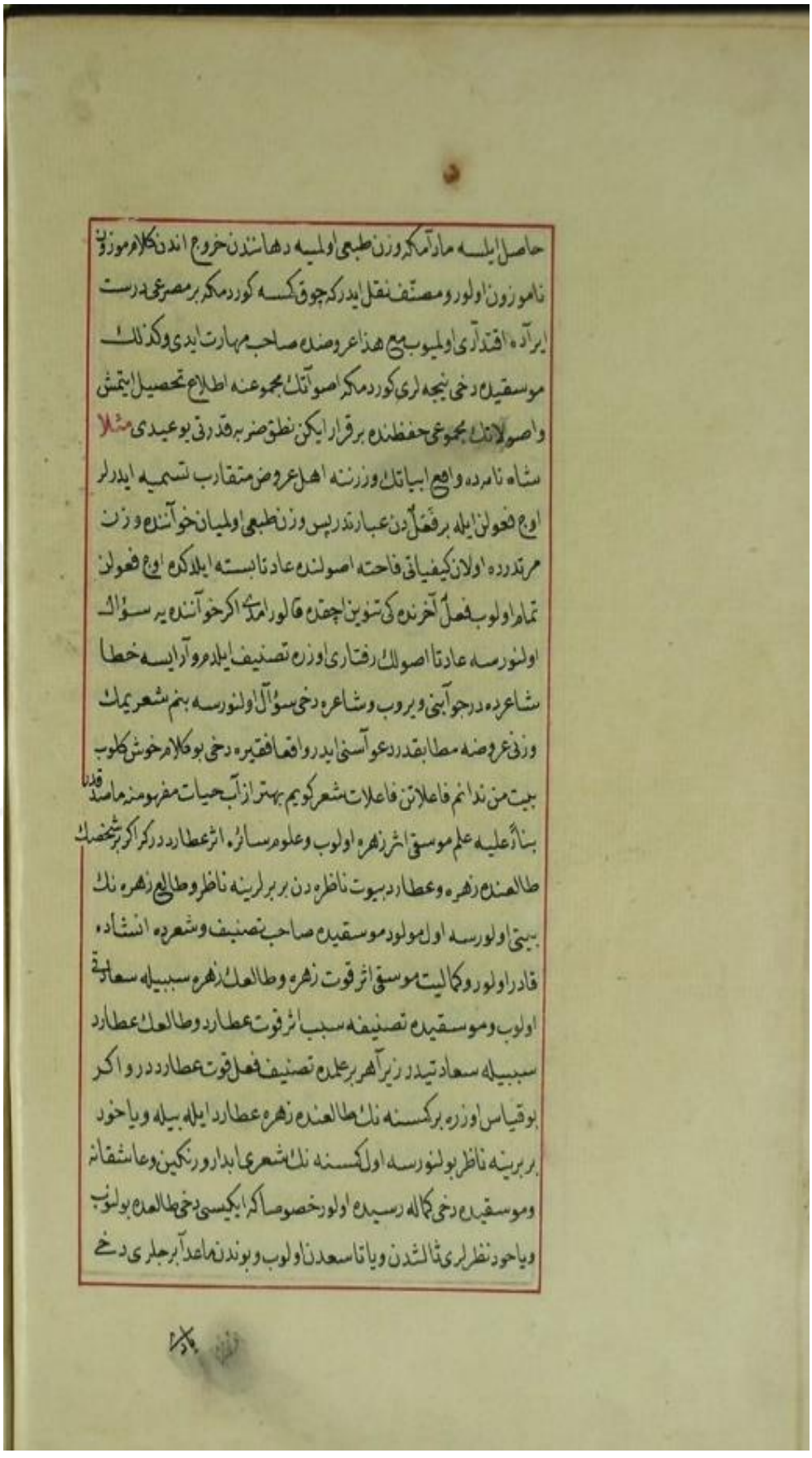

حاصل ایلسه مادامکه وزن طبعی اولمیه دها شدن خروج اندن کلام موزون
نا موزون اولور و مصنف نقل ایدر که چوق کسه کوردمکه بر مصرعی درست
ایراده اقتدارلری اولیوب مع هذا عروضده صاحب مهارت ایدی وکذلک
موسقیده دخی بنجه لری کوردمکه اصوات مجموعه اطلاع تحصیل ایتمش
و اصولات مجموعی حفظنده برقرار ایکن نطق ضربه قدرتی یوعیدی مثلا
شاه نامرده واقع ابیاتک وزننه اهل عروض متقارب تسمیه ایدرلر
اوچ فعولن ایله بر فعل دن عبارتدر پس وزن طبعی اولمیان خوانندہ وزن
مرتدرده اولان کیفیاتی فاحته اصولنده عادتا بسته ایلدکده اوچ فعولن
تمام اولوب فعل آخرنده کی تنوین اچقده قالور امدی اکر خوانندہ یه سوالک
اولنورسه عادتا اصولک رفتاری اوزره تصنیف ایلدم و آرایسه خطا
شاعرده درجو آبنی و یروب و شاعره دخی سوآل اولنورسه بنم شعریمک
وزنی عروضه مطابقدر دعوآسنی ایدر واقعا فقیره دخی بو کلام خوش کلوب
بیت من ندانم فاعلاتن فاعلات شعر کویم بهتر از آب حیات مفهومنه ماصدق
بناءً علیه علم موسقی اثر زهره اولوب و علوم سائره اثر عطارد درکه اکر بر شخصک
طالعنده زهره و عطارد بیوت ناظره دن بر برلرینه ناظر و طالع زهره نک
بیتی اولورسه اول مولود موسقیده صاحب تصنیف و شعرده انشاده
قادر اولور و کمالیت موسقی اثر قوت زهره و طالعک زهره سببیله سعادتی
اولوب و موسقیده تصنیفه سبب اثر قوت عطارد و طالعک عطارد
سببیله سعادتیدر زیرا هر برنده تصنیف فعل قوت عطارددر و اکر
بو قیاس اوزره برکسنه نک طالعنده زهره عطارد ایله بیله و یاخود
بر برینه ناظر بولنورسه اول کسنه نک شعری ابدار و رنکین و عاشقانه
و موسقیده دخی کماله رسیده اولور خصوصا اکر ایکیسی دخی طالعنده بولنوب
و یاخود نظر لری ثالثدن و یا تاسعدن اولوب و بوندن ماعدا بر جلری دخی

[170b]

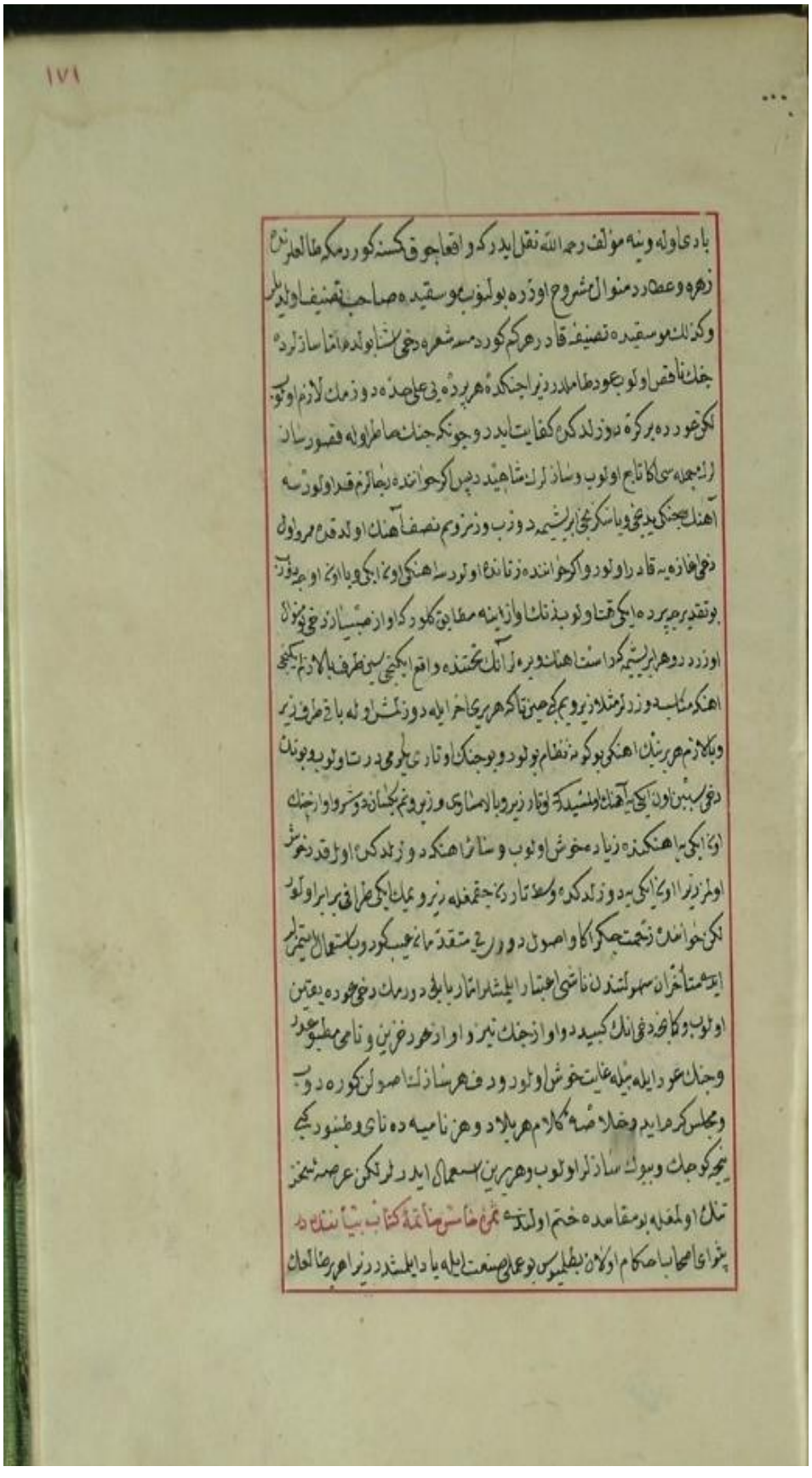

[171a]

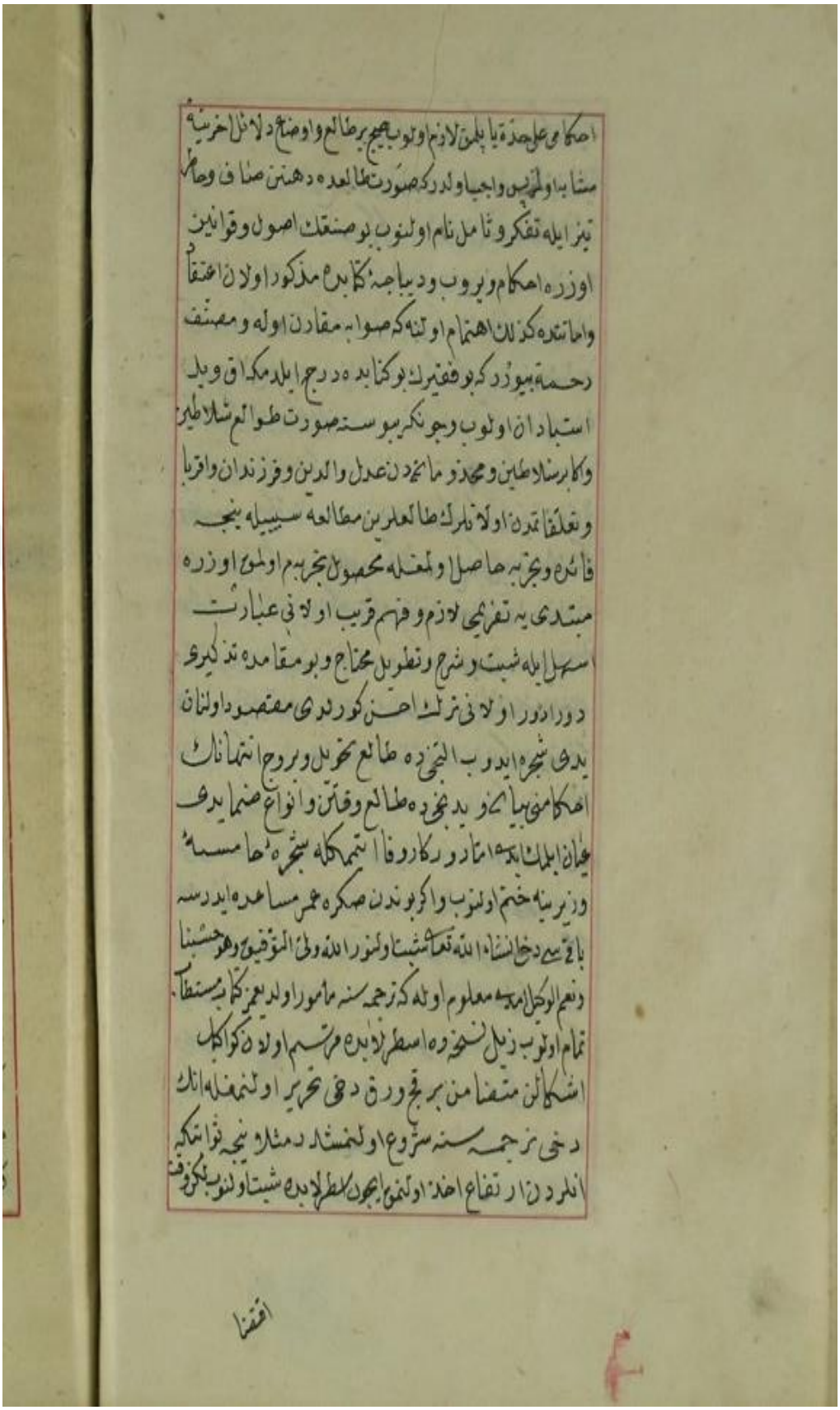

[171b]

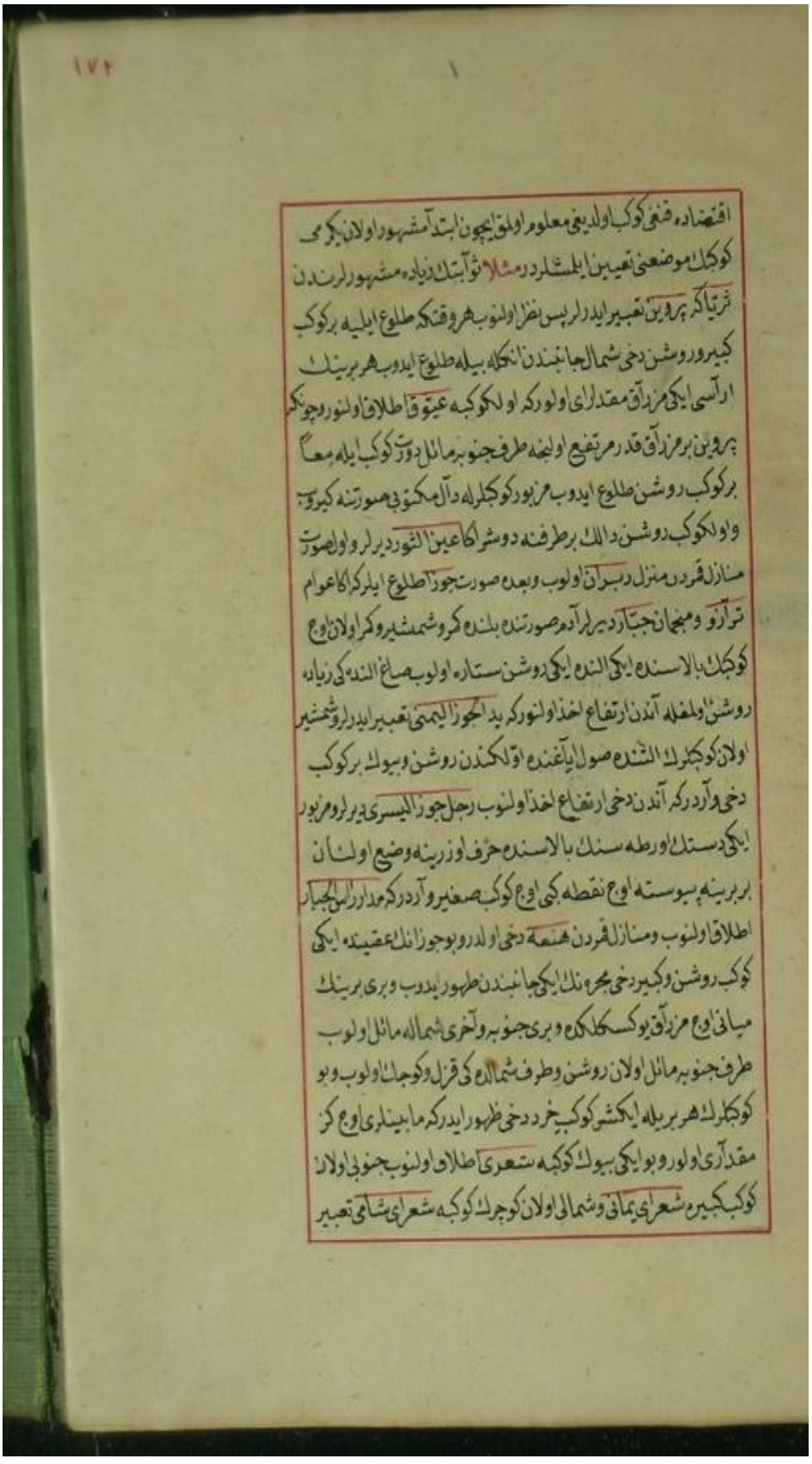

[172a]

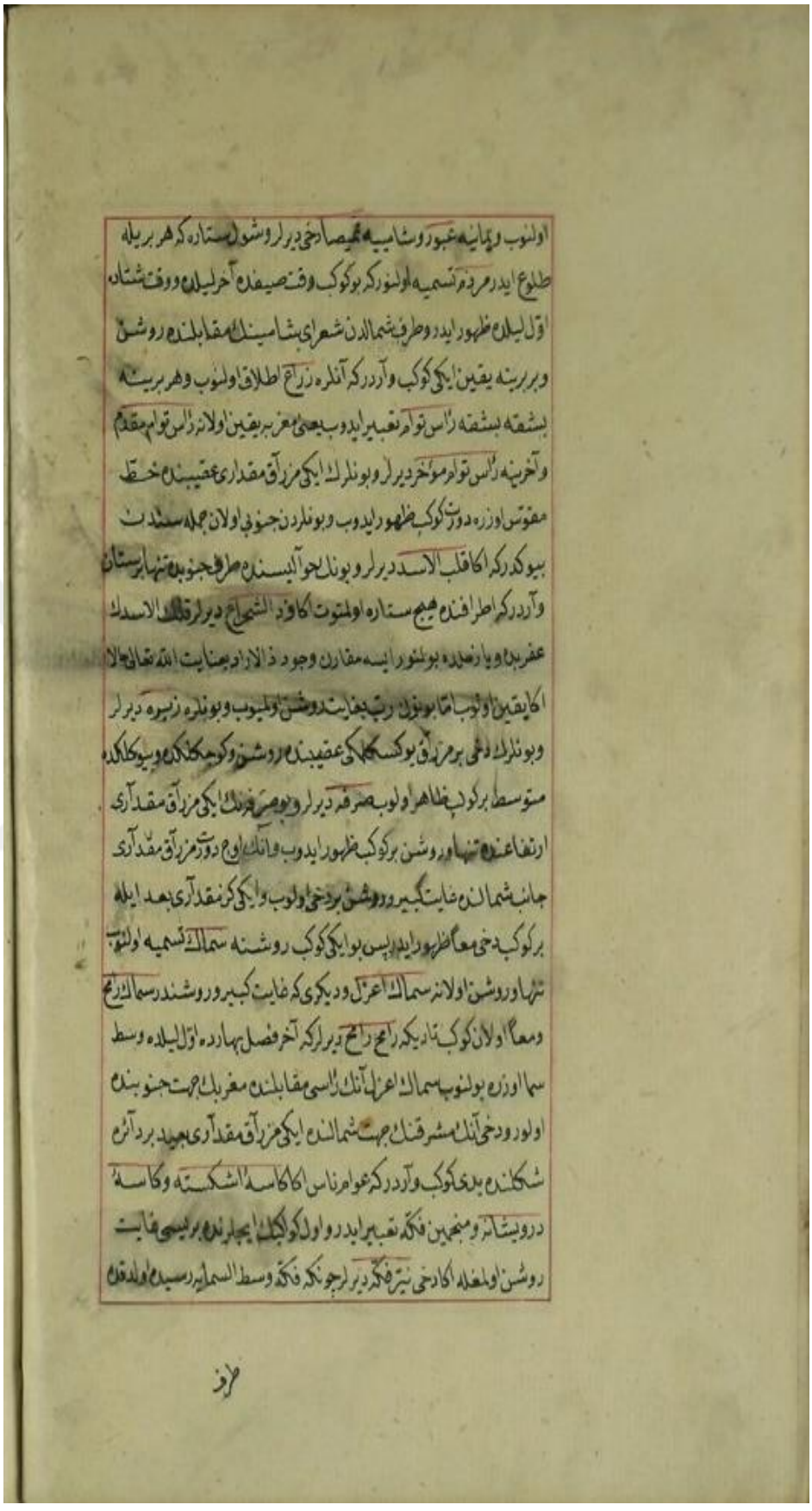

[172b]

طرف جنوبنده کواکب عقرب نصف النهاره قریب محلده بولنور پس اولکوکلرك
دخی بری زیاده روشن اولوب وایکی جانبنده خط مقوس اوزره ایکی کوکب
اولورکه بوکا قلب العقرب دیرلر وایکی کوکب صغیر ایله برکوکب روشن دخی
وارکه وسط السمایی جنوب کوکبین صغیرین ایله متساویة الاضلاع
برمثلث شکلنده اولوب عوام ناس بایه دیرلر آخر فصل تابستاندہ اول
شبده سمت راسی اوزره بولنور عند المنجمین نسر الواقع تعبیر اولنور
وآنك مقابلنده طرف مشرقك جنوبنده مجره نك کادینه قریب ایکی کوکب
تاریك میانده برکوکب روشن وآردرکه خط مستقیم اوزره اکا عوام
ناس شاهین ترازو و اول روشن کوکبه نسر الطائر دیرلر وبونلرك طرف
مغربنده بونلر ایله بیله برکوکب مظلم دخی بولنمغله نسر الصائر قاعده سی
اولمق اوزره برمثلث شکلنه کیرلرکه اول کوکب مظلمه راس الحوا دیرلر
وبرکوکب دخی مشرق جانبندن بو مجموع ایله مختلف الاضلاع برمثلث
کبیدرکه مجره نك وسطنده بولنمشدر اکا دخی ردف وذنب الدجاجه
دیرلر آندن نصکره مجره اوزره روشنلکده برابرینه قریب جمل صورتنده
برنجه کواکب ظهور ایدرکه عوام ناس اشترد دیرلر واولکوکلردن بریکی مقدم
ظهور ایدوب کوهان اشتر اوزره اولوب اکا کف الخضیب دیرلر امدی
بو تعریفات ایله یکرمی کوکب وصف اولنمشدرکه آنلردن ارتفاع اخذ اولنوب
اوقات مطلوبه استخراج اولنور آنلر بونلردر اعین الثور ٢ عیوف
٣ ید الجوزا الیمنی ٤ رجل الجوزا الیسری ٥ شعری العبور ٦ شعری الغمیصا
٧ راس التوام المقدم ٨ راس التوام المؤخر ٩ قلب الاسد ١٠ فرد الشجاع ١١
صرفه ١٢ سماك الرامح ١٣ سماك اعزل ١٤ نیر الفکه ١٥ قلب العقرب ١٦
نسر الواقع ١٧ نسر الطائر ١٨ راس الحوا ١٩ ردف ٢٠ کف الخضیب اکثر
ظهر اسطولابده بوکوکلر وضع اولنمغله برکسنه بونلری فهم ایلسه

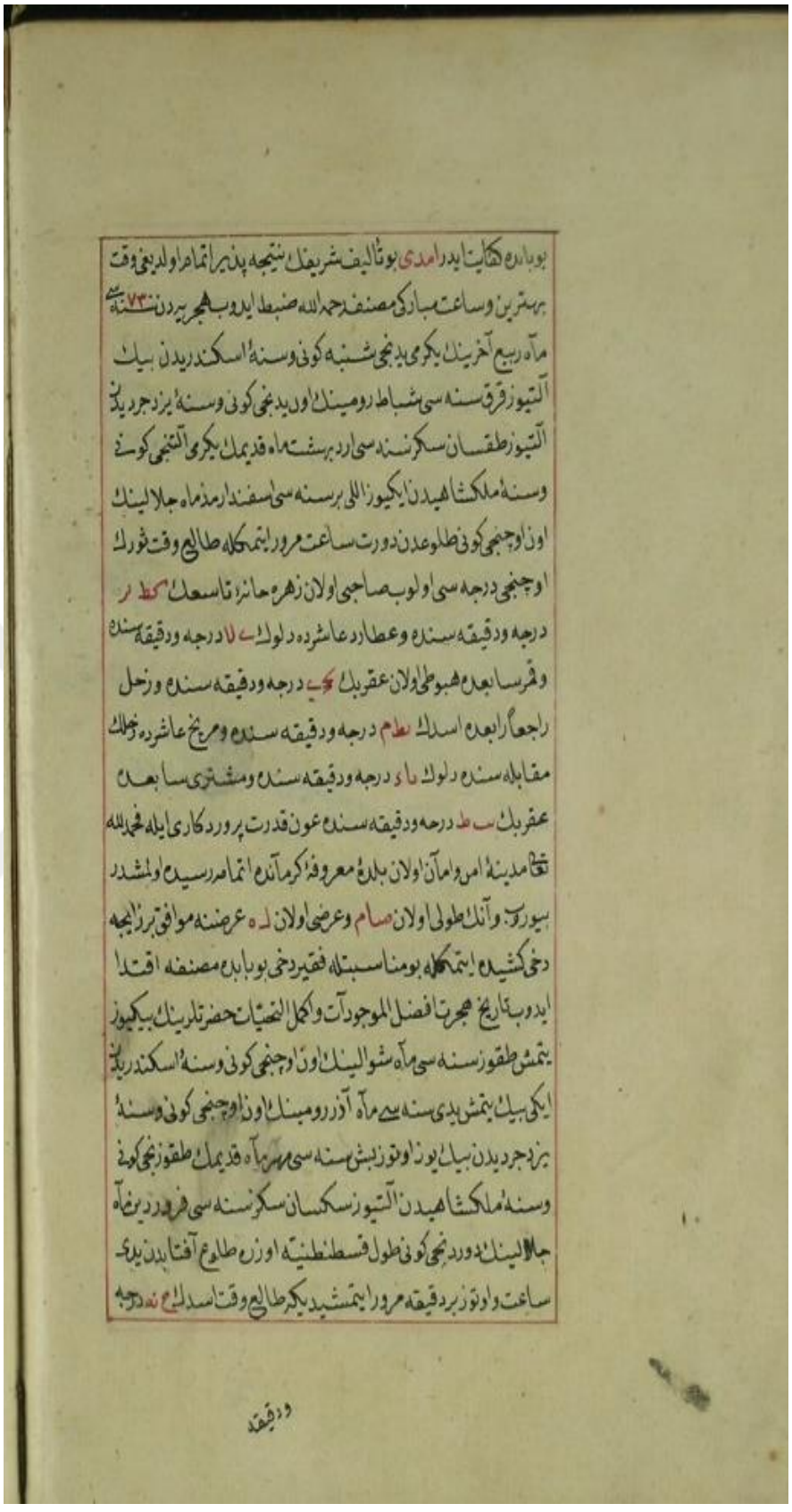

[173b]

ودقیقه واقع اولوب صاحبی اولان شمس بیت تاسعده عملك حمو درجه
ودقیقه سنده ومشتری راجعاً بیت طالعده اسدك سع درجه
ودقیقه سنده وعطارد بیت تاسعده عملك یاو درود قیقه سنده
وزهره راجعاً کذلك تاسعده عملك ولد درجه ودقیقه سنده وقمر بیت
ثانیده سنبله نك یاو درجه ودقیقه سنده ومریخ بیت سادسده
جدیك زد درجه ودقیقه سنده وزحل بیت حادی عشرده جوزانك حمو
درجه ودقیقه سنده وراس سابعده دلوك کولا درجه ودقیقه سنده
وذنب طالعده اسدك کولا درجه ودقیقه سنده وسهم السعاده بیت
سادسده جدیك بوکر درجه ودقیقه سنده وسهم الغیب بیت ثامنده
حوتك اچ درجه ودقیقه سنده واقع اولمشدر پس عون عنایت ربانی
وتوفیق سعادت رفیق سبحانی ایله بو تحفهٔ شریفه نك ترجمه سی رسیدهٔ
حسن ختام اولمغله تبرکاً وتیمناً درحال اخذ ارتفاع اولنوب وزایچهٔ اتمامی
کشیده وتسطیر قلندی الحمد لله علی الاتمام والصلوة والسلام علی خیر الانام
وآله وصحبه الکرام

صورت زایچه اتمام مولف رحمه الله

صورت زایچه اتمام مترجم فقیر

ایله یه رب الانام پادشهی مسندآم کلدی بو تاریخ تمام ترجمه اولدی تمام
۱۱۸۰

[174a]